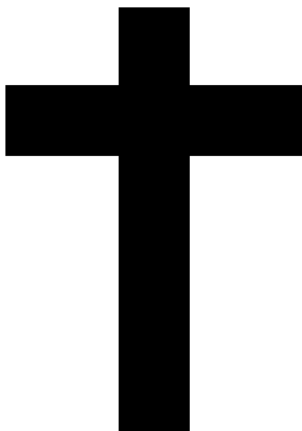

Píívyéébé ihjyu:
jetsocríjyodítyú
cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

Píivyeébé ihjuu: jetsocrijyodítýú cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48

Contents

Matéo	1
Mááco	70
Róóca	111
Jóáa	179
Héécho	229
Romááno	288
1 Coríítio	312
2 Coríítio	336
Gáárata	352
Epéétsio	361
Piripéétse	370
Corotséétse	376
1 Tetseronitséétse	382
2 Tetseronitséétse	387
1 Timotéo	390
2 Timotéo	397
Tíító	402
Piremóo	405
Heeberéo	407
Tsajtiágo	426
1 Péédoro	433
2 Péédoro	440
1 Jóáa	444
2 Jóáa	451
3 Jóáa	452
Jóódaá	453
Apocaríhtsi	455

MATÉO

Matéó Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Jetsocríjtó ihde múnááuvu (Rc 3.23-38)

¹ Dabíi, Aavaráa, Ijcyámútsiúvúj tsiiménémúhaabéhjáa Jetsocríjtó Ijcyáábé ihde múnááuvú illuúme:

² Diibyhjáa Aavaráa tsiimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáa tsiimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsiimavá Jodáake tsíjtyehji íñahbémuma. ³ Aabéhjáa Jodáa tsiimavá Tamáadivú Páareé, Tsááraá, Ijcyámútsikye. Aabéhjáa Páare tsiimavá Ejróoke. Aabéhjáa Ejróo tsiimavá Aráake. ⁴ Aabéhjáa Aráa tsiimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáa tsiimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóo tsiimavá Tsamóoke. ⁵ Aabéhjáa Tsamóo tsiimavá Bóoke Raáadivu. Aabéhjáa Bóo tsiimavá Obéeke Róótídivu. Aabéhjáa Obéé tsiimavá Itsaíikye. ⁶ Aabéhjáa Itsaíi tsiimavá ávyéjuube Dabíikye. Aabéhjáa Dabíi tsiimavá Tsaromóoke Oriá táabadivu.

⁷ Aabéhjáa Tsaromóo tsiimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáa tsiimavá Abiáke. Aabéhjáa Abiá tsiimavá Áatsáake. ⁸ Aabéhjáa Áatsa tsiimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáa tsiimavá Joráake. Aabéhjáa Joráa tsiimavá Otsiáke. ⁹ Aabéhjáa Otsiá tsiimavá Joatáake. Aabéhjáa Joatáa tsiimavá Acáake. Aabéhjáa Acáa tsiimavá Etsekíake. ¹⁰ Aabéhjáa Etsekíá tsiimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manatséé tsiimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóo tsiimavá Jotsiáke. ¹¹ Aabéhjáa Jotsiá tsiimavá Jeconíake tsíjtyehji íñahbémuma. Téjyúhjáa Babiróóniá múnáa hójtsiri méihdeéjte ijraéemu.

¹² Aaméhjáa diityé hójtsí pañétú Ijchívyéné boone Jeconíá tsiimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsiimavá Tsorobabéeke. ¹³ Aabéhjáa Tsorobabéé tsiimavá Abióoke. Aabéhjáa Abiíoó tsiimavá Eriakiikye. Aabéhjáa Eriakií tsiimavá Atsóoke. ¹⁴ Aabéhjáa Atsóo tsiimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóo tsiimavá Akíikye. Aabéhjáa Akíi tsiimavá Erióoke. ¹⁵ Aabéhjáa Eriíoó tsiimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáa tsiimavá Matáake. Aabéhjáa Matáa tsiimavá Jacóóboke. ¹⁶ Aabéhjáa Jacóóbó tsiimavá Jotséeke Maariá tajíi Ijcyáabeke. Aanéhjáa diille Maariá tsiimavá Jetsóoke, 'Pájtjetétsoóbe' nééiyóné 'Críjtoó' némeíbyeke.

¹⁷ Ehduméhjáa Jetsóo ihde múnááuvu. Diibyhjáa muurá Aavaráaúvú tsiimavá tsáápiikye. Aabéhjáa dsíjívénetu díibyé hajchíyéjuco cámaavéné éhniíñevu. Aabéhjáa idyé dsíjívénetu díibyé hajchíyéjuco cámaavéne. Ehdúhjáa icyóhodu 'camácámá' líiyaatéhijcyámé 14-ihjyúvá Dabíiúvuke ditye tsiimávanévújuco. Áabeúvudítýúhjáa idyé líiyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúva. Áijyúhjáa diityéké Babiróóniá múnáa méénucátsityu ityáhjámeke tsajtyé íiñújivu. Téjyútúhjáa idyé ditye líiyaatéhijcyáné téhdunéré 14-ijyúvá újjetenáa Críjtoréjuco tsiimávámeíñe.

Jetsocríjtoke Maaríá tsáimaváne
(Rc 2.1-7)

¹⁸ Íllúhjáa muurá teene Jetsocríjtoke tsáápille tsáimaváne: Díibyéj tsáijúhjáa íjcyáille Maaríake Jotséé áábajáa ityáábavaki. Áronáacáhjáa dityétsíi úcújcatsíyúné ihderé tsúúca Maaríá eevá Píivyééberéhjáa ihdyu Ípííchoj téeveri pícyoóne. ¹⁹ Aabéhjáa díibye Jotséé ímiáábé íjcyánéllii tsá ímílléturó ehdu nééllema íjcyane. Áanélliihyéhjáa íjtsámeíbyé ílluréjucu díilleke íihvéjtsóiyóné múha wáájácútúnáaaca. Aabéhjáa tsá ímíllétú míamúnáake iwáájácutsóné muhdú dille íjcyane. ²⁰ Ááneríhjyáa díibye ítsámeíhjycyánáa níjkyéji múnáajpi ityúwá pañe díibyedívú bóhówááveebe nééhií:

—Jótsej, Dabíiuvú tsáiménémúhaabe u íjcyáabej, tsá muhdú u íjtsámeítyú dítyáaba íjcyáille Maaríadítyu. Tsá muurá dille éevane ímityúné íjcyatúne. Muurá ihdyu Píivyéébere Ípííchoj téeveri pícyoone éévalle. Ahdícyane ihdyu wa duucu díillekej. ²¹ Muurá tsáimáváille wájpíikyey. Áábe mémei Jetsóó díibye íhyájkímuke ímityuháñetu pájtyetétsóíñélliihye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeke ityúwá pañe.

²²⁻²⁵ Ahdújucóhjáa díibye ipyééne díilleke újcujéné ihjyávu. Áállekéhjáa tsá díibye dómáycotú dille tsáimávátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúúca dille tsáimáváábeke meménuube Jetsóódivu. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjujú uubálle múnáajpi téeveri íllu néhdújucu:

Wájpíikyey újjetúné badsíjcaja éevaáhi. Aane tsáimáváille wájpíikyey. Áábe mémei Emanoéé, ‘íjcyabe Píivyéébe méémaá’ nééiyóne. Ehdúhjáa Píivyéébe íhjujú uubálle múnáajpi téeveri néhdújucu tene pájtyene.

2

Waajácu múnáa Jetsóoke újjeténe

¹ Aanéhjáa Jodéa íiñújivu díibyeke tsáimavámé Beréé coomívú Heróóde téené íiñújí avyéjuube íjcyánáaaca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate mícúru waajácu múnáa tsáame wajtsí Jerotsaréevu. ² Aaméhjáa técoomí múnáake nééhií:

—¿Kíá díibye ehneva jodíomú avyéjuube íjcyáíbyeke tsáápille tsáimávaabe? Muurá íñe nuhba tsáhícyánéjcuri muha meíjcyame máájtyumí tsúúca díibye íjcyane úbálléné mícúruwake. Áanéllii muha metsáa díibyeke medúúruváváme.

³ Aanéhjáa idyé téhdure Heróóde tsúúca waajácúhi. Aanéhjáa díibyeke tsíwárecáró pámeere teene Jerotsarée múnámájucu. ⁴ Áanélliihyéhjáa píhjujúcuube pámeekéré llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéke. Áámekéhjáa díllóobe kíavú díibye Pájtyetétsóobe íjcyáíbyeke dítye tsáimávaíñé némeíhjycyáne. ⁵ Áanélliihyéhjáa néémeé:

—Beréevu Jodéa íiñújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píivyéébe íhjujú uubálle múnáajpi caatúnúhi:

⁶ Jodéa íiñújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecóomí Beréé íjcyatúne. Muurá ámuha teene Beréé múnáa tahñéjte meíjcyámedítyú tsaapi íjcyáa ámuhá avyéjuube ámuhake téhméíbye.

⁷ Ehdúhjáa ditye úbállénéllii Heróóde píuvá wáájácúratúné diitye mícúru waajácu múnáake. Áamekéhjáa díllóobe ímíñeúvú mújyútújucóhjáa ímichi mícúruwa bóhówaavéne. ⁸ Átsihdyúhjáa teene Beréevu iwállóomeke neébe:

—Cána mepééne ímíñeúvú méwaaacute diibye tsíiméneke. Aane ámuha díbyeke maájtymícooca oke méúúbálleco téhdure o dúúrúvaté díbyeke.

⁹ Ehdúhjáa ávyéjuube Heróóde diityemá ihjyúvátsihdyu idyé pehíjcyámé diibye mícúruwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúuca tétsihvu úújetenáa díbyéwu jcyátsíí hallúvú mícúruwa táchúureevéhi. ¹⁰ Áaneríhjáa mítyane ímjyuuvéme. ¹¹ Aaméhjáa tééj páñevú úcaavémé úújeté tsíju Maaríama íjcyáábéwúudívu. Áabéwúukéhjáa duurúvamé ímíhmóúbánema. Átsihdyúhjáa bohbanúmé díbyéwúuke óoroó, íjtsiéetsoo, mííraá, éhdunévu. ¹² Ááné boonéhjáa Píivyéébe diityéké ityúwá pañe neé Heróóde íjcyáhullétú ditye íóómíjyúcoótuki. Ahdújucóhjáa ditye óomíñe íiñújivu tsielletúréjuco.

Jetsóoma tsíjyumútsí Ejíhtó íiñújivu úmíváne

¹³ Aaméhjáa tsúuca íiñújivu óomíñe déjuvu idyé tsiíñe níjkyéj; múnáajpi Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówaáavéne neé díbyeke:

—Maájkyéne méumívá dítyáábá nílhyoma Ejíhtó íiñújivu. Aame ámuha méjcyáá téhulle ámúhake o néené hajchóta. Muurá Heróóde néhcoó aadi tsíiménéwúuke idsíjívétsoki.

¹⁴ Ahdújucóhjáa ditye íajkyéne péene tépejcojuco teene Ejíhtó íiñújivu.

¹⁵ Áhulléhjáa ícyahíjcyámé diibye Heróóde dsíjívétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáajpij tééveri íllu néhdújuco: Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Hájchíwúuke.

Ávyéjuube Heróóde tsíimédívú lílhyánutsóne

¹⁶ Aanéhjáa Heróóde ávyétá íhnáho cayóbaávaté diitye waajácu múnáa tsielletúréjuco óomíñeri. Áanemáhjáa íjcyaaabe lílhyánutsó wapímúj tsíimédívú míñeécú pijcyábatu lílñevu íjcyáméhjidípívu, diityéhjáa waajácu múnáa míñeécú pijcyábájuco ípyé mícúruwake íajtyumínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjidívu. Teenéhjáa Berée múnáaj tsíimédívú lílhyánútsoobe técoomí únuri íjcyáméj tsíimemájjuco. ¹⁷ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáajpi Jeremía íllu néhdújuco:

¹⁸ Ramáa íjcyátsihyi dsíjívé maatyóbá melleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íááchimúhá íjraéemuj tsíimé dsíjíveneri. Aalle tsá ímíletú díílleke mebóhijtsóne.

¹⁹⁻²⁰ Aanéhjáa diibye Heróóde tsúuca dsíjívénéllii níjkyéj; múnáajpi tsiíñe Ejíhtovu Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówaáavéne neéhií:

—Maájkyéne wa meóomí ámuha íjraéémú íiñújivu. Tsúuca dsíjívémé tsíiménéwúukée dsíjívétsóllehíjcyáme.

²¹ Ahdújucóhjáa ditye óomíñe íiñújivu. ²² Áronáacáhjáa diibye Heróóde cápáyóové ílíyéjuco Akyeráó teene Jodéa íiñújí avyéjuube íjcyane Jotséé iwáájácúne íllyté téhullévú ípyééyóneri. Áánéllíhyéhjáa Gariréa íiñújivúréi péeme Píivyéébe diityéké ityúwá pañe téhullévú ditye péétyúné néénéllíhye. ²³ Aaméhjáa úújeté Natsaréevu diibyéhjáa Jetsóo Natsaréé múnáajpi íjcyaiñé tsúúcjátújuco Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáa néhíjcyádújuco.

3

*Tsojtsó múnájpi Jóáa úwaabóne
(Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)*

¹ Tějyúhjáa Jóáa tsojtsó múnájpi úwáábohíjcyá míamúnáake Jodéa iinújiri iinébará pívyétútsihyi. ² Íllúhjáa úwáábohíjcyaaábe:

—Měihvéjtsó ímityú ámuha meicyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméi mecápayóóvé ímiánejcúvurējuco. Muurá nįkyėjiri íjcyaaabe Píivyéébe íavyėjúejte meíjcy meke újcuíñé tsúúca méhdivu píihíjucóóhí.

³ Diibyhjáa Jóáadityu Píivyéébe ihjýu uubálle múnájpi Itsaiá néehíi: Méllééboó iinébára pívyétúné iinújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Měimibáavyé ímityú ámuha meicyahíjcyánetu tsaimíyējuco ámuha meíjcyámeke Ávyējuube íajtyumívaki.”

⁴ Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjinetu méénúmeíñé wajámúúnema íjcyáábéj pínétú ócájmííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Těhduréhjáa ímúhojpácýó ádohíjcyaaábe. ⁵ Áábé uwáábóhjáa illéébúacunú tsáacunúhijcyámé pahúllevátú Jerotsarée múnáaa, pámeere teene Jodéa iinúji múnáa, Joodáj píihíri íjcyáne iinúji múnáa, íjcyame. ⁶ Áámedíyúhjáa muhdú íicyahíjcyanehjí úúbállémeímyekējuco dibye tsótsohíjcyáne teene Joodáatu.

⁷ Ájyúhjáa tétsihyi mútyame paritséó imyémé íjcyáha múnáama, tsadotséó imyémé íjcyáha múnáa íjcyame idýe imíllerá tēhdure ítsójtsótsámeíñé peecútére. Árómekéhjáa íllure tsįjpažuúbe. Neebéhjápeé:

—Ávyeta ámuha iinímyémúeméjté meíjcyámeke žmúha ámúhake néé peecútéré ámuha teene meméénúneri mepájtyetéiyóné Píivyéébe meke méimityuháñé hallútú ícúbáhraíñé méumíwari íjcyánetu? ⁸ Ímiááné ámuha metsójtsótsámeíñé meimílléhajchíi ímityúné ámuha meicyahíjcyáne meihvéjtsóne ímiáamerējuco meíjcyá téenerējuco ámúhadítyú íbóhówaúcunúki.

⁹ Tsá múu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsiménémúhaabe meíjcyámeke tsá iiná múúhake pajtyéityúne.” Tsá múu ehdu íhjuvátúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyárónetu Píivyéébe ípívyéjtsóiyá tsįjtyeke Aavaráaúvúj tsiménémúháabeke. ¹⁰ Aabe muurá tēhmehíjcyá ímityúmeke iwáágóoiñé éhne múúne tsaapi íbájtsoháñetu ímiñe néévátuhéhjí íllóne cóvajtsódu.

¹¹ Muurá ihdyu ímiááné ámúhake ó tsótsohíjcyá nųjpacýori ámúhá ímityú ámuha meihvéjtsómé íjtsaméi tsíhdyuréjuco cápáyóóvémeke. Áánetu ihdyu íjcyaaabe táhboone úwáábóiibye ávyeta táehníñevu íhtsútuube íjcyáabeke íjtyúhápáájjubaré o tácóriúcu díibyedívú o píihívéityúroóbe. Diibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píivyéébe Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cúújúwá pañévú waagóoiibye. ¹² Aabe muurá míamúnáake íimíbájchómeke dówajcároó ímityúmedítyu. Ááne tsaimíyé pícyoóiibye diitye ímiáámeke. Áánetu ímityúmeke waagóoiibye cúújúwá pañévú éhne múúne trígotu ímíuhjí meújćune íatéréene tējuuhójima mecóvajtsódu. Ehdúhjáa paritséómuke neebe Jóáaá.

*Jetsóó tsójtsótsámeíñe
(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)*

13 Téjyúhjáa Gariréá iinújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóáa téhulle Ijcyáábe éllevu dífbyedívu itsójsótsámeiki. 14 Áronáacáhjáa Jóáa néé dífbyeke:

—¿Aca muhdú cáábyerá uke ó tsojtsóó oke u tsojtsóíyóóbeke?

15 Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

—Áronáa ihdyu ú méénuú tehdu Píivyéébe ímillédújuco.

Ehdúhjáa díbye néénelii Jóáa tsojtsó dífbyeke. 16 Aabéhjáa

itsójsótsámeítsihdyu Ijchívyeebe íténáa cáámetu Píivyéébe Apíichó íjuuúdu bóhówaavéné niityé dífbyedívu. 17 Áanáacáhjáa idyé téhulléturé cáámetu Píivyéébe nééhií:

—Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

4

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne

(Mc 1.12; Rc 4.1-13)

1 Aanéhjáa Jetsóó tsojtsótsámeiñé boone Píivyéébe Apíichó dífbyeke tsajtyé íinébá píivyéébe iinújivu téhullévú Naavéné dífbyeke imávárijchoki.

2 Aabéhjáa téhulle 40 coojívájuco májchótuube Ijcyaaabe ajyábáavatéhi.

3 Áábekéhjáa Naavéné imújtátsóro nééhií:

—Bo ímiáané Píivyéébe Hajchi u Ijcyáhajchíí íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

4 Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

—Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tsá apáañéré májchó tájpi mejjcyatúne. Muurá téhdure Píivyéébe meke nehdu mejjcyame téene tájpi méijcyáhi.”

5 Ehdúhjáa Jetsóó añújcúnellii tsajtyéébe dífbyeke Jerotsaréevúrujuco. Áábemáhjáa nériívyemútsí cáámevu duurúvájá hallúvu. 6 Átsihvúhjáa idyé neebe dífbyeke:

—Áyu cána ímiáané Píivyéébe Hajchi u Ijcyáhajchíí íchihdyu cátsiñíivye baavújuco. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé:

Píivyéébe wáallo níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme íiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá íinébátú u wápújúúvéityúne.

7 Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó néé dífbyeke:

—Téhdure muurá nééne dífbyé waajácúháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píivyéébeke memávárijchóityúne.”

8 Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa íhvéjtsótuube tsiñne tsajtyé dífbyeke cámeébaú níjcaúvu. Áhbaú níjcautúhjáa úújétsóobe páncere ííñújí avyéjuvu. 9 Áánemáhjáa neébe:

—Páneevúré íñeevu uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííjyu.

10 Áánélliihyéhjáa Jetsóó dífbyeke nééhií:

—Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrúváabeke méíicúvéiyáhi.”

11 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu illuréjuco díbye íhvéjtsóíñúne dífbyeke. Ááne boonéhjáa níjkyéji múnáaréjuco dífbyeke íicuvéne.

Jetsóó úwáábótujkénúne Gariréá iinúji múnáadítyu

(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)

¹² Aanéhjáa téjyu tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvéhoojánúné uubállé Jetsóó iwáájácúne péé Gariréá iñújivu ihcyóómi Natsaréevu. ¹³ Ácoomíyihjyáa wahájchotaré ijcyáne ííneebe Capenaóovu, teene Gariréá iñújiri jcyané unéúcóbá únuri Tsaboróoo, Netarii, jcyané dohjíba múnáa iñújícú únuri jcyácoomívu. ¹⁴ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébé ihjyú uubállé múnáajpi Itsaía illu néhdújuco:

¹⁵ Jodíómu jcyátúné míamúnaa ijcyá Gariréá unéú ijcyátsihyi Joodáá únuri, Tsaboróoo, Netarii, jcyané dohjíba múnáa iñújícú. ¹⁶ Aame icyahjcyá idáátsówu éhne múúne cúúvétsihyi mejcyadu ímiáájú wáájácútmé wágóóóvveyóme. Árómemá tsúúca ijcyájúcooróné ditye pájtyetéiyóné uwááboju. Ehdúhjáa Itsaía néehí.

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube néehí:

—Méihvéjtsó ímityú ámuha meicyahjcyáne. Ááne ámuhá íjtsaméí mecápayóóvé ímiánejcúvuréjuco. Muurá tsúúca níjkyéjiri jcyaaabe Píivyéébe íavyéjéjete jcyáámyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube néehí.

*4-meva ímamyémú jcyáámyeke Jetsóó újcune
(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)*

¹⁸ Aabéhjáa Gariréá unéú únuri péhijcyaaabe úújeté tsaatétsí iñáhbema amómeke tsínuhjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa Tsimóo Péédoro. Áánetúhjáa tsíjpi mémé Aderée. ¹⁹ Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ookéréjuco meúráávyé. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi mejcyámútsikye ó pícyóó míamúnáakéréjuco Píivyéébedívu ámuhtsi meíbúwáávetsóíñe wákimyéivu.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé ijtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsí díbyemáyéjuco.

²¹ Átsihdúyhjáa éhniíñéwúuri ájtyúmíbe tsijtyetsi iñáhbema Jacóóboo, Jóááa, jcyamútsí cááni Tsebedéoma ihmíne pañe ijtsínú pájáábohijcyamútsikye. Áámútsikyéhjáa idyé píúvaábe. ²² Aamútsíhjyáa téhdure ihmíñema cáánikye íhvéjtsóne péé díbyemáyéjuco.

*Jetsóó mítyámeke úwaaabóne
(Rc 6.17-19)*

²³ Páneerée Gariréá iñújiri muuha ímamyémuma Jetsóó úwááboobéré pehijcyá míamúnáake diityé pihcyáávejáané pañévu. Úwáábohijcyaaabé ímiáájú Píivyéébé avyéjutu jcyané uwááboju diityéke. Aabé bóhíitsohjcyá páhdváré néene chémeháñeri chéméméhjike. ²⁴ Ehdúu díbye méenuhjcyánéhjáa páneere Tsíiriá iñúji múnáa iwáájácúne tsívahjcyá díbye éllevu páhdváré néene chémeháñeri chéméméhjike: Avyéháñeri jcyámeke, naavémú ípañe jcyámeke, méívatéméhjike, íjpi vááúmeityúneri chéméméhjike. Áámeké bóhíitsohjcyaaabe.

²⁵ Ávyetáa pahúllváré múúhama díbye péhijcyáhulle mítyame míamúnáa díbyeke úráávvehjcyá Gariréaa, Decááporii, Jerotsarée, Jodéa iñújii, Joodáa tsíñéjcuu, jcyátsíhji múnáa.

5

Cáméhbaú hallúvú Jetsóó úwaabóne

- 1 Aamée díbyedívú píhcyáávénéllii cáméhbaú hallúvú ácutúveébe.
 2 Áábedívúu muha mepíhcyáávémeke pámeekéré úwáaboobe nééhi:

*Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane
(Rc 6.20-23)*

3 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó Píívyéébé icyánéjcu piáábójuri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémé wáabyuta díbyé avyéju.

4 Maímijyu ditye íjcyane ídátsó kímóhcó nénehji pátyehíjcyáme. Muurá Píívyéébe tehdu nénehji pájtyémeke ímjyúúvetsóhi.

5 Maímijyu ditye íjcyane 'mityáhmítá' néetume ímí tsaáibuwaré ícyahíjcyáme. Píívyéébé diityéké iájcuíñé nééné iíñúji muurá diityé wáabyuta.

6 Maímijyu ditye íjcyane Píívyéébe ímillédú íjcyáiyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke piááboobe díbye ímillédú éhniíñevu ímí ditye íjcyaki.

7 Maímijyu ditye íjcyane pamévakeré ídaatsólléne piáábohíjcyáme. Muurá tehdu néemedi téhdure Píívyéébe ídaatsóvéne piaabóhi.

8 Maímijyu ditye íjcyane panévatúré ímiááméré íjcyáiyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu nééme tsaímíyé díbyema íjcyáhi.

9 Maímijyu ditye íjcyane tsaímíyé pamévamáyé íjcyáiyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke ímiááné Píívyéébe dílló ítsíímedi.

10 Maímijyu ditye íjcyane ímiáájú Píívyéébe néhdújuco ímí iúráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíhijcyáme. Muurá ehdu néémé wáabyuta díbyé avyéjú íjcyá níjkyéjiri.

11 Maímijyu ámuha meíjcyane tahñéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu míamúnaa ámúhadi ícúbáhrámedi iúúhívaténe nehniwu állíuháñé íhjuvuhíjcyáme.

12 Muuráhjáa ehdu nénehji éíjyuúvú téhdure Píívyéébé íhjuú uubálle múnáake patyéhijcyáhi. Ahdícyane tehdu nénehji ámúhake pájtyérónáa íllure méimíjyuhíjcyaco. Muurá tehdu ámuha meícúbáhrámeíhijcyáne áhdó ávyeta íiné ímíjyaú ámuha méíjcyaa níjkyéjiri.

*Píívyéébeke wáájácútúmé uwáábojte
(Mc 9.50; Rc 14.34-35)*

13 Aame iíñújiri ámuha méíjcyá cánáamadu. Muurá teene cánáama íímúnéllii meke piaabóhi. ¿Aca íímútuca meke piáábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene nééca mewáágoóné míamúnaa íiteíñuhíjcyáiyáhi. Ahdu ámuha oke meúráávyénetu méihvetéhajchíi waagóojtéréjuco ámuha meíjcyáiñe.

14 Muurá peetédu ámuha méíjcyá ííñújiri ímiáájú ámúhadítu bóhówaúcunúhijcyáme. Muurá tsácoomi cáméhbaú níjcáuri íjcyacóómí tsá téévetúne. 15 Áhdure peete tsá múijyú tsíeménevu maávohjácoóityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicyóó tene iájchúcunúki. 16 Ahdu ámuha menéeme ihdyu óvii ímiáánéré ámuha meméénúnetu mébóhówaúcunú teene íajtyúmíne tsijtye íávyéjújtsó dúúruvaméré níjkyéjiri íjcyaae Méécáánikye.

Píívyéébé taúhbaju Jetsóó úwaabóne

17 Állíuúmé ihdyu méijtsúcunúdí Píívyéébé taúhbaju, díbyé íhjuú uubálle múnáape úwáábohíjcyanéhi, íjcyane o tútávajtsóvaabe o tsáané. Muuráhjáa

ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbaju néhijcyané ímíñeúvú míamúnáadívú o bóhówájtsoki. ¹⁸ Aane ímiááneturé ámuhakye o nées muurá Píívyéébé taúhbaju tsá mújyú wágóóóvéityú páneere níjkyéjima ííñuji wágóóóóvéronáaaca. Muurá páneere dííbyé waajácúháámitu néhijcyanéhí pájtyeé muhdú tene néhijcyádújuco. ¹⁹ Muurá tsaate dííbyé taúhbajúúnetu íhtsúnéwu íjcyaroné cáhcújtsotómé múhdurá dáriívehijcyané tsá ávyejúúllémelityú dííbyé avyéjuvu. Áánetu panévaré dííbyé taúhbajúúne ímí cáhcujtsómé téjijtójuco míamúnáake úwáábóhijcyané dííbyé avyéjú níjkyéjiri íjcyanévu avyéjúúllémelíhi. ²⁰ Muurá ímiááne ámuhakye o nées eene taúhbajúúne uwáábojtémá paritséomú múhdurá ícyahijcyádú ámuha meijcyáhajhíí tsá mújyú ámuha meijcyáityú Píívyéébé avyéjúejte.

Cááyóba ímityúné íjcyánetu Jetsóó úwaabóne
(Rc 12.57-59)

²¹ Muurá ámuha méwaajácú éjyúúvúvu ámuhá ihde múnáaúvuke illu némeíñe: “Tsá mú míamúnáake dsíjívetsotúne. Muurá tehdu néemema íhnáhoóíñe tene ímbájchoméíñe.” ²² Áhdure ámuhakye o nées tsaate íñahbétedívú cáyobáavateróné muurá téhdure ápíchó díityé hallúri. Áhdure idyé tsaate ehdíívá tsijtye néhajhíí díityémá ímityúné ímbájchojte teene ímbájchoóhi. Áhdure tsijtyeke ávyéta néhí úhbámé hallúri ápíchó teene cújúwá pañévu dítye wágóóóvéiyóne.

²³⁻²⁴ Áánellí mú díñahbéébema ímityúné ámuhtsi medáriívéjcatsíhajhíí ímbáchójcatsíhi. Ájyú ihdyu Píívyéébeke dúúrúvameihíjcyátsihvu tsíeméné u tsájtyéneri u dúúrúvane ímí íjtsúcunúúbe.

²⁵ Téhdure mú tsaatémá ámuha ímityunéhí dítye ímbájchóhullévu metsátyéjcatsíhajhíí téhullévu íúújetétúné ihde ímíñeúvú cánáájánújcatsí avyéjútédívú ámuha mecúvéhoójánútsójcatsíyuki. ²⁶ Ímiááneturé ámuhakye o nées tsá muurá cúvéhóójatu ámuha meijchívyéityuró páneere ámuha maáhdótúhajhíjyú.

Ihdícyámema míamúnaa dómácójcatsíñetu Jetsóó úwaabóne

²⁷ Tsúúca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éjyúúvú méihde múnáaúvuke Píívyéébe illu úwaabóne: “Tsá mú ihdícyámema dómácójcatsítyúne.” ²⁸ Áhdure idyé ámuhakye o nées muurá tsaapi peveneré tsáápíledi úmúúpívyerónáa tsúúca dííllema mú dómácójcatsídyú ímityúné méénuube íjtsaméí pañe.

²⁹ Áhdícyane díhyállúuri u íhténeri ímityúné u méénúyóneri u úmúúpívyéhajhíí mú waagóó teéu. Óvjyúco ihdyu tsau díhyállu u wájýúrou wágóoovéné u ímjpyeté tsájyú múúne páneere díjpi ímí nééroobe cújúwá pañévu u wágóóóóvénáaaca. ³⁰ Áhdure díhyójtisiri ímityúné u méénune uke tútávátsohajhíí mú waagóó téhojtsi. Óvjyúco ihdyu téhojtsi u wájýúrohójtí wágóoovéné u ímjpyeté tsájyú múúne páneere díjpi ímí nééroobe cújúwá pañévu u wágóóóóvénáaaca.

Táábávájcatsímé wágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)

³¹ Áhdure muurá tsúúca ámuha méwaajácú ámuhá ihde múnáaúvuké Píívyéébe Moitsééúvuj tééveri illu úwaabóne: “Tsaapi mú méwakye

íhvéjtsócooca díilleke ajcú teene úúbálléné waajácúhaamívu.” ³² Áronáa ámúhake o nées muurá tsaapi méwakyé ímityunévú méénutsó tsíjpiima ícyahíjcyátúrólleke díbye íhvéjtsolle tsíjpiikye tájíváneri. Áhdure díibye díilleke táábávaabe ímityúné meenú méwamájjí tsíjpi táábama íjcyáneri.

Methjyuvádújucu meméénúiyóné Jetsóó úwaabóne

³³ Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éjjuuvúvu ámúhá íhdé múnáaúvuke Píivyéébe Moitséeúvuj téeveri íllu úwaabóne: “Tsane múu ímiáánéturé ímyéénúíñé Píivyéébe lléébónáa díibye mémé idyómajcóné meenú muhdú íñéhdújucu.” ³⁴ Áronáa ámúhake o nées téeméné ámuha meméénútuki. Tsá múu néétune: “Bo óví níjkyeji muhdú íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá Píivyéébe avyējúré teéne. ³⁵ Áhdure tsá múu néétune: “Bo óví ííñuji muhdú íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá Píivyéébe éhnéré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá múu néétune: “Bo óví Jerotsaréé muhdú íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá Píivyéébe íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábe cóómíyé técoómi. ³⁶ Áhdure idyé díhñiwau íjcyárótu tsá múu néétune: “Bo óví muhdú táhñiwau íjcyá o állíhahjíjju.” Muurá u néesjuri tsá tsájíubaré líjcyáityuró díhñíwácotu. Áhdure tsá tsájíubaré cúúvenúityuró u néesjuri. ³⁷ Áanéllii múu ímiáánéjucu íjcyane ápáhahjíí nééhií: “Ééé ímiááné tehdujúcu teéne.” Áánetu ímiááné íjcyatúné múu ápáhahjíí nééhií: “Tsáhaá tehdu néénejíivari.” Ehdú ílhjyuváné tsá múu éjkétsotú Píivyéébedítu. Muurá tehdu meihjyuváné Naavénéeditúré tsááhií.

Mepíámeítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Rc 6.29-30)

³⁸ Áhdure muurá ámuha méwaajácú éjjuuvúvu ámúhá íhdé múnáaúvuke tsiíñé Píivyéébe Moitséeúvuj téeveri íllu úwaabóne: “Tsáápiikye íhyálluu tsíjpi bóhdúcúúbé hálluu téhdure bóhdúcúúveéhi. Áhdure tsáápi íhwájí wápiyúúúúbeéhjí wápiyúúveéhi.” ³⁹ Áronáa íhdyu ámúhake o nééhií: Tsá múu ámúhake ímityúné tsaate dáríívéhahjíí píámeítyúne. Áhdure tsaate ámúhake meénúhahjíí tsá múu píámeítyúne. ⁴⁰ Áhdure idyé tsaate ámúhama tsane íimibájcho ípíúvámédítú ámúhá caaméjea dójtúcúhahjíí múu íiná néétuméré íhvejtsó téhdure hállújea ámúhá tsuucójá díbye itsájtyeki. ⁴¹ Téhdure tsaate ámúhake ‘múúhá pííchutátú múúhake mépiáábó wahájchotáwu’ néhahjíí múu tsajtyé díityémá ehniíñevújucu. ⁴² Áhdure tsaate ámúhake tsiíñé píáábó táúmeihahjíí múu píáabóhi. Áhdure tsaate ámúhake tsiéméné bóónétu íóómíchoíñé táúmeihahjíí múu ajcúhi.

Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne

(Rc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa íllu úwáábócatsíhijcyáne: “Uke wájyúmemáyé múu wájyújcatsíhi. Áánetu uke múnáátsohíjcyámeke tsá múu wájyutúne.” ⁴⁴ Áronáa ámúhake o nééhií: Ámúhake múnáájtsórómeke múu wájyúhi. Áhdure ámúhake múhdurá dáríívérómé hallúvú múu píááboju táúmeí Píivyéébeke. ⁴⁵ Ájju íhdyu ámuha méjicyáá ímiááné ámúhá Caani níjkyejiri íjcyáábej tsíime. Díibye muurá núhbake ájchutsó pámeere ímityúróméhjíma ímiááméllíihye. Áhdure níjyaba állétsohíjcyaae ímiáájító úráávvehíjcyámema

téjijto úráávyehíjcyátúróméllíihye. ⁴⁶ Muurá ámuhákye wáýjúmekéré ámuha mewáýjúhajchíí tsá ímiá wáýjú tene íjcyatúne. Ehdu ámuha mewáýjújcatsíñé tsá Píívyéébe ímí ámuhádivú íjtsúcunútúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé téhdure diityéké wáýjúmeke wáýjúhi. ⁴⁷ Áhdure ámuhákye ímí náhbévahíjcyámemáyé ímí ámuha meihjúváhajchíí tsá ámuha ímiáámé meíjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébeke wáájácúturómé ímí íjcyámema ímí ihjúvájcatsíhi. ⁴⁸ Ahdícyane ímiááméré múu íjcyá ámuháý Caani níjkyéjiri íjcyaae ímiáábé íjcyadu.

6

Ímiáánéré meméénune Jetsóó úwaabóne

¹ Tsá múu míamúnaa ámuhádi iúllévenúkiyé méénutú ímiájíjtó ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénuhajchíí níjkyéjiri íjcyaae ámuháý Caani tsá ímí ámuhákye íjtsúcunútyúne.

² Áánéllii múu ídáátsómeke ípíaabóné tsá úbálléjcatsítyú eene ímityúmé bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádu. Diitye muurá teene méénuhíjcyá píhcyáávejááné pañevú, ulléjijtónéj píinévú, míamúnaa ímiáámé ditye íjcyane íjtsúcunúkiyé. Aane téénetu ámuhákye ímiááneturé o néesé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne. ³ Áánéllii múu tsaatéké píaabó téévéneúvúre. ⁴ Áijyu ihdyu ámuháý Caani pane wáájacuube ímí ámuha meméénuhíjcyané íiténe tééne áhdó ámuhákye píááboóhi.

Píívyéébema meihjúvaváne Jetsóó úwaabóne (Rc 11.2-4)

⁵ Áhdure tsá múu Píívyéébema ámuha meihjúvávacooca eene diitye ímiáámeúvúdú bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádú méénutúne. Muurá eene píhcyáávejááné pañevú ulléjijtóné úniúvú Píívyéébema ihjúvavahíjcyámé míamúnaa íitérokiyé. Aane ímiááneturé diityédítýú ámuhákye o néesé ápááñéré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne. ⁶ Áánéllii ihdyu múu dííbyema íhjúvávacooca ímíjcohó pañevú iwátáháávéne ihjúvává múha wáájácútúnáaáca. Áijyu ihdyu ámuhákye píááboóíbye.

⁷ Áhdure idyé tsá múu íhdícyanéhjiré íhjúvatú dííbyema íhjúvávacooca. Pane tsá múu bíwáánéré wápihtsúcuhijcyatú dííbyeke wáájácúttúmé méénuhíjcyádu. Muurá itsúcunúhíjcyámé ditye bíwáánéré wápihtsánuhíjcyánetu díbye diityéké illéébóne añújcúiyóne. ⁸ Ahdícyane tsá múu diityédú néétune. Muurá ihdyu Méécááni tsúuca waajácú íiná méhdityu píhtone dííbyekéi metáúmeityúronáaáca. ⁹ Áánéllii múu íllu íhjúvává dííbyema:

Múuháj Caani níjkyéjiri u íjcyaaébej, uke muha maávyéjutsó dúúrúvamére. ¹⁰ Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhake dúúcuúne u ímillédú múúhake túkevétjso íínújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ¹¹ Aabe ihdyu óvíi múúhake majchóvú u ácuhijcyá páijyvavére tééne tájpi muha meíjcyaki. ¹² Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyané múúhadi dídáátsóvéne dáabajíivé múúhake ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájíivéhíjcyádu. ¹³ Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki. Muurá íhtsútuube múijýú muhdú u

Ijcyáiyuube páné avyéjuubéré ú ijcyáhi. Áyu tehjújuco. Ehdú múu Píivyéebema ihjyúváhi.

14 Ahdícyane muurá ámúháj Caani nǐjkyéjiri Ijcyaaabe ámúhadi ídáátsóvéne ábájííveé ámuha ímityúné meméenuhǐjcyané tsijtye ámúhama ímityúné meénuhǐjcyané diityédí ámuha meidaátsóvéne maábájíívéhajchǐjyju. 15 Áanetu ámuha diityédí meidaátsóvétúhajchǐí téhdure tsá díbye ámúhadi ídáátsóvéityúne.

Píivyéebema meihjyúvácooca tsájyju majcho meáwañe Jetsóó úwaabóne

16 Áhdure múu ámuha tsájyju dílbyema meihjyúva majcho maáwácooca tsá kehóvémejhǐjyúvú Ijcyatú eene bañú múnaa Ijcyame míamúnaa úllévenúkiyé icyahǐjcyádu. Muurá ímiááneturé o néé apááñéré téene áhdójuco Ijcyane míamúnaa diityédí úllévenúhǐjcyáne. 17-18 Ahdícyane dílbyema ámuha meihjyúva majcho maáwácooca tsá múu boohówaneúvú meénutúne. Óví ihdyu dílbyere ámúháj Caani waajácú tehjújuco ámuha meméenuhǐjcyáne. Ájyju muurá ámúhake píáábóíbye.

*Ímí nǐjkyéjiri mejcyané uwáábo
(Rc 12.33-34)*

19 Tsá múu íñǐjyiri íéhnévaíyóneri tsúúrámeityú múhajchótá téene tájpi ámuha mejcyáiyónerǐjǐvari. Muurá ámuha téene tájpi mejcyáronéhǐí ámúhadívú tútávaáveéhi. Áhdure naní múnaa ámúhadívú ícúbáhraáhi. 20 Áanéllíi múu tsúúrameí nǐjkyejǐvú Píivyéébe ámúhake ávyéjuutétsóíñeri. Teene ihdyu tsá mújyú muhdú ámúhadívú Ijcyáiyúne. Áhdure tsá téhulle naní múnaa Ijcyáiyú ámúhá avyéjú ámúhadívú tútávájtsóiyóme. 21 Muurá kénejcú éhñííñevu ímí ámúhake pájtyénéjcuríyéjuco ámuha meííjiveíñe.

*Méhálluúucú peetédu néeneé
(Rc 11.34-36)*

22 Muurá ámúhá hálluúúné peetédu néeneri ámuha ímiáánéré meííteneri metsúúrameíhajchǐí teene ámúhadítýú bóhówaúcúnuúhi. 23 Áanetu ímityúnéré ámuha meííteneri metsúúrameíhajchǐí téeneturé ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Ájyju muurá Píivyéébe icyánéjcujeje ámuha mejcyaroné tsáhájucu wáajácúmeíityú illuréjuco ámuha metútávaávénellíihye.

*Míjytócu meúraavyéné tsá ímityúne
(Rc 16.13)*

24 Tsá muurá tene ímíityuró míityétsikye ámuha maávyéjuubéváne. Muurá tsáápiikyéré ímí ámuha meíícúvéiyá cáábyeké éhñííñevu ámuha mewájyúúbeke. Áanetu tsǐjpiyo ícúvératuube imíchi ámuha mewájyútuúbe. Ehdú néénéllíi tsá tene ímityú Píivyéébeke meúraavyémé metsúúrameíñé mítyane meéhnévaíyóneri.

*Ihñéjteke Píivyéébe téhmene
(Rc 12.22-31)*

25 Ahdícyane ámúhake o néé téene tájpi ámuha mejcyáneríyé mejyáacunútu majchoo, adoo, wájyamuu, Ijcyáneri. ¿Aca páneere íñá ámúhadi Ijcyáne tájpi tsaimíyé ámuha mejcyáiyáhi? Tsáhaá, muurá ijcyané tsane téene tájpi éhñííñevu ímí mejcyane. 26 Cáhawáá méjtsúcunu wahpéjteke

bahtsóbáre mújyú méénútúrómeke diibye ámuháj Caani níjkyéjiri íjyaabe máchótsohíjyáne. Aanéjii muurá diityé ehniíñevu ámuha míamúnaa mewajyúmeíhi. Áameke ámuhakye Píivyéébe tsá íinetú píhtótsóityúne. ²⁷ ¿Aca íjyaabe tsaapi ámuhadítúú iye ehniíñevu cáámenútsámeííyoóbe? Íjyáábejiiñvari.

²⁸ Aanéjii óvlyacóóné ámuha meijtsámeíhijyáné ámuha mewájjamúúváiyóneri. Cáhawáá méijtsúcunu wajcóháñé múhdutú píivyeíhijyáné pevétaré íjyaróne. ²⁹ Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóó tsijtye ávyéjuté ehniíñevu íjyaróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñé ímivu. ³⁰ Ehdu muurá Píivyéébe tsáimíyé téhmeíhijyá wajcóháñé wahájchotaré ímiñe íllúhuwuré tsúúca chéme. Aabéjii awáá muurá ámuhakye ehniíñevu tsáimíyé téhmeíhi. Ehdu teene, ámuúha cáhcujtsópityúné míamúnaaj. ³¹ Ehdu muurá páneere Píivyéébe tájpiyé íjyáhi. Áánéllí tsá múú néétune: ¿Aca íná íñe mémájchoóhi? ¿Aca ínemá íñe mewajyámú méújcuúhi? Tsá múú ehdu íjtsámeítúú Píivyéébe íjyátúcoocájiiñvari. ³² Muurá ihdyu Píivyéébeke cáhcújtsotúmé ehdu íjtsámeíhi. Áánetu tsá ámuha tehdu menéjúcootúne. Muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjyaabe waajácú íná ámuhadítúú píhtone. Aabe ihdyu ámuhakye píááboóhi. ³³ Áánéllí múú tsane ámuhadítúú píhtóróneri íícúvetúmé tsúúráméíhijyá múhdutú tsáimíyé Píivyéébeke íúráávyéne díibye avyéjuvu íúcaávéiyóneri. Áijyu muurá tsá ámuhakye díibye íinetú píhtótsóityúne. ³⁴ Áánéllí tsá múú íjtsámeítúú muhdú ámuhá úmíwa íjyáneri. Múú íjyájcóójiri muhdú íjyáneriyé íjtsámeíhi. Muurá Píivyéébe ámuhakye píáábohíjyáá panévatúré pajcóójiváre.

7

Tsijtye múhdurá íjyáneri meíhijyúváityuróne (Rc 6.37-38, 41-42)

¹ Ahdícyane tsá múú tsijtye múhdurá íjyáneri íhijyúvatú Píivyéébe ámuhakye íñéétú téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane. ² Muurá tsíjtyeke ámuha ímityúné medáíívéhajchíí téhdure ámuhakye Píivyéébe méénuú muhdú ámuha diityéké meméénuhíjyádu. ³ ¿Aca íveekí ámuha méijyáacunúhijyá ámuhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjyáneri ámuhá hálluúúné pañe úménebaáné íjcyane wáájácúmeítúme? ⁴ Muura úménebaáné ámuhá hálluúúné pañe íjcyane tsá ámuhá nahbémuke ámuha menééityuróne: “Cána muha ámuhakye mebóhdo eene wááhyene ámuhá hálluúúné pañe íjcyane.” ⁵ ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyane pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméí eene úménebaáné ámuhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámuhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu néene tsá múú tsaate wahdíívané ímityúwu méénúneri íjyáacunútú tsáijyu múú ehniíñevu ímityúné ámuha meméénuhíjyáme.

⁶ Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímeye maájcuítúyuró bóónétú íllure ámuhakye dígújcúíyómeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méénímudívú ámuha mepóvíhjúcúíyuró íllure téuhji tádíríhcóíyómedívu. Ehdu néene tsá múú ímiáájú Píivyéébe úwááboju bañúháñé úwáábotúne.

Píivýéébeke piááboju metáúmeĩñe
(Rc 11.9-13; 6.31)

⁷ Múu táumei Píivýéébeke tééne tájpi ámuha meicyahíjcyané ámúhake díbye íajcuki. Métsúúraméi ímí ámuha meijcyáiyóneri ámúhake díbye ipiááboki. Áhdure métáuméi ámúhake díbye ityúkévějtsoki. ⁸ Muurá tééne tájpi íjcyáne táumeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáiyóneri tsúúrámeímyeke piááboóbe. Díbyeke túkévějtsoju táumeímyeke túkévějtsoóbe.

⁹ ¿Aca íjcyámé tsaate ámúhadítúyú íjtsíméné majcho táumeícyooca neéwayúvúré ájcuíyóme? ¹⁰ Áhdure ¿aca amóóbeke tetsi táumeíñáa íñimyédivúré ájcuíyóme? ¹¹ Muurá ímityúmé ámuha míamúnaa meijcyarómé méimíllé ímiáánevúré ámúháj tsíimeke maájcune. Aanéjji awáá muurá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe imíllé díbyeke ámuha metáumeímyeke ímiáánevúré íajcune.

¹² Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámúhama íjcyane. Áánéllii múu íéhnéjcutu díityémá ímiááméé íjcyá dítye téhdure ámúhama ímiáámé íjcyaki. Ehdú muurá Píivýéébe meke úwaabó Moitséeúvú waajácúháámitu, téhdure tsijtye díbyé ihjú uubálle múnáa waajácúhaamínetu meke úwaabóne.

Ímiájito
(Rc 13.24)

¹³ Múu íhnáhó íuráávyé néérojító úraavyé níjkyejívú meúújetéjito. Muurá íjcyajító tsíjito tsaímíyé meijcyajító. Áronáa téjito meuráávyerómé nihñéetsihvúré méicúbáhrámeíhi. Árojító muurá mítyame úraavyéhi. ¹⁴ Áánetu íhnáhó íuráávyé néérojító meúraavyémé meúújeté mújyú muhdú meijcyáítúhullévu. Ájito uhjéméré úraavyéhi.

Muhdú meijcyánetu méwaajácúmei muhdúvame meijcyane
(Rc 6.43-44)

¹⁵ Tsáma téébúwá meijcyá állíu múnáa Píivýéébe ihjú uubálle múnáadi díllómehíjcyámeke. Muurá pánehjídú éhne imíwu obééjámú íjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhake nahbévahíjcyá ávyeta bájú oohímýedú néémeé. ¹⁶ Muurá téévetúné tééméjté íjcyánetu méwaajácú állíu múnáaré dítye íjcyane. Cáhawáá méjtsúcunuj, tsá muurá mújyú wacyónejke baaco nééváityuróne. Tsá átéréhe mújyú ímiááné nééváityuróne. ¹⁷ Áhdure ímiááhé tsá mújyú átéréene nééváityuróne. Ááneturé méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. ¹⁸ Muurá oove íjcyane nééváné uméhé tsá nééváityuro átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyaha tsá ímiááné nééváityuróne. ¹⁹ Áánéllii múúne átéréhe meíllóne mécovajtsóhi. ²⁰ Aane muurá úmehééné méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane íñéevátúre. Ahdú ívane cáhawáá óví ámuha méwaajácú állíu múnáake muhdú dítye íjcyánetúre.

Píivýéébe íavyéjuvu újcuímye
(Rc 13.25-27)

²¹ Muurá oke ávyéjuubévahíjcyarómeke tsá pámeekéré níjkyéjiri íjcyaaabe Méécááni Píivýéébe íavyéjuvu újcuityúne. Muurá ihdyu díbye ímíllédú íjcyámekéré újcuíbye íavyéjuvu. ²² Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané ímbájchoméícyooca mítyame oke avyéjuubévaá íllityénemáye. Aame oke neéhi:

“Ávyéjuúbej, muurá muha díuwaáboju meúwáábohíjcyáhi. Aame dimyémeri muha méwáámíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdu muha dimyémeri méméénuhíjcyá méénúraítuironéhji.” ²³ Ehdu oke dítye néérónáa ó neé díityéke: “Íllure ámuha máallíhi. Keenéiyó ámúhake o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meíné óhdityu.” Éhdure ó neé díityéke.

Míityétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mc 1.22; Rc 6.47-49)

²⁴ Ahdícyane íñe caabyé o úwaabóné illéébóne tehdujúco íjcyaa **muurá** éhne múúne wájácúnéjcuube cóhpétsihvu ihjya méénuubédu. ²⁵ Muurá ávyéta cóhpé ihjya díbye méénúnáa kíjyébama níjyaba mítyane álléneri téhiñe íhnáhó cáájávéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cóhpé nétsihvu díbye méénúnéllíihye. ²⁶ Áánetu íñe o úwaabóné lléébójucóoroobe ímí íjcyátuube muurá éhne múúne wájácúnéjcuutuube cóhpétútsihvu néwáyúúhá hallúvúré ihjya méénuubédu. ²⁷ Muurá íhdícyátsihvúré díbye ihjya méénúnáa níjyaba ávyéta íhnáhó kíjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wáájoja cáhvyabáhi.

²⁸ Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme. ²⁹ Ávyétá ímí úwáábohíjcyaa **díityéké** tujkévéwu ávyéjuube múúne íhjuvájíjtójuco. Tsáháa díbye úwáábohíjcyatú taúhbájú uwáábojte úwáábohíjcyádu.

8

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne
(Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)

¹ Aabée Jetsóó teene caméhbáutu níityéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi. ² Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebe dílbye éllevu itsááne dílbyé lliiñévu ímímóúúvéne neé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

³ Áánéllíihyée neébe:

—Mu íhdyu tehdujúco. Ehdúu neébere dílbyeke dócárájcóneri tsúúca bóhíibe. ⁴ Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéké dúúbáledí íñe muhdú u bóhíine. Tsapéhduré llúúváabe éllevu péene dílbyedívú dúhjétsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke tsíméneri ú ícúvéé téénetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóone. Ehdúu Jetsóó neé dílbyeke.

Tsodáhómú avyéjuúbé únú múnáájpike Jetsóó bóhítsóne
(Rc 7.1-10)

⁵ Átsíhdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújeténáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dílbye éllevu itsááne piáábó táúmeíhi. ⁶ Neebépé:

—Ávyéjuúbej, táúníu múnáajpi chémeebe ávyétá íhnáhó ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájucóo íjpi váuúmeityúne.

⁷ Áánéllíihyée Jetsóó neéhií:

—Cána bo o péé o bóhíitso dílbyeke.

⁸ Áánéllíihyée neébe:

—Avyéjuúbej, muurá íñe tsíjtye múnáajpíyé o íjcyaa **ídátsó** o neébe jávú tsá u ááhívéityuróne. Áánéllíi íhdyu uke o neé íchihdyuré u íhjuváné tujkéveri díbye íbóhíiki. Muurá ó cáhcujtsó díbye bóhííñe. ⁹ Muurá táavyéjujte oke

táuhbané ó méenuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbané méenuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye diityédítýú tsiéllevu o wállóócooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o píúvácooca tsaábe. Áhdure táúnú múnáájpiikye tsíeménevu o táuhbané méenuúbe. Ahdícýane ó waajácú u néécooca táúnú múnáajpi bóhííñe.

¹⁰Ehdúu diibye tsodáhómú avyéjuube nééneri iúllévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímiááneturé o néé tsá muurá tsáápiubaré tamúnaa ijraéémudítýú cáhcújtsotú íñe áánu cáhcujtsódu. ¹¹Ehdu muurá pahúllévátú tsaaimýé mityame ijraéémú íjcyáturómé íñe áánu romáánómuube cáhcujtsódú ímí Píívyéébeke cáhcújtsóimye. Aame diíbyé avyéjuvu úcaavémé nahbévájcátsíí majchóháñeri Aavaráa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámema. ¹²Áánetu ijraéémudítýú mityame wágóóóveé icyuuvétsíí pañévu Píívyéébé avyéjutu ímichi diityé wáabyuta íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeimýé tahíjcyaa íhwáñeene íhdónema.

¹³Ehdúu íñeéné boonétú tsiíñe neebe diibye tsodáhómú avyéjúubeke:

—Áyu wa dípye dihjávuj. Óvíi ihdyu u cáhcujtsódú íjcyane úuma díúnú múnáajpi bohííñí.

Ehdúu Jetsóó nééné tujkéveríhjáa tsúúca bóhíibe.

Péedoró báábeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)

¹⁴Áhdurée díbyema muha Péedoró javu mepéénáa diibye Péedoró baabe áíívyeri chémelle icyuwájá pañe. ¹⁵Áállekée Jetsóó íhyójsitu ékééveneri tsúúca bóhíille múúhake majchotsóhi.

Mityámeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)

¹⁶Tépejcoo Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétúu íjchívyétsoobe diityéke. Áhdurée tsiíñe chémeri íjcyámeke bóhíitsoobe. ¹⁷Ehdúu Jetsóó méenuhíjcyá téijyu Píívyéébé íhjúu uubálle múnáajpihjáa Itsaía íllu néhdújuco: “Dííbyere méhdiyú páhdúváré nééne chémeháñe waagóóhi.” Ehdúhjáa Itsaía néhdújuco diibye méenuhíjcyáne.

Jetsóoke úraavyéné ímílleróme
(Rc 9.57-62)

¹⁸Áábédívúu téijyu mityanéjuco míamúnaa píhcyáávenéllíi múúhake neebe muha únéúcobá tsiñéjcvu mepájtyeki. ¹⁹Áánáacáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbye éllevu ítsáane néehíí:

—Uwááboóbej, ó imíllé úumaye o péhijcyáné kiávú u péhullévújuco.

²⁰Áánéllíihyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá iyámé óowamu íjcyarómé íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté íjcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu muurá íñe Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

²¹Áíjyurée idyé tsaapi dííbye déjuri péhíjcyámedítýú néé dííbyeke:

—Ávyéjúubej, ói o péé líhíyo éllevu. Óvíi ihdyu múijjú óhdivu dsíjívvebe úumayéjuco o úllehíjcyaki.

²²Ááronáacáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsameééré ímiájíjtó úráávyetúmé cúúújcatsí idsíjívécóoca. Wa ihdyu ookéréjuco duráávyej.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)

²³ Átsihydúu muha miiñneri mepée únéú tsiñéjcvuvu. ²⁴ Áánáacáa ávyéta tsíjppá nééné kíjyébári mítyane nohji íjcyane múúhake pámaúcúiyáhi. Áijyúu Jetsóó cuwáhi. ²⁵ Áábekée muha íícúu maákyéjtsóne menééhíí:

—ÍÁvyéjuúbej, meke pájtyetétso! ¡Tsúúca mémájcánúúhi!

²⁶ Áánélliihyée neebe múúhake:

—¿íñneríami ámuha méíllitye ayájú ihnáhóhajaj? ¡Tsáháikyéha ímí ámuha mecáhcújtsotú Píívyéébeke!

Ehdúu múúhake íñétsihdyu kíjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene ííhvetéki. Ahdújucóo tene íhveténé dáíhañéréjuco. ²⁷ Ehdúu téjyju Jetsóó méénúneri muha meúllévenúne ménéjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

Tsaaté pañe naavémú íjcyane
(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)

²⁸ Aanée tsúúca muha tsiñéjcúeúvú méúújeté Gadáára íiñújivu. Áánáacáa díbyeke mítyétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsi níjkyénéj píñeréhjáa ícyahíjcyamútsi. Aamútsihjyáa apííchówu néémutsi tétsii ícyahíjcyánéllii tsá múha tétsii úllehíjcyatúne. ²⁹ Aamútsi Jetsóoke kévádijcyó ílluú:

—¡Múhtsikye ihdyu pátsárijcyodí Píívyéébé Hajchi u íjcyáabe! ¡Tsáhái muurá ícúbáraméi éévé íjcyatúne!

³⁰ Áijyúu tétsíj píihírí mítyame jéémú meenímú majchóri. ³¹ Áánélliihyée naavémú dítyétsí pañe íjcyane Jetsóoke nééhíí:

—Múúhake íjtyétsí pañétú u wáágóhahjchíí aatype méénímú pañévréjuco muha meújcámeííñe.

³² Áánélliihyée neebe díityéke:

—Wa ihdyu meújcameí díityé pañévuj.

Ahdújucóo dítye íjchívyéne újcámeííñe díityé pañévréjuco. Aamée únéú pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

³³ Ehdúu méénímuke tene pájtyéneri díityé tehmejté ávyétá ihnáhó íllityéhi. Áánemáa íícúu tétsíj píihírí íjcyáméhji éllevu idsíñéne úúballémé muhdú tene pájtyene. ³⁴ Áánélliihyée pámeere tsáácunú Jetsóo éllevu. Aamée díbyeke néé tétsihdyu muha mepéékíí.

9

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó ímjpyetétsóne
(Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)

¹ Ahdújucóo muha meóómiñe bíwáhullévúré múúhá coomívu. ² Átsihyíi muha meíjcyánáa Jetsóo éllevu tsaate tsivá íjpi vááúmeityúúbeke ííbotári. Aamée díbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne díbyeke ííténe neebe:

—Llíhij, wa ílluréjuco dímjyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimityú ó ábájíívécúóohíí. Ahdícyane tsáhájucó íñá díhyallúrí íjcyájúcootúne.

³ Ehdúu Jetsóó néene tsaate taúhbjáú uwáábojte illéébóne íibuwááné pañe néehii:

—¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyvá Píívyéébe ímí díbyedívú íjtsúcunúnejíivari? ⁴ Ehdúu ditye íjtsámeíñe Jetsóó iwáájácúne néesé diityéke:

—¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méíjtsámeíhi? ⁵ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyeté miamúnáadi o ídáátsóvéne diityé ímityuháñe diityémá o ímíbjachóne. Áánéllii ó piivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítýú úúma ó ímíbjachóhi.” Áhdure ó piivyeté o nééneé: “Dímíjpyetene dipye.” ⁶ Ahdícýane cáhawáá óví ámuha máájtýumí Míamúnáájpidívú o ípivyéévebe muhdú o méénune.

Ehdúu diityéké íñétsihdy tsiíñe neebe díbyeke:

—Dímíjpyetene eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

⁷ Ahdújucóo díbye pééneé. ⁸ Ehdúu Jetsóó méénúneri miamúnaa íllityéne Píívyéébeke ávyéjutsó dúúrúvaméré díbyé íhtsúturi díbye ehdu méénúnéllíhye.

*Matéoke Jetsóó újcune
(Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)*

⁹ Tsáijyúu Jetsóó oke Matéoke ájtyumí múúhá íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike o áhdótsóhíjýátsihyí o íjcyáábeke. Aabée oke néehii:

—Ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóo o pééne díbyemáyéjuco.

¹⁰ Áábemáa téjyju tahjyávu muha mémajchóhi. Áhdurée tsiijtye tééneré dsíídsí áhdótso múnaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsiijtye ímityúmé íjcyá múúhama.

¹¹ Áámekée ííténe paritséomú néesé múúhakye:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatyé ímityúmema?

¹² Aanée Jetsóó illéébóne néesé diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhiime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhíkeré tááboóbe. ¹³ Cáhawáá ímíñéúvú meéévé ámuha mewáájácu Píívyéébe waajácúháámitu tsátsii nééneé: “Muurá tsá apááñéeré o ímíllétú ámuha oke Píívyéébeke iyámedi méíícúvehíjcyáne. Téhdure ó ímíllé ámuha pamévamáyé méidaatsólléjcatsíñe.” Ahdícýane tsáháa ímíáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáá diityéké téénetu o ímíáávyétso Píívyéébe ícyánejcúvuréjuco ditye íbuwááveki. Ehdúu Jetsóó néesé paritséomuke.

*Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)*

¹⁴ Áhdurée tsáijy tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémú Jetsóó éllevu itsááne díbyeke dílló tsáijy Píívyéébema íihjyúvácooca majcho íawahíjcyánetu. Néémépeé:

—¿Aca íveekí tsáijy muha paritséomuma Píívyéébema meihjyúvácooca majcho mááwahíjcyánáa tsá dímamyémú áwahíjcyatúne?

¹⁵ Áánéllíihyé neebe diityéke:

—¿Aca tsaapi ityáábávácooca wáñehjívaténevu díbyé míñútso múnaa tsááme kímóóvéiyá díbyedívú iwájtsícooca? Ehdu nééne támamyémú tsá

kímóóvéityuró diityémá o íjcyáné hajchóta. Áronáa ihdyu ímiáané íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Ájju ihdyu óví muhdú inéhajchíí awámye.

¹⁶ Tsá muurá tene ímityú wájamu tsúú cáaja béhbátu mepájaabóne. Muurá íllure teeja meníjtyúcooca éhniñévu táváajcároba. ¹⁷ Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bínojpácyó mepicyoone tsúú cáau míñhéne cahpáýu pañévu. Muurá béjpácyo íuhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúú cáau. Ájju muurá wágoovéné tsanéécújuco bínojpácyoma cahpáýu. Áanéllii ihdyu béjpácyo mepicyóó bééú pañévuré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdú néene tsá tene ímityú íhdééné uwááboju béhné uwáábóju pañévu meúacóne.

Tsaatépike Jetsóó bóhiñsóné
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)

¹⁸ Ehdú Jóáá mamýmuma Jetsóó íhjuvánáa tsaapi avyéjuube wajtsí múuhadívu. Aabée díbyé lliñévu ímímóúúvéne née díbyeke:

—Ájýwa íhyajchíí óhdivu dsíjivéhi. Áronáa ó waajácú dille óoma tsiñé bóhiñé u péébe dílléke u dócárájcóneri.

¹⁹ Áanélliihyée téhullévu péébema muha mepééhií. ²⁰ Aamée muha téhullévu mepéénacáhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco dílléke ichémé tujpácyó íhvetépitýuneri ícúbáhrámeihíjcyalle piíhívé Jetsóodívú idyéju éhnéjcutu. ²¹ Aalléhjáa dómajcó díbyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómájcohajchíí ó bóhiñi’ inéénema. Éhdúhjáa íjtsámeñe dómájcolle díbyé wajyámu. ²² Aanéhjáa iwáájácúne díllédívú iyévoóvéne neébe:

—Íneri kímóóvedíñe, Wáhaj. Muurá Píívyéébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhiñe.

Éhdú Jetsóó néénemáyé ímiáané tsúúca bóhiñle.

²³ Aamée muha tsúúca meúújeté diibye avyéjuube Jáiro javu. Áanáacáa mítyane tééjá pañe míamúnaa kímóóveri íjcyame máátyóba májtsi meénuhíjcyáhi. ²⁴ Áamekéé Jetsóó nééhií:

—Cána méjchívyéi áachívuj. Muurá tsá dille dsíjivetúne. Íllure cúwalle.

Éhdú Jetsóó nééneri íllure goocómé díbyedi. ²⁵ Áamekéé tééjá pañétú íjchívyétsóné boone iyéjuco díbye íúcáávéne dílléwúúvú hójtsitu ékééveténeri tsúúca bóhiñle. ²⁶ Ehdú Jetsóó meénúné uubállé páneere tééné íññji múnaa waajácúhi.

Hállúvárúumútsikye Jetsóó ímíjpyetésóné

²⁷ Aané tétsihdyu muha tsúúca meóómíñáa mítyétsi hállúvárúumútsi múúha déjtu dsíñeríyé tsáámutsi díbyedi wáníjcyámeñi. Íllúu neemútsi:

—ÍMútsidi bo dídaatsóvé Dabíúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyáábej!

²⁸ Aané muha meicyahíjcyajávú mewájtsíshivu Jetsóó dílló diityétsikye:

—¿A ámuhtsi mecáhcujsóó amúhtsikye o ímíjpyetésóiyóné amúhtsi hállúúúne?

Áanélliihyée neemútsi:

—Ééé Ávyéjuúbej, muhtsi mecáhcujsóóhi.

²⁹ Ehdú dityétsi néénéllii diityétsikye íhyálluúné idyócarájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujsóódújuco íjcyane tsúúca amúhtsi hállúúné ímíjpyetéhi.

³⁰ Ahdújucoo ímiáané tsúúca íhyálluúné ímíjpyetémútsi tsaímíyéjuco ítene. Áamútsikyée bóijcyuube muucá teene dityétsi íúúbállétuki.

³¹ Áronáacáhjáa tétsihdyu óómimútsí péé úbálléjcatsímútsíyé pámeekéré tétsihji múnáake.

Íhgyúvátúúbeke Jetsóó íhgyúvatsóne

³² Áámútsi déjyúu idyé tsaate tsiva íhgyúvátúúbeke Jetsóó éllevu naavéné ípañe íjcyáábeke. ³³ Áábé pañétúu dílbye naavéneke dílbye íjchívyétsóné boone tsúúca íhgyúvájúcoobe. Áánerí míamúnaa iúllévenúne néehí:

—Ávyeta tsá mújyú ehdu nééne múha méhdityu méénune maájtyúmitúne.

³⁴ Áronáacáa paritséomú néehí:

—Aadi muurá eene naavémuke ichívyétsohíjcyá páñétúejpi naavémú avyéjuube píáábóneríye.

Míamúnáadi Jetsóó idáátsovéne

³⁵ Ehdúu Jetsóó cómiñeri úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake Píivyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju díityé pihcyáávejááné pañévu. Aabéé bóhíitsohíjcyá panéva chémeháñeri íjcyáméhjike. Téhdurée íhgyáhañévuré tsaatéké úwááboobéré pehíjcyáhi. ³⁶ Aabéé idáátsovéhíjcyá míamúnáadi éhne múúne obééjámú ítyehméebema íjcyatúmé idáátsowu íjcyadu nééme dílbye éllevu tsáámedi. ³⁷ Áamedityúu neebe múúhake:

—Ímíááné mítyame míamúnáa íjcyá Píivyéébé avyéjuvu dítye úcáavéiyóné uwááboju úwááboméiyóme. Áronáa tééné uwáábojte tsá pahdu íjcyatúne.

³⁸ Áánéllii múu táumei páné aabáaabéré íjcyaae Píivyéébeke dílbye éhniíñevu uwáábojtéké ipícyo dítye iúwáábo tsíjtyeke dílbyé avyéjuvu dítye iúcááveki.

10

12-mevaké Jetsóó meménú ímamyémú dítye íjcyaki

(Mc 3.13-14; Rc 6.12-16)

¹ Aanée téjyú Jetsóó muuha ímamyémuke pihjyúcú 12-meva muha mejcyámeke. Áamekéé múúhake ájcuube íhñáhootu dílbye mémeri tsaaté pañétú naavémuke muha mejchívyétsohíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha mebóhíitsohíjcyaki.

²⁻⁴ Aamée muuha ílluúme: Tsimóo Péédooroo, íñahbe Áderéee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, íñújí avyéjúúbé wáabyutáa dsíidsike o áhdótsohíjcyaae oo Matéoo, Apéó hajchi Tadóo dílbyere ‘Rebéo’ némeíbyee, cananíjtámúejpi Tsimóoo, dílbyéé Jetsóodívú bóónétu méénútsóiibye Jóóda Íjcaríóótee, éhdume.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne

(Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)

⁵ Éhdúmeké múúhake Jetsóó uwáábovu iwáalloómeke íllu pítyajcóihi:

—Tsáma ihdyu mépehdí jodíomú íjcyatúmé íñújinevu. Áhdure Tsaamáaría íñújí méúújedíñe. ⁶ Ijraémú pañévuré métsajtyécó íñe uwááboju éhne múúne obééjámú mújtame idáátsowu íjcyadu néémé pañévu. ⁷ Aame méúwáábohíjcyaco níjkyéjiri íjcyaae Píivyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcuíñe éévé tsúúca úújeténe. ⁸ Áhdure mebóhíitsohíjcyaco dsíjívéméhjike, íjpi chájááveneri chéméméhjike, páhduvaré nééne chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdu tamyémeri

táihnáhori ámuha meméénúíñéwú ámúhake ó ajcú pevénére. Áánéllii tsá ámuha maáhdótsóityú ámuha diityéké mepiáábonéhji.

9 Aame ihdyu métsajtyédí dsíídsike. 10 Áhdure métsajtyédí tsíjyahji ámúhá wajyámúúnee, ámuha májchoo, ámúháj tuhápajínee, éhdune. Ámúhá cuu-júí íjcyaróné métsajtyédíñe. Ámuha mepiáabóméré ámúhake piáábohíjcyaa panévatüre.

11 Aame múu tsácoomívú iúújetécooca nehco tsaatéké ámuha tétsii meíjcyané hajchótá ímí ámúhake pícyóóímyeke. 12 Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca múu ímíñéwúvú ihjyúvá diityéma. 13 Aame ímílléhajchíí múu diityémá íjcyá ámúhaj tééveri diityéké Píivyéébe ipiááboki. Áánetu ditye ímíllétúhájchíí tsáhájuco múu íícúvetú diityédi. 14 Téhdure tsácoomí múnaa ámuha diityéké meúwáábóiyónéhjimáyé ímíllétúhájchíí méíícuvéjúcohdí diityédi. Íllurájuco ámúháj tuhááñe íñú mépíchóújcámeicyó 'tsá múhá hallúrí tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha meímíllétúne' nééiyóne. Ááne tsíéllévurájuco mépeeco tétsihdyu. 15 Muurá ímiááneturé o néé tehdu nééme ícúbáhrámeíñe éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomicyu múnaa ícúbáhrámeíñe ehnííñevu muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá ímíbájhóméicyoóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeíñe

16 Áhdícyane íñe ámúhake ó wallóo obééjámuke bájú oohímé pañéwú mewállóóiyódu. Aane ihdyu wajácútsi méíjcyaco éhne múúne ííñimye íícúí meke pállójcoíñúdu. Áronáa ihdyu tsá múu muuca tútávájtsoúne. Ímiááméré múu íjcyá íjuumu íjcyadu. 17 Aame ihdyu tsáma imíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhake túkévéjtsójté éllevu itsájtýémeke pihcyáavejáané pañéwú wápáájcoóhi. 18 Áhdure ámúhake tsajtyémíme ávyéjúté éllevu óhdityu íjcyané uwááboju ámuha meúwáábohíjcyané hallútu. Áijyu téhdure tétsihvu ámuha diityéké meúwááboó jodíómú íjcyátúrómeké. 19 Aane ámúhake dítye ékéévécooca tsá múu áábímeyítýú muhdú íihjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píivyéébere ámúhake túkévéjtsóo ámuha meíhjúvaki. 20 Tsá ámúhá íjtsaméityu tsááne ámuha meíhjúváityúne. Muurá ihdyu ámúháj Caani Píivyéébe Apííchó ámúhá pañe íjcyané ámúhake túkévéjtsóneri ámuha meíhjúváahi.

21 Aane muurá míamúnaa ávyetá imityú dáríívécátsííhi. Muurá tsané nahbémú íjcyarómé líihyánújcátsííhi. Áhdure cáánumu íjcyarómema líihyánújcátsímíy. 22 Áhdure mítyame ámúhake múnáájtsoó oke ámuha meuráávyéné déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsaímíyé nihñéétsihvúre áábucúmé ihdyu pájtyéteehi. 23 Áhdure tsácoomí múnaa ámúhake ímityúné dáríívéhajchíí múu técoomítyú péé tsícyoomívurájuco. Muurá íñe Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe ímiááneturé ámúhake o néé tsiíñe ó tsáíñe ámuhái pámeekéré íjraéémuke íñe óhdityu íjcyané uwáábojúvú mewáájácútsótúnááca.

24 Muurá tsaapi mamyé tsá íuwáábóobé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsané avyéjúúbé únú múnáajpi tsá díbyé ehnííñevu íjcyatúne. 25 Aane muurá íñe ámúhá avyéjuube o íjcyároobe o ávyéjúúllémeityúhájchíí téhdure tsá ámuha maávýéjúúllémeityúne. Muurá oke Betsebóodívú imyémenúúbeke állíu

múnáájpidi díllóhíjcyáme. Aaméjǰva muurá ámúhake iávyejúúllétúne téhdure díllóhi.

Píivyébedi múu íllityéhi
(Rc 12.2-7)

²⁶ Áronáa ihdyu mááábímyeídí míamúnaa ámúhake méénúyóneri. Muurá tehdu nénehji ámúhake pátyehíjcyané tsá tétsilhvúré níjkéváityúne. Muurá páneere iná meméénuhíjcyané bóhówáaveéhi. ²⁷ Áánéllii íñe ámúhake o néhíjcyané múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúbálettúmé ámuha meíjcyáityúne. ²⁸ Ahdícyane tsá múu áábímyeítyú míamúnaa ámúhake dsíjívetsóiyóneri. Muurá tsá ditye píivyetétú ámúhake iwáágóóiyóné Píivyéebédityu. Apáábyéré ihdyu díibye píivyeté ámúhake iwáágóóné ávyeta mújyú ámuha meíjchívyeítyúmé meícúbáhrámeíyóné cuujúwá pañévu. Áánéllii múu apáábyedíyé Píivyéebedi áábímyeíhi.

²⁹ Muurá coomícomútsí mítyétsíwuúcu tsájíhwúré áhdoméíhi. Ehdu áyá áhdoméíyómedítyu muurá tsá tsaapi ámúháj Caani Píivyéébe wáájácútúnáa dsíjívéítyuróne. ³⁰ Aabe muurá páneere ámúhá níwáujíñé íjcyaróné waajácú múhdújívá íjcyane. ³¹ Áánéllii tsá íñnerí ámuha maáábímyeítyúne. Muurá díitye coomímú wájuryméñé ehniíñevu ámuha méwajyúmeí Píivyéebédívu.

Jetsóoke meúraavyéné metóónúityuróne
(Rc 12.8-9)

³² Muurá oke iúraavyéné toónúmeítyúmeke ó bóhówájtsóo níjkyéjiri íjcyaae Llihíyodívu. ³³ Áánetu íllure toónúmeíhíjcyámé hallúvú ó úúbálléé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

Jetsóo hallútú míamúnaa tsarílléjcatsíñe
(Rc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Aane méjtsúcunudí íññújívúu o tsááne míamúnaa tsaímíyé íjcyaki. Muurájháa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsarílléjcatsíki. ³⁵ Muurá tsaapi tsaríllé cááníkye oke díbye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure tsáápille tsaríllé tsííjuke tééné hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja tééné hallútúré tsarílléhi. ³⁶ Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcátsíi oke tsaate imúnáadítyú cáhcújtsóné hallútu.

³⁷ Muurá oke iwájuryné ehniíñevu tsamééré cáánímuma ítsíime wájurycatsíhájhíí tsá ímiááné tahñéjté ditye íjcyatúne. ³⁸ Áhdure oke iúraávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné ímíllétúmé tsá tahñéjté íjcyatúne. ³⁹ Muurá íññújiri ímíllédúré íjcyáneri tsúúrameímyé wágóóóveéhi. Áánetu ookéréjuco ímí iúraávyéneri tsúúrameímyé pájtyéteéhi.

Tsíjtyeke ímí meíicuvéne Píivyéébe ímí íjtsúcunúne
(Mc 9.41)

⁴⁰ Muurá ámuha táwákímyeí meméénúmeke íicuvéme okée wállóobe Llihíyomájucó múhtsíkye íicuvéne. ⁴¹ Aame tsaímíyé Píivyéébe wákímyeí méénúmeke íicuvéme téene áhdo újcuú tsahtúré díityéma. Áhdure idyé tsíjtye Píivyéébeke úráávyehíjcyámeke tsaímíyé íicuvéme téene áhdo újcuú tsahtúré díityéma. ⁴² Aane díitye táuráávye múnáake núpácyo díívanévu ájcume téhdure újcuú téene áhdo.

11

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo éllevu wáloomútsi
(Rc 7.18-35)*

¹ Ehdúu Jetsóo muuha 12-meváké iúwáábótsihdyu péé tsiéllevu téené iinújí comíñevu téhulle iúwááboki.

² Áánáacáhjáa cúvéhóójari tsojtsó múnáajpi Jóáa íjcyaaabe tsúuca waajácú ehdu Jetsóo méénuhíjcyáne. Áánélliihyéhjáa wáloobe mítyétsikyé ímamyémudítýú dífbye éllevu. ³ Aamútsíi neevá dífbyeke:

—¿Ava diibyéjucu uu Pájtjetétsoobe éhneváa íñújívú u bóhówáávéfíbyeke muha meítsohíjcyaaábej? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyatúnej?

⁴ Ehdúu dítyétsí Jetsóoke néerónáa neebe diityétsikyé:

—Meóomíñe méuubállé Jóááke íñe muhdú u ówááboobe méénuráítyúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. ⁵ Méúúbálleco hállúvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájááveneri chémeméhjí bóhíine, lléébótuméhjí tsúuca lléébone, dsíjívémé tsiíñe bóhíine. Áhdure méúúbálleco ídáátsóméhjíke pajtyéteju tsúuca úwáábómeíñe. Énehji páneere méúúbálleco dífbyeke. ⁶ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

⁷ Ehdúu íñéené boone diityétsí déjuvu neebe múúhake diibye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáá íñéubará píívyétúné iinújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha meíjtsúcunú dífbyeke? ¿A ámuháa meíjtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébari vááúmeídyú páhduvaré dífbye íjtsaméi nééene? ⁸ ¿A tsané ímíyee úcámeihíjcyaaábe? Muuráhjáa tehdu íjycámeícyá tsá íhdícyátsihyi díbye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjunté jaaháñé pañéiyo dífbye. ¿Aané muubá ímiááné dífbye? ⁹ ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpí dífbye? Ímiááné diibyéjucu. Áronáacáa tsíjtyé ehniíñevu dífbye. ¹⁰ Dífbyedítýu muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééene:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye díbye iúúbálle míamúnáake dítye ímíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

¹¹ Aane ímiááné tsá dífbyedu tsíjtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuejtédítýu ídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméíi diibye Jóáa ehniíñevu.

¹² Diibyée muurá Jóáa úwáábótsihdyu íñe ícyoocávú teene Píívyéébé avyéjuvu iúcaavéné ímíllémema ténejcu ímíllétumé múhdurá ícyahíjcyáhi.

¹³ Muuráhjáa pámeere Píívyéébé ihjyú uubálle múnáa éjyjuúvú íjcyame téjyútújucu íhjúvuhíjcyáné dífbye avyéjuri. Áhdurée Moitséeúvú íhjúvuhíjcyá ténetu. Áámé nihñéepíyee muurá diibye Jóáa bóhówaavéhi. ¹⁴ Aane ámuha mecáhcújtsóhahjíí mecáhcújtsó Jóáa Eriá íjcyane éhnée Píívyéébé íhjúvú uubálle múnáa tsiíñe díbye bóhówáavéíñe néhíjcyaaábe. ¹⁵ Aane ihdyu óví ímiááné lléébone ícyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁶ Ahdícyane zaca muutédívú íñe ámuuha ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj. Muurá múúne lláhátsiri íícume úhbácatsíhijcyádú ámuha páhduvaré médaríívemehijcyáhi. ¹⁷ Muurá múúne illu úhbácatsíhijcyáme: “Chíyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíllétú mewáhtsine téeneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívarónáa tsá ámuha meímíllétú mekímoovéne.” Ehdu múúne tsíme úhbácatsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha. ¹⁸ Muuráhjáa Jóáa tsá

mítiane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá dibye ádohíjcyatú bíinojpácyo. Áánetúu dífbyedítú ámuha ménehíjcyá mééífbye íjcyáábé pañe naavené íjcyánéllii ehdu dibye neéeneé. ¹⁹ Áábé boonétúu ó bóhówaavé Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe. Aabe panévaré o májchoobe téhdure ó adó bíinojpácyo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné oova majchópíwu adópíwu o neéeneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsídsí áhdótso múnáa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Áronáa tene pánéévénétú méwaajacúu keená ímiááné íjcyane. Ehdúu neebe Jetsóo.

Lléébópítúiné míamúnáa
(Rc 10.13-15)

²⁰ Aabé tsáijyu íhjúvúvá mítiane méénúráítúronéhjí imyéénuhíjcyá coomíji múnáadítú ditye ímítú íhvejtsópítúnetu. ²¹ Neebépeé:

—Ímáidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénúráítúronéhjí o méénuhíjcyáné Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúuca téjyúrú técoomícyu múnáa ímítú íhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco íbúwáávéiyóne. Aamée muurá íatéreejahjívú íjccámeíñe bállíjyuri ávúhcúiyá teene íhvéjtsóné uubáalle. ²² Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñe ehniíñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné Pívyéébe nihñéetsihvuré diityémá ímibájhócoóca. ²³ Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeíñe eene múhdumé ‘mítýáhmítýá’ tsíñáávehíjcyámeke. Íjtsúcunúmeúbá íhítsútúúvéiyóne. Áánerá illure wágóóoveímyé cújújwá panévu. Muurá íñe méénúráítúroné o méénuhíjcyáné Tsodóóma múnáama éjyúvúvú o méénuca ímítú íhvéjtsóne ímjpyetéiyóme. Aacáa muurá ícyoocápi íjcyáiyocóómi. ²⁴ Aane muurá diitye Capenaóo múnáa ávyetá íhnáhó ícúbáhráméí técoomí múnáape ícúbáhrámeíñe ehniíñevu Pívyéébe muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímibájhócoóca.

Méimítútu meke Jetsóo állíjchútsóne
(Rc 10.21-22)

²⁵ Téjyúu Cááníma íllu íhjúvúvábé:

—Ayúju Táacáani Pívyéébeéj, níjkyejíi, íñíjujii, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyáabej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvú ímiáájú idáátsojtédívuré u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdújuco tsá waajácu múnáa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsojú teene. ²⁶ Ahdícyane íhdyu, Lli, óví ehdu teene muhdú u ímillédu.

²⁷ Ehdúu Cááníma íhjúvúvátshídyu neébe:

—Muuráhjáa íhdyu Llihíyó oke picyóo tajtyééveri míamúnáake iwáájácútsu muhdú diityédítú íjtsámeíñe. Tsá muurá múha wáájacutú dífbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácu muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácu muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówájtsooméreé waajácúhi. ²⁸ Ahdícyane cáhawáa ookéréjuco méuráávýé ídátso múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu ámúhake o állíjchútsoki. ²⁹ Muurá íñe ídátso tsaíbbuwaré o íjcyaaabe ámúhake o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdú méíjcyaco. Áijyu íhdyu íñé ímjyaú ámuha méíjcyaaíhi. ³⁰ Tsáháturo tene

íhnháhootú ehdu ámuhákye o nééne ámuha meúránívyéiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo.

12

Wáyeéévejcóójí Jetsóo mamýmú méénune
(Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)

¹ Áábemáa muha wáyeéévejcóójí úmihéj pínétú nepájtyeme maájyabáávaténéllí bajtsóháñetu meújcyúne mémajchóhi. ² Aanée paritséómú ííténe néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene aatye dímamýmú meenú íjcyoojí wáyeéévejcóójí meméénúityuróne?

³ Áronáacáa Jetsóo néé díityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íajyabáávaténéllí íñahbéjtema téhdure Dabíiúvú méénune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne? ⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévu íúccáávène imájchóityuróne Píívyéébé íicúvé páaa tééj páñévu pícyámehíjcyáné apáámyéré llúúvájte máchohíjcyánetu majchóme.

⁵ Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitsééúvúu téhaamíturé cáátunúne duurúvájá pañé wákimyéi múnaa llúúvájte wáyeéévejcóójí íjcyaróne wáyeéévéityuróne? Aane muurá ditye téjcoojí wáyeéévetúné tsá ímityúné íjcyatúne. ⁶ Aanéjí awáa muurá teene duurúvaja ávyéjúúllémeíñe ehnííñevu táavyéju. ⁷ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Ó imíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñe. Tsá o ímíllétu apááñéré oke ámuha iyámeke mecóvájtsóneri meícúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí meváájacuca tsá menéetsóiyuró ímityúné méénúitúromedívu. ⁸ Muurá íñe Míamúnáájpidívu o ípívyéévébéllí téhdure téjcoojí wáyeéévejcóójí. Ehdúu Jetsóo néé paritséómuke.

Tsáapi hójtsí Jetsóo ímíjpyetétsóne
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)

⁹ Átsihdyúu dííbyema muha méúcaavé téjcoojí pihcyáávéj páñévu. ¹⁰ Áájá pañée tsaapi tsánejcúehójtsí íhyótsi múhdurá néébeé. Áanáacáa tsaate tétsihyí íjcyame Jetsóodívu íñéetsóro néé dííbyeke:

—¿A ímí tehdújuco teene íjcyoojí wáyeéévejcóójí tsaate chémémeke mebhíítsóiyóne?

¹¹ Áánéllíhyée neebe díityéke:

—¿Aca wáyeéévejcóójí ámuha jééú obééj wáhyéj páñévu áákityéébeke tsá ámuha meíjchívyétsóityuróne? Muurá ámuha meíjchívyétsóiyáhi. ¹² ¿Aanéjí awáa muurá díibye obééj wáýúmeíñe ehnííñevu míamúnaa wájýúmeíhi! Aane muurá tsá muhdú tene néétu wáyeéévejcóójí ímíáané íjcyane meméénune.

¹³ Ehdúu díityéké íñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucoo díbye cujúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe. ¹⁴ Átsihdyúu paritséómú ípyéénemáhjáa pítyácójcatsí muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe.

Jetsóo méénuíñe tsúúcjátújuco némeíñe

¹⁵ Aanée iwáájácúne péjúcoóbe. Áabekée mítyane míamúnaa úráávyemedítýú chéméméhjike bóhítsoóbe. ¹⁶ Áánemáa diityéké bóljcyuube ditye muuca iúúbállétuki. ¹⁷ Ehdúu diityéké bóljcyuube Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpíhjáa Itsaía dífbyedítýú illu néhdújuco:

¹⁸ Áánu ímí táwákimyéí méénuhjicyáa téénevu o pícyoóbe. Áábeke o wáýjúnéllii ó imjýúú dífbyedi. Áánéllii Táapííchó dífbyé pañévu ó pícyoó tééne piáábori dibye pámeekéré míamúnáake iúúbálle muhdú tájtsaméí jcyane. ¹⁹ Aabe tsá 'mityáhmítýá' ihjýváítýú míamúnáama. ²⁰ Áhdure tsá ídáátsóméhjike dibye éhdüválléitýúne. Áhdure íhtsútúnetu cahcújtsótú pañe cáhcújtsórómedítýú tsá dibye 'óvíjyacóóme' nééitýúne. Ehdú páneere ímjpyetétsóibye íávyéjuutéjyú. ²¹ Áábedívú pamévá míamúnaaré cátsípááveéhi.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi Itsaía Jetsóodítýú nééhií.

Jetsóoke Naavéné piáabóné tsaate nééneé
(Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)

²² Áábe éllévúu tsáápiikye tsivámé naavéné ípañe jcyáábeke. Aabée ihjývátuube jcyaaabe idyé tsá hállúvatúne. Áabekée Jetsóó ímjpyetétsóobe tsúúca ihjýváhi. Áhdurée hállúvájúcoóbe. ²³ Ááneríí tétsihyi jcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá diibyéjuco áánu Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe Críjto jcyatú éhneváa tsááilbye?

²⁴ Ehdúu tsaate nééne paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohjicyá míamúnáa pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó piáábóneríye.

²⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—Muurá tsané avyéjupte tsajjítóré íjtsámeitýúmé ímityúné idyáíivéjcatsíñe ílluréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure tsája múnaa ímityúné idyáíivéjcatsíñe ílluréjuco wáchájánújcatsíñe. ²⁶ Ahdu nééne ¿aca muhdú ívane Naavéné íhyájkiyé jcyáábeke tsjpiikye waagóóiyáhi? Muurá tehdu imyéénuca ílluréjuco dibye íavyéjú újóvéjtsóiyóne. ²⁷ Aane muurá ámuha menéé Betsebóó piááboriyé dífbyeéjté naavémuke o wáágóohjicyáne. Áánétúhaca ¿múúbé piáábori ámúhá mamýmú waagóohjicyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééitýuró Betsebóó piáábori ditye wáágóohjicyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu óhdityu meihjýváváni. ²⁸ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó oke piáábóneri ó waagóohjicyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha mewáájácúro tsúúca dífbyé avyéjú ííñújiri ámúhama jcyájucóóne.

²⁹ Tsá muurá tsáapi éhné dífbyé já pañétú múha tsájtyéitýuró dífbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dífbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé dífbye éhne. Áronáa tsáháubá muurá dibye ihñe múhdivú íhvéjtsóitýuróne. Ahdu ívane tsá Naavéné oke piáábóitýuró dífbye hájkímuke o wáámíuki.

³⁰ Muurá oke ípiáabóné ímíllétúmé táwákimyéí íllure imíllé óhdivu itýútávajtsóne. Aame tahñéjté jcyáíyómeke íllure óhdityu mútátsohjícyáhi.

31-32 Muurá panévaré ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Píivýéébe ábájíívee diityédí ídáátsóvénema. Áhdure íñe Míamúnáájpidívúu o ípíivýéévébedityú ímityúné íhjúvávórómedi ídáátsóvéíbye. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhjúvahíjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne.

Iñéevatu méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane
(Rc 6.43-45)

33 Muurá bajtsóháñetu ímiááhé ímí neeváhi. Áánetu átéréehé tsá ímí néevatúne. Ááneturé méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. 34 Ahdu íivane ¿ímiáámejííva ámuha ímí méihjúváváiyá íñíimiyémúeméjtéré ámuha meíjcyame? Muurá ímityúné íííbúvá pañe íjcyámedityú téénere íjchívyéhi. 35 Muurá ímiáábé ímiáánéré íhjúvává ímiá íjtsaméí ípañe íjcyanéjucu. Áánetu ímityuube ímityúnéré íhjúvává ímityúné íjtsaméí ípañe íjcyanéjucu. 36 Aane muurá pámeere míamúnaa úúbálleé Píivýéébeke muhdú íihjúvahíjcyanéhjé díbye páneere muhdú dítye ícyahíjcyané diityémá ímíbájchócoóca. 37 Muurá tsáápiitsámá ímíbájchóíibye muhdú dítye íhjúvahíjcyádújucu. Ímiáánéré íhjúvahíjcyámé hallúrí tsá íiná íjcyáityúne. Áánetu ímityúné íhjúvahíjcyámé ícúbáhráméíhi. Ehdúu Jetsóó néé parítséómuke.

Míamúnaa Jetsóoke néé díbye méénuráityuróné imyéénuku
(Mc 8.12; Rc 11.29-32)

38 Aaméé tsiíñe taúhbájú uwáábojtémá Jetsóó éllevu itsááne néé dííbyeke:
—Uwááboóbej, cána bo méénuráityuróné meenu muha maájtyúmíne menéé ímiááné diibyéjucu Críjto Pájtyetétsoobe u íjcyane.

39 Áánéllíihyé neébe:

—¿íveekí ámuha méimíllé teene o méénune ámuha mecáhcújtsokíjíívari? Óvíi ihdyu Píivýéébé íhjúvává uubálle múnáájpií Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú diibyéjucu míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. 40 Muuráhjáa amóóbé pañe téhí déjúcori íjcyaaabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípíivýéévéébeke dítye cúúuube ííñújí pañe 3 coojívá o íjcyátsihdyu tsiíñe ó bóhíhi. 41 Aane muurá Níínibé cóómi múnáa ámúhadívú néétsoó íñe ícyooca íjcyané míamúnaa ámuha mecáhcútsóhíjcyátúmedívú Píivýéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané ímíbájchócoóca. Muuráhjáa técoomí múnáa díibye Jonááuvú úwaabóné icyáhcújtsóne ímibaavyé ímityúné íjcyahíjcyánetu. Áánáa dííbyeúvú ehnííñevu o íjcyaaabe ámúhake o úwáaboróné ¿íveekí tsá ámuha oke mecáhcútsóhíjcyatúne? 42 Áhdure tsáápille tsiíñe ííñújí múnáalle ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa tsíhuyllétú tsaalle Tsaromóó úwaabóné illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa dííbyeúvú ehnííñevu o íjcyaaabe o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatúne?

Ípyéé íjchívyémé pañévú tsiíñe naavéné óómiñe
(Rc 11.14-26)

43 Muurá naavéné tsaaté pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáitsíí néhcoobére. Aabe íjcyáiyotsíí íájtyúmítúnéllíi íllu íjtsámeíhi: “Tsiíñe éhne bíwáábé pañévúré ó óómií ópée o íjchívyéébé pañévu.” 44 Ahdújucu muurá óómiibye ájtyumíváné díibye ípyéé íjchívyéébeke ímíwu pevéebé éhne múu jaa líljyahdu neébeke.

45 Áánéllii múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke diityémá tsiíne iúcaáve dííbyé pañévu. Áábeke muurá íhdée ícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraabe. Ehdú muurá ímityúme íjcyame ídátso ícúbáhráméíhi.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)

46 Ehdúu Jetsóó íhjyvánáa íñahbémú tsíjjuma dííbye éllevu tsáame wajtsí tétsihvu áachívu. Aamée imíllé íhjyuváné dííbyema. 47 Aanée tsaate úúballé dííbyeke. Néémépeé:

—Áátye éhtsíhyi áachi díñahbémú dítsíjjuma íjcyamévá imíllé úúma íhjyuváne.

48 Árónaacáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé táátsíjuú, táñahbémú, táñaallémú, íjcyame?

49 Ehdúu íñétsihdyu múúhake úúbacyunúúbére néehí:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere waháromú, táñahbémú, táñaallémú, méjcyá íne múhdumé tahñéjté ámuha meíjcyame. 50 Muurá Llihíyó níjkyéjiri íjcyáábeke cáhcujtsómé díbye imíllédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, waháromú.

13

Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju
(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)

1 Ehdúu Jetsóó diityéké nétsihdyu muha dííbyema meíjcyájatu pepéé únéú úníúvu. 2 Átsihíi muha meíjcyánáa idyé mítyane míamúnaa píhcyaaevéjucóó dííbyedívu. Aamée téhíwájú hallúri íjcyánáa mííné pañévu úcaáveébe. 3 Aabée téémí pañétú diityéké mítyane panévatu iúwaabóné úúballéhíjcyá tsíeménéhjitu. Téjyúu tsaapi bájtsónetu úwááboobe íllu úúballéhi:

—Tsaapíhíjyáa íwajcyóhá tríígoúhá bájtsoobe íllure wáwárajcóhi. 4 Aanéhjáa díbye wáwárajcónetu tsáuhji juuváj píñévu dójcone coomímú méhdojéhi. 5 Ááné tsiúhíhjáa néwayúúné raahóvu dójcouhjí ícúíwuúré ííñé tétsií ííñu imíchi íjcyátúnéllíhye. 6 Áróhiibáíhjáa chemé núhbá allóócóri hállúháñeríyé tébajkyéjí íjcyánéllíhye. 7 Ááné tsiúhíhjáa tsuhji íjcyátsihvu dójconé hallúvú tene wááménéneri ííñeróné duhcúvatéhi. 8 Áánetúhjáa íhdyu tsáuhji dójco ímíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa ímíwu pívyénetu tsáhiibájí neevá mítyane. Ááné tsihíibáíhjáa lííñevúré neeváhi. Ááné lííñevúréjucóhjáa tsíhiibájí néévane. 9 Aane íhdyu óví lléébome icyáhcujtsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó íwáábó túhútsóhíjcyáne
(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)

10 Ehdúu díbye néénéllii muha dííbyeke menéehí:

—¿Aca íveekí tsíeménetu ú úúballéhíjcyá u úwaabóne? 11 Áánéllíhyé múúhake neébe:

—Muurá íhdyu ehdu ó úwáábohíjcyá pívyéébe ámuhake íwáájácútsó muhdú íavyéjú íjcyanévu. Áánetu oke cáhcujtsórtúmeke tsá díbye wáájácútsotú téénevu eene ámuhake íwáájácútsódu. 12 Muurá ímiáájú imíllémedívú bóhówájtsóíbye éhniíñevu dítye íwáájácúki. Áánetu teene imíllétúmedívú tsá díbye bóhówájcaáyóityúne. Tsáijyu múu áyánévu dítye wáájácúroné

muurá illure dojtúcúibye diityédítu. ¹³ Ehdu néénéllii muurá o úwaabóné tsiemenéhjitu ó úúbállehjycyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé icyahjycyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyúmíjúcoorómé icyahjycyá ájtyúmítúmeúvúdu. ¹⁴ Ehdu icyahjycyámé Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpji Itsaía illu néhdújuco:

Uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure iájtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne. ¹⁵ Ditye íjtsaméi ímí néétúnéllii tsá ditye ímííneúvú lléébohíjycatúne. Aame icyahjycyá wáájácúmeityúmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjéíwa tehdu óhdi íjyáacunúmekéjéí ó ímíjpyetésóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaía.

¹⁶ Áánetu ihdyu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaajácú íná tene nééiyóné. Áhdure muurá ámuha maájtyumíné tsúúca méwaajácú íná íjcyane. Áánéllii ihdyu méimíjyúú téeneri. ¹⁷ Muuráhjáa éjyuuúvú íjcyame Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáama tsijtye Píívyéébeke úráávyehjycyámé imíllehíjycará iájtyumíné ííne icyooca tsúúca ámuha maájtyumíne. Árónáacáa tsá téjyju dityédívú tene ajtyúmídú néétune. Áhdurée imíllehíjycarómé illéébone ííne icyooca ámúhake o úwáábohíjycyané uwááboju. Árónáacáa tsáhái téjyju tene bóhówáávetúne.

Tsaapi bájtsónetu úúwaabóné Jetsóó bóhówajtsóné
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)

¹⁸ Cáhawáá ímííneúvú meíjtsó bajtsó múnáájpídítu íjycyané uwááboju íná nééiyóné o bóhówajtsóné. ¹⁹ Muurá níjkyéjiri íjcyaa Píívyéébé avyéjtu íjycyané uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mútátsohíjycyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj píínévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne. ²⁰⁻²¹ Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhdúváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanehjí íáábucújúcótúnetu illuréjuco teene íhvejtsóné. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí ímíwu ííñeróné núhbá allóocori chémene. Ehdu muurá patyéhíjycyané ímí cáhcújtsótúmema. ²² Áánetu tsaate tsúúca ímí tééné uwááboju llééborómé mítyane íjí avyéjuriyé itsúúráméííéllii ténéjcu ábájíívehíjycyáhi. Aane nééiyóné eene tshjí pañévúhjáa dójcoúhjí ííñeróné illure dúhcúvaténe. ²³ Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate teene illéébone cáhcújtsómé ímí tehújuco úráávyehíjycyáme. Aame muurá eene ímíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áámedítu íjcyámé tsaate éhníínevu ímí Píívyéébeke úráávyehíjycyámé eenéhjáa teene trígóhiibáné ímíwu píívyene mítyane néévu néemeé. Áánetu íjcyámé tsaate íhstúátawu ímí Píívyéébeke úráávyehíjycyámé eenéhjáa lííínevúré nééváhiibájídú néemeé. Áámedítuú muurá íjcyámé tsaate diityé lííínevúréjuco úraavyémé eenéhjáa máihtsúnéré nééváhiibájídú néemeé. Ehdúu Jetsóó bóhówajtsó bajtsó múnáájpídítu íjycyané uwááboju.

Trígójí pañé búvatu íjycyané uwááboju

²⁴ Téhdurée tsiíne úwááboobe tsaapi íúmihe bájtsónetu. Neebépeé:

—Muurá Píívyéébé avyéjú tsaapíhjáa íúmihe bájtsojédu. ²⁵ Dibyéhjáa íbájtsójéne óomííne déjvu tsaapi dííbyeke múnáátsohíjycyaa Píívyéébeke bájtsojé bííwa trígo díbye bájtsóné raahóri. ²⁶ Aanéhjáa keemévé teene ímíááné

ikyéémévène nééváné tujkéveríye. ²⁷ Aanéhjáa diibye tépallí aabájáábé únú múnáa iúújéjéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ááneráhjáa ímiáánéré méúmihe mebájtsónáa ¿kiátú íjcyane bïva ííñé tééné raahóri? ²⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsaapíubá oke múnáátsohíjcyaaabe ehdu meenúhi. Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Cána muha mewáámíuki. ¿Mityá óví íjcyáne? ²⁹ Ehdúhjáa ditye néénéllii neébe:

—Tsáhaá. Muurá ámuha teene metábáhcyóhachíí bajtsóháñé ámuha métútávájtsoóhi. ³⁰ Áánéllii ihdyu óvíjyucóí meíhvéjtsoíñé tsanéécú ikyééméveki. Tsanéérei teene ímiááne néévá maááhívetsócooca ámúhakey ó neé ámuha metábahcyóné pájtsuuhójí mechíjchu mecóvájtsoki. Áánetu ihdyu ímiááne maááhívetsóne ímíñeúvú mépícyoóhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáne uwááboju
(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

³¹ Áhdurée tsiíñe úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

—Téhdure idyé muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsone ííne ímíjyaú ávyetá mityáhé kéémevédu. ³² Muurá panévá neváúúne líiñévuíre íjcyaróúwúutu ííñe keemévé panévá bajtsóhééne ehniíñevu bájú uméhedúhe. Ááhé pañévu muurá wahpéjté ijcyóváhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó mojtáátsáhetu.

Pááa ooríchetu íjcyáne uwááboju
(Rc 13.20-21)

³³ Téhdurée pááa ooríchetu úwááboobe nééhií:

—Muurá tsáápille haríínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchetu pícyooróné páneeréjucu óórichódú idyé teene Píívyéébé avyéjú.

Jetsóó úwaabóné tsíeménéhjitu úúbálléhíjcyáne
(Mc 4.33-34)

³⁴ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úúbállénej tééveri úwáábohíjcyá míamúnáake ímíñeúvú iwáájácútso íiná úwaáboju nééiyóne. Tsáháa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne. ³⁵ Ehdúu úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjáa íllu néhdújucu:

Muurá tsíeménéhjitu o úúbállénej tééveri ó waajácútsoó táuwaáboju íiná nééiyóne. Muurá ó bóhówájtsó íñe ííñújima páneere Píívyéébe ípívyéjtsóijyújucu íjcyarónéhjí múha wáájácútunéhjí.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi néhdújucu Jetsóó úwáábohíjcyáne tsíeménéhjitu.

Bïvátú íjcyáne uwááboju Jetsóó bóhówájtsóne

³⁶ Átsihdyúu ílluréjucu míamúnáake ípityájcóne díbye ááhiwu pééneé. Áhullévúu muha dííbyeke menéhií:

—Áyu cána múúhadívú bóhówájtsó úmíhé pañe bïva íjcyánetu íjcyáne uwááboju íiná nééiyóne. ³⁷ Áánélliihyé múúhakey neébe:

—Eene ímiá bájtsó bájtsóobe muurá oo Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe.

³⁸ Áánetu teene úmihe ‘páneere ííñújiri míamúnáa íjcyane’ nééiyóne. Muurá

eene ímiá bájtsó Píívyéébé avyéjújte Íjcyane nééíyóne. Áánetu b̄iva 'Naavéné icyánéjcuríyé Íjcyané míamúnaa Íjcyane' nééíyóne. ³⁹ Áánetu eene tépallí múnáájpikye imúnáájtsóne b̄iva bájtsoobe muurá páñetu diibye Naavéne. Áánetu 'íñe íñũjima páneere ílluréjuco níjkévaíñé' nééíyóné eene bajtsóháñé ááhívétsóméíñe. Áánetu diitye eene bajtsóháñé ááhívétsómé 'níjkyéji múnáa Íjcyane' nééíyóne. ⁴⁰ Muurá éhne múúne úmihé pañe b̄iva mepihũune mecóvajsódu pájtyéíñe diitye Naavéné icyánéjcuéjtéma. Aame wágóóóveé cúújúwá pañevú íñe íñũjiri múhdurá míamúnaa ícyahÍjcyané diityémá níjkévacoóca. ⁴¹ Muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe ó táúhbaá tahñéjté níjkyéji múnáake ditye íhdyúétsihvu ípíhjúcu diitye ímítyúmeke táavyéjújekté ímítyúnejcúvú íbúwátsohÍjcyámeke. ⁴² Áameke cúújúwá pañevú ditye wájojcómé tééwá pañe Íjcyame íhwáñeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri. ⁴³ Áánetu íhdyu Píívyéébe ímillédu ícyahÍjcyámé díbyé avyéjú pañe Íjcyame cádiúcúnuu éhne múúne nuhba cóójejpí ájchúacunúdu. Aane íhdyu óví ámúhadítýú lléébome icyáhcuújtsóne tehdu íjcyáhi.

Imíwu nééné tsíeménetu Íjcyané uwááboju

⁴⁴ Téhdure idyé Píívyéébé avyéjú illúu:

—Tsaapí tsátsii íñũjí pañe ávyetá mityáné wájúmeíñé tsíeméné íájtyumíné tétsihvuré íhvétsoíñũhi. Ááneríi ímíjyúúvéne páneere ítsíeméné íñáhjihénúne dsíídsíma tétsii íñũji áhdoobe iiyéjuco téénema íjcyaki.

Imíwu nééné newáýutu Íjcyané uwááboju

⁴⁵ Téhdure muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsaapi náhjíhe múnáajpi ímíwu nééné newáýúúné mityane áhdótsámeíúhjí néhcohÍjcyádu. ⁴⁶ Aabe muurá tsau íájtyúmicooa páneere ítsíeméné íñáhjihénúne dsíídsíma teeu áhdóhi.

Tsínucóóhotu Íjcyané uwááboju

⁴⁷ Téhdure Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsínúuri amómeke meújcuđu. ⁴⁸ Muurá múúne tsínú múnáa ítsínúúmeke técoohóriyé téhí únúvú ítsájtýene píhcyú ímiá amómeke. Áánetu doorátujtéke ílluréjuco ditye wámiúúne. ⁴⁹ Ehdu muurá pájtyéíñe míamúnáama Píívyéébe páneere íñũji níjkévátsoóca. Muurá níjkyéji múnáa dówajcároó ímiáámedítýú ímítyúmeke. ⁵⁰ Áámeke cúújúwá pañevú ditye wájojcómé tééwá pañe Íjcyame íhwáñeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri.

Béhnéma tsúúcaanéécú ímíwu nénéécutu Íjcyané uwááboju

⁵¹ Ehdúu Jetsóó íúwáábóné níjcautu néé múúhakey:

—¿A ícyooa ámuha mélleebójucóó íná nééíyóné o úwáábohíjcyáne? Áánéllihyée muha menéé:

—Ééé Ávyéjuúbej, ímí muha mélleebó ícyooa íná tene nééíyóne.

⁵² Áánéllihyée neebe múúhakey:

—Muuráhjáa tujkénúene Píívyéébé taúhbaju úwáábohíjcyámema ícyooa tsúúca íjcyané míñéécú uwáábó íhdéénema béhne Píívyéébé avyéjtu Íjcyane. Aane muurá teene íhdéene Píívyéébé waajácúháámí pañe íjcyáhi. Áánetu íñe béhne ámúhadívú ó bóhówátsohÍjcyáhi.

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne
(Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)

⁵³ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej téeveri úwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdy. ⁵⁴ Aamée muha méúújeté Natsaréevu díbyeé píivýecoomívu. Áijyúu idyé úwaabójúcoobe tétsíi múnáake pihcyáávéjá pañévu. Áábedúú iúúlévenúne néjcatsímye:

—¿Aca kiátú aabye iújcúné waajácuri panévare méénúráityúronéhjí méénuhíjcyááhí? ⁵⁵ ¿Aca tsá éhne aabye úméhewááné wákímyéi múnáájpi hajchi íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsíju Maaríá íjcyatúne? Muurá díbyé nabhémú Jacóóboo, Jotséee, Tsimóoo, Jóódaá, éhdume. ⁵⁶ Áhdure muurá íñaallémú íchihyi. Aabéjii muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehji múu méénune?

⁵⁷ Ehdúhjáa díbyedítýú iñéene tsá ditye cáhcútsohíjcyatú díbye díityéké úwáábohíjcyaróne. Áámekée neebe:

—Tsíjtye muurá ihdyu avyéjuullé Píivýeéé ihjýú uubálle múnáájpiikyé. Áánetu ihyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúúllétú díbyeke.

⁵⁸ Ehdúu díbyeke ditye cáhcútsohíjcyatúnéllii tsá éhníñevu díbye méénújúcootú méénúráityúronéhjí tétsihvu.

14

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne
(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)

¹ Aanéhjáa díbyedítýú tsaate úúballé Gariréa iñújí avyéjuube Heróódeke.

² Áanéllihyhjáa neebe ínúu múnáake:

—Tsáijyu múune tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bohíhíi. Téénéllii muurá eene píivýetebe méénúráityúronéhjí imyéénune.

³ Díbyeé muurá Heróódé nééjuri dsíjívetsómé Jóáakeé. Muuráhjáa díbyedívú iékéévetsóne úwááñéhíyi íchíjchútsóóbedívú cuvéhoojánútsóóbe. Ehdúhjáa méénuube íñahbe Peripé taaba Herodía díbyemáyéjuco íjcyalle nééjuri. ⁴ Díbyéhjáa Heróódeke íllu nehíjcyaaabe Jóáa íñáhbé táábama díbye íjcyánetu:

—Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

⁵ Ehdúhjáa díbye nehíjcyané hallútú imílléroobe téijyuréjuco idsíjívetsóné díbyeke. Áronáacáhjáa nuhnévebe Píivýeéé ihjýú uubálle múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne míamúnaa díbyeke ávyejúúllehíjcyanéllihye. ⁶ Áijyúhjáa ítsímávajcójí úújetenéllii díbye Heróódé wáñehíjvatéhi. Áané pañéhjáa ídsídúelle Herodía ajuwá wahtsí pámeere úúbámyé úmíwávu. Aanéhjáa díbyeke ávyéta ímí pájtyéneri ímjyúúvebe mítyane. ⁷ Áanéllihyhjáa díllíke neebe íná dílle díbyeke táumeñevu íajcuíñé ímíáané állítyuubére.

⁸ Áanéllihyhjáa tsíju úwaabódújuco dílle néene díbyeke:

—Ó imíllé oke u ájcuve tsojtsó múnáajpi Jóáa níívaúvú bohtájiri.

⁹ Ehdúhjáa dílle néene kímóhcó díbyeke pajtyéráhi. Áronáacáhjáa íállíityúné díbye néene pámeere díbyé uubámyé lléébójúccóónéllii tehdu méénuúbe.

¹⁰ Aabéhjáa tsúuca tsaatéke wallóo díbye Jóáa cuvéhóojari íjcyáábeke ditye ikípíyúúcuté íhñíwau. ¹¹ Áhdújucóhjáa péeme ikípíyúúccújeu tsívane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúme dílle bádsíjcájake. Ááuvúhjáa ajculle tsíjjuke.

¹² Áánélliihyéhjáa dííbyeúvú mamyé mú tsááme dííbyeúvú itémeho iújcújene cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóo éllevu ipyééne úúballémé ehdu Jóááke tene pájtyene.

Majcho mityámedívú Jetsóo úújetétsóne
(Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

¹³ Átsihdyúu muha mepéé míneri tsíhyullévú múha íjcyátúhullévú múúhaye meijcyároki. Áronáacáhjáa tsúúca míamúnaa waajácújucóó kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa ditye péécunúné íjchityu pacóómivá múnaáre. ¹⁴ Aanée téhullévú muha meúújeténáa mííné pañétú Jetsóo íjchívyeebe itécunú tétsihyíjyuco míamúnaácóbaúvú íjcyane. Áámedíi údáátsóvéne bóhítsoobe chéméméhjikéhjáa ditye tsájtyémeke. ¹⁵ Áijyúu tsúúca cúvéhréjuco tene néénéllii muha menéé dííbyeke:

—Tsúúca cúvéhréjuco teene múubará íjcyátútsihyi meijcyánaáaca. Ílluréjuco wallo íjtyéke íchííj píihíri íjcyájáhji múnaadítýú tsíeméné iújcune ditye ímájchoki. Muurá tsá ímájchoma ditye íjcyatúne.

¹⁶ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Ívéémekéami ó wáalloíj. Ámuháyé bo mémajchótsoj.

¹⁷ Áánélliihyéee muha menéé dííbyeke:

—Áronáa méhdi tsáhojtsíhovaré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi.

¹⁸ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Áyu cána metsívaj.

¹⁹ Ehdúu múúhake íñéene díityéké neebe ditye iáhcúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima íékéévéne téhdújtsóobe Píívyéébeke cáamevu icyárúúvéne. Áánemáa teene idyóhdáhínunévú múúhake díbye ájcune muha méwajtú pámeekére. ²⁰ Aanée muha memájchónetu pámeere méoovéhi. Áánetuú coéváné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpé. ²¹ Aamée eene díityémá muha memájchome wajpíímúré 5,000-meváubáhhjáa walléémuháñema tsíime éévéméityúrónáaca.

Nújpácýó hallúri Jetsóo úllene
(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)

²² Ááné boonétúu Jetsóo múúhake neé muha dííbyé ihde míneri mepájtye tsíñejcúéúvú díbyéi míamúnáake pítyájcóné hajchóta. ²³ Aabéhjáa díityéké ípityájcótsihdyu péé íiye múha íjcyátúhullévú cámehábaúvú Píívyéébema íihjyúvaki. Aabéhjáa íjyunú téhullévú. ²⁴ Áánáacáa muha tsúúca píínéeuríjyuco meijcyánaa ávyétá íhnáhó kíjyébama nohji múúhake wájojcóhi. ²⁵ Aaméikyéee muha mepéépiñáa cóójí pañévú díibyeéhjáa Jetsóo tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácýó hallúri úlleebére. ²⁶ Áábekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—íÁyúúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáa métujkévetuj!

²⁷ Áronáacáa neebe múúhake:

—íMéíllityédíñe, oóre!

²⁸ Áánélliihyéee Péédoro neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné díibyejúco u íjcyáhajchíí o péé díéllevu ehdu nújpácýó hallúri.

²⁹ Áánélliihyée neébe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucóo Péédoro mǎinetu nítyeíñúné nǎjpacýó hallúrí úlleebéré díbye éllevu. ³⁰ Árónáacáa kíjyeba ávyetá ihnáhó nééneri iillityéne illuréjuco díbye búuuvéne. Aabée díbyedi wánjycýameíbyé nééhií:

—¡Ávyéjuúbej, oke ihdyu pájtyetétso!

³¹ Áánélliihyée íhyójsitu iékéévéébeke neébe:

—¿Aca íveekí tsá oke ímí u cáhcújtsotúne?

³² Aamútsíi mǎiné pañévu úcáávénáa tsúuca kíjyeba íhvetéhi. ³³ Áijyúu pámeere téemí pañe muha meíjcyame Jetsóo lliñévu memíhmóubáne menééhií:

—Ímiáánéjucóha ihdyu Píívyéébé Hajchi uú.

Chéméméhjike Jetsóo bóhútsóné Genetsarée iñújiri
(Mc 6.53-56)

³⁴ Ehdúu muha úneu mepájtyeme méúújeté Genetsarée iñújivu. ³⁵ Aanée tétsíi múnáa Jetsóoke iwáájacúne úúballé pahúllevaré tééne iñúji múnáake. Aamée tsívahjycýa chéméméhjike díbye íbóhútsoki. ³⁶ Aamée díbyeke née íwajyámúbávuré díbye idyómájcótso íbóhúiki. Ahdújucóo ímiááné díbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhíhijcýáne.

15

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne
(Mc 7.1-23)

¹ Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jetsóo éllevu itsááne née díbyeke:

—¿Aca íveekí dímamyémú tsá méénuhjycyatú méíhdé múnáaúvuú uwáábohijcýádu?

² Tsá muurá dítye nítyámeíhijcýatú imájchóíñé ihde Píívyéébé úmíwávú múné meímíbájhómeíñé meméénune.

³ Áánélliihyée neebe díityéke:

—Árónáa muurá téhdure Píívyéébé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohijcýatú ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meuráávyehijcýánélliihye. ⁴ Muurá díbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caánímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu illure cáánímuke tútávátsohijcýámé ihdyu óvi dsíjivéhi.” ⁵ Ehdú muurá tene nééronáa ámuha tsíñejcúvuré méúwáábohijcýáhi. Muurá ámuha ménehijcýa tsaapíva cáánímútsikye ipíaabóné íimíllétúhachíí nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámuútsikye o píaabóne. Muurá ámuútsikye o píáábóiyódú íhvane Píívyéébekéréjuco o ícúvéne.” ⁶ Aanéva ehdu íhjuvárovóbe hallúrí tsá ñná íjycyatú díityétsikye díbye píáábótúrónáacáa. Ehdú muurá ámuha méúwáábohijcýáhi. Aame muurá ámuha Píívyéébé taúhbaju illure méwaagóohijcýa ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meuráávyehijcýánélliihye. ⁷ Ímiáámeúvúdú ámuha méicyahijcýa bañú múnáa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímiáánéjuco Píívyéébé íhjuú uubálle múnáajpi Itsaía ámuhadítúyú nééneé:

8 Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuriye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne. 9 Íllure iállíne oke duurúvahíjcyáme. Aame iyye ípívýejtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné úráávyevúvúdu.

10 Ehdúu ínětsihdyu Jetsóó tsiíne pámeere tétsii íjcyámeke néehíi:

—Ímíneúvú mélleebúccunúco íná nééiyóné ámúhake o nééíne ámuha mewáájácuki. 11 Muurá panévaré míamúnaa óóvene tsá diityéké tútávajtsotúne. Muurá ihdyu diityé ííbúwá déjúcoturé ímityúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

12 Ehdúu dibye néenélii muha dífbyeke menéehíi:

—¿Aca ú waajácurá eene ehdu u nééne aatyé paritséómuke ávyéta tsáriyé pájtyene?

13 Áánéliihyée neebe múúhake:

—Muurá múne úmíhé pañétú mepée mebájtsótúné uméhé íínehe metábahjyúcúne méwaagóóhi. Ehdu muurá níjkyéjiri íjcyabe Llihíyó avyéjújete íjcyatúmé ímityú ícyahíjcyámé wágóóóveéhi. 14 Áeméjté íjcyámedi tsá meíícúvéítyuróne. Muurá éhne múne hállúvatúmé íjcyadu tsá ditye wáájácúmeityúne. Muurá tsahdúré hállúvatúmé íjcyame tsátyejcatsíyómé tsaméhíjjuco áákityéiyóné wáhyéju dííváné pañévu. Ahdu muurá diitye. Ehdúu Jetsóó néehíi.

15 Átsihdyúu Pééodoro néé dífbyeke:

—Áyu cána bo múúhadívú bóhowájtsó peíyene u nééne uwááboju íná nééiyóne.

16 Áánéliihyée neébe:

—¿Aca ihdyu eene ámuha meijcyarómé tsá mewáájácútu íná tene nééiyóne? 17 Muurá panévaré meóóvehíjcyanehjí pevénére méjpiítu pajtyéhi. 18 Áánetu ihdyu míamúnáa íííbúwá déjúcoturé ímityúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi. 19 Muurá diityé ííbúwá déjúcotu ichívyehíjcyáné panévaré ímityúné íjtsaméi ílluúne: Ditye dsíjívétsócatsíhíjcyanehjí, ditye ihdícyámema dómácócatsíhíjcyanehjí, ditye nánícyatsíhíjcyanehjí, ditye állícyatsíhíjcyanehjí, ditye tsíjtyedi néhíi íhnyúvahíjcyanehjí. 20 Énehji ihdyu diityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Pívyéébé úmíwávú ímíbájhómeyóne íhyójsine níjtyámeityúmé májchone diityéké tútávajtsotúne. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Tsííne ííńjúi múnáalle Jetsóoke cáhcujsóne
(Mc 7.24-30)*

21 Átsihdyúu muha mepée Tíiroó, Tsidóo, íjcyácoomícyú íjcyáné ííńjújuvu.

22 Átsihíhíjyáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóó éllevu tsáá íllu wáníjcyámeíllere:

—Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyáabej, óhdi ihdyu dídaatsóve. Ájyúwa naavéné ípañe íjcyalle ávyétá íhnáhó ícúbáhrámehí.

23 Ehdúu dille néérónáa tsá dibye íná néétu díílleke. Áánéliihyée muha dífbyeke menéehíi:

—Áálleke piáábó dille íoómiki. Íjyévé medéjutu wáníjcyámeílléré tsááhíi.

24 Áánéliihyée neébe:

—Tsáháa tsíjtye múnaa jodíómu íjcyátúmeke o píáábo o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke wallóo ijraéémuke o píáábo éhne múúne obééjámú mújtu néémeke.

²⁵ Ehdúu Jetsóó néérónáa ídátsójkímyeílléré dííbyé lliiñéví imímóúúvéne nééhií:

—ÍAvyéjuubej, árónáa óvíjyuco ihdyu oke píáábo!

²⁶ Áronáacáa neébe:

—Tsá muurá tsaapi ítsíímedítýú majcho idyójtúcúne oohímyekéréjuco téénevu ájcuítýuróne.

²⁷ Áronáacáa neéle:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Avyéjuubej. Áronáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcnónéwuújí.

²⁸ Áánélliihyéé neebe díílleke:

—Ímíáánéha oke, muulle, u cáhcujtsóhi. Ahdícýane ihdyu óví uke ó píabóhi.

Ehdúu Jetsóó díílleke nééné tujkéverlhýáa tsúúca dííllé aýyúwá bohíjucóóhií.

Páhdúváre néene chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó bóhítsóne

²⁹ Átsihdyúu muha tsiíne Gariréa unévu mepéeme tétsihvu meúújeténáa páhbaú hallúvú ácuúveébe. ³⁰ Áábedívúu idyé mítyane míamúnaa píhcyaavémé tsivácunú páhdúváre néeneri chéméméhjike: Úllétúméhjike, hállúvátúméhjike, íhýúvátúméhjike, pevéviiújí néméhjike, tsíjtye tsííñéeméneri chéméméhjike. Áámécóbaúvukée bóhítsóhíjcyaaébe. ³¹ Áánerí míamúnaa ullévenúhíjcyá eenéé íhýúvahíjcyatúmé tsúúca íhýuvájúcoóneri, páviiújí náméhji ímíjpyeténeri, úlléhíjcyatúmé tsúúca úlléjúcoóneri, hállúvatúmé hálluvájúcoóneri. Áánemáa dúurúvámé muha mecáánívahíjcyaaébe Píívyéébeke.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne (Mc 8.1-10)

³² Ááné boonétúu Jetsóó múúhakye nééhií:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye tsúúca pápíhchúúj coojívájucó meéema íjcyámedívú imájchó óúúvéneri. Aane tsá o ímíllétú májchótúmeke o wállóóyóne. Tsáijyú múu juuvávýuré chéméiyómé áýáháñeri.

³³ Áánélliihyéé muha menéé dííbyeke:

—Áronáa çkiátú meújcúnetu mémájchótsóiyá áyámekéjííva múubará íjcyátútsihyí meíjcyame?

³⁴ Áánélliihyéé múúhakye neébe:

—çAca múhduná méhdi majcho? Áánélliihyéé muha menééhií:

—Íjcyáné 7-hova páahóónema áyánéwu amóme.

³⁵ Áánélliihyéé neebe dítye íáhçúbaki. ³⁶ Áánemáa teene páahóónema amómeke íékéévéne téhdújtsóobe Píívyéébeke. Átsihdyúu idyóhdáhínunéví múúhakye ájcuube muha mewájtu díityéke. ³⁷ Áánéé imájchóne pámeere tsaimíyé óóvénetu coéváné 7-rujtsíva. ³⁸ Áánéé díitye májchome wajpíímúré 4,000-mevábúhjáa walléémuháñema tsíime éévémeítýurónáacáa. ³⁹ Ehdúu imájchótsóné boonétú botsíi wállóobe díityéke. Átsihdyúu muha mííneri mepéé Máádará cóómí íjcyáhullévu.

16

Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé méénúráityuróné dibye imyéénuki (Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)

¹ Ájyítu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóo éllevu. Áamée díbyeke imújtátsóro néé iévéhoováwú méénúráityuróné dibye imyéénuki.

² Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyeji tújpañúnetu ámuha méwaajácú tsíjcyooji ímí nééíñe. ³ Áánetu cúúvénetu teji tújpañúcooca ámuha méwaajácú téjcyooji ímityuj cóóji íjcyaiñe. Ehdú muurá ámuha ímiáámeúvúdú méwaajácú muhdú néjyju muhdúívané cóóji íjcyaiñe. Árome ¿íveeki tsá ámuha mewáájácú okée iwáalloone tsúúca ámuhákye Píívyéébe páhduvaré nénehji imyéénúneri úúballéjúcohjycaróne? ⁴ Aame ámuha ímiáámejii ¿íveeki méimíllé méénúráityuróné o méénune téénetu oke ámuha mecáhcújtsokíjii? Óví ihdyu Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú ímiáané diibyéjuco o íjcyane. Ehdú Jetsóo diityéké nééne boone muha diityédítýú mepéé tsiéllévúréjuco.

Paritséómú uwáábóju Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne (Mc 8.14-21)

⁵ Aamée únéú tsiñéjcuvu muha meúújetétsihvu méítsaavé múúha májchóhjáa muha maábájiivéne. ⁶ Áánáacáa Jetsóo múúhake nééhií:

—Téííbúwá méíjcyaco. Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori.

⁷ Ehdú múúhake dibye néééllii muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhané médóviyíjcyó páááhóubaré metsívátúnéllii ehdu meke neébe.

⁸ Ehdú muha meíjtsámeíñé iwáájácúne neebe múúhake:

—¿íveeki ámuha apáañeriyé méíjtsámeí memájchó mééma íjcyátúneri? Áánélliihyéha ihdyu tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne. ⁹ ¿Muhdú wáájacúpityúme ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáájácú éhné 5-hováturé pááhóónetu 5,000-meváké o májchótsónetu pívárújtsívá pátyeevéne?

¹⁰ Áhdure ¿aca tsá ámuha méítsaávetú éhné 4,000-meváké 7-hováturé o májchótsónetu múhdúrujtsívá cóeene meújcuve? ¹¹ Aane ¿muhdú íivane tsá ámuha mewáájácú tsííñeriyé ámuháma o ihjyúvaróné ámuhákye o nééneé:

“Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori?”

¹² Ehdú dibye néénetu botsíi muha mewáájacúuvé ímiáané téénetu dibye múúhake néétune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséómú uwáábó múhdurá nééne múúhake mújtátsóiyónetu muha metéhmémeí dibye múúhake nééneé.

Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóo íjcyane (Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)

¹³ Átsihdyúu muha ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cóómí íjcyané iíñújivu meúújetétsihvu múúhake neébe:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehjycá íñe Míamúnáájpídívúu o ípívyéévébedítýu?

¹⁴ Áánélliihyéé muha menéhií:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsiíñe bóhíibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjyuuúvúu ícyahíjcyámé Píivyéébé ihjyú uubálle múnáadítýú Eriáa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýú tsaapi u íjcyane.

¹⁵ Ehdúu muha menéénéllii múúhake neébe:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

¹⁶ Áánélliihyéé Péédoro nééhií:

—Muurá uu Crijto míamúnáake u pájtyetétsoobe ímiáábé Piivyéébé Hajchi.

¹⁷ Áánélliihyéé neébe:

—Tehdújuco, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáa hajchi u íjcyaaábe. Óví Píivyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnáa uke túkévéjtsóneri ehdu u íhjyúvatúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyaaabe Llihíyóré uke túkévéjtsóneri ehdu u íhjyúváhi. ¹⁸ Áábeke téhdure uke o neé Péédoro dimyéme íjcyane ‘nééwayu’ nééiyóne. Muurá nééwayu íiná wááótuúdu u neébe u íjcyaaá múhdumé oke cáhcújtsómedítýú ímichi ídyéjúcojeji. Áánéllii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá íiná muhdú méénútyuróne. Muurá dsíjivjúcoorómé tsiíñe bóhíihi.

¹⁹ Áhdure uke ó picyóó dijtyééveri míamúnáa iwáájacu muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébé avyéjuejte íjcyaiñe. Aane íñe íñújiri múhdurá ícyahíjcyáné míamúnáa díuwaáboju cáhcújtsotómé tsá téénejejte íjcyatú níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébe néhdújuco. Áánetu teene cáhcujtsómé ímí ícyahíjcyámé téénejejte íjcyá díbyere néhdújuco.

²⁰ Ehdúu íñéené boone múúhake neebe muha muucá meúúbállétu ímiááané díibýjuco Crijto mépájtyetétsoobe díbye íjcyane.

Ídsíjiveíñe Jetsóó úúballéne (Mc 8.31–9.1; Rc 9.22-27)

²¹ Átsihdyúu múúhake úúballébe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkévéjtsójetmá llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ícúbáhrané níjcautu díbyeke dsíjivétsoíñe. Aroobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe úúballébe.

²² Áánélliihyéé Péédoro múúhadítýú idyówajcáróobe neéhií:

—Tsáha Ávyéjuúbej, kiá Píivyéébe íjcyánáa íiná uke pájtyeéhi. Tsá íiná uke pájtyeétyúne.

²³ Ehdúu Péédoro neérónáa Jetsóó íllure díbyeke uhbáhi. Neebépeé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavéne! ¡lijyévéne oke u túhútsohíjcyáne! Muurá míamúnáa íjtsaméiyé dípañe íjcyanéllii tsá u wáájacutú muhdú Píivyéébe óhdityu íjtsameíñe.

²⁴ Átsihdyúu neebe múúhake:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé óví ímillédú ícyahíjcyánetu íhveténe úraavyé wájurymeítyúmeré ícúbáhrámeiyóne pañe. ²⁵ Muurá ímillédú íñújiri íjcyáiýóneriyé tsúúrámeihíjcyámé tsá pájtyeétyúne. Áánetu teene íhvéjtsóne ookéréjuco ímí iúráavyeíñeri tsúúrámeihíjcyámé pájtyeééhi. ²⁶ ¿Aca íñetu meke píaabóiyóne tsáijyu múu mewágóóóvnáa mítyane meéhneváne? ¿Mityá íjcyáne tsane mepájtyeétyóne ehníñevu tsaímíyé meíjcyáiýónej? ²⁷ Muurá oo Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe Llihíyó avyéjuma ó tsaá díbyeéjte níjkyéji múnáama. Áijyu muurá pámeere újcuú muhdú ícyahíjcyáne áhdo.

28 Muurá ímiáané ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjívéityú táavyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúú Jetsóó néé múuhakye.

17

Jetsóó tsíhdyúreevéne (Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)

1 Átsihdyúú 6 coojívatu tsajtyéébé Péédooroo, Jacóóboo, ínahbe Jóááa, éhdúmeke cámeháuvú múha íjcyátúhullévu. 2 Áhullévúhjáa diityédívú tsíhdyúreevéne. Ínyúmíhjáa ajchúcunú cóójíejpi nuhba ajchúcunúdu. Áhduréhjáa íwajámú ávyeta cádiúcunú peetédu. 3 Áanáacáhjáa Moitséee, Eriáa, íjcyamútsi dílbyedívú bóhówáávémútsima ihjyúvaábe. 4 Áanéllihyéhjáa Péédooro néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¡Maimijyu ihdyu mee íchihyij! Ahdícýane u ímílléhajchíí metsu meméenu 3-wava nújuwáané dihñéwaa, Moitséee éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

5 Ehdúhjáa Péédooro íhjuvánáa ojtso ávyeta ajchúcunúné diityédívú niityéhi. Áané pañétúhjáa Píivyéébe néehíí:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájyuúbedi mítyane ó imíjyúúhíí. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

6 Áánerihyáa mítyane íllityéne íhvóhobáme. 7 Áanéllihyéhjáa Jetsóó diityéké dócárájcoobéré néehíí:

—Méíllityédíñe. Méíjyocúúve.

8 Ahdújucóhjáa íjyocúúvéne tsiíñe ditye íitérónáa tsáhájucó múha íjcyatúne. Iiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

9 Ehdúhjáa diityédívú ítsíhdyúreevéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma meúúballedíñeí muuca íñe ámuha maájtyumíné Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe o dsíjívéebe tsiíñe o bóhítúné hajchóta.

10 Áanéllihyéhjáa néeme dílbyeke:

—¿Ácooca muhdú ííwane taúhbájú uwaábojte nehíjcyá Eriáva tsiíñe bóhówáaveíñe míamúnáake pájtyetétsoíbye bóhówáaveíñe íhdéwu?

11 Áanéllihyéhjáa neébe:

—Éee, ímiáanéjucóhdéne tene némeíñe Eriá bóhówáaveíñe míamúnáake pájtyetétsoíbyé úmíwari díbye diityéké íhdénu dílbyema. 12 Ahdújucóo muurá díbye bóhówaavéné tsojtsó múnáajpi Jóáa eenéee Eriá díbye íjcyane némeílbye. Áróobekéee muurá míamúnáa ávyéjyúúletúmé múhdurá dáráívehíjcyá mújyúu ookéréjuco Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébeke idyaráíveídyu.

13 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu botsíi diitye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááúvudítýú díbye nééneé.

Méiváteri chéméébeke Jetsóó bóhútsóne (Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)

14 Aamée tsúúca tsiíñe wajtsí múuhadívu.

15 Áanáacáa tétsihyi mítyane míamúnáa íjcyámedítýú tsaapi Jetsóó lílínévú ímímóúúvéne néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyucó hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícúbáhrámeíhíjcyaaabe imyéivaténeri. Aabe ápíchó áákityéhíjcyá cúújúwá

pañévu. Tsájyju áákityéhíjcyaae téhí pañévu. ¹⁶ Aane íñe íjtye dímyému éllevu díityéva óoma íbóhítso o tsívaróóbeke tsá ditye bóhítsoúne.

¹⁷ Áánélliihyée neébe:

—¡Juhúúj, múhduré míamúnaáhana ihdyu ímiááné ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhachótá ámuhá muhduré o áábúcuéne ámuhákye ó úwáábohíjcyáa ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoki? Ehdúu múúhakye íñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívaj.

¹⁸ Áhdújucóo ditye tsájtyeébe pañe naavené íjcyáábeke dibye úhbánetu dibye íjchivyéne. Ááné boonéé tsúuca ímjpyetéébe.

¹⁹ Ááné boonétúu muha tsamééré mejjcyátsihvu dífbyeke menééhi:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíívyetétú mejjchívyetsóné naavenéke eene u méénuhíjcyádu?

²⁰ Áánélliihyée neebe múúhakye:

—Ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsótúnéllíi tsá ámuha mepíívyetétú tehíivane meméénúiyóne. Muurá ímiááneturé ámuhákye o néé mojtáátsá neeváúwu áyá néérou muhdú kéémevédú ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoca muurá cámebbaú íñeiyá tsíhísihvu ámuha menééjuri. Ehdú ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá íiná ámuhádivú túhúúityuróne. ²¹ Muurá ihdyu téeméjpiikyewewáágoo májchotúmé Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúu Jetsóo néé múúhakyé.

*Ídsíjívetíñe tsiíñe Jetsóo úúballéne
(Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)*

²² Áhdurée Gariréa íiñújiri muha mejjcyánáa tsiíñe múúhakyé neébe:

—Míamúnáájpidívúu ípívyéévéébedívú muurá tsaapi ékéévétsoo ímítyúmeke. ²³ Áábeke ditye dsíjívétsoobe muurá 3 coojívatú tsiíñe bóhíhi. Ehdúu dibye íhjuváné ídátsó múúhakyé pajtyéhi.

Duurúvájá wáábyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

²⁴ Aamée Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáábyuta dsíísike áhdótsóhíjcyámé tsáa múúha éllevu múúhakyé íáhdótsoki. Aamée Pééedoróké néé Jetsóodítyu:

—¿Aca tsá ámuhá avyējuube áhdóityú duurúvájá wáábyuta pamévare áhdohíjcyáne?

²⁵ Áánélliihyée Pééodoro néé díityéke:

—Ihdyú íáhdóíbye. Ehdúu ditye nééne Jetsóoke iúúballe Pééodoro dífbye éllevu tsájá pañévu úcááverónáa íhdére népéjtsóobe dífbyeke:

—¿Aca muhdú ú íjtsúcunúhi, Tsímoj? ¿Muucá múúne áhdótsóhíjcyámé ávyéjute? ¿A íiñúji múnáakére? ¿Mityá tsiíñe íiñúji múnáakej?

²⁶ Áánélliihyée neebe Pééodoro:

—Muurá múúne tsííñe íiñúji múnáakéré áhdótsóhíjcyáme.

Áánélliihyée Jetsóo nééhi:

—Aanéjii ¿muhdú tsííñe íiñúji múnáájpiúbájii ó áhdoóhi? ²⁷ Áronáa ihdyu o áhdótúné múhdurá ditye íjtsúcunútu cáhawáa pijcyuté úneuj. Aane u píjyúcuúbé íhju pañe tsaji dsíísiji u ájtyúmijívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájuco. Ehdúu Jetsóo néé Pééedoróke.

18

*Jetsóoke ímamyémú dilló caabye íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)*

¹ Áijyúu muha Jetsóoke menééhí:

—¿Aca caabye múúhadítýú íhtsútuube íjcyáá níjkyéjiri íjcyaae Píívyéébé avyéjuri muha mejjycáacooca?

²⁻³ Áánéllíihyée tsííménéwúuke ipíúváábeke múúháj pñénvú ipícyóóne neébe:

—Ímíááné ámuéhake o neé íjtye tsíime ínéikyé wáájacutúme íjcyadu ámuhá íjtsaméí cápáyóóvétúhachíí tsá ámuha mejjycáítýú Píívyéébé avyéjújte.

⁴ Muurá Píívyéébé avyéjújte idáátsóméhjiúvú tsííméwuúmú íjcyadu neéme íjcyá íhtsútýte. ⁵ Muurá íñe áánu idátsó tsíímene íjcyadu táuráávyé múnaa idáátsóméhjiúvú neémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne.

*Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó neéneé
(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)*

⁶ Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé idátsó tsííméwuúmúdúréi neémedítýú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwáyucobané íóhbañumeke wájojcó móóá pañévú apíchó diityé úmíwa neéneé íhdétu. ⁷ Ívveekíami íñe ííñújiri ímityúné íjcyame tenejcvúvú tsíjtyeke íbúwátsohíjcyaj! Árómeke íhdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe.

⁸ Ahdícýane ámuhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téhojtsíji. Áhdure ámuháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téjtuháji. Muurá íhdyu ímí ámuha méjycýáá ámuháj píityu tsátsihjítsá íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjy. Áánetu muurá idátsó ámuha méjycýáá ímí ámuháj píiháñe neérome mújyú áabatéítýúnéj cuujúwá pañévú ámuha mewágóóóvéhajchííjy. ⁹ Áhdure ámuhá hálluúúneri ámuha maájtyumíne ímityúné meméenuhíjcyáhajchíí méwaagóó téuhji. Muurá ímí ámuha méjycýáá tsánejcúeuhjí íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjy. Áánetu idátsó ámuha méjycýáá tsaúúcuma ámuha mejjycarómé cúújúwá pañévú mewágóóóvéhajchííjy.

*Obééjá mújtánetu íjcyáné uwááboju
(Rc 15.3-7)*

¹⁰ Ahdícýane tsá múu tsííméwuúmú íjcyadu idáátsóméhjiúvú neéneé cahcújtso múnáake éhdiíváalletúne. Muurá íjcyámé diityé tehmejté níjkyéji múnaa Llíhíyoma dííbyeke diityé hallúvú piááboju táumeíhíjcyáme. ¹¹ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáá ímítyuháñe mújtátsómeke o pájtyetésoki.

¹² ¿Aca tsáápi obééjámú 100-meva íjcyámedítýú tsaapi mújtaca tsá díbye ímunáajte 99-mevaréjuco íjcyámeke tsátsihvu ipícyóóne néhcóityuró díbyeke? Muurá néhcóíyoobe. ¹³ Aane muurá díbyeke íájtyumíne mítyane ímjyúúvéíyoobe pámeerée íjcyácooca íímjyúúné ehnííñevu. ¹⁴ Ahdu muurá níjkyéjiri íjcyaae Méécááni tsá ímíletú díbyé uráávyé múnaa idátsó tsííméwuúmú íjcyadu neémedítýú tsáápiubaré wágooovéne.

*Tsítjyema múhdurá mejcyane meímáchójcatsíñe
(Rc 17.3)*

¹⁵ Áhdícyané ámuha cahcújtso múnáadítýú ímityúné tsaapi ámuháma méénúhahchíí múu iyee díbye íjcyátsihvu bóijcyú téénetu díbye ílléébóhahchíí ímíbáávyeke. ¹⁶ Aane díbye lléébótúhahchíí múu pívámevájuco ímíñeúvú íhjuváné díbyema. ¹⁷ Aame néérone díbye táhjálléhahchíí múu pámeeréjuco cahcújtso múnaa idyóbéévéne íhjuváné díbyema. Áámeke idyé díbye táhjálléhahchíí múu ílluréjuco íhvejtsóné íhdícyaabéduréjuco díbye íjcyaki.

¹⁸ Muurá ímíááné ámuhákye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Pívyéébe néhdújuco íñe ífíñújiri míamúnáake ámuha metúkévétsohíjcyádú ámuha mejcyafíñe.

¹⁹ Áhdure idyé ámuhákye o néé mítyétsi tsane íjtsáméíñe hallúvú Llihíyo Pívyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke piáábó táumeíhahchíí muurá piáábóíbye dítyétsikyé. ²⁰ Muurá Pívyéébeke cáhcujtsómé píváaturómé tamyémeri píhcyaávéméj piñe oo dítyéké o piááboki.

²¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdúijyúvú ó ídáátsóvéiyá óoma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-ijyúva?

²² Áánélliihyéé neébe:

—Tsáhaá, paíjyuvaré múu ídáátsové uke ímityúné méénúrómedi.

Ídáátsóvéiyóné ímíllétúúbedítýú íjcyané uwááboju

²³ Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Pívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímíbájchoó tsané avyéjuubéhjáa íhyájkímú pevénéré díbyedítýú náhjihénuhíjcyané dítyémá ímíbajchódu. ²⁴ Tujkénúhjáa ímíbájchóroobe mítyane pevénéré díbyedítýú náhjihénuhíjcyáábema. ²⁵ Áronáacáhjáa tsá díbye pívyetétú teene íñetú íáhdóiyóne. Áánélliihyéhjáa díbye íavyéjuube néé tsaatéké díbyedívú íñáhjihénuíñe páneere íhñénéhjima ítsímemájucó teene múhdutú díbye áhdóityúrónélliihye. ²⁶ Áánélliihyéhjáa díbye ínúu múnáajpi díbyé lliñeúvú ímímóúúvéne díbyedívú ídáátsójkímyeíñe néehíí: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyáróné pañeí daabúcú íñe úhdityu o náhjihénuhíjcyané uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneére.” ²⁷ Ehdúhjáa díbye néénéllii díbyedi ídáátsóvéne tsáhájucó díbye áhdótsotúne. Áábé hallúríhjáa tsá íñá íjcyájúcootúne.

²⁸ Ehdúhjáa íavyéjuube díbyema ímíbájchótsihvu péébe cábuuvé tsaapi íñahbéébedívú téhduréhjáa díbyedítýú áyanéwu íñáhjihénúné áhdohíjcyátúúbedívú. Áábekéhjáa íjkyéétu íéékévéne neébe:

—Ó ímíllé ícyoocaré oke u áhdone óhdityúu u náhjihénúne. ²⁹ Áánélliihyéhjáa téhdure díbye lliñeúvú ímímóúúvéne ídáátsójkímyeíñe nééroobe díbyeke: “Muúbej, cána ihdyu óvíjyucóí daabúcú tsáryóné pañe teénej. Ukéi ihdyu chooco ó áhdoóhi.” ³⁰ Áronáacáhjáa tsá díbye ímíllétú ídáátsóvéne díbyedi. Íllurécúhjáa díbye cúvéhoojánúné díbyeke. Aabéhjáa cúvéhoojá pañe íjcyá díbyeke íáhdótúné hajchóta. ³¹ Ehdúhjáa íñahbéébeke díbye dárivéne tsíjtye íñahbéjteke ídáátsó pájtyénéllii íavyéjuúbeke úúballémé muhdú díbyeke tene pájtyene. ³² Áánélliihyéhjáa íavyéjuube píuvá díbyeke. Áábekéhjáa népéjtsóobe:

“Uu táúnú múnájpi, ¿íveekí ávyetá imityuube uú? Úhdí muurá o ídáátsóvéne ó íhvejtsó páneere ávyetá mityané óhdityu u náhjíhenúné u áhdohjcyatúne. ³³ Ahdu muurá díñahbéébedi u ídáátsóvéne ú íhvéjtsóiyá páneere úhdí o ídáátsóvéne o íhvejtsódu.” ³⁴ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyeke íñééne ílluréjuco icyáyobáávaténe icyúvéhoojánúúbedívú ícúbáhratsóné teene dibye áhdótúné hajchóta.

³⁵ Ehdú muurá ámuhakye meénúibye Llihíyó níjkyéjiri íjcyaaabe ámuha ímiáánéjuco ámúhá ííbúuri ámúhá náhbedi meídáátsóvéntúhájchíjyu.

19

*Táábávajcátsímýé wáágóójcátsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mc 10.1-12; Rc 16.18)*

¹ Ehdúu Jetsóó nétsihdyu muha mepéjucóó Gariréatu Jodéa íiñújivu Joodáa tsiñéjucu. ² Áhulléé mityane míamúnaa úráávyehjcyá dííbyeke. Áamedityúu cheméméhjike bóhíitsohíjcyaaabe. ³ Ájyúu tsaate paritséomú dííbyeke ímújatsóro dííbye éllevu itsáane néehíi:

—¿A tehdújuco tsaapi méwakye íhvéjtsóiyóné íhdícyané hallútúre?
⁴ Áánéllihyé neebe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehjcyatú Píívyéébe waajácuháámí? Muurá téhaamítú caatúvané dibyéé páné íhdéene ípívyéjtsóné níjcauvú téhdure ípívyéjtsóné wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyaidýjuco. ⁵ Áánemáa muurá téjyújuco dibye nééne wajpi wáleeke ityáábávállema ííneíñé cáánímútsidítýú díílle máyéjuco íjcyatahéécoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu. ⁶ Aamútsí muurá mítyétsí íjcyáromútsí tsaheécoréjuco íjcyaiñé Píívyéébe ípívyéjtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávajcátsícyooca dówáávétyuróne. ⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Áánáacáráhjáa ¿íveekí Moitsééuvú úwáábohíjcyá metáábávárolleke meíhvéjtsóiyóné tééne waajácuháámí mecáátúnúhaamívú maájcnema?
⁸ Áánéllihyé neebe:

—Muuráhjáa íhdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópítyúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdú tene néétúrónáaaca. Tsáháa Píívyéébe tehdú teene ípívyéjtsóne. ⁹ Áánéllii ámuhakye o néé tsaapi mewa ímityúné tsjtyéhjima meénútorólleke íhvéjtsóne tsjípíllekérejuco táábáváhajchíí muurá ímityúné meénuube íveekí méwamájíí tsjípíllema íjcyáneri. Áhdure idyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenúhi.

¹⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menéehíi:

—Ímí tehdújucooro teene táábávajcátsí nééronáa tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánéllihyéubá óvíjyácoóiyóné teéne.

¹¹ Áánéllihyé neebe múuhakye:

—Áronáa tsá pamévaré píívyetétú tehdú íjcyane. Apáámyéré íhdyu Píívyéébe pícyohdújuco íjcyame píívyeté tehdú íjcyane. ¹² Muurá íjcyámé tsaate ípyéé ípívyeevédújuco wáleeema íjcyáiyóné píívyetétúme. Áhdure íjcyámé tsaate míamúnaaré meénúnetu wáleeema íjcyane píívyetétúme. Áánetu íhdyu tsaate ímíllé íyéejteré íjcyane íná túhújtsotómé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe

avyéjuejte ijcyáneriyé ííjíveki. Ahdíciane ihdyu óví caatyé íyéejteré ijcyane ímillémé tehdu ijcyáhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhakey.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne
(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)

¹³ Ájyúu tsaate ítsíimeke tsivá díbye éllevu díbye diityé hallúvú piááboju ityáúmeí Píivyéébeke. Áánélliihyé muha menéé íínevú dítye tsíméké tsíivane íllure díbyeke ityúhújtsoki. ¹⁴ Áronáacáa neebe múúhakey:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿Íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime ijcyadu néémé wáabyuta Píivyéébe avyéjú ijcyá níjkyéjiri. ¹⁵ Ehdúu íñéene diityéké dócárájcoobéré Píivyéébeke piáábó táumeí diityé hallúvu. Ááné boonétúu tétsihdyu muha mepéé tsiíllévuréjuco.

Ováhtsá Jetsóoma íhgyuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)

¹⁶ Tsáijyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnáajpi íjcyabe Jetsóo éllevu itsááne néehí:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyabe cána oke díne muhdú o íjcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóiityúne bóhí o újcuki.

¹⁷ Áánélliihyé neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábédí? Muurá ihdyu apáábyéré Píivyéébe ímiáábe. Ahdíciane cáhawáá díbyé taúhbajúúné néhdu diicya mújyú u dsíjívéjúcóiityúne bóhí u újcune u ímilléhajchíjyju.

¹⁸ Áánélliihyé neébe:

—¿Aca keená teene díbyé taúhbajúúne? Áánélliihyé úúbállebe teene taúhbaju íllu nééneé:

—Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu íhdícíamema dómácójcatsítúne. Tsá múu nánivatúne. Tsá múu állíuutúne. ¹⁹ Múu avyéjuullé dícyáánímútsikyé. Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

²⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllii neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábédityuré tehdujúco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá ijcyánéi tsiíne íná o méénúiyónej?

²¹ Áánélliihyé neébe:

—Ihdyu panévatúré ímiáábé u íjcyane u ímilléhajchíí dítsíeméné náhjíhénúne ídáátsóméhjike piáábo. Ájyju ihdyu ímiááné ú ávyéjúúteé níjkyéjiri íjcyabe Píivyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyey.

²² Ehdúu Jetsóó néene kímóhc pájtyé díbyeke mítyane díbye éhnévánélliihye. Aabée ílluréjuco péene kímóóveebere.

²³ Áánélliihyé Jetsóó néé múúhakey:

—Ímiáánetúré amúhakey o néé ehnéva múnaa íhtsútúnetu úcáávéiyóné Píivyéébe avyéjuvu. ²⁴ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjuto pájtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú dítye ehnéva múnaa Píivyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁵ Ehdúu díbye néeneri muha meúlléventúne menéehí:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁶ Áánélliihyé múúhakey íítténe neébe:

—Tsá muurá míamúnáa píivyetétú iye ipájtyetétsámeíne. Áronáa Píivyéébe píivyeté diityéké ipájtyetétsóné íná díbyedívú túhúútúnélliihye.

27 Áánélliihyé Péeédoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meihvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúí ñe teéne? ¿Íná muha méújuú tééné hallúvu?

28 Áánélliihyé múuhakye neébe:

—Ímíáánetúré ámúhakye o neé páneere tsíhdyuréjuco ímbáávyécooca Míamúnáájpidívú o ípívyéveebe o ávyéjuutéíñe. Ájyu idyé ámuha téhdure méjycyáá 12-hava ámuha múnaa ijraéémú íjcyámé avyéjujete. 29 Muurá páneere íjcyátsíhjíma imúnáake íñahbémuu, íñaállémuu, cáánumuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyáromeke ípícyoíñúne ookéréjuco iúráávyéne wákimyeí méénume éhniñevu tsáimíyé íjcyáá mújyú muhdú íjcyáityúmeréjuco. 30 Áronáa ihdyu téhbúwá méjycyaco. Muurá ñe ícyooca íhtsutúme íjcyame ídátso téjyu waagóojte íjcyáahi. Áané lliñevú ñe ícyooca ídaatsómé ávyéjuutéehi.

20

Tsaate wákimyeíñetu íjcyané uwááboju

1 Muurá Pívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe pámeemáyé íavyéjú ímbájchoo éhne múúne tsaapi íúmihé wákimyeí múnáama diityé wákimyeí ímbajchódu. Tsaapíhjáa muurá íúmihé pañétú óova ditye íááhívétso cúúvéneturé nehco wákimyeí múnáake. 2 Aanéhjáa tsúúca iújcúmeke neebe 10-haamívá tsájcoojí íáhdóíñe. Áánemáhhjáa wallójucoobe ditye iwákimyeíki. 3 Áané boonétúhhjáa idyé cójírhejuco néénáa tsiíñe tsíjtyeke nehcotéébe úújeté tsaate tsátsii pevétaré íjcyámedívu. 4 Áámekéhhjáa neébe: “Ámuúhaj, óoma méwákimyeítyé táúmihé pañe. Ámúhakye ímí ó áhdóohi.” Ahdújucóhhjáa ditye wákimyeítyéne. 5 Áané boonétúhhjáa idyé tsiíñe cójírhejuco péébe újcúje tsíjtyeke. Átsíhdyúhhjáa tsiíñe péébe újcúje tsíjtyeke. 6 Áané boonétúhhjáa ávyétá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétaré íjcyámedívu. Áámekéhhjáa neébe: “¿Íveekí wákimyeítyúm ámuha pevétáre?” 7 Áánélliihyéhhjáa neémeé: “Muhdú múha múuhakye táúhbánejjí íná muha méwákimyeíyáhi.” Áánélliihyéhhjáa neébe: “Áné óoma mepéene méwákimyeítyé táúmíhe. Ámúhakye ímí ó áhdóohi.” Ahdújucóhhjáa ditye péene dílbyema.

8 Áané iijyúnuvúhhjáa diitye wákimyeí múnáa tehmeébeke neébe: “Áyu ílluréjuco wákimyeí múnáake dááhívétsómeke dahdo. Nihñérené úcáávémedítýú ú áhdótujkénúhi. Áané boonétúí ú áhdóo tujkénuné úcáávémeke.” 9 Ahdújucóhhjáa díbye eené ávyétá nihñéejtéré cuuvé pañe úcáávémedítýú áhdótujkénúné tsáápiitsáké 10-haamívá díbye tépallí múnáajpi nehdujújuco. 10 Aanéhhjáa diitye eené tujkénú cúúvéneturé úcáavémé ííténe íjtsámeí díbye áhdóíñe éhniñevu pájcoojíré ditye wákimyeíñélliihye. Áronáacáhhjáa diityéké téhdunéré 10-haamívá áhdóobe. 11 Aanéhhjáa múhdurá diityéké pájtyénéllii tépallí múnáájpidítýú lílhyámeímye. 12 Áámedítýúhhjáa tsaapi neé dílbyeke: “Aca muhdú ívane aatyé ícyoocárené cuuvé pañe úcáávémeke ú áhdó ñe muha cójíhajchótá állócohíváneri méwákimyeímye u áhdodúnére.” 13 Áánélliihyéhhjáa neebe dílbyeke: “Muúbej, ¿acáne tsá o neéte téhdune 10-haamívá ámúhakye o áhdóíñé tsájcoojí wákiméí? Áánerá tsáháturo ímityúné ámúhakye o dárívetúne. 14 Ahdícýane wa eene uke o

áhdone dékéévéne dipyej. Muurá ihdyu ó imíllé áyánéwu wákímyéíyómema tsahdúnéhjírè o áhdone pámeekére. ¹⁵ ¿Aca tsá u wáájacutú o imíllédú o áhdóiyóné tadsíídsidívu? Anéjííva oke ú nééiyá múhdurá o dáriivéne. Áhdure tsá u nómiutáaváityuró pámeemáyé ímiáábé o íjcyáneri.” Ehdúhjáa neebe tépallí múnáajpi dílbyeke. ¹⁶ Ahdícyane íñe ícyooca iyie íhtsutúmé íjcyane ístucunúmeíhijcyámé nihñéetsihvu ídátsó waagóojte íjcyáahi. Áané lliíñévu íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke táavyéjú wákímyéivu o újcúrómedítyú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákímyéi múnáama díityé wákímyéí ímbábjchónetu.

Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)

¹⁷ Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsaréevu dílbyema mepéénáa juuvávyú múúhake neébe:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu.

¹⁸ Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsóóhi. Aame neé oke ídsíjívétsoíñe. ¹⁹ Áábeke muurá oke íhvéjtsóimýé jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi úúhívaténe oke imyéénúúbeke ílluréjuco wátyétyéhcuíñé páwachékevu o dsíjiveki. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

Jacóóbomútsíj tsiíjy Jetsóóoma íhjuváne
(Mc 10.35-45)

²⁰ Téijyúu Tsebedéó taaba Jetsóó éllevu ítsááne íllímutsi Jacóóboo, Jóáaá, íjcyamútsi múúhama íjcyámútsikye ipíúváne dílbyé lliíñévu mímóuuvé piáábó ityáúmeíki. ²¹ Áállekéé neébe:

—¿íñetú uke o píaabóné ú imílléhi?

Áánéllíihyéé neélle:

—Ó imíllé íjtyetsi hájchíwúumútsi úúma páñétúétsihyi íjcyane díavyéjuri u íjcyácoóca.

²² Áronáacáa neebe díílleke:

—Ávyeta tsá u wáájacutú íñá u táúmeíñe. Ehdúu díílleke íñétsihdyu díityétsikye neébe:

—¿Aca ámuhtsi ávyétá íhnáhó méicúbáhrámeíiyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

Áánéllíihyéé neemútsi:

—Éé, muhtsi méicúbáhrámeíiyáhi.

²³ Áánéllíihyéé neebe díityétsikye:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méicúbáhráméííhi. Áronáa ihdyu páñétúétsihyi táavyéjuri o íjcyácooca tsá oore ámuhtsikye táúniúvu o pícyoóítyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke.

²⁴ Ehdúu Jetsóóoma díityétsi íhjuváne múúhake díityétsi nahbéjté 10-meva muha mejjcyámeke tsarí pajtyéhi. ²⁵ Áronáacáa múúhake ipíúváne neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú íñe íñújiri íjcyané avyéjunte pamévare íhtsutúmé íjcyane ímilléne. ²⁶⁻²⁷ Áánetu ihdyu íñe ámuha tsúúca tahñéjté mejjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítyú tsaapi íboohówaabe íjcyane

ímíleebe múu íñahbéjete íícuvé íñée muhdú Míamúnaájpídívú o ípívyéévebe o méénuhíjcyádu. ²⁸ Tsáháa muurá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá diityéké o píaabódú íjcyaae diityé wájyuri o dsíjive teene cáhcujtsómé ípájtyetéki.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímíjpyetésóne
(Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)

²⁹ Aamée Jericóotu muha mepéémeke mítyane míamúnaa úraavyéhi. ³⁰ Ájyúu hállúvátúmútsí juuvá únuri ácuúcunúhíjcyamútsí tétsihdyu Jetsóoma muha mepájtyene iwáájácúne kéévánécoba née dííbyeke:

—íÁvyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvjyucu dídaatsóve!

³¹ Ehdúu diityétsí neénéllii tétsii íjcyame uhbá cúuvéhulléré diityétsí íjcyaki. Árónerí íícúvétúmútsí éhnííñevúré tsiíñe néehí:

—íÁvyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvjyucu dídaatsóve!

³² Áánélliihyée Jetsóó íjyóúúvéne née diityétsikye:

—¿Íná ámuhtsi méimílléhi?

³³ Áánélliihyée neemútsi:

—Ávyéjuúbej, muhtsi méimíllé mahálluváne.

³⁴ Ehdúu diityétsí neénéllii mítyane ídáátsóvebe diityétsidi. Áánemáa diityétsikye íhyálluúné díbye dócárájcónetu tsaímíyé ítétjúcoomútsi. Aamútsí dííbyekéréjuco úraavyéne.

21

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aamée muha méwajtsí Jerotsarée píihíriyéjuco Bepajéé cóomí únuri Oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóo mítyétsikye múúhadítyú técoomívu.

² Áámútsikyéee neébe:

—Écoomi ípíihíré cóomityu óoma méujcúté íayáne íjju íllíma íjcyaae dóhíjnúmeíbyeke. Áábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéémútsikyé ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneeco: “Ávyéjuubéne múhtsikye neénélliihye. Ícúiyévané ihdyu óómíhóíbye.” Ehdúu neebe diityétsikye.

⁴ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé íhjú uubálle múnáajpíhjáa íllu néhdújuco:

⁵ Tsióó cóomí múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne íjju hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neebe Píívyéébé íhjú uubálle múnáajpi.

⁶ Aamútsíi tsúuca újcujé díbye íayáne íjjuke íllíma Jetsóó néhdújuco. ⁷ Áábé hallúu wájyamúúnetu muha meíhbóné hallúvú íñérívyéne péjúcoóbe. ⁸ Ájyúu mítyane míamúnaa íjcyame íhbó íwajyámuunévú juúva. Tsaatée wájyaúúnevu íhbóhi. ⁹ Aamée dííbyema péé tsuulléri íjcyamee, idyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécóhíjcyá:

—íÑóóooj, máávyejútsó áánu Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke! íMáimijyu díbye Píívyéébe mémeri tsááneéj! íÑóóooj, máávyejútsó caame íjcyaae Píívyéébeke! Ehdúu iwáñéjcoone nehíjcyáme.

10 Aabée Jerotsaréevu úcááveneri pámeere técoomí múnaa íboríbaavémé nééhií:

—¿Múamí tsáma aátyej?

11 Áánélliihyé tsaate nééhií:

—Áánerá aabye Jetsóó Píivýéébé ihjyú uubálle múnáajpi Gariréá iĩnújiri íjcyacóomí Natsarée múnáajpi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

12 Ááné boonétúu duurúvájá pañévu náhjihénújcatsímeke téjá pañétú bóayoóbe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsáwááne. Áhdurée íjúúmuke náhjihénuhíjcyámé acúúvéihcyúné wájójcoóbe. 13 Áánemáa neebe diityéke:

—Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévu míamúnaa óoma íhjúúvahíjcyáíjya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáa jaríyéjucu medíllone?

14 Áijyúu tééjá pañe hállúvátúméhjima ímí úllehíjcyátuméhjí íjcyame dílbyeke piáábó táúmeímeke ímíjpyetétsoóbe. 15 Ehdúu téijyu méénuube méénuráítyúronéhji. Áijyúu tsiime wáñécohíjcyá: “¡Ñóóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Mááveyejútsó aadi Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke!” Aanée llúúvájte avyējujtémá taúhbájú uwáábojte tsarí íjtsúcunúne Jetsóoke nééhií:

—¿A ú llebo eene aatye nehíjcyáne? 16 Áánélliihyé Jetsóó néé diityéke:

—Éée. ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píivýéébé waajácúháámí téénetu íhjuváne? Íllu muurá nééneé:

Pámeere dílbyeke duurúvahíjcyá tsiime ñohñóriyéi íjcyarótsíwuújimájucu.

17 Ehdúu Jetsóó diityéké néené boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáaniávuréjucu. Áhullée tépejco muha mecúwáhi.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mc 11.12-14, 20-26)

18 Ááné tsitsíivévúu cúúvénéturé muha tsiíne Jerotsaréevu meóómíñáa Jetsóó ajoyábáavatéhi. 19 Aabée juuvá únútu íjcyahé higyéerahe úújéjerá ‘néevahéubáhaja’ iñéénema. Áronáacáa tsá tehe néevátúne. Áánélliihyé ílluréjucu díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Níhñécunu ílluréjucu u chéméihye ¿íveekí tsá u néevátúne?

Ehdúu díbye néenemáyé tsúúca íjtoíñuhe. 20 Áánérií muha meúllévenúne menéé dílbyeke:

—¿Aca muhdú eene eehe higyéerahe peecútéré tsúúca cheméhi?

21 Áánélliihyé neebe múúhakey:

—Muurá ímiááné ímíñéúvu ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré íñe higyéerahe o chémétsónéméné ámuha meméénútyuróne. Téhdure muurá ámuha menééjuri tsane cámehbáú íñéiyá móáj piñévu. 22 Ahdícyane muurá páneere íñá Píivýéébeke ámuha metáúmeíñe ámúhakey ájcúíibe ímiááneturé ámuha ímí mecáhcújtsóhajchíjyú.

Jetsóó íhtsútu
(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)

²³ Átsihdyúu idyé tsiíñe duurúvájá pañévu díbye úwáábónáa pañétúejte llúúvájte avyéjútémá túkevajtsojte díbye éllevu itsááne néehí:

—¿Aca múúbé ihtsúturi u íjcyaaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁴⁻²⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóaa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaaréé nééjuri tééné wákimyéí méénuhíjcyáabej? Áyu cána oke maáñújcuj. Ámuha oke maáñújcúhahjíí botsíí ámúhake ó neé múúbé ihtsúturi ténehji o méénuhíjcyáne. Áánélliihyéé tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébéé nééjuri tsótsohíjcyáabe’ menéhahjíí meke nééíyoóbe: “¿Áábekéráhjáa íveekí tsá ámuha mecáhcújtsótúne?” ²⁶ Áánetu ‘míamúnaaréé nééjuri’ menéhahjíí meke diitye míamúnaa tééné hallútú méénuíyáhi. Muurá pamévaré cáhcújtsó ímiáánéjucóo Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi díbye Jóááuvu íjcyane. ²⁷ Ehdúu íñéjcatsíñeri íñúhnévène íllure néeme díbyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáájacútúne.

Áánélliihyéé neebe diityéke:

—Aanéjíiva idyé ámúhake ó neé múúbé ihtsúturi o méénuhíjcyáne.

Tsáápi hájchimútsidítú íjcyáne uwááboju

²⁸ Átsihdyúu tsiíñe Jetsóo diityéké néehí:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunú tsiíñe ámúhake o úúbálleíñe? Tsaapíhjáa íllímútsidítú ímiáábeke néehí: “Llíhij, cána íhyahjíí méúmihe wákímyeítvej.”

²⁹ Áronáacáhjáa neébe: “Tsá o ímíllétúne.” Áronemáhjáa bóónétu wákímyeítveébe. ³⁰ Átsihdyúhjáa bónéébeke neebe téhdure. Áánélliihyéhjáa neébe: “Juúuj Llíhij, tehdújuco. Óvíí ó wákímyeítvéhi.” Áronáacáhjáa tsá díbye wákímyeítvetúne. ³¹ Aanée ¿caabyé diityétsidítú cáhcújtsó cááníkyeé? Áánélliihyéé néeme díbyeke:

—Tujkénúejpíhjáa cáhcújtsóhi.

Átsihvúu neebe diityéke:

—Ímiááneturé ámúhake o neé muurá múhdurá ícyahíjcyáne walléémuma meííñújí avyéjúúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé ímityúmé íjcyarómé ímjpyéteé ámúhajtane Píívyéébé avyéjúejtéréjuco íjcyaki. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóaa ámúhake úwáábohíjcyará ímityúné ámuha meícyahíjcyáne meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáávéroki. Áronáacáa tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatú díbyeke. Áánetúu ihdyu muurá diitye ímiááané ímityúmé íjcyarómé díbyé uwáábó icyáhcújtsóne ímjpyetéhi. Áánáacáa ¿muhdú íveekí tsá ámuha teene melléébójúcoorómé meímjpyetétúne?

Úmihé tehmé múnaa múhdurá dáríívemeíñetu íjcyáne uwááboju

³³ Cáhawáá melleebúcuunu tsiíñe ámúhake o úúballéne: Tsaapíhjáa íúmihe

óóva íbájtsoné mjccónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímbájchoobe téene néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa jáhwu méénuube cáámé cónhaúvú tééja pañétú tépalli téhmémeíjya. Ápallívúhjáa tsaatéké ityéhmeétsóne aahívetéébé tsiíñe íñújí. ³⁴ Aabéhjáa tsúúca tene néévane iwáájacútsihvu wallóo íúniú múnáake diityémá ditye iwállóoro téénetu díbye éhne íjcyadúne. ³⁵ Áronáacáhjáa íllure méénupejtsómé diityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevu aamúme.

Áánetúhjáa tsíjpiikye dsíjívetsóme. ³⁶ Ááné boonétúhjáa idyé tsiíñe wáalloobe pívámevákéjucu. Árómekéjhjáa idyé meénúpejtsóme.

³⁷ Ááné nihñévúréhjáa wáalloobe íllíkyeréjucu ‘Íhya hájchíwu íjcyánéllii díbyeke avyējúúlléiyóme’ íñéénema. ³⁸ Árónaacáhjáa díbyeke íájtýúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjucu íñe cááníñúiyóne. Áánéllii metsu díbyeke medsíjívétso mehnéréjucu tene íjcyaki.” ³⁹ Ahdújucóhjáa iékéévéébeke dítye tépallítýú íwáwu itsájtyéne dsíjívetsóne.

⁴⁰ Ehdúu íúúbállétsihdyu neebe díityéke:

—¿Aane íñe díibye úmíhē aabájaabe itsáácooca muhdú meénuú díityéké eenéé tépallívú díbye téhmetsoíñúmé ímityúné dáríwémeímyeke?

⁴¹ Áánélliihyéé néémeé:

—Íhya ihdyu díityéké ídáátsóvétuubéré ídsíjívetsóne tsíjtyekéréjucu téhmetsoíñe tépallívú botsíi teene bajtso kéémévécococa tsáneevu díbyeke ájctúmyeke.

⁴² Ehdúu dítye néérónáa neebe díityéke:

—¿Aca tsá ámuha mújyú meéévetú Píívyéébe waajácúháami? Muurá tsátsihdyu nééneé:

Tsaúpe nééwayu jááháñe wákimyéi múnaa íñéhnílléne wáágóórou pícyámei ímichi téétu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébere ehdu meenu téhdújucu.

Ehdu muurá Píívyéébe waajácúháamitu nééneé. ⁴³ Aane ámúhake o néé Píívyéébe avyējú ámúhá wáábyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsíjtye ímí óóma íjcyámé wáabyutáréjucu teéne. ⁴⁴ Muurá teeu nééwayúdú o néébedítýú íjcyáné uwááboju cáhcújtsotúmé mújtaáhi. Áámedívú muurá o cáyobáávatécococa ílluréjucu dítye wágóóveíñe.

⁴⁵ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úwaabóné llúúvájte avyējújtémá paritséómú waajácújucóó díityéké díbye lléboobóne. ⁴⁶ Áánélliihyéé ímíllerómé díbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Árónaacáa nuhnévémé Píívyéébe íhjuu uuballe múnáajpi díbye íjcyane míamúnaa néhíjcyáneri íllityénema.

22

Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyáné uwááboju (Rc 14.15-24)

¹ Áhdurée tsiíñe Jetsóó úballé muhdú Píívyéébe íavyējú pámeemáyé ímbájchoíñe.

² Neebépeé:

—Tsáné avyējúubéjhjáa ílli táábáváné wañéhjivu míñutsó mítyane míamúnáake. ³ Ááme éllévúhjáa wáalloobe íúnu múnáake dítye íñéete dítye itsájúcoóki. Aaméhjáa úúbállétérónáa tsá dítye ímíletú itsááneé.

⁴ Áánélliihyéhjáa tsíjtyeke tsiíñe iwállóomeke neébe: “Méneete táuubámyeke dítye itsááne íñe ocájímú tutácóóné idyóóvaki.” ⁵ Ahdújucóhjáa ípyéene dítye úúbállérónáa idyé tsá dítye ímíletú itsááneé. Ícúvetúméhjáa iwákimyéiháñevúré péécunúhi. Tsaatéhjáa péé íúmíhénévu. Tsíjtyéhjáa péé nájhíhévu. ⁶ Áánetúhjáa tsíjtye íllure díityédí ícúbáhrámeke dsíjívetsóhi.

⁷ Aanéhjáa ílluréjucu díibye ávyējúúbeke mítyane cáyobáávatétsóne. Áánélliihyéhjáa itsodáhómuke táúhbaabe dítye díityéké ídsíjívetsóne díityé

cóomí icyátsuhjácoki. ⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsijtye ínúnu múnáake neébe: “Tsúúca íñe hájchíwu taábáváné wañéhji májchohañé méénúmeijyúcoorá téénevu tsáámeke memájchótsóiyóne. Ávyeta ímillétyúmekéhjáa o mĩnutsóujúcooromé íñe tsá tsáátu meéllevu. Árone ihdyu óvi tehjújuco tsá ditye tsáátune, ímiáámejíí tsááiyáhi. ⁹ Ahdícycane cána étsihjívú mepééne ámuha maájtyúmidúmeke méuubállé ditye itsáákí.” ¹⁰ Ahdjúcójháa ditye pahúllevávú ipyééne pámeekéré íáptyúmidúmeke mĩnutsóné ímityúroméhjimáye. Aaméhjáa tsúúca tsááme teeja wahpéhi.

¹¹ Áame éllévuhjáa diibye ávyéjuube ipyééne áptyumí tsaapi ihdícyájamáyé íwajyámuma diityéj piine íjcyáabeke. ¹² Áabekéhjáa neébe: “Muúbej, ¿acáne íveekí íñe átéréejamáyé u tsáá béhjávu úcáávéne tsáátuúbe?” Ehdúhjáa ávyéjuube dííbyeke néénéllíi tsá díbye íiná neétune. ¹³ Áábedityúhjáa ínúnu múnáake neébe: “Áánúke íjtyúháacyuma íhyójsicu mechjíchúne áachívú peete íjcyátúhullévú mépcyóhjí téhulle díbye ityáá íhwañe íhdónema.” ¹⁴ Ehdú neéne muurá íñe ímiááné páme wáabyutáréjúcooro Píívyéébé avyéjú íjcyáronévú uhjéméré úcááveéhi.

Íñújí avyéjúúbé wáabyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)

¹⁵ Ehdúu Jetsóó úwaabóné paritseómú itsárálléne pityácójcatsí muhdú dííbyedívú íñéétsóíñe. ¹⁶ Áánemáhjáa Heróodé icyánéjcuéjtemá tsaatéké íhdityu wallóomé dííbye éllévu ditye íñéete muhdúhjáa dííbyedítýú ipityácójcatsíñe. Aaméé itsááne dííbyeke neéhi:

—Ávyéjúúbej, muha méwaaajácú ímiáábé u íjcyane állítuúbe. Aabe muurá ú úwáabohjícýá ímiááné keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéelejító tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íicúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. ¹⁷ Aabe ihdyu cána múuhakye díñe díicyánéjcutuj: ¿A tehjújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíídsike ditye áhdótsohjícýané maáhdóiyónej, mityá tsáhaáj?

¹⁸ Ehdúu íllure dííbyeke ímújtátsóro ditye díllone iwáájácúne neebe diityéke:

—Ávyeta mía bañú múnáa ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú meijcyame ¿íveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? ¹⁹ Áyu cána oke méuujétsó dsíídsijívuj.

Ahdjúcúo ditye tsájívu úújetsóné dííbyeke. ²⁰ Áájítúu húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu?

²¹ Áánéllíihyé neéme dííbyeke:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré íñe tééjitu.

Áánéllíihyé neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohjícýá dííbye éhnéjuco íjcyanévu.

Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhjícýá dííbyé wáabyuta íjcyanévu.

²² Ehdúu Jetsóó diityéké neéneri iúllévenúne ílluréjuco ditye pééne tétsihdyu.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhñe tsaate díllone
(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)

²³ Ááné boonée téjcoojíré tsadotséomú tsáá díbye éllevu medsíjivémé tsiíñe mebóhíne cáhcújtótúme.

²⁴ Aamée née díbyeke:

—Ávyéjuubej, Moitséeúvúhjáa muurá née tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjivéhajchíí íñahbéréjuco díílleke táábávaíñé díbyeréjuco itsíímáva dííledívú íñahbeúvúu tsíímáváyóne. ²⁵ Aanée ijcyámé múúhadítúyú 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábavároléjtane dsíjivé tehdu tsíímávátuubére. Áállekée bóneebéréjuco táábaváne. ²⁶ Ároobée idyé dsíjivé téhdure tsíímávátuube díílléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekére táábavaromé dsíjivé díílléjtane. ²⁷ Aanée nihñévúré díílleréjuco dsíjivéne. ²⁸ Aane cána múúhakey díñe ¿cáábye taabá ímichi dille íjcyaiñé tsiíñe dítye bóhícooca?

²⁹ Áánéllihyée neebe díityéke:

—Íllure ámuha mémujtá Píivyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnéllihye. ³⁰ Muurá dsíjivémé tsiíñe bóhíjyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjuco. Tsáhájuco muurá míamúnaa táábavácatsíityúne. Muurá pámeere téjyu íjcyáá níjkyéji múnaáduréjuco. ³¹ ¿Aca tsá ámuha meévehíjcyatú Píivyéébé waajácúháámi? Muurá téhaamítú nééneé: ³² “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivyéébé ó íjcyáhi.” Ehdú muurá Píivyéébe néénetu méwaajácú dítye íjcyane. Muurá dítye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró díityé Píivyéébé íjcyane.

³³ Ehdúu Jetsóó díityéké nééneri ullévenúme muhdú díbyé tujkéveeju íjcyáneri.

*Ímichi páñétúejúúcu taúhbajúúcu
(Mc 12.28-34)*

³⁴ Aanée paritséomú iwáájácúne iyéjuco píhcyaaené díbyedívu. ³⁵⁻³⁶ Áámédítúyú tsaapi taúhbájú uwááboobe Jetsóoke ímújtátsóro néehí:

—Ávyéjuubej, ¿aca teene Píivyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

³⁷ Áánéllihyée neebe:

—“Múu wajyú Dípíivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” ³⁸ Ene muurá ímichi páñétúene Píivyéébé taúhbajúúnetu. ³⁹ Áánetu tsiíñe néehí: “Pamévakeré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” ⁴⁰ Éneecu ímichi páñétúenéécú Píivyéébé Moitséeúvuj téeveri pícyóóné taúhbajúúnetu. Áneecu nehdu meíjcyáhajchíí tsúúca méijcyá díbyé íhjúu uubálle múnaápe úwáábohíjcyádu. Ehdúu Jetsóó née díbyeke.

*Muubá Críjto íjcyane
(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)*

⁴¹⁻⁴² Aamée díitye paritséomúí péétúmeke tsiíñe neebe:

—¿Aca mújtsíiménémúhaabé Críjto íjcyáyóóné ámuha méjtsúcnúhi?

Áánéllihyée néemeé:

—Dabíiúvúj tsíiménémúhaabéiyó muurá díbye.

⁴³ Áánéllihyée neebe:

—¿Aanee idyé muhdú íivane díbye Dabíiúvú íjtsíiménémúhaabe íjcyáiíbyeke dílló íavyéjúúbedi? Muuráhjáa íhdyu Píivyéébé Apííchóré díbyeke tükévéjtsóneri neebe díbyedítúyú:

44 Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúi diicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

45 Ehdúu muurá Dabíiúvú néé Críjtodítýú Íavyéjuube díbye íjcyane. Aane muhdú íjcyáíyoobe dífbyeúvúj tsíiménémúháabe.

46 Ehdúu Jetsóó díityéké nééne íañújcutúnéllii tsáhájuco tsiíñe dítye díllójucootúne.

23

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne
(Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)

1 Ájyúu idyé pámeere tétsii muha meíjcyámeke Jetsóó néehíi: ² —Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú íjtsúcunúmei Píivyéébe Moitséúvuj téeveri meénúne taúhbájú uwáábojte íjcyane. ³ Ímiáánéhde tehdujúco dítye úwáábohíjcyane. Aane melléébone mécahcújtsó. Áronáa ihdyu eene múhduhjárá dítye ícyahíjcyánetu tsá múu íívatúne. Muurá ímí úwaabójúcooromé tsá tehdu íjcyatúne. ⁴ Aame míamúnáama tsíñéhjí taúhbajúúné ípívyétsohíjcyá díitye páñetu íjcyaromé teene úráávyénejíva awáá muhdú dítye iúráávyeki. ⁵ Muurá páneere íná imyééne meénuhíjcyámé míamúnáa díityéké imítýajtsokíye. Aame muurá eene Píivyéébe ihjyu icyáátúnúne waajácúhaamínevu pícyámeihíjcyá íñéjuwáánetu íumícóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúúné ehniíñevu íwajyámúúné icyáméjtsójacobájívu úcámeihíjcyáme. ⁶ Aame muurá wañéhjíné pañe imíllé íboohówátsihjívúré imájchone. Áhdure pihcyáávejááné pañe íjcyácooca imíllémé ímítstíjívúré íacuuvéne. ⁷ Téhdure imíllémé míamúnáa díityéké íavyejúúlléne patsíhjíwávúré uwáábojtédí díllone.

⁸ Áánetu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Tsá múu íjyáacunútu míamúnáa ámúhakye uwáábojtédí díllóiyóneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú meíjcyamé uwááboobe apáábyéré oo Críjtoó. ⁹ Ahdícyane tsá ámuha múúbaké mecááníváitýú ííñújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyabe apáábyéré ámúháj Caáni. ¹⁰ Áhdure tsá múu díllótsámeítýú ávyéjútédi. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuube. ¹¹ Muurá ihdyu tsíjtyeke íicuvémé ímiááné íjcyá íhtsutúme íboohówajte. ¹² Aame idáátsóméhjíúvú tsáíbuwará íjcyame ávyéjúúteehi. Áánetu íyee íhtsutúme ávyéjuchte íjcyane némeihíjcyámé íllure núcójpívetsáméíli.

¹³ Aane máidáátsoju ámúhakye tene pájtyeíñé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséómú meíjcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píivyéébe avyéjúeje íjcyáíyómeke íllure ámuha mémávárichohíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávyénéllíihye. Áánéllii tsá ámuha dífbye avyéjúeje meíjcyáitúne. ¹⁴ Ááneréi íjcyáíyónáa jíveeki ámuha pííbájyuchte walléemudítýú médotuhíjcyá ihjyáháñe? Ááne ehdu ámuha meméenuhíjcyánéhjí núcójpí ulléjijtóné úniúúnevu ámuha meíjcyáne Píivyéébema cááménécobájíúvú méihjývuhíjcyá wáájácúratúne. Ehdu ámuha medáíívémeihíjcyáné déjúcotu muurá ávyetá íhnáhó ámuha méicúbáhráméíli.

15 Téhdure íveekí ámuha pahúllevá múnáake úwááboméré mépehíjcyá ámúhá uwááboju múhdurá néene ditye iúráávyeki. Muurá ímityúmeke éhniíñevuré ámuha métútávátsohíjcyá múhdurá meúwáábóneri. Áánéllii diityé hallúrí ápíchó cúújúwá pañévú ditye wágóóoveíñé ímichi ámúha llííñé íjcyane.

16 Máidáátsoju ámuuha éhne múúne hállúvatúme tsíllevu tsátyéjcatsíyódú menéeme tsá mewáájácúmeityú muhdú Píívyéébeke meúráávyéiyóne. Aame ámuha ménehíjcyá duurúvaja mémerivá tsane ámuha meméénuíñé menéerone ámuha meméénútoróné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu tééj pañéene óórótu méénúmeíñé mémeri tsane ámuha meméénuíñé menéerone ámuha meméénúúhahjchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi. 17 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene tééj pañéene óórótu méénúmeíñéhjij, mityá teeja duurúvaja ímichi tééja tájpi páñéenehjí íjcyajaj? 18 Áhdure ámuha ménehíjcyá Píívyéébe ícúvé covájtsómeíñé wáiji mémerivá tsane ámuha meméénuíñé menéerone ámuha meméénútoróné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu dílbyé ícúve mémeri ámuha tsane meméénuíñé menéerone ámuha meméénúúhahjchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi. 19 Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéébe ícúve, mityá teene wáiji ímichi téijí hallúvú tene covátsómeíhíjcyaiij? 20 Muurá téijí mémeri tsane imyéénuíñé tsaate néene dómajcó páneeréjucó múhduná téijíene íjcyánéhjimájucó. 21 Áhdure idyé duurúvaja mémeri tsane imyéénuíñé ditye néene dómajcó páneeréjucó tééjáne íjcyanéhjí Píívyéébe mémemájucó ímichi dílbyé wáábyuta tene íjcyánéllíihye. 22 Áhdure níjkyéji mémeri tsane imyéénuíñé ditye néene dómajcó Píívyéébekejúucó dílbyé avyéjú tene íjcyánéllíihye.

23 ¿Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej! Muurá tehjújucó ámuha Píívyéébeke meíicúveróné ámúhá bájtsori. Áronáa ámuha mécoévahíjcyá teenéjucó awáá taúhbájutu pañétúetsíí íjcyane Píívyéébeke ámuha meúráávyéene tsaímíyé meijcyame tsíjtyeke mepíáábóiyóne. Ehdu ámuha tsanéhjíjucó meméénúiyóne tsá meméénuhíjcyatúne. 24 Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatúme tsíllevu tsátyéjcatsíyódú wáájácúmeityúme. Muurá éétebáwu íjcyáróobeke ámúhá ádó pañétú ámuha mewáágoómé ¿íveekí caméélloke wáágóotúme dílbyemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

25 ¿Máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej! Muurá ámúhá lliyíhllóné, ámúhá bohtámú, ámuha ménítyuhíjcyará imíwu. Áronáa ténéhjí pañévú ámuha mépcyohíjcyá ímityúné naníyí ámuha meúcuhíjcyanéhjí. 26 Aame ámuha ímiááné hállúvatúme íjcyadu menéeme tujkénú méimibáávyé ámúhá íbuwááné íjtsaméí ímiáámeréjucó ámuha meijcyane ámúhadítú íbóhówaucunúki.

27 ¿Áronáa ihdyu máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej! Muurá ámuha pánehjídú ímiáámédú éhne múúne níjkyéné pañe nehníwu néerone pánehjídú hállu imíwu meítedu. 28 Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehjídú ímiáámeúvúdú tsanééré ímityúné íjtsaméí ámúhá pañe íjcyame.

29 ¿Áámeke ámúhake máidáátsoju tene pájtyeíñej! Íveekí ámuha éjyuuúvu ditye dsíjívétsohíjcyámé Píívyéébe íhyú uuballe múnáavú níjkyéné

méicyáávétsohíjcyá ímiáámeváa diityéúvú íjcyánéllíhye. ³⁰ Ááne ámuha ménéhíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méihdé múnáaúvú íjcyáijyu meíjcyaca muurá tsá medsíjívétsoíturó Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake.” ³¹ Ehdu ámuha menéeneri muurá ámuháyé méúúballémeí diityéúvukée dsíjívétsohíjcyámeúvúj tsíiménémúhaabe ámuha meíjcyane. ³² Ahdícyane wa ihdyu oke meméénú ámuha meímíllédú ámúhá ihdé múnáaúvúu méénuhíjcyádú diityédúré ámuha menéémeé.

³³ Ávyeta muurá ámuha ííñimyé múeméjte. ¿Aca ámuha méíjtsúcunú cúújúwatu ámuha mepállójcóiyóne? ³⁴ Áánéllí ícyooa ó pícyóóroó ámúhama tsíjtyeke Píívyéébé ihjyú uwáábojte pane wáájacúmeke ámúhá uwáábojte íjcyáímyeke. Árómeke muurá ámuha méuráávvehíjcyaa pátsárijcyomééré pacóómiváriye. Áámedítýú muurá tsaatéké ámuha méwátsíhcyuú pihcyáávejááné pañévu. Ááne tsááteke ámuha médsíjívétsoó páwachékevu mewátýétyéhçúneri. ³⁵ Ehdu ámuha menéénéllí ámuha pámé hallúríyé teene éíjyuúvúu ímiá uwáábojtéké ditye dsíjívétsohíjcyanéhji. Muuráhjáa Abéé ímiáábé íjcyáábeke íñahbére dsíjívetsóhi. Áané boonéé tsíjtye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá ihdééjte dsíjívetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjívetsómé Berekía hajchi Tsacariake duurúvájama Píívyéébé ñcúvé cóvátsómehíjcyané waijí ráhoúccunútsihvu. ³⁶ Aane ímiááné ámúhake o néé ehdu éíjyu múnáaúvú dáríívémehíjcyané muurá ámúhá hallúrí íñe ícyooa ámuha meíjcyámé hallúri.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne (Rc 13.34-35)

³⁷ Ahdícyane ámuhá Jerotsarée múnaj, ¿íveekí ámuha méllíhyánúpétsohíjcyá Píívyéébé ihjyú uwáábojtéke? ¿íveekí ámuha diityéké néwáyúúnevu mááámuhíjcyáhi? Muurá imílléroobe ámúhake iújcune éhne múúne cáraca ítsíimeke íñhúwáacyú lliíñévu újcuđu. Áronáa ¿íveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne? ³⁸ Áané déjúcotu muurá ámuhá cóómí ápajyúrjúco íjcyáiñe. ³⁹ Ahdícyane ámúhake o néé téhdure oke ámuha maájtyumíjúcóóityúné tsiíñe o tsááiñévujuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

24

Duurúvaja wágóóovéñé Jetsóó nééneé (Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aabéé Jetsóó duurúvájá pañétú muha meíjchívyénáa múúha tsúúlleríjyucó péébeke muha mépiúvájá téjahji imíwu méénúmeíñé muha meííteki. ² Aamée muha meííteke neébe:

—¿A ámuha méííte imíwu duurúvaja méénúmeíñe? Muurá ímiááneturé ámúhake o néé ehdu nééroja wácávyáhcámeíñe.

Jetsóó tsááiñé ihde pájtyeíñéhji (Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúu muha oríívó bajúvú mepétsihvu ácuúvéébeke áábánéwu muha menéehíi:

—Cána múúhake duubállé mújyú tene pájtyeíñé eene múúhake u nehíjycanéhji. ¿Aca íínetú muha méwajácuú ííñuji níjkévaíñeréjucu u tsááiñe pííhíjucóóne?

⁴ Áánéllihyéee neebe múúhake:

—Éhdu néeme tsáma wajácútsi méjicyaco ámuha maállítsámeityu álliu múnáadívu. ⁵ Muurá o tsááiñe tsúúca pííhícooca íjcyaimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjycáá dílbyéjucu Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe. ⁶ Áhdure íjcyaiñé méénujcátsi pahúlleváre. Áronáa méllityedíñe. Muurá tsáhái téjyju o bóhówáávéityúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkenú pájtyeéhi. ⁷ Muurá tsáné ííñúji múnáa méénujcátsi tsiíñe ííñúji múnáama. Ájyju íjcyaiñé áyabáánema cheméháñe. Áhdure pahúlleváre ííñuji vááúméíhi. ⁸ Ehdu déjúcóóveíñé ícúbáhraméi ííñújiri.

⁹ Ájyju muurá ámuha tahñéjté mejicyané hallútú cáhcújtsotúme ámúhake itsárilílene ámúhadi ícúbáhraáhi. Aame ámúhadítýu tsaatéké dsíjívétsoóhi. ¹⁰ Ájyju muurá mítyame amúhadítýu oke cáhcújtsorómé tsáhájucu oke cáhcújtsóityúne. Aame ámúhake itsárilílene ámúhadítýu méénútsóó tsíjtyeke. ¹¹ Áhdure idyé téjyju mítyame álliu múnáa díllóméií Píívyéébe ihjyú uubálle múnáadi. Áamedítýu mítyame állítsáméíhi. ¹² Ehdu páhduvaré ímityúné íjcyánetu mítyame tsáhájucu wáyúcatsítýúne. ¹³ Áánetu ehdu néérónéhji pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúme tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyeééhi. ¹⁴ Muurá teene dílbye avyéjutu íjcyané uwááboju ímiáájú pámeekéréi ííñújiri íjcyané míamúnáake waajácútsáméíhi. Ájyju ihdyu botsíi ó tsaá páneere ílluréjucu iníjkévaki.

¹⁵⁻¹⁶ Muurá duurúvájatu tsátsii ííne ímityúné úújéityútsihvu tsane ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsáriyé pájtyeéhi. Áhdícyane teene ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeéhbaúnevu Jodéa ííñúji múnáa ámuha mejicyame. Ehdúu ímiááné tene pájtyeíñé muurá Daniéré tsúúcajátújucu néene Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáabe. Aane éévehíjcyámé íhya waajácújucóó íñá íjcyaiñe. ¹⁷ Áhdícyane téjyju áachi íjcyame íucaavéjúcohdí ímíjcóhó pañevú tsieméné íjucuki. ¹⁸ Áhdure íúmihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí íhjyávú íwajyámu éllevu. ¹⁹ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téjyju waléemú éevájtema tsíjtye ñohñóriyéi ítsííméwuúmu íjcyámeke! ²⁰ Áánéllii ihdyu Píívyéébema méihjyúvaco wáyéévéjucóójí ehdu tene ámúhama ípájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúnjyáájyju níjyáháñé líiine ámuha mewáácunútki. ²¹ Muurá téjyju íjcyaiñé ávyétá íhnáhó ícúbáhraméi íñéee ííñuji ípívyéévétsihdyu mújyú ícyahíjcyatúne. Ááné boonétú ihdyu tsáhájucu mújyú tehdu néené ícúbáhraméi íjcyáityúne. ²² Aane muurá Píívyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii ícúu tsiíñe oke wállóóiiybe íhñéjte wájyuri.

²³ Aane tsúúca tene pííhícooca íjcyaimyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúúca Críjto tsájucóóhiif’ nééimye. Áámeke tsáma wajácútsi mejicyané mécáhcújtsodíñe.

²⁴ Muurá íjcyaimyé álliu múnáa íiye Críjtodi díllómeímye. Áhdure muurá díllómeímye Píívyéébe ihjyú uubálle múnáadi. Aame píivyéteé méénuráítyúronéhji ímyéénune. Ááneri muurá mújtátsoímé míamúnáake Píívyéébedítýu. Tsáijyju múúne téhdure mújtátsoiyómé ímiááné dílbyeéjtéjucu

Íjcyáromeke. ²⁵ Aane íñe ámuhákye ó úúballé íhdéjucu ehdu tene pájtyeíñé ámuha metéibúwáaveki. ²⁶ Ahdícyané tsaate ámuhákye ‘éje, áádi éhllé Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure ditye ámuhákye ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhduhji ditye ámuhákye néérone. ²⁷ Muurá ihdyu éhne múúne chijchi ááméjuto níjkénííñévu júco rórihijácódú ámuhákye ábájínéjcuíñé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíñe o bóhówáaveíñe. ²⁸ Áábedívú muurá óhdivu táuráávyé múnaa píhcyááveé éhne múúne tseméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédú.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji

(Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Ehdu ícúbáhraméí pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjucu áábatéíñe. Áhdure péjcoéjpi tsáhájucu ájchúityúne. Ájyju míicuru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyaaíhi. ³⁰ Ájyju tsúuca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táíhtsútú táavyéjuma ojtsó pañetú ó bóhówáaveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotúmé íñújiri íjcyame íllityéne taáhi. ³¹ Aabe téjyju níjkyéji múnáake ó táúhbaa ditye kéévánécoba íllíjchu írojrócó pámeere múhdumé íñújiri íjcyané míamúnáa tahñéjté óhdivu ípíhcyááveki.

³² Cáhawáá méjtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúúvéne tsiíñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba pííhíjucóóne. ³³ Ahdu nééne íñe ámuhákye o nénehji pájtyénetu ámuha méwaajácúu tsiíñe o tsááiñe éévé tsúuca úújeténe. ³⁴ Muurá ímíááneturé ámuhákye o néé ehdu nénehji pájtyeíñé íñéi íñújiri míamúnáa íjcyápíñáaaca. ³⁵ Muurá íñe íñújima páneere íévéhóowari íjcyanehjí wágóóovéehi. Áánetu íñe ámuhákye o néhijcyané tsá mújyju wágóóóvéityúne.

³⁶ Áronáa ihdyu o tsááiñe éévé tsá múha wáájácútu. Níjkyéji múnaa íjcyarómé tsá wáájácútu. Téhdure páñetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácútu. Apáábyeré ihdyu Llíhíyó waajácú mújyú tsiíñe oke iwállooíñe.

³⁷ Muuráhjáa Noéé íjcyáajyju íjcyané míamúnáake tene pájtyeduré pájtyeíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíñe o tsááiñe. ³⁸ Muuráhjáa téjyju íjcyame íñúji cáájávéíñé íhde ‘íñéjuú’ íñééne ícyahíjcyá ímíllédú wañéhjineri táábávajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyámé tsúuca Píívyéébe íñúji cáájávétsóíñéllí Noéé íhmííne pañévu úcáávétsihvújuco. ³⁹ Aamée ehdu ícyahíjcyáneríyé túhuuvémé wáájácúmeityúnáa tsúuca páneere íñúji cáájávénetu tsáhájucu ditye píívyetétú muhdú ípájtyeténe. Áhdure íhvane muurá míamúnáa ímíllénéhjíríyé íjcyánáa Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíñe o tsááne ábájínéjcuú díityéke. ⁴⁰ Téjyju muurá míityétsi wákímeyehíjcyámútsidítýú tsáápiikye wáájácúratúné o újcúnetu tsíjpi tétsihvúré coévaáhi. ⁴¹ Áhdure tsaatépi cáátsohíjcyámúpidítýú tsáápíllike o újcúnetu tsíjpile coévaá tétsihvúre.

⁴² Áánéllí tsáma téibúwá méjicyaco téené íjtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácútu mújyú o tsááiñe ámuhá avyéjuube o íjcyaaébe. ⁴³ Muurá tsaapi ihjya cúwátuube téhme péjcovéiyá naní múnaa tépejco dííbye éhnénéhjí nánííñe iwáájácúca. Aabe muurá tsá náníchóityuró íhñénehjivu. ⁴⁴ Ahdu tsáma téibúwá méjicyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha méjtsótúnáa ó tsaá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe.

Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyáné uwááboju
(Rc 12.41-48)

⁴⁵ Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe íhyájkímú tehmeébedívu. Aabe diityéké ímí íicuvé tééne tájpi dítye íjcyáíñéhjitu. ⁴⁶ Ahdícyane maímijyu díbye íjcyane íwákímyeíyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁷ Aane ímíááné ámúhakye o néé ímíáábé íjcyáábeke íavyéjuube íhñévu téhmetsóne. ⁴⁸ Áanetu íjcyaaabe tsaapi ímityuube íavyéjuube ‘íicúí óómítyúné’ íñéene íwákímyeí íbúwá íjcyátuúbe. ⁴⁹ Ehdú néébe muurá íllure íhyájkímuke ímyéénúne íimíllédú wañéhjineríyé pehíjcyá tsíjtyéhjima lííyícyáveebére. ⁵⁰ Aabe ehdu ícyahíjcyánáa muurá íavyéjuube óómíbye tuvááová díbyeke díbye íjtsótúnáaaca. ⁵¹ Áábeke muurá ílluréjuco díbye íhnáho ícúbahráné ímityúmé bañú múnáa pánehjídú ímíáámeúvúdú íjcyámeke ímyéénudu díbye ityáá íhwáñe íhdónema. Ahdu muurá pajtyeíñe míamúnáama tsiíñe o tsáacoóca.

25

Bádsíjcadítyú íjcyáné uwááboju

¹ Muurá idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáapíllé taji íjcyáíbyeke peetéma téhmehíjcyádu. ² Diityédítyúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áanetúhjáa téhduméré 5-meva ímíajte. ³ Aaméhjáa diitye ímuhdúrejte tsá tsájtjetú ícyuujúwájpcyóné ípyééte ípáñénuíñe. ⁴ Áanetúhjáa íhdyu ímíajte tsajtye ícyuujúwájpcyóne. ⁵ Aaméhjáa wájtsípítyúúbeke tépejco ityéhmehíjcyáróne ícyúwávénéllíi ílluréjuco cúwane. ⁶ Áronáacáhjáa tsúúca pécójpíne tsaate kéévánécoba nééhií: “íTsuúca tsaabe ámuha metéhmehíjcyaaábe! íWa mécáhdahíroj!” ⁷ Ahdújucóhjáa dítye íajkyéne íicúí íjcyátsíiivyéjucóóné ípyééteháñema. ⁸ Áanáacáhjáa diitye ímuhdúrejte cuujúwájpcyó tsúúca óuuvéhi. Áanéllíihyéhjáa diitye ímíajtéke neeróme: “Cána óvíjyuco múúhakye ámúhá cuujúwájpcyotu tsánéhwuúvú maájcu. Tsúúca múúhadívú múúhá cuujúwájpcyó óuuvéhi.” ⁹ Áronáacáhjáa nééme diityéke: “Tsáhaá. Muurá ehdu meméénúhajchíí méhdivu óúúveíñé tsaméhjídívújuco. Wa íhdyu tsiíñe máahdóte.” ¹⁰ Ahdújucóhjáa dítye ahdóvúí pééne hallúrí tsúúca wájtsíibema dítye úcaavéné teeja díbye wáñehjívátéíjyá pañévu. Áámé hallúvúhjáa ílluréjuco díbye tééjá lleehówa wátajcóné múha íucaavéjucóótuki. ¹¹ Áané boonéréjucóhjáa diitye ímuhdúrejte iwájtsíne llééhowa díbye ípááyúcuó wátótóhcoméré nééneé: “íÁvyéjuúbej, Ávyéjuúbej, múúhakye paayúcu!” ¹² Áronáacáhjáa neebe diityéke: “Tsá o wáájacutú amúhakye.”

¹³ Ehdúu íúúbálléne múúhakye Jetsóo nééhií:

—Téhdú amúhakye tene ípájtyétu tsáma ímíñéúvú meíjcyátsíiivyéne oke méítsohíjcyaco. Tsá muurá mewáájacutú múijyú tsiíñe o tsááíñe Míamúnáajpidívúu o ípívyééveébe.

Dsíídsitu íjcyáné uwááboju
(Rc 19.11-27)

¹⁴ Téhdure níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú wákímyeí tsané avyéjuube tsiíñe íñújí íááhíveté íwákímyeí múnáadívú ídsíídsike téhmétsoíñúdu.

15 Tsáápihdívúhjáa pícyoíñuube 5,000-jiva, tsíjpihdívúhjáa 2,000-jiva, tsíjpihdívúhjáa 1,000-jiva. Ehdúhjáa diityéké íjtsúcunúdnéhjí iwájtúne peebe diityédítu. 16 Áané hallúríhjáa diibye 5,000-jivámá íjcyaae náhjihe meenú téenema. Áanerihjáa líiyaatétsoobe díibyema tsiíñe éhniíñevu 5,000-jiva. 17 Áhduréhjáa idyé tsijpi 2,000-jivámá íjcyaae náhjihe imyéénúneri líiyaatétso tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 2,000-jiva. 18 Áánetúhjáa tsijpi 1,000-jivaré díbye ájcuíñuube íllure cuuú teene dsíidsi wákímyeíchótuúbe.

19 Áánáacáhjáa diityé avyéjuube tsúuca wajtsí diityédívu. Aabéhjáa ímbájhóvá diityémá teene diityékée ityéhmeítoíñúne dsíidsi muhdú dítye téhmené. 20 Tujkénúhjáa ímbájchoobe 5,000-jivávúu íajcúúbema. Aabéhjáa néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée ehne 5,000-jivávú u ájcune muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 5,000-jiva o líiyaatétsoone.” 21 Áánéllihyéhjáa neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooa éhniíñevu íjcyane díhyójtí pañévú ó íhvéjtsóo u téhmeki. Áhdícyane óví ílluréjuco u ávyéjuuténe. 22 Áábé boonétúhjáa tsijpi 2,000-jivávúu ityéhmeítoóbema idyé ímbájchoobe. Aabéhjáa idyé néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée ehne 2,000-jivávú u téhmetsoíñúné muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 2,000-jiva o líiyaatétsoone.” 23 Áánéllihyéhjáa idyé neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllii ícyooa éhniíñevu íjcyane díhyójtí pañévú ó íhvéjtsóo u téhmeki. Áhdícyane óví ílluréjuco u ávyéjuuténe.”

24 Ehdúhjáa tsaatésima ímbájhóchótsihdyu íneebe ípyée 1,000-jivávúré íajcúúbedívu. Aabéhjáa íllure néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ópée ó waajácú múhdurá u néébe uure u wákímyeíñe hallúvú dsíidsíjike u ékéévehíjcyatúne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o líiyaatétsoone dsíidsíjii ímiátsíi páneere úhdivúré ú újcúiyáhi. 25 Áánéllihyée íllure ó cuuú dídsíidsíike. Aane íñe dídsíidsi.” 26 Áánéllihyéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: “ÍÁvyeta ímítyuube uu óvéhe múnáajpi táwákímyeí múnáadítu! ¿A éhdurée ú meenú teene tadsíidsíike ‘o wákímyeítyúroobe dsíidsíjike o ékéévehíjcyáné’ u néenema? 27 Aanéhdeé íhdyu dítye dsíidsíike téhmehíjcyájáúbá pañévúré ú pícyoóiyá tene óóma íllíyaatéki. Aacáa muurá ícyooa ó wajtsíiyá éhniíñewuúvújuco tene líiyaaténááaca.” 28 Ehdúhjáa dííbyeke íñétsihdyu neebe tsaatéké tétsihyi íjcyámeke: “Áábyedítu eene 1,000-jiva íjcyane dsíidsi medójtúcúne maájcu áádíkye eene 10,000-jiva ídsíidsi íjcyáabeke. 29 Muurá múúne íhñe líiyaatétsoomeke éhniíñevu tsiíñe máajcú dítye íllíyaatétsooki. Áánetu íhñe pevénéré pícyohíjcyámedítu ílluréjuco medójtúcúné páneere diityédí íjcyaróne. 30 Áhdícyane áádíkye íñeubará óóma wákímyeítyúúbeke méwaagóote peete íjcyátúhullévú díbye ityáá íhwáñe ííhdónema.”

Páneere míamúnáama ímbájchoju íjcyatíñe

31 Muurá Míamúnáajpidívúu o ípívyééveebe mújijyú tsiíñe o tsáácooca ó tsaá íhtsútuubéréjuco avyéjuube o íjcyaae tahñéjté níjkyéji múnáama. Áijyu

táavyéjú ijyáwá hallúrí ó ácuúcunúuhi. ³² Áábedívú óhdivu páneere ííújuri íjcyáné míamúnaa pícyáávémedítýú ó dówajcároó tsaatéké íhdyúétsihvúré éhne múúne obééjámudítýú cáávarámuke ítyehméébé dówajcároó. ³³ Aame dítye obééjámudi o díllome óóma íjcyáahi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiélléré íjcyáahi. ³⁴ Áijyu eene óóma íjcyámé avyéjuube o íjcyabe dítyéké ó neéhi: “Muuráhjáa Llihíyó ámuáhake ííúji ípívyéjtsótúné íhdéjuco itýújkevéléllémeke wábyujtsódújuco íñe ámuha óóma táavyéjuri. ³⁵ Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchótsohíjcyáhi. O ádíyónéri o íjcyáábeke ámuha oke méichohíjcyáhi. Wáájácúrátuubé úllebére o péhíjcyáábeke ámuha oke mécúwátsohíjcyá ámuhá jaaháñevu. ³⁶ O wájjamúúvátúúbeke ámuha oke máajcú wájjamúvu. O chéméébeke ámuha oke méúújehíjcyáhi. Cúvéhóójari o íjcyáábeke ámuha oke méúújehíjcyáhi.” ³⁷ Ehdú o néénéllii muurá dítye ímiájté óóma íjcyame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, zacáa múijyú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsóhi? ¿Múijyúhjáa ádípiyi u íjcyáábeke uke muha méjchóhi? ³⁸ ¿Áhdurée múijyú múha uke wáájácútuube u úllébeke uke muha mécúwátsohíjcyá múhá jaaháñevu? ¿Múijyúhjáa u wájjamúúvátúúbeke uke muha máajcú wájjamúvu? ³⁹ ¿Acáa múijyú u chéméébeke uke muha méúújehíjcyáhi? Áhdure zacáa múijyú cúvéhóójari u íjcyáábeke uke muha méúújehíjcyáhi?” ⁴⁰ Ehdú muurá oke dítye néénéllii ó neé dítyéke: “Muuráhjáa íhdyu ehdu ámuha tahñéjteke ítécunútúmeré panévatúré mepiáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha meíicúvehíjcyáne.” Ehdú ó neé óóma íjcyámeke.

⁴¹ Áánetu óhdítýu tsiélléré íjcyámeke ó neéhi: “Méine óhdítýu ámuhá ímítýú níjcaúvú ámuha méwágóóóveímye. Muurá ámuha méwágóóóóveé íhyájkímuma Naavéné wágóóóvéíñe cuujúwá pañévú múijyú ámuha meíjchívyéítýúhullévu. ⁴² Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchótsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháa ámuha oke méichohíjcyatú ádípiyi o íjcyáábeke. ⁴³ Áhdurée wáájácúrátuube o úllébeke tsá ámuha oke mecúwátsohíjcyatú ámuhá jaaháñevu. O wájjamúúvátúúbeke tsá ámuha oke maájcutú wájjamúvu. Tsáháa ámuha oke méúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke méúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáábeke.” ⁴⁴ Ehdú o néénéllii muurá oke neéímye: “Ávyéjuúbej, áronáacáa tsá múijyú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébé ádípiyi u íjcyáábeke. Tsáháa múijyú úllebére u péhíjcyáábeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá múijyú muha maájtyúmitú wájjamúúvátuube u íjcyáábeke. Áhdurée tsá muha mewáájácútu u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájácútu cúvéhóójari u íjcyane. Aanéjívarí muhdú uke muha mepiáábohíjcyáhi.” ⁴⁵ Ehdú oke dítye néénéllii ó neéhi: “Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepiáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha meéhíivállehíjcyáne.” Ehdú ó neé óhdítýu tsiélléré íjcyámeke. ⁴⁶ Aame ílluréjuco wágóóóveíñe múijyú níjkéváitýúné ícúbáhrámeíhullévu. Áánetu íhdyu ímiáámé pájtyéteé muhdú íjcyáitýumeréjuco íñé ímíjyaú íjcyáki.

26

*Jetsóoke íékééveíñe dítye pítyácójcatsíñe
(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)*

¹ Ehdúu Jetsóó íñééné boone tsiíñe múúhake neéhií:

—Muurá mǐjcyoojicutúrējuco pajtyété wañéhǐ lléévaíñe.

² Áané pañe muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú tsaapi ékéévétsóó tsaatéke. Aame oke dsǐjívétsóó páwachékevu iwátyétyéhcúneri.

³ Aanéhjáa ímiáané téjyju teene wañéhǐ tujkéveri páñétúejpi llúúvájte avyējuube Caipáa jávú píhcyaaavémé tsijtye llúúvájte avyējuute, túkevǐtsojtee, taúhábájú uwáábojtee, íjcyame. ⁴ Aaméhjáa pityácójcatsí muhdú díbyé hallúvú íállíñe díbyeke íékééveíñe ídsǐjívétsoki. ⁵ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Tsáhái íñe wañéhǐ pañe tehdu meméénútyú míamúnáake meíbórinútyónéllíhye.

Pácúúcuǐpácýori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrǐjchone
(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)

⁶ Ájyjuu muha Betáániarí Tsimóó díbyere ‘Ahlláriho’ némeíbyé jari. ⁷ Áanáacáa tsáápille tsáá Jetsóó éllevu pácúúcuǐpácýo mítyane áhdóméǐpácýoma. Ájpacýoríi múrǐjcholle íhñíwau majchóri íjcyáábeke. ⁸ Aanée múúhake tsaríwu pájtyénéllii muha menéehí:

—¿Íveekíami aalle ícúbahra pácúúcuǐpácýorij? ⁹ Muurá téjpacýo menáhǐhénúne dsǐdsǐri mépíáábóiyá ídáátsóméhǐjke.

¹⁰ Ehdúu muha menéjcatsíñe illéébóne múúhake neébe:

—¿Íveekí ámuha méihjyúvá áámyédityu? Muurá ihdyu tehdujúco dille méénune. ¹¹ Muurá díitye ídáátsojte tsá kiávú ámuhadityú pééityúne. Áánetu tsá múhachótá ámuháma o íjcyáityúne. ¹² Áánéllii oke téjpacýoríi múrǐjcholle oke ditye cúúúíñe íhde tájpi ímíbajchóne. ¹³ Aane ímiááneturé ámuhákye o néé íñe tajtyéeveri míamúnaa pájtyetéíñe uwááboju úwáábohǐjcyámé muurá ídyé teene úúballéné pámeere íñíjiri íjcyáné míamúnaa waajácúúhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

Jóoda Íjcaríóóté Jetsóodívú ékéévétsóíñe
(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjyju Jóoda Íjcaríóóté tsaapi muuha 12-meva meǐjcyáméejpi íjcyároobe mújyurá llúúvájte avyējuute éllevu ípyéene neeté díityéke:

—¿Aca múhduná íñe oke ámuha mááhdóiyá ámuhákye Jetsóodívú o wáájácútsóne?

Ehdúhjáa díbye néénéllii áhdómé 30-jíva. ¹⁶ Aanéhjáa díityémá ípityácójcatsíñe tsúuca ímíbáchójcatsíñéllii ítsámeíhǐjcyabe muhdú díbyedívú íékéévétsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Aanée teene pajtyété wañéhǐ óorítyúne pááá májchóméíhǐjcyáné wanéhǐ tǐjkévajcójí muha Jetsóoke menéehí:

—¿Kíávú ú imíllé wañéhǐ májchó muha meméénune?

¹⁸ Áánélliihyé neebe múúhake:

—Cáhawáá mepe Jerotsaréevu éhne tsúuca wájácú ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúuca muhdú o íjcyáíñe éévé píhǐjúcúónéllii díbye jávú ámuháma íñe wañéhǐ o pájtyeíñe.

¹⁹ Ahdújúcoo tsaate múúhadityú ípyéene teene majcho díbye jávú méénune.

20 Ááné iijyúnúvú tsúúca muha mémajchó dífbyema. 21 Átsihvúu neebe múúhake:

—Ímiááneturé ámúhake o néé íjyaabe tsaapi ámúhadítú óhdivu méénútsóíbye.

22 Ehdúu díbye múúhake nééne ávyétá kimóhcó múúhake pajtyéhi. Áánélliihyéé muha pámeere menéé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé íñe ehdu uke muha méméénuúhi, a oó?

23 Áánélliihyéé múúhake neébe:

—Íñe tsají pañévré muhtsi dífbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi.

24 Ehdu ímiááné oke pajtyéíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújuco Píívyéébe íwaajácúháámitu néhdújuco. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu díbye íjcyáityuróne.

25 Ehdúu díbye néénéllii díbye Jóóda eenéhjáa dífbedívú méénútsóíbye néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a oo tehdu uke ó méénuúij? Áánélliihyéé neebe dífbyeke:

—Ééé, uu muurá ehdu oke ú méénuúhi.

26 Ehdúu íñésihdyu pááaho íékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáa idyóhdáhínunévú múúhake iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

27 Áhdurée idyé ado íékéévéne téhdújtsoobe. Áánevéu múúhake íajcúne neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane maádo. 28 Aane úúballé íñe muhdú ámuha meícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Ahdícycane tátyujpácyó wágóóóveé páme wájyuriyé múhdumé teene cáhcujtsómé imítýú íábáíívémeíki. 29 Aane ámúhake o néé ícyocátú tsiíñe ámúhama o ádójúcóóityúné óónajpácyó mújyú Llihíyó avyéjuríyéjuco mejjcyácooca tsiíñe maádóíñévújuco. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe
(Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

30 Aamée teene pajtyeté wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oríívó bajúvu. 31 Átsihvúu múúhake neébe:

—Ípyeجو muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehméébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píívyéébe waajácúháámitu. 32 Áronáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhííne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

33 Áánélliihyéé Péédoro néehíí:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

34 Áánélliihyéé neebe dífbyeke:

—Áronáa ímiááneturé uke o néé ípyeجوjuco oke u úráávyeróné u tóónúíñé cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúva.

35 Áánélliihyéé Péédoro néehíí:

—Muurá tsá o tóónúmeityúne. Óvjyjuco ihdyu néhi oke ditye dsíjívetsóné tééné hallútu.

Ehdúu pámeere muha méneerá dííbyeke.

Píívyéebema Jetsóó íhgyuváne
(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)

³⁶ Aamée tétshydu muha mepéeme méúújeté ‘Getsemaní’ némeítshyvu. Átsihvúu Jetsóó néé múuhakye:

—Íchíyeyí mejjycá Píívyéebema o íhgyúvatéki.

³⁷ Aabée múuhadítýú tsajtyé Péedorómá Tsebedéó hájchimútsikyé.

³⁸ Áámedívúhjáa ávyetá íhnáhóré kímóóvémeíbyé néé diityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke tááíbuwa. Ahdícyané cána íchihdyúrí oke metéhmej. Áronáa íhgyu mécúwadííne.

³⁹ Ehdúhjáa íñéene peebe diityédítýú éhniíñéwuúvu. Átsihvúhjáa ímímóúúvéne Píívyéebema íhgyúvaabe néehíí:

—Ayúju Táácááníj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u meénúityúne. Wa íhgyu muhdú u ímillédú óóma meénuj.

⁴⁰ Ehdúhjáa íhgyúvátsihgyu óómiibye wajtsí cuwárá íjycámedívu. Aabéhjáa néé Péedoróke:

—¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmeki? ⁴¹ Imíchi bo mejjycáne cúwávetúme Píívyéebema méíhgyúvahíjycá ámúhakye díbye ípíáábo ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiááné ámuha meímíllérá tsaimíyé mejjycane. Áronáa tsá ámuha meíhnháhootú tehdu mejjycáiyóne.

⁴² Ehdúhjáa diityéké íñéene tsiíñe óómiibye bíwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiíñe Píívyéebema íhgyúvaabe néehíí:

—Ayúju Táácááníj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa íhgyu óví muhdú u ímillédú óóma ú meenúhi.

⁴³ Átsihdyúhjáa idyé tsiíñe tsáábe wajtsí bíwáhdúré cuwárá íjycámedívu. Ávyetáhjáa tsá cuwa dítye áábúcutúne. ⁴⁴ Áámedíhgyáa íícúvétuube tsiíñe oomí bíwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiíñe Píívyéebema íhgyúvaabe píéhdúré tujkénúu íhgyuvádu. ⁴⁵ Átsihdyúhjáa tsiíñe diityé éllevu itsááne neebe diityéke:

—Áyu ícyooca íhgyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóííne éévé tsúúca úújetéhi.

⁴⁶ Ahdícyané ílluréjuco metsu. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu meénútsóíibye.

Jetsóoke dítye ékeevéne
(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétshyvu llúúvájte avyéjútémá túkevéjtsojte wállóónéllíi tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénujcátsiháñe níitsúmuma cávaájcoháñema. ⁴⁸ Ácoocáhjáa íhdéjuco Jóóda nééne diityéke:

—Cáábyeké o chóhchócuube díibyéjúcoói.

Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁹ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújuco díbye Jetsóó éllevu itsááne dííbyeke nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿a áánu uúj? Ehdúu néébere chohchocú dííbyeke.

⁵⁰ Áánéllíihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muúbej, ¿aca íveekí ehdu oke ú meenúhi? Áronáacáa tsúúca dííbyeke íékéévéébe tsajtyeme.

51 Ááneréjucóo tsaapi múúhadítúyú ínñitsúwari wállórhjúcúné llúúvájte avyéjúúbé únú múnáájpi núúmiho. 52 Áánélliihyéé dííbyeke Jetsóó nééhií:

—Pícyo téhbabyá pañévu dínñitsúwa. Muurá nñitsúmuri méénújcatsímyé téwáhjíríyé dsíjívéeéhi. 53 ¿Aca tsá u wáájacutú o ímílleca ícyocaráé Llihíyoke o táúmeíyóné nǎjkyéji múnáa oke ipájtyetetsoki? 54 Muurá illu oke dítye méénútúhájchíí ¿muhdúikyé pajtyéiyóné tsúúcajátújucóo Píivyéébe néhijycané dííbyé waajácúháámitu cáátuváne?

55 Ehdúu dííbyeke iñétsihdyu neebe dííbyeke ékéévémeke:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné méénuhíjycáábe éllevu dítye tsáhdú ámuha metsáá taéllevu nñitsúmuma cávaájcoháñema? Áánerá ihyajchótá ámúháj piine o íjcyaae duurúvájá pañévu ámúhake o úwáábohíjcyáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékéévehíjycáne. 56 Áronáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píivyéébe ihjyú uuballe múnáape tsúúcajátújuco néhijycané dííbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóó néénáa illuréjuco muha mewááne tétsihdyu dííbyéjtane.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)

57 Aamée awáá tsajtyéjucóo dííbyeke llúúvájte avyéjuube Caipáa jávu tééjari pañétúejte avyéjute íjcyáme éllevu. 58 Áánaacáhjáa Pééodoro dííbyeke úráávyebe pehíjycá díityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbé já llahájtsivújuco. Aabéhjáa tétsihyí tééjá tehme múnááj piñévu úújeté tétsihdyu ííte muhdú dítye Jetsóoke méénuíñe.

59 Áánaacáhjáa díitye avyéjute íjtsámei muhdú dííbyé hallúvú iállíñe dííbyeke idsíjívétsoíñe. 60 Áronáacáhjáa tsá dítye píivyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíyóne. Mítaméróhjáa díitye dííbyé hallúvú állihíjycáme. 61 Áánéj piñévúhjáa tsaatésí úúballé dííbyé hallúvú illúu díbye nééneé:

“Muurá Píivyéébe duurúvaja o wácávyáhcoja ó piivyeté tsiíñe 3 coojívatúré o pánéévetsóne.”

62 Ehdúhjáa dítyétsí úúballéñllii llúúvájte avyéjuube néé Jetsóoke:

—¿Aca íveeki tsá ñná u néétu aatyétsí díhyallúvú úúballénetu?

63 Áronáacáhjáa cúúvéhulléré dííbye. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—Ímiá Piivyéébe mémeri uke o néé ímiááneturé múúhake u úúballéki: ¿A ímiáané díibyéjuco uu Crijó Píivyéébe Hajchij?

64 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, díibyéjuco oó. Aane cáhawáá óvíí ámuha méwaaajácú Míamúnáájpidívúu o ípivyéévebe íhñtsútuube Píivyéébe únuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca o bóhówáávee ojtsó pañétu.

65 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díibye llúúvájte avyéjuube íwajyámú dówárijycámeíbyéré nééhií:

—Áánu ¿íveeki Píivyéébedi uuhívatéhi? Ahdícyane íñélliihyécó tsijtye éhñíñevu dííbyé hallúvú úúballéiyáhi. Muurá íñe ámuha mellééboneriyé uuhívatéébe Píivyéébedi. 66 ¿Áábeke muhdú ámuha méjtsúacunúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Muurá ímiáané ímityúné ihjyúvaabe. Áánéllii illuréjuco díbye dsíjívéeíñe.

⁶⁷ Ehdúhjáa iñééne dífbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi. ⁶⁸ Aanéhjáa tsaate dífbyeke imyéénúne nééhií:

—Ehdu idyé Críjto u íjcyaaabe cána waajácú caabyé uke méénune.

Péédoro tóónúmeñe

(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Áanáacáhjáa Péédoro lláhájtstri ácuúcunúhíjcyááabe élleu tsáápille tééja múnáá únú múnáalle ipyééne néé dífbyeke:

—Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáájpiíma.

⁷⁰ Áronáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame lléébónáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjii óoma ú ihjyúváhi.

⁷¹ Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhájtí lleehówa íjcyáhullévú péébeke idyé tsíjpille iájtýúmíne tétsihyi íjcyámeke nééhií:

—Áánúu muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáajpi Jetsóoma.

⁷² Áánéllihyéhjáa idyé tsiíñe tóonuube nééhií:

—Éje, tsá o wáájácútu dífbyeke. Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne.

⁷³ Áané illúhwuúréhjáa tsijtye dífbyeke nééhií:

—Áánerá ímiáané dífbyejuco uu Jetsóo mamýmúejpi. Muurá díhlyúture muha méwaajácú dífbyejuco u íjcyane.

⁷⁴ Ehdúhjáa ditye nénéllii tsiíñe ityóónúne llíhcyámeíbyeré nééhií:

—¡ímiááneturé tsá o wáájácútu muubá Jetsóo íjcyáábeke! ¡Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa díbye nééronáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁷⁵ Áánetúhjáa botsíi ítsááveebe Jetsóope dífbyeke nééne ímiáané dífbye uráávye múnáajpi íjcyaroné díbye tóónuñe cáracámúí májtsivatúné ihde 3-íjyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuíñúne illuréjuco táane ávyetá ihnáhó ímiáané ityóónune ítsááveneri.

27

Pirááto élleu Jetsóoke ditye tsájtýene

(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

¹ Áané tsítsíívevúhjáa pámeere llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojte pítyácójcatsí ímíñeuvú muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe. ² Áábekéhjáa idyóhjinúúbeke tsajtyémé tééne iñújii ávyéjuube Pirááto élleu díbye muhdú íñé dífbyedityu.

Jóoda Ijcaríóóté dsíjívéne

³ Áánetúhjáa díibye Jóoda tsúúca dífbyedívú imyéénútsójucóónéllii botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhhjaa díibye llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojte íjcyáme élleu peebe dityée áhdone dsíidsi 30-jíva íjcyane íóómíchoki. ⁴ Aabéhjáa neeté díiitye:

—Íveekí ímityúné ó meenu íñé ímityúné méénúttúbedívú o llíhyanútsóíñeri.

Áronáacáhjáa nééme dífbyeke:

—Máhdúníhyaaj, muhdú idyé muha méméenuú ihdyu díhyallúri íjcyane.

⁵ Ehdúhjáa dífbyeke ditye néénéllii teene dsi:dsi illuréjuco dibye durúvájáj pi:névú wácháacároné. Átsihdyúhjáa tsátsihvu ipyééne illuréjuco dibye íkyéjtúhityu íóhbáyúmeíñeri dsíjívéne.

⁶ Aanéhjáa teene dsi:dsi llúúvájte avyéjujte iújcúne néehíí:

—Tsá íñe dsi:dsi Píivyéébé wáabyuta mepícyohjycyané pañévú mepícyoóityú dsíjívétso áhdó tene íjcyanéllíhye.

⁷ Áanemáhjáa bóónétu íjtsámeímyé téenema íáhdóíñe tsátsii íñúji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpi iññúji’ nemeítsíí tétsihdyu tsííñe iññúji múnáa dsíjívémeke icyúúuhjycyaki. ⁸ Téénéllii muurá icyoocápi tétsíi mémé ‘Tújpácyo hájtsi’. ⁹⁻¹⁰ Ehdúu pajtyéné Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjáa Jeremía illu néhdújuco: “Ujcúme íjraeémú dsi:dsi dífbyeke idsíjívétsóne áhdó 30-jíva. Áanema áhdómé tsátsii íñúji ‘Llíyihllóné nijcyó múnáájpi iññúji’ nemeítsíí.” Ehdúhjáa muurá íhdétújuco Jeremía téenetu nééneé.

Piráátó úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)

¹¹ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyéjucóomé téené iññúji ávyéjuube Piráátó éllvu. Aabéhjáa népejtsó dífbyeke:

—¿A uu jodíómú avyéjuube? Áanéllíhyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó.

¹² Aanéhjáa tétsihvu idyé diitye llúúvájte avyéjútémá túkevétsojte tsiíñe álljyucóó dífbyé hallúvu. Áronáacáhjáa tsá dibye íñéubá néétu diityeke.

¹³ Áanéllíhyéhjáa Piráátó néé dífbyeke:

—¿A ú lléébora aatye ímityúné úhdityu íhjuváne?

¹⁴ Áronáacáhjáa tsá dibye aññjcutúne. Ájyúhjáa diibyete avyéjuube Piráátó dífbyeke íñá néétuube illuréjuco úllévenúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39-19.16)

¹⁵ Aabéhjáa diibyete Piráátó pajyuva teene pajtyeté wañéhjí pañe íchívyétsóhjáa cuvéhóójari íjcyámedityú tsáápi hallúvú ditye íhjuvávábekéjuco. ¹⁶ Aanéhjáa téjyú ‘Barabáa’ nemeíbyé cuvéhóójari ávyeta ímityuube íjcyáabeke pámeere wáájacuúbe. ¹⁷ Aanéhjáa tétsihvu dóbéévémeke diibyete Piráátó néehíí:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke dífbyere ‘Críjtoó’ nemeíbyekej?

¹⁸ Ehdúhjáa diityeké díllóobe íllure Jetsóodi íñómíutááváne ditye ehdu dífbyeke dáríivéné iwáájácúnema.

¹⁹ Aabéhjáa íavyéjú íjyáwá hallúri íjcyáabeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: “Állíuube ihdyu tsáma Jetsóoke ímityúné méénudí íñé ímityú méénúúbekéjívá dífbyé hallúri tene íjcyátuki. Ípyecone ávyetá apííchó ó tuwá dífbyé íhdéhacáneécu.” Ehdúhjáa mewa nééne úúballémé dífbyeke.

²⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjútémá túkevétsojte pámeere tétsihvu píhcyáávémeke néé ditye Barabáa hallúvúre íhjuvúva díbye íjchívyeki. Áánetúhjáa néeme Jetsóó hallúvú ditye íñéé díbye dsíjívéíñe. ²¹ Áamekéhjáa tsiíñe neébe Piráátó:

—¿Aanéhaca ímíáané cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Muha méimíllé Barabáakéré u ijchívyetsóne.

²² Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Ácooca muhdú ó méénuú Jetsóoke Crijo Ijcyáábeke?

Áánélliihyéhjáa pámeere nééhií:

—¿Díbyedívu ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu!

²³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca iná ímityúné méénuúbe?

Árónáacáhjáa tsiíñe éhniíñevúre kéévánécoba néémeé:

—¿Muúbe wátyétyehcútsó díbyedívu!

²⁴ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsáhájucó díbye ímbájchotú Jetsóó icyánéjcu. Aabéhjáa apíchówuúréjucó ditye íboríbáávenéllii nújpacyo ityáúmeíjpacyori pámeere íiténáa íhyótsicu níjtyámeíbyéré nééhií:

—Árone néhi tsá táhallúri tene íjcyáityú eene íñé imítýú méénútúúbeke ámuha medsíjívétsoíñe. Ámúhá hallúriyei teéne.

²⁵ Áánélliihyéhjáa nééme díbyeke:

—¿Óvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsiiménémúháábemájucó múúhá hallúri teene díbyeke muha medsíjívetsóne!

²⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsúuca ijchívyetsoobe Piráátó Barabáakére.

Áánemáhjáa Jetsóodívu iwátýslycútsóne dítyédívuúréjucó díbye íhvejtsóné díityéréjucó iwátyétyehcu páwachékevu.

²⁷ Áábekéhjáa díbyé já pañévu tsodáhómú íááhívétsoóbedívu píhcyaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa díbyé wáyámúúné ityácórijcóne uacó tújpájácoba nééné wáyámuvu. ²⁹ Áhduréhjáa tsuhjúuuhónetu imyéénúné cháhiíwavu íavohjáácóobeke éjajcállomé úméheívu. Áánemáhjáa díbyé líiñévu ímíhmóúbáne íúúhívaténemáyé wáñejcóme:

—¿Ñóóoj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme: Áánu muurá jodíómú avyéjuúbe.

³⁰ Áhduréhjáa díbyé hallúvú íúnityójcóne díbyedi íjcyai úméhéiyi ílaáyohíjcyámé íhñíwáutu. ³¹ Ehdúhjáa díbyedi íúúhívaténé níjcautu teeja wáyámúcoba díbyedítýú ityácóriúcúne pañétújea íwáyámuvúréjucó ditye úacóne. Áánemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyétyehcúíhullévúréjucó.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

³² Aaméhjáa péeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóodívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyehcúíwachékevu.

³³ Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéómú íhnyúri ‘Niwáupaáji’ nééiyóné ‘Gógóta’ némeítsihvu. ³⁴ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé bíinojpacýo paapáwu néénetu íúménújpacyotu. Aanéhjáa ípíhjáácúrone tsá díbye ádotúne.

³⁵ Áábekéhjáa tsúuca wátyétyehcúme téwachékevu. Áánemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé éhjáhi díbyé wáyámúúné íjcyaiñé iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjáa Píívyéébé íhnyú uubálle múnáajpi íllu néhdújucó: “Táwáyámúúné caatyé éhjáhi íjcyaiñé íñéhcójcatsíñe wátújcatsímye.” Ehdúhjáa muurá neebe Píívyéébé íhnyú uubálle múnáajpi. ³⁶ Aaméhjáa tétsihvúre dítye tsodáhómú íahcúbáne téhmehíjcyá díbyeke. ³⁷ Áábé níwáú

caamééhullétúhjáa téwachéketu picyóómé tsíménetu icyáátunúné illu nééneé: “Áanu Jetsóó jodíómú avyéjuube.”

³⁸ Téhduréhjáa téjyju tsaatésí ímityúmútsikyé wátyétyehcúmé díbyé únútu panéjucuvátú íjcyáwachékéécutu. ³⁹ Aanéhjáa díbyeke úújejemé díbyedi iúúhívaténe ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. ⁴⁰ Áábekéhjáa néémeé:

—Ehdíívaabée eene ú nehíjcyá duurúvaja u wácávyáhchoja 3 coojívatúré tsiíne u pájáávétsoíne. Áyu cána bo pájtyetétsaméí eene éwachékevu uke ditye wátyétyéhcnénetu ímíááné díbyéjuco Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchííjyju.

⁴¹ Téhduréhjáa idyé llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkévéjtsojtee, íjcyame iúúhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsjítyekée ímíááné pátyetétsohíjcyaaábe. Áronáa tsáháhaca díbye píívyetétú íyie ipájtyetétsámeíne.

⁴² Aabe cána bo óví ímíááné mee íjraéémú avyéjuube íjcyáhajchíí éwachéketu ditye wátyétyehcúné ityábáhcycúmeíne pájtyeté bótší díbyeke mecáhcújtsóne díbyeéjteréjuco meíjcyaki. ⁴³ Muurá Píívyéébedívú cátsípáávehíjcyaaábe. Aabe cána bo óví díbyeke pájtyetétsó ímíááné díbye némeíhijcyádú díbyé Hajchi díbye íjcyáhajchííjyju.

⁴⁴ Áhduréhjáa díbyé únútu ditye wátyétyéhcnútsí uuhívaté díbyedi.

Jetsóó dsíjívéne

(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

⁴⁵ Téjyúhjáa cójípínénetú íjyunúné cuuvé tujkévevújuco. ⁴⁶ Ájyúhjáa Jetsóó ávyetá íhnáhó wáníjcyámeíbyé nééhíí:

—Eriíj, Eriíj, ¿rama tsabataáni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tsaate tétsíhyi íjcyame ehdu díbye wáníjcyámeíne illéébóne nééhíí:

—Eje, aadi Eriadi wáníjcyámeí Píívyéébé íhjúy uubálle múnáájpiúvudi.

⁴⁸ Áánéllíhyéhjáa tsaapi íicúú ídsíneíñúne wájýámubádú nééne bíínójpácyó kiwátyetu íeéníyójéné úméhéí níjcautu ipícyoonévú cújuuvé díbye ííháraki.

⁴⁹ Áronáacáhjáa tsíjtye néé díbyeke:

—Óvíjyacóóne, dáácudíne. Bo óví Eriá pájtyetétsová díbyeke.

⁵⁰ Ánácáhjáa tsiíne ávyetá íhnáhó íwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco díbye dsíjívéne. ⁵¹ Áané tujkéveríhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavújuco panéjucuvávú wájítahnécú. Áhduréhjáa téjyju ííñuji vááúmeíñeri néwáyúcobáné wáhcabáhi. ⁵² Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcújtso múnáápe dsíjívehíjcyámé tsiíne bóhíime íjchívyécunúhi. ⁵³ Aaméhjáa Jetsóó bóhíne boone Píívyéébe cóómí Jerot-sarévu péémeke mítyame ájtyumíhi.

⁵⁴ Áánétúhjáa eene díbyeke téhmehíjcyané tsodáhómú íavyéjúúbemáyé ávyetá mityané íllityé téjyju ííñuji vááúmeíñema tsíñehji pájtyene íájtyúmíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—¡A íhdyúha ímíááné Píívyéébé Hajchi áánuú!

⁵⁵ Ájyúhjáa tsaate walléémú kémuélléturé íítehíjcyá díbyeke ditye dsíjívetsóné díbyemáa Gariréa ííñújitu tsáame díbyeke íicúvehíjcyáme.

56 Áámemáhhjáa ijcyámé Maaría Madarénaa, Jacóóboma Jotséemútsí tsiiju Maaríaa, Tsebedéó hájchimútsj tsiiju, éhdume.

Jetsóó itémeho ditye cúúune
(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

57 Áané iijyúnúvúhhjáa Jotséé Arimatéa cóomi múnáajpi íhtsútuube íjcyaae Jetsóoke úráávyehíjcyaaabe péé Pirááto éllevu. 58 Aabéhjáa táumeí dííbyeke dííbyeúvú itémeho icyúúuki. Áánélliiyhéhjáa neebe itsodáhómuke ditye iájucuki. 59-60 Aabéhjáa tééhoúvuke íbíjínúne cuuú béhéjuréhjáa íhllii nééwájitu íbóhdótsóhéjú pañévu. Áánemáhhjáa nééwáyúcobávú téheju iwátájcoíñúne péjúcoobe. 61 Áané boonéhjáa tétsiíyé téhejú úníuri Maaría Madarénamúpi tsíjpille Maaríama ácuúacunúhijcyáhi.

Jetsóó nijkye ditye téhme

62 Áané tsijcyóóíjhjáa teene pajtyété wañéhjí lléevá tujkénucóójí diitye llúúvájité avyéjútémá paritséomú péé Pirááto éllevu. 63 Aaméhjáa néé dííbyeke: —Ávyéjuúbej, muha méítsaavé téallíjuáupe 3 coojívatu tsiíñe íbohííñé nééneé. 64 Áánéllii cána cóhpejtsótsó ímíñeúvú dííbyé nijkyévuj. Ááne ímíñeúvú tehmeésó téhajchótá 3 coojívá dííbyé mamyému pejco íllure íñáníjyéne miamúnáake ‘tsúúca muurá Jetsóó éhnée ditye dsíjívétsoobe tsiíñe bohííhí’ íñéneri éhníñevu meke íállíúúnútki.

65 Áánélliiyhéhjáa Piráátó néé diityeke:

—Aané wa ihdyu aatyé tsodáhómuma mepéene mécohpejtsó ámuha meimíllédu.

66 Ahdújucóhhjáa ditye tsaatémá ipyéene teeu nééwayu icyóhpéjtsóutu cáatunúné múha teene idyómájótki. Áánemáhhjáa diitye tsodáhómuke téhmétsóíñúme.

28

Jetsóó dsíjiveebe tsiíñe bóhíne
(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

1 Aanéhjáa wáyeeévéjcoójí tsíjyú tsiíñe tsemáánaréjuco déjúcóóvejcoójí cúúvéneturé Maaría Madarénamúpi tsíjpille Maaríama úújeté teene nijkyeé. 2 Áánacáhhjáa íñuují íhnáhó vááumeí nijkyéji múnáajpi nútyené tujkéveri. Aabéhjáa teene nijkyé watájco nééwáyúcoba icyávihiyíyúne tééú hallúvú ácuuvéhi. 3 Áábé wajyámúhhjáa ávyeta tsitsiwu néébé ámitsaráhcó éhne múúne chijchi rórihcyódu. 4 Áábedíhhjáa diitye tsodáhómú ténijkye téhmehíjcyarómé ávyétá íhnáhó íllityéne íjcyañú múu dsíjívédu. 5 Aabéhjáa néé diityépi Maaríamúpike:

—Méíllityedíñe. Muurá ó waajácú ámuhipi meúújévaróné Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcúneri dsíjívéebeke. 6 Áronáa tsáhájucó díbye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne. Tsúúca tsiíñe bohíjúcoobe ípyée íñéhijcyádújuco. Cáhawáá idyé méuujévá íñe ditye dííbyeke pícyohéjú íevehéjuréjuco íjcyane. 7 Ahdícyane ícúu mepéene méuubállé dííbyé mamyému tsúúca díbye tsiíñe íbohííne diityé ihde péjúcóóné Gariréavu téhullévú diityémá íajtyúmíjcatsíki. Ééneréne ihdyu ó ímíllé ámúhpike o úúballéne.

8 Ahdújucóhjáa ícúí dityépi dsíinériyé péene múúha éllevu múúhake iúúbálleki. Aamúpihjáa iillityéroné mityane ímjyuvéhi. 9 Áamúpidívúhjáa Jetsóó íbóhówáávéne diityépike dillóhi. Áanéllíhyéhjáa ícúí dífbyej tuháácuyvu waamúpi dífbyeke idyúúruváne. 10 Áamúpikéhjáa neébe:

—Méíllityedííne. Wa ihdyu ícúí mepéene meúúballété tsijtye tahñejteke ditye ipyéé Gariréavu téhullévú muha maájtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

11 Aamúpihjáa péene tujkéveri tsodáhómú dífbyé nijkye téhmehíjcyámedítýú tsaate péé ímunáá coomívu. Aaméhjáa úúballété llúúvájte avyéjyutéke muhdú tene pájtyene. 12 Áané lliíñétúhjáa túkevjtsojtémá úcújcatsííne pítyácójcatsímýe muhdú íñééíne Jetsóópe bóhíjucóóityúné íñéhíjcyáneri íñéétsámeityuki. 13 Aaméhjáa mityane diitye tsodáhómuke íáhdóne néehí:

—Tsáma ménehíjcyaco “pejcóhjané muha mecúwafíñúné hallúrí ímamyémúré újcyúé Jetsóó ítémeho.” 14 Aane néhi méiíñújí avyéjuube iwáájácúne amúhadívú cáyobáávatéhajchíí muha amúhá hallúvú méihjyúvára díbye muhdú amúhake imyéénútuki.

15 Ahdújucóhjáa diitye tsodáhómú ditye áhdónéllí illure íállííne néhíjcyané ímamyémúré Jetsóó ítémeho újcyéne. Aane muurá ícyoocápi ehdu tsaate tamúnaa jodíómú úúballéhíjcyáhi.

Muhdú ditye wákímýelííne ímamyémuke Jetsóó nééneé

(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

16 Aanée muha 11-mevaréjuco dífbyé mamýémú meíjcyame mepéé Gariréá ííñújí caméhbaúvú múúhakeyé díbye néhbaúvu. 17 Aamée muha tétsihvu dífbyedívú meúújetémé méduurúvára dífbyeke tsaate múúhadítýú díbye bóhíine cáhcújtsótúrónáaáca. 18 Áronáacáa múúhake neébe:

—Muurá Píívyéébe oke pícyóó páneere ííñújí, níjkyejí, íjcyané avyéjuube o íjcyaki. 19 Ahdícyane óví amuha pahúllevá íñújííne múnáadívú métsújaúcu táuwaáboju. Aane cáhcujtsómeke téené uubállé métsótsohíjcyaco Méécaáni mémerii, Íapíícho mémerii, tamýémeri, íjcyane. 20 Áámeke ihdyu ímííneúvú meúwááboco tátyaúhbaju néhdu ditye íjcyaki. Aabe muurá amúhamáyé ó íjcyaa pájyuvaré ííñújí níjkévanévújuco. Áyu tehdujuco.

MÁACOÓ

Máaco Jetsóodityú cáátúnuháámi

Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)

¹ Ílluú tujkéváné Píivyéébé Hajchi Jetsocrijtó mepájtjetéiñe méénúné uwaáboju.

² Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa Itsaiaúvú caatúnú íwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáádityu ílluú:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye íimibáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki. ³ Aane méllééboó íñéubará píivvétúné iñújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méimibáávyé ímityú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumívaki.”

Ehdúhjáa Itsaia íwaajácúháámitu caatúnú Jóáádityu.

⁴ Ahdújucóhjáa dibye íñéubará píivvétúné iñújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye ímityúné íjcyahíjcyáné íhvéjtsóne ímíánejuvérejuco íbúwáave díityé ímityú íábáíivémeíki, áané uubállé ditye itsójtsótsámeíki.

⁵ Pahúllevátúhjáa Jodéa iñúji múnáadityú píhcyáávehíjcyámé dííbyedívú dííbyé uwaábó illéébúacunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadityú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áamedityúhjáa ímityúné imyéénuhíjcyáné úbállémeke tsótsohíjcyaaabe Joodáatu.

⁶ Aanéhjáa díibye Jóáa camééllómú ihjinetu méénúmeíñé wajyámúúnema íjcyáábéj píñétú ócájimííhé chíucunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpcyó ádohíjcyaaabe. ⁷ Aabéhjáa úwáaboobe nehíjcyáhi:

—Muurá íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóiibye táehníñevu íhstsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubaré o tácóriúcu dííbyedívú o pííhívéityúroóbe. ⁸ Muurá ámúhake núpácyori ó tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu díibye ámúhá pañévú pícyoó Píivyéébé Apíícho.

Jóáádivu Jetsóó tsójtsótsámeíñe
(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)

⁹ Téijyúhjáa Jetsóó péé Gariréa iñújiri íjcyacóómí Natsaréetu díibye Jóáa éllevu Joodáatu dííbyeke dibye itsójtsoki. ¹⁰ Aabéhjáa tsúúca dibye tsójtsótsihdyu íjchívyeebe íténáa cáámetu Píivyéébé Apííchó níityé dííbyedívú íjuuúú nééneé.

¹¹ Áánáacáhjáa idyé cáámetu Píivyéébe néehíí:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó ímíjyúúhíí.

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)

¹² Ehdúhjáa dibye tsójtsómeíñé boonétú Píivyéébé Apííchó dííbyeke tsajtyé íñéubá píivvétúné iñújívú. ¹³ Áhulléhjáa íjcyaaabe 40 coojívá apáámyéré íyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné mávárijchóóbeke níjkyéji múnaa píáábohíjcyáhi.

Jetsóó úwáábótújkenúne
(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjju tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cuvéhoojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píivyéébé avyéjuvu muhdú meúcaávéíñé úwááboobe néehíi:

—Tsuúca Píivyéébe íavyéjúejte íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Áhdícycane ílluréjuco méihvéjtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéne mécahcújtsó íñe mepájtjetéíñe úwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)

¹⁶ Aabéhjáa Gariréa unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsi íñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. ¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávye. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsi ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakéréjuco Píivyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávetsóíñe wákimyéivu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii teenémáyé íjtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsi díbyemáyéjuco.

¹⁹ Áámútsimáhhjáa péébe éhnííñéwuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsi Jacóóboo, Jóáaá, íjcyamútsi íhmííñe pañe íjtsínuuháñe pájáábohíjcyamútsidívu.

²⁰ Áámútsikyéhjáa idyé díbye píúvánéllii íhmííñe pañe cáani Tsebedéoma ípáábojte íjcyámedítýu peemútsi díbyemáyéjuco.

Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Rc 4.31-37)

²¹ Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeeévejcóójí pihcyáávéjá pañévu úwaabóhi. ²² Ááneríhjáa mítyane ullévenúme ávyetá tujkévé ávyéjuube múúne íhjuvúvajjító díbye íhjuvúneri. Tsáháhjáa díbye íhjuvúvatú taúhbájú uwáábojte íhjuvúvahíjcyádu. ²³⁻²⁴ Áijyúhjáa téjéj pañe tsaapi naavéné ípañe íjcyaaabe kévádijcyó íllu díbyeke:

—íJetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaabe! ¿Íveekí múúhake yú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivyéébé Hajchi u íjcyane.

²⁵ Áánélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—íCúúvéhulléré díicya! íDíjchivye áadí pañétu!

²⁶ Ááneréjucóhhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré íjchivyéne díbyé pañétú ávyetá íhnáho díbyeke íáméjcatsíchónema. ²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó meénúneri pámeere íllityéne néehíi:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááné tsíhdyure díbyé úwááboju. Muhdú naavémú íjcyarómé íjchivyé díbye néénetu.

²⁸ Ehdúhjáa díbye meénúné uubállé tsújaavé páneere Gariréa íiñújiri.

Tsimóo Pééedor báábeke Jetsóó bóhútsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)

²⁹ Átsihdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú péeme tsaméhjí Jacóóboo, Jóáaá, íjcyame Tsimóoma Aderéemútsi jávu. ³⁰ Áijyúhjáa Tsimóo baabe áíívyeri chémene

úúballémé Jetsóoke. ³¹ Áánélliihyéhjáa díille éllevu ipyééne íhyójtisu dibye íjyócujárrolle tsúúca íbóhííne diityéké májchotsóhi.

Mítýámeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

³² Aanéhjáa tsúúca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé dííbye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri chéméméhjike dibye íbóhítsoki. ³³⁻³⁴ Mítýaméhjáa técoomí múnáa tééjavu tsáámedítýú páhduváré nénéhji chémeri íjcyámeke bóhítsóhíjcyaaábe. Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyaaábe. Aaméhjáa diitye naavémú muubá dibye íjcyane nééíyónáa tsá dibye diityéké íhvéjtsotú ditye íihjyúvaki. Waajácúméhjáa dííbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúllevaré Gariréa iinújí pañe

(Rc 4.42-44)

³⁵ Ááné tsitsíívenúhjáa pejcójuco técoomítýú dibye pééne tsátsihvu Píívyéebema íihjyúvaki. ³⁶ Áábekéhjáa Tsimóó íñahbéjtema néhcotéhi.

³⁷ Aaméhjáa íájtyúmííbeke néehíi:

—Míamúnáa uke néhcohíjcyáhi.

³⁸ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa metsu éhcóomijívú mepéé técoomíji múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi ténéllii o tsááhíi.

³⁹ Aabéhjáa pihcyáávejáané pañevú pahúllevá múnáa Gariréa iinújiri íjcyámeke úwáábohíjcyá tsaaté pañe naavémú íjcyámeke wáágóoobére.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

⁴⁰ Áábé lliiñevúhjáa íjpi chájááveebe imímóúúveténe néé dííbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

⁴¹ Áánélliihyéhjáa dííbyeke idyócéraúcunúne dííbyedi ídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

⁴² Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúúca bóhííbe. ⁴³ Áábekéhjáa neébe:

—Dúúballedí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhííne.

⁴⁴ Tsapéhdué llúúváabe éllevu pééne dííbyedívú dúhjetsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu íñe u ímjpyeténé hallúvú Píívyéébeke tsíeméneri ú ícúveé téénetu míamúnáa iwáájácu tsúúca u bóhíjucóone.

⁴⁵ Ehdúhjáa dibye bóíjcyúrónáa pámeekéré juuváyí ípájtyedúmeke úúbáleebe muhdú íbóhííne. Aaméhjáa mítýane Jetsóodívú pihcyáávehíjcyánéllii tsáhájucó dibye píívyetétú múhdutú cóomí pañevú íúcaávéiyóne. Áánélliihyéhjáa pehíjcyaaabe ímichi ditye íjcyátútsihjíriye. Áróné pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívú pihcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóhítsóne

(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

¹ Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé íjcyátsihdyu tsiíñe óómiibye Capenaóovu. Ááné uubálléhjáa idyé ícúíwuuré tsúúca waajácúmé técoomí múnáa.

² Aaméhjáa dífbyedívú píhcyaaavémé díbye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe. ³ Áanáacáhjáa 4-meva tsivá íjpi vááúmeityúúbeke dífbye éllevu. ⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye pívyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánéllíhye. Aánéllíhiehjáa cáámetu díbye íjcyátsíi tujkévetu idyóhejúróne botsíi dífbyeke níityétsóme. ⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dífbyeke:

—Llíhij, tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díímítýú ó ábájíwéjucóóhíi.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa díbye néénetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdu ihjýuvá Píívyéébe ímí dífbyedívú íjtsúcunúnejíwari? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe píivyeté míamúnáadítýú ímítýú iwáágoóné díityédí ídáátsóvéneema. ⁸ Ehdúhjáa Jetsóodítýú ditye néjcatsííne iwáájácúne neebe díityéke:

—¿Íveekí ímítýúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi? ⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó píivyeté míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímítýuháñé díityemá o ímbajchóne. Áánéllíi ó píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díímítýú úúma o ímbajchóhi.” Áhdure ó píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dípye dihjýávu.” ¹⁰ Áhdícýane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe muhdú o méénune.

¹¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dífbyeke: Llíhij, dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye dihjýávu.

¹² Ehdúhjáa dífbyeke Jetsóó néénemáyé tsúúca ímíjpyeténe íhbotámá péjúcoobe pámeere íténáaaca. Ááneríhjáa mítyane iúllévenúne Píívyéébeke idyúúrúvane néémeé:

—Ávyeta tsá mújýú ehdíwvane maájtyúmitúne.

Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

¹³ Áané boonétúhjáa tsiíne Jetsóó péé únéú úniúvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dífbyedívú píhcyaaavémeke úwááboóbe. ¹⁴ Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchí Revíi íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsíke íáhdótsohíjcyátsihyi ácuucunúúbedívu. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyej.

Áhdújucóhjáa díbye pééne dífbyemáyéjuco.

¹⁵ Áábe jávúhjáa Jetsóó téjyju majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsijtye majchó téenere ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí áhdótso múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímítýúmé díityéma. Mítyaméhjáa dífbyema pehíjyáhi. ¹⁶ Ehdúhjáa díbye díityemá májchone ííténe taúhbájú uwáábojtémá parítséómú néé dífbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímítýúméhjima?

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé díityéke:

—Tsá muurá taabóobé bóhíime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe. Áhdícýane tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímítýúme wáábyú o tsáá díityéké o ímbáávvyétso Píívyéébe icyánejúvuréjuco ditye íbúwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé parítséómuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne
(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsáijyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamýémuma diitye paritséomú mamýémú Píivyéebema iihjýúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóo éllevu ipyéene tsaate díbyeke néehii:

—¿Aca íveekí dímamýémú majcho áwátúnáa Jóáá mamýémuma paritséomú mamýémú tsáijyu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áánéllihyéhjáa diityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábáváné wañéhjívú tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe diityémá íjcyánáa tsá ditye áwáítyuró majcho. Ehdu néene támamýémú tsá majcho áwáítyuró diityémá o íjcyáné hajchóta. ²⁰ Muurá ihdyu íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óví muhdú iñéhajchíí tsáijyu awámye.

²¹ Tsá muurá tene ímityú tsúúccáaja wáiyamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja meníjtyúcooca éhniíñevu íllure táváajcároba. ²² Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpcýo bíinojpcýó mepícyoone tsúúccáau mñhèneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpcýo iúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúccáau. Áijyu wágooóvené tsanéécújuco bíinojpcýoma cahpáyu. Áánéllii béjpcýo mépañénú bééú pañévúre muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu néene tsá tene ímityú ihdeéne uwááboju béhne uwáábóju pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóo néehii.

Wáyeéévejcóóji Jetsóo mamýémú méénune
(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)

²³ Aabéhjáa tsáijyu ímamýémuma pajtyé úmihéj piñnetú wáyeéévejcóóji. Áijyúhjáa ímamýémú bajtsóháñetu ujcú imájchoki. ²⁴ Áánéllihyéhjáa paritséomú néé díbyeke:

—¿Aca íveekí aatye dímamýémú meenú íjcyooji wáyeéévejcóóji meméénúityuróne?

²⁵ Áronáacáhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu iájyabáavaténéllii iñahbéjtema Dabiúúvú téeméné méénune Píivyéébe waajácuháámitu cáátuváne? ²⁶ Muuráhjáa Abiatáá llúúvájte avyéjuube íjcyáijyu duurúvájá pañévú iúccáávène imájchóityuróné Píivyéébe ñcúvé pááa tééjá pañévú pícyámeihijcyáné majchómé apáámyéere llúúvájte máchohíjcyáne.

²⁷ Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóóji íjcyá míamúnaa ímí téjcooji íjcyaki. ²⁸ Áánéllii Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébe wáábyuta téhdure téjcoóji.

3

Tsáapi hójtsi Jetsóo ímjpyetétsóne
(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)

¹ Átsihdyúhjáa Jetsóo ímamýémuma tsiñne úcaavé pihcyáávévá pañévu. Áájá pañéhjáa tsaapi muhdurá lhyójtsi néébeé. ² Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcóóji íjcyanéllii tsaate díbyedívúre ítehhíjcyá ‘áádíkye éhne ímjpyetétsóilbye’ iñéene téenej téeveri díbyedívú iñéétsóroki. ³ Áánáacáhjáa díbyeke neébe:

—Muúbej, cána dichaj.

⁴ Áhdújucóhjáa díbye pééneé. Áábédityúhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúháj, ɶa tehdujúco tsaatéké mepiáábóiyóné ijcyooji wáyeeévejcóójij, mityá tsáahaáj? ɶA mepátyetetsóiyá tsaate dsijíveri ijcyámeke téjcooji ijcyaróne, mityá méihvéjtsóiyá ditye idsijíve wáyeeévejcóójí ijcyánélliihyej?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá ditye añújcutúne. ⁵ Aanéhjáa dílbyeke tsariwu pajtyeráhi. Áronáacáhjáa idyé ídátsó ijtsúcunúúbé ditye dílbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe dílbye múhdurá íhyójtí néesebeke:

—Muúbej, cána íllewu cujúúvé díhyójtíí.

Ahdújucóhjáa dílbye cujúúvénemáyé téhojtí ímíjpyeténe. ⁶ Ehdúhjáa Jetsóó méénune paritséomú ííténe tétsihdyu péeme Heróóde hájkímuma pítyácójcatsí muhdú dílbyeke idsijívétsoíne.

Mityane míamúnaa Jetsóodívú pihyaavéne

⁷ Áronáacáhjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únéú úníúvu. Áábekéhjáa mityane míamúnaa úraavyé Gariréa íñúji múnáa. ⁸ Aabéhjáa méénuráítyúronéhjí mityane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánélliihyéhjáa mityame tsáacunú pahúllevátú Jodéa íñújítuu, téené íñújírí ijcyacóomí Jerotsaréetu, Idoméa íñújítuu, Joodáa tsiñéjcutuu, Tííróó, Tsidóoo, ijcyané íñújícutuu, íjcyane dílbyeke íájtýmíki. ⁹ Ehdúhjáa mityane míamúnaa Jetsóodívú pihyaavéjucóónéllii neebe ímamyémuke ditye máne íimibájcho témi pañévú íúcaáveki. ¹⁰ Mityanéhjáa dílbye chéméméhjike bóhíitsohíjcyánéllii ávyetaréjucó ditye dílbyedívú pihyaáavehíjcyáne. Aaméhjáa ímíllehíjcyá dílbyeke idyómajcóné íbóhíki.

¹¹ Áijyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dílbyé lílíñévú mímóúúvéme pañétú kéevánécoba néemeé:

—íUu muurá Píivyéébé Hajchi!

¹² Áánélliihyéhjáa dílbyéké neebe ditye tsiíne tehdu íhíjyúvátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki (Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

¹³ Átsihdyúhjáa peebe caméhbaúvú íjtsúcunúódúmema. ¹⁴ Áámedítyúhjáa meménuube 12-meváké dílbyé uwaáboju úwaábomére péhíjcyáímyeke.

¹⁵ Áámekéhjáa ájcuube íhnháhootu ditye chéméméhjike íbóhíitsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ¹⁶⁻¹⁹ Aaméhjáa ílluúme: dílbyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Péedoródívú meménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóboma Jóáamútsikyéhjáa dílbyere chíjchí hájchimútsídívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéó hajchi Jacóóboo, Tadóoo, cananíjtámúejpi Tsimóoo, dílbyéhjáa Jetsóodívú méénútsóiihye Jóóda íjcyarióótee, éhdume.

Jetsóoke Naavéné píáábohíjcyané tsaate néeneé (Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Áámemáhjáa Jetsóó tsúuca oomí ípyée ícyahíjcyajávu. Áánáacáhjáa tsúuca mityane míamúnaa pihyaavé tétsihvu. Áámedítyúhjáa túhuuvémé tsá ímájchóiyónéhjí éllewu íjcyatúne. ²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dílbye hájkímú tsáa dílbyeke tétsihdyu ítsájtyérokí. Íjtsúcunúméhjáa dílbye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mityame tétsihyí taúhbájú uwaábojte Jerotsaréetu tsáame néé dílbyedítyu:

—Áádí pañe mía naavémú avyējuube Betsebóo. Téenéllii muurá eene dibye piáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohíjcyaaabe.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóo diityéké néehii:

—¿Aca múhdutú diibye Naavéné iye waagóomeiyáhi? ²⁴ Muurá tsané avyējuute tsajjítóré ijsámeityúmé páhduvaré idyáriivéjcatsihajchíi illure wáchájánújcatsí iavyéjutu. ²⁵ Áhdure tsája múnaa tsajjítóré ijsámeityúmé páhduvaré idyáriivéjcatsihajchíi illuréjuco ihjyátú wáchájánújcatsííe. ²⁶ Ahdu íivane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca illure pírujtsóiyá diityéjúcoolyó iavyéjúeje íjcyáíyómeke. Tehdu imyéenuca illure iavyéjú újovéjtsóiyooobe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhstútúúbé tsieméné dííbyé já pañétú múha tsájtyéityuró dííbyeke tétsihdu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé dííbyé tsieméne. Áronáa tsáhábá muurá dibye ihñe múhdívú íhvéjtsóityuróne. Ahdu íivane tsá Naavéné oke piáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Ímiááneturé ámúhake o néé panévare ímityúné míamúnaa meénuhjcyáronéhjí Píivyéébe abájíiveíñe diityédi ídáátsóvénema. Áhdure ímityúné óhdityu ditye ihjyúvahjcyáronéhjí abájíivéiíbye. ²⁹ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchothu ímityúné íhjyúvahjcyámedi tsá dibye mújyú ídáátsóvéityúne. Aane tsá mújyú diityémá ímíabáavyéityúne. ³⁰ Ehdúhjáa diityéké neebe dííbyé pañe naavéné íjcyane ditye néenélliihye.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéroné

(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)

³¹ Áánáacáhjáa tétsihvu tsíju dííbyé nahbémuma wajtsí áachí éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké néé ditye dííbyeke íñéé dibye iúújéva diityéke.

³² Ahdújucohjáa tsaate dííbyé úníuri íjcyame nééne dííbyeke:

—Dútsííju díñahbémuma ukéva néhcome éhstíhyi áachi.

³³ Áronáacáahjáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsííjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

³⁴ Ehdúhjáa íñééne úníuri ácuíjcyatémeke ííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha waháromú táñahbémú táñaallémú méjicyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha méjicyame. ³⁵ Muurá Píivyéébeke cáhcujtsómé dibye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, waháromu. Ehdúhjáa Jetsóo diityéké néehii.

4

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju

(Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsííñe únéú úníúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáávénéllii múné pañévu iúcaávéne téémí pañeturéjuco dibye úwaabóné diityéke. ²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsieménéhjítu úwááboobe néehii:

—Ámuúhaj, cáhawáá melleebúacunuj:

Tsaapíhjáa íwajcyóhá tríígoúhá bájtsoobe illure wávarájcóhi. ⁴ Aanéhjáa dibye wávarájcónetu tsáuhjí juuváj píñévu dójcone coomímú méhdojéhi.

⁵ Áané tsíuhjíhjáa dojco néwayúúné raahóvu íñu ímíchi íjcyátútsihvu.

Áuhjáhjáa íicúíwuúré iiñé tétsii iíñu mítyane íjcyátúnéllíihye. ⁶ Áróhiibájhjáa chemé núhba allóocori hállúháñeríyé tébajkyéjí íjcyánéllíihye. ⁷ Áané tsiuhjáhjáa dojco tshúj pañévu. Áané hallúvúhjáa teene tshuji wááménéneri ííñeróné dúhcúvaténé tsáhájucó neévátúne. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojco tsátsii imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsaímíyé pívyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájhjáa uhjénéré neeváhi. Áánetúhjáa tsíhiibáji kémú neeváhi. Áané tsihúbbájhjáa éhniíñevu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsone iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óví lléébone icyáhcujsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóo úwáábó túhujtsóne

(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa bóónétu iiye íjcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú neéiyóné teene tsaapi bájtsónetu díbye úwaabóne. ¹¹ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámuhadívú Píivyéébe bóhówátsohíjcyá ámuha mewáájacu muhdú díbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíménéhjitú ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsotúmedívú tene íbóhówáávétuki. ¹² Muurá o úwaabóné lléébójúcooromé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcooromé ícyahíjcyá ájtyúmitúmeúvúdu. Áámé imítuyháñé muurá tsá ímíbaávyeityúne. Ehdu neénéllíi ó úwáábohíjcyá tsíménéhjitú.

Tsaapi bájtsónetu úwaabóné Jetsóo bóhówajtsóne

(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)

¹³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsá ámuha mewáájacutú tsaapi bájtsónetu o úwaabóné íiná neéiyóné? ¿Aca múhdutúra ámuha mewáájacuú tsiíñe téhdure nénéhjitú ámúhake o úwaabóné? ¹⁴ Muurá eene tsaapihjáa trígoúuhá wávarajcodú neéne íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi. ¹⁵ Aane tsaate ímí lléébójúcoorómeke Naavéné ténetu mütátsohíjcyáhi. Aane muurá neéiyóné eene juuváj piínévúhjáa dójcoúhji coomímú méhdojéne. ¹⁶⁻¹⁷ Áánetu teene illéébone tsúuca ímí úraavyéjúcooromé páhduvaré neéne mávaríjchojúné íjcyanehjí íáábucújucóótúnetu illuréjucó teene íhvejtsóne. Aane neéiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhji imíwu ííñeróné núhba allóocori chémene. Ehdu muurá patyéhijcyané ímí cáhcújtsótúmema. ¹⁸⁻¹⁹ Áánetu ímiá úwááboju tsúuca ímí llééboromé mítyane íjí avyéjuriyé itsúúrámeíñéllíi illuréjucó ténejcu ábájhívehíjcyáne. Aane neéiyóné muurá eene tshúj pañévúhjáa dójcoúhji ííñeróné illure dúhcúvaténé neévájucóotúne. ²⁰ Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate téené úwááboju illéébone cáhcujtsómé ímí tehdújucó úráavyehíjcyáme. Aame muurá eene imíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhji ííñedu. Áamedítýú muurá íjcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré neéváhiibájidú néemeé. Áánetu íjcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú neéváhiibájidú néemeé. Áánetu íjcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mítyané neéváhiibájidú néeme ímiáánéjucó ímiáájú icyáhcujsóné ímí úráavyehíjcyáme. Ehdúhjáa Jetsóo néé diityéke.

Peetétú íjcyané uwááboju

(Rc 8.16-18)

²¹ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepééététsóne mépicyóó tsíeméné lliiñévu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéééétsóne cáamevu mépicyóó tene iájchúcunúki. ²² Ehdu néene muurá Píivýéébe uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meicyahíjcyáne. Muurá iñe teevétari meméénuhíjcyaróne tsá wáájácúratúné íjcyáitýúne. Muurá páneere waajácúméíhi. ²³ Aane ihdyu óví lléébome icyáhçújtsóne tehdu íjcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiíne neébe:

—Ímíñéúvú tsáma méíjtsoo iñe ímiá uwááboju tsúúca ámuha mewáájácújucoóne. Muurá teene ámuha mewáájácújucooromé múhdurá medáíñvémeíhájhíí Píivýéébe tsáhájuco ámúhadi íícúvéityúne. Áanetu tsúúca iwáájácúné ímí úráávyémeke éhniíñévu waajácútsóiibye. ²⁵ Muurá ímiáájú ímíllémedívú bóhówájtsóiibye éhniíñévu ditye ímíñéúvú iwáájácuki. Áanetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówájtsóityúne. Áane tsáijyu múú áyánéwu ditye wáájácúroné dojtúcúiibye diityédítýu.

Tríigo bájtsómeñetu íjcyáné uwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó tríigoúhá íwajcyóha. ²⁷ Aane íbúwají díbye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcójívaré díbye wáájácútné hallúri. ²⁸ Ehdu muurá ííñújiri ímí bajtsóháñe píivýene ikyéémévéne tsúúca wajcó iñééva ípíivýééveíñéjuco. Aane tsúúca neeváhi. ²⁹ Aane kéémécooca ílluréjuco áábájaabe újçune. Ehdu muurá pajtyéiñe Píivýéébe avyéjúejtéma. Muurá diityéké díbye újçúíñe éévé úújetécooca újçúiibye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiíne neebe Jetsóó diityéke:

—¿Ca íñetú iñe tsiíne ámúhake ó úwááboó Píivýéébe avyéju? ³¹ Muurá díbyé avyéjú ehne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájtsou mítyáhécoba kéémévédu. Muurá pahéva neeváúne lliiñévúré tééhé neeváú ávyétá ayáúwu. ³² Áróúwu muurá mebájtsou ííñene keemévé mítyáhécoba pahévaré bajtsóhééne éhniíñévu. Ááhé wájçáváné hallúvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píivýéébe avyéju.

Jetsóó úúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne

(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake úúwaabóné tsíeménéhjitu úúballéhíjcyá muhdú ditye llééboiyódu. ³⁴ Tsáháhjáa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñéúvú waajácútsóhíjcyaaabe íná tene nééiyóne.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne

(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

³⁵ Áané íjyúnúvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnejcúéúvú mepéékií.

³⁶ Ahdújucóhjáa tétsihýé tsijtye íjcyánáa ditye péene tsíñejcúéúvú míñeri. Áámemájucóhjáa idýe tsaate ihmínéneri péeneé. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa píñééuri íjcyánáa ávyétá íhnáhó kíjyébári mítyane nújçacyo nóhjine úcaavé diityé

míine pañevu. Aanéhhjáa ipamááavéíyóneri iíllityéne diitye ímamyémú idyéjuri cúwahíjcyáábeke iákyéjtsóne néehíi:

—iÁvyéjuúbej, tsúúca mémájacánúuhi! ¿A tsá íñe meke u pájtyetétsóityúne?

³⁹ Áánélliihyéhjáa iájkyéne úhbaabe kíjyébama nohji íjcyane. Neebéhjápeé:

—iíjyévéne, dihvéte!

Ahdújucóhhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco. ⁴⁰ Átsihdýúhhjáa neebe diityéke:

—¿íveeki ayájú ihnáhorá ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píivýébeke ímí mecáhcújtsotúne.

⁴¹ Ehdúhhjáa diityéké díbye neéronáa íllure íllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáapí pañe naavéné íjcyane

(Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

¹ Aaméhjáa tsúúca úújeté tsíñejcúeúvú Gadáaráa iíñújivu. ² Aanéhhjáa ditye cátsúúvénemáyé Jetsóo íjchívyéhi. Áabe éllévúhhjáa tsaapi níjkyénéj pñe ícyahíjcyaaabe tsáa ípañe naavéné íjcyaaabe. ³ Aabéhhjáa ávyéta tsíjpa néébeke tsá múha píivyetétú íekeevéne. Úwááñehíjyáa íjcyaróneri tsá múha dífbyeke chíjchújtyuróne. ⁴ Tsáijyúhhjáa tsúúca dífbyeke chíjchújucóhhjcyarómé íjtyúháácuyuma íhyójtucu. Áronéhhjáa távúdócohhjcyaaabe. Tsáháhjáa múha dífbyeke muhdú méenúityuróne. ⁵ Aabéhhjáa cójáhajchótá pécóhajchótá íhjúcunúúbére pehhjcyá níjkyénéj pñe. Áané tsaíjyúhhjáa cámevájúnéri pehhjcyaaabe néwayúúnetu wápújúcámeíbyére. ⁶ Aabéhhjáa tsíhyullétúre Jetsóoke iájtyúmíibe éllevu dsíñeríyé ipyééne mímóúúveté dífbyé líiñévu. ⁷ Áánemáhhjáa kéevánécoba neebe dífbyeke:

—¿íñá óhdityu ú ímíllé íhtsútuube Píivýéébe Hajchi Jetsóo u íjcyaaabe? Uke Píivýéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhhjáa naavéné dífbyé pañétú néé Jetsóoke díbyéhjáa dífbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ neénéllíhye.

⁹ Áábekéhhjáa Jetsóo néehíi:

—¿Aca muubá dimyéme? Áánélliihyéhjáa neébe:

Tamyémé Píváánéejpi mítyame muha meíjcyánéllíhye.

¹⁰ Aanéhhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke díbye diityéké iwáágóotu tsíhyullévú téené iíñújitu. ¹¹ Áihjyúhhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri.

¹² Áánélliihyéhjáa dífbyeke neémeé:

—Múúhakye ihdyu wallo aatype méenímú pañévuréjuco.

¹³ Ahdújucóhhjáa díbye wállóónéllii dífbyé pañétú íjchívyéne méenímú pañévuréjuco ditye íjcámeíñe. Aaméhjáa ditye méívatétsómé 2,000-mevábáhhjáa íjcyame cámevájutu únéú pañévu cáhtsíñibámé májcanúhi.

¹⁴ Ááneríhjáa diityé tehméjté iíllityéne íicúu tétsíi múnáake úúballéhi. Áánélliihyéhjáa téhullévú péécunómé iájtyúmi muhdú tene pájtyene.

¹⁵ Aaméhjáa úújeté díbye eenéé ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe tsúúca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétsíhjiduréjuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjáa íllityéme. ¹⁶ Aanéhhjáa tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene.

17 Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúnélíi nééme Jetsóoke dibye tééne íiñújitu ipyéé tsíellevúréjuco.

18 Áanéllíihyéhjáa Jetsóo ipyéé míine pañévu úcáávéebeke díibye eenée ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe néé díibymáyéjuco ipyéékií. 19 Áronáacáhjáa neebe díibyeke:

—Tsá u pééityú oómaá. Díhyájkímú pañévúre péene duubállé díityéké muhdú Píivyéébe úhdi ídáátsóvéne uke ímíjpyetétsóne.

20 Ahdújucóhjáa dibye íhyájkímú pañévu ipyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóo díibyeke bóhíitsóné Decááporí íiñújiri íjcyácoomíji múnáake. Ááneríhjáa ávyetaré ullévenúme.

Tsaatépíke Jetsóo bóhíitsóné

(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

21 Aanéhjáa Jetsóo ímamyémuma bíwánejcúvúre úújeténáa idyé tsúúca míamúnaa píhcyaaavé díibyedívú únéú úníúvu. 22 Átsíhvúhjáa 'Jáiro' némeíbyé wajtsí píhcyáávéjé avyéjuube íjcyaaabe. 23 Aabéhjáa díibye líiñévu ícyánoovéváne nééhíí:

—Ájyúwa ávyeta dsíjívéríjyucu íjcyánélíi uke o néé u dócárájcoté dílle oóma íbóhíiki.

24 Ahdújucóhjáa Jetsóo díibyema péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta ráaútúne. 25 Áámé pañéhjáa tsáápille 12 píjcyábájyucu dílleke íchéme tújpácyó íhvetépítyúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. 26 Aalléhjáa bañúháñé taabójtédívú ítyáábótsámeíñé áhdohíjcyá íhñénehjívú 'pírúhpírújuco'. Ároné pañéhjáa íllure ávyetéle. 27 Aalléhjáa muubá Jetsóo íjcyane íwáájácúne míamúnáa raahótú díibye éllevu ipyééne díibyé wajyámú dómajcú 'muurá díibyé wajyámú íjcyaroné o dómájcóhájchíí ó bóhíihí' íñéénema. 28 Ehdúhjáa íjtsámeíñé dómájcólle díibyé wajyámú. 29 Áánetúhjáa ímíáané tsúúca bóhíille tsáimiyéjuco lííñémuúcunúmeíñe. 30 Aanéhjáa Jetsóo waajácu tsaate bóhíine díibyé wajyámú idyómájcóneri. Áanéllíihyéhjáa iyévooóvéne néébe díityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médomájcóhí?

31 Áanéllíihyéhjáa ímamyémú nééhíí:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyúre néétúnáa ú dílló múha uke dómájcóne?

32 Ehdúhjáa dítye nééronáa pahúlleva ííteebe íájtyúmi caatyé díibyeke dómájcóne. 33 Áanéllíihyéhjáa eenée díibyeke dómájcólle íllityéneri úúvécunúlléré díibyé líiñévu ímímóúúveténe úúballé díibyé wajyámú idyómájcóne. 34 Áanéllíihyéhjáa neebe díilleke:

—Wáhaj, ímí Píivyéébeke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca ú bohíihí. Ahdícyane wa dípye tsáimiyéjucoj.

35 Ehdúhjáa Jetsóo díilleke néénáa tsaate píhcyáávéjé avyéjuube Jáiro jatu tsáame úúballévá díibyeke ídsíwu dsíjívéjucóne. Nééméhjáa díibyeke:

—Tsúúca dáájyüwa dsíjívéhi. Aane íñéllíihyéco ú tsájtyéé aabye uwáábóóbeke.

36 Ehdúhjáa dítye nééneri ícúvétuube Jetsóo néé Jáiroke:

—Kímóóvedíñe. Píivyéébekekére cahcújtso.

37 Ehdúhjáa íñééne tsá díbye ímíletú pámeere díibyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé díibyema Péédooro, Jacóóboo, díibyé nahbe Jóááa, éhdume.

38 Aaméhjáa péeme úujeté mityane míamúnaa tééjá pañe táhíjcyámedívu.

39 Áamekéhjáa Jetsóó neetéhi:

—¿Íneríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjívétúne. Muurá illure cúwalle.

40 Ehdúhjáa dibye néeneri illure goocóme. Áamekéhjáa tééjá pañétú íjchívyétsóne iyéjucu dibye úcaavené dílléwúuúvuj caanímuútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, íjcyámema. 41 Aanéhjáa dílléwúuúvuke íhyójsitu iékéévéne neébe:

—Taríta cómi, ‘Wáhaj, dájkyeé’ nééiyóne.

42 Ehdúhjáa dibye néenemáyé éhne múu cuwátú maájkyevádú íbohíine tsúuca úllege 12 pijcyábáhjáa íjcyalle. Ááneríhjáa míamúnaa ávyetaré ullévenúhi. 43 Áamekéhjáa Jetsóó bóijcyú muucá ditye teene íuúbállétuki. Átsihyúhjáa neebe ditye imájchótso díllleke.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne (Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

1 Átsihyúhjáa ímamyémuma óomiibye ípyée ipíivyéné íiñújivu. 2 Aabéhjáa wáyeeévejcóojí pihcyáávéjá pañévú úwaabóné mityame illéébóneri dífyedi íullévenúne neéhií:

—¿Kíatúami aabye ehdívaíñe panévaré wáájacúnej? ¿Aca múhdutú píivyeteebe méénuráityúronéhjí imyéénune? 3 Áánerá úméhewáané wákimyéi múnáajpi diibye Maaría hajchi. Áábé nahbémújucu muurá Jacóóboo, Jotsée, Jóódaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá íñaallémú íjcyá íchihyi méjpiñe. Ehdúhjáa dífyedytú íñéene tsá ditye ávyejúúllétú díbyeke. 4 Áánéllíihyéhjáa neebe diitye:

—Íhdyújucu tsáma Píivyéébé íhyjú uubálle múnáajpi íjcyaróobeke díbye íiñúji múnáa íhyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúúllétú tsíjtye múnáa íjcyarómé ávyejúúlléébeke.

5 Ehdúhjáa tétsíi múnáa díbyeke cáhcújtsótúnéllíi tsá dibye tétsihvu mityane méénuráityúronéhjí méénutúne. Apááñérehjáa chéméméhjike idyócarájcóneri bóhíitsohíjcyáabe. 6 Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye díbyeke cáhcújtsótúneri. Áánéllíihyéhjáa técoomí úníuri íjcyájáhji múnáakéréjucu dibye úwááboobéré péhíjcyáne.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáloóne (Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)

7 Aabéhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva íjcyámeke uwáábovu wallóó mítyétsícyutsáké pahúllévavu. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsíjpa díbye mémeri tsaaté pañe naavémú íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. 8-9 Áamekéhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíidsíi, íjcyane. Apááñérehjáa neebe ditye ípyée íhyalléjáhjí íwajyámúnee, íjtyúhápaajínee, ícyuujúii, íjcyánema. 10 Áamekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méljcyaco tsiéllevu ámuha mepéétúné hajchóta. 11 Aane tsátsíi múnáa ámúhá uwáábó cátuútsóhajchíi múu ámúháj tuhááñeri íjcyáne íiñú píchóújcámei diityédívu, ‘tsá múhá hallúri tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha mecátuútsóne’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllevuréjucu. Muurá múhdumé ámúhá uwáábó cátuútsómé

ávyétá ihnáhó ícúbáhráméíí muhdú míámúnáa ícyahíjcyáne ímbájhóméícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyáoomícyu múnaa ícúbáhráméííí éhníííñevu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téíbúwájtssoobe uwáábovu iwállóomeke. Aaméhjáa úwáábohíjcyá míámúnáake ditye ímityúné ícyahíjcyáne íhvéjtsóne íjtsaméí icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco. ¹³ Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhjikéhjáa dúúrúbájpácýori ihñíwauúné ditye pípájhóneri bóhíhíjcyáme.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéne
(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyáne uubállé ávyéjuube Heróóde iwáájácúne néehíí:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée dsíjívéebeubá tsiííne bohííhíí. Muurá téénéllíi píivyéteebe méénúráityúronéhjí ímyéénune.

¹⁵ Áánetúhjáa tsijtye néehíí:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eriá díibye Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíí éjyuuúvú ícyahíjcyaaábe.

Áánetúhjáa tsijtye néehíí:

—Áánerá ihdyu béébére díibye Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi éjyuuúvu ícyahíjcyáméejpi.

¹⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllíi tsiííne Heróóde néehíí:

—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu díibyéjuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée íhñíwauúvú o kípíyuuúcutsoobéha tsiííne bóhííbe.

¹⁷⁻¹⁸ Díibyééhjáa muurá Heróóde táábavá ítyónúllekére íñahbe Perípe taaba Herodíake. Aanéhjáa ímityúné íjcyane Jóááuvu dííbyeke néhíjcyáne hallútú cuvéhoojánútssoobe úwáñehíííneri íchíjchútsóóbedívu.

¹⁹ Téhduréhjáa díille Herodíá dííbyeúvuke téené hallútú íñéhnílléne ímíllé ídsíjívetsóne. ²⁰ Áronáacáhjáa tsá dílle píívyetétú muhdú dííbyeke ídsíjívetsóiyóné díibyééhjáa Heróóde Píívyéébeéjpi díbye íjcyáneri íllityéne díílleke téhmehíjcyanéllíihye. Áánéllíihyééhjáa díbyeúvú íhjúvanéhjí tsáryóné pañe lleebúacunúhíjcyaaábe. ²¹ Áronáacáhjáa díille Herodíá tsúúca dííbyedívú líihyánútsóohi. Díibyééhjáa Heróóde ítsímávajcójíí úújeténé wáñehíjínúhi. Ááne élleuvúhjáa píhjúúcuube ípíáábojtee, ítsodáhómú avyéjuijtee, Gariréa íñújí íhtsútujtee, éhdúmeke. ²² Ááméj píínévúhjáa dííllé ajyúwá bádsíjcaja wáhtsine ímíwu íjtsúacunúbé díibye Heróóde. Áhduréhjáa dííbyeke náhbénúné avyéjuijtee ímí íjtsúacunúhi. Áánéllíihyééhjáa díílleke neébe:

—Íná u ímílléne oke táuméí ávyeta ímiááné állítyuube uke o ájcuki.

²³ Ehdúhjáa Heróóde néé díílleke ímiááneturé íná dílle táúmeíñevu íájcuííne. Neebéhjáa ávyeta íavyéjyú íjcyáronetu tsahtúnéécú díílleke íájcuííne teene dílle táúmeíhajchííjyú. ²⁴ Áánéllíihyééhjáa tsiíjju éllevu ípyééne neetéle:

—¿Aca Wa íná íñe ó táúmeíyáhi?

Áánéllíihyééhjáa neelle díílleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáa níwau íkípíyuuúcuúvú uke díbye íájcuiki.

²⁵ Ahdújucóhjáa dílle dííbye éllevu ípyééne neéte:

—Ó ímíllé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáa níwauúvu.

²⁶ Ehdúhjáa dille néene dífbyeke kímóhcó pajtyéráhi. Áronáacáhjáa eene dífbyeke náhbénúné avyéjuchte lléébonáa dílleke iállíityúné iñéénéllii tsá díbye ‘tsáhaá’ néétune. ²⁷ Áánélliihyéhjáa íicúí ítsodáhómudítýú tsáápiikye wálloobe cúvéhóójá pañe íjcyáábeke íhñíwau ikípíyuúcúne díbye ítsívaki. ²⁸ Ahdújucóhjáa díbye ípyééne ikípíyuúcúne bohtájiri ítsívaúvú ájcváné dílleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsííju éllevu. ²⁹ Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóááuvu dsíjivéhi. Ááné uubálléhjáa ímamyémú illééboné újcuje dífbyeúvuke icyúúuki.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

³⁰ Áánáacáhjáa Jetsóó mamýmú úwááboméré ípyéhíjcyátsihdyu tsúuca óómimye tsiíne píhcyaavé dífbyedívu. Aaméhjáa úúballé dífbyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhi. ³¹ Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyéééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho néétune’ míamúnaa tsaate péénetu tsíjtyeréjucu dífbyedívú píhcyáávehíjcyanélliihye. Áamedíyéhjáa íjcyame tsá ímájchóiyónéhi éllevu íjcyatúne. ³² Áánélliihyéhjáa péeme múnneri múha íjcyátútsíí tujkévetu. ³³ Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kiávú dítye pééneé. Áhullévújucóhjáa íicúí dítye pacóómiváturé péécunúné íjchityu. Aaméhjáa díitye íhdéré úújeté kiávú dítye pétsihvu. ³⁴ Aaméhjáa tétsihyíjyucu íjcyámedívú Jetsóó úújeténe. Áamedíhjáa ídáátsóveebe éhne múúne ítyehméébema íjcyatúmé obééjámú íjcyadu ídátsó díityéké ííténélliihye. Áámekéhjáa imyéénuhíjcyadú úwaabójucoobe mítyane panéváturé. ³⁵ Aanéhjáa cúvéhréjucu néénéllii ímamyémú néé dífbyeke:

—Muhdú cúvéhréjucu teene íchii múubará íjcyátútsihyi meíjcyánaáaca.

³⁶ Ílluréjucu walló aatyéké íchííj píhírí íjcyájáhji múnáadítýú tsíménéuba íjucune dítye ímájchoki.

³⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó díityékej.

Áronáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsiíne maáhdone pámehdívuré úújetéiyáhi?

³⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cáná méuvánuj.

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íjcyánéha 5-hova páahónema mítyétsi amóóbemútsi.

³⁹ Áánélliihyéhjáa neebe míamúnáake dítye íahcúba páhadsíji.

⁴⁰ Ahdújucóhjáa dítye áhcubáne. Tsáhadsíji múnáahjáa 100-mevátsa. Áánetúhjáa tsíhadsíji múnáa 50-mevátsa. ⁴¹ Aanéhjáa páahónema amóóbemútsikye íékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáamevu icyárúúvénema. Ááné boonétúhjáa idyóhdáhnúne neebe ímamyémuke dítye iwájtu pámeekére.

⁴² Aanéhjáa ímájchónetu pámeere oové tsáímíye. ⁴³ Áánetúhjáa cóeváné 12-rujtsívá úvérútsííne wáhpe. ⁴⁴ Aaméhjáa díitye eenéé tétsihvu májchome 5,000-meva.

Nújpácýó hallúri Jetsóó úllene
(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke ditye dílbyé ihde únéú tsiñéjcuvu mñineri ipyééne iúújeté Betsáidávú díbye míamúnáake pityájcóné hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa diityéké ipityájcóne peebe cámeháuvú Píívyéebema iihyúvaki. ⁴⁷ Áanáacáhjáa diitye ímamyémú péeme pííneeúvújuco íjyunúne. ⁴⁸ Áámekehjáa díbye íténáa kíjyeba nóhjí wájójcómé íhtsútúnetu bóhdámeíhijcyáhi. Áame déjutúhjáa pejcójuco díbye péene nújpácýó hallúri úlleebéré diityéké pájtyeíñúibyedu. ⁴⁹ Áábekéhjáa íajtyúmíne íllityémé wánjcyámeí naavénekéré iwáábyúnema. ⁵⁰ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—íMéíllityédíñe, oóre!

⁵¹ Aabéhjáa diityé pañevú úcáávenemáyé kíjyeba íhveténeri ullévenúme. ⁵² Tsáháikyéhjáa ditye ímí dílbyeke cáhcújtsotú díbyeé ihde majcho mítyámedívú úújetésórónáaaca.

Chéméméhjike Jetsóó bóhñtsóné Genetsarée íiñújiri
(Mt 14.34-36)

⁵³⁻⁵⁴ Aaméhjáa tsiñéjcuévú Genetsarée íiñújivu úújetémeke tétsíi múnaa íajtyúmíne waajacú diityemá Jetsóó íjcyane. ⁵⁵ Áánemáhjáa úbálléjcsímýé tsúúca díbye téené íiñújivu wájtsine. Áánélliihyéhjáa pahúllevatú chéméméhjike tsivámé dílbye éllevu. ⁵⁶ Aabéhjáa patsíhjívaríyé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómíñeri íjcyámeke, íyéeétsihjíri íjcyajáhji múnáake, íumihéneri íjcyámeke. Átsíhji múnaáhjáa idyé chéméméhjike pícyohíjcyá díbye pájtyeítsihjívu. Áánemáhjáa nehíjcyámé dílbyeke díbye diityéké íwajyámúbávuré idyómájcótsó ditye íbóhíiki. Ahdújucóhjáa dílbyeke íwajyámú dómájcóméjuco bóhíhíjcyáne.

7

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne
(Mt 15.1-20)

¹ Aanéhjáa Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbjáú uwáábojte Jerotsaréetu tsáame píhcyaaavéhi. ² Aaméhjáa íténáa dílbyé mamýémudítýú tsaate íhyójtsine níjtyámeítýúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúme íhdé múnáauvúu méénuhíjcyádú ditye méénutúne. ³ Diityéhjáa Píívyéébedívú íimíbjchómeíñéjuco imájchóíñé ihde íhyójtsine nítyámeíhijcyáne. Tsáháhjáa ditye májchóítýuró níjtyámeítýúmé téené uwááboju íúráávyéñéllíihye. ⁴ Tsíménéhjáa íñáhjíhénújétsihdyu wájtsime íñíjtyámeítýúhahjíí tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyéénuhíjcyanéhjíhjáa nítyuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítyuhíjcyáme. Áánétúhjáa íjcyané mítyane tsiñehjí dítye méénuhíjcyané ityútávajtsámeíñé íimíjpyeteki. ⁵ Aanéhjáa íúraavyepíñéllii diitye paritséómuma taúhbjáú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímamyémú tsá nítyámeíhíjcyatú imájchóíñé ihde íhdé múnáauvú uwááboju néhduú?

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjidú ímíáámeúvúdú bañú múnaa ámuha meíjcyame. Ímíáánéhacáa Itsaíauvú Píívyéébé íhjúyí uubáalle múnáajpi ámuhadítýú néehíí: Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuriye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne. ⁷ Íllure íállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye

iípívyéjtsóné uwaábojúúné úráávyehjcyá pánehjídú tátyaúhbjajúné iúráávyéúvúdu.

Ehdúu muurá Itsaiaúvú caatúnú ámúhadítyu. ⁸ Aame ámuha tsá meícúvehjcyatú ímichi keená Píívyéébé taúhbaju jcyáneri eene ihdityuré iújúné ijtсамéí míamúnaa úwáábohjcyáneriyé ámuha meícúvehjcyánéllíihye. Muurá eene llíyihllóne níjtyú állíuré jcyane dítye úwaabóné ámuha meúráávyehjcyáhi. Téhdure tsiñehji állíuré dítye méenune ámuha meúráávyehjcyáhi.

⁹ Téhduréhjáa tsiñe neebe Jetsóo diityéke:

—Ámuha míamúnáadityuré tsáané uwaábó meúráávyéne žíveekí tsá Píívyéébé taúhbájuri meícúvehjcyatúne? ¹⁰ Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitsééuvuj téeveri: “Ámúháj caánímuke múu iwájýúne avyējuulléhi. Áánetu cáánímuke tútávátsohijcyámé ihdyu óvi dsíjívéhi.” ¹¹ Ehdu dífbyé taúhbaju néerónáa muurá ámuha meúwáábócatsihjcyá tsaatéva cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píaabóne. Ámúhtsikye o píáábóiyódú živane Píívyéébekéréjuco o ícúvehjcyáne.” ¹² Aanévá ehdu ihjyúváróobé hallúrí tsá ñná jcyatú diityétsikye díbye píáábótúrónáaaca. ¹³ Ehdu muurá ámúhá ijtсамéityuré tsáané uwaábó ámuha meúráávyéne tsá Píívyéébé taúhbájuri meícúvehjcyatúne. Áánetu jcyáné mítyane tsiñe állíunéhjí ámuha meméenuhijcyáne.

¹⁴ Ehdúhjáa iñétsihdyu tsiñe neebe diityéke:

—Ímíñéuvú mélleebúcunu ámúhake ñná o néene ámuha mewáájácuki. ¹⁵ Muurá panévare míamúnaa májchoróné tsá diityé žíbúwá ijtсамéí tútávájtsoťne. Áánetu ihdyu diityé íbuwáané déjúcoturé néhniyu tsáane diityéké tútávajtsóhi. ¹⁶ Aane ihdyu óvi lléébome icyáhcuťjtsóne tehdu jcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa diityéké iñéene peebe ímamyémuma tsájaavu. Átsihvúhjáa dífbyeke díllómé ñná nééiyóné ehdu díbye úwaabóne. ¹⁸ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—žAca ihdyu ámuha meějcyarómé tsá mewáájácutú ñná tene nééiyóne? Muurá panévare memáchohjcyanehjí tsá meke tútávajtsotúne. ¹⁹ Tehdu teene majchótú ímityúné ijtсамéí tsáánežívari. Muurá pevénére méjpiťtyu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabó panévare majchóháñé dooháñema ími néene maáwáityuróne. ²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idyé tsiñe neebe:

—Muurá ihdyu míamúnáa žíbúwá déjúcotu ílluune ímityúné ijtсамéí tsáane diityéké tútávajtsóhi: ihdíyaméhjimáyé dítye dómácócatsihjcyáne, dítye dsíjívétsócatsihjcyáne, dítye nánihjcyáne, tsíjtye éhneri dítye úmúpívyehjcyane, dítye állícyatsihjcyáne, panévá oove jcyatúné dítye óóvehjcyáne, dítye nómutáávahjcyáne, dítye tsíjtyedi ihjyúvahjcyáne, dítye mítyákímyehjcyáne, dítye múhdurá ítsámeihjcyáne. ²³ Énehji ihdyu míamúnáa žíbúwá déjúcotu tsáane diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo ímamyémuke.

*Tsiñe iñúji múnalle Jetsóoke cáhcuťjtsóne
(Mt 15.21-28)*

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé peebe diityémá Tííroó, Tsidóoo, jcyácoomícyú jcyáné iñújivu. Aaméhjáa tsájaavu úújetenáa tsá díbye ímílléturó múha wáájacúné

kiá dibye íjcyane. Áronáacáhjáa tsá dibye téévehíjcyatúne. ²⁵ Áánélliihyéhjáa íicúiyee waajácúme tétsihvu dibye wájtsine. Aanéhjáa tsúúca tsáápille tsáá dííbye éllevu ídsí pañe naavéné íjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa mímuuvévá dííbyé lliiñévu Tsiropenítsiá iñúúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Áánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágóo naavéneke ídsí pañétu. ²⁷ Áronáacáhjáa neebe díílleke:

—Tujkénúí tahájkímuke ó píááboóhi. Tsá muurá tsaapi ítsímedítýú majcho idyójtúúne oohímýe ájcúityuróne.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neelle dííbyeke:

—Íhdýúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímýe íjcyarómé majchó tsíime imájchotu dójcoótsówaahyéji.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícýane wa dipye dihjýávuj. Tsúúca muurá ícyooca dáájyuwa bohíjucóó. Tsáhájucó dííllé pañe naavéné íjcyatúne.

³⁰ Ahdújúcójháa péelle úújeténé ídsídivu pevétsihjídurejúco icyúwá pañe tódsíucunúllédivu. Tsáhájucójháa naavéné dííllé pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótuube ihjýúvátúúbeke Jetsóó ímjpyetésóne

³¹ Aanéhjáa tétsihdyu Tíírótu Jetsóó imamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréa unévuréjúco pééme pajtyé Decááporí iñúújitu. ³² Aaméhjáa tsúúca tétsihjýuco íjcyánáa tsaate tsivá dííbye éllevu lléébótuube ihjýúvátúúbeke dibye íimíbájchoki. ³³ Áábekéhjáa diityédítýú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyójtíswari íñúhejúúcu íbóríjcyóne iúúniyi dííbyé nájíwa pípájchoobe. ³⁴ Áánemáhjáa cáamevu icyarúúvéne tsíjpánécoba iállíjchúne dííbyeke neebe:

—¡Epáata! ‘Díñúhejúúcu díimíbaávyéne lleébo’ neéíyóne.

³⁵ Ahdújúcójháa dibye tsúúca llééboobe tsaímíyéjuco íhjyuváne. ³⁶ Aanéhjáa ájtyúmímeke bóíjcyuube ditye tsíjtyeke iúúbállétuki. Áronáacáhjáa úúbálléme.

³⁷ Áánerihjýa ávyétá íhnáho iúúllévenúne neémeé:

—Panévárehaca íhdyu ímiááné píivyéteebe. Íñúhejúúné lléébótúmekéha píivyéteebe illéébótsóne. Áhduréha íhjýúvátúmeke píivyéteebe íihjýúvatsóne.

8

Majcho mítyamedívú Jetsóó úújetetésóne (Mt 15.32-39)

¹ Aanéhjáa idyé mítyane míamúnaa Jetsóodívú píhcyáávémedi tsá íná íjcyatú ditye májchóiyóne.

² Áánélliihyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúúca 3 coojívájucó meéema íjcyame imájchoma íjcyájúcoótúneri. ³ Muurá májchótúmeke íhjýaháñévu o wállóhahjíchíí juuvávyuré chéméiyómé ájyáháñeri. Muurá tsaatésáhjí tsíhyullé múnaa.

⁴ Ehdúhjáa dibye neénéllíi ímamyémú neé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújúcúnetu diityéké mémájchótsóiyá múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Íjcyáné 7-hova páahóone.

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe míamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke dítye iwájtu diityéke. ⁷ Téhduréhjáa amómé ijcyá áyánéwu diityédi. Ááné hallúvúhjáa téhdure ityéhdújtsóne neebe dítye iwájtuki. ⁸ Áánétúhjáa pámeere óóvénetu coéváné 7-rujtsíva úvérujtsíñe wáhpé. ⁹⁻¹⁰ Aanéhjáa diitye 4,000-meváubáhhjáa íjcyámeke imájchótsóné boone diityéke ípityájcoíñúne péjucóómé mñneri ímamyémuma Damanóótá iññújivúréjuco.

Jetsóoke paritséomú néé díbye méénúráityuróné imyéénuki
(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

¹¹ Áijyúhjáa idyé paritséomú péé Jetsóo éllewu díbyema ityáhjájcatsíki. Aaméhjáa díbyeke imújtátsoro néé íévéhoowávú méénúráityuróné díbye imyéénuki. ¹² Aanéhjáa múhdurá díbyeke pájtyénéllii neébe:

—¿íveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéénéllii o méénúíyónejíivari.

¹³ Ehdúhjáa diityéké iñéene tsiñe ímamyémuma péjúcoobe únéú tsiñéjcuvu.

Paritséomú uwáábójuu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Téijyúhjáa ímamyémú ábájivé majcho itsájtýeyíyóne. Áámedíhjáa tsáhoore ípaaáho. ¹⁵ Áánaacáhjáa Jetsóo diityéké nééhí:

—Téíibúwá tsáma méíjcyaco. Méíícúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséomu éhne íjcyáneri.

¹⁶ Ehdúhjáa díbye néénéllii ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnélliihyéubá ehdu meke neébe.

¹⁷ Ehdúhjáa majchoré dítye íjtsúcunúné iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íivane majcho mééema íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúbá ávyetá muhdurá ámúhá íbuúúné néeme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwaábo. ¹⁸ Áánerá ámúhá hálluúúnema ámúhá núhejúúnema ámuha mejcyaróméubá tsá maátyúmihíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha meítsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune? ¹⁹ Muuráhhjáa 5-hovaré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyarómedívu. Áánétúu coéváné ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihjúcúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpé muurá mépihjúcúhi.

²⁰ Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhné 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsóijyu ¿múhdúrujtsíva téene pájtyé mépihjúcúhi?

Áánélliihyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunéree 7-rujtsíva wáhpé mépihjúcúhi.

²¹ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neébe:

—¿A ícyooca tsúuca ámuha méwaajácú iñá néeyíyóne pááá ooríchetu o íhjuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóo ímjpyetétsóne

22 Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áánáacáhjáa dífbye éllevu tsaate hállúvátúúbeke itsíváne néé díbye íímíbájcho dífbyeke. 23 Áánélliihyéhjáa dífbyeke íhyójtisu íékéévéne técoomítýú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyálluúúúú iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhjáa idyócarájcóne dílloobe dífbyeke muhdújucó díbye íítene. 24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muhdú ó ííte míamúnaa úllécunúne úmehéénédu.

25 Áánélliihyéhjáa tsiíne Jetsóó dífbyé hálluúúúú dócarájcónetu botsíi tsáimiyéjuco díbye íítene. 26 Áábekéhjáa íhýjavú iwállóóne neebe técoomí múnáake díbye iúúbállétuki.

Péédoro néé mepájtyetéébé Jetsóó íjcyane

(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

27 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé ‘Tsetsaréa Pírípo’ némeí cóomí úniúúcuri íjcyáme wáabyu. Áijyúhjáa juuvávýú díityéké dílloobe muubá díbye íjcyane dífbyedítýú míamúnaa néhijcyáne.

28 Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhíibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyutúvu ícyahíjcyámé Píívyéébé íhýjú uubálle múnáadítýú Eriá tsiíne bóhíibe u íjcyane.

29 Ehdúhjáa dítye néénéllii díityékeréjuco díbye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menéehíí?

Áánélliihyéhjáa Péédoro néehíí:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

30 Ehdúhjáa Péédoro dífbyeke néénetu bóíjcyuube dítye muucá iúúbállétuki.

Ídsíjiveíñé Jetsóó úúballéne

(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

31 Téijyúhjáa ímamyémuke úúbállebe Jetsóó Míamúnáájpidívú ípívyéévebe muhdú íícúbáhrámeíñe. Úúbálleebéhjáa muhdú túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame dífbyeke íávyejúúllétúne dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíne íbóhííñe. 32 Ehdúhjáa díbye néénéllii Péédoro dífbyeke íhdyúétsihvu idyówajcaróóbeke néé ehdu díbye íhýjvátuki. 33 Áánélliihyéhjáa dífbyedítýú iyévóóvéne tsijtye ímamyémuke ííteebéré dífbyeke uhbáhi. Neebéhjápeé:

—¡Díhne óhdítýu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájacutú muhdú óhdítýu Píívyéébe íjtsámeíñe. Míamúnáá íjtsaméiyé dípañe.

34 Ehdúhjáa dífbyeke íñééne boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu íimillédú ícyahíjcyánetu ííhveténe oke úraavyé wájýumeítýúme tééne déjúcotu íícúbáhrámeíyóné pañe. 35 Muurá íimillédúré ícyahíjcyámu tsá pájtyetétyúne. Áánetu íhdyu íimillédú ícyahíjcyáné ííhvéjtsóne ookeréjýu úraavyémé pájtyetééhi. 36 ¿Aca íínetu meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhneváne? 37 ¿Mityá íjcyáné tsane mepájtyetétyóné ehniíñevu tsáimíyé meíjcyáiyóne? 38 Muurá oke iúraavyéné núcojípíllémeke téhdure ó núcojípíllé Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúúballeíyóné núcojípíllémeke téhdure ó núcojípíllé níjkyéji múnáama tahnéjéte ujcúvavu o tsáácooca.

9

¹ Téduréhjáa tsiíne neebe diityéke:

Muurá ímiááné ámuhádiyú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píivyéébé avyējú ihtsútú ájtyúmitúme.

Jetsóo tsíhdyúreevéne
(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

² Átsihdyúhjáa 6 coojvatu peebe cámeháuvú apáámyemáyé Péédroo, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmema. Áámedívúhjáa tsíhdyúreevéébe. ³ Íwajámúhjáa ávyeta tsísíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí nítjyúityuró wájyamu. ⁴ Áánácáhjáa Eriama Moitséemútsí tétshvu diityédívú bóhówáávémútsima Jetsóo ihjyúváhi. ⁵ Ááneríhjáa Péédroo iúllévenúne néé dífbyeke:

—ÍAvyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihyj! Ahdícyane métsu méméénu 3-wava nújuwááné ámúhá apha dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

⁶ Ehdúhjáa iíllityéné pañe íñéene tsá Péédroo wáájacútúne. Áhduréhjáa íñahbéjtsí íllityéhi. ⁷ Áánácáhjáa ojtsó diityédívú níityéné pañétú Píivyéébe nééhíj:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájyúúbeke tsáma mélléeboco. ⁸ Áánéllihyéhjáa ííterómé íñeubará íjcyatúne. Téduréhjáa Moitséemútsí Eriama tsáhájucó íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóo tétshyi.

⁹ Átsihdyúhjáa ditye óómíháa Jetsóo bóijcyú ditye muucá teene iúúballétu Míamúnáajpidívú ípívyééveebe idsíjívétsihdyu tsiíne bóhíítúné hajchóta. ¹⁰ Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úúballétú teéne. Aaméhjáa ihdyu tsamééré díllócátsihjycá muhdú dsíjívéebe tsiíne bóhííñe. ¹¹ Átsihdyúhjáa néeme dífbyeke:

—¿Ácooca muhdú íivane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eriá tsiíne íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsóiibye bóhówááveíñé íhdéwu?

¹² Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, ímiáánéjucóhdée tene némeíñé Eriá bóhówááveíñé míamúnáake pájtyetétsóiibye úmíwari díbye diityéké ííhdénu dífbyema. ¿Muhdúta nééne óhdityu Míamúnáajpidívú o ípívyéévébedityú Píivyéébé waajácúháamítuj? Muurá nééne míamúnáa oke íavyejúúllétúne óhdi ícúbáhraíñe. ¹³ Aanée muurá ímiááné íjcyájucóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá díbye íjcyane ditye nehíjcyaaábe. Áróobekée míamúnáa íéhdíwáalléne íllure ícúbáhraihjycáhi. Áánemáa díbye néerone tsá ditye cáhcútsóhíjcyatúne. Ehdúu Píivyéébé waajácúháamítu tene néhdújucó dífbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóo 3-meva ímamyémuke.

Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóo wáágoóne
(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)

¹⁴ Aaméhjáa tsúúca ímunáajtémá tsijtye mítyame íjcyámedívú wajtsíhi. Áánácáhjáa taúhbájú uwáábojtemá diitye ímamyémú táhjácátsihjycáhi.

¹⁵ Aaméhjáa dífbyeke íájtyúmíne íícúí dífbye éllevu ípyééne dífbyeke duurúváhi.

¹⁶ Áámekéhjáa neébe:

—¿Íínerí ámuha métáhjácátsihjycá támamyémuma?

17 Ehdúhjáa dibye neerónáa tsaapi nées diityej piinetú dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, áanu hájchíwúú pañe naavéné íjcyaae íhjuvátúúbeke ó tsivá diéllevu óoma u ímibájchoki. 18 Muhdú íhya dílbyeke dibye meénúcooca baavu áákityéébe íhjuútú uráhtsaba íjchívyécooca íhwañe íhdóne cópenúhíjcyaae. Áánéllii íñe íjtye dímamyémuke ó neerá dityéva óoma dílbyé pañétú iwáágóoroki. Áronáa tsá ditye pívyetétúne.

19 Áánélliihyéhjáa Jetsóó nées ímamyémuke:

—¡juhúú, múhduré míamúnaáami ámuuha Píivyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhájchótá ámúhá muhduré ó áábúcuñe ámúhake ó úwáábohíjcyaa ámuha mecáhcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké íñээрóne neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsivá dílbyekej.

20 Ahdújucóhjáa dílbyéwúuke ditye tsájtjene dílbye éllevu. Áánaacáhjáa naavéné Jetsóoke íajtyúmíne dílbyeke ávyeta wáirohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávhiyíñumeíbyeke íhjuútú uráhtsaba íjchívyéhi. 21 Aanéhjáa Jetsóó nées cááníkye:

—¿Aca múhájchótájuco íllu dibye íjcyane?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsíiménédityuré ehdu dílbye. 22 Tsáijyu muurá cújjuwá pañévu dibye íjcaáyoobe tsúuca dsíjivehíjcyáiayáhi. Ááne tsáijyu téhi pañévu dílbyeke wááohíjcyaae. Aane cána íhdyu u pívyetéhajchíí múúhadi dídáátsóvéne múúhake piááboj.

23 Áánélliihyéhjáa Jetsóó nées dílbyeke:

—¿A o pívyetéhajchííjyu? Ú eene íhdyu ímiááné oke u cáhcújtsóhájchíí tehújuco uke o piááboíñe. Tehdu íná óhdivu túhúúnejíivari.

24 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcujtsóhi. Áánéllii oke piáábó éhniñevu uke o cáhcújtsoki.

25 Aanéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávénaa Jetsóó naavéneke úhbaabe neéhíí:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dáriíveebe íhjuvátuube lléébotúúbe pañétú uke o nées u íjchívyeki! ¡Aabe dohmíjyucóhdí dílbyé pañévu!

26 Áánélliihyéhjáa naavéné wáníjcyámeíbyeré dílbyeke tsiíñe ávyetá íhnáhó iwáíróhóne íjchívyéhi. Ááne boonéhjáa coévaabe dsíjiveebédu. Aanéhjáa mítyame íjtsucunú tsúuca dibye dsíjivejucóone. 27 Áronáacáhjáa Jetsóó íhyójtsitu íjyócujáróobe tsáimiyéjuco.

28 Ááne boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré íjcyátsihvu nées dílbyeke:

—¿Aca íveekí muhdú nétsihdyu tsá muha mepívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

29 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá íhdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúme Píivyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

*Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)*

³⁰ Átsihdyúhjáa péeme pajtyé Gariréá iinújitu. Ájyúhjáa tsá Jetsóó ímilletú múha wáájacúné ditye téeneri pájtyene. ³¹ Ímilleebéhjáa apáámyekéréi ímamyémuke iúwaabóne. Téjyúhjáa úúbállebe Míamúnáájpidívúu ípívýéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóóbeke ditye dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíne íbóhííne.

³² Ehdúhjáa dibye diityéké úúballéné tsá ditye wáájacutú muhdú nééíne ehdu dibye nééneé. Aanéhjáa dífbyeke ímííneúvú idíllóiyóné nuhnévehíjcyáme.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

³³ Átsihdyúhjáa Capenaóovu péeme úújeté tsájaávu. Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké nééhíí:

—ǵínerí ehne ámuha táhjácatsímýéré métsahíjcyá juuváyi?

³⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye áñújcutú caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneríhýya ítyáhjácatsíñéllíhýe. ³⁵ Áánéllíihýéhjáa iácúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímillebe óví tsíjtyeke íícuvéhi.

³⁶ Ehdúhjáa diityéké ínéene tsíménéwúuke icyájaabúcúne neebe:

—Éje, áanu muurá tsímene ídátsoóhree.

³⁷ Ahdu muurá táuráávyé múnaa ídátsoó néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idýé ookére. Téhdure okée wállóóbekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Meke tútávájtsotímé meke píaabóne
(Mt 10.42; Rc 9.49-50)

³⁸ Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dimýemeri wáágóohíjcyáabeke. Áábeke muha mébóíjcyuúñú tsíjpiye íjcyaae íveekí tehdu méénúnéllíhýe.

³⁹ Áronáacáhjáa Jetsóó nééhíí:

—ǵíveekí ámuha mébóíjcyúhí? Muurá eene tamyémeri méénúráítýuronéhjí méénuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné íhýúvátýuróne. ⁴⁰ Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsotúne. ⁴¹ Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté mejcyámeke nújpácyo díívanévú tamyémeri íjchome muurá téene áhdó ííne ímjyaú íjcyááhi.

Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)

⁴² Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátsoó tsíméwúumúduréi néémedítýú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajhíí íjkyééháñetu néwayúcobané íóhbáñúmeke wájojco móóá pañévú ditye ícúbáhrámeííyóné íhdétu. ⁴³⁻⁴⁴ Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméénuhíjcyáhajhíí múu kípyújúmeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méíjcyáá tsánejúéhójtísima íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajhííjyu. Áánetu ídátsoó ámuha méíjcyáá tsahójtísícuma ámuha mejjcyarómé múijyu áabatéítýunéj cuujwá pañévú mewágoóóvéhajhííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame

tsá muhdú l̄jcyáityúne. ⁴⁵⁻⁴⁶ Téhdure ámuháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéh̄ljcyáhajchíí múu kípyújcúmeí téjtuháji. Muurá ímí ámuha meijcyaá tsajtúháacyuma l̄jcyájúcoóoturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áanetu ídátso ámuha meijcyaá tsajtúháacyuma ámuha meijcyarómé múijyú áabatéityúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe l̄jcyame tsá muhdú l̄jcyáityúne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Áhdure idyé ámuhá hálluúneri ámuha maáptyumíné ímityúné meméenuh̄ljcyáhajchíí méwaagóoméí téuhji. Muurá ímí ámuha méijcyaá tsánejcúéuma l̄jcyájúcoóoturómé Píivýéébé avyējuri ámuha meijcyáhajchííjyu. Áanetu ídátso ámuha méijcyaá tsauúcumu ámuha méijcyarómé múijyú áabatéityúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe l̄jcyame tsá muhdú l̄jcyáityúne.

⁴⁹ Muurá pámeere tééwá pañe l̄jcyámedi tééwaj cúvá búúúvéehi. Áanetu Píivýéébeke íicúveh̄ljcyámeke ím̄jpyetétsóiiibe ehne múúne cánáama heeco ím̄jpyetétsódu. ⁵⁰ Muurá cánáama íimúnéllii meke píaabóhi. Áanetu íimútuca tsá íinetú tene píaabóityuróne. Ahdu teene Píivýéébé uwaáboju cánáamadu. Aane ihdyu óví ámuhá pañévu ámuha méujcú tsaímíyé ámuha menáhbévajcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávajcatsímyé wáágoójcatsíityuróné Jetsóó úwaabóné
(Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéa íiñújivu Joodáa tsiñéjcuvu. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dííbyedívu píhcyáávémeke ímyéenuh̄ljcyádú úwááboobe. ² Áijyúhjáa paritseómú dííbye éllevu itsááne dííbyeke imújtátso dilló tsáápilleke íhdícyané hallúturé ájyu wáágoóné tehújuco néhajchííjyu. ³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútáhjáa Moitséevú neh̄ljcyá téénetuj?

⁴ Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Muaráhjáa neh̄ljcyáabeuvú díillekévá tééne waajácúhaamívú maájcúne meíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muaráhjáa ihdyu eene ámuha meijcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllii ehdu neh̄ljcyabe tehdú tene néeturónáaca. ⁶ Muaráhjáa Píivýéébe páné íhdéene ípívyéjtsóné n̄jcauvú téhdure ípívyéjtsó wajpii, wallee, l̄jcyane muhdú tene l̄jcyaidyújuco. ⁷⁻⁸ Áánélliihyé muurá neebe wajpi ityáábávacooca íineíñé cáánímútsidítýú dííllemáyéjuco íjcyá tsahéecoréjuco tsáapiye l̄jcyáiyódu. ⁹ Aamútsí múityétsi l̄jcyáromútsí tsahéecoréjuco l̄jcyáíñé Píivýéébé ípívyéjtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávajcatsícyooca dówáávéityuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa íñééne boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébe tsiíñe dillómé teéne. ¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muará tsaapi méwakye íhvéjtsóne ts̄j̄p̄illekérejuco ityáábávahajchíí ímityúné meenu mewa ímúbáané l̄jcyánáa ts̄j̄p̄illemáyéjuco íjcyáneri. ¹² Áhdure idyé walle ájyúke íhvéjtsóne ts̄j̄p̄iikyéréjuco ityáávahajchíí ímityúné meenu ájyu ímúbáané l̄jcyánáa ts̄j̄p̄imáyéjuco íjcyáneri.

Tsimeké Jetsóó llúuvanúne
(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Tējyúhjáa tsaate iitsimeke tsivá díbye éllevu dibye diityé hallúvú piááboju Píivyéébeke ityáumeiki. Áronácáhjáa ímamyémú néé íinevú ditye iitsimeke tsívane. ¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú néene tsarí íjtsúcunúne neebe diityéke:

—Óvi ihdyu tsívame. ¿Íveeki ámuha mécatuhtsóhi? Muurá diitye tsime ijyadu néémé wáabyuta Píivyéébe avyéju. ¹⁵ Aane ímiááneturé ámuhakye o néé ehne múúne teetsi tsímene ímí meke cáhcujtsódú Píivyéébeke cáhcujtsotúmé tsá díbyé avyéjújete ijyatuúne.

¹⁶ Ehdúhjáa íneéne tsimeké cájáábíñuubéré piáábó táumeí diityé hallúvu.

Ovátsá Jetsóoma íhjuvúné
(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)

¹⁷ Átsihdyúhjáa díbye pééyónáa tsaapi díbye éllevu dsinériyé itsááne díbyé lliínevú ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u ijyaaabe cána oke diñe muhdú ó ijyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveeki ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyeré Píivyéébe ímiáábe. ¹⁹ Aane muurá tsúúca ú waajácú díbyé tauhbjajúúné illu nééneé: Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsityúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánivatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé dícyááanimútsikyé.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahíjcyáné táayáábedityúre.

²¹ Ehdúhjáa díbye néene Jetsóó ímí íjtsúcunúne néé díbyeke:

—Áronáa ijyánéi tsane. Dítsíeméné náhjihénúne piáábó ídáátsóméhjike. Ájyju ihdyu ú avyéjúúteé níjkyéjiri ijyaaabe Píivyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúhjáa Jetsóó néene kimóhcó pajtyé díbyeke mítyane dibye ehnevánélliihye.

²³ Aabéhjáa kímóóveberé péeneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane ehnevámé íhtsútúnetu Píivyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁴ Ehdúhjáa díbye néeneri ímamyémú úllévenúnéllii tsiñe neébe:

—Ámuúha Llihíúmuj, ihnáhóóné ímiááne ehneva múnaa Píivyéébe avyéjuvu úcáávéiyóné ditye téeneriyé tsúúráméíhíjcyánélliihye. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehneva múnaa Píivyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díbye néeneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánejúcódhde míamúnáa tsá píivyetétú iye ipájtyetétsámeíñe. Áronáa Píivyéébe píivyeté diityéké ipájtyetétsóné íná díbyedívú túhúútúnélliihye.

²⁸ Áánélliihyéhjáa Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiáánetúré ámuáhake o nées tsaate íjcyátsíhji, íñahbémuu, íñaallémuu, cáánímutsii, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébé wákiméí méénume íine imíjyaú íjcyaiñé íñé íiñújiri. Aame muurá ájtyúmií tsíjtyeke diityémá íñahbéváímyeke íñahbémuúdu íñaallémúdu cáánímutsídyú ítsímédú néeme téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame téené déjúcotu ícúbáhrámeíhíjyaáhi. Áronáa ihdyu nihñévéúré újcuímyé múijyú idsíjívéjúcoóityúne bóhí tsíjiréjuco íiñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki. ³¹ Muurá íñe ícyooca íhtsutúmé íjcyame ídátso téijyu waagóojte íjcyaaíhi. Áané lliíhénú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

Ídsíjívéíñé tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)

³² Aaméhjáa Jerotsarévu péeme díbye déjuri pehíjcyá íllityécunúmére. Áamekéhjáa tsátsihvu imíjyojcároné tsiíñe úúballébe muhdú técoomívú díbyeke tene pájtyeíñe. ³³ Neebéhjáa diityéke:

—Mepéé íñe Jerotsarévu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsóóhi. Aame oke íékéévéébeke jodíomú íjcyátumé hójtsí pañévu íhvéjtsóo oke ditye idsíjívétsoki. ³⁴ Aame óhdi íúúhívaténe oke úníhíhcyuméré íwápáájcoóbeke dsíjívétsóóhi. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu.

Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúmeíñe
(Mt 20.20-28)

³⁵ Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéo hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi néehí:

—Uwááboobej, muhsti méimíllé tsane uke metáúmeíñe.

³⁶ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—¿Íiná ámuhsti méimílléhi?

³⁷ Áanéllíihyéhjáa neemútsi:

—Muhsti méimíllé u ávyéjuutécooca díúniúvú múhstikye u áucjácároné úuma muhsti maávyéjuutéki.

³⁸ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Ávyeta tsá ámuhsti mewáájacutú íiná metáúmeíñe. ¿Aca ámuhsti méíicúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

³⁹ Áanéllíihyéhjáa neemútsi:

—Ééé, muhsti méíicúbáhrámeíyáhi.

Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánénde ámuhsti méíicúbáhrámeííhi. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuhstikye táúniúvú oore o pícyóóityuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúvú pícyoó caatyéké íwábyújtsómeke. Éhduréhjáa áñújcuube Jetsóó diityétsikye.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjé 10-meva íjcyame ílléébóne cayóbáavaté diityétsídívu.

⁴² Áronáacáhjáa Jetsóó diityéké néehí:

Ámuha muurá méwaajácu íiñújiri íjcyané avyéjujte íhnáho ityáúhbájcatsíñe táhjácatsíhíjcyáne. ⁴³⁻⁴⁴ Áánetu ihdyu ámuha tahñéjé meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímíllébe múu pamévakéré píaabóhi.

⁴⁵ Muuráhjáa íñe Míamúnáájpidívú o ípívyévebe tsá o tsáatu íhtsútuube

ávyéjuube o Ijcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Ópée o tsáá diityéke o píaabóné diityé wáyyuri o dsíjíve múhdumé teene cáhcujtsómé ipájyeteeki.

Hállúvátúube Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori íjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiélevúrējuco péémema mítyame péehíi. Áanáacáhjáa ditye pééjú únuri Timéo hajchi Batiméo hállúvátuube ácuucunúúbé táumelhiycyá piáábo. ⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu diibye Natsarée múnáajpi Jetsóó píihine iwáájácúne kéévánécoba néehíi:

—¡Jetsóó Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u Ijcyaae óvjiyucó ihdyu óhdi dídaatsóve! ⁴⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii tsaate néé cúúvehulléré díbye íjcyaki. Áronácáhjáa éhniíñevúré tsiíñe neébe:

—¡Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u Ijcyaae óvjiyucó ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áanélliihyéhjáa Jetsóó tétsihvu íjyócuúvéne néehíi:

—Méne díbye itsáa taéllevu.

Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye nééneé:

—Uke píúvaabe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa íicúu iwajyámú hállújea ityácórívéne díbye cátsíñiivyéne dííbye éllevu. ⁵¹ Áábekéhjáa neébe:

¿Ínà ú imílléhi?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hállúváne.

⁵² Áanélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú Ijcyaae tsúuca ú hallúváhi.

Ahdícyane wa íllurējuco dípyej. Ehdúhjáa Jetsóó dííbyeke néénemáyé íitējucoóbe. Aabéhjáa dííbyemájuco pééneé.

11

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej píihíri Bepajéema Betáaniá coomícyú únuri oríivo báju Ijcyátsihvu. ² Átsihdyúhjáa Jetsóó mítyétsikye ímamyémudítýú ípíihíre coomívú iwállóómútsikye néehíi:

—Écoomi ípíihíre cóomityu óoma méujcúté íayáne íjjuwuúke. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjíváabeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéebeké ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíi méneeco: “Ávyéjuubéne néénéllii muhtsi méujcúváhi. Ícúiyévané ihdyu óómíchóíbye.”

⁴ Ahdújucóhjáa péémutsi úújeténé dííbyedívú juuvá únútu tsaaté já llahájtí míjco lleehówá úmíwatu dóhjíváábedívú.

⁵ Áábekéhjáa dityétsi tsíñaáyórónáa tsaate néjucóó:

—¿Aca ívéebeké ámuhtsi métsíñaáyó kíávú metsájtýeki?

⁶ Áanélliihyéhjáa neemútsi díbyée úwaabódu. Áanélliihyéhjáa íhvejtsómé dityétsi ísájtýeki. ⁷ Áábekéhjáa dityétsi úújetétsóóbé hallu wájamúúnevu ditye íhbóné hállúvú Jetsóó íñéríivyéne péehíi. ⁸ Áábé úmíwáhjáa mítyame

míamúnaa juuva ihbó wájamúúnema wájjuhóónevu. ⁹ Aaméhjáa díbyema péeme tsuullérii, idyéjuri, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maimijyu áanu Pívyéébe mémeri tsáanéej! ¹⁰ ¡Ñóóooj, máavyejútsó áanúke Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe ímiá ávyéjuube íjcyáábeke! ¡Maimijyu Pívyéébe méema íjcyane! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehíjcyáme.

¹¹ Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcáávebe duurúvájávú iááhívéne tééj pañe panévare íitíéñúne péjucóó Betáániávú cuvéhrejucu tene néénéllíhye.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mt 21.18-19)

¹² Ááné tsiíjyúhjáa Betáaniátú ditye oómíñáa Jetsóó ajobáávatéhi. ¹³ Aabéhjáa tsihyulléturé ájtyumí higyéerahe juuvá úníutu íjcyaha ímíwu háámívahe. Ááhe éllévúhjáa míjyóóvebe ‘néevahéubáhaja’ íñéénema. Áronáacáhjáa tsá téjyju tehe néevatú íñéeváíyó rááhori íjcyátúnéllíhye. ¹⁴ Ááné hallútúhjáa ílluréjucu díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsiíñe u néevahíjcyádú ú neevá níñécunu ílluréjucu u chéméhye.
Ehdúhjáa díbye néene ímamyémú lleebóhi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

¹⁵ Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Áíjyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééj pañevú náhjíhénújcatsímyeke. Dsíísikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwááné wájójcoobe. Áhduréhjáa íjjuúmuke náhjíhénuhíjcyámé acúvewááné wájójcoobe. ¹⁶ Áánemáhjáa neebe múha tééj pañevú íñáhjíhénújcóótuki. ¹⁷ Átsihdyúhjáa neebe dítyéke:

—Muurá Pívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééj líiñévu míamúnaa oóma íhjyúvahíjcyáíjya.” Aaja ¿íveeki ámuha naní múnáa jaríyéjucu medíllone? ¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó méénúné uubállé llúúvájte avyéjujtemá taúhbájú uwáábójte iwáájácúne ímíllera díbyeke ídsíjívetsóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí díbye uwáábó íjtsúcunúnéllíhye. ¹⁹ Ááné íjyúnuvúhjáa tépejócujucu Jetsóó péene técoomítýú ímamyémuma tsiéllévuréjucu.

Higyéerahe chémene
(Mt 21.20-22)

²⁰ Aaméhjáa tsiíjyu cúúvénéturé díbye pítyúútsohe higyéerahe íjcyátsihdyu pájtyenáa ímamyémú ájtyumí tehe tsucáaaháñé tébajyéjimájucu chémene. ²¹ Átsihvúhjáa Péédro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyenáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neebe:

—Éje Uwááboobej, éhnée u pítyúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

²² Áánéllíhyéhjáa neebe díbyeke:

—Ehdu ámuha meméénuhíjcyá ímíñeúvú mécahcújtsó Pívyéébeke. ²³ Muurá ámúhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsómé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau íñe móóáj píñévu. Áhdújucu muurá téhbau íñeíyóne. ²⁴ Áhdícýane muurá páneere Pívyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú ámúhake ájcúíbye ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchíjyju. ²⁵ Áronáa íhdyu múu tujkénú ímbáchójcatsí tsatémá ímítýú ámuha medáíívécatsíhajchíjyju. Áíjyju íhdyu

ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe ámúhadi ídáátsóvéne ílluréjuco ábájííveíñé ámuha ímityúné meméénune. ²⁶ Áánetu ímityúné ámúhakye méénúmedi ámuha meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá díbye ámúhadi ídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó íhtsútu
(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréri íjcyánaa duurúvájá pañe íjcyáábedívú llúúvájte avyéjuttee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame píhcyaavéhi.

²⁸ Aaméhjáa néé díbyeke:

—¿Aca múúbé íhtsúturi u íjcyaaabe eene ehdu nénehjí ú méénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neebe dítyeke:

—Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaaréé nééjuri tééné wákimyéí méénuhíjcyaaabe? Ayu cána oke máañújcu. Ámuha oke máañújcúhajchíí botsi ámúhakye ó neé múúbé íhtsúturi o méénuhíjcyáne.

³¹ Áánéllíihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébeé nééjuri tsótsohíjcyaaabe’ menéhajchíí meke nééíyoobe: “Áábekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” ³² Áánetu ‘míamúnaaréé nééjuri’ menéhajchíí meke míamúnaa tééné hallútú méénuíyáhi. Muurá pamévare cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébé íhjúyú uubáalle múnáajpi Jóáa íjcyane. ³³ Ehdúhjáa néeneri íñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácutúne.

Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néehíi:

—Aanéjííva idyé ámúhakye ó neé múúbé íhtsúturi o méénuhíjcyáne.

12

Úmíhé tehmé múnaa múhdurá dáríívémeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

¹ Áíjyúhjáa Jetsóó tsíménéhjítu úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íumíhe tsanééré óova íbájtstone mójcónúhi. Áánemáhhjáa tsátsii ímíbájchoobe téene nééva dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa tépallíj píñénu méénuube jáhwu cáámé cóhnaúvú tééjya pañétú tépalli téhmeméíjya. Ehdúhjáa ímyéénune tsaatéke tépallívú ityéhmetsoíñune aahívetéébe tsííñe íñúji. ² Aanéhhjáa tsúuca tépalli néévene iwáájácútsíhvu wáalloobe ínúnu múnáájpiikye díbyema dítye iwáállóoro díbye éhne íjcyadúne. ³ Áhdújucóhhjáa péeróóbeke dítye íllure méénúpéjtsónetu díbye óómiñe íéveébe.

⁴ Áánéllíihyéhjáa tsíjpiikyéréjuco díbye wáállóroóbeke téhdure néwayúúneri íhñíwáutu ityúúvátsoóbedi íllure uuhívatéme. ⁵ Áróne pañéhjáa tsíjpiikye díbye wáállóbeke ílluréjuco dítye dsíjívétsopejtsóne. Árónaacáhjáa tsííñe wáalloobe pívámevakéjuco. Áámekéhjáa idyé ímyéénúpéjtsóne tsaatéke dsíjívétso.

⁶ Áané boonéhjáa ílli apáábyeréjuco cóevané mítyane díbye wájyuúbe. Áábekéréjucóhhjáa díbye wáalloone ‘íhya hájchíwu íjcyánéllíi díbyeke avyéjúúlléiyóme’ íñéénema. ⁷ Aabéhjáa bóhditéébeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllíi metsu díbyeke medsíjívétso

mehnéréjuco tene iŋcyaki.” ⁸ Ehdúhjáa iñéjcatsiñe idsíjívetsóóbeke waagóomé íihyóvé pañévu.

⁹ Ehdúhjáa Jetsóó diityéké iúúbállétsihdyu néehí:

—¿Aane íñe diibye úmihé aabáaabe itsáacooca muhdú méénuú eenée tépallívú dibye téhmetsoñímé imítýú dáriívémeimyeke? Muurá diityéké dsíjívetsóóibye téené hallútu. Áane tsíjtyekéréjuco dibye téhmetsoñíe tépallívu.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha mújýú meéévetú Píívyéébe waajácúháámi? Muurá téhaamítú nééené:

Tsaúu nééewayu jááháñe wákimyeí múnáa iñéhnílléne wáágórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píívyéébere ehdu meenu téhdújuco.

¹² Ehdújáa diitye llúuvájté avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyámeke Jetsóó lléboóbóné hallútú imílléromé dífbyeke tétsihdyu iwáágoóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé Píívyéébe ihjýú uubáalle múnájpi dibye íjcyane míamúnáa nehíjcyámedi iíllityénema. Aaméhjáa ílluréjuco pééené.

Íñújí avyéjúúbe wáabyuta dsíidsike ditye áhdotsóne
(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)

¹³ Áané boonétúhjáa paritséomú wallójcatsí Heróóde icyánécúejtemá dífbye éllevu ditye iñéete muhdú dífbyedítýú ipítýácocatsihjcyáne. Ehdúhjáa íjtsámeimye díbye muhdú añjúcúnetu dífbyedívú iñéetsóroki. ¹⁴ Aaméhjáa neeté dífbyeke:

—Uwááboobej, muha muurá méwaajácú ímíáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe ú úwáábohíjcyá kéjító Píívyéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújító tsíjtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri íícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. Aabe cána múúhake diñe dícyánécútu. ¿A téhdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíidsike ditye áhdótsohíjcyáne maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

¹⁵ Ehdúhjáa dífbyeke díllómé íllure imújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéke:

—¿Íveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíidsíjívuj.

¹⁶ Ahdújucóhjáa ditye tsájihcobávú ájcune dífbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi nááve íñeé? Áhdure ¿mumémé íñe tééjítu?

Áanéllíihyéhjáa néémeé:

—Ávyéjuube Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré eene tééjítu.

¹⁷ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dífbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácuhíjcyá dífbyé wáabyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééneri íllure ullévenúme.

Dsíjívémé muhdú tsiñe bóhíne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)

¹⁸ Téjýúréhjáa idyé tsadotséomú péé dífbye éllevu medsíjívémé tsiñe mebohíine cáhcújtsotúme.

¹⁹ Aaméhjáa néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeúvúhjáa muurá nées tsaapi méwadíwú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbéréjuco díilleke táábávaíñé díbyeréjuco itsíímáva dílledíwú íñahbeúwú tsíímáváyíone. ²⁰ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábávároléjtane dsíjívé tsíímávátuubére. ²¹ Áané boonée bóneebe díilleke táábávároobe idyé dsíjívé dílledíwú téhdure tsíímávátuubére. Áábé bonéebekée idyé téhdure pajtyéne. ²² Ehdúu pámeere tsané nahbéwú 7-meva ijcyame díilleke ityáábáválledíwú tsíímávátumé dsíjívéhíjcyáhi. Aanée nihñévúré dílleréjuco dsíjívéne. ²³ Aane cána múúhakeyē díñe ímichi zcáábyé taaba dille íjcyaiñé tsiíñe ditye bóhícoóca?

²⁴ Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó néehíí:

—Íllure ámuha mémujtá Píivyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáajácútúnélliihye. ²⁵ Muurá dsíjívémé tsiíñe bóhícooca páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Tsáhájucó téjyju míamúnaa táábávácatsíhijyané íjcyáiyúne. Muurá téjyju pámeere íjcyaa níjkyéji múnaáduréjuco. ²⁶ zAca tsá mújyú ámuha meéevetú Píivyéébé waajácuháámi? Íllú muurá Píivyéébe Moitséeke nées úméhéwu péetéecunúne pañétú dílbeyema íhhyúvácoóca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivyéébé ó íjcyáhi.” ²⁷ Ehdúu Píivyéébe néénetu muurá méwaaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye néétyuró díityé Píivyéébé íjcyane. Aanéjíwa íllure ámuha mémujtáhi.

Pañétúejúúcu taúhbajúúcu

(Mt 22.34-40)

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñe tsaapi taúhbajúú uwááboobe lleebúacunúhi. Aabéhjáa ímí díityéké Jetsóó añúcuíhijyanéllii nées dílbyeke:

—zAca teene Píivyéébé taúhbajúúnetu keená ímichi pañétúene?

²⁹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímichi muurá pañétúene taúhbajúúnetu néehíí: “Ámuúha íjraeémuj, muurá Máavyéjuube Mépiivyéébé apáábyéré íhtsútuube íjcyáhi. ³⁰ Áánéllii múu dílbyeke Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke wajyú ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” Ehdú nééne ímichi pañétúene teene taúhbajúúnetu. ³¹ Áánetu tsiíñe néehíí: “Pamévakeré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeecu muurá ímichi pañétúeneécú taúhbajúúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díibye taúhbajúú uwááboobe nées dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, tehdújuco u nééne ímiááné tsáápiye Píivyéébe íjcyane apáábyéré íhtsútuube íjcyáabe. ³³ Áábeke ímiááné méwájyúiyá ávyeta méííbúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke méwájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdú muurá meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé íñe dílbyeke meíícuvéné panévare dílbýé úmíwávú mecóvátsohíjyané ehniíñevu.

³⁴ Ehdúhjáa díbye tsaimíyē añújcúnéllii Jetsóó nées dílbyeke:

—Tsúuca muurá Píivyéébé avyéjuejpijyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa dílbyeke Jetsóó nééné boone tsáhájucó múha dílbyeke tsiíñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téjyúhjáa duurúvájá pañe íjcyámeke úwááboobe íhndityúre néehíí:

—¿Aca íveeki taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe Críjto íjcyaiñe? ³⁶ Áaneráhjáa Píivyéébé Apííchóré dííbyeúvuke tükévjtsóneri neébe: Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúu díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

³⁷ Ehdúhjáa muurá neebe Dabíiúvú Críjto dítyú Íavyéjuube díbye íjcyane. Aanéíí ¿muhdú ívane Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáíyoobe Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí díityéke pájtyénéllí leebúacunúme.

Taúhbájú uwáábojteké Jetsóó núcójpí vetsóne
(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Téhduréhjáa tsiíne úwááboobe néehíí:

—Ámuúhaj, téiibúwá tsáma méijcyaco. Tsá múu ívatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa díityéke íavyejúúllekiyé cááméjacobájí úcámelhíjcyánetu.

³⁹ Muurá pihcyáávejáané pañévú iúcaávécocoo imíllémé íboohówátsihjívúre íacuuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyooca imíllémé ímítsihjívúre imájchone. ⁴⁰ Aame pííbájjuyte walléémudítýú dótuhíjcyá díityé jaaháñe. Ehdú muurá imyéénúné núcójpí cááménécóbaúvú íhjýúvahíjcyarómé Píivyéébema. Árome muurá tééne déjúcotu ícúbáhráméííhi. Ehdúhjáa Jetsóó néehíí.

Ídátso néelle pííbájjyulle dsíídsike pícyóone
(Rc 21.1-4)

⁴¹ Téjyúhjáa duurúvájá pañe Píivyéébé wáabyuta dsíídsike dítye pícyohíjcyábá úníuri díbye ácuúacunúnaa téhbá pañévú pícyóomé teene dsíídsi. Dsíídsíváméhjáa mítyanéhjí pícyóóhíí. ⁴² Áanáacáhjáa pííbájjyulle ídátso pícyóó mójíhwúúcúre. ⁴³ Aanéhjáa ííténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pííbájjyulle ídátso néerolle pícyóó páme ehnííñevúre.

⁴⁴ Muurá aatye pícyóó mítyane idsíídsívánetu áyanéwuújí. Áánetu pícyoolle páneere tééne tájpi íjcyáíyóne.

13

Duurúvaja wágóóveñé Jetsóó néeneé
(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi néehíí:

—Úwááboobej, aca ííne imíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

² Áanéllíihyéhjáa neébe:

—¿A imíwu ú ítéhí? Ároja muurá wácávyáhcáméíhi.

Jetsóó tsááíñe ihde pájtyeíñéhjí
(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihyúhjáa péeme tééjáj píihíri oríívo bájú íjcyátsihvu. ⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúacunúúbeke Péédroo, Jacóóboo, Jóááá, Aderéee, íjcyame néehíí:

—Cána múúhake duubállé mújyú tene pájtyeíñe eene múúhake u nehíjcyanéhjí. ¿Aca íínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

⁵ Áanéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—Ehdu neéme tsáma wajácútsi méjyaco ámuha állíu múnáadívú maállítsámeityuki. ⁶ Muurá o tsááiñe tsúuca píhícooca íjycaímyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé díibyéjucu Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe.

⁷ Áhdure téjyu íjycaíñe méénujcátsí pahúlleváre. Ááneri méíllityedíñe. Ehdu pajtyeíñe páneere ílluréjucu nǎjkéváiñe ihde. ⁸ Muurá tsané iññúji múnáa méénujcátsí tsiíñe iññúji múnáama. Ájyu iññuji vááúméí pahúlleváre. Áhdure ájyaba íjycaáhi. Ehdu déjúcoóveíñe ícúbáhraméí iññújiri.

⁹ Áánellii téñbúwá méjyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú píhycáávejáané pañevú ámúhake imyéénúmeke tsajtyeímye ávyéjuté éllevu. Aame muurá ámuha méúwááboó díityéke. ¹⁰ Muurá íñe pajtyejeju pámeekéréí iññújiri íjcyané míamúnáake úwáábóméíhi. Ájyu ihdyu ó tsaá páneere ílluréjucu inǎjkévaki. ¹¹ Áhdícyane ávyéjuté éllevu ditye ámúhake icyúvéhoojánu tsájtyécooca tsá múu íjtsámeityú muhdú iñhyúváíñeri. Muurá ihdyu Pívyéébere Íapííchoj tééveri ámúhake túkévjtsóneri ámuha méihjyúváahi.

¹² Áhdure téjyu tsané nahbémú íjcyaromé ímityúné dáráívéjácátsíhi. Aame tsamééré tsíjtyedívú táuhbájcátsíhi. Muurá ítsiime íjcyarómedívú cáánumu táuhbaá tsíjtye dityéke ídsíjívétsoki. Áhdure idyé ítsiime íjcyaromé cáánimudívú táuhbaáhi. ¹³ Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhake tsarílle tahñéjté ámuha méjyámeke. Aane ehdu neéronéhji pañe Pívyéébeke íhvéjtsotúmé tsáimíyé nihñéetsihvuré íjcyane ihdyu pajtyetéhi.

¹⁴ Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii íñe ímityúné úújétyútsihvu ímityúné úújetené Pívyéébeke ávyéta tsári pajtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeñbaúnevu Jodéa iññúji múnáa ámuha méjyame. Ehdúu muurá tene pajtyeíñe tsúúcajátújucu Pívyéébé íhjúú uubálle múnáajpi Daniéré neéneé. Aane éévehíjycámé íhya ihdyu waajácújucóó ñná íjycaíñe. ¹⁵ Áhdícyane téjyu áachi íjcyane úucaavéjúcohdí ímíjcoó pañevú tsíeméné újucuki. ¹⁶ Áhdure ímíhíe pañe íjcyane íoomíjyúcohdí íhjúvú íwajyámu éllevu. ¹⁷ ¡Máídáátsoju tsáma tene pajtyeíñe téjyu walléémú éévájtema tsíjtye ñohñójtéréí ítsíméwuómú íjcyámeke! ¹⁸ Áánellii Pívyéébema méihjyúvaco tsúcohíváneri úúníjyáíjyu tene ípájtyétu níjyáháñe líiñe ámuha mewáácunútki. ¹⁹ Muurá téjyu íjycaíñe ávyéta íhnáho ícúbáhraméí íñe iññuji ípívyéévétsihdyu mújyú ícyahíjcyatúne. Áané boonétú ihdyu tsáhájucu mújyú téhdu neéne ícúbáhraméí íjycáityúne. ²⁰ Aane muurá Pívyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánellii ícúí tsiíñe oke wállóóíbye íhñéjte wájyuri.

²¹ Aane tsúuca tene píhícooca íjycaímyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúuca Críjto tsájucóóhi’ neéimye. Áámeke wajácútsi méjyane mecáhcújtsodíñe. ²² Muurá íjycaímyé állíu múnáa iyey Críjtodi díllómeímye. Áhdure díllómeímye Pívyéébé íhjúú uubálle múnáadi. Aame píivyeteé méénuráityúronéhji imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoímyé Pívyéébedityu. Tsáíjyu múúne téhdure mújtátsoíyomé ímiáané díbyeéjtéjucu íjcyarómeke. ²³ Aane íñe tsúuca ámúhake ó úúballé íhdétújucu ámuha metéíbúwááveki.

*Jetsóo tsáácooca pajtyeíñéhji
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)*

²⁴ Ehdu ícúbáhraméi pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjucu áabatéiñe. Áhdure péjcojeji tsáhájucu ájchúityúne. ²⁵ Ájyju m'ícuro dójcoo cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhj'í íjcyane mujtáraba íjcyaaíhi. ²⁶ Ájyju tsúúca Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe páneere táihtsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveehi. ²⁷ Aabe ó táúhbaá níjkyéji múnáake dítye ipíhjúcu óhdivu tahñéteke pahúllevaré íññújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

²⁸ Cáhawáá méijtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúúvéne tsiíñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba píhíjucóone. ²⁹ Ahdu néene íñe ícyooca ámuhakye o nénehji pájtyénetu tsúúca ámuha méwaajacúú tsiíñe o tsááiñe éévé úújetéjucóone. ³⁰ Aane ímiááné ámuhakye o néé ehdu nénehji pájtyeíñe íññújiri m'íamúnáa íjcyapíñáaaca. ³¹ Muurá íñe íññújima páneere íévéhóowari íjcyanehjí wágóóovéehi. Áanetu íñe ámuhakye o néhijcyané tsá mújyú wágóóovéityúne.

³² Áronáa ihdyu tsiíñe o tsááiñe éévé tsá múha wáajácútúne. Níjkyéji múnáa íjcyarómé tsá wáajácútúne. Téhdure pañetu Píívyéébé Hajchi o íjcyaroobe tsá o wáajácútúne. Apáábyéré ihdyu Lihíyó waajácú mújyú tsiíñe oke íwálooíñe.

³³ Ahdícyane tsáma téñbúwá tééne íjtsúcunuré meíjcyáne méihjúvuhíjcyaco Píívyéébema. Muurá tsá mewáajácútú mújyú tsiíñe o tsááiñe. ³⁴ Muurá tsaapi tsiíñe íññújí íááhíveté íúnú múnáake pícyoíñú ihjyávú tsané wákimyéivu dítye tééneri íjcyá díbye téhulle íjcyané hajchóta. Áámedívú muurá tsáápiikye ityéhmétoíñúróobeke tsá díbye néétu mújyú itsááiñe. Ahdu tsá ámuhakye o néétu mújyú tsiíñe o tsááiñe. ³⁵ Ahdícyane téñbúwá meíjcyáne tééne íjtsóré meíjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáajácútú mújyú ámuhá avyéjuube o íjcyabe o tsááiñe. Tsájyju múúne tsájcooji o tsáá cuuvé pañe, mityá cúúvénetúrej, mityá pécójpíñej, mityá cóójí pañévuj. Ávyeta tsá mewáajácútúne. ³⁶ Áanéllii múu téñbúwá tééne íjtsóré íjcyá ámuhakye o túvaadóvatu pevétaré íñná méénutúmé cuwáriyé ámuha meíjcyámeke. ³⁷ Ehdu íñe ámuhakye o néé pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyane tsáma tééne íjtsóré meíjcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke íékééveíñe dítye pítyácójcatsíñe (Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Ájyúhjáa pajtyeté wañéhjí óórityúne pááá máchómeihíjcyané wañéhjí míjcyoojícúturéjucu lléeváíñáa llúúvájte avyéjútémá táuhbájú uwáábojte íjtsámei muhdú íállíñe Jetsóoke íékééveíñe ídsíjívetsoki. ² Áronemáhjáa néjcatsímýe teene wañéhjí pañéi tehdu imyéénútu m'íamúnáake ííbbórinúíyónéllíihye.

Pácúúújypácyori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrijchóne (Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

³ Ájyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáaniári Tsimóó díbyere 'Ahlláriho' némeíbyé jari. Aaméhjáa tééjari majchóri íjcyánáa tsáápille tsáá mityane áhdómeíñe pacúúújypacyoma. Aalléhjáa téjpacýóri dílbyé nííwau múrijchóhi. ⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllii néjcatsímýe:

—ǵíveekíami aalle ícúbahra pácúúćjýpacyori tsáné pijcyábá mewákímýeíñe áhdodúné áhdómeíjýpacyorij? ⁵ Muurá téjpacyo menáhjihénúne dsíídsiri mépiaabóiyá ídáátóméhjike.

⁶ Ehdúhjáa dííledítýú ditye néerónáa Jetsóó née diityéke:

—Óvi íjcyalle. ǵíveekí ehdu ámuha méihjýváhi? Muurá tehdújuco dille méénune. ⁷ Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítýú pééityúne. Áanetu tsá múhajchótá ámúhama o íjcyáityúne. ⁸ Áánéllii muurá oke téjpacýorí múríjcholle oke ditye cúúúíñe ihde tájpi íímibajchóne. ⁹ Aane ímiááné ámúhake o née íñe tajtyéeveri míamúnáa pájtyetéíñe uwááboju úwáábohijcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnáa waajácuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó née ímamyémuke.

Jóóda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévetsóíñe
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)

¹⁰ Áijyúhjáa Jóóda Ijcaríóóté dííbyé mamýémú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe mújyúrá llúúvájte avyéjúté éllevu ipyéene diityéké neeté dííbyedívú íékéévetsóíñe. ¹¹ Ááneríhjáa mítyane íímjýúúvéne ímíllémé dííbyeke íáhdone. Ehdúhjáa tsúúca diityéme ípityácójcatsíñe ílluréjuco díbye íjtsámeíñe muhdú dííbyedívú íékéévetsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

¹² Aanéhjáa teene pajtyété wañéhjí óorítýúne pááá ditye máchohijcyáné wañéhjí obééjáuúmuke tsájaatsá múnáa dsíjívétsohijcyáné wañéhjí tújkévajcójji Jetsóoke ímamyémú néehíí:

—ǵAca kiávú ú ímíllé wañéhjí májchó muha meméénune?

¹³ Áánélliihyéhjáa tsaatétsikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsaréevu mepej. Ácoomíyí ámuhtsi tsaapi lílyííhyori núpáñújéébeke maájtyúmííbema mépeéhi. ¹⁴ Aabe tsájá pañévú úcáávébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpikeye méneéco: “Uwááboobéne múhtsikye née kiáváhané íchii mójcho íjcyane téého pañévú díbye múúhama pajtyété wañéhjí májchó májchóihyo.” ¹⁵ Áijyu ámuhtsikye úújétsóihyo tsahe ímíwu córííhócoba néeho cáámééjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méméénuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe diityétsikye.

¹⁶ Ahdújúcójháa dityétsí péene técoomívu. Aamútsíhjáa ímiááné muhdú díbye néhdújuco íúújeténe téého pañévú méénune teene majcho.

¹⁷ Ááné íijyúnuvúhjáa Jetsóó tétsihjýjuco pámeemáyé ímamyémuma.

¹⁸ Aanéhjáa tsúúca ímájchótsihvu neebe diityéke:

—Ímiááneturé ámúhake o née íjcyabe tsaapi ámúhadítýú óhdivu méénútsóihýe.

¹⁹ Aanéhjáa kímóhcó diityéké pájtyénéllii pámeere née dííbyeke:

—ǵAca caabyé ehdu uke muha méméénúhi, a oó?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íñe tsají pañévuré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénúhi.

²¹ Ehdu ímiááné oke pajtyéíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújuco Píívyéébe waajácúháámitu tene néhdújuco. Áronáa ihdyu

máidáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénúúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáítyuróne.

²² Ehdúhjáa diityéké iñēsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píivýéébeke. Áanemáhjáa idyóhdáhínunévu diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²³ Áhduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píivýéébeke. Áánevuéhjáa dibye ájcune adóme. ²⁴ Áámekéhjáa neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ²⁵ Aane ímíááneturé ámúhakye o neé ícyoocátú tsiíñe ámúhama bíinojpácyó o adójúócóityúné Píivýéébe avýejuri meíjcyácooca tsiíñe maadóíñévújuco.

*Péédoro tóónúmeíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

²⁶ Aaméhjáa teene pajtyeté wañéhji majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó neé diitye ímamyémuke:

—Ípyejo muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñe pahúllevávu. Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñe pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píivýéébe waajácúháámitu. ²⁸ Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhíine ó péé ámúhá ihde Gariréavu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénéllii Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—Ímíááneturé uke o neé muurá ípyejójuco tahñéébe u íjcyaróné u tóónuíñe 3-íjyúvá cáracái míjyúú májtsívatúné ihde.

³¹ Árónáacáhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeítyúne. Óvíjyuco néhi ihdyu oke ditye dsíjívetsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá díbyeke.

*Píivýéébema Jetsóó íhjuváne
(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)*

³² Aaméhjáa úújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó neé diityeke:

—Íchíyéi meíjcyá Píivýéébema o íhjuvatéki.

³³ Áanemáhjáa tsajtyéébe Péédoro, Jacóóboo, Jóááa, éhdúmekére. Áámedívúhjáa ávyetá íhnáho kímóóvémeíbye. ³⁴ Áanemáhjáa neébe:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táíbuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Árónáa ihdyu mécúwadíñe.

³⁵ Ehdúhjáa iñéene peebe éhnííñewuúvu. Átsihvúhjáa imímóúúvéne Píivýéébema íhjuváabe muhdú tene néhajchíí ícúbáhrámeítyuki. ³⁶ Íllúhjáa íhjuváabe:

—Ayúju Táácáániíj, tsá muurá íná u túhúúllétúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíí óvíjycóóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Óví ihdyu muhdú u ímillédú óoma ú meenuhi.

³⁷ Ehdúhjáa Píivýéebema íhhyúvátsihdyu óómiibe cuwári íjcyámedívu iwájtisine néé Péedoróke:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿íveekí tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmeki? ³⁸ Imíchi bo mejcyáne cúwávetúmé Píivýéebema méihyúvahíjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiááné ámuha méimíllerá tsaimíyé mejcyane. Áronáa tsá ámuha méihnáhootú tehdu mejcyáiyóne.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké íñéene bíwáhullévúré ipyéene tsiíne Píivýéebema ihjyúvaabe piéhduré tujkenúu íhhyuvádúre. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa tsiíne péébe úújeté téhdure cuwári íjcyámedívu. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké íjcyame tsá dílbyema íhhyúváyíonéhji éllevu íjcyatúne. ⁴¹ Aabéhjáa diityédí úlléjéróne tsiíne Píivýéebema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óómiibe diityéké néehíí:

—Áyu, ícyooca ihdyu ílluréjucu mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpídívúu o ípívýéévébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsoíne éévé tsúúca úújetéhi. ⁴² Áhdiycyane ílluréjucu metsu mepéekí. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóíibe.

Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóo néénáa tsúúca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyame wállóónéllíi tsáámeé. Aaméhjáa tsáa ímyéénucátsiháñé nñtsúmuma, cávaájcoháñema. ⁴⁴ Ácoacáhjáa íhdéjucu diityéké Jóoda nééene:

—Cáábyeké o chóhchócuube diibyéjúcoói. Áábeke meékéévéne métsajtyéco.

⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújucu Jetsóo éllevu ipyééne díbye néétene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áanu uúj?’ nééberéhjáa chohchócú dílbyeke.

⁴⁶ Ááneréjucóhjáa ditye íekéévéébeke tsajtyene.

⁴⁷ Áronáacáhjáa tsaapi dílbyé mamýemudítýu ínñtsúwari wállóríhjúcú llúúvájte avyéjute únú múnáájpí núúmiho. ⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóo néehíí:

—¿Aca muhdú íivane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taéllevu nñtsúmuma cávaájcoháñema? ⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámúháj píine o íjcyaaabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujúco ámuha meméénune Píivýéébe íhhyú uubálle múnáape tsúúcajátújucu néhijcyáne dílbyé waajacúháámitu néhdújucu tene ípájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóo néénáa ímamyémú ílluréjucu wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujúco ámuha meméénune Píivýééáane dílbyéjtane.

Tsáápiikye ditye ékéévéroobe pállójcóne

⁵¹ Áánáacáhjáa tsaapi ováhtsa íéveho íjcyaaabe wáýámubávú idyóvíívyéne pehíjcyá diityé déjutu. ⁵² Áábekéhjáa ditye ékévéronáa tehba diityé hójtsí pañévú iwááoííúne waabe pevéhórejucu.

Túkevjtsojté úmíwari Jetsóo íjcyane
(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵³ Aanéhjáa tsúúca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájte avyéjúube éllevu. Áánáacáhjáa tsijtye llúúvájte avyéjutee, túkevjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee,

Íjcyame pihcyaaévucóó tétsihvu. ⁵⁴ Ájyúhjáa Péédoro dífbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívuré tétsihyi tééjá tehmejté Íjcyuujúwatu pihmihíjcyáme életu ipihmiki.

⁵⁵ Áanáacáhjáa ávyéjute ítsameihíjcyá muhdú Jetsóó hallúvú iállíñe dífbyeke idsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa tsá ditye pívyetétú muhdú dífbyé hallúvú iállíyóne. ⁵⁶ Ávyetáhjáa mítyame dífbyé hallúvú páhduvaré álliyómé bánúmeihíjcyáhi. ⁵⁷⁻⁵⁸ Áronáacáhjáa tsaate téhdure dífbyé hallúvú iállíñe néehí:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaávaa méénuja duurúvaja iwácávyáhcóne tsíjyaréjucó imyéenuíñe míamúnaa méénútujá. Aajává pánéévétsoíbye 3 coojívatúre. Ehdú ihjyúvahíjcyaaábe.

⁵⁹ Ehdúhjáa ditye néerone tsá cáhcújtsómeítyúne.

⁶⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjuube diityéj pínétú íjyócuúvéne néé Jetsóoke:

—¿Íveekí tsá u áññjcutú aatyé díhyallúvú ímítyunéhjí úúballéne?

⁶¹ Áronáacáhjáa tsá ñná diibye néétune. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe dífbyeke:

—¿A ímiááné diibyejucó uu Críjto ímiáábé Pívyéébé Hajchi?

⁶² Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyejucó oó. Aane méwaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Pívyéébé úníuri o Íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca ó bóhówááveé ojtsó pañe.

⁶³ Ehdúhjáa Jetsóó néene ávyéta tsárí pajtyé diibye llúúvájte avyéjúube. Áánélliihyéhjáa íwajyámúúne dóváríjcyámeíbyéré néehí:

—Ávyeta tsáhájucó meímíletú tsíjtye éhniñevu dífbyé hallúvú tsiíñe úúballéne. ⁶⁴ Muurá íñe ámuha melléébóneríyé ¿íveekí uuhívatéébé Pívyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méíjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa pámeere néé ílluréjucó díbye dsíjívéíñe.

⁶⁵ Ehdúhjáa ditye néenéllii tsaate dífbyé hallúvú úníhíhcyuméré íhyúmi íbíjínúúbeke imyéénu neéhí:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehmejté dífbyeke wábáajcóhi.

Péédoro tóónumeíñe

(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Aanéhjáa Péédoro lláhajtsírí Íjcyánáa llúúvájte avyéjúúbe úníu múnáadítýú tsáápille tsááhí. ⁶⁷ Aalléhjáa dífbyeke pihmírí Íjcyáábeke íítehíjcyároné neéhí:

—Úpée idyé éhne ú Ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáajpíima.

⁶⁸ Áronáacáhjáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjíí óóma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa íñéene lláhajtsí mjícó llehówavu íjyócuúvetéébe.

Áanáacáhjáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁶⁹ Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiíñe ííténe tétsihyi Íjcyámeke neéle:

—Áánu muurá idyé tsaapi Jetsóó mamýémúejpi.

⁷⁰ Áronáacáhjáa idyé tsiíñe tóónúbe. Áané íllúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjucó néene dífbyeke:

—Áánerá ímiááné diibyéjucu uu Jetsóó mamýémúejpi. Muurá eene Gariréa múnaa íhjuvádú u íhjuvánéturé méwaajácú diibyéjucu u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa dítye néénéllí tsiíñe ityóónúne líhcyámeíbyéré néehí:

—Éje, ímiáánéturé tsá o wáájacutú díbyeke eene ámuha óoma díbyedi meíhjuváabeke.

⁷² Ehdúhjáa díbye néénáa tsiíñe cáraca májtsivá míjyúcújucu. Áánetúhjáa ítsáaveebe Jetsóópe díbyeke íllu néénee: “Muurá 3-íjyvá ú tóónúméí tahñéébé u íjcyaróné cáracái míjyúcú májtsivátúné ihde.” Ehdúhjáa Jetsóó nééne ítsáávéne ílluréjucu díbye tááne ávyétá íhnáho.

15

Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtýne
(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Ááné tsitsíívevúhjáa llúuvájté avyéjutee, túkevétsojtee, taúhbjáju uwáábojtee, íjcyame tsiíñe dóbeevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjuuri tsajtýe ávyéjuube Pirááto éllevu. ² Aabéhjáa díllópejtsó díbyeke:

—¿A ímiááné uu jodíomú avyéjuube?

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjucu oó.

³ Áánaacáhjáa llúuvájté avyéjute díbyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi.

⁴ Áanéllíihyéhjáa Piráátó tsiíñe díbyeke néehí:

—¿Aca íveekí eene tsá u añúcutú aatyé díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa díbye Jetsóoke néérónáa tsá díbye añújcutúne. Ááneríhjáa íúllévenúne tsáhájucu díbye íhná neétune.

Jetsóoke dítye dsíjívétsoíñe
(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)

⁶ Teenéhjáa pajtyéte wañéhjí pañe pajjyuvaré ávyéjuube Piráátó tsáápiikye íchívyétsohíjycá cuvéhóójari íjcyamedítý díbyé hallúvú míamúnaa íhjuvávábekéjucu. ⁷ Aanéhjáa téjyju íjcyaaabe dsíjívétso múnáajpi ‘Barabáa’ némeíbyé cuvéhóójá pañe tsíjtye dsíjívétso múnáama. ⁸ Áánaacáhjáa tsúuca tétsihvu míamúnaa píhcyaavémé imyéenuhíjycádú táumejyucóó Piráátóke díbye íjchívyétso tsáápiikye dítyédítý. ⁹ Áanéllíihyéhjáa neebe dítyéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíomú avyéjuube o acádsíjcaáyone.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe dítyéke íllure íñómítútaáváne llúuvájté avyéjute ehdu díbyeke dáriivéné iwáájacúnema. ¹¹ Áronáacáhjáa dítye llúuvájté avyéjute neé tétsihyi íjcyameke dítye Barabáa hallúvúré íhjuváa díbyekéré díbye íjchívyétso cuvéhóójatu. ¹² Áanéllíihyéhjáa díbye Piráátó neé dítyéke:

—¿Acooca eene jodíomú avyéjuube díbye íjcyane ámuha menéhíjycáabeke muhdú méméenuúhi?

¹³ Áanéllíihyéhjáa neémeé:

—Díbyedívú íhdyu páwachékevu wátyétyehcútso.

¹⁴ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca íhná ímityúné méénuúbe?

Áronáacáhjáa tsiíñe kéévánécoba neémeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútso díbyedívul!

15 Áanélliihyéhjáa awáá ijchívyétsoobe cúvéhóójatu Barabáakéré diityémá ímí iijcyane ímíllénema. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcoťsóné ihvéjtsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyéhcu páwachékevu.

16 Áábekéhjáa tsodáhómú dílbyé já llahájtšivu itsájtyéébedívú píhcyaavéhi.

17 Aaméhjáa dílbyeke uácó wájyamu duujínuudú nééjavu. Áhduréhjáa tsuhjuuhónetu imyéénúné चाहíiwavu ávohjácómé dílbyeke. 18 Áánemáhjáa wáñejcómé:

—iÑóóooj, áánu jodíómú avyējuúbe!

19 Ehdúhjáa íñééne dílbyeke úníchíhcyuméré íllaáyohíjcyá úméhéiyi íhñíwáutu. Áánemáhjáa dílbyé lílínévu ímíhómúbáne ávyéjútsohíjcyámé íllure dílbyedi iúúhívaténema. 20 Ehdúhjáa dílbyedi iúúhívaténé boone tácoříúcúmé teeja duujínuudú nééjaá. Áánemáhjáa uácómé páñétúeja dílbyé wajyámuvúréjuco. Átsihdúhjáa tsajtyémé dílbyeke páwachékevu iwátyétyéhcuíhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)

21 Aanéhjáa téhullévu péeme cábuuvé tsirééne múnáajpi Arejááadorómá Róópómúťsij caani Tsimóó íúmíhétú tsáábedívu. Áábekéhjáa íhbutśómé Jetsóoke iwátyétyéhcuíwachékevu.

22 Aaméhjáa úújeté tsáťsii ‘Níwáupáájí’ nééiyóné ‘Góógota’ némeťsihvu.

23 Áťsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘míiraá’ némeíñé duurúbájpácyoma bíínojpácyó íúménúnetu. Áronéhjáa tsá díbye ádotúne.

24-25 Áábekéhjáa tsúuca wátyétyehcúmé páwachékevu ááméjutúréi nuhba íjcyánaaaca. Ááné boonéhjáa tsodáhómú nehcojcatsí caatyé dílbyé wajyámúúné újcuíñe. 26 Aanéhjáa dílbyé níwáu caamééhullétú téwachéketu pícyóómé tseménetu icyáátunúné íllu nééneé: “Áánu jodíómú avyējuúbe.”

27 Téhduréhjáa téjyju tsaatéťsí ímítyúmúťsikye wátyétyehcúmé dílbyé úníutu panéjcuvatú íjcyáwachékéécutu. 28 Ehdúhjáa ímítyúmúťsima dílbyeke wátyétyehcúmé Píívyéébe íwaajácúháámítu íllu néhdújuco: “Ímítyúmé raahóri dšjívéiíbye ímítyúúbedi ditye dílloóbe.”

29 Aanéhjáa dílbyeke úújejemé dílbyedi iúúhívaténemáyé ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. Áánemáhjáa néémeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiíñe ú pájáávéťsóiýáhi. 30 Áyu cána bo pájtyetéťsaméij.

31 Téhduréhjáa llúúvájte avyējuťemá taúhbájú uwáábojte dílbyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tšjtyekée muurá ímiááne pátyetéťsohíjcyaaábe. Áronáacáha tsá díbye píívyetétú iye ipájtyetéťsámeíñe. 32 Aabe cána óví ímiááne diibyējuco Crjto mee íjraéémú avyējuube íjcyáhahchíí eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsí dílbyeke mecáhcuťsoki.

Téhduréhjáa dílbyé úníutu ditye wátyétyéhcuťsú íuhívaté dílbyedi.

Jetsóó dšjívéne

(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

33 Téjyuhjáa cójijpíñetú íjyunúné cuuvé tujkéevújuco. 34 Áánáacáhjáa Jetsóó ávyetá íhnáhó íllu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabatááni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú ihvejtsoj? Ehdúhjáa neéiyóné ehdu neébe.

³⁵ Aanéhjáa tétsihyi íjcyamedítýú tsaate illéébóne neéhií:

—Éje, aadi Eriadi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjýú uubálle múnáájpiúvudi.

³⁶ Áánélliihyéhjáa tsaapi íícúí wájýámubádú neéne bíínójpácýó kiwátýetu iééníyojéné úméhéí níjcautu ipícyoonévú cújuuvé díbye ííháróki. Áánemáhjáa neébe:

—Bo óví Eriá niityétsová dífbyeke.

³⁷ Áánacáhjáa tsiíñe ávyetá íhnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco díbye dsíjívéne. ³⁸ Ááné tujkéveríhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavu panéjucuvávú wajítahnécú.

³⁹ Aanéhjáa tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyaaabe ájtyumí muhdú díbye iwáníjcyámeíñe dsíjívéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiáané áanu Píívyéébé Hajchi.

⁴⁰ Aanéhjáa tsaate walléémú dífbyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyulléturé íítehjycáhi. Áámemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, tsiíñe Maaría Jacóóboma Jotséemútsíj tsíjjuu, Tsaroméee, éhdume. ⁴¹ Diityéhjáa muurá Gariréari díbye íjcyácooca dífbyeke píáábohíjcyámé téhullétú dífbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure íjcyámé tsijtye walléémú dífbyemáa tsáámé.

Jetsóó íitémeho ditye cúúune
(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Aanéhjáa wáyeéévéjcoójílli ditye ímíbájkímyeíhíjcyajcoójí pejco íhtsútuube Jotséé Arimatéa cóómi múnáajpi péé Piraáto éllevu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píívyéébé avyéjú ítsohjycyaábe. Aabéhjáa diibye Piraátóke táúmeí dífbyetúvú íitémeho icyúúuki. ⁴⁴ Ááneríhjáa illure Piraátó ullévenú ‘a ímiáané íhya dsíjívéjúcoóbe’ íñéénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne dílloobe ímiáané díbye dsíjívéjúcójhájchíí iwáájacuki. ⁴⁵ Aabéhjáa úúballé ímiáané tsúúca díbye dsíjívéne. Áánélliihyéhjáa Piraátó neé diibye Jotséeke díbye íújcúne icyúúuki. ⁴⁶ Ahdújucóhjáa díbye téwachéketu tééhoúvuke íñítyétsóne bííjinúne ímíwu neéne wájýámuba íáhdóbari. Áánemáhjáa neéwájitu bóhdómeíñe níkyéhéjú pañévú icyúúúne wátájcoobe neéwayúvu. ⁴⁷ Aanéhjáa Maaría Madarénamupí tsíjpile Maaría Jotséemútsíj tsíjímá ájtyumí díbye cúúune.

16

Jetsóó dsíjíveebe tsiíñe bóhíne
(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeéévejcoójí pejco diille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsíjju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácuúúcpacyóné Jetsóó íitémeho itsójtsootéki. ² Áánemáhjáa tsíjju tsiíñe tsemáánaréjuco tújkévajcoójí pejcojuco dífbyé níjkyévú péeme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnáaaca. ³ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha íñe méema téhejú watájcó neéwayu íñétsóóhi?

⁴ Áronáacáhjáa iitécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne. ⁵ Aaméhjáa téhejú pañévu úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsa ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wajyámúhjáa cááméjácoba néeja ávyéta tsitsi. Áábedíhjáa íllityéme.

⁶ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnée páwachékevu ditye wátyétyéhcuúbeke. Áronáa tsá díbye íchii íjcyájúcootúne. Tsúuca bohjúcoóbe. Cáhawáá méuujéwá íchii díbyeé íjcyatsíí pevétsiyéjuco íjcyane. ⁷ Ahdícyane méuúballété Péédorómá tsijtye díbyé mamýémuke tsúuca tsiíñe díbye bóhíjucóóne. Méneeco díbye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhullévú diityémá iátyúmíjcatsí diityékée íñéhijyádújuco.

⁸ Ehdúhjáa díbye néenemáyé wájucóómé íllityéneri úúvécunúmére. Aaméhjáa tsá muucá úúballetu mítyane íllityénéllíihye.

*Maaríá Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
(Ja 20.11-18)*

⁹ Aanéhjáa íbóhíjucóójí cúúvéneturé Jetsóó bóhówaavé Maaríá Madarénadívú díílle pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóólledívu. ¹⁰ Aalléhjáa úúballété díbyé mamýémú díbyeke kímóóvehíjcyámeke. ¹¹ Áronáacáhjáa tsá díílleke ditye cáhcújtsotúne.

*Ímamyémudítýú mítyétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
(Rc 24.13-35)*

¹² Aanéhjáa dííllédívú íbóhówáavéné boonétú tsiíñe bóhówáávebe tsíhdyuréjuco míityétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívu. ¹³ Aamútsíhjáa idyé tsijtye íñahbéjteke úúballeróné tsá ditye cáhcújtsotúne.

*Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)*

¹⁴ Átsihdyúhjáa bóhówáávebe pámehdívuréjuco ímamyémudívú 11-mevaréjuco íjcyame majchóri íjcyamedívu. Áámekéhjáa uhbáichoobe ímiááné bóhíbeke íjtyumíné tsijtye úúballeróné ditye cáhcútsohíjcyátúné hallútu.

¹⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óví ámuha pámeekéré íñújiri íjcyané míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñe uwááboju. ¹⁶ Aane lléébome ímiááné icyáhcújtsóné uubállé tsójtótsámeímyé ihdyu pájtyeteéhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi. ¹⁷ Aane oke cáhcujtsómé tamyémeri waagóó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsíjtyé ihju ílléébótúrójuri ihjyúvaímye. ¹⁸ Téhdure íñímyémuke dítye ékééverómé tsá íná méénútyú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsíjivéityúne. Aame chéméméhjike bóhítsohíjcyaaíhi.

*Níjkyejívú Jetsóó pééneé
(Rc 24.50-53)*

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééne boonétú tsúuca Píúvyéébe díbyeke ujcú níjkyejívú díbye iávyéjuuté díbyema. ²⁰ Áábe déjuvúhjáa ímamyémú úwáábóhíjcyá pahúllevaré teene díbyé uwááboju. Aaméhjáa díbyere píáábóneri méénúraítyúronéhjí méénuhíjcyá díbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu tehdújuco

RÓÓCAÁ Róóca Jetsóodityú cáátúnuháami

Íhju tújkeváne

1-2 Tsúúca muurá tsaate uwáábojte muhdúhjáa Jetsóó méjpiine úllejéne pañetu ájtyumímé téené uubállé caátúnuhjýcá ímí tehdújuco. ³ Aane icyooca ó imíllé ooréjuco téené uubállé o cáátunúné uke o wájuube Téóópiró éllu, diityékée o díllóhíjcyánéj pínéwú téhdure páneere ímí idyéjúcotu tsúúca o wáájácúnéllíhýe. ⁴ Aane ó imíllé téené uubállé ditye méénune u lléébohíjcyáné ímíñeúwú u wáájácúne.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa tsíímáwámeñe

⁵ Jodéa iinújí avyéjuubéhjáa Heróóde íjcyáijyu íjcyaaabe tsaapi llúúwáabe Tsacaría Abiámuúbe. Áábé táaba méméhjáa Eritsabéé Aróój tsííménémúháábéelle íjcyalle. ⁶ Áamútsikyéhjáa Píivyéébe ímí íjtsúcunú dílbye taúhbaju néhdújuco dityétsí íjcyánéllíhýe. Aamútsíhýjáa tsá íñetú néétsámeityú míamúnáadívu. ⁷ Áronáacáhjáa ihdyu tsá dityétsí tsíímávatú mewa Eritsabéé ajchíba íjcyánéllíhýe. Áané pañéwúhjáa idyé tsúúca kéémemútsíjyuco diityétsi.

⁸ Aanéhjáa tsáijyu dílbye Tsacaría íjcyáha múnáake dómajcóné llúúwájte Píivyéébe úmíwáwú pácúúcu péététsohjýcáne. ⁹ Aanéhjáa imyéenuhjýcádú nehómé caabyé diitye llúúwájtedityú pañétúétsihvu úcááveñe. Aanéhjáa dílbye Tsacaríaake dómajcóné díbye úcááveñe pañétúétsihvu duurúwájá pañéwú teene imyéwu cúvaane díbye ipyééétsoki. ¹⁰ Aanéhjáa díbye pééétsóné tujkéveri tsaate áachi íjcyame Píivyéébema ihjyúváhi. ¹¹ Áanáacáhjáa dílbyedívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé teene ditye pééétsóhjýcáne wáíjí íjcyátsihvu. ¹² Áábekéhjáa íájtyúmíne mítyane íllityéébe. ¹³ Áronáacáhjáa neebe dílbye Tsacaríaake:

—Díhllityédíñe. Tsúúca muurá Píivyéébe uke lleebó dílbyema u íhjuúvahíjcyáne. Ahdícyane muurá dítyáába Eritsabéé tsíímávaá wájpiikye. Áábeke ú meménuú Jóááadívu. ¹⁴ Ááneri muurá mítyane ú ímíjyúúveéhi. Áhdure tsijtye ímíjyúúveéhi. ¹⁵ Aabe daachi Píivyéébedívú íhtsútuube íjcyaaabe tsá bíinojpácýo ádítyúne. Áhdure tsííñe avyéjpacýóné tsá díbye ádítyúne. Muurá tsííjú íbúwá pañérei íjcyaróóbé pañe tsúúca Píivyéébé Apííchó íjcyáahi. ¹⁶ Aabe mítyámeke íjraéémudityú Ávyéjuube Píivyéébé icyánejcúwú íbúwáávétsoóhi. ¹⁷ Muurá tsaatéké ítsíímemáyé cáánímuke díbye ímíbáavyetsómé tsaímíyéjuco íjcyáñe. Áhdure lléébohíjcyátúrómeke ímíbáavyétsóílbye. Ehdú muurá Ávyéjuube Jetsóó ihde míamúnáake ímíbájchóilbye ditye ímí dílbyeke iwáátsúcúpéjtsó Eriáúvumáa icyahíjcyáne Píivyéébé Apííchóré dílbyeke tükévéjtsóneri.

¹⁸ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néénéllí dílbye Tsacaría néé dílbyeke:

—¿Aca múhdutú tehdu óoma íjcyáñe? Muurá tsúúca kéémemútsíjyuco muhtsi átyáábama.

¹⁹ Áánéllíhýéhjáa neebe dílbyeke:

—Muurá Píivýéébe oke wallóó íúnú múnáajpi Gaabriéé o íjcyáábeke díéllevu uke ímiá uubállé o méénuki. ²⁰ Ahdícyane ícyoocátú tsáhájucu u píivyetéityú u íhjuváne dááchikye tsiiju tsímávanévújucu íveeki uke o úúballéné u cáhcújtsótúnéllíihye. Ehdú úma pajtyéíne íéévé úújetéijyu.

²¹ Ehdúhjáa néeneri Tsacariá duurúvájá pañe íjcyáábeke míamúnaa áachítýú ityéhmérone múhduréjucó íjtsámeíne ícúú díbye tsáátúnéllíihye. ²² Aabéhjáa íjchivyetú ímiááné tsáhájucu píivyetétú íhjuváne. Íhyótsiriyéjucóhjáa díbye úbáhcyoíhíjcyané díityémá íhjuvvarone. Aanéhjáa íjtsúcunúmé tsieméné dííbyedívú bóhówaavéné tééjá pañévu.

²³ Aabéhjáa dííbyeke tene dómájcodújcoojívá tééjá pañe iwákímyeíne péjucóó íhjuvavu. ²⁴ Ááné boonétúhjáa ímiááné tsúuca mewa Eritsabéé eeváhi. Aalléhjáa íhjuvátú tsá úlléjúcootú tsáhojtsí nuhbáva. ²⁵ Aalléhjáa nehíjcyáhi:

—Íhya óhdi míamúnaa íhjuvavahíjcyánetu íhveté íne íllu óóma Píivýéébe meenúhi.

Jetsóó tsímávaméíne níjkyéji múnáajpi úúballéne

²⁶ Aanéhjáa tsúuca 6 nuhbávájucu dille íjcyánáa idyé Píivýéébe tsiíne wallóó níjkyéji múnáajpi Gaabriééke Gariréari íjcyacóómí Natsaréevu díbye íúújeté wájpíikyéi úújéttulle Maariake. ²⁷ Dííllekehjáa Jotséé áabajáa ityáábáva Dabíúvúj tsímémémúhaabe íjcyáábe. ²⁸ Aabéhjáa níjkyéji múnáajpi díílle éllévu ípyééne néé díílleke:

—Maímijyu ihdyu u íjcyanej. Muurá Píivýéébe uke tujkéveellé tsijtye waléémú ehníínevu.

²⁹ Ehdúhjáa díbye néeneri íllure íúllévenúne íjtsámeíllé íná nééiyóné ehdu díbye néeneri. ³⁰ Áronáacáhjáa neebe díílleke:

—Díhllityédíne. Muurá Píivýéébe uke tujkéveelléhi. ³¹ Ahdícyane ú éévaáhi. Aane u tsímáváábeke ú meménuú Jetsóodívu. ³² Aabe íhtsútuube íjcyáá Pañétúejpi Píivýéébe Hajchi íjcyáábe. Áábeke Píivýéébe ávyéjújtsóó dííbyé íhdé múnáajpi Dabíúvúke íávyéjújtsódu. ³³ Aabe íjraéémú ávyéjuube íjcyáá mújyú cápáyóóvéityúube.

³⁴ Ehdúhjáa díbye néénéllíi díille Maariá néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ó éévaá wájpíima o íjcyáallejívvari?

³⁵ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu íhtsútuube Píivýéébere Íapííchoj tééveri ehdu úma méénúhi. Áánéllíi díibye u tsímávaabe dííbyé Hajchíyé íjcyááhi. ³⁶ Téhdure muurá díílle Eritsabéé tsímávaá tsáápiikye tsúuca kéémelléjucu íjcyárolle. Tsúuca muurá 6 nuhbávájucu dille éévane ajchíbá íjcyárolle. ³⁷ Tsá muurá íná Píivýéébedívú túhuutúne. Páneere píivýéteébe.

³⁸ Áánéllíihyéhjáa Maariá néehí:

—Muurá dííbyeke ó ícúvehíjcyáhi. Aabe ihdyu óví eene oke u néhdu óóma meenúhi. Ehdúhjáa dille nétsihdyu ílluréjucu níjkyéji múnáajpi pééneé.

Maariá Eritsabééke ááhívéne

³⁹ Átsihdyúhjáa ícúíye múhdúj coojívaturá díille Maariá péé Jodéa íñújiri íjcyáné caméhbáuri íjcyácoomívu. ⁴⁰ Aalléhjáa Tsacariake íááhívéne dííbyé taaba Eritsabééke duurúváhi. ⁴¹ Ááné tujkéveríhjáa díille Eritsabééke

íjtsiméné vááúmei íhbáú pañe. Áanáacáhjáa Píivýéébé Apííchó tsúuca díllé pañe. ⁴² Aalléhjáa kéevánécoba néé Maariake:

—Muurá tsijtye walléemú ehniíñevu uke Píivýéébe tujkéveelléhi. Aabe u tsíimáváábeke ímí pícyoó panévátüre. ⁴³ Aalle ¿muhdú ídátsohíválleke oke ú aahívevá Táavyéjuube Táapájtyetéébé íjcyáíibyéj tsíiju u íjcyalle? ⁴⁴ Muurá oke u dúuruváváné tujkéveri tápañe tsíimene vááúmei ímíjyúúvénej pééve. ⁴⁵ Ahdícyane ihdyu maímijyu u íjcyane eene uke Píivýéébe tújkevéélléné u cáhcujtsódú íjcyalle. Muurá ímiááné méénúiibye úuma muhdú uke íñéhdú.

⁴⁶ Ehdúhjáa Eritsabéé néénéllii Maariá néehii:

Ávyetaré táíibúuri ó duurúvá Píivýéébeke. ⁴⁷ Aabe Táapájtyetétsoobe mítyane oke ímíjyúúvetsó táíibuu. ⁴⁸ Muurá íñe dílbyé ícúve múnáalle ídátso ó néérólleke oke ítsááveébe. Ahdícyane ícyoocátú pámeere míamúnaa óhdi ímíjyuuvéhi. ⁴⁹ Muurá Píivýéébe ímiáábé íhtsútuube íjcyaae tajtyééveri meenu ímí tehdújuco. ⁵⁰ Aabe pámeere míamúnáadítýú múhdumé dílbyeke ávyejúúllémeke píaabó díityédí ídáátsóvnema. ⁵¹ Muurá ávyetá íhtsútú nénehji imyéénuneri mítyájkímyeímyeke núcójpívétsoobe. ⁵² Áhdure íhtsútújte ávyéjútédítýú íavyejú idyójtúne ávyéjuutétsoobe ídáátsóméjhikéréjuco. ⁵³ Muurá ímiááneríyé tsúúráméihíjcyámedivú ehniíñevu bóhówájtsoobe teéne. Áanetu íhtsutúme ehnéva múnaa téeneríyé tsúúráméihíjcyámeke tsá díbye ímiáánevu ájcutúne. ⁵⁴⁻⁵⁵ Muurá ihñéjté íjraéemú meíjcyámeke ídaatsólléne íhvéjtsótuubéré meke píáábohíjcyá múijyú níjkéváityúné ehnehjáa méidé múnáajpi Aavaráaúvuke pámeere íjtsiménémúháábema íñéhdújuco.

Ehdúhjáa neelle Maariá.

⁵⁶ Aalléhjáa pápíhchúú nuhbává Eritsabéema íjcyátsihdyu oomí ihjyávu.

Tsojtsó múnáajpi Jóáake tsíiju tsíimaváne.

⁵⁷ Aanéhjáa Eritsabéé tsúuca ítsíimáváiñe éévé úújetédú tsíimavá wájpíkye. ⁵⁸ Áijyúhjáa díllé hájkímuma tsijtye téeneri ímíjyúúvéne duurúvá dílle tsíimaváné Píivýéébere díllleke píaabóné iwáájácúnema. ⁵⁹ Aaméhjáa tsúuca íhyojsítú pápíhchúúj coojívájucó íjcyáábéwúuke íñaméhó níjcáúemííhé kíhdyahíróhi. Áanemáhjáa imíllerómé dílbyéwúuke imyémenúné cááni Tsacariá déjuri. ⁶⁰ Áronáacáhjáa tsíiju néehii:

—Tsáhaá, Jóaa dílbye mémé.

⁶¹ Áanélliihyéhjáa néeme díllleke:

—Áronáa tsá teene dídyohíjba múnáa mémé íjcyatúne.

⁶² Ehdúhjáa íñéene cáánikyé úbahcyómé díbye imyémenú keená ímíllénévu.

⁶³ Áanélliihyéhjáa cááni Tsacariá tsiméné ityáúmeíñetu caatúnú 'Jóaa dílbye mémé íjcyááhi' íñéeneé. Áaneríhjáa pámeere ullévenúhi. ⁶⁴ Áijyúhjáa tsúuca íhjyúvaabe Píivýéébeke duurúváhi. ⁶⁵ Áaneríhjáa teene Jodéa íiñújí caméhaúne múnaa íullévenúne úbálléjcatsíhi. ⁶⁶ Áanemáhjáa Jóáádityu néémeé: —¿Aca íhya ííne íhtsútuubéi dílbyéwu? Muurá Píivýéébe ímí dílbyeke íjtsúcuunúhi.

Píivýéébeke Tsacariá dúuruváne

⁶⁷ Aanéhjáa téjyuu diilbye cáani Tsaariá Píivyéébe Apíichó ípañe íjcyaaabe dílbyeke dúúruvaabe néehí:

⁶⁸ Maímijyu ihdyu mee ijraéemú ávyéjuube Píivyéébe íjcyanej. Muurá meke piááboobe mepájtjetéki. ⁶⁹⁻⁷⁰ Muurá iicúve múnáajpi Dabiúvúj tsiménémúháábedítýú pícyóiibye tsaapi íhtsútuube meke pájtjetétsóílbyeke tsúúcajátújucoó íhjúu uubáalle múnáaj téeveri íñéhdúú. ⁷¹ Aabe meke pájtjetétsóó mémunáadítýu. ⁷² Muuráhjáa méihde múnáaúvudi ídáátsóvéne diityéké íhvéjtsótuube piabó muhdú diityéké íñéhdújuco. ⁷³⁻⁷⁵ Muuráhjáa téhdure méihde múnáajpi Aavaráaúvuke ímiáánetúré neebe meke mémunáadítýú ipájtjetétsóíñe íneri íllityétúmé dílbyekéréjuco meíicúve múijyu níjkéváityúne.

⁷⁶⁻⁷⁷ Ehdúhjáa íhjúúvátsihdyu diilbye ílliwúuke neebe:

Ahdícyane uu hájchíwu ú íjcyaa íhtsútuube Píivyéébe íhjúu uubáalle múnáajpi. Aabe dílbyeéjteke ú ímbáávyétsoó Ávyéjúúbe ihde ditye iwáájácu tsúúca diityé imityuháñe Píivyéébe diityedí ídáátsóvéne ábájíveíñe ditye ipájtjetéki. ⁷⁸ Muurá meke ídaatsólléne cáámetu wállóóiibye tsáápiikye meéllevu mepájtjetéíñe méema méénúílbyeke. ⁷⁹ Aabe muurá waajácútsóó ímiájijtóvú eene iwágóóóvéiyóijjtóré úráávyehíjcyámé ídátso cúúvétsii múu íjcyadu wáájácúratúmé ícyahíjcyámeke. Ehdú muurá ímiájijtóvú meke waajácútsóiibye tsaimíyé meíjcyaki.

Ehdúhjáa neebe Tsaariá.

⁸⁰ Aanéhjáa diilbye tsímene tsaimíyé píivyebe íjcyá Píivyéébe ímillédu. Aabéhjáa ícyahíjcyá íñéubará píivyéébe íñújiri imúnaa ijraéemú dílbyeke ímiñéúvú wáájácútsihvújuco.

2

Jetsóoke Maariá tsímaváne (Mt 1.18-25)

¹ Áánetúhjáa Maariá tsúúca tsímaváiñe píihínaa páñétúejpi ávyéjuube Tséetsa Aogójtó táuhbá pámeere imyémeháñe ícyáátúnútsámeiki. ² Téijyúhjáa Tsúúria íñújí avyéjuube Tsiréenio íjcyánáa méénútujukenúme teene páme méméré cáátúnúmeíñe. ³ Áánéllihyéhjáa pámeere pehíjcyá ímichi íñújí comíñevu imyémeháñe ícyáátúnútsoki.

⁴⁻⁵ Aanéhjáa Jotséé diille mewa Maariá éévállema péé Gariréa íñújí Nat-saréetu Jodéa íñújiri íjcyacóomí Beréevu Dabiúvúu tsímávámeítsihvu imyéme ícyáátúnútsó dílbyetúvúj tsiménémúhaabe íjcyánéllihye. ⁶ Aanéhjáa tétsii dítyétsí íjcyánáa tsúúca Maariá tsímaváiñe éévé úújetéhi. ⁷ Aalléhjáa tujkénúejpi íjcyáábeke ítsímaváne wájýamubááneri íbíjínúúbeke tódsijcáro jéemú éébutáwá pañévu kía dítyétsí íjcyáiyotsí íjcyátúnéllihye.

Jéemú tehme múnaa Jetsóoke ááhivéne

⁸⁻⁹ Áánaacáhjáa técoomí únúri tsaate obééjámuke téhmehíjcyámedívú tépejco níjkyéji múnáajpi bóhówáávéébedítýú Píivyéébe ámtsaráhcó diityéké ájchúcuuneri mítyane íllityéme. ¹⁰ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityedíñe. Muurá ímiá uubállema o tsáá ámúha éllevu pámeere mítyane ímíjyúúveíñe uubállema. ¹¹ Muurá tsúúca ámúhá avyéjuube

ámúhake pájtyetétsoóíbyeke tsáápille tsíimavá Dabíúvú coomívu. ¹² Aabe wájyamubááneri bíjínúmeíbye jéémú éébutawá pañe íjcyáábeke ámuha maájtyúmínetúre méwaajácuú diibyéjuco íjcyane.

¹³ Áanáacáhjáa diibye níjkyéji múnáájpi úniúvú tsijtye mítyame díbye nahbéjté bóhówaavéhi. Aaméhjáa Píivyéébeke dúúruvámé néehíi:

¹⁴ Maimijyu Píivyéébe níjkyéjiri íjcyáabej. Muurá íñújiri íjcyané míamúnáa díbye ímillédú íjcyame tsaímíyéjuco íjcyaiñé ñná diityé hallúri íjcyájúcootúme.

¹⁵ Aaméhjáa níjkyéji múnáa tsúúca péené boone diitye jéémú tehmejté néjcatsíhi:

—Cána bo metsu mepée Beréevu Píivyéébe meke úúballéné maájtyúmiki.

¹⁶ Ehdúhjáa íñéene ícúti téhullévú péeme ímiáané ájtyúmíté diille Maariáa, Jotséee, diibye tsíiménévu jéémú éébutawá pañe íjcyáabee, íjcyámeke.

¹⁷ Aaméhjáa díbyeke íajtyúmíne úúballé níjkyéji múnáájpi díbyewúudítýú nééneé. ¹⁸ Áánerihjáa ullévenúme. ¹⁹ Aanéhjáa Maariake íñé ímíjyaú pájtyelle téeneri ítsámeihjicyáhi. ²⁰ Átsihdyúhjáa diitye jéémú tehmejté oomí Píivyéébeke ávyéjútjoméré diityékée tene némeídyújuco tene íjcyanéllíhye.

Jetsóoke dítye mémenúne

²¹ Aanéhjáa 8 coojíva íjcyáábéwúuke íñaméhó níjcaúemííhé kíhdyahíróme. Átsihvúhjáa díbyeke memenúne Jetsóodívú níjkyéji múnáájpihjáa Maariake dílle éevátúné íhdéjuco néhdúme.

²² Téijyúhjáa dílle Maariá ímbájchoméíñe éévé úújetenéllí péeme Jerotsaréevu Moitsééuvuj téeveríhjáa Píivyéébe néené taúhbaju néhdú imyéénuki. Áhduréhjáa téijyu Jetsóoke Píivyéébe hójtsí pañévú pícyoomútsi. ²³ Ehdúhjáa meenúme Píivyéébe taúhbaju íllu néhdújuco: “Tujkénú pamévare wájpíikye tsíimávaabe Píivyéébe wáabyutáábé íjcyáahi.” ²⁴ Aamútsíhjáa tsajtyé Maariá ímbájchoméíñe hallúvú Píivyéébeke íícúveíñe mítyétsi wahpéjtétsikye díbye taúhbaju íllu néhdújuco: “Múu tóómehémútsíúbake íjúúumútsíúbake tsivá ímbájchoméíñe íicúve.”

²⁵ Téijyúhjáa Jerotsaréeri ímiáábé íjcyaaabe Tsimeóó tsaímíyé Píivyéébe ímillédú ícyahíjcyaaabe ítsohíjcyá íjraéémuke ímbáávyétsóoíbye tsááiñe. ²⁶ Áábé pañéhjáa Píivyéébe Apííchó íjcyane úúballé díbyeke díbyeí dsíjívétúnáa Píivyéébe wáalloíñe meke pájtyetétsoóíbyeke. ²⁷ Aabéhjáa Píivyéébe Apííchóré túkévétsoneri péé duurúvajúvu. Áanáacáhjáa Jetsóówúuma tsíjyumútsi úcaavé tééjá pañévú Píivyéébe taúhbaju néhdújuco díbyewúuke imyéénuki. ²⁸ Áhullévúhjáa diibye Tsimeóó díbyewúuke íihbúcúne Píivyéébeke dúúruvaabe néehíi:

²⁹ Ayúju Píivyéébeéj, tsúúca íñe oke ú ájtyúmítsó oké u néénevu díicúve múnáajpi o íjcyáábeke. Áhdícyane óví ílluréjuco o dsíjívéne. ³⁰⁻³¹ Tsúúca ó ájtyumí múhake pájtyetétsoóíbyeke pámeere míamúnáadívú u bóhówáávétsoóbeke. ³² Aabe peetédu néébe téhdure íjraéémú íjcyátúróné míamúnáake ímiájijtóvú waajácútsóohi. Áhdure íhñéjté íjraéémuke ávyéjútsooíbye.

33 Ehdúhjáa Tsimeóó ihjyúváneri tsíijumútsi ullévenúhi. 34 Téhduréhjáa diityétsi hallúvú piáábó táumeíbyé ímí dityétsi íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe Maariake:

—Áánúdityu íjcyane muurá mítyame memúnaa ijraémudityú éhniíñevu tútávááveéhi. Aame íllure dííbyeke ehdiívalleé ávyeyúúllétúme. Áronáa íjcyaimyé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. 35 Ehdú dííbyeke tene pájtyécooca waajácúmeíñe muhdú míamúnaa tsáápiitsá íjtsaméí íjcyane. Áijyu teene páneere u ítene uke tsíijuke ávyetá kimóhcó pájtyeé díííbúutu. Ehdúhjáa neebe Tsimeóó Maariake.

36-37 Áhduréhjáa íjcyalle tsáápille kéémelle Atséé dohjíba múnáajpi Panoééuvú ajyúwá Áánaa. Aalléhjáa bádsíjcaja íjcyácooca ityáíjváábema íjcyá 7 píjcyábáre. Aanéhjáa tsúuca 84 píjcyábájucó ipíibajyúúvatétsihdyu íjcyalle tsá íñehíjcyatú duurúvájatu. Pajyuvárehjáa Píívyéébeke dúurúvalléré ihjyúvahíjcyá dííbyema. Tsáíjyúhjáa áwahíjcyalle majcho dííbyema íhgyúvácooca. Aalléhjáa Píívyéébere tükévéjtsóneri íhdéjucó íiná pájtyeíñe úúbállehíjcyalle tétsihvu itsááne duurúvá Píívyéébeke. 38 Áané boonéhjáa úúbállele Jetsóó Mepájtyetétsoobe íjcyájucóóné pámeere Jerotsarée múnaa ipájtyetéíñe ítshíjcyámeke.

Natsaréevu ditye óomíñe

39 Ehdúhjáa Píívyéébé taúhbaju néhdu Jetsóój tsíijumútsi imyéénúné Boone oomí Gariréa íññíjivu íhcyóomi Natsaréevu. 40 Aanéhjáa Jetsóó Píívyéébé piáábójú pañe tsáimíyé píívyeebe panévaré waajácúhi.

Duurúvájá pañe Jetsóó íjcyane

41-42 Aabéhjáa tsúuca 12 píjcyábá íjcyáábema tsíijumútsi péé Jerotsaréevu pajtyeté wañéhíjvu ténevá píjcyábádú ipyéhíjcyádújucó. 43 Aanéhjáa téené pajtyétavu diityétsidityú coévaabe Jerotsaréevu dityétsi wáájácútúné hallúri. 44 Íjtsúcunúmútsihjyáa díbye péjucóóné tsaatéma. Áánemáhhjáa tsájcoojíjucó ipyéérone néhcóromútsi dííbyeke imúnáa pañe. Téhduréhjáa tsíjtye iwáájácúme pañe néhcóromútsi. 45 Áronemáhhjáa tsiíñe óómimútsi Jerotsaréevu dííbye néhcovu.

46 Aamútsihjyáa ájtyumí 3 coojívatú duurúvájá pañe taúhbájú uwáábojtéj píine ácutúnúúbé ditye íhgyúvájcatsiíñe lléébúcutúníhíjcyáábeke. Aabéhjáa téhdure díllóhíjcyá ícyánéjcutu diityéke. 47 Áaneríhjyáa ávyeta ullévenúmé muhdú kémúúbejíiva wáájácúneri. Téhduréhjáa dííbyeke ditye díllone díbye áñúcu híjcyáneri ullévenúme. 48 Áhduréhjáa tsíijumútsi dííbyeke íájtyúmíne ullévenúhi. Áábekéhjáa tsíiju néehíi:

—Llíhij, ¿aca íveekí ehdu múhtsikye ú dáriivéhi? Muurá muhtsi díícyáánidyu néebema uke ménéhcohíjcyá tsíñehjíréjucó íjtsámeímútsíye.

49 Áánéllíihyéhjáa neebe diityétsikye:

—¿Aca muhdú íivane oke ámuhtsi ménéhcohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuhtsi mewáájácútu Llíhíyó wákimyéiyi o íjcyáídyújucó o íjcyane?

50 Ehdúhjáa diityétsikye díbye néene tsá dityétsi wáájácútu íiná íñéeyíóné ehdu díbye néeneé.

51 Aabéhjáa botsí diityétsima oomí Natsaréevu. Aabéhjáa ícyahíjcyá tsáimíyé diityétsima muhdú dityétsi ímillédu. Aanéhjáa ímíwu tsíiju íjtsúcunúneri

ítsámeihijcyáhi. ⁵² Aabéhjáa tsúuca kééméveebe mítyanéjuco wáájacúúbeke ímí Píivyéébe íjtsúcunúúbeke téhdure míamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

3

*Tsojtsó múnájpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Ja 1.19-28)*

¹ Téijyúhjáa 15 pijcyábájuco Tibéerio pañétúejpi ávyéjuube íjcyánáa Póotsio Piráátó Jodéa íñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa Heróódé Gariréa íñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa íñahbe Peripé Itoréaa, Taraconútee, íjcyáné íñújícú avyéjuúbe. Áánetúhjáa Ritsanía Abiríniá íñújí avyéjuúbe. ² Áánetúhjáa Anáama Caipáamútsi pañétúejtési llúúwájte avyéjuútsi. Téijyúhjáa Tsacariá hajchi Jóáa íñéubará píivytúné íñújiri íjcyáabeke Píivyéébe néé dibye úwááboki. ³ Ahdújucóhjáa dibye úwáaboobéré péhijcyáné patsíhjívá múnáakéré Joodáa úníuri íjcyáné íñújine múnáake. Nehíjcyaabéhjáa ditye ímityuháñé íhvéjtsóne Píivyéébe icyánejcúvuréjuco íbúwáavéne itsójtsótsámei Píivyéébe diityédi ídáátsóvóne diitye ímityú illuréjuco íabájíveki. ⁴ Ehdúhjáa Jóáa úwáabohíjcyá Píivyéébe íhíyú uubáalle múnájpi Itsaíauvú íllu néhdújuco:

Méllééboó íñéubará píivytúné íñújiri íjcyaae keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímityú ámuha meicyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívakí. ⁵ Méímibáávyé ámuhá íjtsaméi éhne múúne juuva nehníwu nénéhíjiri pééroju meímibájchoju ímí tsatújkevéréjuco íjcyadu. ⁶ Muurá Píivyéébe wáallo meke pájtyetétsoíbyeke pámeere míamúnaa íájtyúmiki.”

⁷ Ehdúhjáa Jóáa úwáabohíjcyánéllii tsaate peecútéré dífbyedívú itsójtsótsámei tsáameke neébe:

—íÁvyeta mía íñimíyémúeméjté ámuúhal ¿Múha ámúhake néé peecútéré ámuha metsójtsótsámeíñeri mepállójcóiyóné Píivyéébe meke méímityuháñé hallútú ícúbáhraíñé méúmíwari íjcyánetu? ⁸ Tujkénúí méuujétsó ímíááné Píivyéébe icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwaaavéné mewáájácu ímíááné tehdújuco ámuha meíjcyane. Tsá ámuha menémeítyuró Aavaráauvúj tsiiménémúhaabe ámuha meíjcyánéllii íná ámúhake pájtyéityúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyáronetu Píivyéébe ípívyéjtsóiyá tsijtye Aavaráauvúj tsiiménémúháabeke. ⁹ Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi íbájtsoitu ímíñe néévátuhéjji úwáájiri íillóne cóvajtsódu.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye néénéllii tsaate néé díbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha méíjcyáiyáhi?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Wájyamúúvámé ájcúiyá tsájaavu tsaate wájyamúúvátumeke. Áhdure ma-jchómá íjcyame ájcúiyá ímájchoma íjcyátumeke. Ehdúhjáa neebe diityéke.

¹² Téhduréhjáa tsaate ávyéjúúbé wáábyuta dsíídsíke áhdótsohíjcyámé itsójtsótsámei díbye éllewu ípyééne néé díbyeke:

—Uwáaboóbej, ¿aca muhdú muha méíjcyáiyá ímí Píivyéébema meíjcyaki?

¹³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá íñújí avyéjúúbé taúhbaju nééné ehníñevu ámuha maáhdótsohíjcyáityuró míamúnáake.

14 Áhduréhjáa tsaate tsodáhómú nées dífbyeke:

—¿Ácooca muha muhdú méfjcyáiyáhi?

Áánélliihyéhjáa idyē neēbe:

—Tsá tsaate éhne peecúteré ámuha medótúcuhyjátyuróne. Áhdure tsá tsaate hallúvú ámuha maállítyuróne. Áhdure ámúhake múhduná ditye ámúhá wákimyéi áhdone múu ímí ijsúcunú tehdújuco.

15 Ehdúhjáa diityéké Jóaa nénéllii dífbyedítýú míamúnaa ijsámei tsáiyu múu diibyējuco míamúnáake pájtyetésóiibye díbye fcyane. 16 Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhake ó tsótsohíjcyá nújpanyori. Áánetu fcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóiibye táehníífnevu íhtsútuube fcyáábeke íjtyúhápájíubaré o tácoriúcu dífbyedívú o píihívityúroóbe. Diibye ihdyu ímiáané cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píivyéébe Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cújúwá pañévú waagóóiibye. 17 Muurá dówajcárováiibye ímityúmedítýú ímiáámeke éhne múúne bñv páñétú trígo meújune maááhívetsódu. Muurá ímiáámeke iújcúne ímityúmeke waagóóiibye cújúwa mújyú áabatétyúwá pañévú éhne múúne trígo névá meújúné boone téhiibájí bñvámá mecóvajtsódu.

18 Ehdúhjáa Jóaa ímiáájú úwáábohíjcyá míamúnáake. 19 Aabéhjáa ávyéjuube Heróódeke nées íveekí ímínejíí íñahbe Peripé táábake díbye táábaváne. Téhduréhjáa neebe díbye tsíñehji ímityúné méénuhíjcyáne. 20 Ehdúhjáa Jóaa úwaabóné illéébóiyótsilhuve íllure dífbyedívú tééné hallútú cuvéhoojánútsóobe. Ááneríhjáa éhniífnevuré ímityúné méénuúbe.

Jetsóó tsójtsótsámeíñe (Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

21 Aanéhjáa Jóaa míamúnáake tsótsohíjcyáábedívú téhdure Jetsóó tsójtsótsámeíñi. Aabéhjáa Jetsóó Píivyééebema íhjuvúnána cáámetu dífbyé Apíichó íjuuúdu bóhówaavéné niityé dífbyedívu. 22 Áanáacáhjáa Píivyéébe nées cáámetu:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó ímíjyúúhí.

Jetsóó íhdé múnááívu (Mt 1.1-17)

23 Aanéhjáa Jetsóó 30 pijcyábá fcyaaabe botsíi tujkénú íwákimyéi. Aabéhjáa tene némeíhíjcyádú Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Eríi hajchi. 24 Áánetúhjáa Eríi Matáa hajchi. Áánetúhjáa Matáa Revíi hajchi. Áánetúhjáa Revíi Méekí hajchi. Áánetúhjáa Méekí Jáaná hajchi. Áánetúhjáa Jáána tsijpi Jotséé hajchi. 25 Áánetúhjáa Jotséé Matatíi hajchi. Áánetúhjáa Matatíi Amóó hajchi. Áánetúhjáa Amóó Naóó hajchi. Áánetúhjáa Naóó Éerí hajchi. Áánetúhjáa Éerí Nagái hajchi. 26 Áánetúhjáa Nagái Máa hajchi. Áánetúhjáa Máa tsijpi Matatíi hajchi. Áánetúhjáa Matatíi Tsemeíi hajchi. Áánetúhjáa Tsemeíi Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jodáa hajchi. 27 Áánetúhjáa Jodáa Joanáa hajchi. Áánetúhjáa Joanáa Réétsá hajchi. Áánetúhjáa Réétsa Tsorobabéé hajchi. Áánetúhjáa Tsorobabéé Tsaratiéé hajchi. Áánetúhjáa Tsaratiéé Néerí hajchi. 28 Áánetúhjáa Néerí Méekí hajchi. Áánetúhjáa Méekí Áadí hajchi. Áánetúhjáa Áadí Cotsáa hajchi. Áánetúhjáa Cotsáa Emodáa hajchi. Áánetúhjáa

Emodáá Ééré hajchi. ²⁹ Áánetúhjáa Éére Jotsoéé hajchi. Áánetúhjáa Jotsoéé Erietséé hajchi. Áánetúhjáa Erietséé Joríí hajchi. Áánetúhjáa Joríí Matáá hajchi. Áánetúhjáa Matáá Revíí hajchi. ³⁰ Áánetúhjáa Revíí Tsimeóó hajchi. Áánetúhjáa Tsimeóó Jodáá hajchi. Áánetúhjáa Jodáá Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jonáá hajchi. Áánetúhjáa Jonáá Eriakíí hajchi. ³¹ Áánetúhjáa Eriakíí Meréá hajchi. Áánetúhjáa Meréá Maináá hajchi. Áánetúhjáa Maináá Matátá hajchi. Áánetúhjáa Matátá Natáá hajchi. ³² Áánetúhjáa Natáá Dabíí hajchi. Áánetúhjáa Dabíí Itsaíí hajchi. Áánetúhjáa Itsaíí Obéé hajchi. Áánetúhjáa Obéé Bóó hajchi. Áánetúhjáa Bóó Tsamóó hajchi. Áánetúhjáa Tsamóó Naatsóó hajchi. ³³ Áánetúhjáa Naatsóó Aminadáá hajchi. Áánetúhjáa Aminadáá Aráá hajchi. Áánetúhjáa Aráá Ejróó hajchi. Áánetúhjáa Ejróó Páaré hajchi. Áánetúhjáa Páaré Jodáá hajchi. ³⁴ Áánetúhjáa Jodáá Jacóóbó hajchi. Áánetúhjáa Jacóóbó Itsáá hajchi. Áánetúhjáa Itsáá Aavaráá hajchi. Áánetúhjáa Aavaráá Taréé hajchi. Áánetúhjáa Taréé Nacóó hajchi. ³⁵ Áánetúhjáa Nacóó Tseróó hajchi. Áánetúhjáa Tseróó Ragáó hajchi. Áánetúhjáa Ragáó Perééké hajchi. Áánetúhjáa Perééké Hebéé hajchi. Áánetúhjáa Hebéé Tsáará hajchi. ³⁶ Áánetúhjáa Tsáára Caináá hajchi. Áánetúhjáa Caináá Apatsáá hajchi. Áánetúhjáa Apatsáá Tséé hajchi. Áánetúhjáa Tséé Noéé hajchi. Áánetúhjáa Noéé Raméé hajchi. ³⁷ Áánetúhjáa Raméé Matotsaréé hajchi. Áánetúhjáa Matotsaréé Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Jaréé hajchi. Áánetúhjáa Jaréé Mararéé hajchi. Áánetúhjáa Mararéé Caináá hajchi. ³⁸ Áánetúhjáa Caináá Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Tsééte hajchi. Áánetúhjáa Tsééte Adáá hajchi. Aabéhjáa díibye Adáake Píivyéébe ípívyéjtsó tujkénú íñúbatüre.

4

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne (Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Aanéhjáa Jetsóó pañe Píivyéébe Apííchó íjcyaaabe Joodáatu óómíbyeke téenere tsajtyé íñéubá píivyéetúné íñújivu. ² Áhullévúhjáa Naavéné mávárijchó dííbyeke. Áijyúhjáa 40 coojívájucó májchótuube téhulle íjcyaaabe ajoyábáavatéhi. ³ Áábekéhjáa díibye Naavéné néehíí:

—Bo ímiáané Píivyéébe Hajchi u íjcyáhajhíí íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

⁴ Áánéllihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré majchó tájpi meijcyatüne.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóó nééne boonétú dííbyeke tsajtyéébe cáméhbaúvu. Átsihyúhjáa úújétsoobe páneere íñújí avyéjuvu. ⁶⁻⁷ Áánemáhjáa neebe dííbyeke:

—Íñe páneevúre uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajhííjyu. Muurá tahñe páneere íñe imíwu nééne íhtsútunéhjí íjcyane. Áánevu muurá o ímíllémeke ó ájcúiyáhi.

⁸ Áánéllihyéhjáa idyé neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrúváábeke méíicúv iyáhi.”

⁹ Ááné boonétúhjáa idyé dílbyeke tsajtyéébé Jerotsaréevu. Áánemáhjáa duurúvájá hallúvú cáamevu itsajtyéébeke neébe:

—Áyu cána ímiáané Píivyéébé Hajchi u ljcýáhajchíí ichihdyu cátsiñíivyé baavújuco. ¹⁰⁻¹¹ Muurá dílbyé waajácúháámitu neéneé:

Píivyéébe wáalloo níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme ñná uke ipáptyétuki. Aabe tsá ñnéúbatu u wápújuúvéityúne.

¹² Ehdúhjáa Naavéné Jetsóoke neénéllii neébe:

—Téhdure muurá Píivyéébé waajácúháámitu neéneé: “Tsá Máavyéjuube Píivyéébeke memávárijchóityúne.”

¹³ Aanéhjáa tsiñe imávárijchóiyóné ipíivyetéjúcoótúnéllii ñlluréjuco díbye ñhvétsoñúne dílbyeke.

Jetsóó úwáábótujkénúne Gariréa iññúji múnáadítyu
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Átsihdyúhjáa óomii bye Jetsóó Gariréa iññújivu Píivyéébé Apíichó dílbyé pañe ljcyaábe. Ájyúhjáa díbye méénúne uubállé tsújaavé páneere tééné iññújiri.

¹⁵ Aabéhjáa tééné iññújiri ljcýané pihcyáávejááneri úwááboobéré péñjcyáábeke duurúvahíjcyáme.

Jetsóó Natsaréri úwaabóne
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶⁻¹⁷ Átsihdyúhjáa peebe Natsaréevu ípyéé ipíivyécoomívu. Aabéhjáa imyéénuhíjcyádú wáyeeévejcóóji pihcyáávejá pañévu eevé Píivyéébé ihjyú uubálla múnáajpi Itsaiaúvú waajácúhaamívu ditye ájcuháami. Íllúhjáa díbye ééve tsí neéhi:

¹⁸ Píivyéébé Apíichó óoma ljcýahi. Aabe oke picyóó ímiájíjtó wáajácútúmeke o úúbálleki. Muurá ídátso ícyahíjcyámé ímityúnéhji pañe éhne múúne hállúvatúmé ljcýadu ícubáhrajte. Áánetu diityéké ó ijchívyétsoóhi.

¹⁹ Áámeke ó úúbállaé Píivyéébe diityémá ditye pájtyetíñe méénune.

²⁰ Ehdúhjáa nétsii íéévéne boone téhaamívu tééjá wákimyéi múnáajpikye íajcúne ácúúveébe. Áábedívúhjáa pámeere tééjá pañe ljcýame ullévenúhi.

²¹ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ehdúu Píivyéébe íwaajácúháámitu neéne eévé tsúúca úújetéhi. Aane muurá tsúúca ámuha mélleebó o éévene.

²² Ehdúhjáa Jetsóó diityéké neéne pámeere ímí íjtsúcunúhi. Aaméhjáa íullévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu Jotséé hajchi ljcýatúne?

²³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Behtyu ámuha oke méneéhi: “Taabóóbé u ljcyaabe bo uure tááboméj.” Ehdú muurá ámuha méneé ñllu ámuha oke menéíyóne: “Capenaóó cóómiyí méénúráítyúronéhji u méénuhíjcyádú cána meenu ícyoomíyí awáá úpée u píivyécoómiyi.”

²⁴ Átsihdyúhjáa tsiñe neébe:

—Cáhawáá ímiááneturé ámúhake o neéki: Tsá muurá cáábyekeíkyé Píivyéébé ihjyú uubálla múnáadítyú íññúji múnáa ávyejúulléityuróne.

²⁵ Muuráhjáa íjraéemú pañe mítyame píibájyujte walléemú ljcýará Eriaúvú Píivyéébé ihjyú uubálla múnáajpi ljcýacoóca. Téijyúu ájyaba tééné iññújiri 3 pijcyábáj pñnévú daarí ljcýánaáaca. ²⁶ Áronáaca tsá Píivyéébe wáallootú

Eriáúvuke diityé élleu dibeýe diityéké nééne ditye llééboítyuróné iwáájácúnema. Áánemáa wálloobe Tsidóo iinújiri Ijycacóomí Tsaréetari Ijcyané piibájyulle éllévuré díbyeke. ²⁷ Téhdurée Ijcyámé mítyame Ijpi chajááveri chémeme Eritséouúvú Píivýéébé ihjyú uubálle múnáajpi Ijcyáijyu. Árómedítyúu tsá tsáápiuba bóhítsámeityúne. Apáábyéree Tsíiriá iinúji múnáajpi Naamáa bóhítsámeí Eritséodívú Ipyée icyáhcujsótújuco Ijcyaaábe.

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóo néénetu cayóbaávatémé pámeere pihcyáávéjá pañe Ijcyame. ²⁹ Áánemáhjáa díbyeke Ijchívyetsómé técoomi Ijcyané caméhbáutu díbyeke iwááoorki. ³⁰ Áronáacáhjáa mújyúrú péjúcoóbe.

*Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóo wáagoóne
(Mc 1.21-28)*

³¹ Aabéhjáa péé Gariréa iinújiri Ijycacóomí Capenaóovu. Átsi múnákéhjáa úwááboobe wáyeéévejcóoji. ³² Aaméhjáa ullévenúhijcyá muhdícyánéjcuri tukévéwu díbye úwáábóneri.

³³ Ájyúhjáa Ijcyaaabe tsaapi tétsihyi pihcyáávéjá pañe naavéné ípañe Ijcyaaábe.

³⁴ Aabéhjáa kéévánécoba néehii:

—Ijsetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u Ijcyaaábe! ¿Íveeki múúhake yú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake yú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivýéébé Hajchi u Ijcyane.

³⁵ Ehdúhjáa naavéné díbyé pañétú ihjyúvánéllii Jetsóo néé díbyeke:

—¡Cúúvéhulléré dícyal! ¡Díjchivye áadí pañétú!

Ahdújucóhjáa díbye Ijchivýéné diityéj piinévú íjcaáyóóbedítýú díbyeke tútávajtsótuubére. ³⁶ Áánerihjyáa pámeere iúllévénúne néjcatsíhi:

—¿Aca múhdutú díbye néhdújuco naavémú íchivýehíjcyané tsaaté pañétú?

³⁷ Ehdúhjáa díbye méénuhíjcyané uubállé tsújaavé pámeere tééné iinúji múnáadívu.

*Péedoró báábeke Jetsóo bóhítsóne
(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)*

³⁸ Aanéhjáa pihcyáávéjá pañétú íjchivýedú Jetsóo péé ímamyémuma Tsimóo jávu. Áánáacáhjáa díbyé baabe áívyeri chéménéllii díbyeke nééme díbye íbóhítsoki. ³⁹ Ahdújucóhjáa díbye teene cheme úhbánetu díilleke tene pájtyene. Aalléhjáa íbóhíne diityéké májchotsóhi.

*Mítyámeke Jetsóo bóhítsóne
(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)*

⁴⁰ Ájyúhjáa meíjyunúronáa tsívahíjcyámé páhdváré nééne chémeri chéméméhjike díbye élleu. Áámekéhjáa idyócárájconeri bóhítsóhíjcyaaábe.

⁴¹ Aanéhjáa tsaaté pañétú díbye naavémuke Ijchivýetsómé nehíjcyáhi:

—Uu muurá Píivýéébé Hajchi.

Waajácúméhjáa ímiááné diibyéjuco Pájtyetétsoobe díbye Ijcyane. Áámekéhjáa neebe tsiíne ditye tehdu íhijyuvájucóótuki.

*Jetsóo úwaabóné pahúllévaré Gariréa iinújí pañe
(Mc 1.35-39)*

⁴² Aanéhjáa tsitsívevu Jetsóo péé técoomítyú tsiélleu múubará Ijcyátúhullévu. Áronáacáhjáa míamúnaa néhcoméré pééme úújeté díbyedívú.

Aaméhjáa wájuryá dííbyeke díbyéi ipyéétu diityédítu. ⁴³ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—Áronáa ó imíllé téhdure tsícyoomíji múnáake o úúballéné Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju. Muuráhjáa téénéllí Píívyéébe oke wallóóhí.

⁴⁴ Ahdújucóhjáa díbye úwááboobéré péhijcyáné Gariréa iñújiri pihcyáavejááné pañe.

5

Mítiane amómeke ditye újcune

(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

¹ Tsáijyúhjáa Jetsóo Genetsarée unéú úníuri íjcyánáa mítiane míamúnaa dííbyedívú pihcyaavé Píívyéébé uwááboju illéébúacunúné imíllénema.

² Áanáacáhjáa ájtyúmíibe míneecu íéveniícú tééú úníuri cátsuhjúacunúmíícú témíicú aabájajtéhjáa ítsinúcoohóné iñíjtyu íjchívyéné boonéemíicú.

³⁻⁴ Aanéhjáa Tsimóo éhmí pañevú iúcaávéne neebe ditye áyánéwu dííbyeke píinéehívú icyátújcaáyoki. Aabéhjáa téemí pañétú diityéké iúwáábótsihdyu nées Tsimóoke:

—Áyu cána illuréjuco ípañétsí métsínúútej.

⁵ Áanéllíihyéhjáa Tsimóo nées dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ávyetáne pécóhájchótá muha métsínuurómé tsá meújcutú tsáápiúbake. Áronáa ihdyu u néénéllí tsiíñe muha métsínúúhi.

⁶ Ahdújucóhjáa tsínuume mítiane újcune amómeke. Ávyetáhjáa tsínucóóhó illuréjuco móhtobáné diityé padúúcuri.

⁷ Áanéllíihyéhjáa íhyójtínseri bómihcómé íñahbéjté ihdyémíri íjcyámeke ditye ípiáábotéki. Ahdújucóhjáa péemema ditye íjchívyetsóne. Aanéhjáa ávyeta íhmínéécú buúúvetu.

⁸ Ááneríhjáa díbye Tsimóo Péédoro iúllévenúne Jetsóo lliíñevú imímóúúvéne néehí:

—Ávyéjuúbej, ímítyuube o íjcyaaabe tsá díúníuri o íjcyáítuyóne.

⁹ Ehdúhjáa neebe ávyetá mityáné amómeke iújcúneri iúllévenúnema.

¹⁰ Téhduréhjáa íñahbéjtétsí Tsebedéó hájchímútsí Jacóóboma Jóáámutsi ullévenú téeneri. Áronáacáhjáa Jetsóo nées Tsimóoke:

—Tsájúréévedíñe. Muurá íñe amómé lliíñája múnáajpi u ícyahíjcyaaabe ícyoocátú míamúnáakéréjuco Píívyéébé icyánejcúvú u íbúwáávétsoíñe.

¹¹ Áanéllíihyéhjáa icyátúúvétsihvúré páneere íhvéjtsóne Jetsóomáyéjuco dítye pééneé.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóo bóhítsóne

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Aabéhjáa Jetsóo tsácoomíyí íjcyánáa tsaapi íjpi chájááveebe tsáábe dííbyeke íajtyúmííbe lliíñevú imímóúúvéne néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

¹³ Áanéllíihyéhjáa Jetsóo dííbyeke dócárájcoobéré néehí:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca bóhííbe. ¹⁴ Áábekéhjáa boíjcyuube díbye muuca iúúballétu muhdú íbóhííne. Neebéhjáa dííbyeke:

Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dífbyedívú dúhjítsámeityeco. Ááne Moitsééúvúu néhdu Píívyéébeke tsíeméneri ú íícúvéé téénetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóone.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néérónáa tsúuca pámeere tééné uubállé waajácúhi. Áánéllíihyéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávehíjcyá dííbyé uwáábovu díbye díityéké íbóhítso dítye chéménéhjítu. ¹⁶ Áronáacáhjáa díityédítýú múha íjcyátúhullévú péhíjcyabe Píívyéébema ílhjývaki.

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóhítsoone
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Aabéhjáa Jetsóó tsáijyu úwáábohíjcyánáa íjcyámé tétsihyi paritséómuma taúhbájú uwáábojte Gariréaa, Jodéaa, íjcyané íñújícutu pahúllevátú tsáámeé. Áhduréhjáa íjcyámé tsaate Jerotsaréetu tsáámeé. Aaméhjáa íiténáa Jetsóó Píívyéébé íhnáhoori bóhítsohíjcyá chéméméhjíke. ¹⁸ Áanáacáhjáa tsaate tsivá ííbotári íjpi vááúmeityúúbeke. Áábekéhjáa imíllerómé Jetsóó tsájá pañe íjcyáábe éllevu itsájtýene. ¹⁹ Áronáacáhjáa tsá dítye píívyetétú múhdutú iúcaávéiyóné mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. Áánéllíihyéhjáa cáamevu íñéríivýéne dííbyé tujkévetu idyóhejúróhéjtu níityétsómé dííbyeke míamúnááj pñnévu. ²⁰ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muúbej, tsúuca úhdi o ídáátsóvéne díímítýú o ábájíivéhi.

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó nééne taúhbájú uwáábojtémá paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íveekí ímityúné íhjíyúvá Píívyéébe ímí íjtsúcunúnejíivari? Tsá muurá míamúnáa ímityuháñe mewáágóóityuróne. Apáábyéréé ihdyu Píívyéébe píivyeté teene iwáágoone.

²² Ehdúhjáa dítye néjcatsíñé Jetsóó iwáájácúne néé díityéke.

—¿Aca íveekí ehdu ámuha méíjtsámeíhi? ²³ Áánerá o píivyeté míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé mítyuháñé díityémá o ímíbjachóne. Áánélli o píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díímítýú úuma o ímíbjachóhi.” Áhdure o píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dípye.” ²⁴ Áhdícýane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe muhdú o méénune.

Ehdúhjáa íñééne díibye íjpi vááúmeityúúbeke neébe:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye dihjíyávu.

²⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénemáyé díityéj pñnétú íjyóócúúvéne péjúcoobe íhjíyávu Píívyéébeke dúúrúvaabére. ²⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame iúllévenúne téhdure duurúvá Píívyéébeke. Aaméhjáa itsájúréevéne nééhií:

—¿Aca muhdú aabye meke ullévenútsóhi?

Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Átsihdyúhjáa péébe Jetsóó ájtyúmité Revíkye ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike íáhdótsohíjcyátsihyi ácuúcunúúbeke. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávye.

²⁸ Áhdújucóhjáa díbye páneere imyéénuhíjcyané íhvéjtsóne dííbyemáyéjuco pééneé.

²⁹ Aabéhjáa Jetsóoma wáñehjíváté ihjyávu. Áánevúhjáa dibye míñutsómé mityame tsáá tsijtye íñújí ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa tsjtyehji íjcyá tétsihyi diityéma. ³⁰ Áánélliihyéhjáa paritséomú tauhbájú uwáábojtémá néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí ámuha ménahbévá aatyé ímiáámemájíivari?

³¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Tsá muurá taabóobé bóhíime tsaimíyé néemeke táábotúne. Muurá ihdyu chémemekéré tááboobe. ³² Ahdícyané tsáháa ímiááme wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ímityúme wáábyú o tsáá diityéké o ímíbáávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye íbúwááveki.

Jetsóó mamyémú majcho áwatyúne

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii néeme dííbyeke:

—¿Aca íveekí Jóáá mamyémuu, paritséomú mamyémuu, íjcyame tsáijyu majcho áwahjycá Píívyéébema íhhyúvácooca? Áronáa muurá dímamyémú tsá téhdu méenuhíjcyatúne.

³⁴ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca tsaatétsí táábávajcatisíñé wañéhjivu tsáámeke ámuha majchótú mááwáchóiyáhi? Ehdú néene támamyémú tsá majcho áwáítyuró diityémá o íjcyané hajchóta. ³⁵ Muurá ihdyu íjcyaiñé diityédítýú o pééiñe. Áijyu ihdyu óví muhdú íñéhajchíí awámye.

³⁶ Ehdúhjáa íñéené boone diityéké úwááboobe nééhií:

—Tsá muurá tene ímityú béhbátu tsúúcáaja wáyyamu mepájaabóne. Muurá íllure éhniíñevu táváajcároba. ³⁷ Áhdure tsá tene ímityú béjpcáyo bíínojpácýo mepícyoone tsúúcáau míhíhíneuhéne cahpáyú pañévu. Muurá béjpcáyo iúhtsaráúúveneri táváajcó tsúúcáau. Áijyu muurá wágóoovéné tsanéécújuco bíínojpácýoo, cahpáyuu, íjcyane. ³⁸ Áánéllii béjpcáyo mépañénú bééú pañévúre. ³⁹ Muurá tsúúcáajpcýoré íadone ímillémé tsá adóítyuró béjpcáyo bíínojpácýo tsúúcáajpcýoré ímí diityédívú néénélliihye. Ehdúhjáa neebe Jetsóó dityéke.

6

Wáyeéévejcóójí Jetsóó mamyémú majcho újcune

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Aabéhjáa tsáijyu wáyeéévejcóójí ímamyémuma úmihéj píinétú pájtyénáa bajtsóháñetu ujcúme ímájchoki. ² Aanéhjáa paritséomú ííténe néé diityéke:

—¿Aca íveekí ehdu ámuha mémeenú íjcyooji wáyeéévejcóójí meméénúítyuróne?

³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehjycatú tsáijyúu íajyabáávaténéllii íñahbéjtema Dabíiúvú téemuré méenune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne?

⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévu iúcááváne ímájchóityuróné Píívyéébé íicúvé pááa majchómé apáámyéré llúúvájte máchohíjcyáne.

⁵ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá íñe Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcooji wáyeéévejcóójí.

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímjpyetésóne
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Tsáijyúhjáa téenere wáyeeévejcóóji pihcyáávéjá pañévú Jetsóó úwaabóhi. Áánacáhjáa tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsi múhdurá néébe tétsihi. ⁷ Áánélliihyéhjáa tauhbjáju uwaábojtmá paritséomú Jetsóodívuré ítehjycyá dílbyeke téjcooji díbye bóhíitsóhajchíí téenej téeveri ímityuube díbye íjcyane íñéero. ⁸ Ehdúhjáa ditye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé dílbye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána dichaj.

Ahdújucóhjáa díbye péene dílbye élleu. ⁹ Áábedityúhjáa neebe diityéke:

—Ámúhake ó dílloó tsane: ¿Aca tsá íjcyooji wáyeeévejcóóji mepiáábóityuró tsaatéke tsíméné pájtyemeke, mityá méihvéjtsóiyá ditye idsíjivekij?

¹⁰ Ehdúhjáa íñéene diityéke íiteebéré néé dílbyeke:

—Muúbej, cána ílleu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucóhjáa díbye cujúúvénemáyé téhojtsí ímjpyeténe. ¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó méenune dílbyeke múnáátsohjycyámé ííténe ávyétá íhnáhó cayóbaávatéhi. Áánemáhjáa pítyácócatsímé muhdú dílbyeke imyéénuíñé.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² Téijyúhjáa Jetsóó caméhbaúvú péébe Píivyéébema ihjyúvápéjcovéhi. ¹³ Áané tsitsívevúhjáa pihjyúcuube dílbyema péhíjcyámeke. Áámedityúhjáa újcuube 12-meváké pañétúejte ímamyémú íjcyame úwaáboméré péhíjcyáimyeke. ¹⁴⁻¹⁶ Aaméhjáa ílluúme: Tsimóóhjáa íjcyáábeke téhdure Péédoródívú díbye méménuúbee, íñahbe Aderéee, Jacóóboo, Jóááá, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, tsijpi Jacóóbó Apéó hajchii, cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, tsijpi Jóóda Ijcarióóté bóónétúhjáa dílbyedívú méénútsóíibye, éhdume.

Jetsóó mityámeke úwaabóne
(Mt 4.23-25)

¹⁷ Aaméhjáa teene caméhbáutu tsáame wajtsí ityujkévétsihvu. Áijyúhjáa mityane míamúnaa Jetsóó uwaábó illéébucunú tsáacunú pahúllevátú teene Jodéá íiñújitu Jerotsarétuu, Tíírótuú, Tsidóotuu, íjcyane. Aaméhjáa tsivá chéméméhjike díbye íbóhíitsoki. ¹⁸ Áámedityúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke díbye wáágóóné boone tsaímijéjuco ditye ícyahíjcyáne. ¹⁹ Pamévárehjáa chéméméhjí ímíllehíjcyará dílbyeke idyómajcóné tsaatéhjáa dílbyeke idyómajcóneriyé bóhíhíjcyané íajtyúmínéllíihye.

Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane
(Mt 5.1-12)

²⁰ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuke ííténe néehíí:

—Maímijyu ihdyu ámuha idáátsóméhjíúvú menéeme meíjcyanej. Muurá tehdu néémé wáábyuta Píivyéébe avyéju.

²¹ Maímijyu ámuha meíjcyane díbye ímillédú ámuha meíjcyáíyóneri met-súurámehijcyáme. Muurá ámúhake píááboobe tehdu ámuha meíjcyaki. Maímijyu ámuha meíjcyane kímóhcó nénehji ámúhake pátyehíjcyáme. Píivyéébe muurá ámúhake ímjyúúvetsóhi.

22 Muurá íñe Míamúnaájpidívú o ípívyéévéébeéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu oke cáhcújtsotúmé ámúhake tsarílléhi. Aame tsá ámúhake lléébóityúne. Ámúhake átérééjtédí idíllóne nehníwu ihjývahíjcyáimyé ámúhadítyu. Árome ihdyu maímijyu ámuha meíjcyanej. 23 Muuráhjáa téhdure éjyúúvú díityé íhdé múnááúvú Píívyéébé íhjú uubálle múnáadi ícúbárahíjcyáhi. Ahdu ámúhake dítye dáríívéroné pañe óví ámuha íllure méimíjyúúhí. Muurá ámuha meícúbáhrámeíñe áhdó íñe ímíjyaú Píívyéébe ámúhake pícyoóhi.

24 Áánetu ihdyu íhtsutúmé ehnéva múnáa téeneríyé tsúúrámehíjcyámeke máidaátsoju tene pájtyeíñej. Muurá téneri dítye ímíjyúúveróné níjkévaá díityéma.

25 Ehdú íñe ímíjyaú panévatúré ícyahíjcyámeke máidaátsoju tene pájtyeíñej. Muurá ídátsó díityémá níjkévaíñé íñe ímíjyaú dítye ícyahíjcyaróne. Muurá ímíjyuuri íjcyarómema níjkévaíñé kímóónevúréjuco.

26 Áhdure dítye ávyejúúllehíjcyámeke máidaátsoju tene pájtyeíñej. Ehdúu muurá díityé íhdé múnááúvú íyee Píívyéébé íhjú uubálle múnáadi díllómeímyeke tsaate ávyéjútsohíjcyáhi.

*Meke múnáájsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 Ahdícyane ámuha oke melléébúcutúmeke o neé ámuha mewájyu ámúhake múnáájsórómeke. Áhdure ámúhake tsarílléromeke múu píaabóhi. 28 Téhdure múu ámúhadítyú ímityúne íhjúvvarómema tsaímíyé íhjúváhi. Téhdure ámúhake áábohíjcyarómé hallúvú múu táúmeí píaabó Píívyéébeke. 29 Áhdure tsaate ámúhake méénúhajíí tsá múu píámeítyúne. Téhdure ámúhá wájyamú díivane dítye ámúhadítyú újcúhajíí múu íhvejtsó tsíijya dítye itsájtyeki. 30 Áhdure ámúhake tsieméné táúmeímyeke múu ajcúhi. Áhdure tsaate ámuha éhné náníhajíí tsá múu díllotúne. 31 Áhdure pamévamáyé ámuha ímí meíjcyane méimílléhajíí múu ícyánéjcutu ímiááméré íjcyáhi.

32 Muurá ámúhake wájyúmekéré ámuha mewájyúhajíí tsá ímiá wájyú tene íjcyatúne. Muurá ímityúne míamúnáa íjcyarómé téhdure díityéké wájyúmemáyé wájyújcatsíhi. 33 Téhdure ámúhama ímiáámé íjcyámemáyé ámuha ímiáámé meíjcyáhajíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúme íjcyarómé tehdu meenúhi. 34 Áhdure ámúhake tsieménevu ajcúmekéré tééné cápáyóóvére ámuha maájcúhajíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúme íjcyarómé tsaatéke tsieménevu ajcú dítye ipíámeíkiye. Ahdu tsá múu neétune. 35 Ámúhake múu néhnílléromeke iwájyúne panévatúré dítye píhtónéhjitu píaabó dítye ámúhake píámeítyúronáaaca. Ehdú ámuha mepíaabóhajíí íhtsútuube Píívyéébej tsíímé ámuha meíjcyame íñe ímíjyaú méjcyáahi. Muurá Píívyéébe ímityúme íjcyarómeke ídaatsólléne píaabóhíjcyáhi. 36 Ahdícyane óví ámuha pamévakéré meídaatsólléne mepíaabóhíjcyá Méécáani Píívyéébe méénuhíjcyádu.

*Tsijtye múhdurá íjcyáneri mehjúvavátyuróne
(Mt 7.1-5)*

37 Tsá múu íhjúvavátú tsijtye múhdurá neémedi Píívyéébe ámúhake íñéetu téhdure ímityúme ámuha meíjcyane. Tsá múu tsíjtyedi ícúbáhratú Píívyéébe

ámúhadi ícúbáhrátuki. Téhdure ámúhakye ímityúné tsaate méénuróné múu íhvejtsó ñná diityéké méénutúmeré téhdure Píívyéébe ámúhakye ñná imyéénútuki. ³⁸ Múu píaabó múhdurá néérómeke téhdure Píívyéébe ámúhakye ipíááboki. Muurá ímíáámeke píááboóbe. Aabe muurá ámuha muhdú tsíjtyeke mepíáábohíjcyádúré ámúhakye píááboóhi.

³⁹ Téhdurehjáa tsiíñe Jetsóó úwááboobe nééhií:

—¿Aca tsaapi hállúvátuube tsijpi téhdure néébeke tsajtyéiyá tsiéllevu? ¿Aca tsá tsamútsíyé áákityéítyuró wáhyéju dííwáné pañévu? ⁴⁰ Tsá muurá tsaapi mamye dílbyeke úwáábohíjcyáábé ehniíñevu wáájacutúne. Muurá ihdyu páneeréi iníjkévacooca botsíi díbye wáájacúdú wáájacúube.

⁴¹ ¿Aca íveekí ámuha méijyáacunúhíjcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménebááné íjcyane wáájacúmeítyúme? ⁴² Muurá úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééítyuróne: “Cána muha ámúhakye mebohdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.” ¿Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímíáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméi eene úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha maájtyumímé mebohdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdííwáné ímityúwu méénúneri íjyáacunútú tsáijyu múu ehniíñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdííwamé meíjcyane
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Tsá muurá oove néévahíjcyáné uméhé nééváítyuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyáné uméhé tsá múijyú nééváítyuró oove íjcyane. ⁴⁴ Muurá íñéevatúré méwaajácú uméhééne kééméhéhjí íjcyane. Tsá muurá múijyú tsúhjívahe nééváítyuró híigoó. Áhdure tsá múijyú wacyónejke nééváítyuró baáco. ⁴⁵ Ahdu ííwvane muurá ímíáámé ííbúwá pañe ímíá íjtsaméi íjcyanéjuco dítye íhjuváne. Áánetu ímityúmé íhjuvává ííbúwá pañe ímityúné íjtsaméi íjcyanéjuco. Muurá muhdú ííbúuúné íjtsaméi íjcyadújuco dítye íhjuváne.

Míityétsi ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Íveekí ámuha oke Ávyéjúúbedi médíllóhíjcyá ámúhakye o nééne ámuha melléébo ne tehdu meíjcyámejívári? ⁴⁷ Cáhawáá ámúhakye o úúbálle muhdú tahñéjé oke lléébo me íjcyane. ⁴⁸ Muurá tsaapi ánúmeíñbyé cóhpéj nétsihdyu ávyéta pañe itséhdíhyejújiri íapíhájúné wádúhcúhi. Aaja tsá núpabya wááoítyuró ávyéta cóhpé teja méénúmeíñéllíihye. Ehdu muurá tahñéjé oke lléébo me íjcyáhi. ⁴⁹ Áánetu o nééne cáhcújtsotúmé íjcyá éhne múúne tsaapi ímíñeúvú íhjá apíhájúné wádúhcútúja dííbyedívú núpabya wááóné boone díbye ídátsó íjcyadu.

7

Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpkíye Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.5-13)

¹ Ehdúhjáa míamúnáama Jetsóó ihjyúvátsihdyu péé ímamyémuma Cape-naóovu. ² Ácoomíyíhjáa romáánómú tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáajpi dibye wájyú néébe ávyeta chémeebe dsijíveríjyucu. ³ Áánáacáhjáa diibye íavyéjuube tsúuca waajácú Jetsóó técoomíyí íjcyane. Áánéllíihyéhjáa tsaatéké túkevjtsojtédítýú wáloobe díbye éllevu dibye íbóhítso íúnú múnáajpiiky. ⁴ Ahdújucóhjáa ditye ipyééne néetene:

Imiáábé diibye tsodáhómú avyéjuúbe. Áábeke íhya ihdyu tehjújuco u píááboíñe. ⁵ Muurá ímí meke wájyuube íjraéémú mejjcyámeke. Muuráhjáa dibye nééjuri mépíhcyááveja méénúmeíhi.

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllíi Jetsóó péé diityémá téhullévu. Aaméhjáa píihjúcónáa tsiíñe tsodáhómú avyéjuube wallóó tsíjtyekeréjuco íñahbévajtédítýú ditye íñéete díbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáhaváne ávyeta díbye jávú u úújetéityú ídátso dibye néénéllíihye. ⁷ Téénéllíihyevané tsá dibye páñetu úuma íhgyúvatétúne. Áánéllíihyevané ihdyu íchihdyúré ú neé díbyé únú múnáajpi íbóhíiki. ⁸ Muurévá téhdure tsijtye íavyéjujte díbyeke nééne méénuhíjcyaaébe. Áhdurévá ítsodáhómuke dibye táuhbánéjuco ditye méénuhíjcyáne. Téhdurévá íúnú múnáajpi dibye néhdújuco méénuhíjcyáne.

⁹ Ehdúhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube nééne ditye úúbálleneri Jetsóó ullévenúhi. Áánemáhjáa pámeekéré tétsihyi íjcyámeke ííténe neébe:

—Muurá tamúnaa íjraéémú íjcyáromedítýú tsá tsáápíuba ehdu oke cáhcújtsotú eene romáánómuube íjcyároobe cáhcújtsódu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

¹⁰ Aanéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube wáloome téhullétú wájtsime ájtyumívá tsúuca diibye íúnú múnáajpi bóhíibeke.

Dsijívéébeke Jetsóó bóhítso

¹¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Naíivu péébema tsijtye mítyame péehíí. ¹² Aaméhjáa técoomívú úújetémé ájtyumí tsáápille pííbájuúllé hajchi apáabyéré íjcyaaébe dsijívéébeke cúúutémeke. ¹³ Áámédíhjáa Jetsóó ídáátsóvéne dílleke néehíí:

—Kímóóvedíñe.

¹⁴ Ehdúhjáa íñéene teene íítémeho dibye ékééveténéllíi teehe íhbumé íjyócuuvéhi. Aabéhjáa néé tééhoúvuke:

—Llíhi, dácuúve.

¹⁵ Ehdúhjáa dibye néénemáyé tsúuca íácúúvéne ihjyúvaabe diityéma. Aanéhjáa Jetsóó tsíjyuke néé dílle ítsájtye díbyeke íhgyávu. ¹⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame ítsájúréevéne Píívyéébeke dúúruvámé néehíí:

—Ícyooa ihdyu Píívyéébe íhgyú uubálle múnáajpi íhtsútuube mééma íjcyáhi. Téhduréhjáa néémeé:

—Muurá íñe Píívyéébe píaabó íhñéjteke.

¹⁷ Áané uubálléhjáa páneere Jodéa íñújji múnáadi tsújaavéhi. Aanéhjáa téhdure tsííñe íñújíine múnáa waajácúhi.

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó éllevu wáloomútsi
(Mt 11.2-19)*

18 Ehdúhjáa dibye méénuhíjcyané tsojtsó múnáajpi Jóáake ímamyémú úúballéhi. 19 Áánéllíihyéhjáa diityédítýú mítyétsikye wáalloobe dityétsí idílloté díbyeke diibyéjucó éhneváa míamúnáake pájtyetétsoíibye tsááiibye íjcyáhajchíí iwáájacuki, áánetu diibyéjucó íjcyátúhajchíí tsíjpiikyéi ityéhmeki. 20-21 Aamútsíhjáa Jetsóodívú úújeténáa bóhíitsohíjcyaaabe mítyámeke páhdváré néene chémeháñeri chéméméhjike. Naavémúhjáa tsaaté pañe íjcyámeke waagóohíjcyaaabe. Áhduréhjáa hállúvátúméhjike ímípyetétsohíjcyaaabe. Áábekéhjáa neemútsi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa múhtsikye wallóó diéllevu uke muhtsi medílló ¿ava diibyéjucó uu Pájtyetétsoobe éhneváa ííñujívú tsááiibye? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyátune? 22 Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé diityétsikye:

—Wa meóómíñe méuubállé díbyeke muhdú o úwááboobe méénuráityúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. Páneere méúúbálleco hállúvátuméhjí hállúvájucóóne, úllétuméhjí úlléjucóóne, íjpi chájááveméhjí bóhííne, lléébótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjívémé tsiíñe bóhííne. Áhdure méúúbálleco ídáátóméhjike pajtyéteju tsúúca úwááboméñe. 23 Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

24 Ehdúhjáa Jetsóó néé Jóáa wállóómútsikye. Aamútsíhjáa oóomíñe boone diibye Jóáádityu neébe:

—¿Acáa Jóáa íñéubará píívyétúné ííñújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méjtsúcunú díbyeke? ¿A ámuháa méjtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébári vááúmeidyú páhdváré díbyé íjtsameí nééneé? 25 ¿A tsaímíyee úcámeihíjcyaaabe? Muuráhjáa tehdu íjccámeicyá tsá íhdícyátsihyi dibye íjcyáityuróne. Muuráhjáa ávyéjújte jaaháñe pañéiyo diibye. ¿Aané muubá ímiááné díbye? 26 ¿Mityá Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi díbyej? Ímiááné diibyéjucó. Áronáacáa tsíjtyé ehniíñevu díbye. 27 Díbyedítýú muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Ó pícyoó díñde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye íimíbbáavyéne ímí uke iwáátsúcúpejtsoki.

28 Aane ímiááneturé tsá díbyedu tsíjtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjújte dítýú ídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí diibye Jóáa ehniíñevu.

29 Ehdúhjáa Jetsóó néénetu ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnáama tsíjtye múhdumé Jóáádivu tsójtsótsámeímyé waajácú ímiáábé Píívyéébe íjcyaaabe tehdujucó méénune. 30 Áánetúhjáa paritséomuma taúhbájú uwáábojte Jóáádivu tsótsótsámeityúmé íllure ehdííválléhíjcyá téhdure Píívyéébe diityémá méénúiyóne.

31 Áámekéhjáa Jetsóó néehíí:

—¿Aca muutédivú íñe ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj.

32 Muurá múúne lláhátsiri íícume úhbácatsíhijcyádú ámuha páhdváré médaríívémeihijcyáhi. Muurá múúne íllu úhbácatsíhijcyáme: “Chíiyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíletú mewáhtsine tééneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívarónáa tsá ámuha meímíletú mekímoovéne.” Ehdú múúne tsíime úhbácatsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha. 33 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa tsá májchópityúne. Áhdurée tsá dibye bíinojpácýo ádohíjcyatúne.

Áábeditýú ámuha ménehíjcyá mééíbye íjcyáábé pañe naavéné íjcyánéllii ehdu dibye nééneé. ³⁴ Áábé boonétúu ó bóhówaavé Míamúnáájpídívú o ípívyeéveébe. Aabe panévare o májchoobe téhdure ó adó bíinojpacýo. Áánetu idyé illuréjuco óhdityu ámuha menéhijcyané oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáabyuta íjcyáne dsídsí ahdótso múnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. ³⁵ Áronáa muurá Píívyeébeéjté íjcyámedityú bóhówaavéné dibye diityémá méénuhíjcyáne. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséómuma taúhbájú uwáábojteke.

Jetsóó paritséómúúbema májchone

³⁶ Aanéhjáa tsaapi paritséómúejpi Tsimóó Jetsóoke míñutsó dibye ihjyávú díbyema imájchoki. Ahdújucóhjáa péébema dityétsí májchone. ³⁷ Áanáacáhjáa tsáápile técoomíyí ímityulle íjcyalle Jetsóó tééjari íjcyane iwáájácúne péé tééjavu imyéwu cúvááné pacúúcújpácýoma. ³⁸ Aalléhjáa díbyé lliíñévu icyánoovéváne tááhií. Aanéhjáa imáátyori díbyéj tuháácýú ípíapjchóné ihñíwacoríyé ípáácýúné boone téjtuhácýú ichóhchóne teene pacúúcújpácýoríyéjuco dille múríjchóne. ³⁹ Ehdúhjáa dille Jetsóoke méénune diibye eenéé díbyeke ihjyávú tsájtyeebe ííténe íllu íjtsámeíhi: “Muurá ímiááné Píívyeébé ihjyú uuballe múnáajpi áánu íjcyaca waajácúiyá aalle muhdíívallé íjcyalle díbyeke ehdu méénune. Muurá ávyeta múhdurá dílle.” ⁴⁰ Ehdúhjáa dibye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé díbyeke:

—Tsímo uke ó néé tsane.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Bo ihdyu oke díñe, Ávyéjúúbej.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsaatétsíhjáa dsídsi táumeí tsáápiíkye. Áámútsidítýúhjáa tsaapi ujcú 500-jíva. Áánetúhjáa tsijpi ujcú 50-jívaré. ⁴² Aanéhjáa íáhdóiyóné dityétsí píívyetétúnéllii illuréjuco dibye íhvejtsóné teene diityétsidi ídáátsóvnema. ¿Aane caabyé diityétsidítýú éhñííñevu díbyeke wájyune ú íjtsúcunúhi?

⁴³ Áánélliihyéhjáa neebe Tsimóo:

—Íhya diibye eenéhjáa éhñííñevu dsídsike táumeíbye.

Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Tehdújuco.

⁴⁴ Ehdúhjáa neébere dílleke ííténe néé Tsimóoke:

—Éje, muurá íñe uke o ááhívéváróóbema tsá nújpácýóubaré u pícyootú tájtyúhaacyu o níjtyámeíki. Áánáa muurá íñe áámye oke tájtyúhaacyu imáátyori ípíapjchóné paacyú íhñíwacorí. ⁴⁵ Áhdure keená oke u dúúrúvéné u chóhchone. Áánáa muurá áámye oke idyúúrúvéné chóhchohíjcyá tájtyúhaacyu.

⁴⁶ Áhdure tsá oke táhñiwau dúúrúbájpácýoúbari u múríjchotúne. Áánáa muurá oke múríjcholle pacúúcújpácýori tájtyúhaacyu. ⁴⁷ Aane uke o néé mítyane dííllé ímityú íjcyaróné dííllé hallúrí íjcyájúcootúné mítyane oke iwájyune dille úújétsónélliihye. Muurá wahdíívné ímityú tsaaté hallúrí íjcyane diityédí meídáátsóvéne meíhvejtsóneri tsá mítyane ditye ímjyúúvéityuróne. Áánetu ávyetá íhtsútú nééne ímityú diityé hallúrí íjcyaróné

diityédi meídáátsóvéne meihvéjtsóneri muurá mítyane ímíjyuuvéme. Aame meke wajyú mítyane.

⁴⁸ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dílleke:

—Ímityúne u méénuhíjyanéhjí tsáhájucó díhyallúrí íjcyájúcootúne.

⁴⁹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi tétsihyi tsijtye diibye Tsimóó miñútso múnaa íjcyame néehíi:

—¿Aca muubá aabye íjcyaaabe piivyété míamúnáadítýú ímityuháñé iwáágoóne?

⁵⁰ Áronáacáhjáa tsiíñe neebe dílleke:

—Oke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúuca u pájtyetéllé hallúrí tsáhájucó ñiná íjcyatúne. Ahdícyane wa dípye tsaímíyéjucó.

8

Jetsóoke piáábóné walléemu

¹ Ehdúhjáa imyéénúné boonétú idyé pehíjcyaaabe Jetsóó ímamyémuma tsícyoomíjiri patsihjivári íjcyájáhji múnáake iúwáábo muhdú Píivyéébé avyéjú íjcyane. ² Áábekéjhjáa téhdure tsaate walléémú nahbénú panévári chémehíjcyámeke dibye bóhútsóme. Áámemáhjáa Maaría Madaréná díllé pañétúu 7-meváké naavémuke dibye wáágoóle. ³ Téhduréhjáa diityé pañe Heróodé piááboobe Chóótsá taaba Jóáánaá, Tsotsáánaa, íjcyamúpi. Téhduréhjáa íjcyámé tsíjtyehji panévatu majchó díivánetu díibyeke piáábohíjcyáme.

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju (Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Áhduréhjáa mítyane míamúnáa tétsihyi íjcyácoomíjitu Jetsóodívú píhcyáávéméke tsaapi bájtsónetu úwááboobe íllu úúballéhi: ⁵ —Tsaapíhjáa iwajcyohá trígouúhá bájtsóobe íllure wávarajcóhi. Aanéhjáa dibye wávarajcónetu tsáuhji dojcó juuváj píínévu. Áuhjéhjáa míamúnáa tádíríhcoíñuhíjcyauhjí coomímú méhdojéhi. ⁶ Áané tsiúhjhjáa néwayúúne raahóvú dójcoúhjí íñneróné chemé tétsii píipátúnéllíihye. ⁷ Áané tsiúhjhjáa tsuhji íjcyátsihvu dójcoúhjí hallúvú tene wááménéneri íñneróné duhcúvatéhi. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu íññuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píivyene neevá mítyane. Ehdúhjáa iúúballétsihdyu kéévánécoba neebe diityéke:

—Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó úwáábó túhútsohíjcyáne (Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹ Aanéhjáa ímamyémú dílló díibyeke muhdú nééiyóné ehdu dibye úúballéne. ¹⁰ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:
—Ehdu ó úúballéhíjcyá Píivyéébe ámúhake iwáájácútsó muhdú íavyéjú íjcyanévu. Aane oke cáhcújtsótúmedívú tsá bóhówáávetúne. Muurá o úwaabóné lléébójucoorómé ícyahíjcyá teene lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjjucoorómé ícyahíjcyá ájtyúmitúmeúvúdu.

Tsaapi bájtsónetu úwáabóné Jetsóó bóhówajtsóne (Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹⁻¹² Aane íllu nééiyóné ehdu ó úwáábohíjcyáhi: Muurá trígouuhádú nééne Píivyéébé uwááboju tsaate ímí lléébone diityé íbuúúné pañévu úcáávéiyóné

Naavéné ditye ipájtyetétu diityédívú mütátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj pñínévúhjáa dójcouhjí coomímú méhdone. ¹³ Áánetu tsijtye teene uwááboju illéébone ímí íjtsúcunújúcoorómé páhduvaré nééné mávaríjchojúúné iáábucújúcoótúne illuréjuco téénetu íhveténé ímí icyáhcújtsótúnéllíihye. Aane nééiyóné eene néwayúúnéj pñínévúhjáa dójcouhjí. ¹⁴ Áánetu tsijtye uwáábó lléébójúcoorómé muhdú íjcyáneriyé itsúúrámehíjcyánéllíi teene ábájíivehíjcyáhi. Aame mítyane iéhnéváiyóneriyé íjcyame tsá úraavyéjúcootú tééné uwááboju illéébójúcooróne. Aane nééiyóné eene tsuhjí íjcyátsihvúhjáa dójcouhjí. ¹⁵ Áánetu íjcyámé tsijtye teene uwáábó illéébone ímí tehdújuco íííbúuri íjtsúcunúné tsaimíyé úraavyéme. Aane nééiyóné eene imíwuúhjáa íííhjují nétsihvu dójcouhjí.

*Peetétú íjcyáné uwááboju
(Mc 4.21-25)*

¹⁶ Átsihdúhjáa tsiíne neebe diityéke:

—Tsá muurá peete mepéétetsóné tsíménevu maávohjácóityuróne. Tsá cuwáihcyú lliínevú mepícyóóityuróne. Muurá ihdyu cáámevu mepícyóó tene iájchúcunú já pañe téénej téeveri meíjcyaki. ¹⁷ Ahdu muurá Píívyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meíjcyane. Muurá páneere téévéneúvú méénúmeíhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácúméíhi.

¹⁸ Ahdícyane ímíñeúvú méíjtsoco íñe ímíá uwááboju ámuha tsúúca mewáájacune. Muurá teene ímíllémedívú éhnííñevu bóhówajtsóiiibe ditye ímíñeúvú iwáájacuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówajtsóityúne. Muurá áyánévu ditye wáájácúroné illure dojtúcúiiibe diityédítyu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

*Jetsóoke tsíju díbyé nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)*

¹⁹ Téíjyúhjáa díbyé nahbémuma tsíju wajtsí tétsihvu. Aaméhjáa tsá píívyetétú díbyedívú iúújeténé mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. ²⁰ Aanéhjáa tsaate díbyeke nééhi:

—Éhstíhyi áachi díítsííjuma díñahbémú íjcyame ímíllé uke iájtyumíne.

²¹ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá téhdure íñe Píívyéébé uwááboju illéébone ímí tehdújuco úraavyémé waharómú, táñahbémú, táñaaillému.

*Kííyébama nohjí Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)*

²² Tsáíjyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Métsu mepájtye éhnéjcuéúvu.

Ahdújucóhjáa ditye míñeri pééneé. ²³ Aaméhjáa péhíjcyánáa cúwaabe. Áánáacáhjáa kííyébári mítyane nújpacyo nóhjne úcaavé diityé míñe pañévú ápííhówu diityéké pámaúcuíñédu. ²⁴ Áánéllíihyéhjáa díbyeke iákyéjtsóne néémeé:

—íÁvyéjuúbej, Ávyéjuúbej! Éje, tsúúca mémájcánuúhi. Áánéllíihyéhjáa iácúúvéne teene kííyébama nohjí íjcyane úhbaabe tene íhvetéki.

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáilhañéréjuco. ²⁵ Átsihdúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsáhái eene ámuha Píivyéébeke ímí mecáhcújtsotúne?
Ehdúhjáa díbye nééneri iúllévenúne néémeé:

—¿Muubáami áanu íjcyáábeke kíjyébama nohji lleéboj?

Tsáápi pañe naavémú íjcyane
(Mt 8.23-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Aaméhjáa Gariréa iññújtu péeme úújeté Gadaára iññújivu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóo íjchívyénáa tsaapi díbye éllevu tsáá técoomí múnáajpi naavémú ípañe íjcyáabe. Diibyhjáa íeveebe wájamúúvátuube ícyahíjcyá níjkyénéj pñíne.

²⁸ Aabéhjáa Jetsóo lliiñévú ímímóúúvéne díbyeke néé kéévánécoba:

—Jétso Jetsóoj, ¿aca iñá ú imíllé óhdityu íhtsútuube Píivyéébé Hajchi u íjcyáabe? Uke o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

²⁹ Ehdúhjáa naavéné néé miamúnáajpi pañétú Jetsóoke díbyéhjáa díbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénéllihye. Ávyetáhjáa tsáijyu meivatétsohíjcyaaabe naavéné díbyeke. Áábekéhjáa tsaate íhyótsicuma íjtyúhaacyu úwáñehíñíneri chíjchuróné távárícyohíjcyáabe. Áábekéhjáa díbye naavéné úúpíyíñtuube pehíjcyá íñéubará píivyéétúné iññújiri. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóo néé naavéneke:

—¿Aca muubá dimyéme?

Áánéllihyéhjáa neébe:

—Tamyémé Pivááneejpi.

Ehdúhjáa neebe mítyame díbyé pañe íjcyánéllihye. ³¹ Aaméhjáa dítye naavémú néé Jetsóoke díbye iwáágóótu dítye ícúbáhrámeíyóhullévu. ³²⁻³³ Áijyúhjáa tétsihyi jéemú meenímú majchóri. Áánéllihyéhjáa naavémú néé Jetsóo iwáallo dítyéké dítyé pañévuréjuco. Ahdújucóhjáa díbye wáloome díbye miamúnáajpi pañétú íjchívyéne újcámeíñe méénímú pañévuréjuco. Áánerihjáa úúpíyivyémé téwajútú únéu pañévú cáhpiyubámé májcanúhi.

³⁴ Áánerihjáa dítyé tehméjté íllityéne wáame úúbáletté técoomí múnáake. Ahduréhjáa técoomítýú kémuéllé íjcyájáhji múnáake úúballéme.

³⁵ Áánéllihyéhjáa miamúnáa téhullévú péécunú íajtyúmi muhdú tene pájtyene. Aaméhjáa úújetémé ájtyumí díbyeke eené naavémú díbyé pañétú íjchívyéébeke íwajyamúúnemájucó íjcyaaabe tsáimiyéjuco Jetsóo lliiñe ácuúcunúúbeke. Áánerihjáa íllityéme. ³⁶ Áámekéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame úúbállépejtsó muhdú tene pájtyene. ³⁷ Áánerihjáa íllityéne néeme Jetsóoke díbye ípyéé tétsihdyu dítyé iññújitu. Ahdújucóhjáa díbye ímamyémuma oómiñe bíwánejcúvúre. ³⁸ Áábekéhjáa díbye eené díbyé pañétú naavémú íjchívyébe néé díbyema ípyéékií.

³⁹ Áronáacáhjáa neebe díbyeke:

—Tsáhaá, díhjyávúre péene duubállé páneere muhdú Píivyéébe uke bóhñtsóne.

Ahdújucóhjáa péébe úúballéné íhcyóómi múnáake páneere muhdú Jetsóo díbyeke bóhñtsóne.

Tsaatépíke Jetsóo bóhñtsóne
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Aanéhjáa Jetsóo tsíñejcúéuri ímamyémuma iúlléjétsihdyu wájtsíibeke tsáimíyé miamúnáa waatsúcupejtsó díbyeke témehíjcyadúme. ⁴¹ Áánáacáhjáa ‘Jáiro’ némeíbyé tsáá tétsihvu pihcyáávéjé avyéjuube íjcyáabe. Aabéhjáa

imimóúúvéne néé Jetsóoke dibye ipyée díbye jávú apáálléré ídsi 12 pijcyábá l̄jcyalle dsijiverijyuco l̄jcyánéllihye. ⁴² Aanéhjáa téhullévú péébeke mityane miámúnaa úraavyé ávyeta ráautúne. ⁴³ Áámécóbá pañéhjáa tsáápille péé 12 pijcyábájucó ichémé tujpácýó ihvetépyúneri ícúbáhrámeih̄jcyalle. Aalléhjáa ihñénéhj̄i p̄rujtsójucóó bañúháñe taabójteke iáhdoh̄jcyáneri. ⁴⁴ Aalléhjáa idyēju éhnéjcutu Jetsóodívú ip̄ih̄ivéne díbyé wajyámú dómajcóhi. Áané tujkéverih̄jyáa tsúúca ichémé díllleke ihvetéhi. ⁴⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééh̄i:

—¿Múha ámuha oke médómajcóhi?

Áronáacáhjáa néeme díbyeke idyómajcotúne. Aanéhjáa Pééedorómá tsijtye ih̄ahbéjté néé díbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú wahdyuré miámúnaa néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóné?

⁴⁶ Áanéllih̄iyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ó waajácú tsaate bóh̄ine illure oke idyómajcóneri.

⁴⁷ Aanéhjáa Jetsóó wáajacújúcónéll̄i illityécunúlléré díbyé l̄liih̄évú mímóúúvetéllé pámeere lléébónáa úballé muhdú néénéll̄i díbyé wajyámú idyómajcóné tsúúca íbóh̄ine. ⁴⁸ Áanéllih̄iyéhjáa neebe díllleke:

—Árone Wa ímí Píivyéébeke u cáhcujsódtújucó l̄jcyalle ih̄ne tsúúca u bóh̄ine. Ahdícyane wa dipye tsaím̄iyéjucoj.

⁴⁹ Ehdúhjáa dibye díllleke néénáa tsaate diibye pihcyááv̄ejá avyējuube Jáiró jatu tsáame díbyeke neeváhi:

—Tsúúca dáájuwa dsijivéhi. Aane ih̄néllih̄iyécó bañú ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

⁵⁰ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé Jáiróke:

—Kímóóvedih̄ne. Cáhawáá ih̄dyu Píivyéébeke cahcújtsó dáájuwa úma íbóh̄iki.

⁵¹ Aanéhjáa tsúúca díbye jávú ditye úújeténáa Jetsóó tsá ím̄iletú mityame úcaavéné díbyema tééjá pañévu. Apáám̄yeréhjáa Pééedoroo, Jóááá, Jacóóboo, diityétsí díllléwúúvúj caaním̄utsii, éhdume úcaavéné ím̄illeébe. ⁵² Áanáacáhjáa pámeere tétsih̄i l̄jcyame tah̄jcyá díllléúvuke. Áámekéhjáa neébe:

—Métah̄í dsijivéllekéj̄ivari. Muurá ih̄dyu illure cúwalle.

⁵³ Ehdúhjáa Jetsóó néeneri uuh̄ivatémé díbyedi tsúúca ímiááné dille dsijivénéllih̄iyé. ⁵⁴ Áronáacáhjáa díllléúvú hójtsitu iékéévéne kéévánécoba neébe:

—Wáhaj, dájkyeé.

⁵⁵ Ahdújucóhjáa íbóh̄ine dille ácuuvéne. Átsih̄dyuh̄jáa neebe ditye im̄ájchótsó díllleke. ⁵⁶ Áánerih̄jyáa diityétsí cáánim̄utsi mityane úllévenúm̄utsikye neebe dityétsí muucá úúballétu teéne.

9

*Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáloóne
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)*

¹ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó pih̄jyúcú ímamyémú 12-meva l̄jcyámeke. Áámé pañévuh̄jáa pícyoobe itsj̄pá díbye mémeri tsaaté pañétú páhduvaré néeme naavémuke ditye iwáágóoh̄jcyaki, chéméméh̄jike ditye íbóh̄iitsoh̄jcyaki.

² Áanemáhhjáa wallójúcoobe muhdú Píivýéébé avyéjú íjcyane úwáábotémé téhdure chéméméhjike ibóhíitsohíjcyaki. ³ Áámekéhhjáa neébe:

—Métsajtyédí ámúhá cuujúii, ámúhá cahpáyuu, ámúhá májchoo, ámúhá dsíidsii, éhdune. Tsájaare ámúhá hallúejamáyé mépeéco. ⁴ Aame tsaaté javu meúújetéjariyé méijcyaco tétsihyi ámuha meijcyáné hajchóta. ⁵ Aane tsátsíi múnaa ámúhadi íicúvétúhajhíi diityédí íicúvetúmé ámúháj tuhááñeri íjcyáne ííñú mépíchóújcámeicyó ‘tsá múúhá hallúri tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha meéhdíivállehíjcyáne’ neéiyóne. Áane illuréjuco mépeeco tétsihdyu.

⁶ Ehdúhhjáa úwááboobe ímamyémuke. Ahdújucóhhjáa ipyééne ditye ímiáájú úwaabóné patsíhíivá múnáake. Aaméhhjáa bóhíitsohíjcyá chéméméhjike.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa dsíjivéne

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Ehdúhhjáa Jetsóó méénuhíjcyané ávyéjuube Heróóde iwáájácúne páhdúváré íjtsámei díbyedítýú ‘tsojtsó múnáajpi Jóaa tsiíñe bóhíibe’ tsaate nehíjcyánéllíihye. ⁸ Áánetúhhjáa tsijtye nehíjcyá éjjuúvúu íjcyame Píivýéébé ihjýu uubáalle múnaa dsíjívemedítýú tsaapi bóhíibe díbye íjcyane. Tsaatéhjáa íjtsúcunú Eriá díbye íjcyane. ⁹ Áánetúhhjáa Heróóde neéihíi:

—Ááneráhhjáa Jóáádivu ó táuhbá ditye ihñíwau ikípíyuúcuki. Aanéjii ¿muubáami tsáma dílbye eene ehdu méénuhíjcyaaábej?

Ehdúhhjáa íñéene Heróóde imíllé Jetsóoke íajtyúmíiyóne.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Ja 6.1-14)

¹⁰ Aanéhhjáa ímamyémú Jetsóodívú iwájtsíne úballé páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhhji. Átsihdyúhhjáa Jetsóó péé diityémá múha íjcyátútsihvu Betsáidáj píihívu. ¹¹ Aanéhhjáa kiávú ditye pééne iwáájácúne tsijtye úraavyé díityéke. Áámekéhhjáa úwááboobe Píivýéébé avyéjutu. Áámedítýúhhjáa bóhíitsoobe chéméméhjike.

¹² Aanéhhjáa tsúuca meíjyunúnéllii ímamyémú neé díbyeke:

—Ílluréjuco wallo íjtyéke íchíj píihíri íjcyájáhji múnáadítýú tsíménéuba ditye íñéhcone imájchóne iwáyéééveki. Muurá íñe íínéubará íjcyátútsihyi meé.

¹³ Árónáacáhhjáa Jetsóó neé diityéke:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Áánéllíihyéhjáa neéme dílbyeke:

—Árónáa méhdi 5-hovaré páahóónema mítyétsiye amóóbemútsi. Íhya ihdyu tsiíñe kémúúneúvú maáhdoca úújetéiyóné pámehdívúre.

¹⁴ Ehdúhhjáa ditye neéarónáa neébe:

—Méne ditye páhadsíjii íáhcúba 50-mevátsa. Áijyúhhjáa diitye 5,000-meváubáhhjáa wajpíimúré íjcyaróme.

¹⁵ Áámekéhhjáa ditye néhdújuco ditye áhcubané páhadsíjii. ¹⁶ Áánáacáhhjáa Jetsóó teene páahóónema amóóbemútsikye íekéévéne téhdújtsó Píivýéébeke cáamevu icyárúúvéneema. Átsihdyúhhjáa idyóhdáhinunévu ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére. ¹⁷ Aanéhhjáa pámeere imájchónetu oovéhi. Áánetúhhjáa cóevané ujcumé 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhphe.

Péédoro néé mépájtýetéebé Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

18 Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémudítýú tsátsihvu ípyééne Píívyéébema íhýúváhi. Aijyúhjáa neebe díityéke:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyáhi?

19 Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvúu íjcyame Píívyéébé íhýú uubáalle múnáaúvudítýú Eriá tsiíne bóhíibe u íjcyane.

20 Átsihdyúhjáa díityékeréjuco díbye nééneé:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhíí?

Áánélliihyéhjáa Péédoro nééhíí:

—Muurá, uu, Críjto Píívyéébe uke wáalloobe míamúnáake u pájtýetétsoóbe.

Ídsíjiveíñé Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Mc 8.31-9.1)

21 Ehdúhjáa Péédoro néénetu bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki.

22 Átsihdyúhjáa ídsíjiveíñé úúballébe nééhíí:

—Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe muurá ó ícúbáhráméíi mítyane. Muurá túkevéjtsojtee, llúúvájte avyéjuijtee, taúhbájú uúwáabojtee, íjcyame oke ehdííváallehi. Aame muurá oke dsíjívétsoóroobe 3 coojívatu tsiíne ó bóhíihi.

23 Ehdúhjáa ímamyémuke íñéené boonétú neebe pámeekére:

—Ahdícyane tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvíi ímillédú íicyahíjcyánetu íhveténe oke úraavyé wájyúmeítyúmé tééné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné pañe.

24 Muurá íñújiri ímillédú íjcyáneríyé tsúúrámeímyé tsá pájtýetéítyúne. Áánetu íhdyu teene íhvéjtsóne oke iúráavyéíñeríyéjuco tsúúrámeímyé pájtýeteéhi.

25 ¿Aca íñetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhnéváne? 26 Muurá oke iúraavyéné núcojpillémeke téhdure ó núcojpileé

Míamúnáájpídívúu o ípívyéévebe. Áhdure táuwaáboju tsíjtyeke iúwáábóiyóné núcojpillémeke téhdure ó núcojpileé Llihíyó avyéjuri níjkyéji múnáama tahñéjte éllevu o tsáácooca. 27 Muurá ímiááné ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjivéítyú Píívyéébé avyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúrevéne
(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

28 Átsihdyúhjáa 8 coojívatu Jetsóó péé cáméhbaúvú Píívyéébema íhýúvaki. Aabéhjáa nahbéva Péédoro, Jacóóboo, Jóááa, éhdúmedívu. 29 Aabéhjáa Píívyéébema íhýúvánáa dííbye húmí tsíhdyúrevéhi. Áhduréhjáa íwajyámú tsítsínújá ajchúcunúhi. 30 Áánaacáhjáa Moitséemútsí Eriama bóhówáavemútsí íhýúvá dííbyema. 31 Aamútsíhýjáa téhdure cádiúcunúmsí íhýúvá dííbyema muhdú Jerotsaréevu ícúbáhrámeíñe díbye dsíjivéíñeri. 32 Aanéhjáa Péédoro íñahbéjétsima íhtsútúnetu cuwáháñema íjcyame ájtyumíhi. 33 Aanéhjáa tsúuca Jetsóodítýú kíavú díityétsí Moitséemútsí Eriama péíñúné boone Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, maímijyu íhdyu mee íchii. Ahdícyane métsu meméénu 3-wava nújuwááné dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

Ehdúhjáa Péédoro iñéene tsá wáájacutú íveeki ehdu iñéeneé. ³⁴ Áanáacáhjáa ojtso diityédívú nítýéné pañe ijcyáneri illityéme. ³⁵ Aaméhjáa téené pañe ijcyánaa Píivýéébe néehí:

—Áánu muurá Hájhíwu mítyane o wájuúbe. Áábeke ihdyu tsáma mélléeboco.

³⁶ Ehdúhjáa Píivýéébe ihjyúvánaa ñtécunumé Jetsóo iyéjuco ijcyáabeke. Aaméhjáa tsá muucá úúballétú teene.

Tsáapíwúú pañétú naavéneke Jetsóo wáágoóne
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Áané boonéhjáa tsíjyooji téhbaútú ditye oómíña téhbaú déjúcotu mítyane míamúnaa Jetsóoke téhnehíjcyámé dífbyeke waatsúcúpejtsóhi.

³⁸ Áamedítýúhjáa tsaapi néé kéévánécoba dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvityuco áanu hájhíwu apáábyéré ijcyáabeke duhjévaj. ³⁹ Muhdú íhya naavéné dífbyé pañe ijcyaaabe dífbyedi ícúbáhráhíjcyáhi. Ídáatsówu tsáijyu díbye wákyéhcoobe íhjuycunúcooca íhjuútu uráhtsaba íchívyehíjcyáhi. ⁴⁰ Áánéllii dímamýémuke ó neerá ditye óoma dífbyé pañétú iwáágoó dífbyeke. Árónáa tsá ditye píivyetétú iwáágoóne.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé diitye ímamýémuke:

—Juhúú, muutéráhana ihdyu ámuuha Píivýéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ñmúhahjchótá ámuhá muhdúra ó áábúcuéne ámuéhake ó úwááboóhi? Ehdúhjáa diityéké iñéeróne neebe dífbyeke:

—Áyu cána íllevu tsiva dááchikyej.

⁴² Áhdújucóhjáa dífbye éllevu díbye tsájtyéébeke tsiñe naavéné wákyéehcóne. Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé díbye íjchívye dífbyé pañétu. Áhdújucóhjáa díbye íjchívyéné boone tsúuca ímjpyetéébe cáánima péé pevétsihjiduréjuco.

⁴³ Áijyúhjáa pámeere tétsihyi ijcyame ullévenú Píivýéébe íhtsútú íajtyúmineri.

Ídsíjiveíñe tsiñe Jetsóo úúballéne
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

⁴⁴ Áanáacáhjáa Jetsóo tsiñe néé ímamýémuke:

—Ímíñeúvú mélleebúcuñúcu ámuéhake o nééneé. Muurá Míamúnáájpídívú o ípívyéévébedívú tsaapi óhdivu ékéévétsoo ímityúmeke.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye nééne ímamýémú tsá wáájacutú íñá nééiyóné ehdu díbye nééneé. Tsáháhjáa tene ímíllémeítýú ditye wáájacúiyóne. Aaméhjáa nuhnévehíjcyá teene dífbyeke idíllóiyóne.

Jetsóoke ímamýémú dílló caabyé íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Téijyúhjáa táhjajcatsímýe caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri.

⁴⁷⁻⁴⁸ Aanéhjáa iwáájacúne Jetsóo tsíiménéwúuke íjycúne diityéké néehí:

—Muurá íjtye tsiiméwuúmú idátsó néémeke íicuvémé ookéjuco íicuvéne. Téhdure okéé wállóóbekéjuco ditye íicuvéne. Áhdícýane caabyé ámuhadítýú idáatsóóbeúvú néébe muurá íhtsútuúbe. Ehdúhjáa Jetsóo néé ímamýémuke.

Meke tútvájtsotímé meke píaabóne
(Mc 9.38-41)

⁴⁹ Áhduréhjáa tsáijyu Jóaa néé dífbyeke:

—Ávyéjuubej, muha máájtyumí tsaapi dimyémeri naavémuke wáágoohíjcyáné tsaaté pañetu. Áábeke muha menéé dibye tehdu imyéénújúcoótu íveeki tsíjpiiye íjcyaaabe tehdu méénúnéllíihye.

⁵⁰ Áronáacáhjáa Jetsóó néehíi:

—¿íveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá meke píaabomé tsá meke tútávájtsoótu.

Jacóobomútsikye Jóáama Jetsóó úwaabóne

⁵¹ Aanéhjáa tsúuca níjkeyjívú dibye pééíne éévé píhíjúcoónáa peebe ímamyémuma Jerotsaréevu. ⁵² Ájyúhjáa tsaatéké wáloobe ímíwari ditye ínehco tsátsii ditye cúwatéitsii. Ahdújucóhjáa péeme Tsamááriá íñújiri íjcyáné jaaháñé nehcoróne. ⁵³ Áronáacáhjáa tétsii múnaa tsá ímíletú ditye tétsii cúwane Jerotsaréevu ditye péénéllíihye. ⁵⁴ Áanéllíihyéhjáa Jacóobomútsi Jóáama Jetsóoke néehíi:

—Ávyéjuubej, éhnehjáa Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi Eriáuvú cúújuwa táúmeidyú metsu metáúmei Píívyéébeke dibye cúújuwa diityé hallúvú íjcaáyo cáámetu ditye íáíivyeeki.

⁵⁵ Áanéllíihyéhjáa diityétsidívú ííténe neébe:

—¿Aca íveekí eene ámuhtsi múhdurá méíjtsámeñhi? ⁵⁶ Tsáháa Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe o tsáátu míamúnáake o tútávájtsoki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetetsoki. Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu péeme tsícyoomíwuúvu.

Jetsóoke úraavyéne ímílleróme (Mt 8.19-22)

⁵⁷ Aaméhjáa péhíjcyánáa tsaapi juuvávyú Jetsóoke néehíi:

—Ávyéjuubej, ó imíllé úumaye o péhíjcyáné kiávú u péhullévújuco.

⁵⁸ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá iyámé íjcyarómé oówamu íhyéjúnema téhejúji pañe icyúwaki. Ahdure wahpéjté íjcyá icyúwáítsihjíma. Áánetu íñe Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe tsá tahjáúbamáyé o íjcyatúne.

⁵⁹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe tsáápiikye:

—Muúbej, oókérejuco duráavye.

Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuubej, óví ihdyu múijyú llihíyó óhdivu dsíjívé botsíi uukéréjuco o úráavyeki.

⁶⁰ Áanéllíihyéhjáa Jetsóó néé dílbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímíájíjtó wáájácutúmé cúúújcatsi ídsíjívécoóca. Áánetu ú úwááboó Píívyéébe avyéjutu íjcyáné uwáábojúréjuco.

⁶¹ Áánetúhjáa idyé tsijpi néé dílbyeke:

—Ávyéjuubej, téhdure ó imíllé uukéréjuco o úraavyéne. Áanéllíi tujkénú tahájkímuke ó pítyájcóteéhi.

⁶² Áanéllíihyéhjáa neebe dílbyeke:

—Muurá múúne caajáihcyú túkévéjtsoobe tsá kiá íítetú caajáhó tsatújkeve pééiyóné ityútávájtsoóiyónéllíihye. Ehdú neéne tsúuca Píívyéébe avyéjúejte

Íjcyarómé tsíñéhjiríyé Íjcyame tsá dííbyé avyéjújte Íjcyatúne. Ehdúhjáa diityéké Jetsóó úwaabóhi.

10

70-meváké uwáábovu Jetsóó wáalloone

¹ Ááné boonétúhjáa 70-meváké iújcúmeke wáalloobe míityétsicyutsáké pacóomivávú dííbyé ihde ditye iúwáábo míamúnáake.

² Áámekéhjáa neébe:

—Ímíáánéjuco ávyetá mityámé míamúnaa Píívyéébe avyéjújte ditye Íjcyáiyóné uwááboju úwáábomeíiyóme. Áronáa tééné wákimyéi múnáa uwáábojte áyáhreé. Áánéllii ihdyu múu táúmei pané aabájaaberé Íjcyaae Píívyéébeke díbye mityámeke uwáábojtéké ipicyo ditye iúwáábo míamúnáake dííbyé avyéjújte ditye Íjcyáíñé uwááboju. ³ Ahdícyane íñe ámúhake ó wallóo oohímye éllevu obééjáuúumuke mewállóoyódú muhdú ámúhake dáríívéímye éllevu. ⁴ Aame tsá ámuha metsájtýeítýú ámúhá cahpámyuu, ámuhá dsíídsii, ámúhá túhápaajínee, éhdune. Áhdure tsá ámuha juuvávú tsaatémá tsíñéhjiri meihjýváiityúne. Tsapéhduré méúlleco. ⁵ Aame ámuha tsájaavu meúújetécooca múu tééja múnáake néehíi: “A ámuha méíjcyaraj. Óví Píívyéébe ámúhake píaabó ímí ámuha méíjcyaki.” ⁶ Aane tééja múnáa ámúhake ímí wáátsúcúpéjtsóhahchíí Píívyéébe ímí píááboó diityéke. Áánetu ditye ámúhake cátúhtsópéjtsóhahchíí múu íhvejtsó diityéké íná néetumére. ⁷ Áánetu ámúhake ímí wáátsúcúpéjtsómé jari múu Íjcyáhi. Tsá múu tsííjyatuu, tsííjyatuu, péétúne. Aane óví diityéké ámuha mepíáábóne áhdó diityéré ámúhake ájcúne tájpi ámuha méíjcyáhi. Muurá wákimyéi múnáajpi íwákimyéi áhdó ujcúhi. ⁸ Aane ámuha tsácoomívú meúújetécoómi múnáa ímí ámúhake iwáátsúcúne májchotsóné mémájchoco panévaré ámúhake ditye ájcune. ⁹ Aame mébóhíitsoco técoomí múnáadítýú chéméméhjike. Áhdure méúúbálleco tsúuca Píívyéébe avyéjújte ditye Íjcyáiyóne. ¹⁰ Áánetu tsácoomí múnáa ámúhake wáátsúcútúhahchíí múu ulléjítónéj píínévú Íjcyáne néehíi: “Íñe ámúhá cóomí íñú múháj tuhááñeri Íjcyane ámúhadívú muha mépíchóújcámei ámúhá hallúrí ímityúné Íjcyáné uubálle. ¹¹ Aame ihdyu óví muhdú ámuha méíjcyáhi. Muurá Píívyéébe avyéjújte ámuha méíjcyájúcoóiyáhi.” Ehdú méneeco diityéke. ¹² Aane ámúhake o néé ehdu ámúhake dáríívémeke muurá Píívyéébe ávyetá íhnáhó ícúbáhraa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímbájchócooca Tsodóoma múnáadi ícúbáhráíñé ehnííñevu.

Lléébópítýúné míamúnaa (Mt 11.20-24)

¹³ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtýeíñé Coratsíi, Betsáidaa, Íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénuráítýúronéhjí o méénuhíjcyáné Tííroó, Tsidóoo, Íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúuca ímítýú íhvéjtsóne ímíánejcúvuréjuco ditye íbúwáávéiyóne. Áánemáa muurá íatérééjahjívú iújcámeíñe ballííjyuri ávúhcúiyómé teene íhvéjtsóné uubálle. ¹⁴ Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñé ehnííñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíi, Betsáidaa, Íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné Píívyéébe nihñéétsihvuré ímbájchócooca.

15 Ahdu muurá téhdure Capenaáo múnáake pajtyéiñe múhdumé ‘mityámityá’ tsíñáávehíjcyámeke. ¿Íjtsúcunúméubá ñíhtsútúúvéiyóne? Áánerá illure wágóóóveímye.

16 Ahdícycane múhdumé ámúhake lléébone muurá ookéjuco lléébone. Áánetu ámúhake lléébotúmé téhdure oke tsá lléébotúne. Aane oke illéébotúneri téhdure okée wállóóbeke tsá ditye lléébotúne. Ehdúhjáa Jetsóó diityéké túkévejtsóhi.

70-meva iúwáábójétsihdyu óómiñe

17 Aanéhjáa diitye 70-meváké dibye uwáábovu wálloome mityane imíjyúú iúwáábójétsihdyu iwájtsíneri. Aaméhjáa dííbyeke nééhíi:

—Ávyéjuubej, muurá naavémú múúhake lléébohíjcyá tsaaté pañe íjcyámeke dimyémeri muha mejchívyétsócooca.

18 Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Éée, tehdújuco teene tsúuca páñétúejpi Naavéné íjcyároobe táhjátsámeñéllíihye. Muurá ó ájtyumí éhne múúne chíjchi rórihcyódú dibye íévéhóowatu áákityéne. 19 Muurá ámúhá pañévu ó picyóó tatsíjpa tamyémeri ámuha diibye mémunáajpi Naavéneke metáhjaki. Áánéllii tsá ñiná ámúhake tútávájtsóityúne. Téhdure ííñimýmuma óóvimu íjcyarómé tsá ámúhake tútávájtsóityúne. 20 Árónáa ihdyu mémityájkímyeídí tééneri eene naavémú ámúhake ávyejúúlléneri. Múu imityájkímyeíiyódú íívane Píívyéébekekéré mityajtsó tsúuca ámuha mémeháñe dííbyé waajácúháámítu cáátúváneíllíihye. Ehdúhjáa diityéké neebe.

Jetsóó Cáánikye dúúruváne (Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Aanéhjáa Cááni Píívyéébé Apííchó Jetsóoke imíjyuuvu ájcuube dííbyeke dúúruvaabe nééhíi:

—Ayúju Táácááni Píívyéébeéj, níjkyejii, ííñujii, íjcyáné aabájaabe u íjcyáabej, uke téhdújtsóobéré ó duurúvá ímiáájú ídáatsojtédívú u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu tehdújuco tsá waajácu múnaa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsojú teéne. Ahdícycane ihdyu, Líi, óví ehdu teene muhdú u tújkevééllédu.

22 Ehdúhjáa Cáánikye idyúúruvátshdyu neebe:

—Muurá ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyéeveri míamúnáake iwáájácútsó muhdú diityédítýú íjtsámeíñe. Tsá muurá múha wáájácútsú dííbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácú muhdú dibye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówájtsóméré waajácúhi.

23 Ehdúhjáa íñétsihdyu ímamyémuke íííténe neebe:

—Maímijyu ihdyu ámuha mejcyane o méénuhíjcyáné ámuha maájtyumíme. 24 Muuráhjáa éjyuuúv Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáama íhtsutúmé avyéjujte oke ítsohíjcyará íñe ícyooca muhdú o méénuhíjcyáné ámuha maájtyumídú íájtyúmíroki. Áhduréhjáa imíllerómé o íhjúváváne illéébone. Árónáacáa tsáhái téijyu o bóhówáávetúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsamáaría múnáajpi piáábóné uwááboju

25 Tsájíyúhjáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dífbyeke imújtátsoo néehíí:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú ó íjcyáiyá mújyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki?

26 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútá neéne taúhbajuj?

27 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá neéneé: “Múu wajyú Dípiivyéébé Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta dííbúuturé páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi. Áhdure múu pamévakéré wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

28 Ehdúhjáa dibye néenélii Jetsóó néé dífbyeke:

—Éée, tehjújuco. Ahdícyane óvíi tehdu u íjcyá mújyú u dsíjívéjúcóóityúne bóhí u újcuki.

29 Áánélliihyéhjáa ityááhjatsámeityu tsiíne neebe dífbyeke:

—¿Aanéhaca caatyéké ó wájyúiyáhi?

30 Áánélliihyéhjáa idyé Jetsóó néé dífbyeke:

—Tsaapíi Jerotsaréetu Jericóovu péébeke naní múnaa imyéénúne dífbye éhnénéhíi dojtú píruné iwajyámúúnemájuco. Áánemáa péjucóomé dibye tétsiyé dsíjiveri íjcyánaáaca. 31 Áánaacáa llúúváabe tééjuri péébe úújeté dífbyedívu. Áróóbedíi íícúvétuube pajtyéíñúhi. 32 Áhdurée duurúvájá pañe wákímyeíhíjcyaaabe péébe dífbyeke ájtyúmíroobe pajtyé tsapéhídúré dífbyedi íícúvétuúbe. 33 Áánétúu Tsamááriáa múnáajpi péébe dífbyeke íajtyúmííbedi mítyane ídáátsovéhi. 34 Aabéé ihdyu dífbyeke ditye túúvátsonéhíi ityáábóne bíjínúhi. Áábekéé ííjjudi tsajtyéébé tsaaté javu tépejco ityéhmeki. 35 Áané tsitsíívevúu tééja múnáájpikeye íáhdóne neébe: Áánúke téhmeco. Aane néhi tsiíne tsíeméné dífbyema u áhdóhajchíi o óómídyu uke o óómíchoóhi. Ehdúu méénuube Tsamááriáa múnáajpi. 36 ¿Aanéé caabyé díityédítýu tsíjpiye íjcyároobe naní múnaa ícúbáhraíñúúbeke wajyúhi?

37 Áánélliihyéhjáa neebe Jetsóoke:

—Íhya eenéé dífbyedi íídáátsovéne píááboóbe.

Áánélliihyéhjáa neebe dífbyeke:

—Tehjújuco. Ahdícyane óvíi tehdu u meenúhi.

Máátámúpike Jetsóó ááhivéne

38 Áané boonétúhjáa idyé Jetsóó ímamyémuma péébe úújeté tsácoomíwuúvu. Átsihylhjáa íjcyalle Máata tsaimíyé díityéké ihjávú waatsúcúpejtsóhi. 39 Áíjyúhjáa dííllé naalle Maariá Jetsóó lliíñévú ácuuvé dibye úwaabóné illéébúacunúki. 40 Áánaacáhjáa díille Máata tsíñehji imyéénúneri íjcyalle Jetsóoke néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¿íveekí aalle táñaalle íñe o méénúnéhjitu tsá oke píáábotúne? Díñe bo okéi dílle ipíáábokij.

41 Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé díílleke:

—¿Aca íveekí eene tsíñehji u méénúneriyé u íjyáacunú táuwaábori íícúvétulle? 42 Muurá ihdyu tehjújuco Maariá méénune tsá múha dííllédívú cátúntsóityuróne. Ehdúhjáa Jetsóó néé Máátákeé.

11

Píivyéebema meihjyuváné Jetsóó úwaabóne (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Aabéhjáa tsáijyu Píivyéebema iihjyúvānetu nǐjkévānáa tsaapi ímamyémudítýú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake duwáábó muhdú múúne Píivyéebema meihjyuváné éhnéhjáa Jóáa ímamyémuke úwaabódu.

² Áanélliihyéhjáa neébe:

—Íllu múu íhjuvāhi:

Múúháj Caani nǐjkyéjiri u íjcyáábej, uke muha máávyéjujtsó dúúrúvamére. Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhake dúúćúne u ímillédú múúhake túkevǐjtsó ííńújiri muha meijcyámeke muhdú nǐjkyéjiri u méénuhǐjcyádu. ³ Aabe óví múúhake majchóvú ú ácuǐjcyá paíjyuváre téene tájpi muha meijcyaki. ⁴ Áhdure muha ímityúné meméenuhǐjcyané múúhadi dídáátsóvéne dábaǐívé múúhake ímityúné méénuhǐjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábáǐívéhǐjcyádu. Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré píáábohǐjcyá mávarǐjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki.

⁵⁻⁶ Ehdúhjáa díityéké íńétsihdyu tsiíne neébe:

—Muurá tsaapi ámuha menáhbévahǐjcyaae tsáijyu péćójpiine ámúhadítýú tsáápiikye neetéiyáhi: “Muúbej, cána okéi óvi daacu ámuha májchotu táńahbévaabe tahjávú wájtšǐibeke o májchótsoki. Ávyeta tsá íńéúbamá o íjcyatúne.” ⁷ Ehdu díbye néenéllii ícyuwájá pańétú nééíyoobe dííbyeke: “Tsáhájucó o píivyetétú uke o ájcuine. Tsúuca muha mécuwáhi. Tsúúcajáne lléehowa wátájćámeíhi.” ⁸ Ehdu muurá ámúhadítýú tsaapi íńahbéváábeke íńéérone ájćuíyá díbye táúmeínevu éhnúńevúré díbye ipátsárǐjcyótuki. ⁹ Áhdícýane ihdyu múu táúmeí Píivyéébeke téene tájpi ámuha meijcyane ámúhake díbye íájćuki. Métsúúraméí ímí ámuha meijcyáíyóneri ámúhake díbye ipíááboki. Áhdure metáuméí ámúhake díbye ityúkévǐjtsoki. ¹⁰ Muurá téene tájpi íjcyane táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáíyóneri tsúúrameímyeke píááboobe. Dííbyeke túkevǐjtsóju táúmeímyeke túkévǐjtsóobe.

¹¹ ¿Aca íjcyámé tsaate ámúhadítýú íjtsǐméné majcho táúmeícyooce nééwayúvúre ájćuíyóme? ¿A amóóbeke tetsi táúmeíńáa ájćuíyómé íńĩmyéédívúre? ¹² Áhdure ¿aca íhyúu táúmeítsike ájćuíyómé óóvíhódívúre? ¹³ Muurá ámuha míamúnaa ímityúmé meijcyarómé méimíllé ámúháj tsǐmeke ímíáánevúré maájcuine. Aanéǐí awáá muurá ámúháj Caani nǐjkyéjiri íjcyaae Ípííchó pícyóó dííbyeke teene táúmeímyé pańévu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé (Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Íjcyaabéhjáa tsaapi naavéné ípańe íjcyaae íhjuvātuúbe. Aanéhjáa naavéneke dííbyé pańétú Jetsóó wáágóóné boone tsúuca íhjuvāábe. Áánerǐhjáa míamúnaa ullévenúhi. ¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóodítýú tsaate néehíi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohǐjcyá tsaate pańétú díitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneríye.

16 Áhduréhjáa tsijtye dífbyeke illure mávárijchomé nehíjcyá díbye méénuráityuróné íévéhoováwú imyéénuki. 17 Áronáacáhjáa diitye íjtsaméí iwáájácúne neébe:

—Muurá tsané avyéjujte tsajjítóré íjtsameityúmé ímityúné idyáíívéjcatsíñe illuréjuco ihvejtsóné íavyéju. Áhdure muurá tsája múnaa ímityú idyáíívéjcatsíñe illuréjuco wáchájántjcatsíñe. 18 Ahdu ííwane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca illure íavyéjú újónvéjtsóiyáhi. Ehdú íñe ámúhake o neé naavémú avyéjuubévá Betsebóo oke píáábóneríyé diityéké o wáágóohíjcyáné ámuha óhdityu menéénéllíihye. 19 Áánetéuhaca çmúúbé píááborí ámúhá mamyé mú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóo píáábori ditye wáágóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu meihjyúváneri. 20 Muurá ihdyu Píívyéébe oke píáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha méwáájácú tsúúca dífbyé avyéjú ííñújiri ámúhama íjcyájúcooróne.

21 Muurá íhtsúrúúbé jatú tsá íiná múha tsájtyéityuróne. 22 Áronáa dífbyé ehniíñevu íjcyaaabe dífbyedítýú dójtúiyá páneere dífbyé méénujcátsiháñe. Ááne dífbyé tsieméné íimillédú méénúyoóbe.

23 Ehdú neéne muurá oke píáabóné ímilletúmé táwákimyéí illure ímíllé óhdívu ítyútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáíyómeke illure óhdityu mútátsohíjcyáhi.

*Ípyéé íjchívyémé pañévú tsiíñe naavéné óómiñe
(Mt 12.43-45)*

24 Átsihdúhjáa idyé tsiíñe Jetsóo neéhií: Muurá múúne naavéné míamúnáájpi pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáítsíí néhcoobére. Aabe íjcyáíyotsíí íájtyúmitúnéllíi íllu íjtsámeíhi: “Tsiíñe ó óómií bíwáábé pañévúré ópée o íjchívyéébé pañévu.” 25 Áhdújuco muurá óómiíbye ájtyumíváné dílbye ípyéé íjchívyéébeke ímíwu peevéébé ehne múu jaa Íljyahdu neébeke. 26 Áánéllíi múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké ehniíñevu ímityúmeke diityémá tsiíñe íúcaáve dífbyé pañévu. Áabeke muurá íhdée íícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraábe.

Ínerí meímíjyuvéne

27 Ehdúhjáa Jetsóo neénaa tsáápille míamúnááj píñétú kéévánécoba neéhií:

—Ímaímijyu ihdyu díille ukée ítsíímáváábeke píívyétsolle íjcyanej!

28 Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ééé, tehdújuco. Áhdure ímaímijyu Píívyéébé uwááboju cáhcujtsómé íjcyanej!

Míamúnaa Jetsóoke neé díbye méénuráityuróné imyéénuki.

(Mt 12.38-42; Mc 8.12)

29 Téijyúhjáa mítyane míamúnaa píhcyaavé Jetsóodívu. Áámekéhjáa úwááboobe neéhií:

—Ámuha muurá ícyooca íjcyáné míamúnaa ímityúme. Aame çíveekí ámuha méimíllé méénuráityuróné o méénune ámuha oke mecáhcújtsómejíivari? Óvíi ihdyu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpi Jonáake pájtyedu neéne oke pájtyénetu ámuha méwáájácú dílbyéjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. 30 Muuráhjáa dífbyeke muhdú tene pájtyénetu Níínibé múnaa waajácú

ímiáánéjucó Píivýéébe dífbyeke wáalloóne. Ahdu muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke tene pájtyénetu míamúnaa waajácuú dityée íimíjpyeténe ípájtyeté Píivýéébe oke wáalloóne. ³¹ Aane muurá Píivýéébe míamúnaa muhdú icyahíjcyáné ímbájchócooca tsáápile tsííñe íiñúji múnáalle ámuhadívú néétsoó ámuha mecáhcútsohíjcyatúnévu. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó uwáábó illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa jíveekí dífbyeúvú ehniíñevu o íjcyaae o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne? ³² Téhdure muurá Níinibé múnáaúvú ámuhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa Jonáa díityéké úwaabóné icyáhcuíjtsóne ímíjpyetéme. Áánáa jíveekí dífbyeúvú ehniíñevu o íjcyaae o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

Méhálluúúcuú peetédu nééneé
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Tsá muurá peete tsíeménevu maávojháccóityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicyóó tene íájchúcnúki. ³⁴ Ahdu muurá ámuhá hálluúúné peetédu nééneri ímiáánéré ámuha meííteneri metsúúrámeihajchíí téenetúré ámuha mébóhówaúcnúúhi. Áánetu ímityúnéré ámuha meííteneri metsúúrámeihajchíí téhdure téenetúré ámuha mébóhówaúcnúúhi. ³⁵ Áánéllii téihbúwá méíjcyaco ímiáájú ámuha tsúúca mewáájacúné múhdurá meuráávyétuki. ³⁶ Muurá ténéjcu wáájacúmé ímityúné méénújúcootúmé ííne ímíjyaúrécúó íjcyane éhne múúne peete ájchúcnúnej tééveri méíjcyadu.

Paritséomuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núccójpívetsóne
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 20.45-47)

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó úwáabóné boone paritséomuube dífbyeke tsajtyé ihjyávú ímájchótsoki. ³⁸ Aabéhjáa íhyójtí níjtyámeityuube májchóneri díibye paritséomuube ullévenúhi. ³⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dífbyeke:

—Ámuha muurá ámuhaj pí hállúre méímíbachómeihijcyáhi. Árónáa ámuhá íjtsaméí ímityúne. ⁴⁰ ¡Tsá muurá ámuha mewáájacúmeityúne! ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú téhdure méíjtsaméí metéhmémeíyóné méjpi menítyámeihijcyádúre? Muuráhjáa ímiáámé méíjcyá Píivýéébe meke ípívyejtsóhi. ⁴¹ Áánéllii múu íjpií, íjtsaméii, íjcyane tehme ímí íjcyaki.

⁴² ¡Máidáátsoju ámuha paritséomuke tene pájtyeíñe! Muurá téhdújúcooro Píivýéébeke ámuha meíícúvehíjcyáné ámuha bájtsohañeri. Árónáa jíveekí tsá ámuha méíjtsámeityú dífbyeke mewájyúyóneri? Áhdure jíveekí tsá ámuha míamúnáama ímíñeúvú méíjcyatúne? Tsá muurá tsáneeríyé dífbyeke meuráávyéne tsiíñe meíhvéjtsóityuróne.

⁴³ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámuhákye tene pájtyeíñe! Muurá ámuha méímíllé pihcyáávejááné pañe íboohówátsíhíríyé méíjcyane. Áhdure ámuha méímíllé míamúnaa ámuhákye ávyejúúlléne.

⁴⁴ ¡Áámeke ámuhákye taúhbájú uwáábojtemá máidáátsoju tene pájtyeíñe! Muurá ímityúmé ámuha méíjcyarómeke míamúnaa ítehéjcyá pánehjídú ímiáámeúvúdú éhne múúne níjkyéné pañe nehniwu néérone pánehjídú hallu ímíwu meíítedu.

⁴⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii taúhbájú uwáábojtédítyú tsaapi néé dífbyeke: —Uwááboóbej, ehdu aatyéké u nééneri múúhadívú ú wáájatsóhi.

⁴⁶ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¡Téhdure ámuhákye idátsó pajtyéiñe! Muurá ámuha illure métúhútsohíjcyá míamúnáake ámuhá íjtsaméityuré ámuha meújcyúné uwaábori. Muurá ámuha mejjcyarómé tsá tehdu mejjcyatú eene ámuha meúwáábohíjcyádu.

⁴⁷ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámuhákye tene pájtyeíñej! ¿íveekí ámuha éjyúuvúu Píivyéébe ihjyú uubálle múnáake ámuhá ihde múnáaúvú dsíjívétsohíjcyámé nijkyénetu diityéúvu náávé ménícyohíjcyáhi? ⁴⁸ Ehdú ámuha meméénúnetu muurá méwajácú ámuhá ihde múnáaúvúu icyahíjcyajítóre ámuha meúraavyéne.

⁴⁹ Muurá Píivyéébe neéhií: “Ó pícyoó o túkévéjtsóneri íhdétújuco iwáájacúné úubálléimyeke. Téhdure ó pícyoó uwaábojteke. Áamedítyú muurá tsaatédí ícúbáhraimye. Tsíjtyeke dsíjívétsoímye.” Ehdúu Píivyéébe neéhií. ⁵⁰ Aane muurá téhdure ícyooca íjcyané míamúnáake dómájcoó íññjñí ípívyéévetsihdyu ícyoocávú Píivyéébe ihjyú uubálle múnáake tsaate dsíjívétsohíjcyané díbye dítyémá ímbájchoíñe. ⁵¹ Muuráhjáa Abéeke íñahbére dsíjívétsoñe boone tsíjtyeke ámuhá ihde múnáaúvú dsíjívetsóhi. Muuráhjáa Tsacariake dsíjívetsómé durúvájama Píivyéébe ícúvé covátsoméihíjcyané waijí ráhoúcunútsihvu. Aane ámuhákye o neé íñe ícyooca íjcyané míamúnáake téhdure téené ímbájchó dómájcoíñe.

⁵² ¡Ahdícyane máidáátsoju ámuhákye tene pájtyeíñej! Muurá ímiáájú míamúnáa wáájacúiyóné ¿íveekí ámuha métúhútsohíjcyá tsíhdyuréjuco meúwáábóneri? Dítye teene icyáhcújtsóne úráávyéiyóné ámuha métúhútsohíjcyáhi. Aane muurá ámuha mejjcyarómé tsá ímíñeúvú teene meúráávyetúne.

⁵³⁻⁵⁴ Ehdúhjáa Jetsóó íhgyuvané taúhbájú uwaábojtémá paritséómuke tsaríwu pajtyéhi. Aaméhjáa díbyeke panévatu dílló tsane díbye múhdurá áññjñhahjchí díbyedítyú ímityúné íhgyúvároki.

12

Ímamyémuke Jetsóó téibúwajtsóne

¹ Téiyúhjáa ávyetá mityané míamúnáa píhcyaavémé wájóócjatsíñáa Jetsóó neé ímamyémuke:

—Téibúwá méjcyaco aatye paritséómú bañú múnáa ímiáámeúvúdu íjcyámeke. ² Muurá téévéneúvú méénúmeiyóné tsá tétsihvúre níjkéváityúne. Muurá pámeere íñá méénuhíjcyané bóhówááveéhi. ³ Múha wáájacútúnáa ámuha mójcóhó pañévu meihjyúvaróné waajácúmeíhi.

Píivyéébedi múu íllityéhi (Mt 10.26-31)

⁴ Ámuúha táñahbému, tsá múu íllityétú míamúnáadi apááñére méjpi dsíjívétsoíyómedi. ⁵ Áánetu ihdyu múu íllityé Píivyéébedi múijyú ámuha mejjchívyéityuwa cúújúwá pañévu ámuhákye wáágóóiyóóbedi.

⁶ Muurá 5-meva coomímú míjñhwuúcuré áhdómeyíomeke téhmeébe. ⁷ Aabe muurá téhdure waajácú ámuhá níwájñné múhdújivá íjcyane. Áánéllí tsá múu íñnerí íllityétúne. Muurá díitye coomímú ehñíñevu ámuha méwajyúmeíhi.

Jetsóoke meúraavyéné metóónúityuróne
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 Muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke iúraavyéné tóónútúmeke ó bóhówájtsoó níjkyéji múnáadívu. 9 Áánetu íllure tóónuhíjcyámeke tsá o bóhówájtsoóityúne.

10 Muurá íñe Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedítýú ímityúné íhgyúvárómedi Píívyéébe ídáátsóvéne teene ábáájívéhi. Áánetu ihdyu díbyé Apííchotu ímityúné íhgyúvámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne.

11 Ehdúhjáa íñétsihdyu neébe:

—Tsaate ámúhake pihcyáávejááné tehmejtéma ámúhá íiñújí avyéjúté éllevu tsájtýeocooca tsá múu íjyáacunútú muhdú íhgyúváíñeri. 12 Muurá ihdyu Píívyéébe Apííchóre ámúhake tükévétsoó ámuha meíhgyúvaki. Ehdúhjáa Jetsóó neé ímamyémuke.

Tsá múu íjyáacunútú mítyane íéhnéváiyóneri

13 Téjyúhjáa tsaapi míamúnááj píínévú neé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, táñáñbeke díñe díbye oke idyówajcáro múhtsí wáábyuta múhtsíj caani pícyohíjcyánetu.

14 Áronáacáhjáa Jetsóó neé díbyeke:

—¿Aca múha oke pícyóó téeméné ímbájchoobe o íjcyabe ámúhtsikye o dówajcároki?

15 Tsá múu mítyane íéhnéváiyóneri úmúúpívyetúne. Tsá muurá mítyane meéhnéváne tájpi tsaímíyé meijcyáityuróne.

16 Ehdúhjáa díbyeke íñéené boonétú pámeekéré iúwaabóné úúbállebe ehnéva múnáájpidítýu. Íllúhjáa neébe:

—Íjcyabée tsaapi ehnéva múnáajpi. 17 Áábe bájtsoháñée mítyane neévánetu íllu íjtsámeíbye: “¿Aca kiávú íñe ó aahívétsoó tabájtso áyánejíívari?”

18 Áronemáa neébe: “Óubá ehne teene ááhívétsámeíhíjcyaja o wácávyáhcóne éhniíñevu mítyájácoba o áméjtsójá pañévú ó pícyóóhi. 19 Ááne íllu ó íjtsámeííhi: Ícyooca ihdyu tsá íñá óhdítýu píhtotúne. Áánéllí pevétaréjucó íbúwajíí o íjcyaiñé óhdítýu o májchoíñé, o ádoíñé, píhtójúccóótúnéllííhye.” 20 Ehdúu díbye ítsámeíhíjcyárónáa Píívyéébe neé díbyeke: “Tsá mía u wáájácúmeítýúne. Muurá ípyejco tsúuca ú dsíjívéeíhi. ¿Ácooca eene u éhnévahíjcyánécoba muhdúíhyaja?” 21 Ehdú muurá pajtyéíñe íhdyunéré éhnévahíjcyámema. Aame Píívyéébedítýú ídátsóhree.

Íhñéjteke Píívyéébe téhmené

(Mt 6.25-34)

22 Ehdúhjáa díityéké íñétsihdyu Jetsóó neé ímamyémuke:

—Tsá múu apááñeríyé íjtsámeítýú íñe tájpi íjcyáneri. 23 Tsá apááñeré majchoo, wájyamuu, íjcyáne tájpi meijcyatúne. 24 Cáhawáá méjtsúcunu muhdú wahpéjté íjcyane. Tsá muurá dítye mújyú wákímyeítýú téene tájpi íjcyaki. Pane tsá dítye imájchó pícyootúne. Árome íjcyá Píívyéébe tájpi. Aanéjíí muurá díityé ehniíñevu ámuha míamúnaa méwajyúmeíhi. Áámeke tsá ámúhake díbye íñetú píhtótsóityúne. 25 ¿Aca íjcyabe tsaapi ámúhadítýú éhniíñevu icyáámenúné ímíllebe íye cáámenútsámeííyoóbe? Tsáhaá. 26 Muurá tsane

túhúúturóné tsá ámuha meméénúityuróne. Aanéjii tsá múu ijtsámeityú tsane imyéénúiyóné ámuháyé mepíivyetyónejiivari.

²⁷ Téhdure cáhawáá méijtsúcunu wajcóháñé múhdutú iiye tsaimíyé pívyehjycané pevétaré ijcyaróne. Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóúvú tsijyte ávyéjute ehniíñevu ijcyaróobé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñé ímivu. ²⁸ Ehdu muurá Pívyéébe tsaimíyé téhmehjycá wajcóháñé wahájchotaré ímí ijcyane illúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjii awáá muurá ámuhákye ehniíñevu tsaimíyé téhmehjycáhi. Ehdu teéne, ámuhá cáhcujtsópityúné míamúnaaj. ²⁹ Ehdu néene tsá múu áábímyeityú téene tájpi ámuha mejjycane tsáijyu ámuháditú píhtórónáaaca. ³⁰ Muurá ihdyu Pívyéébeke cáhcújtsotúmé áábímyei ípíhtócoóca. Áronáa muurá ámuháj Caani Pívyéébe waajácú íiná ámuháditú píhtone. ³¹ Áánéllii múu ámuha mepíhtóróneri íicúvetúmé tsúúráméi múhdutú tsaimíyé Pívyéébeke iúráávyéne díbyé avyéjuvu iúcaávéiyóneri. Áijyu ihdyu tsá ámuhákye díbye íinetú píhtótsóityúne.

*Ímí níjkyéjiri mejjycane Jetsóó úwaabóne
(Mt 6.19-21)*

³² Muurá ámuha tahñéjté ídátsó ehne múúne obééjámú áyáméwu ijcyadu. Árome tsá múu íínerí áábímyeityúne. Muurá ámuháj Caani Pívyéébe ímíllé ámuhákye iújcune íavyéjuvu. ³³ Áánéllii múu ámuhá tsíeméne íñáhjihénúne píaabó ídáátsóméhjike. Muurá íñe ííñújiri múhajchotá ijcyáityúné ámuha meéhnéváne tsaimíyé meicyahjycádú néene ijcyá níjkyéjiri múijyú muhdú ijcyáityúmé ámuha mejjycáiñe. Téhulle muurá mejjycane tsá tútáváávéityúne. Muurá ííñújiri naní múnáa ámuhákye tútávátsohjycádú néene tsáhájucó téhulle ijcyáityúne. ³⁴ Muurá kénejcú ehniíñevu ímí ámuhákye pájtyénéjcuríyéjucó ámuha meíjívéíñe.

Jetsóó tsááiñe metéhmene

³⁵ Ahdícyane ímíñeúvú mejjycátsíívyéne oke météhmeco ehne múúne ávyéjuube tsaatétsí táábávajcatsíñe wañéhjiri ijcyáábeke íúníu múnáa téhmehjycádu. ³⁶ Muurá múúne téhmehjycámé díbye llééhówatu díllóvácooca íicúí ipááyúcuki. ³⁷ Ehdu muurá íavyéjúube ijtsoré ijcyámedívú díbye wájtsime íñe ímíjyaú ijcyá dílbyema. Muurá iwájtsidu tsaimíyé díityéké ímájchótsómema nahbévájcatsíbye. ³⁸ Maímijyu ihdyu dítye ijcyane tsáijyu múu pécórjñeúba mityá cóójiháñe pañevú tsáaroobe tsaimíyé díbyeke téhmehjycámeke díbye ájtyumíváme. ³⁹ Muurá tsája múnáajpi múijyú naní múnáajpi tsááiñe iwáájacuca cúwátuube ihjya téhméjé pañevú tsá díbye úcaávéityuró íñániki. ⁴⁰ Ahdícyane mejjycátsíívyéne méitsohijcyaco o tsááiñe. Muurá ámuha méijtsámeityúnáa Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe tsiíñe ó tsaáhi.

*Tsaatétsí wákímyeíñetu ijcyané uwááboju
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a múúhakyéré ú úwáábohjycaj, mityá pámeekérej?

⁴² Áronáacáhjáa tsiíñe neébe:

—Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe ihyájkímú tehmeébedívu. Aabe muurá diityéké ímí íícuvé íné tájpi dítye íjcyáíñéhjitu. ⁴³ Ahdícyane maímíjyu díbye íjcyane íwákímyeíyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁴ Muurá ímíááné ámúhake o néé ímíáábé íjcyáábeke íavyéjuube íhñévu téhmetsóne. ⁴⁵ Áánetu íjcyaaabe tsaapi ímítyuube íavyéjuube íícuí óómítyúne’ íñéene íwákímyeí íbúwá íjcyátuúbe. Ehdú néébe muurá íllure íhyájkímuke ímyéénune ímillédú wañéhjíneryé pehíjcyá lííyícyáveebére. ⁴⁶ Aabe muurá ehdu ícyahíjcyánáa íavyéjuube óómíbye tuvááová dííbyeke díbye íjtsótúnáaca. Áábeke ílluréjucu díbye ícúbahráné tsaate íwákímyeí múnáa ímítyúmeke ímyéénudu.

⁴⁷ Ehdú muurá íavyéjuube íúníu múnáake ícúbahrá díbye ímillédú dííbyé wákímyeí ímyéénúiyóné wáájácurómé tehdu méénútúhahjíchíjyu. ⁴⁸ Áánetu íwáájácútúné hallúríyé ímítyúné méénúmeke íhtsútaré ícúbáhraábe. Muurá mepiáábómedi méíjyácutunú ímí dítye íjcyáíyóneri. Áhdure tsíeménevu meníwáávémedi méíjyácutunú ímí dítye téhméíyóneri.

Jetsóó hallútú míamúnáa tsarílléjcatsíñe
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Muuráhjáa íñuujívu o tsáa táhallútú míamúnáa itsarílléjcatsíki. Aane íhdyu múhdutúiyó téené pañéjucu meé. ⁵⁰ Muurá o ícúbáhrámeíñé níjcautu ó dsíjiveéhi. Aane ávyeta múhduúvúra ó íjtsúcutunúhi. ⁵¹ ¿Aca ámuha méíjtsúcutunú tsaímíyé míamúnáa íjcyo o tsááne íñuujívu? Muuráhjáa íhdyu o tsáa míamúnáa tsajíjtóré íjtsámeítyúme táhallútú itsarílléjcatsíki. ⁵² Aane muurá ícyoocátú tsané múnáa íjcyarómé tsarílléjcatsíi táhallútú. Muurá tsaatédítýú ímunáajte oke cáhcújtsóhahjíchíi tsaatésí cáhcújtsótumútsí tsaríllé diityéke. Áánetu díityétsíyé cáhcújtsóhahjíchíi ímunáajte tsaríllé diityétsíkye. ⁵³ Muurá cááni tsaríllé íllíkye oke díbye cáhcújtsóné hallútú. Áhdure ílli tsaríllé cááníkyeé. Áhdure ídsi tsaríllé tsíjjuke. Áhdure tsáápille íaajaké tsarílléehi. Ehdú muurá panéjcuwávú míamúnáa tsarílléjcatsíi táhallútú.

Íná pájtyeíñé úúbállenéhji
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)

⁵⁴ Téhduréhjáa tsíiñe Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ámuha nuhba áabatéhíjcyánéjcutu ojtsó bóhówáávécooca menéé maálléñe. Ahdújucu tene állene. ⁵⁵ Áhdure tsíñejcútú kíjyeba tsáácooca ámuha menéé píjcyaba íjcyáíñe. Ahdújucu tene íjcyane. ⁵⁶ Ehdú muurá ímíáámeúvúdú ámuha méwaaajácú muhdú néíjyu muhdíivané cóóji íjcyáíñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácútú oké iwáalloone Píívyéébe páhdúváré nénehji ímyéénúneri ámúhake úúbálléjúcohíjcyaróne?

Meke múnáájtsórómeke mewájyune
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿íveekí tsá ámuha meíjtsámeítyú ímíáámé ámuha meíjcyáíyóneri? ⁵⁸ Tsaate múu ámúhadítýú ímítyunéhjí dítye ímbájchóhullévu tsíjtyeke tsájtyéhahjíchíi ímíñeúvú cánáájánújcatsí téhullévuí íúújetétúné íhde ávyéjuttédívu ámuha mecúvéhoojánútsócatsíyuki. ⁵⁹ Tsá muurá cúvéhóójatu ámuha meíjchívyéítyuró páneere ámuha maáhdótúhahjíchíjyu.

13

Ímityúné meicyahjycyáné meihvejtsóne

¹ Téijúhjáa tsaate Jetsóo éllevu ipyééne úúballé Píivyéébeke híicúvéné iyámeke ditye dsíjívétsohijcyáhajtsívú Piráátó tsaate Gariréa múnáadívú lílhyánútsómé tujpácyo iyámé tujpácyo ma mújtane.

² Áamekéhjáa neébe:

—¿Aca ámuha méijtsúcunú ehdu diityéké tene pájtyene tsíjtyé ehniíñevu ímityúné ditye íjcyánéllíhýe? ³ Muurá téhdure ámuha pámeere méicúbáhráméí diityédúré ímityúné ámuha meicyahjycyáné meihvéjtsóne Píivyéébé icyánejcúvú meibúwáávétúhajchíjyú. ⁴ Ácooca ¿muhdú ámuha méijtsúcunú Jerotsarée múnáadítyú 18-meváké ‘Tsiroée’ némeíñé nupáhyéjú úníuri íjcyaja cáámé cóhnaúvú nééja áámune? ¿A dityéé ehniíñevu ímityúné íjcyánéllí aamúné diityéke? ⁵ Muurá téhdure ámuha pámeere méicúbáhráméí diityédúré ímityúné ámuha meicyahjycyáné meihvéjtsóne Píivyéébé icyánejcúvú meibúwáávétúhajchíjyú.

Higyéerahe néévátúnetu Jetsóó úwaabóne

⁶ Ehdúhjáa Jetsóó íñétsihdyu tsiíne diityéké úwáaboobe néehí:

—Tsaapíhýáa íumihé pañétú higyéerahe íbájtsöhe néévápityuhe úújéjhýcyaráhi. ⁷ Áronemáhhjáa tééné tehmeébeke neébe: “Tsúuca 3 píjcyábájucó íhye tsá néévápityúne. Áanéllí illuréjucó dihlló. Báñú úmihé pañétú teéhe.” ⁸ Áronáacáhhjáa tépallí tehmeébé néé díbyeke: “Ávyjúúbej, cána óví íñé píjcyábá méijtsoráhi. Óví ó wápíjcoó tehe íñéévaki. ⁹ Tsáijyú múu tehdu meméénúneri néévahe. Tehe néévátúhajchíí botsíi illuréjucó meíllóíñe.”

Wáyéévejcoójí tsáápilleke Jetsóó bóhítsóne

¹⁰ Áhduréhjáa tsáijyú wáyéévejcoójí úwáaboobe píhcyáávéjé pañe íjcyámeke.

¹¹ Áanáacáhhjáa tétsihýi tsáápille naavéné ípañe íjcyalle 18 píjcyájucó íbájui ípátúúvétúneri chémehjycyalle. ¹² Áállekéhhjáa Jetsóó ípíúváne néehí:

—Tsúuca ú bohíjucóóhi, muúllej.

¹³ Ehdúhjáa neébere díilleke dócárájcónetu ímiááné tsúuca íbájui pátúúvelle íjóocuuvé tsatújkevéjucó. Aalléhjáa duurúvá Píivyéébeke. ¹⁴ Aanéhjáa píhcyáávéjé tehmeébeke tsári pajtyé íveekí wáyéévejcoójí díbye díilleke bóhítsóne. Aabéhjáa tétsii íjcyámeke néehí:

—Muurá íjcyáné 6 coojívá wákimýéíjcyoojiji. Ájcoojiji ámuha métsááiyá díbye éllevu díbye ámuhákye íbohítsóki. Tsá wáyéévejcoójí ámuha díbye éllevu métsááityuróne.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néénéllí Jetsóó néé díbyeke:

—Bañú múnáajpi u íjcyaaabe pánehjídú ímiáábeúvúdú uu. ¿Aca tsá wáyéévejcoójí íjcyaróné ámuha jéemú dóhjívámeke ámuha meíjchotétyuró téhí pañétu? ¹⁶ Ehdu nééne muurá áámye téhdure Aavaráúvúj tsiiménémúháábéelle íjcyalle ídátso chémehjycyá 18 píjcyájucó naavéné ípañe íjcyaabéré díilleke tehdu méénúneri. Áálleke ¿aca tsá mepiáábótyuró wáyéévejcoójí íjcyaróne?

¹⁷ Ehdúhjáa dibye néeneri pámeere dííbyeke múnáátsohíjcyámé núcójpivéhi. Áánetúhjáa ihdyu tsijtye mítyane ímjyuuvé dibye díílleke piáábóneri.

Mojtáátsá neeváúwútu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Téhduréhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca íinetú íñe tsiíñe ámuhákye ó úwááboó Píivyéébé avyéju? ¹⁹ Muurá dííbyé avyéjú éhne múúne mojtáátsá neeváú kémúútúróúwu mebájsou mítyáhécoba kéémevédu. Aahe muurá wájcávané hallúvú wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píivyéébé avyéju.

Pááá ooríchetu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.33)

²⁰ Téhduréhjáa neébe:

—¿Aca íinetú íñe tsiíñe Píivyéébé avyéjú ó úwáábóiyáhi? ²¹ Muurá tsáápille hariínálljyutu pááa imyéénúcooca áyanéwu tééné ooríchetu pícyooróné páneeréjucu óóríchódú teene Píivyéébé avyéju.

Ímíájíto
(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu péébe juuváyí íjcyácoomjí múnáake úwááboobéré pehíjcyáhi. Áhduréhjáa patsíhjívári íjcyájáhji múnáake úwááboobe. ²³ Áábekéhjáa tsaate néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿a uhjéméré pájtyéteéhi?

²⁴ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Íhnáhó íuráávyé néérojító múu úraavyé Píivyéébé avyéjuvu ámuha meúújetéjító. Muurá mítyame imíllérá úcaavéné téénevu. Árome tsá úcáávéityúne. ²⁵ Muurá téíibúwájí néétume áachi ímíllédú íjcyámé hallúvú ávyéjuube ihjáa lleehowá wátaahacoóhi. Ááné boone llééhowa wátótóhcoméré neehí: “Ávyéjuúbej, múúhakyé paayúcu.” Árónáa nééíbye: “Tsá ámuhákye o wáájácutúne.” ²⁶ Áánéllíi neeímyé dííbyeke: “Áánerá úuma tsaméhjí mémáchohíjcyáhi. Áhdure muurá múuhá comíñeri úwááboobéré ú pehíjcyáhi.”

²⁷ Ehdu dítye néerónáa nééíbye: “Muuráhané ámuhákye o néé ámuhákye o wáájácutúne. Áhdícyane méíne óhdityu ímityúmé ámuha meíjcyame.”

²⁸ Ehdu Píivyéébe waagóó dííbyeke cáhújtsótúmeke. Aame kémuélléturé ííteé Píivyéébé avyéjuri dííbyé ihjúu uubáalle múnáa Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámeke. Ájyuu íllurájucu dítye tááiñe íhwáñe ííhdónema. ²⁹ Ehdu waagóojtéréjucu íjcyánáa pahúllevátú tsijtye ímí Píivyéébeke cáhcujtsómé dííbyedívú píhcyááveé dííbyema íjcyaa íavyéjuri. ³⁰ Ájyuu muurá íñe ícyooca idáátsóméhjíúvú néeme ávyéjuúteéhi. Áánetu íhtsutúmé ícyooca íjcyarómé tíjyuu idáátsónuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jerotsaréé múnáake Jetsóó kímoovéne
(Mt 23.37-39)

³¹ Téjyúhjáa parítséomú tétsihvu wájtsime néé dííbyeke:

—Dípye íchihdyu tsiéllévu. Muurá Heróódé imíllé uke ídsíjívetsóne.

³² Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Mepéene díbyeke ávyétá muubérá ijcyáábeke mene: “Óvíikyévá ihdyu nijkévaabe naavémuke tsaaté pañétú iwáágóone chéméméhjike íbóhítsóhijcyánetu.”³³ Tsá muurá Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi dsíjívéityuro Jerotsarée tsiéllévure. Óví ihdyu múhachótá ó ijcyáhi.

³⁴ Ámuúha Jerotsarée múnáaj, ihdyújuco tsáma jíveekí ámuha íllure mellíhyanúpétsóhijcyáné ihjyú uubáalle múnáake Píívyéébe ámuha éllevu wállóórómeke? Uwáábojtéké díbye ámuha éllevu wállóórómedi jíveekí íllure ámuha méicúbábrahijcyá néwayúúnevu maáámúnerí? Muurá ó imíllará ámúhake o újcune éhne múúne cáraca ítsííméwuúmuke íhñúwáácýú lliíhénvú újcuđu. Áronáa jíveekí tsá ámuha meímíllehijcyatúne? ³⁵ Ááné déjúcotu muurá ámuha cóómí ápajyuréjuco cóévaíñe. Áhdure ámúhake o nées oke ámuha maájtyumíjúcóóityúné mújyú tsiíñe o tsáíñévujuco. Téjyju muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyju áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

14

Íjpi óóríbyeke wáyeévejcóójí Jetsóó bóhítsóne

¹ Tsáijyúhjáa idyé wáyeévejcóójí Jetsóó péé paritséómú avyéjúube jávú díbyema imájchoki. ² Áábekéhjáa díitye paritséómú hállúwáábohijcyá tétsihyi íjpi óóríñeri chémeebe íjcyánéllí ‘áádikye éhne íjcyoojí bóhítsóíbye’ íñéénema. ³ Aaméhjáa taúhbájú uwáábojtémá íjcyámeke neébe:

—¿A wáyeévejcóójí tsaapi chéméébeke mébóhítsóiyáhi, mityá tsáahaáj?

⁴ Ehdúhjáa díbye néerónáa tsá dítye íiná néétune. Aanéhjáa awáá tsúuca díbye íjpi óóríbyeke íbóhítsóne neebe ílluréjuco díbye ipyéekí. ⁵ Átsihdyúhjáa neebe díitye paritséómuke:

—¿Aca ámuhá ocájí ámuha íjjuuba wáyeévejcóójí wáhyéjú pañévu áákityéébeke tsá ámuha meújcútyuróne?

⁶ Ehdúhjáa díbye néene tsá dítye píívyetétú muhdú íañjucúne.

Táábávajcátsí wañéhjivu dítye míñútsóne

⁷ Áhduréhjáa tsáijyju wañéhjivu tsaate míñútsómé imíllé íboohówátsihjívúre íácuuvéne. Aanéhjáa Jetsóó múhdurá íjtsúcunúne díityéké úwááboobe nééhi:

⁸⁻⁹ —Tsaate múu ámúhake ityáábávajcátsíñe wañéhjivu míñútsócooca tsá íhdére ácuúvetú íboohówátsihvu tsáijyju múúne tsijtye ámuhá ehniíñevu ávyéjúúmé wájtsímekéréjuco dítye tétsihvu ácuújcóné boone íatéréétsihvúrejuco ámuha maácúúvéneri menúcójpívétuki. ¹⁰ Áánéllí múu tsaate íwañéhjivu ámúhake míñútsócooca úújeté íhdícýátsihvúre díitye wañéhji múnáa ámúhake íájtyúmícooca íboohówátsihvu íácuucárokí. Áijyju ihdyu tsá íñerí ámuha menúcójpívétsámeítýune. ¹¹ Muurá iye íhtsutúmé ávyéjute íjcyane némeíhijcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu ídáátsóméhjívúvú tsaííbuwáre íjcyame ávyéjúúteéhi.

¹² Ehdúhjáa díityéké íuwaábótsihdyu neebe díbyekée íwañéhjivu míñútsóbeke:

—Tsá múu majchóvú míñútsotú íhtsútúméhjikéré uke dítye píámeíñe u ímílléneílihyére. Téhdure tsá múu míñútsotú díhyákímudúnéré múhdumé tsijtye úúma náhbévahijcyámekére. ¹³⁻¹⁴ Múu téhdure míñútsó ídáátsóméhjike

Íjpiítyu tsátsihji Íjcyátúróméhjima hállúvátúméhjike ámúhake ditye píámeíyóné Íjtsámeítyúmére. Muurá Píívyéébere ámúhake áhdoó dibye ímillédú ámuha meíjcyame medsjívémé tsiíne mebóhíicooca.

Wañehjitu Íjcyané uwááboju
(Mt 22.1-10)

¹⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néenélii tsaapi néé díbyeke:

—Maímijyu ihdyu diitye Píívyéébé avyéjuvu úcaavémé Íjcyanej.

¹⁶ Ehdúhjáa dibye néenélii Jetsóó tsaapi wañehjíváténetu úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa iwañehjíváténevu míñutsó mítyámeke. ¹⁷ Ááme éllévúhjáa ínúnu múnáájpkike dibye wálloobe neeté diityéke: “Tsúúcajávane majcho baabáhi. Waávane mepééne mémajchótej.” ¹⁸ Áronáacáhjáa tsá ditye ímíllétú ípyééneé. Tsaapíhjáa íllure néé díbyeke: “Ohné tsaatédítýú íiíñújí o áhdone ó ímíllé o úújeténe. Áanéllii tsá oke dibye téhméityúne.”

¹⁹ Áánetúhjáa tsijpi néehíi: “10-meváké ócájímuke o áhdómeke ícyooca ó ímíllé o wáájaculléné muhdú ditye wákímyeíne. Áanéllii tsá oke dibye Íjtsójúcoóityúne.” ²⁰ Áánetúhjáa tsijpi néehíi. “Botsíi o táábávaabe muhdú ó peéhi. Tsáhái o péétune.” ²¹ Éhduréhjáa ditye népejtsóné íóómíne úúbállebe íavyéjúubeke. Aanéhjáa díbyeke tsári pájtyeebe néé diibye ínúnu múnáájpiikye: “Ané cána míñutsóté ídáátsóméhjikéréjuco Íjpi ímítyuméhjí ímíñéuvú íúllene píívyetétúméhjima hállúvátúméhjike.” ²² Ahdújucóhjáa ímíñútsójétsihdyu tsáabe néene díbyeke: “Ayúju ávyéjuubej, tsúuca ó míñútsójéhi. Áronáa íne jaa tsáhái wáhpétúne.” ²³ Áanélliihyéhjáa íavyéjuube néehíi: “Ané cána tsíjtyekéi míñútsótej.” ²⁴ Tsáhájucu tujkénú o míñútsorómé májchováityúne.” Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Íhtsútúróné pañe Jetsóoke meúraavyéne
(Mt 10.37-38)

²⁵⁻²⁶ Aanéhjáa mítyane míamúnaa díbyeke úráávyehíjcyámeke neébe:

—Muurá oke úráávverómé oke iwájuúné ehniínevu méwámyuma íhyájkímukéré wájuúhachíi tsá ditye ímiááné tahñéjté Íjcyatúne. Áhdure íiye ehniínevu iwájuúmeíhachíi tsá ditye tahñéjté Íjcyatúne. ²⁷ Áhdure oke úráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné ímíllétúmé tsá tahñéjté Íjcyatúne. ²⁸ ¿Aca ámuha jaa meméenu tsá tujkénú meéévéityuró múhduná ámuha dsídsí Íjcyane tene úújetéhachíi botsíi ámuha meméenuki? ²⁹ Muurá dsídsi úújetétúnáa ámuha meméénuróné meníjkévátúneri tsijtye uuívatéiyá ámúhadi. ³⁰ Muurá nééiyóme: “Éje, Íjtyemeíhjáa íne ánúmeíyómé tsá pánéévétsotúne.” ³¹ Áhdure ¿aca tsané avyéjuúbé tsodáhómú 10,000-mevaré Íjcyame tsíjpi tsodáhómú 20,000-meva Íjcyámema ímyéénújcatsí tsá tujkénú Íjtsámeítyuró téhdúmema diityéké ityáíhájityuróne? ³² Muurá téhdúmema íhnáhóóityurónélii tsíhuulléréi ditye Íjcyánáa wállójcatsíyómé diityé éllevu ditye íñéete ímyéénújcatsíjyúcoótuki. ³³ Ehdú néene muurá tsaate ímillédú ícyahíjcyané íhvéjtsotúmé tsá tahñéjté Íjcyatúne.

Cánáamatu Íjcyané uwááboju
(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ Muurá cánáama íímuma íjcyánéllii meke píaabóhi. Áanetu íímútuca tsá íinetú tene meke píáábóityuróne. ³⁵ Pane mebájtso ííñuji meúménúyónéúbatu tsá meke tene píáábóityuróne. Áanéllii tehdu néene illuréjucu mewáágóone. Aane ihdyu óví amúhadítú lléébome icyáhçújtsóne tehdu íjcyáhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

15

Obééjá mújtánetu íjcyané uwááboju (Mt 18.10-14)

¹ Téjyúhjáa ííñúji avyjúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámema tsijtye ímityúmé píhcyaavé díbyedívú díbyé uwáábó illéébúccunúki. ² Áámedítúhjáa parítséómuma taúhbájú uwáábojte néehíi:

—¿Aca íveekí aadi ímityúmedívú nahbéváhi?

³⁻⁴ Ehdúhjáa díbyedítú ditye íhjúvánéllii obééjá mújtánetu íúwaabóné neébe:

—¿Aca ámuha jéémú obééjámú 100-meva íjcyamedítú tsaapi mújtaca tsá ámuha 99-mevaréjucu íjcyámeke íumihéj píinévú mepícyóóne díbyeke menéhcóityuróne? Muurá ámuha ménéhcóiyáhi. ⁵⁻⁶ Áábeke muurá ámuha maájtyúmícooca mítyane meímíjyúúvéne ááhivu ámuha mewájtside mépihjúcúiyá ámuha menáhbévahíjcyámeke ditye téhdure ímíjyúúve mújtároóbeke ámuha maájtyúmíneri. ⁷ Ahdu muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe mítyane ímíjyuuvé tsaapi ímityúné pañévú mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi. Muurá ímí íjcyamedi ímíjyúúné ehnííñevu ímíjyúúveebe mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi.

Dsíidsíi wágóóóvénetu íjcyané uwááboju

⁸ Téhduréhjáa dsíidsíitu diityéké íúwaabóné neébe:

—¿Aca tsáápíllidi 10-jiva dsíidsi íjcyánetu tsaji wágóóóveca tsá dille choocówu peetéj téeveri líjyaalléré néhcóityuróne? Muurá néhcóíyolle. ⁹ Aaji muurá íájtyúmíneri ímíjyúúvéne íñáállévahíjcyámeke píhjúcúiyolle ditye téhdure ímíjyúúveki. ¹⁰ Ehdu muurá ímityúné ícyahíjcyaaabe teene íhvéjtsóne Píívyéébe icyáneçúvuréjucu íbúwáávéébedi níjkyéji múnaa mítyane ímíjyuuvéhi.

Tsaapi cáánídityu mújtané uwááboju

¹¹ Téhduréhjáa tsiíñe úwááboobe néehíi:

—Íjcyamútsíhjáa mítyétsi tsáápi hájchimútsi. ¹² Áámútsidítúhjáa bóneebe neé cááníkyé: “Lílhij, u dsíjívéné boone métsíméné mútsidívuréjucu cóéváiñetu ó imíllé apáhajchí ícyoocájucu oke tsáneenu u ájçune.” Ahdújucóhjáa díbye ína néétuubéré ájçune diityétsikye tsaahdúnéecu. ¹³ Átsihdyúhjáa wahájçhotaré tétsi díbye bóneebe íjcyáróne páneere íñe nahjíhenúhi. Áane dsíidsímáhjáa peebe cáánídityu tsíhullévú tsiíñe ííñújivu. Áhullévúhjáa teene ídsíidsí íllure ícúbáhraabe ímityúné ícyahíjcyáneri. ¹⁴ Aanéhjáa tsúuca páneere ídsíidsí áteréénéhjiri díbye pírujtsónáa téené ííñújiri tsá majcho íjcyatúne. Ájyúhjáa ídátso pevéeberéjucu ícyahíjcyané íne tájpi íjcyájucóótuúbe. ¹⁵ Áanéllíhyéhjáa téené ííñúji múnáájpkike táumeíbyé wákiméi. Aabéhjáa díbyeke téhmetsó ímyeenímudívu. ¹⁶ Aabéhjáa diityéké téhmehíjcyáábeke múha majchóvú ájçútuube ájyaba wájyújucóótúnéllii imíllera diityé éebuta

imájchone. ¹⁷ Átsihvúhjáa ikímóóvémeíñe illu íjtsámeíbye: “Ehdíivajúné tsáma áyáturómé llihíyó wákímyéi múnáadítú majcho pihtótúnáa zíveeki íchihvu ó dsíjiveehíubá ájyábari? ¹⁸ Tsáhaá, oo ehne llihíyo éllevu o oómiñe dííbyeke ó neéhi: Lílhij, zíveekíhyana ihdyu Píivýéébe ímillénejí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyároóbedívú ímiñejíivari? ¹⁹ Ahdícyane tsáhájucó díjtsiméné o íjcyáityúne. Díwákímyéi múnáajpíyéjucó o íjcyáíñe.” ²⁰ Ehdúhjáa íjtsámeidyújucó díbye oómiñe cááni éllevu. Aabéhjáa téhullévú péébeke tsíhnyullétúré cááni íajtyúmíibedi mítyane ídáátsóvéne íicúu icyáhdahíróne ámabúcutéhi. ²¹ Átsihvúhjáa ípyéé íjtsámeidyújucó díbye cááníkye neéneé:

“Lílhij, zíveekíhyana ihdyu Píivýéébe ímillénejí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyároóbedívú ímiñejíivari? Ahdícyane tsáhájucó díjtsiméné o íjcyáityúne.” ²² Ehdúhjáa díbye neéronáa cááni neé íúníu múnáake: “Íicúu áánúke íwajyámúunema ítyúhápaajívú meújcone hójtsíwápaajívú maájctú díbye ípícyámeiki. ²³ Átsihdyu íujcávaabe ócájíwúuke médsíjívétsó dííbyeke mewáñehjínuki. ²⁴ Muurá íñe ‘tsúúcajáubáhjáa dsíjívéebe’ o néhíjycánáa ídátsó kíatú bóhdívaabe méhdivu.” Ahdújucóhjáa dítye wáñehjívátene.

²⁵ Ájyúhjáa íñahbe ámiáabe úmíh páñétú oómiíbye lleebúcumúv wáñehjí ihjyarí íjcyane. ²⁶ Ááneríhjáa iúlléventúne kémuéllétúré íúníu múnáajpíkye ípíuváne dílloobe íveeki dítye wáñehjívátene. ²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe: “Muurá díñahbe wajtsíhi. Áánéllíihyéne díícyááni líihyánutsó íujcávaabe ócájíwúudívú díbyevané íiná pájtyétuube kíatú bóhdívánéllíi dííbyeke iwáñehjínuki.” ²⁸ Aanéhjáa ávyéta tsári pajtyé dííbyeke. Aabéhjáa íhnáhó cáyobáávatéébe tsá áyanéwu ímíletú íááhívéne íhjyávu. Áánéllíihyéhjáa cááni dííbye éllevu ípyééne cánaájanú díbye íááhíveki. ²⁹ Áronáacáhjáa neebe cááníkyéé: “Lílhij, muurá íñe múhdúné píjcyábá úuma ó wákímyéi uke táhjállétuubére. Áróobeke tsá mújyú oke u ájcutú obééjáj hájchíúbadívúré ehdu o wáñehjíváté o náhbévahíjcyámema. ³⁰ Aabe eene dáachíkye ímiáábekéjii ú wáñehjínú íujcáváabeke jeemúdítyú u dsíjívétsóóbé hallúrí ímityúné walléémudi dídsídsí pírujtsójéébeke.”

³¹ Áánéllíihyéhjáa cááni neéhií: “Ímiáánéjucó, Líi, oóma tsatsíyé u ícyahíjycáne. Aane muurá páneere tátsíméné díhñe. ³² Áánetu ihdyu tehjújucó mewáñehjínúné díñáhbeke ídátsó kíahjí múhduháñé ícyahíjcyátsihdyu ‘tsúúcajáubá dsíjívéebe’ o néhíjycánáa méhdivu bóhdíváabeke.” Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

16

Íavyéjúúbema tsaapi ímityúné wákímyéíñetu íjcyáné uwááboju

¹ Téhduréhjáa ímamyémuke úwááboobe neéhií:

—Íjcyaabéhjáa íhtsútuube ehneva múnáajpi. Áábé úníu múnáajpíhjáa ímityuube íjcyáábé hallúvú tsaate úúballé dííbye íavyéjúúbeke díbye ímityú téhmehíjycáne dííbyé tsíméne. ² Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube ípíúváabeke neéhií: “Zíveeki ímityúné míamúnaa díhyallúvú úúballéhi? Ahdícyane oke ímiñeúvú duubállé muhdú tátsíméné u téhmehíjycáne. Átsihdyu tsáhájucó oóma u

wákímyeítyúne.” ³ Ehdúhjáa íavyéjuube neénetu illu íjtsámeíbye: “Aane ɷmuhdú íñe ó íjcyáa oke táavyéjuube wáágóoobe? Tsá muurá o píívyetétú tsííñe wákímyeí o méénune. Pane núcójpītsó teene tsíjtyeke piáábó o táúmeíñe tájpi o íjcyáiyóne.” ⁴ Ehdúhjáa íjtsámeíyóne neébe: “Tsúúca ó waajácú muhdú o méenuíñe. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítúyú íñáhjihenúné áhdohíjcyátúmeke néhi díbye oke wáágóocooca díityéréjuco oke ipiááboki.” ⁵ Ehdúhjáa íjtsámeíñe pííuwaabe tsáápītsádi díityéké eenée íavyéjúúbedítúyú íñáhjihenúné áhdohíjcyátúmeke. Áánemáhjáa o méenuíñe. Oo éhne ó piááboó táavyéjúúbedítúyú íñ tujkénú tsáábeke neébe: “ɷAcáa múhduná táavyéjúúbedítúyú u náhjihenúné tsáhái u áhdotúne?” ⁶ Áánéllíihyéhjáa neébe: “100-hoojáváa oríívó duurúbájpacyóné ó ujcúhi.” Áánéllíihyéhjáa neébe: “Éée, íñee muurá u cáátunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íícúí béháámitúrējuco picyo 50-hoojavarējuco u áhdotúne.” ⁷ Ááné boonétúhjáa idyé tsijpi tsáábeke neébe: “ɷÁcooca uu múhduná tsáhái u áhdotú ávyéjúúbeke?” Áánéllíihyéhjáa neébe: “100-babyáváa tríígo ó ujcúhi.” Áánéllíihyéhjáa neébe: “Éée, íñee muurá u cáátunúné téhdunéjuco. Árónáa cána íícúí béháámitúrējuco caatúnú 80-babyavarējuco u áhdotúne.” ⁸ Ehdúhjáa ávyéjúúbé únú múnáajpi ímityúné meenúhi. Aanéhjáa bóónétu íavyéjuube iwáájácúneri ullévenú dííbyedi ayájú tujkévé ehdu imyéenuíñe díbye íjtsámeíñeri. Ehdu muurá íñe ímiájíjtó uráávyémé ehniíñevu ténéjcu wáájácútmé tujkévéené íjtsámeíñe tsíjtyema íñáhbéwájcatsíki.

⁹ Aane ihdyu ámúhake o neé íñe íñújiri ámuha meéhnevámé tsíjtyeke mepiáábo néhi ámuha medsíjívécococa Píívyéébe ámúhake íúcúpéjtsó mújijyú muhdú íjcyáityúmé dííbyema ámuha meíjcyáíhullévu.

¹⁰ Muurá wahdíwáné wákímyeívu tsaatéke mepicyoome ímí wákímyeíhachíí méwaajácú téhdure éhniíñevu íjcyáné wákímyeí ímí dítye méénúiyóne. Áánetu teene átéréené wákímyeí múhdurá méénuhíjcyámé muurá éhniíñevu íjcyane téhdure dáríwéiyáhi. ¹¹ Aane muurá íñe íñújiri ámuha meéhnéváneri ímiáánéré ámuha meméénútúhachíí téhdure Píívyéébe wákímyeí múhdurá ámuha médáríwéhi. ¹² Téhdure tsíjtye éhné ímíñeúvú ámuha metéhmétúhachíí muurá ámúhá wáábyuta íjcyaróné tsá múhá ámúhadívú íhvéjtsóityuróne.

¹³ Muurá tsá mítyétsima tsaapi ímí wákímyeítyuróne. Muurá tsáápiikye éhniíñevu iwájyúúbedíyé íícúvéne tsá tsíjpihi díbye íícúvéityuróne. Áánéllíi tsá tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrámeíñe medsídsíváyíoneri.

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné paritseómú illéébóne íllure uuhívaté dííbyedi téeneri itsúúrámeíhíjcyánéllíihye. ¹⁵ Áámekehjáa neébe:

—Bañú múnáa ámuha meíjcyámeke míamúnáa itsúcunúhijcyá ímiáámédu. Árónáa Píívyéébe waajácú ámúhá íjtsaméi. Muurá míamúnáa mítyájkímyeíñe tsarílleébe.

Píívyéébe taúhbaju wágóóóvéityúne

¹⁶ Muuráhjáa Jóáa bóhówáávétúné hajchótá Píívyéébe taúhbaju íhijyú uubálle múnáaúvú úwáábohíjcyánéréi míamúnáa uráávyehíjcyáhi. Áané boonétúu ihdyu díibye Jóááuvuréjuco úwaabóné ímiáájú Píívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúné uwááboju. Áánéllíihye mítyame tsúúrámeíhijcyá ténevu íúcáávéíñeri.

17 Muurá íññújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu Píívyéébe uwááboju tsá mújyú wágóóóvéityúne. Muurá muhdú tene néhdújucó tene pájtyeíñe.

Táábávájcatsímé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)

18 Muurá tsaapi méwake íhvéjtsóne tsíjpíllekeréjucó táábávaabe ímityúné meenú íveeki mewa ímíubááne íjcyánaa tsíjpíllemáyéjucó íjcyáneri. Áhdure tsaapi wáágóólleke táábávaabe ímityúné meenú íveeki ájyu ímíubááne íjcyánaa dííllema íjcyáneri.

Ehnéva múnájpi ítérónáa Ráátsaro ícúbáhrámeíñe

19 Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó úwááboobe néehíi:

—Íjcyabéhjáa tsaapi íhtsútuube ehnéva múnájpi tsanééré ímiá wajyámuunéwú úcámeíhíjcyáabe. Áábekéhjáa íiná píhtótuube pájyuvaré wáñehjívatéhíjcyáhi. 20 Áánaacáhjáa Ráátsaro áhllávatéébé ácuúcnúhíjcyá dííbyé já lleehówá úmíwari. 21 Aabéhjáa ídátsó úmúúpívyehíjcyá díbye májchónetu baavu dójcwáahyéjí ímájchólyóneri. Áábedívúhjáa oohíméyé ípíhcyáávéne píhjahíjcyá dííbye áhllaháñe. 22 Aabéhjáa ílluréjucó dsíjívéne. Áábe íibuúhjáa níjkyéji múnaa tsajtyé Píívyéébe éllewu Aavaráá íjcyáhulléwu. Ááne boonétúhjáa dííbyeréjucó íhtsútuube ehnéva múnájpi dsíjívéébeke tsaimíyé cuuúme.

23 Áábe íibuúhjáa úújeté Píívyéébeke cáhcújtsotúmé ícúbáhrámeíhulléwú cúújúwá pañéwu. Áhulléhjáa ícúbáhrámeíbyé ájtyumí Aavaráake Ráátsaro dííbyemájucó íjcyáábeke. 24 Áábedíhjáa wáníjcyámeíbyé néehíi: “Múúhá íhde múnájpi Aavaráaj, óhdi ihdyu dídáátsóvéne aabye Ráátsaróké díñe oke díbye íhyójtswáubaré nùjpácyotu ímúriúcúneri táhníjwa ípípjachóvaki. Ávyeta íñe cúújúwá allóócó tsáhájucó o áábúcutúne.” 25 Áánéllíihyéhjáa Aavaráá néé dííbye: “Cáhawáá, Lí, dítsáávé íñe ímíjyaúhjáa u íjcyane u dsíjívétúné íhde. Áánetúu muurá áánu Ráátsaro ídátsó ícúbáhrámeíhíjcyaaabe íñe ícyooca íñe ímíjyaúréjucó íjcyane. Áánetu ihdyu ú ícúbáhrámeíhí. 26 Aabe píáábó u táúmeíyónáa íjcyané íñe múúhadítú ámuha meráhoúcnútsíhdyu íéverááhó ápíchó nééne kíatú mepájtyéne meúújéjcatsíyóneyíjviri. Muurá íñejcúri íjcyame tsá píívyetétú énejcúwú ípájtyene. Áhdure énejcúri íjcyame tsá píívyetétú íñejcúwú ípájtyene.”

27 Ehdúhjáa Aavaráá néénéllíi neébe: “Uu muurá Aavaráá múúhá íhde múnájpi u íjcyaaabe ihdyu óvíjucó aabye Ráátsaróké wallo íññujívú líhíyoke pámeere tahájkímuma díbye úwáábotéki. 28 Íjcyámé 5-meva táñahbému. Áámeke ó ímíllé díbye wáájácútsoténe íllúhaca ícúbáhrámeí íjcyánaa íveeki ímityúné o ícyahíjcyané níjcaúwú o úújetéébé o ícúbáhrámeídyú dítye ícúbáhrámeítyuki.” 29 Ehdúhjáa díbye nééronáa Aavaráá néé dííbye: “Áronáa muurá íjcyané díityédí Píívyéébe waajácúháámí íñe ícúbáhrámeítyu úúbálleháámí dííbyé íhjúu uubáalle múnaape Moitséémú cáátúnuháámí. Téhaami óví íéévéne cáhcújtsómé ípájtyetéki.” 30 Ehdúhjáa Aavaráá nééronáa neébe: “Íhdýúhde ímiááne íjcyájúcooróné díityémá uwááboju. Áronáa ihdyu mee dsíjívé múnáadítyú tsiíñe bóhíbe díityéké úwáábotéébeke botsíi

cáhcújtsóiyóme. Aaca ihdyu ímiááné ímityúné ícyahíjcyané íhvéjtsóne íbúwáávéiyómé ímiánejcúvuréjuco.”³¹ Áánéllihyéhjáa Aavaráá nééhií: “Áronáa muurá Píívyéébe ihjyú uubáalle múnaápe Moitséémú cáátúnúné uwááboju icyáhcújtsótúhajchíí téhdure tsá ditye cáhcújtsóityuró dsíjívemedityú tsaapi tsiíne íbóhówáávéne úwááboróne.”

17

Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

¹ Áhduréhjáa tsiíne ímamyémuke neébe:

—Tsá íñújiri máváríjchojúúné píhtóityú míamúnáake tútávajtsoíne. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíne ímichi ténéhíjívú díityéké íbúwátsohjcyámeke. ² Muurá botsii oke cáhcújtsómé ídátso tsiimédúréi néemedityú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohjcyámekéubá múu íjkyééháñetu néwáyúcobáné íóhbáñumeke wájójcó móóá pañévú ápíchó díityé úmiwa nééneé íhdétu. ³ Áánéllii téíbúwá meíjcyané ámúhá nahbe ímityúné méénúúbeke mebóíjcyuco. Aabe teene íhvéjtsóne ímiánejcúvú tsiíne íbúwáávéhajchíí ílluréjuco máábáííveco ímityúné díbye méénune dííbyedi meídáátsóvéneema. ⁴ Tsáijyu múúne 7-ijyúvá tsájcooji méénúíyoobe ímityúne. Áhdúijyúvá díbye ámúhadívú ídátsoj kímeyehajchíí múu ídátsové dííbyedi.

Píívyéébe mecáhcújtsóneri páneere meméénune

⁵ Áábekéhjáa ímamyémú nééhií:

—Múúhakye piáábó éhniíñevu muha mecáhcújtsó Píívyéébeke.

⁶ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Muurá mojtáátsá neeváúwúudúné áyánéwu ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca eehe úmehe ámuha ménééiyá étsihdyu tehe ityábáávyéne móóáj píñétú íjyóócúúvetéki. Áhdújuco muurá tehe íjyóócúúvetéiyóné tétsihdyu.

Muhdú tsaaté wákímyéi múnaa íjcyane

⁷ ¿Aca ámúhá únú múnáajpi úmíhé pañe caajári tsáijyu ócájimú téhméúbari íjcyátsihdyu ááhívéébeke ámuha mémáchótsópéjtsóiyáhi? Tsáhaá. ⁸ Muurá íllure ámuha ménépéjtsóiyá dííbyeke: “Majchórójjuco meénu. Aane u níjkevádú ú pícyóo tujkénú muha memájchoki. Áané boonétúí ú májchoóhi.” Éhdure muurá ámuha ménééiyáhi. ⁹ Áhdure ¿aca ámuha dííbyeke météhdújtsóiyá ámuha metáuhbanéré díbye méénúné hallúvu? Tsáhaá. ¹⁰ Ehdú téhdure Píívyéébe ámúhakye pícyóóné wákímyéi ámuha meníjkevácoca tsá múu íjyáacunútu díbye ámúhakye téhdújtsóiyóneri. Íllure múu nééhií: “Tsá muurá ímiá ícúve múnaa muha méjycatú múúhakye díbye táuhbanéré muha meméénúnéllíihye.” Éhdure múu nééhií. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Íjpi chájáávemeke Jetsóo bóhütsóne

¹¹ Aabéhjáa Jerotsaréevu péébe pájtyé Tsamááriámá Gariréa íñújícútu. ¹²⁻¹³ Aabéhjáa tsácoomíwuúvú úújeténáa dííbye éllevu 10-meva tsáá íjpi chájaavéme. Ároméhjáa kémuéllévuré iwájtsíne dííbyedi wánijcyámeímyé kéévánécoba nééhií:

—íjétsoj, Jetsóoj, múúhadi dídaatsóve!

14 Áanélliihyéhjáa diityéké íiteebéré néehíí:

—Tsúuca muurá ámuha mébohíjucóohíí.

Aame cáhawáá llúúvájtedívu méúújétsámeityej. Ahdújucóhjáa ditye péene tsalmiyéjuco néemeé. 15-16 Áámedítyúhjáa Tsamáaría iñúji múnáajpi oomí Pívyéébeke dúúrúvaabere. Aabéhjáa Jetsóó lliiñévu imímóúúvéne díbyeke téhdújtsóhi. 17-18 Áábekéhjáa Jetsóó néehíí:

—¿Aca tsá pámeere ámuha mebohíitúne? Muurá íñe tsiíñe iñúji múnáajpi u íjcyároobe ú oomí Pívyéébeke u téhdújtsoki. Áánetu ¿kiá tsijtye?

19 Ehdúhjáa iñétsihdy neebe díbyeke:

—Wa díjyocúúvéne dipyej. Tsúuca ú bohíí Pívyéébeke u cáhcujtsódú íjcyaaábe.

Pívyéébe avyéju bóhówááveíñe

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Aanéhjáa Jetsóoke paritséomú dilló mújyú Pívyéébe avyéju bóhówááveíñe. Áanélliihyéhjáa neébe:

—Tehdu Pívyéébe avyéju bóhówááveroné ámuha maájtyúmííyonejñívari.

21 Áanéllii tsá múha nééityuróne: “Íñe Pívyéébe avyéju.” Muurá ihdy íjcyájúcooroné ámúhama.

22 Ehdúhjáa diityéké iñétsihdy neebe ímamyémuke:

—Muurá ámuha méjyácúnuú Míamúnáájpídívú o ípívyéévéébeke ámuha maájtyumíjucóóiyóneri. Ehdú ámuha méjtsámeiyónáa tsáhái ámúhadívú o bóhówááveityúne. 23 Muurá ámúhake tsaate neéhi: “Tsúuca Mepájtyetétsoobe tsájucóohíí.” Áronáa tsá mú cáhcújtsotúne. 24 Muurá chijchi rórihcyóné maájtyumídú pámeere ájtyumí Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe o tsáabeke.

25 Áronáa ihdy ihnáhooíñe ícyooca íjcyané míamúnaa óhdi ícúbahráne. Tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. 26 Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyané míamúnaa íjcyadúre íjcyáimyé o tsááíñe íjtsotúne. Áanáa tsúuca ó tsaá Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe. 27 Muuráhjáa téjyju íjcyané míamúnaa ímílléduré ícyahíjcyá majchóháñeri, adóháñeri, táábávajcátsiyi. Áanáacáa ihdy Noéé tsúuca íhmíñe pañévu úcáávénaa íñúji páneere caajávájucóohíí. Áánerí pámeere cáhcújtsotúmé óuuvé ímájanúneri. 28 Áhdurée muurá pajtyené Róo íjcyáijyu íjcyámeke Tsodóoma múnáake. Muuráhjáa téhdure ímíllédú ícyahíjcyámé majchóháñeri, adóháñeri, náhíheri, úmihéneri, ánuméiyi. 29 Áanélliihyéé muurá Pívyéébe díbyeke neé díbye íjchívye técoomítyu. Áhdújucóo díbye íjchíivyéne boone Pívyéébe cúújuwa íjcaáyóneri técoomi áiivyéne. 30 Ahdu muurá Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe ó tuvááóvaá míamúnáake ímílléduré íjcyámeke tsiíñe o tsáijyu.

31 Áijyu ihjyátú tsiéllé íjcyame tsá ihñénehji éllevu péjucóóityúne. Áhdure ímihéri íjcyame tsá ihjyávú péjucóóityúne. 32 Cáhawáá méjtsúcunu muhdúhjáa díibye Róo táábake tene pájtyene idyéju dílle révoúcumúne déjúcotu. 33 Muurá íñújiri ímíllédú íjcyáneriyé tsúúrámehijcyámé tsá pájtyetétyúne. Áánetu ihdy teene íhvéjtsóne ookéréjuco úraavyémé pájtyetéehi.

34 Muurá tsiíñe o tsáácooca mútyétsi cúwámútsidítý tsáápiikye o újcúnetu tsijpi coévaahi. 35 Áhdure tsaatépí cáátsómúpídítý tsáápileke o újcúnetu

tsíjpile coévaáhi. ³⁶ Téhdure tsaatétsí íúmihé pañe íjcyámútsidítýú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii ímamyémú nééhií:

—¿Aame kiávú úújéteéhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá éhne múúne tsíeméjpi dsíjívéébedivú áñumu píhcyaavédú tahñéjté óhdivu píhcyááveéhi.

18

Ímítýúnéhjí ímibájcho múnáájpidítýú íjcyané uwááboju

¹ Áhduréhjáa Jetsóó tsiíne ímamyémuke úwááboobe úúballé ímítýúnéhjí ímibájchoobe ímítýuube íjcyáábedítýú téeneri diityéké itsápíjtsó Píívyéébema íhhyúvahíjcyánetu ditye ióóchévétuki. ² Íllúhjáa neébe:

—Íjcyaabéé tsácoomíyí ímítýúnéhjí ímibájchoobe ímítýuube Píívyéébeke ávyejúúllétuúbe. Aabéhjáa tsá ímí piáábohíjcyatú míamúnáake. ³ Áábekéé técoomíyí íjcyalle pííbájyulle néé tsaatémá ímítýuné dille dááríívéjcatsíñe díbye ímibájcho díillema. ⁴ Ehdúú múhahjótájucó dille dííbyeke piáábó táúmeíyóneri tsá díbye íicúvehíjcyatúne. Áánéj píñnévúhjáa íllu íjtsámeíbye: “Píívyéébeke o ávyejúúllétúnéllii tsáháturo míamúnáake o piáábóiyóné oke ávyetúne. ⁵ Árónáa aalle pííbájyulle íjyévé éhniíñevúré oke pátsárijcyónéllii óvíjyucó díilleke o piááboíñe oke dille ípátsárijcyójúócótuki.”

⁶ Ehdúhjáa iúúballéne neébe:

—Ehdúú píñnévúí piááboobe ímítýúnéhjí ímibájchoobe ímítýuube íjcyároóbe.

⁷ Aanéjii ¿aca tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébe ihñéjteke piááboíñe dííbyeke piáábó táúmeíhíjcyámeke? ¿Mityá ámuha méijtsúcunú ditye piáábó táúmeíñeri díbye íicúvetúne? ⁸ Tsáhaá. Muurá piáábóiiybe diityéké teenémáye. ¿Aca íhya míamúnaa ímí cáhcújtsómedivú ó wájtssií Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíne íññujívú o tsáácoóca? Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

Tsaatétsí Píívyéébema íhjuúvánetu íjcyané uwááboju

⁹⁻¹⁰ Téhduréhjáa tsaate ímiáámedi idíllómeíñe tsíjtyeke éhdiívallehíjcyámeke úwááboobe úúballé tsaatétsí Píívyéébema íhjuúvánetu. Íllúhjáa neébe:

—Tsáíjyúu mítyétsi péé duurúvájávú píívyéébema íhhyúvaki. Tsaapíi paritseómuúbe. Áánetúu tsijpi íññújí avyėjúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaébe.

¹¹ Aanéé paritseómuúbe Píívyéébema íhjuúvaabe nééhií: “Ayúju Tápiivyéébej, uke ó téhdujtsó ímiáábé o íjcyané hallúvu. Tsá muurá tsíjtyedu ímítýuube o íjcyatú naní múnáajpi. Tsá mújyú ihdícyámema o dómácójcatsítýune. Pane tsá aabye íññújí avyėjúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaébe ímítýuube íjcyadu o neétune. ¹² Muurá tsáné tsemáánari míjcyoojícú májchótuube úúma o íhhyúvahíjcyáhi. Téhdure muurá 10-jiva o dsíídsívánetu tsájihcoba ó dówacárohíjcyá uke o íicúvéne.” Ehdúú Píívyéébema íhjuúvaabe paritseómuúbe.

¹³ Áánetúu diibye íññújí avyėjúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaébe tsá cáamevu icyárúúvéne Píívyéébema íhjuúvatúne. Íllurée kímoóvémeílybé íjpiújítu íllaáyómeíñe nééhií: “Ayúju Tápiivyéébej, óhdi ihdyu dídáátsóvéne dábaííñvé táimítýu. Muurá ímítýuube ó íjcyáhi.” Ehdúú íhjuúvaabe Píívyéébema íññújí

avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaé. ¹⁴ Aane muurá dííbyeke tsúuca Píívyéébe ímíbájchóóbé hallúrí tsáhájucó ímítýú íjcyatúne. Áánetu tsíjpiikye tsá dibye ímíbájchotúne. Ehdú muurá iye íhtsutúmé íjcyane némeihijcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu ihdyu idáátsóméhjíúvú néeme avyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Tsíiméké Jetsóó llúúvanúne
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Aanéhjáa dííbye éllevu ítsíimeke tsivámé dibye Píívyéébeke piáábó ityáúmeí diityé hallúvu. Áronáacáhjáa ímamyémú diityéké néé íínevú di-tye ítsíimeke tsivane. ¹⁶ Áronáacáhjáa Jetsóó diitye tsíiméké ipíúvane néé ímamyémuke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéju. ¹⁷ Aane ímiááneturé ámúhake o néé éhne múúne teetsi tsíimene meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjúejte íjcyatúne.

Ováhtsá Jetsóoma íhjuváne
(Mt 19.16-20; Mc 10.17-31)

¹⁸ Aanéhjáa tsájju tsáné avyéjuube Jetsóoke nééhií:

—Uwááboóbej, ímiáábé ú íjcyabe cána oke dííne ¿muhdú ó íjcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóiityúne bóhi o újcuki?

¹⁹ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dílló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. ²⁰ Muurá ú waajácú dííbyé taúhbjajúúné nééneé: “Tsá múu íhdícyámema dómacójcatsítyúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé díícyáánímútsikye.”

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedítyuré tehjúuco o ícyahíjcyáne.

²² Áanéllíihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Áronáa íjcyanéi tsane u méénúiyóne. Cáhawáa dítsieméné náhjihénúne piáábó idáátsóméhjíkej. Ájju ihdyu ú avyéjúúteé níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáa ehdu méénúne ookéréjuuco duráavyej.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnevánéllíihye. ²⁴ Áábekéhjáa ííténe Jetsóó nééhií:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjuto pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye éhneva múna Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa dibye néénéllíi tétsihyi íjcyane nééhií:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjúcóhde míamúnáa tsá píívyetétú iye ipájtyetétámeííne. Áronáa Píívyéébe píivyeté diityéké ipájtyetétóné ína dííbyedívú túhúútúnéllíihye.

²⁸ Áanéllíihyéhjáa Pééodoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuuco méúraavyéne.

29-30 Áánélliihyéhjáa Jetsóó nééhíi:

—Ímíááneturé ámúhake o nées páneere íjcyátsíhjíma imúnáake cáanimuu, íñahbémuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébé wákiméi méénume muurá íñé imíjyaú íjcyaa ííñújiri. Aame újcuú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí tsíjiréjucu ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki.

Ídsíjiveíñe tsiíne Jetsóó úúballéne

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

31 Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó ímamyémuke íhdyúétsihvu idyóbeúcémeke nééhíi:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévébedityú tsúucajátújucu Píívyéébé íhjúu uubáalle múnáa néhíjcyáné oke pájtyeéhi. 32-33 Muurá oke llúúvájte avyéjújtemá taúhbjáú uwaábojte íhvéjtsóo jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke úníhíhcyuméré iwápáájcoóobeke ílluréjucu dsíjívétsoíñe. Ároobe tsiíne ó bóhí 3 coojívatu.

34 Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééne tsá ditye áyánéwu wáájacutú íñerí díbye íhjuváne.

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímbajchóne

(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

35 Aabéhjáa ímamyémuma péébe Jericóój píihíríjyucu íjcyánáa juuvá úníuri hállúvátuube ácuúcunúúbe táumei piáábo. 36 Aabéhjáa mityane téeneri míamúnáa pájtyenélii dilló íñerí ditye úllene. 37 Áánélliihyéhjáa úúballémé Natsarée múnáajpi Jetsóoma ípyééneé. 38 Áánélliihyéhjáa díbyedi wáníjcyameíbyé nééhíi:

—íjétsoj, Jetsóoj, Dabííúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyaaábej, óvíjyucu íhdyu óhdi dídaatsóve!

39 Ehdúhjáa díbye néenélii tsuullerí pééme díbyeke uhbá cúúvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhnííñevúré tsiíne neébe:

—íDabííúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyucu íhdyu óhdi dídaatsóve!

40 Áánélliihyéhjáa Jetsóó íjyócúúvéne nées ditye itsíva díbyeke. Áhdújucóhjáa ditye tsívaábeke díbye nééneé:

—¿íná ú imílléhi?

41 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hálluváne.

42 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdújucu. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúuca ú hállúváhi.

43 Ehdúhjáa Jetsóó néenemáyé ítéjúcoóbe. Aabéhjáa díbyemáyéjucu pééne Píívyéébeke dúúruvaábere. Aanéhjáa tsíjtye íajtyumíne téhdure duurúvá Píívyéébeke.

19

Tsakyéoke Jetsóó ááhivéne

1 Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma úújeté Jericóovu. 2 Ácoomíyíhjíyaa éhnéva múnáajpi Tsakyéó ííñújí avyéjuúbe wáabyuta dsíídsike áhdótsóhíjcyámé avyéjuube íjcyaaabe. 3 Aabéhjáa imíllerá Jetsóoke íajtyumíne. Áronáacáhjáa

tsá dibye píivyetétú dífbyeke iáptyumíne míamúnááj pñne íjcyáábeke báhri iñéénéllíihye. ⁴ Áánéllíihyéhjáa ícúu dibye pééihyullévu dsíinéeríyé ipyééne néríivyebe uméheri dífbyeke iáptyumíki. ⁵ Áánáacáhjáa Jetsóó tétshidyu pájtyeebe tééhé njcáuri íjcyáábeke iáptyumíne néehíi:

—Tsákej, Tsakyéoj, ícúu niitye úuma o péékíi. Muurá ó imíllé dihjáari o cúwane.

⁶ Áánéllíihyéhjáa ícúu iñíityéne tsajtyéébe ihjávú dífbyeke. ⁷ Ááneríhjáa míamúnaa ihjývúvá Jetsóodi íveekí ímítyuube íjcyáábe jávú dibye péeneri.

⁸ Áánéllíihyéhjáa diibye Tsakyéó íjyocúúvéne née Jetsóoke:

—Ávyéjuubej, tátsíménetu tshdúnéécú ó dówajcaróo ídáátsóméhjike. Áánetu tsaatékée o állíñe pevetsíiyé o áhdótsohíjcyané ó oómíchoó éhniíñevújuco.

⁹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó née dífbyeke:

—Tehdújuco, muurá Aavaráavúvúv tsíménémúhaabe u íjcyáábedívú tsúúca uwááboju wajtsíhi. ¹⁰ Muuráhjáa Míamúnáájpídívú o ípívyéevébe o tsáá ímítyúne pañévu mújtámeke o pájtyetétsoki.

Dsíídsitu íjcyané uwááboju
(Mt 25.14-30)

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó míamúnáake. Aaméhjáa Jerotsaréevu píihínáa míamúnaa íjtsámei tsúúca Píivyéébe avyéjú bóhówááveíñe.

¹²⁻¹³ Áámekéhjáa úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íhtsútúmeepi íjcyaaabe tsícyoomívú ipyééíñe ihde 10-mevaké ínúu múnáadítýú ípíhjúcúmeke dsíídsídívú iwájtúne néehíi: “Éeneri mewákímyeícyó téhulle o íjcyané hajchóta.” Ehdúhjáa diityéké ípítýájcoíñúne técoomívú memévatéébe íhcyóómí avyéjuube íjcyaki. ¹⁴ Áronáacáhjáa dífbyé cóomi múnáa tsá ímíllétú diityé avyéjuube dibye íjcyane. Áánéllíihyéhjáa tsaatéké wallóómé dífbye déjutu ditye iñéé íhcyóómí avyéjuube dibye íjcyane múha ímíllétúne.

¹⁵ Áronáacáhjáa tsúúca meménúme páñétúejpi íhcyóómí avyéjuube dibye íjcyaki. Átsihdúhjáa oómíibye teene íhcyóómívu. Aabéhjáa iwájtsidu píhjúcú ínúu múnáake dsíídsídívúu iwájtúñúmeke múhduná ditye lílyaatétsóné iwáájácuki. ¹⁶ Áábekéhjáa ímí wákímyeíbyé nétujkénúhi: “Ávyéjuubej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíídsí ó lílyaatétsóhi.” ¹⁷ Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube née dífbyeke: “Tehdújuco. Muurá eene múhdurá néerone ímí ú tehméhi. Áánéllíi uke ó pícyóo 10 coomívá avyéjuube u íjcyá ímiáábé u íjcyánéllíihye.” ¹⁸ Áhduréhjáa tsijpi néehíi: “Ávyéjuubej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíídsí téhdure ó lílyaatétsóhi.” ¹⁹ Áánéllíihyéhjáa idyé neebe dífbyeke: “Tehdújuco. Áánéllíi téhdure ímiáábé u íjcyáábeke ó pícyóo 5 coomívá avyéjuube u íjcyaki.”

²⁰ Áánetúhjáa tsijpi néehíi: “Ávyéjuubej, íñe dídídsí éhnée óhdivu u pícyoíñúne o pícyohíjcyáne. ²¹ Ópée ó waajácú ímítyuube u íjcyaaabe díwákímyéi hallúvújí dsíídsíjike ú ékéévehíjcyáne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o lílyaatétsóné ímiátsíi ú újcúiyáhi. Aanée o wáájácúne íllure ó pícyóo dídídsíike.” ²²⁻²³ Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube née dífbyeke: “Aanée idyé ímítyuube o íjcyane wájácú u néebe íveekí tsá u pícyootú dsíídsí téhméméhíjcyájá pañévu

tétsihvu ditye wákímyeíchóné óóma lílyaatéiyoki? ¿íveekí ímityuube uú?"
²⁴ Ehdúhjáa dílbyeke íñétsihdyu tétsihyi íjcyámeke neébe: "Áánúdityu eene dsíidsi medójtúcúne maájcú eenée ihñe páme ehniíñevúré lílyaatétsóóbeke."
²⁵ Áánélliihyéhjáa neéme dílbyeke: "Ávyéjuúbej, áronáa tsúúca mítyanéjuco dílbye dsíidsi." ²⁶ Áánélliihyéhjáa neébe: "Ehdu múúne mémeenúhi. Muurá ihñe lílyaatétsómeke ehniíñevu tsiíñe máajcú ditye illílyaatétsoki. Áánetu pevénéré pícyohíjcyámedítýú médojtúcúhi. ²⁷ Téhdure eene avyéjuube o íjcyane ímíllétúne oke múnáátsohíjcyámeke íllevu metsíváne o ííténáa médsíjivétso."

Jerotsarée pañevú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Ja 12.12-19)

²⁸ Ehdúhjáa diityéké iúwáábóné boone Jetsóó péé ímamyémuma Jerotsaréevu. ²⁹⁻³⁰ Aaméhjáa úújeté Bepajéema Betáániá coomícýú únuri oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúhjáa mítyétsikye ímamyémudítýú ípíihíré coomívú iwáállóómútsikye neébe:

—Cána écoomi ípíihíré cóomityu óóma méujcúté íayáne íjjuwúukej. Múikyé dílbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³¹ Aane tsaate ámúhtsikye 'ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyó' néhajchíí méneéco: "Ávyéjuubéne múhtsikye néénéllíhye."

³² Ahdújucóhjáa péémutsi díbye néhdújuco úújeténé dílbyedívu. ³³ Áábekéhjáa dityétsí tsiñaáyórónáa áábájajte néehíí:

—¿ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyóhi?

³⁴ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Ávyéjuubéne múhtsikye néénéllíhye.

³⁵ Aamútsíhjáa tsajtyéjucóó dílbyeke. Áábé hallúhjáa wájamúúnevu íhñbóne Jetsóoke néríjcyáróme. ³⁶ Áíjyúhjáa díbye péijyu juuva míamúnaa íhñbó íwajámuunévu. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa dílbyeke úraavyémé tsúúca oríívó bajúvú píihime méénúráityuróné díbye méénuhíjcyané hallúvú Píívyéébeke dúúrúvámé kéévánécoba wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme:

—¡Maímijyu áanu Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¡Hádícýane metsu ímíjyuuri Píívyéébeke maávyéjújtsoki!

³⁹ Ehdúhjáa ditye néénáa tsaate parítséómú diityé pañe íjcyame néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, aatye díuráávyé múnáake duhba ditye cúúvéhulléré íjcyaki.

⁴⁰ Áronáacáhjáa neébe:

—Muurá ditye dáíívyérónáa néwayúúneréjuco íhjúucunúiyóne.

⁴¹ Aabéhjáa tsúúca Jerotsaréej píihívú ímamyémuma úújetéébé tétsihdyu técoomi ííténe kímoovéhi. ⁴² Áánemáhjáa neébe:

—Múhdutú íhdyu ámuha Jerotsarée múnáa méwaaajácúiyá Píívyéébema ámuha tsáimíyé mejcyáiyóné íjcyájúcooróne. Áronáa tsá tene ámúhadívú bóhówáávéityú ámuha mecáhcújtsótúnéllíhye. ⁴³ Muurá ámúhake ímityúné pájtyeéhi. Ámúhá munáa ámúha cóómí ímícaávéne ámúhake méénuúhi. ⁴⁴ Aame ámúhake idsíjívétsóne páneere ámúhá jaaháñé wácávyáhcoó Píívyéébe ámúhake píaabójúcooróné ámuha metáhjállehíjcyané déjúcotu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

Duurúvájá pañétú náhjihe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Ja 2.13-22)

45-46 Aabéhjáa duurúvájá pañétú iúcaávéne náhjihénújcatsímyeke téjá pañétu ibóayóne néehíi:

—Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévu míamúnaa óoma ihjyúvahíjcyáijya.” Aaja ¿íveekí ámuha nani múnáa jariyéjucu medíllone?

47 Aanéhjáa pajyuvaré tééjá pañétú dibye úwaabóné tsaríllehjicyámé llúuvájté avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, tsijtye avyéjutee, íjcyame. Aaméhjáa ítsámehijcyá íiné hallútú dífbyeke idsíjívétsóiyóne. 48 Áronáacáhjáa tsá íiné hallútú ditye dífbyeke méénútyuró mítyaméhjáa ímí dífbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíihye.

20

Jetsóó íhtsútu

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

1-2 Aabéhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú pajtyéteju úwáábónáa llúuvájté avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame itsááne dífbyeke néehíi:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi? Cána múuhake duubállej.

3 Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Áyu cána téhdure ámuhake ó díllone oke máañújcuj. 4 ¿Acáa múha nééjuri Jóáávu tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébépeé, mítyá míamúnaárée nééjuri?

5 Áanéllíihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivyéébé nééjuri tsótsohíjcyaa’ menéhajchíi meke nééíyoóbe: “Áábekéráhhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsómeke?” 6 Áanetu ‘míamúnaárée nééjuri’ menéhajchíi meke diitye míamúnaa téené hallútú dsíjívétsóiyá néwayúúnevu iáámúneri. Muurá pamévaré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píivyéébé ihjyú uubálee múnáajpi díibye Jóáa íjcyane. 7 Ehdúhjáa nééneri íñúhnévéne nééme iwáájácútúne. 8 Áanéllíihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Aanéjíiva idyé ámuhake ó úubállee múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

Úmihé tehme múnaa múhdurá dárívémeíñetu íjcyané uwáábo
(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

9 Téhduréhjáa tsiíñe úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íumihe bajtsó tsanééré óovaá. Ápallívúhjáa tsaatéke ityéhmétsóíñúne peebe tsiéllévu tsúúcaja téhulle íjcyáíhullévu. 10 Áhullétúhjáa tsúuca tépalli néévene iwáájácútsihvu wáloobe ínúni múnáajpikye dífbyema ditye iwááloró téénetu dífbye éhne íjcyadúne. Ahdújucóhhjáa péeróobeke ditye méénúpéjtsónetu dibye óómiñe íéveébe. 11 Áanéllíihyéhjáa tsíjpiikye dibye wááloróobeke téhdure íúhbáne méénúpejtsóme. Aabéhjáa idyé oomí íéveebére. 12 Ároné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wááloróobeke téhdure ditye túúvátsónetu ílluréjucu dibye wááneé.

13 Áanéhjáa díibye úmihé aabájaabe néehíi: “¿Aane muhdúí íñe teéne? Áyu cána hájchíwu mítyane o wáyúróobekéréjucu o wááloókij. Dífbyeke

ihya avyējuúlléiyóme.” ¹⁴ Ehdúhjáa iñéene illíkyeréjuco díbye wállóóbeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá illíyéjuco iñe cááníñúiyóne. Áanéllii metsu díbyekéréjuco medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.” ¹⁵ Ahdújucóhjáa tétsihdyu kémuéllevu itsájtyéébeke dítye dsíjívetsóne. Ehdúhjáa Jetsóó íúúballétsihdyu nééhií:

—¿Aane iñe diibye tépallí aabájaabe itsáácooca muhdú méénuu diityéké eenéé íúmihévú díbye téhmetsoíñúmé ímityúné dáríívemeímyeke? ¹⁶ Muurá diityéké tééne hallútú ídsíjívétso tsiíjtyekéréjuco díbye téhmetsoíñe tépallívu.

Ehdúhjáa Jetsóó nééneíllí tétsihyi íjcyame nééhií:

—Óví íhdyu Píívyéébe múuhakye tehme tehdu muha meíjcyátuki.

¹⁷ Áanélliihyéhjáa Jetsóó diityédívú ííténe nééhií:

—¿Aca muhdú nééiyóné Píívyéébe waajácúháamitu íllu nééhií: Tsaúpe nééwayu jááháñe wákimyéi múnaa iñéhnílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkeíu?

¹⁸ Aane muurá teeu nééwayúdú o nééébe uwááboju cáhcújtsotúmé mújtaáhi. Áamedívú o cáyobáávatécooca ílluréjuco dítye wágóóóveíñe.

*Íñújí avyējuúbé wáábyuta dsíídsíke dítye áhdotsóne
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.12-17)*

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó taúhbájú uwáábojtémá llúuvájté avyējuújtéké múu lléboobódú úwaabóné iwáájácúne imíllerómé téjyúrú díbyeke íekeeveéne. Áronáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

²⁰ Aaméhjáa ímiáámédú tsaatéké díbye éllevu wallóó dítye díbyeke ávyējuúbedítú díllone díbye múhdurá añújcúhachíí tééne hallútú díbye éllevu ítsájtyérokí. ²¹ Aaméhjáa neeté díbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú tehjújuco u uwáábohíjcyané keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéélléjító tsiíjtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúroneri íícúvétuubére. ²² Aabe cána múuhakye díñe dícyánéjcutuj: ¿A tehjújuco ávyējuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsíke dítye áhdótsóhíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

²³⁻²⁴ Ehdúhjáa ímityúné íjtsáméíñemáyé dítye nééne Jetsóó iwáájácúne néé diityéke:

—¿Íveekí ehdu ámuha oke medáíívéhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj. Ahdújucóhjáa dítye úújétsoji ííténe neébe: ¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu? Áanélliihyéhjáa néémeé:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré iñe tééjitu. ²⁵ Áanélliihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Ané wa íhdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá díbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu íhdyu Píívyéébeke máácuuhíjcyá díbyé wáábyuta íjcyanévu.

²⁶ Ehdúhjáa díbyeke dárííverómé tsá píívyetétú díbyedívú iñéétsóiyóne. Aaméhjáa ehdu díbye nééneri íúllévenúne tsá íñá íhjuvájúcootúne.

*Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhíne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)*

²⁷ Áané boonéhjáa tsadotséomudítú tsaate péé díbye éllevu medsíjívémé tsiíñe mebóhíne cáhcújtsotúme.

²⁸ Aaméhjáa néé díbyeke:

—Uwááboóbej, Moitsééúvúhjáa muurá nées tsaapi méwadíwú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbéréjuco dílleke táábávaíñe dílbyeréjuco itsíímáva dílledíwú íñahbeúwú tsíímáváyíone. ²⁹ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áamedítúú amíaaibe ityáábávároléjtane dsíjívé tehdu tsíímávátuúbe. ³⁰ Áané boonée bónebe dílleke táábávároobe téhdure dsíjívé tsíímávátuubére. ³¹ Áané boonée tsijyte bónejte dílleke táábavarómé téhdure dsíjívé tsíímávátúme. ³² Ááne nihñéwúree dílléréjuco dsíjívéne. ³³ Aane cána múúhakyé díñe ¿cáabyé taabá ímichi dille íjcyaiñe tsiíñe ditye bóhíicooca?

³⁴ Áanéllihyéhjáa Jetsóó nées diityéke:

—Muurá ihdyu íñújiri íjcyame táábávácatsíhi. ³⁵ Áanetu ímíáámé dsíjívémé tsiíñe bóhíime níjkyéjiri íjcyácooca tsáhájuco táábávácatsítúne. Tshdyuréjuco ditye íjcyaiñe. ³⁶ Aame tsáhájuco dsíjívétyú Píivyéébej tsíímé íjcyame níjkyéji múnáaduréjuco néemeé. ³⁷ Muurá ímíááné dsíjívémé tsiíñe bóhíhi. Muuráhjáa Moitsééúvú teene úballé úmehéwu péétécunúne pañétú Píivyéébe dílbyeke íllu néeneé: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivyéébé ó íjcyáhi.” ³⁸ Ehdúu Píivyéébe néenetu méwajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye néétyuró diityé Píivyéébé íjcyane. Muurá dílbyedíwú tsá múha dsíjívétú tétsíhjí daihañe.

³⁹ Ehdúhjáa diityéke díbye néenélíi tsaate taúhbájú uwáábojtédítúyú néehíi:

—Uwááboóbej, tehdújuco u néeneé.

⁴⁰ Aaméhjáa tsáhájuco dílbyeke tsiíñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Áijyúhjáa idyé Jetsóó nées diityéke:

—¿Aca muhdú ívane ámuha ménéhíjcyá Críjto Dabíiúwúj tsííménémúhaabe íjcyaiñe? ⁴²⁻⁴³ Áaneráhjáa dílbyeúwú íjcyároobe dílbyedítúyú nées íwajácuháámitu: Ávyéjuubée nées Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúwúí díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

⁴⁴ Ehdúhjáa muurá Dabíiúwú dílbyeke Íavyéjúúbedi díllóhi. Aane ¿muhdú dílbyeúwúj tsííménémúhaabe íjcyáiibe Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó néehíi.

Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpíwetsóne
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rn 11.37-54)

⁴⁵ Aabéhjáa pámeere lléébónáa nées ímamyémuke:

—Téííbúwá tsáma méjcyaco. ⁴⁶ Tsá múu ívatu eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéke íavyéjúúlekíyé cááméjácobájívu úcámeíhíjcyánetu. Muurá píhcyáávejááné pañe imíllémé íboohówátsíhíwúré íacuuvéne. Áhdure wañéhji pañe imíllémé ímítsíhíwúré ímajchone. ⁴⁷ Aame píwbájyute walléemudítúyú dótuíjcyá diityé jaahañe. Áané núcójpí muurá cááménécóbaúwú íhyúvahíjcyarómé Píivyéébema. Ehdú muurá dáríívemeímyeke Píivyéébe ícúbáhraahi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

21

Píwbájyulle dsíídsike pícyoóne
(Mc 12.41-44)

1 Aabéhjáa duurúvájá pañe lɔcɔyánáa míamúnaa picyóócunú dsíísdike Píivyéébe wáabyuta. Ehnéva múnááhjáa mítyanéhjí picyóóhíí. 2 Áánáacáhjáa píibájyulle ídátso picyóó mǐjhwuúúre. 3 Aanéhjáa ííténe neébe:

—Ámuúhaj, muurá áámye píibájyulle ídátso néérolle picyóó páme ehnúínevúre. 4 Muurá tsijtye dsíísdívaromé picyóó uhjénéhjire. Áánetu pícyoolle páneere téene tájpi íjcyáiyóne.

Duurúvaja wágóóóveíñé Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

5 Téjyúhjáa tsaate ímamyémudítúyú ihjyúvá duurúvaja imíwu néwayúúnetu méénúmeíñeri, ditye bóhbánuhjɔcɔyánéhjitu imíwu teja ícyáávésámeíñéhjiri.

6 Áánéllihyéhjáa Jetsóó nééhíí:

—Ároja muurá wácávyáhcáméííhi.

Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéíñéhji

(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

7 Ehdúhjáa díbye néénéllí dííbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, ¿aca mújyú pájtyéíñe eene múúhake u néhɔcɔyánéhji? ¿Aca íínetu muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

8 Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ehdu néeme tsáma wájácútsi méjɔcɔyaco ámuha maállítsámeítuyúki. Muurá o tsááíne tsúúca pííhícooca lɔcɔyáímyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehɔcɔyáa díibyéjucu Críto íjcyane. Árómeke mécáhcújtsodíñe. 9 Téhdure pahúllváre méénujácátsi lɔcɔyáné uubállé ámuha mellééboóhi. Áróneri méíllityédíñe. Pane méjɔtsúcunúdí téjyú tsúúca o bóhówááveíñe. Tsáhái téjyú o bóhówááveítuyúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

10 Muurá tsané ííñúji múnáa tsííñe ííñúji múnáama méénújácátsííhi. 11 Áhdure ávyetá íhnáhó ííñúji vaaúméííhi. Ájyú lɔcɔyáíñé ájyabááne, cheméháñé, pahúllváre. Áhdure íévéhoowávú apííchó nénehji bóhówááveéhi.

12 Ehdu nénehji pájtyeíñé ihde cáhcújtsotúmé ámúhake íícúbáhrámeke tsájtyeé píhcyáávejááne pañévú muhdú ámuha meícyahɔcɔyáné ámúhake idíllóki. Áhdure ámúhake ííñúji avyéjúté éllevu itsájtyémeke cuvéhoojánúmye. Ehdu muurá ámúhake míamúnáa dárííveé oke ámuha meúráávyéné déjúcotu.

13 Áané hóowari ámuha táuwááboju díityéké méúwááboóhi. 14 Áronáa ihdyu tsá ámuha meíjyáacúnútyú muhdú ámuha díityemá meíhɔyúváiñeri. 15 Muurá ihdyu ámúhake ó ájcuú muhdú ámuha díityéké méúwáábóíñé tujkévejúvu. Ájyú ámúhake múnáátsohɔcɔyámé íllure ámuha maállíñe néhɔcɔyámé ámúhadívu táhjátsáméííhi. 16 Muurá ámúháj caanímu, ámúhá nahbémú, ámúhá hájkímú, tsijtye ámuha menáhbévahɔcɔyároméhjí ámúhake téjyú ímityúné dárííveéhi. Muurá tsaatéke ámúhadítúyú dsíjívétsoímye. 17 Ehdu muurá oke cáhcújtsotúmé ámúhake tsaríllé oke ámuha mecáhcújtsóné hallútu. 18 Áronáa tsá ámúhá níwájííñe lɔcɔyáronetu tsájíubaré wágóóóveítuyúne. 19 Ahdícyane ihdyu ámuha panévare maábúbcúhájchíí mépájtyeééhi.

20 Áhdure tsííñe ííñújine múnáa Jerotsarée mícaavéné ámuha mewáájácúcooca múu néé tsúúca técoomi wágóóóveíñe. 21 Ájyú méwáácunúco cámeíhbaúnevu Jodeá ííñúji múnáa ámuha meíjɔcɔyame. Áhdure técoomí múnáa

óví néhi wáácunú tsiíllewu. Aane íumihé pañe íjcyame loomíjyúcohdí técoomívu.
²² Ehdu íjcyaiñé ícúbáhraméí míamúnáama ditye ímityúné dárííwemeíhíjcyané
 déjúcotu Píívyéébé waajácuháámitu tene nemeídyújoco. ²³ ¡Máídáátsoju tsáma
 tene pájtyeíñé téijyu walléémú ééwájtema tsijtye ñohñójtérei ítsííméwuómú
 íjcyámeke! Muurá ávyetá kimóhcó néené ícúbáhraméí pájtyeé téijyu íñújiri
 íjcyané míamúnáadívú Píívyéébe cáyobáávatécoóca. ²⁴ Tsaatéké muurá
 dsíjívétsoímyé méenujcatsí pañe. Áanetu tsíjtyeke tsajtyeímye tsíñéhjí
 íñújínévu. Áané boone jodíómú íjcyátúné míamúnaaréjoco teene Jerotsaréé
 cáávacuíñé Píívyéébe diityédívú técoomi íhvéjtsóné hajchótá tétsihyi íjcyaki.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhjí
 (Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

²⁵ Aane ehdu nénehjí pájtyené boone nuhba cóójíejpii, péjcoéjpii, mícúruu,
 íjcyane múhduréjucó íjcyaiñe. Téhdure ávyetá íhnáhó móañe nóhjíneri
 cáhcújtsoúmé íllityeéhi. ²⁶ Éhdúcoabaúvú nénehjí íñújiri íjcyácooca muurá
 míamúnaa íllityéneri ílluréjoco wájácúrátúúúveíñe. Ehdu páneere íévéhóowari
 íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyaaíhi. ²⁷ Áijyu ihdyu Míamúnáájpidívú
 o ípívyéévebe páneere táíhtsútú táavyéjuma ojtso pañétú o bóhówááveéhi.
²⁸ Ehdu tene pájtyeócooca múu íllure ímíjyuuvéhi. Muurá téené boone tsúúca
 ámuha máállíjchuú múhdurá ámuha meicyahíjcyánetu. Áijyu ihdyu tsáimiyéjoco
 ámuha meíjcyaiñe.

²⁹ Téhduréhjáa tsííñe diityéké neébe:

—Cáhawáá meíjtsúcunu hígyééráhema tsííñe uméhéené muhdú íjcyane.

³⁰ Muurá ténehjí béhjívácooca tsúúca méwaajácu píjcyaba píihine. ³¹ Ahdu
 íñújiri ténehjí íjcyácooca méwaajácu tsúúca Píívyéébé avyéjtu bóhówáávéíñe
 éévé úújeténe.

³² Aane ímiáané ámúhake o nées ehdu nénehjí pájtyeíñé íñeí íñújiri páhdure
 míamúnaa íjcyapíñáaaca. ³³ Muurá íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí
 wágóóveéhi. Áanetu íñe ámúhake o néhíjcyané tsá mújyú wágóóvéityúne.

³⁴ Áánéllíi tsáma téííbúwá meíjcyaco tsííñe o tsáabe ámúhake o túvaaóvátu
 líiyicyáveháñeri, tsíñéhjíri, ámuha meíjcyámeke. ³⁵ Muurá íimillédúré
 íjcyámeke o ábájínejcuú ehne múúne iyáábeke dahpe ábájínejcúdu. ³⁶ Áánéllíi
 múu téííbúwá íjcyáne Píívyéébema paíjyuvaré íhjyúvú ténehjí ámúhake
 imújtátsótuki. Áijyu ihdyu ámuha méúújéteé óhdivu Míamúnáájpidívú o
 ípívyéévébedívú íñerí núcójpívetúme.

³⁷ Ehdúhjáa Jerotsaréeri íjcyabe Jetsóó duurúvájá pañevú úwáábohíjcyáhi.
 Aabéhjáa meíjyunúdu pehíjcyá oríívo bájú íjcyátsihvu tétsii icyúwaki.

³⁸ Aanéhjáa paíjyuvaré cúúvéneturé míamúnaa pehíjcyá duurúvájávú dííbyé
 uwáábó ílléébúacunúki.

22

Jetsóoke íekééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
 (Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Ja 11.45-53)

¹⁻² Téijyúhjáa pájtyeté wañéhjí óorítýúne pááá máchoméíhíjcyané wañéhjí
 lleevárijyuco íjcyánaa llúúvájte avyéjútémá tauhábájú uwáábojte íjtsámeí
 muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

³ Áanáacáhhjáa Jóoda Ijcarióóté pañévu tsúuca Naavéné úcaavé tsaapi Jetsóó mamyé múeipi íjcyáábé pañévu. ⁴ Aabéhjáa péé diitye llúúvájte avyéjútémá duurúvájá tehméjte éllevu diityémá ipityácójcatsí muhdú dífbyedívú iékéévétsóíñe. ⁵ Áánerlhjáa ímíjyúúvéne imíllémé dífbyeke íáhdone. ⁶ Áánéllihyéhjáa íjtsámeíjyúcoobe mityane míamúnaa íjcyátútsihvu dífbyedívú iékéévétsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Aanéhjáa tsúuca teene pajtyeté wañéhjí óorítýúne pááá máchoméíhíjcyané wañéhjí pañe tsájaatsá múnaa obééjake dsíjívétsohíjcyané wañéhjí lleevájucóóhíí. ⁸ Áíjyúhjáa Péédorómá Jóáámútsikye Jetsóó néehíí:

—Mééma mémeenúté wañéhjí májchó memájchoki.

⁹ Áánéllihyéhjáa neemútsí dífbyeke:

—¿Aane kíávú ú imíllé muhtsi meméénune?

¹⁰⁻¹¹ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ámuhtsi Jerotsaréevu mepéémutsi tsaapi líyííhyori nújpañújéébedívú meúújetéébema mepééne tééja múnáájpkíkye méneehí: “Múúhá uwááboobéne múhtsikye néé kíává íchii tsaño májcho íjcyane tééhó pañévu díbye múúhama pajtyeté wañéhjí májchó májchóihyo.” ¹² Áánéllíí ámútsikye úújétsóíbye córííhóoba néého tsúuca ímíbájhóméíhyó cáámééíjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévu méméénuno.

¹³ Ahdújucóhhjáa péémutsi díbye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévu méénune majcho.

¹⁴ Aanéhjáa tsúuca dítye májchóíñe éévé úújetédú majchójúcoobe ímamyémuma.

¹⁵ Átsihvúhjáa diityéké neébe:

—Ímí ó íjtsúcunú íñe pajtyeté wañéhjí májchó ámúhama o májchone níhñéréjuco. Tsúuca muurá ámúhadívú ó dsíjívéeíhi. ¹⁶ Aane tsáhájucó tsiíñe ámúhama o wáñéhjívatéityú íñe pajtyeté wañéhjí. Áronáa ihdyu páneere muhdú óhdityu úúbállémeíhíjcyané oke pájtyéné boone tsaméhjí Píívyéébe avyéjuríyéjuco meíjcyame mewáñéhjívatéíñe.

¹⁷ Ehdúhjáa íñétsihdyu ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhhjáa neébe:

—Áju, íñe pámeere maádo. ¹⁸ Muurá tsáhájucó tsiíñe ámúhama o áadóityú íñe óóvajpácó Píívyéébe avyéjuri tsaméhjí meíjcyáiñévujuco.

¹⁹ Átsihdyúhjáa idyé pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhhjáa idyóhdáhínunévu diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pájyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñe ámuha meítsaavéne.

²⁰ Téhduréhjáa teene adóvu diityéké íájcúne neébe:

—Íñe tátuyjácyo náávé íjcyane úúbállé muhdú ámuha meícyahíjcyané pítýájcoju tádsíjiveri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe ámuha mepájtyetéki.

²¹ Aane muurá íchihyi mééma majchórí dífbye óhdivu méénútsóíbye.

²² Muuráhhjáa ihdyu tsúúcajátújuco óhdityu tene némeídyújuco oke tene

pájtyeiñe Míamúnaáájpídívú o ípívyéévéébeke. Áronáa ihdyu máidaátsoju tene pájtyeiñe eene óhdivu méénútsóóbeke.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díllójcátsímýe caabyé diityédítýú dífbyedívú méénútsóíñe.

Jetsóó mamyémú táhjácatsí caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri

²⁴ Átsihdyúhjáa táhjácátsímýe caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri.
²⁵ Áronáacáájáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá íññújiri ávyéjujte imíllé ityáuhbáné téénetu diityéké míamúnaa íhtsútújtédí idíllóki. Ááne itsúcunúhijcyámé tehdújuco imyéénune. ²⁶ Tsá múu tehdu néétune. Muurá ihdyu idáátsóóbeúvú néébe tsaímíyé tsíjtyeke íícúvehíjcyaae íhtsútuube ijcyá pámé túkevjtsoóbe. ²⁷ ¿Aca caabyé íhtsútuube ávyéjuúbe? ¿A eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsaapi majchótú íícúveébe? ¿Mityá eene dífbyeke íícúveébe? Muurá míamúnaa íjtsúcunú eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsíjtye íícúveébe íhtsútuube íjcyane. Áánetu ihdyu eene íícúvehíjcyaaabédú o néébe ámúhama ó ijcyá ámúhake o píááboki.

²⁸ Muurá ávyétá imítýú nénehji oke pátyehíjcyáronáa ímí ámuha óóma méijcyá oke íhvéjtsótúme. ²⁹ Áánéllii ámúhake o pícyóó Llihíyóo oke pícyohdu avyéjujte ámuha méijcyaki. ³⁰ Áámema muurá íñné ímíjyaú ámúhama ménahbévájcátsí táavyéjuri. Aame ámuha íjraéémú 12-hava íjcyámedítýú cáhcújtsótúmema méímíbjáchoó muhdú ditye ícyahíjcyáne.

*Jetsóó úúballé Péédroo tóónúmeíñe
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Ja 13.36-38)*

³¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó Tsimóoke nééhií:

—Tsimoj, Naavéné Píívyéébeke táúmeí ámúhadítýú íñéhco caabyé ímiáábé íjcyáábeke éhne múúne tríígotu íimí menéhcodu. ³² Áronáa tsúúca díhyallúvú ó táúmeí píáábó oke u íhvéjtsótuki. Aabe ihdyu óví díñahbémuke ú píáabó téhdure ditye ímí oke úráávyeki.

³³ Áánélliihyéhjáa neebe dífbyeke:

—Tehdújuco, Ávyéjuúbej, ímiááné tsá uke o íhvéjtsóityúne. Muura uke ditye cúvéhoojánúcooca óómájuco ditye meke cúvéhoojánúñe. Áhdure uke ditye dsíjívétsoócooca óómájuco ditye meke dsíjívétsoíñe.

³⁴ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dífbyeke:

—Áronáa muurá, Tsimo, ípyejcójuco oke u úráávyeróné u tóónúñe cáracái májtsívátúné ihde 3-íjyúva.

Jetsóó ícúbáhrámeíñe pííhíjucóone

³⁵ Átsihdyúhjáa tsiíñe neebe diityéke:

—Éíjyúu muurá ámúhake uwáábovu o wállóócooca o néé ámuha dsíídsima tsípaajíí ámúháj túhápaajiné ámuha metsájtyétuki. ¿A téijyúu tsáneetu ámuha méviióhí?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsáháa muha íñnetú mevííotúne.

³⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Áronáa ícyooca métsajtyécó ámúha dsíídsíí, ámúhá nñtsúmúu, íjcyane. Áánetu nítswáávatúme óví hállújeja íwajyámú íñáhíhénúne íñtsúwá ujcúhi.

37-38 Áanéllihyéhjáa neémeé:

—Ávyéjuúbej, Ijcyawáácu míwáácu múúhadi. Áanéllihyéhjáa neébe: Íhya téhdwáácujuco. Muurá tsúuca oke pajtyéiñe tsúúcajatújucoo Píivyéébe waajácúháamitu illu óhdityu tene néhdújuco: “Muurá ímityúmé raahóri itsájtýéébeke téhdure ímityúúbedi díllóimye.” Ehdúhjáa óhdityu tene némeídyújuco muurá oke tene pájtýeíñe.

Píivyéébema Jetsóo ihjyuváne
(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

39 Ehdúhjáa ímamyémuke íñétsihdyu ipyéhijcyádú oríivo bájú Ijcyátsihvu pééebema téhdure péémeé. 40 Átsihvúhjáa iúújetédú neebe diityéke:

—Píivyéébema méihjyúvaco ámuha mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeityuki.

41-42 Ehdúhjáa íñéene íñeebe diityédítýú éhne múúne neéwayu maáámune úújeténé hajchóta. Átsihvúhjáa imímóúúvene Píivyéébema ihjyúvaabe neéhií:

—Ayúju Táacáánií, muhdú u néhajchíí óvjyacoóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

43 Áábedívúhjáa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé dílbyeke ipíááboki. 44 Aabéhjáa íhnáó téeneri ávyevécunúúbé Píivyéébema ihjyúvaabe tówaane waapé tújpácyoma.

45 Átsihdyúhjáa ímamyému éllevu péébe úújeté dílbyeke ikímóóvéne pávyeenúmé cuwári Ijcyámedívu. 46 Áámekéhjáa neébe:

—¿Muhdúami íhvane ámuha mécuwaj? Maájkyéne méihjyúvá Píivyéébema mávaríjchojúúnevu ámuha metáhjátsámeityuki.

Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Ja 18.2-11)

47 Ehdúhjáa díbye neénáa tsúuca mítyame míamúnaa wajtsí tétsihvu. Áámekéhjáa Jóoda tsuullé tsaapi dílbyé mamyémúejpi Ijcyaaábe. Aabéhjáa dílbyedívu iwájtsíne chohchócu dílbyeke. 48 Áanéllihyéhjáa neébe:

—¿Aca muhdú eene, Joda, oke u chóhchóneri óhdivu ú méénutsó Míamúnáajpidívu o ípívyéévéébedívu?

49 Aanéhjáa ííténe ímamyémú neé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, métsu aatyéké meméénu méniitsúmuri.

50 Áronáacáhjáa tsúuca tsaapi diityédítýú llúúvájte avyéjúúbé únú múnáajpi núúmiho ímiánéjcuého wállórhjúcúhi. 51 Áanéllihyéhjáa Jetsóo neé dílbyeke:

—Óvi Ijcyaaábe. Óvi ihdyu muhdú oke meenúme.

Ehdúhjáa neébere cámahjáco dílbyé núúmiho. 52 Átsihdyúhjáa llúúvájte avyéjutee, duurúvájá tehmejttee, túkevítsojtee, Ijcyámeke neébe:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taéllevu níitsúmuma, cávaajcoháñema? 53 Áánerá íhyajchótá amúhama duurúvájá pañe o Ijcyaaábeke keená muhdú ámuha oke meméénuhíjcyáne. Áronáa ihdyu icyooca tsúuca amúhaj téeveri Naavéné kyéhéjkímyeíhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Péédoro tóónumeíñe
(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Ja 18.12-18, 25-27)

54 Áábekéjháa tsúúca iékéévéébeke llúúvájte avyéjúúbe jávú ditye tsájtyéébeke Péédoro úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. 55 Áíjyúhjáa lláhajtsívú tsaate icyújuwááñúnetu pihmihíjcyáme életu téhdure pihmííbe.

56 Áánáacáhjáa tétsíí wákimyéi múnáalle pihmírí íjcyáábedítýú nééhíí:

—Áánúu muurá téhdure Jetsóoma ícyahíjcyáhi.

57 Árónáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu, muulle, o wáájácúnejíí dííbyeke.

58 Ááné boonéwuúréhjáa idyé tsijpi dííbyeke nééhíí:

—Uu éhne téhdure diityéejpi.

Árónáacáhjáa neébe.

—Tsáha muúbej, tehdu diityéejpi o íjcyáábejíívari.

59 Ááné boonéjháa idyé tsijpiiyéjucó neéneé:

—Ímiááné muurá áánu diibyéjucó Jetsóomáa ícyahíjcyaaabe Gariréa múnáajpi.

60 Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tehdu, muube, o wáájácúúbedjííí óoma ú ihjyúváhi.

Ehdúhjáa díbye neénáa tsúúca cáraca májtsiváhi. 61 Áánélliihyéhjáa Jetsóo dííbyeke révoúcunúhi. Áánétúhjáa itsááveebe díbye neéneé: “¿Muurá ípyejco cáracái májtsivátúné ihde 3-íjyúvá ú tóónúú oke u úráávyeróne?” 62 Aabéhjáa tétsihdyu áachívú ipyééne ávyetá íhnáhó tááhíí.

Jetsóodi ditye úúhívaténe (Mt 26.67-68; Mc 14.65)

63 Áánáacáhjáa Jetsóoke téhmeme dííbyedi iúúhívaténe meenúhi. 64 Dííbyé hálluúúúhjáa iwátájcóóbeke iwábáájcone neémeé:

—¿Cána waajácú múha uke méénuney?

65 Áánemáhjáa éhnííñevúré uuhívatémé dííbyedi.

Túkevétsojté úmíwari Jetsóo íjcyane (Mt 26.59-66; Mc 14.53-65; Ja 18.19-24)

66-67 Ááné tsitsíívevúhjáa túkevétsojtee, llúúvájte avyéjúttee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ípítýácóatsíhíjcyátsihvu dííbyeke itsájtyéébeke nééhíí:

—¿A ímiááné diibyéjucó uu míamúnáake pájtyetétsoóbe? Cáná múúhake duubállej.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá diibyéjucó o íjcyane ámúhake o neérone tsá ámuha mecáhcújtsóityúne. 68 Pane ámúhake o díllone ámuha maáñújcúne oke maácádsíjcaáyokjííva oke médillóhi. 69 Aane cáhawáá óví icyoocátú Míamúnáájpidívúu o ípívyéveebe íhstútuube Píívyéébé úníuri ó íjcyáhi.

70 Ehdúhjáa díbye neénéllii neéme dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu ímiááné Píívyéébé Hajchi uú?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjucó oó.

71 Ehdúhjáa díbye neénéllii néjcatsímye:

—Ínélliihyécó tsijtye éhnííñevu dííbyé hállúvú úúbálléiyáhi. Muurá íñe melléébóneriyé ímityúné ihjyúvaábe.

23

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtjene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Aanéhjáa pámhécobaré Jetsóoke tsajtyé tééné iññújí ávyéjuube Pirááto éllevu.

² Átsihvúhjáa dííbyé úmíwávú dííbyedívú iñéétsóro néémeé:

—Áánu míamúnáake íbórínuubéré pehíjcyáhi. Nehíjcyabe meevea íveekí ávyéjuube Tséétsa romáánómuubéré íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóné maáhdohíjcyáne. Téhdure nehíjcyabe míamúnáakéva ípájtyetétsoíñe. Áhdure nehíjcyabe muuhává jodíómú avyéjuube íjcyane.

³ Áánéllihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿Ava ímíááné uu jodíómú avyéjuubej?

Áánéllihyéhjáa neébe:

—Éé, diíbyéjucó oó.

⁴ Áánéllihyéhjáa Piráátó néé llúúvájte avyéjútémá pámeere tétsii tsijtye íjcyámeke:

—Áánerá tsá díbye ííne ímítyúné méénútoróne.

⁵ Áronáacáhjáa tsijpánécoba néémeé:

—Áánerá pámeere Jodéa iññújí múnáake íbórínuubéré pehíjcyá múhdurá íúwáábóneri. Muuráhjáa Gariréa iññújí múnáadítýú tújkénuube íñe téenema ílléjucó tsááneé.

Heróode éllevu Jetsóoke ditye tsájtjene

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii Piráátó dílló díityéké ímíááné Gariréa múnáajpi díbye íjcyáhajchíí iwáájacuki. ⁷ Aanéhjáa téhulle múnáajpíjyucó díbye íjcyane ditye néénéllii wáloobe dííbyeke tééné iññújí avyéjuube Heróode éllevu. Téijyúhjáa téhulle Jerotsaréeri dííbye. ⁸ Aabéhjáa mítyane ímíjyuuvé Jetsóoke íajtyumíneri. Tsúúcajájucóhjáa díbye ímílleroné dííbyeke íajtyumíne dííbyedítýú ditye íhjúvahiíjcyáne ílléébónema. Ímílleroobéhjáa íajtyumíne díbye méénuráítyuróné méénune. ⁹ Áánemáhjáa mítyane panévare dílloobe dííbyeke. Áronáacáhjáa tsá díbye aññújcutúne. ¹⁰ Áijyúhjáa idyé tétsihyi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte íjcyame ímítyúné dííbyé hallúvú úúballéhi. ¹¹ Áábedíhjáa dííbye Heróode ítsodáhómuma íúúhívaténemáyé ujco ávyéta ímí nééné wajyámuunévu ávyéjuube múúne úcáávéne wajyámuunévu. Áábekéhjáa tsiíñe wáloobe Pirááto éllevu. ¹² Téijyúhjáa dííbye Piráátoma Heróodemútsi wajyújcatsí íhdée néhníllécatsíhíjcyáromútsi.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Ja 18.39-19.16)

¹³ Aanéhjáa Piráátó pihjúcú pámeere míamúnáake llúúvájte avyéjútémá tsijtye avyéjútéke. ¹⁴ Áábekéhjáa neébe:

—Ámuha íñe áánúke taéllevu métsívá díbyevá míamúnáake ímítyú dáriívehíjcyáne ámuha menéénema. Áábeke muurá íñe ámuha meéhteneriyé ó dílloráhi. Áronáa tsá díbye ímítyuube íjcyatúne. ¹⁵ Muurá Heróode íjcyároobe tsá wáájacutú ííne ímítyú díbye méénune. Áánéllii muurá íñe óómíchoobe tsiíñe meéllevu dííbyeke. Aabe ííne hallútú dsíjívéíyónejíivari. ¹⁶ Áánéllii

íllure dífbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi. ¹⁷ Ehdúhjáa Piráátó nées pájyuvaré tsáápiikye cúvéhóójari íjyámedítýú pajtyeté wañéhjí pañe íchívyétsohíjycánéllíhýe.

¹⁸ Áronáacáhjáa pámeere nées kéévánécoba:

—¡Tsá muha meímíllétú Jetsóoke maácádsíjcaáyóne! ¡Barabáakéré muha meímíllé mejchívyetsóne!

¹⁹ Ácoocáhjáa diibye Barabáake cuvéhoojánúme ávyéjyútké díbye ímityúné dáríívehíjycáné hallútu, téhdure díbye míamúnáake dsíjívétsohíjycáné hallútu.

²⁰⁻²¹ Aanéhjáa Piráátó Jetsóoke íácádsíjcaáyóne ímílléne tsiíñe diityémá íhýúvárónáa éhnííñevúré néémeé:

—¡Wa ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu dífbyekej!

²² Áanéllíihýéhjáa tsiíñe neébe:

—¿Aca íñe ímityúné méénuúbe? Keenéiyó o wáájacúné díbye ímityúné méénnune téené hallútu ídsíjívéiyóne. Áanéllíi ihdyu íllure dífbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

²³ Áronáacáhjáa mítyane imíllémé dífbyedívú díbye wátyétyehcútsóne.

²⁴⁻²⁵ Áanéllíihýéhjáa awáá diibye Piráátó ílluréjuco dífbyeke íhvejtsóné diityé hójtsí pañévú dítye ímíllédú imyéénuki. Áánemáhjáa Barabáakéréjuco díbye íchívyetsóné ímityuube íjycánéllíi dítye cúvéhoojánúróóbeke.

*Páwachékevu dítye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Ja 19.17-27)*

²⁶ Aaméhjáa Jetsóoke páwachékevu iwátyétyehcúíhullévú tsájtyeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóó íúmíhétú óómííbyedívú. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyehcúíwachékevu.

²⁷ Ájyúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóoke úraavyéhi. Mítyaméhjáa walléémú dífbyeke táámere pééhií. ²⁸ Áámekéhjáa íííténe neébe:

—Ámuúha Jerotsarée walléémuj, oke mékímóóvedíñe. Ámuháyé ihdyu mékímóóveméi. Pane ámuháj tsíimekére ihdyu mékimóóve. ²⁹ Muurá ícúbáhraméi íjyácooca ajchímú íjycáné walléémú ímíjyúúveé itsíímávátúneri.

³⁰ Muurá teene ícúbáhraméi íjyácooca muhdú imyéénu míamúnaa neé muhdíycánéjcurí diityé hallúvú cáméhbaúné úhnóbáiyóné apáhajchíí ídsíjíve ápíchó diityéké tene pájtyéiyóné íhdétu. ³¹ Muurá íñe íñe ímityú o méénútúróbédí óhdi ícúbáhráme. Aaméjíí mityáubá ámúhake dítye méénuíñé awáá múhdurá ámuha menéemeke.

³² Téhduréhjáa téjyju mítyétsi ímityúmútsikye tsajtyémé tsájyú dífbyema ídsíjívétsoki. ³³ Aanéhjáa tsúúca ‘Niwáupáájí’ nemeítsihvu íúújetétsóóbeke wátyétyehcúme páwachékevu. Áábé úníutúhjáa panéjcuvatú íjyáwachékéécuto wátyétyehcúme diityétsi ímityúmútsikye. ³⁴ Ájyúhjáa neebe Jetsóo:

—Íjtyédi, Lli, dídaatsóve. Muurá tsá dítye wáájacutú íñá imyéénune. Áánáacáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé dífbyé wajyámúné újcuíñe.

³⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnaa íítehíjycánáa ávyéjyute dífbyedi íúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsjityeke muurá pátyetétsohíjyaábe. Aabe cána óví pájtyetétámeí ímiááné diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoíibeke Píívyéébe pícyoobe íjcyáhajchíjyu.

³⁶ Áhduréhjáa idyé tsodáhómú díbyedi iúúhívaténemáyé bíínójpácyó kiwátyetu díbyeke íjchoráhi. ³⁷ Aaméhjáa néé díbyeke:

—Áyu cána bo pájtyetétsameí ímiááné diibyéjuco jodíómú avyéjuube u íjcyáhajchíjyu.

³⁸ Áánemáhjáa díbyé níwáu caamééhullétú téwachéketu pícyóómé gríéégomuu, romáánómuu, jodíómuu, éhdúmé ihjyúrí illu icyáátunúne: “Áánu jodíómú avyéjuube.”

³⁹ Áhduréhjáa díbyé úníutu ímítumútsí íjcyámútsidítú tsaapi iúúhívaténemáyé néé díbyeke:

—Áyu cána bo ímiááné diibyéjuco míamúnáake u pájtyetétsoíibe u íjcyáhajchíí meke pájtyetétsoj.

⁴⁰ Áánélliihyéhjáa íñahbéébé néé díbyeke:

—¿Aca tsá eene u illítú Píívyéébeke? ¿A tsá u wáájacutú máhallúrí ímítúné íjcyane? ⁴¹ Muurá ihdyu tehjújuco meícúbáhrámeíñé ímítúné meméénuhíjcyané déjúcotu. Áánetu muurá áánú hallúrí tsá íñé ímítú íjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa íñahbéébeke íñétsihdyu neebe Jetsóoke:

—Oke ihdyu dítsááveco díavyéjuri u íjcyácoóca.

⁴³ Áánélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—Tehjújuco. Muurá ímiááné uke o néé óoma u íjcyáiñé táavyéjuri.

Jetsóó dsíjívéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Ja 19.28-30)

⁴⁴ Téjyúhjáa cójípínétú íñíjji íjyunú cuuvé tujkévevújuco. ⁴⁵ Tsáhájucóhjáa nuhba ájchutúne. Ájyúhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájámúwácoba dóchéreevé tsahtúnéécú apáhajchíí wajítahnécú.

⁴⁶ Áánáacáhjáa Jetsóó ávyétá íhnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Líhij, Líhíyoj, oke duúcu. Ehdúhjáa íñéene dsíjívéebe.

⁴⁷ Aanéhjáa tétsihvu ditye téhmétsoobe tsodáhómú avyéjuube teene íájtyúmíne Píívyéébeke dúúrúvaabe néehíí:

—Ímiáánéjucóha ihdyu áánu tsá íñé ímítú meénuhíjcyatúne.

⁴⁸ Téhduréhjáa tsijtye tétsihyí íjcyame téeneri ítsájúrévéne ílluréjuco pééneé.

⁴⁹ Áánetúhjáa díbyeke náhbévahíjcyámema Gariréatúu díbyema tsááme wal- léémú kémuélléturé íítehíjcyáhi.

Jetsóó ítémeho ditye cúúne

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Ja 19.38-42)

⁵⁰ Téjyúhjáa íjcyaaabe ímiáábé Jodéa íñíjji íjcyacóómí Arimatéa múnáajpi Jotséé pítyácojcatsi múnááejpi íjcyaaabe. ⁵¹ Aabéhjáa ítsohíjcyá Píívyéébe avyéjuri íjcyáiñe. Áánélliihyéhjáa tsá díbye úcáávetú íñahbéjté pítyácojcatsi múnáa Jetsóoke dsíjívétsoné pañévu. ⁵² Aabéhjáa Piraátoko táúmeí díbyeúvú ítémeho icyúúuki. ⁵³ Aabéhjáa téwachéketu íñítúyétsoné wájámúbari íbíjínúne

cúúwáájitu béhéjure bóhdómehyējú pañéwú tsaatékéi ditye cúúútúhėjú pañéwu. ⁵⁴ Dityéhjáa wáyeeéwéjcoóji ihde ímíbájkímehíjcyajcoóji cúúuúbe.

⁵⁵ Aanéhjáa diitye Gariréatúu dílbyema tsáané walléemú ítténáa cúúuúbe.

⁵⁶ Aaméhjáa ihjyáhañéwú ipyéene pácúúújpcyóné iújcúne wáyeeéwéhí teene wáyeeéwéjcoóji Píívyéébe taúhbaju néhdjúco.

24

Jetsóó dsíjiveebe tsiíne bóhíne.

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Ja 20.1-10)

¹⁻² Aanéhjáa tsíjyu cúúwéneturé tsiíne tsemáanaréjucó déjucóówejcoóji tsiíne péeme íttécunú níkyéhėjú watájco nééwayu tsítsiíyėjucó ijcyane.

³ Aaméhjáa téhejú pañéwú iúcaávéne íterá pevétsiíyėjucó Jetsóó íttémeho íjcyájucóotúne. ⁴ Áaneríhjáa iúllityéne wájácúrátuúwémé ájtyumí mítyétsi tsítsiíwu íwajyámúúne néemutsi íjyócuuwévámútsikyé. ⁵ Áámútsidíhjáa iúllityéne cáhnóbameke neemútsi:

—¿Aca íná ámuha níkyehėjú ménehcó tehdu íchii íjcyácoóbekéjívarí?

⁶ Tsúuca bóhíbe. Cahawáa métsáávé Gariréarí amúhama íjcyácooca muhdú amúhakey díbye nehíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa nehíjcyabe Míamúnáájpídívú ípívyééwébedívú tsaapi ímityúmeke ájcume dílbyeke páwachékevu dsíjívétsóroobe 3 coójavatu tsiíne íbóhííne.

⁸ Ehdúhjáa dityétsi néénetu ítsaavémé ímiááné tehdu díbye nehíjcyáne.

⁹ Aaméhjáa ióomíne úúballéte 11-mevaréjucó dílbyé mamyéwú íjcyámeke. Áhduréhjáa tsíjtyéhjike dílbyeké náhbévahíjcyámeke úúballéme.

¹⁰⁻¹² Aanéhjáa tsá dílbyé mamyéwú cáhcújtsotúne. Íjtsúccunúméhjáa íllure ditye állíne. Áanétúhjáa Pééodoro dsíneríyé níkyéhėjúwú ipyéene téhejú pañéwú iúcaávéne íte ímiááné dílbyeké ditye bíjínúne wajyámubááneréjucó téhejú pañe íjcyane. Áaneríhjáa iúllévenúne ílluréjucó díbye oómiíne. Ílluméhjáa diityéké úúballé díbye tsúuca bóhíne: Maaríá Madarénaa, Jóáánaa, tsiíne Maaríá Jacóóbój tsíjjuu, tsíjtyehjí, éhdume.

Ímamyémudítýú tsaatésidívú Jetsóó bóhówaavéne

(Mc 16.12-13)

¹³ Aanéhjáa téjyuré Jetsóó bóhíjcoóji dílbyemáa ícyahíjcyámedítýú tsaatétsi péé Jerotsaréetu Emaóovu 11 kiróómetro técoomítýú íjcyácoomívu.

¹⁴ Aamútsíhjáa juuváyí íhjúvamútsíyé pehíjcyá muhdú dílbyeke tene pájtyéneri. ¹⁵ Áanáacáhjáa diityétsidívú bóhówáavebe diityétsimájucó pééneé.

¹⁶ Aanéhjáa Píívyéébe diityétsikyé íhyálluúne pívyétéjtsomútsi tsá wáájacutú dílbyeke. ¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

—¿Aca ínerí íhjúvamútsíyé ámuhtsi metsáhíjcyamútsi muhdú kehówémútsiúvu? ¹⁸ Áánéllíhíyhjáa ‘Créopa’ némeíbyé néé dílbyeke:

—Áánerá pámeere waajácú íná Jerotsaréeri pájtyene. Aane muhdú úhduubéréjucó tsá u wáájacutúne.

¹⁹ Áánéllíhíyhjáa Jetsóó néé diityétsikyé:

—¿Aca íná pájtyéhí?

Áánéllíhíyhjáa neemútsi:

—Muurá dsíjívetsómé Natsarée múnáájpi Jetsóoke íhtsútuube Píívyéébé ihjyú uubálle múnáájpi Ijcyabe panévaré méenuhíjcyáabeke. Áábekée Píívyéébe wájyúúbeke téhdure tsaate míamúnaa ímí íjtsúcunúhi. ²⁰ Áábekée llúúvájte avyéjútémá tsiíñé avyéjute íhvejtso ditye idsíjívétso páwachékevu iwátyétyéhçúneri. ²¹ Muháa méjtsúcunurá díibyéjuco muha íjraéémuke pájtyetétsóiibye Ijcyane. Aane íñe tsúúca 3 coojívájucó mee díbyéé dsíjívétsihdyu. ²²⁻²³ Áronáacáne walléémú cúúvénéturé níkyehéjú úújejemé múúhake neé díbyéé ítémehóvané téhejú pañe Ijcyájúcootúne. Áámedívuvané níjkyéji múnáajtétsí bóhówáávmútsí díityéké neé tsúúca díbye bóhíine. Ááneríñe muha méullévenúhi. ²⁴ Ááné boonétuné idyé tsijtye téheju úújéjerómeváne ímiááné tsá ájtyúmitúne.

²⁵ Áánéllíihyéhjáa neebe díityétsikye:

—¡Aca ihdyu eene tsá ámuhtsi mewáájacúpityúne! ¿Aca muhdúikyé ámuhtsi mécáhcújtsoó muhdúhjáa tene pájtyeíñe íhdéjuco iwáájacúné Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa néhijcyáne? ²⁶ ¿Aca ámuha méjtsúcunú míamúnáake pájtyetétsóiibye ícúbáhrámeityuubéré ávyéjuutéiyóne?

²⁷ Ehdúhjáa díityétsikye íñéene úúbálleebe ímíñéúvú páneere muhdúhjáa díbyeke tene pájtyeíñe tsúúcajátújuco Píívyéébé waajácúháámitu dííbye ihjyú uubálle múnaa cáátúnuhíjcyáne. Moitsééhjáa cáátúnúhaamíjí pañétú muhdú tene neéne úúbállétujkénuube díityétsikye.

²⁸ Áánáacáhjáa tsúúca úújetémé Emaóovu ípyéé ipyécoomívu. Átsihvúhjáa Jetsóó pítyajcó díityétsikye pééiibyédu. ²⁹ Áronáacáhjáa dííbyeke neemútsi:

—Múhtsimáyéi cuwa ípyejcoj. Muurá cúvéhréjuco teéne. Áhdújucóhjáa díbye cóevané díityétsima. ³⁰ Aabéhjáa díityétsima májchoobe pááaho íékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáhjáa tsahdúnéécú idyóhdahiróne ájcuube díityétsikye. ³¹ Áánétúhjáa botsíi wájácúméívyemútsí éhne múu cuwátú ájkyevádu. Aamútsíhjyáa bótsíi dííbyeke wáájacúrónáa tsúúca kiávú peíñuube díityétsidítu. ³² Ááné boonéhjáa néjcatsímútsi:

—¡Áyúú, ehdúhacáne íhvane juuváyí díbye meke Píívyéébé waajácúháámitu íjcyanéhjí úúballéné íñé ímíjyaú méííbúutu meke pájtyéhi!

³³ Aamútsíhjyáa teenémáyé tsiíñe oomí Jerotsaréevu pañétúejte dííbye mamýmuma tsijtye Ijcyáme éllevu. ³⁴ Áámútsikyéhjáa népejtsóme:

—Ávyéjuubéha Jetsóó ímiááné tsúúca bohíjucóóhií. Tsimóodívuva bóhówááveébe.

³⁵ Áánéllíihyéhjáa úúbállémútsí muhdú téhdure díityétsidívú díbye bóhówaavéné juuvávuy. Áhduréhjáa úúbállémútsí díbye pááaho idyóhdahiróne díityétsikye ájcúnetu botsíi dííbyeke iwáájacúne.

Ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Ja 20.19-23)

³⁶ Aaméhjáa tééne úbállejcátsiyi Ijcyánáa Jetsóó tsiíñe díityédívú íbóhówáávéne neé díityéke:

—Ámuúhaj, o tsájucóóhií. Maímijyu ihdyu ámuha meijcyanej.

³⁷ Ááneríhjyáa itsájuréevéne íllityémé naavénékére iwáábyúnema.

³⁸ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—¿Íveekí ámuha múhdurá meijtsámeíñe méíllityé oke cáhcújtsotúme?. ³⁹ Éje, cáhawáá oke meíité táhójtsícuma tájtyúháacyuj. Muurá diibyējuco oo Jetsóo. Cáhawáá oke médomájcoj. Muurá naavéné tsá íjpiíma íjcyatúne.

⁴⁰ Ehdúhjáa iñéene úújétsoobe diityéké dityée díbyeke wátyétyéhuncunéhjí íhyójtsicutu, íjtyúháacyutu, íjcyanévu. ⁴¹ Ááneríhjáa ímjyúúveromé tsá cáhcújtsotúne. Áamekéhjáa neébe.

—¿A íjcyané majcho ámuhádi o májchokij?.

⁴² Áánéllihyéhjáa ajcúme amóóbevíú wáhhámeíñema ímúhójpacyóvu.

⁴³ Aanéhjáa ditye ítteneriyé idyóóné hallúvú ádoobe teene ímúhojpácyo.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Éhnée ámuhakye o néhijcyáné muurá iñe tsúúca oke pajtyéhi. Ehdúu oke tene pajtyeíñe muurá Píívyéébé íhjúu uubálle múnáajpi Moitséé caatúnúhi. Áhduréhjáa tsijtye díbyé íhjúu uubálle múnáa caatúnúhi. Áhdure Tsááamóháámitu caatúvane.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye néenetu botsíi waajácúme ímiááné tehdújuco Píívyéébé waajácúháámitu tene nééneé. ⁴⁶⁻⁴⁷ Átsihdyúhjáa idyé neébe:

—Muuráhjáa óhdityu nééne míamúnáake o pajtyetétsoobe o ícúbáhrámeíñe o dsíjiveebe 3 coojívatu tsiíñe o bóhííbe mémeri táuwaáboju Jerotsaréetu tújkeváne páné iñújíine múnáake úwááboméíñe, ditye ímityú ííhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvurējuco íbúwááve diityé ímityú íábájíívemeíki. ⁴⁸ Ááné uwááboju pahúllévúvú ámuha métsújaúcuúhi. ⁴⁹ Áánéllíi ámuha éllevu ó wállóo Llihíyóo Íapííchovu ámuhakye íájcuíñe nééneé. Aane íchihdyu Jerotsaréetúrí métehmeco ámuhá pañévú tene iúcaáveki.

Jetsóo níjkyejívu pééneé (Mc 16.19-20)

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa diityéké ipityájcótsihdyu técoomityú diityémá peebe Betáániávu. Átsihvúhjáa íhyójtsicu ííhbúcuéne diityé hallúvú piáábo ityáúmeíñe diityédityú péjucoobe níjkyejívu. ⁵² Ááné boonéhjáa tsiíñe Jerotsaréevu oomímyé ímjyuuiri dílbyeke dúúrúvamére. ⁵³ Aaméhjáa pajjyuvaré duurúvájá pañévú duurúvahíjcyá Píívyéébeke. Áyu tehdújuco.

JÓÁÁÁ

Jóaa Jetsodítýú cáátúnuháámi

Míamúnáájpídívú Píivýéébe ípívyeevéne

¹ Ijcyaduréhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá ipíivýema íjcyátuube muhdú Píivýéébe íjcyane bóhówájtsóobe. ² Aabéhjáa dílbyere Píivýéébe íjcyaaabe ícyahíjcyá páné íhdéene íjcyaiñéi íjcyátúnáaaca. ³ Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa ñná iye ípívyéévetúne. ⁴ Áánéllii dílbyedi íjcyáné mújyú dsíjívéítyúne bóhi. Áhdure íjcyáné ímiá uwááboju dílbyedi pámeere míamúnáa téene tájpi íjcyáiýone. ⁵ Aane peetédú néene muurá bóhówaúcunú íññújí hallúrí míamúnáa teene wáájácutúmé ehne múne cúúvétsii íjcyadu néémedívu. Aame tsá píivyetétú teene íhvetétsóiýone.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóááá' némeíbye. Áábekéhjáa Píivýéébe picyóó Jetsocríjto uwááboju peetétú néene díbye míamúnáake iúúballe dítye icyáhcuýtsoke. ⁸ Áronáacáa tsá dílbye Jóaa Jetsocríjto íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dílbyé uuballe múnáajpíyé dílbye. ⁹ Aane Jetsocríjtodi ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevuú míamúnáake iwáájácutso tsaabe íññújívu.

¹⁰ Aamée míamúnáa íññújiri íjcyame dílbye páneere ípívyejtsóóbeke tsá wáájácutúne. ¹¹ Aabée imúnáállii tsáároóbeke tsá dítye wáátsúcúpéjtsotúne. ¹² Áronáacáa íjcyámé tsaate ími dílbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóme. Aame ihdyu ímiááné Píivýéébej tsíime. ¹³ Áronáa tsá íñe míamúnáa metsímávahíjcyádú meke díbye tsímávátúne. Muurá ihdyu meke díbye ímbajchómé méijcyá dílbyej tsíime.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáábyéré Píivýéébé Hajchi ímiáábé íjcyaaabe Míamúnáájpídívú ípíivýeevéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi. ¹⁵ Aabée bóhówáávéébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóaa nééhií:

—Áánúdítyu ehne ámúhakye ó nehíjcyá táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe íjcyaiñe. Muuráhjáa ihdyu íjcyaduré ícyahíjcyaaabe ipíivýema íjcyátuube ói o íjcyátúné íhdéjuco.

¹⁶ Áábej téeveri Píivýéébe meke píáábohíjcyáhi. ¹⁷ Muuráhjáa Moitséeúvuj téeveri méénuube ítyaúhbaju téenetu míamúnáa iwáájácu muhdú dílbyema íjcyáiýone. Áánetú Jetsocríjtoj téeveri meke iwájýúne ímiáájuvu ájcuúbe. ¹⁸ Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píivýéébeke. Apáábyéré ílli ájtyumí dílbyeke. Aabée múúhakye waajácutso dílbyedívu. Ehdú Jóaa Jetsodítýú nééhií.

Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóaa bóhówajtsóne (Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)

¹⁹ Téijyúhjáa avyéjújte Jerotsaréetu wallóo llúúvájtema ípiáábojtké tsojtsó múnáajpi Jóaa éllevu dítye idillo dílbyeke muubá díbye íjcyane. ²⁰ Áánélliihyéé úúballebe muubá íjcyane. Neebépeé:

—Tsá Críjto o íjcyatúne.

²¹ Áánélliihyéé néemeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú, mityá Eriá uu Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíi u íjcyáabej?

Áánélliihyéé neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyéé tsiíñe néémeé:

—Áánéllii diibyéjuco uu éhneváa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyéé neébe:

—Tsá diíbye o íjcyatúne.

²² Áánélliihyéé néémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú? Muurá muha méimíllé meúúballéné múúhakyéne wállóomeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu múúhakyé duubáalle muubá u íjcyane.

²³ Áánélliihyéé botsíi Jóaa néehíi:

—Oo muurá éhne íñéubará píívyétúné iíñújiri kéévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méimibáávýé ímityúné ámuha meícyahíjcyánetu tsaimiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumívakí.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Itsaía úúballéne.

²⁴⁻²⁵ Ehdúu díbye néénéllii díitye eenéé parítséomú dííbye élleu wállomee néé dííbyeke:

—Aanéhaca ¿múha nééjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejííva, pane Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáadítýú Eriáuba u íjcyáábejíívari?

²⁶⁻²⁷ Áánélliihyéé Jóaa néehíi:

—Muurá ihdyu ímiááné nújpácyori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhama íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cámaáaveé éhniíñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubaré o tácoriúcúityuróne.

²⁸ Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnejcuvu dííbye Jóaa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóo obééjádú néébeé

²⁹ Ááné tsijcyoóíí dííbye tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóo dííbye élleu péébeke íajtyúmíne néehíi:

—Éje ámuúhaj, áánu muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wallóo díbye míamúnáa ímityuháñé íimíbájchoki. ³⁰ Áánúdítyúu muurá éhne ámúhakyé ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáiíbye táehniíñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyéé o íjcyátúné íhdéjuco ícyahíjcyaaabe.” ³¹ Téhdurée idyé tujkénú tsá o wáájácútu dííbyéjuco meítsohíjcyaaabe díbye íjcyane. Aanée ihdyu ímiááné dííbyé íhde ó tsótsohíjcyá mee íjraéemudítýú cáhcújtsómeke.

³² Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Téhdurée dííbyeke o tsójtsojyú ó ájtyumí Píívyéébé Apííchó íjuuúdu cáámetu dííbyedívú níityene. ³³ Aanée téhdure tsá o wáájácúityuró dííbyéjuco meítsohíjcyaaabe íjcyane. Áronáacáa ihdyu Píívyéébe o tsótsohíjcyáiñévú oke pícyoobe oke néehíi: “Tsáápiikye u tsójtsoóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waajácúu dííbyéjuco míamúnáa pañévú Táapííchó pícyoóíiibe íjcyane.” ³⁴ Ahdújucóo ímiááné dííbyeke o tsójtsojyú o ájtyumíne. Áánéllii o néé dííbyéjuco Píívyéébé Hajchi díbye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóaa.

Jetsóó úcútyjkenú ímamyémú íjcyáímyeke

³⁵ Ááné tsijcyóóji tésihyíyé muhtsi imámyemútsima dibye íjcyánáa téeneri Jetsóó tsiíne pajtyéhi. ³⁶ Áánéllihyée tsiíne neébe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wálooóbe.

³⁷ Ehdúu Jóaa dííbyedítýú néénéllii muhtsi dííbyemáyéjuco mepééneé.

³⁸ Áánáacáa idyējú révoúcnunúúbe múhtsikye nééhií:

—¿Íná ámuhtsi ménehcóhi?

Áánéllihyée muhtsi menéhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

³⁹ Áánéllihyée neebe múhtsikye:

—Cáhawáá óoma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucoo muhtsi cúvéhréjuco néénáa dííbyema mepéémutsi téhullévú méíjyunúhi.

⁴⁰ Muhtsi Jóáadityu Jetsóomáyéjuco mepééne Tsimóo Pééedoró nahbe Aderéema. ⁴¹ Aanée dííbye Aderéé íñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóó Críjto míamúnáake pájtyetétsoóbeke.

⁴² Ehdúu íñéene tsajtyéébe dííbyeke Jetsóo élleu. Áábekée Jetsóó népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóó Jonáa hajchi. Áronáa téhdure dimyémé íjcyáa Pééodoro ‘nééwayu’ nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóó Tsimóoke.

Tsíjtyétsikye Jetsóó újcune

⁴³ Ááné tsijcyóóji Jetsóó imíllé ipyééne Gariréa íiñújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke íájtyumííbeke nééhií:

—Muúbe ookéréjuco duráavye.

⁴⁴ Téhdurée diítyétsi Aderéema Pééedorómútsi técoomí múnáajtétsi. ⁴⁵ Áíjyúrée idyé dííbye Perípe Natanaée élleu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóó éhnéhjáa Píívyéébe ihjýú uubálle múnáajpi Moitséeúvú dííbyé taúhbaju icyáátúnuhíjcyáahaamíjitu dííbyedítýú cáátúnuhíjcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsíjtyehji Píívyéébe ihjýú uubálle múnáa caatúnú dííbyedítýu. Aabe Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyaaabe Jotséé hajchi.

⁴⁶ Ehdúhjáa Perípe Natanaéeke néénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréri íjcyámé tsaate ímiááme?

Áánéllihyéhjáa Perípe nééhií:

—Cáhawáá majo u ájtyúmi dííbyeke.

⁴⁷ Aamútsi péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóó íájtyumíne nééhií:

—Áánújuco páñtétéjpi íjraée muube ímiáábé íjcyáabe.

⁴⁸ Áánéllihyée Natanaée néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánéllihyée Jetsóó nééhií:

—Muuráhané ihdyu úhdivu Perípe úújetétúné ihdéjuco uke o ájtyumíne higyéeráhé déjúcori u íjcyáábeke.

⁴⁹ Áánéllihyée Natanaée nééhií:

—Uwááboóbej, uu éhne Píívyéébe Hajchi muuha íjraéémú avyéjuube u íjcyáabe.

⁵⁰ Áánéllihyée neebe dííbyeke:

—Higyээрáhé déjúcoríñe u l̄jcyane uke o neénélliihyéré oke ú cáhcujtsóhi. Mityái éhniíñevu uke o úllévenútsóñej.

⁵¹ Ehdúu iñétsihdyu neebe dífbyeke:

—Muurá ímiááné ámúhake o nées Míamúnáájpidivúu o ípívyéévéébe éllevu cáámetu n̄jkyéji múnáa iñíútyéne tsiíñe néríúvyémeke ámuha maájtyúmiíñe. Ehdúu Jetsóo néehíi.

2

Canáa cóomiyi taabává wañéhji l̄jcyane

¹ Áané boonée 3 coojívatu Gariréa iñújiri l̄jcyacóomí Canáa múnáajpi ityáábaváné wañéhji meenu técoomívu. Ááneúhjáa Jetsóoj tsiijúké ditye míñútsolle tétsihyí. ² Áhdurée Jetsóoke míñútsomé muuha ímamyémuma.

³ Ájyúu teene wañéhji ádo bíinojpácýo óúúvénéllii Jetsóoke tsiiju néehíi:

—Éje, tsúuca bíinojpácýo diityédívú óuuvéhi.

⁴ Áronáacáa neebe díilleke;

—¿Aanéha, Wa, muhdú íivane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá iiná o méénúíñe éévé úújetétúne.

⁵ Áároneríi íicúvétulle tétsíi wákimyéi múnáake néehíi:

—Ámúhake díbye néhdu méméénuco.

⁶ Ájyúu l̄jcyané tétsihyí 6-hova néwayúúnetu méénúmeíñe lliyhýóóné téhóji pañévu tamúnáa íimábájhómeíñe nujpácýóóné pícyoh̄ljcyahóhji. ⁷ Áanáacáa tsúuca neebe tétsíi wákimyéi múnáake:

—Cána eene lliyhýóóné nujpátýu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne. ⁸ Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu cána áyánéwu meújcúne bañéjúúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcúne ditye íjchone. ⁹ Aanée adúcuube imyéwu nujpácýo l̄jcyaróné bíinojpácýovú díbye ípívyéévéétsojpácýo. Aanée tsá díbye wáájacutú kíatú ditye téjpácýo újcúne. Apáámyéree tétsíi wákimyéi múnáa waajácú ípyée iñújpáñújénélliihye. ¹⁰ Aanée bañéjuube wañéhji múnáájpkike ipíúvane néehíi:

—¿Acáne, muube, muhdú íivane ímiájpacýohacáne l̄jcyánáa peiyé átérééjpacýotu meke ú íjchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiájpacýo meíjchone óuuvédú botsíi ihdícyájpácýotúrējuco meíjchone. Ehdúu neebe íbañéjuube wañéhji múnáájpiñke.

¹¹ Ehdúu Jetsóo méénúráítyuróné méénútujkénú Gariréari l̄jcyacóomí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú íhtsutúné l̄jcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujtsó ímiááné diibyējuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe l̄jcyane.

¹² Áané pajtyétavúu Capenaóovu muha dífbyema mepéémema téhdure pééme tsiijjuu, íñahbémuu, l̄jcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha meíjcyáhi.

Duurúvájá pañétú náhjiñe múnáake Jetsóo l̄jchívyetsóné (Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)

¹³ Aanée pajtyété wañéhji lléeváiñéllii muha mepéé dífbyema Jerotsaréevu.

¹⁴ Ájyúu duurúvájá pañévu míamúnáa nahjihénuhl̄jcyá ócájímuke, obééjámuke, íjúúmuke. Áánetúu tsijtye dsíidsike cápáyócócatsih̄ljcyáhi.

¹⁵ Aanée Jetsóo múhdurá íjtsúcunúne watsíhcyuúúhó imyéénúneri

diityéké boáyó tééjá pañétú páneere íñahjíhemájucu. Dsíidsikéé cápáyóócatsíhíjcyámedívú teene wácháájcoóbe. Áánemáa diityé metsáwááné wájójcoóbe. ¹⁶ Áánetúu íjúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—ÍMéjíchívyetso íñe páneere íjyá pañétu! ¿Íveekí Táácááni ja ámuha méipívyejtsó nahjíhejávuréjucu?

¹⁷ Ehdúu díbye néénetu muha méítsaavé Píívyéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééneé: “Dihjya o wájýúneri ó dsíjívéiyáhi.”

¹⁸ Ááné boonétúu tsaate néé dííbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méénúráityuróné meenu muha mewáájácu múihtsúturi u íjcyaahe ehdu u méénuhíjcyáne.

¹⁹ Áánélliihyéé neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja méwácavyáhcó 3 coojívaturé tsiíñe o pánéévetsoki.

²⁰ Áánélliihyéé néeme dííbyeke:

—¿Aca muhdú 46 pijcyábáa dítye wákímyeíjyá ú pánéévétsoó 3 coojívatú? Tsáháábá éhajchótatu u pánéévetsóityuróne.

²¹ Árónáacáa ihdyu Jetsóó íhjuvává dííbyeke dítye dsíjívétsoíñéré íñééiyóne. Íjpííyéé meménuube duurúvájávu. ²² Ehdúu díbye nééne muha méítsaavé ídsíjívétsihdyu díbye bóhícoóca. Áíjyúu muha mécáhcujsó ehduhjáa dííbyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújucu Píívyéébé waajácúháámitu cáátúnúmeíñé ímiáánéjucu díbye múúhake néhíjcyáne.

Míamúnáa íjtsaméí tsá Jetsóó túhúúllétúne

²³ Aabéé Jerotsaréeri pajtyéte wañéhjí pañe méénúráityurónéhjí méénúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááné dííbyéjucu Críjto íjcyane. ²⁴ Árónáacáa waajácuube ímiááneturé dííbyeke dítye cáhcújtsotúné diityé íjtsaméí ityúhúúllétúnélliihye.

²⁵ Tsáháa múha dííbyeke muhdú míamúnáa íjtsámeíñé úúbálléityuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó íhjuvávane

¹ Íjcyaabéé tsaapi parítséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyaahe. ² Aabéé tsápejco Jetsóó éllevu itsááne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha méewaajácú múúhá uwáábovúu Píívyéébe uke wálloóne. Aabe úuma íjcyánéllii muurá ú méénuhíjcyá méénúráityurónéhjí múha méénúityuróne.

³ Áánélliihyéé Jetsóó néehí:

—Ímiááneturé uke o néé béhnétu u tsíímávámeityúhachíí tsá Píívyéébé avyéjuejpi u íjcyáityúne.

⁴ Áánélliihyéé neebe dííbyeke: ¿Aca múhdutú keeméjucu meíjcyaahe tsiíñe méétsííjú ííbúwá pañévu méúcááveyá dille meke ítsíímáva bíwáhduré tsíímene meíjcyaki?

⁵ Áánélliihyéé Jetsóó néehí:

—Ímiááne uke o néé Píívyéébé Apííchoj tééveri ímíbaavyémé béhnétu tsíímávámeityúmé tsá dííbyé avyéjuejte íjcyáityúne. ⁶ Muurá míamúnáa tsíímávámé pañe diityé íjtsaméiyé íjcyáhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó íjtsaméí cápáyóócómé tenejcuríyéjucu íjtsámeíñe. ⁷ Ahdícyane tsájuréévedí tsiíñe

metsíímávámeiñé uke o nééneri. ⁸ Muurá ññe uke o nééne kíjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájácutú kiátú kíjyeba tsááne kiávú péhijyáne. Tehdu muurá Píívyéébe Apííchó maájtyúmíturóné meke ímíbajchóhi.

⁹ Áánélliihyéé Nicodéémó nééhií:

—¿Muhdúami íhya tsáma teéne?

¹⁰ Áánélliihyéé Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ijraaémú uwááboobe u íjcyaaabe tsá u wáájácutú uke o nééneé?

¹¹ Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájácutú ññe ámúhakye ó úúballéhi. Árone ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne? ¹² Muurá ííñújiri íjcyánéhjitu ámúhakye ó úwáábohíjcyá ámuha ímíñéúvú mewáájácutúroki. Áronáa íllure ámúhakye túhútsohíjcyáne. Aanéjii awáá muhdú ámuha méwaaajúcuú Píívyéébe ícyánéjcutu ámuháma o íhjuváne.

¹³ Tsá muurá múha úújetú díbye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe téhullé múnáájpi o íjcyánéllii ó waajácú téhulle. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa íñéubará píívyétúné ííñújiri íjcyácooca Moitsééúvú picyóó úméhéí nájcautu ííñimyéké úwááñéityu íñíjcyóóbeke páñtétúejpi íhdome dííbyeke ííténe idsíjívétuki. Ahdu muurá oke Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke páwachéketu pícyooímýé oke cáhcujtsómé mújijyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí íjucuki.

Míamúnáake mítyane Píívyéébe wájyune

¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mítyane míamúnáake iwájyúnéllii Ílli apáábyéré íjcyáábeke wallóó ííñújívú díbye idsíjívé diityé wájyuri ditye iwágóóóvétu teene cáhcujtsómé mújijyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí íjucuki. ¹⁷ Tsáháa Píívyéébe oke wáallootú míamúnáake ícúbáhraki. Muuráhjáa ihdyu oke wáalloobe tajtyéeveri diityéké ipájtyetétsoki.

¹⁸ Aane oke Píívyéébe Hájchikye cáhcújtsómé hallúrí tsá íñá íjcyatúne. Áánetu apáábyéré dííbyé Hajchi o íjcyáábeke cáhcújtsótúmeke ícúbáhráííbye. ¹⁹ Ehdu pajtyéíñe peetéduu o néébe ííñújívú o tsááne cáhcújtsotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke. ²⁰ Muurá ímityúné méénuhíjcyámé íllure oke tsaríllé ímiáájjuvu diityéké o wáájácutúsoiyónáaáca. Aame tsá ímíllétú óhdivu ipííhine diityé ímityú o bóhówajcáróné ímíllétúnema. ²¹ Áánetu ihdyu ímí íjcyane ímílléméjuco taélluve tsááne téénetu tsijtye iwáájácu ímiááné Píívyéébe ímíllétú ditye íjcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóó íjcyatúné tsiíñe nééneé

²² Ehdúu Jetsóó néené boonétú muha mepéé Jodéa ííñújivu. Áhulléé muha meíjcyánáa díbye úwaabóné cáhcujtsóméjuco tsójtsóméíhijyáne. ²³ Ááné tujkéveríhijyáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóaa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríí cóómíj píihíri íjcyácóómíyí. Áábedívúhjáa míamúnáa píhcyáávemedítýú dííbyé uwáábó cáhcújtsómeke tsótsohíjcyaaabe tétsihdyu íjcyáhityu. ²⁴ Téjijyú tsáhái dííbyeke ditye cúvéhoojánutúne.

²⁵ Aanéjhjáa tsáijyu dííbyé mamýémudítýú tsaate tsíjtyema táhjácatsíhijcyá muhdú meímíjpyeténeri. ²⁶ Áanáacájhjáa dííbye Jóáake ímamýémú nééhií:

—Uwááboobej, éhnée Joodáa ehnejcuri maájtyúmííbedítýú múúhakye u úúballéhíjcyaaabéha téhdure tsótsohíjcyáabe élluve mítyame pehíjcyáhi.

²⁷ Áanélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píivyéébe díbyeke pícyóóné wákimyéjyucó díbye méénune.

²⁸ Áánetúu oke pícyoobe díbyé ihde míamúnáake o úwáábohíjcyaki. Áanélliihyé muurá ámúhake ó nehíjcyá Críjto o íjcyatúne. ²⁹ Muurá múúne taabává wañéhjí pañe diibye taabáva múnáajpi méwama íñe imíjyaú íjcyáhi. Ááneri muurá diityétsikye náhbenúme ímíjyuuvéhi. Ahdu ó ímíjyuuvé mityane tsúuca Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyáneri. ³⁰ Diibye ihdyu táehníñevu ávyéjúúteéhi. Áánetu ihdyu ídáátsoobéré ó íjcyáhi.

Píivyéébedityú tsáábeé

³¹ Muuráhjáa Píivyéébedityú díbye tsáánélli tsá múha díbyé íhtsútuvu úújetétúne. Áánetu ihdyu íjiejpíyó o íjcyánélli ó ihjyúvahíjcyá míamúnáa íhjuvádúre. ³² Áánetu ihdyu diibye Píivyéébeke iwáájácúnélli díbyé uwááboju míamúnáake úúbálleroné tsá dítye cahcútsohíjcyatúne. ³³ Áronáa íjcyámé tsaate díbyeke cáhcujtsóme. Aame bóhówátsohíjcyá ímiáané díbyé ihjyu álliu íjcyatúne. ³⁴ Muuráhjáa Píivyéébe wálloobe úúbálléhíjcyá díbyé uwááboju díbyé pañe Íapííchó íjcyánélliihye. ³⁵ Aabée diibye Íllíkye iwájýúnélli díbyé hójtsí pañévu íhvejtsó páneere íñe múhdúné tsíeméne íjcyane. ³⁶ Aabe Píivyéébe Hájchikye cáhcujtsóme újcuú mújyú idsíjívéjúcúóóityúne bóhi. Áánetu díbyeke cáhcújtsótúmeke Píivyéébe ícúbahrámé tsá téene bóhi újcuúityúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóáaa.

4

Tsamáaría múnáallema Jetsóó íhjuváne

¹ Aanée diibye Jóaa ehniñevu Jetsóoke míamúnáa uráávyehíjcyámedityú cáhcujtsóme tsójtsótsámeihíjcyáhi. ² Áronáacáa ihdyu tsá díbye páñetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsohíjcyáhi. Aanéhjáa tsúuca paritséomú waajácúhi. ³ Áánetúu muha méoomí Jodéa iññújitu biwáhullévúre Gariréa iññújivu.

⁴⁻⁵ Aamée muha Tsamáaría iññújitu mepájtyeme méúújeté téene iññújiri íjcyacóomí Tsicáa úniúvú Jacóóboúvúhjáa ílli Jotséeke ájcútsihvu. ⁶ Átsihyí núpahyéjú 'Jacóóbó núpahyéjú' némeihyéjú úniúvú Jetsóó wáyéeevé juuváyí muha metsááneri pávyeenúube. Téijyúu tsúuca cójijpíñéélléjuco meé. ⁷⁻⁸ Áanáacáa muha mepéé técoomívú majchó áhdovu. Áané hallúríhjáa teene Tsamáaría múnáalle téhejútu núpañúvállékéváa Jetsóó neéhí:

—Muúlle, oke dijcho.

⁹ Áanélliihyéváa neéle:

—¿Aca muhdú ívane oke núpacyo ú táumeí Tsamáaría múnáalle o íjcyálleke jodíomuube u íjcyáabe? Muurá jodíomú tsá íhjuvátú Tsamáaría múnáama.

¹⁰ Áanélliihyéváa neebe dílleke:

—Muurá Píivyéébema múhtsikye u wáájacuca téhdure oke ú táumeíyá piáábó íñe uke núpacyo o táumeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí núpacyovu.

¹¹ Áanélliihyéváa neelle díbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújpacývú oke ú ájcúiyá teene bohí núpacyovu wáabyáúúbamáyé u íjcyáabejívári? ¹² Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méíhdé

múnáajpi Jacóóboúvú méhdivu pícyoíñuhéju. Téhejútúhjáa muurá ítsíímema iádóhéjuto téhdure ijyémuke íchohíjcyaaábe. Aane ¿aca dííbyeúvú ehniñevu uú?

13 Áánélliihyévaa neébe:

—Áronáa téhejútú ádoromé tsiíne adópívyenúhi. 14 Áánetu óhdi íjcyané nujpácýo ádome tsá múijyú adópívyenúityúne. Muurá o ájctúné nujpácýo óuuvératu díityé pañe íjcyajpácýo díityéké ímjpyetétsómé újcuú múijyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi.

15 Áánélliihyévaa neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacýotú múijyú o adópívyenújúcóótuki, pane íñe núpáhyejúvú tsiíne o tsájúcóótuki.

16 Áánélliihyévaa neébe:

—Ané dítyájikéi duucúte.

17 Áánélliihyévaa neéle:

—Tehdu o tájívállejíí kiá íjcyáábeke o újctúteéhi.

Áánélliihyévaa idyé neebe díílleke:

—Tehdújuco u néerone. 18 Áronáa muurá 5-mevákéjuco u tájiváne. Muurá ícyooca tsíjpiimáyéjuco u íjcyaaabe idyé tsá ímiá taji íjcyatúne. Áánéllii ímiááné u néé u tájívátúne.

19 Ehdúvaa Jetsóo díílleke néénéllii neelle dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úbá mía Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi. 20 Muuráhjáa múuha íhdé múnáaúvú éhbáu cámeéhbáutu Píívyéébeke dúúrúvahjcyátsihdyu muha téhdure méduurúvahjcyá dííbyeke. Aane ámuha jodíómú ¿iveekí ménéhjcyá apáañéveva Jerotsaréetu dííbyeke medúúrúváiyóne?

21 Áánélliihyévaa neebe díílleke:

—Muurá íhdícyátsihdyuréjuco ámuha dííbyeke medúúrúváíñe éévé tsúúca úújetéhi. Áánéllii tsáhájuco ámuha apátsihdyuré eene u nétsihdyuu, Jerotsaréetuu, íjcyane Méécááni Píívyéébeke medúúrúváityúne. Aane cáhawáá oke cahcújtsoj. 22 Muurá ámuha Tsamááriá múnua ímíñeúvú mewáájácútúúbeke méduurúvahjcyáhi. Áánetu ihdyu muuha jodíómú ímí mewáájácúúbeke méduurúvahjcyá ímiááné múúhaj tééveri míamúnuaa pájtyetéíñe muha mewáájácúnélliihye. 23 Aane muurá ímiááné Méécááni Píívyéébeke dúúrúvahjcyámé ícyooca dííbyeke duurúvúa íñíbúuri. Tehdu dííbyeke medúúrúváne ímílleébe. 24 Tsá muurá díbye íjpiíma íjcyatúne. Áábeke ihdyu óví múhdumé dúúrúvámé duurúvahjcyá íñíbúuri.

25 Ehdúvaa Jetsóo néénéllii neéle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné o waajácú Críjto tsááíñe míamúnáake ípájtjetétsoki. Aabe ihdyu óví itsáacooca múúhakye ímíñeúvú waajácútsóhi.

26 Áánélliihyé neebe díílleke:

—Muurá dííbyejuco Críjto o íjcyaaabe íñe úuma o íhjuváne.

27 Ehdú díílleke díbye néénáa tsúúca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú díbye dííllema íhjuváneeri. Aanée tsá muha tsáápíuba medílotú íñerí dítyétsí íhjuvájcatsíñe. 28-29 Átsihdyúu díille Tsamááriá múnáalle tétsihvuré ílliyíhýo iwááoíñúne dsínéríyé ímunáacoomívú ípyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá íjcyabe oke née páneere muhdú o ícyahíjcyáné kiátúhjáubá iwáájacúne. Tsáijyu múu Crijto díbye. ¡Cáhawáá metsu meúújetékij!

³⁰ Áánélliihyéhjáa tsáácunúme múúha élleu. ³¹ Áijyúu díbyeke muha méneerá díbyéi imájchoki.

³² Áronáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Ijcyáné muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájacutúne.

³³ Áánélliihyée muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatébáhjané tsúúca díbyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyée neebe múúhakey:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchódú néene okée wáloobe Píivyéébé wákimyéi o méénune muhdú díbye ímillédú tene óoma iníjkévaki. ³⁵ Áánáa muhdú ámuha ménehíjcyá 4 nuhbávatúí bajtsóháñé maááhívétsoíñe. Cáhawáá meíté teene bajtsóháñé múúne kéémedu néeme míamúnaa ídátso wágóóóvéiyóné ímíájíjtó díityéké pájtyetétsoiyóné meúúbállétuca. ³⁶ Muurá teene bajtsóháñé ááhívétsohíjcyamedú néeme úwááboméré péhíjcyámé újcuú téene áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú téene áhdó múijyú ídsíjivéjúcoóóityúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama íñéévá ááhívétsohíjcyamedú néeme uwáábojte tsaméhí ímíjyúúvééhi. ³⁷ Muurá tsaate néehíi: “Tsaate bájtsóne néevá múúne tsíjtyeréjuco ááhívetsóne.” ³⁸ Aanée muurá ámúhakey ó wallóó tehdu éhne múúne tsaate bájtsóne néevá tsíjtyeréjuco ááhívétsonédú néeme élleu, tsúúcajáa tsaate úwaabójúcooróné cáhcujtsótúme élleu ámuha tsiíne meúwaabóné bótsoí tsáimiyéjuco ditye icyáhcújtsoki. Ehdúu Jetsóó née múúhakey.

³⁹ Mítyamée téijyú teene Tsamááriátú tsááme cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú o ícyahíjcyáné oke neébe’ néénélliihye. ⁴⁰ Aamée née díbyeke díityémái díbye íjcyaki. Áánélliihyée muha técoomíyí méijcyá mójcyoojícú. ⁴¹ Áijyúu éhniíñevu mítyame cáhcujtsó díbyeke díbye úwaabóné illéébónema. ⁴² Aamée née diille imúnáálleke:

—Tsá apááñéré múúhakeyee u néénetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúúca muha páñetu mélleebó díbye úwaabóne. Áánetu ímiááné muha mecáhcujtsó díibyéjuco Crijto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoóbe.

Tsáné ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhútsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune mójcyoojícutu muha mepéé Tsamááriá íiñújtu Gariréa íiñújivu. ⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó née Píivyéébé ihjyú uubálle múnáájpikeye imúnaa ávyéjúúlléityúne. ⁴⁵ Áronáacáa Gariréa íiñúji múnáa ímí díbyeke waatsúúcejtsó Jerotsaréerí pájtyété wañéhjiri ditye úlléjénáa díbye méénuúrátýronéhji méénune íájtyúminélliihye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiíne méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bínínpacyóvú díbye ípíivyéévétsóoomívu. Áánáacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaóori íjcyabe cheméhi. ⁴⁷ Aanéhjáa tsúúca Jodéa íiñújtu muha metsáame teene Gariréa íiñújiríjyuco méijcyane díbye ávyéjuube iwáájacúne tsáá Jetsóó élleu. Aabée née díbyeke díibyema ihjyávú ipyééne díbye íllíkye íbóhútsó ávyeta dsíjiveríjyuco íjcyáábeke. ⁴⁸ Áánélliihyée neebe díbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénúráityúronéhjí o méénuhjycyátuca.

⁴⁹ Áronáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, áronáa ihdyu hájchíwu dsíjívétúné hajchótá íicúí óoma tahjyávu pééne bohítso.

⁵⁰ Áánélliihyéee neebe dífbyeke:

—Tehdújuco, tsúúca muurá icyooca bohíjucoobe daáchi.

Ahdícyane wa dipyej. Ahdújucoo díbye óómiñe dífbyeke icyáhácújtsónema.

⁵¹ Aabéhjáa ihjyávu úújetéébeke íúníu múnaa népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjucoóhií.

⁵² Áánélliihyéhjáa díllóobe mújyú díbye bóhíine. Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Íjyújyvu révoóvéébedi dífbyeke pajtyéné áíivyeé.

⁵³ Ehdúhjáa dítye úúbállenetu ítsááveebe ávyetáa téene éeveri Jetsóo dífbyeke néene tsúúca ílli bóhíjucoóne. Áánélliihyéee téhdure pámeere ihyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóo méénúráityuróné meenú Jodéa íiñújtu muha Gariréa íiñújivu meóómimye tétsihyí mejycyánaaaca. Téenemáa botsíi tétsihvu míjyúcúréi méénuube méénúráityuróne.

5

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóo bóhítsóne

¹ Áané boonétúu muha tsiíne dífbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjivu. ² Áánáacáa técoomíyí tsátsii ‘Obééjámú lleehówa’ némeítsíi úníuri nújpacyo páábáwu heeberéómú ihjyúri ‘Betéjda’ némeííba. ³ Áábá hallúrii 5-wava nújwáwuúné íjcyáwáhjí pañétú hállúvátuméhjí, úllétuméhjí, íjpi vááúmeityuméhjí, téhmehíjcyá teeba nóhjiíne. ⁴ Tsáijyúhjáa níjkyéji múnáajpi íñújtyéne téébbwu nóhjiíjcyáhi. Aanéhjáa díbye nóhjiné boone tujkénuré éniivyémejúco ímípyetéhjycyáne. ⁵ Téijyúu íjcyaaabe díityé pañe ávyetáhjáa 38 pijcyábájuco chémehíjcyaaabe. ⁶ Aabéee tódsiúcunúúbeke Jetsóo ííténe waajácú téhajchótájucyo díbye chémehíjcyáne. Áábekéee neébe:

—Muúbe ¿muhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imíllé u bóhíine?

⁷ Áánélliihyéee neébe:

Ééero Ávyéjuúbej, áronáa tsá o píivyetéhjycyatú nújpacyo nóhjícooca íicúí tujkénú o éniivyéiyóne. Íhya ihdyu tsaate oke píááboca o éniivyéne ó bohíjucoóiyáhi. Tehdu o méénúyónáa tsijtye táihdéré éniivyehíjcyáhi.

⁸ Áánélliihyéee Jetsóo néé dífbyeke:

—Ané wa ílluréjuco eene dííhbotámá dipye díhjávu.

⁹ Ehdúu dífbyeke díbye néenemáyé tsúúca íbóhíine ííhbotámá péjúcoobe.

¹⁰ Téijyúu wáyeeévejcoójí íjcyánaa díbye ííbotámá pééne ávyéjujte ííténe néé dífbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhbotá íjcyooji wáyeeévejcoójí u tsájtýeityuróne.

¹¹ Áánélliihyéee neébe:

—Áronáacáne oke bóhíitsoobe néé téenema o péekíi.

¹² Áánélliihyéee néémeé:

—¿Aca muubá íjcyaae íveekí wáyeeévejcóójí uke táuhbáhi?

¹³ Áronáacáa tsá dibye wáajacútjucóotú caabyé dífbyeke bóhíitsóné mityanéé miamúnaa íjcyámé pañe Jetsóo íjcyánéllíihye. ¹⁴ Áané boonétúu Jetsóo dífbyeke duurúvájá pañe íajtyúmíibeke neéhií:

—Muúbej, tsúuca muurá ú bohíjucóohí. Aabe ímiááberéjucó dífycaco. Tsiíñe ímityúné meenújucóhí éhniíñevu íjcyane uke ípájtyétuki.

¹⁵ Ehdúu Jetsóo dífbyeke nétsihdyu péébéhjáa botsíi úúballé ímiñeúvú avyéjyjtéké Jetsóo dífbyeke bóhíitsóné. ¹⁶ Áané hallútúu imíllerómé téjijyuré Jetsóoke idsíjívetsóné íveekíváhjáa wáyeeévejcóójí dífbyeke dibye bóhíitsóné hallútu. ¹⁷ Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá Llihíyó paíjyuvaré meke píáábohíjycádújucó o píaabóné íhdícyáijyúre.

¹⁸ Ehdúu dibye néene éhniíñevu diityéké tsárvyetsómé imíllerá dífbyeke idsíjívetsóné. Tsáháa apáañeré taúhbaju néhdu wáyeeévejcóójí dibye íjcyátúné hallútú ditye dífbyeke dsíjívetsóityuróne. Téhdurée Píivýeébeke icyáánívahíjycyáábé tujkévevu íjcyane dibye néhíjcyáné hallútú imíllémé dífbyeke idsíjívetsóné.

Iyee íjtsámeidyú Jetsóo méénutúne

¹⁹ Ehdúu éhniíñevuré ditye Jetsóoke pátsárvjycónéllíi neebe diityéke:

—Muurá ímiáané tsá Píivýeébé Hajchi o íjcyaae íñá o méénútyuró oore o íjtsámeidyu. Muurá íhdyu Llihíyó méénútyonéjucó o méénuhíjcyáne. ²⁰ Aabe oke iwájyúnéllíi waajacútsóhíjycyá páneevuré muhdú imyéénúñevu. Muurá tajtyéveri éhniíñevu tsíñehjí dibye méénúneri ámuha méullévénuúhi. ²¹ Muurá Llihíyó dsíjívemeke bóhíitsódú o ímíllémeke o bóhíitsoóhi. ²²⁻²³ Tsá muurá Llihíyó miamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímbájchóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke íavyéjyjtso dífbyeke íavyéjyjtsoódúre. Aane oke ávyéjyjtsoótumé téhdure tsá diibye okée wállóobeke ávyéjyjtsoótúne.

²⁴ Muurá ímiááneturé ámúhake o neé íñe o néhíjcyáné lléébome okée wállóobeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjucóóityúne bóhí újcuíñe. Áámé hallurí tsáhájucó íñá íjcyáityúne. Muurá iwágóóóvíyónetu tsúuca pajtyémé ímí Píivýeébéme ícyáíñejcúvu. ²⁵ Ahdícyane ímiáané ámúhake o neé wágóóóvíyómé Píivýeébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju lléébóíñe éévé tsúuca úújeténe. Aane ímiáané cáhcujtsómé tsá wágóóóvíyúne.

²⁶ Muurá Llihíyodítú tsááne mújyú medsíjívéjucóóityúne bóhi. Áánevuú oke ájcuube oke cáhcujtsómeke o ájcuki. ²⁷ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke neebe miamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá o ímbájchoki. ²⁸⁻²⁹ Métsájuréevedí ehdu ámúhake o neéneri. Muurá ímiáané íéévé úújetéjyju pámeere dsíjívéhíjcyámé íhñíjkyénetu íjchívyéé pámeekéré o píúvácoóca. Áámedítú ímiánéjcuú uráávyehíjcyámé tsáhájucó muhdú íjcyáityúne. Áánetu ímityunéjcurée uráávyehíjcyámé ícúbáhráméíhi.

Ínetú Jetsóoke mewáajacúne

³⁰ Muurá tsá íñá oore tájtsaméiyi o méénútyuróne. Okée wállóobe Llihíyóré oke néhdújucó miamúnaa muhdú íjcyanéjucó o néhíjcyáne. Tsá

oore o ímillédú o méénuhíjcyatúne. ³¹ Muurá oore muubá o íjcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóityuróne. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnájpi Jóaa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane. ³³ Áábe éllévúu muurá ámuha tsaatéké méwallóó ditye óhdityu idílló dííbyeke. Áánéllíihyéé úúbálléebe ímiááne muubá o íjcyane. ³⁴ Áronáacáa tsá díbye úúbállénetúré o wáájácúmeítý Píívyéébedítýú o tsááneé. Áronáa ihdyu o néé tehdújucóo óhdityu díbye nehíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtyetéki. ³⁵ Muuráhjáa ámúhake waajácútsóobe ímiá uwáábojvúvú éhne múúne peetéj tééveri tsíeméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée díbye úwáábohíjcyáné muurá wahájchotaré ími ámuha méjtsúcunúráhi. ³⁶ Áronáa díbyeé oke bóhówátsohíjcyáné éhniíñevu páñetu ó bóhówátámeíhíjcyá páneere okée Llíhíyó níwaavené o méénuhíjcyáni. Téénetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiááne oke díbye wállóone. ³⁷ Aabe ámuha maájtyúmitúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco oke iwállóone. ³⁸ Áábé uwááboju tsá ámúhake úcáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnéllíihye. ³⁹ Muurá ámuha mééévehíjcyará Píívyéébé waajácuháámí muhdú óhdityu nehíjcyáné ámuha mújyú medsíjívéjúcúoóityúne bóhí meújúroki. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuha meímíllétú oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhake o ájckuki.

⁴¹ Áronáa tsá o íjyácunútú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri. ⁴² Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menéeme Píívyéébeke mewájyutúne. ⁴³ Muuráhjáa díibyéjuco Llíhíyó nééjuri íñujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíícúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye íííbúwariyé ámuha éllévu itsááne íhdityúré újcune úwáábóneriyé ámuha meíícúvehíjcyáhi. ⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kíá eene ámuha tsamééré maávyéjújtsócatsíhíjcyáné íjcyánáaaca? Téeneriyé ámuha meíjcyame tsá meíícúvehíjcyatú apáabyéré íjcyaaabe Píívyéébe ámúhake ávyéjújtsóiyóneri. ⁴⁵ Aane méjtsúcunúdí ámúhá ímítýú ámúhá hallúvú Llíhíyoke o úúbálléíñe. Muuráhjáa íhdyu Moitsééúvúré tsúúca ámúhá hallúvú úúballé dííbyé uwááboríi ámuha mepájtyetéíñe meítsúcunúhíjcyároobe. ⁴⁶ Muuráhjáa díbye úwaaabóné ími ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ími oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyáné uwááboju caatúnuhíjcyaaabe. ⁴⁷ Ááné uwáábóo ámuha ími mecáhcújtsómejíi ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhake o nehíjcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

Majcho mítyámédívú Jetsóo úújetétsóne (Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)

¹ Ááné boonétúu dííbyema muha mepéé Gariréa unéu tsauúré 'Tibéeria' némeíú tsiñéjcvu. ² Áíjyúu mítyane míamúnaa múúhake úraavyé méénúráityuróné chéméméhíjke díbye bóhíitsohíjcyáné íájtyúmínéllíihye. ³⁻⁴ Téíjyúu pajtyeté wañéhíj tsúúca llééváiñáa muha caméhbaúvú mepéeme téhbaú déjucóvú meúújetétsihvu ácuúveébe. ⁵ Áánemáa díitye míamúnáake ííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kiátú íñe majcho meújcuú íjtyéke memájchótsoki?

⁶ Ehdúu neebe muhdú dífbyeke dibye iáñújcuki. Waajácúroobée muhdú imájchótsoíñé diityéke. ⁷ Aanée dibye díllónéllii Perípé néehíi:

—Muurá 200-živámá majcho meújcuróné tsá úújetétyuró diityédívú áyánéwuújí maájcúrónáaaca.

⁸⁻⁹ Áánélliihyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderée néé Jetsóoke:

—Áánúwúudíhya 5-hova tsebáadatu meénúmeíñé paáhóónema mítyétsi amóóbemútsi. Áronáacábá tsá tene úújetétyuró áyamedívújivari.

¹⁰ Áronáacáa Jetsóo néehíi:

—Méne pámeere iáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénéllii ditye áhcubáné 5,000-meváubáhháa íjcyame.

¹¹ Aabée teene páahóóné iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáa múúhakey dibye ájcune muha mewájtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewájtune úújeté pámehdívúre. ¹² Aanée pámeere tsaímíyé óóvéne boone múúhakey neébe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóóvétuki.

¹³ Ahdújucóo pátyeevéne muha mepíhcyucúné 12-rujtsívá úvérújtsíñe wáhpe.

¹⁴ Ehdúu meénúráítyuróné Jetsóo meénune iájtýúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha díibyéjucó áánu Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi éhneváa ííñujívú tsááiibye.

¹⁵ Áánemáa imíllerómé peecúteré dífbyeke páñétúejpi ávyéjúúbedívú ípícyoóne. Aanée iwáájácúne múúhadítýú iye peebe caméhbaúvu.

Nújpácýó hallúri Jetsóo úllene

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

¹⁶⁻¹⁷ Ááné íjyúnúvú muha dífbyé mamýémú mepéé míineri Capenaóovu tsíñejcúeri íjcyáoomívu. Ájyúu tsúuca péjcóhréjucó neénáa tsá Jetsóo múúhama íjcyatúne. ¹⁸ Áánáacáa mítyane nohji ávyétá ihnáhó kíjyeba íjcyáneri.

¹⁹ Aamée muha píñééuríjyucó mejjcyame máájtýumí dibye tsááne nújpácýó hallúri úlleberé múúhá tujkévetu. Áánerí muha méíllityéhi. ²⁰ Áronáacáa neebe múúhakey:

—Oóre, méíllityédíñe.

²¹ Áánélliihyée muha méujcú dífbyeke mííne pañévu. Aamée tsúuca muha meúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcove

²² Ááné tsijcyoóíjhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apáámírée míne íjcyámírí muha mepéémema Jetsóo péétune. ²³ Áánáacáhjáa tsímihji Tibéeriá cóómityu tsámihji wajtsí dibyée Píívyéébeke ityéhdújtsóne áyaróné majcho mítyamedívú úújetétsótsíj píihívu. ²⁴ Aanéhjáa tétsihyi dífbyeke iájtýúmítúnéllii témíhjiiri péeme múúha déjutu Capenaóovu dífbye néhcovu.

Medsíjvéjúcúóótyúne bóhívu meke Jetsóo ájcune

²⁵ Aamée tsúuca múúhadívú úújetémé dífbyeke néehíi:

—Uwááboóbej, ¿acáa mújyúrú u tsáá ílllevu?

²⁶ Áronáacáa neebe diityéke:

—Ímiááné ámúhakey o néé ámúhakey o májchótsonélliihyéré oke ámuha menéhcóhíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcóhíjcyatú meénúráítyurónéhjí o

méénune iná nééiyóné ámuha mewáájácu. ²⁷ Tsá múu iýácunútú majchóri múhajchótá ámuha téene tájpi mejcyáiñeríívari. Múu táuwaábori iýácunú teene majchódú néene múiyú ámuha medsjíwéjúcóóityúne bóhí meújúñeri. Áánevu muurá ámuhakye o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpidívú ó ípívyeevéhi.

²⁸ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Pívyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

²⁹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Muurá imíllebe okée dibye wállóónéllii ííñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujtsóne.

³⁰ Áánélliihyée néemeé:

—¿Aca iná díwákimyéi? Ané cána méénuráityuróné meenu uke muha mecáhcújtso diibyéjucó míamúnáake pájtyetétsóiyibe u íjcyane. ³¹ Muuréváhjáa múuhá ihde múnáavú manáa májchohíjcyá íñéubará pívyetúné ííñujiri íjcyácooca. Muurá Pívyéébe waajácúháámitu néeneé: “Pívyéébe diityé éllevu májcho dójcsotó níjkyéjitu.”

³² Ehdúu Jetsóoke ditye néénéllii néebe:

—Ímiáánéjucó Moitséeévú tsá diityéké ácuhijcyatú majchóvú téjyu. Muuráhjáa ihdyu Llihíyóré dócótsohíjcyá diityé éllevu teene ‘manáa’ némeíñe májcho. Aabe muurá imíllé ámuhakye íajcune teene majchódú néene múiyú ámuha medsjíwéjúcóóityúne bóhívu. ³³ Muuráhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wálloobe ííñujívú míamúnáake téene bóhívu o ájcu.

³⁴ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múuhakye pájyuvaré dáacuhíjcyá téeméne májchotu.

³⁵ Áánélliihyée néebe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe múiyú medsjíwéjúcóóityúne bóhívu ó ajcúhi. Aane ímiááné oke cáhcujtsómé tsáhájucó muhdú éhníñevu tsaímíyé íjcyáiyóneri íjtsámeityú ehne múúne memájchóne maádóne tsiíñe maájyabáávatémé memájchóiyóneri maádóiyóneri meíjtsámeidy. ³⁶ Áronáa ihdyu íñe ámuhakye o néhijcyádú jíveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímiááné diibyéjucó o íjcyáábeke tsúuca ámuha oke maájtyúmíróme? ³⁷ Muurá Llihíyó nééjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátuútsóityuróne. ³⁸ Tsáháa níjkyéjitu oke dibye wállootú o ímilléné o méénuki. Muuráhjáa ihdyu o tsáa oke dibye táuhbané o méénuki. ³⁹ Aabe tsá ímíllétú ópé o pájtyetétsó ohdivu dibye íhvéjtsómedityú tsaate wágoovéne. Imíllebe páneere nihñéétsihvúré tsíhdyuréjucó ímbáávyécooca pámeere pájtyeténe. ⁴⁰ Muurá imíllebe okée dibye wállóobeke cáhcujtsómé múiyú ídsjívéjúcóóityúne bóhí újcune. Muurá dsjívémeke ó bóhíitsoo páneere tsíhdyuréjucó ímbáávyécooca.

⁴¹⁻⁴² Ehdúu Jetsóo majchódú néébe níjkyéjitu itsáane diityéké néénetu dííbyeke cáhcújtsotúmé dííbyedityú néehí:

—Áanerá aabye Jotséé hajchi Jetsóo wájácú cáánímútsikyé menéébe ¿muhdú íivane néé níjkyéjitu itsáanéé?

⁴³ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meihjyuváne. ⁴⁴ Muuráhjáa Llihíyó oke wálloobe míamúnáake óhdivu íbúwájtsootuca tsá múha pájtyetétyuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsíjívémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímibáavyécoóca. ⁴⁵ Muurá Píivyéébé ihjyú uubálle múnáájpí waajácúháámitu nééene: “Píivyéébere diityéké úwaabóhi.” Ehdu díbye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

⁴⁶ Áronáa tsá múha ájtyúmitú dífbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí dífbyeke dífbyedityúu o tsáanéllihye. ⁴⁷ Aane ímiááné ámúhake o néé oke cáhcujtsómé tsúuca újcume mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi. ⁴⁸ Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi. ⁴⁹ Muuráhjáa ámúhá íhdé múnáaúvú ínéubará píivytúné iíñújri íjcyácooca ‘manáa’ némeíñé májchorómé dsíjívéhíjcyáhi. ⁵⁰ Áánetu íñe ícyooca ó ihjyúvahíjcyá tsíñere níjkyéjiene íjcyáne májchori, teene májchome mújyú dsíjívéityúne májchori. ⁵¹ Aabe ó ijcyá teenée majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe míamúnáake bohíwú o ájcuúbe. Aane bohíwú o ájcuube míamúnáa ipájtyeté ó dsíjívéeéhi. Áánéllii táuwaáboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá mújyú dsíjívéjúcóóityúne.

⁵² Ehdúu Jetsóo néénetu tsaate múhdurá íjtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ínáami aabye ehdu meke nehíjcyaj. ¿Aca muhdú meke íhyéecovu dóótsóíyoóbe?

⁵³ Áánéllihyée neebe diityéke:

—Muurá ímiááné Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi. Téhdure tátyujpácýó ádotómé tsá újcúityú tééne bóhi. ⁵⁴ Áánetu ihdyu táhyéeco dóóme téhdure tátyujpácýó ádome újcuú tééne bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjívémeke ó bóhítsoó páneere tsíhdyuréjuco ímibáavyécoóca. ⁵⁵ Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátyujpácýó ímiá ádo. ⁵⁶ Áánéllii téneecu óoveme ímí óóma nahbéwájcatsíhi. ⁵⁷ Muurá Llihíyó okée wálloobe ímiááné íjcyáhi. Áábe tájpi ó ícyahíjcyáhi. Áánéllii oke cáhcujtsómé tatyájpí íjcyáhi. ⁵⁸ Ehdu íñe ó nehíjcyá tsíñere májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bohí. Tsá ‘manáa’ némeíñe májchódú tene néétu éhnée méíhdé múnáaúvú teene májchorómé dsíjívéhíjcyáne májchódu.

⁵⁹ Ehdúu Jetsóo úwaabó Capenaóovu pihcyáávéjá pañévu.

Medsíjívéjúcóóityúne bóhi meújcné uwáábo

⁶⁰ Aanée muha meíjcyarómé mewáájácútúnéllii ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha llééboóityuró muhdú tuhúwu díbye úwaabóne.

⁶¹ Ehdúu téénetu muha meihjyuváne iwáájácúne neebe múhake:

—¿A múhdurá ámúhake pajtyéné o úwaabóne? ⁶² Awáárejucóubá

Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe ámuha meíñténeryé cáamevu ópée o tsáhullévu o péeca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne. ⁶³ Muurá ihdyu Píivyéébé Apííchoj téeveriyé meújcné mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. Tsá meere teene meújcnétyuróne. Aane íñe ámúhake o nehíjcyáne Píivyéébedityú tsááne ímiááné meke ajcú tééne bohíwú. ⁶⁴ Áronáa íjcyámé tsaate ámúhadityú teene icyáhcújtsóiyóné ímíletúme. Ehdúu neebe Jetsóo íhdéjuco caatyé dífbyeke cáhcújtsóityúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube íhdéjuco caabyé dífbyedívú méénútsóíñe. ⁶⁵ Áánéllihyée neébe:

—Ehdúu míamúnaa múhdurá néene o wáájácúne ó nehíjycá Llihíyó óhdivu íbúwájtsótuca múha pájtyetéítyuróne.

⁶⁶ Ehdúu díbye nésihdyu múúhama péhíjycámedítýú mítyame ílluréjuco dííbyeke ííhvéjtsóne pééeneé. ⁶⁷ Áánetúu múúhake neébe:

—¿A téhdure idýe ámuha méimíllé oke meíhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

⁶⁸ Áánélliihyé Tsimóo Pééodoro nééhíi:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdívú muha mecátsípáávéne uke meíhvéjtsóiyá apáañére díuwaáboju múijýú medsíjívéjúcóóityúne bóhíivú meke ájcúnáaáca?

⁶⁹ Muurá muha tsúuca uke mecáhcujtsóhi. Aame muha méwaajácú ímiááné díibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetétsoobe Críjto u íjcyane.

⁷⁰ Áánélliihyé neebe múúhake:

—Muuráhjáa ámúhake o ujcu ámúhake o mámyénuki. Áronáa íjcyaae tsapí ámúhadítýú ímityuube ávyetá naavéné íjcyaae.

⁷¹ Ehdúu Jetsóo néé Tsimóo hajchi Jóódáke íñéerone múúháejpi íjycároobéhjáa dííbyedívú méénútsóíñé iwáájácúnema.

7

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsótúne

¹ Áané boonétúu muha Jetsóoma mépehíjycá pahúllevaré Gariréa íñújiri. Tsáháa díbye ímíletú Jodéa íñújiri íjcyane téhullé ávyéjútée dííbyeke dsíjívétsóllehíjycánélliihye. ²⁻³ Áronáacáa téijyu ‘nújuwáané wañéhji’ némeíñé lleevárijyuco íjycánéllii íñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdyu dípye Jodéa íñújivu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame íájtýumi méénúráityúronéhjí u méénuhíjycáne. ⁴ Muurá ehdu nénehji méénuhíjcyaae tsá téévéneúvú méénúityuró dííbyeke pame wáajácúné íimílléhajchíjyu. Aanéjíiva wa ihdyu méénuhíjycá uke míamúnaa iwáájácuki.

⁵ Ehdúu íñahbémú Jetsóoke néé dííbyeke téhdure icyáhcujtsótúnélliihye.

⁶ Áánélliihyé neebe díityéke:

—Áronáa téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivyeté íhdícýáijyuré téhullévú mepééneé. ⁷ Muurá ámuha tsamééré íji múnáa meíjcyame tsá metsárilíléjatsítýú tsahdúré ámuha menéénélliihye. Áánetu oke tsaríllémé dítye ímityúné icyahíjycáne díityedívú o bóhówátsohíjycáne hallútu.

⁸ Áánéllii wái ámuháyé méuubámyenuj. Óvíi ihdyu taéévé úújeté o péekíi.

⁹ Ehdúu Jetsóo íñahbémuke íñéene coévá tétsihvúré Gariréa íñújivu.

Wañéhjiri Jetsóo íjcyane

¹⁰ Aabée bóonétúu íñahbému déjutu teene wañéhjivu péébema muha mepééhíi. Áronáacáa tsá boohówaneúvu díbye úújetétúne. Wáájácúratúnée tétsii dííbye. ¹¹ Áijýúu ávyéjútje néhcohíjycá dííbyeke. Díllóhíjycámée pamévakéré caabyé díbye íjcyane.

¹² Áábedítýúu míamúnaa ihjýuvahíjycá páhduvé. Tsaatée nehíjycá ímiáábé díbye íjcyane. Áronáacáa tsijtye nehíjycá ímityuube íjcyaae íllure míamúnáake állíhíjycáne.

¹³ Ehdúu dííbyedi téévéneúvúré ihjýuvahíjycámé ávyéjútédí íillityénema.

¹⁴ Aabée Jetsóo wañéhjí pínéévénaa duurúvájá pañévú úwaabóhi. ¹⁵ Aanée ímíwu díbye úwaábóneri díitye ávyéjútje iúllévenúne néé dííbyedítýu:

—¿Aca kiátú aadi ehdiivaíñé wáajacúné waajácúháámíubáré ìitehíjcyáábejíivari?

¹⁶ Áanélliihyée neebe diityéke:

—Tsá oore táíibúwá íjtsaméityu o újcune o úwáábotúne. Muurá ihdyu okée wállóóbé uwáábóré teéne. ¹⁷ Aane cáhawáá óví díbye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsááné uwáábó o méénuhíjcyáne. ¹⁸ Muurá tsaate íhdiytúré újcune úwaabó diityéké míamúnaa íavyéjújtsokíye. Áanetu ihdyu okée wállóóbeke íavyéjújtsóné ímillémé ímiááné tehdújuco úwáábohíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa Píivyéébe muhdú ámuha meijcyáíñé taúhbajúvú ámúhakey ajcú Moitséeúvuj téeveri. Áronáa muurá tsá ámuha tsatéubaré tene néhdu meijcyatúne. Aame ¿ííne hallútú ámuha méimíllé oke mellííhyanúne?

²⁰ Áanélliihyée tétsii íjcyame néé dífbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke ímillé illííhyanúne?

²¹ Áanélliihyée neebe diityéke:

—Áaneráhjáa tsáneere wáyeeévejcoójí tsáápiikye o bóhíitsóné múhdurá ámúhakey pajtyéhi. ²² Áronáacáa muurá Píivyéébe Moitséeúvuj téeveri méénútúróné taúhbaju ámúhá íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádújuco wápíj tsíméneke ámuha tsáijyu wáyeeévejcoójí íjcyaróné mekihdyahírótsohíjcyáne. ²³ Ehdú muurá téhdure ámuha méméénuhíjcyá tsáijyu wáyeeévejcoójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágoótuki. Aame ¿íiveekí muhdú ámuha menééne óhdi méijyácunúhíjcyá tsáápiikyérée téjcoojí o bóhíitsóné hallútú? ²⁴ Tsá múu pecutéré tsáápiikye 'íllu uú' néétune. Ímiááné múu díbye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá íjcyane Jetsóo nééneé

²⁵ Ehdúu Jetsóo néénéllii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye néhcohíjcyatú idsíjívétsoki? ²⁶ Áróóbeke ¿keená tsatéubaré íiná nééneé? Áanélliihyébá bo ávyéjujte íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiiybe Críjto díbye íjcyane. ²⁷ Áronáacábá tsá diibye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí díbye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóiiybe tsáacooca tsá múha wáajácúityú kiátú díbye tsáanéé.

²⁸ Ehdúu Jetsóodítú ditye íhjuváné iwáajácúne duurúvájá pañévu íúwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpí o íjcyane? Áronáacáa tsá oore táíibúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáábeke ámuha mewáajácútuube oke wállóónélliihye. ²⁹ Áanetu ihdyu ó waajácú dífbyeke okée wállóóbeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóo néené hallútú ímíllerómé dífbyeke íekeevéne. Áronáacáa tsá ditye ékéévetú íéévéi úújetétúnélliihye. ³¹ Áróóbekée tsijtye mítyame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsáaca áánú ehniíñevu méénuráítyúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséomú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wállóone

³² Aanéhjáa díbye méénuhíjcyánéhjiri míamúnáa íhjuvavahíjcyané paritséomú íleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájte avyéjujtemá diityéké pájtyenéllii

wallóomé duurúvájá tehméjteke díbye éllevu ditye iékéévéébeke itsájtyeki.

³³ Aamée díbyedívú wájtínáa pámeekéré neébe:

—Tsá ámuháma múhajchótá o íjcyáityúne. Muurá wahájchotaré o íjcyátsihdyu ó oomíjyúcoó okée wállóobe éllevu. ³⁴ Ájyju muurá ámuha oke menéhcorómé tsá maájtymíityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetétyúrónéllíihye.

³⁵ Áánéllíihyee tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya kíávú péébeke maájtymíjúcóóityúné eene neébe? Íhya mityá íñe kíahjí tsííñe íiñúji múnáa pañe memúnaa jodíomú mújtáme éllévuréjuco díbye pééíñe. ³⁶ ¿Aca íhya tsáma muhdú nééíñe eene meke neebe díbyeke menéhcorómé díbye íjcyáhullévú meúújetétyuróne?

Píivyéébe Apííchó Jetsóoke cáhcújtsómé pañévú úcaavéne

³⁷ Aanée nihñéejcójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéijcyóójí Jetsóó kéévánécoba nééhíi:

—Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o íjchoki. ³⁸ Muurá Píivyéébe waajácúháámitu néene oke cáhcújtsómé íbuúúné pañévú téhiñe ípívyééveíñe íñujpácýó bohíívú ájcúnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyaaabe díbyeke cáhcújtsómé pañévú Píivyéébe Apííchó úcaavéné díityéké tükévétsoíñe íñééiyóne. Áronáacáa tsáhái téjyju tene tsááíñe éévé úújetétú díibyéé Jetsóó teene wállóóiibye íavyéjvúví oómítyúnéllíihye.

Pahdúvaré Jetsóodítyú míamúnaa íjtsámeíñe

⁴⁰ Aanée tsaate díbye íhjuvúné ílléébóne nééhíi:

—Ímiáánéha díibyéjuco aabye éhneváa Píivyéébe íhjuvú uubáalle múnáajpi tsááíibye.

⁴¹ Téhdurée tsijtye nééhíi:

—Díibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa míamúnáake pájtyetétsoíibye.

Áronáacáa tsijtye nééhíi:

—Áronáa Gariréa íiñúji múnáajpi tsá Críjto íjcyáityuróne. ⁴² Muurá Píivyéébe waajácúháámitu néene Dabíítuvúj tsíménémúhaabe díbye íjcyaiñe díbyeúvúhjáa ícyahíjcyacóómí Berée múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhdúvaré íjtsámeí Jetsóodítyu. ⁴⁴ Ájyjuu tsaate imíllerá díbyeke iékeevéne. Áronáacáa tsá ditye tehdu méénutúne.

Ávyéjute tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanée díitye duurúvájá tehméjté díbyeke iékééve tsáárome íevéjteré oomíhi: Aaméhjáa díitye parítséomuma llúúvájte avyéjutedívú úújetémeke népejtsóme:

—¿Kíávújuco díibyej? ¿Íveekí tsá ámuha metsívatúne?

⁴⁶ Áánéllíihyéhjáa néemeé:

—¿Muhdú íñe hallútú méékééveé túútaváné íhjuvúvábekéjñvari? Tsá muurá múha mújyú tehdu íhjuvátúne.

⁴⁷ Áánéllíihyéhjáa néeme díityéke:

—Áánéllíihyéháa íllure ámuha díbyedívú máállítsámeíhi. ⁴⁸ Tsá muurá avyéjute íjcyáromedítyú tsaatéubaré cáhcújtsotú díbyeke. Téhdure muha meíjcyarómé tsá mecáhcújtsotúne. ⁴⁹ Apáámyéré íhdyu ímityúmé Píivyéébe tauñbaju wáájacutúmé íjtsúcunú díibyéjuco Críjto íjcyane.

50-51 Ehdúhjáa ditye néenélii diityéejpi Nicodéémó tsápejcoo Jetsóoke ááhívéjeebe nées diityéke:

—Muurá taúhbaju nées tsá peecutére tsáápihdívú meícúbáhrátsóityú dibye iiná méenune ímíñeúvú mewáájácútúhahjíjyu.

52 Áánéliihyéhjáa néeme dííbyeke:

—Íubá bo téhdure Gariréa iíñúji múnáajpij! Cáhawáa Pívyéébe waajácuháámí dehve u wáájacu tsá muurá Gariréa iíñúji múnáadítýú dííbyé ihjýú uubáalle múnáajpi íjcyaiñé némeityúne. 53 Ehdúhjáa dííbyeke iñéene ihjýahañéevuréjuco ditye péeneé.

8

Ihdícýamema ícyahíjcyáne wáalle

1 Áánétúu Jetsóoma muha mepéé oríivo bájú íjcyátsihvu. 2 Aamée idyé tsíjcyooji tsiíñe muha méoomí duurúvajávu. Átsihvúu míamúnaa dííbyedívú píhcyáávemeke iácúúvéne úwááboobe.

3 Áánáacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséomú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke ityúváoólleke. 4 Áállekéé Jetsóó tééjá pañe íjcyáábe éllevu ítsájtyéne dííbyeke néemeé:

—Uwááboobej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke muha métuvááóhi. 5 Muuráhjáa Moitséeúvú taúhbaju nées ehdu néené walléemuke medsíjívétsoíñé néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u nées téénetu?

6 Áánéliihyée íllure icyánóóvéne íhyótsíwari caatúnuube ííñuji. Ehdúu Jetsóoke néeme muhdú dibye néene dííbyé hallúvú iúúbálléroki. 7 Aanée éhniñéevuré ditye dillónélii icyánohjúcunútsihdyu neébe:

—Ané óví ihdyu ámúhadítýú mújyúubá ímityúné méénuhíjcyátuube áámútukénú díílleke.

8 Ehdúu iñéene tsiíñe icyánóóvéne caatúnuube ííñuji. 9 Aanée ehdu dibye néerónáa waajácúmé ímityúmé íjcyane. Aamée ílluréjuco tsáápiítsadí péécunúne. Tujkénúu kééemjte péécunúhi. Ááné boonée iyéjuco dille cóevané tétsihvu Jetsóó úniúvu. 10 Aanée Jetsóó icyánohjúcunútsihdyu ítécunú iyéjuco tétsihyi íjcyáalleke. Áállekéé neébe.

—¿Aca kiávújuco íñe díhyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

11 Áánéliihyée neélle:

—Íhya tsáhaj.

Áánéliihyée idyé Jetsóó néehí:

—Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícýane wa dipyej. Tsiíñe ihdyu ímityúné meenújúcohdíñe.

Ímiáájvu míamúnáake Jetsóó wáájácútsóne

12 Ááné tsíjyúu tsiíñe míamúnáake úwááboobe néehí:

—Muurá peetédu o neébe ííñújiri o íjcyáábej tééveri míamúnáa ímiá uwááboju waajácuú peetédu néene bohívú diityéké ájcune. Aane oke cáhcujtsómé tsáhájucu éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu ímityúné pañe íjcyatúne.

13 Áánéliihyée paritséomú nées dííbyeke:

—¿Aca íveeki eene ehdu uure ú némeihi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóityuróne.

¹⁴ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá ímiááné o néehíí. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o pééiñe. Aane tsá ámuha mewáájácútu. ¹⁵ Muurá míamúnáá íjtsaméiyé ámuhá pañe íjcyánéllii ehdu óhdityu ámuha méjtsáméihi. Áánetu ihdyu tsáhái icyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane. ¹⁶ Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá o ímbájchoca ó nééiyá ímiáánéjuco muhdú ditye ícyahíjcyáne. Áronáa tsá oore o méénúityuróne. Okée wáalloobe Llihíyoma muhcsi méméénúiyáhi. ¹⁷ Muurá ámuhá taúhbaju néé míityétsi ñná pájtyene úúbállécooca mecáhcujtsóne. ¹⁸ Ahdu muurá íñe ó némeihíjcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áabeke oke Llihíyó waajácú okée wáalloobe.

¹⁹ Ehdúu Jetsóo néénéllii néeme dííbyeke:

—¿Aca kiá diibye Díícyáánií?

Áánélliihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejíí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácúca téhdure méwaajácúiyá dííbyeke.

²⁰ Ehdúu Jetsóo úwaabó duurúvájá pañe Píívyéébé íicúvé dsiidsi pícyáméihíjcyátsihyi íjcyámeke. Áróobekée téjyju tsá múha ékéévetú íéévéi úújéttúnélliihye.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé tsá úújéteityú dííbyedívu

²¹ Áané boonétúu idyé tsiíñe neebe diityéke:

—Tsúuca muurá ámuhadítú o péjúcoóhi. Áabeke ámuha oke menéhcóromé tsá maájtyumíityúne. Ámuha médsíjiveé ámuhá imítyuháñe ímbáávyetúmere. Áánéllii o pHullévú tsá óhdivu ámuha meúújéteityúne.

²² Ehdúu Jetsóo néénéllii tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsíjívétsáméiibyébáhaja. Íjcyátúnéllii neebe dííbyedívu meúújéteityúne.

²³ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ámuha muurá míamúnaa íji múnáare. Áánetu tsá íji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhií. ²⁴ Áánéllii ámuhakye o néé diibyejuco míamúnáake o pájtyetétsóobeke cáhcújtsotúmé ímityú ímbáávyetúmeré dsíjiveíñe.

²⁵ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúuca ámuhakye ó nehíjcyá muubá o íjcyane. ²⁶ Aane téhdure múhdurá ámuha meícyahíjcyané ámuhakye ó nééiyáhi. Áronáa okée wáalloobe ímiáábé íjcyánéllii oke diibye nééneré ámuhakye ó nehíjcyáhi.

²⁷ Ehdúu Jetsóo Cááni Píívyéébedítú diityéké úúbálleroné tsá ditye wáájácútu. ²⁸ Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpidívúu o ipívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhcúcooca botsíi méwaajácúu muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámuhakye o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó oke nééneré ó

nehíjcyáhi. ²⁹ Muurá diibye okée wáalloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú díbye ímilléné o méénuhíjcyánéllíihye.

³⁰ Ehdúu díbye néénetu mítyame cáhcujtsó dífbyeke.

Naavénééjte

³¹ Áamekéé neébe:

—Muurá íñe ámuhakye o néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne tehdu mejícyáhajchíí ímiáané tahñéjte ámuha méíjcyááhi. ³² Aame ámuha ímiá uwááboju tsúúca mewáájacúmé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu méimíjpyéteéhi.

³³ Áanéllíihyéé néeme dífbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe mejícyámeke žíveekí u néé ínetú muha meimíjpyetéíñe tehdu múhójtší pañe muha mejícyámekežíivari?

³⁴ Áanéllíihyéé neébe:

—Muurá ímiáané ímityúné méénuhíjcyámé tsá ímí íjcyatú éhne múúne tsíjtyé hójtší pañe íjcyame íjcyadu. ³⁵ Muurá tsaaté hójtširi íjcyaaabe tsá dítyéjpi íjcyatúne. Áánetu ihdyu díityé hajchi díityéjpi. ³⁶ Ahdu Píivyéébé Hajchi o íjcyaaabe ámuhakye ímityúnetu o ímíjpyetétsómé ímiáané ámuha méimíjpyéteéhi. ³⁷ Ímiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe mejícyarómé méimíllehíjcyá oke medsíjívetsóné íñe ámuhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meimíllétúnema. ³⁸ Muurá ihdyu Llihíyó oke tükévéjtsóneri ámúhama ó ihjyúvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámúháj caani ámúhakye tükévéjtsódújuco ámuha meícyahíjcyáne.

³⁹ Áanéllíihyéé néeme dífbyeke:

—Áánerá ihdyu múúhá íhdé múnáajpi Aavaráaúvú múúháj caani.

Áanéllíihyéé Jetsóó néé díityéke:

—Muurá ímiáané dífbyeúvúj tsiiménémúhaabe ámuha mejícyaca dífbyeúvúu ícyahíjcyádú ámuha méíjcyáiyáhi. ⁴⁰ Aaca muurá íñe Píivyéébe oke tükévéjtsóneri ámúhakye o úwáábohíjcyáné hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsóityuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú néétune. ⁴¹ Árónáa ihdyu ámúháj caani íjcyadújuco ámuúha.

Áanéllíihyéé néeme dífbyeke:

—Áánerá íjcyaaabe tsáápiiyé múúháj caani Píivyéébeé. Tsá tsijpi múúháj caani íjcyatúne.

⁴² Áanéllíihyéé Jetsóó néé díityéke:

—Muurá ímiáané Píivyéébe ámúháj caani íjcyaca oke ámuha mewájyúiyáhi. Muuráhjáa dífbyedítýú o tsáá oke díbye wállóónéllíihye. Tsáháa táábúwariyé o tsáátune. ⁴³ Aabe ámúhakye o úwaabóné žíveekí tsá ámuha melléébohíjcyatúne? ⁴⁴ Muurá ihdyu ámúháj caani Naavéné íjcyánéllíi díbye ímillédú ámuha méméénuhíjcyáhi. Muuráhjáa ípívyeevédújuco ímityuube díibye dsíjívétso múnáajpi. Áábé pañe tsá ímiá íjtsaméí íjcyatúne. Apááñéré álliu dífbyé pañe íjcyáábedítýú ímichi teene tsaíhíjcyáhi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ahdu ámuha menéénéllíi tsá meimíllétú ímiáané ámúhakye o néhíjcyaróné mecáhcujtsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke nééítyuró ímityuube o íjcyane. ⁴⁷ Muurá ihdyu ímiáané

Píívyéébeéjté íjcyame imíllé dííbyé uwááboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté mejjcyátúnéllii tsá meímíletú teene melléébone.

Aavaráaúvú íjcyátúnácájuco Críjto ícyahíjcyáne

⁴⁸ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjucu muha menéhijcyáne Tsamáária íiñúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné íjcyane.

⁴⁹ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne. Muurá ihdyu ñná o meénúneri Llihíyoke ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke maávyejúúllétúne. ⁵⁰ Aane tsá o íjyácunútú oke ámuha maávyéjútsoíyóneri. Áronáa ihdyu Llihíyó imíllérá oke ámuha maávyéjútsoíne. Aabe ihdyu óvíi muhdú néé oke ávyejúúllétúmeke. ⁵¹ Aane ímiááné ámúhake o néé o néhijcyáne cáhcujtsómé mújyú dsíjivéjúcóóityúne.

⁵² Áánélliihyée neéme dííbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehjírécúo u íhjuváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píívyéébé ihjyú uubálle múnáa íhtsutúmé íjcyároméhjí dsíjivehíjcyáhi. Aanáa muhdú íivane u néé u néhijcyáne cáhcujtsómé mújyú dsíjivéityúne. ⁵³ ¿Aca díibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehniñévu uú? Áhdure ¿aca díitye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáaúvú ehniñévu uú? Ááneráhjáa díitye íjcyarómé dsíjivéhi. Aanéjii tehdu múha uke cáhcújtsóíyónejíivari.

⁵⁴ Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu tehdújucu ímiááné oore o ávyéjúttsámeihíjcyaca tsá múha oke cáhcújtsóityuróne. Aaca idyé tsá tene ímítyuróne. Áronáa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámúhá Piivyéébé díbye íjcyane ámuha menéhijcyáabe. ⁵⁵ Áróobeke tsá ímí ámuha mewáájacutúne. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájacutúné o nééca ámuháduíyó oo állíu múnáajpi. Áronáa ímiááné dííbyeke o wáájacúnéllii oke díbye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi. ⁵⁶ Muuráhjáa díibye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí íjtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájacúnélliihye. Ááneríi mítyane ímjyúúveébe.

⁵⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii néémeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejii ú waajácú Aavaráaúvuke?

⁵⁸ Áánélliihyée neébe:

—Ímiááneturé ámúhake o néé dííbyeúvúikyée íjcyátúnácájuco o ícyahíjcyáne.

⁵⁹ Ehdúu díbye néénéllii néwayúúné éhkebamé dííbyeke íáámúroki. Áronáacáa díityédítýú duurúvájá pañétú mújyúrá wáájacúratúné íjchívyeebe.

9

Hállúvátúúbe tsíju tsíimaváabeke Jetsóó ímjpyetétsoéne

¹ Tehdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyénáa ájtyúmiibe hállúvátúúbekéhjáa tsíju tsíimaváabeke. ² Áábedítýúu muha menéé dííbyeke:

—Uwááboobej, ¿acáa íveekí áánúke íllu tsíju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsi ímítýú déjúcotu, mítyá dííbyé ímítýú déjúcotúrej?

³ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Tsáháa dííbyé imítýú déjúcotu ehdu dibye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí imítýú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyeke o íitétsonej tééveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájácúmeí ehdu píívyéébe.

⁴ Aane ó imíllé okée wálooobe níwaavéné o íjcyané hajchótá o méénune. Muurá meííjyunúcooca tsá múha wákímyeíjyúcootúne. ⁵ Muurá peetéú o néébe ííñújiri o íjcyané hajchótá ímíáájú míámúnáadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

⁶ Ehdúu íñééne ííñújí hallúvú iúníñeri ííñuba ityátsájcóneri diibye hállúvátúúbeke íhyálluúúú tááboobe. ⁷ Áánemáa neebe dííbyeke:

—Díllójcámeítyé ehne ‘dityéee wálooone’ nééiyóné ‘Tsiroée’ némeíwbáwútu. Ahdújucóo dibye téébatu íllójcámeíjyéne óómiñe tsaímíyéjucóo íiteébe.

⁸ Áábekéhjáa wáájacuhíjcyámé íájtýúmíne néjcatslhi:

—¿Aca tsá ehne áanu hállúvátuube ácuúcunúúbe píáábó táúmeíhíjcyatúne?

⁹ Áánélliihyéhjáa tsaate néehí:

—Diibyéjucóo.

Áánetúhjáa tsijtye néehí:

—Diibyéjívári. Tsíjpiíye. Árónáa ihdyu paabéjucóo diibye.

Árónáacáhjáa dííbyere páñetu néehí:

—Muurá diibyéjucóo oó.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú íitéhí?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóo iúúnyi ííñuba ityátsájcóneri táhálluúúú ityáábóne wallóó ‘Tsiroée’ némeíwbáwútu o íllójcámeítyeki. Ahdújucóo o péébe o íllójcámeíñe tsúúca ó íitéhí.

¹² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Aane kíá dííbye?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá o wáájacutú kíá ícyooca dibye íjcyane.

Paritséomú dílló hállúvátúúbeke múhdutú dibye íitétjucóone

¹³ Aabéhjáa tsaímíyéjucóo íitéebeke tsajtyémé paritséomu élleву. ¹⁴ Áijyúu Jetsóo dííbyeke ímíjpyetétso wáyeéévejcoóji. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa tsiñe díllómé dííbyeke múhdutú dibye íitétjucóone. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóo ííñuba iúúrúnúneri táhálluúúú táábone o íllójcámeíñe tsúúca ó íitéhí.

¹⁶ Áánélliihyéhjáa paritséomudítýú tsaate néehí:

—Áánélliihyéhaca tsá dibye Píívyéébedítýú tsáátune. Keená dibye wáyeéévejcoóji ávyejúúlléne.

Áánetúhjáa tsijtye néehí:

—Árónáa ímítyuube tsá méénúityuró méénúraítyúronéhji.

Ehdúhjáa paritséomú páhduvaré Jetsóodítýú íjtsámeíhi. ¹⁷ Aaméhjáa diibye hállúvátuúbeke ícyahíjcyaaabe tsaímíyéjucóo íitéebeke tsiñe néehí:

—¿Aanéhaca diibye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú íjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ihdyu ó íjtsúcunú Píívyéébe íhjúu uubáalle múnáajpi dibye íjcyane.

18-19 Aanéhjáa tsaate diityédítýú tsá cáhcújtsotú diibyéjuco hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe díbye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ipíúvámútsikye néémeé:

—¿Ava diibyéjuco áánu éhneváa hállúvátúúbeke ámuhtsi metsíímávaabe íñe múhdutú tsáimiyéjuco íitene?

20 Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, diibyéjuco. 21 Áronáa ihdyu tsá muhtsi mewáájácútu múha díbyeke ímíjpyetétsóne. Aane tsíímenécojíí tuhúúlleéhi. Cáhawáa ihdyu medílló ámúhake díbye iúúballe muhdú ímíjpyeténe.

22 Ehdúhjáa cáánímutsi néé diityéké diibyéjuco Jetsóo Crijo íjcyane néemekéjhjáa pihcyáávájá pañétú iwáágoóíñé ditye pítýájcámeíñé apííchori.

23 Áánélliihyéhjáa neemútsi dífbyekéré ditye idíllóki.

24 Ehdúhjáa cáánímutsi néénéllii tsiíñe ipíúvávábeke néémeé:

—Píívyéebekéré tehdújtsó, tsá idyé Jetsóoke. Muurá muha méwaajácú ímityuube díbye íjcyane.

25 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Áronáa tsáháturo o wáájácútu ímityuube díbye íjcyane. Apááñéré ó waajácú ímiááné hállúvátuube o ícyahíjcyáabeke oke díbye ímíjpyetétsóne.

26 Áánélliihyéhjáa tsiíñe néeme dífbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsoóbe?

27 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhané tsúúca ámúhake ó úúballéhi. ¿Íveekí ámuha méimíllé tsiíñe ámúhake o úúballéne ámuha mecáhcújtsokíjíívari? ¿Mityá ámuha méimíllé dífbyeke meúraavyéne?

28 Ehdúhjáa díbye néénéllii ílluréjuco ditye dífbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dífbyeke duráávyej. Muurá ihdyu muha Moitsééúvú uwáábóré méúraavyéhi. 29 Muurá muha méwaajácú dífbyéúvumáa Píívyéébe íhjuváhíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha mewáájácútu kíatúhjáa tsáabe muubá íjcyane.

30 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muhdú íivane tsá ámuha mewáájácúityú kíatúhjáa tsáabe oke ímíjpyetétsoóbeke? 31 Muurá ímityúmé Píívyéébeke piáábó táumeiyóné tsá díbye llééboítýuróne. Áánetu ihdyu ímiááné dífbyéjté íjcyame díbye ímillédú ícyahíjcyámej tééveri tehdíivanéhjí méenuúbe. 32 Tsá muurá mújyú mehdu néeme hállúvátúméhjike ímíjpyetétsóné mewáájácútu. 33 Aane muurá díbye oké ímíjpyetétsoobe Píívyéébedítýú itsáátuca tsá tehdíivanéhjí méénúítýuróne.

34 Ehdúhjáa díbye néénéllii néeme dífbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsóné ímityuube u píívyeebe ú ímíllé múúhake u íuwaabóne?

Ehdúhjáa néémere dífbyeméikye íjchívyetsó pihcyáávájá pañétu.

Píívyéébeke ímí cáhcújtsotúmé íjcyá hállúvatúmé íjcyadu

35 Aané tsúúca Jetsóo waajácúhi. Áábeké tsáijyu íájtyúmííbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcújtsó Píívyéébé Hájchikye?

36 Áánélliihyéee neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé díbye íjcyane o cáhcújtsó dífbyeke.

37 Áánélliihyée neébe:

—Diibyéjuco muurá íñe úuma o íhjuváne. Aane tsúuca oke u ájtyumíhi.

38 Áánélliihyée díbyé lliiñéwú ímímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujtsóhi.

39 Ááné boonée Jetsóó neéhií:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné diityéké o wáájacutsóvaábe. Ópée o tsáá ímiáájú wáájacutúme éhne múúne hállúvatúme íjcyadu neémeke o wáájacútsoki. Áhdurée o tsáá panévaré iwáájacúné ítsúcunúhíjcyámeke o neé ímiá uwááboju ditye wáájacutúne.

40 Áánélliihyée paritséomú tétsihyi íjcyame neéhií:

—¿Aca muha tehdu hállúvatúme íjcyadu?

41 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Árónáa ámuha diityédú menéeca tsá íná ámuhá hallúrí íjcyáityuróne. Áánetu ámuha páneere newáájacúné menémeíhíjcyánéllii ámuhá hallúrí íjcyáné ímityúne.

10

Obééjámú mǐjcotu íjcyáné uwááboju

1 Muurá naní múnáa obééjámú mǐjco pañéwú llééhówatu úcáávetúme íhdícyátsihdyuré úcaavéhi. 2-3 Áánetu ihdyu diityé tehmeébé úcaavé lleehówatu téewa tehmeébé pááyúcucooca. Aabe diityéké píúwácooca íjkyéetu waajácúme. Aaméjuco témǐjco pañétú áachívú díbye déjuto íchivyécunúne. 4 Aabe kíávú diityéké tsúúlléhulléwú úraavyémé díbyeke iwáájacúnema. 5 Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhajíí tsá ditye péétune. Íllure wááme ditye píúvárónáa diityéké iwáájacútúnéllíhye.

6 Ehdúu Jetsóó diityéké neéne tsá ditye wáájacutú íná íñééiyóné obééjámú mǐjcotú díbye íhjuváne.

Jetsóó obééjámú tehmeébédu

7 Aanée ditye lléébótúnéllii tsiíñe neebe íboohówájǐtori:

—Oo muurá ímiááné teene obééjámú mǐjco lleehówádu. 8 Aabéikyée o tsáátúné ihde naní múnáadú neéme úwáábóhíjcyá tsǐjǐtóriye. Áróme uwáábó tsá míamúnaa obééjámúdú neéme cáhcútsóhíjcyatúne. 9 Aane ímiááné lléehowádú o neébeke cáhcujtsómé tajtyéeveri pájtyetéhi. Aame ííne ímǐjyaú íjcyá éhne múúne obééjámú ítyehmeébema íjcyame íjcyadu.

10 Muurá naní múnáajpi íllure ícúbahrá obééjámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu míamúnáake o méénuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso ídsǐjívéjúcoóítyúne bóhí ditye iújcuki. 11 Aabe ímiááné pañétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdú neéme tehmeébe. Muurá obééjámú tehmeébé ditye wájyuri ícúbhárameíhi. 12 Áánetu áhdólliihyéré diityéké téhmehíjcyaaabe tsá ímí téhmetúne. Muurá oohíbyé díívaabe diityéké idyóó tsáábédítú díbye wááné Boone tsáápiikye díbye tábejcarónetu wáchájaavémé ílluréjuco mújtane pahúllevávu. 13 Ehdú muurá diityéjtane waabe ditye áhdónélliihyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjyacúnutú íhñéjté ditye íjcyátúnéllíhye.

14 Áanetu ihdyu pañétúejpi diityé tehmeébé íjcyadu tahñéjté tehmeébé o íjcyámema muha méwaajácújcatsíhi. 15 Ahdu téhdure Llihíyoma muhtsi méwaajácújcatsíhi. Aabe tahñéjte wájuryi ó ícúbáhráméí ditye iwágóóóvétuki. 16 Téhdure íjcyámé tsijtye jodíómú íjcyáturómé tahñéjté íjcyáimye. Áámeke ó pihjúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjucu íjcyámé tehmeébé o íjcyaki.

17 Muurá Llihíyó oke wajúyú diityé wájuryi o dsíjíveebe tsiíne o bóhííbyeke. 18 Tsá muurá múha oke dsíjívétsóityuróne. Muurá ihdyu o ímílléllíihyéré o íhvéjtsámeíbyé ó dsíjívéeíhi. Ároobe tsiíne ó bóhííhi. Ehdu táúmiwa Llihíyóo néhdújuco.

19 Ehdúu Jetsóó néenetu páhduvaré íjtsámeimyé díbyedítyu. 20 Tsaatéé néehíi:

—Muurá áabyé pañe naavéné íjcyáábé íjtsaméí mújtáabeke ¿íveeki ámuha mecáhcútsohíjcyá állíuuháñe díbye íhjuvaváne?

21 Áronáacáa tsijtye néehíi:

—Tsáhahúbá ehdu naavéné ípañe íjcyaaabe íhjuváváityuróne. Pane ¿aca naavéné ípañe íjcyame hállúvátúmeke ímíjpyetétsóiyáhi?

Jodíómú Jetsóoke éhdiiválléne

22 Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjya pañe meíjcyánáa duurúvaja Píivyéébé wáabyuta íjcyaja iwáñehjínuhíjcyajcóójí wáñehjínúme. 23 Áánáacáa Jetsóó patyéíñuhíjcyá tsátsii tééja lleehówá úmiwa ‘Tsaromóo’ némeítsihyi.

24 Áábedívúu imicáávéne néemeé: ¿Aanéhaca íñe múhajchótá múúhadívú tsá u wáájácútsámeityúne? Bo ihdyu apáhajchíí imiááné diibyéjucu Críjto u íjcyáhajchíí múúhake duubállej.

25 Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Tsúuca muurá ámúhake ó nehíjcyará diibyéjucu o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatúne. Téhdure muurá Llihíyo mémeri méénuráityuróné o méénúneri ó bóhówátsóméíhíjcyará diibyéjucu o íjcyane. 26 Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohíjcyatú táobééjámúdú néeme tahñéjté ámuha meíjcyátúnéllíihye.

27 Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhácújtsónéllíihye. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráavyehíjcyáne. 28 Áánéllíi diityéké ó ájcuú múijyú ditye dsíjívéjúcóóityúne bóhívu ditye iwágóóóvétuki. Áámeke tsá múha óhdityu dójtúcúityúne. 29 Muurá Llihíyó okée diityédívú téhmetsoobe páme ehníínevu íhtsútuúbe. Áábedítýú tsá múha diityéké dójtúcúityúne. 30 Muurá muhtsi Llihíyoma tsáápiyéro.

31 Ehdúu Jetsóó néenéllíi tsiíne éhkebámé néwayúúné díbyeke téuhjiri ídsíjívétsóroki. 32 Áronáacáa neebe diityéke:

—Áánerá Llihíyó oke píáábóneri ámúhama méénuráityuróné o méénuhíjcyáabeke ¿íiné hallútú ámuha méimíllé oke medsíjívetsóne?

33 Áánéllíihyée néeme díbyeke:

—Tehdu téené hallútú uke muha medsíjívétsóínejíivari. Muurá ihdyu íveeki míamúnáajpi u íjcyaaabe Píivyéébedi u díllóméíñé hallútúré uke muha medsíjívétsoóhi.

34 Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Áánerá ámuhá tauhbaju Ijcyáháámitu Píívyéébe nééhií: “Ámuha méijcyá ohdu.”³⁵ Aane muurá dííbyé uwáábó icyáhcujsóné úráávyémeke ímiáánéjuco díbye íwaajácúháámitu nééne dííbyedu ditye Ijcyane.³⁶ Aanéjii muhdú dííbyerée oke íiñujívu wáloobe tehdu oore dííbyé Hajchi o Ijcyane o néénejívari. Aane jíveeki ámuha méijtsúcunú ímityúné Píívyéébedítýú o íhjuváne?³⁷ Ihdyu méénúráítýúronéhjí ámuháma o méénuhíjcyané dííbyedítýú tsáátuca tehdujuco ímiááné ámuha tsá oke mecáhcújtsóítýuróne.³⁸ Aane ihdyu okée díbye wáloone ámuha mecáhcújtsótúrónáa mecáhcújtsó o méénuhíjcyanéjí dííbyedítýú tsááne ámuha mewáájácu Llihíyoma muhtsi tsáápihdýuré méijcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééne hallútú idyé imíllerómé dííbyeke íekeevéne. Áronáacáa pállójcoobe díítyéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiíne muha mepéé Joodáa ehnéjcuvu tsojtsó múnáajpíi Jóááuvu tsótsóhíjcyáhullévu. ⁴¹ Áijyúu mityane míamúnaa dííbyedívu píhcyavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco díbyeúvú dííbyedítýú úúbállehíjcyáne. Ehdúu nééme Jetsóodítýu. ⁴² Áábekée mityame tétsíi múnáa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjívéne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeíbyé Betáániári íñáállemúpima Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpima íjcyaaabe cheméhi. ² Diillée muurá Maaríaa Ávyéjuube Jetsóój tuháacyú pácuúccjácýori imúríjchóne paacyú íhñíwácori. ³ Aamúpihjáa walóo tsatéké Jetsóo éllevu díbye náhbévahíjcyaaabe íhnáhó cheménéllíihye.

⁴ Aamée úúbállévánetu neébe:

—Árone díbye dsíjívéné tsá íñá Ijcyatúne. Ihdyu Píívyéébe íhstútuube íjcyaaabe íavyéjúttsámeikíyé ehdu dííbyeke pajtyéne. Áhdure dííbyé Hajchi o íjcyaaabe téénej tééveri o ávyéjúttsámeiki. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítýanéé ívámeíbyé díítyéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke.

⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chemene ditye úúbállérónáa míjcyoojícúu íjcyá tétsihyi.

⁷ Átsihdyúu botsíi neebe múúhakey:

—Métsu tsiíne mepéé Jodéa íiñujívu.

⁸ Áánéllíihyéé muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éjyure téhullé múnáa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu íáámúneri. Áhullévu muhdú ú imíllé mepééneé.

⁹ Áánéllíihyéé neébe:

—Muurá cóóji ímí máájtyumíhi. Áánéllíi cóóji úllémeke tsá íñá pájtyetúne.

¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhakey neébe:

—Muurá ihdyu ménahbébéé Ráátsaro íllure cuwáhi. Áróóbeke ó ákyéjtsóteé téhullévu meúújetédu.

¹² Áánéllíihyéé muha menééhií:

—Ávyéjuúbej, áánélliihyéhaca bóhíiibye ehdu idyé illure cúwaábe.

13 Ehdúu muha menéé ímiá cúwáré dibye nééne meíjtsúcunúnema.

14 Áronáacáa botsíi ímíñeúvú neebe múúhake:

—Muurá ihdyu ímiáané tsúuca Ráátsaro dsíjívéhi. 15 Áronáa illure ó ímíjyuuvé dibye dsíjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhniíñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawáá metsu meúújetékij.

16 Ehdúu Jetsóo múúhake néénéllii Tomáa díibyere ‘Jeméero’ némeíbyé néehíi:

—Ané wa ihdyu metsu pámeere mepéé díibyema téhullévú medsíjíveki.

Dsíjívémeke Jetsóo bóhíitsóne

17 Aanée Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúuca 4 coojívájuco pájtyene Ráátsaróuvuke ditye cúúúnetu. 18 Teenée Betáania Jerotsaréetu míñeécú kiróométrój piínévu. 19 Aanéhjáa mítyame péé diityépi Máátámúpíke íñáhbénuki. 20 Aanéhjáa diille Máata tsúuca tétsihyíjyucó muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíró Jetsóoke. Áánetúhjáa Maaría ááhívu coéváhi.

21 Aallée Máata néé díibyeye:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúuca dsíjívéhi.

22 Áronáa ihdyu ó waajácú Píívyéébe uke piááboíñe.

23 Áánélliihyéé neebe díílleke:

—Díñahbe bóhíihi.

24 Áánélliihyéé neéle:

—Ééé, ímiáané ó waajácú dibye bóhíiíñé páneere tsíhdýuréjucó ímíbaávyéijyu pámeere dsíjívémé bóhíicoóca.

25 Áánélliihyéé Jetsóo néehíi:

—Muurá dsíjívémeke ó bóhíitsóhi. Áánéllii pámeere oke cáhcujtsómé dsíjívérómé bóhíihi. 26 Aame tsá wágóóóvéityúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o nééneé?

27 Áánélliihyéé neéle:

—Ééé Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó diibyéjucó éhneváa íñe íñíjívú tsááiibye Crijto Píívyéébe Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróuvuke Jetsóo kímoovéne

28 Ehdúu íñeéne Máata íñaalle Maaría éllevu ipyééne áábánévu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaaabe uke piúváhi.

29 Áánélliihyéhjáa ícúu peelle dííbyeke iúújetéki. 30 Téjyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyéé muuha Máata múúhadívú úújetétsihyí. 31 Aanéhjáa Maaría diityépíke náhbenúme íténáa íjchívyéíñú peecútére. Aanéhjáa íjtsúcunúme íñáhbeúvuke ikímóóvéne dille íjchívyéíñúne. Áánemájhjáa úraavyémé díílleke.

32 Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóo líiñévu ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúuca dsíjívéhi.

33 Ehdúu íñeéne taálle. Téhdurée dííllema péeme tááhíi. Aanée Jetsóoke kímóhcó pajtyéhi. 34 Aabée néé diityéke:

—¿Kíatúhjáa ámuha mécuú dííbyéúvuke?

Áánélliihyéé néemeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté téníjkye.

35-36 Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítayanée muurá wájuube dííbyeúvuke.

37 Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hállúvátúméhjike íitétsohíjcyaabée zíveeki tsá múhdúbá méénutú dííbyeúvuke díbye ídsíjívétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhútsóne

38 Aamée dííbyeúvú níjkyé hallúvú muha meúújeténáa tsiíne Jetsóó kímoovéhi. Ájyúu teene níkyehéjú wátájcámeí mítýau nééwayúvu. 39 Aanée neebe díityéke:

—Cána eeu nééwayu mééinétsoj.

Árónáacáa dííbyeúvú naalle Máata nééhií:

—Ávyéjuúbej, árónáacáubá tsúúca toocújúcoóbe. Muurá tsúúca 4 coojívájucó mee dííbyeúvúu dsíjívétsihdyu.

40 Áánélliihyée neébe:

—Muuráhané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchí Píívyéébé íhtsútú u ájtyúmiíne.

41 Ehdúu díbye néénéllii awáá ínnetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáamevu icyárúúvéne Cááníma íhjúyvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, uke ó téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáne hallúvu. 42 Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdú íne uke o néé íjtye míamúnaa icyáhcújtsó ímiáánée oke u wáalloone.

43 Ehdúu Cááníma íhjúyvátsihdyu tsíjipánécoba neébe:

—ÍRátsa Ráátsaró, díjchivye eene níkyéhéjú pañétu!

44 Ehdúu díbye néénemáyé íjchívyéjúcoobe dityéhjáa bíjínúnéhjimáye. Áánélliihyée neebe díityéke:

—Métsiñu eene íbíjínuháñe.

Jetsóoke íekééveíñé ditye pítyácójcatsíñe

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)

45 Ehdúu díbye méénune íajtyúminéllii Maaríama péémédityú mítýame cáhcujtsó dííbyeke. 46 Áánetúu cáhcújtsotúmé parítséomu éllevu ípyéene úúbáalletéhi. 47 Ááné lliíñétúhjáa píhcyaaavémé pámeere llúúvájte avyéjútémá tsijtye pañétúejte avyéjute ípítyácójcatsí muhdú dííbyeke imyéenuíne. Aaméhjáa néjcatsími:

—¿Aca muhdú íne méméenuú dííbyeke? Muurá ímiááné méénuhíjcyaaabe méénuráítyúronéhji. 48 Muurá éhdure dííbyeke meíhvéjtsóhajchí pámeere dííbyekéréjucó avyejúúlleíne. Ájyju muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íne méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

49 Ájyúu tééné píjcyábari díityédityú tsaapi piañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyaaabe Caipáá néé díityéke:

—Ávyétá muutérá mía ámuha íñéubará wáájacutúme. 50 Muurá ihdyu tehdújucó tsáápiye dsívéiyóné pámeere meóúúvéiyóné íhdétu.

51 Ehdúhjáa neebe Caipáá Píívyéébere íjtsámeíchóneri Jetsóó dsíjiveíñé jodíómu wájyuri. Tsáháhjáa íhdityúré újucune ehdu díbye néétune. 52 Árónáacáa

tsá apáámye wájuryíyé dibye dsíjívétúne. Téhdurée dsíjíveebe pámeere múhdumé Píívyéébej tsáímé íñújiri íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ⁵³ Aanée téjyju pítýácójcatsímýe muhdú dííbyeke idsíjívétsoíñe.

⁵⁴ Áánéllihyée tsáhájucó dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnááj pííne. Áábemáa muha mepéé Jodéa íñújitu Eeparaiívu íñéubará píívyétúné íñújij píihíri íjcyácoomívu. Ácoomíyí muha méicyahíjcyáhi.

⁵⁵ Áijyúu lleevárijyucó pajtyété wañéhjí muháa ténevá pijcyábádú mewañehjívatéhijcyáne. Áané íhdéjucóo hállúécoomíji múnaa péécunúné Jerotsaréevu muhdú ícyahíjcyáne ímíbájchómeiki. ⁵⁶ Aaméhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke íajtyúmííyóneri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáhaáj?

⁵⁷ Áánáacáhjáa paritséomú llúúvájte avyéjútémá pámeekéré néé ditye kía Jetsóo íjcyane iwáájácúcooca íicúí diityéké íúúballe ditye dííbyeke iékééveki.

12

Tsáápille pácúúcupácyori Jetsóój tuháacyú tsójtsonne
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Aanée téjyju íhyojtsítú tsájcoojíturéjucó teene pajtyété wañéhjí lléeváíñáa Jetsóoma muha mepéé Betáániávu dibyee bóhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu.

² Áijyúu diitye Ráátsarómú mityane majcho meenú dííbyeke idyúúruváne. Áánévúu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí díibye Jetsóoma. ³ Áánáacáa ‘náadoo’ némeíñé pacúúcupácyó mityane áhdótsámeíjácýó itsíváne Maaríá múrijchó Jetsóój tuháacyu. Áánemáa páacyulle íhñíwacoríyé dííbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhií. ⁴⁻⁵ Ájpacýó hallútu múúhadítýú tsaapi Jetsóodívuhacáa méénútsóoiibe Tsimóo hajchi Jóoda íjcarióóté néé múúhake:

—¿Aca íveekí éjpacýo tsá menáhjíhénutú 300-jiva tsané pijcyábá wákimyéi áhdodúné téene dsíídsiri ídáátsojtéké mepíáábóiyoki?

⁶ Áronáacáa tsá ímíáané ídáátsojtéké ipíáábóiyóneri íjyáacunúnéllii ehdu dibye néétune. Íhdyúhacáa múúhama dsíídsike ityéhmeíhíjcyánetu íñáníhíjcyánélliihyéré imílléroobe téjpacýo náhjíhénúmeíñe. ⁷ Áábekée Jetsóo néhíi:

—Óvi ihdyu oke téjpacýorí múrijcholle. Muurá ihdyu oke ditye cúúúcooca oke itsójtsoiyónéjucó dille méénune. ⁸ Tsá diitye ídáátsojte kíávú ámúhadítýú pééityúne. Áánetu tsá pájyuvaré ámúhama o íjcyáityúne.

Ráátsaróké idsíjívétsoiyóné ditye pítýácójcatsíñe

⁹ Aanéhjáa mityame tsúúca waajácú Betáániarí dibye íjcyane. Áánéllihyée tsáácunúmé dííbye éllevu. Áhduréhjáa imíllémé Ráátsaróké íajtyumíné dsíjívéébekekée dibye bóhíitsoóbeke. ¹⁰⁻¹¹ Téjyúhjáa llúúvájte avyéjute néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjívétsoiyóné íveekí dííbyeke Jetsóo bóhíitsonéllii mityane míamúnáa dííbyekéréjucó icyáhjútsóne úráavyéné hallútu.

Jerotsarée coomívú Jetsóo úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

12-13 Áané tsiíjyúu Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomíyí mítyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyété wañéhjivu péémeé. Aaméhjáa Jetsóó tsááne iwáájácúne wájuuhóónema dílbyeke cáhdahírómé illu wáñécohíjcyáhi:

—¡Nóóooj, maímijyu áanu ijraéémú Piivyéébe mémeri tsááneéj! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwáñéjónema.

14 Áijyúu bóhdübe íayáne íjju hallúri tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere íwaajácúháámitu illu néhdújuco:

15 Ámuúha Tsióó cóomi múnaaj, méíllityédíñe. Ámuha éllevu ámúhá avyéjuube tsáa íayáne íjju hájchí hallúri.

16 Ehdúu dílbyedítú nemeíñe tujkénú tsá muha mewáájacutú ñná tene neéiyóne. Áronáacáa bóónétu cáamevu díbye íavyéjuuté péénetu muha méitsaavé teenéhacáa neéiyóné ehdu dílbyedítú tene nehíjcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehíjcyá muhdúhjáa Raátsaro dsíjívéebeke díbye bóhiitsóne. 18 Aanée teene méénúráityuróné díbye méénune iwáájácúnéllii mítyame cáhdahíró dílbyeke. 19 Áámekée íitene paritséomú néjcatsíhi:

—Ehdíivane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa dílbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepívyetétú muhdú meméénune.

Griéégomu imíllé Jetsóoke íajtyumíne

20 Áijyúu Jerotsaréeeri pajtyété wañéhjiri muha meíjcyámé pañe íjcyámé griéégomu. 21 Aamée Gariréa íñnújiri Betsáida íjcyácóomi múnáajpi Perípe éllevu itsááne néehíi:

—Muúbej, muha méimíllé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípe Aderéeke úúballéné tsamútsíjyuco úúballéné Jetsóoke.

23 Áánélliihyée neebe diityétsikyee:

—Tsúuca muurá Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe o ávyéjuutéíñe éévé úújetéhi. 24 Muurá ímiáané ámúhakye o née tríigó neeváú mebájtso dsíjívéeúú íjcyátsihdyu íñne mítyanéjuco llííyaaténe. Ahdu ó dsíjívée mítyame Píivyéébe avyéjújete íjcyaki. 25 Muurá muhdú íjiri ícyahíjcyajítóre ímillémé wágóóovéehi. Áánetu ímityúné imyéénuhíjcyané íhvejtsoomé újcuú mújyú ídsíjívéjúcúóóityúne bóhi. 26 Ahdícyane tsaate tahñéjté íjcyane ímílléhajchíí óví ookéréjuco úraavyéne. Muurá oke ícúvehíjcyámeke Llihíyó ávyéjújtsoóhi.

Ídsíjívéíñé Jetsóó úúballéne

27 Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Muhdú íhya múhduúvúrá ícyooa táííbuwa. ¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Llihíyoke ó táumeliyá ñná oke pájtyénetu díbye oke ípájtyetétsoki. Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi téénéllii oke wállóobe. 28 Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoy, óví ihdyu ú bóhówájtsooméhi. Áánélliihyée nýjkyéjitu Píivyéébe néehíi:

—Tsúuca muurá ó bóhówájtsooméhi. Áronáa éhniínevu tsiíñe ó bóhówájtsooméíhi.

29 Aanée tétsihyi íjcyame illéébóne néehíi:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye néehíi:

—Níjkyéji múnáajpi díbyema ihjýváhi.

³⁰ Áánélliihyé neebe diityéke:

—Áánerá ihdy amúhake iñéerone ookéré neébe. ³¹ Aane tsúuca míamúnaa ímityúme ijcyanévú neétsámeííne éévé úújetéhi. Téhdure ííñújí avyéjuube Naavéné tsúuca táhjátsáméíhi. ³² Muurá oke cáámetu wátyétyéhcuímyé pámeere óóma íjcyaki.

³³ Ehdúu bóhówájtsoose Jetsóó muhdú ditye díbyeke dsíjívétsoííne.

³⁴ Áánélliihyé neéme díbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébé waajácúháámitu ditye éévehíjcyané míamúnáake pájyjetétsóibye Críjto muhdú íjcyáityúne. Áánáa muhdú u neé u dsíjiveííne Míamúnáajpidívú u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjipiíyí díbyej?

³⁵ Áánélliihyé neébe:

—Muurá ihdy peetédu o neébe wahájchotáwuúré amúhama ó íjcyáhi. Áánéllí ímiáámeréjuco meíjcyá amúhama o íjcyáne j tééveri péjcodu neéne ímityúne amúhake idyómájcótuki, ámuha éhne múúne cúúvétsihyi íjcyame wáájácúmeítyúme íjcyadu meíjcyátuki. ³⁶ Ahdícyane peetédu o neébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó téeneréjuco amúhadítýú íbóhówaúcunúki. Ehdúu Jetsóó diityéké íñétsihdy péébe tsáhájucó tsiíne diityédívú bóhówáávetúne.

Jetsóoke jodiómudítýú tsaate cáhcújtsotúne

³⁷ Mityáméj píínévú méénúráítýúronéhjí díbye méénuhíjcyárónáa tsaate tsá díbyeke cáhcútsohíjcyatúne. ³⁸ Ehdúhjáa ditye cáhcújtsóityúne Píívyéébe neéne díbyé ihjý uubáalle múnáajpi Itsaía cáátunúné néehíí:

Píívyéébeéj, ¿a íjcyámé tsaate méuwaábori íícuvémej? Muurá tsúuca ú úújsetsóúcoorá diityéké díhhtsútuvu.

³⁹ Muuráhjáa ímiááné tsá ditye cáhcútsohíjcyatú díbyeke. Íllúhjáa idyé tsiíne caatúnuube Itsaía:

⁴⁰ Píívyéébere ihdy diityéké pívyétejtsó hállúvatúme íjcyadu neéme ííbuúúné wáájácúmeítyúme íajtyumíjúcooróné illéébójúcooróné ‘ehdúhaáca’ íñéétuki, aame díbyéjúcooro diityéké ímityúnetu ímíjpyetétsóiyóóbedi íícúvétuki.

⁴¹ Ehdúhjáa neebe Jetsóodítýú Itsaía Píívyéébé ihjý uubáalle múnáajpi tsúúcajátújuco díbyé íhtsútú íátýumíhíjcyánéllíihye.

⁴² Ároné pañéé mityame cáhcujtsó tamúnaa jodiómú Jetsóoke ávyéjute íjcyáróméhjimájucó. Aamé díbyeke icyáhcújtsoróné tsá pámehdívúré bóhówáávetsotú parítséomú diityéké píhcyáávéjá pañétú wáágóoyóné apííchori. ⁴³ Imílleróméé ímí Píívyéébebema íjcyane. Áronáacáa éhnííínevu ímíllémé míamúnáamáyé ímí íjcyane.

Jetsóó uwáábó lléébotúme díllómeí ímityúmedi

⁴⁴ Ájyúu Jetsóó kéévánécoba néehíí:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúuca cáhcujtsó Llihíyoke okée wáallóóbeke.

⁴⁵ Áhdure oke ájtyumímé tsúuca ájtyumí díbyeke. ⁴⁶ Muuráhjáa peetédu neéne ímiá uwáábójuma o tsáá ííñujívú teene cáhcujtsómé éhne múú cúúvétsii íjcyadu ímityúne pañe íjcyájúcoótuki. ⁴⁷ Aane íne o úwaabóné illéébójúcooróné cáhcújtsótúmeke tsá o neéítyuró ímityúme ditye íjcyane. Tsáháa o tsáátu

míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáa diityéké o pájtyetétsoki. ⁴⁸ Áronáa ihdyu muhdú míamúnaa icyahíjcyáné ímbájchoméícyooca íñe o úwáábohíjcyáné íéhdíwálléne cáhcújtsotúmé téené déjúcotu neétsáméíhi. ⁴⁹ Aane íñe ámúhake o nehíjcyanéhjí tsá tájtsaméityúré o újcune o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Lihíyó okée wálloobe oke néhdújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁵⁰ Aane ímiááné dífbyé uwááboju lléébome újcuu mújyú ídsíjívécúóóityúne bóhi. Ehdú ámúhake ó nehíjcyá Lihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóo.

13

Ímamyémúj tuhááñé Jetsóo níjtyune

¹ Aanée teene pajtyeté wañéhjí lleevárijyucu íjcyánáa tsúúca waajácuube míamúnáama íñújiri íicyahíjcyátsihdyu Cááni éllevu íóómiíñe. Aabée mítyane múúhake iwájyune úújétsohíjcyá múúhadítyú ipyétsihvújuco.

² Áanáacáhjáa tsúúca Tsimóo hajchi Jóoda Ijcaríóóté íbúwá pañévú Naavéné úcaavé díbyedívú méénútsóíñe íjtsaméima. ³ Aabée Jetsóo waajácú Cááni Píívyéébe éllevu tsiíñe íóómiíñe. Téhdurée waajácuube díbyeke díbye pícyoone páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. ⁴ Aabée majchóri muha mejjcyánáa hállújea íwajyámú ityácóóíwéne ípáácuméibávú íjpiínétú chíavéhi. ⁵ Áánemáa llíyíhlló pañévú nújpacyo ípícyójpácycori múúháj tuhááñé íñíjtyúne páácycuube eenée íjpiínétú íchíáávéhbari.

⁶ Aanée Tsimóo Péédoróké díbye níjtyúíyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú ívane oke ú níjtyuú tájtyúhaacyu cáabyekérá uke o níjtyúíyóóbeke?

⁷ Áánéllíhyée neébe:

—Téhdújuco. Áronáa tsá u wáájacutú íveekí ehdu o méénune. Aane ihdyu cáhawáá óví u waajácúhi.

⁸ Áánéllíhyée neebe Péédoro:

—Áronáa tsá oke u níjtyúítyuróne. Muurá ihdyu uke ó níjtyúiyáhi.

Áronáacáa neebe dífbyeke:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáítyuró táavyéjúejpi.

⁹ Áánéllíhyée idyé neebe Péédoro:

—Ávyéjuúbej, aanéjííva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u níjtyúityúne. Téhdure oke níjtyu táhniwáuma táhójtsicu.

¹⁰ Áánéllíhyée Jetsóo néé dífbyeke:

—Muurá íávúhcútsihdyu íchiviyémé íjtyúhaacyúréjuco níjtyámeíñé íjpi íñúvájúcoótúnéllíhye. Ahdu muurá ícyooca ímíhyero ámuúha. Áronáa tsá pámeére.

¹¹ Ehdúu neebe múúhadítyúhacáa tsaapi dífbyedívú méénútsóíñé iwáájácúnema.

¹² Ehdúu múúháj tuhááñé íñíjtyúne tsiíñe íwajyámuvu íúccáávéne ácuúveebe múúháj píínévú ípyée íacuúcunúhíjcyátsihvu. Áánemáa neebe múúhake:

—¿A ámuha méwaajácú íveekí ehdu ámúhake o méénune? ¹³ Muurá ámuha oke médíllóhíjcyá Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane díibyéjuco o íjcyáabeke ihdyu téhdújuco ámuha oke medíllóhíjcyáne. ¹⁴ Muurá ímiááné Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyároobe ámúháj tuhááñé ó níjtyúhi. Aane

ihdyu óví tehdu ámuha ménítýúcatsihijcyáhi. ¹⁵ Muurá ehdu ó meenú tehdu ámuha pamévakéré maávyejúúlleki. ¹⁶ Muurá ímiááné ámuhakye o néé tsané avyējuúbé úníu múnáajpi tsá diibye íavyējuúbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsaate tsáápiikye tsiéllevu wálooobe tsá diitýe ehnííñevu íjcyatúne. ¹⁷ Ehdu ámuhakye o néhijcyáné ámuha melléébóne tehdu meicyáhajchíí muurá íñé imíjyaú ámuha meijcyáahi.

¹⁸ Áronáa tsá pámeere tehdu ámuha meijcyáitýúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiááné tahñéjté íjcyane. Áronáa ihdyu tehdujucu tene pájtyeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújucu: “Dííbyema muhtsi memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsoóhi.” ¹⁹ Ehdu oke tene pájtyeíñé íhdétújucu ámuhakye o úúballéné néhi tene pájtyeíjyu ámuha oke mecáhcújtso ímiááné diibyejúco o íjcyane. ²⁰ Aane ímiááné o néé íñe ámuhakye o wállóómeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi íícvémé idyé muurá ookéjúco íícvéne, áhdure Llihyó okée wállóóbekéjúco ditye íícvéne.

Jetsóo úúballé dííbyedívú Jóoda méénútsoíñé

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)

²¹ Ehdúu Jetsóo múúhakye íñétsihdyu múhduúvúrá illííñemuúcunúmeíñé tsiíñe néehíí:

—Muurá ímiááné ámuhadítýú tsaapi óhdivu méénútsoóhi.

²² Aanée tsá muha mewáájácutú cáábyedítýú díbye nééneé. Áánéllihyée muha íllure mééíjtcsáhi. ²³ Téjyúu muha memájchónáa mítyane díbye oke ívámeíbyé dííbyé úníuri ó ácuúcunúhi. ²⁴ Áábekée oke Tsimóo Pééodoro néé o díllo dííbyeke ímichi cáábyedítýu ehdu díbye nééneé. ²⁵ Ahdújúcúo dííbyeke áábánewu o nééneé:

—Ávyējuúbej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsoóhi?

²⁶ Áánéllihyée neébe:

—Pááaho o éeníyohóvú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere íéeníyohóvú ajcú Tsimóo hajchi Jóoda íjcaríóóteke. ²⁷ Ájyúu tsúúca dííbyé pañévú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóo néé dííbyeke:

—Wa bo íícúí íñá u méénuíñé meénuj.

²⁸ Ehdúu díbye nééne tsá muha dííbyema majchorí meijcyámedítýú tsáápiúbaré wáájácutú íveekí ehdu díbye dííbyeke nééneé. ²⁹ Tsaatée íjtsúcunú dsíídsí tehmeébé díbye íjcyánéllíi ehdu díbye nééne wañéhjí wáábyuta tsíeméné díbye íáhdoki. Áhdurée íjtsúcunúmeé ídáátsojtéké díbye dsíídsitu ájcyíyóné ehdu díbye nééneé.

³⁰ Aanée diibye Jóoda Jetsóo pááahóvú ájcune ímájchóne múúhadítýú péjúcúo tépejco.

Jetsóo táuhbaju

³¹ Áábe déjvúu Jetsóo néehíí:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpídívú o ípívyééveebe ó ávyējuúteé Píívyéébe avyējuú iwáájácúmeíki. ³² Aane lléváhréjúco muhtsi maávyējuútsójcatsíñe Píívyéébema. ³³ Muurá ámuhakye o pícyoíñúmeé oke ámuha menéhcóromé tsá maájtyúmíitýú áátsíméjúco ámuha meijcyaróme. Aane ámuhá avyējuújtékée o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééitýú o péhullévu. ³⁴ Ahdícyane ámuhakye ó táuhbá muhdú ámuhakye o wájyudu ámuha mewájýújcatsíki. ³⁵ Muurá ímiááné

ámuha mewáájycatsíhachíí téénetu pámeere míamúnaa waajácuú ímiááne tahñéjé ámuha mejjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe
(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénéllíi Tsimóo Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Áánéllíihyé neébe:

—Ícyooca tsáhái óoma u pééityúne. Áronáa bóónétúí oke ú úráávyeéhi.

³⁷ Áánéllíihyé Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééityúne? Muurá téhdure ó dsíjívéiyá diwájyuri.

³⁸ Áánéllíihyé neébe:

—¿aca ímiááne u néé tawájyuri u dsíjívéiyóne? Muurá ímiááneturé uke o néé ípyejo cáracái májtsívátúnáa oke u úráávveróóné u tóónuñé 3-íjyúva.

14

Jetsóój tééveriyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihdyu íínerí maáábímeyéíñe. Llihíyoma múhtsidívú mécátsípááve.

² Muurá díbye íjcyáhulle íjcyáne mejjcyáiyotsíhji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Áronáa íjcyáne. Áánéllíi o péé téhullévú ámúhá ihde o ímbájchoki. ³ Aane o ímbáávvyetsódú ámuha tahñéjéteke ó ujcúvaá tsatsíhí mejjcyaki. ⁴ Muurá ámuha mewáajácú kiávú o pééíñe. Áhdure ámuha mewáajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéíñe.

⁵ Ehdúu múúhakeyetsóó néénéllíi Tomáa néehíi:

—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáajácú kiávú u pééíñe. Téhdure tsá muha mewáajácú muhdú téhullévú meúújetéíñe.

⁶ Áánéllíihyé neebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvadá u neébedi ímiáa uwááboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú mújyú idsíjívéjúcúóóityúne bóhi. Aame tajtyéeveri úújeté Llihíyodívu. ⁷ Muurá ámuha oke mewáajácúhachíí tsúúca téhdure mewáajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha máájtyumí dííbyeke.

⁸ Áánéllíihyé Perípé néehíi:

—Ávyéjuúbej, cána múúhakeyetsóó Dícáánidívú muha téeneri mejjácunújúcúóótuki.

⁹ Áánéllíihyé neebe dííbyeke:

—¿aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáajácúpityúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjii ¿muhdú Llihíyodívú ámúhake o ájtyumítsóiyóné oke u néehíi? ¹⁰ ¿aca tsá u cáhcújtsotú dííbyema tsáápihdýúre muhtsi mejjcyane? Muurá dííbyere tajtyéeveri ámúhake úwáábohíjcyáhi. Tsá íiná óhdityúre o újcune o méénuhíjcyatúne.

¹¹ Aane ihdyu mécahcújtsó tsáápihdýúre muhtsi Llihíyoma mejjcyane. Pane eene méénuráítyúronéhíi ámuha meíñénaa o méénuhíjcyanéúbatu bo oke mécahcújtsój. ¹² Muurá ímiááne ámúhake o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o méénuhíjcyádú méénuráítyúronéhíi méénuñe. Muurá Llihíyodívú o úújetéébé téhullétú díityéké o piaabómé éhniñe u íjcyanehíi méénuúhi. ¹³ Aane panévaré

ámuha dífbyeke tamyémeri metáúmeímyeke ó piááboó téeneri dífbyé ihtsútú o bóhówájtsoki. ¹⁴ Ahdícyané panévare piáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámúhake ó piááboóhi.

Jetsóó néé Píivyéébé Apíichó iwáalloóñe

¹⁵ Aane óví ímiááné ámuha oke mewájujúhachíí mélleebó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhake o néhijcyáne. ¹⁶ Muurá Llihíyoke ó táuméí díbye ámuha élleu iwáallo Íapíichó ámúhake tene ipiáábohíjcyá panévaturé ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítú kiá íjcyáityúne. ¹⁷ Muurá teene ímiájijtónú meke waajácútsóhi. Aane tsá úcáávéityú íjiene úráavyehíjcyámé pañévu teene dítye wáajácútúnéllíihye. Áanetu ihdyu ámuha tsúúca méwaajácú ámúhama tene íjcyánéllíihye. Aane ámúhá pañévu úcááveéhi.

¹⁸ Ahdícyané tsá ámúhake o íhvéjtsóityúne. Muurá tsiíñe ámúha élleu ó tsaáhi. ¹⁹ Aabe lléváhréjucu íjiiitu o péébeke tsáhájucu múha oke ájtyúmíityúne. Áronáa ihdyu ámuha oke máájtyúmíi o bóhihdu ámuha mebohííñéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá óví ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhtsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane. ²¹ Aane ihdyu óví oke wájuyme lleebó muhdú díityéké o néhijcyáne. Áaneri úújétsóimye ímiááné oke iwájuyne. Áamedívú o wáajácútsámeímyeke muhtsi Llihíyoma méwájuúhi.

²² Ehdúu Jetsóó néenéllíi tsijpi Jóóda Ijcarióóté íjcyátuube néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, çaca íveeki múuhadívuré ú waajácútsáméíi tsijtyedívú wáajácútsámeityúúbe?

²³ Áanéllíihye neébe:

—Muurá oke wájuyme o néene lléébómedívuré ó waajácútsáméíhi. Áámeke Llihíyó iwájuyne díityé pañévu Íapíichó pícyoó téenej téeveri ímí tsaméhjí díityémá muha menáhbévájcatsíki. ²⁴ Muurá o néene lléébotúmé tsá oke wájuytúne. Ehdú íñe ámúhake o néhijcyáné tsá táíjtsaméí íjcyatúne. Muurá ihdyu okéé wáloobe Llihíyóré ehdu ámúhake nehíjcyáhi.

²⁵ Aane íñe ámúhake ó nehíjcyá ámúhama o íjcyané hajchóta. ²⁶ Áronáa bóónétu Llihíyó Íapíichó ámúha élleu wáloonéréjucu ámúhake piááboóñé panévaturé. Aane ámúhake tükévéjtsóó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhake o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehjívú ámúhake waajácútsóíñe.

²⁷ Aane ámúhake o pícyoíñímé tadyéjuvu ehdícýaróné pañe ímíñeúvú méjcyaco íñerí íjtsámeityúne. Áronáa tsá ámúhake o néétu míamúnaa ímíjyútsócátsíhijyádú néené íjtsaméma ámúhake o pícyoíñiíñe. ²⁸ Aane muurá ámúhake ó nehíjcyá lléváhréjucu ámúhadítú o péébe idyé tsiíñe ámúha élleu o tsááíñe. Aane ímiááné ámuha oke mewájujúhachíí méímíjyúúveé Llihíyó táehníñévu ihtsútuube íjcyáábe élleu o péeneri. ²⁹ Aane ámúhake ó úúballé íhdéjucu néhi tehdu tene pájtyéijyu ámuha mecáhcújtso ímiááné o néhijcyáne.

³⁰ Aane íñe nihñéréjucu ámúhama o íhjuváne. Tsúúca muurá íñíjví avyéjuube átéréjpiyé íjcyároobe tawáábyú tsáábe píhíjucóóhií. ³¹ Áábedívú ihdyu ó íhvéjtsáméíi Llihíyó ímillédújucu pámeere míamúnaa iwáajácú ímiááné dífbyeke o wájuynéllíi díbye oke néhdújucu o íjcyaiñe.

Ahdícyané ílluréjucu metsu mepéekií. Ehdúu neebe múuhake Jetsóó.

15

Jetsóó née óóvahédú iñééneé

¹ Aabée tsiĩne múuhakye úwááboobe néehíi:

—Oo muurá óóvahédu. Áanetu Llihíyó téehé tehmeébedu. ² Aabe dówacárohíjcyá tahñéjté ljcýájúcoórómedítýú táuúwááboju bóhówaúcunútúmeke éhne múúne teehe óóvahetu néevahíjcyátúwajcájí téené tehmeébé wáágóohíjcyádu. Áanetu ihdyu ímiáánéjucó tahñéjté ljcýámedítýú táuúwáábó bóhówaúcunúmeke piááboobe éhniĩñevu ímí ditye teene iúráávyeki. ³ Muurá tsúuca ámúhakye o úwáábohíjcyáne j teéveri ámuha méimíbaavyéhi. ⁴ Ahdícyane óóma ámuha meíjcyame óhdítýu medówáávedíñe. Muurá úméhetu téwajca víúúwewájca tsá néévájúcootúne. Ahdu muurá óhdítýu ámuha medówáávéhahjíí tsá ímiá uúwááboju ámúhadítýú bóhówaúcunújúcoóityúne.

⁵ Aane óóvahédú oó. Áanetu ámuha tééhéwajcánédu. Aame óhdítýu ámuha medówáávétúhahjíí ímiá uúwááboju ámúhadítýú bóhówaúcunúuhi. Áanetu óhdítýu ámuha medówáávéhahjíí tsá Píívyéébe ímillédú ámuha meíjcyáityúne. ⁶ Aame ílluréjucó ámuha mewáágóóveíñé éhne múúne teene óóvahetu néevahíjcyátúwajcájí mewáhdáhínúné mecóvajtsódu.

⁷ Muurá tahñéjté ámuha meíjcyame óhdítýu dówáávetúmeré ímí táuúwááboju meíjtsúcunúhahjíí tehjújucó ámuha meíjcyaiñe. Aame ámuha piáábó metáúmeíñevu ámúhakye ó ájcuúhi. ⁸ Muurá ímiá uúwááboju ámúhadítýú bóhówaúcunúhahjíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávyéjújtsóóhi. Aame ámuha meíjcyaa ímiááné táuráávyé múnaa. ⁹ Muurá ámúhakye mítyane ó wájýú Llihíyó oke wájýudu. Áánéllii oke méihvéjtsodíñe. ¹⁰ Muurá tátyaúhbjajúúné ámuha melléébóne tehdu meícyáhahjíí ámúhakye ó piááboó íñe Llihíyó taúhbjajúúné o lléébónéllii oke díbye piáábohíjcyádu.

¹¹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá tsaméhjí teéneri meímíjyúúveki. ¹² Áánéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhakye o wájýudu ámuha mewájýújcatsíki. ¹³ Muurá o dsíjíveneri ámúhakye ó úújétsóo mítyane ámúhakye o wájýune. Tsáhájucó muurá tsiĩne muhdú éhniĩñevu mewájýune meúújétsóityuróne. ¹⁴ Aane íñe ámúhakye o nehíjcyané ámuha melléébóne tehdu meícyáhahjíí ímiááné táñahbévajte ámuha meíjcyáhi. ¹⁵ Áámeke tsá ámúhakye o díllotú táwákimyéi múnaadi. Muurá tsané avyéjúúbé wákimyéi múnaa tsá wáájacutú muhdú íavyéjuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámúhakye o néé táñahbévajte ámuha meíjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyané ámúhakye o úúbállehíjcyánélliihye. ¹⁶ Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámúhama o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámúhakye ó ujcú tahñéjté ámuha meíjcyámedítýú ímiá uúwááboju íbóhówaúcunú mújýú njjkévaityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panéva piáábó metáúmeícyooca ámúhakye piáábóíbye. ¹⁷ Áánéllii ámúhakye o néé ámuha mewájýújcatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé díbyeéjte tsáriléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámúhakye tsáriléhahjíí múu ítsaavé okée itsárilédújucó ditye ámúhakye tsáriléne. ¹⁹ Muurá ditye íjcyadu ámuha meíjcyaca ámúhakye wájýújyóme. Áronáacáa díityédítýú ámúhakye o újcúnéllii ámúhakye tsáriléimyé díityédú ámuha

menéjúcóótúnéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá méijtsúcunu éhnée tsáné avyéjúúbé wákimyéi múnáajpi íavyéjúúbé éhniíñevu íjcyáityuróné ámuáhake o nééneé. Aane muurá oke ícúbahrádúré ámuhádi ícúbáhraimye. Muurá táuwaábó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiyóme. ²¹ Ehdu páhduvaré ámuáhake dáriíveimyé tahñéjté ámuha meíjcyáné hallútú okée wáloobe Píivyéébeke iwáájácútúnéllíihye.

²² Muuráhjáa diityé uwaábovu o tsáátuca tsá oke ditye tsárálléityuróné. Aacáa tsá diityé hallúri ímityúné íjcyáityuróné. Áronáa icyooca diityé hallúri teene íveeki oke cáhcújtsotúmé illure oke tsárálléhíjcyánéllíihye. ²³ Tsá idyé apáábyekéré ooke, muurá Llihíyomájucó múhtsikye ditye tsárálléne. ²⁴ Muurá diityéj pínévé méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca tsá diityé hallúri íiná íjcyáityuróné. Áronáa ténéhji múbárá méénúityuróné o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcoorómé ¿íveeki illure múhtsikye tsárálléhíjcyá Llihíyoma? ²⁵ Áronáa ihdyu tehjújucó oke ditye tsárálléne dííbyé waajácúháámitu illu tene néhdújucó: “Íñé ímityú o méénútúróóbeke oke tsárálléme.”

²⁶ Árone ihdyu óví Píivyéébé Apííchó ámuha éllevu o wáloonéréjucó ámuáhake túkévetsóné táuwaábó ámuha meméénuki. ²⁷ Ahdícyane óví ámuha teene méméénuhíjcyá íñée táwákimyéi o túkénútsihdyu óómaye ámuha meícyahíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámuáhake ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíivyéne oke meihvéjtsótuki. ² Muurá ámuáhake waagóóimyé pihcyáávejááné pañétu. Áhdure tsatéké ámuhadítú idsjíivétsone íjtsúcunúimye tehjújucó Píivyéébe ímillédú imyéénune. ³ Ehdu muurá dáriívémeimye Llihíyoma múhtsikye iwáájácútúnéllíihye. ⁴ Aane íñe ámuáhake ó úúballé néhi tene pájtyéjyú ámuha meítsááveki. Tsáháa éjyú ámuáhake teene o úúballétú ámuhamáyéikyé o íjcyánéllíihye.

Píivyéébé Apííchó meke píaabóne

⁵ Aabe icyooca tsúuca ámuhadítú o péjúcoó okée wállóobe éllevu. Áronáa tsá tsáápiuba ámuhadítú oke díllotú kiávú o pééíñe. ⁶ ¿Muhdú ámuha kehóvémejhíjvú ámuáhake o úúballéneíllíihye? ⁷ Áronáa ihdyu tehjújucó ámuhadítú o pééíñe. Muurá o péétuca tsá Píivyéébé Apííchó ámuha éllevu tsááityuró ámuáhake ipiááboki. Áánéllíi ó peé ámuha éllevu teene o wállóoki. ⁸ Muurá téenej téeveri míamúnaa waajácúú ímityúmé íjcyane. Téhdure waajácúimyé ímiájíjtó cáhcujtsómé ímjpyetéíñe. Téhdure waajácúimyé teene cáhcújtsótúmema Llihíyó muhdú ditye ícyahíjcyáné ímbájchoíñe. ⁹ Muurá ímityúmé tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóóveé tééne déjúcotu. ¹⁰ Aame idyé waajácúú Llihíyó éllevu o péénetu ímiááné apááñéré táuwaáboju ícyáhcújtsóneri míamúnaa díbyedívú úújetéiyóne. Aabe ámuhadítú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. ¹¹ Téhdure waajácúimyé Píivyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímbájchóijyú díbyeke cáhcujtsómé pájtyetéíñe tsúuca ííñújí avyéjuube Naavéneke o táhjánéllíihye.

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámuáhake o nééiyóne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúityuróné. ¹³ Muurá ihdyu Píivyéébé Apííchó ímiááné ámuha éllevu

itsáácooca ámúhake waajácútsoó keená ímiááné íjcyanévu. Tsá íhdityúre iújcune tene ámúhake úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere néene ámúhadivú bóhówájtsoíñe panévaré muhdú pájtyeíñe. ¹⁴ Aane táuwáábojúvú ámúhake iwáájácútsónej téeveri oke ávyéjútsoóhi. ¹⁵ Muurá Llihíyóroero oó. Áánéllii ó nehíjcyá tahñévúre dífbye Apííchó ámúhake wáájácútsóíñe.

Kímóove ímíjyuuvu níjkevané

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. Áronáa idyé llévá ámuha oke tsiíñe máájtyúmíí Llihíyo éllevu o pééíñe ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii múúhadítýú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú íñééiyóné ehdu meke neébe? ¹⁸ Tétsii tsá mewáájácútyúne.

¹⁹ Aanée dífbyeke muha medíllóiyóné iwáájácúne neebe múúhake:

—Éhnené ámúhake ‘lléváhréjuco ámúhadítýú o pééíñe, áronáa idyé llévá ámuha oke máájtyúmíí’ o néene muurá ámuha medíllóycatsíhi. ²⁰ Muurá ímiááné ámúhake o néé ávyétá íhnáhó ámuha oke mekímóóveíñe. Ááné tujkéveri muurá oke cáhcújtsotúmé íllure ímíjyúúveéhi. Áronáa ihdyu ámuha mekímoovené ámúhama níjkévaá ímíjyuuvúréjuco. ²¹ Muurá walle tsíímávájyju avyerí ícúbáhrámeíhi. Áronáa tsíímene tsúuca íjchívyéné boone tsáhájucó dille ávyevéjúcootúne. Ílluréjuco dille ímíjyuuvéné tsííméneke iújcúneri. ²² Ahdu muurá ámúhadítýú o pééneri ámuha mekímóóveéhi. Áronáa llévá ámuha oke máájtyúmíneri meímíjyuuvéné tsá múha muhdú méénúityúne.

²³ Aane téjyju piáábó tsáhájucó oke ámuha metáúmeítyúne. Llihíyokéréjuco ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhake díbye ipiááboki. ²⁴ Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá métáuméí ámúhake díbye piáábóneri ámuha meímíjyúúveki.

Jetsocríjto íjí imítýú tsúuca táhjane

²⁵ Áhdurée idyé tsiíñe neebe múúhake:

—Muurá ámúhake ó úúbállehíjcyá tsíeménéhíj téeveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeúvú Llihíyodítýú ámúhake o úúbálleki. ²⁶ Dífbyekéréjuco ihdyu ámuha metáúmeíñe piáábó tamyémeri. Tsáhájucó ámúhama o táúmeítyúne. ²⁷ Muurá mítyane ámúhake wájyuube oke iwájyudu dífbyedítýú o tsáane ámuha mecáhcújtsóne téhdure oke mewájyúnélliihye. ²⁸ Muuráhjáa dífbyedítýú ííñjívú o tsáabe éllevu tsúuca ó oomíjyúcoóhi.

²⁹ Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menée dífbyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíi ímíñeúvú múúhake ú úúballéhi. Tsáhájucó tsíeménéhíj téeveri múúhake u úúballétyúne. ³⁰ Aane muha méwaaajácú ímiááné páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóityuróne. Áánéllii muha mecáhcujtsó ímiáánéjucóhjáa Píívyéébedítýú u tsáanéé.

³¹ Áánélliihyée neebe múúhake:

—¿A ícyooca botsíi ámuha mecáhcujtsóhi? ³² Áronáa tsúuca óhdityu ámuha metsújááveéhi. Áané boone oorejuco o cóévaiñe. Áronáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó íjcyáhi. ³³ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá óhdivu ámuha mecátsípáávéne íínerí maáábímeyétyuki. Ihdyúhde tehjújuco ííñjírí ámuha

meícúbáhrámeíñe. Árónehjívú métáhhjátsámeídíñe. Muurá tsúúca tééjǵ imítýú ámuháma ó tahjáhi.

17

Jetsóó ímamyémú hallúvú piáábó táumeíñe

¹ Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó cáamevu icyárúúvéne néehíi:

—Ayúju Táácáániǵ, wa icyooca oke Dááchikye dávyejútsó dǵihtsútú óhdityu íbóhówaúcunúki. ² Muuráhjáa oke ú picyóó páme avyējuubéré o íjcyaae múhdúmekéhjáa u újcúmeke o ájcu mújýú ditye dsǵíjívjúcúóóityúne bóhíívu.

³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piivyéébé u íjcyáábema oke Dááchikye íñee ííñújívú u wállóóbeke wáájacúme újcuú téene bóhi.

⁴ Aabe íñe uke íjítu ó bóhówátsohjýcá dǵihtsútú okée u níwaavéné o meénuneri. Aane tsúúca ó níjkéváhi. ⁵ Ahdícýane ihdyu, uu Táácááni, óvíi oke ú ávyējujsó meǵjcyá éhnée ííñújíi íjcyatúnáa meícýahjýcádu.

⁶ Muurá ííñújiri íjcyámedítýú tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúúca úhdivu ó waajácútsóhi. Muuráhjáa tsúúcajatújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwaáboju o úwaabóné tsúúca cáhcújtsóhi. ⁷ Aame tsúúca waajácú páneere o meénuhjýcýané úhdityuré tsááneé. ⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohjýcýané imílléme. Aame cáhcújtsó ímiááneé oke u wállóónéllii o tsááneé.

⁹ Ahdícýane uke ó táumeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtširi íjcyámé hallúvu. Áanetu uke cáhcújtsótúme hallúvú tsá o táumeítýúne.

¹⁰ Muurá pámeere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítýú táavyéjú bóhówaúcunúhi.

¹¹ Áámedítýú tsúúca ó peé díéllevu. Áámeke ihdyu, Táácááni ímiáábé u íjcyaae, tehme dǵihtsúturi táhójtširi íjcyame ími tsaméhǵi tsajǵjtóré íjtsámeí íñe meǵjcyadu. ¹² Muurá ííñújiri díityémá o íjcyaae dítsǵjpari díityéké ó téhmehjýcýahi. Aame íjcyá pámeere. Árónáa tsáápiye díityédítýú wágoóové tsúúcajatújucoó díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

¹³ Áámeke ihdyu ííñújiri díityémá o íjcyané hajchótá ó úwáábohjýcá ditye íimǵjyú íñe o ímǵjýúdu. Aabe tsúúca díityédítýú ó oomǵjýucoó díéllevu. ¹⁴ Muurá díuwaáboju díityéké o úwáábómeke íjienéré úraavyémé tsaríllé tééneeǵpi o íjcyátúúbeke ditye úráávyénéllíhýe.

¹⁵ Árónáa tsá uke o néetu díityéké díityédítýú u íñétsoki. Íllure uke o néé Naavéné díityéké mújtátsóíyónetu u téhmeki. ¹⁶ Tsá muurá ííñújíeneri o íícúvetú tééneeǵpi o íjcyátúnéllíhýe. Áhdure tsáhájucó ditye téeneri íícúvetú tsúúca oke iúráávyénéllíhýe. ¹⁷ Áámeke ihdyu díuwaábójuj téeveri éhniíñevu díimibájchó tsaimiyé uke ditye iúráávyeki.

¹⁸ Muurá ó wállóo díityéké úwáábovu íjienéré úráávyémé pañévú íñee díitye pañévú oke u wállódu. ¹⁹ Muuráhjáa díityéké ó ímibáávyetsó ímiájǵjtó icyáneǵcúvú ávyeta díityédí o íjýacúnúnéllíhýe.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táumeítýú apáámyéré oóma íjcyámé hallúvu. Téhdure ó táumeí ditye táuwaáboju úwaabóné lléébome oke cáhcújtsóímyé hallúvu. ²¹⁻²³ Aame díityémá íñe meǵjcyadu tsame íjcyame iwáájácu oke u wájýudu díityéké téhdure u wájýune. Áámema ími menáhbévájcatsí téenetu íǵi icyáneǵcú úraavyémé icyáhcújtsó ímiááneé oke u wállóone. Muurá oke u

bóhówátsohíjcyáduré idyé diityéké ó bóhówátsohíjcyá ditye ímí tsame íjcyca mejcyadu.

²⁴ Ahdicyane, Lli, uke ó táumeí dihñéjté táhójtisiri íjcyame óoma táavyéjuri íjcyaki. Muuráhjáa íññujíi u ípivyéjtsótúné ihdējuco oke u ávyéjtssohíjcyané oke u wájýúnéllíihye. ²⁵ Aabe Táácááni ímiáábé u íjcyabeke muurá íjí icyánéjcu úraavyémé tsá uke wáájacutú íñe uke o wáájacúdu. Áanetu ihdyu íjtye tsúuca ímí uke waajácú okée u wállóobeke icyáhcujtsonéllíihye. ²⁶ Áameke tsúuca ó waajácutsó úhdivu. Áaneturéi diityéké éhñíñevu o wáájacutsoíñe pámeere pahúllevávú mewájýujcatsiki.

18

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóo Cáánima ihjyúvátsihdyu muha díbyema mépajtyé ‘Tse-doróo’ némeíñé téhiwánijke tsiñejcúvu. Ánejcúríi oríivo bájú íjcyané lli-íñévú muha méúújetéhi. ² Átsíipyé Jóoda Jetsóodívú méénútsóiihbe waajácú paíjyuváree tétsihvu muha díbyema méúújetéhíjcyánéllíihye. ³ Átsihvúu tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehmejteke llúúvájte avyéjútémáhjáa paritséomú wállóomeke. Áámée ímyéenujácúsiháñema, ípyéeteháñema, tsááhíi. ⁴ Aanée Jetsóo iwáájacúne diityé éllevu ípyéene néé diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánéllíihyée nééme díbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánéllíihyée neébe:

—Oo muurá díbye. Téjyúu diityé pañe diibye Jóoda díbyedívú méénútsóiihbe. ⁶ Aanée ehdu Jetsóo diityéké néenetu idyéjuéhnejcúvú óómíyómé áákityéhi. ⁷ Áámekée tsiñe neébe:

—¿Ímiááné muucá ámuha ménehcóhi?

Áánéllíihyée néémeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánéllíihyée neebe diityéke:

—Tsúúcajáne muurá ámúhake ó néé diibye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhachíí médómájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyené díbyerée illu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtisiri íjcyamedítýú tsá tsáápíuba wágóóóvetúne.” ¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Péédoro ínñtsúwá iwávítuucúne wállórhíjícú llúúvájte avyéjúúbé únú múnáájpi ‘Máácoo’ némeíbyé núumího ímiánéjcuého. ¹¹ Áronáacáa Jetsóo néé díbyeke:

—Íveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo dññtsúwa. ¿Aca tsá u wáájacutú Llíhíyóo néhdújuco o ícúbáhrámeíñe?

Llúúvájte avyéjúúbe éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)

¹² Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehmejte, íjcyame tsúuca Jetsóoke iékéevéébeke dohjinúhi. ¹³ Áánemáa tsajtyémé díbyeke Caipáa baabe Anáa jávu. Téjyúu tééne pijcyábari diibye Caipáa pañétúejpi llúúvájte

avyéjuube. ¹⁴ Diibyée muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvéyóné ihdétú tehjújuco tsaapi dsíjiveíñe.

Jetsóoke iúráavyeroné Péédoro tóónune

(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)

¹⁵ Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o úráavyéebema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma páñétúejpi llúúvájte avyéjuube oke wájácú néébema. Áánélliihyée oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtsí míhllémeíñetu páñevu Jetsóoma o úcááveki.

¹⁶ Áánétúu diibye Péédoro coevá llééhowávuré áachi éhnejcúvu. Áánélliihyée ó ihjyúvá llééhowá tehmélema díbye téhdure iúcááveki. Áánélliihyée botsíi pajtyétsolle díbyeke. ¹⁷ Aallée néé díbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóo mamyémúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

¹⁸ Téjyúu tsuucówu tene néénéllii llúúvájte avyéjuúbé únú múnáama tehmeté icyújuwáañúwatu píhmíme életu idyé píhmíbe Péédoro.

Llúúvájte avyéjuube Jetsóoke díllone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

¹⁹ Áánáacáa llúúvájte avyéjuube Anáa dílló Jetsóoke iiná díbye úwáábohíjcyáne. Áhdurée díllóobe ímamyémú iiná méénuhíjcyáne.

²⁰ Áánélliihyée neebe díbyeke:

—Muurá duurúvájá pañévú téhdure píhcyáávejáané pañévú míamúnáj píñevú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá mújyú téévénéúvú ó íhjuvahiíjcyatúne. ²¹ Aanéjii muhdú oke ú díllóhi. Cáhawáa dílló táuwááboju lléébúacunúhíjcyámeke ditye uke íñéé iiná ó úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyi íjcyámé tsaate teene lléébúacunúhíjcyáme.

²² Áánélliihyée duurúvájá tehméébé néé díbyeke:

—¿íveekí ehdu ú añujcú llúúvájte avyéjuúbé? Ehdúu néébere wábáajcaró díbyeke.

²³ Áánélliihyée Jetsóo nééhí:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke díñej. Muurá ímiáané o nééhí. Aanéjii ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

²⁴ Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáa wallóo dóhjíuri páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa éllévúrejuco.

Tsiíñe Péédoro tóónumeíñe

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

²⁵ Áánáacáa tétsihíyéi Péédoro píhmírí diityéj píñe íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamyémúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée ityóónune neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

²⁶ Áánélliihyée llúúvájte avyéjuúbé únú múnáadítú díbyée íñúúmiho wáhdahíróóbé jééeebe nééhí:

—Ááneráñjané diityémá orívó bájú lliíñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

²⁷ Áronáacáa tsiíñe íllure tóónuube. Áánáacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

*Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtýene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)*

28 Aanée tétsihdyu Caipáá jatu tsajtyémé Jetsóoke tééné iínújí avyéjuube Pirááto jávu. Áanáacáa tsúuca métsitsiivéhi. Áijyúu dílbyeke tsájtýeme tsá úcáávetú tééjá pañévu téenerívaa ímityújtsámeimýe teene wañéhji májchó imájchójúcóityúrónéllíhye. 29 Áánéllíhyée Pirááto díityé éllevu íjchívyéne née díityéke:

—¿Aca iiná ímityúné áanu méenune ámuha méúúballé dílbyé hallúvu?

30 Áánéllíhyée néeme dílbyeke:

—Muurá díbye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváityuró díllevu.

31 Áánéllíhyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtýéébeke meméénu muhdú ámuha jodíomú taúhbjau néhduú.

Áánéllíhyée néeme dílbyeke:

—Áronáa tsá muha metáúhbaítyuró tsaaté dsíjívétsovu.

32 Ehdúu pajtyéné dílbyerée Jetsóo muhdú idsíjívéiñe néhdújuco. 33 Áábekée Pirááto ihjá pañévu ipiúváábeke néehí:

—¿A uu jodíomú avyéjuube?

34 Áánéllíhyée neebe dílbyeke:

—¿A uure ehdu oke u néehí, mityá tsaate uke néhijcýánéré oke u née?

35 Áánéllíhyée Pirááto néehí:

—Tsá muurá jodíomuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaaré llúuvájté avyéjútémá ¿íñé hallútútá uke tsiva taéllévu? ¿íñétáhjáa ímityúné ú meénuj?

36 Áánéllíhyée neébe:

—Tsá iínújíene táavyéjú íjcyatúne. Muurá iínújí avyéjúejpi o íjcyaca támamýémú táhallútú méénúiyá oke dítye iékéévétki.

37 Áánéllíhyée Pirááto née dílbyeke:

—¿Áánéllíhyéhaca ihdyu dílbyéjuco uu avyéjuube?

Áánéllíhyée neébe:

—Éée, dílbyéjuco oo ímiáájuvúu míamúnáake o wáájácútso iínújívú o tsíimávámeíbye. Aane ímilléméjuco táuwaáboju illéébóne cáhcujtsóne.

38 Áánéllíhyée Pirááto néehí:

—¿Aca iiná teene ímiááju?

Ehdúu dílbyeke íñéene ihjá pañétú íjchívyéne neebe dílbyeke tsívámeke:

—Áánerá tsá díbye ímityuube íjcyatúne.

*Jetsóoke dítye dsíjívétsoñe
(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)*

39 Muurá ámuha paíjyuva pajtyeté wañéhji pañe cúvéhóojari íjcyámedítýú tsáápí hallúvú méihjyúváábeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿íhya ámuha méimíllé dílbye ámuhá avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóné téjjuu?

40 Ehdúu Pirááto néerónáa páméhcobaré néehí:

—¡Tsáhaá, tsá dílbyeke u ácádsíjcaáyóityúne! ¡Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Ácoocáa dílbye Barabáa ávyétá ímityuube íjcyabe cúvéhóojari téjjuu.

19

1 Aanée ehdu ditye néénéllii awáá Piráátó illuréjuco Jetsóodívú taúhbáné ítsodáhómuke ditye dífbyeke iwátsihcyuki. 2 Aamée ánetóónetu cháhiwa imyéenuwávú ávohjácó dífbyeke. Áánemáa dífbyeke uácómé wáyyamu duujínuudú nééjácobávu. 3 Áánemáa dífbyé úniúvú íjcyáne illu wañécohíjcyáme:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu jodíómú avyéjuubej!

Ehdúu iwáñéjcone néemere wábaácohíjcyá dífbyeke.

4 Aanée tsiíñe Piráátó dífbyeké tsájtýéme élluvu ipyééne nééhí:

—Cáhwáá ílluvu dífbyeke o íjchívýtso ámuha mewáájácu ímiááné dibye ímítyuube íjcyatúne.

5 Ehdúu íñééne Jetsóoke dibye píúvaabe úújeté diityé úmíwávú ánetóóné chahíwavu ditye ávohjácónema. Téhdurée wáyyamu duujínuudú nééjavu ditye úácójama dífbye. Áábedítýúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áánu muuráhaja.

6 Áábekée llúuvájté avyéjujtmá duurúvájá tehmejté íájtýúmíne kéévánécoba nééhí:

—¡Áábyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu! ¡Tsáma wátyétyéhcutso!

Áánélliihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtýéébeke ámuháyé méwátyetyéhcu. Tsá muurá ímítyuube dibye íjcyatúne.

7 Áánélliihyée néeme dífbyeke:

—Árónáa ihdyu múúhá taúhbaju néhdújuco dibye dsíjiveíñé íveekí Píívyéébe Hájchidi dibye díllómeíhíjcyáné déjúcotu.

8 Ehdúu ditye nééneri Piráátó mítyane íllityéhi. 9 Áánemáa tsiíñe ihjá pañévú ítsájtýéébeke neébe:

—¿Aca kíá múnáajpí uú? Aanée tsá dibye áñújcutúne. 10 Áánélliihyée neebe dífbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u áñújcutúne? ¿Aca tsá u wáájácutú o nééjuri páwachékevu uke ditye wátyétyéhcuíyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájácutú uke téénetu o pájtýetétsóiyóne?

11 Áánélliihyée neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró Píívyéébe ímíllétuca. Muurá íñe díelluvu oke tsívame díehníñevu ímityúné meenúhi.

12 Ehdúu Jetsóo néénéllii Piráátó imíllera dífbyeke íácádsíjcaáyóne. Árónáacáa néeme kéévánécoba dífbyeke:

—Muurá áádikye u ácádsíjcaáyóhajchíí tsá pañétúejpi avyéjuube Tséétsáma ímí u íjcyáityune. Muurá iye avyéjúúbedi díllómeímyé illure ehdíívallé dífbyeke.

13 Ehdúu ditye néénéllii ihjá pañétú íjchívýtsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácutúvebe íavyéjú íjyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsíí mémée heeberéomú ihjyurí Gabáata. 14 Téjyúu cójijpiíne péjcore teene pajtyété wañéjji lléeváíñáaaca. Áijyúu Piráátó néé diityéke:

—¡Aabye ámuhá avyéjuube!

15 Árónáacáa kéévánécoba néémeé:

—¡Wa ihdyu dífbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu dibye idsíjivekí!

Áronáacáa neebe diityéke:

—Áronáa tsáhábá ámuha jodíómú avyéjúubedívú o wátyétyécútsóityuró páwachékevu.

Ehdúu díbye néérónáa llúúvájte avyéjuchte néé díbyeke:

—¡Áronáa íjcyaaabe apáábyéré páñétújeji múhá avyéjuube Tséétsaá!

¹⁶ Ehdúu éhniñevúre dítye néénéllii illuréjuco Piráátó ihvejtsóné diityédívú dítye díbyeke iwátyétyéhcu páwachékevu. Áábekée tsajtyémé iwátyétyéhcuíhullévu.

Páwachékevu dítye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)

¹⁷ Aabée Jetsóó tsajtyé díbyeke dítye wátyétyéhcuíwachéké ‘Niwáupááji’ némeítsii heeberéómú ihjyúri ‘Góógota’ némeítsihvu. ¹⁸ Áábekée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu. Áhdurée téjyju tsaatétsikye wátyétyehcúmé díbyé úníutu panéjcvuáacutu. ¹⁹ Ájyúu Piráátó néé dítye téwachéketu ípícyo illu nééneé: “Jetsóó Natsarée múnáajpi jodíómú avyéjuube.” ²⁰ Aanée mítyame éévehíjcyá pihíre tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliihye. Caatúvánée heeberéómuu, gríéégomuu, romáánómuu, éhdúme ihjyúri. ²¹ Ehdúhjáa Piráátó caátúnúnéllii díbye éllevu llúúvájte avyéjuchte ipyééne néé díbyeke:

—Tsáháa u caátúnúityuró jodíómú avyéjuube díbye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iye jodíómú avyéjúubedi díbye díllómeíhijcyáne.

²² Áronáacáhjáa neébe:

—Áronáacáa tsúuca o caátúnúné óvi éhduréjuco.

²³ Aanée tsodáhómú díbyeke iwátyétyehcúne ínijkevádú díbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá dítye pívyetétú muhdú iácújcatsíñe. ²⁴ Áánélliihyé néjcatsímeye:

—Íjyhácoba tsá medóvájccóityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja ítsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Táwajyámúúné wátújcatsímeye. Áánetu ícyaaméjácóbá hallúvú nehcomé muhnéjá teja íjcyaiñe.”

Ahdújucoo ímiááné tsodáhómú méénune.

²⁵ Ájyúu tétsihyi díbyéj tsíjjuu, dííllé naállee, Créopá taaba Maaríaa, Maaríaa Madarénaa, éhdume. ²⁶ Téhdurée ivámeíwu oke díbye néhíjcyaaabe tsíjju úníuri o íjyócunúúbeke ííténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

²⁷ Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsíjjuu.

Áánélliihyé tahjyávuréjuco díílleke o tsajtyene.

Jetsóó dsíjivéne
(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

²⁸ Aanée téjyju tsúuca páneere pájtyéíñe éévé úújeténé Jetsóó iwáájácúne néehíi:

—Ó ádóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco.

²⁹ Áánélliihyée bíinójpácyo kiwátýe llíyíhlló pañe l̄jcyánetu wájýámúihdsídú nééne iééniyóné úméhéí n̄jycáutu ipícýóóne cújuuvémé dífbyeke. ³⁰ Aanée ìihátsihdyu neébe:

—Áyu, icyooca ihdyu páneere nijkéváhi.

Ehdúu ìh̄étsihdyu illur̄ejuco dibye ds̄ijivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcárone

³¹ Áané tsiijyúu pajtyeté wañeh̄j̄i lléeváñíllii tsá ditye ím̄lletú ítémehoóné téwachékéjitúrē l̄jcyane. Áánélliihyée néeme Piráátokē dibye ityáuhba ítsodáhómuke ditye ityájkiiñē iwáihyáñu ícúu ditye ids̄ijive ditye tētsihdyu ìh̄iityétsómeke tsiéllévur̄ejuco ipícýoóki. ³² Ahdújucoo dibye néénéllii tsodáhómú péeme wáihyáñúnē Jetsóó ún̄iutu panéjucvátú l̄jcyámútsi tájkiiñē. ³³ Áánetúu Jetsóoke ditye wáihyáñúiyónáa tsáhájucō dibye bóh̄itúne. Áánélliihyée tsáhájucō ditye wáihyáñutú dífbyé tájkiiñcyu.

³⁴ Áronáacáa tsodáhó dífbyeúvuke íáám̄ihotu cáváajcárō aamúbari. Áhejútúu tújpácýoma n̄ujpacýo ijchívyéhi. ³⁵ Ehdúu ímiáané tene pájtyene o ájtyumínē ìñe ó úúballéhi. Aane ihdyu óví ámuha mecáhcujtsóhi. ³⁶ Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ityájkiiñcyú tsá wáihyáýotú tsúúcajatújucóh̄jáa Píivýéébe íwaajácúháámitu illu néhdújuco: “Tsá dífbyeke tsátsíiuba ditye wáihyáýoityúne.” ³⁷ Tēhdure téhaamítú nééneé: “Ditye cáváajcóóbeke ìtēimey.”

Jetsóó ítémeho ditye cúúne

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

³⁸ Áané boonéh̄jáa Arimatéá cóomi múnáajpi Jotséé ávyéjútē apíchorií teevétariyé Jetsóoke úráávyeh̄l̄jcyaaabe táumeí Piráátokē dífbyeúvú ítémeho icyúúuki. Ahdújucoo dibye ájcune dibye icyúúuki. ³⁹ Tēijyúh̄jáa dífbye éllevu Nicodéémó tsáá tsáijyúu pejco Jetsóoma ihjyúvájeebe. Aabéh̄jáa tsivá mírráa, áároee, l̄jcyané pacúúcuma úmévánē duurúbajpácýo 30-áámú l̄jcyane. ⁴⁰ Áánerih̄jyáa wájýamubáané imúr̄ijchóne bíij̄inunútsi dífbyeúvuke dityéé ítémeho icyúúu méénuh̄l̄jcyádújuco. ⁴¹ Aanéh̄jáa dífbyeúvuke ditye wátýétyéhcúnē ún̄iuri bajtsóháñē l̄jcyátsihdyu níkyeh̄jú bēh̄j̄ure tsaatékēi ditye pícyóótuh̄jú. ⁴² Áhejú pañévuh̄jáa dífbyeke cúúumútsi píh̄iré tētsihdyu téheju néénélliihye. Ehdúh̄jáa meenúme wáyééévéjcoój̄i ih̄de ditye ímbáchómēih̄l̄jcyajcój̄i tsiijyú tējcooj̄i l̄jcyáñílliihye.

20

Jetsóó ds̄ijiveebe bóh̄ine

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)

¹ Aanéh̄jáa teene wáyééévéjcoój̄i boonétú tsiíñē tsemááner̄ejuco déjúcúóvejcój̄i Maaría Madaréná péé pejcójuco Jetsóó nijkye úújetéllē. Aalléh̄jáa úújeté téhejú watájcō nééwáyúcoba ìñétsámēñēvu. ² Áánélliihyéh̄jáa ìcúu ds̄iñer̄iyé tsáalle Tsimóo Pééedorómá muh̄tsi meijcyámútsikyē neeváhi:

—¡Ávyéjúúbeúvú ítémehoáa újcujémé níkyeh̄jú pañétu! ¡Aane tsá mewáájacutú kiávú ditye tsájtyene! ³ Áánélliihyée muh̄tsi téhullévú mepéé ds̄iñer̄iyé. ⁴⁻⁵ Aanée ìcúu o ds̄iñeebe Pééedoró ih̄déré o úújetéébe téhejú pañévú úcáávétuube íumíwatúrē ó dújuúacunú íb̄ij̄inubááner̄ejuco téhejú pañe l̄jcyane.

6 Áánáacáa botsíi Pééodoro tadyéjuto wájtysiibe tsapéhdú úcaavé páñééhejúvu. Aabée idyé ájtyumí wáyámubááneréjucó téhejú pañe lǵcyane. 7 Íhdyúebáree ihñiwau bhǵínúmeibá béwánúmeibá ájtyúmíibe. 8 Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyúmíne botsíi ó cáhcujtsó imiááne Jetsóó bóhíine. 9 Aanée tsáhái tsijtye wáájacutú ehdúhjáa díbye bóhíiñé tsúúcajátújucó Píivýéébe néhijcyáné díbyé waajácuháámitu cáátuváné iéévehjycaróne. 10 Ehdúu muhtsi teene maájtyúmíne illuréjucó meóómíne.

Maaría Madarénádvú Jetsóó bóhówaavéne
(Mc 16.9-11)

11 Áánétúu Maaría Madaréná tsiíne níkyéhejúvú pééllévaá táállere téhejú pañe dújúcohǵcyáhi. 12 Aallévaá ájtyumí mítyétsi níjkyéji múnáajtétsí tsítsij iwajyámúúne néémutsi ácuúacunéne Jetsóó ítéméhó boonééhájtási panéjcuvaácuri ihñiwáú icyánéjcurii, lǵtyúháacyú icyánéjcurii, ehdu.

13 Aamútsíváa néé dílleke:

—Muúllej, ǵñnerí ú tahǵcyáhi?

Áánélliihyéváa neelle dítyétsikye:

—Ávyéjúúbé ítéméhóha kiávú ditye tsájtyeneri ihdyu ó tahǵcyáhi.

14 Ehdúváa íñétsihdyu révoucunúllé ájtyumí tsaapi lǵyócunúúbeke. Árónáacáváa tsá dille wáájacutú Jetsóó díbye lǵcyane. 15 Aabéváa idyé néé dílleke:

—Muúllej, ǵaca muucá u néhcolle eene ú tahǵcyáhi?

Áánélliihyéváa tétsii lǵcyane bajtsó tehmeébekéré iwáábyúne neéle:

—Tsáijyúne múu uure ítémeho tsítsihvu u íñétsóhajchíí ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

16 Árónáacáváa díloobe imyémeri dílleke. Áánélliihyéváa díbyedívú iwááne ‘ǵRabónij!’ neelle muuha heeberéomú ihjyúri ‘Ávyéjuúbej’ nééiyóne.

17 Áánélliihyéváa neebe dílleke:

—Oke dácádsǵcaáyo. Tsáhái muurá cáamevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllii tahñéjte éllevu péene duubállé tsúúca o pééíne Mépiivýéébe éllevu.

18 Ahdújucóhjáa dille múúha éllevu itsááne múúhakye úúballéváné díbyeke íajtyúmíne. Áhdurée úúballelle muhdú díbye dílleke nénehji.

Ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)

19 Aanée téjcoojiré tsemáána tújkévajcójí pejco muha tsatsihyí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcó llehówááne tsíjtyé apíichori. Áánétúhjáa Jetsóó múhdutú iúcáávéne múúhakye néehíí:

—ǵÁmuúhaj! ǵA ámuha méjcyaraj?

20 Ehdúu múúhakye íñéne úújétsoobe íhyójtscutúu ditye wátyétyehcúné añúíhýóhejúcuvu. Téhdurée tsaapi cáváajcárohejúvú múúhakye úújétsoóbe. Áánerí mítyane muha méimíjyuuvé Jetsóoke maájtyúmíneri. 21 Átsihdyúu neebe múúhakye:

—Óvíi ímí ámuha méjcyáhi. Ókéé íñujívú ámuha éllevu Llihíyó wáallohdu idyé ámuúhakye ó wallóó táuwaáboju wáájacútúme éllevu.

22 Ehdúu néébere múúhakye íbátsúhcúne néehíí:

—Óví ámúhá pañévu Píívyéébé Apííchó úcaavéhi. ²³ Muurá tsaate ímityúné meénune diityémá ámuha meimíbájhómé hallúrí tsáhájucu tene íjcyáityúne. Áanetu diityémá ámuha meimíbájhótúmé hallúrí íjcyáíñé diityé imityu.

Tomáá Jetsóoke íájtýúmínemáyé cáhcujtsóne

²⁴ Ehdúu Jetsóó múúhadívu bóhówáávénaa tsá Tomáá múúhama íjcyatú dífbyere ‘Jemééro’ némeíbye. ²⁵ Áábekée muha meúúballérónáa neebe múúhake:

—Dífbye hojtsícutu añúúíhyóhejúcú íjcyáneri táhójtswa o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsoityú dífbyeke. Áhdure dityéé cáváájcóhéjuri o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsoityúne. Ehdúu neebe Tomáá múúhake.

²⁶ Átsihdyúu 8 coojívatu tsiíñe muha tsájá pañe mejjcyánáa tsúúca múúhamájucu diibye Tomáa. Aanée idyé cóhpé muha lléhowááné mewátájcónáa tsiíñe Jetsóó múúha éllevu iúcaávéne néé múúhake:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

²⁷ Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtswa duácó íñe añúúíhyóhejúcú táhójtscutu íjcyánerij. Téhdure ú uacoó íñe oke ditye cáváájcóhéjuri. Áane tsá éhniíñevúré cáhcújtsoituube u íjcyáityúne.

²⁸ Áánéllihyée Tomáá botsíi icyáhcújtsoone nééhií:

—¡ímiáánéjucu Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

²⁹ Áánéllihyée Jetsóó néé dífbyeke:

—Oke u ájtýúmínemáyé botsíi ú cáhcujtsó o bóhíine. ¡Maímijyu ihdyu ditye íjcyane íájtýúmíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaamí pañe cáátuvané íñetú meke píaabóne

³⁰ Aabée mítyane meénúrúítyúronéhjí muha ímamyémú meítténáa meénuhíjcyané tsá páneere o cáátúnutúne. ³¹ Áronáa ihdyu téénetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcújtso ímiáánée diibyejúco Crijóto Píívyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane. Áánéllii dífbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóvéityúne.

21

Tsiíñe ímamyémudívu Jetsóó bóhówaavéne

¹ Ááné boonétúu tsiíñe Jetsóó bóhówaavé múúhadívu ‘Tibéeria’ némeíñé unéú úníuri muha íllume mejjcyámedívu: ² Tsimóo Pééedoro, Tomáá dífbyere ‘Jemééro’ némeíbye, Gariréa íñújiri íjcyacóómí Canáa múnáajpi Natanaéee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíi múúháejtétsii, éhdúmedívu. ³ Ájyúu Tsimóo Pééedoro ‘ói ó tsínuutéhi’ nénéllii muha menééhií:

—Métso bo tsaméhjí mepéékií. Áhdújucóo muha máneri mepéeme tépejco metsínuurómé tsá metáávatúne. ⁴ Aanée tsúúca metsítsíívénaa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmirómé tsá mewáájacutú dífbyeke. ⁵ Aabée múúhake nééhií:

—¿A ámuha métaávaj?

Áánéllihyée muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

⁶ Áánélliihyéee neebe múúhake:

—Cáhawáá tsíñejcu metsínuj. Ahdújucóo tenejcu muha metsínuume meújcu ne mityane amómeke. Aamée ávyetá padúúcu néemeke tsá muha meihnáhootú meijchivyetsóné mǎné pañévu. ⁷ Áánáacáa díbyeke o wáájácúne Péédoróké o nééhí:

—¡Áánerá Ávyéjuube Jetsóo aábye!

Ehdúu o néénemáyé Péédoro ĩcúu íwajámuvu iúccáavéne cátsíñiivyé téeu pañévú díbye éllevu ipyéekii. ⁸ Áánetúu ihdyu muha choocóu tsínucóóhó líicyúhcoméré mepée 100 éévetá hajchótáubáhjáa muha ínútu meijcyame. ⁹ Aamée muha meijchivyémé máájtyumí tétsihyi cúújúwatu amóóbé wájhámeñé únuri pááaho íjcyane. ¹⁰ Áánáacáa Jetsóo néé múúhake:

—Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

¹¹ Áánélliihyéee Péédoro tsínucóóhó amómema lliúcú íjchivu 153-meva íjcyámema. Áróme padúúcurí tsá técooho móhtóbatúne. ¹² Átsihdyúu neebe múúhake:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aané tsá tsáápíuba díllotú díbyeke múha díbye íjcyane pámeeréee díbyeke muha mewáájácúnélliihye. ¹³ Áámekée múúhake amóóbeke páááhoma wájtúbe.

¹⁴ Ehdúu Jetsóo tsiñe múúhadívú bóhówaavé tsúuca pápíhchúu íjyúvájucóo ípyéee idsíjívétsihdyu bóhíibe.

Péedorómá Jetsóo íhjuváne

¹⁵ Aanée muha memájchóné níjcautu neebe Tsimóo Péédoróke:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájyúné ehníñévu?

Áánélliihyéee neébe:

—Ééee Ávyéjuubej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánélliihyéee Jetsóo nééhí:

—Ané óoma táuráavye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁶ Átsihdyúu idyé tsiñe neébe:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánélliihyéee neébe:

—Ééee Ávyéjuubej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánélliihyéee idyé neébe:

—Ané óoma táuráavye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

¹⁷ Átsihdyúu tsiñe neébe:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Aanéee Péédoróké ídátso pajtyé 3-íjyúvájucóo bíwáánéré díbye díllone. Aabée neéhí:

—Ávyéjuubej, muurá tsá ĩná u túhúllétúne. Aabe muurá ú waajácú ímiááné uke o wájyune.

Áánélliihyéee idyé neebe díbyeke:

—Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu. ¹⁸ Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú úllehjycyá u ímílléhulléhji. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjuco uke díwajyámuunévú újycóóbeke tsájtjeíñe u ímíllétúróhullévu.

¹⁹ Átsihdyúu idyé neebe díbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó néé Péedoróké dibye iwáájácu muhdú díbyeke iuráávyéné níjcauvú idsíjivéneri dibye Píivyéébé íhtsútú bóhówájtsóíñe.

Jetsóó ivámeíwu íñéébedítýú úúballéne

²⁰ Aanée tétsihdyu Péedoro révoúcunú Jetsóó déjutu ivámeíwuúu oke dibye néébe o péébeke. Ópée muurá díbyé úníuri nihñéré majchóri muha meíjcyánáa o íjcyabe ó dilló díbyeke caabyé múúhadítýú díbyedívú méénútsoíñe. ²¹ Áábekée Péedoro oke ííténe néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áánu muhdú íjcyááhi?

²² Áánéllihyé neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjivéityú mújyú tsiíñe o tsááiñévújuco. Áronáa óvíjyacóóné tééneri u íjtsámeíñe. Wa ihdyu oke duráávyej.

²³ Ehdúu Jetsóó óhdityu nééné uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi mújyúvánhjáa o dsíjivéjycóóítyúné uubálle. Áronáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu íllure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyáiñé mújyú dibye tsááiñévújuco. Áánemáa neebe tééneri Péedoro íjtsámejyúcóótuki.

²⁴ Aane íñe tsaapi Jetsóó mámyé o íjcyabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhjycyanéhji o ájtyúmíibe dibye úwáábohíjycyanéhji o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuváné ímiááné íjcyane.

²⁵ Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehji Jetsóópe íjuri íjcyácooca méénuhjycyanéhji. Aane muurá páneere mecáátúnuca ííñujívú tsá waajácúhaaminé úújetéítyuróne. Áyu tehjújuco.

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méénúnehjí uubálleháámi

Píivyéébé Apíichó tsááíne némeíne

¹ Muúbe Téóópiroj, íhdée diéllevu o cáátúnúháámí pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cáání éllevu níjkyejívú ipyétsihvújuco Jetsóó úwááboobéré méénuhíjycyanéhji. ² Muuráhjáa ímamyémuke iújcúmeke Píivyéébé Apíichoj téeveri níwááveebe íná ditye méénúínevu. ³ Áamedívúhjáa muurá ídsijivé boone bóhówáávehíjcyaaabe 40 coojívá hajchótá ímiáánéjuco díbye bóhíine ditye iwáájáacuki. Áamekéhjáa Píivyéébé avyéjutu úwáábohíjcyaaabe.

⁴ Aabéhjáa néé diityéke:

—Jerotsarétúí kiávú mépehdíne. Météhmecóí tétsihdy Llihíyóo ámuéhake íajcuíne néhíjcyáne. ⁵ Ímiáánéjuco Jóaa tsótsohíjcyáne nújpacyori. Áánetu ihdy lléváhréjuco ámuhá pañevú Píivyéébé Apíichó úcááveíne. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkyejívú pééneé

⁶ Aaméhjáa tsiíne dílbyema idyóbéévétshvu néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a ícyooca tsiíne ú ímbáávyétsoo méííñújí tsíjtyé hójtsí pañe íjcyájúócóotuki?

⁷ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Tsá ámuha teene mewáájáacúityuró múúcoocá Llihíyóo tehdu méénuíne. Óví ihdy mújyú íimílléjyú méénuube páneere dílbyé hójtsiri íjcyaaabe. ⁸ Áánetu ihdy dílbyé Apíichó ámuhadívú nítyene ámuhá pañevú úcáávecooca ámuha téené íhnáhoori méúwááboó óhdityu íjcyáne uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéa íñújí múnáakee, Tsamáaría íñújí múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújááveé pahúllevá múnádívu.

⁹ Ehdúhjáa diityéké íñétsihdy Jetsóó ditye íiténeriyé tsúúca cáámevu wátýóhíivéhi. Aabéhjáa ojtsó pañevú tsúúca tévééveíñúúbeke tsáhájucó ditye ájtyúmitúne. ¹⁰ Aaméhjáa cáámevu díbye péhullévuré ítehíjcyárónáa mítyétsi ávyéta tsítsi íwajyámúúcú néemutsi bóhówaave diityédívu. ¹¹ Aamútsihyáa néé diityéke:

—Ámuúha Gariréa íñújí múnáa, ¿aca íná caame ámuha méíítehíjcyáhi? Muurá ámuháma ícyahíjcyaaabe Jetsóó péjucóó ámuhadítýú níjkyejívú. Aabéjuco idyé tsiíne tsááíne muhdúhjané ámuha meííténáa ípyéhdú. Ehdúhjáa neemútsi diityéke.

Matíake ditye újcune Jóódáúvú cápayóóve

¹² Aaméhjáa orívóo bájú íjcyátsihyi íjcyátsihdy oomí Jerotsaréevu. Píhíréhrée técoomítýú téhbaju múhajchótá wáyéévejcoójí meúlléiyóné jodíómú taúhbaju néené hajchóta. ¹³ Aaméhjáa técoomívú úújeté ípyée ícyahíjcyajávú cáámééjiri íjcyáne míjcoóhovu. Ílluméhjáa diitye: Péédooroo, Jacóóboó, Jóáaá, Aderéee, Perípee, Tomáaa, Baatoroméee, Matéoo, tsijpi Apéó hajchi Jacóóboó, tsáha múnáa cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, éhdume.

14 Aaméhjáa paíjyuvaré dóbéévehíjyá tééhó pañévu Píívyéébema íhíjyúvaki. Áamemáhjáa íjcyámé Jetsóó nahbémuu, tsíjjuu, tsíjtye walléémuu, íjcyame.

15 Áíjyúhjáa Péédoro íñahbéjté 120-meva íjcyáméj pñnévu íjyóóúúvéne néé diityéke:

—Ámuúha táñahbému, tsúuca pajtyéné éhnehjáa Píívyéébé waajácúháámitu Jóoda píáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñé cáátúnúmeíñe. 16 Ehdúhjáa muurá díbye díbyedívu méénútsóíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé Apííchó nehíjcyané Dabííuvuj téeveri. 17 Díbye muurá Jóoda Jetsóó mamyémú meíjcyáméejpi tsaméhjí díbyema mewákímyehíjyaábe. 18 Aabéé ímityúné méénune ditye áhdóne dsíídsí díbye wájójcoíñúné iújcúnemma áhdómé tsátsii íñíjji. Áané boonétúhjáa muurá íyee dsííjvétsómeíbyé áákityé apáhajchíí íhábáú áachívújuco. 19 Aanéhjáa Jerotsarée múnaa iwáájácúne dityéé áhdotsíí meménú Atséédama ‘Tújpácyo Ájtsi’ nééiyóne. 20 Muurá Tsááamóháámitu téenetu néééne:

Íávajáréjuco díbye ja cóévajari tsáhájucó múha íjcyáityúne.

Téhdure idyé tsííñe néééne:

Tsíjpiyéjuco díbye wákímyéivu cápáyóóveíñe.

21-22 Ahdícyane muurá íjcyámé tsaate éhnee Jóáa Jetsóoke tsójtsoobe cáámevu pétsihvújuco meke nahbénuhíjcyáme. Áámedítýú ihdyu óví méujcú tsáápiikye díbyeé ímíáané ídsíjvétsihdyu bóhíine úúbállehíjcyáíbyeke. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

23 Ahdújucóhjáa mítyétsikye ditye pevénéréí mémenúné tsáápiikye dítyétsidítýú iújcuki. Tsáápihjáa Jotséé díbyere ‘Batsabáa’ némeíbyé téhdure Jójto ímyémé íjyaábe. Áánetúhjáa tsíjpi Matía. 24 Áámútsí hallúvúhjáa íllu Píívyéébema íhíjyúváme:

—Ayúju Ávyéjuube Píívyéébeéj, uu muurá páme íbuwáánéré ú waajácúhi. 25 Aabe ihdyu ú waajácú caabyé u tújkevéllebe íjtyétsidítýú úcááveíñé díhíjyú uwááboobe íjyca Jóódáuvúu ímítýú níjcaúvú úújetéébé cápáyóóve.

26 Ehdúhjáa Píívyéébema íhíjyúvátsihdyu nehcomé diityétsidítýú cáábyeké iújcuíñe. Aanéhjáa úújeté Matiadívu. Aabéjucóhjáa úcaavéné 11-mevaréjuco íjcyame Píívyéébé uwááboju úwááboméré péhíjcyáímyé pañévu.

2

Píívyéébé Apííchó nítyene

1 Aaméhjáa pámeere tsíjtye cahcújtso múnáama ‘Pejtecojté’ némeíñé wañéhíj cóójí dóbeevéhi. 2 Áanáacáhjáa peecúteré éhne múune tsíjpané kí-íjyebá tsáane íhíjyuvádú néene tsáá cáámetu. Aanéhjáa ávyeta wádóoové pája pañere. 3 Áronáacáhjáa tsúuca cúújúwaj péetédu ‘níwáhníwá’ tsáápitáa hallúvú bóhówaavéne. 4 Ehdúhjáa diityé pañévu Píívyéébé Apííchó úcaavéné diityéké íhíjyúvatsó tsíjtyéhí íhíjyúháñeri ditye lléébótúrójúhíjri.

5 Téíjyúhjáa íjcyámé tsíjtye jodíomú tétsihyi Jerotsaréri Méécáánikye muhdú íjtsúcunúdu úráávyehíjcyámé panévá íñújñnetu tsáámeé. 6 Aaméhjáa mítyane tétsii íhíjyuba íjcyane ílléébóne diityédívu píhcyaaavéhi. Aaméhjáa úvánujcátsí tsaatétsáhíj ditye íhíjyúvájúhíjri íhíjyuvané ílléébónema. 7 Ááneríhjáa úvátúuuvéme néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne íjtye Gariréa múnaa íjcyatúne? ⁸ ¿Aca muhdú íivane ávyeta meihjyúvájúhjiri ihjyúvame? ⁹⁻¹⁰ Muurá íñe íchii mee panévá íñújine múnaa Páátiaa, Meédia, Eráaa, Metsopotáamiaa, Jodéaa, Capadóotsiaa, Póotoó, Áátsiaa, Píríjiaa, Pajpíiriaa, Ejíhtoo, Tsiréené tujkéveri íjcyane Áápirícaa, éhdúné íñújine múnaa. Áhdure íjcyámé Róómátu tsáamedityú tsaate pañtútejte jodíómu. Téhdure íjcyámé jodíómú íjcyáturómé diityé uwáábó úráavyehíjcyáme. ¹¹ Áhdure íjcyámé Créétama Aráábiá múnaa. Ílluume íñe mélleebó muhdú Píivyéébe íhtsútú diityéké íhgyúvatsóné meihjyúvájúhjiri.

¹² Aaméhjáa téeneri úllévenúme idyé tsiíñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúami íhya tsáama teénej?

¹³ Áronáacáhjáa tsaate diityédí iúúhívaténe néehí:

—Íllure líyícyavéme.

Péedoro íhgyuváne

¹⁴ Áánéllihyéhjáa diitye 11-mevadítyú Péedoro íjyócúúvéne kéévánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye íjcyamej, cáhawáá ámuúhana o íhgyuvané ímíñeúvú mélleebúcunuj. ¹⁵ Tsá muha mellíyícyávetú eene ámuha múúhadítyú menéhdú. Muurá líyícyáve múnaa íjcyarómé tsá ícyooca ááméjuturé í nuhba íjcyánáa líyícyávetúne. Aanéjii awáá muhdú muha mellíyícyáveéhi. ¹⁶ Muuráhjáa Píivyéébe íhgyú uubálle múnáajpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu néehí:

¹⁷ Muurá nihñéré míamúnáa pañévú Táapííchó ó pícyoóhi. Ááméj tsiiménémúháábé íbúwá déjúcotu táuwááboju íchívyeehi. Ováhtsámú naavédú nénehji íténé pañe diityémá ó íhgyúvaáhi. Áánetu kéémémuma ó íhgyúvaá ityúwaháñe pañe. ¹⁸ Ehdú ó ájcuú Táapííchetu pámeere múhdumé táicúve múnaa íjcyámeke wajpíímumáyé walléémuke. Aame táuwáábó méénuúhi. ¹⁹ Ájyju caame iévéhoowávú ó úújétsoó páhdúváré nénehji meúllévenúnéhji. Áánetu ííñújiri íjcyaiñe téené uubálleháñe mítyane méénujcátsiháñe pañe tújpacyo wágóóoveíñe. Áhdure íjcyaiñe panévare áíivyéne ójtso. ²⁰ Muurá cóójiejpi nuhba áábáteéhi. Áánetu péjcoejpi íjcyáá tújpacyóduréjucu. Ehdú páhdúváré nénehji pájtyeé Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe ávyetá íhtsútú nééíñe úmíwari. ²¹ Aane pámeere múhdumé dífbyedi tsúúrámehíjcyámé ihdyu pájtyeéteéhi.

Ehdúhjáa Joéej téeveri Píivyéébe néehí.

²² Áhdícyane, ámuúha tamúnaa íjraéémuj, cáhawáá mélleebúcunu tsiíñe ámuúhake o nééíñe: Muurá ámuháyé méwaajácú Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábej téeverí Píivyéébe panévare méénúrátýurónéhjí méénuhíjcyané ámuúháj piñévu. Téenerí muurá meke úújetsójúccóoroobe ímiááné Píivyéébe dífbyeke wáalloone. ²³ Áróóbedívú ámuha ímityúmeke mééménutsó páwachékevu mewátýtyéhcutsoneri Píivyééberéhjáa ihdyu tsúúcajátújucu néhdújucu. ²⁴ Áróóbeke muurá dífbyere Píivyéébe bóhítsó tsúúca dsíjívéjúcóóroóbeke. Muuráhjáa tsá muhdú dsíjívé dífbyeke méénútyuróne. ²⁵ Muuráhjáa Dabíiúvú dífbyedítyú néehí:

Paíjyuváree Ávyéjuube óomaye ú ícyahíjycáhi. Aabe muurá oke ú téhnehíjycá íinerí o íllityétuki. ²⁶ Ááneri mítyane o ímíjyúúveebe uke ó durúvahíjycáahi. Áánéllii o dsíjívécocoo tsáimíyé úúma ó íjycáahi. ²⁷ Muurá tsá tabóhí u íhvéjtsóityú tene iwágóóoveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú díicúve múnáájpikye mítyane u wájyúúbej pi ícúbáhrámeíñe. ²⁸ Muuráhjáa oke ú waajácutsó ímiájijtóvu. Aabe mítyane ó ímíjyuuvé óóma u íjycánéllíiye.

Ehdúhjáa Dabíiúvú neé Jetsóodityu.

²⁹ Aabéhjáa muurá díibye Dabíiúvú dsíjívéebeke ditye cúúune ícyoocápi díibyeúvú nijkye íjycáhi, ámuúha táñahbému. ³⁰ Muuráhjaa Píivyéébe ihjyú uubálle múnáajpi íjycáábeúvú ímiáané waajácú Píivyéébe díibyeke nehíjycáné díibyeúvúj tsíménémúhaabe líiyatémédityú Críjto ávyéjuutéíñe díibyeúvúu ávyéjuutédu. ³¹ Ehdúhjáa tene pájtyeíñe íhdétújuco iwáájacúú íjycáábeúvú nehíjycá Críjto idsíjívétsihdyu bóhíibe wágóóóveityúne. Áhduréhjáa nehíjycáábeúvú díibyej pi muhdú íjycáityúne. ³² Ahdújucóo muurá díibyeke Píivyéébe bóhíitsóne. Aane muha pámeere méwaajácúhi. ³³ Áábekée Píivyéébe ílluréjuco ávyéjujtsóne. Áábej téeveri muurá íñe ícyooca Cááni Ípííchó múúhá pañévu pícyóo díibyekéhjáa íñéhdújuco. Aane íñe páneere ámuha maájtyumíne, melléébone, Píivyébedityúré tsáá Ílli Jetsóoj téeveri díibye méénune. ³⁴⁻³⁵ Íllúhjáa muurá tsiíñe Dabíiúvú néehí:

Ávyéjuubée neé táavyéjuúbeke: Íchihvu táúniúvú díicya dímunáake úúma o táhjáne hajchóta.

Ehdúhjáa neébeúvu. Áronáacáhjáa ihdyu tsá díbye íhdityu íhjuvatúne. Muuráhjáa tsá díbye cáamevu níjkyejívu péetu Críjto péhdú.

³⁶ Aane ihdyu ámuha pámeere tamúnaa íjraeémú méwaajácúiyá Píivyéébee Mepájtyetétsoobe Críjtoke pícyóobeke ámuha páwachékevu medsíjívétsóobeke.

³⁷ Ehdúhjáa Pééodoro neéne díityéké múhdurá pájtyénéllii pámeere díitye uwáábojtéké néehí:

—¿Aanéhaca íñe muhdúí muúha, ámuúha múúhá nahbému?

³⁸ Áánéllíihyéhjáa Pééodoro neé díityéke:

—Ímityúné ámuha meícyahíjycáné meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjycá ámúhá ímityú ámúhá hallúri íjycájucóótuki. Ááne métsójtsótsaméi Jetsocríjto mémeri Píivyéébe ámúhá pañévu ípícyo Ípíícho. ³⁹ Aane muurá íñe íhdétújucóo úubállémeíhíjycáné pámeere ámúháj tsíménémúháábema ámúhá wáabyuta. Téhdure pámeere pahúllevá múnáake Méécááni Píivyéébe wábyújtsómé wáabyuta teéne.

⁴⁰ Ehdúhjáa Pééodoro díityéké íuwáábótsihdyu néehí:

—Ímiánejcúvuréjuco mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjycánetu.

⁴¹ Ahdújucóhjáa múhdumé díibyé uwáábó cáhcújtsodúmé tsójtsótsámeíñe. Áijyúhjáa tsúuca cahcújtsó múnáa líiyatémé 3,000-mevájuco. ⁴² Aaméhjáa díityé uwáábó úraavyémé tsáimíyé náhbévájcatsímíyé tsatsílvú idyóbéévéne Píivyéébema íhjuvuhíjycáhi. Téhduréhjáa Jetsóo dsíjívé íitsaavéné pááaho iwátújcatsíñe máchohíjycáhi.

Tujkénúejte Jetsóo uráavye múnaa muhdú ícyahíjycáne

⁴³ Aanéhjáa ímí ijtšucunúme. Áamemáhjáa uwáábojte meénúraityúronéhjí meéenuhíjcyáhi. ⁴⁴ Aaméhjáa tsaímíyé iñáhbévájcatsiñe panévatúré piáábócatsihijcyáhi. ⁴⁵ Ihñénéhjíhjáa iñáhhíhénúne piáábohíjcyámé pihtómeke. ⁴⁶ Aaméhjáa pajjyuvaré dóbéévehíjcyá duurúvájávú Píivyéébeke idyúúruvaki. Tsaímíyéhjáa ihjyáháñeri íjcyame Jetsóó dsijivé ítsaavéné pááaho iwátújcatsiñé máchohíjcyáhi. ⁴⁷ Ehdúhjáa Píivyéébeke ditye dúúruvahíjcyáné tsijtye ímí ijtšucunúhi. Aaméhjáa éhniñevu líyaate Píivyéébe piáábori tsúuca pájtyeteme.

3

Úllehíjcyátuube úlléjucóóne

¹ Tsájcuuvéhjáa Pééedorómútsi Jóáama péé duurúvájávú Píivyéébema ditye ihjyúvahíjcyáne ééveri. ² Áijyúhjáa tsaapi tsíménédityújuco úllétúúbeke pícyohíjcyámé tééjá lleehówavu 'Imíwu' némeitsihvu dibye ityáumeihíjcyá dsíidsike tééjá pañévu úcáávemeke. ³ Aabéhjáa diityétsikye táumeí dsíidsike tééjá pañévu úcáávémútsikye. ⁴ Áánéliihyéhjáa díibyedívú ííténe neemútsi:

—Éje, cáhawáá mútsikye dihtej.

⁵ Aanéhjáa ijtšucunúúbé dityétsi tsíeménevu ájcuíñe. ⁶ Áronáacáhjáa Pééodoro néé díibyeke:

—Tsá muhcsi medsíidsívatúne. Áronáa ihdyu uke muhcsi mépiááboóhi. Ahdícyane Natsarée múnáájpi Jetsocrijóto mémeri díjyocúúvéne duhle.

⁷ Ehdúhjáa néébere ímiánéjcuéhójtšitu iékéévéébeke íjyócujcáronemáyé tsúuca ímjpyetéebe. ⁸ Aabéhjáa tsaímíyéjuco úllebe cáhtsiñíbaabéré diityétsima úcaavé tééjá pañévu Píivyéébeke dúúruvaabére. ⁹ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame ájtyumí ímihyéjuco úllebe Píivyéébeke dúúruvane. ¹⁰ Aanéhjáa waajácúmé díibyéjuco duurúvájá lleehówarí 'Imíwu' némeitsihyi ácuucunúúbé piáábó táumeihíjcyaaabe dibye íjcyane. Ááneríhjáa ávyeta ullévenúme díibyedi.

Duurúvájatu tsátsii 'Tсарomóo' némeitsihvu Pééodoro ihjyuváne

¹¹ Aabéhjáa tsúuca ímjpyetéebé tsá íhvéjtsotú diityétsi Pééedorómútsikye. Ááneríhjáa míamúnaa itsájuréevéne dsíinécunú diityé éllevu duurúvájatu tsátsii 'Tсарomóo' némeitsihyi íjcyáme éllevu. ¹² Áamekéhjáa Pééodoro íajtyúmíne néehíí:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú íhvane ámuha meúllévenúne mútsidyívú méiité tehdu mútsi íhnáhooríyé muhcsi meméénuneríjívvari? Áhdure ¿aca ímiájtétsi muhcsi meíjyanéllii tehdu mémeenúhi? ¹³ Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáatúvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánívahíjcyaaabe Mépiivyéébe Íli Jetsooke tééneri ávyéjútsohíjcyá éhnée ámuha ávyéjúté hójtší pañévu meíhvéjtsóóbeke. Muuráhjáa Piráató díibyeke acádsíjcaáyóiyónáa tsá ámuha meímíletúne. ¹⁴ Díibyéé ímiáábé hallúvú íhjuvatúme ámuha cáabyerá dsíjivetso múnáájpi hallúvuré méihjyúvú dibye íjchívyeki. ¹⁵ Ehdúu ámuha méllíihyánutsó díibyéjuco meke bohíívú ájcuúbedívu. Áróóbeke muurá Píivyéébe bóhítsóhi. Aane muha méwaajácúhi. ¹⁶ Áábeke muhcsi mecáhcújtsónéllii muurá íñe áanu ímjpyeté díibye mémeri díibyé íhnáhoori ámuha meíiteneríye.

17 Ahdicyane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímiáánéjucóo ámuha pámeere ámuhá avyéjútémá díbyeke medsjívetsóné ámuhá íbuúúné aabáte. 18 Áronáacáa ihdyu tehdújuco díbye ícúbáhrámeíñé tsúúcajátújucoo Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj téeveri néhdújuco. 19 Áánéllíi ímytúné ámuha meícyahjycyáné meíhvéjtsóné Píívyéébe icyánejcúvuréjuco méíbuwáávé ténehji ámuháma íábájíívemeí ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. 20 Muurá meéllevu wállóoiibye Íllí Jetsocríjtoke tsúúcajátújucoo meke díbye pájtyetétsoíñé íñéébeke meke díbye iújcúvaki. 21 Aabe muurá níjkyéjiri íjcyaa páneere muhdúhjáa Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj téeveri tsúúcajátújuco íñéhjycyáné ímíábávyétsóné hajchóta. 22-23 Íllúhjáa muurá Moitséeúvú néé méíhdé múnáaúvuke: “Ávyéjuube Píívyéébe méhdityu pícyoó tsaapi íhjúy uubálle múnáajpi íjcyáiíbyeke íñéé oke ípícyohdu. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco. Muurá díbyeke cáhcújtsotúmé wágóóovéehi.”

24 Áhduréhjáa tsijpi Píívyéébe íhjúy uubálle múnáajpi Tsamoééúvú íhjúvahjycyá íñé icyooca muhdú pájtyénéhjitu. Áábeúvú boonéhjáa idyé tsijtye íjcyáméhjúvú íhjúvahjycyá téénetu. 25 Ehdúhjáa muurá Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj téeveri nehjycyá meeke pámeekére. Muuráhjáa méíhdé múnáaúvuma pámeekéré meke ípiááboíñé Aavaráaúvuke íllu neébe: “Pámeere íñújí cuwáábema íjcyaiñé piáábó díjtsíiménémúháábej téeveri.” 26 Muuráhjáa Píívyéébe Íllíkye wallóo tujkénú mee íjraéémuke díbye ípiáábo méimítyuháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

4

Péedorómútsí Jóáama ávyéjúté úmíwari íjcyane

1 Aanéhjáa Péedorómútsí Jóáama míamúnáama íhjúvahjycyárónáa tsáácunúmé llúúvájteé, duurúvájá tehmeté avyéjuúbee, tsadotséómuu, íjcyame. 2 Aaméhjáa cayóbaávaté Jetsóope dsíjiveebe bóhihdu idyé tsijtye dsíjívémé bóhiíñé dityétsí úwáábónetu. 3 Aaméhjáa íekéévémútsikye cuvéhoojánú cuvéhrejucó tene néénéllíhye. Aamútsíhjáa téhulléré tsítsíívéhi. 4 Áronáacáhjáa diityétsí uwáábó lléébúunúhíjcyámedítýú mítyame cáhcújtsómémáubáhjáa tsúuca úújetémé 5,000-mevájucó tsamééré wajpíumu.

5 Aanéhjáa awáa tsíjcyoojí píhcyaaavéjucóomé Jerotsarévu ávyéjutee, túkevítsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame. 6 Áamemáhjáa íjcyámé llúúvájte avyéjute Anáaa, Caipáaa, Jóáaa, Arejáádooroo, éhdume. Téhduréhjáa íjcyámé diityéjééjete. 7 Aaméhjáa diitye ávyéjute néé Péedorómútsikye dítye íjchívyétsóné itsíva diityé éllevu. Ahdújucóhjáa dítye tsájtyémútsikye dítye nééneé:

—¿Aca íñé íhtsúturí ámuhtsi méénúráityuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhýaja?

8-9 Áánéllíihýéhjáa Péédoro Píívyéébe Apíícho Ípañe íjcyaaabe néé diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémú avyéjutej, ámuha íñe múhtsikye médilló éhnée íayáábédítýújuco úllétuube áanu muhdú ímíjpyeténé ámuha mewáájácuki. 10 Áánéllíi icyooca muhtsi ámuhákye méúúbálleé teéne. Muurá ihdyu Píívyéébere ímíjpyetétso díbyeke éhnée ámuha páwachékevu Natsarée múnáajpi Jetsóoke medsjívétsóóbeke íbóhítsóóbe mémeri. 11 Muuráhjáa diibyéjuco éhne

múúne ímichi nééwáyutu jaa éjkedu néébeke ámuha meéhdíwálléroobe ícyooca ijcyá páñetúejpi teene jaa ímichi páñetúétsihdyu éjkedu néébeé. ¹² Tsá tsijpi íjcyatú meke pájtyetétsoobe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Píívyéébe méménutú miamúnáake pájtyetétsoóíbyeke.

¹³ Ehdúhjáa dityétsí ihjyúváneeri diitye ávyéjute ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú dityétsí idátsó nééméejtéstí íjcyane tsáijyúubaré waajácúhaaminé íítehíjcyátumútsi. Áronáacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa dityétsí ícyahíjcyáne.

¹⁴ Aanéhjáa dityétsí ímíjpyetétsoobe tétsihyi íjcyanéllii tsáhájucu ditye íiná néetu diityétsidítu. ¹⁵ Áanélliihyéhjáa ílluréjuco ditye wáloone diityétsikye tétsihdyu. Áané boonéhjáa tsamééréjuco íhjyúwájcatsíñe muhdú diityétsikye imyéénúyóneri. ¹⁶ Néjcatsímyéhjápeé:

—¿Aanéhaca íñe muhdú méméénúiyá diityétsikye? Muurá pámeere Jerot-sarée múnaa waajácú méénúráíturóné dityétsí méénune. Aane muhdú metóónúyónejíwari. ¹⁷ Áronáa ihdyu metsu meíllívyéébo diityétsikye dityétsí éhnííñevu Jetsóodítu íjcyané uwááboju pámehdívuré tsújaucútúné ihde.

¹⁸ Ahdújucóhjáa tsííñe ipíúwámútsikye ditye ávyeta bóijcyúné dityétsí íúwaabójucóótuki. ¹⁹ Áronáacáhjáa neemútsí diityéke:

—Cáhawáa méjtsaméi keená ímí Píívyéébe íjtsúcunúne. ¿A ámuhákyeré muhsti melléébóne díbyeke tsá melléébóitúne? ²⁰ Tsáháubá muhsti meíhvetéíturó Jetsóodítu íjcyané uwááboju meúwáábohíjcyánetu díbyéé íúwáábóne méénuhíjcyanéhjí muhsti maájtyúminélliihye.

²¹ Ehdúhjáa dityétsí néénéllii íbóljcyúróne ílluréjuco ditye íhvejtsóné diityétsikye. Tsáháhjáa ditye píívyetétú muhdú diityétsikye imyéénúyóné tsáápiikyéhjáa dityétsí ímíjpyetétsonéllii mítyame Píívyéébeke ávyéjútsonélliihye. ²² Aanéhjáa diilbye dityétsí ímíjpyetétsoobe 40 pijcyábá éhnííñevújuco.

Cahcújtso múnaa píáábó táúmeíñe

²³ Aamútsíhjáa tsúúca ditye ácádsíjcaáyomútsí íñahbéjte éllevu ipyééne úúballé páneere muhdú llúúwájte ávyéjutéma túkevéjtsojte diityétsikye nééneé.

²⁴ Áanélliihyéhjáa tsaméhjí íllu Píívyéébema ihjyúváhi:

—¡Ayúju múúhá Ávyéjuube Píívyéébeéj, uu muurá ú ijcyá páneeréé íévéhóówari íjcyánéhjima ííñuji, nújpacyo, múhdúné tsíméné íjcyane, u ípívyéjtsoobe! ²⁵ Aabée muurá díícuve múnáajpi Dabííúvudi Díapííchó íjcyáneje tééveri u néehíí:

¿Íveeki tsííñe íñújine múnaa páhduvaré idyaráíwéjcatsíñe ítsámeíhijcyá íñetú diityéke píáábóitúyúnéhjiri? ²⁶ Muurá ávyéjute pítyácócatsíhijcyá Ávyéjuube Críjtóke imyéénuki.

Ehdúhjáa muurá u néé Dabííúvuj tééveri.

²⁷ Aanée muurá téénéllii ícyoomívú píhcyáávehíjcyámé Heróódee, Póótsio Píráátoó, tsííñe íñúji múnaa, muuha íjraéémú ávyéjutee, íjcyame Daachi Jetsóoke imyéénu múúhakyéé pájtyetétsoóíbyeke u wállóóbeke. ²⁸ Áábekée meenúme tsúúcajátújucóhjáa ihdyu u néhdújuco. ²⁹⁻³⁰ Aame muurá u ííténáa téhdure múúhakyé méénúllehíjcyáhi. Áanéllii ihdyu óví múúhakyé ú túkévejtsó dííhtsútuuri muha meúwáábohíjcyá díuwaáboju íínerí íllityétúme. Áhdure

múúhake piáábó muha méénúráityúronéhjí chéméméhjike mebohíitsohíjcy
Daachi Jetsóo mémeri.

³¹ Ehdúhjáa Pívyéébeema íhjuvávnetu ditye níjkévánáa tétsii diityémá
uuvécunúhi. Aanéhjáa Pívyéébé Apííchó diityé pañe íjcyame íneri
núhnévetúme úwáábohíjcyá dííbyé íhju.

Pámé wáábyutáre íjcyane

³² Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama tsajítóre íjtsámeímyé tsá
néhíjcyatú íhñénéhjí íhdyúenéhjí íjcyane. Tsáápiitsá éhnéhjáa páme wáábyutáre
íjcyáhi. ³³ Aaméhjáa diitye uwáábojte úúbálléhíjcyá Ávyéjuubée Jetsóo
idsíjívetsihdyu bóhíine. Áamekéhjáa Pívyéébe mítyane piáábohíjcyáhi.

³⁴ Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama ímí piááábócatsíhíjcyá ínetú
pihtótsójcatsityúme. Tsaatéhjáa íiñújínema, íhjuháhíñema, íjcyame ténehji
íñáhíhénúne dsíídsí pihjyúcuhijcyá uwáábojtédívu. ³⁵ Áanetújucóhjáa ditye
ácuhijcyané tsaate diityédítýú pihtómeke. ³⁶ Áíjyúhjáa íjcyabe diityédítýú
Revítámuube Jotséé Chííperévúhjáa ditye tsíímávaábe. Áábekéhjáa uwáábojte
iúúhínúné meménú Benabéedívu ‘ímíjyújtsoobe’ nééíyóne. ³⁷ Aabéhjáa íiñújí
íñáhíhénúne áhdovu ajcú diitye uwáábojtéke.

5

Ananíamútsí mewa Tsapíírama ímityúné méénune

¹⁻² Áhduréhjáa Ananíamútsí mewa Tsapíírama íiñújí íñáhíhénúne áhdotu
tsane iújcúnéj coéénevu diitye uwáábojtéke ajcú pánéhíjítaráhdu. Aanéhjáa
mewa waajácú díbye muhdú méénune. ³ Áábekéhjáa Ananíake Pééodoro néehíí:

—¿Aca íveekí Naavéné uke íbúwájtsónej péévé muhdú ú meenú díiñújí
áhdó? ¿Ááne pánéhíjídú ú tsivá coééne? Ú ímíllé múúhake u állíñe tehdujuco
Pívyéébé Apííchó ímíllédú u méénune muha meíjtsúcunúroki. ⁴ ¿Aca muhná
teene íñuji? Ááneráa dihñe teene. Ááne áhdóo dihñéreíyo. Tsáháa tsane u
újcúnéj coééné u tsiváítyuró pánéhíjítaráhdu. Aanéhaca idyé múúhakyéré u
állíñejíivari. Muurá téhdure Pívyéébeke ú allíhi.

⁵ Ehdúhjáa Pééodoro néénemáyé Ananíá ílluréjuco dsíjíveebe áakityéné
baavújuco. Ááné uubálléhjáa lléébome mítyane íllityéhi. ⁶ Ááhoúvukéhjáa
ováhtsámú íbíjínúne tsajtyé icyúúuki.

⁷ Ááné boonétúhjáa mewa wajtsí íiná ájyúke pájtyene wáájácúttulle.

⁸ Áállekehjáa idyé Pééodoro népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo ílluuneré ámuhtsi menáhíhénúné ámuhtsí íiñújí?

Áánéllíihyéhjáa neélle:

—Ééé, téhdunéjucópeé.

⁹ Áronáacáhjáa Pééodoro néé díílleke:

—¿íveekíhjáa ehdu ámuhtsi mémeenúhi? ¿Aca ámuhtsi méíjtsúcunú
Pívyéébé Apííchó wáájácútyuróne? Éje, aatye muurá tsáá dítyájuúvuke
icyúújétsihdyu. Aame muurá ícyooca uukéréjuco cúúutéíñe.

¹⁰ Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca dsíjívélle áakityé dííbyé líiñévu.
Ááledívúhjáa diitye ováhtsámú wajtsí ítémehóvuréjuco. Áálleúvukéhjáa

idyé tsájtýéne cuuúmé ájyú únítu. ¹¹ Ehdúhjáa Ananíamútsikyé méwama tene pájtyéneri cahcújtso múnaa mítyane íllityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene iwáájácúne íllityéhi.

Méénúráityúronéhjí méénúmeíñe

¹² Aanéhjáa diitye uwaábojte dóbéévehíjcyá duurúvájá pañévu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihvu. Aaméhjáa méénuhíjcyá mítyane méénúráityúronéhjí míamúnááj piínévu. ¹³ Áamekéhjáa cáhcújtsotúmé diityémá náhbévahíjcyáturómé ímí ijtsúcunúhi. ¹⁴ Téijyúhjáa idyé tsijtye wajpímumáyé walléemú cóbéévehíjcyá duurúvájá pañéahcujtsó Píivýéébeke. Aaméhjáa éhniíñevu mítyaméjuco lliyaaténe. ¹⁵ Áánetúhjáa chéméméhjike íhbotáháñeri ijchívyetsómé hulléijtónéj piínévu téeneríváa Péédoro pájtyéébe náávúbaré diityé hallútú pájtyéneri ditye íbohíiki. ¹⁶ Téhduréhjáa idyé íúniúécoomíji múnaa Jerotsaréeri íjcyáábe éllevu tsívahíjcyá chéméméhjike. Áhduréhjáa tsívahíjcyámé naavémú ípañe íjcyame ícúbáhrámeihíjcyámeke díbye íbohíítsoki.

Uwaábojtéké ditye ícúbahráne

¹⁷ Aanéhjáa pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbema tsadotséomú nomíutáává diitye uwaábojtédi. ¹⁸ Áánélliihyéhjáa diityéké cuvéhoojánúme. ¹⁹⁻²⁰ Áronáacáhjáa tépejco níjkyéji múnáajpi cuvéhoojá llehówááne ípááyúnetu íjchívyétsómeke néé ditye míamúnáake duurúvájá pañévu íúwááboté muhdú Píivýéébeke meúraavyéne. ²¹ Áhdújucóhjáa ditye cuvéneturé téjáj pañévu ípyéene úwaabóne. Áánáacáhjáa díbye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íñahbénu múnáama pihjyúcú túkevéjtsojtése. Áánemáhjáa tehme múnáake wallóomé diityé éllevu cuvéhoojá pañétú ditye íjcutéki. ²² Aaméhjáa péeme újjeté íavájvuréjuco. ²³ Áánélliihyéhjáa íóómíñe néémeé:

—Muha meúújetérá cúúveja cóhpé wátájcámeijyá tehme múnaa llehówááne téhmehíjcyámedívu. Áronáa muha llehówááne mépaayú dáiháñeréjuco tsaatúbaré pañe íjcyájúcootúne.

²⁴ Ehdúhjáa ditye úbálléneri díbye pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbee, duurúvájá avyéjuúbee, tsijtye llúúvájteé, íjcyame íúllévenúne néjcatsihi:

—¿Aca kiávú pééiyóme? ²⁵ Áronáacáhjáa tsaapi téhullétú tsáabe néé diityéke: Áánerá éhnejyju ámuha mecúvéhoojánúme éhllé duurúvájá pañe uwaáboríjyuco.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tehme múnáa avyéjuube péé tsaatémá diityé éllevu. Aaméhjáa diityéké ícúbáhratúmé tsajtyé míamúnáa néwayúúnevu diityéké áamúiyóné apíichori. ²⁷⁻²⁸ Aaméhjáa diitye ávyéjútédívu wájtítsómeke pañétúejpi llúúvájte avyéjuube néehíi:

—Ááneráhjáa muha ámúhakey mébójjcyú ámuha meúwaabójúcoótu eene ámuha meihjyúvahíjcyáábedítýú íjcyáné uwaáboju. Áronáa ¿íveekí éhniíñevuré ámuha meúwaabóhi? ¿íveekí ámuha Jerotsaréeri díbyé uwaáboju metsújaucúne méimíllé díbyeé dsíjívéné múúhá hallúvú mewátyanúne?

²⁹ Áánélliihyéhjáa Péédoro néehíi:

—Áronáa ihdyu Píivýéébe múúhakey néhdújuco muha meméénune míamúnáa múúhakey bójjcyúrónáaaca. ³⁰ Muuráhjáa téhdure méíhdé

múnáaúvú dííbyeke cáánívahíjcyaaabe Mépiiivyéébe Jetsóoke bóhiitsó éhnée páwachékevu ámuha mewátyétyéhcútsoobe dsíjívéébeke. ³¹ Áábekée muurá díbye ávyéjuutétsoobe ícyooca ijcyá dííbyé únuri Ávyéjuube Pájtyetétsoobe íjcyáábej tééveri mee íjraéémú ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsóné ímiánejcúvuréjuco meíbúwááve tenehji máhallúrí íjcyájúcoótuki. ³² Aane muurá Píivyéébe Apííchó múúhadívú bóhówajtsóné íñe muha meúúbállehíjcyáhi. Muurá ímiááné dííbyeke mecáhcújtsómé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhi.

³³ Ehdúhjáa Pééodoro néene diityéké cáyobáávatétsómé imíllerá diityéké idsíjívetsóné. ³⁴ Áronáacáhjáa paritséomuube ‘Gamariée’ némeíbyé taúhbjáú uwááboobe íjcyáábeke míamúnaa ávyejúúllehíjcyaaabe diityej píñetú íjyócutúvéne née dityéi íjchívyétso áachívú wahájchotáwu diitye uwáábojtéke. ³⁵ Ááné boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téibúwá tsáma méíjcyaco. Ááne ímíñeúvú meíjtsámeítsihdyu aatyéké méméénuco ámuha meméénúlhajchíjyju. ³⁶ Muuráhjáa ‘Téoda’ némeíbyé itsúcunúmeíhíjcyá íhtsútuube íjcyane. Áábemáhjáa muurá íjcyámé míamúnaa 400-meva. Áróobekéhjáa tsaate dsíjívetsóné boone pámeere dííbyema íjcyarómé pahúllevávú tsújaavé tétsíhjí daihañéréjuco. ³⁷ Téhduréhjáa Gariréa múnáajpi Jóódáke pajtyéné míamúnáake ditye éévehíjcyáijyju. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame íjcyáróobeke idyé dsíjívetsómé. Ááné boonéhjáa dííbyema íjcyarómé ílluréjuco wáhchájabáne. ³⁸ Áánéllii ámúhake o née diityéké éhniíñevu ámuha mepátsárijcyójúcoótuki. Muurá ihdyu ímiááné míamúnáadityuré tsááné uwááboju ditye úwáábohíjcyáhajchíí diityémá níjkeváíñe muhdú ámuha diityéké meméénútúrónáaaca. ³⁹ Áánetu Píivyéébedityú tsááné uwááboju íjcyáhajchíí tsá ámuha muhdú meméénúityúne. Áánéllii téibúwá méíjcyá.

Tsá tene ímityú Píivyéébeke ámuha ímityúné medáriivéne. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye lléébone. Áronáacáhjáa ihdyu diitye uwáábojtéke ipiúvámeke wátsihcyúme. Áámekéhjáa íacádsíjcaáyo tsiíñe bóijcyúmé ditye íúwaabójúcoótu Jetsóodityú íjcyáné uwááboju. ⁴¹ Aaméhjáa péé imíjyúwu Píivyééberéhjáa ihdyu íhvejtsódújuco Jetsóodityú íjcyáné uwáábójú hallútú núcójpítsó ícúbáhrámeíyónnáaaca. ⁴² Aaméhjáa íhvéjtsotúmé éhniíñevuré pajcoójívaré úwáábohíjcyá duurúvájá pañevu. Téhduréhjáa tsíjtyeke íhjyáhañevuré úwáábomére pahíjcyáhi.

6

Uwáábojte píáábojte íjcyáímyeke ditye mémenúne

¹ Aanéhjáa téijyú tsúuca míyaméjuco cahcújtsó múnáa líiyaaténe. Áánáacáhjáa tsaate jodíómú íjcyarómé griéégómú íhjúrí íhjuvámé imúnáadityú nehíjcyá dityévaa pííbájujytéké panévaturé píáábohíjcyatúne. ² Áánélliihyéhjáa diitye méjtúhatyú míityétsi íjcyame uwáábojte pámeere cahcújtsó múnáake ipíhíjyúmeke nééhií:

—Muurá íñe Píivyéébe uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímeyéítyuróne. ³ Áhdícyane, ámuúha múúhá nahbému, ámuhadityú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téénevu mepícyó Píivyéébe Apííchó

diityéké túkévétsohíjcyáme. ⁴ Áanetu ihdyu muha díbyeke piáábo metáúmeíne díbyé uwááboju méúwáábohíjcyaaíhi.

⁵ Ehdúhjáa ditye néene ímí tehdújuco íjtsúcunúnéllii meménújucoómé Ejtéébate Píivyéébe Apííchó túkévétsoñeri ímí díbyeke úráávyehíjcyáábeke. Áábé hallúvúhjáa meménúme íllúumeke: Perípee, Próócoroo, Nicanóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokíia múnáajpi Nicoráa jodiómuube íjcyáturoobé diityé uwááboju tujkénú úráávyehíjcyátsihdyu Jetsóokéréjuco cáhcújtsoóbee, éhdúmeke. ⁶ Áamekéhjáa tsajtyémé diitye uwáábojté éllevu. Áámé hallúvúhjáa íhyóitsine ípicyóone táúmeimyé piáábo.

⁷ Ehdúhjáa Píivyéébe uwááboju Jerotsarévu tsújaavéné mítyame cáhcujtsómé éhniínevu líiyatéhi. Áhduréhjáa mítyame llúuvájteditýú cáhcujtsóhi.

Ejtéébate ditye ékeevéne

⁸ Áijyúhjáa Ejtééba méénuhíjcyá méénúráityúronéhjí Píivyéébe piáábóneri. ⁹ Áábemáhhjáa táhhácatsihíjcyámé tsaate pihcyáaveja ‘ícúve múnáa íjcyájúcootúme’ némeíjya múnáama Tsiréene múnáa, Arejadriía múnáa, Tsírítsiá íiñúji múnáa, Áatsiá íiñúji múnáa, íjcyame. ¹⁰ Ároméhjáa tsá díbyeke táhjatú Píivyéébe Apííchoré túkévétsoñeri díbye íhjuvúvahíjcyánéllíihye.

¹¹ Áánéllíihyéhjáa ahdomé tsaatéke ditye díbyé hallúvú íállíne íñéé díbyévaa Píivyéébeé, Moitséeúvu, íjcyámútsidítýú ímityúné íhjuváne. ¹² Ehdúhjáa ditye néene túkevétsojtémá táuhbájú uwáábojtéké muhdú dáriivémé awáá díbye Ejtéébate íékéévébeke tsajtyé avyéjúté éllevu. ¹³ Áábéllíihyéhjáa nehcomé tsíjtyeke díbyé hallúvú ditye íálliki. Aaméhjáa néé díbyeditýu:

—Áánu ímityúné íhjuvúvahíjcyá duurúvajatuu, Píivyéébe táuhbájutuu, íjcyane.

¹⁴ Áhdure nehíjcyabe Natsarée múnáajpívá Jetsóo duurúvaja iwáchájánúne Moitséeúvú uwáábo cápáyoacóíne.

¹⁵ Ehdúhjáa ditye néenéllii avyéjútémá tsíjtye tétsihyi ácújcatyémé ítécunú díbye Ejtééba húmí amítsarahcówu níjkyéji múnáajpi húmídu.

7

Íhyallúvú Ejtééba íhjuváne

¹ Áábekéhjáa pañétúejpi llúuvájté avyéjuube néehíi:

—¿Ava ímiáané ehdu teénej? ² Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáa ámuúhake o néene melleebúcuuj. Muuráhhjáa Mépiivyéébe íhtsútuube íjcyabe bóhówaavé méíhdé múnáajpi Aavaráaúvudívú Haráavú díbye péétúné ihde Metsopotáamíá íiñújiri íjcyáábedívu.

³ Áábekéhjáa neébe: “Pámeere dihyájkímuke díiñújima díhvéjtsóne peeco uke o wállóóné íiñújivu.” ⁴ Ahdújucóhhjáa muurá díbye íiñúji Caadéatu péébe úújeténé Haráavu. Áané boonétúhjáa cááni dsíjívétsihdyu Píivyéébere tsivá díbyeke íne ícyooa meíjcyané íiñújivu. ⁵ Aanéhjáa ímiáané díbyeúvuke íajcuíñé íñéérónáa tsáhái díbye díbyeke ájcutú téené íiñújivu. Áronáacáhhjáa ihdyu neebe díbye dsíjívéné boone íajcuíñé díbyéj tsíménémúháábekéréjuco díbyeúvú tsímávátúrónáaaca. ⁶ Áhduréhjáa neebe díbyeúvudítýú líiyaténéj tsíménémúhaabe tsííñé íiñújiri tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame ícúbáhrámeíñe 400 píjcyá hajchóta. ⁷ Téhduréhjáa Píivyéébe néé diityédítýu: “Eene kéené

iiñúji múnáá hójtsirí ditye íjcyámema teene ó ímbábchoóhi. Áané boone ó íjchívyétsoó téhullétú diityéké ookéréjuco ditye íícúve íchihvu.” ⁸ Muuráhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuma muhdú díbye íjcyáíñé pityájcoju imyéénéne néé pámeere díbyej tsiiménémúhaabe ikíhdyahírótsámeiki. Ahdújucóhjáa díbye méénune illi Itsáake itsiimáváabeke 8 coojivá díbye íjcyátsihvu. Áhduréhjáa diibye illi Itsáaréjuco méénune illíkye Jacóóboke. Aabéhjáa idyé Jacóóbó meenú téhdure ítsiimeke 12-nevá dohjíba múnáa mee ijraéémú ihdeejtéke itsiimávámeke.

⁹ Aaméhjáa diitye méihde múnáa Jacóóboúvuj tsiimé nomíutáavahíjcyá íñahbe Jotséedi. Áanemáhjáa díbyedívú tsaatéke ditye náhíhenúme tsajtyé díbyeke Ejíhtó iiñújivu. Áróobekéhjáa ihdyu Píívyéébe piáábohíjcyá panévaré díbyeke pátyehíjcyánéhjitu. ¹⁰ Aanáéhjáa díbyeke díbye túkévéjtsónej péévére teene Ejíhtó iiñúji avyéjuube Paraóó ímí díbyeke pícyohíjcyáhi. Muuráhjáa díbyeke pícyoobe íiñúji túkévéjtsóobe íjcyaae téhdure páneere díbyé tsieméné tehmeébé díbye íjcyaki.

¹¹ Áijyúhjáa muurá mítyane míamúnáa ícúbáhrámei ájyábari Ejíhtó iiñúji, Canaáá iiñúji, íjcyájíicu múnáa. Tsáháhjáa téjyju méihde múnáaúvudi majcho íjcyatúne. ¹² Áronáacáhjáa Jacóóboúvú Ejíhtó iiñújiri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó ítsiime méihde múnáaúvuke ditye téhullétú tsane iújcutéki. ¹³ Áané hallúvúhjáa tsiíne péémedívú botsíi Jotséé waajácútsámei diitye íñahbé mudívú. Átsihdyúhjáa diibye Ejíhtó iiñúji avyéjuube waajácújucóo caatyé múnáajpi díbye íjcyane. Áanélliihyéhjáa neebe díbye ipíúva pámeekéré imúnáake. ¹⁴ Ahdújucóhjáa Jotséé píuvané cáani Jacóóboke pámeere ihyájkímú 75-meva íjcyámema. ¹⁵ Aaméhjáa téhulle ícyahíjcyámé pámeere dsíjivé 12-nevá dohjíba múnáape mee ijraéémú ihdeejte íjcyame diibye cáani Jacóóbomájucó. ¹⁶ Áameúvukéhjáa tétsihdyu icyúúúromeke tsúúcajátú tsiíne íáábyúne tsajtyémé Tsikyéevu diibyéhjáa Aavaráaúvú Hamóóúvú tsiímedityú áhdóné nijkyénetu icyúúuki.

¹⁷ Aanáéhjáa Píívyéébe Aavaráaúvuke pítyájcóne éévé tsúuca pííhíiná memúnáa éhniíñevu lílyaaté mítyáméjuco teene Ejíhtó iiñújivu. ¹⁸ Áijyúhjáa tsíjpiiyéjuco úcaavéné téené iiñúji avyéjúúbedívú Jotsééúvuke wáájácútuúbe. ¹⁹ Aabéhjáa íallíñe ícúbáhráhíjcyá diityédi. Áanemáhjáa nehíjcyaae ditye ítsiiméwuúmuke iwáámíuhíjcyá béhnére itsiimáváméwuújike. ²⁰ Téjyúhjáa Moitsééúvú tsiimávámeíbyeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Áábéwúkéhjáa cáánímutsi téhmehíjcyá pápíhchúú nuhbáva. ²¹ Áábéwúkéhjáa tsúuca dityétsí wáágoójucóoróóbeke Ejíhtó iiñúji avyéjúúbe aiyúwá iújcuúbeke keemévetsóhi. ²² Áábekéhjáa ditye úwááboobe waajácú páneere diityé múnáape wáájacuhíjcyánéhji. Aabéhjáa ávyétá tujkévebe íiná imyéénúnetu, ílhjyúvúnetu, panévatúre.

²³ Aabéhjáa 40 píjcyábájucó íjcyaae íjtsámei imúnáake íááhívetéíñe. ²⁴ Aabéhjáa téhullévú péébe cábuuvé Ejíhtó múnáajpi memúnáajpídi ícúbáhráhíjcyáábedívú. Áábekéhjáa líiíhyánuúbe. ²⁵ Áijyúhjáa íjtsúcunúúbe memúnáaúvú tsúuca wáájacúné díbyej tééveri Píívyéébe diityéké ditye ícúbáhrámeihíjcyánetu íjchívyétsoíñe. Áronáacáhjáa ihdyu tsáhái ditye

wáájacutúne. ²⁶ Áané tsijcyoójíhjáa idyé úujetéebé tsamútsíyé memúnáajtétsi méénújcatsímútsidívu. Áamútsikyéhjáa imílléroobe idyówajcároné. Áronemáhjáa neebe diityétsikye: ¿íveekí ámuhtsi tsané múnáajtétsíyé mejcyamútsi méméénújcatsíhi? ²⁷ Áronáacáhjáa ímichi cáábyedítú tene tújkévaabe diibye Moitséeke néehí: “¿Múha uke picyoó ímítúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki? ²⁸ ¿Mityá oke ú líihyanúu éhnéjyju Ejíhto múnáájpkíye u líihyanúdu?” ²⁹ Ehdúhjáa díbye néénetu ílluréjuco Moitséé wááneé. Aabéhjáa úujeté Madiáa iñújivu. Aabéhjáa téhulle tsiíne iñújiri íjcyaaabe tsíimavá mítýétsikye téhullétú ityáábáválledívu.

³⁰ Aanéhjáa 40 pijcyábájucó díbye ínéubará píivýétúné iñújiri íjcyánaa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé díbyedívu úméhéwu péétécunúné pañe ‘Tsinai’ némeihbáj pihívu. ³¹⁻³² Áanerihjáa mityane ullévenúúbe. Áanéllihyéhjáa ímíneúvú íite díbye píihíverónáa Píivýéébe díibyeke néehí: “Oo ámúhá Píivýéébe ó íjcyá díhdé múnáaúvúu Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánívahíjcyaaabe.” Áanerihjáa íllityéne úuvécunúúbe tsáhájucó tsiíne ítetúne. ³³ Áábekéhjáa tsiíne neebe: “Díjtyúhápaaíjné tácoríjco íne úhdivu o bóhówaávenéllíhye. ³⁴ Muurá ó waajácú tahnéjté Ejíhtori íjcyame wánicyámeihjycáné íicúbáhrámeíñeri. Áámeke díjtyéeveri o íjchívyétso íne úhdivu ó bóhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó téené iñújivu.”

³⁵ Ehdúhjáa Píivýéébe néé Moitséeke éhnéhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyoó ímítúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?’ néeróobeke. Píivýééberéhjáa íhdyu néé úméhéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi díbyedívu bóhówaávéébej téeveri díbye memúnáaúvuke íjchívyétsoki. ³⁶ Ahdújucóhjáa méénuráityúronéhjí imyéénúnej téeveri díbye íjchívyetsóné méíhdé múnáaúvuke Ejíhto iñújitu. Aaméhjáa ínéubará píivýétúné iñújivu péeme Tújpañe Móóa pajtyé nújpacyo dówaávéjítori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyábá íjcyaaabe méénuhíjcyá méénuráityúronéhjí. ³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítú néehí: “Píivýéébere muurá picyo méhdítu íhjúu uubálle múnáájpkíye íne o íjcyadu nééíbyeke. Aabe íhdyu nééne mellééboco.” Ehdúhjáa néébeúvu. ³⁸ Aabéhjáa muurá ínéubará píivýétúné iñújiri méíhdé múnáaúvuma íjcyáábedívu níjkyéji múnáajpi bóhówaavé ‘Tsinai’ némeihbaúvú. Áábemáhjáa íhjúvúvane ájcuube díibyeke Píivýéébe taúhbaju cáátúnúmeíñevu díbye íajcu méíhdé múnáaúvuke.

³⁹ Áróobekéhjáa tsá dítye cáhcútsohíjcyatúne. Ílluréhjáa díibyeke ityáhjálléne tsiíne imílléromé íoómiñe Ejíhto iñújivu. ⁴⁰ Áánemáhjáa díibyé nahbe Aróoke néémeé: “Mééma meenu Píivýéébedu néméhjike piéhullévúré meoómícyooca meke dítye itýukévéjtsoki. Kíavú íne díñahbe Moitséé úujeté meké Ejíhto iñújitu íjchívyétsónema.” ⁴¹ Ahdújucóhjáa dítye níjcyone jééú ocájíwuúdu néébeke. Áábekéhjáa íicúvehíjcyámé iyámeke illíihyanúméhjidi. Áanerihjáa mityane ímíjyuuvémé iye iñíjcyoóbeke íicúvehíjcyáneri. ⁴² Áanéllihyéhjáa ílluréjuco Píivýéébe díityéké íhvejtsoné dítye awáá idyúúrvahíjcyacaame íévéhóowari íjcyáméhjike. Muurá díibyé íhjúu uubálle múnáájpi waajácúháámitu nééneé:

¿Acáa ámuha íjraéémú oke méíicúvehíjcyá iyámeke mellíihyanúmedi
40 pijcyábá ínéubará píivýétúné iñújiri ámuha mejcyácooca?

⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke íícúvetúmé ámuha méíícúvehíjcyá ámuháyé meméénúméhjike. Áánemáa ámuha métsatyéhijcyá níjcyotáábé Moróoke ihjyáwúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhijcyá níjcyotáábé méíícúruwa Rejpáake Píívyéébedi ámuha medíllónema. Áánéllii ámúhake ámúhá iíñújitu o íjchívyétsómeke ó wáalloó Babiróóniá iíñújí ehniíñevu.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhjáa muurá téhulle íñéubárá píívyétúné iíñújiri méíhdé múnáaúvudi íjcyaja iyámé mihhénetu méénúmeíjyá duurúvaja dityéhjáa Píívyéébé taúhbaju cáatúnúmeíñé newáyuwáané pícyohíjcyaja. Ehdúhjáa méénuube Moitséeúvú Píívyéébe dííbyeke néhdújuco muhdúhjáa iájtyumídu. ⁴⁵ Aajájucóhjáa dítyeúvú íñetsóné tsííñé iíñújivu Píívyéébéhjáa Jotsoeéúvuma tééji múnáake íbotoácóne dííbyeke ájcujuví. Áájaréikyéhjáa ícyahíjcyá Dabíiúvú íjcyané hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa díibye Dabíiúvú waajcú ímí Píívyéébe dííbyeke píaabóne. Áánélliihyéhjáa ímílléroobe imyéénune béhja Jacóóboúvú téhdure cáánívahíjcyaa Píívyéébé wáábyuta teeja iyámé mihhénetu méénúmeíjyá cápayóove. ⁴⁷ Áronéhjáa íllíyējuco Tsaromóóvú méénune teéja. ⁴⁸ Áronáa Píívyéébe tsá íjcyatú apááñéré duurúvaja míamúnaa méénújá pañe. Muurá ihdyu íhdícyátsihjíríyé díibye. Muurá íllu dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi néehíi:

⁴⁹ Níjkyéjiri táavyéjú íjyáwá hallúrí o íjcyaae ó ejecunú páneere ííñuji. Aanéjííva ¿muhdííváne já ámuha óóma méméénuu tétsihi o íjcyaki? ⁵⁰ Aanéjucóo páneere múhdúné tsíméné íjcyane o ípívyejtsóne.

Ehdúhjáa neebe Píívyéébe íhjú uubálle múnáajpij téeveri.

⁵¹ Áronáa ámuha ávyetá nuuhéjute meíjcyámé íbuúúné ehne Píívyéébeke wáájacútúmé íbuúúnédu. Aame ámuha Píívyéébé Apííchó néené tsíhdyuré méicyahíjcyá méíhdé múnáaúvú ícyahíjcyádure. ⁵² ¿Acáa cáábyeké Píívyéébé íhjú uubálle múnáadítýú méíhdéejtéúvú pevénéré ítécunúhíjcyáhi? Muuráhjáa lílihyánuhíjcyámé ímíáábé Críjto ííñújívú tsááíñe úúbálléhíjcyárómeke. Aabée muurá Críjto tsááróóbeke ámuháýējuco mellííhyanúne. ⁵³ Muuráhjáa tsúúca ámúhama níjkyéji múnáaj téeveri Píívyéébé taúhbaju íjcyájúcooróné tsá ámuha melléébohíjcyatúne.

Ejtéeba dsíjívéne

⁵⁴ Ehdúhjáa Ejtéebá néénéllii dííbyedívú cayóobáavatémé íhwáñeene íhdónema. ⁵⁵ Aanéhjáa díibye Ejtéebá Píívyéébé Apííchó ípañe íjcyaae ájtyumí níjkyéjiri Píívyéébe íavyéjuri íjcyáábé úníuri Jetsóo íjcyáábeke. ⁵⁶ Aabéhjáa néehíi:

—Muurá ó ájtyumí Míamúnáajpidívú ípívyéévebe níjkyéjiri Píívyéébé úníuri íjcyáábeke.

⁵⁷ Ehdúhjáa díbye néérónáa íllure íñúhejúúné íwatájcóne dííbyé tujkévetu túruuvémé íhjúcunúmére. ⁵⁸ Aaméhjáa técoomítýú tsíllellu ítsájtyéébeke áámuhíjcyá néwayúúnevu. Aaméhjáa íwajyámúúné ityácóríjcámeíjyahjívú téhmetsó tsaapi ováhtsá ‘Tsáoro’ némeííbyeke.

⁵⁹ Aabéhjáa Ejtéebá dítye áámúroobéré Píívyéébema íllu íhjúváhi: “Ávyéjuúbej, tabóhí duúcu.” ⁶⁰ Átsihdyúhjáa ímímóúúvéne kéévánécoba neebe: “Ávyéjuúbej, díícúvedí íñe íjtye ímityúné méénúróneri.” Ehdúhjáa íñétsihdyu dsíjívébe. Aanéhjáa Tsáoro ímí íjtsúcunú dítye dííbyeke lííhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dáríivéne

1 Těijjúhjáa Jerotsarėeri cahcújtso múnáa ícúbáhrámeíiñe tujkéváhi. Áánetúhjáa tsújaavémé Jodéa iinújiri. Tsaatėhjáa péé Tsamáaría iinújivu. Áronáacáhjáa ihdyu uwáábojte tsá kiávú péétune. ² Aanėhjáa ímí Píivýéébeke úravýémé diibye Ejtéebaúvuke kímóóveméré cuuúhi. ³ Ááné tujkéverihjáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpíímumáyé walléémuke ícúbáhraabéré ihjáháñetu tsajtye icyúvéhoojánuki.

Tsamáaría iinújiri ímiáájú uwáábómeíñe

⁴ Áronáacáhjáa Jerotsarėetu pehíjcyámé pahúllevaré úwáábómé. ⁵ Áánetúhjáa Perípé Tsamáaría iinújiri íjcyácoomívú ipyééne téhdure úúbállėhíjcyá diibýejuco Crijóto Mėpájtyetėtsoobe íjcyane. ⁶ Áábedívuhjáa mityane míamúnáa píhcyaaavémé lleeúbucunúhíjcyá dibye úwaabóne. Aamėhjáa ítehíjcyá méénúráityúronėhí dibye méénune. ⁷ Tsaaté pañėtúhjáa naavémuke dibye wáágoomé ihjycunúméré diityé pañėtú ichivyeihíjcyáhi. Áhdurėhjáa íjpi vááúmeityúméhjíma úllėtúmėhjíke ímípyetėtsohíjcyáabe. ⁸ Áánerihjáa técoomí múnáa mityane ímíjyuuvėhi.

⁹ Áijjúhjáa íjcyaaabe tėtshiyi ‘Tsimóo’ nemeíbyé ápíichoóbe. Aabėhjáa álliibýeré pehíjcyá teene Tsamáaría múnáake. Nehíjcyaabėhjáa pane iwáájacúne. ¹⁰⁻¹¹ Áábedityúhjáa icyátújtšiméné illure diityéké dibye íapíichori álliíhíjcyá icyáhcujtšóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdyu Píivýéébé ihnáhoóma. ¹² Áánetúhjáa ihdyu Perípé Píivýéébé avýejutu íjcyané uwááboju Jetsocríjtodityújuco pájtyene úwaabóné cáhcujtsómé tsójtšótsámei wajpíímuu, walléémuu, íjcyame. ¹³ Áhdurėhjáa diibye ápíichoobe Tsimóo íjcyároobe icyáhcujtšóne illurėjuco tsójtšótsámeíñe. Aabėhjáa Perípema íjcyaaabe ullėvenúhíjcyá méénúráityúronėhí dibye méénuneri.

¹⁴ Aanėhjáa diitye Tsamáaría iinúji múnáa tsúuca Píivýéébeke cáhcujtsóné uwáábojte Jerotsarėeri íjcyame iwáájacúne wallóo diityé éllevu Péédorómútsikye Jóáamáá. ¹⁵ Aamútsihjáa téhullėvú ipyééne diityé hallúvú piáábó táumei Píivýéébeke díibýé Apíichó diityé pañėvú iúcaávekí. ¹⁶ Tsáháikyėhjáa diityé pañėvú tene úcaávetú ditye Jetsóo mémeri tsójtšótsámeijycóórónáaaca. ¹⁷ Áánėllihyėhjáa diityé hallúvú íhyójtšicu ipícyóóne dityėtsí Píivýéébeke piáábó táumeíñe tujkéveri botsíi díibýé Apíichó úcaavé diityé pañėvu.

¹⁸ Ehdúhjáa dityėtsí méénune diibye Tsimóo íajtyúmíne née diityėtsikye íáhdóiyóné dsíidsidívu. ¹⁹ Neebėhjápeé:

—Cána oke maájcu éénevu oorėjuco tsaaté hallúvú táhójtšicu o pícyóóné tujkéveri Píivýéébé Apíichó diityé pañėvú iúcaávekí.

²⁰ Áánėllihyėhjáa Péédoro née díibyeke:

—ǵíveekí múhdurá dííjtsamėi? Muurá teene dídsídsímáyé ú wágóóvėiyáhi. Úbá ú íjtsúcunú Píivýéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné díibyeke. ²¹ Muurá tsá díwáábyuta tene íjcyatú Píivýéébe uke tujkévééllėtúnėllíihye. ²² Áhdícyane eene ímityúné u íjtsámeíñe díhvėjtsóne díibyeke piáábó táumėi. Tsájíju múúne úhdi ídđáátsóvéne ábájíiveebe ímityúné

u íjtsámeíñe. ²³ Muurá ó waajácú ímityúné dípañe íjcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehníwu néhdu nééneé.

²⁴ Ehdúhjáa Péédoro diibye Tsimóoke néénéllii neebe dííbyeke:

—Ané táhallúvú Píívyéébeke piáábó métáuméí eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

²⁵ Ehdúhjáa Píívyéébé ihju Tsamáaría iññújiri patsíhjívá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsí Jerotsaréevu.

Perípe mútsí Etiopía múnáájpima

²⁶ Átsihdyúhjáa níjkyéji múnáajpi diibye Perípeke nééhií:

—Dípye Jerotsaréetu Gáátsávu pééju íñéubárá píívyétúné iññújitu pájtyéjuri.

²⁷ Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopía múnáajpi eonóócódívú tééné iññújí avyējuulle ‘Cadaátse’ némeílle dsíídsí tehmeébedívú. ²⁸ Aabéhjáa Píívyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúvájétsihdyu íjchíémiri íiññújivu óómiibye ééveebéré pehíjcyá Píívyéébé ihjúu uubálla múnáajpi Itsaiaúvú waajacuháámi.

²⁹ Áanáacáhjáa Píívyéébé Apííchóré diibye Perípeke nééhií:

—Éhmi íjchíemi duhjéte. ³⁰ Ahdújucóhjáa péébe lléébúacunúne díbye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácú íiná nééiyóné u éévehíjcyáne?

³¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsáhaá. Múhdutú ó waajacúú múha oke úwáábónejíivari.

Ehdúhjáa íñéene píúvaabe dííbyeke íjchíémí pañévu. ³² Aanéhjáa Píívyéébé ihju cáátúnúmeíñé díbye éévehíjcyáne íllu nééhií:

Obééjake múúne illííhyánu dítye tsájtyedu tsajtyémé dííbyeke. Aabe pevétsihjídú íjcyáábeke dsíjívetsómé éhne múúne obééjáwu pevétsihjídú íjcyáábeke dítye níttsudu. ³³ Áábeke idátsó meenúme. Aabe íññújiri tsá íjcyájúcootúne. Aane íñe ¿múha téjyú múnáadítýú úúbálléiyá muhdúhjáa téjyú míamúnaa ícyahíjcyáne?

Ehdúhjáa nééne éévehíjcyáabe.

³⁴ Átsihdyúhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíñeúvú duubállé múhdityúhjáa ehdu Píívyéébé ihjúu uubálla múnáajpi nééneé. ¿A íhdityu, mítýá tsíjpihdítýúpeé?

³⁵ Áánélliihyéhjáa teene díbye éévehíjcyánetu úwáaboobe dííbyeke ímiáájú Jetsóodítýú íjcyáne úwáaboju. ³⁶ Aamútsíhjáa péhíjcyamútsí úújeté tsátsii nújpacyo íjcyátsihvu. Átsihvúhjáa diibye eonóócó néé Perípeke:

—ÍÉje, íchííhya nújpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíí u tsójtsóityuróne?

³⁷ Áánélliihyéhjáa Perípé néé dííbyeke:

—Íhdyu tehdújucó ímiááné u cáhcújtsóhajchííjyu. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ímiááné ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchi íjcyáábeke.

³⁸ Áánélliihyéhjáa Perípé néé díbye íjchíemi idyáíívyétsoki. Áámítúhjáa íñítyéne peemútsí teene nújpacyó pañévu Perípé dííbyeke itsójtsoki.

³⁹ Átsihdyúhjáa dítyétsí íjchívyénáa Píívyéébé Apííchóré tsajtyéjucó Perípeke. Áábekéhjáa tsáhájucó eonóócó ájtyúmitúne. Átsihdyúhjáa iiyéjucó díbye péhíjcyáne tsáimijyúure. ⁴⁰ Áanáacáhjáa diibye Perípé Atsóótó cóomijyucó. Aabéhjáa pacóómiváryé úwáaboobéré péhíjcyáabe úújeté Tsetsaréavu.

9

Tsáoro Jetsóoke cáhcútsóne
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Áané tujkéverihjáa Tsáoro llihyánúllehjýcá cahcújtso múnáake. Aabéhjáa péé llúúvájte avyéjúúbe éllevu waajácuháámí ityáúmeiki. 2 Aanéhjáa dibye ájcúháámima peebe Damájcóri íjcyáné pihcyáávejáané avyéjújte éllevu néhcoobéré Críjtodítýú íjcyáné uwááboju úráavyehjýcýameke Jerotsaréevu itsájtýe wajpíímumáyé walléémuke. 3 Aabéhjáa téhullévú juuváyí péébe tsúúca técoomívú píihírónáa dílbyedívú peete cádiivyé cáámetu. 4 Aanéhjáa dílbyeke baavu íjcaáyoóbeke Jetsóó dibye ájtyúmítuubéré néehíi:

—¡Tsáoj, Tsááoroj! ¿íveekíami oke ú pátsárcýohjýcýaj?

5 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjúúbej?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Oo Jetsóó oke u pátsárcýohjýcýaabe. Árónáa muurá uure ú tútávátámeihjýcá éhne múúne ócáji naatsóú íñúbjícóne iye tútávátámeidyu.

6 Áánerihjáa Tsáoro íllityébé úúvécnúúbére néehíi:

—Ávyéjúúbej, ¿aanéhaca íná ú imíllé o méénune?

Áánélliihyéhjáa Jetsóó dibye ájtyúmítuubéré néehíi:

—Wa ihdyu dipye kiávúhjané u péhullévú. Téhullévúi uke neeímýé íná u méénúñe.

7 Áánerihjáa dílbyema pééme mítyane íllityé ditye ájtyúmítuubéré dílbyema íhjúváneeri. 8 Aabéhjáa baatu íjyócúúvétsihdyu tsáhájucó hállúvatúne. Áábekéhjáa patóhcoríyéjucó ditye úújetétsóné teene Damájcovu. 9 Aabéhjáa téhulle pápilhchúúj coojívá hállúvátuube íjcyaaabe tsá majchóubaré, adóubaré, méénutúne.

10 Áijyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananía íjcyáábedívú Jetsóó naavédú néene íbóhówajcárótsihvu dilló dílbyeke. Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjúúbej?

11 Áánélliihyéhjáa neebe dílbyeke:

—Cáhawáa ‘Ímianéjcu’ némeíñe ulléjijtónvú pééne Jóoda ja dillo Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeíbyekej. Muurá tééjari íjcyaaabe piáábó táúmeihjýcá Pívyébeke. 12 Aabe téhdure naavédú néene ííténé pañe ájtyumí dílbyé hallúvú díhyójtscu u pícyoone dibye tsiíñe ihállúvaki.

13 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Ananía néehíi:

—Ávyéjúúbej, mítyame oke úúbállehjýcá díbyévá Jerotsaréeri díuwaáboju cáhcújtsómeke ímityúné méénuhjýcýane. 14 Aabe muurá eene íllevu tsáá llúúvájte avyéjújte nééjuri cahcújtso múnáake itsájtýeki.

15 Árónáacáhjáa Jetsóó néehíi:

—Wa ihdyu dipye dílbye éllevej. Muurá téhdure óhdityu íjcyáné uwááboju úwááboobéré pehíjcyaa tsííñe íñújíine múnáake íavyéjútéhjimájucó. Áhdure ámuha ímúnaa íjraéémuke úwáábóíbye. 16 Áábeke ó waajácútsóó muhdú dibye téené déjúcotu ícúbáhrámeíñe.

17 Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii péjúcoobe Ananíá diibye Tsáoro Ijcyajávu. Aabéhjáa tééjá pañévu iúcaávéne díibye hallúvú íhyójtšicu ipícyóóne néé díibyeke:

—Muúbej, Avyējuube Jetsóó éhneváa juuváyí u tsáánaa úhdivu bóhówááveebe oke wallóo diéllevu uuva tšiine u hallúváábé pañévu Píivyéébé Apííchó iúcaáveki.

18 Ehdúhjáa Ananíá néénemáyé íhyálluúucú pañétú amóóbé miíhédú nééne áákityéné boone hállúvájúcoobe. Aabéhjáa illurējuco tsójtšótsámeííne.

19 Átsihdyúhjáa botsíi imájchóne tsíjpanúúbe. Aabéhjáa teene Damájcori Ijcyáné cahcújtso múnáama múhdúj coojívárá Ijcyáhi.

Tsáoro Damájcotu úwáábótujkénúne

20 Átsihdyúhjáa tsúúca úwáábótujkénuube diityé pihcyáávejááné pañévu. Aabéhjáa nehíjcyá ímiááné Jetsóó Píivyéébé Hajchi Ijcyane. 21 Áánerihjáa pámeere iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Acáa tsá áanu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dáriívehíjcyatú Jerotsaréeri? Diibyejúco muurá ííne íllevu tsááne llúúvájte avyējujté éllevu tsaatéke ítsájtyeki.

22 Ehdúhjáa ditye néjcatsíyónáa éhniínevúre iúwáábóné pañe nehíjcyaae ímiááné diibyejúco Jetsóó Criíto Ijcyane. Áánerihjáa illure tsájúréévétsoobe imúnaa jodíómuke teene Damájcori Ijcyámeke.

Tsáoro pállójcóné

23 Átsihdyúhjáa diitye imúnaa Ijcyarómé pítyácójcatsí díibyeke illíihyánúroki. 24 Áánemáhjáa pécóhájchótá cójáhájchótá téhmehíjcyarómé técoomí llehówááné díibyeke illíihyánuki. Áronáacáhjáa waajácújúcoobe teéne. 25 Áábekéhjáa cahcújtso múnáa úvérújtší pañévu iúacóóbeke pejco niityétsó técoomí míhletátú áachívújuco. Ehdúhjáa pállójcoobe Tsáoro ditye llíihyánúyónetu.

Tsáoro Jerotsaréeri

26 Aabéhjáa Jerotsaréevu úújetéébé imíllérá íñahbévjácatsííne técoomíyí Ijcyáné cahcújtso múnáama. Áróóbedíhjáa illure íllityéme. Tsáháikyéhjáa ditye wáájácútú díbye téhdure cáhcujtsójcúooné Jetsóoke. 27 Áábekéhjáa Benabéé úwáábojté éllevu ítsájtyéébedívú waajácútsó diityéke ímííneúvu. Úúbálleebéhjáa diityéke múhdú Jetsóó juuváj piínévu díibyedívú bóhówáávéébema íhjuvátšihdyu péébe díibyedítúyú Ijcyáné úwááboju Damájco múnáake íínerí íllityétuube úúbállehíjcyáne. 28 Aabéhjáa Jerotsaréeri Ijcyaae diityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye imúnaa cáhcújtšótúmeke íínerí íllityétuúbe. 29 Aanéhjáa tsaate imúnaa Ijcyarómé griéégómú ihjyúriyējuco ihjyuvámé díibye ma ítyáhájcatsííne llíihyánúlléhíjcyá díibyeke. 30 Aanéhjáa íñahbéjté cahcújtso múnáa iwáájácúne tsajtyé díibyeke Tssetsaréavu. Átsihdyúhjáa wallóomé díibyeke Táátsóvuú.

31 Áijyúhjáa Jodéaa, Gariréaa, Tsamááriaa, Ijcyáné íñújínéri Ijcyáné cahcújtso múnáa tsáimiyējuco Ijcyane Píivyéébé Apííchóré diityéke píáábóneri. Aaméhjáa éhniíínevu lílyaatéhi.

Enéá ímíjpyeténe

³² Téhdurehjáa Péédoro pahúllevaré ááhíveebéré péhíjcyaaabe úujeté Ríidári íjcyané cahcútso múnáadívu. ³³ Aabéhjáa téhulle ájtyúmité ‘Enéa’ némeíbyeke 8 pijcyábájucu íjpi vaaúmeityúneri chémehíjcyáabeke. ³⁴ Áabekéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúuca Jetsocríjtó uke bóhiitsóhi. Ahdícyane dácúúvéne illuréjucu dicyúwá dímbájcho.

Ahdújucóhjáa díbye téjyuré ácuuvéne. ³⁵ Aanéhjáa Ríidaá, Tsaróoo, íjcyáoomícyu múnaa íajtyúmine muhdúhjáa íicyahíjcyanehíjí íhvéjtsóne Jetsóokéréjucu cáhcujtsóne.

Dóoca bóhine idsíjívétsihdy

³⁶ Téjyúhjáa íjcyalle cahcútso múnáalle Jóopéri Tabítá griéégómú ihjyúri ‘Dóocaá’ némeille. Aalléhjáa ávyetá ímiáallé íjcyalle píáábohíjcyá ídaátsóméhjike. ³⁷ Aalléhjáa téjyuc chémelle dsíjivéhi. Áalleuvukéhjáa íñíjtyúne picyóomé cáámééíjiri íjcyané mójcóhó pañévu. ³⁸ Áijyúhjáa díbye Péédoro íjcyacóomí Ríida píhíre teene Jóópétuú. Aanéhjáa cahcútso múnaa díbye kíá íjcyane iwáájácúne wallóo mítyétsikye díbye éllevu. Aamútsíhjáa neeté dífbyeke:

—Uuva ú peé ícúu múúha éllevu.

³⁹ Ahdújucóhjáa díbye péene diityétsimájucu técoomívu. Aabéhjáa úujetéébeke tsajtyémé teene mójcóhó pañévu kíá tééhouúvú íjcyáhullévu. Áánacáhjáa tétsihyí píábájyujte walléemú máatyóri íjcyame úujétsópejtsó dífbyeke dílleúvúhjáa dsíchohíjcyané wajyámuunévu. ⁴⁰ Áané boonétúhjáa pámeekéré áachívú íjchívyétsóne Píívyéébema ihjyúvaabe ímímóúúvénema. Aabéhjáa dílleúvudívú ííteebéré néehíí:

—Tabítaj, múúhama dacúúve.

Ehdúhjáa díbye néenemáyé ítjúcoólle. Aalléhjáa dífbyeke íajtyúmine tsúuca ácuuvéhi. ⁴¹ Áallekéhjáa íhyójtscutu íekéévéne íyóucjároobe. Áánemáhjáa cahcútso múnáama píábájyujtéke ípíúváne úujétsoobe tsúuca bóhííledívu. ⁴² Aanéhjáa teene Jóópé múnaa mítyame iwáájácúne cáhcujtsó Jetsóoke. ⁴³ Átsihdyúhjáa Péédoro coévahíí tsúcájá técoomívu ‘mííhéné ímbájchoobe’ némeíbyé Tsimóo jávu.

10

Péedorómútsí Conéeríoma

¹ Íjcyaaabéhjáa Tsetsaréari ‘Conéerío’ némeíbyé tsáha múnaa ‘Itariáno’ némeííne tsoadáhomí avyéjuube íjcyaaabe. ² Aabéhjáa pájyuvaré Píívyéébeke píáábó ityáúmeííne ícyahíjcyá muhdú díbye ímíllédu. Pámeemáyéhjáa ínyájkímuma duurúvahíjcyámé dífbyeke. Áhduréhjáa jodíómuke píáábohíjcyaaabe panévaturé. ³ Aabéhjáa tsájcuuve naavédú neéne ííténé pañe ájtyumí níjkyéjii múnáajpi dífbye éllevu tsáanéé. ⁴ Aabéhjáa dífbyeke díllónéllii íllityécunúúbére dífbyedívú ííteebéré néehíí:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú píáábó dífbyeke u táúmeíhíjcyáne. Áhdure ímí íjtsúcunúúbé ídaátsóméhjike u píáábohíjcyáne. ⁵ Ahdícyane Jóópévu tsaatéke wallóo dítye íujcuté Tsimóoke dífbyere ‘Péédoro’ némeíbyeke. ⁶ Téhulle

muurá diibye tsijpi Tsimóó ‘mííhéné imibájchoóbe’ némeíbye ja únéú únuri íjcyáari. Diibye uke neé íná u méénuíñe.

⁷ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conéeríoke íñéene pééne boone píúvaabe mítyétsi ínúú múnáajtétsikyé. Áhduréhjáa píúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Píívyéébeke úráávyehíjcyáábeke ityújkevéélléébeke. ⁸ Áamekéhjáa ímíñeúvú íúúbálléne wálloobe teene Jóópévu.

⁹ Aaméhjáa péhijcyámé tsíjyú tsúúca técoomíj píhíríjyúco íjcyánáa Pééodoro nériivyé já hallúvú Píívyéébema íhhyúva cójípínéjyúco íjcyáíñáaaca.

¹⁰ Téjyúhjáa mítyane ajoyábáavatéébe. Áábemáhjáa dítye majcho méénúné hajchótá tétsii íjcyáábedívú naavédú néene bóhówaavéhi. ¹¹ Áané pañéhjáa ájtyúmiíbe cáámetu wáyámúbácobádú néene téjtyóhjitú dóhjívané dífbyedívú nítyene. ¹² Áhbácóbá pañéhjáa pañévámé pamévá jodíómú dóótúné iyáme.

¹³ Áamedívúhjáa díbye úllévenúrónáa Píívyéébe dífbyeke néehíi:

—Aatyédítýú bo tsaatéké lííhyánúmeke tsájtyéne didyoy.

¹⁴ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsáha, Avyéjuúbey, tehdúí mújyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtéke.

¹⁵ Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

—¿íveeki doorátujtédivú ú meménú ímiáámé íjcyámeke?

¹⁶ Ehdúhjáa dífbyeke Píívyéébe neé pápíhchúújyúva. Áané boonéhjáa tsiíñe píéhullévúré péene cáámevu. ¹⁷ Ááneríhjáa díbye ítsámeíhíjcyánáa tsúúca lléehowávú wajtsíjucóomé Conéerío walló múnáa díbye íjcyaja dílloméré péhijcyáme. ¹⁸ Aaméhjáa dílló téjari díbye íjcyáhajchííjyú.

¹⁹ Aabéhjáa tééne íjtsaméiyéi íjcyánáa tsiíñe Píívyéébé Apííchó neé dífbyeke: —Pápihchúúmeva uke nehcóhi. ²⁰ Díityémá peeco íná néétuubére. Muurá oore ó wallóó díityéké díéllevu.

²¹ Áhdújucóhjáa díbye díityé éllevu ipyééne nééneé:

—¿A oke ámuha ménéhcóhi? ¿Aca muhdú néénéllíi ímichi ámuha metsáá taéllevu?

²² Áánéllíihyéhjáa neéme dífbyeke:

—Íhdyu muha metsáá tsodáhómú avyéjuube Conéerío ímiáábé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyáábeke ámuha múnáa jodíómú ímí ítsúcunúhíjcyaae neéjuri. Dífbyekéváa níjkyéji múnáajpi neé dífbye jávú u péene dífbyema u íhhyúvaki.

²³ Ehdúhjáa dítye néénéllíi Pééodoro díityéké neé dítyéi icyúva tépejco tétsii. Átsihdyúhjáa botsíi tsíjcyooji díityémá péébeke tsaate cahcújtso múnáa nahbénúhi.

²⁴ Aaméhjáa tsíjyú úújeté Tsetsaréavu eenéne Conéerío íhyájkímuma íñáhbévajtéké ipíúvámema dífbyeke téhmejíjcyátsíhvu. ²⁵ Aanéhjáa Pééodoro dífbye jávú ááhívéiyóné íhdéré íjchívyéíñe dífbyé úmíwávú mímóúúvetéébé dífbyeke idyúúrvaki. ²⁶ Áronáacáhjáa Pééodoro dífbyeke néehíi:

—Díjyocúúve. Muurá úhdure oo míamúnáajpi.

²⁷ Ehdúhjáa dífbyema íhhyúvaabéré téjéj pañévú úcááveebe úújeté mítyane míamúnáa tétsíhvu píhcyáávemedívú. ²⁸ Áamekéhjáa neébe:

—Amuúhaj, muurá ámuha méwaajácú tsá mújyú jodíómuube tsiíñé íñúji múnáajpiima íñáhbévájcatsíñe dífbyé já pañévú úcáávéityuróne. Áronáa Píívyéébe oke neé tsaatéké átéréjitédí o díllótuki. ²⁹ Áhdújyúco muurá íñe o

tsááne ‘tsiíjyu’ néétuubéré oke ámuha mepíúváneéllíihye. Aane ícyooa ó imíllé o wáájacúné muhdú néénéllíi ímichi ámuha oke mepíúváne.

³⁰ Áánéllíihyéhjáa Conéerio nées dííbyeke:

—Ícyooaá cuuve íchihyi tahjári májchótuube Píivyéébema o íhjuvahiíjyáábedívú tsaapi óhdivu bóhówaavé ávyeta íwajyámú áchaúcunúúbe. Áánetu tsúúca mee píinéehójsij coojívájucu. ³¹ Aabée oke nééhií: “Píivyéébe muurá lleebó dííbyema u íhjuvahiíjyáne. Téhdure ímí íjtsúcunúúbe ídáátsóméhjike u píáábohíjyáne. ³² Áánéllíi walló tsaatéké Jóópévu dítye íjcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédo’ némeíbyeke. Téhulle muurá dííbye tsijpi Tsimóó ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeíbye ja únéú únuri íjcyáari. Aabe ihdyu óví itsáácooca úúma íhjuváhi.” ³³ Ehdúu oke díbye néénéllíi díéllevu ó wallóó uke dítye íjcutéki. Aabe ihdyu tehdújucu u tsááne ímí tsame meíjyca Píivyéébema. Aane ícyooa muha méimíllé Píivyéébéé uke níwaavéné múúhake u úúballéne.

Péédo Conéeríomuke úwaabóne

³⁴ Áánéllíihyéhjáa Péédo nééhií:

—Ícyooa ihdyu ímiááné ó waajácú Píivyéébe pámeekéré tsahturé wájyune. ³⁵ Muurá tsiíñé íñújíine múnáadítú múhdumé díbye ímíllédu íjcyámeke ímí íjtsúcunúúbe. ³⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújucu dííbyere Píivyéébe muuha íjraéémú íhdéjéttúvuke néhíjyáné tsaímíyé dííbyema meíjyáiñé uwááboju mééma íjcyáiñé páme Avyéjuubéré íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri. ³⁷ Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáa múúhá íñújí Garíreatu tene tújkeváne éhnee Jóáávu uúwáabóne tsótsóhíjyáné boonétu. ³⁸ Muuráhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévu Píivyéébe Ípííchó picyóó díbye téené íhnáhoori íbóhítsóhíjyca naavéné túkevéjtsójú pañe íjcyame ícúbáhrámeíhíjyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjucu díbye méénuhíjyáné Píivyéébe dííbyema íjcyánéllíihye. ³⁹ Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáa díbye méénuhíjyáné Jodéa íñújírii, Jerotsaréerii, íjcyane. Ááne boonétúu dííbyeke líihyanúme páwachékevu. ⁴⁰ Áróóbeké Píivyéébe 3 coojívatu tsiíñé íbóhítsóóbeke bóhówajcáro múúhadívu. ⁴¹ Áronáacá tsá pamévadívuré díbye bóhówáávetúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújucu Píivyéébe múúhake dííbyé uubállé muha meméénúimeye méménúmedívuré bóhówááveébe. Áábemáa muurá muha mémajchóhi. ⁴² Ájyúu múúhake níwááveíñuube muha meúwáabo ímiáájú pámeekéré míamúnáake. Áhdurée neebe muha meúúballé Píivyéébéé dííbyeke néhdújucu pámeere dsíjívéjúcóóróméhjima muhdú dítye ícyahíjyáné díbye ímibájchoíñe. ⁴³ Téhduréhjáa muurá tsúúcajátújucu Píivyéébé íhjuu uuballe múnaa néhíjyáné dííbyeke cáhcújtsómé ímityuháñé ábájívémeíñe. Ehdúhjáa neebe Péédo.

Jodíomú íjcyátúme pañévu Píivyéébé Apííchó úcaavéne

⁴⁴ Aabéhjáa íwáábó pínéévéneá tsúúca Píivyéébé Apííchó úcaavé pámeere múhdumé díbye úwaabóné cáhcújtsómé pañévu. ⁴⁵ Áaneríhjáa ímúnáa dííbyemáa péeme ullévenú jodíomú íjcyátúrómé pañévu Píivyéébé Apííchó úcááveneri. ⁴⁶ Aaméhjáa lleebúcunú Píivyéébeke dítye dúúruváne tsíjtyéhjí íhjuháñé íwáájacútúrójúhíri. ⁴⁷ Áamekéhjáa neebe Péédo:

—Tsúuca muurá diitye pañe ijcyané Píivyéébé Apííchó ññe mépañe iijcyadu. Áánéllii tsúuca piivyétémé itsójsótsámeíñe.

⁴⁸ Ehdúhjáa ññéene neebe illuréjuco ditye itsójsótsámeí dííbyedívú Jetsocrijo mémeri. Áábekéhjáa néeme dibyéi diityémá iijcy tsuucájááneúvu.

11

Muhdú tene pájtyene Péédoro úúballéne

¹ Aanéhjáa Jodéari ijcyané uwáábojtémá tsijtye cahcújtso múnaa waajácújucoó jodíómú Ijcyáturómé tsúuca Píivyéébé uwááboju cáhcujtsóne.

² Áanáacáhjáa Péédoro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áábedityúhjáa tsaate cahcújtso múnaa Ijcyájúcoorómé íhdééné tauhbaju úraavyémé ihjyúvahijcyáhi.

³ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Acáa íveekí memúnaa jodíómú Ijcyátúmeke ááhíveebéré u péébe diityémá ú máchohijcyáhi?

⁴ Áánélliihyéhjáa úúballébe páneere idyéjúcotu muhdúhjáa dííbyema tene pájtyene.

⁵ Neebéhjáapéé:

—Muuráhjáa ihdyu Jóópéri o Ijcyabe Píivyéébema o íhjyúvahijcyánaa óhdivu naavédú néene bóhówáávéne pañe ó ájtyumí wájyamúbáacobádú néene téjtyóhijtu dóhjívané cáámetu óhdivu níityene. ⁶ Áánevuú o úllévenúróne botsíi ímíñeúvú o íitebe ó ájtyumí téené pañe pamévá iyámé doorátujte Ijcyane.

⁷ Áamedívúu o íítehjýcárónáa Píivyéébe oke néehíi: “Aatyédítýú bo tsaatéke llííhyánúmeke tsájtyéne didyoy.” ⁸ Áronáacáa o néehíi: “Tsáha, Ávyéjuubej, tehdui múijyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujteke.” ⁹ Áánélliihyéé oke neébe: “¿Íveekí doorátujtédívú ú mémenúné ímiáámé Ijcyámeke?” ¹⁰ Ehdúu oke pápíhchúúijyúvú díbye néené boone piéhullévúré pééne cáámevu. ¹¹ Ááné tujkéveríhjýa tsúuca o Ijcyajávú wajtsíjyucóómé pápíhchúúmeva Tsetsaréatu ditye taéllevu wáalloome. ¹² Áámemájucóo o pééne Píivyéébé Apííchóré oke tükévéjtsóneri ññá néétuubére. Áábemájucóo idyé Ijtye 6-meva óoma úújeténé oke píúváabe jávu. ¹³ Aabée múúhakye úúballé níjkyéji múnáajpíváa idyé dííbyedívú ihjyávú íbóhówáávéne dííbyeke nééneé: “Jóópévu tsaatéke wallo ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeííbyeke. ¹⁴ Dííbye ihdyu uke neé muhdú ámuha díhyájkímuma mewágóóóféyónetu mepájtyetéíñe.” Ehdúu múúhakye úúballébe. ¹⁵ Ááné boonétúu diityéké o úwáábómé pañévu Píivyéébé Apííchó úcaavé éhnée mépañévu iúcaavédu. ¹⁶ Téijyúu ó ítsaavé éhnée Ávyéjuube Jetsóó íllu nééneé: “Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsóhijcyané núpácýori. Áánetu ihdyu ámuhá pañévu Píivyéébé Apííchó úcááveehi.” Ehdúu Jetsóó néene ó ítsaavé ténetu. ¹⁷ Muuráhjáa dííbyeke ditye cáhcújtsónéllii Píivyéébé Apííchó diitye pañévu úcaavé éhnée mépañévu iúcaavédu. Ehdúu Píivyéébe íimíllédú méénune tehdu muhdú o méénúíyónejíívari.

¹⁸ Ehdúhjáa Péédoro Jerotsaréeri Ijcyané cahcújtso múnáake néénéllii tsáhájucó ññá ditye néétú dííbyeke. Aaméhjáa Píivyéébeke dúúruvámé néehíi:

—Píivyéébéhaca téhdure jodíómú Ijcyátúróméke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa íicyahijcyané ííhvéjtsóne ímiánejuvú pájtyémé múijyú

idsíjívéjúcóóityúne bóhí iújcuki. Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeri Ijcyáné cahcújtso múnaa.

Ajtiokíari Ijcyáné cahcújtso múnaa

¹⁹ Muuráhjáa Ejtéebaúvuke ditye dsíjívétsóné boone téhdure tsijtye cahcújtso múnáake ímityúné dáriivéme. Áanetúhjáa tsaate wáá Peníitsiávu, 'Chíipere' némeíñe caapáhovu, Ajtiokíavu, Ijcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Críjtodityú Ijcyáné úwááboju apáámyekéré imúnaa jodíómuke. Tsáháhjáa tsijtyeke ditye úwáábohíjcyatúne. ²⁰ Áronáacáhjáa tsijtye Chíiperétú tsáané cahcújtso múnáama Tsiréene múnaa Ajtiokíavu wájtstime úwaabóvá jodíómú Ijcyátúromeke. ²¹ Áamekéhjáa Píivyéébe píaabómé muhdú ícyahíjcyanehjí ihhéjtsóné díbyekéréjuco cáhcujtsóné.

²² Aanéhjáa Jerotsaréeri Ijcyáné cahcújtso múnaa iwáájacúne wallóó Benabéke téhullévu. ²³ Aabéhjáa téhullévu úujetéébe waajacú muhdú ímiáané Píivyéébe diityéké píaabóne. Áaneríhjýa mítyane ímíjyúúveebe diityéké tükévétsohíjcyá ditye ímíñeúvú Jetsóoke iúráavyeki. ²⁴ Ehdúhjáa diityéké neebe ímí Píivyéébe cáhcújtsóobeke díbyé Apíichó tükévétsohíjcyaa. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcujtsóhi.

²⁵ Átsihdyúhjáa Táátsovu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú iújcújéebema tsiíñe óómimútsí Ajtiokíavu. ²⁶ Aamútsihjýa tétsíi cahcújtso múnáama tsáne pijcyabá Ijcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áijyúhjáa botsíi cahcújtso múnáake dillómé 'Crijtíánómudi' Críjtó uráávye múnáake.

²⁷ Áanáacáhjáa úwáábojtédityú tsaate Píivyéébe ihjyú uubálle múnaa Ijcyane péé Jerotsaréetu Ajtiokíavu. ²⁸ Áamedityúhjáa 'Agáábo' némeíbyé diityéj pñnévú íjyócuúvéne néé áyaba Ijcyañé íñújiri Píivyéébe Apíichó tükévéjtsóneri iwáájacúne. Ahdújucóhjýa tene Ijcyane Cáráóodio ávyéjuube Ijcyáijyu. ²⁹ Áánéllihyéhjáa Ajtiokíari Ijcyáné cahcújtso múnaa íjtsámeí muhdú tsáapiitsa píááboíñe Jodéari Ijcyáné cahcújtso múnáake. ³⁰ Ahdújucóhjýa ditye méénune. Áanemáhjáa diityétsí Benabéemútsikye Tsáorómá wallóómé téhulle Ijcyáné cahcújtso múnáá tükévéjtsójté éllevu.

12

Jacóoboke illíhyánúne Pééedoróké ditye cívéhoojánúne

¹ Áijyúhjýa ávyéjuube Heróodé ímityúné dáriivé tsaate cahcújtso múnáake. ² Díibyhéhjáa muurá nééjuri Jóáá nahbe Jacóoboke lliihyánúmé icyáváájconeri. ³ Aanéhjáa ímí pajtyé imúnaa jodíómú Jetsóoke cáhcujtsótúmeke. Átsihdyúhjýa neebe Pééedorókeréjuco ditye iekééveki. Ehdúhjýa meenúme pajtyété wañéhjí pañe óorítýune pááá máchómeihíjcyáijyu. ⁴ Áábekéhjáa icyúvéhoojánúubedívú téhmétsoobe tsodáhómú 16-meva Ijcyámeke ditye ityéhme pñnéhójtímevátsáhjidi. Áanemáhjáa íjtsámeíbyé téené pajtyétavúí íjchívyétsóobedívú iúújétsóíñe tsijtyeke ditye muhdú íñéekíi. ⁵ Áábé hallúvúhjýa cahcújtso múnaa píáábó táumeihíjcyá Píivyéébeke.

Píivyéébe Pééedoróké cívéhóójatu Ijchívyetsóné

⁶ Aanéhjáa tsitsíivevu díibye Heróodé díibyedívú tsijtyeke úujétsóiyó péjco cúwaabe panéjcváácutu úwááñéhityu tsodáhómútsidítýú dóhjýaabe. Áanetúhjýa tsijtye imyéénuhíjcyádú téhmé péjcové tééjá lleehówa.

7 Áronáacáhjáa níjkyéji múnáajpi dííbyedívu úújetéébedítýú peete cádiúcunú páneere teene cúvehóójá pañe. Aabéhjáa dííbyeke cávihyiñú ‘muúbe, dájkyeé’ néébere. Ehdúhjáa díbye néénemáyé úwáañehi córíveíñú dííbyé hótšijkejiñcutu. 8 Áábekéhjáa neebe díbye íwajámúúné ímbájkímeyéñe íjtyúhápaajinevu iújcámeiki. Ahdújucóhjáa ímbájkímeyéíbyeke neebe:

—Ayúwa díwajámú hállúejávú dávoóveíñúne dichá tadyéjurij.

9 Ahdújucóhjáa dííbye déjutu péébe íjtsúcunú ímiáané íjcyátúneúvudu. Íjtsúcunúúbéhjáa naavédú néenere íiténé pañe íajtyumíne. 10 Áronáacáhjáa tsúuca pajtyémútsí tujkénúetsíi, hállúvúetsíi, téhmehíjcyámútsikye. Átsihdyúhjáa úújetémútsí ulléjjítovuréjuco mejchívyéné leehówá úwáñewáánetu méénúmeíwavu. Aawáhjáa iye díityétsima páyúúvénetu íjchívyemútsí tсамútsí peerá teene ulléjjítori díbye níjkyéji múnáajpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu ílluréjuco dííbyedítýú pééneé.

11 Átsihvúhjáa botsíi ímiáané íjcyane iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íñe ímiáané Píívyéébe níjkyéji múnáajpikye taéllevu wallóo oke díbye ípájtyetétso Heróódé hójtsí pañétu? Áhdure oke pájtyetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke ímillédú méénúíyónetu.

12 Ehdúhjáa néeneri íjtsámeíbyéré péé Jóáa dííbyere ‘Máácoó’ némeíbyéj tsíju Maaría jávu. Áijyúhjáa tééjavu cahcújtso múnaa ípíhcyáávéne Píívyéébema íhjuvúhíjcyáhi. 13 Áánáacáhjáa llééhówatu áachí éhnéjcutu díllóhíjcyaaabe díityéke. Áánéllíihyéhjáa bádsíjcaja ‘Róódeé’ némeíllé íjchívyeyéñúne úújeté múha íjcyane iwáájácuki. 14 Aalléhjáa Pééedorój ké illééboñe mítyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa dííbyekéi pááyúcutulléré ícúci tsiíñe íoómíñe úúbáletté díityéke.

15 Áronáacáhjáa díílleke nepejtsóme:

—Ílluréubá ú meívatéhi. Tsáháubá dííbye íjcyatúne. Níjkyéji múnáajpiyéubá dííbyé uubállema tsáábeke ú néehíi.

16 Áánáacáhjáa Pééodoro éhniíñevúré díllóhíjcyá llééhówatu. Áábekéhjáa botsíi ípááyúcutúbedi mítyane ullévenúme. 17 Áámekéhjáa íhyójtširíyé neebe dítye cúvehulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa úúbáleebe díityéké muhdú Píívyéébe dííbyeke cúvehóójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neebe díityéke:

—Aane tsáma méúúbálleco Jacóóboké tsijtye cahcújtso múnáama.

Ehdúhjáa íñéene tsiéllévuréjuco díbye pééne díityédítýu.

18 Aanéhjáa tsitsíívevu tsodáhomú eené dííbyeke téhmehíjcyámé úvánujcátsí múhdutú kiávú díbye péeneri. 19 Ááme éllévúhjáa dííbye Heróódé wallóo tsatéké dítye teene cúvehóójá iúújeté dííbyeke. Aaméhjáa ájtyúmítúnéllíi ímíñeúvú díitye tehme múnáake idíllórone ílluréjuco díbye lííhyanútsóné díityédítýu. Áánemáhjáa teene Jodéa íñújitu peebe Tsetsaréavu.

Heróódé dsíjivéne

20 Aabéhjáa tsarílléhíjcyá Tííróma Tsidóo coomícyu múnáake. Ároméhjáa dííbyé íñújíturé majcho iúcuhijcyanéllíi imíllé díbye díityémá ímíjyuuvéne. Áánéllíihyéhjáa tsaméhjí ímíñeúvú ípítyácójcatsíñe péé dííbyé píááboobe Bárájo éllévu. Áábekéhjáa néeme díbye Heróódeke íñéé díbye díityémá ímíjyúúveki. Aanéhjáa ímí íjtsúcunúnéllíi neetéébé dííbyeke díbye díityémá ímíjyúúveki. 21 Áánéllíihyéhjáa díityéké éevebe kéjcoojí díityémá íhjuvúvaíñe. Ájcoojíhjáa

úújetédú íavyéjú wajyámuvu iúcaávéne íavyéjú iyyáwá hallúvú ácuúveebe di-ityémá ihjyúvaki. ²² Áaneréjucóhjáa tsaate kéévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene ihjyúvaabéubá tsá míamúnáajpi íjcyatúne. ¡Píivyééberéubá díbye! ²³ Ehdúhjáa ditye néenemáyé níjkyéji múnáajpi Heróódeke baavu íjcaáyoóbeke chémetsóhi. Aabéhjáa illuréjuco dsíjivéné iúúvaténeri. Ehdúhjáa díbyeke pajtyéné íveekí Píivyéébeke ávyéjújtsotúmé míamúnaa díbyekéré ávyéjújtsóné ímí díbye íjtsúcunúné déjúcotu.

²⁴ Áijyúhjáa Píivyéébé uwááboju éhniíñevu tsújaavé pahúllevá múnáadivu.

²⁵ Áanetúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóó Ajtiokííavu tétsíi cahcújtsó múnáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnáake piáábóne dsíidsidívu díityéké íajcújétsihdyu. Aamútsíhjáa tsajtyé Jóááke díbyere ‘Máaco’ némeíbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

¹ Áijyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtsó múnáama íjcyámé Píivyéébé ihjyú uwáábojte illuúme: Díibye Benabéee, Tsimóó díbyere ‘Cúúvéébeé’ némeíbyee, Tsiréene múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréá iinújí avyējuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsaijyú píivyéébee, Tsáoroo, éhdume. Áamedítúhjáa tsaate úwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áanetúhjáa tsijtye úwáábohíjcyá tsúúca díbyeke cáhcújtsómeke. ² Aaméhjáa tsájcooji májchotúmé Píivyéébeke dúúrúvameke díbyé Apííchó néehii:

—Óóma mémeménú Benabéemútsikye Tsáorómá tsúúcajátújucóó díityétsidyítú o íjtsámeíñé wákimyéi díityétsí imyéénuki.

³ Ahdújucóhjáa díityétsí hallúvú íhyótsine ípícyóóne ditye táumeíñé piáábó Píivyéébeke. Átsihdyúhjáa ípítyájcómútsikye illuréjuco ditye wáalloone.

Benabéemútsí Chííperéri úwaabóne

⁴ Aamútsíhjáa Píivyéébé Apííchó tükévéjtsóneri péé Tsereóótsiávu. Átsihdyúhjáa tsaahíyí peemútsí ‘Chíípere’ némeíñé caapáhovu. ⁵ Aamútsíhjáa ‘Tsaramína’ némei mujcovú úújetémútsí úwaabójucóó Píivyéébé ihjyú imúnáa jodiómú pihcyáávejeáané pañévu. Áamútsimáhjáa ípiááboobe Jóáa péé díbyere ‘Máaco’ némeíbye.

⁶ Aaméhjáa teene caapáhori péhijcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke apíichoobe íjcyáábeke. Díibyhéjháa illure iállíñe nehíjcyá Píivyéébé icyánéjcu uubállé imyéénuhíjcyáne. ⁷ Aabéhjáa ícyahíjcyá ávyējuube Tsééjio Páorómá ímí díbyema íñáhbévacatsíhíjcyánéllíhnye. Díibyhéjháa ávyējuube píuvá Benabéemútsikye Píivyéébé uwááboju illéébucunúné ímíllenéllíhnye. ⁸ Aamútsíhjáa díbyeke úwáábórónáa díibye apíichoobe díbyere ‘Erííma’ némeíbyé tsá ímíletú díbye cáhcújtsóné Píivyéébé ihjyú. Áanemáhjáa illure téénetu bóíjcyuube díbyeke. ⁹ Áanéllíihyéhjáa Tsáoro díbyere Páávoró íjcyáábé pañe Píivyéébé Apííchó íjcyaae díbyedívú ííténe néehii:

—Muúbej, uu muurá állíu múnáajpi Naavénéj tsiméné u íjcyaae átéréepi.

¹⁰ Aabe ¿múijyúikyé u íhvéete eene Ávyéjúúbedítúyú íjcyáné uwááboju ímiáájú u tútávátsohíjcyánetu? ¹¹ Ahdícyane ícyooa Píivyéébere nééjuri tsáhájucó

u hallúváityúne. Ehdúhjáa dibye néenemáyé tsáhájucó dibye állúvatúne. Áanemáhjáa tsaatéké neebe ditye itsájtye díbyeke. ¹² Aanééhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro iájtyúmíne illuréjucó cáhcujtsóné Píívyéébeke.

Páávorómútsi Ajtiokíári

¹³ Átsihdyúhjáa Páávaro iñahbénujtétsima Páápótu péé tshahíyí Pajpiiria iñújiri íjycacóomí Pééjévuú. Áamútsidítúhjáa tétsihdyu Jóaa oomí Jerotsaréevu. ¹⁴ Áané boonééhjáa iyyéjucó péémutsi úújeté Ajtiokíávu Pitsíidiá iñújiri íjycacoomívu. Aamútsihjáa téhulle wáyeéévejcóojí íjycamútsi péé imúnáa pihcyáávejavu. ¹⁵ Áanáacáhjáa tééjá avyéjute Píívyéébé ihjyu iéevene iníjkevádú néé tsaatéké ditye idillo dityétsi íhjuvávahajhíjyu. Áanéllihyééhjáa néeme diityétsikyé:

—¿Ava tsá ámuhtsidi tsané túkevéjtsuju íjycatú múúhakyé ámuhtsi menééiyóne? Tenévá íjcyáhajhíí múúhakyé mene.

¹⁶ Áanéllihyééhjáa diibye Páávaro íjyócúúvéne íhyójtsiri néé ditye cúúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaa ijraéemuj, cáhawáá imíñeúvú mélleebúcunu ámuúhakyé o nééíñe íñe múhdumé Píívyéébeke ámuha maávyéjúúllémeke. ¹⁷ Muuráhjáa méihde múnáaúvú Píívyéébé idyé íjcyaaabe ihñéjté Ejíhtó iñújiri íjcyámeke líiyaatétsó diityékéé iñéhdújucó. Áamekééhjáa muurá íhñáhoori íjchívyétsoobe téené iñújitu. ¹⁸ Aamééhjáa múhdurá ícyahíjcyáronéhjí iáábúcuéne diityéké piáábohíjcyaaabe panévatúré 40 píjcyá hajchótá ditye íñeubará píívyétúné iñújiri íjycácoóca. ¹⁹ Áané boonééhjáa Canaáá iñújivuréjucó péémeke idyé dibye piáábónéj tééveriyé táhjahíjcyámé 7 coomíva múnaa téené iñújiri íjcyámeke. Diityékééhjáa íbóáyóné boone iyyéjucó ditye cáávachíjcyáné diityé iñújine. Ehdúhjáa muurá méenuhíjcyámé Píívyéébé piááboríye. ²⁰ Áamekééhjáa túkévétsóhíjcyaaabe ímityúnéhjí ímibájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá íhjuvú uubálle múnáajpi Tsamoéeréjucó íjycájcoojívu. ²¹ Aamééhjáa idyé táumeí Píívyéébeke dibye imyéménu tsáápiikye diityé avyéjuube íjcyáíbyeke dibye diityéké ityúkévéjtsoki. Ahdújucóéhjáa dibye méménúné ‘Bejamí’ némeíñé dohjíba múnáajpi Tsíí hajchi Tsaóoke dibye íjcyá avyéjuube 40 píjcyá hajchóta. ²² Áábekééhjáa íjchívyétsóné boone Dabíikyéréjucó dibye tsiíñe pícyoone diityé avyéjuube dibye íjcyaki. Díbyedítúhjáa muurá neébe: “Ópée o tújkevéélléébeke ó ájtyumí Itsaíí hajchi Dabíikye.” ²³ Diibyééhjáa muurá Dabííj tsiménémúháábedítú Píívyéébe meménú Jetsóoke mee ijraéemuma pámé Pájtyetétsoobe íjcyáábeke tsúúcajátújucóéhjáa iñéhdújucó. ²⁴ Áábé íhdééhjáa Jóaa úwáábohíjcyá memúnaa ijraéémuke. Aabééhjáa nehíjcyá ímityú ícyahíjcyánéhjí íhvéjtsóne ditye ímiánejcúvuréjucó ipájtyéne illuréjucó itsójtsótsámeiki. ²⁵ Aabééhjáa teene íwáábó níjkévaríjucó íjcyaaabe néehí: “Tsá muurá o íjycatú eene ámuha méítsúcunúhíjcyaaabe. Táhboonétú ihdyu úwáábóíbye. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájubaré o tácoriúcútyuróne.”

²⁶ Ehdúhjáa iñétsihdyu Páávaro néehí:

—Ámuúha, Aavaráaúvúj tsiménémúháábema múhdumé tsíjtye múnaa Píívyéébeke cáhcujtsómej, muurá pajtyeté úwááboju méwáabyuta. ²⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri íjcyame memúnaa íavyéjutmáyé tsá wáájacutú

diibyéjuco Mépájyetyétsoobe Jetsóó Ijcyane ténevá wáyeéévejcoojívadúné Píivyéébe ihjú uubálle múnáá uwááboju dílbyedyú ihjyuváné éévehíjcyaróme. Aamée muurá illure ícúbahrá dílbyedi tsúúcajátújuco tene dílbyedyú nemeidyújuco. ²⁸ Tsáháturóhjáa íiné imítýúné dibye méénutú téené hallútú ditye dílbyeke llíhyanúiyóne. Áronáacáhjáa néeme Piráátóke dibye illíhyanútso dílbyedívu. ²⁹ Ehdúhjáa dílbyedyú tene cáátúnúmeidyújuco ditye méénune dílbyeke. Áabeúvú íitemeohjáa tsíjtyeréjuco páwachéketu íñítýétsóne cúúune. ³⁰ Áróobekée muurá Píivyéébere bóhítsóhi. ³¹ Aabéhjáa píváijyúvá bóhówáávehíjcyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu dílbyema péhíjcyámedívu. Aame muurá íne úúbállehíjcyá míamúnáake dílbyedyú.

³² Aane íne ámúhake muha méúúbállehíjcyá ímíá uwááboju tsúúcajátújucohjáa méíhdé múnáatúvuke úúbállémeíhíjcyáne. ³³ Muuráhjáa meke diitýévúvúj tsiíménémúháábeke íñéhdújuco Píivyéébe bóhítsóné Jetsóoke. Muurá Tsááamóháámitu nééneé: “Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó bóhítsóhi.” ³⁴ Ehdúhjáa Píivyéébe néé dílbyeke íbóhítsóíne dílbyej pí ícúbáhrámeítýuki. Áhdure idýé tsiíne neébe: “Ámúhake ó píááboó panévatúré Dabíiúvukée o néhdújuco.” ³⁵ Téhdure idýé tsiíne Tsááamóháámitu nééneé: “U Ijcyátúcoocájííva néhi díicúve múnáajpi íjcyáábej pí tóócúhi.” ³⁶ Aanéhjáa muurá dílbye Dabíiúvuke Píivyéébe íñéhdújuco ímí íicúvehíjcyáne míamúnáake díbye íjcyáijyu íjcyámeke. Aabéhjáa muurá dsíjívéébeke cáánúvú únítu ditye cúúúúbej pí ícúbáhrámeíhi. ³⁷ Áánetú Jetsóoke Píivyéébe bóhítsóóbej pí tsá ícúbáhrámeítýúne. ³⁸ Aane ihdyu ámuha tamúnáa méwaajácúiyá dílbyéé dsíjívénej téeveri tsúúca pámeere míamúnáá imítýuháñé Píivyéébe ábájíívéné uwááboju. ³⁹ Aane muurá íne múhdumé dílbyeke cáhcújtsómé imítýuháñé tsúúca ábájíívemeíhi. Áánetu teene cáhcújtsotúmé Píivyéébéhjáa Moitséeúvuj téeveri méénúné taúhbjúré úráávyehíjcyámé imítýuháñé tsá ábájíívemeítýúne. ⁴⁰ Ahdícyane téibúwá méíjcyaco. Ámúhake pajtyédííne éhnehjáa Píivyéébe ihjú uubálle múnáa íllu nééneé:

⁴¹ Ámuúháj, múnédi illure úúhívatéhíjcyámej, wa ihdyu méwágóóóvecoj.

Muurá íhtsútuube Píivyéébe o íjcyaaabe panévaré o méénune tsaate ámúhake úúbálléjúcooróné tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa Páávoró píhcyáávájá pañévu úwáábóné tsujáávevu tsaate dílbyeke néé tsiíne dibye wáyeéévejcoojí itsááne úwááboki. ⁴³ Áánemáhjáa diitýétsima nahbévahíjcyámé Píivyéébeke ímí úráávyehíjcyámé jodíómuu, tsíjtye jodíómú íjcyátúmedítýuu, íjcyame. Áámekéhjáa tükévétsohíjcyamútsí Jetsóodítýú íjcyáne uwááboju dityétsí úwáábóné ímí diitýéké búuuvémé dityétsíkye náhbévámeke. Aamútsíhjáa nehíjcyá diitýéké Píivyéébe píáábori ímí ditye úráávye dílbyeke.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa tsííne tsemáánaréjuco déjúcoóvéneri wáyeéévejcoojí íllúhu pácoomí múnáaré dóbééverá Píivyéébe uwááboju illéébúacunúki.

⁴⁵ Ááneríhjáa avyéjunte mítyane íñómítááváne Páávoródítýú ihjúvúvá dílbyé uwáábó icyátúhtsónema. ⁴⁶ Áámekéhjáa núhnévetumútsíyé dílbye Páávorómá Benabéemútsí néehíí:

—Muurá ihdyu tehdújúcooro íne Píivyéébe uwááboju Jetsóodítýú íjcyane mee jodíómudítýú úwááboméí tujkénújúcooróné tsá ámuha meímíletú

mecáhcújtsóne meímibaavyéné mújyú medsjívéjúcóóityúne bóhí ámuha meújucuki. Áánéllíi muhtsi mepéé jodíómú íjcyátúme éllevu diityékeréjucu muhtsi meúwááboki. ⁴⁷ Muurá Píívyéébe íhjúy uubáalle múnáaj tééveri néehíi: Ukéé ó picyóó peetédu u néébedityú pajtyeté uwaáboju itsújááve pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnáadivu.

⁴⁸ Ehdúhjáa dityétsí néeneri jodíómú íjcyatúme ímjyuvéhi. Aaméhjáa nehíjcyá Jetsóodityú íjcyáné uwaáboju ímiáané íjcyane. Áánemáhjáa cáhcujtsómé eenéé múhdumé mújyú idsíjivéityúne bóhí iújcúíñejcúvuréjucu pájtyeme. ⁴⁹ Ehdúhjáa téené ííñújiri úwááboméíñé Ávyéjúúbedityú íjcyáné uwaáboju. ⁵⁰ Áronáacáhjáa pihcyáávéjá túkevéjtsójtémá íhtsutúme íjcyáné walléemú néé técoomí avyéjútéké diityémá tsaméhjí íjchívyétso diityétsikye tétsihdyu. Ahdújucóhjáa ditye íjchívyetsóné diityétsikye téené ííñújitu páhduvaré idyáíívéúmútsikye. ⁵¹ Áánéllíihyéhjáa illuréjucu dityétsí diityédívú íjtyúhááñe ííñú ipíchóújcone péene Icóóníovu. ⁵² Áronáacáhjáa ihdyu tétsíi múnáa múhdumé tsúuca Jetsóoke cáhcújtsómé pañe Píívyéébe Apíícho íjcyame mítyane ímjyuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icóóníori

¹ Aamútsíhjáa Páávorómútsí Benabéema teene Icóóníori íjcyáné pihcyáávéjá pañévu úwáabohíjcyáné mítyame cáhcujtsó ímúnáa jodíómu. Áhduréhjáa tsíjtye múnáa íjcyarómé cáhcujtsóhi. ² Áronáacáhjáa tsaate jodíómú cáhcújtsótúme bóijcyú jodíómú íjcyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aaméhjáa ditye néhdújucu tsáílléhíjcyáné cahcújtsó múnáake. ³ Ároné pañéhjáa tsúucájái tétsii íjcyamútsí úwáabohíjcyá Píívyéébedívú icyátsípáávéne íínerí núhnévétumútsi. Áamútsikyhjáa píááboobe dííbyé íhnáhoori dityétsí méénúráityúronéhjí imyéénuki. ⁴ Áánáacáhjáa técoomí múnáa illuréjucu dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwaábojté icyánejcúvu. Áánétúhjáa tsíjtye coéva cáhcújtsótúmema. ⁵ Áánéllíihyéhjáa jodíómu, tsíjtye jodíómú íjcyátúmee, íjcyame íavyéjútémá pítyácójcatsí diityétsikye páhduvaré idyáíívéúmútsikye néwayúúnevu íáamuíñe. ⁶ Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsí Ricaóóníá ííñújivu. Aamútsíhjáa úwáabohíjcyá téené ííñújiri Ríítaraa, Déébeé, íjcyácoomícyuri. ⁷ Téhduréhjáa úwáabohíjcyamútsí hállúcuri íjcyámeke.

Páávoróké néwayúúnevu ditye áámune

⁸ Aanéhjáa Ríítarári íjcyaaabe tsaapi itsíímávámehtsihdýújucu úllétuúbe. ⁹ Aabéhjáa lleebúacunúhíjcyá Páávoró úwaabóne. Áábekéhjáa Páávoró íájtyúmíne waajácú díbye ímiáané cáhcujtsóné Píívyéébe dííbyeke ímjpyetétsoíñe. ¹⁰ Áánéllíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Díjyocúúve. Ahdújucóhjáa íjyocúúvénemáyé díbye úllene. ¹¹ Ááneríhjáa teene Ricaóóníá ííñújí múnáa íúllévenúne néé íhjúyuríi:

—Píívyéébe mútsíhjáa íñe méhdivu níityé míamúnáajtétsidívú ípívyéévenemal

¹² Ehdúhjáa íñéene Benabéeke meménúme 'Jóópíte' némeíñé mícúruwake icyáánívahíjcyáábe déjutu. Áánétúhjáa Páávoróké meménúme tsíjpi 'Meecóório' némeíñé mícúruwa déjutu ímichi díbye íhjúúvahíjcyánéllíihye.

13 Ájyúhjáa diibye ‘Jóopite’ nemeíñe m̄icúrúwake cáánivahíjyaabe llúúváábé duurúvaja técoomí lleeohówa únúriye. Aabéhjáa tsivá ócájimútsikye wajcóháñetu íicyáávetsómútsikye. Áamútsikyéhjáa tsaméhjí imíllerá illíihyanúné téeneri Páávorómútsikye íicúveki. 14 Aanéhjáa iwáájácúne íwajámúúné dówárijcyómeímútsí tsári ehdu ditye mééntúiyóné diityétsikye pájtyénéllíihye.

15 Áánemáhjáa íicúí diityé éllevu ipyééne neemútsi:

—¿Aca íveekí ámuha ehdu mémeenúhi? Áánerá ámuhaduré muhsti míamúnáajtétsi. Aamútsíi muurá íñe ámuha éllevu muhsti metsáa ámúhake meúwáábo ehdu nénehji ámuha meúráávyehíjyané meíhvéjtsóne Píivyéébekeéréjuco ámuha meúráávye páneeree íévéhóowari íjcyánéhjíma ííñuji tééjí hallúrí íjcyáméhjíamájucu núpácýo pañe íjcyámeke ípívyéjtsóobeke. Diibye ihdyu meke bohíívú ajcúhi. 16 Dílbyeree muurá íjcyuúvú míamúnáake íhvejtsómé ícyahíjcyá íimillédu. 17 Áronáacáa íhñáhoovu diityéké úújétsóobe panévatúré diityéké ípiáábóneri. Dílbyere muurá mééma nújyáhañe állétsóneri mebájtsoháñe tsaimíyé píivylene meóóvéne méícyahíjcyá tsaimíjyúúre.

18 Ehdúhjáa dityétsí néerónáa imíllerómé diityétsikye íicúvéne ócájimútsikye icyóvájtsóneri. Áronemáhjáa íhvejtsóme.

19 Áánáacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodíómú Ajtiokííaa, Icóónioo, íjcyácoomícyutu tsáameé. Aaméhjáa diityétsí hallúvú diityéké állívanéllíi Páávoróké aamúmé néwayúúnevu. Áábekéhjáa ‘tsúúca dsíjiveébe’ íñeéne lliúcuíñúmé técoomítyú íwávuú. 20 Áábé hallúvúhjáa tétsí cahcújtso múnáa mícáaverónáa íacúúvéne tsiíñe peebe diityémá técoomívu. Áané tsíjyúhjáa Déébévurájucu dityétsí pééneé.

21 Aamútsíhjáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcujtsóhi. Átsihdyúhjáa óómimútsí úwáábomútsíyé Rútaraa, Icóónioo, Ajtiokííaa, éhdú coomívari íjcyané cahcújtso múnáake. 22 Diityékéhjáa tsápítsohíjcyamútsí ditye ímíñeuvú íúráávye Jetsóoke icyáhcujsóne. Áhduréhjáa nehíjcyamútsí diityéké ímíánéjuco mítyane meícúbáhrámeíñe nójcáutu meúcaavéné Píivyéébe avyéjuvu. 23 Téjyúhjáa meménuhíjcyamútsí pacóómívarí íjcyané cahcújtso múnáa túkevéjtsoje íjcyáimyeke. Áané boonéhjáa tsaméhjí májchotúmé Píivyéébema íhjyúvá dílbyerájucu diityéké ityúkévéjtsoki.

Páávorómútsí Ajtiokííavu óómiñe

24 Aamútsíhjáa Pítsíídiá íñújitu péémutsi úújeté Pajpííríi íñújivu. 25 Aamútsíhjáa Pééjéri úwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atááriá coomívu. 26 Átsihdyúhjáa íwákimyéí ínjkévátsihdyu tsahíiyeyéjuco dityétsí óómiñe Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píivyéébé wákimyéivu diityétsikye ditye wállótsihvu. 27 Aamútsíhjáa cahcújtso múnáake úúballé muhdú Píivyéébe diityétsikye panévatúré píáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúballémútsí díbye píáábóneri jodíómú íjcyáturómé cáhcujtsóné Jetsóodítyú íjcyané úwááboju. 28 Áamemáhjáa tsúcájá íjcyamútsi.

¹ Ájyúhjáa tsaate Jodéa iñújitu teene Ajtiokííavu péeme tétsíi cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitsééúvú uwááboju néhdu kíhdyahírótsámeityúmé pájtyetéityúne. ² Ááneríhjáa diityémá Páávorómútsi táhjájcatsíhi. Ááné boonétúhjáa tsamééréjuco cahcújtso múnáa ihjyúvájcatsííne dityétsi Jerotsaréevu tsatémá ipyéene idyé ihjyúva téeneri técoomí cahcújtso múnáa túkevjtsojtémá uwáábojte íjcyámema.

³ Aaméhjáa péeme pajtyé Penútsiámá Tsamááriá iñújícutu. Aaméhjáa úúballé imúnáake jodíómú íjcyatúmé Píívyéébeke cáhcujtsóné muhdú íjcyahíjcyanéhjí íhvéjtsónema. Ááneríhjáa tétsíi cahcújtso múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁴ Aaméhjáa Jerotsaréevu úújetémeke tétsíi cahcújtso múnáa tsaimíyé waatsúcúpejtsóhi. Áámekéhjáa úúballémé páneere muhdú Píívyéébe diityéké píáábohíjcyané panévaturé. ⁵ Ájyúhjáa tsaate paritséomudítýú tsúúca Críjtoke cáhcújtsorómé néehíi:

—Múu eene jodíómú íjcyatúmé cáhcújtsómedívú ikíhdyahírótsóne táuhbá ditye Moitsééúvú uwááboju iúráavyeki.

⁶ Áánéllíihyéhjáa pámeere uwáábojtémá túkevjtsojte dóbeevé téeneri íhjyúvaki. ⁷ Aaméhjáa mítyane téeneri táhjájcatsííne níjcautu Péédoro íjyócuúvéne néehíi:

—Ámuúha táñahbému, muurá ámuha méwaajácu tsúúcajátújucóhjáa oke Píívyéébe ámuhadítýú imyéménúúbeke pícyoone o úúballéhíjcyá ímíáájú pajtyéteju jodíómú íjcyatúróméke ditye téhdure icyáhcújtsoki. ⁸ Aabée muurá Píívyéébe ìnà túhúúllétuube téhdure diityé pañévu pícyóó ípííhó mépañévu ipícyohdu. Ááneri úújétsóobe téhdure diityéké iwájyune. ⁹ Áámekée ímíbájchoobe Críjtoke ditye cáhcújtsónéllii muhdúhjáa meke ímíbájchódu. ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe diityéké ímíbájchó Críjtoke ditye cáhcújtsónéllíihye. Áámeke ¿íveeki ámuha méimíllé íllure metúhujtsóné méíhdé múnáaúvú íjcyarómé ímí úráavyehíjcyanéjííva ditye iúráavye Moitsééúvú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyáíyónejíívari? ¹¹ Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúúca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóo méhdi ídáátsóvéne mééma méénune mecáhcújtsónéllíihye. Tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetétúne.

¹² Ehdúhjáa Péédoro néenélíi cúúvéhulléréjuco ditye lléébúacunúne Páávorómútsi úúballéné muhdúhjáa Píívyéébe méénúráítýúronéhjí diityétsij tééveri méénuhíjcyané jodíómú íjcyatúrómé pañe. ¹³⁻¹⁴ Aamútsíhjáa íhveténé boone Jacóóboréjuco nééne:

—Ámuúha táñahbému, cáhawáa idyé táicyánéjcutu ámuhakye o née peíyené Tsimóo Péédoro meke úúballéjucóóné muhdúhjáa Píívyéébe téhdure jodíómú íjcyatúrómédívú úwááboju úújetétsóné múhdumé teene cáhcujtsómé dííbyeéjté íjcyaki. ¹⁵ Muuráhjáa dííbyé íhjú uubálla múnáa cáátunúne íllu néehíi:

¹⁶⁻¹⁷ Bóónétu tsiíne ó tsaá Dabíiúvú avyéjúu tútávaavéné dííbyéj tsíménémúháábemáyéjuco o ímíbájcho téénetu pámeere míamúnáa iwáájacúne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco íbúwááve múhdumé dííbye wáabyutájté íjcyame. ¹⁸ Ehdú neebe Píívyéébe tsúúcajátújucóo íjtsámeííne.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjú uubálla múnáa caatúnúhi.

19 Áánéllii ámuhakye o nées tsáhábá menééityuro jodiómú ijcyáturómé Píivyéébeke úráavyémeke ditye Moitséeúvú uwááboju iúráavye diityéké téeneri metúhújtsótuki. 20 Áronáa ihdyu illure mécaatúnuu diityémá ditye illuune imyéénújúcóótuki: Tsá ditye dóóityú níjcyotájteke íicúvemeíñé iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjima dómácócatsítýúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye dóóityú tújpacyo. 21 Muuráhjáa tsúúcajatújuco pacóómívaríyé tsaate úwáábohíjcyáné téenetu Moitséeúvú uwááboju néhdújuco. Aanéjuco muurá ténevá wáyeéévéjcoojívádú éévémeihíjcyáné pihcyáávejáané pañévu.

22 Ehdúhjáa Jacóóbó néenélii pámeere tétsii cahcújtso múnaa, uwáábojte, túkevéjtsojtee, íjcyame nées tsaatéke íhdityu iwálooíñé Ajtiokííavu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmé Tsíírámútsikye Jóódáma díibere ‘Batsabáa’ némeíbyema ityújkevééllémútsikye. 23 Áámútsimáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañe néemeé:

“Muha ílle pámeere cahcújtso múnaa meíjcyame ámuha éllevu ihju méwallóo jodiómú ámuha meíjcyatúmé Tsííría íññújiri íjcyacóómí Ajtiokííari ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure hállúcu múnáa éllevu. Áhdure idyé Tsíríítsiá íññúji múnáa wáábyuta téhaami. 24 Aame muha méwaajácújucoó muha mewáallootúmeré ámuha éllevu ipyééne illure ámuhakye máváríchohíjcyáne. Ámuhakyévá muurá nehíjcyámé Moitséeúvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdyahírótsámeíki. 25 Áánéllii muha ímíñéúvú meíjtsámeíñe múúhadítýú meméménúmuútsikye méwallóo ámuha éllevu muha maávyejúúllehíjcyamútsí Páávorómútsima. 26 Diityétsii muurá Páávorómútsí ápíchó neéronehjívú pájámeihíjcyá Máavyejuube Jetsocríjtoke iwájýunéllíihye. 27 Áámútsima muha méwallóo ámuha éllevu Tsíírámútsikye Jóódámaa. Aamútsí ihdyu óví ímíñéúvú ámuhakye nées muhdú téhaamí pañe íjcyáné túkevéjtsojtu néeneé. 28 Aane mítyane ámuhakye muha metúhújtsótu apáhdyuré Píivyéébé Apííchó múúhakye túkévéjtsóneri ámuhakye muha menéehí: 29 Tsá múu dóótu níjcyotájteke íicúvemeíñé iyámeke. Áhdure tsá múu dóótu dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke. Tsá múu tsíjtyéhjima dómácócatsítýúne. Áhdure tsá múu tújpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meíjcyáhahjí ímí tehjújuco ámuha meíjcyaiñe. Áyu wái meíjcyaj.” Ehdúhjáa íñéhaami wallóomé Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

30 Aanéhjáa tsúúca técoomívú iúújeténe ipíhýúcuúmeke ájcumútsí téhaamívu.

31 Áhaamíhjáa íéévéne mítyane ímíjyuuvéme. 32 Áané boonétúhjáa diityéké úwáábomútsí Píivyéébé ihju diityéké téeneri éhníñévu itsápíjtsoki. Píivyétemútsíhýa iúwaabóne. 33 Aamútsíhýa tsúcájáhréjuco diityémá íjcyátsihdyu úúballé diityéké illuréjuco ióómiñe. Áánéllíihýéhjáa pítyajcómé dityétsí tsaímíyé ióómiki. 34 Áronáacáhjáa Tsííra tétsihvúré cóevánáa Jóóda íiyéjuco óómiñe. 35 Áhduréhjáa Páávorómútsí cóevá tétsihvúré Ajtiokííavu. Aamútsíhýa tétsii múnáama úwáábohíjcyá Píivyéébé uwááboju.

Páávaro tsiíñe uwáábovu pééneé

36 Átsihdyúhjáa píwájcoojívájjuco pájtyénetu Páávaro Benabéke néehí:

—Cána majo ááhívemútsíyé mepéé éhnée Jetsóodítýú Íjcyáné uwááboju úwáábomútsíyé mepéhíjcyá coomíjiri Íjcyáné cahcújtso múnáake mewáájacu muhdújuco ditye úraavyéne.

³⁷ Áijyúhjáa Benabéé imíllerá tsiíñe Jóaa péene diityétsima dííbyere ‘Máácoo’ némeíbye. ³⁸ Áronáacáhjáa Páávoró tsá ímilletú díbye péene diityétsima díbyéhjáa Pajpííria coomívú diityétsidítýú cóévánéllííhye. ³⁹ Ááné hallútúhjáa ítsípájújcatsíñe ílluréjuco dityétsí dówaavéne. Ááné boonéhjáa Benabéé díibye Máácóke iújcúúbema péé tsaííyí Chííperévu. ⁴⁰ Áánétúhjáa Páávoró Tsíírakeréjuco újcune dííbyema ipyéékií. Áámútsí hallúvúhjáa tétsí cahcújtso múnáa Píívyéébeke piáábó táumeí ímí dityétsí ipyéékií. ⁴¹ Aamútsíhjáa pehíjcyá Tsííríamá Tsiríítsiá íñújícuri Íjcyáné cahcújtso múnáake tsápíjtsomútsíyé.

16

Páávorómútsikye Tsííráma Timotéó náhbenúne

¹ Aamútsíhjáa Páávorómútsí Tsííráma úújeté Déébeé, Ríítaraa, Íjcyácoomícyuvu. Átsíhjáa ájtyúmímútsí tsaapi cahcújtso múnáajpi Timotéoke. Dííbyéj tsíijúhjáa jodíómulle Íjcyalle idyé cahcújtso múnáalle. Áánétúhjáa cááni gríéégómuúbe. ² Áábédítýúhjáa Timotéodítýú tétsí cahcújtso múnáa nehíjcyá ímiáábé díbye Íjcyane. ³ Áábekéhjáa Páávoró imíllé ítsájtyene díbye íñáhbénu dííbyeke. Áronáacáhjáa pámeere waajácú cááni gríéégómuube Íjcyánéllí díbye kíhdyahírótsámeítýúne. Áánéllíhyéhjáa tujkénúí dííbyedívú kíhdyahírótsóobe imúnáa jodíómú méénuhíjcyádú tééné hallútú diityémá ímityúné íjcyátuki. ⁴ Aaméhjáa ipyéhíjcyátsíhji múnáake úúbálehíjcyá muhdú Jerotsaréeri Íjcyáné uwáábojte túkevjtsojtemá diityéké úwáábohíjcyáné muhdú cahcújtso múnáa Íjcyáiyóne. ⁵ Aanéhjáa ílléébóne Píívyéébeke cáhcujtsómé lílyaaté éhniíñevu mityaméjuco.

Naavédú nééné pañe Matsedóóniá múnáajpi Páávoródivú bóhówaavéne

⁶ Aaméhjáa Píívyéébé ihjyu Áátsiá íñújí úwáábóiyónáa dííbyé Apííchóré diityéké tükévjtsonej péévé tsá ditye úwáábotú tééné íñúji múnáake. Áánéllíhyéhjáa Pírííjámá Garáátsiá íñújícuturé pajtyéme. ⁷ Aaméhjáa Míítsiá íñújí watsívyevu úújetémé imíllerá ipyééne Bitíiniá íñújívú. Áronáacáhjáa téenere Píívyéébé Apííchó Jetsóópe diityéké ájcune tükévjtsonej péévé idyé tsá ditye téhullévú pééte. ⁸ Áánéllíhyéhjáa tsapéhdú Míítsiá íñújítu pájtyeme úújeté ‘Tóróóaa’ némeí mujcóvújuco. ⁹ Átsihvúhjáa Páávoródivú pejco naavédú nééne bóhówáávéne pañe Matsedóóniá íñújí múnáajpi dííbyeke néehí: “Muúbej, Matsedóóniá íñújívú metsááne múúhakyéréjuco méuwaábo.” ¹⁰ Ehdúu nééne dííbyedívú bóhówáávéne boonétú muha mepéé téhullévú Píívyéébere múúhake wállóhullévú muha meúwááboki.

Páávorómú Pírípóri

¹¹ Aamée Tóróóatu muha tsaííyí mepéé tsapéhdú Tsamotaráátsiá caapáhovújuco. Ááné tsíijyúu muha méúújeté Néááporívú. ¹² Átsihdítýu muha mecóhbaavémé méúújeté romáánómúhjáa Matsedóóniá íñújí pañévú íhcyóómí ípívyéjtsocóómí Pírípovu tééné íñújí avyéjú coomívú. Ácoomíyíkyé

tsúcájá muha méicyahíjcyáhi. ¹³ Aamée muha wáyeéévejcóójí mepéé Píívyéébema ditye ihjyúvahíjcyátsihvu téhí úniúvu. Átsihvúu muha méúwaabó walléémuke múúhadívú píhcyáávémeke. ¹⁴ Áámé pañée íjcyalle Tiatíírá cóómi múnáalle Ríídia ímiá wajyámúúné duujínuúdú néjáhjí nahjíhe múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráávyehíjcyárolle botsíi díbyere píáábóneri cáhcujtsó Jetsóodityú íjcyáné uwááboju Páávoró úwaabóne. ¹⁵ Aallée ílluréjuco tsójtsótsámeíñé pámeemáyé ihyájkímuma. Ááné boonétúu múúhake neéle:

—Áyu cána tahjyávú mepe ímiááné Píívyéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajhííjyu. Ehdúu múúhake íñéene ihjyávú itsájtýe meke tétsihvúréi coévátsolle.

¹⁶ Ahdurée tsáijyu Píívyéébema ditye ihjyúvahíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjcadívú naavénéhjáa ípañe íjcyáábej tééveriyé íiná pájtýeíñé wáájacuhíjcyáalledívu. Aalléhjáa tsaaté hójtsí pañe íjcyalle mítyane dsíísike úcuhíjcyá díityémá tééné hallúvu. ¹⁷ Aallée múúha déjutu tsáalle nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Píívyéébé wákimyéi múnaa ámúhake pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

¹⁸ Ehdúu múúhake nehíjcyalle píváijyúvájucó. Áánéj taíchorí Páávoró ílluréjuco úhbane dííllé pañe íjcyaaabe naavéneke. Íllúu neébe:

—Uke o neé Jetsocríjto mémeri áállé pañétú u íjchívyeki.

Ahdújucó díbye íjchívyéné teenémáyé dííllédítyu.

¹⁹ Áánéllíihyée íavyéjute íiné hallúvucó idsíídsívájucóóityúné maatyóbá díityétsí Páávorómútsikye íekéévéne tsajtyé técoomí avyéjute éllevu.

²⁰⁻²¹ Áámútsikyée díityédívú iúújetétsóne neémeé:

Íjtyetsi jodíomútsí ¿íveekí méhcóomí pañe páhdúváré nénehji úwáábohíjcyá tehdu mee romáánómú teene mecáhcújtsóíyónejíívari?

²² Ááneréjucó pámeere neéne ímiááné tehdu díityétsí méénuhíjcyáne. Áánéllíihyée awáá ávyéjute díityéké táuhbá ditye íwajyámúúné ityácóríjcomútsikye iwápáájco. ²³ Ahdújucó ditye díityétsikye imyéénúne icyúvéhoojánúmútsidívú téhmetsóné tééjá tehmeébeke. ²⁴ Áánéllíihyéhjáa tsíhyooja pañe íjcyáhóójá pañévú iúácómútsikye úméhewávú íhdótsoobe ityújkejíínetu.

²⁵ Aamútsíhjáa téhoojá pañe íjcyamútsí Píívyéébema ihjyúvahíjcyá pécópíinéjuco mejcyáronáaaca. Téhduréhjáa dííbyeke idyúúruváne díityétsí májtsiváne tsijtye teene cúvéhóójari íjcyame lleebúcumúhíjcyáhi.

²⁶ Áronáacáhjáa peecútéré tétsii úúvécunúneri lléhowááné páhyúbáné tujkéveri pámeere tééjari íjcyamedityú úwáñehííñé cóhribáhi. ²⁷ Áánaacáhjáa tééjá tehmeébe icyúwátsíhdyu ájkyeebe íitécunú páneere lléhowááné páyújcatyéne. Áánéhjáa íjtsúcunúúbe tsúúca ditye úmívane. Áánéllíihyéhjáa ícyávaájco újcuube illíihyánúmeiki. ²⁸ Áronáacáhjáa Páávoró neéhií:

—Ehdu bo méénúmeídíñej, íjtyérero muúha.

²⁹ Áánéllíihyéhjáa peete ípiúvane íícúu díityétsi éllevu peebe íllityécunúúbére. Áánemáhjáa mímóúúvetéébe díityétsi líííñévu. ³⁰ Áánemáhjáa ílluréjuco díbye íjchívyétsómútsikye neéneé:

—¿Aca muhdú ó pájtýetéiyáhi?

31 Áanéllihyééhjáa díbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámeere dihyájkímuma mécahcújtsó ámuha mépájtyeteki.

32 Ehdúhjáa díbyeke iñétsihdyu úwáábomútsí díbyeke pámeere ihyájkímumájuco. 33 Aabéhjáa tépejco nijtyú diityétsikye ditye túúvátsonéhji. Áanemáhjáa illuréjuco dibye diityétsidívu tsójtsótsámeíñé diitye ihyájkímumájuco. 34 Átsihdyúhjáa diityétsikye ihjyávu itsájtyémútsikye májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Píívyéébeke tsúuca icyáhcuújtsóneri.

35 Áané tsítsíívenúhjáa técoomí avyéjute wallóo tehme múnáake ditye iñéete díbye cúúvéjá tehmeébeke illuréjuco dibye ijchívyétso diityétsikye. 36 Ahdújucóhjáa ditye díbyeke nééténéllii neebe Páávoróke:

—Ávyéjutévá néé ámuútsikye o íjchívyétsoki. Ahdícyané wa illuréjuco mepej.

37 Áronáacáhjáa Páávoró néé diityéke:

—Muurá íñe mútsikye iñá néétumeré míamúnááj píinévú iwápáájcómútsikye cuvéjaanú romáánómúejtétsí téhdure muhsti meíjcyané waajácúháámima meíjcyámútsikye. Aame jíveekí imíllé mútsikye ijchívyétsóné teevétariye? Aane tsá muhsti áyanéwu meímíllétúne. Óví ihdyu iyee itsááne mútsikye ijchívyétsóváme.

38 Ehdúhjáa dityétsí néene úúbáalletémé ávyéjutéke. Ááneríhjáa mítyane íllityémé romáánómúejtétsí íjcyané waajácúháámima dityétsí íjcyáneri.

39 Áanéllihyééhjáa diityétsi éllevu ipyééne ídátsojókímyeímyé diityétsidívu. Áanemáhjáa choocóréjuco ditye wáalloone técoomítyu. 40 Aamútsíhjáa teene cúúvéjatu íjchívyemútsí Ríídíá javu úújetémútsí cahcújtsó múnáake ítsápítsohíjcyátsihdyu illuréjuco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye íbórváténe

1 Aaméhjáa Páávoróo, Tsííraá, Timotéoo, éhdume péhíjcyámé pajtyé Ajpííporii, Aporóoniaa, íjcyácoomícyutu. Átsihdyúhjáa pééme Tetsaróonicávú úújetétsihyi íjcyaja imúnaa jodíomú pihcyááveja. 2 Áájá pañévúhjáa wáyeévéjcoojívadú Páávoró imyéénuhíjcyádú úwaabóhi. Ehdúhjáa ténevá wáyeévéjcoojívadú úwáábóhíjcyaae pápíhchúújyúva. 3 Úúbállehíjcyaaabéhjáa diityéke Pííyéébé ihjyú uubálle múnáahjáa cáátúnuhíjcyané néhdújuco Críjto ícúbáhrámeítsihdyu dsíjíveebe tsiíñe bóhíine. Téhduréhjáa nehíjcyaae diityéke:

—Muurá díbyéjuco Jetsóó Mepájtyetétsoobe íjcyáábedítýú ámúhake o úúbállehíjcyáne.

4 Ehdúhjáa Páávoró néénéllii tsaate imúnáadítýú tsúuca cáhcujtsómé dítyémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame gríéégómudítýú cáhcujtsó ímíáámé íjcyame tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráávyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédítýú walléémú avyéjúméhjíúvú néeme cáhcujtsóhi. 5 Ááneríhjáa tééjá túkevétsojte cáhcújtsotúmé íñómíutááváne juváñeri átéréejte óvéhe múnáa péhíjcyámeke iújcúmema técoomí múnáake ííborínútsihdyu Jatsóo javú péé Páávorómútsi néhcovu diityétsikye itsájtye técoomí avyéjuté éllevu.

6-7 Aaméhjáa diityétsikye íájtyúmítúnéllii díbye Jatsóokéréjuco tsíjtye cahcújtsó múnáama tsájtyene diityé éllevu. Áámekéhjáa diityédívu iúújetétsóne néémeé:

—Éhne míamúnáake tútávátsohíjcyamútsihya Páávorómútsí Tsíírama wájsímútsikye áánu Jatsóó ihjyávu tsaímíyé iwáátsúcúpéjtsóne tсамéhjíjuco ihjyuváné ímityúné mee romáánómú avyéjúúbé tauhbjajúúnetu. Nehíjcyámé tsijpívá ávyéjuube íjcyane Jetsóo.

⁸Ehdúhjáa ditye nééne técoomí avyéjyémá tsijtye tétsii íjcyámeke múhdurá pajtyéhi. ⁹Árónáacáhjáa diitye Jatsóómú múu áhdóméldyú meenú ditye íácádsíjcaáyo diityéke. Áhdújucóhjáa ditye ácádsíjcaáyóne.

Páávorómú Beréari íjcyane

¹⁰Áijyúhjáa tépejco cahcújtso múnaa ijchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámútsikye diityétsí ipyéé Beréavu. Áámútsíhjáa téhullévú iúújetédú péé ímúnáá pihcyáávejávu. ¹¹Tsáháhjáa tétsíi múnaa Tetsaróónicá múnaadú néétune. Ímíhyéhjáa lleebúacunúhíjcyámé dityétsí úwaabóne. Aaméhjáa néhcohíjcyá Píívyéébe ihjyú uubálle múnaápe cáátúnuhíjcyánéhjí pañe iwáájácu ímíááné tehdújuco dityétsí úwáábohíjcyáhajchííjyú. ¹²Áamedityúhjáa mítyame cáhcujtsó jodíómuu, gríéégómuu, íjcyame wajpíímumáyé avyéjúméhjíúvú nééne walléemo. ¹³Aanéhjáa tsúúca Tetsaróónicáarí íjcyame jodíómú waajácú Páávoroo Beréari úwáábohíjcyáné Píívyéébe ihjyú. Áánéllíhyéhjáa téhullévú ipyééne tsiíñe iibórinutémé diityéke. ¹⁴Áánéllíhyéhjáa íícúí wallóómé Páávoróké díbye ipyéé móóá úniúvú tétsihvúre Beréavu Timotéomútsí Tsííráma cóevánaaáca. ¹⁵Áábekéhjáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméhjáa óómímyeke neebe ditye íñéé íícúí dityétsí ipyéé díbye éllevu.

Páávoroo Atéénari

¹⁶Áámútsikyéhjáa téhmeebe íítehíjcyá mítyane técoomíyí ditye dúúrúvahíjcyáné níjcyotájteke. ¹⁷Aanéhjáa múhdurá íjtsucunúnéllíi tééneri ihjyúvahíjcyaaabe ímúnáama tsijtye Píívyéébeke dúúrúvahíjcyámema pihcyáávejá pañévu. Íhdícyátsihjívúhjáa icyábúúvémema ihjyúvahíjcyaaabe tééneri. ¹⁸Áábemáhjáa ‘epicóóreo’ némeíñe uwááboju úráávyehíjcyámema tsijtye ‘ejtóico’ némeíñe uwááboju úráávyehíjcyámé ihjyúvahíjcyáhi. Áamedityúhjáa tsaate néjcatsíhi:

¿Muhdúami tsáma áánu ihjyuwábá meke nehíjcyaj?

Áánetúhjáa tsijtye nééhíí:

—Tsiíñe piivyéébému ihjyú uubálle múnaajpíubá díbye. Ehdúhjáa nehíjcyámé Páávoródítýú díbyeé Jetsóó dsíjíveebe bóhííbedítýú íjcyáné uwááboju úbállehíjcyánéllííhye. ¹⁹Áábekéhjáa tsajtyémé ipítýácócatsíhíjcyátsihvu ‘Areóópago’ némeítsihvu. Áánemáhjáa díbyeke néémeé:

—¿Aca tsá múúhake u wáájácútsóítýuró ímíñeúvú béhné uwáábójuma u tsáánevu? ²⁰Muurá múúhake u nehíjcyáné tsáhái tsáijyúubaré muha mel- léébotúne. Áánéllíi muha méimíllé mewáájacúné ímíñeúvú íñá nééiyóné múúhake u nehíjcyáne.

²¹Ehdúhjáa díbyeke nééme Atééna múnaama tsiíñe ííñúji múnaa íjcyame. Aaméhjáa íínerí íjcyatúmé pajyuvaré úbállécatsíhíjcyá páhduvaré nééne uwáábó ílléébone.

²²Áábekéhjáa Páávoroo nééhíí:

—Ámuuha Atéena múnaj, muurá ó waajácú ámuha panévaré tsínehji mecáánivahíjcyáne. ²³ Muuráhjáa ámuha medúúrúvahíjcyátsihjírí ó péhíjcyaaabe ó ájtyumí íicúvé wáíjí hallútú illu néene cáátúnúmeíñe: “Mewáájácútúné Piivyéébe wáábyuta.” Aane muurá díbyedítýú ámuuhakye ó úwáábohíjcyá eene díbyeke wáájácútúmeré ámuha medúúrúvahíjcyáábedítýú.

²⁴ Díbye ihdy Píivyéébe páneeréé múhdúné tsíeméné ípívyéjtsoóbe. Díbyéé muurá ípívyéjtsó íññújima páneere íévéhóówari íjcyanehji. Áánéllí páneere íjcyá díbye tájpiye. Aabe tehdu apátsíiyé íjcyáíyónejí míamúnaa méénúné duurúváj pañe. Muurá ihdy íhdícyátsihjíríyé díbye. ²⁵ Aabe tsá mutájpí íjcyatúne. Muurá ihdy díbyedítýúré tsááne bóhñima méijcyáhi. Áhdure panévaré íñe múhduna téene tájpi meicyahíjcyáne díbyedítýúré tsááhí.

²⁶ Muuráhjáa tsáápihdítýúré íñe múhdumé íññújiri méijcyámeke llíyaatétsoóbe. Áánemáa íhdétújuco díbye éévecúné kíahjí méijcyáiñé mújýúhaja. ²⁷ Ehdúu méénuube díbyedi meítsámeíhíjcyáne níjcautu íhtsútúnetu mewáájácú méhdítýú kíá íjcyátúróobeke. ²⁸ Muurá díbyedítýúré tsááne bóhñima méijcyá éhnehjáa tsaate illu néhdúu: “Muha méijcyá Píivyéébej tsíime.” ²⁹ Aane tsúúca díbyej tsíime méijcyame tsá meijtsúcunúítýuró eene panévatúré míamúnaa óórótuú, nééwáyutuu, dsíídsítuu, nícyohíjcyánehjidú Píivyéébe néeneé. ³⁰ Muuráhjáa ihdy éjyúwúvú pevénéré íitécunúhíjcyaaabe míamúnaa iwáájácútúné hallúrí ehdu méénuhíjcyáne. Árónáa icyooca pámeere míamúnáake neebe ímityúné meicyahíjcyáne méihvéjtsoki. ³¹ Muurá muhdú meicyahíjcyáne iwáájácúdú mééma ímbájchóiibye ípyéé imyéménuube Jetsóoj téeveri. Aanée muurá meke waajácútsoobe díbyeke íbóhítsóneri.

³² Ehdúhjáa Páávoró dsíjívémé tsííñe bóhñínetu íhjuváneeri íllure tsaate uuhívaté díbyedi. Áánetúhjáa tsaate néehí:

—Muha ihdy méimíllé tsíjyú tsííñe téénetu u íhjuváne melléébúcunúne.

³³⁻³⁴ Áámedítýúhjáa tsúúca tsaaté múnáa cáhcujtsómé díbyema nahbévahíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyaaabe Dionítsio teene ‘Areóópago’ némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa ‘Dáámari’ némeíllema tsíjtyehji íjcyá dítyéma.

18

Páávoró Coríitori

¹ Aanéhjáa Páávoró teene Atéénatu péébe úújeté Coríitovu. ² Átsihdyúhjáa aahívetéébe imúnáajpi Akíirake Póótó íññújí múnáajpiíkye. Téjyúhjáa téhdure botsíi wajtsíibé Itáariá íññújítu mewa Píríttsírrama, Ávyéjuubevéa Cáráóódio pámeere Róómári íjcyáne jodíómú íjchívyeíñe néénetu tsáámutsi. ³ Aanéhjáa Páávoró dítyétsimáyéjuco íjcyane dítyétsikye íwákímyéítýu ípiáábo téeméné wákímyéí imyéénuhíjcyáneíllíhye. Aaméhjáa méénuhíjcyá cuwájaanedú nééne nujúwááne. ⁴ Ájyúhjáa ténevá wáyeéévéjcoojívadú pehíjcyaaabe imúnáa jodíómú píhcyáávejávu. Aabéhjáa úwáábohíjcyá Jetsóodítýú íjcyáne úwááboju imúnáama tsíjtye imúnáa íjcyáturómeke dítye icyáhcújtsoki.

⁵ Áánáacáhjáa tsúúca Tsírámutsi Timotéoma wajtsí Matsedóóniá íññújítu. Ájyúhjáa Páávoró tsanéeríyé úwáábori íjcyaaabe nehíjcyá imúnáake díbyéjuco Jetsóo dítye téhmehíjcyaaabe Críto Mepájtyetétsoobe íjcyane. ⁶ Ehdúhjáa díbye

neéerónáa dííbyedítýu nehníwu ihjyúváme. Áánélliihyéhjáa illuréjuco dibye diityédítýu ipyée iwajámú wátsóújcoobéré neéeneé:

—Árone tsáma ámuhá hallúriyéjuco teene ámuha medsíjívécooca meicúbáhrámeiñe. Tsá táhallúri tene íjcyatúne. Ahdícýane jodíómú íjcyátúróme éllévuréjuco o pééiñe diityékeréjuco o úwááboki.

⁷ Ehdúhjáa iñéene illuréjuco dibye tééjatu íjchivyéne. Átsihdyúhjáa péébe úujeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávéjá úniriyé íjcyaaabe tsúúcajátújuco Píivýéébeke dúúrúvahíjcyáábe jávu. ⁸ Ájyúhjáa teene pihcyáávéjá avyéjuube ‘Crijpoó’ némeiíbyé cáhcujtsó Jetsóodítýu íjcyané uwááboju pámeere ihyájkímuma. Aaméhjáa tsójtsótsámeiñi. Áhduréhjáa tsijtye Coriító cóomi múnáadítýu cáhcujtsómé tsójtsótsámeiñi. ⁹ Átsihdyúhjáa Páávoródívú tsápejco Jetsóo naavédú neéne pañe íbóhówáávéne néé dííbyeke:

—Ímíchi díícýane éhniíñevu dúwááboco íinerí íllityetuubere. ¹⁰ Íjcyámé mítyame ícyoomíyí tahñéjté íjcyaimye. Áánéllii ehdu uke o néehí. Áábeke o íjcyátúcoocájííva múha uke muhdú méénuúhi. ¹¹ Ahdújucóhjáa tsáné pijcyábáj pñénuvú tétsii Coriítóri íjcyaaabe diityéké úwáábohíjcyáné Píivýéébe íhjuu.

¹² Ájyúhjáa Acááyá iñújí avyéjuube Garióo íjcyánáa tsaate imúnaa jodíómú cáhcújtsotúmé ipítýácójcatsíñe Páávoróké ékeevéhi. Áábekéhjáa tsajtyémé díibye ávyéjúube éllevu dibye ímítýunéhjí ímíbachohíjcyátsihvu. ¹³ Áánemáhjáa dííbyé hallúvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjápeé:

—Áánu métaúhbaju neéne tsíjítóriyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dítyévá Píivýéébe ídyúúrúvaki.

¹⁴ Ehdúhjáa Páávoró hallúvú dítye úúballéneíllii díbye íhjuváiýóné íhdéré díibye avyéjuube Garióo diityéké néehí:

—Íhdyúhde tehdújúcooiýó dííbyema o ímíbjchóiyóné díbye ímítýuné méénuca. ¹⁵ Áánetu ámuhá taúhbaju neéne tsíjítóriyé díbye tsáápihdítýu íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáhajchíí wa íhdyu ámuháyé chooco méímíbachojcátsij. Tsá o ímíletú áteréenéhjí o ímíbjchóne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñéene illuréjuco dibye diityéké wálloone tétsihdyu. ¹⁷ Áronáacáhjáa pihcyáávéjá avyéjuube Tsójtenéké tsaate gríéégomu íékéevéébeke wápáajcó díibye avyéjúúbé úmíwávu. Áróneríhjáa tsá díbye íícúvetúne.

Páávoró Ajiokíílavu íóómítsihdyu tsiíñe uwáábovu pééeneé

¹⁸ Aanéhjáa Coriítóri tsúcájá Páávoró ícyahíjcyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséekeréa’ némei mucóvú béérómei tsanéhjáa ímíááneturé imyéénuíñé iñéeneé uubálle. Ehdúhjáa méénuímeiíbyé Tsíiriá iñújivu ipyéétúné íhde. Átsihdyúhjáa botsíi tétsíi cahcújtsó múnáake ipítýájcóne peebe Akííramútsima tsahíyí teene Tsíiriá iñújivu. ¹⁹ Aaméhjáa Éépetsóvú úujeté tétsihvu Akííramútsí mewa Píríttsírama cóéváítsihvu. Átsihvúhjáa Páávoró imúnaa jodíómú pihcyáávéjavú péébe úwáabó tééjavu pihcyáávémeke. ²⁰ Áábekéhjáa neerómé díbye tsuucájááneúvú dítyémá íjcyaki. Áronáacáhjáa tsá díbye ímíletúne. ²¹ Áánemáhjáa diityéké pítyájcoobe néehí:

—Áronáa ó imíllé o pééne Jerotsaréevu. Aabe óví Píivýéébe ímílléhajchíí tsiíñe ámuhákye ó uujéváhi.

Ehdúhjáa iñéene péjúcoobe tsahíyí teene Éépetsótu. Áánetúhjáa Akíramútsí díbyedyú coévá tétsihvu. ²² Aabéhjáa Tsetsaréavu úújetéébé tétsihdyu botsíi péé Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Átsihdyúhjáa peebe Ajtiokíiavu. ²³ Átsihyíhjáa tsúcájá íjcyátsihdyu idyé tsiiñe pehíjcyaae Garáátsiámá Píríjjiá iñújícúri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápíjtsoobéré técomívádu.

Éépetsóri Apóóro úwaabóne

²⁴ Ájyúhjáa Arejadriíá cóomi múnáajpi jodíomuube Apóóro teene Éépetsóvu wajtsíhi. Aabéhjáa ímiá uwááboobe íjcyaae mítyane waajácú Píivyéébé ihjyu. ²⁵⁻²⁶ Aabéhjáa uwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meuráavyejjító tsaate díbyeke úwaabóne. Úwáábohíjcyaaabéhjáa apáañéré Jóáápe tsótsohíjcyánetu íjcyáné uwáábó iwáájacúné imúnáa pihcyáávéjé pañévu ñneri núhnévétuubére. Aanéhjáa díbye níjkevádú Akíramútsí díbyeke ihjyávu itsájtyéne botsíi ímíñeúvú úwaabó muhdúhjáa Píivyéébe Jetsóoj téeveri mééma méénune. ²⁷ Aabéhjáa imíllé Acááyá iñújivu ipyééneé. Aanéhjáa cahcújtso múnáa ími íjtsucúnéllii caatúnú waajácuháámí téhullé cahcújtso múnáa éllevu ditye tsaimíyé iwáátsúcúpéjtso díbyeke. Aabéhjáa téhullévu úújetéébé Píivyéébere túkévéjtsóneri píáábohíjcyá mítyane cahcújtso múnáake. ²⁸ Aabéhjáa ímúnáa jodíómuke nehíjcyá díbyéjuco Jetsóo Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyane Píivyéébé waajácuháámitúu tene néhdújuco. Ehdúhjáa díbye néénéllii tsáhájucu ditye íiná néétune.

19

Páávoró Éépetsóri

¹ Aabéhjáa Coríitori íjcyánáa Páávoró íjchí iñújiri péhíjcyaae úújeté Éépetsóvu. Átsihyíhjáa íjcyámé tsaate Píivyéébé cahcújtso múnáa Jóááúvú uwáábó úráávyehíjcyáme. ² Áamekéhjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píivyéébeke mecáhcújtsótukénújyu tsúuca dííbyé Apííchó ámuhá pañévu úcaavéhi?

Áanélliihyéhjáa néemeé:

—Tehdu muha mewáájácúnejíiva dííbyé Apííchó íjcyane.

³ Áanélliihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Acáa íñé uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtsótsámeíhi?

Áanélliihyéhjáa néemeé:

—Mu ihdyúu ehne Jóááuvu tsótsohíjcyáné uwáábo.

⁴ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhdée díbye Jóáa tsótsohíjcyáné ímityúné ícyahíjcyanehjí íhvéjtsómeke. Áronáacáa ihdyu díityéké nehíjcyaae dííbyé boone Mepájtyetétsoobe Jetsóo uwáábóíbyeke ditye icyáhcújtsoki.

⁵ Áanélliihyéhjáa botsíi Jetsóoke icyáhcújtsóne tsiiñe tsójtsótsámeímyé díbye mémeri. ⁶ Áámé hallúvúhjáa Páávoró tsáápiitsá hallúvú íhyójtí ipícyóone Píivyéébema íhlyúváne tujkéveri dííbyé Apííchó díityé pañévu úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjí illéébótúrójúhjí Píivyéébeke duurúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téenere túkévéjtsóneri úúbállehíjcyámé díbyé díityédívú íuwááboju

bóhówajtsóne. ⁷ Aaméhjáa diitye Píivýéébé Apííchó diityé pañévu úcaavémé 12-meva.

⁸ Aanéhjáa Páávaro pápíhchúu nuhbává imúnaa jodíómú píhcyáávévjá pañévu úwáábohíjcyá ínerí núhnévétuubére. Aabéhjáa míamúnáake téíbúwátsohíjcyá Píivýéébé avyéjú icyánejcúvu. ⁹ Áronáacáhjáa tsaate tsá ímíllétú icyáhcujsóne. Aaméhjáa nehíwú ihjyúvahíjcyá teene Jetsóodítýú íjcyáné uwáábotu pámé úmíwávúre. Áanéllíihyéhjáa Páávaro diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtso múnáama 'Tirááno' némeíbyé uwáábojávú. ¹⁰ Aabéhjáa tééjavuréjuco diityéké úwáábohíjcyáné míñéécú píjcyába. Aanéhjáa tsúuca pámeere Áátsiá íñújí múnáa lleebójucóó Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju díbye úwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíómú íjcyáturómé tsúuca lleebóhi. ¹¹ Áijyúhjáa dílbye téeveri Píivýéébe méénuhíjcyá mítyane méénúráítýúronéhji. ¹² Ávyetáhjáa dílbye miñúbajánema íwajyámúné chéméméhji éllevu dítye tsájtyéróneri tsúuca bóhíhíjcyáme. Tsaaté pañéhjáa naavémú íjcyároméhjí íchívyehíjcyáhi.

¹³ Áijyúhjáa tsaate téhullé múnáa jodíómú naavémuke tsaaté pañétú íchívyétsohíjcyámé ímíllérá Jetsóo mémeríyéjuco íjchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Méneé tsaaté pañétú dítye íjchívye éhne Páávaro úwáábohíjcyaaabe Jetsóo mémeri.

¹⁴ Ehdúhjáa ímíllérómé ímyéénune jodíómuube Etsééba llúúvájte avyéjúúbej tsíímé 7-meva íjcyame. ¹⁵ Aaméhjáa tehdu méénúronáa tsáápi pañétú díbye naavéné néehíi:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávaro íjcyane. Áánetu ¿muutá ámuúha?

¹⁶ Ehdúhjáa néébere dílbye míamúnáajpi naavéné ípañe íjcyaaabe diityéké méénúnetu ílluréjuco dítye wááne tééjá pañétú íévejtéhjírejuco wájyamúúvatúmé díbye túúvátsónéhjíma. ¹⁷ Aanéhjáa pámeere Éépetsó múnáa jodíómumáyé tsijtye jodíómú íjcyátúmé íwáájácúneri mítyane íllítýéne Jetsóoke ávyéjujtsóhi.

¹⁸ Áhduréhjáa tsaate cáhcujsójúcóómedítýú úúbállehíjcyá íhdéhjáa ímityúné íicyahíjcyanéhji. ¹⁹ Áánetúhjáa apíichoje tenéhjí waajácúhaamíné ílluréjuco cóvajtso né pámeere íiténerye. Áané pañéhjáa íjtsúcunúmé dsíidsi wágóoovéné 50 míi. ²⁰ Ehdúhjáa téijyu Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju tsúujaavé pámehdívúre.

²¹ Áané boonétúhjáa Páávaro íjtsámeí Matsedóóniámá Acááyá íñújíicú íááhívetétsihdyu botsíi Jerotsaréevu ípyééíñe. Áhduréhjáa nehíjcyaaabe teene Jerotsaréetu ípyééíñe Róómávúú. ²² Áanéllíihyéhjáa íhde wálloobe ípiáábojtétsikyé Matsedóóniávú Timotéoma Erájtómútsikyé. Áánetúikyéhjáa tsúcájá cóévaabe Áátsiá íñújívú.

Éépetsóri dítye íborívaténe

²³ Aabéhjáa Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábohíjcyáné hallútú cáhcújtsotúmé páhduvaré dáriívehíjcyá cahcújtso múnáake. ²⁴ Tsaapíhjáa 'Deméétrio' némeíbyedítýú tujkéváne. Dílbyéhjáa nícyohíjcyá úwáñewáánetu 'Diána' némeíñé níjcyota píivýéllédi ídillone idyúúrvahíjcyája nááve. Áané hallúvúhjáa mítyane dsíidsívahíjcyámé pámeere íwákímyéi múnáama.

25 Aabéhjáa pámeere múhdumé téeménéhji wákímyehjycyámeke ipihjyúcúne néehii:

—Muurá ámuha méwaajácú iñe mewákímyeímyé tsaimíyé meicyahjycyané iñetu pihotúme. 26 Aane çiveekí Páávoró nehjycyá iñe menicyohjycyámé piívyéébe ijcyatúne? Ehdú iñéneri muurá mítyámekéjucó dibye tsíñejcúvúre íbúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsiíyé ichii Éépetsóri dibye tehdu méénutúne. Muuráhjáubá páneeréjucó Áátsiá iññújiri ehdu dibye méénune. 27 Aane múhdurá teene méémaá. Muurá mewákímyeí téene tájpijucó meicyahjycyané méhdivu wágóóóvéiyáhi. Áhdure diille íhtsútulle piívyéelle Áátsiá múnáama pámeere iññújiri jycyané míamúnaa dúúrúvahjycyálla ja tsáhájucó bóhówaúcunújúcóóityuróne.

28 Ehdúhjáa dibye néenélii tsijtye icyáyobáávaténe illu wáñejcóhi:

—iñóóooj, ehdiíwájullé tsáma íhtsútulle Epéetsiómú piívyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñejcóne néemeé.

29 Áijyúhjáa ihdyu kiávú técoomíyí míamúnaa iibórinújcatsíhi. Áánáacáhjáa Matsedóoniá múnáajtétsi Gááyóma Arijtáácomútsi Páávoróké náhbénuhjycyámútsikye lliúcuíñúme ditye pihcyáávehjycyájá pañevu. 30 Áájá pañevúhjáa Páávoró ipyééne diityémá ihjyúvatéiyónáa tsá cahcújtsó múnáa dílbyeke ihvéjtsotúne. 31 Áhduréhjáa tsate Áátsiá iññújiri múnáa ávyéjuije dílbyeke wáájacumé néé tsatéké ditye iñéé dílbyeke téhullévú dibye ipyéétuki. 32 Áánáacáhjáa ihdyu míamúnaa iibóriba teene pihcyááveri jycyame. Aanéhjáa mítyame tsá wáájacutú iñnéllihyé ímichi ipihcyaaavéne. 33 Áánáacáhjáa tsate jodíomú imúnáajpi Arejáádoróké cátujujú dibye diityé úmíwávú ipyééne iihjyúvaki. Áhdújucóhjáa iihjyúva dibye íhyójtisiri diityéké néerone cúúvéhulléréjucó ditye ijcyaki. 34 Áronáacáhjáa ‘dáj’ néétune tsiíñe illu wáñécohjycyáme:

—iñóóooj, ehdiíwájullé tsáma íhtsútulle Epéetsiómú piívyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñejcóne nehjycyámé miñéécú hóorá hajchótá jodíomuube dibye jycyane iwáájacúnema.

35 Áámekehjáa técoomí avyéjuube idyáíivyétsómeke néehii:

—Ámuúha tamúnaa iñe Éépetsóri meijcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú piívyéllé Diánadi medíllóné duurúvaja méhójtí pañe jycyane. 36 Aane tehdu múha tóónúiyónejjivari. Áánélii illuréjucó metáchúúrévéne cúúvéhulléréjucó meijcya. Aame iñá mémeenújuchohí ímíñeúvú ijtísameityúme. 37 Muurá jtyétsikye íllevu ámuha metsívamútsi tsá iñé imityúné méénutúne. Áhdure tsá dityétsi méduurúvaja tútávajtsotúne. Aamútsi muurá tsá iñá imityúné ihjyúvatú mépiivyéllédityu. 38 Áhdícyane Deméétrio iwákímyeí múnáama tsatédityú imityúné íjyacúnúhajchíí óvíi péé ténéhji ímibájcho múnáa éllevu teene ímibájchoki. Muurá téenélii jycyané ténéhji ímibájchotsíhji. 39 Áanetu ávyétá iñnáhó néene jycyáhajchíí múu íhvejtso pañétúéhullévú tene ímibáávyeki. 40 Muurá icyooca ápícho néene máhallúri téenetu menéétsámeíyóne. Tsá muurá iñá menééityuró iñe icyooca pájtyene pañétúejte meke díllóca. 41 Ehdúhjáa iñééne illuréjucó dibye diityéké tsújaucúne.

20

Páávoró Matsedóóniámá Gréetsiá iñújicúvú pééneé

1 Aaméhjáa iibórinújcatsifnetu ihvetedú Páávoró cahcújtso múnáake ipihjyúćne túkévejtsóhi. Átsihdyúhjáa diityéké ipityáćcöne Matsedóóniá iñújivuréjuco dibye pééneé. 2 Aabéhjáa téhullé cahcújtso múnáake ááhíveebe diityéké tsápítsohíćyáhi. Átsihdyúhjáa péébe Gréetsiá iñújivu iúújetétsihyi ijcyá pápihchúú nuhbáva. 3 Aabéhjáa tshúyí Tsiíríá iñújivu pééiyónáa tsaate imúnaa díbyedyú ímityúné pityáćcámeiñé iwáájácúne íjtsámeińbyé Matsedóóniá iñújivuré tsiíne ióomiñé íjchityu. 4-5 Áábemáa o pééińáa múhtsikye náhbenuimyé múhtsi ihdějuco Tóróóavu ipyéene téhullétú múhtsikye téhmeténé illuúme: Beréa múnáajpi Tsóópatee, Tetsaróónicá múnáajtetsí Arijtáacomútsí Tsegóodoma, Déébe múnáajpi Gáayoó, Timotéoo, Áatsiá iñúji múnáajtetsí Tíikicyómútsí Tóróópimómaa, éhdume. 6 Áánetuíkyée muhtsi mecóevamútsí oórityúne pááa májchómeińhíćyáné wańéhjí pajtyétavu botsí Pírípotu tshúyí mepéemutsi meúújeté tsáhojtsíć coojívatu diityédívú Tóróóavu. Átsihyí muha méijcyá tsané tsemáána.

Páávoró Tóróóa múnáake ááhíveéne

7 Aamée muha tsemáána déjúćóóvećóójí medóbeéveéne pááa mémajchó Jetsóo dsijivé meítsaavéne. Áijyú Páávoró úwaabó ávyeta pécóćpínéńvújuco tsíjy muha mepéjúćóóíńéllíhíye. 8 Téijyú muha médóbeevé cááméého pańéńvú peetéháńej téeveri. 9 Áánaacáa ováhtsáwu ‘Éóótico’ némeińbyé ácuucunúhíćyá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwaíńúné hallúri baavu áakityéébe dsijivéhi. 10 Áánéllíhíyée Páávoró íćúí ińútyéne díbyeke íámabúćúne neéhi:

—Méíllityédíne. Muurá ihdyu bóhíróobe.

11 Átsihdyú tsiíne cáámevu nérívyéebema muha pááa mémajchó Jetsóo dsijivé meítsaavéne. Ááne boonétúu idyé tsiíne íuwaábó cámahjácoobe tsítsijnécu. Átsihdyú illuréjuco muha mepééneé. 12 Áánetúu tetsí múnáa ihjyáhańévréjuco péémema díbye ováhtsáwu pééneri mityane ímíjyuvéme.

Tóróóatu Miréétovu ditye pééneé

13 Aamée muha mepéjúćóónáa Páávoró múúhadítyú coevá tetsihvuré Tóróóavu íjchityuré ipyéé Atsóovu. Áánetúu muha íhde cúújwámírí mepééme meúújeté técoomívú tetsihdyu díbyeke muha meújćuki. 14 Aamée muha técoomítyú díbyeke meújćuíńútsihdyu mepééme meúújeté Mitiréénevu. 15 Átsihdyú muha mepééme tsíjy ‘Kíioó’ némeińé caapáhó tujkévetu mepájtyeme tsíćyoojí meúújeté ‘Tsáámoó’ némeińé caapáhó mujćóvu. Ámujćótúu muha mepájtyeme méćúwaté Trojíríóvu. Ááne tsíjyúu botsí muha meúújeté Miréétovu. 16 Ehdúu muha mepéhíćyánáa Páávoró íjtsámeí Jerotsaréeri muha Pejtecójtéé wańéhjí mepájtyeíñe. Áánéllíhíyékíyée tsá díbye ímíletú muha Áatsiá iñújírí íćyacóómí Éépetsóvú mepééne íćúí muha téhullétú meóómítyúrónéllíhíye.

Páávoró ihjyuvané Éépetsó cahcújtso múnáa túkevjtsojtéma

17 Aabée Miréétori íćyaabe píuvá Éépetsórí íćyáné cahcújtso múnáa túkevjtsojtéke. 18 Áámekeé neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áátsiá iñhújivu o wátsítujkénújiju o ícyahíjcyáne. ¹⁹ Muuráhjáa tamúnaa jodíomú íjcyaromé oke páhduvaré dáríiveneri támeíbyeré Píivýéébé wákimyéí ó méénuhíjcyá iiná néétuubére. ²⁰ Áronáacáa tsá o íhvetétú ámúhake píááboíñé patsíhjinávúré úwááboobéré o péhíjcyánetu. ²¹ Aabée ámúhake pámeekéré tamúnaa íjcyátúróméhjima ó nehíjcyá ímytúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújto ímí Píivýéébéme ámuha meíjcyaki. ²² Aabe íñe ícyooca tsiíñe o péé Jerotsaréevu Píivýéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri muhdú táúmiwa íjcyane wáájácútuúbe. ²³ Muurá pahúlleva o péhíjcyá coomíjivu téenere Píivýéébé Apííchó tsúúca oke waajácútsójúcoorá Jerotsaréevu oke ditye cúvéhoojánube o ícúbáhrámeíñe. ²⁴ Ároneri tsá o áábímyeítýúne. Apááñéré ihdyu ó ímíllera Píivýéébé meke iwájýúne mééma mepájtyetéíñe méénúné uwáábojívú Jetsóo oke níwááveíñúné o níjkeváne.

²⁵ Ahdícyane ámúhake o néé íñe múhdúmáj píñéví Píivýéébé avyéjutu íjcyané uwááboju úwááboobéré o péhíjcyámé ámuha oke maájtyumíjúcóóityúne. ²⁶ Téhdure ámúhake o néé ámuha mewágóóóvéhajchíí tsá táhallurí tene íjcyáityúne. ²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó bóhówajtsójúcoorá muhdú Píivýéébé íjtsaméí íjcyane. ²⁸ Ahdícyane tsáma téíibúwá méíjcyaco ámuha uwáábojte meíjcyame. Ímíñeúví météhmeco cahcújto múnáake Íllí Jetsóo tujpácý wágóóóvénéj téeveri díbye újúcumeke. Muuráhjáa diityédívú ámúhake níwááveebe Ípííchoj téeveri diitye túkévéjtsojte ámuha meíjcyaki. ²⁹ Áronáa ó waajácú íchihdyu o pééne boone tsaate múhdurá úwáábóneri íllure diityéké tútávátsoíñe éhne múúne oohíbye obééjámuke tútávajtsódu. ³⁰ Áhdure íjcyaimyé tsaate ámúhadítýuré ímiá uwááboju tsíjijtoríyé átéréenéhjí úwááboímye. Áneri íllure cahcújto múnáake mújtátsoímye. ³¹ Áánéllí tsáma téíibúwá méíjcyaco éhnée pápíhchúú píjcyábá hajchótá támaatýóu o wáágóone ámúhake o úwáábohíjcyané meítsáávéne.

³² Ahdícyane ámuha Píivýéébeéjté meíjcyame óví dííbye tájpiyéjuco ámuha meíjcyane meke iwájýúne díbye ácu híjcyané uwáábójú pañe íhtsutúmeréjuco. ³³ Cáhawáá méíjtsúcunuj, tsáháa muurá o íjyácunútú oke tsaate dsíídsidívú áhdoobe ehnéva múnáajpi o íjcyaaabe ímiá wajyámuma o íjcyáíyóneri. ³⁴ Muuráhjáa ámuháyé wájácú menéene oore tsáávanéréí ó wákímyeíhíjcyá óoma íjcyámema muha mepíhtone meújcu. ³⁵ Aabée muurá ámúhake panévatúré ó úwáábohíjcyá muhdú mewákímyeíyóné ídáátsóméhjíke mepíáábo éhnéhjáa Ávyéjuube Jetsóo íllu nehíjcyané o ítsáávéne: “Muurá tsaatéké tsíeménevu ájcume ímíjyúúvéiyá ditye ájcume ímíjyúúvéne éhníñevu.”

³⁶ Ehdúu diityéké íñétsihdyu Páávoru Píivýéébéme íhjúyúva mímóúúvénéllí muha téhdure mémímóuuvéhi. ³⁷ Áábekée pámeere íkímóóóvéne ámábiñúhi. ³⁸ Aamée múúhake pícyohjé cújúwamívú díbye ‘tsáhájucóubá tsiíñe oke ámuha maájtyúmiítýúne’ néeneri kímóóóvére.

21

Jerotsaréevu Páávoru pééneé

¹ Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú ‘Cóoo’ némeíñe caapáhovu. Ááné tsíjyúu muha meúújeté ‘Róódaá’ némeíñe caapáhovu. Átsihdyúu botsíi

muha méúújeté Páátarávu. ² Átsihvúu muha tsíimivúréjuco mepáptyene Penútsiá iñúújivu péémivu. Áámiriyéjucóo muha mepééneé. ³ Aamée muha ‘Chíipere’ némeiñé caapáhó náníñéjcuri meíiteiñútsihdyu mepéhijcyámé méúújeté Tsíiriá iñúújivu. Aameikyée muha Tííró mujcójuvu mecátsúúveté tétsihvu tsane píichuta ijchívyeki. ⁴ Átsihyíi muha tsaate cahcújtso múnáake maáptyumitémemái méjcyá tsané tsemáána. Aamée Páávoróké néé díbye Jerotsaréevu ipyéétu Píívyéébé Apííchóréhjáa diityéké túkévjtsoñeri. ⁵ Aamée muha técoomíyí téhajchótá méjcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mujcojúvu. Áámemáa muha pámeere memímóúbáne Píívyéébema méhijyúváhi. ⁶ Átsihdyúu muha illuréjuco diityéké mepityájcóne meucaavéné cúújúwámí pañévu. Ááné tujkéverijucóo ditye óomiñe ihjyáhañévu.

⁷ Aamée muha Tíírótu nihñéréjuco tsahíyí mepééme mecátsúúveté Toremaidávu. Átsihyíi íjcyáné cahcújtso múnáadivú muha méúújetémema méjcyá tsájcoóji. ⁸ Ááné tsiíjyúu muha mepééme méúújeté Tsetsaréevu. Aamée muha mepéé Perípe jávú cahcújtso múnáá túkévjtsojtéhjáa 7-meva íjcyámedítýú uwáabori úllehíjcyáábe jávu. ⁹ Áábej tsíímée pííneehójtámeva walléémú tájívátumé íjcyame úúbállehíjcyá Píívyéébere diityéké ájcúné íjtsaméiyi iná pájtyeíñé iwáájacúne. ¹⁰ Aamée muha tétsihyí tsúcájáhréjuco meicyahíjcyánáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáábeé. ¹¹ Aabée múúhakye ááhíveebe Páávoró ocájimíñhé íjúcúmiñheri íhyójtscuu, íjtyúhaácyyu, íjcyane ichíácómeíñe néehíi:

—Píívyéébé Apííchó muurá nehíjcyá illuva ditye íñe ócájimíñhé aabájáábeke Jerotsaréevu ichíjchúúbeke íhvéjtsoíñé tsííñé iñúúji múnáá hójtsí pañévu.

¹² Ehdúu díbye néénéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoróké díbye ipyéétu téhullévu. ¹³ Áronáacáa múúhakye neébe:

—¿íñerí ámuha mekimóovéné ídátsó oke pajtyéhi? Tehdu apááñeré oke ditye chíjchúúñéjívarí. Óvíi néhi ihdyu oke illíhyanúhachíi líihyanúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cáhcújtsoné hallútu.

¹⁴ Ehdúu múúhakye díbye néénéllii muha dílbyeke menéehíi:

—Óvíkyéhde muhdú Píívyéébe ímillédú ú íjcyáhi.

¹⁵ Átsihdyúu muha illuréjuco meímíbájkímyeíñe mepééne Jerotsaréevu.

¹⁶ Áámemáa múúhama tsaate cahcújtso múnáa péé Tsetsaréatu. Aamée muha méúújeté Chííperé múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébeke cáhcújtsoobe Natsóo jávu.

Páávoró Jacóóbóke ááhívéne

¹⁷ Átsihdyúu muha Jerotsaréevu méúújetémeke tétsíi cahcújtso múnáa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi. ¹⁸ Ááné tsiíjyúu muha Páávorómá máaahíveté Jacóóbóke. Áanáacáa tétsihyí pámeere cahcújtso múnáá túkévjtsoje.

¹⁹ Áámédívúu muha méúújetémeke Páávoró úúballé ímíñeúvú muhdúhjáa Píívyéébe jodiómú íjcyátúrómé pañévu dílbyej tééveri méénuhíjcyanéhji.

²⁰ Áánélliihyée duurúvámé Píívyéébeke ávyéjújtsómé. Áánemáa nééme dílbyeke:

—Ehdíivane, muúbej. Muurá múhdúné míamúnáajpíjyúcooró memúnáa jodiómudítýú cáhcújtsójúcoorómé úraavyepí Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri

ájcúné taúhbajúúne. ²¹ Aame nehíjcyá úhdityu uuva u úwáábohíjcyáné téénetu múu bóijcyúdú pámeekéré jodíómú tsííñé iñúújiri íjcyámeke ditye téeneri íícuvéjúcótuki. Áhdurév á nehíjcyá ditye íhdévúvú íicyahíjcyájító ííhvéjtsóne íítsíimeke ikíhdyahírotsójúcótuki. ²² Aane íñe ¿muhdúí teéne? Muurá íñe tsúúca íchihyi u íjcyane iwáájácúcooca píhcyááveímye. ²³ Áánéllíi ú méénuú uke muha menéhdú. Íjcyámé íchihyi múúhadítýú pííneéhójtímeva wajpíímú ípyéé ímíááneturé ímyéénuíñé íñéénéí méénutúme. ²⁴ Áámema tsaméhjí meúúcjatsíñe méímíábájhótsaméí duurúvájá lluuwáábedívú memúnaa méénuhíjcyádu. Ááne boonétú ú áhdoó díityémá ditye íbyééroméki. Áíjyu úhdityu íhjúvuhíjcyarómé neé állíuré íjcyáneri ííhjúvuhíjcyáne. Áhdure neeímyé Píívyéébé Moitsééúvuj tééveri ájcúné taúhbajúúné téhdure u úraavyéne. ²⁵ Áánétú ihdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíómú íjcyáturómé Jetsóoke cáhcujtsómé ílluune ímyéénútuki: Tsá ditye níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke dóóityúne; tsá ditye tújpacyo dóóityúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómácójcatsítýúne. Ehdúu néeme Páávoróke.

Páávoróké ditye ékeevéné duurúvájá pañévu

²⁶ Áhdújcóo díbye díityémá pííneéhójtímévamá íúcújcatsíñe pééneé. Aaméhjáa úcaavé duurúvájá pañévu íúúbálle tééjá tehmeébeke múhdúj coojívatú íímíábájhómeíñé iníjkévaíñé botsii pañétúétsihvu Píívyéébeke íícúvéíñé iyáábeke ítsájtyeki.

²⁷ Aanéhjáa tsané tsemáánatu iníjkévaíñé ditye néene tsúúca níjkévaríjyucó íjcyánáa Áátsiá íñúújitu tsáané jodíómú ájtyumí dííbyeke duurúvájá pañe íjcyáábeke. Áabekéhjáa pámeere tétsii íjcyámema páhduvaré idyáíívétsihdyu ékeevéme. ²⁸ Áánemáhjáa kéévánécoba néemeé:

—Íámuúha íjraéémuj, metsáane múúhake mépíaabóva! Áánu muurá éhne pahúllévare úwááboobéré péhíjcyaaabe ímityúné íhjúvuhíjcyá méííñúji múnáadítýu. Áhdure Píívyéébé Moitsééúvuj tééveri ájcúné taúhbaju nééne tsíjítóríyé úwáábohíjcyaaabe. Téhdure ímityúné íhjúvuhíjcyaaabe duurúvájatu. Ááneréí íjcyáíyónáa muurá íñe íjtye gríéégómuke tééjá pañévu íuácóneri tútávájtsóobe tééjá pañe íñe ímityúné úújéítyúrotsii.

²⁹ Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeríi Éépetsó múnáajpi jodíómuube íjcyátuube Tróópímómá dííbyeke íájtyúmínéllíihye. Aanéhjáa íjtsúcunúmé Páávoró dííbyeke úacóné tééjá pañévu.

³⁰ Ááneríhjáa técoomí múnáa íbóríbaavémé péé teeja duurúvájávu. Aaméhjáa Páávoróké íekéevéébeke lííuúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé tééjá ílehówááne. ³¹ Aaméhjáa dííbyeke lííhyanútúcóóiyónáa tsúúca úúbálle úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbedívu. ³² Áánéllíihyéhjáa pámeekéré ítsodáhómuke íavyéjútémá ípíhjúcúmema dsíínécunúmé téhullévu. Áámekéhjáa íájtyúmíne íhvetémé dííbyeke iwáápáácohíjcyánetu. ³³ Átsihdyúhjáa díitye tsodáhómú avyéjuubéréjyucó íekéevéébedívú táuhbáné ditye íchíjchu úwáñehííñeri. Áánemáhjáa tétsii íjcyámeke díllóobe muubá díbye íjcyane, áhdure íñé hallútú ditye ehdu dííbyeke méénune. ³⁴ Ááneréjucóhjáa páhduvaré mítyane ditye íhjúvúné pañe tsá díbye lléébotú muhdú ditye néeneé. Áánéllíihyéhjáa

ítsodáhómuke neebe ditye itsájtje dífbyeke. ³⁵⁻³⁶ Áhdújucóhjáa ditye íhcyóómivu itsájtjeébeke tsájá niityéwaahyóvú iúújetétsótsihdyu ílluréjuco íhbúcuíñúné míamúnáa íjyévé ‘áádikye méllíihyánu’ néémere úráávyénéllíihye.

Páávaro íhyallúvú íhjuváne

³⁷ Áábekéhjáa ditye íhjá pañevú ááhívetsóiyónáa neebe diityé avyējuúbeke:

—¿A tsá o íhjuváváyuróne?

Áánéllíihyéhjáa neebe dífbyeke:

—¿Aca eene ú piivyété gríéégómú íhjuvíri u íhjuváne? ³⁸ ¿Aca tsá Ejíhto múnáajpi u íjcyatú éhnée ímityúmeke u újcúmema íñéubará pívyétúné iñújivu u péene ímityúné múuhá iñújí avyējuúbédityú u ítsámeíhíjcyaaabe?

³⁹ Áánéllíihyéhjáa Páávaro neé dífbyeke:

—Muurá íhdyu oo jodíómuubéré Tsiríitsiá iñújiri íjcyacóómí Táátsó múnáajpi. Áhdíciane íhdyu cána óvjyjuco oke daacu tsáraahóvú o íhjuvava míamúnáama.

⁴⁰ Áhdújucóhjáa diibye ávyéjuube íhvétsoobe niityéwááhyó hallútú dityéké íhjótsiri néene ditye cuúvéhulléré íjcyaki. Aaméhjáa dáívyénemáyé íhjuvavaabe heeberóómú íhjuvíri.

22

¹ Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámuéhake táicyánéjcu o úúballéne.

² Ehdúhjáa díbye heeberóómú íhjuvíri íhjuvánéllíi ímíñeúvú lleebúcunumé dífbyeke.

³ Áámekéhjáa neébe:

—Oo muurá jodíómuube Tsiríitsiá iñújívúu Táátsó coomívú oke ditye tsíimávaabe. Ároobée íhdyu ó keemévé íchihvuré Jerotsaréevu. Áábekée oke Gamariéé úwáábohíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa úráávyehíjcyané taúhbaju. Aabée ó imíllehíjcyará múhdutú tsaímíyé Pívyéébeke o íícúvéébeke o cáhcújtsóiyóné táííbúuri. Áhdu muurá ícyooca ámuúha. ⁴ Ároobée táwaajácútubáané íñe ímiáájú cahcújtso múnáahjáa íjcyámeke o dsíjívétso ímityúné ó dáríívehíjcyá dityévaa téénetu íhvetéroki. Opée ó tsatyéhíjcyá wajpíimumáyé walléemuke ditye icyúvéhoojánuki. ⁵ Aane muurá llúúvájte avyējuúbema duurúvájá túkevétsojto waajácú okée waajácúhaamínema iwálloone Damájcori íjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aabée téhullévú tsúúca o péé oováa o dóhjínújémeke íchihvu Jerotsaréevu ditye íícúbáhraki.

Páávaro úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujtsóne
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Aanée Damájcovu oke ditye wálloobe juuváyí o péhíjcyáronáa cójípíine técoomíj píihívuréjuco péecutére óhdivu ávyétá íhnáho néene pééte cádiivyné cáámetu. ⁷ Aanée oke íjcaáyó baavújuco. Áábekée oke Jetsóo o ájtyúmítuube neéhií: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsáricyohíjcyaj?” ⁸ Áánéllíihyée o neéhií: “¿Aca múha uu, Ávyējuúbej?” Áánéllíihyée oke neébe: “Oo Jetsóo Natsarée múnáajpi oke u pátsáricyohíjcyaaabe.” ⁹ Aanée téjyju oóma íjcyame teene peete íajtyúmíneri íllityéhi. Áromée íhdyu tsá lléébotú díbye oóma

ihjyuváne. ¹⁰ Aanée awáá ehdu oke dibye néénéllii o néé díbyeke: “Ávyéjuubej, ¿aanéhaca iná ú imillé o méénune?” Áánélliihyée oke neébe: “Wa ihdyu dípye Damájcovuj. Téhullévui uke neeímýé iná u méénúñe.” ¹¹ Aabée teene peete muhdú oke táhálluúúcú cúvúvetétsoobe o hálluvájúócóótúúbeke óoma íjcyaméréjuco oke úújetétsóné téhullévu.

¹² Áijyúu ‘Ananía’ némeíbyé tsáá taéllevu Píivýéébee Moitséeúvuj téeveri ájcúné taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyáábeke ímí míamúnaa íjtsúcunúúbe. ¹³ Aabée itsááne oke néehí: “Muúbej, tsúúca ú hallúvá tsiíñe.” Ehdúu oke dibye néénemáyé íñé imíjyaú ó íitjucóohí. ¹⁴ Átsihdyúu oke neébe: “Muuráhjáa tsúúcajátújuco méíhdé múnáaúvú cáánívahíjcyaaabe Píivýéébe uke mémenúné ímiáábé Jetsóoke u ájtyúmíibe íhjyuváne u lléébóne dibye ímillédu u íjcyaki. ¹⁵ Áánéllii ícyooa pámeekéré díbyedítýú íjcyáné uwááboju ú úúbálléhíjcyaaí. ¹⁶ Ahdícýane íñnerí íjtsáméítyuube díbyedívréjuco cátoróóvéne díbye mémeri táuméí Píivýéébeke páneere díimítýú díbye íábájíveki. Ááne tsójtsótsaméi.” Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoru úúballe Píivýéébe díbyeke wáloone jodíómú íjcyátúme éllevu

¹⁷ Aabée Jerotsaréevu tsiíñe o óómíbye duurúvájá pañévú o úcáávéne Píivýéébema o íhjúvuhíjcyánaa óhdivu bóhówaavéne naavédú nééneé. ¹⁸ Ááné pañée Jetsóoke o ájtyúmíibe oke néehí: “Ícúí dípye tsiéllévu íchihdyu Jerotsaréetu. Muurá tsá dítye íicúvéityú táuwááboju u úúbálléróneri.” ¹⁹ Áánélliihyée díbyeke o néehí. “Ávyéjuubej, áánerá oke waajácúmé ópée dícyahcújtso múnáake pihcyáávejááné pañévú o wápáájcomeke o cúvéhoojánuhíjcyaaabe o íjcyane. ²⁰ Áhdurée muurá díwákímyéí múnáajpi Ejtééba díuwááboju méénuhíjcyáábeke dítye dsíjívetsóijyu díityémá o íjcyáábema tsaméhíjuco muha tehdu díbyeke meméénune. Téijyúu muurá ó téhmehíjcyá díitye díbyeke lííhyánúmé wajyámúúne.” ²¹ Ehdúu o néérónáa tsiíñe oke neébe: “Árónáa ú peé íchihdyu tshullévú jodíómú íjcyátúrómé pañévú uke o wállóónélliihye.” Ehdúhjáa úúballebe Páávoru.

Páávoru tsodáhómú avyéjuúbé hójtsí pañe

²² Aanéhjáa díbyeke ílléébúcnúhíjcyáróne kéévánécoba néémeé: ¡Tsáhájjuco aabye íjcyáityuróne! ¡Ílluréjuco mélliihyánu! ²³ Ehdúhjáa néémere íwajyámúúne cáamevu wájójcoméré téhdure bálliiyu wájójcói. ²⁴ Áánélliihyéhjáa díbye tsodáhómú avyéjuube néé ítsodáhómuke dítye íááhívétso pañéejávú díbyeke. Áánemáhjáa neebe dítye iwátsíhcyúúbeke ídílo íñé hallútú díbyedítýú dítye íjyácunúhijcyáne. ²⁵ Ahdújucóhjáa dítye iwátsíhcyu dóhjínuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyáábeke nééneé:

—¿Aca ihdyu múúne eene ámuha romáánómuube íjcyáné waajácúháamíma íjcyáróóbeke iná néétume méwátsihcyúhí?

²⁶ Ehdúhjáa Páávoru nééne tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó pañétúéjpihdívu. Neebhjápeé:

—Tsáma téibúwá díicyaco áábyeke muhdú u méénúíhájchíijyu. Muuráhjáhaca ihdyu romáánómuube íjcyáné waajácúháamíma díbye.

²⁷ Áánélliihyéhjáa pañétúejpi ípyééne néé díbyeke:

—¿Ava úhdi íjcyáné romáánómuube u íjcyáné waajácuháamíj?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée.

²⁸ Áanélliihyéhjáa neebe ávyéjuube dííbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o íjcyáííñe waajácuháámi.

Áanélliihyéhjáa Páávoró néehíí:

—Árónáa ihdyu llihyómútsidi téhdure tene íjcyánéllii ó nées pañétúejpi o íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa díbye néenéllii íhvejtsómé dííbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube íllityé romáánómuube íjcyáné waajácuháámima íjcyáábeke ehdu imyéénúneri.

Jodíómú túkevjtsojté úmíwari Páávoró íjcyane

³⁰ Áané tsiíjyúhjáa imíllebe iwáájacúné ímichi ííne hallútú imúnaa jodíómú díibye Páávoródítú íjyáacuné dííbyé hallúvú páhduvaré úúbállehíjcyáne. Áánemáhjáa neebe dítye dííbyedítú íjcyáné uwañehííñe itsíñúúne ipihjúcu pámeekéré ávyéjútéké llúúvájte avyéjútéma. Áámé úmíwávúhjáa dííbyeke íjyócujcároóbe.

23

¹ Aabéhjáa Páávoró díityédívú ííteebéré néehíí:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá íjcyoojívújuco Píívyéébe húmíj píínévú tsáháturo ímityúné o méénutúne.

² Ehdúhjáa díbye néenéllii llúúvájte avyéjuube Ananíá táuhbá tsaatéké dítye iwábáájco dííbyeke. ³ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca táuhbaju nées muhdú o íjcyane óoma u ímílbájchoki? ¿A tsá u waájacutú teene táuhbaju néené tsiíjtoriyé óhdivu u táuhbáné oke dítye imyéénuki? Uke téhdure Píívyéébe méénuú bañú múnáajpi u íjcyáábeke.

⁴ Áanélliihyéhjáa tsaate néehíí:

—¿Aca muhdú eene íllure ú uuhívaté Píívyéébere pícyoobe llúúvájte avyéjuube pañétúejpi íjcyáábedi?

⁵ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Árónáa tsá o waájacutú díbye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyane. Muurá Píívyéébe waajácuháámítu nééneé: “Tsá múu ímityúné íhjúvatú avyéjútédítú.” Ehdúhjáa neebe Páávoró.

⁶ Botsíikyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúejte díitye avyéjute íjcyane. Áanélliihyéhjáa neebe kéevánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwaábóo úráavyehíjcyáábé ha-jchi. Aabée téhdure téené uwaáboju ó úráavyehíjcyáhi. Áabeke íñe oke ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé tsiíñe bóhíne o cáhcújtsónéllíihye.

⁷ Ehdúhjáa díbye néenéllii díitye avyéjute tsaamééré itsípájújatsíñe ílluréjuco pájúvanújatsíñe. ⁸ Díityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjúcootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhíjcyámé níjkyéji múnáama panévaré apííchoháñe íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcújtsó ténehji íjcyane. ⁹ Aaméhjáa íhjúbari íjcyánáa díitye paritséómudítú tsaate táuhbájú uwaábojte néehíí:

—Muurá tsá áánu íñá ímityúné méénutúne. Áábema tsáijyu múu ímíáané níjkyéji múnáajpi íhjúvánáa ¿íveekí Píívyéébeke múhdurá médáríívéiyáhi?

10 Ehdúhjáa ditye táhjácatsíñeri tsodáhómú avyējuube illityéne ijtšúcunú ditye Páávoróké méénuíñe. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe ítsoáhómuke ditye itsájtje biwáhullévúré ihcyóómivu díbyeke.

11 Ápejcohjáa Jetsóó díbyedívú íbóhówáávéne neéhií:

—Imíchi dícyáne íñeri áábimyeityubéré íñe táuwaáboju íchii Jerotsaréeri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárii. Ehdúhjáa Jetsóó neé Páávoróké.

Páávoróké imílleromé illíhyanúne

12 Áané tsitsíívevúhjáa imúnaa jodíómú pítýácójcatsíyá ímiááneturé díbyeke idsíjívétsoíñe. Áánemáhjáa néjcatsímyé íñéubará imájchóityúné díbyeke illíhyanútúné hajchóta. 13-14 Ehdúhjáa díbyedítýú pítýácójcatsímyé 40-mevá ehniíñevu íjcyame. Aaméhjáa llúúvájte avyéjútémá ítyúkevítsojté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááne Píívyéébe lléébónáa mepítýácójcatsí íñéubará memájchóityúné Páávoróké muha mellíhyanútúné hajchóta. 15 Áánéllii méneeco tsodáhómú avyējuúbeke dibye péjcore ámuha éllevu itsíva díbyeke. Áronáa ihdyu méneeco díbyedítýú íjcyané ihjyu ámuha medillo díbyeke mepíuváne. Ájyu muha tsúuca máarúcóónuu ámuhadívú dibye úújetétúné íhdéré muha mellíhyanúki.

16 Ehdúhjáa ditye pítýácójcatsíñe Páávoró beebe iwáájácúne ícúí tsodáhómu coomívú ipyééne úúbáletté diibye ííñáhníkye. 17 Áánélliihyéhjáa tsáápiíkye tsodáhómú avyējuúbeke ipíúváábeke neebe Páávoró:

—Áánu ováhtsáwúuke tsajtje pánétúejpi ámuhá avyējuúbe éllevu dibyévá íñáhjáubá iúúbálle díbyeke.

18 Ahdújcohjáa díbyeke dibye tsájtjene avyējuúbe éllevu. Aabéhjáa neeté díbyeke:

—Ávyējuúbej, éhne cúúvejari íjcyaae Páávoró oke neénéllii ó tsivá áánu ováhtsáwúuke diéllevu dibyévá íhya íñá uke iúúbálleki.

19 Áánélliihyéhjáa íhdyúétsihvu itsájtjeébeke neébe:

—¿Íñá ú imíllé oke u úúbálléne?

20 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tamúnaáne jodíómú pítýácójcatsí ukévá íñééíñe péjcore u tsájtje Páávoróké diityé avyéjúté éllevu dityévá idillo díbyeke íñá díbyedítýú íjcyané ihjyu. 21 Áróneri tsá u ícúvéityúne. Íjcyámé 40-mevá ehniíñevu díbyekévá illíhyanú árucóónuímye. Aame néjcatsí ímiááneva imyéénuíñe Píívyéébe lléébónáa ípítýácójcatsíñe. Aamévá díbyeke illíhyanútúné hajchótá tsá íñéubará májchóityúne. Aame ícyooa tehme muhdú diityéké u neéneréjuco.

22 Ehdúhjáa dibye tsodáhómú avyējuúbeke úúbálléne boone ípítýácóóbeke neebe dibye muuca iúúbállétu teéne.

Ávyējuube Péerí éllevu Páávoróké ditye wáalloóne

23 Átsihdyúhjáa diibye avyējuube mítyétsikye ítsoáhómú avyéjútédítýú ipíuváne neé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ullerí pééímyeke, 70-meváké íjímudi pééímyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééímyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco. 24 Áhduréhjáa neebe ditye tsáápi íjjuke

íimíbájcho dííbyedi Páávoróké itsájtye ávyéjuube Pééerí éllevu. ²⁵ Áámemáhjáa waajácuháámí wáalloobe illu íñéhaámí:

²⁶ “Ávyéjuube Pééeríj, oo íñe Cáraóodio Ríitsia o Ijcyaaabe úúma ó ihjyúváhi. ²⁷ Áánukée tsúúca imúnaa jodíómú iékéévéébeke llíihyanjúúccóóróobeke tátsodáhómuma diityédítýú ó dojtúcú romáánómuube ijcyáné waajácuháámíma dibye Ijcyane o wáájácúnema. ²⁸ Áánemáa ó tsajtyé dííbyeke diityé ávyéjúté éllevu íñé déjúcotú dííbyé hallúvú ditye páhduváré úúbállehíjcyáné o wáájácuki. ²⁹ Aabée ó waajácú apááñéré ítyaúhbajúúné hallútú ditye ehdu dííbyeke dáríívehíjcyáne. Aane tsá íiná Ijcyáturó ditye téené hallútú icyúvéhoojánúúbeke dsíjívétsóiyóne. ³⁰ Áábeke íñe diéllevu ó wallóo imúnaa Ijcyarómé dííbyeke illíihyanúíñe pítyácójcatsíñe o wáájácúnema. Áámeke o néé ditye pañetu diéllevu ipyééne díhyúmiri íñéé íñé hallútú dííbyedítýú íjyácunúhíjcyáne. Ahdícyane wái díicyaj.”

³¹ Ehdúhjáa néhaamímá tsodáhómú pejco tsajtyé Páávoróké Ajtúpatírí coomívú íavyéjuube néhdújuco. ³² Ááné tsitsíívevúhjáa tsaate tsodáhómú ullériyé péeme ílluréjuco óómiñe íhcyóómivu. Áánetúhjáa tsajtye íjújumúdí péémeréjuco cóhbaavéné Páávoróma. ³³ Aaméhjáa Tsetsaréavu ávyéjúúbedívú dííbyeke íúújetétsóne ajcú teene waajácúhaamívú dííbyeke. ³⁴⁻³⁵ Áhaamíhjáa ávyéjuube iéévéne níjcautu dilló Páávoróké kiá múnáajpi dibye Ijcyane. Aaméhjáa Tsiríítsiá íiñúji múnáajpi dibye Ijcyane iwáájácúne neébe:

—Cána óví ímichí díhyallúvú páhduváré úúbállehíjcyámé wajtsí mewáájácu muhdú úúma tene Ijcyane.

Áánemáhjáa neebe ditye ipícyo dííbyeke ávyéjuube Heróodeúvu jávu.

24

Ávyéjuube Pééerí úmíwáwú Páávoró ihjyuváne

¹ Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu pañétúejpi llúúvájte avyéjuube Ananíá tsáá Tsetsaréavu túkevéjtsójtéma. Áámemáhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné múúne méénúmé hallúvú ihjyúvaábe. Aaméhjáa diibye ávyéjúúbedívú iwájtsíne úúballévá ímityúné Páávoró hallúvu. ² Áábekéhjáa diityé éllevu ditye tsájtyéébe hallúvú Téétoro úúballéjucóo ávyéjuube Pééeríkyeé. Neebéhjápeé:

—Ávyéjúubej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u Ijcyaaabe pane u wáájácúúbe túkevéjtsójú pañe muha tsaimíyé meicyahíjcyánéllíihye. ³ Muurá muha páhduube dítyúkevéjtsójú pañe méijcyáhi. Áánéllíi mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u Ijcyáábeke. ⁴ Aane mítyane uke o túhújtsótu uke o néé okéi u lléébúacunú múhahjótáwuú úúma o ihjyuváne. ⁵ Muurá muha méwaajácú áánu ávyeta panévá íñújñneri íjcyáné jodíómuke íbórinuubéré péhíjcyáne. Aabe natsarénómuube Jetsóoke úráávvehíjcyámedítýú ímichi pañétúejpi. ⁶ Muuráhjáa duurúvaja díbye tútávájtsóiyónáa muha meékéévéébema méimíllérá teene meimíbjachóné muhdú múúhá taúhbaju néhduú. ⁷ Áronáacáa tsodáhómú avyéjuube Ríitsia múúhá hójtsí pañétú dojtúcú dííbyeke. ⁸ Áánemáa neebe dííbyé hallúvú úúbállehíjcyámé itsáa diéllevu. Ahdújuco íñe muha metsááne diéllevu dííbyé hallúvú muha meúúbállehíjcyáméjuco. Aane cáhawáá óví pañetu ú dilló

díbyeke u wáájácu muhdú néené déjúcotu muha meúúbállehíjcyané díbyé hallúvu. Ehdúhjáa neebe Téétoro Péeríkyyeé.

⁹ Téhduréhjáa tétsihyi íjcyame tsijtye jodíómú nehíjcyá ímiáánéjuco ehdu tene íjcyane. ¹⁰ Áanélliihyéhjáa ávyéjuube Pééri úbahcyó Páávoróké díbyeréjuco íihjyúvaki. Ahdújucóhjáa díbye nééneé:

—Muurá ó waajácú múhdúné pijcyábájucó íñe iñújiri ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyane. Áanéllii mítyane ó ímjyuuvé táicyanéjécú o úúbálléneri. ¹¹ Aane ihdyu cáhawáá óví apááñéré ú waajácú Jerotsaréevúu Píívyéébeke o dúúrúvájétsihdyu botsíi 12 coojívaré mejcyane. ¹² Tsáháa múha oke ájtyúmítú tsaatémá o táhjácatsímyeke o íbórínuhíjcyané duurúvájá pañévu, pihcyáávejááné pañévu, tsílléhjívu. ¹³ Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájácutú íiné hallútú táhallúvú úúbállehíjcyáne. ¹⁴ Áánetu cáhawáá uke o úúbálla apááñéré táihde múnáaúvúu cáánívalhíjcyaaabe Píívyéébeke o íícúvéébeke o úraavyéne. Díbyeke ihdyu ó úráavyehíjcyá béhjíjtori eene múhdurá ditye óhdivu ítsúcunúhíjcyájíjtori. Aabe idyé ó cáhcujtsó díbyé íhjúu uubálla múnáa waajácúhaamínetu díbyé taúhbaju cáátúnúmeíñéhjíma tsíñehji íjcyane. ¹⁵ Muurá ditye cáhcujtsóduré díbyeke o cáhcújtsoobe ó waajácú ímiáméhjíma ímityúroméhjí dsíjívémé bóhííñe. ¹⁶ Áanéllii ó imíllehíjcyará tsaímíyé Píívyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaímíyé míamúnáama o náhbévájcatsíñe.

¹⁷ Aabée muurá múhdúne píjcyá lliíñe tsiélléhjí o péhíjcyátsihdyu o tsáá táiiñúji múnáake o píaabóvaabe idyé díbyeke o íícúve iyámeke o cóvájtsóneri. ¹⁸ Éhdurée nénéhjíri duurúvájá pañe o íjcyáábeke Áátsiá iñújiri íjcyame tamúnaa oke ájtyumí dityeé méénuhíjcyádújuco tééjá luuváábedívú o ímibájchoméíbyeke. Áanáacáa tsá tétsihyi tsijtye íjcyáturóne. Aabée tsáháturo téijyu muucá o íbórínutúne. ¹⁹ Aane bo óví eene táhallúvú úúbállehíjcyámé íllevu itsáane úúbállévá ímiááné ímityúné táhallúrí íjcyáhajchííjyu. ²⁰ Óvíkyéhde aatyéré úúballe íné ímityúnéhjáa tamúnáa avyéjútémá o méénune íájtyumíne. ²¹ Ááneráhjáa apááñéré díityémá o íjcyaaabe pámeere lléébónáa o nééhií: “Oke íñe ámuha médílohíjcyá dsíjívémé bóhííne o cáhcújtsonéllíihye.”

²² Ehdúhjáa Páávoró néénéllii ávyéjuube Pééri ílluréjuco téené íhjúu íhvejtsóné ímíhyéhjáa díbye úráavyenéjécú iwáájácúnéllíihye. Áánemáhjáa neebe díityéke:

—¿A ehdúhaca teéne? Ané óví tsodáhómú avyéjuube Ríítsia tsáá botsíi amúhama meímibájchoki.

²³ Ehdúhjáa díityéke íñétsihdyu neebe tsáápi tsodáhómú avyéjúúbeke díbyéi tétsihvuré ípícyo díbyeke. Áánemáhjáa neebe díbye íhvéjtsó ímúnáa díbyeke íááhívehíjcyaki.

²⁴ Átsihdyúhjáa tsúcájá íjcyánetu Pééri tsiíñe tsáá díbye éllevu mewa Drotsíírama jodíómulle téhdure íjcyállema. Aabéhjáa píuvá díbye Páávoróké díbye díityétsima íhjúvúva muhdú Jetsocríjtoke mecáhcújtsonetu. ²⁵ Áanélliihyéhjáa íhjúvúvaabe muhdú tsaímíyé mejcyá ímityúnéjcutu metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa íhjúvúvaabe nihñéétsihvuré Píívyéébe muhdú

míamúnaa ícyahíjycané ímíbájchóíñetu. Ááneríhjáa ávyéjuube iíllityéne dífbyeke néehíí:

—Wa ílluréjuco dípyej. Néhijyáca idyé tsiíñe uke ó píúvaá múhtsima u íhjuúva téénetu.

²⁶ Aanéhjáa diibye Péeri ijyácumúhijycá dsíidsidívú Páávoró áhdóíyóneri ílluréjuco dífbyeke íjchívyétsoki. Téénellíhyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjycá dífbyema íhjuúvaki. ²⁷ Ehdúhjáa pajtyéné míñéécú pijcyábá hajchóta. Átsihdyúhjáa Péeri ílluréjuco íhvejtsóné ávyéjuube íjcyane. Áábé cápayóóvéhjáa Póótsio Péjtóréjuco úcaavéne. Aanéhjáa Péeri jodíómuma ímí íjcyane íimílléne pícyoíñú cúúvejávuré diibye Páávoróke.

25

Páávoró Péjtó úmíwari

¹ Aanéhjáa diibye Péjtóréjuco tééne íiñújí avyéjuúbedívú úcááveebe pápíhchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu. ² Áábekéhjáa téhullévú túkevétsojtmá llúúvájte avyéjujte úúbállépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu. ³ Áánemáhjáa néeme díbye ípíúva dífbyeke Jerotsaréevu. Aaméhjáa pítyácójcatsiyá juuva íarucóónúne dífbyeke illííhyanúpéjtsóíñe. ⁴⁻⁵ Ehdúhjáa diibye ávyéjuúbeke ditye néerónáa neebe diityéke:

—Bo néhi caatyé ámúhadítýú ávyéjujte íjcyame óóma Tsetsaréavu mepe ámuha téhullévú meúúballe dífbyé hallúvú ímíáánéé ímityúné díbye méénúhájchííjyu. Muurá téhulle diibye cúúvejari. Áhullévú lléváhréjuco tsiíñe ó pééhiñe. Ehdúhjáa neebe Péjtoó.

⁶ Aabéhjáa teene Jerotsaréeri ijycá íhyotsítú pápíhchúúj coojíváubáhhjápeé, íhjáa mityá pahójtsícúj coojívaj. Átsihdyúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Ááné tsiíjyúhjáa teene idíllóítsihvu íácúúvéne píuvájúcoobe diibye Páávoróke. ⁷ Áábekéhjáa ditye wájtsítóóbedívú Jerotsaréetu pééne jodíómú ípíhcyáávéne dífbyé hallúvú úúballéjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa íllure bánúmełhi. ⁸ Aabéhjáa Páávoró ícyánéjcutu néehíí:

—Tsáháturo tsáma íná ímityúné ó méénutú tamúnaa jodíómú taúhbájutu, téhdure diityé duurúvájatu. Téhdure tsáháturo pañétúejpi romáánómú avyéjuúbedítýú ímityúné ó íhjuúvatúne.

⁹ Ehdúhjáa Páávoró néerónáa Péjto dífbye múnaa jodíómuma ímí íjcyane íimílléne néé dífbyeke:

—¿Aanéhaca ú ímíllé Jerotsaréevu meímíbajchóné eene íná díhyallúvú ditye úúbálléhíjycáne?

¹⁰ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Árónáa muurá tétsihyíjyuco oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímíbáchohíjcyáítsíí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú wáyájurá íné ímityúné ó méénúturóné tamúnaa jodíómuma. ¹¹ Muurá íhduy ímíááné ímityúné ó méénuca ó pájámełiyá oke ditye illííhyanuki. Keená ‘tsáhaa’ ó nééiyóne. Áánetu íñe táhallúvú ditye úúbálléhíjcyáronéhjí ímíááné íjcyátúhájchíí tsá oke múhá íhvéjtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áánéllíí ó ímíllé ámúhá avyéjuube pañétúejpiyá óóma teene ímíbajchóné.

¹² Ehdúhjáa Páávoró néénéllíí Péjto pámeekéré ípítyácócatsíhíjcyámeke ípjyucúmema idíllójcatsíñe néé dífbyeke:

—Ehdu idyé muuha romáánómú avyéjuube pañétúejpiyé úúma ímíbajchóné u ímilléné ané óví díbye éllévuréjuco u péeneé. Ehdúhjáa Pejto nées Páávoróke.

Páávoró avyéjuube Agríipá úmíwari

¹³ Átsihdyúhjáa idyé múhdúj coojívatúra tsijpi avyéjuube Agríipá péé mewa Berenítsema Tsetsaréavu Péjtóke ááhívetémútsi. ¹⁴ Aamútsihjyáa téhulle íjcyámútsikyé diibye Péjto úúballé Páávoró tétsihyi íjcyane. Neebéhjápeé:

—Íjcyaaabe íchihyi tsaapi cúvéhóójari Péérii pícyoíñúube. ¹⁵ Áábé hallúvúu jodíómú túkevéjtsojtémá llúúvájte avyéjuute ímityúné oke úúballeté Jerotsaréeri o íjcyáabeke oováa díbyedívú o méénútsoki. ¹⁶ Árómekée o néehíí: “Tehdu muha romáánómú pecútéré muucá medsjívétsóiyónejíí tsaate tsijtyé hallúvú úúballémema dítye díllócatsiyúhajchíjju.” ¹⁷ Ehdúu o néerónáa dítye óhdivu píhcyaaavéjúcóónéllii awáa tsíjcyooji o díllóitsihvu o íjcyáne ó píuvá díbyeke. ¹⁸ Áábe éllévúu tsáame ímityunéhjí díbyé hallúvú úúballéhíjcyáme. Aanée ó íjtsúcunú ímiáané díbye ímityúné méénuhíjcyané díbyé hallúvú dítye úúballéíñe. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. ¹⁹ Apááñéree nehíjcyámé Jetsóo dsjívéjúcóbéke díbye ‘íjcyaaabe’ íñéene úráavyehíjcyáne. ²⁰ Ehdúu nénehji o ímíbajchóityúrónéllii ó neerá díbyeke díbye ímilléhajchíí Jerotsaréevu muha díbyema teene meímíbajchotéki. ²¹ Áronáacáa ímíllebe pañétúejpimáyé Agójtoma teene ímíbajchóne. Áánéllihyé díbyeke o nées díbyeí cúuvéjaríyé íjcyá díbye éllévu o wállóótúné hajchóta.

²² Ehdúhjáa Péjto Agríipake úúballénéllii neebe díbyeke:

—Aane ihdyu ó lleebúcunúiyá téhdure díbye íhjuváne.

Áánéllihyéhjáa Péjto néehíí:

—Cáhawáá óvíi péjcore tsaabe díbye íhjuváne u lléebúcunúki.

²³ Ehdúhjáa Péjto díbyeke néénéllii tsíjcyooji tsiíñe tsaamútsí Agrípamútsí mewama. Ávyéta ímíhjáa íjcyáavéne aahívemútsí díbyé já pañévú tsodáhómú avyéjútémá tsijtye técoomí ihtsútujtéma. Áánáacáhjáa Péjto píuvájucóó díbye Páávoróke. ²⁴ Áánemáhjáa neebe dítyéke:

—Ayúju, ámuúha, pámeere íñe múhdumé avyéjuube Agríipama meíjcyamej. Áánújuco íchii díbyé hallúvú ímityúné Jerotsarée múnáama Tsetsaréa múnáa oke úúballéhíjcyaaabe. Áánúdyu nehíjcyámé díbyekévá íllííhyanúiyóne.

²⁵ Arónáa íjcyánejíí íñé déjúcotu díbye dsjívéiyóne. Áábeke ó wállóo pañétúejpi Agójto éllévu díbyema teene díbye ímíbajcho díbyerée ímíllénéllihye.

²⁶ Áábedítýú díbye pañétúejpikyé o cáátúnúiyóne o ítsámeíhíjcyárónáa íñe ámuha metsáánéllii ámuhadívú ó íjchívyetsóhi. Áábeke cáhawáá óvíi aabye avyéjuube Agríipá dílló múhdú díbye úúballéné botsíi mecáátunúné pañétúejpi avyéjúube éllévu mewállóoki. ²⁷ Muurá tsá tene ímityú tsaapi cúuvéjari íjcyáabeke pecútéré mewállóone pañétúejpi éllévu ímichi íñé déjúcotu díbyeke mewállóone úúballétumére. Ehdúhjáa Pejto nées dítyéke.

26

Agríipá úmíwávú Páávoró úúballé múhdú íjcyahíjcyáne

¹ Aanéhjáa Páávoróké díbye avyéjuube Agríipá néehíí:

—Cána dihjúváj.

Ahdújucóhjáa díbye íhjuváne. ² Neebéhjápeé:

—Ávyéjuube Agríipaj, mítyane ó ímíjyuuvé muhdú tamúnaa jodíómú íjcyarómé táhallúvú ímítyunéhjí úúbálléhíjcyánetu ícyooa díúmíwávú o íhjuváneeri. ³ Muurá ú waajácú muhdú muha meícyahíjcyánéhjí hallútú metáhácatsíhíjcyáne. Aane cáhawáá ímíñéúvú leebúcunu úúma o íhjuváne.

Muhdú Páávoró ícyahíjcyáne Jetsóoke icyáhcuíjtsótúné ihde

⁴ Muurá waajácúmé muhdúhjáa díityémá o píivylene Jerotsaréeri múúhá iññújiri. ⁵ Téhdure waajácúmé táováhtsadítýuré parítséómuube o íjcyaae íñe muha meúráávyehíjcyajító o úraavyéne. Aane téhdure íimílléhajchíí úúbálléiyóme. ⁶ Áábeke íñe oke íchihvu tsivámé Píivýéébéé dsíjívémeke íbóhíitsoíñé méíhdé múnáaúvuke néhíjcyáne o cáhcújtsónéllii teene oke idíllóki. ⁷ Muurá 12-nevá dohjíba múnaa muha meíjcyame Píivýéébeke paíjyuvaré méíccúvehíjcyá díbyéé neéne muha maájtyúmiki. Ehdú neéné hallútú íñe tamúnaa táhallúvú ímítyunéhjí úúbálléhícyáhi, Ávyéjuúbej. ⁸ ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcuíjtsotú Píivýéébe dsíjívémeke bóhíitsoéne?

Muhdú íhdévu Páávoró Críjtó uráávyé múnáake pátsárcíyohíjcyáne

⁹ Ópée muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítýú ímityúné o íjtsámeíñé o ítsúcunúhíjcyá tehdújuco o méénune. ¹⁰ Ehdúu o méénuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúúvájte avyéjujte oke néhdújuco cúvejáanuubéré o péhíjcyáne cáhcújtsó múnáake. Téhdurée tsaméhíjjuco muha mepityácójcatsíñe tsaatéké medsíjívétsohíjcyáne. ¹¹ Ehdúu díityéké ícúbáhraabéré o péhíjcyá píhcyáavejáané pañévu dítyévaa teene ímía uwáábojúhacáa íjcyane icyáhcuíjtsóné íhvéjtsóroki. Áamekéé tsárí o íjtsúcunúne pátsárcíyooobéré o péhíjcyá pahúllevaré tsííñé iññújñeri íjcyárocoomíjiri.

*Páávoró tsiíñe úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcuíjtsóne
(Hch 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Aabée idyé téénevúré o peerá Damájcovu llúúvájte avyéjujte oke wállóónéllíihye. ¹³ Áronáacáa juuvávyú cójijpiíne núhba ájchú ehníñevu íámítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádíivýéne pámeere oke náhbénúmema múúhake ajchúcunúhi. ¹⁴ Aamée muha máákityé baavújuco. Áanáacáa oke tsaapi muuha heeberéomú íhjuvíri nééhí: “Tsáo Tsááoró, ¿íveekíami oke ú pátsárcíyohíjcyaj? Muurá uure ú tútávátsámeíhíjcyá ehne múúne ócáji naatsóu iññúbjcóne iye tútávájtsámeídyu.” ¹⁵ Áánéllíihyée o neé dííbyeke: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánéllíihyée oke neébe: “Oo Jetsóo oke u pátsárcíyohíjcyaa. ¹⁶ Ahdícyane ílluréjuco díjyocúúve. Muurá íñe ícyooa úhdivu o bóhówaavé óhdityu íjcyáne uwááboju u méénuki, áhdure bóónétu tsiíñe úhdivu o bóhówájtsóné uwááboju u méénuki. ¹⁷ Aabe íjcyá uke o llííñé dimúnaa jodíómuma tsííñé iññúji múnaa uke imyéenútuki. ¹⁸ Áánéllii uke o wallóo dítyé éllevu díityéké u wáájácútsó Naavéné hójtsí pañe ícyahíjcyánetu dítye íjchívyé Píivýéébé icyánejcúvuréjuco díityé ímítyuháñé ílluréjuco ábájíivémeímyé ímíáámeréjuco íjcyá dííbyeéjte.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

Páávoró naavédú neéne íitene cáhcuíjtsóne

19 Ahdícyane tsáháa naavédú neéne óhdivu bóhówaavéné cáhcújtsótuube o íjcyatúne, Ávyéjuúbej. Muuráhjáa téené pañe o íitene ó cáhcujtsóhi. 20 Aabée muurá Damájco múnáadítýú ó úwáábótujkénúhi. Átsihdyúu úwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeríyé Jodéa iññújiri. Aabée jodiómú íjcyátúromeke ó nehíjcyá ditye ímityúné íjcyahíjcyané íhvéjtsóne Píívyéébekéréjuco úráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá téené úwááboju nehdtújuco íjcyáneri ditye iwáájácútsó tsíjtyeke ímiááné tsíhdýuréjuco íjcyane. 21 Éhdurée neéne hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duurúvájá pañévu íékévéébeke imíllerá illíhyanúne. 22 Ároobe íñe íjcyoojívújuco Píívyéébe oke piáábóneri ímí dííbyeke o úráávyeebe o úwáábohíjcyané dííbyé ihju pámeekéré ídáatsojtémáyé íhtsútujtéke. Aabe tsáháturo tsáma o nehíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvuma Píívyéébe ihju uubálla múnáa íñá íjcyaiñé úubállehíjcyané tsíjítóriye. 23 Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto ícúbáhrámeitsihdyu dsíjívéebe íbóhíneri meke pámeekéré tsííñe iññújine múnáama úújétsóíñé tsúúca mééma pajtyété íjcyájucóone. Áhduréhjáa nehíjcyámé dííbye tujkénúejpi íjcyaiñé dsíjívetu bóhíibe.

Páávoró imíllerá Agríipá cáhcujtsóné Jetsóoke

24 Ehdúhjáa Páávoró íhjuvvarónáa Péjto kéévánécoba neéhií:

—íMuúbe, mítyane u wáájácúneriubá ílluréjuco u méívaténe!

25 Áronáacáhjáa neébe:

—Tsá o méívatétúne, Ávyéjuúbej. Ímiááné o neéhií. 26 Muurá áanu ávyéjuube Agríipá ténehji páneere ímí waajácúhi. Áánéllí dííbyé húmíríyé íínerí núhnévétuube ó ihjuvva ténehji teevétariyé méénúmeíhíjcyátúnéllíhíye.

27 Ahdícyane, Ávyéjuube Agríipaj, ¿a ú cáhcujtsó éhnéhjáa Píívyéébe ihjuvva uubálla múnáa nehíjcyanéhji? Muurá ó waajácú u cáhcujtsóne.

28 Áánéllíhíyéhjáa neébe:

—Úubá ú imíllé áyanéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóne Críjtoéjpiyéjuco o íjcyáiyóne.

29 Áánéllíhíyéhjáa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyóduré idyé áyanéwu o úwaabóné ú cáhcújtsóiyáhi. Áánéllí muurá Píívyéébeke piáábó ó táúmeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtsó íñe múhdumé oke ámuha melléébúcnúhíjcyámé o íjcyadu ámuha meíjcyaki. Tsá idyé íñe úwáñehííñema o íjcyadu ámuha meíjcyáiyóné o neétúne.

30-31 Ehdúhjáa Páávoró neéne boonétú pámeere tétsihyi íjcyame tsíéllévu ípyéene tsamééréjuco néjcatsíñe:

—Tsáháturo muurá díbye ímiááné íñá ímityúné méénutú téené déjúcotu ídsíjívéiyóne. Aabe tsá cúvéhóojari íjcyáítyuróne.

32 Áhduréhjáa Agríipá Péjtóke neéhií:

—Muuráhjáa ihdyu tsúúca íjchívyéíyoobe páñétúejpi máavyéjúúbemáyé teene ímíbjachóné ímíllétuca.

27

Páávoróké ditye Róómávu wállóone

1 Aanée tsúúca múuhakye Itááriávú iwállóoíñeri ihjuvvaíjatsímeye. Áánáacáa Páávoródívú tsíjtye cúuvéjari íjcyámema ajcújucóomé tsodáhómú avyéjuube

Jóorióké tsáha múnaa ‘Agójto’ nemeíñé tsodáhómúéjpkuye. ² Aamée muha méújcámejyucóo Adaramíítítoj cuujúwami Áátsiá iñújí mujcójjuunévú pééimí pañévu. Áamemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóóniá iñújí múnáajpi Tet-saróónicári ícyahíjcyaaé. ³ Aamée tsíjcyooji muha méúújeté Tsidóovu. Átsihvúu diibye tsodáhómú avyéjuube Jóorio Páávoródi ídáátsóvéne íhvejtso díbye íñahbéva múnáake iááhíveki. ⁴ Átsihdyúu muha tsíñejcúemóvú mepéémeke kíjyeba wááome ‘Chíípere’ nemeíñé caapáhó ímiánéjcutu mepájtyéhi. ⁵ Aamée muha Pajpiíriámá Tsiríítsiá iñújíicú tujkévetu mepájtyeme méúújeté Mííravu Ríítsiá iñújí coomívu.

⁶ Átsihyíi diibye tsodáhómú avyéjuube ájtyúmité tsiimi cúújúwami Are-jadrííamei Itááriá iñújívu pééimí. Áamíríyécúo muha mepééne téhullévu. ⁷ Aamée muha píwájcoojívájucó mepéhíjcyámé íhtsútúnetu Níídó cóomí tujkévetu mepájtyeme tsapéhduré mepééiyónáa kíjyeba múúhake tsiéllévúre wááome muha ‘Créetaá’ nemeíñé caapáhó hallú éhnéjcuturéjuco mepééme mepájtyé ‘Tsaamóo’ nemeítsíi tujkévetu. ⁸ Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhíjcyámé méúújeté tsátsii ‘Ímiá Mujcójúúne’ nemeítsihvu Ráátseá cóomíj píhívújuco.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu muha choocówu mépéhíjcyáhi. Áijyúu ápíchóhréjuco teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa níjyáréjuco íjcyaiñé píhíjúcúónéllíihye. Áánéllíihyé Páávoró diityéké ityéíbúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéjuytej, ó waajácú mepééne ápíchó nééiñe. Muurá tsá apáámíré cúújúwami wágóóóvéityuróne. Téhdure muurá méwágóóóvéiyáhi.

¹¹ Ehdúu Páávoró neérone tsá tsodáhómú avyéjuube cáhcújtsótúne. Téemí aabájajtétsikyéree téemí avyéjúúbema cáhcújtsóobe. ¹² Áijyúu muha mejcyamújco tsá ímityú tétsii muha úúníjya mepájtyéiyónáaaca. Áánéllíihyé muha méjtsámei mepéjúco tétsihdyu muha méíhnáhóhahchíi méúújeté Peníítsé mujcóvú Créeta caapáhó pañe nuhba áabatéhíjcyánéjcuéraahócuri íjcyácoomívú tétsii muha mepájtye úúníjyaá.

Kíjyébama níjyaba mityáne móóari

¹³ Áánaacáa tsíñejcútú áyanéwu kíjyeba muha mepééhullévú íójcónéllii íjtsúcunumé múu péhdu tene nééneé. Áánéllíihyé tsúúca muha mepéjúcúo Créeta caapáhó únúélleriye. ¹⁴ Ároné illúhwuúréne múúhake ávyéta tsíjpa néené kíjyebá waaó tsiéllévúre. ¹⁵ Aamée muha metúkévéjtsoméiyónáa meíooéjúcúónéllii awáá muha méíhvéjtsómeímyeke waaóne. ¹⁶ Aamée ‘Cáráoda’ nemeíñé caapáhó bóunááletu muha mepájtyé imíchi kíjyeba íjcyátúnéjcuri. Átsihvúu míínéwu muha metsátyehíjcyami méujcú múúhá pañévu íhtsútúnetu. ¹⁷ Aamíi íñérijyároné boone ímunáami cóhpéj chijchúmé wábyaúúneri. Áánemáa níityétsómé téemí íhcyúháñe muháa ‘Tsiíteé’ nemeíñé newáyuuhávú mecátsóhóóvetéiyóné apíichori. Áámekeé kíjyebáréjuco múúhake tsájtyene. ¹⁸ Áané tsíjcyóójíi téhdure ápíchó tene nééneéllii illuréjuco dítye téemí píichutáháñe wáojcóné téhi pañévu. ¹⁹ Átsihdyúu pápíhchúúj coojívatu pañetu téemí éhnéhíjréjuco idyé dítye wáojcóne. ²⁰ Áijyúu tsúúca píwájcoojívájucó tsá muha cóójiejpi núhbama míícúruwáúbakéré

maájtyúmitúne. Aanáacáa kíjyeba éhniíñevúré ávyetá ihsúturéjuco íjcyánéllii tsáhájucó muha meíjtsámeítyú mepájtyetéíñe.

²¹ Aamée mājchotúmeréjuco muha meícyahíjcyánáa Páávoró íjyócúúvéne néehíí:

—Ámuúhaj, ópée tsáma ámuéhakye o nééne ámuha mecáhjútsoca tsá meke metsíváítyuró Créétatu. Aacáa muurá tsá illu meícúbáhrámeítyuróne.

²² Áronáa ihdyu imíchi méíjcyaco. Tsá néhi tsaatébáre méhdityu muhdú íjcyáítyú méjcuujúwami wágóóóvérónáaaca. ²³⁻²⁴ Muuráhané ípyejco o íícúvehíjcyaaabe Píívyéébe níjkyéji múnáájpyike wálloobe óhdivu íbóhówáávéne oke néehíí: “Tsáma díhllyetéíñe. Muurá ihdyu tehdújuco pañétúejpi romáánómú avyéjúúbedívú u úújetéíñe. Áanéllii díjtyééveri Píívyéébe ámuéhakye pámeekéré pájtyetétsoó cúújúwámiri ámuha mepéhíjcyámeke.” Ehdúne oke ípyejco níjkyéji múnáajpi néehíí. ²⁵ Ahdícyane imíchi méíjcyacó. Muurá ó waajácú oke díbye néhdújuco mééma tene pájtyetéíñe. ²⁶ Aane muurá mepámaavémé tsáné caapáhóhó tohívú méwáhtóbaáhi. Ehdúu neebe Páávoró.

²⁷ Ájyúu tsúuca míñéécú tsemáánájucó muha meúllene. Áámekée tsápejco kíjyeba múúhakeye tsatyéhíjcyá ‘Áádria’ némeíñe móóariyéjuco tsánejcútú tsíñejcúvújuco. Aanáacáa pécójpñe téemí wákimyéi múnaa tsúuca waajácú muha íññujívú mepíñine. ²⁸ Áanélliihyée eevémé tétsíj pañé iwáájácuki. Aané tétsíj pañé 36 éeveta. Átsihdyúu éhniíñewuúvú muha mepétsii tsiíñe eevémé 27 éévetaréjuco. ²⁹ Átsihvúréjucóo dítye téemí dohjíwajcyóné nítyetsóné téemí déjúcotu 4-wajcyová íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aané muha méjyácunúhíjcyá metsítsíwéjúcúóíyóneri. ³⁰ Aanáacáhjáa téemí wákimyéi múnaa tsuulléne téemí dohjíwajcyóné múu nítyetsódú imyéénúnej tééveri múnéwu téhi pañévú nítyetsójucoorá téemiri íúmívaki. ³¹ Áanélliihyée Páávoró tsodáhómú avyéjúúbeke néehíí:

—Muurá áátye méhdityu úmívahajchíí tsáhájucó mepájtyetéítyúne.

³² Áanélliihyée dítye tsodáhómú teemí múnéwúú dohjí wátsahjyúcú apáhajchíí téhi pañévújuco.

³³ Aané tsúuca metsítsíwénáa Páávoró néehíí:

—Tsúuca íñe míñéécú tsemáánájucó mee mājchóubáre, cuwáubáre, méénutúme. ³⁴ Áanéllii metsu tsíeménéuba memájcho téene tsíjpari méíjcyaki. Muurá tsá muhdú méíjcyáítyúne.

³⁵ Ehdúu néébere pááaho íékéévéne Píívyéébeke téhdujtsó pámeere ííténáaaca. Áané boonétúu idyóuháyóné mājchoóbe. ³⁶ Áanélliihyée díbye életu muha mémajchó díbye múúhakeye nééneri muha meímíjyúúvéne. ³⁷ Aamée pámeere teene cúújúwámí pañe muha méíjcyame 276-meva. ³⁸ Aamée muha memájchóné boonétú tsiíñe wájocómé téemí pííchutátú tsáneetsa icyóevané temi ívájñconúki.

Cúújúwami wápújuuvéne

³⁹ Ájyúu tsítsíwévu téemí wákimyéi múnaa tsá wáájacutú kéené íññujírí muha méíjcyane. Áronáacáa muha máájtyumí tsátsii pádujca nétsihyi néwayúúhá íjcyane. Átsihvúu imíllorómé íññáhóhajchíí icyátsuhjácóné téemí.

40 Átsihvúu muha mepéé téemí dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevjtsojñné chíjchuta icyácóroácóne tsuulléewa wájýamuwa picyóóme. Átsihyúu muha mepéjucóó teene néwááyúúhá tujkévetu. 41 Aamée muha tsátsii panéjucvatú íhnáhó nóhjítsihdyu mepájtyerónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwáyúúhatu apáhahchíí wáduhnécu. Aamíí ávyéta cóhpé úújetémí nohji wávájcóhi.

42 Ájyúu tsodáhómú imíllerá illíhyanúné cúúvéja múnáake ditye íjchíñe íúmívátuki. 43-44 Áronáacáa Páávoróké diityé avyējuube ípájtyetétsóné ímílléne tsá ímíllétú ditye tehdu méénune. Áánéllíhyée neebe múhdumé íjchíñe píivyetédúmé íjchi íñíjújív diityé déjutu tsijtye úmehewáánéubá hallúrí ípyéekíí. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávaro ‘Máátaá’ némeíñé caapáhori

1 Aamée muha téjyju botsíí méwaajácú téjtohí mémé Mááta íjcyane. 2 Áámekée múúhake tétsii múnáa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke píuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi níjyabáa téjyju állene tsúcó néénéllíhye. 3 Áánaacáa Páávaro áyanéwu icyóóvane cóvájtsóné pañétú íñímye cájtúcuube dííbyeke íhdó íhyójsitu. 4 Aabée tétsihdyuré dííbyé hójtsitu wávíyíúcunúúbeke tétsii múnáa ííténe néjcatsíhi:

—Aanéubá ímiáané áánu dsíjívétso múnáajpi. Muurá eene nújpacýotu pájtyetéroóbeke tsiíñe Píivyéébe ehdu meenuhi.

5 Ehdúu ditye néerónáa dííbye íñímyéké wáchíyoácoobe apáhahchíí cúújúwá pañévújuco. Ááné boonée pevétsihjidú dííbye tsihdyúwu néétuúbe. 6 Aanée íjtsorómé ‘dííbyeke tene óóríñeri dsíjívéíbye’ íñéénema. Aanée ítsohíjcyárone néeme tsaapi Píivyéébedu néébe díbye íjcyane.

7 Ájyúu teene caapáhó avyējuube Póóbirió ihjya tétsihdyu píhíré nééjavu tsaimíyé múúhake iwáátsúcúmeke panévaturé ícúvehíjcyá pápíhchúúj coojíva.

8 Áábéj caaníí téjyju tsiíñáávema námedíjcyori chémeebe cuwájá pañe íjcyáábe éllevu Páávaro ípyééne Píivyéébema ílhjyúvátshdyu dííbyé hallúvú íhyójsicu pícyóóneri tsúuca bóhíibe. 9 Aanée pámeere téjtohíyí íjcyame chémehíjcyaméhíj iwáájácúne dííbye Páávoró éllevu tsáámekéjuco díbye bóhíitsohíjcyáne. 10 Aamée múúhake idyúúrúvane panévavu ajcú juuvá wáabyuta tsiíñe muha tsahíyí mepééíñéllíhye.

Páávaro Róómávú úújeténe

11 Aamée muha pápíhchúúj nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiíñe mepéé tsami Arejadriíáemi tétsihyí úúníjyaba pájtyémíri. Áámitúu imyéme kíjtyúmeí míñécu Píivyéébedi ditye dílohíjcyánéécu nááve. Tsáne mémée ‘Cájtoó’. Tsiíñe mémée ‘Póóroó’. 12 Aamée muha Tsiracóótsá mujcójuvu mecátsúúvetémé tétsii méijcyá pápíhchúúj coojíva. 13 Átsihdyúu muha tsané únúélleri mepéhíjcyámé méúújeté Rééjío mujcóvu. Ááné tsijcyóójíí tsaimíyé kíjyeba múúhake muha mepéhullévú wááome tsíjyju méúújeté Poteóórí coomívu. 14 Átsihvúu muha tsaate cahcújtso múnáadvú méúújetémé múúhake wajyú tsané tsemáánái muha diityémá méijcyaki.

Ahdújucóo muha téhahjchótá mejjcyátsihdyu botsii mepéene Róómávuú.
¹⁵ Áanáacáhjáa teene Róómári Ijcyáné cahcújtso múnaa tsúúca waajácú muha meúújetéiñe. Áanélliihyéhjáa múúhake cáhdahírómedityú tsaaté múnaa úújeté ‘Áapíó Nahjihetsii’ nemeitsihvu. Áánétúhjáa tsijtye múnaa úújeté ‘Pápihchúúwava Nújuwááne’ nemeitsihvu. Áámekée Páávoró ‘bohíbohíúvú’ ííttécunúne téhdujtsó Píivýéébeke mityane. ¹⁶ Áanáacáa tsúúca tsodáhómú avyējuube úújetétsó cúúvéja múnáake tehme múnáá avyējuúbedívu. Áámedityú Páávoróké idyówajcáróóbeke picyóómé íhdyúétsihvuré ityehméébé tsodáhoma.

Páávoró Róómari úwaabóne

¹⁷ Átsihdyúu pápihchúúj coojívatú Páávoró píuvájucóo teene Róómari Ijcyame imúnaa jodíómú pihcyáávejáané túkevjtsojtéke. Aamée píhcyáávemeke neébe: —Ámuúha tamúnaaj, tsáháturóo muurá iná ímityúné o méénutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o íjtsámeityuró méíhdé múnáaúvúu muhdú ícyahijcyánéhjitu. Áróóbeke oke Jerotsaréevu iekéévéébeke ácádsíjcaáyómé romáánómú hójtsi pañévu. ¹⁸ Aamée oke idíllóroné imíllérá iácádsíjcaáyóné iná ímityúné o méénutúúbeke oke ditye líihyanúíyónéllíihye. ¹⁹ Áronáacáa memúnaa tsá ímíllétúne. Áanélliihyée awáá o née diityéké pañétúejpíyējuco óóma teene ímíbájchoki. Tsáháa iná diityé hallúvú o úúbálle dífbyere óóma ímíbajchóné o ímíllétúne. ²⁰ Ehdú neénéllii ámúhake o píuvá ámúhama o íhjuva ímíñéúvu. Muurá mee íjraéémú méwaajácú mepée metéhmehijcyané Mepájtyetétsoobe tsááiñe. Aabée muurá tsúúca tsááne o cáhcújtsóné déjúcotu íñe ícyooca oo dóhjútu.

²¹ Ehdúu Páávoró neénéllii dífbyeke neémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácúháámíri díuubállé múúhadívu wájtsine. Keená memúnaa téhullétú tsáárome ímityúné díhyallúvú úúbálléhijcyáne. ²² Áronáa ihdyu muha méimíllérá múúhake u úúballéné muhdú u íjtsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllevá múnaa béhjíto úráávýémeíñetu ímityúné íhjuvahijcyáne.

²³ Ehdúu íñéene dífbyeke eevémé kéjcoojí dífbye éllevu itsááiñe. Ahdújucóo téjju ditye tsááne dífbye éllevu mityame. Áámemáa pajcójívaré íhjuvahijcyaaabe Píivýéébé avyējuu. Aabée diityéké íbúwátsohijcyá ténejcúvú éhnéhjáa Moitséeúvúma Píivýéébé íhjuu uubálle múnaa Jetsóodityú cáátúnuhijcyané uwaáboj tééveri. ²⁴ Ehdúu díbye úwáabohijcyané ímí tsaatéké pájtyeme cáhcujtsóhi. Áánétúu tsijtye tsá cáhcújtsotúne. ²⁵ Aamée téénetu ípájúvanútsójcatsíñe péemekéréjucó tsiíñe díbye neéneé:

—Ímíáánéjucóhjáa muurá Píivýéébé Apííchó méíhdé múnáaúvuke íhjuu uubálle múnáajpi Itsaiaúvuj tééveri neéneé:

²⁶ Aatyé éllevu péene díñe íllu diityékej: Muurá uwaábo lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure íájtymíjúcooróné tsá ditye wáajácúityúne.

²⁷ Diityé íjtsaméí ímí neétúnéllii tsá ditye ímíñéúvú lléébohijcyatúne. Aame ícyahijcyá wáajácúmeityúmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjii tehdu óhdi íjyáacunúmekéjii ó ímijpyetétsoiyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píivýéébé Apííchó neé méíhdé múnáaúvuke. ²⁸ Aane íñe ámúhake o úúbállé Píivýéébé mééma pajtyété méénúné uwaáboju téhdure

jodíómú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane. Aane llééboímye. ²⁹ Ehdúu Páávoró diityéké nééné hallútú tsamééréjuco úhbájcatsímyéré pééneé.

³⁰ Aabéikyée tétsiyi ícyahíjcyá míñéécú pijcyábá tsaaté já íáhdójari. Átsiyíi íjcyaaabe tsaimiyé waatsúcúpétsohíjcyá íaahive múnáake. ³¹ Áámekée úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé avyējú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju múha ñná néjúcóótuúbe. Áyu tehdújuco.

ROMÁÁNO

Róómári íjcyáame éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéíñe mééma díbye méénúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íñe íhyaami ó caatúnú Jetsocríjto íícúve múnáajpi o íjcyáabe.

² Mekée ipájtyetétsoíñe tsúúcajátújuco Píívyéébe íhjúy uubálle múnáaj tééveri cáátunúné íwaajácúháámitu. ³ Aanéhjáa Ílli Jetsocríjto Máavyéjuube tsíjju icyánéjcutu míamúnáajpi Dabííuvúy tsíiménémúhaabe íjcyáábej tééveri méénuúbe. ⁴ Aabée dsíjiveebe tsiíñe bóhínetu méwaajácú ímiááné Píívyéébe Hajchi íhtsútuube díbye íjcyane Cáání icyánéjcutu.

⁵ Áábej tééveríi meke ímbájchoobe méhdi ídáátsóvénema. Áánemáa meke pícyoobe dííbyé uwááboju úwááboméré mepéhíjcyana panéva íñújñe múnáake díítyédítú cáhcujtsómé teene úráávyeki. ⁶ Aane muurá tsúuca ámuha tsaate dííbyeéjté méíjcyá Róómá múnáadítú Píívyéébe ámúhake tújkevéélléméjuco. ⁷ Ááme éllevu íñe íhyaami ó caatúnú ámúhakeé iwájyúnéllii díbye újcyume éllevu. Aabe ihdyu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri óvíi ámúhake panévatu píaabó ímí ámuha meíjcyaki.

Róómávu Páávororo ípyééíñeri íjtsáméñe

⁸ Muurá ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyéné uubállé tsúuca pahúllevá múnáaré waajácúhi. Áánéllii ámúhá hallúvú mítyane ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj tééveri. ⁹ Áábeke ó íícúvehíjcyá Íllídityu íjcyané uwááboju o úwáábóneri. Aabe waajácú ímiááné ámúhá hallúvú dííbyeke píaabó o táúmeíhijcyáne. ¹⁰ Áhdure ó táúmeíhijcyá díbye ímíllécooca ámúhake o ááhívetéki. ¹¹ Mítyane ó íjyácutunú ámúhake o ááhívéíyóneri íñe dííbyeke meúráávyéjító éhnííñevu ámúhake o úwáábo ímí ámuha meúráávyeki. ¹² Ehdu ó íjtsáméí tsaméhjí panéjcutavú mepiáábójcatsí ímí dííbyeke mecáhcújtsoki.

¹³ Aane, ámuha, táñahbémuke ó úballé mítyane ámúhake o ááhívetéíyóneri o íjyácutunúhíjcyároobéí ámúhake o ááhívetétúne. Ó ímíllé ámúhadítú tsíjtyeke Píívyéébedívú o wáájácutsoné muhdú pahúllevá múnáa pañe o méénuhíjcyádu. ¹⁴ Muurá táhallúrí teene díbyeé Jetsocríjtoj tééveri mééma mepájtyetéíñe méénunévú pamévakeré o wáájácutsoíyóné íhtsútujtémáyé ídáátsojteke. ¹⁵ Áánéllii mítyane ó ímíllé ámuha Róómá múnáake o úballéné díbyeé mééma mepájtyetéíñe méénune.

Ímiáájú meúraavyéné menúcojpiiletúne

¹⁶ Aabe tsá o núcojpiiletú Críjtodítú ímiáájú íjcyane o úwaabóné íhtsutúné Píívyéébe mewájyuri méénune íjcyánéllíhye. Aane pámeere cáhcujtsómé pájtyetéé jodíómuu, jodíómú íjcyáturóme, íjcyame. ¹⁷ Ááné uwááboju meke waajácútsó muhdú ímiááné Píívyéébeke mecáhcújtsómeke díbye ímiáámedíyéjuco díllone. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllome pájtyetééhi.”

Míamúnaa ímityúné íjcyane

18 Muurá ímityúné icyahíjcyamedívú icyááyóbáne diityedí ícúbáhráibye ímiáájú ímilletúmé téeneríyé tsúúrámehíjcyané hallútu. 19 Muurá waajácuromé Píivyéébeke dííbyere ímiááné íjcyane bóhówátsohíjcyánetu. 20 Muurá dííbyeke maájtyúmitúrónáa méwaajácú dibye íjcyane páneeréé múhdúné tsíeméné dibye ípívyéjtsónetu. Aane ímiááné tsá tene téévéturó mújyú nǎjkéváityuube dibye íjcyane íhtsútuúbe. Áánéllii íimillédú icyahíjcyámé tsá nééityuró dííbyeke iwáájácútúne. 21 Iwáájacújúcóóróobeke tsá ditye ávyejúúllehíjcyatúne. Tsá ditye téhdútsohíjcyatú dibye diityéké panévatúré píáábóhíjcyarónáaáca. Tehdu imyéénúíyótsihvu ítsámehíjcyámé átéréénéhjiri. Aame ídátso teene ímityú pañe icyahíjcyá ímíiaane wáájácútúmé éhne múu cúúvétsii íjcyadu. 22 Aame ídátso bañúháñe némeíhíjcyá waajácu múnaa íjcyane átéréejte íñeúbárá wáájácútúmé íjcyame. 23 Muurá Píivyéébe mújyú muhdú íjcyáityúúbedi ícúvetúmé míamúnáama páhdvavé néené iyámé 'tsucátsúca' íjcyáityúme náávé íñíjcyone díllóhíjcyá Píivyéébedi. Ánehjiré duurúvahíjcyámé ímiáábeke idyúúrúváyótsihvu.

24 Áánéllii diityéké ílluréjuco dibye íhvejtsóné ditye awáá íimillédú íjcyaki. Aame méénuhíjcyá panévavé núcójpítsó nénehji. 25 Ehdú méénuhíjcyámé ímiáájú dííbye uwááboju icyáhcuújtsóiyótsihvu állíuháñeré icyáhcuújtsónéllíihye. Aame dííbyeke dúúrúvatúmé kéenerá dibyee ípívyéjtsónéhjiré duurúvahíjcyáhi.

26 Áánéllii diityéké íhvétsoobe ditye awáá íimillédú nucójpítsówu íjcyaki. Muurá tsamééré walléémú dómácócatsíhíjcyáhi. 27 Téhdure tsamééré wájpímú dómácócatsíhíjcyá nucójpítsówu walléémuma íjcyáiyóné íimillétúnema. Áané nǎjcaúvú muurá ícúbáhrámehíjcyáme.

28 Muurá Píivyéébedi ditye ícuvéjúcúótúnéllii awáá íhvétsoobe diityéké ímityúneréjuco ditye imyéénu imyéénúityuróne. 29 Ahdújuco muurá páhdvavé néené imityuháñe ditye méénuhíjcyáne. Mítyane íéhnéváyóneri íjyáacunúhíjcyáme. Ihdícyáméhjima dómácócatsíhíjcyáme. Nomítúáavahíjcyáme. Dsǎjivétso múnaa íjcyame téhdure állíu múnaa. Caayóbame. Átééréénéhjiri íhjúvahíjcyáme. 30 Píivyéébeke íéhdúválléne tsǎjtyedítýú nehníwu íhjúvahíjcyáme. Uuhívatépíwu néeme itsúcunúmeíhíjcyá íhtsutúmé íjcyane. Ímityúnéré imyéénúiyóneri íjcyame tsá cáánímuke icyáhcuújtsóiyóné ímilletúne. 31 Wáájácúmeityúme imyéénúityúnéré íhjúvahíjcyáhi. Muuca iwájyútúnéllii tsá ditye múhdí ídáátsóvehíjcyatúne. 32 Waajácuromé ehdu néemeke Píivyéébe wáágóoñe. Áronáa éhnníñevuré tehdu dǎrǎívémehíjcyáme. Áaneréi íjcyarónáa tsǎjtye ímityúné íjcyane duurúvahíjcyáme.

2

Míamúnaa íjcyanéjuco Píivyéébe néenéé

1 Aane ámuha diityéduré menéeme jíveekí múhdurá ditye íjcyáneri méihjúvahíjcyáhi? Tsá ámuha menééityuró diityédú ámuha menéétune. Muurá tsǎjtye ímityúné íjcyáneri ámuha méihjúvahíjcyámé hallúrí téhdure íjcyané ímityúné diityéduré ámuha menéénéllíihye. 2 Muurá méwaajácú múhdurá ícyahíjcyámema teene Píivyéébe ímbájchoñe.

3 Ámuháubá méjjsúcunú ímityúné tsijtye ijcyáneri ámuha téhdure menéeme meihjyúvahijcyámé mepállójcoiñé Píivyéébe pámeemáyé muhdú ditye icyahijcyáné ímbájchócooca. 4 Muurá múhajchótájucó díbye ámuhá ímityúcoba áábúcuhiijcyáné ámuhake iwájyúne teene ámuha meihvejtsóne ímiánejcúvurējuco mepájtyéroki. 5 Áronáa živeeki tsá ámuha meihvejtsópityú teéne? Áánéllii íllure ámuhá hallúvú líyájkímeyiñé Píivyéébe icyáyobáávatécooca míamúnáama teene ímbájchócooca ámuha téené déjúcotu meícúbáhrámeiñé. 6 Téjyju pámeere méújcuú muhdú meicyahijcyáne áhdo. 7 Muurá díbyé avyéjú mújyú níjkéváiutyneri tsúúrámehijcyámé díbye ímillédú ijcyámeke ájcúiibe mújyú ditye dsijivéjúcoóityúne bóhívu. 8 Áánetu teene ímíletúmé ímityujjítóré úráavyehijcyámeke icyááyobáne waagóoiibe ditye ícúbáhrámeiíhullévu. 9 Muurá jodíómuma tsijtye jodíómú ijcyátúrómédityú pámeere múhdumé ímityúné icyahijcyámé ícúbáhrámeiíhi. 10 Áánetu diityédityú ímí Píivyéébeke cáhcújtsómeke ávyéjuutétsóiiibe tsáimiyējuco díbyema ditye íjcyaki.

11 Muurá tsahdúre meke wájyuube pámeekéré míamúnáake. Tsá díbye tsaatéké múhdurá íjtsúcunútúne. 12 Áronáa díbyé taúhbajúu Moitséeúvudi ijcyane muhdú néene wáájácúturómé ímityúné méénuhijcyámeke waagóoiibe. Muurá teene taúhbaju muhdú néene wáájácúturómé waajácúrá íjtsaméiyi keená ímityúné ijcyane imyéénúityuróne. Áánetu teene wáájácúróme ímityúné icyahijcyámeke awáá téené déjúcotu waagóoiibe. 13 Muurá teene wáájácúróme tene néhdu ijcyátúmeke tsá ímiáámedi díbye díllotúne. Tene néhdu ijcyámekéré dílloobe ímiáámedi. 14 Muurá tsate jodíómú ijcyatúmé teene wáájácúturómé ííbúwariyé tehdújuco ímí icyahijcyáne. 15 Ííbúwariyé muurá waajácúmé muhdú múu ímí ijcyane. Áhdure waajácúmé ímityúné íjcyane. 16 Muurá Píivyéébe Jetsocriíjtoj téeveri míamúnáa muhdú icyahijcyáné ímbájchoó muhdú ámuhake o úwáábóne o néhijcyádu.

Píivyéébe taúhbaju jodíómú úraavyéne

17 Áronáa živeeki ámuha jodíómú Píivyéébejtté mejjcyámedi díbyé taúhbaju ijcyájucóóneúvuri memítyákímeyihijcyáhi? 18 Aame ímiááné ámuha mewaaajácúrá kéjijto meúráávyéiyóné díbye ímilléne. Muurá díbyé taúhbájutu keená ímiááne, ímityúnee, ijcyane tsúuca ámuha mewaaajácúhi. 19 Áánéllii ámuha meítsúcunúmeihijcyá téjjito wáájácúttúmé éhne múúne hállúvatúmé ijcyadu néémé túkevjtsojte ámuha mejjcyane. 20 Ámuha méjjsúcunúmei díbyé icyánéjcú wáájácúttúmé tsímédúrei néémé uwáábojte ámuha mejjcyane díbyé taúhbaju ámuha mewaaajácújúcoóneúvuri. 21 Muurá ámuha méúwáábohijcyá tsijtyeke. Áronáa živeeki tsá ámuha meicyahijcyatú ámuha méúwáábohijcyádu? Muurá ámuha méúwáábohijcyá menáníváiityuróne. Áronáa živeeki ámuha menánihijcyáhi? 22 Áhdure ámuha méúwáábohijcyá ihdícyáméhjima medómácójcatsíityuróne. Áronáa živeeki ámuha méméénuhijcyá teéne? Áhdure ámuha ménehijcyá níjcyotájteke mecááníváiityuróne. Áronáa živeeki téhdure íivane ámuha diityé duurúvájáané pañétú tsieméné méékéévehijcyáhi? 23 Muurá ámuha díbyé taúhbaju mewaaajácúneri memítyákímeyihijcyarómé tsá tene néhdu mejjcyatúne. Ááneri ámuha tsá maávyéjuúllétú Píivyéébeke.

24 Téénetu muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé: “Ámuha jodíómú mejjcyarómé ímityú meicyahjcyánetu jodíómú jcyatúmé néhni ihjyúvahjcyá Píívyéébedityu.”

25 Muurá dífbyeéjité mejjcyáné uubállé mékíhdyahírótsámeíyómé dífbyé taúhbaju néhdu mejjcyátúhahjchíí tsá íínetú meke tene píáábotúne. Aame ihdícyamédúré méijcyáhi. 26 Muurá jodíómú jcyatúmé kíhdyahírótsámeítyurómé dífbyé taúhbaju néhdu jcyámeke dílloobe ihñéjtedi tsíjtyere jcyárómeke. 27 Áánetu mee jodíómú mejjcyarómé ménéétsáméíí díityédívú ímichi mééma teene taúhbaju jcyaróné ímí meúráávyétúnéllíihye. 28 Muurá Píívyéébeéjité mejjcyáné uubállé mékíhdyahírótsámeíjyúcoorómé dífbyé taúhbaju néhdu mejjcyátúhahjchíí tsá dífbyeéjité mejjcyatúne. 29 Muurá ihdyu dífbyeke ímí cáhcujtsómé díbye ímillédú jcyame ímíááné dífbyeéjité. Áámeke ímí íjtsúcunúúbé tsáijyu múúne míamúnaa ímityú íjtsúcunúrómeke. Tehdu Píívyéébe hállúejpi meke ííténejíivari. Muurá ihdyu ímichi ííteebe méííbúuri muhdú meicyahjcyáne.

3

1 ¿Aca meke píaabóné jodíómú mejjcyane? ¿A téhdure meke píaabóné mékíhdyahírótsámeíñe? 2 Ímíáánéhde meke píaabóné íñee íuwaábojívúvú ímichi meke díbye níwááveíñúmedityú tene bóhówaúcunúnéllíihye. 3 Áronáa ijcyámé tsaate dífbyeke ímí úráávyetúme. ¿A ehdu tsaate múhdurá dífbyeke úráávyénéllíi tsáhájucó díbye ímíáábé jcyáityúne? 4 Tsáhaá, muurá ihdyu ímíáábé díbye. Áánetu mee míamúnaa állíu múnaa. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé: Píívyéébe u ihjyuváné tsá állíu jcyatúne. Áábédityú tsá múha nééítyuró ímityuube u jcyane.

5 Muurá ímityúmé mejjcyarómeke Píívyéébe wáiyúnetu méwaajácú ímíáábé díbye jcyane. Áronáa tsaate nehjcyá ímityuube díbye jcyane, ¿íveekívá méimityú hallútú méhdi ícúbáhrahjcyaaabe téénetu ímíáábé díbye jcyane bóhówaúcunúnáaaca? ¿A téénéllíi ímityuube díbye? 6 Tsáhaá. Muurá ímityuube íjcyaca tsá díbye muhdú meicyahjcyáné mééma ímíbájhóityuróne.

7 Áhdurévá állíu múnaa mejjcyánetu ímíáábé díbye jcyane bóhówaúcunúnáa ¿íveekí meke díllóhijcyaaabe ímityúmedi? 8 Áánéllíihyéubá ímityúmeréjucó mejjcyáiyóné méimityú mééma iníjkéva ímíáánevu. Ehdu muurá nehjcyáme. Áhdurévá ímityúné o úwaabóné nehjcyámé óhdityu. Áronáa állíuré teene ehdu óhdityu dítye nehjcyáne. Muurá ihdyu ímíááné tehdu méénuhijcyámé wágóóóvééhi.

Míamúnaa ímityúné jcyane

9 ¿Aanéhaca muhdú teéne? ¿A mee jodíómú ímíáámé tsijtye jodíómú jcyatúmé ehnííñevu? Tsáhaá. Muurá méwaajácú pámeere míamúnaa ímityúmé mejjcyane. 10 Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Tsá tsaatéubaré míamúnáadityú ímíáámé jcyatúne. 11 Tsá múha ímílletú Píívyéébeke icyáhcujsóné. 12 Pámeere muurá dífbyedi íícúvetúmé ímityúné pañe jcyame tsá wáájácúmeityúne. Áánéllíi tsá tsaatéubaré ímíáámé jcyatúne. 13 Muurá díityé íjtsaméí nehníwu éhne múúne

níkyehéjú nehníwu cúvahdu. Aame allíúwu néeme íhjuváné meke tútávajtsó éhne múúne ííñimyé namíjtyá meke tútávajtsódu. ¹⁴ Tsanééré ímityúné imíllémé íhjuváne. ¹⁵ Aame ímí íjtsúcunú míamúnáake múu dsíjívetsóne. ¹⁶ Ehdú idyáíwéjécatsíñeri íllure kímóvétsócatsíhíjcyáme. ¹⁷ Aame tsá wáájácutú ímí íjcyáiyóne. ¹⁸ Áhdure tsá ditye íllityú Píivýéébeke.

Ehdú néene Píivýéébe waajácúháámitu míamúnáadityu.

¹⁹ Muurá méwaaajacurá muhdú dibye ímíllédú meíjcyáiyóné taúhbajúu dibye mééma méénúnetu. Áronáa tene néhdu meíjcyámejí tsá menééítyuró ímíáámé meíjcyane. Áánéllí pámeere míamúnaa ímityúmé méíjcyá Píivýéébedívu. ²⁰ Muurá dííbyé taúhbaju meúraavyémé ímíáámé meíjcyane meíjtsúcunúmeíyómeke tsá dibye díllotú ímíáámedi tene néhdu meíjcyátúnéllíhye. Íllure téénej tééveri méwaaajácú ímityúmé meíjcyane.

Jetsocríjtoke mecáhcújtsóneryé mepájtyeténe

²¹ Tsá Píivýéébe ímíáámedi meke díllotú ítyaúhbaju meúraávyéromeke. Muurá dííbyé waajácúháámitu íhjú uubáalle múnaa meke úúballé ínetú meke ímíáámedi dibye díllone. ²² Muurá ihdyu Jetsocríjtóo mewájuryi dsíjívéné mecáhcújtsómeke dílloobe ímíáámedi. Áronáa idyé tsá apáámyekéré meéke. Muurá ihdyu pámeere míamúnaa múhdumé dííbyeke ímíááné cáhcújtsómeke dílloobe ímíáámedi tsaatéké múhdurá íjtsúcunútuúbe. ²³ Muurá pámeere míamúnaa ímityúné meméénume tsá Píivýéébe ímíllédú meíjcyatúne. ²⁴ Áronáacáa meke mítyane ídaatsólléne Jetsocríjto tééveri ímíáámedi dílloobe múhdumé dííbyeke mecáhcújtsómeke. ²⁵ Muuráhjáa Críjtodívú pájaabe dííbyé tujpácýó wágoóóvéneri méímítyú ímíábávyé pámeere dííbyeke mecáhcújtsómé mewágoóóvéíyónetu mepájtyetéki. Téhdurée tééneri ímíábáchoobe méíhdé múnáaúvú dííbyeke úráávyehíjcyámé ímityuháñé éjjuuúvú íáábúcuíhíjcyáne. ²⁶ Ehdú néénetu méwaaajácú Píivýéébe íjcyaduré ímíáábé íjcyane. Áánéllí ímíáámedi dílloobe ímí Jetsóoke cáhcújtsómeke.

²⁷ Aane íñe ¿íveekí mémítyájkímeyéiyáhi? ¿Aca meere meímíábávyémeke Píivýéébe ímíáámedi díllóhi? Tsáhaá. Muurá ihdyu Jetsóoke mecáhcújtsóneturé meke ímíáámedi dílloobe. ²⁸ Tsá teene dííbyé taúhbaju meúraávyéromeke dibye ímíáámedi díllóityuróne.

²⁹ ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómuke pájtyetétsóííbye? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyátúromeke pájtyetétsóííbye. ³⁰ Muurá tsáápiye Píivýéébeé. Tsá tsijpi íjcyatúne. Aabe dílló ímíáámedi dííbyeke ímíááné cáhcújtsómeke pamévakéré mee jodíómuma jodíómú íjcyátúromeke. ³¹ Áronáa idyé tsá dííbyé taúhbaju mewáágoótú díbyéé mééma mepájtyetéíñe Jetsóoj tééveri méénune mecáhcújtsóné hallúhcuri. Muurá ihdyu téénej tééveri éhñííñevu ímí méúraavyé tééne.

4

Aavaráadítýú íjcyáné uwááboju

¹ Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa nétsihdyu méíhdé múnáajpi Aavaráaúvuke ímíáábedi Píivýéébe díllone. ² Tsáhaá dibye ímí

Íjcyánéllii ímiáábedi díbye díllotúne. Tehdúu tene néeca muurá téeneri mítyájkímyeííyoóbe. Áronáacáa ihdyu Píívyéébere piáábónéllii tsá díbye mítyájkímyeítyúne. ³ Muurá díbyé waajácúháámitu néeneé: “Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcújtsónéllii ímiáábedi díbyeke dílloóbe.” Ehdú néene Píívyéébe waajácúháámitu. ⁴ Aane muurá tsaatéké diityé wákímyeí áhdó maájcone tsá pevénéré maájcutú meímíllénema. Muurá ihdyu diityé wákímyeí áhdóré máajcúhi. ⁵ Ahdu muurá Píívyéébe tsá meke ímiáámedi díllotú meere íiná ímiááané Íjcyane meméénúnéllíihye. Ímiáámedi meke dílloobe apááñéré meímítyutúu meke díbye ímíjpyetétsóné mecáhcújtsómeke. ⁶ Ehdúhjáa muurá díbye méenune Dabíiúvú iwáájácúne néé íne ímí méénútúrómeke díbye ímiáámedi díllome ímí Íjcyane. ⁷⁻⁸ Illúhjáa muurá neébe:

Maímijyu dítye Íjcyane Píívyéébe diityédí ídáátsóvéne ímítyú diityédítyú wáágóomé hallúrí íiná Íjcyájucóotúme.

⁹ ¿Aanéhaca íne apáámyéré mee jodíomú ímí méÍjcyááhi? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíomú Íjcyáturómé ímí Íjcyááhi. Aavaráaúvúhjáa muurá ímí Píívyéébeke cáhcújtsónéllii díbyeke ímiáábedi dílloóbe. ¹⁰ ¿Aanéhacáa mújyútú ímiáábedi dílloobe díbyeke? ¿A díbyéé díbyeéjpi íjcyané uubállé kíhdyahírótsámeíñé boonétu? Tsáhaá. Teenéikyéé díbye méénúmeítyúne íhdéjuco díbye ímiáábedi díllone díbye ímí cáhcújtsónéllíihye. ¹¹ Áané uubálléé bóónétúí kíhdyahírótsámeíbye. Áanéllii diibye ídyéjúcóejpi kíhdyahírótsámeítyurómé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllomedítyu. ¹² Téhdure kíhdyahírótsámeímyé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítyú ídyéjúcóejpi diibye Aavaráaúvú díbyéhjáa ímí cáhcujtsódú dítye cáhcújtsónéllíihye.

Aavaráá Píívyéébeke cáhcujtsóne

¹³ Píívyéébéhjáa muurá díbyeke néé pámeere díbyéj tsíiménémúúháábema diityéké íñujívú íajcuíñé ímí díbye díbyeke cáhcújtsónéllíihye. Tsáháa Píívyéébe taúhbaju néhdu Íjcyánéllii díbye téené piáábó újcutúne. ¹⁴ Muurá díbyé taúhbaju néhdu meÍjcyáne téeveríyé meke díbye piááboca bañúháñé Críjto dsíjivéné mecáhcújtsóiyáhi. ¹⁵ Muurá illure teene taúhbaju méhdivu neetsó meímítyuvu. Teene Íjcyátuca tsá íiná méhdivu néetsóityuróne.

¹⁶ Áanéllii Aavaráakéhjáa íajcuíñé Píívyéébe néené piáábó téhdure méújcuú íne múhdumé díbyeúvúj tsíiménémúháabe meÍjcyame Píívyéébeke mecáhcujtsóme. Tsá ínehjí meméénúnetu meújcuútyú teene. Muurá pámeere múhdumé díbyeúvúu Píívyéébeke ímí cáhcujtsódú cáhcujtsómé újcuú téené piáábo. Áanéllii diibye Aavaráaúvú ídyéjúcóejpi Píívyéébeke mecáhcújtsómedítyu. ¹⁷ Téénetúhjáa muurá Píívyéébe néé iwáajácúháámitu: “Uke ó meménú mítyame míamúnááj caanídyú u neébe ímichi diityé déjúcóejpi u Íjcyaki.” Ehdúhjáa neebe díbyedítyú panévatúré íhtsútuube Íjcyabe dsíjivémeke bóhítsóóbeke díbye cáhcújtsóóbe. Áhduréhjáa cáhcújtsóóbe díbyedítyú míamúnáake illíyaatétsoíñé díbye néene tenéí panéévétrónáaaca.

¹⁸ Ávyetáhjáa múha cáhcújtsóityuróné cáhcújtsóóbe Aavaráá Píívyéébeke. Árodújucóhjáa díbye Íjcyane pámeere múhdumé Píívyéébeke cáhcújtsómedítyú ídyéjúcóejpi. Téénetúhjáa ídyé neebe díbyeke: “Úhdityu lííyaaténé

míamúnaa mityame Ijcyaaíi.” ¹⁹ Ehdúhjáa dibye néene cáhcújtsoobe ‘muhtsi metsíimávácóóínejjí’ néetuubéré keeméjucó 100 pijcyábá Ijcyáróóbeúvu. Téhduréhjáa mewa Tsáára tsúúca itsíimáváíyotsihjí pájtyerónáa cáhcújtsoobe dityétsi tsíimávaiñé Píivyéébe néeneé. ²⁰ Ávyetáhjáa ímiááné díbyema tene pánéveíñé iwáájácúne íhdére téené hallúvú díbyeke téhdújtsoobe dúúrúvaabére. ²¹ Muuráhjáa ímiááné waajácúbe Píivyéébe íhtsútuube Ijcyaae íñéhdú méénuíñe. ²² Ehdúhjáa ímí dibye cáhcújtsónéllii Píivyéébe díbyeke ímiáábedi díllóhi.

²³ Áronáacáa tsá apáábyeúvúré ímí cáhcújtsónéllii dibye díbyeke ímiáábedi díllone cáátúvatúne. ²⁴ Téhdurée caatúváné Máavyéjuubée Jetsóoke bóhítsóóbeke mecáhcújtsómeke idyé dibye ímiáámedi díllóñe. ²⁵ Muuráhjáa Jetsóó dsíjivé mewájjuri méimítýú iwáágóoki. Áabekée Píivyéébe bóhítsó díbyej tééveri ímiáámedi meke idíllóki.

5

Píivyéébe ímiáámedi meke díllone

¹ Muurá ímiááné Píivyéébeke mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi. Tsáhájucó múhdurá meke dibye íjtsúcunútú Máavyéjuubée Jetsocríjtó tsúúca méimítýú mééma ímbájhónélliihye. ² Muurá teene mecáhcújtsónej tééveri Píivyéébe meke píaabó tsaímíyé díbyema mejjcyaki. Áánéllii méwaajácú díbyejéjté mejjcyámeke dibye ávyéjújtsóneri méimíjyúúveíñe. ³ Téhdure méimíjyúúveíyá meícúbáhrámeíyóneri. Muurá ténehji panévare máaabúcuhijcyá ímiááméré mejjcyaki. ⁴ Áánetu méwaajácú ímí Píivyéébeke meúraávyémema íñéhdújucó dibye méénuíñe. ⁵ Ááneri tsá menúcójpívétsámeítyú dibye meke báñútyúnélliihye. Muurá méwaajácú dibye meke wájjune Íapííhó méíbuúúné pañévú dibye pícyóónej tééveri.

⁶ Muuráhjáa méimítýú déjúcotu mewágóóóvéíyónetu tsá meere mepájtyetétsámeítyuróne. Áronáacáa Críjto dsíjivé pámeere ímityúmé mejjcyáme wájjuri meke ípájtyetétsoki. ⁷ Tsá muurá múha ímílléítyuró tsíjtye wájjuri ídsíjivéne. ¿Mítýá Ijcyámé tsaate ímiáábé Ijcyáabeke ípájtyetétsó dsíjivéíyóme? ⁸ Áronáacáa muurá Píivyéébe Críjtoke wallóó dibye ídsíjivé ímityúmé mejjcyáromeke ípájtyetétsoki. Áánerí meke úújétsóobe mityame meke iwájjune. ⁹ Áánéllii meke díllóobe ímiáámedi dibyee mewájjuri dsíjivénej tééveri. Aame díbyej tééveriye mepájtyeté dibye meke ícúbáhráíyónetu. ¹⁰ Muuráhjáa Píivyéébema tsá mejjcyáítyuró ímityúmé mejjcyánélliihye. Áronáacáa Ílli Jetsocríjtó mewájjuri dsíjivéneri méimíbaavyéjucóó díbyema. Aame méwaajácú mepájtyetéíñe dibye mépañe Ijcyánélliihye. ¹¹ Ááneri méimíjyúú Críjtóo mééma ímbájhónej tééveri ímí Píivyéébema mejjcyáneri.

Adáa tútávajtsóné Críjto ímbajhóne

¹² Muuráhjáa tsáápihdítýuré ímityúné íñújjívú ípívyeevéne tsówayúcú pámeere míamúnáake. Átsihdýúu Ijcyane íñe médsíjivehíjcyá ímityúmé mejjcyánélliihye. ¹³⁻¹⁴ Muuráhjáa Píivyéébe taúhbajúi Ijcyátúnáa tsúúca míamúnaa ímityúmé ícyahíjcyá Adáaúvudítýú Moitséeúvudívújucó Ijcyáné míamúnaa. Áromé hallúríhjáa tsá íñá Ijcyatú dityée muhdú mejjcyáíyóné

Píivýéébe ímilléné wáájácútúnéllíihye. Áronáacáhjáa dsíjívéhíjcyámé Adáaúvú méénudu nééné imítýú méénúturóme. Aanée muurá ímichi dííbyedítýú íjcyane pámeere míamúnáake tútávajtsódú íivane téhdure Críjto dsíjívéneri pámeere míamúnaa ímíjpyetéjucóó múhdumé teene cáhcujtsóme.

¹⁵ Muuráhjáa díibye Adáaúvú Píivýéébe dííbyeke bóijcyúné lléébótúné déjúcotu íñe pámeere míamúnaa médsíjívéhíjcyáhi. Áanéllíihyéhjáa ihdyu Píivýéébe meke ídaatsólléne Íllí Jetsocríjtoj tééveri meenú mepájtyetéíñe. Aane tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetéítyuróne. Apááñéré dííbyeke mecáhcújtsóneri mepájtyetéhi. ¹⁶ Aanée dííbyeúvú ímítýúné méénúné déjúcotu pámeere ímítýumeréjucó meíjcyame méwágóóóvéiyáhi. Áronáacáa Píivýéébe mééma ímíbjachóhi. Áanéllíi apááñéré ímiáané dííbyeke mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi ímítýúmé meíjcyarómeke. ¹⁷ Muurá méwaajácú tsáápiiyéé ímítýúné méénúné déjúcotu pámeere meímítýuuvémé mewágóóóvéiyóne. Téhdure méwaajácú Píivýéébe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi meke díllome dííbyé avyéjuri meíjcyaiñé mújyú dsíjívéítyumeréjucó. ¹⁸ Tsúúcajáa mééma ímíbaavyéné tsaapi ímiáábé íjcyáábej tééveri Adáaúvú ímítýúné méénúné déjúcotu pámeere wágóóóvéiyóne.

¹⁹ Muuráhjáa tsáápi lleebótú níjcauvú íñe ímítýúmé meé. Áhdurée idyé tsáápiiyé ímiáábé íjcyáábej tééveri Píivýéébe dílló ímiáámedi dííbyeke cáhcújtsómeke.

²⁰ Muuráhjáa díbye teene muhdú meíjcyaiyóné taúhbaju pícyóónej tééveri éhnííñevu méwaajácú ímiáané ímítýúmé meíjcyane. Aane ehdu menéérómeke díbye ídaatsóllénetu méwaajácú mítyane meke díbye wájyune. ²¹ Aanée ímiáané ímítýúmé meíjcyané déjúcotu pámeere méwágóóóvéiyáhi. Áronáacáa Píivýéébe mítyane meke iwájýúnéllíi ímiáámedi díllome tsúúca méujcú medsíjívéjucóóítyúne bóhí Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

6

Críjtokéréjucó meúraavyéne

¹ ¿A ehdu Píivýéébe meke mítyane wájýúnéllíi tsá méihvetéítyú ímítýúné meícyahíjcyánetu díbye meke éhnííñevu íúújétsó muhdú meke iwájýune? Tsáhaá. ² Tsúúca muurá téénetu méijchívyé ímiáámeréjucó meíjcyaki. Áhdícyane tsáhájucó tsiíñe meméénútyuró teene ímítýúné tééneejte meíjcyájucóótúnéllíihye. ³ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútú mepée Jetsocríjtoejteréjucó meíjcyané uubállé metsójtsótsámeíñe? ⁴ Muurá tééneri méúújétsó ímítýúnéjcutu dsíjívemédu meíjcyane. Téhdure tééneri ménaavénú Críjto dsíjívéébeke Píivýéébe íhnháhoori bóhíitsoobe tsíhdyuréjucó íjcyadu ícyooa tsíhdyuréjucó meíjcyane.

⁵ Muuráhjáa Críjto dsíjívédú íivane ímítýunéhjí méihvéjtsóhahchíí idyé díbyéé bóhíhdu íivane tsaímíyéjucó meíjcyaiñé Píivýéébema. ⁶⁻⁷ Muurá méwaajácú ímítýúné meícyahíjcyané tsúúca Críjto méhdityu wáágoóné páwachékevu idsíjívéneri. Áanéllíi téénetu meíjchívyémé tsáhájucó tééne pañe meíjcyatú éhne múúne tsaapi tsaaté hójtsí pañe íjcyadu. ⁸ Aanée méhdityu Críjto idsíjívéneri wáágoónéllíi méwaajácú díbye íjcyadu meíjcyaiñe. ⁹ Muurá méwaajácú ípyé

idsjívénetu bóhíbe mújyú tsiiñe dsjívéjúcóóityúne. ¹⁰ Tsáneereé dsjívéebe páneere méimítýú iwáágóoki. Aabe icyooca ijcyá Píivýéebema tsaimiyéjuco. ¹¹ Ahdu dibye ijcyadu mejcyá dsjívemédú ímityúné icyánéjcutu. Ááne ímiáámeréjuco mejcyá dibye ímillédú tsúúca díbyeéjté ámuha mejcyame.

¹² Ahdícýane panévaré ímityúné ámuha meméénúiyóneri méumúupivýéjúcohdíñe. Óvjýacóóné ténéhji ámuha meméénuhjýáne. Métáhjátsámeijýúcohdí téénevu. ¹³ Píivýéébedivuréjuco méihvéjtsaméí ámuhákye dibye itýúkévjtso tsaimiyé ámuha mejcyaki. ¹⁴ Tsá téénevu metáhjátsámeítyuró Jetsóoke mecáhcujsóme. Muuráhjáa méhdi ídáátsóvéne dsjívéebe téénej téeveri meke ímíbájcho téénevu metáhjátsámeijýúcóótuki. Aame méjcyá Píivýéébe piáábó pañe. Tsáhájucó teene íhdééné taúhbájú pañe mejcyájúcootúne.

Ímityúnetu mejchivyéne

¹⁵ ¿A ehdu tene néénéllii éhniíñevuré meméénúiyá ímityúne? Tsáhaá. Ílluréjuco metsu téénetu méihvetéki. ¹⁶ Muurá ámuha méwaaajácú tsané avyéjúúbema ijcyane dibye ímillédú ijcyane. Ahdu muurá ímityúné pañe mejcyame tééne níjcaúvú íllure méwágoóovéhi. Áánetu ihdyu Píivýéébe ímillédú mejcyane ími mééma níjkéváhi. ¹⁷ Ahdu icyooca méjcyá tsúúcajáa téénetu mejchivyémé díbyé uwáábójú pañeréjuco. Áané hallúvú ihdyu mityane ó téhdujtsó díbyeke. ¹⁸ Aane tsúúcajáa téénetu mejchivyémé icyooca ímiááneréjuco meúraavyéne. ¹⁹ Áánéllii teene ímiñeúvú méuraávyé íhdée ímityúné ijcyaróné ámuha meúraávyehjýádu. Ájyju ihdyu ámuha méjcyaa ímiááne Píivýéébejteréjuco. Ehdu íñe ámuhákye o néé ímiñeúvú ámuha mewáájacuki.

²⁰ Muuráhjáa ámuha ímityúné pañe mejcyácooca tsá meímíletú ímiájíjtó meúraavyéne. ²¹ Ehdúu éjyju múhdurá núcójpítso mejcyahjýané déjúcotu muurá méwágoóóveiyáhi. ²² Áronáa tsúúca téénetu mejchivyémé Píivýéébejté mejcyame ímiáámeréjuco mejcyáiyóne. ²³ Muurá ímityúné méénuhjýámé ídátsó wágoóóveé tééne déjúcotu. Áánetu Píivýéébeke ími úráávyémeke ájcúiibye mújyú ditye dsjívéjúcóóityúne bóhívu Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri.

7

Táábávajcátsityu ijcyané uwáábo

¹ Ámuúha táñahbému, ámuha muurá méwaaajácú tsaaté túkevéjtsójú pañe mejcyane mejcyané hajchóta. Áánetu medsjívéné boone tsáhájucó tééne pañe mejcyatúne. ² Muurá walle itýájívácooca ijcyá ájyú túkevéjtsójú pañe. Aane dibye dílledívú dsjívéhajchíí tsáhájucó tééne pañe dille ijcyájúcootúne. ³ Ájyju ihdyu tsá muhdú tene néetu dille tsjipiikyéréjuco tájíváiyóne. Áánetu ájyju dsjívétúnáa tsjipiikyé dille tájíváhajchíí ávyeta ímityúné méénulle íveeki ájyju ímiúbááne íjcyánáa tsjipiima íjcyáneri.

⁴ Ahdu ámuha táñahbému tsáhájucó mejcyatú taúhbájú pañe eene walle ájyju dsjívéné boone díbyé túkevéjtsójú pañe ijcyájúcoótulle ijcyadu. Muurá méjcyá Críjtóo idsjívénetu bóhíbé uráávyé múnáaréjuco. Muuráhjáa mééma ímíbájchoobe Píivýéébe ímillédú mejcyaki. ⁵ Íhdéuvúu muurá meímíletú

meijcyame ímityúné méméénuhíjcyáhi. Áánetúu teene Píívyéébé taúhbaju meke bóíjcyúrónáa éhnííñevúré méméénuhíjcyá ímityúné téené déjúcotu mewágóóóvéiyóne. ⁶ Árónáa tsáhájucóu téené pañe meijcyatúne. Aame icyooca ímiááné meimílléne tsaímíyé Píívyéébeke meúraávyehíjcyá tsíhdyurájucóu méijtsaméi mecápáyoovéme. Tsáhájucóu taúhbaju néenélliihyéré díbye ímillédú meijcyatúne.

Ímityúné méhdityu íjcyane

⁷ ¿Áánélliihyéhaca teene taúhbaju ímityúne? Tsáhaá. Teene muurá ihdyu meke waajácútsó keená ímityúné íjcyanénu. Muuráhjáa tene íjcyátuca tsá o wáájácútyuró ímityúneri meumúúpivyéné ímityúné íjcyane. Muurá íllu nééneé: “Tsá múu úmúúpivyetú ímityúneri.” ⁸ Téhdurée tene íjcyátuca tsá o wáájácútyuró kénehjí ímityúné íjcyane. Aane o wáájácújúcúóoobe éhnííñevúré o ímíllehíjcyá ténehjíré o méénune. ⁹ Ópée teene taúhbaju o wáájácútúné hajchótá o itsúcunúhijcyá ímí o íjcyane. Árónáacáhjáa ihdyu múhdurá o dáríívemeíhijcyáhi. Ááné níjcaúvúhjáa o wágóóóvéiyóne tsúúca o waajácúhi. ¹⁰ Píívyéébé teene íyaúhbaju mééma meenu tsaímíyé díbyema meijcyároki. Árónáacáhjáa tehdu o íjcyátúné déjúcotu o wágóóóvéiyáhi. ¹¹ Ópée o íjtsúcunú ímí tehjújucóu o ícyahíjcyáne. Árónáacáa téénej tééveri o waajácú ímityúné o ícyahíjcyáné déjúcotu íllure o wágóóóvéiyóne.

¹² Árónáa tsá ímityúné teene taúhbaju íjcyatúne. Muurá ímí tehjújucóu teene ímiáájú íjcyane. ¹³ Aane ¿íveekí o wágóóóvéiyónévú oke tene wáájácútsónáa o nehíjcyá ímiáájú tene íjcyane? ¿Mityá ímityuube o íjcyanénu tene oke wáájácútsótuca tsá o wágóóóvéityuróne? Áánerá ihdyu o wágóóóvéiyá tahllííñé táimítyú déjúcotu. Muurá teene taúhbaju ímiáájú íjcyaróné méhdivu bóhówajtsó méimítyu.

¹⁴ Aane méwaajácú teene Píívyéébedíturé tsááneé. Árónáa óhdíturé íjcyane ímityúné pañe o ícyahíjcyáhi. ¹⁵ Aabe tsá o wáájácúmeítyú muhdú o íjcyane. Ímiáánéré o méénune o ímíllérónáa ímityúnéré o méénuhíjcyá o méénútyuróne. ¹⁶ Aane ímityúné o méénuhíjcyánetu o waajácú ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyaca ímí o íjcyáiyoone. ¹⁷ Árónáa teene ímityúné tápañe íjcyanére oke íbúwajtsóneri o méénuhíjcyá teéne. ¹⁸ Aane o waajácú ímiááné ímityuube o íjcyane. Ó ímíllehíjcyará ímiáánéré o méénune. Árónáa tsá o méénuhíjcyatúne. ¹⁹ Ááne ímityúné o méénútyurónéré íveekíhjáubá o méénuhíjcyáhi. ²⁰ Árónáa ihdyu tééne tápañe íjcyane oke íbúwajtsóneri teene o méénuhíjcyáhi.

²¹ Íllu muurá o ícyahíjcyáhi: Ímiáánéré o méénúyoococa ímityúnéré óhdivu dsínévahíjcyáhi. ²² Ó ímíllehíjcyará Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyane. ²³ Árónáa ímityúné íjtsaméi tápañe íjcyane oke tútávátsohíjcyáhi.

²⁴ ¡Aabe máidáátsoju ehdííváiibe o íjcyanej! ¿Aanéhaca íñe múha oke pájtyetétsoo ehdu o ícyahíjcyáné níjcaúvú o wágóóóvéiyónetu? ²⁵ Muurá íjcyaae Píívyéébe apáábyéré tsúúca téénetu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri oke pájtyetétsoobe. Áánéllii mítyane o téhdútsohíjcyá díbyeke. Aabe ihdyu óví icyooca o íjcyá díbye ímillédu. Árónáa táimítyú tápañe íjcyane oke pátsáricyohíjcyáhi.

8

Pívyéébé Apííchó meke túkévjejtóne

¹ Muurá Críjtoéjité ímillédú íjcyájúcootúmé Pívyéébé Apííchó túkévjejtó pañéréjucó íjcyámé hallúrí tsá ñná íjcyatúne. ² Aane muurá Jetsocríjtoéjpi o íjcyáne j teeveri Pívyéébé Apííchó tsúúca tápañe íjcyánéllii tsáhájucó ímityúne pañe o íjcyatúne. Aabe tsáhájucó o wagóóóvéityúne. ³ Muuráhjáa íyaúhbaju meuráavyerómé mepájtyetéityúrónéllii íllíkye wáloobe mehdu néébe dsíjívenej teeveri méhdityu méimítyú iwáágóoki. ⁴ Ehdúu mééma méenuube muhdú teene taúhbaju néhdu meijcyaki. Aame tsáhájucó meimillédú meijcyatú Pívyéébé Apííchórejucó meke túkévjejtóne pañe meijcyánéllihye.

⁵ Muurá ímillédúré íjcyame téeneriyé tsúúrámehijcyáhi. Áanetu ihdyu Pívyéébé Apííchó túkévjejtóne pañe íjcyame tsúúráméi díbye ímillédú íjcyáiyóneri. ⁶⁻⁷ Muurá meimillédú meicyahijcyáneriyé metsúúráméimyé íllurájucó metútávaavéne. Áaneriyé muurá tsúúráméimyé tsá ímilletú Pívyéébema ímí íjcyáiyóne. Aame tsá áveyjuúlletú díbyé taúhbaju. Áanetu díbye ímillédú meijcyáiyóneri metsúúráméimyé tsaimíyé díbyema meijcyáhi. ⁸ Muurá ímillédúré ícyahijcyámé téeneriyé itsúúráméíñéllii tsá Pívyéébé ímillédú íjcyatúne.

⁹ Aane óví ímiááné Pívyéébé Apííchó túkévjejtó pañe ámuha meijcyáhajchíí tsáhájucó íhdé ámuha méicyahijcyádú meijcyatúne. Muurá Íapííchovu Críjto meke ájcyane ípañe íjcyatúmé tsá díbyeéjté íjcyatúne. ¹⁰ Muurá médsíjiveé méimítyú déjucotu Críjtoéjité meijcyaróme. Áronáa tsá muhdú meijcyáityú tsúúca Pívyéébe meke ímiáámedi díllónéllihye. ¹¹ Aane ímiááné mépañe Íapííchó íjcyáhajchíí muurá téhdure meke bóhíitsóiiybe Jetsóóokee íbóhíitsódu.

¹² Ahdícyane tsáhájucó meimillédú meijcyáityúne, ámuúha táñahbé muj. ¹³ Muurá tehdu meicyahijcyáné méihvéjtsótúhajchíí méwágóóóveéhi. Áanetu Pívyéébé Apííchó piáabori teene metáhjahajchíí mépájtyeteéhi.

¹⁴ Muurá íñe múhdumé tééné túkévjejtó pañe meijcyame ímiááné díbyej tsíímé meijcyáhi. ¹⁵ Aane teene mépañe íjcyame díbyeke mecáánivámé ménehijcyáhi: “Llihíyo múúháj Caánij.” Áanéllii tsá díbyedi menúhnévéityuróne. ¹⁶ Ehdú Pívyéébé Apííchó mépañe íjcyáneri méwaaajácú ímiááné díbyej tsíímé meijcyane. ¹⁷ Aane tsúúca díbyej tsíímé meijcyame Críjtóo ícúbáhrámeidyú meícúbáhráméimyé díbyema máávyéjúúteé Cáání díbyeke nééné avyéjuri.

¹⁸ Muurá ímiááné meícúbáhrámehijcyámé ííne ímíjyaúréjucó meijcyaiñé Pívyéébé avyéjuri. ¹⁹ Páneere muurá díbye ípívyejtsóné téhmehijcyá mújyú díbye íhñéjteke avyéjútsoíñe. ²⁰ Muuráhjáa páneere díbye ípívyejtsóné tútávaavé díbye ímillédúre. ²¹ Áronáa ihdyu ímbáávyéíñéi ítsíime meijcyámeke díbye tsíhdurájucó ímíjpyetétsóijyu. ²² Muurá páneere díbye ípívyejtsóné tsá ímí néétune. Aane téhmehijcyá mújyú ímbáávyéíñé éhne múúne walle itsíímáváné boone ímbáávyéíñé téhmehijcyádu. ²³ Áronáa tsá apááñéré teene ícúbáhrámeityúne. Téhdure mee tsúúca Pívyéébeéjté meijcyámé pañe Íapííchó íjcyarómé meícúbáhrámehijcyáhi. Aame téhdure métehmehijcyá ítsíímedíi meke idíllómeke díbye tsíhdurájucó ímbájchoíñe. ²⁴ Ehdú meúmiwa nééne mecáhcújtóhahajchíí mééma pánééveíñé tehdújucó. Muurá

tsane meitsohíjcyané tsúuca maájtyúmícooca illuréjucu meihveténé mejtsohíjcyánetu. ²⁵ Áánetu meitsohíjcyané maájtyúmítúné hajchótá tsá meihvetétú mejjtsónetu.

²⁶ Muurá meihnáhóótúnéllii Píivyéébe Apíichó meke piáábohíjcyá panévare maáábucuki. Muurá meere piáábó díbyeke muhdú metáúmeítúyurónéllii téenere wáájacúratúné mépañétú ihjyúvahíjcyáhi. ²⁷ Aane Píivyéébe páme íjtsaméiyé wájacú néébe waajacú ñná díbyé Apíichó mépañe íjcyane taúmeíñe. Muurá táumeihjycyáné ihñéjte mejjcyámé hallúvú díbye ímillédú mejjcyaki.

Ihñéjteke Píivyéébe piáabóne

²⁸ Muurá méwaajacú panévare meke pájtyénej téeveri Píivyéébe meke piáabóné ímiáané díbyeke mewájuryumeke tsúucajátújucóo ípityájcámeidyú meke újcúmeke. ²⁹ Muuráhjáa tsúucajátújucó díbye meke wáájacúné ihñéjte mejjcyame Íllídyu menééímyeke. Aame cahcújtsó múnaa mejjcyámédityú dílbye Ílli ímichi ídyéjúcóejpi. ³⁰ Ehdúu tsúucajátújucó meke iwáájacúmeke díbye ímiáámedi díllone díbyé avyéjújete mejjcyaki.

³¹ Áánéllii Píivyéébe mééma íjcyá meke ipiááboki. Aanéjii ¿múha muhdú meke méénúiyáhi? ³² Muuráhjáa Íllíkye wájuryutuubéré ihvejsó mewájuryi díbye idsíjiveki. Aabéjii muhdú tsá meke panévaturé piáábóityúne. ³³ ¿Mityá íjcyámé tsaate díbyé meke újcume mewágóóóvéiyóné néémeé? Muuráhjáa tsúuca díbye ímiáámedi meke díllómé hallúrí tsáhájucó ñná íjcyatúne. ³⁴ Aanéjii ¿múha nééjuri mewágóóóvéiyáhi? Muuráhjáa Críjto mewájuryi idsíjivéne bóhíbe icyooca íavyéjuri Píivyéébe únúri íjcyaae máhallúvú táumeihjycyá piáábo. ³⁵ Áánéllii díbye meke wájuryumeke tsá ñná díbyedityú dówajcároítyuróne. Muurá meícúbáhrámeíyonéhji, mávaríjchoháñe, ájyabááne, mewájamúúvatunéhji, ápíchó nééronéhji, téhdure dsíjivé íjcyaróné tsá meke dówajcároítyuró díbyedityu. ³⁶ Muurá Píivyéébe waajacúháámitu nééneé: Dihñéjte muha mejjcyáné hallútú múúhake dsíjívétsohíjcyáiyómé ehne múúne obééjamuke ditye dsíjívetsódu.

³⁷ Ehdú apíichó nééronéhji métáhjahíjcyá Jetsocríjto meke wájuryúbej téeveri. ³⁸⁻³⁹ Aane muurá ó waajacú Píivyéébe meke wájuryumeke ñná díbyedityú meke dówajcároítyuróne. Muurá dsíjivé íjcyaróne, bóhíime íñújii hallúrí mejjcyaróne, níjkyéji múnaa íjcyaróme, naavémú íjcyaróme, íñújiri íhtsútujte ávyéjujte íjcyaróme, icyooca tééne pañe mejjcyarónéhji, bóónétu meke pájtyeíñéhji, téhdure caame íévéhóówari íjcyánéhjima íñújiri íjcyarónéhji tsá meke díbyedityú dówajcároítyuró Máavyéjuubée Jetsocríjtoj téeveri díbye meke iwájyune újéjtsómeke.

9

Píivyéébe íjraéemuke ihñéjtedví méménúne

¹ Aane Críjtoejpi ó íjcyánéllii ámuha cahcújtsótúmeke o néé ímiáané mítyane ámúhadi o ídáátsovéne ímityúné ámúhá hallúrí íjcyáneri. ² Tapañe Píivyéébe Apíichó íjcyane waajacú teene múhduúvurá o íjtsúcunúne ídátsó o íjcyane. ³ Muurá ámuha tamúnaa ámúhá ímityú déjúcotu mewágóóóvéiyónéllii ámúhake o wájuryúne oore Críjtodityú ó wágóóóvéiyá ehdu o méénúneri

ámuha mepájtyetéca. ⁴ Muurá Píivýéébe meke tsúúca ítsíímedi dílloromé tsá dífbyeke melléébohíjcyatú Ijraééj tsíiménémúhaabe mejjcyaróme. Áronáa ihdyu méwáabyutáro dífbye avyéju. Áanéllihyéhjáa muurá méénuube muhdú mejjcyáiñé pityájcójuma taúhbaju. Áhduréhjáa neebe dífbyeke medúúrúvahíjcyámeke tsaímíyé meke ipícyooíñe. ⁵ Muuráhjáa méihdé múnáaúvúj tsíiménémúhaabe Crijóto míamúnáajpi tsííjú icyánéjcutu. Aabe pané avyéjuube ijcyá Píivýéébe mújyú níjkéváityúné dúúrúvámeihíjcyaaabe.

⁶ Áronáa Píivýéébé mééma imyéénuíñé nééne tsá tsaate méhdityu cáhcútsotú diityéjúcooro Ijraééj tsíiménémúhaabe mejjcyarómedityu. ¿Íhya mityá pamévaré dífbyeéjté mejjcyatúnéllii tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne? Muurá itsúcunúhíjcyámé ípyéé íñéhdú díbye méénutúné tsúúca díbye méénújúcooróne. ⁷ Muuráhjáa tsá pámeekéré Aavaráaúvúj tsíiménémúháabeke díbye wábyútsotú diityéj téeveri míamúnáa pájtyetéíñe imyéénuíñe. Íllúhjáa muurá neebe dífbyeke: “Daachi Itsaadítýú Íllyaatémé íjcyaa páñétúejte díjtsíiménémúháabe.” ⁸ Ehdú néénetu méwaaajácú ímiááné díbye Aavaráaúvúj tsíiménémúháabe íjcyaróme pámeere Píivýéébeéjté íjcyatúne. Muurá ihdyu ípyéé íñéhdú díbye dífbyeke ájcuube Itsáaúvudítýú Íllyaatémé páñétúejte dífbyéj tsíiménémúháabe. ⁹ Íllúhjáa muurá neebe dífbyeke: “Ámúhtsikye o nééne éévé úújetéjyú dítyáába tsíimávaá wájpíikyé.”

¹⁰ Ehdúhjáa muurá Píivýéébe diityétsikye néhdújuco tene páneevéné diityétsima. Aanéhjáa diityétsí hajchi méihdé múnáajpi Itsaadívú mewa Rebécá tsíimavá mútyétsikye tsajyúre. ¹¹⁻¹² Aanéhjáa dílléi diityétsikye tsíimavátúné íhdéjuco Píivýéébe nééne díllike: “Ámiáábé ehniíñevu bóneebe avyéjuíhi.” Ehdúhjáa neebe diityétsikye muhdú dítyétsí íjcyáiñé diityétsímái tene páneévétúrónáa íhyyáa ípityájcámeídyújuco. ¹³ Téénetúréhjáa muurá idyé íllu neebe tsiíñe íwaaajácúháámitu: “Jacóóbóke ó wajyú Etsaóoke o wájuúné ehniíñevu.”

¹⁴ ¿Áanéllihyéhaca ímityuube dílbye Píivýéébeé? Tsáhaá, tsá ímityuube díbye íjcyatúne. ¹⁵ Íllúhjáa muurá téhdure neebe Moitsééúvuke: “O ímíllémedi o ídáátsovémeke ó píááboóhi.” ¹⁶ Tsá muurá méhdityu tene íjcyatú Píivýéébe méhdi ídáátsovéne. Muurá ihdyu iye ityújkevééllémedíjyuco díbye ídáátsovéne. ¹⁷ Muuráhjáa Ejíhtó avyéjuube Paraóóúvuke idyé neébe: “Oorée uke ávyéjúubedívú ó pícyoo uke pájtyénéhjitu pámeere íñújiri íjcyané míamúnáa iwáájacu ímiááné íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúhjáa Paraóóúvuke neebe Píivýéébeé. ¹⁸ Aabe ímiááné ityújkevééllémedi ídáátsovéne píaaabóhi. Áánetu tsaate íllébone ímíllétúmeke pícyoobe ditye ímíllédú íjcyaki.

¹⁹ Áronáacáubá tsaate nééiyáhi: “Díbyere meke pícyohdújuco mejjcyámeke ¿íveeki nehíjcyaaabe ímityune mejjcyane?” Áronáa tsá mee míamúnáa Píivýéébe iwáájacúdú méénume múhdurá meíjtsúcunútyuróne. ²⁰ ¿Aca muutá mee dífbyema metáhjácatsíki? ¿Aca núpájkííhlló nééiyá téihllóo níjcyómeke íveeki múhdurá ditye níjcyone? ²¹ Muurá núpájkityu nícyohíjcyámé píivyéte páhdúvaré ímíllédú íñíjcyone. Píivyétemé ímiááné wáabyuta íñíjcyone. Áhdure píivyétemé átérééné wáabyuta íñíjcyone.

²² Muurá Píivýéébe ímíllédúré aabúcu híjcyá díbye wáágóoímýé múhdurá ícyahíjcyanéhi. Ehdú aabúcu híjcyaaabe diityéj téeveri íúújétsó íhtsútuú,

ícyayóbaa, íjcyane. ²³ Áanetu tsúúca dibye méhdi ídáátsovémé méijcyá dííbyé avyéjújte tsúúcajátújúcoo meke dibye újcume. Ehdú méénuube mejtééveri íavyéjú ihtsútú íúújétsoki. ²⁴ Muuráhjáa ihdyu dííbyere meke ujcú íavyéjújte mejjcyáímyeke jodíómudítuu, jodíómú íjcyátúmedítuu, íjcyane. ²⁵ Íllúhjáa muurá dibye nééne Otséa caatúnúhi:

Tahñéjté íjcyátúné míamúnaa ídátsó íícúvératúmé ícyahíjcyámeke ó újcuú tahñéjteréjuco ditye íjcyaki.

²⁶ Téhdure tsiíñe nééneé:

Tahñéjté íjcyátúrómeke áátsíímedítýjuco o díllóíñe ímíáábé Píívyéébe o íjcyáabe.

²⁷⁻²⁸ Áánétúhjáa Itsaíá néé mee íjraéémudítuu: “Píívyéébe íícúiyéjuco muhdú míamúnaa íñújiri ícyahíjcyané ímbájchócooca Íjraééj tsiíménémúhaabe ávyétá mityámé íjcyárómedítú uhjéméré pájtyéteéhi.” ²⁹ Áhduréhjáa tsiíñe neébe:

Páné íhdéene íjcyané avyéjuube íjcyaaabe Píívyéébe méhdi ídáátsóvétuca tsúúca meke waagóoiyá tsaaté coévaratu éhné Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícýu múnáake imyénudu.

Jodíómú tsá cáhcújtsotú Jetsóoj tééveri mepájtyeténe

³⁰ Aane ¿aca muhdú íñe teéne? Muurá jodíómú íjcyátúrómeke tsúúca Píívyéébe dílló ímíáámedi éjyúu ténéhji éllevu íjcyatúmé botsíi dííbyeke cáhcújtsórómeke. ³¹ Áanetu mee íjraéémú métsúúráméíhíjcyará dííbyé taúhbaju meúraavyémeke dibye meke ímíáámedi díllóiyóneri. Árónáa tsá meke dibye díllotú ímíáámedi. ³² Aane ¿íveekí tsá meke dibye díllotú ímíáámedi? Muurá méijtsúcunúhijcyá teene taúhbaju meúraávyénetu dibye meke ímíáámedi díllóiyóne. Árónáa tsá tene néhdu mejjcyatúne. Áhdure Jetsóópe mééma méénune mecáhcújtsótúnéllii tsá dibye meke díllotú ímíáámedi. Íllure mébáñúmeíhijcyá éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeíúú néébeke mecáhcújtsótúnélliihye. ³³ Íllu muurá Píívyéébe néé íwaajácúháámitu:

Tsióo múnáa pañévu ó pícyóó tsáápiikye éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeímyé maáákityéúú néébeke. Áábeke cáhcujtsómé tsá íínerí báñúmeítyúne. Ehdúhjáa Píívyéébe nééhií.

10

¹ Ámuúha táñahbému, ó imíllé memúnaa jodíómú pájtyeténe. Áánéllii ávyétá íhnáhó piáábó díityé hallúvú ó táumeíhijcyá Píívyéébeke. ² Ímíááné imíllorómé dííbyeke íúraavyéne. Árónáa tsá ímí ditye úráávyetúne. ³ Tsá ditye cáhcújtsotú Críjto mewáyyuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke ímíáámedi dibye díllone. Imíllorómé iye ímí íjcyáiyóné díityéké ímíáámedi dibye idílloki. ⁴ Árónáa tsá dííbyé taúhbaju meúraávyémeke dibye ímíáámedi díllotúne. Muuráhjáa ihdyu Críjto mewáyyuri dsíjivéné mecáhcújtsómeke díllóobe ímíáámedi.

⁵ Árónáacáhjáa ihdyu Moitséeúvú néé ímíááné Píívyéébe taúhbaju néhdu íjcyámeke dibye ímíáámedi díllóiyóné ditye ípájtyetéki. Árónáa tsá múha ávyeta tene néhdu íjcyáítyuróne. ⁶ Áánélliihyé Críjtoj tééveri mepájtyetéíñe dibye méénune mecáhcújtsómeke ihdyu díllóobe ímíáámedi. Aane tsá múu íjtsámeítyú Críjtoke níjkyéjí pañe íñéhcotéiyóné dibye meke ípiááboki. ⁷ Áhdure tsá múu íjtsámeítyú níjkyéné pañe dííbyeke íñéhcotéiyóné dibye

meke ipiáábo tehdu téhulle ijcyácóobekéjǵivari. Muurá tsúúca mééma dííbye. ⁸ Íllu muurá téénetu nééneé: “Tsúúca ámuháma ijcyájúcooróné pajtyeté teene ámuha mecáhcújtsóne tsijtyeke meúúbálléiyóne.” Aane muurá muha mecáhcujtsómé íñe meúwáábohijcyáhi. ⁹ Muuráhjáa Jetsocríjto dsíjívéébeke Píívyéébe bóhiitsóné méííbúuri mecáhcujtsómé dííbyeke maávveyjúúlléne teene tsijtyeke meúúbálléhajchíí mépájtýéteéhi. ¹⁰ Muurá ímiááané méííbúuri mecáhcujtsóné tsijtyeke meúúbálléhajchíí ímiáámedi meke díbye díllome mépájtýéteéhi.

¹¹ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé: “Dííbyeke cáhcujtsómé tsá íñerí báñúmeftyúne.” ¹² Ahdícyane pámeere tsííñe míamúnáama mee jodiómú Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé mépájtýéteéhi. Muurá tsáápiye páme avyējuubéré ijcyaae piáábohijcyá pámeekéré dííbyedi tsúúrámeyke. ¹³ Íllu muurá nééneé: “Dííbyedi tsúúrámeyé pájtýéteéhi.” ¹⁴ Áronáa çaca múhdutú dííbyedi tsúúrámeyómé dííbyeke cáhcújtsóméjǵivari? Áhdure çmúhdutú cáhcújtsóiyómé dííbyeke wáájácúmejǵivari? çKiátú waajácúiyómé teene dííbyedítýú ijcyáné uwááboju múha diityéké úúbállémejǵivari? ¹⁵ Áhdure çmúhdutú tsaate diityéké úúbálléiyá múha diityéké téénevu pícyóoméjǵivari? Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Maímijyu diitye ímiáájú úúbállehijcyámej.”

¹⁶ Ehdú Píívyéébe waajácúháámitu tene nééronáa muurá tsá pamévare téeneri íícúvehijcyatúne. Muuráhjáa Itsaiaúvú néehíí: “Píívyéébeéj, ça ijcyámé tsaate méuwaábori íícúvehijcyámej?” ¹⁷ Aane muurá Jetsocríjtodítýú ijcyáné uwááboju melléébone ímiñeúvú mewáájácúcooca tsúúca mecáhcujtsóhi.

¹⁸ çA tééne uwááboju tsáhái múijyú mee ijraéémú melléébotúne? Áánerá tsúúca melléébohijcyaráhi. Muurá tsííñe Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Tsúúca pahúllévávú ííñújiri tsújaavéné Críjtodítýú ijcyáné uwááboju.

¹⁹ Ehdú Píívyéébe waajácúháámitu nééronéubá çmityá tsá mewáájácúteúne? Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe néé íllu Moitsééúvuj téeveri:

Tsííñe míamúnáakéréjuco o pájtýetésóneri ámuha menómítááváne diityédívú mecáyobáávateé átéréejte ditye ijcyane ámuha meítsúcunúhijcyárómedívu.

²⁰ Áhduréhjáa idyé tsííñe dííbyeúvuj téeveri neébe:

Oke wáájácútúné míamúnáa táííbúwá ijcyáturómé tsúúca tahñéjté ijcyáhi.

²¹ Áhduréhjáa mee ijraéémudítýú Isaiaúvuj téeveri neébe: “Ó nehíjcyará aatyé lléébópítýúné míamúnáake ditye ookéréjuco iúráávyeki.”

11

Tsaate ijraéémú pájtýeténe

¹ çAanéhaca ehdu menéénellii meke íhvéjtssoobe Píívyéébeé? Tsáháa. Muuráhjáa oo ámuhá múnáajpi Aavaráaúvuj tsííménémúhaabe ímichi Bejamíí dohjiba múnáajpi o ijcyáábeke újcuúbe. ² Tehdu meke íhvéjtsóiyóobejǵi tsúúcajátújucóhjáa ihñéjté meijcyaiñé íñéemeke. ³ Muuráhjáa Eriaúvú néehíí: “Píívyéébeéj, díhijyú uuballe múnáake idsíjívétsóne díicúvé waijǵíñé wácávýáhcohijcyáme. Áánetu íñe apáábyeréjuco o ijcyáábeke téhdure oke dsíjívétsólléhijcyáme.” ⁴ Ehdúhjáa díbye Píívyéébeke nééronáa neébe:

“Áronáa muurá ijcyámé 7,000-meva tahñéjté ijcyame ‘Baáa’ némeíñé nījcyotáábeke cáánivahījcyatúme.” Ehdúhjáa Píivýéébe néé Eriáúvuke. ⁵ Aane muurá ijcyámé tsaate méhdityu dibyée ídáátsóvéne újcume ímí díbyeke úráávyehījcyáme. ⁶ Muuráhjáa meke iwájýúnéllii meke pájtyetétsoóbe. Tsáháa ínehji meméénúnéllii mepájtyetétúne. Muurá meere mepájtyetétsoómeicyá tsá díbye meke wájýúneri mepájtyetétýuróne.

⁷ Muurá mee ijraéémú mepájtyetétýóneri meijýacunúróme tsáhái mepájtyetétúne. Áronáa ijcyájucóomé tsaate díbye újcume tsúúca pájtyetéme. ⁸ Áánetu dílbyé waajácúháámitu dílbyeke lléébohījcyátúmedityú nééneé: “Píivýéébere diityé íjtsaméi mújtatsó ditye íájtyumíjúcooróné iwáájácútuki. Áhdure illéébojúcooróné ditye icyáhcújtsótuki. Aame muurá téhdupýé icyoóca.” ⁹ Áhduréhjáa Dabíiúvú néehii:

Óvi ditye náhbévácatsíhījcyáné wañéhjíné dahpédú nééne diityéké mújtatsó ímí Píivýéébema ditye ijcyátu diityémá ímityú tene iníjkévaki. ¹⁰ Óvi ijcyámé ehne múne hállúvatúme ijcyadu ímityuháñé diityéké mújtatsómé íimíbáávyétuki. Ehdúhjáa neebe Dabíiúvu.

Jodíómú ijcyátúróme pájtyeténe

¹¹ ¿Anéhaca íñe ávyéta mújtaréjuco mee jodíómú Píivýéébedityú meméénune? Tsáháa. Muurá ihdyu dílbyere Píivýéébe nééjuri ehdu mééma teene jodíómú ijcyátúme téené hóowari pájtyeténentu meíwáne botsíi tééneri metsúúrámekí. ¹² Ehdu Píivýéébeke melléébotúme ímityú meijcyaróné píaaabó tsíjtyeke jodíómú ijcyátúmeke. Aanéjii awáá muurá dílbyeke meuráávyécooca éhniíñevu píaaaboíñe pamévakére.

¹³ Aane icyooca diitye jodíómú ijcyátúrómeke o néehii: Ámúha éllévúu oke Píivýéébe wallóó ámúhakye dílbyé uwáábojúvú o wáájácútsoki. Ááné wákimyéi o méénune ímí ó íjtsúcunúhi. ¹⁴ Aane tsáijyu múu íñe ámúhakye o úwáábóneri ímí ámuha meijcyane tsaate tamúnáadityú ííténe ámuhádú ímíjpyeté ípájtyetékí. ¹⁵ Muuráhjáa múúhakye múu íhvejtsódú Píivýéébe méénúné hóowari tsíjtye múnaa ámuha meijcyarómé méimíbaavyé tsaímíyéjuco dílbyema ámuha meijcyaki. Aanéjii muurá muha dílbyema meimíbáávyécooca mebóhííteé tsúúcajáa dsíjivemedú muha menéérome. ¹⁶ Muurá tsáoobíráutu pááaho meméénuho ímí néhajchíi páneere ímíhyeé. Áhdure úméhe bájkýé ímí néhajchíi páheere ímíhyeé. Áhdúu muurá méíhdé múnáajpi Aavaráaúvú Píivýéébeéjpi íjcyánéllii téhdure mee dílbyedityú mellíyaatémé méijcyá Píivýéébeéjté íñe múhdumé dílbyeke mecáhcujsóme.

¹⁷ Muuráhjáa páñétúehe oríivóhé wajcánédú muuha jodíómú menééromedityú tsaatéke waagóoobe diityéjúcooro páñétúeje ihñéjté muha meijcyarómédityu. Áámé cápayóóvéé ámúhakye díbye újcume ámuha méijcyá ehne múne bájú oríivóhe wájca ímiááhetu mecámahjácódu. Áánéllii muurá ámuha téhdure Píivýéébeéjté íñe muha meijcyadu. ¹⁸ Áronáa ihdyu méijtsúcunúmeídí muha páñétúeje meijcyarómé ehniíñevu ámuha meijcyane. Muurá múúhadityú ámuha mééjécunú ehne úmehe tébajkyéjitu éjécunúdu ímichi tujkénúeje muha meijcyánéllíihye.

19 Íhya mityá ámuha menéehíi: Diityéjúcooro páñétúejte íjcyáromeke íhvéjtsóné meekéréjuco dibye újcune diityé cápayóóve. 20 Ihdýúhdée tehjújuco múúhake dibye íhvejtsóné muha mecáhcújtsótúnéllíihye. Áámé cápayóóvéé ámuhákye újcube ímí dílbyeke ámuha mecáhcújtsónéllíihye. Aame téi#búwá meíjcyá. Mémítýájkímyeídí téeneri. 21 Muuráhjáa páñétúejte íhñéjéte muha meíjcyáromedi ídáátsóvétuuberé múúhake íhvejtsóhi. Aabe téhdure ámuhádi ídáátsóvéyónejjí ímítýú ámuha dílbyema meíjcyáhajhííjy. 22 Muurá Píivýéébe ímiáábé dílbyema ímí meíjcyámema. Áánetu ímítýú meíjcyámeke múhdurá íjtsúcunúúbe. Áánéllíi ímiááméré méjicyaco tsúúcajáa ámuhákye dibye újcume. Ímí ámuha meíjcyátúhajhíí tsáhájucó ámuhádi dibye íícúvetyúne. 23 Muurá tamúnaa ímíábávyéhajhíí diityéké újcúúlbye. Muurá píivýéteebe tsiíñe diityéké újcune. 24 Muuráhjáa ámuha tsiíñe míamúnaa meíjcyáromeke dibye újcume ámuha meíjcyá éhne múúne bájú oríívóhe wájcá ímiááhetu cámaavédu. Aanéjjí muurá tamúnaa ímichi awáá íhñéjéte íjcyámeke tsiíñe újcúúlbye.

Nihñéré íjraéémú pájtyeténe

25 Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámuhákye o úúballené muhdúhjáa mepájtyetéíñe Píivýéébe wáájácúratúné Críjtoj tééveri méénune. Áronée tamúnaa tsá cáhcújtsotú tééné hóówari ámuha tsiíñe múnaa dílbyeke cáhcujtsómé mepájtyetéki. Ááneri ihdyu mémítýájkímyeídííñe. 26 Muurá téhdure tamúnáadi ídáátsóvéne píáábóiibye ditye ípájtyetéki. Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Tsióo múnaa íjraéémudítýú íjcyáiibye tsaapi diityéké pájtyetétsoóbe. Aabe waagóó diityé ímítýu. 27 Ehdú diityéké ó ímíábájchoó ópée o néhijcyádújuco.

Ehdú néene Píivýéébe waajácúháámitu.

28 Aane tamúnaa jodíómú tsaríllé Críjtóo mepájtyetéíñe méénúné uwááboju téénej tééveri ámuha jodíómú meíjcyátúróméke téhdure Píivýéébe ípíááboki. Áronáa ihdyu tsá dibye íhvéjtsóturó múúhake. Muurá mityane múúhake wájyuube múúhá íhdé múnáatúvukée íhñéjtedívú imyéménúnéllíihye. 29 Aabe íñéhdú imyéénúnéllíi tsá íhñéjteke íhvéjtsotúne. Téhdure meke ípíáabóné tsá dibye dójtúcutúne. 30 Áábekée muurá tsá ámuha melléébohíjcyatúne. Ahdu muurá ícyooca tamúnaa téénej tééveri dibye ámuhádi ídáátsóvéne ípíááboki. 31 Ááné boone téhdure ámuhádi ídáátsóvédu diityédí ídáátsóvéne píáábóiibye ditye icyáhcújtsoki. 32 Muurá dílbyere Píivýéébe meke pamévá míamúnáake íhvejtsó dílbyema múhdurá meíjcyá pámehdíyé méhdi ídáátsóvéne tsahdúré meke ípíááboki.

33 Aabe íhtsútuube íjcyaae panévaré wáájácuube muhdú meke tükévétsohíjcyané mewáájácúíyonévú tsá méjtsaméí úújetétúne. 34 ¿Mityá íjcyámé tsaate dílbyé íjtsaméívu úújetémej? ¿A íjcyámé tsaate dílbyeke úwaabóiyóme? 35 ¿A íjcyámé tsaate tsíeménevu ditye dílbyeke ájcúnéllíi tééné píaméí dibye píáábohíjcyáme? 36 Muuráhjáa ihdyu páneere dílbyere Píivýéébe ípívyejtsóné dílbye tájpiyé íjcyáhi. Ááné avyéjuube dílbye. Ahdícyane metsu dílbyeke maávýéjútso pajjyuvaré múijyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

12

Píivyéébe túkevejštsóju pañe meļjcyane

1 Ahdicyane, ámuúha táñahbémuļ, Píivyéébe mítyane meke ídaatsóllénellii ámuúhake o nées díibyedívú ámuha meihvéjštsámeiñe díibyé túkevejštsóju pañeréjuco ámuha meļjcyane díibyeke meuráávye muhdú díbye ímillédu. Ehdū muurá ámuha meļjcyáni díibyeke méduurúváiyáhi. 2 Tsá múu ļjcyájúcootú iñe ijñiri míamúnaa múhdurá icyáhļjcyádu. Mécápayóóvé ámuhá iļtsameí ámuha mewáájácu tsaímýe meļjcyáiyóné Píivyéébe ímilléne.

3 Muuráhjáa meke ídaatsóllédu ļjcyabe oke picýóó ámuhá uwááboobe o ļjcyaki. Aabe ámuúhake o nées ámuha meļtsúcunúmeityu panévare ámuha mewáájácune. Múu ímíñeúvú iļjcyáne iļtsameí díibyeke icyáhcuļtsóneri.

4 Muurá meļpi pivátsihjívá ļjcyane tsá tsáne wáabyutáré ļjcyatúne. 5 Ahdu Crļjtoéjté pivámeva meļjcyarómé tsáápihdyuré menéeme mépiáábócatsihļjcyáhi.

6 Áámekée Píivyéébere ímillédu meke ájcúneri mépiivýeté páhduvaré nénehji meméénune. Áánellii tehdu nénehji méméénuhļjcyá ímíñeúvú meļtsámeiñema. Muurá tsaate iñá pájtyeiñe íhdéjuco iwáájácuné úúbállehļjcyámé tehdujuco úúbállehļjcyáné díibyeke icyáhcuļtsódú ļjcyane. 7 Áhdure tsijtyeke ipíaabóné píivýetémé múu ímíñeúvú píaabóhi. Áhdure iúwaabóné píivýetémé múu ímíñeúvú úwaabóhi. 8 Áhdure múhdurá néemeke ímļjpyetétsóné píivýetémé múu ímíñeúvú meenuhi. Tsáneetu pihtómeke ipíaabóné píivýetémé múu píaabó pájvatúmére. Tsaatéke itýúkevejštsóné píivýetémé múu ímíñeúvú túkëvejštsóhi. Ídáátsómeke ipíaabóné píivýetémé múu píaabó ímļjyuuri.

Muhdu Crļjtoéjté ļjcyáiyóne

9-10 Ámuúhake o nées ámuha mewájýjýcatsi pamévamáyé muhdú tsané nahbému wájýjýcatsídyu. Ááne máavyéjýúllejýcatsi panévaturé. Ímityúneri ícúvetúmé ímiáánéré méuráávye ímí ámuha meļjcyaki.

11 Óvéheetúmé ímíñeúvú meméénú Píivyéébeke ámuha meíicúvéné wákimýei.

12 Aame múu ímļjýúú ímí ámuhá úmiwa néénellihye. Ícúbáhrámeiyóné múu íaabúcúne óóchévetúmé paļjyuváré ihjývahļjcyá Píivyéébema.

13 Áhdure tsijtye díibyeéjté ļjcyámeke mépiáábohļjcyá ditye pihtónéhjitu. Ámuúhake ááhívemeke múu tsaímýe waatsúcuhi.

14 Tsaate ámuúhake tsárílléromeke tsá múu tsáríllétúne. Íllure múu diityé hallúvú piáábó táumeí Píivyéébeke.

15 Áánetu ímļjýúúmema múu téhdure ímļjýúúhií. Kímóóveri ļjcyámema múu kímoovéhi.

16 Mépiáábojýcatsi ímíñeúvú pájvatúmére. Tsá múu iyye iéllevu ávyéjuuháñe ipíúváne ‘mityáhmityá’ néétune. Múu pamévamáyé tsahdúré nahbéváhi. Tsá múu iļtsúcunúmeityú pamé ehniíñevu iwáájácuné.

17 Tsaate ámuúhake ímityúné méénúmeke tsá múu píámeityúne. Múu ímiáánéré meenu ímí ditye ámuúhake iļtsúcunúki. 18 Tsaímýe meļjcyá pamévamáyé úhbájcatsityúme. 19 Ámuúha táñahbémuļ, tsaate ímityúné ámuúhake méénúhajchíí tsá múu ļjýácunútu diityéké iáhdó iújcúñeri. Múu ihvejšsó Píivyéébere muhdú iwáájácudú diityémá ímílbájhoki. Muurá díibyé

waajácúháámitu nééneé: “Ooréi ó ícúbáhraá ímityúné ámúhake méénúmeke. Ehdu o néé Píívyéébe o Ijcyáábe.” ²⁰ Áhdure idyé tsiíne nééneé: “Ámúhake múnáájtsóromeke mépiáábó panévatúre. Ditye ájyabáávatéhajchíí múu májchotsóhi. Ditye iádóiyóneri Ijcyáhajchíí múu ijchóhi. Ehdu ámuha diityéké tsáimíyé meíícúvéhajchíí muurá ílluréjuco ditye núcójpíveíñé ámúhake íñéhíllehíjcyáneri.” Ehdu muurá meke úwaabóné Píívyéébé waajácúháámitu. ²¹ Áhdícyane ímityunévú métáhjátsámeííñe. Múu ímiááméré íjcyáiyóneríyé tsúúráméí ímityúné ámúhake idyómájcótuki.

13

¹ Múu avyéjuullé pámeere méiíñújí avyéjujteke. Muurá Píívyéébere diityéké pícyoome ijcyá patsihjvári. ² Aame néene lléébotómé muurá tsá Píívyéébeke avyéjuúletúne. Aane ehdu néemeke téené hallútú ícúbáhraímyé diitye avyéjujte. ³ Árómedi ímí meíjcyame tsá meíllityétúne. Áánetu ímityúné méénuhíjcyámé diityéké íllíhi. Aane ámúhá hallúrí ímityúné íjcyátu ímiááméré meíjcyá muhdú diityé taúhbajúné néhduú. Ájyju ímí ámuha meíjcyááhi. ⁴ Muurá Píívyéébere picyóó diityéké téénevu diityé túkevjtso pañe ímí meíjcyaki. Áánéllii ímityúné méénuhíjcyámé diityéké íllíhi. Muurá tsá pevénére ditye úvanútyuró ímityúné méénúmeke. ⁵ Áánéllii múu avyéjuullé diityéke. Tsá múu ditye ámúhake ícúbáhraíyóné apíchoríyé avyéjuúletúne. Múu avyéjuullé diityéké muhdú Píívyéébeke maávyejuúllédú dílbyeréé diityéké pícyóónéllíihye. ⁶ Ááne ñná néétuméré mááhdohíjcyá méiíñújí avyéjuúbé wáábyuta ditye áhdótsohíjcyané Píívyéébere diityéké pícyóómé túkevjtso pañe meíjcyánéllíihye.

⁷ Múu pamévakéré ajcú diityé wáábyuta Ijcyanévú. Áhdure ámúhake piáábó táúmeímyeke mépiáábo. Méiíñújí avyéjujte meke áhdotsóné múu diityéké íavyéjuúlléne áhdóhi.

⁸ Tsá múu tsaatédityú íñáhjíhenúné áhdotómé Ijcyatúne. Múu áhdójucóóhíí. Muurá Píívyéébé taúhbaju néhdu meíjcyame tsíjtyeke mewájyúhi. Ímíllebe muurá pamévamáyé mewájyújcatsíñe. ⁹ Muurá dílbyé taúhbajúné néehíí: “Tsá múu íhdícyáméhjíma dómácójcatsítúne. Tsá múu dsíjívétsotú míámúnáake. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu ímityúneri úmúúpívyetúne.” Ehdu Píívyéébé taúhbajúné néhdu meíjcyá tsiíne íllu néé dílbyé taúhbaju: “Pamévakéré múu wájyú muhdú u wájyúmeídyu.” ¹⁰ Muurá ímiááné pamévake mewájyume tsá mújyú ímityúné meméénútyuróne. Aane tehdu meíjcyame meíjcyá dílbyé taúhbaju néhduú.

¹¹ Áánéllii metsu meíjcyá téíibúwá muhdú díbye ímillédu. Tsúúca muurá píihíné mepájtyetémé tsíhdyuréjuco meímíbbávyeíñe. ¹² Muurá ímityúné meícyahíjcyané tsúúca níjkévaríjyuco. Áánéllii óvíjyacóóné tehdu meícyahíjcyáne. Métsu metsúúráméí muhdú ímí meíjcyáiyóneri tééneturéjuco mebóhówaúcunúki. ¹³ Métsu panévatúre ímiááméré meíjcyá ímityúnetu menéétsámeítyuki. Óvíjyacóóné mewáñehjívaténé pañe mellíyícyávehíjcyáne. Áhdure óvíjyacóóné íhdícyáméhjíma medómácócatsíhíjcyáne. Óvíjyacóóné menéhnílléjcatsíñe menómíutáávahíjcyáne. ¹⁴ Métsu Ávyéjuube

Jetsocrijtodivurējuco meihvéjtsámei díbye meke túkëvejtsómé ímí meijcyaki. Óvíjyacóóné meimillédú meijcyane.

14

Tsá meihjyúvátýuró ménahbémudi

¹ Tsaate Píivýéébeke cáhcújtsorómé ímí dílbyé uwááboju wáájácútúmema tsá múu táhjácatsítýú téeneri. Tsaímíyé múu nahbévájcatsí diityéma. ² Muurá ijcyámé tsaate pamévakéré dóoméé. Áánetu ijcyámé tsijtye Píivýéébé uwááboju ímí wáájácútúmé pamévakéré idyóóiyóné múhdurá íjtsúcunúne pevéne májchóré májchome. ³ Aane panévaré dóóme tsá múu múhdurá íjtsúcunútú tsijtye ténéhji dóótune. Áhdure panévaré dóótume tsá múu íhjúvátú panévaré dóómedi. Muurá idyé diityéké Píivýéébe wajyú téhdure ihñéjté íjcyámeke. ⁴ ¿Aca muutá mee muhdú Píivýéébeke tsijtye úráávyéneri meihjúvaki? Óví ihdyu dílbyere néé ditye muhdú íjcyane. Tsáijyu múúne ímí íjcyáme, ¿mityá tsáhaáj? Muurá ihdyu dílbyere piivýeté diityéké ípíaabóné ditye ímí íjcyane muhdú íjcyáiýódu.

⁵ Muurá ijcyámé tsaate kéjcoojí dílbyeke idyúúrvahíjcyáné éhniífnevu ímí íjtsúcunúne. Áánetu ijcyámé tsaate pajcóójívaré idyúúrváné ímí íjtsúcunúne. Aane ihdyu óví íimíllejcoojí dílbyeke dúúrvahíjcyámé téjcoojí duurúváhi. ⁶ Áhdure panévaré dóóme óvi dóóhií. Áánetu panévaré dóótume óvi tsá dóótune. Muurá pevéne májchó íjcyáróné hallúvú Píivýéébeke téhdujtsóme. Áhdure tsijtye téhdujtsó dó hallúvu. Ááneri muurá pámeere tsaahdúré ávyéjutsó dílbyeke.

⁷ Tsá muurá meere meimillédú meijcyatúne. Muurá Píivýéébere meke picyóó dílbyeke mebóhówájtsoki. Aame médsíjivé díbye ímílléijyu. ⁸ Muurá mebóhíiné hajchótá méijcyá dílbyé hójtsiri. Aame medsíjivécooca téhdure tsá kiávú dílbyedítýú mepéétune. Muurá dílbyemáyé méijcyá dílbyéjté meijcyánéllíihye. ⁹ Téénéllíihyé muurá Críjto dsíjíveebe tsiíñe bohííhií. Aabe muurá téhdure dsíjívétuméi dílbyé cahcújtsó múnaa íjcyámé avyéjuube. Áhdure dílbyé cahcújtsó múnaápe íjcyame tsúúca dsíjívéjúcóómé avyéjuube dílbye.

¹⁰ Aanéjii tsá múu ámúhá nahbémú cahcújtsó múnaa múhdurá íjcyáneri íhjúvátúne. Tsá múu diityé piivýétetu néétune. Muurá pámeere mépíhcyááveé Críjtodívú díbye meke íñéé ímiááné muhdú meicyahíjcyáne. ¹¹ Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééneé:

Píivýéébe o íjcyáábeke pámeere míamúnaa iwáájácúne táúmiwávú ímíhmoúbáne oke duurúváhi.

¹² Aane muurá pámeere méúúbálléé dílbyeke muhdú meicyahíjcyáné meke díbye díllóijyu.

Tsá ménahbémuke metútávájtsóityúne

¹³ Áánéllii tsá múu tsaate múhdurá íjcyáneri íhjúvátúne. Métsu ímiááméré meijcyane ménahbémú Píivýéébeke cáhcújtsónetu diityéké metútávájtsótuki.

¹⁴ Muurá Críjtoéjpi o íjcyaae ó waajácú panévaré medóórone muhdú néétune. Áronáa tsaate panévaré medóóne ímityúné íjtsúcunúmé óvi tsá dóótune.

¹⁵ Aane teene dóótúmeke ámuha medóóneri metútávájtsóhajchíí muurá tsá ámuha diityéké mewájyutúne. Áánéllii múu téiibúwá íjcyá ámuha tsaatéké

memújtátsótu téhdurée diityé wájyuri Crijto dsíjívemeke. ¹⁶ Aame tsáma ménéétsámeídí tehdújúcooro néerone ámuhádivú ímityú ítsúcunúhíjcyámedivu. ¹⁷ Muurá Píivýéébe avyéjújte meijcyame tsá apááñéré méjpi téene tájpi íjcyáneri metsúúrameítyuróne. Téhdure métsúúrameíyá díbye ípííichó mépañévé picyóónej tééveri ímíjyuuri tsaímíyé meijcyáíyóneri. ¹⁸ Ehdu muurá Jetsocríjtoke meúraavyéné Píivýéébe ímí íjtsúcunúhi. Téhdure míamúnaa ímí íjtsúcunúhi.

¹⁹ Ahdíciane metsu dííbyeéjte meijcyame mepíáábójcatsíyóneri metsúúrameí tsaímíyé meijcyame dííbyeke meúráávyeki. ²⁰ Áánéllii médohdí ámuhá nahbémú dóótunéhí Píivýéébeke ditye úráávyénetu ámuha diityéké metútávájsótuki. Tsáháturo dooháñé ímityúné íjcyatúne. Árónáa tsaate ménahbémú ímityúné íjtsúcunúné médohdí ditye íténáa diityéké ámuha metútávájsótuki. ²¹ Áánéllii tsá ditye dóótunéhí medóóityuróne. Áhdure tsá maadóityuró avyéjpcyóne diityéké metútávájsótuki. Panévare ímityúné ditye íjtsúcunúnéhí tsá meméénúityuró Píivýéébeke ditye úráávyénetu diityéké metútávájsóiyónéllíihye. ²² Áánetu tsane ámuha meméénune ímí tehdújuco ámuha meijtsúcunúné múu meenúhi. Árónáa ihdyu tsá múu téeneri tsíjtyeke pátsárijcyotúne. Muurá íiné ímíjyaú méjcyá ímityúnetu ménéétsámeítyúme. ²³ Muurá tsaate ímityúné íjtsúcunúróné idyóhajchíí tsúúca ímityúné meenúhi. Panévare ímityúné meijtsúcunúróné meméénúhajchíí muurá tsúúca ímityúné mémeenúhi.

15

Tsíjtyeke mepíaabóne

¹ Aane tsúúca ímí Píivýéébeke mecáhcujtsómé metsu mepíáábo eene dííbyeke cáhcujtsorómé múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke ditye ímíñeúvú iwáájacuki. Tsá meere ímí meijcyáíyóneri metsúúrameítyuróne. ² Áánéllii metsu mepíáábo tsíjtyeke ditye éhniíñevu ímí Píivýéébeke iúráávyeki. ³ Tsáháa muurá Crijto íjyácunútu iye tsaímíyé íjcyáíyóneri. Muuráhjáa dííbyeke pajtyéné Píivýéébe waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Úhdi úúhívatémé óhdíjyucu úúhívatéhíjcyáne.” ⁴ Ehdúhjáa páneere Píivýéébe caatúnúsohjicyá meke tene úwáábónej tééveri óochévetúmé meitsohjicya íné ímíjyaú dííbyema meijcyáiñe. ⁵ Muurá piivýeteebe meke ipíaabóné mávaríjchojúné maábúbucuki. Aabe ihdyu óví ámuhákye píaabó ámuha ímí meijcyá panévaturé muhdú díbye ímillédú Crijtóo ícyahíjcyádu. ⁶ Aame máavyejújtsó dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkye.

Jodíómú íjcyáturómeke ímíáájú úwáábómeíñe

⁷ Ímíñeúvú múu nahbévájcatsí muhdúhjáa Crijto meke náhbevádú téeneri Píivýéébeke máavyejújtsoki. ⁸ Muuráhjáa múúhá íhdé múnáaúvuke Píivýéébe néhdújuco Crijto tsáane muuha jodíómuke ipíááboki. Áánetu méwaajácú muhdú íñéhdú ímíááné díbye méénune. ⁹ Áhdurée tsaabe ámuha jodíómú meijcyáturómedi ídáátsóvéne díbye ámuhákye pájtyetétsóné hallúvú dííbyeke ámuha medúúrvaki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: Uke o avyéjjujtsóné dúúruvaabéré ó mátsívahíjcyaa jodíómú íjcyáturómé pañétu.

10 Áhdure tsiíne nééneé:

Pámeere jodiómuma jodiómú Ijcyáturómé méimijyúuvé tsamééré Píivyéébeéjté ámuha meíjcyame.

11 Téhdure tsitsihdyu nééneé:

Pámeere panéva inújiiine múnaa máávyeyújtso Píivyéébeke.

12 Téhduréhjáa Itsaía díbyere Píivyéébe tükévéjtsóneri illu caatúnúhi:

Itsaíj tsiiménémúháábedityú Ijcyáiibe tsaapi téhdure jodiómú Ijcyáturómé avyējuube Ijcyaaébe. Áábedivú cátsípááveímye. Ehdúhjáa Itsaía caatúnúhi.

13 Ahdícyané óví Píivyéébeke ámuha mecáhcújtso meke ímijyúúvétsosobe tsaímíyé ámuha meíjcyaki, díbyé Apííhó ámúhá pañe Ijcyáne téeveri ímí díbyema meíjcyaiíne ámuha meíjtsoki.

14 Muurá ó waajácú díbyé icyánéjcu tsúuca ámuha táñahbémú mewáájácúnéllii mepíáábócatsihijcyáne. Aame ímí tehdújuco ámuha meúwáábócatsihijcyáne. **15** Aane íne íhyaami ámúhá éllevu o caatúnúháámí pañe ámúhake o néé ámuha maábájjívétu muhdú Píivyéébeke meúraavyéne. Íllu íne ámúhake o úwáábohíjcyá iwáábyudúu múhdurá o néeróóbeke Píivyéébe oke níwaavénéjuco. **16** Okée muurá níwááveebe ámúhake jodiómú Ijcyáturómeke o úwáábo Jetsocrijóto téeveri mepájtyetéíne mééma díbye méénúné uwaáboju. Aane táwákimyéí Ijcyaaébe ámúhake o úwáábohíjcyá Píivyéébema ámuha meímijpyetéki. Muurá díbyé Apííhó téeveri ámuha meímibáávyémeke ímí jitsúcunúíbye.

17 Aane íne Jetsocrijótoéjpi o Ijcyaaébe Píivyéébeke o íicúvéneri o ímijyúúhií.

18 Muurá tajtyéeveri méénuhíjcyaaébe méénuráítyúronéhjí téenetu ámuha jodiómú Ijcyáturómé mecáhcújtso díbyeke. **19** Ehdú o méénuhíjcyá panévaré díbyé Apííhó piááboríye. Aane tsúuca pahúlevaré o úwáábohíjcyá Críjtóo mééma mepájtyetéíne méénune Jerotsaréetu Iríricó inújívújuco. **20** Aane o imíllé o úwaabóné díbyeke waajácútúmeke. Áánéllii tsá o úwaabójúcootú tsúuca tsaate uwaábohíjcyátsíhji múnáake. **21** Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé:

Mújyú díbyé uubállé lléébohíjcyatúmé díbyedityú Ijcyané uwaáboju illéébone cáhcújtsoóhi.

Róómávu ipyééíne Páávoró íjtsámeíne

22 Ehdú íne tsaate mújyúúikyé Críjtodityú Ijcyané uwaáboju lléébotúmedi o íjívénéllii tsá o píivyetéhíjcyatú ámúhake o ááhíveténé mítyane o imíllérónááaca. **23** Árone íne múhdúne píjcyájucó ámúhake o ájtyúmíyóneri o íjyácunúhíjcyaaébe tsúuca o níjkévá íllé inújiiine múnáake o úwáábónetu. **24** Aabe Ejpááña inújívú o péécooca ámúhake o aahíveíñuúhi. Átsihdyu o péébeke óví ámuha oke panévatúre mépiaabó ímí o úújetéki. **25-26** Áronáa tujkénúí o úlléjeé Jerotsaréeri téhulle ménahbémú Ijcyámeke Matsedóóniámá Acááyá inújícúri Ijcyané cahcújtso múnaa piáábóne dsíidsidivú o ájcutéébe. **27** Imíllémé ícyánéjcutu ípiaabóné téhulle Ijcyané cahcújtso múnáake. Muuráhjáa ímichi díitye jodiómudityú teene pajtyeté uwaáboju tsújaavéné díityédívú úújetéhi. Áánéllii tehdújuco díityéké dítye panévatúre piáábóiyóne. **28** Ahdícyané óví teene dsíidsi Jerotsaréevu o pícyóhéné boonétú Ejpááñavu o péébe ámúhake

ó aahíveíñúhi. ²⁹ Muurá ó waajácú ámuhadívú o úújetécooca meímíjyúúveíñé mityane Críjto meke piáábohíjcyáneri.

³⁰⁻³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoéjté meíjcyame mewájyújcatsí Píívyéébé Apííchó meke piáábóneríye. Áánéllii ámuhakye o néé táhallúvú dííbyeke ámuha piáábó métáúmei oke díbye ityéhme cáhcújtsótúné míamúnaa ímityúmé íjcyame oke ityútávájtsótu téhulle Jodéá iññújiri íjcyame. Áhdure métáúmei diitye Jerotsaréeri íjcyané cahcújtsó múnáá hallúvú ímí ditye íjtsúcunú diityé éllevu dsíidsike o tsájtyene. ³² Aane óví Píívyéébe ímílléhajchíí ámuhadívú o úújetécooca ímí ménahbévjacatsíhi. ³³ Ahdícyane óví ámuhakye piááboobe íbúwájíí ámuha meíjcyaki. Ehdú teéne.

16

Páávoró pítyajcóné

¹ Téhdure ménaalle Péébe Tséékeréá cóómiyi íjcyané cahcújtsó múnáake piáábohíjcyalle ámuhakye aahívéteéhi. ² Áálleke ímíñeúvú méwaatsúcucu Máavyéjuube Jetsóo mémeri muhdú dííbyé cahcújtsó múnáa meíjcyame mewájyújcatsídyu. Ááne mépiááboco ímíñeúvú panévaturé íñe tájpi dílle íjcyáíñetu. Muurá tsaatéke ípiáábóné tsanéjcvuvu téhdure oke piáábohíjcyalle.

³ Téhdure ámuhakye o néé Piritsíírama Akííramútsikye ámuha meúúballe diityétsikye o dúuruváne. Diityétsíi oke piáábohíjcyá Jetsocríjtó uwááboju o úwáábónetu. ⁴ Áhdurée oke pájtyetétsomútsí apíchó néénetu. Áánéllii ó téhdujtsó diityétsikye. Téhdure tsijtye jodíómú íjcyatúmé cahcújtsó múnáa téhdujtsó diityétsikye. ⁵ Téhdure diityétsi jávú diityétsima píhcyáávehíjcyané cahcújtsó múnáake ó duurúváhi. Téhdure táñahbévaabe Epéénetóké ó duurúváhi. Diibyéé muurá Acááyá iññúji múnáadítyú cáhcújtsótujkénú Críjtoke. ⁶ Téhdure Maariake ó duurúvá éhnee mityane ámuháma wákímyehíjcyáalleke. ⁷ Téhdure ó duurúvá tamúnáajtétsí Adoróónicómá Joníamútsikye, diityétsimáa cívéhóójari muha meíjcyámútsikye. Diityétsíhjáa táíhdéjucu cáhcujtsóné Críjtoke. Áámútsikye uwáábojte ímí íjtsúcunúhi.

⁸ Áhdure Píívyéébeéjpi tsijpi táñahbévaabe Áápiriake ó duurúváhi. ⁹ Téhdure Obáánoke ó duurúvá Jetsocríjtó uwááboju muha meúwáábohíjcyánetu múúhakye náhbenuhíjcyáábeke. Téhdure mityane o ívámeíbyeke Etáákikye ó duurúváhi. ¹⁰ Téhdure Apééré ímí Críjtoke úráavyehíjcyáábeke ó duurúváhi. Téhdure Arijtóóboró hájkímuke ó duurúváhi. ¹¹ Téhdure tamúnáajpi Herodióoke ó duurúváhi. Natsíitso hájkímú Píívyéébeéjté íjcyámeke idyé ó duurúváhi. ¹² Téhdure ó duurúvá Tripéénamúpíke Tripóótsama téenere Píívyéébé uwááboju méénuhíjcyámúpíke. Téhdure ménaalle Pééetsida téené wákímyéi méénuhíjcyáalleke ó duurúváhi. ¹³ Téhdure ó duurúvá Róópóke Ávyéjuube Jetsocríjtoéjpi íjcyáábeke. Tsíjjuke idyé ó duurúvá ávyeta waharódú o íjtsúcunúlleke. ¹⁴ Téhdure ó duurúvá Atsíicritoo, Peregóótee, Hééremaa, Paatoróóbaa, Hééremee, éhdúmema pámeere tsijtye íjcyámeke. ¹⁵ Téhdure ó duurúvá Piróórogoo, Jóóriaa, Neréoke íñáállemaa, Oríípa, éhdúmema tsijtye cahcújtsó múnáa íjcyámeke.

¹⁶ Téhdure pámeere ílle íjcyané cahcújtsó múnáa ámuhakye duurúváhi. Ahdícyane óví téhdure ámuha mewájyújcatsíñe méduurúvájcatsíhi.

¹⁷ Ámuúha táñahbému, téibúwá meijcyá eene múhdurá íjtsaméi néeme ímí Píivyéébeke ámuha meúráávyénetu ámúhake tútávájtsoíyómeke. Muurá íñe ámuha mewáájácúné uwááboju tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáme. Áánéllí tsá múu tehdu néémedívú pííhitúne. ¹⁸ Tsá muurá tehdu néeme Máavyéjuube Jetsocríjtoke íícúvetúne. Muurá iye tsaímíyé íjcyáíyóneríyé tsúúrameíhíjcyáme. Aame pánehjídú íhíjyúváneerí íllure mútátsohíjcyá ímí wáájácútúmeke. ¹⁹ Áronáa tsúúca mítyame waajácú ímí Píivyéébeke ámuha meúraavyéne. Ánerí ó ímíjyúú mítyane. Ahdícyane óví ámuha mébóhówaúcnú ímíáánéré ámuha meméénúnetu, tsá ímítyúnetu. ²⁰ Muurá Píivyéébe ámúhá pañevú picyóó ámuha tsaímíyé meijcyáíñé íjtsaméi. Aabe ámúhama táhjaá Naavéneke ámúhake díbye ímújtátsótuki. Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi.

²¹ Téhdure ámúhake ó úúballé táwákímyéityu oke píáábohíjcyaaabe Timotéó ámúhake dúúruváne. Téhdure tsíjtye tamúnaa ámúhake duurúvá Róótsioo, Jatsóoo, Tsotsíipatee, éhdume.

²² Téhdure páñetu íhyaami cáátúnuube Téétsio ámúhake duurúváhi.

²³ Téhdure Gááyo ámúhake duurúvá dííbyé jari o íjcyáabe. Tééjavu muurá cahcújtso múnaa dóbéévehíjcyáhi. Téhdure ícyoomí dsíídsí tehmeébé Erájtoma ménahbe Wáátómutsi ámúhake duurúváhi. ²⁴ Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Ehdu teéne.

Píivyéébeke medúúruváne

²⁵ Ahdícyane metsu medúúruva Píivyéébeke. Díibye ihdyu piivyété ámúhake ityúkévejtsoné ímí ámuha meúráávyé Íllí Jetsocríjtó uwááboju ámúhake o úwaabóne. Ehdúhjáa muurá mee míamúnáake ípájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco ñnéikyé ípívyéjtsótúnáa díbye pítyájcámeíñé tsá íhdé múnáaúvú wáájácútúne. ²⁶ Árone tsúúca dííbyé íhíjyú uubáalle múnaáhjáa néhdújuco panévá íñújíñe múnáake úwáábómeíñé dítye icyáhcújtso dííbyere Píivyéébe múijyú muhdú íjcyáítyuube néhdújuco.

²⁷ Ahdícyane metsu medúúruva dííbyeke Íllí Jetsocríjtoj tééveri múijyú níjkéváityúné íhtsútuube íjcyaaabe pane wáájácúúbeke. Áyu tehdujuco.

1 CORÍNTIO

Tujkénú Coríntori Íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o Íjcyáábekée Píivýéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhsti mécaatúnú ménahbe Tsójténémá elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píivýéébe Jetsocríjtó téeveri ímbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa pámé avyējuubéré Íjcyáábedi Íjyáacunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óví Méécááni Píivýéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhake píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj téeveri Píivýéébe píaabóne

⁴ Paíjyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píivýéébeke Jetsocríjtoj téeveri ámúhake dibye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá dílbyema ímí ámuha meíjcyáne j téeveríyé Píivýéébe ámúhake píaabómé ámuha mépiivýété meúwaabóné keená ímiááné Íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa dílbyedítýú Íjcyáné uwááboju ámúhake o úwaabóné ámúhadítýú bóhówaúacunúhi. ⁷ Áánéllii dibye tsááíñe ámuha metéhméné hajchótá méjcyáá Píivýéébé píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhake téhméiibye éhniíñevu ímí ámuha dílbyeke meúraavýémé íñetú menéétsámeityu Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáacoóca. ⁹ Muurá Píivýéébe ímiááné meenú íñéhdú. Aabée tsúúca meke ujcú Ílli Jetsocríjtó Máavyéjuube Íjcyáábema dílbyé avyéjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduvaré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhake ó bóijcyú ámuha metáhjácatsíhíjcyánetu. Óvíjyacóóné páhduvaré ámuha meítsámeihíjcyáne. Tsajíjtóré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcatsi. ¹¹ Ehdu ámúhake o née ámuhává meúhbácatsíhíjcyáné oke Coroéémudítýú tsaate úbálléneíllíhye. ¹² Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áánétuvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Péédooróéjté íjcyane. Tsijtyévá nehíjcyá Críjtoéjté íjcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcaméihí? Pane ¿acáa ó íhvéjtsámeí ámuha wájuryi páwachékevu oke ditye iwátyétyéhcuki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtsótsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítýú o tsójtótó Críjtpoma Gááyómútsikyé o tsójtóné boóne. Áánéllii ó téhdujtsó Píivýéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha nééityuró támamyémú Íjcyame tamyémeri itsójtsótsámeíñe. ¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsójtso Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdýú tsáhájucu muucá o tsójtsojúcootúne. ¿Íhyyáa mityá ó tsójtso? Tsáhájucu o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsohíjcyaki. Muuráhjáa ihdyu oke pícyoobe mépée mepájtyetéíñe dibye méénune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú táíjtsaméityuré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méénuca dibyee páwachékevu dsíjivéné tsá íñetú meke píáábóityuróne.

Píivyéébe Críjtoj tééveri úújetsóné íhtsútuube íjcyane

18 Muurá wágóóóvéimyedívú álliúré teene mekéé ipájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áánetu ihdyu mecáhcujsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene álliu íjcyatúne. Muurá Píivyéébé íhtsútú teéne. 19 Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Waajácu múnaa iye ipájtyetétso méíyóneri tsúúráméihjcyámedítýú ó waagóóó tééné íjtsaméi. Ehdu ditye íjtsáméiyóné óhdivu atéréenére. Ehdu muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé.

20 Aanéhaca íñe ¿íñetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panévaré íjtsáméíñe? Áhdure ¿íñetú píaabóné ditye páhdúváré úwáábócatsíhijcyáne? Muurá mee míamúnáadívú ímiáané íjcyaroné Píivyéébedívú atéréene.

21 Aabe muurá íñá túhúúlléébejíí waajácu ehdu míamúnáa iye páhdúváré íjtsáméiyómé pájtyetéítyuróne. Áánéllihyéé muurá pícyoobe íñe míamúnáa állíuri díllóhijcyáne uwááboju cáhcujtsómé téénej tééveri ipájtyetéki.

22 Muurá tamúnáa jodíómú imíllé íévéhoowávú Píivyéébe méénúráítyuróné méénune íajtyumíné botsíi icyáhcujtso tééné uwááboju. Áánetu gríéégomu íjtsúcunú iye íjtsaméiyi panévaré iwáájacúne. 23 Áronáa ihdyu muha ímiáané íjcyane méúwáábohijcyá dityéé páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodítýú íjcyané uwááboju. Árone tamúnáa ítsúcunúhijcyá íllure tééneri muha diityéké memávárichohijcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá álliúré íjcyane íñetú meke píáábotúne. 24 Áronáa tsúuca tsaatéké diityédítýú Píivyéébe újcume waajácu díbyéé íhtsútuube pane wáájacuube íjcyane Críjtoj tééveri úújetsóné. 25 Aabe Píivyéébé íjtsaméi míamúnáa állíuri díllóhijcyáronévú tsá diityé íjtsaméi úújetétúne. Áhdure dílbyeke íhtsúuvúdú ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne. 26 Cáhawáá méíjtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muuráhjáa meke díbye újcúmé pañe tsá mítyame íhtsutúmé íjcyatúne. Uhjéméré muurá diityédítýú cáhcujtsóhi. 27 Aane muurá míamúnáa meke éhdiíválléhijcyáromeke újcuube mejtééveri diitye íhtsutúmé waajácu múnáake íñúócópívétsoki. 28 Muurá meke ditye éhdiíválléromeke újcuube meke díbye íhtsútújtsóné líiñévú diitye íhtsutúmé íjcyarómé ílluréjuco ídáátsonúki. 29 Téhdurée tsá íñerí memítýájkímyeítyuróne. 30 Muurá ihdyu dílbyere Píivyéébe meke újcu Jetsocríjtoéjté mejjcyaki. Áánéllihyéé dílbyeke pícyoobe meke díbye ímiá tújkevéjívú íajcuki. Áhduree dílbyej tééverié ímiáámedi meke idíllómeke ímibájchoobe mepájtyetéki. 31 Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímítýájkímyeíñé ímíllémé múu mítyajtsó Píivyéébe kére.”

2

Críjtodítýú íjcyané uwááboju

1 Ámuúha táñahbému, muuráhjáa íñe Críjtodítýú íjcyané uwááboju ámúhake o úwáábócooca tsá o íhjúvahlíjcyatú íhtsútúúnécóbaúvu. 2 Téhdurée ámúháj pñe o íjcyaaabe tsá tsíñéhjiri o wátyánúmeíhijcyatúne. Apááñerée o imílléhijcyá ámúhake o úwaabóné dityéé páwachékevu wátyétyéhcuúbedítýú íjcyané uwááboju. 3 Ároobée tsá ámúhadívú o úújetétú ‘mítýáhmítýa’. Ídátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú íllityécunúúbére. 4 Aabée tsá ámúhake íhnáhó

o úwáábotú muhdú míamúnaa íhdityúré iújcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píívyéébedityúréé tsáané íjtsaméiyi ámuhákye o úwáábónéllii dííbyé Apííchó ámuhádivú bóhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki. ⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píívyéébe íhñáhori ámuhákye piáábóneri. Tsá míamúnáá íjtsaméi ámuhákye piáábóneri ámuha mecáhcújtsótúne.

Píívyéébedívú Ípííchó meke wáájácútsóne

⁶ Muurá Píívyéébeke cáhcújtsómeke muha meúwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá íñújiri íjcyané míamúnaa íavyéjyjtémá wágóóóvéimyé íjtsaméi muha meúwáábohíjcyatúne. ⁷ Muha meúwáábohíjcyá muhdúhjáa Píívyéébe pane iwáájácudú íjcyabe míamúnáake ipájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco íñújii ípívyéjtsótúné íhdéjuco pítyájcámeíñe. ⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítyájcoju neéne muurá tsá tsáápiubaré wáájácutú íñe íñújiri íjcyané avyéjyjtédítýu. Muuráhjáa iwáájácúca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhúútyuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke. ⁹ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu neéneé: Tsá múha wáájácutú muhdíívané Píívyéébe méénune dííbyeke ávyéjúúllémé wáábyuta. Áánéllii tsá múha úúbálléítyuró muhdíívané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píívyéébe waajácútsó mépañévú Ípííchó ípícyóónej tééveri. Muurá páneere dííbyé íjtsaméi Ípííchó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájácútsú tsíjtye íjtsaméi. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñe. Ahdu Píívyéébe íjtsaméi apááñéré Ípííchó waajácúhi. ¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke íídaatsólléne téénej tééveri mewáájácú muhdú díbye mééma méénune. Tsáháa tsííñé apííchó díbye mépañévú pícyootúne. ¹³ Aane íñe muha meúúbállehíjcyá tsúúca dííbyé icyánéjúcújte muha meíjcyámeke dííbyé Apííchó túkévejtsódújuco. Tsá míamúnáá íjtsaméi muha meúúbállehíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébe icyánéjúcújte íjcyatúmé tsá cáhcújtsotú díbye Ípííchoj tééveri meke túkévejtsóné ténéjúcújte íjcyátúnéllíihye. Áánéllii íjtsúcunúmé állíuré tene íjcyane. ¹⁵ Muurá íhdyu Píívyéébe Apííchó mépañe íjcyaméré méwaajácú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apííchó ípañe íjcyatúmé tsá wáájácútsú ténéjcu. ¹⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu neéneé: “¿A ijcyámé tsaate Píívyéébe íjtsaméivu úújetéme? ¿A ijcyámé tsaate dííbyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá íhdyu dííbyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Críjto íjtsaméi.

3

Píívyéébe wákimyéi méénúmeíñe

¹ Ámuúha táñahbému, muurá Píívyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó túkévejtsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyádúu tsá ámuhákye o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávyétúnéllíihye. ² Áánéllíihyé muurá ítyuhúutútsíhjíre ámuhákye ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsííméneke tsíijju majchótú ájcútulle ímujpáñetúréi ñóhñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téijju mepíívyetétú úwáábó meújcune teetsi tsíímene majchói méénútutsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi icyoocápi. ³ Téénéllii muurá ámuha meúhábacatsíhijcyáhi. Áhdure ámuha ménomítúáávacatsíhijcyáhi. Ehdú múhdurá

ámuha meítsámeihjcyánéllii muurá ámuha méijcyá Píívyéébeke wáájácútúme ijcyadu. ⁴ Muurá ámuha tsaate ménehjcyá oo Páávoróéjté mejjcyane. Áánetu tsijtye nehjcyá Apóóoróéjté ijcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáríívémehjcyá ihdícyame ijcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá diibye Apóóro? Áánerá Píívyéébe íicúve múnáajtétsiyé muhtsi mejjcyamútsí téénevúu múhtsikye díbye pícyoone méméénuhjcyáhi. Aanée muurá múhtsi wákimyéíjyucó ijcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú ijcyáné uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúuca ámuha mécáhcujtsóhi. ⁶ Ópée muurá ímichi ó uwáábohijcyá éhne múúne tsíméné mebájtso. Aanée diibye Apóóro éhnííñevu tsííne uwáábohijcyá éhne múúne teene bajto íchémétu memúríchohijcyádu. Aane muurá díbyere Píívyéébe píáábóneri cáhcujtsómé díbyé uwááboju eene mebájtstone díbyere píívyétsohjcyádu. ⁷ Aane ímichi ó uwáábohijcyároobe tsá múúbé ihtsútuubé ó íjcyatúne. Téhdure diibye eené táuwaábó cámahjácoobe tsá múúbé ihtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré ihtsútuube íjcyáábé píááboriyé cáhcútsohjcyámé díbyé uwááboju. ⁸ Muurá eene bajto múúne memúríjchódú táuwaábó cámahjácoóbema muhtsi tsahtúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsi tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi mewákimyeihijcyádu. ⁹ Muurá ámuha úmíhédú, téhdure jahdu. Áané aabájabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákimyéí múnáajtétsí muhtsi mejjcyamútsí ámúhake meúwáábohijcyá téneecúdú ámuha menéémeke. ¹⁰ Muuráhjáa meke iwáájúnéllii oke pícyoobe páñétúejpi jááháñé wákimyéí múnáajpídyú ó néébe díbyé uwááboju ó uwáábohijcyá éhne múúne já apíhájúné mewádúhcútujkénúdú nééneé. Aane muurá bóóne tsíjtyeréjuco teeja wákimyéídyú nééne tsíjtyeréjuco táuwaábó éhnííñevu uwáábohijcyámé ihdyu óví téíbúwá úwaabóhi. ¹¹ Muurá íjcyaaabe tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhájúnetu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha neéítyuró tsijpi íjcyane. ¹² Áánéllii múu ímíñeúvú díbyé wákimyéí meenu éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjitú óórótu, ímíwu nééne newáyúúnetu, tsítsíñé uwáñewáánetu meénudu. Áánetu muurá tsijtye meénúiyá 'tsucátsúcá' íjcyatúné úméhewááne, úméhecóónee, ajíi, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú átéréénehjitu jaa meénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjitú meénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi apíhájúnetu éjkedu néébedítýú íjcyáné uwááboju muhdú meméénuhjcyáné waajácúméí Píívyéébe teene mééma ímbájchócoóca. Ímíá wákimyéí meméénuhjcyáné cóévaá éhne múúne cúújuwari átéréene áíívyéné boone ícyohpénérejuco cóevádu. ¹⁴ Muurá ímí tééne wákimyéí meméénuhjcyámé íáhdó méújcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhjcyámé tsá íáhdó méújcuútyúne. Áronáa ihdyu mépájtýéte tsúuca díbyeéjtéjuco mejjcyame éhne múúne tsaapi íhja áíívyéronáa pájtýetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeéjté mejjcyame díbyé duurúvájádú menéémé pañe díbyé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúuca díbye ímbájchómé metútáváávéhajchíí ílluréjuco meke díbye íñé ííñújitu wáágooíñe.

¹⁸ Áánéllii tsá múu állímyeítyúne. Tsaate íñújíene iwáájácúhahchíí múu íjcyá ídaatsóméré íñá wáájácútúmeúvúdú ímíá waajácu múnaa ámuha mejjcyaki. ¹⁹ Muurá íjíene mewáájácúné Píívyéébedívú átéréene. Muurá díbyé waajácúháámítu nééneé: "Waajácu múnáake Píívyéébe téeneriyé

túhúúvetsómé illure báñúmeíhi.”²⁰ Téhdure tsiíñe nééneé: “Waajácu múnáá ijtsaméí Píivýéébe waajácú átéréene ijcyane íínetú díityéké piáábotúne.” Ehdú nééne Píivýéébe waajácúháámitu.²¹ Áánéllíi tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meuráávyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítýájkímyeítyuróne. Muurá páneere ííñújiri ijcyane méwáabyuta.²² Muurá meke piáábohíjcyaaabe ííñújiri meijcyáné hajchóta. Téhdure meke piáábohíjcyaaabe medsíjívémé ímí meijcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péédoroo, íjcyámeke múúhake pícyoobe ámúhake muha mepiááboki.²³ Aane tsúúca méijcyá Críjto Píivýéébeéjpi íjcyáábeéjte.

4

Uwáábojte úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaajácú ídátso ámuhádúré muha menéérome Críjto wákímyeí múnáa meijcyane. Muuráhjáa múúhake pícyoobe Píivýéébé muhdú meke ipiááboíñe pítyájcámeíñe uwááboju muha meméénuki.² Áánéllíi tééne wákímyeí máhallúri íjcyane ímíñeúvú méméénúiyáhi.³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene néetu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyáné oke menééiyóne. Tsá muurá o némeítyuró muhdú o ícyahíjcyáne.⁴ Apáábyéré ihdyu Píivýéébe waajácú muhdú o íjcyane. Áronáa ihdyu ó waajácú táhallúri ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítýú ímiáábé o íjcyane.⁵ Ahdícyane tsá múu Críjto wákímyeí muhdú tsaate méénune múhdurá díityédívú ijtsúcunútúne. Óvíi ihdyu páñetu tsaabe muhdú dííbyé wákímyeí meméénuhíjcyáné meke íñeékií. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñe meke téhdújtsóiiybe Píivýéébeé.

⁶ Aane íñe muhdú muhtsi Apóóroma meicyahíjcyáné ámúhake ó úúballé tehdu ámuha meijcyá tsíñehji ijtsámeítýume. Tsá múu tsaatékéré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdiívalletúne.⁷ ¿Aca múha meke pícyoó tsíjtyé ehniíñevu meijcyaki? Áhdure ¿aca íiná méhdi Píivýéébe piáábori meújcutúne? Áánerá Píivýéébe piááboriyé meijcyáhi. Ááneri tsá memítýájkímyeítyuró méihnáhoríyé meijcyáneríjívarí.

⁸ Ámuháubá méijtsúcunúmeí Píivýéébe icyánéjcutu ííne ímíjyaúréjucó ámuha meijcyane íínetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meíícúvetúne. Ímiááneiyó ihdyu ámuha ténejcutú meíhtsútuuvéné ímí tsaméhji meijcyaki.⁹ Píivýéébéubáhhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké pícyoó ávyeta ídáátsojte muha meijcyaki. Aame muha méijcyá ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama nýjkyéji múnáa ullévenúhíjcyáhi.¹⁰ Muurá íñe Críjtoke meuráávyénéjcutu ámuha múúhadítýú ménéhíjcyá átéréejte íná wáájacutúme muha meijcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhtsutúme ámuha meijcyane ímí tehdujucó dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnáa múúhake ávyejúúllétúme ámúhakeyére ávyejúúlléneri ámuha memítýájkímyeíhíjcyáhi.¹¹ Muurá ihdyu muha ídátso múúhá ajoyábama meíjyunúhíjcyámedi ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi míamúnáa ícúbáhrahíjcyá múúhá íjcyátsííúbamáyé muha meijcyátúmedi.¹² Muurá muha meúwáábóné tsanéjcuva méwákímyeíhíjcyá tééne tájpi muha meijcyaki. Áámeke míamúnáa páhduvaré idyáíívémedítýú

nehníwu ihjyúvaróné muha maáábúćúne ímíjyuuríyé méihjyúvahíjcyá diityéma. ¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívérónáa ímiááméré muha méicyahíjcyáhi. Ároné pañe icyoocápi múúhadityú nehíjcyámé átéréejte muha meíjcyame illure miamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá amúhake o núćójpívétso ehdu o neétune. Íllure amúhake ó úwaabó áatsímédú ámuha menéemeke o wájýúnema. ¹⁵ Muurá mityame amúhake Críjtodityú íjcyáne uwaáboju úwáábórómedityú ó íjcyá amúháj caanidyú o neébe ímichíi táuwaábori ámuha dííbyeke mecáhcújtsótujkénúnéllíhye. ¹⁶ Áánéllii ímíñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsíménédú neébe Timotéo ímiáábé íjcyáabeke ó wallóó ámúha éllevu. Aabe óvii amúhake úúballé muhdú Críjtoke o úráávyebe o úwáábohíjcyáne o ááhívehíjcyátsíhíi cahcújtsó múnáake. ¹⁸ Áronáa živeekí amúhadityú tsaate múhdurá dáríívemeímyé mityákímyeíhíjcyáhi? žíhya mityá íjtsúcunúmé amúhake tsiiñe o úújeyítýne? ¹⁹ Muurá Píívyéébe ímílléhajchíi lléváhréjuco amúhake o ááhívetéiñe. Áijyu ó waajácuú iná ditye méenuhíjcyáne eene ‘mityáhmityá’ ihjyúvahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye ihjyúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píívyéébe avyéjýejte meíjcyatú peveneré meihjyúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbyé íhstúteri íjcyame tééneejte íjcyáhi. ²¹ Ahdícyane žmuhdú ámuha méimíllé amúhake ellévú o úújetécooca o tükévejtsóne? žA chooco ímíjyuurí? žMityá íhnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucóo tsaapívá amúhadityú tsíjýudúéllema icyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáajácútúrómedívú idyé teene ávyetá ímityúne. ² Ááneréi íjcyáronáa ámuha mémityákímyeíhíjcyá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri illure múu kimoovéme. Muurá tehdííváné ímityú méénúmeke ámuha méjchívyétsóiyá amúháj pñínétu. Tsáhájucó amúhama ditye píhcyáávéityuróne. ³ Aane amúhama o íjcyátúroobe tsúuca ó waajácú muhdú meméenuíñe dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méjchívyetso dííbyeke. Aane téhdure amúhake ó nahbénuú tájtsaméiyi. Áábeke méihvéjtsó Naavené hójtsi pañévréjuco díbye ícúbáhrámeíñe níjcaúvú idsíjive Máavyéjuube Jetsocríjto tsiiñe tsáácooca díbye ípájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri memityájkímyeíñé múhdurá amúhama tene pájtyénáaaca. Muurá haríínallíjyú metátsájćóné pañévu áyanéwu tééne ooríćhotu mepícyooróné páneeréjuco óoríćhóne. Ahdu neéne muurá tsaapi ímityúne méénúúbeke iná menéétúhájchíi pámeekéréjuco díbye tútávajtsóne. ⁷ Áánéllii illuréjuco dííbyeke méjchívyetso teene pááá ooríćhódú neébeke ámuha meímíbbávyeki. Muuráhjáa Críjto Píívyéébe obéjéawuúdu neébe ípájámeíñe ícúbáhrámei mewájyuri mepájtyeteki. ⁸ Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne meuráávye tsaimíyé dííbyeke. Ovíjyacóóné átérééne íjtsaméi méhdityu bóhówaúcunúhíjcyáne. Métsu ténejcu meihvéjtsóne dííbyé ihjyu ímiá májchódú neéneréjuco menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa ihde amúha éllevu o wállóháámí pañe tsúuca amúhake ó úwaabó ámuha menáhbevájucóótu íhdícyámema dómácócatsíhíjcyámédívu.

10 Áronáacáa tsá ámúhake o bóljcyutú ámuha meihjyuvájúcoótu diitye ímityúmema mítyane iéhnéváyóneri tsúúrámehjcyámee, naní múnaa, nījcyotájteke dúúrúvahjcyámee, ihdícyáméhjima dómácócatsihjcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu néeróméj piine mépiivyété meijcyane tsají hallúriyé diityémá meijcýanéllihye. 11 Muuráhjáa ihdyu ámúhake o néé eene ‘cahcújtso múnaa muúha’ néerome ihdícyáméhjima idyómácócatsiyónee, éhniíñevúré iéhnéváronée, nījcyotájteke icyáánívarónee, tsjtyedi iihjyúvárónee, illíyícyáverónee, iñányónee, éhdune méénuhjcyámedívú ámuha menáhbevájúcoótyuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchótyuróne. 12-13 Muurá tsá o íicúvetú cahcújtso múnaa ljcyatúme muhdú icyahjcyáneri. Óvíi ihdyu Píivyéébere diityémá teene ímbajchóhi. Áronáa ihdyu ámuha cahcújtso múnaa méíitéiyá ámúhadítýú múhdurá dáríívémehjcyámeke ámuha meijchívyétso ámúháj piínétu.

6

Cahcújtso múnaa ímityúné ímbáchócatsiyóne

1 ¿Íveekí ímityúné ámuha medáríívécatsícyooca mépehijcyá cahcújtso múnaa ljcyátúné ímbájchojté éllevu? ¿Íveekí tsá ámuha tsamééré cahcújtso múnaa meímibáchócatsihjcyatú ténehji? 2 ¿Mityá tsá ámuha mewáájacutú Píivyéébé cahcújtso múnaa meijcyame díbyeke cahcújstótúmema muhdú ditye icyahjcyané meímibájchoíñe? Aanéjii muurá ámuha mépiivyété ámúhama pájtyenéhjí ámuháyé meímibáchócatsiñe. 3 Áhdure muurá nījkyéji múnaa ljcyáromema muhdú ditye icyahjcyané meímibájchoóhi. Aanéjii muurá mépiivyété tsamééré cahcújtso múnaa meímibáchócatsiñe. 4 Ánána ¿Íveekí ámuha mépehijcyá cahcújtso múnaa ljcyátúné ímbájchojté éllevu ímityúné ámuha medáríívécatsícyooca? 5 Ehdu iñe ámúhake o néé ámuha téeneri menúcójpívéne tehdu meméénújúcoótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meijcyané cahcújtso múnaadítýú tsaatéuba ljcyatú teene ámúhama ímbájchoiyóme? 6 ¿Íveekí ámuha páhdúváré medáríívécatsiñe cahcújtso múnaa ljcyátúme éllevu mépehijcyá ditye ámúhama teene ímbájchokí?

7 Ehdu ámuha medáríívécatsiñetu illuréjucu ámuha metútáváavehijcyané ímí Píivyéébeke ámuha meúráávyérónetu. ¿Íveekí tsá ámuha maáábúcuhijcyatú ámúhake tsaate iúhbarónee, iñányónee, dáríívéne? 8 Tehdu ámuha meijcyáiyótsihvu ¿Íveekí diityéké ámuha mépiámehjcyáhi? Ehdu ámuha meméénúneri tsané nahbémú ámuha meijcyarómé illure métútávátsócatsihjcyáhi.

9-10 ¿A tsá ámuha mewáájacutú ímityúme Píivyéébé avyéjuvu úcáávetyúne? Ahdícyane tsáma mébáñúmeidíñe. Muurá ihdícyáméhjima dómácócatsihjcyáme, nījcyotájteke cáánívahjcyáme, tsamééré wajpíimú dómácócatsihjcyáme, tsamééré walléémú dómácócatsihjcyáme, naní múnaa, mítyane iéhnéváyóneri ijyácunúhijcyáme, llyiicyáve múnaa, tsjtyedi ícúbáhrahjcyáme, tsjtyedítýú nehniwu ihjyúvahjcyáme, éhdume muurá tsá Píivyéébé avyéjuejte ljcyatúne. 11 Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýú icyahjcyáhi. Árómekée Píivyéébe Jetsóoj téeveri újcúmeke tsúúca díbyé Apííchó ímbájchómé hallúri tsáhájucu ñná ljcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

12 Muurá tsaate néehii: “Mépiivyété panévaré meimilléné meméénune.” Ihdyúhde tehdújucooro. Áronáa tsá panévaré ímí néétune. Áánéllii tsá ténehjívú metáhjátsameítyuróne. 13 Muurá ímiááné majcho ijcyá téene tájpi mejjcyaki. Áronáa idyé tsá panévaré majcho ímí néétune. Muurá íjcyaiñé téene tájpi mejjcyájúcoóityúne. Tsáháa Píivyéébe meke ípívyéjtsotú meimillédú ihdícyáméhjima medómácójcatsíki. Mekée ípívyéjtsóobe ihñéjté mejjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe mejjcyaki. 14 Muurá Píivyéébe ipíivyétédú íjcyabe íhñáhoori meke bóhíitsoó tsúúca medsíjívéromeke Jetsóokée íbóhíitsoódu.

15 Aane ¿aca ímíiyóné tsúúca Críjtoéjté mejjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaá. 16 Muurá tsaapi díllima íjcyáhajhíí tsahéécoréjuco dityétsí íjcyane. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tсахéécoréjuco dityétsí íjcyaiñé tsáápiye íjcyáiyódu.” 17 Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujsómé mejjcyá dííbyeéjteréjuco.

18 Ahdícyane óvjyacoóné ihdícyámema ámuha medómácócatsihijyáne. Ílluréjuco méihvété téenetu. Muurá ijcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómajcotúne. Áánetu íñe méjpiíyí ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdú meméénúneri meere métútávájtsameihí. 19 ¿A tsá ámuha mewáájacutú Píivyéébeéjté mejjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apííhó íjcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe íjcyame tsáhájjuco ámuha meimillédú medáíívemeítyuróne. 20 Muuráhjáa Píivyéébe mééma mepájyeteíñe meenu íllíkye ditye dsíjívétsóneri. Áánéllii metsu dííbyeke maávyéjúúlléne tsaimíyéjuco mejjcyaki.

7

Metáábávajcatsícyooa mejjcyane

1 Aane icyooa ámúhake o úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Ímiááné ímí tehdújucooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane. 2 Áronáa ihdícyáméhjima medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánéllii téhdure ímí teene metáábávajcatsíñe. 3 Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí íjcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí íjcyáhi. 4 Aane tsúúca ájyúma íjcyalle tsáhájjuco ímíllédú íjcyatú dííbyé wáabyutálléréjuco íjcyánéllíihye. Téhdure dííbye ájyu tsáhájjuco ímíllédú íjcyatú tsúúca díllle méwá wáabyutááberéjuco íjcyánéllíihye. 5 Aamútsí idyómácócatsihijyáné tsá íhvéjtsóityuró Naavéné téenej tééveri díityétsikye tsíñejcúvuréjuco íbúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Áronáa ihdyu tsájyu íhñáhó Píivyéébema íhjyúvácooca muhdú íñéhajhíí wahájchotáwu íhvéjtsóiyomútsí teéne.

6 Ehdu íñe ámúhake tsánejcúvú o néé okée ámuha teene medíllónéllíihye. Áronáa tsá ámúhake o táúhbatú ámuha metáábávajcatsíki. 7 Táicyanéjcutu ihdyu ímí o íjtsúcunú pámeere ohdu táábávátumé, tájívátumé, íjcyáiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píivyéébe páhdúvaré meke ípívyéjtsónéllii tsaate piivyété íiye íjcyane. Áánetu tsíjtye tsá píivyététú íiye íjcyane.

8 Áánéllii íyéejte íjcyámema pámeere pííbájujteké o néé táábávajcatsítyúmeréjuco íjcyáiyóné íñe o íjcyadu. 9 Áronáa ihdyu íiye íjcyane ipíivyététúhajhíí múu apáhajhíí táábávajcatsí téeneri ícúbáhrámeityuki.

10 Áanetu tsúúca tájivámé walléemú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdú Píivyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore ámuhakye o néétune. 11 Áronáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhajchíí tsáhájucó múu tájivájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjucó dille tájiváne. Áanetu tsiíne ityájiváné ímílléhajchíí óví tsiíne óómille ájyú éllevíure. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

12 Aane ícyooca Píivyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámuhakye o néé tsaapi cahcújtso múnáájpi taaba cahcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá díbye díílleke íhvéjtsóityuróne. 13 Áhdure tsáápille cahcújtsóllé taji cahcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóityuróne. 14 Muurá ímíbáavyéíyoobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cahcújtsóóbé taaba ímíbáavyéiyá díbye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne ítsíime ílluréjucó tútávaavéne. 15 Aane ihdyu cahcújtsóllé taji cahcújtsótuube díílleke íhvéjtsóné ímílléhajchíí óví íhvejtsóhi. Téhdure idyé cahcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyu íjcyáábeke íhvéjtsóné ímílléhajchíí óví íhvejtsóhi. Aane tsá Píivyéébeke cahcújtsómé hallúrí íjcyatúne. Muurá ímíllebe tsamíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane. 16 Muurá tsá mewáájacutú cahcújtsóllé taji dille íjcyadu cahcújtsóíhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájacutú cahcújtsóóbé taaba díbye cahcujtsódú cahcújtsóíhajchííjyu.

17 Áronáa ihdyu óví muhdú pamévare meíjcyá Píivyéébé ímíllédú meke pícyohdu. Áánéllí óví tehdújucó tsaate íyéejtéré íjcyane. Téhdure idyé óví tehdújucó tsaate mewámyuma íjcyane. Ehdú pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá díyte tehdú íjcyaki. 18 Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píivyéébe ujchíi. Áhdure tehdú meénúmeítyúrómeke díbye újcume ihdyu óví éhduréjucó. 19 Muurá tsá muhdú tene néétu tehdú meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene néétu tehdú meméénúmeítyóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdú meíjcyane ímíllebe. 20 Áánéllí Píivyéébeke mecahcújtsótujkénújyu muhdú meíjcyaduré múu íjcyáhi. 21 Tsaate hójtsí pañe íjcyame dííbyeke cahcujtsómé tsá múu íjyacunútú díityédítý íjchívyéíyóneri. Áronáa ihdyu múu ípíivyetéhajchíí díityédítý íjchívyéhi. 22 Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyátúrómeke Píivyéébe újcume tsaaduré íjcyá dííbyéjte. Aame tsaméhíj íjcyá Críjtó ícúve múnaa. 23 Muuráhjáa tsúúca Píivyéébe meéma meenú mepájtyetéíne. Áánéllí tsá múu míamúnáá íjtsaméí cahcujtsójucootúne. 24 Ehdú teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane tsá múu íínerí íjyacunútúne. Óví ihdyu Píivyéébeke mecahcújtsótujkénújyu muhdú meíjcyaduré meíjcyame dííbyeke meúraavyéhi.

25 Ehdú íne ámuhakye ó úúballé éhné ámuha oke muhdú táábavatúmé íjcyáiyóné medíllone. Ténejcutú Píivyéébe tsá muhdú meke néétune. Áronáa ihdyu oke díbye píáábóneri o wáájacúné o néé díyte táábávájcatsítyúné téhdure ímí nééneé. Ehdú ímí dííbyeke o úráavyeebe ámuhakye o néehíí. 26 Aane ó íjtsúcunú ímí tehdújucó díyte íyéejtéré íjcyáiyóné íne Críjtoke meúraávyenéjcu íhnáhó néénéllíhye. 27 Áronáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú mewakye. Áanetu íyee íjcyame tsá múu íjtsámeítyú ityáábaváiyóneri. 28 Aane tsaate ityáábáváhajchíí ihdyu óví táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájiváhajchíí óví

tájiváhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. Áronáa ihdyu íhnáhóóné táábávameke íñújí icyánéjcyúne dómajcóne. Áánéllii ámuhakye o nées ámuha ténehjívú metáhjátsámeityuki.

²⁹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjucu tsiíñe Críjto tsááiñe. Áánéllii ihdyu méwámyuma íjcyámeke o nées ditye íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyeí imyéénuki. ³⁰ Téhdure ámuhakye tsaatéké kímóóve pájtyerónáa tsá múu kehóóvémejhíúvú néétune. Téhdure wáñehjívátéhijcyámé tsáhájucu téeneri íjcyáityúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá téeneri íjívéityúne. Ténehji íjcyárónáa méíhvéjtsodí Píívyéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu íñújiri muhdú íjcyáíyóneriyé itsúúráméíñe íhvéjtsotú dífbyé wákímyeí. Muurá íñe íjí hallúrí íjcyáné tsíeméné imíwu meíjtsúcunúróne níjkévaáhi.

³² Áánéllii ó imíllé ámuha téeneri meíjyácunúhíjcyánetu meihveténe. Muurá íyéejte íñerí íjcyatúmé ímí Píívyéébeke íícúvéíñeriyé íjtsáméíhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléemú tájívátúmé íjyácunú tsaímíyé dífbyeke íícúvéíyóneri. Aame ímíááné ténejcúrí íjívémé tsá tsíñéhjiri íjtsáméityúne. Áánetu tájívámé íjyácunú muhdú ájyúma íjcyáíñé wákímyeí imyéénúíñeriyé. Téhdure wajpíímú méwámyuma íjcyame íjyácunú íjí wákímyeíiyé muhdú díityéké ípícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu íñe ámuhakye o nées ámuha wájyuri ímí Píívyéébeke ámuha meíícúveki. Tsá idyé ávyeta ámuhakye taabávatu o bóijcyúné ehdu o néétune. Ámuhakye ihdyu o nées tsaímíyé ámuha Píívyéébeke meíícúvéné wákímyeí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúúca ityáábávájcatsíñe éévevu úújetémé iye íjcyane ípíívyetétúhajchíí óvi táábávájcatsíhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. ³⁷ Aane tsaate ípíívyetéhajchíí óvi íyéejteré íjcyáhi. ³⁸ Áhdure ditye táábávácatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure ditye táábávácatsityúhajchíí awáá éhnííñevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájívalle íjcyá ájyú wáábyutálle. Áronáa tsájyju múúne ájyú dííllédívú dsíjívéhajchíí píivyetelle ímílléhajchíí tsíjpiikyéréjucu ityájíváne. Áronáa ihdyu tsá dílle tájíváityuró íhdícyáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúúbeke. ⁴⁰ Áronáa ó íjtsúcunú iye íjcyalle íñé imíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu íñe ámuhakye o nées Píívyéébé Apííchó oke tükévéjtsóneri.

8

Níjcyotájte íícúve

¹ Aane ícyooca ámuhakye ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúúca ténejcu méwajácúhi. Áronáa žíveekí panévare mewáajacújúcóóneúvuri memítyákímyeíhijcyáhi? Árone tsá íñetú meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu mewájyújcatsíñe meke píáabóhi. ² Muurá panévare iwáajacúné íjtsúcunúmeíyómé tsá ímíááné wáajácúne. ³ Muurá ihdyu Píívyéébe waajácú caatyé dífbyeke wájyune.

⁴ Aane níjcyotájteke íícúvémeíñé iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéreenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá díityéké íñetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyaae tsáápiye Píívyéébeé. ⁵ Muurá caame íévéhóówarii, íñújíríi, íjcyanehjí icyáánívahíjcyánéllii itsúcunúhijcyámé mítyame Píívyéébedu némehji íjcyane. ⁶ Áronáa ihdyu íjcyaae tsáápiye apáábyéré Méécááni Píívyéébe páneeréé ípíivyéjtsóobe. Muuráhjáa meke ípíivyéjtsóobe

díbyeke maávyéjútsoki. Áhdure tsáápiye Ávyéjuube Jetsocríjtoj tééveri páneere íjcyáabe tájpiyé méijcyáhi.

⁷ Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcooromé tsá ímí wáájácútúne. Muurá itsúcunúhijcyámé ímiááné níjcyotájté íbóhíima íjcyámeke íícúvehíjcyáne. Áánéllii tenehji íícúvémeíñe iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhijcyáme. ⁸ Muurá teene medóórone tsá Píívyéébedívú muhdú neétune. ⁹ Áronáa ihdyu tsá múu dóótu eene díbyeke ímí wáájácútúme teene medóóne múhdurá itsúcunúhijcyáme ityútávájtótuki. ¹⁰ Muurá tsaate tenehji dóóneri tsijtye teene dóótume íumúúpívyéne diityé életu idyóóneri íjtsaméi tútávájtsoiyáhi. ¹¹ Ehdú muurá ámúhá nahbémú tenejcu ímí wáájácútúmeke ámuha teene medóóneri metútávájtsoiyá ímí Píívyéébeke diitye úráavyéiyónetu téhduree diitye wájyuri Críjto dsíjívemeke. ¹² Áne diitye íjtsaméi metútávájtsoeneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áánéllii diityéké o tútávájtso tu tsá mújyú téeménéhjí o dóóityúne.

9

Uwáábojte íáhdó újcyune

¹ Muuráhjáa Píívyéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmííbé uwááboju ámúhake o úwaabóné ámuha mecáhcújtsonetu muurá méwaajácú ímiááné tenejcu uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacábá tsaate tsá cáhcújtso tu uwááboobe o íjcyane. Áanetu ihdyu ámuha mecáhcujtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtsonéllíihye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsámeíhijcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáabeke oke diitye íícúvéiyóné panévátúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péédooro, Jetsóó nahbémuu, íjcyame péhijcyádu. Áábeke muurá idyé ámuha oke méíícúvéiyá diityéké ámuha méíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa ¿íveekí muhsti Benabéema múhstiyé mewákímyeíñe tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáhó iye íáhdóne tájpi íjcyáhi? ¿Aca óóva bájtsome tsá íñéevá lléénetúne? ¿Aca obééjámuke ééne tsá diityé mujpáñejpácyo ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdú ámúhake o nééne méijtsúcunúdí míamúnáa íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íwaajácuháámitu néehii: “Trígó tátsoújcori íjcyáabeke ócájikyé tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye imájchótuki.” ¹⁰ Ehdú Píívyéébe néé díbyé wákímyeí meéne teéne áhdó újcyúiyóne íñééiyóne. Tsáháa apáámyeré iyámedityú díbye neétune. Muurá tsaate úmihe bájtsone kéemene tsíjtyeréjcu ááhívétsone. Áronáa téhdure teenée bájtsomédivú tsane coévá tsahdúré diitye újcyuki. ¹¹ Ahdú muurá Píívyéébe icyánéjcu ámúhake muha méúwáábohíjcyáme ¿aca tsá ámuha múúhake mepiáábóityuró tsíeménetu teéne tájpi muha méijcyaki? ¹² Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepiáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhake ámuha mépiáábóiyáhi. Áronáa ihdyu muha tsá téeneri méijyácunútúne. Tsáijyu múu míamúnáa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléityuró icyáhcujtsoné muha méúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé tééjá wáabyuta diitye tsátyehíjcyánetu újcyúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke diitye iyámedi íícúvehíjcyánetu újcyune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdú íhvane muurá

Píivýéébe nées uwáábojte íjcyáíñé cahcújtso múnaa diityéké píáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdu íñe ámuhákye o nées pevénéré ámuha mewáájácuiki. Tsá píáábó ámuhákye o táumeítyúne. Aabe ihdyu óvíi o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepíáábótuubére. Muurá ímí ó íjtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyaaabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píivýéébere oke pícyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mityájkímyeítyuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídásó oke pajtyeíyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore táíjtsaméiyi téené wákímyeí o méénuca téeneri ó mityájkímyeíyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne téené wákímyeí o méénutúne. Píivýééberé oke pícyóó téénevu. ¹⁸ Áánéllii ó ímjyúú téené uwááboju pevénéré áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjycacunúú téene áhdó oke ditye píáábóne tájpi o íjcyáiyóneri.

¹⁹ Aabe múúicúve múnáajpi o íjcyáityúroobe pamévá íicúve múnáajpi ó íjcyá téenej téeveri tsijtye Críjtoke icyáhchújtsoki. ²⁰ Muurá íhdééne taúhbaju o úraavyéjúcótúroobe tamúnaa jodíomú muhdú ícyahíjcyádú idy ó ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téenej téeveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhchújtsoki. ²¹ Áánetu Píivýéébeke wáájácutúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdu ditye íjcyáné pañevú o úcáávetú Críjtoeípiyájuco o íjcyánéllíihye. Ehdu diityé pañe ó ícyahíjcyá téenej téeveri diityéké o úwáábo Críjtodítú íjcyáné uwááboju. ²² Áhdure Píivýéébeke cáhcujtsójúcooromé ímí téneju wáájácutúmema o íjcyácooca ó íjcyá muhdú ditye íjcyadu téenej téeveri diityéké ímíñeúvú o wáájácutso téneju ditye ímí íuráávyeki. Ehdu ihdyu pamévamáyé ímíáábéré ó nahbévahíjcyá téenej téeveri diityéké o píaabómé ípájtýeteki. ²³ Aabe pamévakéré ó úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímjyúuki.

²⁴ Muurá táhjajcátsiyi dsíínémedítú tsáápiye táhjaabe téene áhdó ujcúhi. Ahdu ívane ímíñeúvú méuráávyé Píivýéébeke íáhdó ámuha meújcuki. ²⁵ Áhdure muurá ícu íáhdoma íjcyanévu úcááveímyé téené ihde pííñúmeímyé tsá íná dómájcotú diityéké tútávájtsóiyóne. Ehdu muurá pííñúmeímyé téene áhdó ímíwu néerone múhajchótá íjcyáityúné íújcuki. Áánetu ihdyu mepííñúmeíhijcyá múijyú muhdú íjcyáityúné meújcuki. ²⁶ Áánéllii tsá pevénéré Píivýéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kíávú ípyééne wáájácutúmé dsíínehíjcyádu. Aabe tsá ténejcúri o bañúmeítyú éhne múúne méénújcatsíbye bañúháñe pevetsíhjíre cátyétyehcúdu. ²⁷ Áánéllii muurá Píivýéébedívú o íhvéjtsámeíbyé ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Aabe ó téhmémeíhijcyá keená oke ténejcúú mújtátsóiyónetu ímichi awáá téneju o úwáábohíjcyaaabe o bañúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píivýéébedi medíllótyuróne

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáa méijtsúcunu muhdúhjáa méihde múnááuvuke Píivýéébe ojtsóri túkévejtsómé Tújpañe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa díbye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtsí pañevú díbye diityéké ityúkévéjtsoki. ³ Aaméhjáa ihdyu ícyahíjcyá Píivýéébere diityéké píáábóne tájpi. ⁴ Díbýeréhjáa muurá diityéké ácuíhíjcyá majchóvu, adóvu, íjcyane

meénúraíturóné diityémá imyéénúneri. Áámemáhjáa téjyújuco nééwayúdu néébe Crijto íjcyaaabe diityéké tükévétsohíjcyáne. ⁵ Ehdúhjáa panévatúré ímihyéjúcooro Píivyéébe diityéké tükévétsoorónáa ímunáajte ímityúné dáríívemeihijcyáhi. Ááné déjúcotúhjáa mítyame dsíjívé íineubará píívyétúné ííñújivu.

⁶ Ahdu meke tene ipájtýétu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpívyéityúne. ⁷ Tsá dityee meénuhíjcyádú níjcyotájteke mecáánváityúne. Muurá Píivyéébe waajácúháamitu nééneé: “Níjcyotájteke idyúúrúváne wañéhjíné pañe imájchóné hallúvú ádohíjcyáme.” ⁸ Ahdícyane tsá medómácójcatsíityú íhdícyáméhjima dityéhjáa meénuhíjcyádu. Tééné déjúcotúhjáa muurá tsajcóójiré diityédítýú dsíjívémé 23,000-meve. ⁹ Áánéllíi tsá Píivyéébeke mepátsárijcyóityú ímityúné meméénune díbye íáábúchíjcyatsaatéhjáa diityédítýú meénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá meénúmeke tééné déjúcotu ííñimýmémú íhdome dsíjívéhíjcyáhi. ¹⁰ Aanéjii tsá múu diityé díívame ímityúné íhjuvátú Píivyéébedítýu. Tehdúhjáa néémeke muurá tééné déjúcotu dííbyere Píivyéébe wáalloobe ‘Dsíjíve’ némeíbyé níjkyéji múnáajpi dsíjívetsóhi.

¹¹ Ehdúhjáa nénehji éjyjuvú méíhdé múnáake pátyehíjcyáné muurá Píivyéébe waajácúháamitu caatúvá íñe ícyooca meíjcyámema ííñuji níjkevaríjyuco íjcyame teene meéévéne tehdu medáríívemeítyuki. ¹² Áánéllíi ímí Píivyéébeke íúraavyéné íjtsúcunúmé téínbúwá meíjcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki. ¹³ Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívyehíjcyáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhake dómájcóitýne. Muurá íhdyu pámeekéré patyéhíjcyáne. Áronáa mecátsípáávé Píivyéébedívu. Díbye íjcyátúcoocájii; tsá néhi ávyvétá íhnáhó nééné mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Díbye íhdyu tehdííváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke píááboo maábúcuiki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllíi tsáhájuco níjcyotájteke ámuha medúúrúváityúne. ¹⁵ Ehdu íñe ámúhake o néé ámúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá íhdyu ímíñeúvú méíjtsaméi ámuha mewáájacuki. ¹⁶ Muuráhjáa Píivyéébe mééma mepájtýetéíñe meénune meítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsóhíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewájyuríi Crijto tujpácýo páwachákevu wágóoovéne. Tehdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewájyuríi díbye ícúbáhrámeíñe meítsaavéne. ¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáápiye Crijto íjcyáábeéjté mítyame meíjcyarómé meíjcyá tsáápihdyúre.

¹⁸ Muuráhjáa tamúnaa íjraémú Píivyéébe ícúvé dóhijcyámé tsame íjcyá téénéejte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájacutúmé naavémukéré dooháñevu ícúvehíjcyá ímíubáané ditye ícúvéíyoobe Píivyéébe íjcyánaáaca. Áánéllíi ámúhake o néé tehdu ámuha naavémuke meíícúvétuki. Tsá ámúhake o néhíjcyatú níjcyotájte meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píivyéébema maadóneri, memájchóneri, menáhbévéácatsíhijcyámé Naavéneke ícúvehíjcyámema menáhbéváne.

²² ¿íveekí Píivyéébeke mepátsárijcyóiyá ehdu medáríívemeíñeri? ¿Aca dííbyé ehniíñevu meé?

Críjtoéjté wájyújcatsíyóne

²³ Muurá ímiááné panévaré meimilléné méméénúiyáhi. Áronáa tsá panévaré ímí néétune. Tsá páneere meke piáábotú Píivyéébeke meúraávyénéjcutu.

²⁴ Áánéllii tsá múu tsúúrámeytú iyee tsaimíyé ijcyáiyóneri. Téhdure múu ijtsámeí tsijtyeke ipiáábóiyóneri pámeere ímí mejjcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjihénuhjcyánetu múu cúúvéhulléré iáhdone dóo tsáijyu múu ícúvé íjcyane ámuha medóone múhdurá meijtsúcunúiyónélliihye.

²⁶ Muurá íññjiri páneere múhdúné tsíeméné íjcyane Píivyéébe éhné dibyee ípíveyjtsóne.

²⁷ Áánéllii múu cahcújtso múnaa íjcyáturómé ámúhake majchóvú piúváhajchíí cúúvéhulléré majchó ínehji ditye pícyoone ámuha múhdurá meijtsúcunúutuki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune 'íñe níjcyotájté ícúve' néhajchíí tsá múu dóótu diityéké ámuha múhdurá meijtsámeíchótuki. ²⁹ Ehdú o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meijtsúcunúutúrónáa diityéké múhdurá ámuha meijtsámeíchóiyónélliihye.

Áronáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: "¿Aca muhdú ívane mewáájacúdú méméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi?" ³⁰ Muurá íiná memájchóné hallúvú météhdútsohíjcyá Píivyéébeke dibye ímillédu. Aanéjii ¿íveeki tsijtye ihjyúváiyá ímityúné íjcyáneríjñivari?" ³¹ Ihdyúhde tehjújcoóro. Áronáa ihdyu múu panévaré íiná imyéenúneri, imájchóneri, iádóneri, bóhówajtsó Píivyéébeke. ³² Ánéhjiri ihdyu tsá múu tútávájtsojú jodíómuu, jodíómú íjcyáturómee, íjcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjimájucó. ³³ Muurá ihdyu ó ímillé pamévamáyé ímí o íjcyane ditye téhdure ipájtjetéki. Tsá oore ímí o íjcyáiyóneri o íjyácunúutúne.

11

¹ Ahdu múu ijcyá muhdúhjáa Críjto ícyahíjcyáné o wáájáne díbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléemú pihcyáávé pañe íjcyáiyóne

² Áhdícyane, ámuúha táñahbému, mítyane ámúhake o duurúvá Píivyéébé icyánéjcu ámúhake o úwaabóné ímí ámuha meúraávyéne oke meítsáávehíjcyánélliihye. ³ Aane ó ímillé ámúhake o úúballéné Píivyéébe Críjto túkevéjtsoobe íjcyane. Áánetu Críjto wajpiímú túkevéjtsoobe. Áánetu diitye wajpiímú méwámyú túkevéjtsojte eene Críjto túkevéjtsoobe Píivyéébe íjcyadu. ⁴ Aame wajpiímú íhñiwaúúné iwátájcómeíñe Píivyéébé uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu imyéenúmeíñe ditye Píivyéébema ihjyúváhajchíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléemú íhñiwaúúné wátájcómeityúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu méénúmeityúmé Píivyéébema ihjyúváhajchíí núcójpítsó teéne íbyeéromeíñe ditye íjcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñe ímilletúmé óví illure bééromeíhi. Áánetu tehdu imyéenúmeíyóné núcójpítsó íjtsúcunúhajchíí óví wátájcómeíyuro díbye

⁷ Áánetu wajpiímú tsá Píivyéébé pihcyáávé pañe wátájcómeítyuro díbye náávé íjcyane díbyeke íavyejúúllébeke íbóhówátsóhíjcyánélliihye. Áhdure walle ájyúke íavyejúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wajpiikyee Píivyéébe ípíveyjtsotú wálehdiytú tsátsii iújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wáleekeeré ípíveyjtsóobe wájihdiytú tsátsii iújcúnetu. ⁹ Tsáháa muurá wáleeke tujkénú

ípívyéjtsólleke dibye náhbénutú wájpíhdívu. Muuráhjáa ihdyu wájpíkyéré tujkénú ípívyéjtsóóbeke nahbénuube wállehdívu. ¹⁰ Áánéllii múu walléémú wátácámeihjycá ihñíwauúné ájyúmuke iávyejúúlléné uubállé nǎjkyéji múnaa ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ípívyejtsó wajpi wálleema iúúcjcatsíñe ímí ípíáábójcatsíki. ¹² Muuráhjáa ímíááné wájpíhdítýuré walle ípívyeevéhi. Áronáa ihdyu ícyooa díbyere Píívyéébe méénune wállehdítyuréjuco míamúnaa ípívyeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méjtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe ihñíwauúné wátájcómeityúmé Píívyéébema íhjuváne? ¿A tehdújuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepíívyedújuco íjcyane wajpi ihñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcǎjpsítóhree. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítyú uuvéné ihñíwácoma dille íjcyane ihñíwáú wátájcódú tene néénéllíhye. ¹⁶ Aane íñe páneere ámúhake o nééne tsaate múhdurá íjtsúcunúhahjchíí óví muhdú néé téénetu. Áronáa ehdu muha méúwáábohíjycá pahúllevaré íjcyané cahcújtso múáake.

Jetsóope mépajtyeté méénúne májchó múhdurá dárñívémeíñe

¹⁷ Áánetu íjcyané tsane ámuha meméénuhíjcyané múhdurá ámúhadívú o íjtsúcunúne. ¿íveekí ámuha medóbéévéne pañe múhdurá médárñívécatsíhíjycá ímíááméré íjcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhíjcyané medóbéévécoóca. Ímíáánéubá tehdu ámuha méicyahíjcyáhi. ¹⁹ Áronáacaubá ¿mityá tsánejcútú tehdújuco teene, téénetu mewáájacu caatyé ímíááné Críjtoke cáhcújtso? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó mewájyuri mééma méénune méítsáávéne májchó memájchoromé tsá ímí meméénuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjuco mellíyícyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámuhá jaaháñevúré ámuha memájchóítýuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúúllétú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyane medóbeevéne. Íllure ámuha ménúccǎpívétsohíjycá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóó mewájyuri méénune méítsáávéne májcho (Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámúhake ó úúballéhi. Jóódáhjáa díbyedívú ékéévétsóipyéjco pááaho iúújúne téhdújtsoobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pajjyvavé méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñe ámuha méítsaavéne.” ²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado íkéévéne neebe: “Íñe tátyujpácýo ícúbáhrámeíñej tééveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáíñe uubálle. Aane ámuha méítsaavéné tehdu méméénuhíjcyaco.” ²⁶ Ahdícyane óví ámuha tehdu meméénúneri mébóhówátsohíjycá díbyéé míamúnáa wájyuri dsíjívéné mújyú tsiíñe dibye tsááíñévújuco.

Jetsóoke méítsáávéne májchori menáhbévájcatsíñe

²⁷ Aane muurá Ávyéjuubée mewájyuri méénune méítsáávéne májchó tsaate múhdurá nééme meéllétu májchome ímityúné meenúhi. Tehdu mééne tsá ávyejúúllétú díbyéé ícúbáhrámeíñe ítyujpácýo wáágoóne. ²⁸ Áánéllii múu

tujkénú teene imyéenútúné ihde ímíñeúvú íjtsámei muhdú íjcyane. ²⁹ Muurá peecútéré teene meméénuhajchíí máhallúvúré ímityúné mémeenúhi. ³⁰ Ehdú néené nįjcaúvú muurá eene ámúhadítýú chémeme dúhcúcméhjįívú néemedítýú tsaate dsįjįvehįjcyáhi. ³¹ Áánetu ihdyu ímiááméré ímíñeúvú meįjtsámeíñe teene meméénuhajchíí tsá Píivýéébe íñé hallútú méhdi ícúbáhráitýúne. ³² Muurá ihdyu tsáįjyu meke íhvétsohįjcyaaabe meícúbáhrámei téenetu meillįkįvýéne ímiáámeręjucu meįjcyca cáhcųjtsótúmema mewágóóóvętuki.

³³ Ehdú teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánellii múu téhmęjcatsį pámeeréi pįhcyáávęcooca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyęjuubée mewájyuri méénune ámuha meįtsáávęne májcho. ³⁴ Áánetu tsaate íąjybáávatéhajchíí óví ihjývú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcoítýuró Píivýéébe diitýéké tééne hallútú ícúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehji ámuha meméénuhįjcyáné óví ámúhake o ááhívętęjįy meímįbajchóhi.

12

Píivýéébe Apíichó piááboryé meméénuhįjcyanéhji

¹ Ámuúha táñahbémuj, ó imíllé ámúhake o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájacu muhdú Píivýéébe Apíichó meke piáábónej téeverýé ínehjį meméénune mepiivýetęne.

² Muurá ámuha mewaaјácú díıbyekée ámuha mecáhcųjtsótúcooca nįjcyotájtekéré medúúrúvahįjcyáné íbóhįma įjcyátúmeke. ³ Aane ámúhake o néé tsá muurá tsaate Píivýéébe Apíichó túkevęjtsori nééitýuróne: “Jętsóó nehnįjyau.” Áhdure tsá múha Ávyęjúúbedi Jętsóoke díllóitýuró Píivýéébe Apíichó diitýéké túkévęjtsótuca.

⁴ Muurá ihdyu Píivýéébere meke piáábónej téeveri mépiivýeté páhdvaré nénehji meméénune. Árónaa ihdyu Íapíichoj téeverýé meke piááboobe ténehji meméénuki. ⁵ Muurá díıbyé wákimyéi páhdvaré nénehji meméénúróneri tsaapiıkýeré méıccuvéhi. ⁶ Muurá díıbyere Píivýéébe tehdu mééma meenu íhñęjtę meįjcyámema. ⁷ Aane muurá díıbyé Apíichóré meke piáábóneri mépiivýeté tehdu nénehji meméénune mejtéeveri téhdure tsįjtye cahcųjtso múnáake dibye ipiááboki. ⁸ Muurá tsaate téenere piáábónej téeveri piivýeté tsįjtyeke itýukéveјtsóne. Ááné piááboryé tsįjtye piivýeté ímí iúwaabóne. ⁹ Áhdure muurá tsaate téenere piáábónej téeveri ímí Píivýéébeke cáhcųjtsóhi. Ááné piááboryé tsįjtye piivýeté chéméméhjike íbóhįtsóne. ¹⁰ Tsaate piivýeté méénúraıtýuróné imyéenune. Tsįjtye piivýeté íñá pájtyeíñe íhdęjucu iwáájacúné iúúballéne. Tsįjtye piivýeté iwáájacúné caatyé pañe ímiááné Píivýéébe Apíichó įjcyane, caatyé pañe Naavéné apiíchóré įjcyane. Tsįjtye piivýeté tsįjtyé ihjyu ílléébótúrójuri íhjyváne. Tsįjtye piivýeté tsįjtye íhjyváne ílléébóturóné íhñęjvu ipájtyetsóne. ¹¹ Ehdú muurá Píivýéébe Apíichó piáábónej téeverýé mépiivýeté páhdvaré nénehji meméénune.

Pámeere Crįjtoęjtę tsáápihdýúré įjcyane

¹² Muurá méjpi pívátsihjívá įjcyáné dobéevé méįjcyá tsáápiıye. Ahdu téhdure Crįjtoęjtę mıtýame páhdvaré menéérome méįjcyá tsáápihdýure. ¹³⁻¹⁴ Muurá pamévare jodíómuu, gríéęgomuu, tsįjtyé hójtsį pañe įjcyamee, tsįjtyé hójtsį pañe

Íjcyatúmee, éhdume pámeere méijcyá dílbyeéjte. Muuráhjáa Píivyéébe Apííchó mépañévu úcaavémé méijcyá tsané múnáaréjuco. Aame Críjtoma tsáápihdyuré méijcyá Cááni Apííchó mépañe íjcyáne j tééveri íñe méjpi pívátsihjívá íjcyaróné dobéévé tsáápiye meijcyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhhyúvaca tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyátúnéllíhhye. ¹⁶ Téhdure ménúúmiho tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné máhállu íjcyátúnéllíhhye. Áronáa muurá páneere méjpiene. ¹⁷ Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ¿íñnerí melléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejuré íjcyaca ¿íñnerí máarahjúcuíyá tsíeménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene múhdurá nééíyónéllí ihdyu Píivyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú íjtsúcunúdu ténéhjíma. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá íjcyaróné dobéévé tsáápiye.

²¹ Áanéllí máhálluúcu íhhyúvaca tsá nééítyuró méhójtsicu íñetu píáábotúne. Áhdure méhniwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íñetu píáábotúne. ²² Muurá méjpiútyu íhtsúuvúdu méjtsúcunúrotsihjí ímichi éhniíñevu meke píaabóhi. ²³ Áanéllí tésihjí múhdurá néerotsihjí tsáimíyé météhmémei múha meke íajtyúmituki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúcunúrotsihjí tsá pahdu mewátájcómeityúne. Píivyéébé ípívyejtsó méjpiútyu múhdurá néerotsihjí tsáimíyé metéhmeki. ²⁵ Ehdúhjáa ípívyéjtsóobe méjpi patsihjivaré ímí meke píáábónetu tsátsii múhdurá méjtsúcunútki. ²⁶ Muurá tsátsiíyé metútáváávérónáa páneeréjuco méjpiíyí avye búuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiye íñe imíjyaú mellíñémuúcunúmelhi.

²⁷ Ahdu muurá tsáápiitsa Críjtoéjte méijcyame méijcyá tsáápiye íjcyadu. ²⁸ Áanéllí dílbye cahcújtso múnáa méijcyameke Píivyéébe pícyóó íná mewákímyeíñehjívú. Tsaatéke muurá pícyoobe Jetsocríjtodítýu íjcyané uwááboju uwáábomére dítye ípyéhjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjuco íná pájtyeíñe iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe dílbye íhhyú uwáábojte dítye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráityúronéhjí méénúímyeke, chéméméhjike bóhítsóímyeke, ídáátsóméhjike píáábóímyeke, túkevétsojte íjcyáímyeke, tsííñe míamúnáa íhhyu illéébótúrójuri íhhyúvái myeke. Ehdú muurá páhdúváré néené wákímyeíháñevu pícyoobe Píivyéébe íhñéjte méijcyámeke. ²⁹ ¿Aca pámeere dílbyeéjte méijcyame Jetsocríjtodítýu íjcyané uwááboju uwáábomére mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere íná pájtyeíñe mewáájacúné méúúbállehjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénúráityúronéhjí méméénuhíjcyáhi? ³⁰ ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhítsóhíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihhyúvahíjcyá tsííñe múnáa íhhyu melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyété téjúhjí tsaate íhhyuvané mepájtyetsóne? Tsáhaá. ³¹ Ahdícyane cáhawáa métsúúraméi keená éhniíñevu ímí ámuha méjtsúcunúneri Píivyéébe ámúhake íajcuki. Aane ó imíllé ámúhake o úwaabóné muhdú éhniíñevu ímí méijcyáiyóne.

13

Mewájujycatsñe

¹ Muurá tsííñe míamúnáa, níjkyéji múnáa, íjcyámé íhhyúrí o íhhyúvároobe muuca o wájyútúhachíí ateréejpiyé o íjcyaae pevénéré ó íhhyúvahíjcyá éhne

múúne cúúmúbama chehkéú ihjyuvádu. ² Téhdure iná pájtyeiñé ihdéjuco o wáájacúné o úúbálléhíjyaabe pané ihdeéne o wáájacúroobe tsíjtyeke o wájyútúhachíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsónéllíi cámehábaúné tsiéllevu o ínénstóroobe tsíjtyeke o wájyútúhachíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsieméneri o piáábohíjyaabe Crijtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke dítye covájtsóroobe tsíjtyeke o wájyútúhachíí tsá ínnetú oke tene piáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakeré meídaatsólléne mewájjyume máaabúcu múhdurá néeronéhji. Aame tsá ínnerí menómíutááváityuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellíínéítyuróne. Tsá ‘mityáhmítýá’ menééítyuróne. ⁵ Tsá áteréénéhjí meihjyúváityuróne. Tsá méhllíihyére tsane meméénúítyuróne. Tsá mecááyóbáityuróne. Tsá tsiélleréjuco meíjtsúcunúítyuró tsaate meke ímityúné meénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúné meénúneri tsá meímíjyúúvéítyuróne. Ímiááneriyé meímíjyúúvéiyáhi. ⁷ Muurá ímiááné pamévake mewájjyume múhdurá tsaate íjcyameke mépiabó dítye ímíjpyetéki.

⁸ Ehdú mewájjyúcatsíñé tsá mújyú méema níjkéváityúne. Áánetu eene iná pájtyeiñé ihdéjuco mewáájacúné meúúbálléhíjcyáné mééma níjkévaáhi. Téhdure dílbyé piááboriyé tsaate tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri ihjyúvahíjcyáné níjkévaáhi. Áhdure dílbyé piááboriyé mewáájacuhíjcyáné tsáhájucó íjcyáityúne. ⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjcu tsátsíhuútsáre mewáájacúné meúúbálléhíjcyáhi. ¹⁰ Áronáa ihdyu íjcyaiñéí páneere mewáájacúné. Ájyú tsáhájucó tsátsíhíjtsáre mewáájacúityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíimene o íjcyácooca o ihjyúvahíjcyá tsíimene ihjyuvádu. Aabéé ihdyúhacáa múhdurá néerone o itsúcunúhijcyá tehdújuco. Aanéé o kéemeebe tsáhájucó tehdu o néjúcootú tsúuca o wájacúúvénéllíihye. ¹² Ahdú muurá íñe icyooca tsátsíhuútsáre méwaaajacú Píívyéébé icyánéjcu ehne múúne mícúmí pañe tsíeméne nááve meítene mewáájacúdu. Áronáa ihdyu íjcyaiñéí éhniñínevu ténejcu mewáájacúné. Muurá íñe icyooca tsátsíhuútsáre o wáájacúné téjyú botsíi o waaajacúú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

¹³ Aane muurá dílbyeke mecáhcújtsóne mewájjyújcatsímýé meítsohíjcyáné tsá mújyú níjkéváityúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewájjyújcatsíñe.

14

Tsíjtyé ihjyúrí tsaate ihjyuváné píívyeténe

¹ Ahdícyane múu tsúúrameí pamévamáyé ámuha mewájjyújcatsímýeke Píívyéébé Apííchó túkévajtsómé panévare ámuha meméénúíyóneri. Múu tsúúrameí ihdétújuco díbye amúhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáájacúné meúúbálléíyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri ihjyuvámé Píívyéébemáyé ihjyúvá téjuri. Aane tsá múha lléébóityuró iná dítye nééne Píívyéébé Apííchóré díityéké túkévajtsóneri dítye ihjyúvánéllíihye. ³ Áánetu ihdyu díbye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé cahcújtso múnáake tsápijtsó éhniñínevu ímí dílbyema dítye íjcyaki. ⁴ Muurá tsíjtyé ihjyú illéébótúrójuri tsaate ihjyúvamekeré piabóné Píívyéébeke dítye úráávýénéjcutu. Áánetu ihdyu díbye íuwááboju bóhówajtsóné úúbálléhíjcyámé éhniñínevu tsíjtyeke piabóhi.

5 Aane ihdyu ímí ó ijtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléébótúrójuri meíhijyúváiyóne. Áronáa éhniíñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píivýéébe íuúááboju ámuhadívú bóhówajtsóne. Teene ihdyu éhniíñevu píaabó cahcújtso múnáake. Áanetu tsíjtyé ihjyúrí ámuha meíhijyúvaróné tsaate diityé ihjyúvú pájtyétsótúhachíí tsá diityéké tene píaabótúne. 6 Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuhakye o ááhíveebe tehdu tsíjtyé ihjyúrí ámuháma o íhijyúváhachíí tsá ámuhakye tene píaabóityú ámuha melléébótúnéllíihye. Áanetu ihdyu Píivýéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúbálléhachíí ámuhakye píaabóíñe.

7 Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyáturóné cúúmúbama chiyyóro ímíñevúvú mellíjchúcooca melleebó ímíwu tsanéécú íhijyuváne. Áanetu múhdurá mellíjchúhachíí tsá ímí melléébotúne. 8 Áhdure méénujcatsí íjcyácooca ímíñevúvú rojrócó llíjchúmeityúhachíí tsá múha íjcyátsíívyetúne. 9 Ahdu muurá tsaatémá ditye lléébótújuri meíhijyúváhachíí tsá ditye lléébotúne. Pevénéré méihijyúvá éhne múu pevetsíma íhijyuvádu. 10 Muurá ííñújuri míamúnaa páhduváré íhijyuvámé tsá wáájácúratúné íhijyúvatúne. Muurá ihdyu ditye íhijyuvané waajácúmeíhi. 11 Muurá tsaate óóma tehdu o lléébótújuri íhijyúvaca tsá íñetú oke tene píaabóityuróné. Áamedítyú ó nééiyá tsíjtye múnaaré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu nééiyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane. 12 Aane Píivýéébe Apííchó ámuhakye túkévéjtsóneri páhduváré nénehji ámuha meméénúiyóneri meíjyácunúhijcyámé múu íjyácunú ámuhakye díbye píaabóneri cahcújtso múnáake ámuha metúkévjtsóiyóneri.

13 Áanetu tsíjtyé ihjyúrí íhijyuvané píivyetémé múu Píivýéébeke píaabó táumeí díbye túkévéjtsóneri teene ípájtyétsó tsíjtye illééboki. 14 Muurá tsá oore táijtsaméiyi tsíjtyé ihjyu o lléébótúrójuri Píivýéébema o íhijyúvahíjcyatúne. Dífbye Apííchóré ihdyu tápañétú íhijyúvahíjcyáhi. Áanéllii o íjcyároobe tsá o wáájácuhíjcyatú o íhijyuváne. 15 Aane íñe zkééjuri méihijyúváiyá Píivýéébema? Méihijyúváiyá tsajúúcuri melléébótúrójurii, melléébójurii, íjcyane. Áhdure dífbyeke medúúrúváne mémátsíváiyá tsajúúcuri. 16 Muurá tsíjtye lléébótújuri dífbyeke medúúrúváhachíí tsá múha meke náhbénúityú illéébótúnéllíihye. 17 Ímí tehjújúcooro Píivýéébema tééjuri meíhijyúvaróné tsá tsíjtyeke píaabótú dífbyeke ditye úrááyénetu. 18 Áronáa ihdyu ímí tehjújuco teene melléébótúrójuri dífbyema meíhijyuváne. Muurá ámuhá ehniíñevu o íhijyúvahíjcyá Píivýéébema oore o íjcyácooca. Áanéllii ó téhdujtsó dífbyeke. 19 Áronáa ihdyu tsame cahcújtso múnaa mepíhcyáávécocó o ímíllé pámeere lléébójuri báhríñevuúré o íhijyúvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píaabóityuró cááménécóbaúvú tsíjtyé ihjyúrí o íhijyuvané ditye lléébójurííñvari.

20 Áhdícyane, ámuúha táñahbémuj, tsá múu ímíájíjtó ámuha meúraavyémé tsíimédú néétune. Ímíñevúvú múu íjtsáméi kéémejte íjtsáméidyu. Áanetu ihdyu ímítyúné icyánéjcutu múu íjcyá diitye tsiime íñá wáájácútmé íjcyadu. 21 Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó íhijyúvaá tsíjtye múnáaj tééveri diityé ihjyúrí. Áronáa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íñe o néé Píivýéébe o íjcyáabe.” 22-23 Aane muurá tsíjtyé ihjyu melléébótúrójuri Píivýéébe Apííchó meke íhijyúvátsóneri cáhcújtsótúmeke meúújjetso íhtsútuube Píivýéébe íjcyane ditye iwáájácuki. Áronáa muurá medóbeevémé téjúhjiri

meihjyuvané illéébóne méhdityu nééiyómé illure meméívaténe. Áanetu ihdyu cahcújtso múnáá wáábyuta méhdivu íuwaáboju bóhówájtsoobe dityéké meúbálleki. Tsá cahcújtsoótúmé wáábyuta tene íjcyatúne. ²⁴ Áronáa tsáijyu múúne tsááme meúwaabóné illééboki. Aame muurá teene illéébóne waajácúiyá ímiááné imityúmé íjcyane. ²⁵ Aane múhduúvúrá íjtsúcunúne botsíí Píivyéébe mééma íjcyane iwáájácúne dííbyeke duurúváyíómé ímíhmoúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe meíjcyáiyóne

²⁶ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, ámuha mepíhcyáávécocoo Píivyéébeke ámuha medúúrúvane májtsí méénuhíjcyámee, tsaatédívú díbye íuwaáboju bóhówájtsoné úúbállehíjcyámee, tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjuvuhíjcyámee, ditye íhjyuvané melléébojívú pátyétsohíjcyámee, éhdume múu ímíñeúvú meenú cahcújtso múnáake tene ípiááboki. ²⁷ Aane tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjyuvané píivyetéhajchíí óví mítyétsiye íhjyúváhi. Téhdure ímílléhajchíí tsijpi píivyeté íhjyuváne. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tsaní íhjuveri íhjyúvatúne. Tsáápiitsáadí múu íhjyúvá llééboobe ípájtyétsoki. ²⁸ Áanetu díbye íjcyátúhájchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri íhjyúvatúne. Iiye múu íjcyácocoo Píivyéébe máyé tééjuri íhjyúváhi. ²⁹ Áhdure díbye íuwaáboju tsaatédívú bóhówájtsoné múu tsané dobéévé pañe mítyétsiuba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illéébúcunúki. ³⁰ Áronáa tsáijyu múúne Píivyéébe lléébúcunúmedívú téhdure íuwaáboju bóhówájtsohájchíí óví tujkénú úwááboobe íhveté dítyeréjucu íuwaáboki. ³¹ Ehdú múu Píivyéébe íuwaáboju ámuhadívú bóhówájtsoné tsáápiitsáadí ímíñeúvú úwaabó tsijtye illéébóne dííbyedívú icyátsípáaveki. ³² Dííbyé uwááboju múu imyééne píivyetémé ímíñeúvú meenúhi. ³³ Tsá díbye ímíletú múhdurá dííbyé uwááboju medáíivéne.

Ímíllébe tsamíyé pámeere metúkévétsójcatsíñe. ³⁴ Aane ihdyu óví ámuha mepíhcyáávécocoo Píivyéébe táuhbaju néhdu walléémú ímiááméré íjcyáne cúúvehulléré uwáábó lléebúcunúhi. Tsá ehdu nétsihjívú ditye íhjyúváityuróne. ³⁵ Tsane idíllone ímílléhajchíí óví íhjyáhañéúvú díllómé ájyúmuke. Tsá tene imityú Píivyéébe pihcyáávé pañe walle íhjyúváiyóne.

³⁶ Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijtsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu díbye íuwaáboju méhdivu bóhówátsohíjcyáne mewáájácúne. ³⁷ Aane cáhawáá óví tsaate díbye íuwaáboju dítyédívú bóhówátsohíjcyámé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhájchíí waajácú dííbyé táuhbaju néhdújucu o néhíjcyáne. ³⁸ Áanetu tehdújucu néerone ditye múhdurá íjtsúcunúhájchíí muhdú idyé méméénuúhi.

³⁹ Ehdú teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane óví ámuha méúwáábohíjcyá Píivyéébe íuwaáboju méhdivu bóhówájtsoné. Tsá múu tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhjyúvane dítyéké bóíjcyutúne. ⁴⁰ Ímiááméré múu íjcyáne panévaré ímíñeúvú meenúhi.

15

Críjto dsíjiveebe bóhúine

¹ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pajtyéteju ámuhakye o úwaabóné ámuha mecáhcujtsoné. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. ² Aame tsúúca ámuha mepájtyeté ímiááné ámuha mecáhcujtsohájchííjyu. Áanetu ámuha ímí mecáhcujtsoótúhájchíí illure ámuha mébáñúméíhi.

³ Muuráhjáa Píivýéébé waajácúháámitu tene néhdújuco méimítyú iwáágóo Críjto dsíjívénetu ljcýané uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁴ Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéébeke ditye cúúube pápíhchúúj coojívatu bóhíine. ⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péedoródívú íbóhówáávéne boone tsijtye ímamyémudívú díbye bóhówaavéne. ⁶ Áané boonétúhjáa muurá bóhówááveebe ihñéjté 500-mevá ehniíñevu ljcýamedívu. Áamedítyúu tsúuca tsaatésáhjí dsíjívénetu muurá ljcýáméi mityame. ⁷ Áhduréhjáa muurá bóhówááveebe Jacóóbodívu. Áané boonétúhjáa bóhówááveebe pámehdívúrjúco.

⁸ Áané boonécobaúvutúu téhdure óhdivu díbye bóhówaavéne ó íjtsúcunú éhne múúne walle itsíímáváyotsíhjí pájtyelle tsíímavádu. ⁹ Áánéllíi tsá o íjtsúcunúmeítyuró dííbyedítyú ljcýané uwááboju úwáábomére péhíjcyáméejpi o ljcýane. Muurá ímiáané tsá o ljcýáityuró ténejcú uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhrahíjcyánéllíihye. ¹⁰ Áronáacáhjáa ihdyu Píivýéébe pámeekéré iwájyudu ljcyaabe óhdi ídáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehdújuco o ljcýane dííbye icyanéjcu uwááboobe. Áánéllíi muurá ímiáané tsijtye uwáábojte ehniíñevu ó méenuhíjcyá téené wákimyéi. Tsá idyé oóre. Díbyere ihdyu Píivýéébe méenuhíjcyá tajtyéeveri. ¹¹ Áronáa tsá muhdú tene néétu tsaate ehniíñevu téené wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímí tehdújuco ámúhake muha meúwáábohíjcyané ámuha mecáhcujtsóne.

Dsíjívémé bóhííñe

¹² Muuráhjáa Críjto dsíjívéebe bóhíine muha meúwáábohíjcyané ámuha mecáhcujtsóhi. Áronáa jíveekí tsaate ámúhadítyú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjucóóityúne? ¹³ Muuráhjáa ímiáané tehdu tene néeca Críjto dsíjívéebe tsáhájucó bóhíítyuróne. ¹⁴⁻¹⁵ Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méjicyáiyá állíu múnáa díbyeé bóhíitúnéré muha meúúbállehíjcyánéllíihye. Aaca téhdure téené uwááboju mecáhcujtsóné tsá íñetu meke píáábóityuróne. ¹⁶ Muuráhjáa tehdu tene néeca Críjtoke ditye cúúube tsá bóhíjucóóityuróne. ¹⁷ Aacáa muurá ljcýáiyóné máhallúri méimítyuháñe. ¹⁸ Aamée dííbyeke ímí mecáhcujtsorómé medsíjívémé ávyetá wágoóoverjúco meméénúiyóne. ¹⁹ Muurá dííbyeke mecáhcujtsóné apááñéré íñújí hallúri méjicyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehniíñevu ávyetá idáátsó méjicyáiyáhi.

²⁰ Áronáacáa ímiáané Críjto idsíjívétsihdyu bohíi medsíjívémé mebóhííñe mééma déjucóonuúbe. ²¹⁻²² Muuráhjáa tsáápiye Adáa ímityúné méénúné déjucotu médsíjívéhíjcyáhi. Ahdúu íhvane tsáápiye Críjto ímiáábé ljcyaabe méénúnej téeveri medsíjívémé mebóhííhi. ²³ Áronáa tsá íhdícyáiyju mebóhíítyúne. Díbyeí tsiíñe tsáácooca mebóhíi dííbyeéjté méjicyame. ²⁴⁻²⁵ Ájyju páme avyējuubéré ljcyaá dííbyeke múnáátsohíjcyámeke ityháné hajchóta. Áané boone páneere Cáani Píivýéébé hójtsí pañévú íhvéjtsóiibye dííbyerjúco páne avyējuube íjcyaki. Téjyju páneere níjkévaáhi. ²⁶ Dsíjívé méke múnáátsohíjcyané tsáhájucó ljcýáityúne. ²⁷ Muuráhjáa dííbyere Píivýéébe pícyóo Críjtoke páne avyējuubéré díbye íjcyaki. Ehdú muurá néene dííbye waajácúháámitu. Tsá tene néétu Cáani dííbye túkevéjtsójú pañe ljcýane. ²⁸ Muurá ícyooa páneere Críjto túkevéjtsójú pañe ljcýarooobe téjyju ljcyaá Cáani

Píivyéébe túkevjsótú pañéréjuco. Muurá Píivyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi dífbye tájpi páneere íjcyáabe. Áánéllii téjyu páneere dífbye túkevjsótú pañéréjuco íjcyáiñe.

²⁹ Áánetu íjcyáné tsane. Ehdu idyé medsjívémé mebóhjúcóóityúné néhijcyámé živeeki tsójsómeihijcyá imúnaa dsjívémé mémeri ‘ditye ipájtyeteki’ néemere muhdú idyé medsjívémé mebóhjúcóóityúnáa ínetú díityéké tene ipiááboki? ³⁰ Aane idyé ehdu tétsihjí daihañéréjuco medsjívéíñáa žíñe muha úwááboméré mépehíjcyá tsáijyu tsaate múúhake téené hallútú dsjívétsóhajchíi muha mepájtyetekiíñvari? ³¹⁻³² Áánélliihyéhacáa bañúháñé téené hallútú Éépetsó cóomi múnaa ápíchó éhne múúne meke dóóné iyámédú néemema ó táhjacatsihijcyáhi. Aanéjñva, ané metsu ímiááné tehdu tene nehajchíi mejcyáné hajchótá mewañehjivaténé pañe panévare meóóvehijcyá tétsihjí daihañéréjuco medsjívéíñélliihye. Áronáa muurá ímiááné medsjívémé mebóhñe o úwáábohijcyáné hallútú oke ditye dsjívétsóllehijcyároobe ó ícyahijcyáhi. Áróneri íllure ó ímjyúúvehijcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráavyéneri o ímjyúú.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámeihijcyámedívu. Ámúhake mújtátsodímýé ími ámuha mejcyáíyómeke. Muurá tsaate neéhíi: “Átérééjtédívú menáhbevámé íllure meke mújtatsóhi.” ³⁴ Ahdu ámuha mejcyáíyónéllii ímíñeúvú méuráavyé ímiáájú. Óvjyacóóné ímityunéjcu. Muurá íjcyáméubá tsaate ámúhadítýú Píivyéébeke wáájacútúme. Ehdu ámúhake o néé núcópítsóroné pañe ámuha téénetu mewájacúúveki.

Muhdú dsjívémé bóhíiñe

³⁵ Áronáacábá tsaate ámúhadítýú neéhí: ¿Aca íhya muhdíiváj píhjimá medsjívétsihdyu mebóhíiñi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtso tsíhdyuréjuco icyápáyóóvetsihdyu íñe bostsi páneevé úmehéréjuco. ³⁷ Tsá muurá apáhajchíi teeu mebájtsonemáyé pahéjuco íjcyáítyuróne. Tsáijyu muurá tríígó pañévaua tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsocooca tsáhái téúhjitú ipáhé bóhówáávetúne. ³⁸ Píivyéébere ihdyu ímíllédú píivvetsóné tsaimíyé keemévé íñéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco. ³⁹ Tsá muurá panévare tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame íévéhóówari íjcyanéhjí, íñíjiri íjcyanéhjí, tsíhdyure. ⁴¹ Muurá cóójíejpi núhba ájchú péjcóéjpiima mícúru ájchúné tsíhdyure. Áhdure mícúruj pééte tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco mejcyane medsjívétsihdyu mebóhíime. Muurá medsjívémeke ditye cúúme mechájááverómé tsiíñe mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima mejcyane tsáhájúco mújyú muhdú mejcyájúcóóityúné. Muurá íñe icyooca mejcyáne j pi átéréenére. ⁴⁴ Aane muurá íñíjiri mejcyáne j piima mejcyane téhdure méjcyáá tsíhdyuréjuco néénej pi mújyú medsjívéjúcóóityúné j piima.

⁴⁵ Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tujkénéjpi Adáake Píivyéébe ípíivvétsóóbé pañévú picyóó míamúnaa díbye íjcyáiñe bóhi.” Áábé boonétúu

Críjto bóhówááveebe ihdyu meke ajcú mújyú muhdú mejjycájúcoóityúne bóhívu. ⁴⁶ Áronáa tujkénú méjicyá íñe icyooca mejjycánéj piíma. Áané boonétú botsí méjicyaá tsíhdyuréjuco néjpi mújyú medsjívéjúcoóityúnéj piíma. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píivyéébe meenu íñúbatu Ádáake íñújéjpi íjcyáabeke. Áánellii tééj hallúri mejjycame méjpiíháñema mee dibyéé ípívyéjtsobédújuco. Áanetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánellii dífbyema mejjycácooca tsíhdyuréjuco mejjycáiñé dibye íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Píivyéébe íñúbatu méénuube íjpiíma íjcyadújuco mee méjpiímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Críjtdóuréjuco mejjycáiñé dífbyema mejjycácooca.

⁵⁰ Ámuúha táñahbému, muurá íñe icyooca mejjycánéj piíháñema tsá mejjycáityú Píivyéébe avyéjuri. Muurá íñe dsíjivéíñéj piíháñé tsá múhdutú dsíjivetúne íjcyáityuróne. ⁵¹ Cáhawáá ámúhake o úúballe múha mewáájacutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjivéityúne. Muurá dsíjivetúmej piíháñé cápáyóové tsíhdyuréjuco nénéj piíháñevu. ⁵² Muurá ávyeta ícúíwuúré tsáneere metámihjycóné hallúri méjpiíháñe cápáyóové páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávye nihñéré rojrócó líjchúmefcyooca. Tene muurá íhjyuvácooca cahcújtso múnaápe dsíjívehíjcyámé tsiíñe bóhúme tsáhájucó dsíjivéityúne. Áané tujkéveri téjyju íjcyame dsíjivetúmej piíháñé tsíhdyuréjuco cápáyóovéíñe. ⁵³ Muurá íñe icyooca medsjívehíjcyanéj piíháñé téjyju cápáyóové dsíjivéityúnéj piíháñevuréjuco. Áijyu ihdyu botsí méjicyaá Píivyéébe avyéjuri. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ehdu muurá íñe medsjívehíjcyanéj piíháñé tsíhdyuréjuco cápáyóovéíñé Píivyéébe waajácuháámitu illu tene nehjújuco: “¿Aanéhaca kíávújucó teene dsíjivé meke wáágóóiyóne? Tsúuca táhjátsámeíñé tsáhájucó íjcyatúne.” Ehdu Píivyéébe waajácuháámitu nééneé. ⁵⁶ Muurá ímityúme mejjycáné déjúcotu médsíjívehíjcyáhi. Aanée méhdivu Píivyéébe taúhbaju bohówajtsó ímityúme mejjycane. ⁵⁷ Áronáacáa ihdyu tehjújuco Píivyéébe méhdi ídáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri ímityúné mééma táhjane mewáágóóóvétuki.

⁵⁸ Áhdícyane, ámuúha táñahbému, méíhvéjtsodí Píivyéébe icyanéjcu ámuha meúraavyéne. Óóchévetúmeré méméénuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjto wákimyéi. Muurá méwaajácú dífbyé wákimyéi méméénume mebánúmeítyúne.

16

Cahcújtso múnáa wáabyuta dsídsi píhcyúmeíñe

¹ Áanetu dsídsike cahcújtso múnáallii ámuha mepíhcyuhíjcyané mú ímíñevúv meenu ñnee Garáátsiá íñújéjri íjcyané cahcújtso múnáake o nehduú. ² Ténevá tsemáánadú mú wáyeéévejcoójí idyóbéévécooca ámúhá wákimyéi hallúvú ámuha meújcnetu tsánéhwu dówacárohíjcyá ámúhadívú o úújetécooca botsí ámuha mepíhcyútuki. ³ Aane o úújetécooca tsaatéke ámuha metújkevééllémeke mewáalloó Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu ámuha mewáallóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtjeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o nehajchíí o péehi.

Muhdú ipyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdyu tujkénúí ó peé Matsedóóniá iinújivu. Átsihdyu botsíí ámúhake ó aahíveteéhi. ⁶ Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá ó ijcyá tsúcájáhree. Átsihdyu óví kiávu ó péébeke ámuha oke mépiáabóhi. ⁷ Tsá o ímíllétú ámúhake íicúiyee ó ááhíveíñúne. Ó ímíllé tsuucájááneúvúí ámúhama o íjcyane Píívyéébe ímílléhajchíjyu. ⁸⁻⁹ Aabe íchihvúré Éépetsóvú Pejtecojtéé wañéhjí ó pájtyee tééne pañe íchíí múnáake o úwááboki. Tsáijyu múúne tsaate diityédítýú o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke tééne hallútú tsáíllérónáaaca.

¹⁰ Áánetu Timotéó íñe o íjcyadu Píívyéébe wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhadívú úújetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco díbye ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Áábeke ihdyu métsiiménéélledíñe. Ímíñeúvú dííbyeke mépiááboco elle iúlléjéne oke díbye iúújévaki. Muurá dííbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke dítye iúújévaki.

¹² Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá díbye ámúhake íááhíveté tsijtye ménahbémuma. Áronáa tsá díbye péétune. Óví mújyú ímíllécooca ámúhake aahívetéébe.

Páávoró pítyajcóné

¹³ Áhdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha íhtsutúmé méjcyame ímityunévu metáhjatsámeityuki. ¹⁴ Múu íiná imyéénune ímíñeúvú meenu pamévakéré iwájýúnema.

¹⁵ Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaaajácú Ejtéépanáké éhnée Acááya íinújji múnáadítyú íhyájkímuma tujkénú Píívyéébe icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá diitye íhyájkímuma ímí píáábohíjcyá téhulle íjcyane ménahbémuke. ¹⁶ Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébe wákimyéí méénuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

¹⁷ Muuráhjáa dííbye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáicoo, éhdume tsaimíyé oke píaabó ílle ámuha méjcyaca oke mépiáábóiyónetu. ¹⁸ Aame oke tsápítohíjcyá ámúhakee ítsápíjtsódu. Aane ímí ó íjtsúcunú tehjújuco. Tehdu néémeke múu avyéjuulléhi.

¹⁹ Áhdure ámúhake ó úúballé Áátsiá íinújiri íjcyané cahcújtsó múnáa ámúhake dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Pírítsíírama ámúhake duurúváhi. Áhdure diityétsi jávu píhcyáávehíjcyámé ámúhake duurúváhi. ²⁰ Pámeere íchíí múnáa ménahbémú ámúhake duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvájátsi.

²¹ Aane íñe ámúhake o pítyajcóné páñetu oo Páávoró ó caatúnúhi.

²² Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájýútúmé hallúrí tsúúca ímityúné íjcyane. Aabe ihdyu óvi tsájucóó Máavyéjuúbe.

²³⁻²⁴ Muurá mítyane ámúhake ó wájýú dííbyeéjté ámuha méjcyámeke. Áhdícyane ihdyu óví dííbyeréjuco ámúhake píaabóne. Áyu tehjújuco.

2 CORÍTIO

Hállúvúeháámí Coríitori Íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o Íjcyáábekée oke Píivýéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooca muhtsi íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríitori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Téhdure pámeere Acaáyá iññjiri Íjcyáné cahcújtso múnáa wáábyuta téhaámi. ² Ahdícyane óví Píivýéébe Ílli Jetsocríjtoma ámúhake píaabó íbúwajíi ámuha meíjcyaki.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píivýéébeke meðurúvaki. Muurá meke ídaatsólléne Íjcyaaabe pájyuvaré meke bóhíhtsohíjcyáhi. ⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke íbóhíjtsóne píáábóhíjcyaaabe téhdure tsíjtyeke mepíáábo muhdú meke díbye píaabódu. ⁵ Ehdú Crijtoéjté meíjcyame díbyée ícúbáhrámeíhíjcyádújuco meícúbáhrámeíhíjcyáne. Áámeke dííbyej tééveri Píivýéébe meke ímíjyuuvu ácu híjcyáhi. ⁶ Muurá muhtsi meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácu híjcyaaabe téhdure ámúhake muhtsi meúwáábóneri mebóhíjtsómé tehdíiváné ícúbáhrameí ámuha maáábúcuñe mepájtyetéki. ⁷ Muurá muhtsi méwaaajácú ámuha ímí Píivýéébeke meúráávvehíjcyáné panévare ámúhake pájtyéróné pañe. Muhtsi meícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñéllii téhdure ámúhake bóhíhtsohíjcyaaabe múhtsikye íbóhíhtsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úúballéne muhtsi: Áátsiá iññjiri meícúbáhrámeíñe. Ávyetáa muhtsi meícúbáhrameí múha áábúcuítýuróne. Tsáhájucóo muhtsi meíjtsúcunútú mepájtyetéíñe. ⁹ Ídátsóhrée muhtsi éhne múne dítye dsíjívétsoímýé Íjcyadu. Ehdúu múhtsima pájtyéné Píivýéébedívú muhtsi mecátsípááve panévaturé íhtsútuube Íjcyaaabe dsíjívéro meke bóhíhtsóbedívú. ¹⁰ Aabée ihdyu múhtsikye pájtyetétsó téjyju muhtsi medsjívéiyónetu. Áánéllii dííbyedívú muhtsi mecátsípáávehíjcyá éhniñevu Íjcyáronéhjitu díbye múhtsikye ípájtyetétsoki. ¹¹ Aane óví ámuha píáábó métáúmeí díbye éhniñevu múhtsikye píaabóné tsijtye íájtyúmíne dííbyeke ityéhdújtsoki.

Corító cóomivúí Páávoró péétune

¹² Muurá muhtsi méwaaajácú ímí tehdújuco muhtsi meíjcyane míamúnááj píine ímichi ámuháma. Píivýéébere múhtsikye píáábóneri ímí muhtsi méicyahíjcyáhi. Tsá múhtsiye tehdú meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhtsi meímíjyúúhíí. ¹³ Aane íñe ámúhake muhtsi mecáátúnuhíjcyáné tsá túhú íhjúvatúne. Cáhawáá óví ámuha méwaaajácú téhaamíjí meéévéne. ¹⁴ Muurá ámuha méwaaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha múhtsidi meímíjyúúveíñé ténejcúvúu ámúhake muhtsi mewáajácútsónéllíihye. Áhdure

ámuha méwaaajácú ámúhadi muhtsi meímjyúúveíñé múhtsí uwáábóo ámuha melléébónéllihye.

15-16 Aanée ámúhadívú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllérá Matsedóóniá iinújívú o péébe ámúhake o ááhíveíñúne. Aabée téhullétú o óómiibe o imíllérá tsiíne ámúhadítú o pájtyene Jodéa iinújívú o péébeke ámuha oke mepiááboki. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. 17 ¿A téénetú ámuha méjtsúcunú pánehjídú o pítýácámeihjycyáne? ¿A ámuha méjtsúcunú cahcútso múnaa íjcyatúmé pánehjídú imyéénútyúné íhgyúvahíjycyádú o íhgyúvahíjycyáne? 18 Tsáhaá, muurá Pívyéébe múhtsikye waajácú tehdu muhtsi menéétune. Áánéllii muurá muhtsi menéhdújuco meméénune. 19 Muurá Críjto Pívyéébé Hajchi íjcyabe tsá mújyú íjtsaméi cápáyóóvéityuróne. Muurá muhdú inéhdújuco dibye méénune. Áábedítú íjcyáne uwááboju íñe muha méúwáábohíjycá oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume. 20 Áábej téeveri muurá páneere Pívyéébe mééma meenú muhdúhjáa inéhdújuco. Áánéllii dílbyeke medúúrúváne métehdútsohíjycáhi. 21 Téhdure dílbyere Críjtoj téeveri dibye meke ímbajchómé méjycyá dílbyééjté íhtsutúme. 22 Aabe meke ítsíímedi idíllómé pañévu Íapííchó pícyóóneri ímiááné méwaaajácú meke inééhíjycanévú dibye ájcuíñe.

23 Aabe waajácú ínélliihyéikyé elle Coríntori ámuha meíjycyámeke o ááhívetétúne. Ímiááné o imíllérá ámúhake o ááhíveténe. Áronáacáa tsáhái o péétu ámúhake uhbádúré o túkévéjtsotéíyónélliihye. Áánélliihyéé tsáhái ámúhake o ááhívetétú ámúhake o kímóvéjtsóíyónélliihye. 24 Áronáa tsá ámúhake o táúhbáityuró íñe mecáhcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaaajácújucoóhií.

2

1 Apááñéré o imíllé ámúhake o tsápíjtsóneri o píaabóné ámuha meímjyúúki. 2 Muuráhjáa diityédíjyuco ámúhadi o ímjyúúvéiyómeke o kímóvéjtsoca ¿múhdí o ímjyúúvéiyáhi? 3 Áánélliihyéé muurá ámuha éllevu íhde o cáátúnúháámí pañe ámúhake o úwaabó ámuha meímíbaávyé ellévú o péécooca oke ámuha meímjyúúvétsóíyótsihvu íllure oke mekímóvéjtsótuki. Muurá o waajácú oke ámuha meímjyúúvétsoca tsaméhíjyuco meímjyúúvéiyóne. 4 Muuráhjáa tujkénú ámuha éllevu o wállóháámí o caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjycyáne kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Áronáacáa tsá ámúhake o kímóvéjtsó o cáátúnutúne. Mítýané ámúhake o wájýúnéllii ámúhake o caatúnú ámuha meímíbaávyeki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsovéne

5 Áánetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímóvéjtsóobéubá awáá éhnííñevu ámúhake kímóvejtsóhi. ¿Mítýa tsá ámúhake dibye kímóvéjtsóne? 6 Áábeke téhdunéjuco ámuha tééné hallútú meúwaabóne. 7 Ílluréjuco dílbyedi meídáátsovéne máábajíívé teéne. Ááne mecánaajanú dibye íjtsaméi icyátóróóvéne ímíbaávyé ávyetá tútavááveréjuco Pívyéébedítú dibye imyéénútuki. 8 Áánéllii ámúhake o néé ámuha tsiíne ímí dílbyema menáhbévaki. 9 Ehdúu ámuha meíjycyane o wáajácúne éjyju tééné uwáábó o cáátúnúháámí ámuha éllevu o wallóo ámúhake o nééne ámuha mecáhcújtsóhahjíí o wáajácuki. 10 Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsovéne teene

maábáájivéné ímí ó ijtsúcunúhi. Áanéllii téhdure táicyánéjcutu ámuha meídáátsóvémedi ó ídáátsóvehíjcyá Críjto mémeri. ¹¹ Ehdu mépiáábójcatsi Naavéné meke imújtátsótuki. Muurá tujkéveebe meke imújtátsoki.

Tóroóá cóomiya Ijcyabe Páávoró múhdurá ijtsámeíñe

¹² Tóroóavúu muurá o úújetéébé tétsii múnáake Críjtodítýú Ijcyáné uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújtsóiyá Píívyéébé piááboríye. ¹³ Áronáacáa técoomíyí ménahbe Tííto Ijcyatúné múhduúvúrá o ijtsúcunúnéllii o péé diityédítýú Matsedóóniá iññújivu dííbye néhcovu.

Críjtoma íhtsutúmé mejjcyane

¹⁴ Áronáa ihdyu Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyá Críjtoj tééveri panévaré metáhjahíjcyáné hallúvu. Muurá mejtééveri íuwaáboju pahúllevávú tsújaucuhíjcyaaabe éhne múúne pácúúcuju cúvá pahúllevávú tsújaavédu. ¹⁵ Ahdu Críjtoj tééveri meímíbbáavyémeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúmé dííbyé uwááboju métsújaucuhíjcyá pámehdívúré pájtyetémyema wágóóóvéímyedívu. ¹⁶ Áané uwááboju muurá wágóóóvéímyé ijtsúcunú éhne múúne meke dsíjívétsóiyóné meíjtsúcunúdu. Áánetu pájtyetémyedívú íñé imíjyaú teene bohíívú diityéké ájcune. Aanéhaca íñe ¿caatyé úwáábóiyá téené uwááboju? ¹⁷ Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méénuhíjcyádú muha medsíídsívakíye. Áhdure tsá tsíhdyuhíjré muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyáné Píívyéébé múúhake níwáávéné wákimyéí Jetsocríjto múúhake piáábónej tééveri dííbyeke muha meíicuvénéjuco.

3

Béhné pihtyájcoju

¹ ¿Aanéubá ámuha méijtsúcunú íllure muhtsi memítýájkímyeí ehdu ámúhake menéhíjcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méijtsúcunú tsaate méénuhíjcyádú uwáábojtétsí muhtsi mejjcyáné waajácúháámívu ámúhake muhtsi meúújétsóíñe? ¿Panéubá ámuha méijtsúcunú tééméháámí ámúhake muhtsi metáúmeíñe? ² Áánerá ihdyu ámuháyé teene waajácúháámí tujkévéejte múhtsi uwááboríi tsíhdyuréjuco ámuha mecápáyoovéme. Áámeke ámúhake pámeere ííténe waajácú ímiááné tehdújuco ámúhake muhtsi meúwaabóne. ³ Aame ámuha Críjtóo múúháj tééveri cáátúnúné waajácúhaamídu. Áronáa ihdyu tsá ámuha mecáátúvatú caatúnújpácýori. Áhdure tsá ámuha mecáátúvatú éhnéhjáa néwáyuwáácutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébé Apííchóré ámúhá pañévu úcaavéné ámúhake ímíjpyetétsómeke tsíjtye ííténetu waajácú dííbyeéjte ámuha mejjcyane, waajácúháámí cáátuvané íéévéne iwáájácúiyódu.

⁴ Ehdu íñe ámúhake o nééne ímiááné tsá álliu Ijcyatúne. Muurá Píívyéébere Críjtoj tééveri múhtsikye piáábohíjcyánéllii ó waajácú ímiááné tehdújuco o néhíjcyáne. ⁵ Tsá múhtsí waajácúríyé muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Píívyéébere ihdyu múhtsikye tükévéjtsóneri muhtsi meúwáábohíjcyáhi. ⁶ Áhdure dííbyere múhtsikye piáábohíjcyá íñe muhdú mejjcyaiñé béhné pihtyájcoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki. Muurá dííbyé Apííchó mépañe Ijcyáne j tééveríyé mépájtyetéhi. Tsá íhdééne taúhbaju meúraávyéneri mépájtyetéúne. Muurá

teene meúraávyeromé illure méwágóóóvéiyáhi. Áanetu ihdyu Píivyéébe Apííchó meke ajcú medsjívejúccóótyúne bóhíívu.

⁷ Muuráhjáa teene tujkénú Píivyéébe pícyóóné taúhbaju meke pájtyetésóityuróné néwáyuwáácutu cáátuvané tamúnaa ijraéemudívú wajtsí dílbyé íhtsútuma Moitséeúvuj tééveri. Áané ámitsaráhcóhjáa dílbyeúvú húmíri íjcyánéllii tsá imúnaa íitehíjcyatú dílbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dílbyedítýú áabanúhi. ⁸⁻⁹ Ehdúhjáa muurá meke pájtyetésóityuróné taúhbaju tujkénú Píivyéébe pícyoone íiné imíjyaú bóhówaavéhi. Aanéjii mityáubá awáá mepájtyetéíñe uwááboju dílbyé Apííchó mépañétú bóhówájtsóíñej. Áané pityájcoju íñe icyooca mééma dibye méénune muurá meke ímjpyetésóhi. ¹⁰⁻¹¹ Áánevu tujkénú dibye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá úújetétúne. Áanetu íñe icyooca mepájtyetéíñe pityájcojúu dibye méénune awáá éhniíñevu meke piaabóné tsá mújýú níjkéváityúne.

¹² Aane muha mewáájácúnéllii méúwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme. ¹³ Tsá muha meméénuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvú ditye íajtyúmítu Píivyéébe ámitsaráhcó íhyúmíri íjcyane áabanútúné hajchótá wájýámubávú wátácámeíhíjcyádu. ¹⁴ Téjýúhjáa íjcyané míamúnaa tsá wáájácúpityúne. Áhdure icyooca íjcyané míamúnaa teene íhdééne pityájcoju éévejúcooromé tsá wáájácútúne. Aame íjcyá éhne múúne tsane tsíménevu maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeityúme. Muurá ihdyu apááñéré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaajácúiyáhi. ¹⁵ Aane icyoocápi tsaate téénere Moitséeúvú cáátúnuhíjcyanéhíjré icyáhcújtsóne itsúcunúhíjcyá ípájtyetéíñe. Tsá ditye wáájácúpityú Píivyéébe muhdú mepájtyetéíñe Jetsóoj tééveri méénune. ¹⁶⁻¹⁷ Árome muurá dílbyé icyánejcúvuréjuco pájtyémeke píááboobe Íapííchoj tééveri ditye iwáájácu muhdú ípájtyetéíñe. ¹⁸ Muurá Píivyéébeéjté meíjcyame tsúúca dílbyé icyánejcú méwaajácúhi. Aame mícumídú menéémedítýú dílbye ímí bóhówaucunúhíjcyámé icyóhodu méíjcyáá Críjtodu Íapííchoj tééveri meke díbye ímjpyetésóme.

4

¹ Aane téénetu íjcyané uwááboju ímiáájú íñe muhtsi méúwáábohíjcyáhi. Áanetu tsá muhtsi meóóchévéityuró mekée ídaatsólléne Píivyéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéityu. ² Áanéllii muurá páneere núccójpítsó nénehji muhtsi meíhvéjtsóne dílbyé uwááboju méúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhtsi tsíjýtóriyé méúwáábotúne. Aane Píivyéébe waajácú muhtsi maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácúiyáhi. ³ Aane íñe meke pájtyetétsoíñe muhtsi méúwáábohíjcyané tsá bóhówáávetú wágóóóvéimyedívu. ⁴ Íjij caani Naavéné díityéké túhútsóhíjcyá ditye icyáhcújtsótu Píivyéébere íjcyaae Críjtdítýú íjcyané uwááboju. ⁵ Muurá tsá múhtsidítýú muhtsi méúwáábohíjcyatúne. Muhtsi méúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedítýu. Áábeke muhtsi mewájýúnéllii méíjcyá ámúhá ícúve múnáajtétsi. ⁶ Muuráhjáa Píivyéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá íñe icyooca mépañévú téénedu nééne íuááboju pícyóó téénej tééveri dílbyé ámitsaráhcó Jetsocríjtdítýú bóhówaucunúné mewáájácuki.

Mecáhcújtsóné meke tükévejtsohi

7 Aane muurá Píivýéébé ámítsaráhcó núpájkíihllódú menéérómé pañe tsúúca l̄jcyánetu ámuha méwaajácú díl̄byé iñnáhooriyé muhtsi meúwááboh̄ljcyáne. Tsá múhtsi iñnáhoori muhtsi meúwááboh̄ljcyatúne. 8 Muurá múhtsikye tsíñeh̄ji páhdváré dáríívéronévú tsá muhtsi metáhjátsámeityúne. Tsáijyu múhtsikye iñnáhó tene ījtsámeichórónáa tsá muhtsi īñerí maáábim̄yeh̄ljcyatúne. 9 Tsáijyu muurá múhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhtsi meih̄vétsoh̄ljcyatú téené uwááboju. Ehdú múhtsidi ditye ícúbáhrárómútsikye Píivýéébe piááboh̄ljcyáhi. 10-11 Muurá pāljyuva kiávú muhtsi mepéhullévú múhtsikye ds̄j̄jívétsoh̄ljcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdú muhtsi ds̄j̄jívetu mepátyeteh̄ijyá díl̄byeke muhtsi meíícúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóó múhtsikye panévaturé téh̄mene iwáájácúmeiki. 12 Ávyeta múu ds̄j̄jívēnetu muhtsi meúwááboh̄ljcyá teene ámuha mecáhcújtsóne mújyú meds̄j̄jívéjúcóóityúne bóhí ámuha meúj̄cuki.

13 Muurá Píivýéébé waajácúháamitu néené: “O cáhcújtsónetu iñe ó ih̄jyúvah̄ljcyáhi.” Ahdu idyē muhtsi mecáhcújtsónéllii iñe ámúhake ménéh̄ljcyá īñerí núhnévétumútsi ímiááné panévatu Píivýéébe meke piáabóné muhtsi mewáájácúnélliih̄ye. 14 Muurá muhtsi méwaajácú muhdúh̄jáa Ávyéjuube Jetsóoke íbóh̄ītsódú meds̄j̄jívemeke íbóh̄ītsóne díbye meke tsáj̄tyeíñe íúniúvu. 15 Aane muhtsi mewáájácúnéllii meícúbáhrámeih̄ijyá ímí ámuha Píivýéébeke mecáhcújtsó m̄tyame meijcyame díl̄byeke metéhdújtsó díbye meke piááboh̄ljcyáné hallúvu.

16 Áánéllii tsá mújyú meih̄tsunútyuró téené wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídátso menéérome Píivýéébeke meúráávyénéjcutu īhtsutúmé meijcyámeke téjcoojívádú meke piááboh̄ljcyáabe. 17-18 Aane iñe ícyooca páhdváré nénéh̄jiri meícúbáhrámeih̄ijcyaróné tsá múhajchótá l̄jcyáityúne. Áánetu ih̄dyu ténéh̄jiri meícúbáhrámeiyómé nih̄ñévúré Píivýéébema meijcyame tsá mújyú muhdú meijcyáityúne. Áánéllii meere tsáim̄iyé meijcyáiyóneri tsá meijyácunútyuróne. Apááñeriyé meijyácunúiyá mújyú níjkéváityúné Píivýéébé avyéjuvu meúújetéiyóneri.

5

1 Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima múhajchótá meijcyáityúne. Aane wágóóóvéné boone ih̄dyu Píivýéébe mééma tsíh̄dyuréjuco méénúnéj piima méj̄jcyáa níj̄jyéj̄iri mújyú muhdú l̄jcyáityúme. 2 Ááneri iñe métsúúrámeih̄ijyá téénéj piivu mepáj̄tyéiyóneri ídátso meícúbáhrámeih̄ijcyánetu mewáyéééveki. 3 Muurá téhulle tsá méj̄piima l̄jcyatúmé meijcyáityúne. 4 Múhdutúiyó iñe ícyooca meijcyáne j̄ piíyé cápáyovéné mújyú meds̄j̄jívéjúcóóityúnéj piívu. Tsáháityuro ih̄dyu meds̄j̄jívécooca múhajchótá méj̄piima l̄jcyatúmé meijcyáityuróne. 5 Áronáa ih̄dyu Píivýéébere méénudújuco méj̄piíh̄añe tsíh̄dyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájácú mépañévú pícyoobe Íapíicho.

6 Aane ehdu méúmiwa l̄jcyane tsúúca méwaajácúhi. Áronáa iñe ícyooca meijcyánéj piimáyéí meijcyáné hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóó ún̄iri meijcyatúne. 7 Aane ímiááné iñéhdújuco Píivýéébe mééma méénune muurá maáj̄tyúm̄ituróné mecáhcujtsóhi. 8-9 Aame meds̄j̄jívétúné hajchótá

métsúúráméihjycyá muhdú díbye ímillédú meijcyáiyóneri medsjíívécocoa tsaimíyé díbyema meijcyaki. Áánéllii tsá meillityéityú dsijíveri. Aame ihdyu médsjívécóóiyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meijcyaki. ¹⁰ Muurá díbyedívú pámeere míamúnaa mépíhcyááveé díbye meke idíllo muhdúhjáa medsjíívétúné hajchótá íñújiri meicyahjycyáne. Áijyu meke áhdóiibye muhdúhjáa meicyahjycyáne. Ímiááméé ícyahjycyámé tééne áhdó íné imíjyaú ijcyáhi. Áánétúu ímityúné méénuhjycyámé tééne áhdó ícúbáhráméíhi.

Píivyéebema ímí meijcyane

¹¹ Áánéllii muhtsi Píivyéébeke maávyeyjúúllédú íjcyamútsí méimíllé tsijtye cáhcujtsóné díbyeke. Aane waajácuube ímiáané tehdu muhtsi meméenuhijycyáne. Áhdure cáhawáá óvíi ámuha méwaajácúhi. ¹² Ehdú ámúhake muhtsi menééneri tsá memítýájkímyeityúne. Íllure ámúhadívú muhtsi mébóhówátsohjycyá múhtsidi ámuha meímíjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene íñbúuri icyáhcújtsóturóné míamúnaa íítérokíyé iúwáábóneri mítýákímyeíhijycyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsoki. ¹³ Ehdú íñe ámúhake muhtsi menééne méijtsúcunúdí muhtsi meméívatémútsí meihjyúvahjycyáne. Ehdú muhtsi meúwáábónej tééveri éhníñevu Píivyéébeke máávyeyjutsó ámúhake tene ipiááboki. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne idsjívétsihdyu bóhíne mewáájácúne díbyedívú méihvéjtsáméi díbye meke ityúkévéjtsó meímillédú meijcyájúcóótuki. Aame díbyeke mecáhcujtsómé medsjíívécóóityúne bóhíma meijcyame ímityúnehjívú dsjívemédú méijcyáhi. ¹⁶ Aame tsá meijyáacunútyuró tsaate muhdú íjcyáneri eene cáhcújtsótómé ténehjiré ítéhjycyádu. Ehdúikyéé Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde tájtsaméi néébe díbyeke ó itsúcunúhijycyá ihdícyaabédúre. Áronáa ícyooca tsáhájucó tehdu o íjtsúcunújúcootúne. ¹⁷ Muurá íñe tsúúca díbyeéjté meijcyame íhdée múhdurá meicyahjycyánetu tshdyuréjuco mecápááyóóvémedítyú ímiáájuréjuco bóhówaúcunúhijycyáne.

¹⁸ Ehdúu muurá Píivyéébere meke ímíbbáavyetsó Críjtoj tééveri tsaimíyé díbyema meijcyaki. Áamekéé meke níwááveebe tsijtyeke meúwaabómé téhdure ímíbbáavyeki. ¹⁹ Muuráhjáa Críjtoj tééveri Píivyéébe meímítýú ímíbbajchó ímí díbyema meijcyaki. Aabée múhtsikye níwaavé tééne uwáábovu. ²⁰ Aamútsí íñe Críjto mémeri díbyé uwáábójuma muhtsi méúllehijycyá múhtsij tééveri ámúhama díbye íhjúúvaki. Aane díbyere Críjto mémeri ámúhake muhtsi menéé ámuha meímíbbáavyéne ímí Píivyééebema meijcyaki. ²¹ Muuráhjáa Críjto ávyetá ímiáábé íjcyaaabe mújyú ímityúné méénútúróóbeke Píivyéébe ímityúúbedi dílló meímítýú déjúcotu díbyeéjté meijcyámeke ímiááamedíyéjuco idíllóki.

6

¹ Áánéllii íñe muhtsi díbyé wákimyéí meméenuhijycyamútsí ámúhake menéé ámuha mebáñúmeityu díbyé piááboju mééma íjcyane ámuha mewáájácújúcóóme. ² Muurá díbyé waajácúháámitu nééené: Míamúnáakée o pájtyetésóíñeri o íjyáacunúnaa piáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámúhake o piabóhi. Ehdú néénetu méwaajácú ícyooca tsúúca mepájtyetéíñe mééma íjcyane.

3 Áánéllii muurá íñe muhtsi dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyamútsi météhmeíhíjcyá múhdurá muhtsi medáríívemeíñeri tsíjtyeke metútávájtótuki. 4 Muhtsi méimíllehíjcyá Píívyéébé ícúve múnáajtétsi muhtsi meíjcyamútsi ímiáámútsiyé meíjcyane. Muurá muhtsi íná néetumútsi máaabúcuíhíjcyá panévariyé meícúbáhrámeíyonéhji. 5 Muurá tsáíjyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, méícúbáhrámeíhíjcyá ‘wayéé’ néetune mewákímyeícyoóca. Áámútsikye tsáíjyu múhtsikye ícúbáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvéhoojánuhíjcyáme. 6-7 Áronéhji muhtsi máaabúcuíhíjcyá Jetsocríjtodítýú íjcyané uwááboju muhtsi mewáájácúnej téeveri Píívyéébe ímillédú muhtsi meícyahíjcyánéllíhye. Aamútsi tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá dííbyé Apííchó múhtsi pañe íjcyáneí téeveri. Ehdu muhtsi dííbyé wákimyéí meméénumútsi dííbyé íhnáhoori méícyahíjcyá tsaímíye. Áánéllii tsáíjyu tsaate múhtsi hallúvú ímityúné íhjúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne. 8 Áronáa ihdyu tsaate múhtsikye ímí íjtsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye múhtsidi úhívatémé nehíjcyá állíu múnáajtétsi muhtsi meíjcyane. 9 Ááne múhtsikye wáájácúromé tsá múhtsidi ícúvehíjcyatúne. Muurá tsáíjyu ávyétá íhnáhó múhtsidi dítye ícúbáhráromútsi tsá muhtsi medsíjivehíjcyatúne. Ároné pañe muhtsi méícyahíjcyá ídátsó múhtsikye dítye dsíjívétsóllehíjcyáromútsi. 10 Ídátsó muhtsi meíjcyáromútsi mítyámeke mépiáábohíjcyá Píívyéébé avyéjéjte dítye íjcyá íhtsutúme. Ááneri muhtsi méimíjyuhíjcyá íñéúbamá íjcyátúromútsi tsáíjyu kímóhcó múhtsikye tene pájtyerónááca.

11 Ámuúha Coríito múnáa múhtsi nahbémuí, ámuúhake muhtsi mewájyúne meúúballé muhdú muhtsi meíjcyane tóónútumútsi. 12 Tsáháturo múhtsi icyánéjcutu ímityúné ámuúhadítýú muhtsi meíjtsámeítyuró tsáíjyu múúne ámuúhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye meíjtsúcunúronááca. 13 Áronáa ihdyu ámuúhake muhtsi mewájyúne meúwáábohíjcyá éhne múúne ítsíimeke cááni íwájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye mewájyuki.

Píívyéébe jádú menéémé

14 Aane tsá menáhbévaítyuró cahcútso múnáa íjcyátúmema tsahdúre díityémá méíjtsaméí néetúnéllíhye. Cáhawáá méíjtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójíma tsahdúre néetune. Ahdu íívane tsá tene ímityú ímiáájú meúraavyémé ímityúmema menáhbeváne. 15 ¿Aca Críjtoma Naavéné íjtsaméí tsahdúre? Aanéhííva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcuéjtemá náhbévaíyóne. 16 Áhdure ¿aca ímíyóné ímiá Píívyéébeéjté meíjcyame dííbye jáhdú menéeme menáhbeváne níjcyotájté íbóhíma íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá illu méhdítýu neébe:

Tahñéjté íjcyámé Píívyéébé o íjcyaae tsá kíá dítyédítýú o íjcyatúne.

17-18 Téhdure tsiíñe neébe:

Médowáávé ímityúné míamúnáadítýu. Ááne mémeenújúcohí ímityúné dítye méénuhíjcyádú ímí ámuúhake o íjtsúcunú ámuha tahñéjté Caani o íjcyaae. Ehdu o néé Píívyéébe panévatúré íhtsútuube o íjcyaae.

7

1 Ehdu iñe Píivyéébe nehjycyá meke iujcuñe, ámuuha táñahbému. Áánéllii illuréjuco metsu meihveté panévare ímityúné méjpiíyíi, meijtsaméiyii, meméenuhjycyánéhjitu. Ááne metsu meihvéjtsámei díbyedívu.

Coríntó cóómiyi íjcyame cahcújtso múnaa ímjpyeténe

2 Ahdícyane óvjyucó múhtsima méimibáávyé tsaímíyé meijcyaki. Muuráhjáa tsáháturo íinerí ámúhake muhtsi metútávajtsotúne. Áhdurée tsáháturo ámúhake muhtsi maállíñé hallurí ámúhá tsieméné meékéévetúne. 3 Tsá iñe ehdu ámúhake o néétu ímityúmé ámuha meijcýanéllíhíyee. Éjyúu ámúhake o néhdu mítyane ámúhake o wájyúnéllii ó nehjycyá ímí tsaméhjí meijcyá mújyú medsjívétsihvújuco. 4 Aane ó waajácú ámuha tehdujuco meijcyane. Áánéllii mítyane ó imíjyúu ámúhadi panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe téenevu o cátoróóvenema.

5 Muuráhjáa Matsedóóniá iñújivu muhtsi meúújetémútsi ávyetá íhnáhó meícúbáhrámeíñeri muhtsi mítyane méíllityéhi. 6 Áronáacáa Píivyéébe imyéenuhjycyádú píaabónej péévé Tíito múhtsidívú 'bohíbohíúvú' úújeténeri muhtsi méimíjyuuvéhi. 7 Áronáacáa tsá apáañeré díbye múhtsidívú úújeténeri muhtsi méimíjyúúvetúne. Ímichíi muhtsi méimíjyuuvé muhdú ámuha meijcyane díbye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyeé úúbáleebe ámuhává ímityú meicyahíjycýanetu tsúúca meihvetémé meijyácunúhijycýané ámúhake muhtsi maááhívetéyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáíyóneri meijyácunúhijycýahi. Ehdúu díbye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi.

8 Áronáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó idáátsové éhnée tujkénú ámuha éllevu o wállóháámí pañe íhnáhó ámúhake o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyéneri. Áronée óvjyucó múhahjchótáwuúrú ámúhake tene kímóvejtsóné ámuha méimíjpyetéki. 9 Áánéllii ó imíjyúu téeneri. Áronáa tsá ámúhake kímóhcó tene pájtyéneri o imíjyúúné o néétune. Ó imíjyúu ámúhake kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tshdyuréjuco ámuha meijcýaneri. Aane ámuha maáábúcuíhijycýané ímí Píivyéébe íjtsúcunúhi. Aanée tsá téeneri ámúhake o tútávajtsotúne. Muuráhjáa illure ámúhake téeneri ó píaabóhi. 10 Muurá tsájyú díbyere Píivyéébe meke íhvejtsó tsané kímóóvé meke ípájtye téenetu meíllíjkívyéne ímityú meicyahíjycýané meihvéjtsóne díbyé icyánejcúvuréjuco mepájtye mewágóóóvétuki. Áánéllii tsá múu kímóóve íjcyácooca íiná íjtsámeityú díbyedítyu. Áánetu íhdyu cáhcújtsotúmé ehdu nénehjí díityéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóóveéhi. 11 Muuráhjáa Píivyéébe ímíllédú ámúhake íhnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyeróné ámuha máaabúcuíhi. Aanée ímíáánéjuco múhdurá ámuha meicyahíjycýané ámúhake wájácútsóné tsarí ámúhake pájtyeróneri ámuha meíllityéne méimíllirá ámúhama teene o ímíbájchoténe. Áronáacáa ámuha tsamééréjuco eenée ímityúné méénúúbeke íhnáhó meúwáábóneri meimíbájchónéllii tsáhájucó ámúhá hallurí tene íjcyatúne. 12 Ehdúu ámúhake ó caatúnú Píivyéébedívú o bóhówájtsó ímíááné ámuha múhtsikye mewájyune. Tsáháa apáámútsikyéré ímityúné dáríwéjcatsímútsikyé tene ípíáábo o caátúnutúne. 13 Aane muurá

muhdúhjáa ámuhákye muhlsi menéhdújuco ámuha mejjcyánetu muhlsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájjyune.

Áaneri mítyane muhlsi méimíjyuuvéhi. Áhdurée Tíito ámuháváa panévatúré díbyeke meícúvénéllii imíjyúwu múhtsidívú wájtšineri éhniífnevu muhlsi méimíjyúúhií. ¹⁴ Áábekée muhdú ámuha mejjcyane o úúballéné ímí ijtšucunúúbe. Tehdu tene íjcyátújjjtori mújyú o íhjjyúváyónejjivari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha díbyeke meícúvéné tehdujuco. ¹⁵ Áánéllii mítyane éhniífnevu ámuhákye wájjyube ámuháváa díbye nénehji mecáhjútsóne ímí díbyeke meícúvehíjcyánélliihye. ¹⁶ Téhdure mítyane ó imíjyuuvé ímí ámuháma menáhbévájatsíiñe o wáájácúneri.

8

Píáábojčatsi

¹ Téhdure ó imíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóniá iññjiri íjcyané cahcújtso múnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyané diityédí ídáátsóvnema. ² Aame muurá tsaímíyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke. ³ Aane ó waajácú ímiááné ditye píáábohíjcyané íjcyátúrónetu diityéké ipíaabóné íimíllénélliihye. ⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake ditye píáábóne dsíidsí muhlsi diityé éllevu metsájtjeki. ⁵ Ávyetáa tsá muhlsi meijtsúcunútú ditye tsijtyeke píááboíñe. Áronáacáhjáa ihdyu muhlsi meúwaabóné illéébóne Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé díbyedívuréjuco íhvéjtsámeíñema. ⁶ Ehdúu Matsedóniá iññjiri íjcyané cahcújtso múnaa méénune imíwu muhlsi meijtsúcunúne Tíítóke menéé ámuhadítýú tsiíñe díbye dsíidsike iújcuté íhdée imyéénudu. ⁷ Muurá ámuha tehdujuco meméenuhíjcyané íñe Píívyéébeke meúráávyenéjcu. Aame ámuha ímí téjjjtoríjyuce meúwáábohíjcyámé múhtsikye mewájjyúhi. Áhdícyane óví ámuha meméenuhíjcyadú dsíidsídi mépíáábojčatsíhi.

⁸ Áronáa ihdyu tsá ámuhákye o táúhbatúne. Íllure ámuhákye ó waajácútsó muhdú ménahbému píáábócatsíhijcyané tehdu ámuha tsijtyeke mepíáábónetu mewáájácú ímiááné ámuha diityéké mewájjyune. ⁹ Muurá tsúuca ámuha méwaajácú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtšútuube íjcyároobe mewájjyuri íhdícyaabédú ícúbáhrámeíñe téénej téeveri tsaímíyé díbyema maávyéjuuteki.

¹⁰ Áánéllii ó imíllé ámuhákye o úwaabóné éhniífnevu ámuha meúráávye dsíidsídi mepíáábócatsíhijcyané muhdúhjáa éhne píjcyábari ámuha meújkenúdu. Áronáa tsá múu ímílléturóné pañe píáábotúne. Múu píaabó ímiááné ipíaabóné íimíllénema. ¹¹ Áhdícyane óví ámuha tsaímíyé mépíáábojčatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Áronáa tsá ámuhákye o néétu ámuha mepíáábóne bóónétu ílluréjuco mepíhtóveki. Muurá Píívyéébe ímí ijtšucunú múhduná mejjcyátsodúneri tsaatéké mepíaabóne. Tsá meke díbye éhniífnevu táúmeítýúne. ¹⁴ Muurá ámuha mepíhtótújjy tsijtyeke mepíáábohíjcyá tsájjyú téhdure ámuha mepíhtónetu ditye ámuhákye ipíáábo tšahdúré ímí ámuha mejjcyaki. ¹⁵ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Mítyane újcúmema áyánéwu újcúrómedívú tšahdúré újjeténe.” Ehdú nééne Píívyéébe waajácúháámitu.

Títóke tsatésí náhbenúne

16-17 Muurá íne ámúhadi o íjyácunúdüré Píívyéébe túkévéjtsóneri Tíito ámúhake ipiáábóiyóneri íjyácunúhi. Áánéllii muurá ávyeta imíllebe ámúha éllevu o wáalloóne. Aabe cáhawáá óví ámúhake aahívetéhi. Áánéllii mítyane o téhdujtsó Píívyéébeke.

18 Áábema ó wallóó tsijpi dííbyeke náhbénúíbyeke dííbyedítýú cahcújtsó múnáa ímí díbye úwaabóné néhíjcyáábeke. 19-20 Áábeke téhdure meménúme mepiáábójcatsíne dsíidsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtyécooca díbye múhtsikye ínáhbénu tsaímíyé muha teene metsájtye míamúnáa íjtsúcunútu muhtsi menáníyóne. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píívyéébeke muha maávyéjýtsoki. Áhdure díityéké muha mepiáábóiyóneri meijyácunúhijcyané téénetu dítye iwáájácuki. 21 Áánéllii muha méimíllé tsaímíyé teene metsájtyene ímí Píívyéébe múúhake íjtsúcunúki. Árónáa tsá apáábyeré díibye ímí múúhake íjtsúcunú ímí muha metsájtyeítýune. Téhdure muha méimíllé míamúnáa ímí múúhake íjtsúcunúne.

22 Aane íne Tíitómútsima ó wallóó ménahbe panévaré Píívyéébé icyánéjcu wákimyéi tsaímíyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meijcyane. 23 Aane tsáijyu múúne tsaate muubá Tíito íjcyane díllóhahchí múu néé tápiááboobe díbye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye dítye díllóhahchí múu néé Crijtoke ímí úráávyehíjcyámútsikye íllé cahcújtsó múnáa wáalloóne. 24 Ahdícýane óví ámuha díityéké mewájýune mééícuvé ímí ámúhake muhtsi meijtsúcunúmedi idyé tsijtye cahcújtsó múnáa ímíjyúúve teene iwáájácúnema.

9*Cahcújtsó múnáa wáábyuta dsíidsí pihcyúmeíne*

1 Áánetu dsíidsike mepihcyúneri mepiáábócatsíhíjcyánéjcutu tsáhájucu ámúhake íiná o nééityuróne. 2 Árónáa ó waajácú ímiááné ámuha Acááyá ííñújí cahcújtsó múnáa méimíllehíjcyaróné mepiáabóné tsijtye cahcújtsó múnáake éhné píjcyábatújuco. Ááneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá ííñújí cahcújtsó múnáake ó úúballéhi. Aane díityéké ímíwu pájtyeme éhnííñevu ímí piáábócatsíhíjcyáhi. 3 Aane o nééne íne ícyooa ó wallóó ménahbémuke dítye ámúhake ínéé apáhahchí ámuha mepihcyújuco dsíidsí bañúháñé ámúhadítýú díityéké o úúballéhíjcyátuki. 4 Tsáijyu múúne tsájjubaréi ámuha meújcutúnáa ellévú o péebema muurá tsaate díitye Matsedóóniá ííñújí múnáadítýú péhahchí tsaméhíjjuco menúócójpíveíne téeneri. 5 Ááné íhdétú ó imíllé ménahbémú Tíitomu ámúhake áahíveténé ámúhake dítye piáábóneri ámuha meúújetétsójúco múhduneríhýáa ámuha díityéké mepiááboíne menéhijcyáne. Ahdícýane óví ámuha meúújetétsó ímiááné ámuha mepiáabóné méimíllénema. Tsá idyé muha menééne íijyéveríyé ámuha meméénúityuróne.

6 Cáhawáá méijtsúcunuj, íllu muurá tsaate néehíi: Áyanéwu bájtsome áyanéwu ujcúhi. Áánetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi. 7 Ahdícýane íhdyu óví tsáápiitsa mepiáábohíjcyá ímiááné mepiáabóné méimíllénema. Tsá méimíllétúné pañe mepiáábóityuróne. Áhdure tsá tsijtye meke néénéllíihýeré mepiáábóityuróne. Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú ímiáánetúré méimílléne

mepiáábómeke. ⁸ Aabe ihdyu íhtsútuube íjcyaae óvli meke panévatúré piáabó ñná méhdityu ipihótótu téhdure tsíjtyeke mepiááboki. ⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Ídaátsojtéké piáábómedítýú tsá mújýú tene ábájíívémeítýúne.

¹⁰ Aane muurá ñne dííbyere panévare bajtsóháñé píívyétsóne tájpi meícyahíjcyaae ámúhake piáaboó ámúhá wákimyeítýu. ¹¹ Ehdú ámúhake éhñííñevu panévatúré piáabóiibye tsíjtyeke ámuha mepiáábohíjcyaki. Aane ámúhake muha meúwaabódújuco ámuha ménabhémuke mepiáábónéllii téhdújtsóimyé dííbyeke. ¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepiáábotú dítye pihtónetu. Muurá ámuha mepiáábóné hallúvú idyé téhdújtsóimyé Píívyéébeke. ¹³ Aane diityéké ámuha mepiáábóneri méwaajácútsó íniááné Críjtodítýú íjcyané uwááboju ámuha mecáhcujtsóne. Áánéllii Píívyéébeke iávyéjútsoone duurúvahíjcyaimyé pamévakéré ímí ámuha mepiáábohíjcyánéllííhye. ¹⁴ Aame ámúhake iwáýýúne ámúhá hallúvú piáabó táúméíí ámúhaj tééveri díbye diityéké piáábohíjcyánéllííhye. ¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtsó Píívyéébeke ávyetáa méjtsaméí píruúvé íjcyané piáabó Jetsocríjtoj tééveri díbye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoró míamúnáake tükévejtsóne

¹ Ehdú ñne ámúhake ó úwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtoó meke ídaatsólléne úwáábohíjcyádu. Áronáa muurá ó waajácú óhdityu ámuha múhdurá meíhýúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménéhíjcyá ámúhama o íjcyácooca ñná ámúhake o néétuube tsielletúré waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévétuube íhnáhó ámúhake o úwáábohíjcyáne. ² Aane ámúhake o ááhívetécooca tsá o ímíllétú ámuha óhdityu menéene cáhcújtsotumé íjcyadu o íjcyane. Ehdú íhýúvámema íhnáhó tééneri ó íhýúvaáhi. ³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Áronáa tsá ehdu nénehji tatsíjparíyé o méénúítýuróne. ⁴ Muurá Naavéné icyánéjcu ó tájhahíjcyá íhtsútuube Píívyéébé íhnáhooríye. ⁵ Muurá míamúnáa Píívyéébeke íehdúvállédúré íívame imítýájkímýeíñe óhdityu íhýúváronéñjí ó tájhahíjcyáhi. Áameke ó úwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyané uwááboju dítye icyáhcújtsóne ímíbáávyeki. ⁶ Ahdícyane tsúúca dííbyeke ámuha mecáhcujtsójúcúóórómedítýú tsaate díbye ímíllédú íjcyátúmeke íhnáhó ó úwááboóhi.

⁷ Muurá ámuha méjtsúcunú átéréejpi o íjcyane. Áronáa táájtsaméí tsá ámuha mewáájácútuúne. Muurá Críjtoéjpi o íjcyaae dííbye mémeri o úwáábohíjcyá tsíjtye dííbyeéjéte méénuhíjcyádu. ⁸ Aabe mítyájkímýeítýuubéré dííbyeke meuráávyénéjcutu ámúhake o tükévétsóhíjcyá íñnerí núcójpívétuubére. Áneri tsá ámúhake o tútávájtsotúne. ⁹ Ehdú ámúhake waajácúháámí pañe o nééne méjtsúcunúdí o méénúítýúné o íhýúváne. ¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhíjcyané atéréejpívá o íjcyaae ámúhadívú o úújetécooca ñná ámúhake o nééítýuube waajácúháámíríyé ámúhama o íhýúvahíjcyáne. ¹¹ Áánéllii ámúha éllevu o péécooca íhnáhó ámúhake o úwáaboó muhdú waajácúháámí pañe o néhíjcyádu. Ájýu botsíí waajácúimyé óhdityu íhýúvahíjcyáme.

12 Áronáa tsá o nemeítýú ímiáábé o íjcyane eene tsaate íhjuvavahíjcyádu. Muurá pámé ehniíñevu ímiáámé íjcyane íjtsúcunúmeíyómé íllure báñúmeíhijcyáhi. 13 Áánéllii tsá mújyú tehdu o íjcyátúneri o mítyájkímeyéítyuróne. Muuráhjáa ihdyu Píivýéébere oke néhdújuco íñe díbyé íhju o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Coríitori ó úllejé díbyere oke túkévéjtsóneri. 14 Aane ímichíi ámúhake Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úúbállétujkénúnéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhá túkévéjtsóobe o íjcyane. 15 Áronáa tsá o néetu apáábyéré ámúhá túkévéjtsóobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhake úwáábohíjcyámé íjcyánaáca. Apááñéré ó imillé ámuha ímíñeúvú mecáhcujtsóné Píivýéébé uwááboju díbye néené hajchótá ámúhama o íjcyaae o úwaabóne. 16 Aabe bóónetu téhdure tsícýoomíji múnáakéréjuco o úwáábotéíñe pajtyété uwááboju. Áronáa ihdyu o úwááabóte tsáijyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjuco tsíjtyé wákimyéi o cáávácútuki.

17 Ááné wákimyéiyi tsaate imítýájkímeyéíñe imilléme ihdyu óví díbyekéré mítyátsohíjcyáhi. 18 Áronáa ihdyu tsaímíyé tééne wákimyéi méénume tsá iye nemeítýuró ímiáámé íjcyane. Muurá ihdyu Píivýéébere díityéké bóhówajtsó ímí dítye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

1 Ehdu íñe ámúhake o nééne ihdyu óvíjyuco ehdícyároné pañe melleebúcunu. 2 Muurá ávyeta ámúhadi ó íjyácunúhijcyá muhdú Píivýéébe méhdi íjyácunúdu. Áábekée oke Críjto níwaavé ámúhake o túkévéjtsó díbye ímillédu ámuha meíjcyá ehne múúne wájpíikyéi úújétúne badsijcaya ájyu íjcyáiibye ímillédu íjcyadu. 3 Áánéllii ámúhadi mítyane ó íjyácunú Naavéné ámúhake Críjtodítýú sújrátsóiyóneri éhnehjáa Éébáke íñimyéj téeveri imyéénudu. 4 Muurá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju ámúhake o úwáábóné úníutu tsíhdyuréjuco ámúhake tsaate úwááboróné ímí ámuha melleebúcunúhijcyáhi. Áhdure ámuha méimíllehíjcyá melléebúcunúné Naavéné apííchotu ámúhake dítye úwaabóné tsúúca Píivýéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyaróme. 5 Muurá tsá táehniíñevu dítye íjcyatú eene ímí dítye úwaabóné ámuha meíjtsúcunúróme. 6 Ihdyúhde ímiááné tsá eene dítye imíwu 'cáto' néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Áronáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjuco íjcyane ámúhake o úwáábohíjcyáné panévaré ámúhama o méénuhíjcyánetu.

7 ¿Mítýá ámuháa méíjtsúcunú átéréepji o íjcyánéllii ámúhake áhdótsótuube pajtyéteju o úwáábóneri ímítýúné o méénume? 8 Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcújtso múnaa oke piáábóne tájpi o íjcyaae ámúhake o úwáábohíjcyá áhdótsótuúbe. 9 Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámúhake íñneri o pátsárijcyotúne. Tehdu muucá íñneri o pátsárijcyóíñejíivari. Áróóbekée Matsedóóniá íññújitu tsááne nahbému tsiiñe oke piáabóhi. 10 Ehdu íñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyáné uwááboju tápañe íjcyaae muhdú o ícyahíjcyáné o úúbálléé Acááya íññúji múnáake. 11 ¿Aanéhaca íñe ámúhake o wájyútúne íjcyaae ehdu ámúhake o nehíjcyáhi? Muurá Píivýéébe waajácú mítyane ámúhake o wájyune.

12 Aabe o méénuhíjcyádú éhniíñevu o úwááboó áhdótsótuubére. Áánetu eene o úwaabódú iúwaabóné nehíjcyarómé tsá pevénéré úwáábóityuróne. 13 Muurá

állíu múnaa Íjcyame Píívyéébé uwáábojtédí idíllómeíñe pánehjídú méénuhíjcyá ímiáámé Críjtó wákímyéi múnaa méénuhíjcyádu. ¹⁴ Aane ehdu némehji tsá pih̄totúne. Muurá dílbyere Naavéné ímiá uwáábóóbedi idíllómeíñe méhdivu bóhówáávehíjcyáhi. ¹⁵ Áánéllii muurá dílbyé ñcúve múnaa ímiá uwáábojte méénuhíjcyádu méénuhíjcyáhi. Árone ídátsó díityémá nijkévaáhi.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiíñe ámúhake o nées ámuha óhdityu menéetu mééídyu o íhjuváhíjcyáne. Ehdu ámuha óhdityu meíjtsámeíyóné pañe ih̄dyu óvíjyucu ámúhama o íhjuváhíjcyáne eene tsíjtye múhdurá iúwáábóóróneri mityákímyeíhíjcyádú téhdure o mityájkímyeíki. ¹⁷ Árónáa tsáháturo tene ímityú Píívyéébeéjpi o Íjcyabe o mityájkímyeíñe. Árónáa íñe muhdú o mityájkímyeí mééídyu o íhjuváné pañe. ¹⁸ Íñetúró mityá íjjenéré imyéénúróneri tsaate mityákímyeíhíjcyáhi. Aanéjii muhdú tsá o mityájkímyeítyú awáá Píívyéébé wákímyéi o méénuúbe. ¹⁹ Áánetu idyējuva ámuha panévare mewáájacumé žíveeki máállítsámeíhíjcyá iwáájacutúnéré íhjuváhíjcyámedívu? ²⁰ Ditye muurá ámúhadi páhduvaré ícúbáhraróné ámuha máaabúcuíhíjcyáhi. Muurá ámúhake íúnu múnaádú íjtsúcunúmeke ityáúhbáne ámúhá tsíeméné ih̄ñeríyējuco ditye díllóhíjcyáne. Áane ámúhake méénuhíjcyámé iávyejúúllétunema. ²¹ Áhdúwu muucá o méénutúné muhdú núcójpítsó o íjtsúcunúhi. Óubá o íhtsúhi. Ároobe ih̄dyu téhdure mééídyu o íhjuváné pañe o mityájkímyeí eene múhdurá imyéénúróneri ditye mityákímyeíhíjcyádu. ²² Muurá mityákímyeíhíjcyámé heeberéomú Píívyéébeéjé Aavarááúvuj tsíiménémúhaabe íjcyáneri. Árónáa muurá téhdure oo díityé múnáajpi. ²³ Áhdure mityákímyeíhíjcyámé Críjtó ñcúve múnaa íjcyáneri. Muurá téhdure dílbyé ñcúve múnáajpi o Íjcyabe díityé eh̄níñevu tééné déjúcotu o ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Muurá oke iwátsíhcyurónee, icyúvéhoójánurónee, dáríívehíjcyáme. Ánehjitu pívájjuvájucu o pájtyeténé dsíjivetu. ²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsíhcyúmé tamúnaa Íjcyarómé imyéénuhíjcyádújucu. Aane tsáhojtsíjjuvájucu tehdu oke ditye méénnune. ²⁵ Áhdure pápíhchúúíjjuvájucu oke ditye úmehéíyi wápáajcöne. Áánetu tsáijyúréi néwayúúnevuu oke aamúme. Áhdurée pápíhchúúíjjuvájucu cúújúwami óoma pámááveebe tsáijyu nújpcyó pañe o íjcyá tsájcoójii, tsápejcoo, Íjcyane. ²⁶ Ehdúu úlleebéré o péhíjcyáábeke patyéhíjcyáne pahúllévávú nújpcyój píñévvuu, cómiñévvuu, múubará Íjcyátútsíhvvuu, Íjcyane. Aabe tsáijyu ápíchó nééróméhíj jí píñe o ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, Íjcyáméj píñe. Téhdure o ícyahíjcyá cahcújtso múnaa Íjcyáturómé ménahbémudi díllómeímyéhíj jí píñe. ²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeíbyé ídátsó o májchóíyónéhjiri, o ádíyónéhjiri, o ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cúwátuube tsuucórí o ícúbáhrámeí o wájyamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsíjtye cahcújtso múnaa Íjcyáneri o íjtsámeíñe oke múhduúvurá patyéhíjcyáhi. ²⁹ Muurá tsaate ímityúné Íjcyáneri o ídáátsóvehíjcyáhi. Áhdure ditye ténejcúvú mýtátsójcatsíñeri o ídáátsóvérónáa tsátsii tsári oke patyéhíjcyáne. ³⁰ Aabe muurá o mityájkímyeíñe o ímílleca o mityájkímyeíyá ídátsó o néeróóbej téeveri

Píivyéébe bóhówájtsoemeíñeri. ³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkyé mújyú níjkéváityúné medúúrúvahíjcyaae waajácú ímiáánéjuco o néhijcyáne. ³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o íjcyácooca ávyéjuube Arééta tsíjpiikyé pícyoobe téhmetso tsaatéké técoomí llehówaanévú okéváa ditye iékééveki. ³³ Áronáacáa técoomí mǐjçótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvérújtsiyi níityétsó áachívújuco. Ehdúu téjyú o pállojçóhi.

12

Píivyéébe Páávoróké úújetsóne

¹ Aane tsá íñetú oke tene píáábóityuró o mítyájkímyeíñe. Áronáa ámúhake ó úúbállé ináhjáa nééiyóné Píivyéébe oke úújetsóné naavédú nééné pañe. ²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébe páñetúéhullévú níjkyeyíwú dílbyeéjpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúuca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Áronáa ihdyu tsá o wáájácútú páneeréé tájpiíma o péhahçíjyju, íhjáa mityá apáañéré táíbbuu péehí. Tsá o wáájácútúne. Apáábyéré ihdyu Píivyéébe waajácúhi. Áronáacáa ihdyu ímiááné ó úllejéhi. ⁴ Aabée muurá téhulle tsaimiyéjuco mejcyáítsihyi o íjcyaae ó lleebúacunúhijcyá tsaate íhjuvané tsáijyúubaré melléébohíjcyátúnéhjiri. Áanetúu oke bóijcyúmé muuca o úúbállétuki. ⁵ Áaneri o mítyájkímyeíyóné muurá tsá o ímíilletúne. Apáañeriyé ihdyu ó mítyájkímyeíyá íñe ídátso o néeróóbej téeveri Píivyéébe bóhówájtsoemeíñeri. ⁶ Áronáa tsá peveneré o mítyájkímyeítyuróne. Ó mítyájkímyeíyá ímiáánéjuco o méénuhíjcyáne. Áronáa tsá o ímíilletú oore o bóhówájtsoemeíñe. Óví ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa téeneri o mítyájkímyeíyóné íhdétú Píivyéébere íhvéjtssoobe Naavéné oke tútávájtsoobe ó ícúbáhrámeí ehne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídyu. ⁸ Áanéllíihyee Píivyéébeke 3-íjyúvá ó táúmeíyá díbye oke íbóhíítsóroki. ⁹ Áronáacáa oke neébe: “Óví uke o píáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátso íjcyamej téeveri ó bóhówájtsoemeí íhtsútúube o íjcyane.” Ehdúu oke díbye néénéllí íñe ídátso o nééroobe ó imíjyuhíjcyá tajtyéeveri díbye míamúnáake íhñáhoovu iúújétsoki. ¹⁰ Aabe íñe ícyooca panévariyé o ícúbáhrámeíyoobe ó imíjyúúhi. Muurá Críjtoke o cáhcújtsóné hallútú óhdi míamúnaa ícúbáhráabeke nehñíwu úbhahíjcyáhi. Aabe panévatúré ó píhtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú ó cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Coríntó cahçújtsó múnáadi Páávoró íjyácúntúne

¹¹ Ároobée ihdyu ímiááné meéídyu o íhjuvané pañe ó mítyájkímyeíñe. Ámuháa oke mítyájtsoótúme tsíjtyehjikeré maávyéjútsohíjcyánéllí oore ó bóhówájtsoemeíñe. Árome ámuha maávyéjútsooromé íñe oke ámuha meéhíiválléhíjcyáábe ehñííñevu tsá íjcyatúne. ¹² Muuráhjáa ámuháj píine uwáábori o íjcyaae panévariyé o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcuuhíjcyáhi. Áijyúu páhdúváré nénehji méénuráítyúronéhjí o méénúneri ó bóhówájtsoemeí ímiááné Píivyéébe uwááboobe o íjcyane. ¹³ Ároobée tsá ámúhake tsíeméné o táúmeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekée o méénudu. Aanéubá ámuha méjtsúcunú ámúhakeé o ehñíiválléne íñá o táúmeítyúne. Árone ihdyu óvjyácóóne.

14 Aabe icyooca tsiĩne ó ijcyátsiivyé tsúúca pápíhchúújyúvájucó ámúhake o ááhívetéki. Aabe tsá ĩnerí ámúhake o ijyévéjtsóityúne. Tehdu ámúhake dsíĩdsike néhcotéébé o pééíñejĩvari. Íllure ihdyu ámúhake o píáábo ó peé éhne múúne téene tájpi ĩtsĩme ijcyaiñé cáánímutsi méénudu. Tsá muurá ĩtsĩme wákímyeítyuró cáánímutsi téene tájpi ijcyaiñe. 15 Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyóné pañe ámúhake ó píaabó ímityúné pañevú ámuha memújtátuki. Mityane muurá ámúhake ó wajyú íhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónááca.

16 Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhijcyané íllurévá o állĩne ĩnerí ámúhake o ijyévéjtsótúné o néhijcyároobe ĩné hallúvúrá o dsíĩdsívahijcyáne. 17 ¿Acáa íllure ámúhake o állĩne ó wallóó tsaateké ámuha éllvu? 18 ¿Mityá téjyúu ámúhake álliibe Tíítóo? Áánerá tsaahdúré muhcsi dííbyema méjyácunúhijcyá ámúhake mepíáábóíyóneri. Áánéllihyée dííbyeke o néé tsjpi ménáhbema dítyétsí ámúhake íááhívetéki.

19 Ámuháubá méjtsúcunú ámuha oke mewájyukíyé ehdu ámúhake o néhijcyáne. Muurá Píívyéébe waajácú Críjto mémeri ámúhake muha mepíáábo ehdu ámúhake o néhijcyáne. Aane muurá ámúhake táñahbémuke éhniĩnevu ó píááboo dííbyeke ámuha ímí meúráávyeki. 20 Muurá tsá ímí oke tene pájtyétyuró ámúhake o ááhívetéébé múhdurá ámuha méjcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámúhake ímí tene pátyétyuró téené hallútú ámúhake o neéneé. Áánéllii ó ijyácunúhijcyá ámuha meúhbájcatsítyúróneri, ámuha menómítááavájcatsítyúróneri. Áhdure ó ijyácunúhijcyá iye tsaate ímí ijcyáíyóneri tsúúrámeítyúróneri, ámuha maállíiúúnújcatsítyúróneri, ámuha memítyájkímyeítyúróneri. Tehdu ámuha medáríívécatsíñé nájcaúvú ámuha mewáchájánújcatsítyónéllii ihdyu ámúhadi ó ijyácunúhijcyáhi. 21 Aane tsáijyu múúne ténehji ámuha meihvejtsótúnáa ámúhake o ááhívetéhájhíi muurá Píívyéébé úmíwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcójpíveéhi. Muurá ámuha ímíñejĩ ihdícyáméhjima medómácócatsíhijcyané tsá meihvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panéváré ímityúné ámuha méméénuhijcyáhi.

13

Páávoró pítyajcöne

1 Muurá pápíhchúújyúvájucó ámúhake o ááhívetéíñe. Áijyu eene ímityú icyahijcyámé hallúvú mítyétsíuba, pápíhchúúmeváuba, úúbálléhajhíi tehdjúcooi teéne. 2 Muuráhjáa éjyu ámúhake o ááhívéjeebe tsúúca íhnáho ámúhake ó úwaabó pámeere ímityúné méénuhijcyámeke. Aane íñe tsiĩne píéhdúré tsíhyullétú ámúhake ó úwaabóhi. Aabe icyooca ámúhake o ááhívetéébé tsaate páhdure néémedi tsáhájucó o ícúvéityúne. 3 Áijyu ámuha méwaajácúu muhdú tajtyéeveri Críjto íhjyúvahijcyané ámuha mewáajácúíyóneri méjyácunúhijcyáne. Díbye tajtyéeveri nééne állii ijcyátúnéllii imíllebe muhdú dííbyé íhstútú ijcyane ámuha mewáajacúne. 4 Dííbyekée ímiááné páwachékevu dsíjívetsómé átérééjpidi idíllónema. Áróobekée Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe ijcyá icyooca íhstútuubéréjucó.

Aane dífbyekée pájtyedu íivane tsáijyu ó ícúbáhrámeihjcyáhi. Áronáa dífbyedívú o cátsípáávehjcyánéllii oke piááábohíjcyaaabe téhdure ámuéhake o piááboki.

⁵ Aane cáhawáá ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méjtsaméj. ¿A ímiáané tsúúca ímí ámuha mecáhcujsó Píívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácurá Jetsocríjtó pájyuvaré ámuháma íjcyane? ¿Mityá íllure ámuha maállíne ménéhíjcyá dífbyeéjté ámuha méjcyanej? ⁶ Áronáa íhya mityá ícyooca tsúúca ámuha méwaajácu ímiáané dífbyeéjpi o íjcyane eene állíu múnáájpidi oke ámuha medílllohíjcyáme. ⁷ Muurá Píívyéébeke piáábó ó táumeihjcyá ámuhá hallúvú ímityúné ámuha méjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke íjtsúcunúki. Muurá oke ditye múhdurá íjtsúcunúroobe ó ímíllehíjcyá ámuha ímiááméré méjcyane. ⁸ Aabe tsá mújyú állíuri o íhjúvatúne. Ímiáaneríyé ó íhjúváhi. ⁹ Áanéllii íllure ó ímíjuhíjcyá oke ditye éhdíiválléroóbe. Ehdu oke ditye íjtsúcunúroobe ámuéhake o piáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcujsoki. Ámuhá hallúvú piáábó ó táumeihjcyá ímí dífbyeke ámuha mecáhcujsoki. ¹⁰ Ehdu íñe ó caatúnú ámuha meímíabáavye ámuéhake o ááhívetécooca íhnáhó ámuéhake o úwáábótuki. Píívyéébee muurá íhnáhoovu oke ajcú dífbyeke meúraávyénéjcutu ámuéhake o piááboki. Tsáháa téenevu oke díbye ajcutú ámuéhake o tútávajtsoki.

¹¹ Aane óví ámuha táñahbémú ímí méjcyame métsúúrámei Píívyéébema ámuha tsaimíyé méjcyáíyóneri. Aane óví dífbyeréjuco ámuéhake iwájyudu íjcyaaabe piabóné tsaimíyé ámuha méjcyaki. ¹² Áanéllii ámuéhake o néé ámuha ímiááméré méjcyáne medúúrúvájcatsíki. ¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámuéhake duurúváhi.

Ahdícyane ihdyu óví Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe Jetsocríjtoj téeveri íapíichó mépañévvú ípícyóneri meke tehméhi. Áyu tehdújuco.

GÁARATA

Garáátsiári Ijcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o Ijcyáábekée Píivýéébe oke picyóó uwáábóóbedivú Jetsocrijtokeri íbóhíitsóóbej tééveri. Tsáháa míamúnaa oke pícyootú téénevu. ² Aabe íñe ílle óoma Ijcyámema íhyaami ó caatúnú elle Garáátsiá íñújiri ámuha cahcújtso múnnaa mejjcyáme éllevu. ³ Áámeke óvíi ámúhake Méécááni Píivýéébe píaabó Máavyéjuube Jetsocrijtokeri tééveri íbúwajíi ámuha mejjcyaki. ⁴ Muuráhjáa díbye ímillédújuco mewájyuri Jetsocrijtóo dsíjivéné íjji ímityú meke mújtatsójúccóórónetu meke ípájtyetétsoki. ⁵ Áánéllii metsu dífbyeke maávyéjútso mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

Tsá tsiíñe Ijcyatú meke pájtyetésóiyóné uwááboju

⁶ Áronáa múhdurá oke pájtyéné Píivýéébeke ámuha mecáhcújtsonetu tsíhdyuréjuco meíjtsámeíñe. Ááneráhjáa tsúúca ámuha ímí mecáhcujtsó meké iwájyúne Críjtokeri tééveri méema díbye méenune. Ááné mutsííenéréjuco ámuha tsíjijtójiriyé meúwáábócatsíhijcyáne. ⁷ Áánerá tsá tsiíñe Ijcyatú meke pájtyetésóiyóné uwááboju. Íllure ámúhake tsaate íállíñe tsíjijtójiriyé íúwáábóneri máváríchohíjcyá Críjtodítýú Ijcyáné uwáábóju ámúhake ímújtatsóroki. ⁸ Ehdú uwáábóhijcyámé hallúri apíchó teéne. Muurá o Ijcyároobe tsíjijtójiriyé o uwáábóca téhdure Píivýéébe óhdi ícúbáhráiyáhi. Áhdure níjkyéji múnáajpi Ijcyároóbedi ícúbáhráiyóobe tehdu díbye méénuca. ⁹ Aanée tsúúca éjyú ámúhake o úúbállóné íñe tsiíñe o úúbállé tsaate Críjtodítýú Ijcyáné uwááboju tsíjijtójiriyé uwáábóhájchíi Píivýéébe díityédí ícúbáhraíñe.

¹⁰ Ehdú íñe ámúhake o nééne méjtsúcunúdí míamúnaa ímí oke íjtsúcunúrokiyé o íhlyúvahijcyáne. Píivýéébere íhdyu óhdivu tújkevélénérijyúco o tsúúráméíhijcyáne. Muurá míamúnáamáyé tsaimiyé o Ijcyáne o ímílleca tsá Críjtóo ícúve múnáajpi o Ijcyáityuróne.

Páávoru uwááboobe Ijcyane

¹¹ Aane íhdyu ó ímíllé ámuha táñahbémú mewáájacúné íñe dífbyé uwááboju míamúnáa íjtsaméi Ijcyatúné o uwáábóhijcyáne. ¹² Tsáháa múha oke úwáábotú teéne. Dífbyeréé íhdyu páñetu Jetsocrijtóo óhdivu bóhówajtsóné íñe o uwáábóhijcyáni.

¹³⁻¹⁴ Muurá ámuha méwaajácú múhdúhjáa tújkénú o dáríivéméíhijcyáné tamúnna múhdurá Píivýéébeke úráávyehíjcyajíjtó o úráávyéjyú. Téjijtóo ávyéta ímí o waajácú tsijtye tátyujkévéjete Ijcyáromé ehnííñevu. Aabée téjyú ímiáánéhacáa Críjtóo cahcújtso múnnaa Ijcyámedi o ícúbáhráhíjcyá dítyévaa téenetu íhvetéroki. ¹⁵ Áronáacáhjáa íhdyu pámeeke iwájyudu Ijcyaaabe Píivýéébe tsúúcajátújuco ói o tsíímávámeityúné íhdéjuco oke íjúcuíñé wábyujtsóne. ¹⁶ Aabée oke waajácútsó Ílli Jetsocrijtodívú dífbyedítýú Ijcyáné uwáábojúvú ámúhake jodíómú Ijcyatúróméke o wáájacútsoki. Ááneríi tsá múúmá o íhlyúvatúne. ¹⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri dífbyé uwáábo múnnaa táíhdejuco

Íjcyaróme éllevu tsá o péétu diityémá téeneri o íhgyúvaki. Aráábíá iĩnújivúrée o péébe téhulle íinébárá píívyétúsihi o ícyahíjcyátsihdyu tsiĩne ó oomí Damájcovu.

¹⁸ Átsihdyúu botsíi Jerotsaréevu tsiĩne pápíhchúú pijcyábatu o wájtsiibe o péé Péedoró éllevu díbyema o íhgyúvaki. Áábemáa técoomíyí ó íjcyá 15 coojíva. ¹⁹ Áijyúu tsá tsijtye Jetsóó uwáábó méénuhíjcyámeke o ájtyúmitúne. Apáábyekéree ó ájtyumí íñahbe Jacóóboke.

²⁰⁻²¹ Átsihdyúu o péé Tsíírímá Tsírítsiá iĩnújicúvu. Ehdu íñe ámuha éllevu o cáátúnúné pañe o néene Píívyéébe waajácú ímiáánéjucu íjcyane ámúhake o úúballéne. ²² Áábekée oke tsúuca téhullé múnáa waajácúhi. Áánetúikyée tsá Jodéá iĩnújiri íjcyané cahcújtso múnáa oke wáajácútu. ²³ Apááñéreváa lléébohíjcyámé tsaate óhdityu néhijcyáne: “Éhnee éjyju Críjtoke mecáhcujtsoné hallútu ávyetá ícubáhrá méhdi méénuhíjcyaabévá muhdú ícyooca teene úwáaboobéré pehíjcyáhi.” ²⁴ Ehdúvaa tsaate óhdityu néhijcyané illéébóne mítyane Píívyéébeke duurúvahíjcyáme.

2

Páávoróké uwáábojte wáajacúne

¹ Átsihdyúu tsúuca 14 píjcyá pájtyéné boone tsiĩne Jerotsaréevu o péébema Benabéemútsí Tíítóma péehíi. ² Áámútsimáa o péé téhullévú Píívyéébere oke túkévéjtsóneri. Áijyúu tsamééré técoomí cahcújtso múnáa túkévéjtsote píhcyáávemeke ó úúballé íñe ámuha jodíómú íjcyátúrómeké o úwáábohíjcyánetu muhdú oke ditye íñéekíi. ³ Áronáacáa oke nééme tehjújuco o úwáábohíjcyáne. Aamée tsá ñná néetu Tíító óoma íjcyaaabe kíhdyahírótsámeityúnetu. Tsáháa díbye kíhdyahírótsámeityú jodíómuube íjcyátúnéllíihye. ⁴ Áronáacáa íjcyámé tsaate illure iállíñe ímiáámédú múúhake náhbévahíjcyáme. Aamée imíllé Críjtoéjté muha meíjcyame tééné taúhbaju meméénújúcóótúmeke tsiĩne múúhake téénevu ííbúwajtsóne. ⁵ Áróneríi tsá muha meíicúvetú Críjtodítyú íjcyané uwááboju mecáhcujtsoneríyé mepájtyeténetu ámúhake muha memújtátsótuki.

⁶ Aamée táehníñevu íjcyarómé túkévéjtsote tsá oke béhné uwáábó téénetu méénutúne. Áronáa tsá o íjyáacunútu ditye táehníñevu íjcyáneri. Muurá Píívyéébe tsaahdúré meke íjtsúcunúhi. ⁷⁻⁸ Aamée ímí íjtsúcunú Péedorókée tamúnáa jodíómú uwáábóóbedivú ípicyohdu téhdure oke Píívyéébe pícyoone ámuha jodíómú íjcyátúrómé uwááboobe o íjcyaki.

⁹ Aanée páñétúejte Péedoroo, Jóoaá, Jacóóboo, íjcyame ímí íjtsúcunúne múhtsikye Benabéema mítyane dúúrúvaméré néé muhtsi tééné wákimyéí meméénu jodíómú íjcyátúmé pañe téhdure tamúnáa pañe tééné wákimyéí ditye méénúné tujkéveri. ¹⁰ Áánemáa múhtsikye nééme muhtsi mepíáábohíjcyá ídáátsóméhjike. Aanée ímí ó íjtsúcunúhi.

Péedoróké Páávoró úhbane

¹¹ Áronáacáa Péedoróké Ajtiokííavu ó tsijpájúú díbye múhdurá íjcyané hallútu. ¹² Muuráhjáa ámuha múnáa jodíómú íjcyátúmema díbye májchórónáa tsaate múúha múnáa Jacóóbo hájkímú íhdeéne taúhbaju úráavyehíjcyámé técoomívú wájtsímedítyú waabe diityedí íillityénema. ¹³ Áábedítyúu ííwáne

tsijyte tamúnaa tsúuca cahcújtso múnaa Ijcyarómé téhdure wááhií. Áhdurée táñahbéébé Benabée diityédítúyú ñíwáne wááhií. ¹⁴ Ehdúu tsúuca cahcújtso múnaa Ijcyarómé dáriíwemeíñé hallútú Péedoróké pámeere pihcyááve múnááj piínévú o néehíí: “Muúbej, uu muurá jodíómuube u Ijcyároobée tsúuca ú ihvejtsó ihdeéne táuhbaju u úráávyehíjcyáne. Aabe ¿íveekí ténevu ú táuhbahíjcyá memúnaa Ijcyátúmeke teene u úráávyécóóbejñívari?” Ehdúu o nées Péedoróke.

Mecáhcújtsóneríyé mepájtjeténe

¹⁵⁻¹⁶ Muurá muha jodíómú pañétúejte Píivýébeéjté meijcyame tsúuca méwaajácú Moitséeúvuj téeveríí múúhá ihde múnáaúvuke díbye ájcúné táuhbaju muha meúráávyeróné múúhakye pájtjetétsóityuróne. Apááñéré ihdyu Jetsocríjtóo mewájjyuri dsíjivéné pamévare mecáhcújtsómeke ímiáámedi dílloobe.

¹⁷ Aane dílbyej téeveri Píivýéebema meímíbaávyéíyóneri met-súúrameihijcyámé méwaajácú ímiááne ímityúmé meijcyane. ¿Áánélliihyéhaca Críjto nééjuriyé ímityúmé méicyahíjcyáhi? Tsáhaá. Tsá tehdu tene néétune. ¹⁸⁻¹⁹ Muurá teene táuhbaju o úráávyéroobe tsá Píivýéebema ímí o Ijcyáityuróne. Áánéllii ténejcútú o ijcyá dsíjiveebédú teene o úraavyéjúcóótúnélliihye. Aabe ihdyu icyooca ó tsúúrameihijcyá muhdú Críjtoj téeveri tsaímíyé Píivýéebema o Ijcyáiyóneri. Muurá o ihvejtsójúcooróné tsiíne o úráávyéhajchíí oore ó tútávajtsáméiíhi. ²⁰ Áánéllii tsá o ímillédú o Ijcyájúcootúne. Icyooca ó ijcyá Píivýéébe Hajchíí tawájjyuri dsíjivéébeke o cáhcújtsoobe oke túkévéjtsóné pañe. ²¹ Aane tsá mújjyú o ihvéjtsóityuró mekéé ídaatsólléne mééma díbye méénune. Muuráhjáa teene táuhbaju néhdu meijcyánejté téeveríyé ímiáámedi meke díbye díllooca Críjto dsíjivéné tsá íñetú meke píáábóityuróne.

3

Críjto meke pájtjetétsóne

¹ ¿Áyu ámuúha Gááratá cahcújtso múnaaj! ¿Múamíí ámúhakye tútávajtsómé tsáhájucó ímí ámuha meúráávyetú Jetsocríjtóo mewájjyuri páwachékevu dsíjivéné mecáhcújtsóneríyé mepájtjeténé ámúhakye o úwaabóne? Áaneráhjáa tsúuca ámuha ímí méúraavyé téene úwááboju. ² ¿Acáa tsá Píivýéébe Apííchó ámúhá pañévú úcáávetú teene ámuha mecáhcújtsóijyu? ¿Mityá ítyaúhbjúrée ámuha meúráávyenéllii ámúhá pañévú úcaavéne? Áyu cána oke menej. ³ ¿íveekí ayájú allíurá ámuha menééme múhdurá médáriíwemeí tsúúcajáa Píivýéébe Apííchó túkevéjtsó pañe ámuha meijcyame? ¿Aca ámuha méjtsúcunú ámúhá íhnáhooríyé tsaímíyé dílbyema ámuha meijcyáiyóne? ⁴ ¿Muhdú bañúháñé ámuha téene hallútú meícúbáhrámeihijcyáné íveekí méihvejtsóhi? ⁵ ¿Mityá ámuha méjtsúcunú Píivýéébe táuhbaju néhdu meijcyánéllii díbye mééma méénúraítyúronéhíí méénuhíjcyáne? Muurá ihdyu Críjtoke mecáhcújtsómé pañévú Ípííchó ípícyóónej téeveríyé mééma méénuhíjcyaaabe ténéhji.

⁶ Muuráhjáa Aavaráaúvú ímí dílbyeke cáhcújtsónéllii ímiáábedi dílloobe dílbyeke. ⁷ Áánéllii ímí Píivýéébeke mecáhcújtsómé dílbyeúvúj tsíménémúhaabe méijcyáhi. ⁸ Tsúúcajátújucóhjáa muurá mee pámeere ámuha jodíómú meijcyátúrómema tsaímíyé dílbyema meijcyaiñé Aavaráaúvuke díbye íllu

neéeneé: “Ímí oke u cáhcújtsónéllii dijtyééveri pámeere íññújiri íjcyámeke ó piááboóhi.” Ehdúhjáa neebe Aavaráaúvuke. ⁹ Aane muurá téhdure Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke piááboobe dílbyekée ipíaabódu.

¹⁰ Áánetu eene taúhbaju iúraávyeneriyé ipájtyetéiyóné itsúcunúhíjcyámé hallúri ápichó teéne. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu neéeneé: “Píivyéébé taúhbaju múhdurá úráávyehíjcyámé hallúri ápichó teéne.” ¹¹ Aane muurá méwaajácú teene taúhbaju néhdu íjcyááyóneri tsúúrámeyómé tehdu íjcyátúmeke Píivyéébe ímiáámedi díllóityúne. Íllu tsiíñe neéne dílbyé waajácúháámitu: “Píivyéébeke ímí cáhcújtsómeke ímiáámedi dílbye díllome pájtyeteéhi.” ¹² Áronáa teene taúhbájutu Píivyéébé Moitséeúvuj téeveri meke íajcúnetu neeráhi: “Páneere taúhbájúúné néhdu tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyetéiyáhi.”

¹³ Áronáacáa tehdu mejcyátúné déjúcotu méhdi dílbye ícúbáhráiyóné íhdétú tsúúca Críjto meke iwájyúne pájtyetétsóhi. Muurá dílbyé waajácúháámitu neéeneé: “Ímityúmé átéréejtéké cáámetu úmáhájcutu pícyóóme.” ¹⁴ Ahdújucóhjáa muurá Píivyéébe Críjtoj téeveri pámeekéré piabóné jodíómú íjcyátúrómhjima Aavaráaúvukée íñéhdújuco. Áhdure Críjto pámeere dílbyeke cáhcújtsómeke ájcuú Íapíichotu ípyéé íñéhdújuco.

Píivyéébe Aavaráaúvuke pítyajcóne

¹⁵ Aane cáhawáá ámuha táñahbémuke o neé muhdú maállityu meméénune. Muurá tsaatémá tsané wákimyéí meméénu tééné waajácúháámitu memémé mecáátúnúné boone tsáhájucó múha tsíhdyuréjuco mejtsaméí cápáyoáoóityuróne. ¹⁶ Ahdúhjáa muurá Píivyéébe Aavaráaúvuke neé dílbyéj tsíménémúháábedítú tsáápiikye ipícyooíñe míamúnáake pájtyetétsóíilbyeke. Tsáhájáa dílbye iwaajácúháámitu néetu pívámeváké ipícyooíñe. Neebéhjáa tsáápiikyéré ipícyooíñe Jetsocríjtoke. ¹⁷ Muuráhjáa dílbyeúvuke Píivyéébe ipítyajcóné boone 430 pijcyábatu ítyaúhbajúvú jodíómuke ajcú Moitséeúvuj téeveri. Áronáacáa tsá tééné hallúhcuri dílbyéé Aavaráaúvuke pítyajcóné wáajácúratúné íjcyatúne. ¹⁸ Muuráhjáa teene taúhbaju meúraávyeneriyé mepájtyetécá álliúreyó teene dílbyeúvukée Píivyéébe pítyajcóne. Áronáacáa muurá dílbyeke íñéhdújuco dílbye méénune.

¹⁹ ¿Aanéé íveenévurá ájcuube teene taúhbajúvú meke tene ipájtyetétsokííñvari? Muuráhjáa ihdyu teene níjkyéji múnáaj téeveri pícyoobe mewáájácu múhdurá meícyahíjcyané Jetsocríjtóí bóhówáávétúné hajchóta. ²⁰ Áronáacáa tsá tehdu Píivyéébe Aavaráaúvuke tsíjtyej téeveri pítyajcotúne. Muuráhjáa ihdyu ávyeta dílbyere dílbyeúvuma ihjyúváhi.

Píivyéébé taúhbaju

²¹ ¿Áánélliihyéhaca Moitséeúvuj téeverí dílbye meke ítyaúhbajúvú ájcuune tútávajtsó dílbye méema imyéénuíñe neéeneé? Tsáhaá. Muuráhjáa tene néhdu mejcyáneriyé mepájtyetécá ímiáámedi meke díllóiyooobe teene meúraávyémeke. Aacáa tsá mepájtyetéíñe tsíjijtóríyéjuco dílbye méénúityuróne. ²² Áronáa muurá dílbyé waajácúháámitu neéne ímityúné pañe mejcyame Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke dílbye pájtyetétsóíñe.

²³⁻²⁴ Muuráhjáa ímiááné éhne múúne tsíméké metúkëvejtsodú taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyá Jetsocríjtóí méhdivu bóhówáávétúné

ihde. Aabée méhdivu bóhówáávéébeke mecáhcújtsómeke bótsíi Píívyéébe ímiáámedi dillóhi. ²⁵ Aame ícyooa tsáhájucó taúhbájú túkevjtso pañe mejjcyájúcootúne. ²⁶ Ícyooa méjicyá Píívyéébej tsíimeréjucó pámeere Críjtoke mecáhcújtsóme. ²⁷ Muuráhjáa ímiááné dííbyeéjté mejjcyáné uubállé metsójtso tsámeímyé méjicyá dííbyedúrjúco. ²⁸ Áánéllii tsá menééityuró tsíjtyere jodiómú íjcyane. Téhdure tsá menééityuró tsíjtyere griéégómú íjcyane. Áhdure tsá menééityú tsaate ímí íjcyánáa tsaate tsíjtyé hójtsí pañe íjcyane. Muurá ihdyu pámeere tsííne míamúnaa íjcyaróméhjima wajpíímuma waalléemú méjicyá tsamééré Críjtoéjte. ²⁹ Ehdu pamévare dííbyeéjté mejjcyame méjicyá Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe. Áánéllii téhdure méwáabyuta teene dííbyekée Píívyéébe íajcuíne nééneé.

4

¹ Cáhawáá méjtsúcunuj, muurá tsaapi tsíimene cááni dsíjívéné boone dííbyé tsíeméné aabájaabe íjcyáíbye íáyáné hajchótá ihdícyaabédú íjcyá tsaaté hójtsí pañe. ² Aabe íbúwajíí ícyahíjcyá cáánívúu díityéké téénevu níwaavémé díbye kéémécooca dííbyeke ájcuííbye. ³ Áhdúu muurá éjyú méicyahíjcyá taúhbaju meke túkévjtsóné pañe Críjtói méhdivu bóhówáávéetúné hajchóta. Aamée méitsúcunúhijcyá teene meuráávyéneríyé mepájtyetéiyóne. ⁴ Árónáacáa Píívyéébe Íllíkye meéllevu wállóoííne éévé úújeténéllii bóhówááveebe wállé ííbúwá déjucóvú íípívyééénema. Áábekée dille tsíimávaabe keemévé téenere Moitséeúvuj téeveríí díbye ájcúné taúhbájú pañe. ⁵ Áhdúu Jetsocríjto méhdivu íbóhówáávéne meke ímíjpyetétsó taúhbájúu meuráávyerómé ímityúmé mejjcyámeke bótsíi Píívyéébe ítsíimedi ídíllóki. ⁶ Aane ímiááné dííbyej tsíimé mejjcyane méhdityu íbóhówaúcunú mépañévu pícyoobe Ípííchó Íllij téeveri. Áánere muurá meke túkévjtsóneri dííbyeke mecáánivámé ménéhíjcyáhi: “Llihíyo múúháj Caánij.” ⁷ Aane ícyooa dííbyej tsíimé mejjcyámé hallúrí tsáhájucó íná íjcyatúne. Áánéllii meke ájcuííbye íavyéjvu Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej téeveri.

Cahcújtsó múnáadi Páávoró íjyáacunúne

⁸ Muuráhjáa ihdyu éjyú ámuha Píívyéébeke mewáájacútúnéllii ihdícyanéhjí mecáániváné méíicúvehíjcyáhi. ⁹ Áánetu ícyooa tsúúca ámúhake díbye wáájacúmé ámuha méjicyá dííbyeéjte. Árónáa jíveekí ámuha méimíllé tsííne íhdééné taúhbaju meúraavyéne? ¿Mityá ámuha méimíllé tsííne tééné pañe mejjcyane? ¹⁰ Muurá ámuháí méjtsúcunúpi eene ténévá píjcyábádú, ténuhbávadú, kéjcoojíí ámuha Píívyéébeke medúúruváhíjcyánetu ámúhake díbye ímiáámedi díllóiyóne. ¹¹ Ehdu ámuha múhdurá medáíívémeíínetu ámúhadítúyó o néé bañúháñéubáhhjáa ámúhake o úwáábohíjcyáne.

¹² Árónáa ihdyu ámuha táñahbémuke o néé íhdée ámuha meícyahíjcyáné meúraavyéjúcóótuki. O íjcyadúrjúco mejjcyane. Muuráhjáa tujkénú ámúhake o úwáábócooca tsá oke ámuha metsárilletú tsíjijjtóréjúco o úwáábórónáaaca. ¹³ Muuráhjáa téjyú ámúhake ímiáájú ó úwáábohíjcyá táhálluúneri o chéméroóbe. ¹⁴ Áróobekée muurá ámuha oke éhdiíwáalletúméré tsaimíyé mewáátsúcúpéjtsóóbeke méíicúvehíjcyá muhdú Jetsocríjtomútsikyé níjkyéj

múnáájpiima ámuha meíícúvetyódu. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ámuha mepíívyetécá táhálluúúú oke mecápáyoácóiyá ámuhá hálluúúúnetúréjuco. Áámeke ¿íiná ámuhákye pájtyeme íveekí tsáhájuco óhdi ámuha meíícúvetúne? ¹⁶ ¿Ámuháubá méjtsúcunú ámuhákye o tsárílléne ehdu o néhijcyáne? Muurá ihdyu ímiááne tehjúuco ámuhákye o néhijcyáne.

¹⁷ Muurá eene ámuhákye íine ímíjyaú úwáábóhíjcyámé tsá ímiá úwáábó méenuhíjcyatúne. Íllure muurá ámuhákye óhdiyty ímújtátsóro úwáábóhíjcyámé díityé uwááboréjuco ámuha meúráávyeki. ¹⁸ Áronáa ihdyu tehjúúucooíyó ímiá uwáábó ámuhákye imyéenu ámuhádi dítye tsúúrámeíñe. Tsá idyé ámuháma o íjcyáneíllíhyéré ámuhádi dítye tsúúrámeíhíjcyáítyuróne. ¹⁹ Aane ámuha áátsímédú menéeme tsííñe múhdurá medáráíveimeíñe ídátsó oke pájtye ehne múúne walle ítsímáváne ávyeri ícúbáhrámeídyu. Aabe ámuhádi ó íjyáacunúhíjcyá Críjtokeréjuco ámuha mecáhcújtsóne díbye íjcyadu meíjcyáíyóneri. ²⁰ Múhduúvúrá ó íjtsúcunú ehdu ámuha meícyahíjcyáne. Áánéllí ihdyu múhdutúiyó ícyoocaré ámuháma o íjcyane ímiñeúvú ámuhákye o úwááboki.

Agáama Tsááramúpidítýú íjcyáne uwááboju

²¹ Muurá ámuha méjtsúcunú Moitséeúvuj téeverí Píívyéébe meke ájcúné taúhbaju néhdu meíjcyáne mepájtyeténe. ¿Aca tsá ámuha mewáájácutú muhdú dííbyé waajácúháámitu tene cáátuváne? ²² Muurá téhaamítú néene Aavaráaúvúhjáa míityétsikye tsíímáváne. Páñétúelle mewadívúhjáa tsíímávaabe tsáápiikye. Áánetúhjáa tsíjpiikye tsíímávaabe íúnú múnáálledívu. ²³ Aanéhjáa íúnú múnáálle Agáadívú díbye tsíímávaabe íhdícyaabéré íñe meíjcyadu. Áánetúhjáa páñétúelledívú díbye tsíímávaabe dííbyéjuco Píívyéébhjáa díityétsikye íajcuíñe néhíjcyaaabe. ²⁴ Ehdúhjáa tsíímávamúpí Píívyéébe míamúnáake míjijtócuri túkévajtsoíñe. Diilléhjáa muurá Agááj tsííménémúhaabe tsíjtye hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco Moitséeúvukée Tsinaíí caméhabúvú Píívyéébe ítyaúhbajúvú ájcúné pañe íjcyame ícyahíjcyáne. ²⁵ Áánéllí muurá téhbau Aráábíá íñíjiri íjcyahbáú memévá díílleúvu déjutu. Muurá Jerotsaréeri íjcyame taúhbájú pañe ícyahíjcyá díílleúvúj tsííménémúhaabée tsíjtye hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco. ²⁶ Áánetu ihdyu níjkyejiri íjcyáne Jerotsarée múnaa meíjcyame tsáhájuco téené pañe meíjcyatúne. ²⁷ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu néene Tsááradityu:

Ajchibá u íjcyárolle kímóóvétulléré ímíjyuuri díicya. Muurá úi ú tsíímávaáhi.

Aame díítsíime ávyetá mityámé lílyááteé díúnú múnáállej tsíímé lílyaaténe éhniíñevu.

Ehdu néene Píívyéébe waajácúháámitu.

²⁸ Ámuhá táñahbémut, Píívyéébhjáa néhdújuco Itsáake cáánímutsi tsíímáváne. Áhduréhjáa díbye néhdújuco íñe tsúúca dííbyej tsíímé meíjcyane. ²⁹ Árómeke íñe tsaate meke muhdú dáráívehíjcyá íhdéené taúhbaju íuráávyeneri éhnehjáa Píívyéébere píáábóneri Aavaráa páñétúelledívú tsíímávaaábeke íúnú múnáálledívú díbye tsíímávaabe tsáríllehíjcyádu. ³⁰ Téénetu muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Díúnú múnáálleke díjchívyetso díhjátyú íllímájuco. Tsá páñétúelle dítyáabadívú u tsíímávaaábé wáábyuta íjcyane dííbye éhné íjcyatúne.” Ehdu néene Píívyéébe waajácúháámitu.

³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá meíjcyatú íúnú múnááledívú Aavarááuvú tsímávábéj tsíménémúhaabe íjcyadu. Muurá ihdyu méjcyá páñétúellée Tsáarádivu dibye tsímávábéj tsíménémúhaabe íjcyadu tsúúca páñétúeji Píívyéébe Hájchikye mecáhcuíjtsónéllíhye.

5

Jetsocríjtokéré meúraavyéne

¹ Muuráhjáa Jetsocríjtó tsúúca meke íjchívyetsó taúhbaju meke tükévéjtsóné pañe meícyahíjcyánetu. Áánéllii metsu dííbyekéréjuco meúraáavye ímíñeúvu. Óvíjyacóóné ámuha téeneri metsúúrameíhijcyané meke pájtyetétsóyónerííjívári.

² Aane cáhawáá ímíñeúvu melléébo ámuéhake o nééneé. Muurá ámuha mekihdyahírótsámeíñetu ímiáámedi Píívyéébe ámuéhake díllóiyóné ámuha meíjtsúcunúne tehdu meméénúmeíhájchíí tsá Críjto ámuéhake pájtyetétsóityúne. ³ Áronáa ihdyu o néé tehdu imyéénúmeíñe ímí Píívyéébema íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyámé óví ávyeta muhdú teene taúhbaju néhdu íjcyáhi. ⁴ Áronáa íllure ámuha téeneri mémújtátsámeí Píívyéébe meke iwáiyúne Críjtoj téeveri mepájtyetéíñe méénúnetu. ⁵ Muurá ihdyu ímiáámedi meke díllóobe Íapííchó meke tükévéjtsóneri Jetsocríjtoke mecáhcuíjtsómeke. ⁶ Áánéllii mekihdyahírótsámeítyúné tsá muhdú néétune. Áhdure mekihdyahírótsámeíyóné tsá meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu ímiááné Jetsocríjtoke mewáiyúne mecáhcuíjtsóné meke píaabóhi.

⁷ Aanée muurá tsúúca tehdujuco ámuha meúraavyéne. ¿Ááné mutsíhdyuhjáa íveekí tsáhájuco ámuha téené uwááboju ímí mecáhcuíjtsotú múha nééjuri? ⁸ Áaneráhjáa tsúúca Píívyéébe ámuéhake íjchívyetsó ténejcútú Jetsocríjtoj téeveri. Aane tsá dííbyedítú tene íjcyatú eene píéénéré ámuha meúraavyéne. ⁹ Muuráhjáubá ihdyu ámuhadítú tsáápihdítúré íjcyane ehdu ámuéhake dáriivé éhne múne hariínallíjyú metátsajcóné pañévu loorichotu áyanévu mepícyooróné páneeríyjuco mújtadu. ¹⁰ Áronáa ó waajácú Píívyéébe tsiíñe ámuéhake píááboíñe ámuha meíhveté taúhbaju néhdu ámuha meíjcyáneri mepájtyetéiyóné ámuha meíjtsámeíhijcyánetu. Áánetu ihdyu íhnáhoofíñe dibye ícúbahráné ámuéhake mútátsohíjcyámedi.

¹¹ Muurá téhdure óhdítú nehíjcyámé oova mekihdyahírótsámeíñeríy ímí Píívyéébema meíjcyane o úwáábohíjcyáne. Áronáa teene o úwááboca tsá oke dítye tsárlíllétyuróne. Muurá ihdyu Críjtoj téeveríy mepájtyeténé o úwáábohíjcyánéllii oke tsárlílléhíjcyáme. ¹² Aame ihdyu óví ílluréjuco ámuhadítú dówaavéné téeneri ámuéhake pátsáricyohíjcyáme.

¹³ Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe ámuéhake íjchívyetsó téénetu. Aame ámuha tsáimíyéjuco meíjcyame tsá ímityúné meméénújucóóityúne. Ímíñeúvu pamévamáyé mewáiyújcatsíñe mépiáábojcatsí. ¹⁴ Muurá tsane dííbyé taúhbaju néehí: “Pamévakéré múu wáiyú muhdú u wáiyúmeídyu.” Ehdu muurá pamévakéré mewáiyúhájchíí tsúúca mémeenú páneere dííbyé taúhbajúúné muhdú meíjcyáiyóné meke nehíjcyáne. ¹⁵ Áánetu tehdu ámuha mewáiyújcatsíñe mépiáábojcatsíyótsihvu íllure ámuha meícúbáhrájcatsíhájchíí muurá íllure ámuha métútávátsójcatsíhi.

Píivýéébé Apíícho meke túkévéjtsóne

16 Áánéllii ámuhákye o nées Píivýéébé Apííchó túkévéjtsó pañéréjuco ámuha meijcyá ímityunéhji ámuha meméénújúcóótuki. 17 Tsá dííbyé Apííchó ímilletú meimillédú meijcyane. Téhdure ténéhji méhdivu cátuhtsó teene meke túkévéjtsóné pañe meijcyáiyóne. Ehdu panéjcuwávú téneecu cátuhtsójcatsíñéllii éhnííñevu métsúúraméí Píivýéébé Apííchó túkévéjtsó pañe ámuha meijcyáiyóneri. Óvíyjacóóné ámuha meimillédú meijcyane. 18 Aane ímiááné ámuha dííbyé Apííchó túkévéjtsó pañe meijcyáhahjchíí tsáhájucó ámuha íhdééné taúhbájú túkévéjtsó pañe meijcyájúcootúne.

19 Muurá ímilleédúré ícyahijcyámé tsá téévetúne. Panévaré muurá ímityunéhji méénume íhdícyáméhjima dómácócatsíhijcyáhi. 20 Aame níjcyotájtekéré durúvahijcyáhi. Nomíuuváwu néeme tsané úhbajcátsiyíyé íjcyame itsáílléjcatsíñe waabyénúcatsíhijcyáhi. Iiye ímí íjcyáiyóné ímilleéme. Ehdu idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco dítye dóhwábahijcyané íhdyúeháhjiréjuco. 21 Aame nomítááwáwu néeme dsíjívétso múnaa, líiyiicyáve múnaa, íjcyame majchó ávyétá mityáne. Áhdure tsíñehji panévaré ímityúné méénuhijcyáme. Aane éjyúu ámuhákye o néhdu tsá múu tehdíívanéhji méénutúne. Muurá tehdu nénehji méénume tsá Píivýéébé avyéjúeje íjcyatúne.

22-23 Áánetu íhdyu Píivýéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meijcyame méwajyújcatsíhi, méimíjyúúhíí, tsíñehji meke pájtyeróné máaabúcuhi, tsáimíyé pamévamáyé méijcyáhi, tsíjtyeke mépiáabóhi, panévaré óóchevélletúme mémeenúhi, ídaatsómé méijcyáhi, tsá ímityúnéhjívú metáhjátsámeityúne. Ehdu Píivýéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meijcyame tsá íhdééné taúhbaju nééné tsíjítoryé meijcyatúne. 24 Muurá Críjtoke mecáhcujsómé ímityúné icyánéjcutu méijcyá dsíjívemédú ténéhji éllewu meijcyájúcóótúnéllíihye. 25 Aame méijcyá Píivýéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe. Áánéllii metsu méihvéjtsámeí tééneréjuco meke túkévéjtsóné pañe meijcyaki.

26 Tsáhájucó ávyéjuuháñé mellííñéityuróne. Tsá íínerí menómítááwáityuróne. Tsá ímityúné medáíívéjcatsíityuróne.

6

Mepiáábójcatsíñe

1 Aane tsaete ámuhádítyú ímityúné pañevú mújtáhahjchíí mépiáábó dítye tsiíñe ímíjpyetéki. Áronáa íhdyu ímíñeúvú chooco méuwaábó dítyéke. Ááne téííbúwá meijcyá ámuháyéjuco tehdu meijcyátuki. 2 Ehdu mépiáábójcatsí múhdurá ámuha méicyahijcyánéhjitu Críjto ímilleédú ámuha meijcyaki.

3 Muurá iiye íhtsutúme íjcyane íjtsúcunúmeímyé tsíjtyeke ípiáábóiyónéhji éllewu íjcyatúme állímyeíhi. 4 Cáhawáa íhdyu ámuha tsáápiitsa métsúúraméí Críjtoke ámuha meúraavyémé tsáimíyé meijcyáiyóneri. Áronáa íhdyu tsá múu íjtsúcunúmeityú tsíjtyé ehniíñevu ímí íjcyane. 5 Muurá íjcyanéí pámeere ímityúné meméénuhijcyané meméénújúcóóityuróne.

6 Áhdure ámuhákye o nées íñe Píivýéébé íhju ámuhákye úwáábóhijcyámeke ámuha mepiáábo panévatúré íñe tájpi dítye íjcyáíñetu.

7 Aame tsá múu állímyeítyúne. Meíjtsámeídi Píívyéébe wáájácúityúné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muurá ímityúné meénuhíjcyámeke téene áhdovu ájtcúííbye. 8 Aame ílluréjucu wágóóóveíñé ímíllédú ícyahíjcyáme. Áánetu Píívyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyámé meújcuú múijyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. 9 Áánéllii metsu óóchevéllétumé ímiáánéré meméénuhíjcyaki. Ehdu muurá ímiáámé meíjcyáhajchíí téene áhdó tsaímiyéjucu meíjcyaiñe. 10 Áánéllii metsu pamévamáyé ímiááméré meíjcyaki. Tsá Críjtoke mecáhcujsómé tsané nahbémú meíjcyame ímityúné medáíívéjcsáítyuróne.

Páávaro pítajcóné

11 Aane íñe ámúhake o pítajcóné ooréjucu pañetu o cáátunúne. 12 Muurá eene tsaate Críjtoke úraavyémé téené hallútú díityéké tsijtye ímityú íjtsúcunúíyonélliihyéré ámúhake táúhbahíjcyá ámuha mekíhdyahírótsámeíki. 13 Árome muurá tsá panévaré teene taúhbaju nénehji meénuhíjcyatúne. Muurá íllure ímityájkímyeí ámúhake téenevu táúhbahíjcyáme. 14 Áánetu ihdyu tsá o ímíllétú íñerí o mítyájkímyeítyóne. Apááñéré ihdyu ímí ó íjtsúcunú mewájuryí Críjto páwachékevu dsíjívéébeke o cáhcújtsónéllii táimityú táhallurí íjcyájúcootúne. Aabe téené pañe o íjcyájúcoótúnéllii ténejcútú ó íjcyá dsíjívéebedu. 15 Ahdícyane tsá muhdú tene néetu mekíhdyahírótsámeítyúne. Áhdure mekíhdyahírótsámeítyóné tsá íñetú meke píáábotúne. Áánetu ihdyu Críjtoke mecáhcujsómé tsíhdyuréjucu mecápáyoovéné meke píaabóhi. 16 Aane óví Píívyéébe meke íídaatsóllédú íjcyabe pámeere pahúllevaré ihñéjté íjcyámema ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyu muhdú ámúhake o úwáábohíjcyádu.

17 Óvíjyacóóné ámuha oke múhdurá medáíívehíjcyáne. Muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoke o cáhcújtsóné hallútú oke dítye meénuhíjcyané matyáwááné tájplíyí íjcyánetu méwaajácú dííbyé wákímyeí múnáajpi o íjcyabe ímiááané ámúhake o néhijcyáne.

18 Ahdícyane óví dííbyeréjucu ámúhake pámeekéré panévatu píaabóne. Áyu tehjújucu.

EPÉÉTSIO

Éépetsóri Ijcyáme éllevu Páávoró caátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo iñe Páávoró ihyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsóri meijcyame Jetsocrijtóke meúráávyéme éllevu Píívyééberée dííbyedytú Ijcyáné uwááboju o úwáábóíñévú oke pícyoóbe. 2 Áámeke óvíi ámúhake píáábohíjcyamútsi íbúwajíi ámuha meijcyaki.

Críjtoke mecáhcújtsóne áhdo

3 Ahdícyane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocrijtó Caañi Píívyéébeke méduurúváhi. Muurá ími Máavyéjuube Jetsocrijtoma meijcyámeke tsaimíyé níjkyéjitu panévatúré píáábohíjcyaaábe. 4 Tsúúcajátújucóhjáa íññjii ípívyéjtsótúné ihdéjucó díbye wábyujtsóné Jetsocrijtó tééveri meke újucúmeke ímíbájchoíñé méimítýú máhallúri íjcyájucóótu dííbyeéjté meijcyame íñetú menéétsámeítýuki. 5 Mítýanéhjáa meke iwájýúnéllii íjtsámeílybé dííbyej tééveri meke ipájtyetétsómeke ítsíímedíyýjucó idíllóíñe. Ahdújucóo díbye meke tsíímvavámé dííbyeéjté meijcyane díbyéhjáa méhdítýu íjtsámeídyújucó. 6 Áánéllii paíjyuvaré dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhdi ídáátsóvéne díbye meke píáábónéllíihye. Mekée muurá píááboobe Íllíkye mítýane díbye wájýúúbeéjté meijcyaki. 7 Muuráhjáa ávyetáa íhnáhó meke iwájýúnéllii díbye dsíjívénéj tééveri méimítýuháñé mééma ímíbájchoobe mepájtyeteki. 8 Áánerí meke újjetsoobe mítýane meke iwájýune. Áánemáa meke ájcuube panévaré mewáájácúíñé tujkévéjvu. 9 Téhdurée meke waajácútsóobe tsúúcajátújucóo muhdú meke ipájtyetétsóíñé ítsámeíhijcyáné tsúúca mééma ípánéévetsonévu. 10 Aane ehdu ípítýájcó páneere pájtyéné boone Críjtoke pícyóóihye pámeere níjkyéjima íññjiri Ijcyámé avyéjuube díbye íjcyaki.

11 Dííbyej tééverihjyáa muurá tsúúcajátújucó díbye meke újcune íavyéjuejte meijcyaki. 12 Ehdúhjáa méénuube muhdú íjtsúcunúdu íñé tujkénú muha Críjtoke mecáhcújtsómema ámuha bóónétu mecáhcujtsómé pámeere dííbyeke maávyéjútso dúúrúvamére. 13 Muurá Críjtodítýú pajtyéteju Ijcyane ámuha mecáhcújtsómé pañe tsúúca Píívyéébé Apííchó Ijcyame ímiááné ámuha méijcyá dííbyeéjté díbyée néhdújucó. 14 Aane muurá dííbyé Apííchó tsúúca mépañe Ijcyánetu méwaajácú ímiááné meke díbye mújýú íñéjyú pícyoóíñé íavyéjvu tsaimíyýjucó dííbyema meijcyaki. Ahdícyane metsu dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyéjútsoomére.

Cahcújtsó múnáa hallúvú Páávoró Píívyéébeke tujkéveeju táúmeíñe

15 Muurá ó waajácú tehdújucó ámuha Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcujtsómé ími paménavámé cahcújtsó múnáama mewájýucatsíhijcyáne. 16 Áánéllii paíjyuvaré ámúhá hallúvú Píívyéébeke ó téhdútsóhijcyáhi. 17 Téhdure ó táúmeíhijcyá dííbyeke Máavyéjuube Jetsocrijtó Caañi Ijcyáábeke díbye ámúhake íajcu ítyujkévé íjtsaméítýu díbyée Jetsóoj tééveri méhdivu újjetámeíñé ímiñeúvú ámuha mewáájácuki. 18 Aane óvíi ámúhake tujkévéjvú ájcuube dííbyé avyéjuejte ámuha meijcyáímyeke díbye újcúme

úmiwa íiné imíjyaú néene ámuha ímíñeúvú mewáájacuki. ¹⁹ Áhdure idyé óví ámuhákye waajácútsoobe muhdúwané íhtsútú íjcyáne tájpi íñe díbyeke mecáhcujsómé meícyahíjcyanévu. ²⁰ Áánevuú muurá meke úújétsoobe Críjto dsíjívéebeke tsiíñe íbóhíhtsóné íúniúvú níjkyejívú itsájtyéébeke íavyéjújtsóneri. ²¹ Áábekée pícyoobe íñe múhdumé ávyéjujte níjkyejíríi, íñújíríi, íjcyámé avyéjuube pañétúejpi díbye íjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétú íñe ícyooa íjcyané avyéjujtédítu. Áhdure bóone íjcyárómedítuú tsá múha úújetétuú díbyedívu. ²² Áánéllíihyée muurá díbyé hójtsí pañévú pícyoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. Áhdurée díbyeke pícyoobe múhdumé díbyé cahcújtso múnaa íjcyámé túkevjtsoobe díbye íjcyaki. ²³ Muurá díbyé cahcújtso múnaa méijcyá tsané múnaa díbyema. Aabe páneere ejécunú íñe múhdúné tsíeméné íjcyane.

2

Pívyéébe meke pájtyetétsóne

¹ Muuráhjáa díbyere Pívyéébe ámuhákye pájtyetétsó Críjtoj tééveri ámuhá ímityuháñé déjúcotu ámuha mewágóóóvíyómeke. ² Muuráhjáa íhde ámuha ímityúné meícyahíjcyá íñe íji éhné Naavéné túkevjtsoju Pívyéébedítuú míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyánéréi ámuha meúráávyénéllíihye. ³ Ehdúu ímiáané meícyahíjcyá ímityúmé eene ícyooa tsaate íjcyadu. Mépée meímíllejítóré meúráávyehíjcyá méhdityuré íjchívyéné allíujúúne. Áané déjúcotúu muurá máhallúrí íjcyájúcooróné Pívyéébe méhdi ícúbáhráiyóné eene ícyooa tsíjtyé hallúrí tene íjcyadu. ⁴ Áronáacáa ihdyu mítyane meke iwájyúnéllíi méhdi ídáatsóvéne meke pájtyetétsóobe Críjtoj tééveri mewágóóóvétu díbyedúréjucó meíjcyaki. ⁵ Ehdúu Pívyéébe méhdi ídáatsóvéne meke píaabó mepájtyetéki. ⁶ Muuráhjáa Críjtoke íbóhíhtsóneri meke ávyéjútsoobe díbyema meíjcyá níjkyejíríi íavyejuri. ⁷ Ehdúu meéema méénuube Críjtoj tééveri bóónétu íjcyané míamúnáake iwáájácútso ímiáané meke iwájyune. ⁸ Aane íñe tsúuca mepájtyeténé tsá meere meíhnañori meméénutúne. Pívyéébere ihdyu meke ídáatsóllénéllíi pájtyetétsó Íllíkye mecáhcujsónéj tééveri. ⁹ Tsá mepájtyetétú ínehjí meméénúnéllíihye. Áánéllíi tsá téeneri memítýájkimeítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa Pívyéébe Jetsocríjtoj tééveri méjtsaméi cápáyoácó ímiááneréjucó meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúucajátújucó meke ímíbájchoíñe íjtsámeídyújucó díbye méénune.

Críjtoke cáhcujtsómé ímí íjcyane

¹¹ Aane cáhawáa méjtsúcunu muhdúhjáa ámuha meícyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíomú íhdícyámedíyé ámuhákye díllóhíjcyáhi. Áánemáa iye díllómeíhíjcyámé ímiáámé Pívyéébeéjté íjcyane íjpiíye íkíhdyahírótsámeíñéllíihye. ¹² Téjyúikyée muurá ímiáané tsá ámuha mewáájacutú Mepájtyetétsóobe Críjtoke. Áánéllíihyée tsá ámuha Pívyéébeéjté meíjcyatúne. Ídátsóhrée ámuha waagóojte meíjcyame tsá mewáájacutú muhdúhjáa Críjtoj tééveri meke díbye ípájtyetétsóíñe pítyájcámeíñe. ¹³ Áronáa ihdyu ícyooa Jetsocríjtóo mewáajyuri dsíjívéebéma ámuha meíjcyanéllíi tsúuca ámuha méijcyá Pívyéébéma. ¹⁴ Áhdure muurá díbyej tééveriyé

ícyooca muuha jodiómuma ámuha méijcyá tsaímíyējuco íhdée múhdurá medáííwécatsíhíjcyaróme. Aame ícyooca ámuha jodiómú méijcyátúrómema méijcyá tsamééréjuco. ¹⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe ájçúné taúhbajúúné hallútú jodiómú íjcyátúmema tamúnaa jodiómú tsáííllécatsíhíjcyanéhí Críjto ídsíjíveneri nijkévatsóhi. Ehdúu mééma méénuube íñe pamévá níamúnaa méijcyarómé dííbyeke mecáhcújtsómé tsame dííbyeéjté méijcyame ímiáámerējuco méijcyaki. ¹⁶ Muuráhjáa múhdurá medáííwécatsíhíjcyanéhí Críjto mééma nijkévatsó páwachékevu ídsíjíveneri. Ehdúu ímíbájchoobe pamévá níamúnaa méijcyarómé tsamééréjuco méijcyame tsaimíyé Píívyéébema méijcyaki.

¹⁷ Ehdúu Críjto itsáane muuha jodiómuke waajácútsó muhdú tsaímíyé Píívyébema muha méijcyaiñé tsúuca dííbyeke muha mewáájácújúçóórómeké. Áhdurée ámuha jodiómú méijcyatúmé awáá dííbyeke mewáájácújúçóórómeké muurá waajácútsóobe. ¹⁸ Áánéllii dííbyej tééveri Mééçááni Píívyéébema tsaméhí menáhbévájçatsí dííbyé Apííçhó mééma íjcyane meke píáábóneri. ¹⁹ Áánéllii tsáhájucó ámuha tsíjtye múnaa méijcyájúçootúne. Muurá ícyooca méijcyá tsané múnaaréjuco Píívyéébé avyéjúejte tsúuca dííbyeéjté méijcyame. ²⁰ Muuráhjáa muha Jetsóó mamyémú Píívyéébé íhjúyú uubáalle múnáama uwáábó medéjucóónúné pañévú tsúuca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi páñétúejpi Jetsocríjto dííbye tájpi méijcyaaabe éhne múúne jaa ímichi ápíhájçúné hallúrí íjcyadu néébeé. ²¹ Aame íñe ícyooca éhniíñevu dííbyema méllíyaatéhíjcyá ímiááméré Píívyéébema méijcyaki. ²² Aane muurá Críjtoma méijcyame jahdu menéémé pañe Píívyéébe íjcyá Íapííçhoj tééveri.

3

Jodiómú íjcyátúmé uwááboobe Páávoró

¹ Ááne hallútú íñe oo Páávoró o íjcyáábeke cuvéhoojánúmé ámuha jodiómú méijcyátúmeké Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútu. ² Tsúuca íhya ámuha méwaajácú Píívyéébé meke ídaatsólléne oke níwaavéné ámuha jodiómú méijcyátúrómeké téénevu o wáájácútsoki. ³ Muuráhjáa ihdyu dííbyere óhdivu bóhówajçtsó ámúhakye téhdure Críjtoj tééveri ipíááboíñé wáájácúratúné ipítýájçameíñe. Aanée muurá tsúuca ámúhakye ó úúballé áyanéwu éhnee íhde ámuha éllevu o cáátúnúháámí pañe. ⁴ Téhaamí ámuha meéévénetu íhya tsúuca méwaajácú ímiáánéjucóo oke díbye téénevu wáájácútsóne. ⁵ Tsáháa muurá teene éjju múnáatúvudívú díbye bóhówajçarótúne. Aanée íñe ícyooca tsúuca bóhówajçároobe Íapííçhoj tééveri íhjúyú uubáalle múnáama dííbyeéjté muha méijcyame Jetsóó mamyémú méijcyámedívu. ⁶ Áhdícyane ámuha jodiómú méijcyátúrómé tsúuca méijcyá Píívyéébé avyéjúejte muha méijcyadu Jetsocríjtodítýú ímiáájú uwáábómeíñé ámuha mecáhcújçsódú íjcyame. Aame ícyooca méijcyá tsamééréjuco Píívyéébé Críjtoj tééveri íájçuíñé nééne mejúçuímye.

⁷ Ehdú nééne íñe úwááboobéré ó pehíjcyá o méénuítýuróné Píívyéébé téénevu oke píçyoonējuco. Aane ihdyu ó méénuhíjcyá dííbyé píááboríye. ⁸ Aabe oo pámeere múhdumé Píívyéébeéjté méijcyámedítýú ídáátsoobe. Áróobeké oke itýjújkevéeálléne níwáávebe Críjtodi íñé ímíjyaú méijcyáné uwááboju

Íjcyanéwú ámuha jodíómú Íjcyátúrómeke o wáájácútsoki. ⁹ Ahdújuco muurá o bóhówátsohíjcyané pámehdívuré teene wáájácúratúnée Píívyéébe páneere ípívyéjtssoobe tsúúcajátújuco pítýájcámeíñe. ¹⁰ Aane muurá Píívyéébe meke úcuhíjcyá paméwáre dííbyeke mecáhcujsómé tsamééréjuco meíjcyá téénetu níjkyéjiri Íjcyané íhtsútuje iwáájácu muhdííwané dííbyé tujkéveju Íjcyane. ¹¹ Ehdúhjáa imyéenuíñe pítýájcámeíbyé tsúúcajájucó. Ahdújucoo muurá díbye teene méenune Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri. ¹² Ahdíciane díbyej tééveri tsúúca Píívyéébema menábhéwájcatsí ínerí íllityétumé ímiáánéjuco Críjtoke mecáhcujsónéllíhíye. ¹³ Áánéllíi ámúhake o née ámuha meíhvéjtsótu íñe tééné déjúcotu ámúhállíi o ícúbáhrámeíhíjcyané uwááboju. Íllure méimíjyúúwé tééneri múhdurá íjtsúcunúútume.

Críjto meke wájyune

¹⁴ Ehdu Méécááni Píívyéébé tujkéveju mééma Íjcyanéllíi dííbyé úmíwáwú o mímóúúwéne ó ihjyúvahíjcyá dííbyema dúúrúvaabére. ¹⁵ Áábé cahcújtso múnáa meíjcyame muurá tsúúca méijcyá dííbyé dohjíba múnáa tsaate tsúúca níjkyéjiríjyucó Íjcyámema íñe íñújiri meíjcyame. ¹⁶ Áánéllíi ó táúmeíhíjcyá dííbyeke Íapííchoj tééveri díbye ámúhá pañéwú ípícyo íhnháhó ámúhake tene ítsípájtsoki. ¹⁷ Ahdure ó táúmeíhíjcyá Críjto éhnííñevu ámúhake ípiáábo ímí dííbyeke ámuha meúrúáavyeki. ¹⁸ Aame óvíi ámuha tsíjtye cahcújtso múnáama méwajyújcatsí ímíñeúwú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú ímiááné Críjto meke wájyune méíjtsaméi píruúwé Íjcyane. ¹⁹ Aane ámúhá hallúwú ó táúmeíhíjcyá piáábó Píívyéébe ímiáábé Íjcyáábeke muhdú díbye Íjcyadu ámuha meíjcyaki.

²⁰ Áánéllíi ihdyu metsu dííbyeke medúúrúva ávyéjújtsomé. Muurá meke piááboobe dííbyeke metáúmeíñe ehnííñevu meíjtsámeítyúrónemájucó. Ehdu muurá meke piáábohíjcyaae Íapííchó mééma Íjcyánej tééveri. ²¹ Aane ihdyu óvíi dííbyeke méduurúvahíjcyá dííbyé cahcújtso múnáa meíjcyame paíjyuvaré mújyú níjkéváityúné ípyée ípítýájcámeídyújuco Jetsocríjtoj tééveri mepájtýetéíñe díbye méénúnéllíhíye. Ehdu teéne.

4

Píívyéébeéjté meíjcyane Íapííchoj tééveri

¹ Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodítýu Íjcyané uwááboju úwááboobéré o péhíjcyané hallútu íñe cúvéhóójari oo ícyoóca. Aabe ámúhake o née tsúúca Píívyéébe ámúhake újcume ímíñeúwú ámuha meíjcyá muhdú meíjcyáíyódu. ² Ahdure idyé ámúhake o née tsaííbuwáre idáátsóméhíjyúwú ámuha meíjcyáne mewáájyújcatsí paméwamáye. Aame ímityúné ámúhama Íjcyaróné máaabúcuíhíjcyá ímí ámuha meíjcyaki. ³ Ááne métsúúraméi tsané múnáaréjuco ámuha meíjcyame dííbyé Apííchó piáábori tsaímíyé ámuha meíjcyáíyóneri. ⁴ Muurá íñe tsané múnáaréjuco meíjcyámema Íjcyané tsáneere Píívyéébe Apííchó meke ityúkévéjtsoki. Áánéllíi téhdure Íjcyané tsáneere dííbyé avyéjú mewáábyuta. ⁵ Aabe tsáápiye Máavyéjuube apáábyéré Íjcyáábeke mecáhcujsóhi. Áábe mémeríyé muurá métsójtsómehíjcyáhi. ⁶ Áánéllíi díibye tsáápiye Mépiivyéébé íjcyá apáábyekéré pámeere mecáánívahíjcyáabe. Áábé hójtsiri pámeere meíjcyá dííbye tájpiye. Aabe kíá méhdityu íjcyátúnéllíi panéwáre mejtééveri méénuhíjcyáhi.

⁷ Áronáa ihdyu tsáápiitsa mépiivyété muhdú nénehji meméénune Píivyéébe Crijtoj tééveri meke ájcune. ⁸ Muurá díbyé waajácuháamitu nééené:

Naavénekée ityáhjáne díbyé hójtsí pañe icyahíjcyámeke ijchívyétsóne peebe cáamevu. Aame ihñéjteréjuco íjcyame díbye nééjuriyé piivyété páhduvaré nénehji imyéénune.

⁹ ¿Aanéhaca iná nééiyóné teene díbyé cáamevu pééené? Téénetu muurá méwaajácú íhtsútuubée íjcyároobe íññujívú íñíityéne idáátsonúne. ¹⁰ Áronáacáa bóónetu tsiíñe peebe cáamevu níjkyejívú páñétútsihvu ávyéjuube íjcyáki.

¹¹ Áábe tájpi muurá páneere íjcyabe meke ihñéjteke ájcúné waajácuriyé mépiivyété páhduvaré nénehji meméénune. Muurá tsaate piivyété díbyé ihjyu úwáábomére ipyéhijcyáne. Áhdure tsijtye piivyété iwáájacúné muhdú méúmiwa íjcyane. Tsijtye piivyété tsúca Píivyéébeke cáhcújtsómeke ímíñéúvú muhdú múúne téjijto meúraavyéné iúwaabóne. ¹²⁻¹³ Ehdú muurá Crijto meke píáábohíjcyá ihñéjte méjcyame díbyé wákimyéí ímí meméénu éhñííñevu díbyé cáhcújtsó múnaa illíyaaté pámeere díbyeke mecáhcujtsómé mewáájacu muhdúhjáa Píivyéébe Hajchi íjcyane díbyé íjcyadu méjcyaki. ¹⁴ Ájju ihdyu muurá tsá múha meke mújtátsóityú íhdityuré iújcúné uwáábori muhdú tsíméké memújtátsóiyódu. ¹⁵ Aane ihdyu cáhawáá metsu ímiááméré méjcyáne ímíñéúvú meúraávyé teene ímiááju. Ájju ímiááné Crijto métúkevjtsoobe íjcyáábeéjte méjcyame éhñííñevu méímibáávyééhi. ¹⁶ Áábe tájpi pámeere díbyééjte méjcyame mewájyújcatsíñe panévaturé mepiáábójcatsímé muurá éhñííñevu mellíyaatémé ímí Píivyéébeke meúraavyéhi.

Crijtome meúraavyéne

¹⁷ Áánéllii ámuéhake o néé Máavyéjuube Jetsocrijto mémeri Píivyéébeke wáájacutúme icyahíjcyádú ámuha méjcyájucóotuki. Muurá ímityúné diityé íjtsaméí íjcyánéllii ímillédú icyahíjcyáme. ¹⁸ Tsá dítye wáájacutú muhdú ímí íjcyáiyóné Píivyéébe íjtsaméí diityé pañe íjcyátúnéllíhye. Aame tsá íjcyáityú díbyema ímiánéjcu iwáájacúiyóné ímíllétúnéllíhye. ¹⁹ Muurá éhñííñevuré ‘nucójpi’ néétune méénuhíjcyá panévare ímityúne. ²⁰⁻²¹ Áronáacáa ihdyu tsá ámuha teene mewáájatú Crijto ímiá uwááboju ámuéhake úwáábocoóca. ²² Áhdícyane ámuéhake o néé ámuha méihvétso ímiájíjtóo ámuha mewáájacútúné hajchótá ímityúné íjcyaróné ímiááneúvúdú ámuha méítsúcunúhijcyáne tsáijju múu ámuhádi íjcyáhréi nééené. ²³⁻²⁴ Ámuhá íjtsaméí mecápáyóóvéne ímiánejcúvuréjuco mepájtyé muhdú méjcyáiyóné Píivyéébe ímíllénejcúvú tsaimiyéjuco ámuha méjcyánetu mebóhówaúcunúki.

²⁵ Óvjyacoóne ámuha maállícyatsíhijcyáne. Múu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé íñahbémuma. Tsamééré méjcyame tsá metútávátsójcatsítyuróne.

²⁶ Tsá múu tsaatédívú icyáyobáávatéhajchíí páñetétsójcatsítyúne. Ícúí múu ímílbáchójcatsíhi. Tsá múu tsiélleréjuco íjtsúcunútú teéne. ²⁷ Tsá múu Naavenedívú táhjátsámeityúne.

²⁸ Áhdure tsáijju múúne tsaate ámuhádiyú nánihíjcyámé illuréjuco méihvété téénetu. Mewákímyeíñe tsijtye víóméhjike mépiáábo.

29 Áhdure tsá múu ihjyúvatú ímityúneri. Ímiááneriyé múu ihjyúvá éhniíñevu tsíjtyeke tene ipiáábo Píivyéébeke ditye úráávyénetu. 30 Ahdícyane óvjiyacóóné múhdurá medáriívémeihjicyané Píivyéébé Apííchó mépañe íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévú díbye pícyóónej tééveri méwaajácú ímiááné dííbyeéjteréjuco meijcyámeke díbye újcúvaíñe.

31 Ahdícyane ílluréjuco méihvété ímityúné ámuha medáriívéjcatsíñe páhduvaré nehniwu meúhbácatsíhijcyánetu. 32 Áane ímiááméré meijcyáne ténéhji méimíbáchojcatsí muhdúhjáa Píivyéébe ámuhadí ídáátsóvéne Crijtoj tééveri ámuhake ímbajchódu.

5

Píivyéébeéjté meijcyáiyóne

1 Muurá ámuha ímiááné tsúuca Píivyéébej tsíímé meijcyámeke wájuuúbe. Áánéllí métsúúraméí dííbyedi díbye íjcyadu ámuha meijcyaki. 2 Áane méwájuycátsí muhdú Crijto meke wájuudu. Muuráhjáa meke iwájuúnéllí meke ipájtyetétso íhvéjtsámeííbyeke dsíjivetsómé éhne múu obééjake dsíjivetsódu. Áanerí Píivyéébe mítyane ímíjuuvéhi.

3 Ahdícyane tsúuca dííbyeéjté ámuha meijcyame tsáhájucó múu íjtsámeityú ihdícyámema idyómácójcatsíiyóneri. Óvjiyacóóné panévare ímityúné ámuha meméénune. 4 Áhdure tsá múu átérénehjí úbálléjcatsityúne. Múu Píivyéébeke ityédújtsóneriyé ihjyúváhi. 5 Muurá ihdícyáméhjima dómácócatsíhijcyámé tsá Píivyéébé avyéjújete íjcyatúne. Áhdure tsíñéhjí ímityuháñe méénuhíjcyámema panévare ímityúneri úmúúpivyehíjcyámé tsá dííbyé avyéjújete íjcyatúne. Aane muurá tsúuca ámuha méwaajácúhi. Ténéhjiíryé muurá íjcyame tsá dííbyeke icyááníváiyóne élleu íjcyatúne. 6 Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ícyahíjcyámé átérénehjí úwáábohíjcyámédivu. Muurá ehdu ditye ícyahíjcyané hallútu Píivyéébe ícúbáhraá ávyetá íhnáho díityédí dííbyeke ditye lléébohíjcyátúné hallútu. 7 Áánéllí tsá múu tehdu néémema náhbévatúne.

8 Muuráhjáa íhde ámuha tehdu ímityúné pañe méicyahíjcyá ímiáájú ámuha mewáájácútúnéllíihye. Áronáa ícyooca tsúuca ámuha mewáájácútújcóó Ávyéjuube Crijtoéjté ámuha meijcyame. Aame ihdyu óví ámuha méijcyá ímiáámeréjuco. 9 Muurá téjijto mewáájácúme ímiáámeréjuco meijcyame tsíjtyeke mépiáabóhi. 10 Áánéllí ihdyu métsúúraméí Máavyéjuube Crijtoke ámuha méimíjujtsóiyóneri. 11 Aame ihdyu tsá múu náhbénutú ímiáájú wáájácútmé ímityúné méénuhíjcyáne. Íllure múu úwaabó keená ímiáájú íjcyane ditye iwáájácuki. 12 Ehdu muurá teevétari wáájácúratúné ditye méénuhíjcyáneri meihjyúváiyóne nucójpítsóhi. 13 Aane muurá íñe Jetsocrijtó uwááboju díityédíwú bóhówajtsó páneere ímityúné ditye méénuhíjcyáne. 14 Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé:

Muhdú éhne múu dsíjivémé íjcyadu wáájácúmeityuube u íjcyaae cána wáájácúvéne ímiñeúvú díjtsaméí Crijto uke iwáájácútso ímiájijtóvu. Ehdu nééne Píivyéébé waajácúháámitu.

15 Aane cána metéibúwáávéne ímiñeúvú méjtsaméí muhdú ámuha méicyahíjcyáneri. Tsá múu ímiánéjcu wáájácútmé ícyahíjcyádú íjcyatúne.

Múu ímíñeúvú ijcyá tsúuca ímiánéjcu ámuha mewáájacúme. ¹⁶ Muurá ihnáhoóné Píívyéébeke meúraavyéné panévare múhdurá néénéllíihye. Ároné pañe múu tsúúrameíhijcyá tenejcuríye. ¹⁷ Tsá múu ávyeta pevé íbuwáre íjcyatú wáájacúmeityúme. Múu tsúúrameí muhdú mejcyáiyóné Píívyéébe ímílleneri tehdu ámuha mejcyaki. ¹⁸ Tsá múu líiyícyávetúne. Muurá tehdu mejcyáhajhíí íllurējuco metútáváaveíñe. Áánéllíí ámúhá pañevú dííbyé Apííchó meújcu ámúhakye tene ityúkévajtsoki. ¹⁹ Ááne múu ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi dííbyeke dúúruvaméré ihjyúvájcatsí tenejcuri. ²⁰ Áhdure idyé múu dííbyeke pajjyuvaré téhdútsohíjcyá panévá hallúvú Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri.

Métáábama mewáájycatsíñe

²¹ Múu Píívyéébeke ámuha maávyéjúúllédú panéjcuávú avyéjúúlléjcatsíhi.

²² Áhdícyane óvíí ámúhá taabámú ámuha ájyúmuke avyéjuullé Máavyéjuube Jetsocríjtoke íavyéjúúllédu. ²³ Muurá ájyú mewá túkevajtsoobe Mepájtyetétsoobe Críjto ihñéjté mejcyámé túkevajtsoobe íjcyadu. ²⁴ Áábeke ihñéjté mejcyame maávyéjúúlléne mecáhcujtsódu óvíí walléémú téhdure ájyúmuke íavyéjúúlléne cáhcujtsóhi.

²⁵ Áhdure idyé wajpíímú ícyánéjcutu múu mewámyuke íavyéjúúlléne wajyú Críjtóo meke ihñéjteke mítyane iwájyúnéllíí wájyúmeityuubéré dsíjívédu. ²⁶ Muuráhjáa dsíjíveebe mewájyuri dííbyé uwááboju mecáhcújtsónej téeveri meke íimíbjáhcoki. ²⁷ Aame tsúuca méimíbaavyé íñé ímítyú méhdi íjcyájúcootúmé ímiááméré dííbyema mejcyaki. ²⁸ Áhdícyane múu ímíñeúvú wajyú mewakye muhdú ámuha mewájyúmeídyu. Muurá ímí mejcyane meímíllebe métáábake mewájyúhi. ²⁹⁻³⁰ Tsá muurá méjpi meere meícúbáhráítyuróne. Muurá mewájyúmeíñéllíí ímí météhmemeí panévaturé muhdú Críjto ihñéjté mejcyámeke téhmehíjcyádu. ³¹ Muurá Píívyéébe waajácúháamitu néene wajpi cáánímútsídityú íñéne ityáábávállema tsahécoréjyúco íjcyaiñe. ³² Ehdú ámúhakye o néené pañe íjcyáné muhdú Críjto ihñéjtema íjcyáné uwááboju. ³³ Áhdícyane tsíñe ámúhakye o néé ámúhá taabámuke ámuha mewájyú muhdú ámuha mewájyúmeídyu. Áhdure idyé díitye ámúhá taabámú óvíí ícyánéjcutu ámúhakye íavyéjúúlléne wajyúhi.

6

¹ Áhdure tsíime múu lleebó cáánímuke. Ehdú Píívyéébeéjté mejcyane ímílleébe. ²⁻³ Muurá dííbyé taúhbaju néehíí: “Ámúháj caánímuke mewájyúne máavyéjuulle cáámene ííñújíí hallúrí ámuha mejcyaki.” Ehdú muurá ítyaúhbaju néhdu íjcyámeke píááboobe.

⁴ Áánéllíí cáánimu tsá múu uhbáduré úwáábotú ítsíimeke. Muurá tehdu néené uwáábó díityéké ímítyúnejcúvúré íjtsámeíchóiyáhi. Áánéllíí múu ímíñeúvú choocóré úwáábó díityéké Píívyéébe ícyánéjcu dííbyeke díitye ícyáhcújtsoki.

⁵ Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame múu díityéké íavyéjúúlléne díitye táuhbané meenú Críjtoke íicúvéiyódu. ⁶ Tsá múu íavyéjute íitécoocáre ímí wákímyeityú díitye ámúhakye ímí íjtsúncunúrokíye. Múu díitye ámúhama íjcyátúrónáa tsáimíyé wákímyeí ímiáané Críjtó ícúve múnaa ámuha mejcyaki.

Ehdu mejjcyane imíleebe Pívyéébeé. ⁷ Áánéllii múu ímiááméré meenú íwákimyéí Máavyéjuube Jetsocríjtoke íícuvénéjuco. ⁸ Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdu íjcyátúrómeké tsaahdúré áhdóibye muhdú dítye íjcyadújuco.

⁹ Áánéllii múu íavyéjujte íjcyánéjcutu ímíñeúvú pícyóó ícúbáhratúmére íúniú múnáake. Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá páme Ávyéjuube Pívyéébe níjkyéjiri íjcyaae tsá tsaatéké éhniíñevu ímí íjtsúcunúttúne. Muurá tsaahdúré meke wájuube pámeekére.

Ímityunéhjí metáhjane

¹⁰ Ámuúha táñahbému, ícyooa ihdyu méitsutúúvé Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri dílbyé íhnáhoóri. ¹¹ Aame Pívyéébe ámuéhake tújkevejsódu ímíñeúvú météhmemeí Naavéné ámuéhake mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki.

¹² Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíhijcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíhijcyá díibye Naavéne ájkímú íjpíima íjcyátúné míamúnáa ímityúme íjcyame Pívyéébeke wáájácútúmeke íimillédú dáriívehíjcyámema.

¹³ Áánéllii ámuéhake o néé muhdú Pívyéébe ámuéhake túkévejsódu ímíñeúvú ámuha mejjcyane tehdíívanéhjí ámuha maáábúcué íhtsutúme mejjcyaki.

¹⁴ Ahdícyane imíchi mejjcyane ímiáájú ímíñeúvú ámuhá pañevú mepícyó éhne múúne cóhpene ócájmííhé méhdityu chíucunúdu. Áane ímiááméré mejjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityu éhne múúne méénujcatsi múnáa ityáhjátsámeityu túémííhóvú pícyámeidyu. ¹⁵ Ímíñeúvú mejjcyátsíívyéne méúwáábohíjcyá tsaimíyé mejjcyané úwááboju éhne múúne tsodáhó íjtyúhápaajínevu íujcámeíñe íjcyátsíiivyédu.

¹⁶ Aame ímíñeúvú mécahcújtsó ámuhá watájcdú néene téenej téeveri ámuéhake Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. ¹⁷ Aane íñe tsúuca pajtyeté mééma íjcyane tsáma méihvéjtsodí éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji píaabódú néene ímityunéhjitu meke téhmehíjcyane. Áhdure Pívyéébe íhju méniítsúwádú néene Ípííchoj téeveri méema íjcyane ímíñeúvú meújcu ámuhá pañevu. ¹⁸ Aane ámuhá pañe íjcyanej téeveri óchevéletúme dílbyema pajjuvavé méihjyúvahíjcyane. Métáuméí dílbyeke píáábó ímí ámuha mejjcyaki. Áhdure métáuméí pahúllevaré dílbyeéjte íjcyámé hallúvú díbye díityéké ípíááboki. ¹⁹ Téhdure táhallúvú métáuméí díbye oke ityúkévétso muhdú mepájtyeténé úwáábojúvú pamévakéré o wáájácútsoki. ²⁰ Muuráhjáa téené wákimyéivu oke Pívyéébe pícyoobe íñe téené déjúcotu ícyooa oo cúvéhóojari. Áronáa ihdyu táhallúvú métáuméí píáábó núhnévútuubéré o úwáábohíjcyane ímíñeúvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoro pítyajcóné

²¹ Aane cáhawáá ihdyu óví ménahbe Tííkico téené wákimyéityu oke píáábohíjcyaae ímíñeúvú ámuéhake táuubállé meenúhi. Díibye waajácú páneere muhdú o íjcyaae íñá o méénuhíjcyane. ²² Áánéllii dílbyeke ámuhá éllevu ó wallóo díbye ámuéhake íúúballe muhdú muhtsi méfcyahíjcyané ámuha mewáájácúne metsájpínúki.

²³ Ahdícyane óví Méécááni Pívyéébe Máavyéjuube Jetsocríjtooma ámuéhake píaabó ímí ámuha dílbyeke mecáhcujtsómé mewájyújcatsíñe íbúwají mejjcyane íñerí íjtsámeíjyúcootúme. ²⁴ Áameke ihdyu óví ámuéhake píáábohíjcyaae

múhdumé ímiááné ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewájyúmeke. Áyu
tehdújuco.

PIRIPÉÉTSE

Pirípori íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoroo, Timotéoo, íjcyamútsí Jetsocríjtó ñícúve múnáajtétsí íhyaami ámuha éllevu muhtsi mécaatúnú elle Pirípori dílbyé cahcújtso múnaa Píívyéébejté ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure ámuhá uwáábojtémá túkevétsojté éllevu. ² Áameke ihdyu óví ámuhakye píáábohíjcyamútsí íbúwají ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáá hallúvú Páávoró píáábó táumeíñe

³⁻⁵ Muurá pajjyuvaré ámuhakye o ítsáávécocca ímíjyuuri Píívyéébeke téhdújtsoobéré ámuhá hallúvú ó táumeíhijcyá píáábó ímiáájú mecáhújtsoné wákimyétyu icyoocápi oke ámuha mepíáábohíjcyánéllíhye. ⁶ Aane muurá ó waajácú Píívyéébe ámuhakye tsaímíyé píáábohíjcyané ímí dílbyeke ámuha meúráávyé mújyú tsiíñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááíñévújuco. ⁷ Ehdú íñe ámuhadítyú o néé oke ípiaabódúré Píívyéébe ámuhakye píáábohíjcyáme o wájuñema. Muuráhjáa íñde oke ípiaábohíjcyadúré íñe cuvéhóójari o íjcyároobeke oke píáábohíjcyaaabe tsíjtyeke o úúbállehíjcyá dílbyé ihju tóónútuubére. ⁸ Muurá Píívyéébe waajácú ímiááné ámuhakye o wájuñe muhdú Jetsocríjtó meke wájuudu. ⁹⁻¹⁰ Aabe ámuhá hallúvú ó táumeíhijcyá píáábó ámuha mewájyúcatsíñe mewáájacu muhdú dílbyeke tsaímíyé meúráávyéiyóne. Áame ímiáámeréjuco ámuha meíjcyame íñeri menéétsámeítyu Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca. ¹¹ Ehdú dílbyere Jetsocríjtó píáábori tsaímíyé ámuha meíjcyame Píívyéébeke máávyéjútsohíjcyáahi.

Críjtokeré ñícúvéiyóné Páávoró íjtsaméi

¹² Ámuha táñahbému, ó imíllé ámuha mewáájacúné íñe páneere múhdurá oke pátyehíjcyaronéhji íllure oke píaabóné éhniíñevu ímiáájú pajtyéteju Críjtodítýú íjcyane o úwáábohíjcyaki. ¹³ Áabeke tsúuca oke pámeere pañétúejpi avyéjúúbé já tehmejté íjcyámema tsíjtyehji íjcyame waajácújucoó Críjtoéjpi o íjcyané hallútú cuvéhóójari o íjcyane. ¹⁴ Aabe teene cuvéhóójari o íjcyároobe ímí o úwáábohíjcyané tsaate ménahbému iwáájacúne téhdure úwáábohíjcyá íñeri núñhvetúme.

¹⁵ Áronáa íjcyámé tsaate tsíjtye ímí méénuhíjcyáneríyé íñómítááváne íñháó úwáábohíjcyáme. Áánetu ihdyu tsíjtye úwáábohíjcyá ímiááné téhdújuco. ¹⁶⁻¹⁷ Ímí úwáábohíjcyámé oke iwájyúne íñe tééné déjúcotu cuvéhóójari o íjcyane iwáájacúnéllíhye. Áánetu tsíjtye úwáábohíjcyá íllure oke éhniíñevu ityútávájtsó íñe cuvéhóójari o íjcyáabeke. Tsá dítye ímiá úwáábó méénuhíjcyatúne. ¹⁸ ¿Aanéhaca idyé muhdú o méénuíyónejívari? Áronáa eene ímityúné íjtsámeíñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyane dítye úwááboróné tsúuca míamúnaa lléébúacunúhíjcyánéllí o ímíjyuhíjcyáhi. ¹⁹ Áhdure ó ímíjyuhíjcyá íñe panévare ímityunéhji oke pátyehíjcyaroné tsaímíyé óóma níjkévaíñé o wáájacúnema. Ehdú óóma tene níjkévaíñé ó waajácú ámuha táhallúvú píáábó

metáumehíjcyanéllii Jetsocríjtó oke piááboíñé Íapííchoj tééveri. ²⁰ Aabe ihdyu ó imíllehíjcyá tsáneetu o núcójpívétsámeítyuróné ñná táhallúri Íjcyátuube panévaríyé Jetsocríjtóke o bóhówátsohíjcyá díbye íhtsútuube Íjcyane pájyuvu o bóhówátsohíjcyádu. Áabeke tééné hallútú oke ditye dsíjívétsóhajchíí óvi ó dsíjívéhi. ²¹ Muurá íñe o bóhíibe díbyeke o úraavyéné o ímilléduré idyé ó imíllé o dsíjívéné tsaímíyéjucu awáá díbyema o Íjcyaki. ²² Áronáa ihdyu ó imílléhíi o Íjcyane éhniíñevu díbyedítú Íjcyané uwááboju tsíjtyeke o úwááboki. Ahdícyane tsá o wáájacutú muhdú o Íjcyaiñe. ²³ Muurá íhtsútú óhdivu teene muhdú o Íjcyáiyóne. Tsánejcútú ímí tehjújúcooro teene ílluréjucu o dsíjívéné tsaímíyéjucu Críjtoma o Íjcyaki. ²⁴ Áronáa idyé ímí óhdivu teene ói o Íjcyane éhniíñevu ámúhake o piááboki. ²⁵ Aane tsúuca ó waajacú ói o Íjcyaiñé ámúhake o piáábo ámuha ímíñeúvú Críjtóke mecáhcújtsóneri meímíjyuúki. ²⁶ Ehdú muurá ámúhake éhniíñevu ó ímjíyúúvetsóo tsiíñe ámuha éllevu o péjyu díbyere Jetsocríjtó oke piáábóneri tééné hallúvú ámuha maávýéjútso díbyeke.

²⁷ Ahdícyane ihdyu ámúhake o néé ámuha tsaímíyé meíjcyu muhdú díbyé uwááboju meke úwáábohíjcyádu. Áanéllii ó imíllé ámuha éllevu o péétúroobe o wáájacúné tsaímíyé ámuha meíjcyané uubálle. Áronáa idyé tsá ámúhama o Íjcyanélliihyéré ímiáámé ámuha meíjcyáítyuróne. Ó imíllé ámuha tsaméhjí ímíñeúvú tééné uwááboju mecáhcújtsóne ímí meíjcyane. ²⁸ Aame tsá múu íllityétú ámúhake múnáátsohíjcyámedi. Muurá eene Críjtoéjté ámuha meíjcyámeke ehdu ditye dárívehíjcyánetu méwaajacú ditye wágóóóveíñe. Áánetu tsúuca méwaajacú Píívyéébé piáábori ámuha mepájtyeténe. ²⁹ Aane tehjújúcooro ímí ámuha díbyeke mecáhcújtsóne díbyedívú mecátsípáávehíjcyáne. Áronáa Íjcyané téhdure tééné djéjucotu ámuha meícúbáhrámeíñe. ³⁰ Aane ihdyu óvíi ámuha máaabúcu híjcyá páneere ámúhake pájtyenéhjí muhdúhjáa o áábúcu híjcyádu. Ááneríyéi muurá íñe ícyoocápi o Íjcyane ámuha méwaajacúhi.

2

Muhdú Ávyéjyuube Jetsocríjtó Íjcyane

¹ Ahdícyane ímiááné oke ámuha meídaatsólléne mewájyúhajchíí óvíi oke ámuha éhniíñevu meímíjyúúvetsó ímí tsajjítóré ámuha meíjtsámeímyé mewájyújcatsíñe mepiáábócatsíhíjcyáneri. ² Óvíi Críjto ámúhake wájyúneri ámuha meímíjyúúvémé pañe díbyé Apííchó Íjcyane ámúhake tsápítsohíjcyáhajchíí ámuha oke meímíjyúúvetsó ímiááméré meíjcyáneri. ³ Aame ihdyu tsá múu tsaate tehjíivane méénúne ímíyíyé idyé méénutú íllure tééneri ímítyájkímyeeki. Tsáííbuwáre múu íjcyáne piáábójcatsí panéjcvávú íávýéjútúlléjcatsíñema. ⁴ Tsá múu iye tsaímíyé íjcyáiyóneri tsúúrámeítyúne. Téhdure múu tsúúrámei muhdú tsíjtyeke ipiáábóiyóneri.

⁵ Múu íjtsámei muhdú Jetsocríjtó íjtsámeídyu. ⁶ Muuráhjáa Píívyéébere íjcyároobe tsá ávyeta tehdu íñeéiyóneri íjyáacunútúne. ⁷ Muuráhjáa íhtsútuube íjcyároobe míamúnáajpídyú itsíímávámeíñe íhdícyaabéduréjucu íjcyane meke ipiááboki. ⁸ Aabée íhtsútuuháñe lííñétuube ñná néétuubéré

ídátsó ihvéjtsámeíbyeke nucójpítsó wátyétyehcúmé páwachékevu éhne múu átéréepi ímítýúúbeke méénudu. ⁹⁻¹¹ Ehdúhjáa méénuube ‘tsiíjyu’ néétuuberé muhdú Píívyéébe díbyeke néhdújuco. Áánéllíihyé díbyeke Píívyéébe iávyéjuutétsóóbeke meménú pámé ehniíñevúré díbye íjcyaki, díbyé úmíwávú páhduube níjkyéjiri íjcyámema ííñújiri íjcyame naavémuháñemáyé imíhmóubáne iávyéjútsóóbeke iwáájacu ímiááné avyéjuube díbye íjcyane téeneri Méécaáni Píívyéébeke iávyéjútsoki.

Cahcújtso múnaa peetédu nééneé

¹² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, éhnée ámuúhama o íjcyaaabe ámuúhake o nééne ámuha melléébohíjcyádú idyé oke melléébo íñe tsíhyulle ámuúhadítýú o íjcyároobe ámuúhake o néhíjcyáne. Ááne muhdú Píívyéébe ímillédú meíjcyá teenéjuco ámuha mepájtyetéíñe íjcyáneri. ¹³ Muurá ihdyu díbyere ámuúhake ácuíjcyá ímiá íjtsaméivu muhdú díbye ímillédú ámuha meíjcyaki.

¹⁴ Aane ihdyu méméénuhíjcyá íjyevéllétúmé úhbájcatsítýumére. ¹⁵ Áijyu ihdyu ámuha Píívyéébeéjté meíjcyame ímiá uwááboju úwááboméé mepéhíjcyámé mébóhówaucúnuu ímítýúné míamúnááj píñetú éhne múúne mñicuru cúúvétsihdyu péetécunúdu. ¹⁶ Ehdú ámuha meméénuhájchíí mítýane ámuúhadi ó ímíjyúúvéé Críjto tsáácooca ópée díbyema bañúháñé o wákímyehíjcyátúneri. ¹⁷ Aane mítýane téeneri o ímíjyúúnéllíi ámuúhake o néé téhdure ámuha meímíjyúúki. Áánéllíi eene ámuha mecáhcújtsóné hallúvú ihdyu ó dsíjívéiyá ehniíñevu ímí ámuha mecáhcújtso díbyeke. ¹⁸ Aane ihdyu metsu tsaméhjí meímíjyúúki.

Timotéoma Eparatoróditomútsikyé Páávoró úwáábovu wállóone

¹⁹ Aane óvíi Ávyéjuube Jetsóó ímilléhájchíí Timotéoke ó wállóo ámuúhake díbye iúújeté muhdú ícyooca ámuha meíjcyane oke díbye úúballéváneri éhniíñevu o ímíjyúúveki. ²⁰ Muurá apáábyéré díbyé íjtsaméí táíjtsaméídyú néénéllíi íjyáacunúúbe ámuúhake ípiáábóiyóneri. ²¹ Áánetu tsíjtyehjí íjyáacunúhíjcyá iyee ímí íjcyáiyóneri. Tsá dítye íjyáacunúú Jetsocríjto ímillédú íjcyáiyóneri. ²² Áánetu muurá ámuha méwaajácú díbye ávyetá mítýané oke píáábohíjcyáné ímiáájú Críjtotdíyú íjcyané wákímyéityu éhne múu cááníkye íjcyadu. ²³ Aane óvíi íñe ícyooca o íjcyane muhdú óoma péé o wállóo díbyeke ámuúhake díbye iúújetéki. ²⁴ Áronáa ó íjtsúcunú tsáijyu múúne Píívyéébe píáábori lléváhréjuco oore ámuúhake o úújeténe.

²⁵ Téhdure ó íjtsúcunú ménahbe Eparatorótoke ámuúha élleu o wállóoíñe téhdure mítýane panévatúré oke píáábohíjcyáábeke éhnée ámuha oke mepíáábónema taéllevu mewállóóbeke. ²⁶ Aabe téhdure mítýane ímillé ámuúhake íajtyumíne díbyéé chéméné uubállé ámuha méwáájacúné múhdurá díbyeke íjtsámeíchónéllíihye. ²⁷ Ímiáánéé muurá dsíjívéroóbe. Áronáacáa ihdyu Píívyéébe díbyema múhtsidi ídáátsóvéne bóhútsó díbyeke íñe muhdú ícyooca kímóhcó o íjcyánaa díbye dsíjívéné oke ehniíñevu ávyénéjcyúyónéllíihye. ²⁸ Áábeke ámuúha élleu ó wállóo ámuha meímíjyúúvéne tujkéveri o állíjchu eene díbyedi ámuha mekímóóvehíjcyáné múhdurá oke íjyáacunúhíjcyánetu. ²⁹ Áábeke ihdyu óvíi ámuha ímíjyuuri méwaatsúcúpejtsó Ávyéjúúbeéjté meíjcyáméepi ménahbe íjcyáábeke. Áhdure tsíjtye díbyedu néméhjíke idyé múu wajyúhi.

30 Muuráhjáa ávyeta wájýúmeítyuubéré ámuháa oke mepiáábóiyóné Críjto wákimyéí imyéénúneri íllúhwu dsíjiveráhi.

3

Muhdú Críjtoéjté téhmeméiyóne

1 Ámuúha tañahbémut, tsáháturo muhdú tene óhdivu néetu tsiñe biwáánéré ámuúhake o úwaabóné ámuúhake tene piáábóíñéllíhýe. Áhdícyane múu imíjyúú Ávyéjúúbeéjté ámuha meíjcyame. 2 Aame ihdyu tsáma téiibúwá méíjcyaco oohímýedú néeme ímityúmé íjcyame eene kíhdyahírótsámeityúmé pájtyetéityúné úwáábohíjcyámeke. 3 Áronáa tsá téénetu Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyé Apííchó meke túkévéjtsóné piáábori díbye ímillédú dííbyeke maávyéjútsohíjcyámé ímiááné dííbyeéjté méíjcyá Jetsocríjto mééma méénunéjucó. Áánéllí dííbyeke ímíjyuuri méduurúvahíjcyáhi. Muurá tsá meere íná meméénúneri mepájtyetétsámeítyuróne. 4 Muurá tehdu tene nééca oore ó pájtyetétsámeíyáhi. Aaca muurá tsá múha óhdivu úújetéityuróne. 5 Muuráhjáa idyé oke waháro tsiímávátsihdyu íhyojsítú pápíhchúúj coojívatu óhdivu kíhdyahírótsómé íjraééj tsiíménémúhaabe heeberéómuube o íjcyabe páñétúeju múhá ihjyúrí o íhjuvúábedívu. Díityeéjtétsí líhíyómútsi. Aabe muurá oo Bejamíí dohjíba múnájpi. Áhdure parítséómuube oo muháa jodíómú taúhbaju o úráávyehíjcyaaábe. 6 Aabéé ó íjyácunúhíjcyá Jetsóóéjtéhcáa íjcyámeke o ícúbáhráíyóneri. Áábekée muurá tsá múha oke íná nééítyuró taúhbajúu néhdújucó o íjcyánéllíhýe. 7 Ehdúu o dáííívéméihíjcyanehíjí ó íjtsúcunúhíjcyá íhtsutúné o méénuhíjcyáne. Árone ícyooca Críjtoéjpiyéjucó o íjcyánéllí óhdivu atéréenéréjucó íñéúbatú meke piááboítyúne. 8 Áhdurée panévare tsiñehjí íjcyaroné dííbyé hallúhcuri ó íhvejtsó díbye páné ehniíñevu íhtsútuube íjcyane o wáájácunéllíhýe. Ehdúu muurá panévare ó ímílléronéhíjí ó íhvejtsó ehne múúne tsiéméné átéréene meíhvejtsódú Táavyéjuube Jetsocríjtokéréjucó o íícúveki. 9 Ehdúu ó meenu tsaimiyéjucó dííbyema o íjcyaki. Tsáháa muurá Píívyéébe oke ímiáábédi díllóítyuró taúhbaju néhdu o íjcyaróóbeke. Muurá ihdyu apááñéré Críjtoke o cáhcújtsónej téeveriyé oke díllóobe ímiáábédi. Aabe apáámyéré dííbyeke cáhcújtsómeke pájtyetétsóohi. 10 Áánéllí o ímíllé Críjtoke o wáájácuné tsúúcajáa dsíjívéjúcóóróóbeke Píívyéébe bóhíítsóné íhnáó téhdure óóma íjcyaki. Muuráhjáa díbye ímillédújucó ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívéne. Ahdu idyé ó ímíllé o ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívédú íivane téhdure Píívyéébe ímillédú o íjcyane o ímílléneíllíhýe. 11 Ááne ehne múu dsíjívéebe tsiñe bóhíbe íjcyadu o néébe ímiááberéjucó o íjcyaki.

Tsaimiyé meíjcyáíyóneri metsúúrámeíñe

12 Áronáa idyé tsá ámuúhake o néetu panévaturé tsaimiyéjucó ímiáábé o íjcyane. Muurá ihdyu ehniíñevu ó tsúúrámehíjcyá múhdutú ávyeta tsaimiyé Jetsocríjto ímillédú o íjcyáíyóneri. Tehdúu dííbyema o íjcyaca oke újcuúbe. 13-14 Ámuúha tañahbémut, tsáhái muurá ávyeta ímiáábé o íjcyatúne. Áánéllí íhdée múhdurá o ícyahíjcyané o íhvéjtsóne ícyooca ó tsúúrámehíjcyá muhdú díbye ímillédú o íjcyáíyóneri bostíí tééne áhdó o újcu íñe múhdumé ímí dííbyema ícyahíjcyámeke tééne áhdóllí níjkyejívú Píívyéébe piúvácoóca. 15 Áánéllí íñe

múhdumé tsúuca ímí Críjtoke ámuha mecáhcújtsómeke o néesé ámúhake ímí tene ibúúúve íñe ámúhake o néhijcyáne. Áanetu tsátsii tsíhdyure ámuha meíjtsúcunúhajchíí óví Píívyéébe ámúhake waajácútsó téénevu. ¹⁶ Áánéllii ámúhake o néesé ímíñeúvú ámuha meíjtsámeíñe meúráávye muhdú tene íjcyane tsúuca ámuha mewáájacúdu.

¹⁷ Ahdícycane, ámuúha táñahbémuj, íñe muhdú o íjcyadu meíjcyca. Áhdure tsijtye óhdityúu iwáájáne ímí úráávvehíjcyámé íjcyadu meíjcyca. ¹⁸ Áanetu ámúhake o néhijcyádú íjcyáméi muurá mítyame Críjtóo páwachékevu dsíjíveneri mepájtyeténé uwááboju íllure tsáíllehíjcyáme. Aane íñe ídátso táábere tsiíñe ámúhake ó úúballéhi. ¹⁹ Aame muurá ímityúné ícyahíjcyámé tééné déjúcotu íllure wágóóovéhi. Muurá Píívyéébeke ítsáávetúmé muhdú tsaímíyé íñíjírí ímíllédú íjcyáíyóneríyé tsúúrámeíhíjcyáhi. Áaneri íllure mítyákímyehíjcyámé múu núcópívehíjcyánaáaca. ²⁰ Áanetu ihdyu mee níjkyéjietéréjucu meíjcyame íñe météhmeíhíjcyá Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtó meke újcúváiíbyeke. ²¹ Aabe muurá íñe ídátso meícyahíjcyáne j pí meke cápáyoácómé meíjcyaa dífbyedúréjucu dsíjívéítyúnéj píiháñema. Ehdú meke ímbájchóiiibe panévare ípíívyetédú íjcyaaabe.

4

Múu ímíjyúú pájyuváre

¹ Ámuúha, táñahbémú mítyane ámúhake o wájyúmeke o ájtyumííyóneri o íjyácunúhíjcyámej, ámúhadi ihdyu mítyane ó ímíjyuhíjcyá táwákímyéí áhdódú nééne ímí ámuha táuwaábó mecáhcútsóhíjcyánéllííhye. Áámeke ihdyu ámúhake o néesé tsaímíyé ámuha meúráávye Máavyéjuube Jetsocríjtoke.

² Téhdure Ebóódíamúpike Tsíítikyemá o néesé dityépi ímíáámúpiréjucu íjcyca tsáílléjcatsítyumúpi. Tsá ehdu meíjcyáítyuró Jetsocríjtóéjté meíjcyame. ³ Aane íñe uke o néesé táwákímyéityu oke u náhbénuhíjcyaae díityépike u píááboki. Muurá mítyane oke téhdure píáábohíjcyamúpi ímíáájú Críjtó uwáábójutu. Téhdure Creméetema tsijtye oke tééné wákímyéityu píáábohíjcyáhi. Ááme mémeháñe tsúuca íjcyá mújyú medsíjívéjúcóóítyúne bóhí újcúímye mémeháñe cáátúváne waajácúháámitu.

⁴ Áánéllii ámúhake o néesé ámuha pájyuváre meímíjyú tsúuca ávyéjúúbeéjte ámuha meíjcyame. Áánéllii tsáma méímíjyuhíjcyca. ⁵ Muurá píhíjycúóóné tsiíñe Máavyéjuube tsááiñe. Áámeke ihdyu óvíi ámúhake pamévare waajácú ímíáámé ámuha meíjcyame pamévakéré mepíáábohíjcyámeke.

⁶ Aame ihdyu tsá múu ímityúné íjtsámeítyú tsíeméné ámúhake pájtyécoóca. Múu pájyuváre Píívyéébeke úúballéhíjcyá muhdú íjcyane. Áhdure múu dífbyeke téhdútsóhíjcyá panévá hallúvúre. ⁷ Ehdú ihdyu ámuha meíjcyácooca dífbyere Píívyéébe ámúhake píááboó íñerí íjtsámeíjyúcootúmé tsaímíyé ámuha meíjcyca múhdumé Críjtodívú ámuha mecátsípáávehíjcyáme. Ehdú meke Píívyéébe píáábonévú méíjtsaméi tsá úújetéítyuróne.

Ímíááneríyé meíjtsámeíñe

⁸ Ahdícycane meíjtsaméi ímíááneríyé muhdú tsíjtyema ámuha maávyejúúlléjcatsíñe tsaímíyé meíjcyáíyóneri ámuha téénetu

mebóhówaucunúmeke ímí Píivýéébe íjtsúcunúki, ámuúha táñahbému. Ehdú múu nénéhjáríyé íjtsámeíñe tsáhájucó átéréénéhjiri íjtsámeíjyúcootúne.

⁹ Áánéllíi ménútsóhíjcyá ímíñeúvú ámúhakyé o úwáábohíjcyáné tehdu ámuha meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca ámuha mélleebó muhdú ámúhake o néhíjcyanéhji. Áhdurée tsúúca ámuha máájtyumí muhdú ténéhji o méénuhíjcyáne. Ahdú méméénucó Píivýéébe ámúhama íjcyame ímí ámuha meíjcyaki.

Pirípó cahcújtso múnaa Páávoróké píaabóne

¹⁰ Muurá ávyeta ó téhdujtsó Píivýéébeke íñe icyooca tsiíñe ámuha oke mepiáábóneri mítyane o ímíjyúúvénema. Aabe tsá o néétu íveekí ámuha oke meítsáávehíjcyatúne. Muurá ímiááné oke ámuha mepiáabóné meímíllérónáa tsá ámuha mepiívyetéhíjcyatúne. ¹¹ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcyúne tájpi o íjcyáiyóné o ímílléne ehdu ámúhake o néétune. Muurá óhdi íjcyane tsúúca téhdunéjucó. ¹² Aabe ó piivýeté o íjcyane éhnéváturoobe. Áhdure idyé ó piivýetéiyá o íjcyane éhnéva múnáajpi. Téhdure ó piivýeté íbúwajíí ñná májchóturoobe o íjcyane óoma tene íjcyácooca o ícyahíjcyádure. ¹³ Aabe ó piivýeté panévare o táhjane Jetsocríjtó oke píaabóne tsíjpari. ¹⁴ Áábeke ihdyu tehjújucó ámuha oke mepiáabóné íñe idátsó múhdurá o íjcyáábédí ámuha meidáátsóvénema.

¹⁵ Aame ímiááné apáámyéré ámuha Pirípóri íjcyáné cahcújtso múnaa tsúúcajátújucó meíjtsámeíñe muhdú oke ámuha mepiáábóíñeri. Muuráhjáa éhne tujkénuré Críjtodítýú íjcyáné uwaáboju ámúhake o úwáábótsihdyu Matsedóóniá íiñújitu tsiéllévurájucó o péébeke apáámyéré ámuha oke mepiáabó Píivýéébe ihjyúvú ámúhake o úwaabóné tsaímíyé ámúhake búúúvénéllíihye. ¹⁶ Téhdurée Tetsaróónicári o íjcyácooca ámuha taéllévu méwállóhíjcyá oke mepiáabóne. ¹⁷ Árónáa idyé tsá ámuha oke maájcyúyóneri o íjyáacunéllíi ehdu ámuha meméénuhíjcyatúne. Muurá ihdyu ó ímíllé ehdu ámuha meméénúneri éhnííñevu tsaímíyé Píivýéébema meíjcyane. ¹⁸ Muurá ámuha oke maácuhijcyanéhjí mítyanéjucó éhnée Epaporodítoma ámuha mewállóónema. Aane ímí Píivýéébe íjtsúcunú éhne múúne ávyéta ímyé cúvááné pacúúcu meíjtsúcunúdu. ¹⁹ Áámeke ámúhake ájcyúibye ñná ámúhadítýú píhtonévú íhtsutúné íavyéjú íjcyaaabe Jetsocríjtóéjté ámuha meíjcyánéllíihye. ²⁰ Aane ihdyu óví dílbyeke méduurúvahíjcyá paíjyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

Páávoró pítyajcóne

²¹ Ahdícyane Jetsocríjtó uráávyé múnaa elle íjcyámeke méuubállé mítyane díityéké muha ílle meíjcyame medúúruváne. ²² Áhdure ávyéjuube Tséétsá únú múnaa ámúhake duurúváhi.

²³ Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Áyu tehjújucó.

COROTSÉÉTSE

Coróótsari íjcyáame éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró Jetsocríjtodítúyú ímíáájú pajtyéteju íjcyáné uwááboobe Píivyééberéé ihdyu oke ityújkevééllédú íjcyaaabe tééné wákimyéivu pícyoóbe.

² Aabe íñe íhyaami o cáátúnuháámí muhtsi ménahbe Timotéoma méwallóó ámuha elle Coróótsari meíjcyame Críjtoke meúraavyémé múúhá nahbému éllevu. Áameke óví Méécááni Píivyéébe ámúhakye píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáá hallúvú píáábó Páávoró táúmeíñe

³ Pajjyuvaré Píivyéébe Jetsocríjtóy Caaníkýe muhtsi météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú dííbyema muhtsi meíhyyúvácoóca. ⁴ Muuráhjáa múhtsikye úúballémé ímí Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujsónéllíi tsáimíyé mewájyúcatsíhíjcyáné pámeemáyé Píivyéébeéjté íjcyámema. Áánéllíi muhtsi météhdútsohíjcyá dííbyeke. ⁵ Ehdúvá ímí ámuha meícyahíjcyá íñe ímíjyaú meíjcyaiñe Píivyéébe mewáábyuta níjkyejívú méénune ámuha mewáájácúnema. Muuréváhjáa Jetsocríjtodítúyú pajtyéteju íjcyáné uwááboju ámuha melléébótsihdyújuco teene ámuha meítsohíjcyáne. ⁶ Ááné uwááboju muurá tsúúca tsújaavé pahúllevávú ííñújiri. Aane mítyame icyáhcújtso ímí úráávyehíjcyá éhnée ámuha tujkénú meíjcyadu. Muuráhjáa Píivyéébe mítyane meke wájyune ámuha mewáájácúne ímí mecáhcujsóhi. ⁷ Téénevúu muurá Epáápara muhtsi wájyú menéébe ímichi ámúhakye úwaabóhi. Aabe ímí Críjtoke úráávyeebe múhtsikye píáábohíjcyá ámuha múhtsikye mepíáábóiyóne. ⁸ Aabée múúhakye úúballé ímí ámuha mewájyújcatsíñe.

⁹ Áánée muha mewáájácútsihdyu pajjyuvaré ámúhá hallúvú píáábó Píivyéébeke métáúmeíhíjcyá díbye ámúhakye ímíñeúvú iwáájácútsó íjtsaméivu.

¹⁰ Áhdurée idyé muha métáúmeíhíjcyá ámúhakye díbye íajcu dííbyé icyánéjcu ámuha meíjtsóíñe waajácuvu ímí dííbyeke ámuha mewáájácúne muhdú díbye ímillédú meíjcyámedítúyú ímíááneréjuco íbóhówaúcunúki. ¹¹ Ehdú nééné píáábó muha métáúmeíhíjcyá ámúhá hallúvú Píivyéébeke díbye íhñáhoori ámúhakye tsípajtsómé panéva ímítuyuháñe ámuha maáábúcuíhíjcyaki. ¹² Aame díbye ámúhakye ímíbájhóné hallúvú ímíjyuri ámuha dííbyeke metéhdújtsoki.

¹³ Muuráhjáa dííbyere Píivyéébe meke íjchívyetsó Naavéné hójtsí pañétú éhne múu cúúvetsíhi íjcyadu meícyahíjcyámeke. Áánemáa meke pícyoobe mítyane iwájyuube ílí avyéjvúréjuco. ¹⁴ Díbyée muurá dsíjívénej tééveri mééma ímíbájchoobe méímítuyuháñe méhdi ídáátsóvnema.

Jetsocríjtó dsíjívénej tééveri ímí Píivyéébema meíjcyane

¹⁵ Muuráhjáa Píivyéébeke maájtyúmítuube ílí Jetsocríjtóy tééveri méhdivu bóhówaavé pañe píivyééberéé íjcyaaabe. ¹⁶ Díibyééhjáa muurá Jetsocríjtóy tééveri ípívyéjtsóobe páneere múhdúné tsíeméné ííñújiri íjcyánéhjima íévéhóowari íjcyanéhjí maájtyumínee, maájtyúmítúnee, íjcyane. Téhduréhjáa ípívyéjtsóobe

níjkyéji múnáama naavémuke pámeere íavyéjútéma. Ehdúhjáa panévaré ípívyéjtsoobe Íllij téeveri ténéhjiri dibye íavyéjútjsámeiki. ¹⁷ Aabéhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá tsúúcajátújuco íjcyaduré ínéubáreikyé íjcyátúné ihdéjuco. Áabe tájpi muurá íñe páneere múhdúné tsíeméné íjcyane íjcyáhi. ¹⁸ Aabe muurá dílbyé cahcújtso múnáa meíjcyámé túkevjtsoobe íñe méhniwau meke túkévétsohíjcyádú néébeé. Muuráhjáa dsíjívéebe tsiíñe bohíi téhdure medsíjívémé mebóhííñe tújkenuúbe. Áabekée Píívyéébe picyóó páné avyéjuubéré dibye íjcyaki. ¹⁹ Ehdúu Píívyéébe imíllé íbohówájtsámeíñe Críjtoj téeveri. ²⁰ Muuráhjáa páwachékevu ítyujpácýó waagóoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íñíjiri íjcyánema íévéhóowari íjcyanéhíi ímíbáavyeki, téhdure tsaimíyé míamúnáa Píívyéébema íjcyaki. Aanée Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi.

²¹ Muuráhjáa íhde ámuha Píívyéébeke mémúnáatsohíjcyá ímityúné ámuha meméenuhíjcyanéílihye. Áromeke tsúúca ámúhake ímíbábjhómeke újcuube tsaimíyéjuco ámuha dílbyema meíjcyá Críjtóo míamúnáájpidívú ípívyéévéne dsíjívénej téeveri. ²² Ehdúu méénuube íñe ímityú máhallúri íjcyájúcootómé tsaimíyéjuco menéemeke újcuuki. ²³ Áánéllíi ámúhake o néé íñevú táhjátsámeityúmé tsaimíyé ámuha meúráávyé muhdú mepájtyetéíñe uwááboju tsúúca ámuha mewáájacúne. Áané uwááboju muurá íñe uwááboobéré o péhíjcyáné tsúúca íñíjiri pahúllevávú tsújaavéhi.

Cahcújtso múnáa píááboobe Páávoró

²⁴ Áánéllíi ó imíjyúú ámúhake o píáábóné wákimyéi o méénúneri o ícúbáhrámeíyoóbe. Ehdúu muurá Críjto mewájyuri ícúbáhrámeídyújuco o ícúbáhrámeíhíjcyáne. ²⁵ Muuráhjáa Píívyéébe oke níwaavénéjuco íñe cahcújtso múnáake o píáábohíjcyáne. Aabe ámúhake ó uwáábohíjcyá tene íjcyadújuco. ²⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye pítyájcámeíñe tsá múha wáájacuhíjcyatúne. Méíhdé múnáaúvúhjáa íjcyarómé tsá wáájacutú teéne. Áánevu íñe ícyooca tsúúca meke waajácútssoobe íhñéjté meíjcyámeke. ²⁷ Aane Críjto mééma íjcyáneri tsúúca méwaajácú tsaimíyé Píívyéébé avyéjuri meíjcyáíñe. Eene muurá wáájacúratúné íjcyanévú imíllebe téhdure ámúhake iwáájacútsóné jodíómú ámuha meíjcyátúrómeke.

²⁸ Aane íñe muha meúwáábohíjcyá pámeekéré panévatúré túkévéjtsomére dítye Críjtoj téeveri éhniíñevu iwáájacúne ímiááméré Píívyéébema íjcyaki. ²⁹ Áánéllíi muurá íñe ávyetá íhnáhó ó uwáábohíjcyá ícúbáhrámeífyéré Críjto oke píáábóneri.

2

¹ Aane ó imíllé ámuha Raoditséá cóomi múnáa tsijtye oke wáájacútúrómema mewáájacúné ávyetá íhnáhó ámúhá hallúvú píáábó o táumeíhíjcyáné Píívyéébeke ímíñeúvú ámuha Críjtoke meúráávyeki. ² Aabe ó imíllé ámuha tsaimíyé mewájyúcatsíñe ímíñeúvú mewáájacúné muhdúhjáa Píívyéébe mééma Críjtoj téeveri wáájacúratúné méénuhíjcyáne. ³ Dílbyedi ihdyu páneere ímiá tujkéveju íjcyáhi. ⁴ Ehdú íñe ámúhake ó téíbúwátsohíjcyá tsaate ámúhake íállíñeri imújtátsótuki. ⁵ Muurá tsá ámúhama elle o íjcyáturóne. Áronáa ámúhama ó íjcyá tájtsaméiyi. Áánéllíi ó imíjyúú ímí ámuha Críjtoke mecáhcujtsómé tsaimíyé meíjcyáneri.

6 Aame muhdúhjáa ámuha tujkénú dílbyeke mecáhcújtsóijyu mejjcyadu tsahdúré ímíñeúvú mejjcyá dílbyema. 7 Ahdícycane ímíñeúvú mecáhcújtsóobedívú meihvéjtsámeíñe pajjyuvaré Píivyéébeke météhdútsohijjcyá muhdúhjáa ámúhake o úwaabódu.

Críjtoke cáhcujtsómé tsíhdyuréjuco íjcyane

8 Téíbúwá tsáma méijjcyaco tsaate íjtsaméityúré ijucúné uwáabori ámúhake imújtátsótuki. Muurá míamúnáá íjtsaméityúré tsáane méenuhijjcyáme. Tsá Críjtodítýú tsáané íjtsaméiyi ditye úwáábohijjcyatúne.

9 Muurá muhdú Píivyéébe íjcyane méwaaajácú Críjto míamúnáájpídívú ípíivyéévébej tééveri. 10 Aabe muurá pámeere nijkyéji múnaa naavémuu, íjcyámé éhniíñevu íhtsútuúbe. Áánéllí dílbyema mejjcyámema téhdure íjcyaaabe Píivyéébeé. 11 Aabe tsúuca ámúhake ijchívvyetsó ímityúnetu Críjto ámúhama íjcyánéllíihye. Tsá idyé mekihdyahirótsámeíñeri meímibáavyetúne. Muurá ihdyu Críjtoj tééveriyé meke ímibájchoobe. 12 Muuráhjáa metsójtsótsámeíñeri ménaavénú dsíjívéébeke ditye cúúune. Áánerí méúújetsó íhdée múhdurá meícyahijjcyáné tsúuca meihvejtsóne. Aame ícyooa tsíhdyuréjuco mee Píivyéébeé íhnháoori bóhítsóobeke mecáhcújtsónema. 13 Muuráhjáa éjyu ámuha éhne múu dsíjívemédú méícyahijjcyá ámuha ímityúné meícyahijjcyáné meihvéjtsótúnéllíihye. Áronáa ícyooa tsúuca Píivyéébe ámúhake ímjpyetétsó téénetu Críjtoj tééveri ámúhadi ídáátsóvenema. 14 Muuráhjáa dílbyé taúhbaju néhdu mejjcyatúné déjúcotu méhdi ícúbáhráyoobe. Áronáacáa mééma ímibájchoobe Íllí Críjtoke ditye páwachekevu wátyetyéhcuube dsíjívénéj tééveri. Ehdúu mééma ímibájchoobe mewágóóovéiyónetu meke ípájtjetétsoki. 15 Muuráhjáa páwachekevu ditye wátyetyéhcuube Críjto ídsíjíveneri tsúuca tahjá Naavéneke íhyájkímumájucó. Áánetu méwaaajácú tsúuca ditye táhjátsámeíñe.

Nijkyéjéneri metsúúrámeíñe

16 Ahdícycane méíicúvedí tsaate ámuha memáchohijjcyánéhjitu íhjuváveri. Áhdure méíicúvedí eene béébe nuha íjchívýecooca ditye wáñehjívátéhijjcyáneri ámuha méíicúvétúneri ditye ámúhadi íhjuvavahijjcyáneri. Áhdure méíicúvedí kéjcoojí Píivyéébeke idyúúrúvavahijjcyáneri ditye íhjuvavahijjcyáneri. 17 Ehduhjíkyé muurá meméénúneri Píivyéébeke méúráávyehijjcyáhi. Ááneríhjáa ménaavénuhijjcyá Críjtoke díbye méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Áronáa ícyooa tsáhájucó tehdu meméénújúcootú tsúuca díbye mééma íjcyánéllíihye. 18 Ahdícycane tsáma máállítsámeídí eene nijkyéji múnáakévá ámuha medúúrúvátúhahjchíí ámuha mewágóóovéíñe tsaate ímiááneúvúdu úwáábohijjcyámédívu. Muurá iwáájácútnéré bañúháñé méenuhijjcyámé naavévaa díityédívú bóhówáávéné pañe íajtyumíne. Ehdu imyéénúne pánehjídú ícyahijjcyámé idáátsóméhjívú. Áronáa mítyákímyeihijjcyámé íyie íjtsámeíñe imyéénúneri. 19 Ááne dílbyéjuco Críjto ítyúkevjtsoobe íjcyáiyóóbedi tsá ditye ícúvehijjcyatúne. Muurá dílbye tájpiyé méijjcyá dílbyéjté meícyame. Aame méúráávyehijjcyá Píivyéébeke muhdú dílbye ímíllédú dílbyé piááboríye.

20 Muuráhjáa mewájyuri díbye dsíjívéné ámuha mecáhcújtsóneri tsúuca métahjá míamúnáá íjtsaméí álliúré íjcyane. Aame ámuha

ténejcu mewáájacújúcóótúnéllii méijcyá ténejcútú éhne múu dsíjívemédu. Áronáa žíveeki Píivýéébeke wáájacutúmé lǰcyadu ámuha íjienévu métáhjátsámehǰcyáhi? ²¹ Žíveeki majchóháñetu ámuha mébóicyúcatsihǰcyáhi? Óvíyacóóné ehdu ámuha meíllívyéébócatsihǰcyáne. ²² Muurá ténéhǰitu ámuha mebóicyúcatsihǰcyaroné iǰcyá memájchoki. Muurá míamúnáá íjtsaméityúré tsááne ámúhake úwáábohǰcyáme. ²³ Aane pánehǰidú meke báñuhǰcyá ímiááné ímí Píivýéébeke ditye úráávyéúvúdu. Muurá itsúcunúhǰcyámé ícúbáhrámeíñe idáátsóméhǰiúvú iǰcyáneri tehǰújuco Píivýéébeke íavyéjútsohǰcyáne. Áronáa tsá diityéké tene píáábotú ditye ímíbáávyeki.

3

¹ Ahdícyane Críjtóo dsíjíveebe tsiíñe bóhíínej tééveri ímityúmé ámuha meicyahǰcyánetu tsúuca meǰchivyémé métsúúraméí níjkyéjine lǰcyáneri dílbyeke ámuha meíicuvémé dílbyema Cáání úníúvú maávyéjuutéki. ² Áanéllii téeneríyé métsúúraméí. Óvíyacóóné íñújine. ³ Tsúuca muurá ámuha Críjtoke mecáhcujsómé Píivýéébeéjǰtéréjuco meǰjcyame ténejcúrí meíicuvéjúcóótúnéllii ámuha ténejcútú méijcyá dsíjívemédu. ⁴ Aabe muurá tsiíñe tsáácooca dílbyema tsaímíyé méíjcyáá íavyéjuri.

Tsihdyúréjuco meǰjcyane

⁵ Ahdícyane ílluréjuco méihvéjtsó páneere ímityúné ámuha meméénuhǰcyáne. Óvíyacóóné íhdícyáméhǰima ámuha medómácócatsihǰcyáne. Áhdure tsiíñehǰi ámúhake tútávájtsóíyóneri ámuha meúmúúpívyehǰcyanéhǰi ílluréjuco méihvéjtsó. Áhdure mítyane ámuha meéhnéváíyóneri meítsámehǰcyané méihvéjtsó. Muurá níjcyotájteke medúúruváné ímityúné lǰcyané tujkévéeneré teéne. ⁶ Ehdu nénehǰi lléébotúmé méénuhǰcyámedi íhnáhoóíñe Píivýéébe ícúbahráne. ⁷ Tehǰúu muurá nénehǰi téhdure ámuha méméénuhǰcyáhi. ⁸ Árone ílluréjuco méihvéjtsó ámuha mecááyóbahǰcyáne, ímityúné ámuha medáríívécatsihǰcyáne, néhni ámuha menéáyócatsihǰcyáne, núcǰpítso nénehǰi ámuha meihǰyúvahǰcyáne. Énehǰi panévaré ílluréjuco méihvéjtsó. ⁹ Ténéhǰitu tsúuca ámuha tsiíñejcúríyéjuco meǰjcyame tsáhájuco múu állíúúnǰcatsítyúne. ¹⁰ Métsúúraméí éhniíñevu ámuha meímǰpyetéíyóneri ímíñeúvú ámuha Píivýéébeke mewáájacu dílbyedu ímiáámeréjuco ámuha meǰjcyaki. Muurá ímiááné tsúuca ámuha tsihdyuréjuco. ¹¹ Tsá dílbyeéjǰté meǰjcyatú jodíómú meǰjcyanéllíihye. Muurá íhdyu pamévaré dílbyeéjǰté iǰcyá jodíómú lǰcyáturómé kíhdyahírótsámeityuróme, tsiíñe íñújine múnaa lǰcyaróme, íñéubará wáájacúturóme, tsaaté úníu múnaa lǰcyaróme, tsaatéúbámáyé wákímyeityuróme. Muurá páneere Críjtoke mecáhcujsómé tsaǰdúré dílbyeéjǰté meǰjcyáhi.

¹² Muuráhǰjáa Píivýéébere ámúhake uǰcú mítyane ámúhake iwáǰyúnéllii dílbyeéjǰté ámuha meǰjcyaki. Aame múu ímiánejcúvú íjtsaméí icyápáyóóvéne wájújcatsíhi, píáábócatsíhi, idáátsóméhǰiúvú iǰcyáhi, ímiááméré pamévamáyé iǰcyáhi, ámuha meícúbáhrámeíyonéhǰi aabúcuhi. ¹³ Áane múu tsáíjyu múhdurá ámúhama pájtyéronéhǰi ímbáchóǰcatsí ídaatsólléjcatsíñe Críjtóo méhdi ídáátsóvéne meke ímíbajchódu. ¹⁴ Áhdure múu éhniíñevu wájújcatsí tsaímíyé

ámuha meijcya íínevú táhjátsámeityúme. ¹⁵ Áámeke ihdyu óví ámúhake Píívyééberéjuco túkévejsóne. Muurá ímillebe Críjtoj tééveri ámúhake ipíaabóné ímí tsame meijcyaki.

¹⁶ Ááné hallúvú múu dííbyeke ityéhdújtsóne ímíjyuuri duurúvahíjcyá ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi. Aame ihdyu wajácúnejcútsi meijcyáne meúwáábohíjcyá Críjtoj uwááboju ámúhá pañe íjcyane tsápítsojcatsímyére. ¹⁷ Panévare múu íná ímyéénunee, ílhjyuváne, íjcyane meénuhíjcyá muhdú ímiááné Ávyéjuube Jetsóóéjté meijcyame meméénúiyódú tééné hallúvú Meéécááni Píívyéébeke dííbyej tééveri téhdújtsomére.

Muhdú cahcújtso múnaa íjcyane

¹⁸ Ámuúha walléemuj, tsúúca Ávyéjuube Críjtoj uráávye múnaa ámuha meijcyame múu avyéjuullé ámúhá tajímuke. ¹⁹ Áhdure idy ámuha wajpímú múu wajyú ámúhá taabámuke. Tsá múu ímityúné dáríívéjcatsityúne.

²⁰ Áhdure tsíime mécahcújtso ámúháj caanímuke. Ehdu muurá ámuha meijcyane Píívyéébe ímílléhi. ²¹ Áhdure ámuha cáánimu tsá múu ámúháj tsíimeke úmécójtso tú ditye ityútáváávétuki.

²² Téhdure idy tsáné avyéjútémá wákímyeímé múu cáhcujtsó díityéke. Tsá múu ditye ííterokiyé tsáímíyé wákímyeityúne. Múu Píívyéébeke íavyejúúlléne tsáímíyé wákímyeíhi. ²³ Áhdure panévare íná ámúhá wákímyeí íjcyane múu meenú ímíñeúvú óvéheetúmé dííbyeke ámuha meícúvénéjuco. ²⁴ Muurá tsúúca ámuha méwaaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtoke meícúvéne áhdó díbye meke újcúíñé íavyéjuvu tsáímíyéjuco dííbyema meijcyaki. ²⁵ Áánetu ímityúné íjcyámeke téhdure ájcuíibye tééne áhdovu. Muurá Píívyéébe meke pámeekéré tsahdúré wáyjuurobe áhdó muhdú meícyahíjcyádújuco.

4

¹ Aabe níjkyéjiri íjcyaaabe Máavyéjuube meke íítehíjcyá muhdú meijcyane. Áánéllii múu ávyéjujte íjcyame ímíñeúvú íwákímyeí múnáake pícyóó ícúbáhratúme.

² Áhdícyane múu téíibúwá íjcyáne pajjyuvaré Píívyéébeke píáábó táúmeíhíjcyá óóchévetúmé panévá hallúvú téhdújtsomére. ³ Téhdure múúhá hallúvú métáuméí díbye múúhake píáábónej péévé múúhake múha íná néetume éhniíñevu míamúnáake muha meúwáábo Críjtóo mééma pajtyéteju meénune. Teene o úwáábohíjcyáné hallútú muurá íñe ícyooa oo cúvéhóójari. ⁴ Áánéllii ámúhake o néé táhallúvú píáábó ámuha Píívyéébeke métáuméí díbye oke ipíáábo míamúnáake téénevu o wáájácútsoki.

⁵ Téhdure ámúhake o néé panévaturé ímiááméré ámuha meijcyáne cahcújtso múnaa íjcyátúmeke tééjuvu mewáájácútsoki. ⁶ Aame ihdyu múu ímíñeúvú íhjyúvahíjcyá tsaate ámúhake díllócooca tsáímíyé díityéké ámuha meúúbálleki.

Páávoro pítyajcóne

⁷ Áhdícyane óví ménahbe Tííkico ámúhake táubállé meenú dííbyema muhlsi Ávyéjuube Jetsocríjtoj wákímyeí meméénuhíjcyaaabe. Dííbye muurá oke tsáímíyé tééné wákímyeítyu píáábohíjcyáhi. ⁸ Áábeke ámúha éllevu ó wallóo ámúhake tsápíjtsoobéré íúúbálle muhdú ílle muha meijcyane. ⁹ Áábema téhdure tsaapi

ménahbe ímiáábé íjcyaaabe Onéétsimo péé ámúhadítýú tsáábee. Aamútsí óví ámúhake úúballé páneere muhdú ílle íjcyane.

¹⁰ Áánetu íñe díbyema muhsti cúvéhóójari mejjcyaaabe Arijtáácó ámúhake dúúruváné ámúhake ó úúballéhi. Áhdure Benabée nahbe Máácó uubállé ámuha wájácú menéébe ámúhake duurúváhi. Aabe ámúhake ááhívetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcucó. ¹¹ Téhdure idyé Jetsóó díbyere 'Jójtó' némeíbyé ámúhake duurúváhi. Éhdume tamúnaa jodíómodítýú cahcújtso múnaa íjcyame oke píáábohíjcyá Píívyéébé avyéjú wákimyéí o méénúnetu. Aame oke mítýane tsápítsohíjcyáhi. ¹² Téhdure ámúhadítýú tsáábe Epáápara Críjtó wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhake duurúváhi. Téhdure ámúhá hallúvú mítýane píáábó Píívyéébeke táúmeihíjcyaaabe ámuha tsaímíyé díbyeke meúraávye muhdú díbye ímillédu. ¹³ Aane ímiááné ó waajácú ámúhá hallúvú mítýane píáábó díbye táúmeihíjcyáne. Téhdure Raoditséá cóómiyi íjcyámema Hierááporíyí íjcyámé hallúvú táúmeihíjcyaaabe. ¹⁴ Téhdure wájýú menéébe taabóóbé Róócáma Déémámutsi ámúhake duurúváhi.

¹⁵ Áhdure táicyánéjcutu Raoditséari íjcyame ménahbémuke o dúúruváné méuubálle. Áhdure Níhpáke pámeere díbye jávú dóbéévehíjcyáné cahcújtso múnáama o dúúruváné méuubálle. ¹⁶ Aane íhyaami ámuha éllevu o wáalloháámí ámuha meéévéne boone méwáallooco diitye Raoditséari íjcyané cahcújtso múnáa éllevu téhdure ditye iééveki. Áhdure téhullétú ámuha éllevu ditye wáalloháami ímíñeúvú méééveco. ¹⁷ Áánetu Akíípoke mene díbye ímíñeúvú iníjkéva Píívyéébé díbyeke pícyóóné wákimyéi.

¹⁸ Ehdú íñe ámúhake pámeekéré o dúúruváné ó caatúnú páñetu oóre. Áábeke ihdyu oke máábájíívedí íñe cúvéhóójari o íjcyáábeke. Áhdícyane óví Píívyéébe ámúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TETSARONITSÉÉTSE

Tujkénú Tetsaróónicári Íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnaa múúhá nahbému, íhyaami íñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Íjcyame elle ámuha meíjcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocríjtomútsikye Méécááni Píívyéébema meúráávyehíjcyáme éllevu. Aamútsí ihdyu óví ámuúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Tetsaróónicá múnaa cáhcujtsóne

² Ímí ámuha Píívyéébeke meúráávyehíjcyánéllíi pajyuvaré muha díbyeke météhdútsohíjcyáhi. ³ Áhdure muha méitsáávehíjcyá Jetsóoke ámuha mewájyúne mecáhcujtsómé tsaímíyé díbyé wákimyéí ámuha meméénume meítsohíjcyané tsiíñe díbye tsááiñe. Áané hallúvú muha téhdure Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi. ⁴ Muurá muha méwaajácú ámuúhake táñahbému iwájyúnéllíi díbye újcune. ⁵ Muuráhjáa ámuúhake muha pajtyeté tsúuca méema íjcyané uwááboju meúwáábócooca tsá pevénéré meúwáábohíjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe Apííchó múúhake píáábóneri panévare méénúráítýronéhí muha méméénuhíjcyá ímiáánéjuco íjcyane muha meúwáábohíjcyanéllíi. Aane muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa ámuúhama muha meíjcyame ámuúhake mepíáábohíjcyáne.

⁶ Muuráhjáa Píívyéébe Apííchóré ámuúhake Ímíjyuvu ájcume tsaímíyé ámuha mecáhcujtsó díbyé uwááboju ámuúhake muha meúwaabóne. Aane muurá eene muhdú muha díbyeke meúráávyehíjcyádújuco ámuha meúráávyehíjcyané ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe. ⁷ Ehdu néeróné pañe ámuha díbyeke tsaímíyé meúráávyehíjcyamedítý muurá Matsedóóniamá Acááyá íñújícú cahcújtso múnaa ámuúhadítý íñváne tehdu úráávyehíjcyáhi. ⁸ Áané uwáábojúu muurá ámuúhadítý tsújaavéné tsá apáamyéré téené íñújícú múnaa wáajácúne. Muuráhjáa tsúuca pahúllevá múnaaré waajácúhi. Téhdurée waajácúmé ámuha ímí Píívyéébeke mecáhcujtsóne. Áánéllíi tsáhájucó muha muucá teene meúúballéítýroné. ⁹⁻¹⁰ Muurá téhdure múúhake úúbállehíjcyámé éhnée ámuúhake muha maááhívéjémeke tsaímíyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure múúhake úúbállehíjcyámé níjcyotájtekerée ámuha mecáánívahíjcyámé ícyooca botsíi ímiáábé Píívyéébekéréjuco ámuha mecáánívaábeke meícuvémé metéhmehíjcyané mújyú tsiíñe Íllí tsááiñe éhnée dsíjívéébeke díbye bóhítsoóbe. Díbyé muurá tsúuca meke pájtyetétsó méímítýú hallútú meícúbáhrámeíyónetu.

2

Tetsaróónicári Páávoru úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha táñahbému méwaajácú bañúháñe ámuúhake muha maááhívéjetúne. ² Muuráhjáa Pííropovú múúhake dítye ícúbáhraróné

pañe ñnerí illityétumé ámuhakye muha meúwááboté Píivyéébedívú muha mecátsípáávénama. Áamedíi múuhadi tsaate úuhívatéróné pañe ámuhakye muha meúwaabóné muurá ámuha mecáhcujtsóhi. ³ Tsáháa ímityúné ámuhadítýú muha meíjtsámeíñe íllure ámuhakye muha maállityúne. ⁴ Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe páme íjtsameíyé wájácú néébe múuhakye itýújkevééllémekejucu níwáávéné uwááboju íñe muha meúwáábohíjcyá ámuhakye díbye ímillédújuco. Tsá muha meúwáábohíjcyatú míamúnaa múuhakye ímí íjtsúcunúki. ⁵ Aane wájácú ámuha menééne tsáháa múuhakye ámuha maáhdórokíyé tsaímíyé ámuhakye muha meúwáábohíjcyatúne. Aane Píivyéébe waajácúhi. ⁶ Áhdurée tsá muha meíjyácunútú míamúnaa múuhakye mítyájtsóiyóneri. Muuráhjáa ihdyu ímiáané múuhakye ámuha mémítyájtsóiyá Críjtorée múuhakye uwáábojtédívú pícyóomeke. Áronáacáa tsá muha meíjyácunútú téeneri. ⁷⁻⁸ Muuráhjáa ihdyu ámuhakyeré muha tsaímíyé mépiáábohíjcyá éhne múune tsíméké tsiíju téhmedu ámuhakye muha mewájyúnema. Aamée ámuhakye muha meúwáábohíjcyá ímiáájú ápíchó nénehji múuhakye pátyehíjcyaróné pañe. ⁹ Aane cáhawáá méítsáávé muhdúhjáa ámuhakye muha meúwáábo ámuháj piíne muha meíjcyame mewákímyeihíjcyané pécóhahjchótá cójihajchótá téene tájpi muha meíjcyaki. Tsáháa ñnerí ámuhakye muha meíjyévétsohíjcyatúne.

¹⁰ Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsaímíyée ámuháma muha meícyahíjcyánéllii íñetú muha menéétsámeítyúne. Aane téhdure Píivyéébe waajácúhi. ¹¹ Áhdure ámuha méwaajácú ámuhakyeé muha meúwaabómé mecánáájánuhíjcyané éhne múune tsíméké cááni méénudu. ¹² Muuráhjáa ámuhakye muha ménehíjcyá Píivyéébema ímiñeúvú ámuha meíjcyá muhdú dííbyeéjté íjcyáiyódú íavyéjuejtée ámuha meíjcyáíñevú ámuhakye díbye méménúmeke.

¹³ Áané hallúvú muha paíjyuvaré météhdútsohíjcyá dííbyeke. Muuráhjáa dííbyé uwááboju míamúnáa íjtsameí jcyatúné muha ámuhakye meúwáabónéllii ámuha ímí mecáhcujtsómé tsúuca méímíjpyetéhi. ¹⁴ Áhdícyane ámuhá múuhá nahbémuj, muurá Críjtoke ámuha mecáhcujtsóné hallútú ámuhá múnáaré ámuhádi ícúbáhrahíjcyádúu idyé múuhadi Jodéari muha meícyané cahcújtso múnáadi múuha múnáaré jodíómú ícúbáhrahíjcyáhi. ¹⁵ Díityéree muurá dsíjívetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múuha múnáaré idyé jcyámeke Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáake idsíjívetsódu. Aame tsá Píivyéébe ímillédú jcyáítyuróne. Áanéllii pamévakéré tsarílléme. ¹⁶ Aame muurá tsá ímillehíjcyatú jodíómú jcyátúmeke muha meúwaabóne. Áaneri íhyallúvuré éhniíñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke téené hallútú Píivyéébe ícúbáhraáhi.

Paávoro ímillé Tetsaróonicáí jcyané cahcújtso múnáake íááhíveténe

¹⁷ Ámuúha múuhá nahbémuj, éhnée ámuhadítýú muha metsátsihdyu muurá tsúcájáhréjuco meé. Aame íñe ámuhadítýú tsíhyulle muha meíjcyarómé ámuhakye méítsáávehíjcyáhi. Áanéllii muha méimíllerá ámuhakye maááhíveténe tsiíñe maátyúmíjcatsíki. ¹⁸ Éíjyúúcooró o ítsámeíhíjcyaróné oore ámuhakye o ááhívetéíyóneri. Áronáacáa Naavéné tájtsameí tútávajtsóhi.

19-20 ¿Aane íñe íñevú muha mecátóroóvéne méimíjyúúvéé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca? Muurá ihdyu diityéjuco ámuha ámúhadi téijyu muha méimíjyúúveímye.

3

1 Áámekée ámúhake muha maájtyúumíjyóneri meíjyácunúhíjcyánéllii ámuha éllevu tsúúca muha mepéjúcooráhi. Áronáacáa muhtsi mécoevá Atéénávure. 2-3 Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píívyéébé ícúve múnáajpi íjcyáábekéréjuco muhtsi mewáalloone ámúhake dibye Críjtodítýú íjcyáné uwááboju iúwáábóneri itsápíjtsoté éhniíñevu ímí ámuha dílbyeke mecáhcújtso tsaate ámuha múhdurá meíjtsámeítyu íñe ícyooca meícúbáhrámeihíjcyánéhíjtu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácutú Píívyéébeéjté meíjcyame ehdu nénéhjiri meícúbáhrámeíñe. 4 Muuráhjáa ámúhama muha meíjyácooca ménehíjcyá meícúbáhrámeíñe. Ahdújuco muurá meícúbáhrámeihíjcyáne. 5 Áánerfi mítyane ámúhadi o íjyácunúnéllii Timotéoke o wallóo dibye ámúhake iúújeté muhdújuco ámuha Críjtoke mecáhcujtsóné o wáájacuki. Ópée mítyane o íllityé bañúháñé ámúhake muha meúwáábohíjcyámeke Naavéné ícyánejcúvú llúúcyújyóneri.

6 Áronáa Timotéó ámúhadi Tetsaróonicári úlléjeebe múhtsikye úúballévá ímíhyeva ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsóne pamévamáyé mewáájycatsíhíjcyáne. Téhdure múhtsikye úúbálleebe ámúhadi muha meíjyácunúhíjcyádúreva idyé múúhake ámuha maájtyúumíjyóneri meíjyácunúhíjcyáne. 7-8 Ááneri mítyane muha méimíjyuuvé panévaríyé muha meícúbáhrámeíyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jetsocríjtoke meúráavyéneri. 9 Ááne hallúvú mítyane muha Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi. 10 Muurá pajyuvaré muha dílbyeke píáábó métáumeihíjcyá tsiíñe ámúhake muha maááhívetémé éhniíñevu ámúhake meúwáábo dílbyeke mecáhcújtsónéjcutu tsátsii ímíñeúvú ámuha mewáájacutúne.

11 Aane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtoma múúhake píáábomútsi ámúhake muha maááhívetéki. 12 Áhdure óvíi ámúhake píááboobe íñe ámúhake muha mewáájyudu ámuha pamévamáyé mewáájycatsíki. 13 Aane óvíi ámúhake píááboobe tsaímíyé dílbyeke ámuha meúráávyé múijyú Máavyéjuube Jetsocríjtó ihñéjteke újcvácooca íñe ímityú ámúhá hallurí íjcyatúmé ámuha dílbyedívú meúújetéki.

4

Píívyéébe ímillédú meíjcyane

1 Áánéllii ámúhake múúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsóo mémeri panévatúre tsaímíyé ámuha meíjcy Píívyéébe ímillédú muhdúhjáa ámúhake muha meúwaabódu. Aane óvíi ámuha meúraavyé éhniíñevu.

2 Muurá ámuha méwaajácutú Ávyéjuube Jetsóo taúhbjuré ámúhake muha meúwáábohíjcyáne. 3 Muurá Píívyéébe ímillé dílbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe dibye ímillédú meíjcyane. Áánéllii tsá múu ihdícyámema dómácójcatsityúne. 4 Múu ityáábávájcatsíñe tsaímíyé íjcyáhi. 5 Tsá múu Píívyéébeke wáájacutúmé dáríívcatsíhíjcyádú átéréénéhí hallúrtú ícúbáhrájcatsityúne. 6 Tsá múu íñáhbé táábake pátsárlíjcyotúne. Muurá

ehdu dáriívémeihjicyámeke teéné hallútú ihnáhoofiñé Píívyéébe ícúbahráne. Téénélliihyéé muurá tsúúca ámuéhake éjyju muha meúúballé teéne. ⁷ Tsáháa ímítyunéhjí meméénu díbye meke újcutúne. Mekée újcuube ténehji meíhvéjtsóne meímjpyetéki. ⁸ Ááné uwaáboju tsaate éhdiívallehjicyámé tsá míamúnáake éhdiívalletúne. Píívyéébekeeré ehdiívallémé mépañévuú Íapíichó ipícyóóneri meke ímjpyetétsóobeke.

⁹ Áánetu íñe muhdú ámuha tsané nahbémú mewájujycatsííñetu tsáhájucu ámuéhake o cáatúnúityú tsúúca Píívyéébe túkevéjtsójú pañe ámuha meíjcyame tehdújuco mewájujycatsííñélliihye. ¹⁰ Muurá Matsedóóniá iíñúji múnáa ménahbémuma ímí tehdújuco ámuha mewájujycatsíhijcyáne. Áronáa ámuéhake muha menéé éhniíñevu ámuha pamévamáyé mewájujycatsíki. ¹¹⁻¹² Aame ihdyu tsáimíyé íbúwajíí ámuhá wákimyéiyi meíjcyá íná ámuhadítýú ipíhtótu muhdúhjáa ámuéhake muha meúwaabódú tsijtye cahcújtso múnáa íjcyatúmé ámuéhake íávyejúúlleki.

Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe tsááiñe

¹³ Ámuúha múúhá nahbémuj, téhdure muha méimíllé ámuéhake meúúballéné íñe tsúúca cahcújtso múnáa íjcyame dsíjivehijcyámé muhdú íjcyaiñé ámuha ídátsó meíjtsúcunúne mekímóóvetu eene pájtyetéityúmé ídátsó kímóóvehijcyádu. ¹⁴ Muuráhjáa Jetsóó dsíjiveebe tsiíñe bóhíne mecáhcujsómé méwaajácú téhdure Píívyéébe meke bóhítsoíñé dílbyeke mecáhcujsómé medsíjivémeke.

¹⁵ Muurá tsiíñe díbye tsáácooca téjyju íjcyame tsá pééityú medsíjivémé íhdéré dílbye éllevu. Ehdu Píívyéébere nééne íñe ámuéhake muha meúúballéhi. ¹⁶ Aabe Jetsóoma wálloó níjkyéji múnáa avyéjúúbeke dílbyé rojrócori díbye meke ipíúva dílbyé cahcújtso múnáa meíjcyámeke. Ájyju muurá pámeere múhdumé dílbyé cahcújtso múnáa meíjcyame tsiíñe mébóhíhi. ¹⁷ Átsihdyu ihdyu botsíi téjyju íjcyámema tsaméhjíjuco mepééíñe cáámevu Máavyéjúúbema maátyúmíjycatsíki. Aame dílbyema meíjcyáa muhdú íjcyáityúmeréjuco. ¹⁸ Áánéllii téénevu mecátóróóvéne métsípátsócatsíhijcyá.

5

¹ Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe, ámuúha múúhá nahbémuj. Áronáa ihdyu tsá mewáájácútu mújyú díbye tsááiñe. ² Muurá tsúúca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa díbye tsááiñe éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájínejcúdu. ³ Muurá míamúnáa nehijcyáa íñé ímjyaú íjcyaiñe. Áhdure íjtsúcunúime mújyú íná pájtyeityúne. Áronáa ílluú néétútsihdyu íjcyaiñé ícúbáhraméi éhne múúne wállehdivú peecútéré tsiimáva ávyé wájtsidu. Áánetu muurá tsá múha pállójcóityúne. ⁴⁻⁵ Áronáa tsáhájucu ámuha meíjcyatú éhne múú cúúvétsii meíjcyadu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú teene éhne múúne cóóji páneere íná maájtyumíné mewáajácúdu. Áánéllii tsáhájucu ámuéhake tene ábájínejcúityúne. ⁶ Ahdícyane metsu ímiááméré meíjcyáa téiíbúwaréjuco. Tsáhájucu tsaatédú wáajácúmeityúmé meíjcyáityú éhne múúne cúwame íjcyadu. ⁷ Muurá cúwamee, íllyícyavémee, éhdume tsá wáajácúmeityú éhne múú cúúvétsii íjcyadu. ⁸ Áánetu ihdyu mee péététsihyi

múu íjcyadu menéeme tsúuca teene mewáájacúmé metsu ímiáámeréjuco meíjcyáne Píivyéébeke mecáhcújtso ímityúnehjívú metáhjátsámeityu éhne múúne tsodáhó ityáhjátsámeityu cóhpéneúvú wátájcámeidy. Ááne metsu ímíñeúvú meúraávye íñe mepájtyeténé uwááboju éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji wátajcódú íivane mewágóóóvéiyónetu meke pájtyetétsoíñe. ⁹ Tsáháa Píivyéébe meke újcutú meícúbáhrámeiki. Muuráhjáa ihdyu íllure meke téénetu pájtyetétsoobe Máavyéjuube Jetsocrijtójtó tééveri. ¹⁰ Áánéliihyée dííbyeke wáloobe mewájjyuri díbye ídsíjívve mújyú meke díbye újcúvácooca pámeere téjyju íjcyámema medsíjívjúcoorómé tsaméhjí dííbyema meíjcyaki. ¹¹ Áánélii ámuha meméénuhíjcyádú éhnííñevu métsípátsojcatsí tsaimíyé Píivyéébema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoró túkévejtso

¹² Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, ámuéhake muha menéé ámuha maávyejúúlle ámuhá túkévejtsojteke. ¹³ Ímiááméré meíjcyáne mewájjyú díityéke. Tsá múu múnáátsójcatsítyúne.

¹⁴ Téhdure ámuéhake muha menéé tsaate wákimyéityu óvéhéémeke ámuha metáúhbaki. Téhdure panévatúré íhtsunúmeke mépiáábo. Ehdu múu píáábohíjcyá pamévakeré múhdurá dítye íjcyáronéhjí íáábúcnema.

¹⁵ Aame ihdyu téibúwá meíjcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámuéhake méénuróné píámeityúne. Ímiááméré meíjcyáne íllure mépiáábojcatsí.

¹⁶⁻¹⁷ Pájjyuvaré Píivyéébema meíhjuváne méimíjyuhíjcyá. ¹⁸ Météhdútsohíjcyá panévá hallúvúré dííbyeke. Muurá íñe Jetsocrijtóéjté meíjcyame panévare meke pátyehíjcyánéhjí hallúvú dííbyeke metéhdújtsoné ímílleébe.

¹⁹ Áábé Apííchó ámuhá pañe íjcyane ámuéhake túkévétsohíjcyané tsáma méihvéjtsodíñe. ²⁰ Áhdure íñe dííbyere tsaatédívú bóhówájtsóneri íiná pájtyeíñé dítye úúbálléneri tsá múu ícúvetúmé íjcyatúne. ²¹ Áronáa ihdyu múu ímíñeúvú íjtsó keená ímiááné íjcyane íúraávyeki. ²² Aame ihdyu mémeenújúcohdí ímityúne.

²³ Ahdícyane óví Píivyéébe ámuéhake píaabó íñé ímityú ámuhá hallúrí íjcyájúcoótuki. Aabe ihdyu óví ámuéhake tehme ámuháj pí, ámuhá íjtsaméí, ámuhá íbuúúné, mújyú tsiíñe Ávyéjuube Jetsocrijtó tsáácooca ámuha íñerí menéétsámeityuki. ²⁴ Tsá muurá íñerí meke díbye bánúityúne. Muuráhjáa íñéhdújuco meke díbye újcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méénuú muhdú íñéhdúú.

Páávoró pítyajcóne

²⁵ Ahdícyane ámuha múúhá nahbémú meíjcyame múúhá hallúvú Píivyéébeke píáábó pájjyuvaré métáuméí múúhake díbye píááboki.

²⁶ Téhdure ámuéhake muha menéé ámuha tsané nahbémú meíjcyame medúúrúvájcatsíki.

²⁷ Téhdure ámuéhake muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsóo mémeri íñe íhyaami pañe ámuháma o íhjuváne ámuha mewáájacútso pámeekéré elle íjcyané cahcújtso múnáake.

²⁸ Ahdícyane óví dííbyeréjuco Máavyéjuube Jetsocrijtó ámuéhake píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 TETSARONITSÉÉTSE

Hállúvúeháámí Tetsaróónicárí Ijcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnáa múúhá nahbémuj, ihyaami íñe tsiíñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Ijcyame elle ámuha meijcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocríjtomútsikyé Méécááni Píívyéébema meúráávyehíjcyáme éllevu. ² Aamútsi ihdyu óvíi ámuúhake píaabó íbúwajíí ámuha meijcyaki.

Ímtyúmema Píívyéébe ímibájchoju méénuíñe

³ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Píívyéébeke muha météhdútsohíjcyá ámuúhá hallúvú ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsómé mewáýjyúcatsíñéllíihye. ⁴ Mítyane muha méimíjyúú ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsóne meúráávyéneri. Aane muha meúúbállehíjcyá tsijtye dííbyé cahcújtsó múnáake. ⁵ Ehdu muurá ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáneri ámuúhake waajácútsóobe ímiááné tsúuca dííbyé avyéjújete ámuha meijcyane. Áánéllii ámuha meícúbáhrámeíhíjcyá ímiáámeréjucu ámuha dííbyema meijcyaki.

⁶ Áronáa ihdyu eene ámuúhadi ícúbáhráhíjcyámeke téhdure ícúbáhráííbye. ⁷ Áánetu ihdyu meícúbáhrámeíhíjcyánetu meke állíjchútsóíibye múijyú Máavyéjuube Jetsóó íhtsutúme níjkyéji múnáama cúújuwádú péétécunúnéj píine tsáácooca. ⁸ Ehdu tsááiíbye íñe Píívyéébeke íéhdíiválléne dííbyedítýú íjcyáné uwááboju ímiááné íjcyáneri íícúvehíjcyátúmeke íícúbáhraki. ⁹ Aame ílluréjucu wágóóóveíñe múijyú níjkéváityúné íícúbáhrámeííhullévu. Aame tsá múijyú dííbyé avyéjú íhtsutúné íjcyane ájtyúmíityúne. ¹⁰ Ehdu muurá méénuíiíbye Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe itsáácooca. Áijyu dííbyeéjté meijcyame dííbyeke maávyéjújtsómé méduurúvaáhi. Muurá téijyu tsaméhjí dííbyema meijcyaa dííbyé uwááboju muha ámuúhake meúwáábohíjcyáné ámuha ímí mecáhcújtsónéllíihye.

¹¹ Áánéllii paíjyuvaré muha Píívyéébeke piáábó ámuúhá hallúvú métáúmeíhíjcyá ámuúhakeé díbye újcume tsaímíyé dííbyema ámuha meijcyaki. Áhdure muha métáúmeíhíjcyá dííbyeke ámuha mecáhcújtsómé ímiáánéré meméénúíyóneri metsúúrámehíjcyáné ámuúhama díbye ipánéévétsoki. ¹² Ehdu nénéhjíri máávyéjújtsó Máavyéjuube Jetsocríjtoke. Muurá meke ávyéjújtsóíibye Píívyéébé meke íídaatsólléne dííbyej tééveri újcúmeke.

2

Naavéneéjpi méénune

¹ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááiíñe úmíwari páhdúváré néene mávaríjchojúúné íjcyaaíhi. ² Áánéllii ámuúhake muha menéé íñe Píívyéébe uwáábódú nénéhjí tsaate naavédú néene ííténé pañe íájtyumíné uwáábóneri ámuha meíllityéne memújtátuki. Áhdure tsaate múúha

mémeri illure iállíñe icyáátúnúháámí pañe ‘tsúúca Ávyéjuube tsájucóóhiif’ iñéhaami ámuha éllevu wállóhachíí méíicúvedí téeneri. ³ Tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ihdyu ímiááné díbye tsááíñé ihde tsaate Píivyéébe uwááboju állíuríyējuco díllóíñe. Téijyu muurá bóhówáávéiibye ímityuube Naavéneéjpi íjcyáábeke Píivyéébe ícúbáhráíibye. ⁴ Aabe páhduvaré dáriíveé Píivyéébeéjteke dííbyekéré ditye dúúrúváiyóneri íjyácunúnema. Muurá Píivyéébedi idíllómeíñe dííbyé duurúvájá pañévú úcáávéiibye.

⁵⁻⁶ Aane muurá ámuha méwaajácú íveekí icyooca díbyéi bóhówáávetúne. Muurá ihdyu íeévéi úújetécooca bóhówáávéiibye. ¿A tsá ámuha meítsáávetú éhñe ámuhákye ehdu méema tene pájtyeíñe o néhijcyáne? ⁷ Tééne páñéjúcooro muurá mee icyooca. Áronáa ihdyu tsáhái díbye méhdívu bóhówáávetú Píivyéébere néhdújuco. Díbye ihdyu dííbye íhvéjtsócooca bótší bóhówáávéiibye. ⁸⁻¹² Aabe muurá Naavéné íhnáhooríyé méénúráityúronéhjí méénuú téeneri míamúnáake imújtátsoki. Ehdu imyéénúneri mújtátsóibye Críjtodítýu íjcyáne uwááboju ímiáájú cáhcújtsotúmé wágóóóvéimyeke. Áánéllii Píivyéébe díityéké íhvéjtsóo ditye awáá íimíllédú teene icyáhcujsotoki. Aame tééne déjúcotu illuréjuco wágóóóveíñe. Áronáa Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca eene ténejcúvú díityéké íbúwátsohíjcyáábeke íámítsaráhcori ícúbáhráábeke illure íbátsuhjácóneri dsíjívétsoóhi.

Muhdú mepájtyetéíñe

¹³ Áánetu ihdyu ámuhákye Píivyéébe wáyúnéllii ámuha dííbyeke ímí mecáhcújtsóné hallúvú muha dííbyeke météhdútsóhíjcyáhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco díbye meke újcune Íapííchó meke ímjpyetétsónej tééveri dííbyeke mecáhcujtsómé mepájtyetéki. ¹⁴ Ahdújucoo muurá íñe ámuhákye muha meúwáábónej tééveri díbye ámuhákye újcune Máavyéjuube Jetsocríjtoma tsaméhjí dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

¹⁵ Ehdu teéne, ámuúha múúhá nahbémut. Ahdícyane tsáma máábáíívedí éhñe ámuhádi muha meúlléjécooca ámuhákye muha meúwáábohíjcyáne. Áhdure íñe waajácúháámí pañe ámuhákye muha menéhijcyáne méíhvéjtsodíñe. ¹⁶⁻¹⁷ Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píivyéébema ámuhákye píáabó tsaímíyé ámuha meíjcyame ímiáánéré meméénuhíjcyaki, áhdure ámuha ímiáánéré meíhjývahíjcyaki. Muuráhjáa mítyane meke iwáyúnéllii méhdi ídáátsóvéne meke újcuube mújyú níjkéváityúné meímíjyu dííbyema íavyéjuri meíjcyáíñévú mecátsípáávénema.

3

Páávoró néé píááboju díityé hallúvú ditye ityáúmeíki

¹ Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémut, múúhá hallúvú téhdure Píivyéébeke píáabó métáuméi díbye múúhákye píáábo Jetsocríjtodítýu íjcyáne uwááboju muha pahúllévá múnáadívú metsújaucúné ditye tsaímíyé icyáhcujtso ámuháa mecáhcujtsódu. ² Áhdure métáuméi díbye múúhákye ityéhme ímityúmé múúhákye imyéénútuki. Tsá muurá pamévare dííbyé uwááboju cáhcújtsotúne. ³ Áronáa Píivyéébe ímiáábé íjcyaaabe ámuhákye píáabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki. Áhdure idyé ámuhákye téhméiibye ímityúnéhjitu. ⁴ Muurá muha

méwaajácú ámuhákye muha meúwáábohíjcyáne ámuha meméénuíñé ámuhákye dibye túkévéjtsóneri. ⁵ Aabe ihdyu óvíi ámuhákye píaabó ímíñeúvú ámuha mewáájácu mítyane meke dibye wáiyune. Áhdure idyé óvíi ámuhákye píááboobe ímítyunéhjí ámuha maáábúcu muhdúhjáa Críjto áábúcuhijcyádu.

Muhdú mewákímyeíñe

⁶ Ahdícyane ámuúha múúhá nahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámuhákye muha menéé íñe ámuhákye muha meúwáábohíjcyádu íjcyátúmema ámuha menáhbévátu eene iwákímyeíñé ímíllehíjcyátúmema. ⁷ Muurá tsúuca ámuha méwaajácú muhdú muha meíjcyadu ámuha meíjcyáiyóne. Muuráhjáa elle ámuháma muha meíjcyácooca tsá wákímyeítyúmé muha meíjcyatúne. ⁸ Aaméé tsá muha mumájchó pevénéré áhdóratúné memáchohíjcyatúne. Muuráhjáa muha méicúbáhrámehíjcyá wákímyeíyi cójihajchótá pécóhajchótá tééne tájpi muha meíjcyaki. Ehdúu muha mewákímyeíhíjcyá íñerí ámuhákye muha meíjyévéjtsótuki. ⁹ Muuráhjáa ihdyu ímiáánéjuco múúhakyé ámuha mepiáábóiyóné íñe Píívyéébé wákímyeí muha meméénúmeke. Áronáacáa ihdyu múúhaye mewákímyeíñe tájpi méicyahíjcyá tehdu ámuha meíjcyaki. ¹⁰ Muuráhjáa ámuháma muha meíjcyácooca ménehíjcyáhi: “Iwákímyeíñé ímílletúmé tsá múu májchotúne.” ¹¹ Ánánacává muurá ámuha tsaate pevétaré tsíñéhjíríyé méicyahíjcyáhi. ¹² Ánállíi ehdu ícyahíjcyámeke Máavyéjuube Jetsocríjtó taúhbaju íjcyane muha menéé ímiááméré íjcyáne iwákímyeíñe tájpi íjcyaki.

¹³ Ámuúha múúhá nahbému, méóóchévedí ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyánetu. ¹⁴ Ehdu íñe ámuhákye muha waajácúháámí pañe meúwaabóné tsaate lléébótúmeke mewáájaco caatyé íjcyane. Áámema ménáhbévájúchohí ditye téeneri íñúcójpívéne iwájácúúve múhdurá idyáríívémehíjcyáne. ¹⁵ Áronáa ihdyu tsá múu diityéké téené hallútú mínáájtsotúne. Íllure ihdyu chooco ímíñeúvú méuwaábó ditye íimíjpyeté ménáhbémújuco íjcyámeke.

Páávaro pítyajcóné

¹⁶ Aane óvíi Píívyéébe ímiáábé íjcyabe ámuhákye túkévéjtsó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Aabe ihdyu óvíi ámuhákye panévatúré píaabóhi.

¹⁷ Aane íñe ícyooca ámuhákye pámeekéré o dúúrúváne páñetu oore ó caatúnúhi. Ehdu muurá nihñéré ooréjuco o cáátúnuhíjcyáné páneere táwaajácúhaamínetu. ¹⁸ Ahdícyane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámuhákye píaabóhi. Áyu tehdujuco.

1 TIMOTÉO

Tujkénú Timotéo éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o Ijcyáábekée Mépájtjetétssoobe Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú Ijcyáné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe Ihyaaami diéllevu ó caatúnú ópée o uwáábóneri Píívyéébeke o cáhcújtsónéllii ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsucunúúbé Timotéo éllevu. Aane ihdyu óví meke ídaatsóllédú Ijcyamútsi Máavyéjuube Jetsocríjtoma uke píaabó íbúwajíí u Ijcyaki.

Átéérééné uwáábotu Páávoró teíbúwajtsóne

³⁻⁴ Muuráhjáa Matsedóóniá iínújivu o péébe uke ó neíñú Éépetsóvú u cóéváne tétsii átéérénehjí íhdé múnáatúvúu icyahíjcyánéhjí uwáábohíjcyámeke u bóijcyu ditye teene iúwaabójúcóótuki. Muurá bañúháñé ténéhjiríyé meíjcyame tsá meméénútyuró Píívyéébé tsíjtyeke ímiáájuvu mewáájácútsóíñévu meke níwaavéne.

⁵ Áánéllii uke o néé diityéké u uwáábo íñé íjtsaméí íbuúúneri Ijcyájúcootúmé tsaimíyé Píívyéébeke icyáhcújtsóne iwájýjycatsi muhdú ímiááné mewájýcútsíhdyu. ⁶ Ehdu íjcyalyótsihvu tsaate íñetú diityéké píáábóityunéhjiríyé ityáhájycatsíñe tsá tehdu Ijcyatúne. ⁷ Aame muurá ímíllérá Píívyéébé taúhbájú uwáábojte íjcyane. Áronáa tsá ditye wáájácútu íñélliihyéhjáa ímichi meke téénevu díbye ájcune. Úwáábohíjcyámé íévenéré iwáájácútu.

⁸ Muurá íñélliihyéhjáa meke díbye téénevu ájcune mewáájácúhahjíí tehjújuco teéne. ⁹ Tsá teene taúhbaju tsaimíyé Ijcyámé wáábyuta Ijcyatúne. Muurá ihdyu meúwaabóné cáhcújtsotúmé ímityunéhjí méénuhíjcyámé wáábyuta teéne. Píívyéébeke ávyejúúletúmé dsíjívétso múnáa, cáánímuke, tsíjímuke, dsíjívétsohíjcyámé wáábyuta teéne. ¹⁰ Áhdure íhdícyáméhjíma ídyómáócycatsíñe, tsamééré wajpímú walléémú dómáócycatsíhíjcyámé wáábyuta teéne. Míamúnáadívú náhjihénuhíjcyáme, állíu múnáa, pánehjídú imyéénútyúné íhjývahíjcyáme, ímiá uwááboju íllure éhdíwállehíjcyáme, éhdúmé wáábyuta teéne. ¹¹ Ááné uwááboju muurá íñe ímiáájú pajtyéteju uwááboobéré ó pehíjcyá Píívyéébé oke níwaavéne.

Páávoró duurúvá Píívyéébe dííbyedi ídáátsovéné

¹² Áánéllii mítyane ó téhdújtsó Máavyéjuube Jetsocríjtóke ávyetáa múhdurá o néeróóbeke oke téénevu ipícyóóbeke díbye tsípátsohíjcyánéllííhye. ¹³ Dííbyedíi o úúhívaténe dííbyé cahcújtsó múnáadi o ícúbáhrahíjcyáróóbeke oke téénevu pícyóóbe. Áronáacáa ihdyu táwaajácúttubááné ehdu ó dáríívémehíjcyá dííbyekéíkyé o wáájácúttúnéllííhye. Áróóbedíi ihdyu Píívyéébe óhdi ídáátsovéhi. ¹⁴ Aabe oke mítyane píáábóneri íñe Críjtóke o cáhcújtsóóbedívú o cátsípáávéne botsíi pamévakéré ó wajyúhi.

¹⁵ Áánéllii ó íjycunúhíjcyá pámeere dííbyeke cáhcújtsóíyóneri. Muuráhjáa ímiááné mewájyuri tsaabe íñújívú ímityúmé meíjcyámeke ípájtjetétsoki.

Aanéhjáa muurá oo pámé ehnííñevúré ávyetá imítýuúbe. ¹⁶ Áróbedíi óhdi Píivýéébe ídáátsóvéne oke ímjpyetétsó muhdú pámeere ímityúmé íjcyarómeke iwájyune tajtyéeveri úújétsoki. Áánetu méwaajácú pámeere ímityúmé íjcyarómé Críjtoke icyáhcuýtsoocooa újcuíñé mújyú idsíjivéjúcúoóityúne bóhi. ¹⁷ Áánéllii metsu Píivýéébe apáábyeré íjcyabe mújyú muhdú íjcyáityuube pane wáájácúúbeke maávýéjútsohíjcy maájtyúmitúróobe. Ehdú teéne.

¹⁸ Ahdícyane Llihú Timotéoj, imíchi díícyáne íhnáhóóróné pañe ímíínevú tsaíbuwáre díícyáne dúwááboco Píivýéébé ihjyúvúu uke o níwaavéné muhdúhjáa ménahbémú dííbyere túkévéjtsóneri úhdityu néhijcyádu. ¹⁹ Muurá tsaate ímí íjcyáiyóné wáájácúúcoorómé tehdu íjcyane ímíllehíjcyátúné níjcaúvú ílluréjuco tútáváávehíjcyáne. Ááne ílluréjuco Críjtodi ditye úúhívatéhíjcyáne. ²⁰ Tehdúu Himenéomútsí Arejáadorómá dáríívemeíñéllii díityétsikye ó íhvejtsó Naavéné hójtsí pañevú dityétsí iwáájácú Píivýéébeke múhdurá idyáríívehíjcyáne.

2

Muhdú Píivýéébema meíhjuváne

¹ Aane uke o nées pámeere míamúnáá hallúvú Píivýéébeke piáábó ámuha metáúmeíhíjcyapanévá hallúvúré téhdújtsomé. ² Múu táúmeíhíjcyamúhdumé méiíñújí avyéjujite íjcyámé hallúvú Píivýéébe díityéké piáábónej pévéé ímí ditye meke ityúkévétso tsaimíyé dííbyema meíjcyame maávyejúúlléjatsíki. ³ Ehdú meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé Mepájtyetétsoobe Píivýéébé. ⁴ Muurá ímíllebe pámeere míamúnáa dííbyé uwááboju icyáhcuýtsoone pájtyeténe. ⁵ Muurá tsáápiye Píivýéébe íjcyáhi. Áábemáa ímí meíjcyaiñé téhdure tsáápiye mééma ímíbjachó Jetsocríjtó míamúnáájpidívú ípíivýéévénema. ⁶ Muuráhjáa wájyúmeityuubéré dsíjivé pámeere míamúnáa ípájtyeté Píivýéébé dííbyeke nééne éévé úújetétsihvu. ⁷ Ááné uwáábojúu jodíómú íjcyátúrómeké úwááboobéré o péhíjcyane oke díbye pícyoobe íñe ó úwáábohíjcyá teene mecáhcuýtsoomé mepájtyeténe. Ehdú íñe uke ó nehíjcyá ímiáánéjuco íjcyane Jetsocríjtó cahcújtso múnáajpi o íjcyánéllíihye.

⁸ Áánéllii uke o nées pahúllevaré íjcyané cahcújtso múnáa ímiááméré íjcyáne ínevú táhjájcatsítyúme tsaimíyé Píivýéébema íhjuvavahíjcyane íhyójtsine cáamevu íhíbucúnema. ⁹ Aane walléemú waajácútabaré ímíbjákímyeíyáhi. Tsá ditye mítyane áhdóméjyahjívú íjcyámeíñe páhdúvare íhñíwaúúné idyáríívéne icyáávéityuró téhdure mítyane áhdóméíñe icyáávevu. ¹⁰ Píivýéébedívúré íhvéjtsámeíñe díbye ímillédúré íjcyáiyóme. ¹¹ Aame dííbyé uwááboju íavyejúúlléne cúúvéhulléré lleebúcnúiyáhi. ¹² Tsá muurá walle úwáábóityuróne. Áhdure tsá dille wájpikye ityáhjálléne dííbyeke túkévéjtsóityuróne. Áánéllii o nées walléemú cúúvéhulléré íjcyane píhcyáávé pañe. ¹³ Muuráhjáa Píivýéébe tujkénú Adáake ípíivýéjtsóné boone Éébáke ípíivyejtsóhi. Ehdú néénéllii tsá walle wájpí túkevéjtsolle íjcyáityuróne. ¹⁴ Tsáháa muurá Adáa Naavenedívú állítsámeityúne. Muuráhjáa ihdyu Éébáre íállítsámeíñéllii ímityúné meenuhi. ¹⁵ Ehdú néénéllii muurá walle

itsíimáváneri ícúbáhrámeihjcyáhi. Árólleke ihdyu Píivyéébe pájtyetétsoó dííbyeke icyáhcújtsóne dille ímiáálléré íjcyáhajchíjyu.

3

Muhdú cahcújtso múnáá uwáábojte íjcyane

¹ Áánetu cahcújtso múnáá uwáábojte tsaate íjcyane ímílléhajchíí tehdújuco ímiá wákimyéí íjcyane ditye ímílléne. ² Áronáa ihdyu téené wákimyéí méénume íínetú néétsámeítyúmé panévatúré ímiááméré íjcyáne uwáábóiyáhi. Aame tsáápíllekére táábáváyáhi. Áhdure tsaímíyé íaahíve múnáake waatsúcúpétsohíjcyáiyóme. ³ Aame tsá lílyícyávéítyuróne. Tsá ditye tsaatémá úhbájcatsítyuróne. Tsá mityane idsídsíváyíyóneri ditye íjyáacunútyuróne. Ímiááméré íjcyáne píáábóiyá pamévakéré ídaatsóllénema. ⁴ Áhdure piivyétéiyómé méwámyuma ítsíimeke ímííneúvú ityúkëvejtsóné ditye ímiááméré íjcyáne pamévakéré íavyejúúlleki. ⁵ Muurá ítsíimeke ityúkëvejtsóné píivyetétúmé tsá Píivyéébe cahcújtso múnáake tükévèjtsóítyuróne. ⁶ Áhdure botsíi béhnére cáhcujtsómé tsá uwáábojte íjcyáítyuróne. Muurá béhmérei íjcyame tsáijyu múúne íllure ímityájkímíyefíneri tútávájtsámeíiyá muhdúhjáa Naavéné tútávájtsámeídyu. ⁷ Áhdure panévatúré ímiááméré íjcyáiyá cahcújtso múnáa íjcyáturómé díityéké íavyejúúlleki. Áijyu tsá íínej tééveri Naavéné díityéké ícyánejcúvú lílúucútyuróne.

Muhdú túkevèjtsoje íjcyane

⁸ Téhdure idyé túkevèjtsoje ímiááméré íjcyáiyá pame díityéké íavyejúúlleki. Tsá ditye állíuútyuróne. Áhdure tsá ditye lílyícyávéítyuróne. Tsá ditye átéréénéhjí hallúvú dsídsíváyítyuróne. ⁹ Tsá ditye íínetú néétsámeítyuróne. Aame íne mecáhcújtsonéjcu ímííneúvú waajácúiyáhi. ¹⁰⁻¹³ Áánéllii múu tujkénú díityéké tsáneeri waajácullé ímí ditye méénúhajchíí botsíi díityéké téené wákimyéivu ípícyoóki. Aame tsáápíllekére táábáváyáhi. Téhdure piivyétéiyómé méwámyuma ítsíimeke ímííneúvú ityúkëvejtsóne. Áhdure méwamyu panévatúré ímiááméré íjcyáiyá ditye díityéké íavyejúúlleki. Tsá ditye állíuúnújcatsítyuróne. Ehdu muurá tsaímíyé téené wákimyéi múnáa íjcyámeke pame avyéjuulléhi. Aame ihdyu Jetsocríjtoke icyáhcújtsóné uwááboju éhniíínevu íínerí núhnévetúmé úwaabóhi.

Muhdú néjyto meúraavyéne

¹⁴⁻¹⁵ Aane lléváhréjuco uke o ááhívetéííne. Áronáa ihdyu tsáijyu múúne íícúu o péétúnéllii ííne uke apáhajchíí ó nehíjcyá muhdú Píivyéébeéjté íjcyame dííbye uwááboju íhvèjtsotúmé úráavyehíjcyámema u íjcyáiíne. ¹⁶ Muurá ííne meúraávyehíjcyájíto ímiááné íhtsutúné íjcyánéllii íllu nééneé:

Píivyéébé méhdivu bóhówaavé míamúnáájpidívú íípívyéévéenema. Aabée ímiáábé íjcyane Íapííchó bóhówátsohíjcyáhi. Áabekée níjkyéji múnáa íícúvehíjcyáábé uwááboju pámehdíyé tsújaavéné cáhcujtsóme. Átsihdyúu tsiííne peebe íavyéjuvu níjkyéjívú.

Ehdu muurá nééneé.

4

Píivýéébe icyáhcujsóné tsaate ihvétsóñe

1 Aane Píivýéébe Íapííchoj téeveri meke boohówáwu nehíjcyá páneere tsíhdyuréjucu cápáyoóvéíñe ihde nihñéétsihvuré tsaate dííbyeke icyáhcujsoróné ihvéjtsóné naaveneéjité átérénehjí úwaabóneréjucu úráávyéíñe. 2 Aame illuréjucu mújtaíñe eene íjtsaméiúvú wáájácúmeityúme pánehjídú ímiáámeúvúdú úwáábohíjcyáné icyáhcujsónema. 3 Muurá téeméjéjucu úwáábohíjcyáné metáábávajcasiñe ímityúné íjcyane. Áhdure tsáneetsa majchóháñe ímityúné íjcyane nehíjcyáme. Áronáacáa muurá Píivýéébe páneere majcho ípívyejtsó dííbyé cahcújtso múnáa mejjcyame téene tájpi mejjcyáné hallúvú dííbyeke metéhdútsohíjcyaki. 4-5 Muuráhjáa páneere tsaimíyé ípívyéjtsóobe. Áánéllii téene tájpi meicyahíjcyánéhjitu tsáneetsa tsá múhdurá mejtsúcunútyuróne. Muurá panévaré dííbyedívú ímí néénéllii ténehji méóóvéiyá dííbyeke téhdújtsomére.

Muhdú uwáábojte íjcyane

6 Ehdu íñe uke o úwaabóné ménabhémuke ímí u úwáábóhajchíí ímiááné Jetsocríjtó wákimyéi múnáajpi ú íjcyaaíhi. Aabe dííbyedítýú íjcyáné uwááboju u cáhcujtsóné ímí u úráávyéhajchíí éhniíñevu ímí ú íjcyaaíhi.

7 Áánéllii éhniíñevu ténéjctúrí pííñuméí ímíñeúvú u wáájacuki. Tsá múu ícúvetú átérénehjí íhdityúré iújcone tsaate úúbállehíjcyánéhjiri. 8 Muurá íñetú meke píáábóityúnéllii meíhnáho méjpi mépiíñúhi. Aané éhniíñevu muurá panévatúré meke píaabóné Píivýéébé icyánéjcuri mepííñúmeíñe. Muurá meke píaabóné íñújí hallúrí mejjcyánetu. Téhdure meke píáábóné dííbyema tsaimíyéjucu mejjcyáíñetu. 9 Ehdu íñe uke ó néé ímiááné íjcyane. Aane ihdyu óví pámeere cáhcujtsóhi. 10 Muurá méwajácú íñé imíjyaú tsaimíyé Mepájtyetétsoobe Píivýéébema mejjcyaiñé dííbyeke mecáhcujtsóme. Áánéllii muurá nehniwu méhdityu míamúnáa íhjuvúvahíjcyámé panévariýé meícúbáhrámeiyóné pañe téené wákimyéí méméénuhíjcyáhi.

11 Aane páneere íñe uke o nehíjcyanéjhi óví u úwaabóhi. 12 Áronáa ihdyu uke tsíiménéélledímýé ováhtsaré u íjcyáábeke. Áánéllii uke o néé cahcújtso múnáake u újjetso muhdú múúne ímiáábé Crijtó cahcújtso múnáajpi íjcyadu u íjcyáneri, u úwáábóneri, pamévakéré u wájýúneri, panévatúré ímiáábé u íjcyáneri. 13 Áamema íñe ílle o íjcyáné hajchótá Píivýéébé waajácuháámí déhvéne dúwáábohíjcyá tsápíjtsoobere. 14 Aabe ihdyu ímíñeúvú méénuhíjcyá Píivýéébé uke ájcúné waajácuri íñá u méénune u píívyeténe. Muuráhjáa dííbyere túkévéjtsóneri cahcújtso múnáa túkévéjtsoje dííyallúvú íhyójtisine ípíyóóne dííbyeke píáábó táúmeíñé tujkéveri ténevu uke ájcuúbe.

15 Áané wákimyéí ihdyu ímíñeúvú méénuhíjcyá pámeere iwáájacu ténéjcu ímí u úraavyéne. 16 Áánéllii uke o néé u úwáábohíjcyánéjcutu panévatúré ímíñeúvú u téhmémeíñe tsaimíyé ténéjcu u úráávyeki. Ehdu u íjcyáhajchíí ámuha tsaméhjí mépájtyetéé múhdumé díuúwáábó illéébone cáhcújtsómema.

5

Muhdú cahcújtso múnáama mejjcyane

¹ Aabe múu kéémeke díícyáánidyu íjtsúcunúne ímíñeúvú chooco túkévejtsóhi. Tsá múu uhbádúré túkévéjtsotúne. Áhdure ováhtsámuke díñahbémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsó. ² Kéémélleke díítsíjjudu díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsó. Bádsíjcake díñaallémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkevéjtsó ímityúné díityédítýú íjtsámeityuubére.

³ Téhdure píibájyujtéké píáábó tééne tájpi dítye íjcyáíñetu. ⁴ Áánetu íítsíímema íaachímuma íjcyámeke óví díityéré píáábó cáánímutsí díityéké píívyétsóne áhdódú íivane. Ehdú néene Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. ⁵ Áánetu ímíááné iíye íjcyáné píibájyulle óví Píívyéébedívú icyátsípáávéne páijyuvaré píáábó táúmeíhijcyá díbye díílleke ipíááboki. ⁶ Áánetu íimillédú íjcyáné píibájyulle ímityúné méénuhíjcyáalleke tsá múu píáábotúne. ⁷ Íllu íñe uke o néhíjcyanéhíj páneere duwáábó cahcújtsó múnáake dítye íñetú íñéétsámeityuki. ⁸ Muurá tsaate íhyájkímuke íñahbéjteke ipíáábóiyóné ímíletúmé tsá ímíá cahcújtsó múnáa íjcyatúne. Ímityúmé díitye cáhcújtsótúmé ehnííñevu.

⁹⁻¹⁰ Téénéllíi mépíáábohíjcyá píibájyujte walléemudítýú tsúuca 60 píjcyábájucó íjcyame ímíááméré íjcyánetu bóhówaucunúmeke, tsáápiikyéré tájívámeke, tsaimíyee íítsíímeke píívyétsómeke, íaahíve múnáake tsaimíyé wáátsúcuíhíjcyámeke, cahcújtsó múnáake píáábohíjcyámeke, tsaatéke kímóhcó nénehíj pájtyémeke píáábohíjcyámeke, ímíáánéré méénuhíjcyámeke. Ehdú ícyahíjcyáné píibájyujtékéré múu píáabóhi.

¹¹ Áánetu badsíjcaíchóméhíjvú nééné píibájyujtéké mépíáábodí tsáijyu múúne bañúháñé ámuha mepíáábohíjcyánáa tsiíñe ityájíváne tútávaavémé Críjtoke icyáhcújtsónetu. ¹² Aame téeneri ityútávaávéhajchíí íhyallúvúre ímityúné meenu tééné déjúcotu iwágóóóveíñe ípyee íñehdu íjcyátúnéllíihye. ¹³ Muurá téeméjté jááháñeri pehíjcyá tsíjyáturéjucó óvéhe múnáa íjcyame. Aame tsíjtyedi íhíyúvaméré pehíjcyá átéréenéhíj úbálléjcatsímyere. ¹⁴ Áánéllíi o néé dítye ityájíváne itsíímávámeke tsaimíyé ityéhme múha díityédítýú íñá íhíyúvátuki. ¹⁵ Muurá tehdu nééné píibájyujtédítýú tsaatétsáhíj Críjtoke icyáhcujtsóné íhíhvéjtsóne Naavénekeréjucó úraavyéne.

¹⁶ Áhdícyane ámuha cahcújtsó múnáadítýú ámuha hájkímú píibájyujte íjcyáhajchíí múu iíye píáabó tsíjtyedívú tájityúme. Áánetu íhyájkímuma íjcyátúmeke múu pámeere cahcújtsó múnáa píabóhi.

¹⁷ Áhdure múu túkevéjtsójtémá uwáábojteké avyéjuulléhi. ¹⁸ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tríígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájkýe tsá múu tsíeménevu íhíyú wátájcotú díbye imájchótuki.” Áhdure nééneé: “Wákímyéi múnáajpi íwákímyéi áhdó ujcúhi.” Ehdú néene Píívyéébe waajácúháámitu.

¹⁹ Téhdure uke o néé tsaapi cahcújtsó múnáá túkevéjtsóobe tsáijyu múhdurá íjcyane tsáápiíye dííbyé hallúvú úbálléhajchíí tsá múu íícúvetúne. Áánetu íhdyu mítyétsúba pápíhchúúmevábua úbálléhajchíí múu íícuvéhi.

²⁰ Múu pámeere cahcújtsó múnáá húmíj píínévú íhnáhóónécoba úwaabó ímityúné ímyéénuhíjcyáné íhvejtsópítýúmeke tsíjtye téeneri íñúhnévéne tehdu íjcyátuki.

21 Aane iñe Pívyéébeé, Ávyéjuube Jetsocríjto, níjkyéji múnaa, íjcyámé húmíj piínévú uke o níwaavéné tsáma ímíñeúvú dúwáábohíjcyá múhdi núhnévétuubére. 22 Áronáa ihdyu tsá múu tsaatéké peecútéré méménutú cahcútso múnáa túkevítsojte ditye íjcyaki. Muurá peecútéré tsáijyu ímityúmé íjcyámeke u méménúhajchíi tsaate uke íjtsúcunúiyá téhdure ímityuube u íjcyane. Áánéllii uke o nées panévá ímityunéhjitu u téhmémeíki.

23 Áánetu eene díhbáu uke ávyéneri u chémehíjcyánéllii uke o nées áyanéwu bíinójpácyotu u ádo uke tene ipiááboki. Tsá múu tsanééré nújpacyo ádotúne.

24 Muurá tsaate ímityúné meénune tsá téévetú diityémái tene ímíbájhómeityúrónáaaca. Áhdure tsíñehji wáájácúratúné íjcyaróné páneere ímíbájhómeicyooca bóhówááveéhi. 25 Muurá ímíánéhjí meméénuhíjcyáné tsá téévetúne. Áhdure tsíñehji wáájácúratúné íjcyaróné bóhówááveéhi.

6

1 Áánéllii múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame ímíñeúvú diityéké panévaturé avyéjuullé ímityúné Pívyéébedityú múha íhjúvátu muha meúwáábohíjcyánetu. 2 Ahdícyane tsaaté avyéjute cahcútso múnaa íjcyáhajchíi múu avyéjuulléhi. Tsá ditye cahcútso múnaa íjcyánéllii ávyéjuúllétumé íjcyáityuróne. Awáá tsame íjcyame múu ímíñeúvú piáábójcátsíhi. Muurá cahcútso múnaa meíjcyame mewáájycátsíñe tsaímíyé mepiáábójcátsiyáhi. Ehdú iñe uke o néhíjcyanéhjí dúwáábohíjcyá.

Pívyéébeke meúraavyéne

3 Muurá Máavyéjuube Jetsocríjto uwááboju ímiáájú meúraávyéné tsíjijtoríyējuco tsaate úwáábohíjcyáne. 4 Ehdú úwáábohíjcyámé atéréejte íjcyame íñéubará wáájácúturómé illure téeneri ímityájkímyeíki. Áámé íbúwari muurá tsaanééré atéréené íjtsaméi íjcyame táhjácátsíhíjcyá ténéhjiri. Áámedityú ímichi dóhéjúúvehíjcyáné ímityunéhjí íjcyane nómiutááva, úhbajcátsi, áabojcátsi, tútávátsojcaátsi.

5 Aame ímiáájú wáájácútmé meénúcátsíhíjcyá íjtsaméi wáájácúmeityúme. Aame ítsúcunúhíjcyá téené hallúvú medsiídsíva meúwáábohíjcyáné Pívyéébé uwááboju. Tsá múu ehdu néemedívú náhbévatúne. 6 Muurá ihdyu iñe méhdi íjcyadúnéwúuma tsíñéhjiri íjtsámeityúmé tsaímíyé Pívyéébeke meúraávyéjító meúraavyémé nihñéétsihvuré íñe ímíjyaú méíjcyááhi. 7 Tsáháa muurá ehnémá íñújívú metsíímávámeityúne. Áhdure medsiíjívécooca tsá íñá metsájtyetúne.

8 Áánéllii múu téene tájpijyuco memájchoma mewájyamuma, meíjcyane, ímí íjtsúcunú tehdújuco. 9 Muurá éhniíñevúré íéhnéváyóneri tsúúrameíhíjcyámé tsá áábúcutú panévá umúúpi. Aame éhniíñevu ídsíídsíva atéréenéhjí wákímyeíhíjcyámé illuréjuco tútávaavémé téené níjcaúvú wágóóóveéhi. 10 Muurá medsiídsívaíyóneriyé meíjyáacunúhíjcyánetu ímichi tsááne panévare ímityúne. Muurá tsaate Pívyéébeke cáhcujtsójucoorómé téeneriyé íjyáacunúhíjcyámé illuréjuco teene íhvejtsóne. Aame ídátso íjcyáhi.

Tsaímíyé mecáhcujsóné

11 Áánetu ihdyu tsúúca Pívyéébeéjpi u íjcyaaabe tsá múu téeneri ícúvetúne. Ímiáábéré díícyáne ímíñeúvú dííbyeke mecáhcujsójjító duráavye. Ááne

pamévakéré wajuu. Aabe panévaré ímityunéhjí uke pátyehíjcyáronéhjí ímiáábéré díícyáne daabúcuhijcyá. Tsá múu ‘mityáhímítýá’ néétune. ¹² Aabe imíchi díícyáne íínevú táhjásámeítyuubéré ímííneúvú Máavyéjuube Jetsocríjtoke cahcújtsó múijyú medsíjivéjúcóóítyúne bóhí u újcuki. Muuráhjáa téenélii Píívyéébe uke ujcúhi. Áábeke ímí u cáhcujtsóné tsúúca mityame waajácúhi. ¹³⁻¹⁴ Ahdícyane ícyooa dííbye tájpi páneere íjcyaae Píívyéébé húmíj pínévu, éhnée Póótsio Piráátó úmíwávú íhtsútuube íjcyane úúbállémeíbyé Jetsocríjtó húmíj pínévu, íjcyane uke o née ííne muhdú uke o néhijcyádú u úwáábohíjcyá íínetú néétsámeítyuubéré múijyú tsiííne díbye tsááíínevújuco. ¹⁵ Muurá Píívyéébe pañétúejpi íhtsútujte ávyéjute íjcyároméhjí avyéjuube íjcyaae Crijto tsááííne éévé úújetécooca wálloó dííbyeke. ¹⁶ Aabe apáábyéré Píívyéébe íjcyá muhdú íjcyáítyuúbe. Áábé ámítsaráhcovu muurá tsá múha pííhívéítyuróne. Áhdure tsá múha dííbyeke ájtyúmíítyuróne. Áábeke ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke medúúruvahiíjcyá múijyú níjkévaítyúne. Ehdú teéne.

¹⁷ Ahdícyane ícyooa uke o née téhdure éhnéva múnáake u úwááboki. Tsá dítye ítsíméné múhajchótá íjcyáíínevújíí icyátsípáávéne mityájkímeyéítyuróne. Píívyéébe ímiáábé íjcyaae íínetú meke píhtótsótúúbedívúré cátsípáávéiyóme. ¹⁸ Dúwaabo díityéké íéhnevádú íjcyame tsaate píhtóméhjike ítsíméneri ípíáábóíyóneri íjtsámeíki. ¹⁹ Áijyu muurá panévatúré tsáímíyé íjcyámé úmíwa ííne ímíjyaú néeme újcúiyá múijyú idsíjivéjúcóóítyúne bóhí.

Timotéoke Páávoró téíbúwajtsóne

²⁰ Ahdícyane uke o née Timotéoke Píívyéébé uke níwáávéne wákimyéí ímííneúvú u méenuki. Tsá múu íícúvetú átéréenéhjí íjienéré íjcyane míamúnaa iwáájácúneri táhjácatsíhíjcyáneri. ²¹ Muurá ténéhji íúráávyéne tsaate tsáhájjuco Píívyéébeke cáhcújtsotúne. Aabe ihdyu óví uke píaabóhi. Áyu tehdújuco.

2 TIMOTÉO

Hállúvúeháámí Timotéo éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o Íjcyáábekée Píivýéébe oke ityújkevéélléne picyóó Jetsocríjtoke mecáhcujsómé mújyú medsjívéjúcóóítyúne bóhí meújcúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe íñe tsiíñe íhyaami diéllevu ó caatúnú ávyeta tájtsiiménédú uke o íjtsúcunúúbeke mityane o wájuube Timotéo éllevu. Aane óvíi uke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píivýéébe pámeeke ídaatsóllédú íjcyabe píaabó ímí u Íjcyaki.

Críjtodítýú Páávoró úwaabóne

³ Áánéllii pájyuvaré Píivýéébeke píaabó díhyallúvú ó táumeñhíjcyá panévá hallúvúré téhdújtsoobére. Áabeke tsaímíyé ó ícúvehíjcyá íñerí íjtsámeityuube méíhdé múnáúvúú ícúvehíjcyáábeke. ⁴ Aabe ó ítsáávehíjcyá éhnée uke o pícyoíñúneri ídátso u kímoovéne. Áánéllii ó imíllé uke o ájtyumíné o imíjyúúveki. ⁵ Muurá ó waajácú ímí Píivýéébeke u cáhcujtsóné dítyáállée Róoidámúpí dítsíjju Eoníitsema cáhcujtsódu.

⁶ Muuráhjáa díhyallúvú táhójtscu o pícyóóne dífbyeke píaabó o táumeíñé tujkéveri uke díbye píaabóobe ú píivýeté dífbyé wákimyéí u méénune. Áánéllii uke o née ímíñeúvú teene u méénuki. ⁷ Tsáháa Píivýéébe Ípííchó mépañévu pícyootú meíllýéki. Mépañévu pícyoobe téénej tééveri íhtsutúme meíjcyá íñevú táhjátsámeityúme ímiááméré meíjcyame mewájýjcatsíki. ⁸ Ahdícyane núcójpíllétuubéré dúwáábohíjcyá Jetsocríjtodítýú Íjcyané uwááboju. Áhdure íñe tééne déjúcotu cúvéhóójari o Íjcyáneri núcójpívetuubéré Píivýéébedívú cátsípáávéne téhdure tééne déjúcotu u ícúbáhrámeíyóné daabúcu. ⁹ Muuráhjáa tsúúca meke ípájtyetétsoámeke ímiáámedi díbye díllome meíjcyá dífbyeéjte. Tsáháa idyé íñá ímiááne meméénúnéllii meke díbye újcutúne. Muuráhjáa íhdyu tsúúcajátújuco ííñují Íjcyátúné íhdéjuco meke iwájýune díbye íjtsámeíñé Críjto tééveri meke újcuíñe. ¹⁰ Áhdújucóo dífbyeke íwállóóneri meke díbye úújsetsóné ímiááne meke iwájýune. Aabée méema ímbajchó mépée mewágóóóvéyóne. Áánemáa méhdívu bóhówajcároobe mújyú medsjívéjúcóóítyúne bóhí meújcuíñé uwááboju.

¹¹ Aane íñe úwááboobéré ó péhíjcyá jodíómú Íjcyátúmeke okée Píivýéébe níwaavédújuco. ¹² Aabe tééne déjúcotu páhdúváré nénéhjiri o ícúbáhrámeíyoobe tsá o núcójpívetú dífbedívú o cátsípáávénema. Muurá ó waajácú oke díbye píaabóíñé tsiíñe Jetsocríjto tsááíñevújuco.

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú dífbyé uwááboju cáhcújtsóne duráávýe muhdúhjáa uke o úwaabódu. Áane pamévakeré waju Críjto meke wájýudu. ¹⁴ Aabe óvíi Píivýéébé uke ityújkevéélléne níwáávéné wákimyéí ímíñeúvú ú meenú dífbyé Apííchó mépañe Íjcyane uke píaabóneri.

15 Áánetú Áátsiá iinújí cahcújtso múnáadítú tsaate oke náhbénuhíjcyarómé óhdítú péemema téhdure Pijéeromútsí Hemóójenemá péehíi. Aane muurá tsúuca ú waajácúhi. 16 Áánetú Onetsíporo píváijyúvá oke aahívejé 'bohíbohíúvú' cúvéhóójari o íjcyane núcojpillétuubére. Áábedi óví Píivýéébe ídáátsóvéne píaabó panévatúré pámeekéré ítsíímema. 17 Íllevúhíjáa Róómávu wájtssiibe íjcyátútsihdyu oke néhcoobéré ipyéhíjcyané níjcaúvú ájtyúmité cúvéhóójari o íjcyáábeke. 18 Aane muurá uure ú waajácú muhdúhíjáa meke díbye píáábohíjcyané Éépetsóri meíjcyámútsikye. Ahdu óví dífbyeke Píivýéébe píaabó Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca tsaímíyé dífbyeke iújcuki.

2

Muhdú uwáábojte íjcyane

1 Aane ovíi Píivýéébe uke píaabó íñe Críjtoke mecáhcujtsonéjcutu u íhtsútúúveki, Llihíu Timotéoj. 2 Aabe ihdyu muhdúhíjáa mítyáméj pínevú o úwaabóné u wáájane tsíjtyeke ímíñéúvú duwáábó téhdure diitýeréjucu iúwáábo tsíjtyeke.

3 Ááné wákímyéiyi u ícúbáhrámeíyonéhjí ímíchi díícyáne daabúcuhijcyá díibyéjucu Jetsocríjtó wákímyéi múnáajpi u íjcyáabe. 4 Tsá muurá tsodáhó íimillédú íjcyatú pevéjté íjcyadu. Muurá ihdyu íavyéjuube muhdú néhdújucu díbye íjcyane. 5 Muurá tsáne íicuri ímíñéúvú íicutúmé tsá téene áhdó újcutúne. 6 Áánetu úmihéneri wákímyeímýé íbájtso kéémécooca ujcú téene tájpi ííjcyaki. 7 Íllu íñe uke o néhíjcyané cáhawáá ímíñéúvú díjtsó Píivýéébe páneere úhdivu íbohówájtso.

8 Cáhawáá díjtsúcunu muhdúhíjáa Jetsocríjtó míamúnáá icyánéjcutu Dabíiúvúj tsiíménémúhaabe íjcyaaabe ídsíjívétsihdyu tsiíñe bóhíne. Áábedítú íjcyané uwááboju íñe méúwáábohíjcyá pajtyéteju. 9 Ááné hallútú muurá éhne múne dsíjívétso múnáájpkíye icyúvéhoójánúdí oke míamúnáa cúnvéhoójánuube o ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Áronáa téene uwááboju tsúuca pahúlleavúré tsújaavéné tsá múha muhdú méenúityuróne. 10 Áánéllii o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcuhijcyá Píivýéébéé újcúmeke o úwáábo múijyú muhdú íjcyáityúmeréjucu Jetsocríjtó tééveri ípájtýeteki.

11 Íllu muurá néene ímíáánéjucu:

Críjtoke mecáhcujtso mé medsíjívécooca ííne ímíjyaú dífbyema meíjcyáahi.

12 Áhdure meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcuhihájhíí dífbyema máávyéjúúteéhi. Áánetu dífbyéjté meíjcyane metóónúmeíhájhíí téhdure tóónúíbye íhñéjté meíjcyaróne. 13 Muurá múhdurá medárívémeíyónáa íjcyadúré ímíáábé íjcyanéllii meke píáábohíjcyáabe.

Ímíá uwáábojte

14 Áánéllii ímíñéúvú duwáábó míamúnáake Ávyéjuube Jetsóó mémeri dítye áteréénéhjíri ityáhhájcatsíjyúcoótuki. Muurá ténéhjíri íllure tútávátsohíjcyámé ímíá uwááboju lléébóíyómeke. 15 Áánetu ímíá uwááboobe u íjcyaaabe ímíñéúvú dúwáábohíjcyá ímíá uwááboju íñerí núcojpvívétuubéré Píivýéébedívú u úújeteki. 16 Áteréénéhjí dítye úbállécatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Muurá ténéhjíri éhníñévu íiye tútávátámeíhíjcyáme. 17 Ááné uwááboju muurá

míamúnáadi tsújaavené illure diityéké tútávátsohíjcyá éhne múúne cheme méjpiíyi lílyaaténé meke tútávajtsódu. Muuráhjáa Himenéomútsikye Piréétoma tééné uwááboju tútávajtsóhi. ¹⁸ Aamútsi muurá nehíjcyá meeva medsjíwémé tsiíne mebóhíjúcóóityúne. Áaneri cahcújtso múnáake tsíñejcúvuréjuco dityétsi íbúwátsohíjcyáné tsíhdyuréjuco iúwáábóneri. ¹⁹ Áronáa méwaaajácú illu tene neéneé: “Píivyéébe waajácú ihñéjteke.” Áhdure neéneé: “Pámeere Crijótoéjté tsáhájuco ímityúné méénúityuróne.” Ehdú Píivyéébé waajácúháámitu neéneé.

²⁰ Muurá tsájá pañe tsá apááñéré ímiáané wáabyuta oórótuú, tsítsíine uwáñewáánetuu, méénúmeíñe líiyíhllóné íjcyatúne. Téhdure muurá íjcyáné átéréénéhjí wáabyuta úméhétuu, núpájkityuu, méénúmeíihllóji. ²¹ Ahdu muurá ímityunéhjí méénújúcootúmé ímiáámeréjuco íjcyámej tééveri Píivyéébe meenu íwákimyéi.

²² Ahdícyane ihdyu díícúvedí ováhtsámú íbúwatu ímityúné íjtsaméi tsíñáávehíjcyáneri. Ímiáábéré díicyáne ímíñeúvú duráávyé u cáhcújtsojítto. Áane pamévamáyé wajyújcatsi múhdumé ímiááméré íjcyáne díibyedi tsúúrámehíjcyámema íbúwajíí ámuha meíjcyaki. ²³ Tsá múu íícúvetú átéréénéhjíri míamúnáa táhjácatsíhíjcyáneri. Muurá ú waajácú tééménéhjí níjkeváne úhbajcátívuréjuco. ²⁴⁻²⁵ Tsá tene ímityú Píivyéébé wákimyéi méénume úhbajcátíñe. Pamévamáyé ímiááméré íjcyáne aabúcu híjcyáiyá ímityunéhjí íjcyaróne. Ímiááméré mítyájkímyeityúmé chooco úwáábóiyá tsaate ímityúné íjcyámeke Píivyéébé píáábori dítye ímíjpyeténe iwáájácu ímiá uwááboju. ²⁶ Áane dítye íjchívye Naavené hójtsí pañétú ímíllédú díbye diityéké dáríívehíjcyánetu.

3

Muhdíivane míamúnáa íjcyatíñe

¹ Áánetu wajácútsi díicyaco. Muurá nihñéétsihvúré páneere tsíhdyuréjuco cápáyooóvéíñe úmíwari míamúnáa ímityúné íjcyaaíhi. ² Imílleímýé tsaímíyé íjcyá mítyane idsíídsívaiyóne. Mítyákímyehíjcyáimye. Áane nehniwu Píivyéébedityú íhíjyúváne dííbyeke meúráávyejító tsá dítye ávyejúúlléityúne. Áhdure tsá dítye cáánu íjcyarómeke ávyejúúlléityúne. ³ Tsá muuca dítye wajyúityúne. Míamúnáadi nehniwu íhíjyúvahíjcyáimye. Ímityunéhjíri umúúpívyehíjcyáimye. Íllure tsaríllehíjcyáimye páneere ímiáané íjcyane. ⁴ Ináhbévahíjcyarómeke ímityúné dárííveimye. ‘Meíhmeí’ neéme Píivyéébedi íícúvetúmeré iye tsaímíyé íjcyáiyóneri tsúúrámehíjcyaaíhi. ⁵ Pánehjídu dííbyeke meúráávyejító úráávyeimye. Áronáa tsá dítye ímiáánetúré cáhcújtsoítyúne. Áamedí tsá múu íícúvetúne. ⁶ Muurá tééméjtéjuco míamúnáake íáhíivéne áliúré úwáábohíjcyáne. Áaneri walléémuke mútátsohíjcyámé ímityúné íjtsaméi íjcyame ténehjíré líííñeeme. ⁷ Aane diityé uwáábó úráávyerómé tsá mújyú wáájácúityú keená ímiáané íjcyane. ⁸ Tehdúhjáa muurá apííchojtétsí Jáánémutsi Jááberémá Moitséeúvú úwaabóné ehdíívállehíjcyáhi. Ahdu neéme íjtsaméiúvú wáájácúmeityúmé tsá íícúvehíjcyatú Píivyéébé uwááboju ímiáájú íjcyáneri. ⁹ Ároméi wajácúúvétsáméi ímityúné imyéénuhíjcyanévú diityétsíhíjyáa apííchojtétsí imyéénuhíjcyanévú wajácúúvétsáméidyu.

Timotéoke éhniíñevu Páávoru úwaabóne

¹⁰ Áanetu ihdyu ímí tehdújuco u ícyahíjcyáné ukée o úwaabódu. Aabe muurá ú waajácú muhdú o ícyahíjcyáne, muhdú o íjtsámeíñe, muhdú Críjtoke o cáhcujtsóne, panévaré oke pájtyéronéhjí o áábúcuhijcyáne, pamévakéré o wájyuhíjcyáne, o úwáábóné déjúcotu o ícúbáhrámeíyonéhjí o áábúcuhijcyáne. ¹¹ Muurá ú waajácú muhdúhjáa Ajtiokíia múnaa, Icóónio múnaa, Ríitará múnaa, óhdi ícúbáhráronéhjí o áábúcuhijcyáne. Áhdure ú waajácú muhdúhjáa Píivyéébe oke ténéhjitu pátyetétsohíjcyáne. ¹² Aane ímiááné ihnáhóóné Jetsocríjtoke meúraavyéné meímillémé tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñe. ¹³ Áanetu ímityúmé állíu múnaa íjcyame ávyétá tútavááveréjuco meénume míamúnáake éhniíñevúré állíhíjcyá muhdú ímityúnehjívú iállítsámeíhíjcyádu. ¹⁴ Áanetu ihdyu ímíñeúvú duráávyé ukée o úwaabóné tsúuca u wáajacúne. ¹⁵ Muurá ímí tehdújuco tsiímenedítýuré u wáajacúné Píivyéébé uwaáboju muhdú íwaajácúháámitu nééneé. Aane uke tükévéjtsóneri tsaímíyé Jetsocríjtoke u cáhcújtsoobe ú pájtyéteéhi. ¹⁶⁻¹⁷ Muuráhjáa Píivyéébé uwaáboju íwaajácúháámitu íhjuu uubálle múnaa caatúnú dífbyere tükévéjtsóneri meke tene iúwáábo keená ímiáájú íjcyane, téhdure meke tene ityúkévétso keená állíuré íjcyánetu, áhdure meke tene iúwáábo múhdurá meícyahíjcyánetu meímíbaávyéne ímiáámé dífbyema meíjcyame ímiánéhjiréjuco meméénuki.

4

¹ Muurá Ávyéjuube Jetsocríjto íhtsútuube íjcyaaabe tsiíñe tsaá pámeere míamúnáa dsíjivéjúcóóróméhjíma muhdú ícyahíjcyáné ímímbájchoki. Áánéllí dífbyee, Píivyéébeé, íjcyámútsí úmíwávú uke o néé dífbyedítýú íjcyáné uwaáboju pájyuvaré u úwáábohíjcyu íhdícyajcójí íjcyaróne. ² Ímíñeúvú múhdurá nééronéhjí pañe óvéhéétuubéré cáhcújtsótúmeke chooco duwáábó muhdú tene néhdújuco. Áanetu cáhcujtsójúcoorómé múhdurá ícyahíjcyámeke ihnáhóónécoba duwáábó ditye ímíjpyetéki. ³ Muurá íjcyaiñé míamúnáa ímiá uwaáboju íhvéjtsóne ímíllehíjcyádu átéréénéhjí uwaábojtékeréjuco néhcoíñe. ⁴ Aame úúbállénéhjíríjyéjuco íjcyame ílluréjuco íhvéjtsoíñe ímiá uwaáboju. ⁵ Áanetu ihdyu ímiáábéré díícyáne daabúcuhijcyá ímityunéhjí uke pájtyeróne. Ááne dúwáábohíjcyá ímiáájú pájtyéteju míamúnáa icyáhcújtsoki. Ehdú ímíñeúvú meénuhíjcyá díwákímíyéhíjcyu íjcyane.

⁶ Muurá íñe tsúuca tééneri o ícúbáhrámeíhíjcyánetu ó wáyéeevéhi. Aabe wahájchotaréjuco o íjcyánetu o dsíjiveíñe. ⁷ Tsúuca íñe okée Píivyéébe níwáávéné wákímíyéí o meénuúnetu ó níjkéváhi. Aabe dífbyeke o cáhcujtsóné tsá o íhvéjtsotúne. ⁸ Áánéllí Jetsocríjto ímiáábé íjcyaaabe tsiíñe itsáácooca tééne áhdó oke ávyéjújtsoóhi. Árónáa tsá apáábyekéré oke díbye ávyéjújtsoítýúne. Pámeere múhdumé ímiááméré íjcyáne tsaímíyé dífbyeke téhmehíjcyámeke téhdure ávyéjújtsoíbye.

Timotéoke Páávoru tükévejtsóne

⁹ Aane óvjyucó ícúí oke duhjéva. ¹⁰ Muurá oke náhbénuhíjcyarómé péjúcóó óhdityu. Déema péjúcóó Tetsaróónicávú íjienéré ímíllehíjcyánéllíhíyee. Áhdure Cretséeté péjúcóó Garáátsiá íiñújivu. Áhdure Títo péjúcóó Damáátsiá íiñújivu.

11-12 Áánetú Tíikicyóké ó wallóó Éépetsóvu. Apáábyeréjucó Róóca óhdivu cóeváne. Áánéllii uke o nées kiá Mááco Íjcyáábeke u néhcóne óhdivu u tsíva oke díbye táwákimyéiyu ipiááboki. 13 Aabe néhi u tsáácooca óhdivu tsiva Tóróóavúu Cáápo jávú tátsuucójama táwaajáácúhaamíné o pícyoíñúne. Tsáma dábjáíívedí ímichi tápañétúéhaamííí Íjcyane.

14 Áánetu uke ó úúballé Arejááodoro ímityúné oke dáriivéné éhne úwáñewáánetu panévaré méénuhÍjcyaaábe. Áábema ihdyu óví Píívyéébe ímbajchó teéne. 15 Áábeke téibúwá dícyaco. Uke mújtátsódííbye. Muurá íñe meúwáábohÍjcyáné ehdííívallehÍjcyaaábe.

16 Aanée muurá pámeere oke náhbénurómé óhdityu pééné boone ímityúnéhjí ímbájchojté úmíwávú o íhjúyúváábeke tsá múha oke piáábotúne. Árómeke néhi tsá íiná pájtyéiyú tééné hallútu. 17 Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke piáábóneri pájtyéteju o úwaabóné tsújaavé pámeere jodíómú Íjcyátúrómédívu. Áhdurée oke pájtyetétsoobe oohímýé oke dóóíyónetu. 18 Aabe muurá oke panévatúrú téhmeé tsaimíyé íavyéjuri dííbyema níjkyéjiri o Íjcyaki. Áábeke metsu maávýéjútso mújyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávro pítyajcóne

19 Aane óóma duubállé Pírícama Akííramútsikye o dúúruváne. Téhdure Onet-sííporóké pámeere íítsímema ó duurúváhi. 20 Téhdure uke ó úúballé Coríítovúu óhdityu Eráátó cóeváne. Áánetúu Tóróópimo chéméébeke ó pícyoíñú Miréétovu. 21 Áánéllii uke o nées íicúí úúnjyabái Íjcyátúné ihde u tsáakíí. Téhdure uke ó úúballé ííletu uke dítye dúúruváné Eobóóroo, Podéétee, Ríínoó, Cáráóódiaa, Íjcyame. Téhdure pámeere tsíjtyehji ménahbémú uke duurúváhi. 22 Ahdícyane óví Píívyéébeema Ávyéjuube Jetsocríjtomútsí pámeekéré amúhakeyepiáabóhi. Áyu tehdújucó.

TÍITOÓ

Tító éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró Píívyéébé ìcúve múnáajpi o Ijcyaahe ìñe Jetsocríjtodítýú Ijcyáné uwááboju úwááboobéré ó pehíjcyá dibyée tsúúca újcúmeke ditye ímíñeúvú iwáájácu tējijto meúraavyémé mújyú medsíjivéjúcóóítýúne bóhí meújuncne. ² Tsá muurá Píívyéébe állíuutúne. Aabée téénevu meke iájcuíñé née tsúúcajátújuco ííñujíkyée ípívyéévétúné ihdéjuco. ³ Ááné uwáábojúu mewáájácúíñe éévé úújetétsihvújuco muurá ìñe meke dibye wáájácútsóné téénevu. Aane úwááboobéré ó pehíjcyá Mepájtyetétsoobée Píívyéébe oke néhdújuco. ⁴ Aabe ìñe ìhyaami ó caatúnú, uu, Tító éllevu táuwaáborí Píívyéébeke u cáhcújtsónéllii tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbe éllevu. Aane ihdyu óví pámeeke ìdaatsóllédú Ijcyamútsí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtooma uke píaabó íbúwají u Ijcyaki.

Cahcújtsó múnáake Tító píaabóne

⁵ Muuráhjáa uke ‘Créetaá’ nemeíñe caapáhovu ó pícyoíñú tétsii Ijcyácoomíjiri Ijcyáné cahcújtsó múnáake panévatúré u píaaboki. Áhdurée uke o née díityémá túkevėjtsotéké u méménuki. ⁶ Aame díitye túkevėjtsoje Ijcyáiyá panévatúré ímiááméré ìñetú néétsámeítýúme. Tsáápíllekeré táábáváiyóme. Áamej tsíímé cahcújtsó múnáa Ijcyáiyá cáánímudívú ìñéétsótuki. ⁷ Muurá túkevėjtsoobe páneere Píívyéébé icyánéjcu wákimyéí ejécunúhi. Áánéllii tééne wákimyéí méénume panévatúré ímiááméré Ijcyáiyáhi. Tsá ditye ávyéjuuháñé llííñéitýuróne. Tsá ditye cááyóbáitýuróne. Tsá ditye llíyícyávéitýuróne. Tsá ditye átéréenéhjí hallúvú dsíídsíváitýuróne. ⁸ Keená ímiááné Ijcyane Píívyéébe ímilléneréjuco ditye méenúitýoné ìnevú táhjátsámeítýúme. Aame tsaímíyé íaahíve múnáake waatsúcúiyáhi. ⁹ Tsaímíyé ímiá uwááboju tsúúca iwáájacúné úráávyéiyóme. Áane úwáábóiyómé téénetu ímityúné ìhjúvuhíjcyámeke ímí díityéké tene íbúúúveki.

¹⁰ Muurá Ijcyámé mítyame tamúnáa jodíómú ímiáájú úraavyéjúcoorómé úwáábohíjcyáné míamúnáa kíhdyahírótsámeítýonetu. Áánéri ìllure míamúnáake állíhíjcyáme. ¹¹ Áánéllii múu díityéké bóijcyú téénetu. Múhdurá úwáábohíjcyámé tééne hallúvú ídsíídsívákíye. Muurá pívájává múnáakéjuco ditye mújtatsóné ímiájíjtó ditye úráávyénetu.

¹² Aanéhjáa muurá tétsii múnáajpíyé uwááboobe néehíí: “Créeta múnáa ávyétá állíjte iyámédú néeme ovéhe múnáa Ijcyane mítyane majchóhi.” ¹³ Ímiáánéjucóhjáa dibye néeneé. Áánéllii uke o née íhnáhóónécoba tétsii múnáake u úwáábo ditye ímíñeúvú Críjtoke icyáhécújtsoki. ¹⁴ Aame tsá íícuvéjúcóóitýú átéréenéhjí íjtsaméitýuré iújuncne ditye úúbállehíjcyánéri. Áhdure tsá ditye íícúvéitýú ímiájíjtó úraavyéjúcootúmé díityéké tsíñejcúvúré túkevėjtsónéri.

¹⁵ Muurá cahcújtso múnaa ímiáánéré íjtsámeíhi. Áánetu cáhcújtsotúmé tsá mújyú ímiááné íjtsámeítyuró ímityúnéré diityé íbúwari íjcyánéllíihye. ¹⁶ Tehdu neéme muurá bañúháñé nehíjcyá Píivyéébeke iwáájacúne. Áronáa múhdurá ditye ícyahíjcyánetu méwaajácú íllure ditye állíhíjcyáne. Aame ímityúmé íjcyame tsá mújyú ímiááné meénúityuróne.

2

Ímiá uwááboju

¹ Áánetu ihdyu ímíñeúvú dihjyúvahíjcyá muhdú ímiá uwááboju néhduú. ² Ááne dúwáábohíjcyá kéememújuco íjcyáne nahbémuke ditye tsaíbuwáre íjcyáne pamévakéré íavyejuúlleki, ímityúnehjívú ditye ityáhjátsámeityuki, Críjtoke ditye ímí icyáhíjtsoki, ímityunéhjí íjcyaróne íáábúcuéne ditye pamévamáyé iwáýjúcatsíki. ³ Áhdure kéememújuco íjcyáne naallémuke duwáábó pamévakéré íavyejuúlléne tsíjtyedítýú állíunéhjí ditye íhhyúvátuki. Áhdure tsá ditye llíyícyávéityuróne. Ímiááneturé bóhówaúcunúiyóme. ⁴ Aame úwáábóiyá bádsíjcake muhdú múúne walle ájyúma iwáýjúcatsíñe tsaímíyé ítsíimeke téhmene. ⁵ Úwáábóiyómé ímityunévú ditye ityáhjátsámeityuki, panévatúré ímiááméré ditye íjcyaki, tsaímíyé íhja ditye ityéhmeki, tsíjtyeke ídaatsólléne ditye ípiááboki, ájyumu túkévejtsódú tsaímíyé ditye íjcyaki. Ehdú íjcyáiyómé Píivyéébé uwáábójutu múha ímityúné íhhyúvátuki.

⁶ Áhdure ováhtsámuke ímíñeúvú duwáábó ditye ímiááméré íjcyaki. ⁷ Ááne panévatúré ímiáábé diityémá diicya tehdu ditye íjcyaki. Tsá múu májchíjyuri díllotú diityéké iúwaabóne. ⁸ Tsaate úhdityu ímityúné íhhyúváneri díccúvedí ditye téeneri íñúccójpívéne tsiíñe íhhyuvájúccóótuki.

⁹ Téhdure idyé uke o neé tsaaté hójtsí pañe íjcyámeke u úwáábo ditye ímiááméré íjcyáne íavyejujte táuhbané imyéénuki. Tsá tene ímityú llííñetúré diityéké ditye añúccúiyóne. ¹⁰ Tsá ditye nánítyuró diityé éhne. Panévatúré ímiááméré íjcyáiyá Mepájtyetétsoobe Píivyéébé uwááboju diityédítýú íbóhówaúcunúki.

¹¹ Muuráhjáa meke ídaatsólléne iwáýjúmeke waajácútssoobe muhdú mepájtyetéíñe. ¹² Áánellií tsúúca méwaajácú páneere íjí ímityuháñé meíhvéjtsóne tsaímíyējuco dílbyeke meúráávyéiyóné íñevú táhjátsámeityúme. ¹³ Áhdure tsúúca méwaajácú ípyéé íñéhdú íhtsútuube Mépiivyéébé Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó íñé ímjyaú tsááiñe metéhmehíjcyáne. ¹⁴ Dílbyéé muurá dsíjive mewájyuri mepéé mewágóóóvéiyónetu meke ípájtyetétsooki. Ehdúu meke ímjpyetétsoobe dílbyéjité meíjcyame ímiááné meímílléne ímiááneréjuco meméénuki.

¹⁵ Ehdú múu úwaabó míamúnáake tsápíjtssoobere. Áhdure múu íhnáhóónécoba úwaabó múhdurá ícyahíjcyámeke diityédívú táhjátsámeityuubere.

3

Muhdú múúne cahcújtso múnaa íjcyane

¹ Áhdure idyé duwáábó cahcújtso múnáake ditye pámeere ííñújí avyéjujtké íavyejuúlléne muhdú ditye néhdu íjcyáne imyéénuhíjcyá ímiááneréjuco.

² Ááne ímiááméré íjcyáne mítyájkímyeítyúmé míamúnáake ídaatsólléne ípiáábohíjcyaki. Aame tsá múhdityú ímityúné íhjuváityúne.

³ Muuráhjáa tujkénú múhdurá menéénéllíi tsá Píivyéébeke mel-
léébohíjcyatúne. Idátsóhrée ímityúnéhacáa íjcyane páhduvaré nénehji pánehjídú
ímíwu meijtsúcunúné méúraávyehíjcyáhi. Ehdúu ímityúnéhjí pañe meijcyame
tsíñéhjiri ménomíutáavahíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyéhjíma métsaríllécatsíhíjcyáhi.

⁴ Áronáacáa Píivyéébe Mépájtyetétsoobe ímiááné pámeekéré míamúnáake
iwáyyune úújetsó meke ípájtyetétsoóneri. ⁵ Tsáháa íiná ímiááné meméénúnéllíi
meke díbye pájtyetétsoótúne. Mekée ídaatsóllénéllíi pájtyetétsoobe Íapííchoj
tééveri meke díbye ímíbjahómé béhné íjtsamémáyéjuco meíjcyaki. ⁶⁻⁷ Teenée
Íapííchoj mépañéví pícyoobe Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámeréjuco
meíjcyame mújyú medsíjívéjúcóóítyúne bóhí meítsohíjcyáne meújcyaki.

⁸ Aane éhniíñevu dúwáábohíjcyá Píivyéébeke cáhcujtsómé keená ímiááné
íjcyaneré imyéénúñeri itsúúráméiki. Ehdú íñe uke o néé pámeekéré píááboíñe.

⁹ Áánetu eene átéréénéhjí meke píáábóityúne muhdúhjáa méíhdé múnáaúvú
íhdééné taúhbáju úráávyehíjcyáneri dítye táhjácatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Íllure
ténehji meke mújtatsóhi.

¹⁰ Áánéllíi mú tsaate ténéhjiri táhjácatsíhíjchíí bóijcyúra míjyúúre. Aane
dítye lléébótúhájchíí múu ílluréjuco íjchívyetsóné díityéké tsíjtyeke dítye
ímújtátsótuki. ¹¹ Muurá ehdu dáriívémeímyé tsáhájucó ímíllétú ímí íjcyane.
Aame waajácurá íhyallúvúre ímityúné imyéénune.

Títóke Páávoró túkévejtsóne

¹² Aane díéllevu Tííkicyómá Atéémamútsídityú tsáápikye o wáalloobe
úújetécooca íícúí oke dúhjetécó Nicóóporíyí o íjcyáábeke. Técoomíyí úúníjyaba
o pájtyeíñé ó wábyujtsóhi. ¹³ Áánetu íhdyu óví muhdú u píivyetédú ú
píaabó Apóóromútsikye ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjuváabe
Tséénama dítyétsí kiávú ípyéhullévú péécooca. ¹⁴ Aane íhdyu óví éhnée
méuwaábori cáhcujtsómé iwáájáne téhdure tsíjtyeke píaabó ímiáájú díityédítyú
íbóhówaúcunúki.

Páávoró pítyajcóné

¹⁵ Áhdícyane óví Píivyéébe pámeekéré ámúhake píaabóhi. Pámeere
ménabhémú ílle íjcyame uke duurúváhi. Áhdure elle íjcyámeke o duurúváhi.
Áyu tehdújuco.

PIREMÓO

Piremóo éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo Crijtoko o úráávyéné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyáábema ménahbe Timotéo íjcyáábema muhtsi íhyaami diéllevu mécaatúnú Píívyéébé wákimyéí muhtsi meméénuhíjcyádú téhdure tééné wákimyéí u méénúúbeke mítyane uke muhtsi mewájuube Piremóo éllevu. ² Téhdure idyé dihjyávu píhcyáávehíjcyané cahcújtso múnáá wáabyuta téhaámi. Áhdure uwáábotu meke piáábohíjcyaahe Akípoo, ménaalle Áápiaa, íjcyamútsí wáabyuta téhaámi. ³ Áámeke ihdyu óví ámúhake Máavyéjuube Jetsocriptomútsí Méécááni Píívyéébema piáabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Piremóo ímí cáhcújtsóne

⁴⁻⁵ Muurá pajyuvaré Píívyéébema o íhjuúvácooca díhyallúvú ó téhdútsohíjcyá uuva ímí Máavyéjuube Jetsocrijtoko u cáhcújtsóne pámeekéré cahcújtso múnáake u wájuuhíjcyané uubállé o lléébónéllíihye. ⁶ Áánéllí díhyallúvú ó táumeihíjcyá piáábó íñe Jetsocrijtoko mecáhcújtsónej tééveriyé mééma piáábó íjcyane éhniíñevu u wáájácúne tsíjtyeke u úwááboki. ⁷ Muurá mítyane ó ímíjyuuvé ímí tehdújuco ménahbémuke u wájuúne panévariyé díityéké u ímíjyúúvétsohíjcyáneri.

Páávororo Onéétsimó hallúvú íhjuváne

⁸ Áábeke muurá uke ó piivyéterá o táuhbáné ñná u méénúíñévú Crijtorée oke uwáábóóbedívú pícyoóbe. ⁹⁻¹⁰ Aabe íñe ídátso keeméjuco o íjcyaahe dííbyeke o cáhcújtsóné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyaahe úuma ó íhjuvúvú Onéétsimó hallúvú táuwaábori díbye Píívyéébeke cáhcújtsónéllí tájtsíiménédú o íjtsúcunúúbe hallúvu. Áánéllí uke o néé oke u wájuúhajchíí dííbyeke u piááboki.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu éjju díhyójtí pañe íjcyaahe tsá ñnetú uke piáábohíjcyatú átéréepi íjcyánéllíihye. Ároobe icyooca tsúuca ímíjpyetéhi. ¹² Áábeke íñe tsiíñe diéllevu o óómíchóóbeke ihdyu ímíñevúvú waatsúcúpéjtsoco muhdú oke u wáátsúcúiyódu. ¹³ Ó ímíllérá díbyéi óómaye íjcyane íñe ímiá uwáábójú déjúcotu cúvéhóójari o íjcyané hajchótá oke díbye ípiáábo oke u piáábóiyódu. ¹⁴ Áronáa tsá o ímíllétú u wáájácútúnáa díbye óhdivu cóeváne. Ihdyu díicyánéjcutu u ímílléhajchíí tehdújuco óhdivu icyóéváne oke díbye piáábóiyóne. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ihdyu úhdityu úmívaabe ímímbáavyéne úumaye íjcyaki. ¹⁶ Aabe ihdyu tsiíñe díhyójtí pañevú úújetéébeke éhniíñevu ú wájuúhi. Muurá téhdure dííbyeke mítyane ó wájuúhi. Ááné éhniíñevu dííbyeke waju tsúuca Píívyéébeke cáhcújtsoobe díñahbéduréjuco néébeke.

¹⁷ Áhdícyane tsáma ímíñevúvú dííbyeke waatsúcucu muhdú oke u wáátsúcúiyódu ímiááné díñahbéébé o íjcyáábeke u wájuúhajchííjyu. ¹⁸ Aabée uke ímityúné dárívéhajchííjyu, díbyéé tsieméné úhdityu áhdótuube újcuúhajchíí néhi páneere ookéréjuco dahdótso. ¹⁹ Aane uke o áhdoíñé o nééne oo Páávororo ó caatúnúhi. Áronáa ihdyu tsá uke o nééte téhdure oke u áhdóiyóné ukée

o píaabóne. ²⁰ Ehdu teéne, muúbej. Ahdícyane óví Ávyéjuube Jetsocríjtke mecáhcújtsónéjcutu táñahbe u íjcyaaabe oke ú tsípajtsóhi.

²¹ Ehdu íñe diéllevu ó caatúnú panévatúré ímiáábé u íjcyane o wáájácúnéllíihye. Áánéllii ó waajácú uke o néhíjcyané ehniíñevu panévare tsaímíyé u méénuíñe. ²² Aane uke o néé táihde tsátsii u ímíbájchoki. Tsáijyu múúne Píívyéébeke ámuha táhallúvú píaabó metáúmeíhíjcyanej péévé amúhadívú ó úújetéhi.

Páávoró pítyajcóne

²³ Áhdure uke ó úúballé Epáápara uke dúúruváne téhdure Jetsocríjtke iúráavyéné déjúcotu óoma cuvéhóójari íjcyaaabe. ²⁴ Áhdure uke duurúvámé Máácoó, Arijtáácoo, Déémaá, Róócaá, ehdume muha mewákímyeíhíjcyáme.

²⁵ Ahdícyane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó amúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

HEEBERÉO

Heeberéomu éllevu cáátúnúmeiháámi

Píivýéébe Íllj tééveri míamúnáama ihjyuváne

¹ Éjyuvúhjáa Píivýéébe ihjyuvahíjcyá méihdé múnáaúvuma páhdváré nénehji ihjyú uubálle múnáadívú íbóhówajcárónej tééveri. ² Áánetu ícyooca íjcyáné míamúnáama ihjyúvaabe Ílli Jetsocríjtoj tééveri. Aanéhjáa dífbyej tééveri páneere múhdúné tsieméné ípívyejtsóne dífbyé hójtsí pañevú pícyoobe téené avyējuube díbye íjcyaki. ³ Aabéhjáa Cááni Píivýéébeke bóhówájtsóobe meke úújetsó muhdú díbye íjcyane. Áábedítýú dífbyé ámítsaráhcó bóhówaúcunúúbé íhtsútuube íjcyáábe tájpi páneere íjcyáhi. Muuráhjáa ídsíjívéneri méimítyuháñé ímíbájhóne Cááni éllevu níjkyejívú ípyéene ílluréjuco díbye avyējuuténe.

Níjkyéji múnáa ehniñevu Píivýéébe Hajchi ávyējuúne

⁴ Aabe níjkyéji múnáa ehniñevu íhtsútuube Cáániye Píivýéébe dífbyeke avyējujtsóobe. ⁵ Tsáháhjáa muurá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú neétune:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o avyējujsóhi.

Áhdurée tsá díbye dífbyedítýú neétune:

Dífbyej caani o íjcyánéllii tájtsiméné díbye.

⁶ Áronáacáhjáa ihdyu Íllíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke íñujívú íbóhówajcáróbedítýú neébe:

Óvii pámeere tahñéjté níjkyéji múnáa Hájchíwúuke íavýējujsóóbeke duurúváhi.

⁷ Áánetúhjáa ihdyu diitye níjkyéji múnáadítýú neébe:

Tápiáábojte níjkyéji múnáa kíjyebádu. Áhdure cúújuwádú diitye.

⁸ Téhduréhjáa tsiíne Íllídityu neébe:

Uu íhtsútuube Píivýéébe u íjcyáábe avyēju tsá mújyú níjkéváityúne. Aabe ímiáábé u íjcyaaabe muhdú tene íjcyadújuco míamúnáama u méénuíñe.

⁹ Muurá ímiáábé u íjcyánéllii tsá ímityúné u ímíletúne. Áánéllii oo Dípiivýéébe o íjcyaaabe uke páme ehniñevu ó piááboó íñé imíjyáú u íjcyaki.

¹⁰ Téhduréhjáa tsiíne dífbyedítýú neébe:

Uu íhtsútuube avyējuube u íjcyaaabé u ípívyejtsó páneere íévéhóowari íjcyánéhjíma íñuji. ¹¹⁻¹² Áronéhjí wágóóóveé wájyamu nójcanújá wágóoóvedu. Ehdú tenehji u wágóóóne boone béhnéréjuco u ípívyejtsóíñe éhne múúne wájyamu nójcanúné boone béhjáréjuco dítye cápáyoócodu. Áronáa ihdyu díjtsaméi tsá mújyú cápáyoóvéityúne.

Áhdure tsá mújyú muhdú u íjcyáityúne.

¹³ Téhduréhjáa tsá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú neétune:

Íchihvúii táúniúvú diicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

¹⁴ Muurá diitye níjkyéji múnáa Píivýéébe piáábojte íjcyame tsá íjpiíma íjcyatúne. Aame panévatúré piáábohíjcyá pájtyetéímyeke.

2

Tsá meihvéjtsóityú mepájtyetéiñe mecáhcujsóno

¹ Áánéllii metsu téiibúwá meijcyáne ímíñeúvú meuráávye íñe mepájtyetéiñé uwááboju melléébohíjcyané téenetu memújtátuki. ² Éíjyuúvúhjáa muurá diitye níjkyéji múnáaj tééveri Píívyéébe úwáábohíjcyá ímí tehdujuco. Aanéhjáa tsaate lléébotúmé ímityúné méenuhíjcyámeke téené hallútú ícúbáhráhíjcyaa. ³ ¿Aane íñe teenéjuco mepájtyetéiyóneri meíícúvétúhajchíí múhdutú mepájtyetééhi? Muuráhjáa dílbyere Ávyéjuube Jetsocríjtó úúballé tsúúca teene méema imyéénune. Áané uwáábojúu lléébotújkénúmé méhdivu pajtyétsóhi. ⁴ Ááneúvú Píívyéébe meke ímíñeúvú waajácútsó páhduvaré nénehji méénuráítyuróné imyéénúneri. Muuráhjáa dílbyeke cáhcújtsómé pañévu Íapííchó ipícyóónej tééveri páhduvaré píáábohíjcyaa mehdú íjtsúcunúdu.

Jetsocríjtó míamúnáajpídyú íjcyane

⁵ Áronáacáa tsá díbye néetu béhné iñújiri meihjyúvahíjcyaji ípívyéjtsoji níjkyéji múnáa hójtsí pañévu ipícyooíñe. ⁶ Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

¿Aca muhdú ívámédi míamúnáadi ú ijjácunúhíjcyáhi? Áhdure ¿muhdú ívávábedi Míamúnáajpidívú ípívyéévéébedi ú ijjácunúhíjcyáhi? ⁷ Muuráhjáa dílbyeke ú picyóó wahájchotáwu díbye níjkyéji múnáa íhtsútú lli-íñevuréjuco íjcyaki. Áróobekéé bóónetu u ávyéjújtsóno ú picyóó pané avyéjuubéré díbye íjcyaki.

⁸ Ehdú Píívyéébé waajácúháámitu néene páneere Críjtó hójtsí pañe íjcyane. Áronáa tsáhái panévaré dílbyé hójtsiri íjcyatúne. Íjcyaiñéi ihdyu mújyú páneere dílbyé hójtsiríyéjuco íjcyane. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe dílbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáa lliíñevuréjuco míamúnáa wájyuri díbye ídsíjiveki. Ároobe ícyooca ílluréjuco ávyéjuuténe.

¹⁰ Dílbyej téeveri páneere Píívyéébe ípívyéjtsó téeneri íávyéjújtsámeiki. Áánélliihyé mewájyuri dílbyeke íhvéjtsóobe Mepájtyetétsóobe íjcyaae ícúbáhrámeiñej tééveri meímábávyeki. ¹¹ Aame dílbyema tsané nahbémuréjuco meijcyame tsaapíkyéré mécaaníváhi. Áánéllii Píívyéébé Hajchi tsáhájuro meke núcojpiiletú tsúúca íñahbému meijcyámeke. ¹² Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Uke ó bóhówájtsóo táñahbémutú. Aame tsaméhji uke muha medúúruváné mémátsívahíjcyáhi.

¹³ Téhdure nééneé:

Píívyéébedívú ó cátsípáávehíjcyáhi.

Téhdure tsiíñe nééneé:

Tsúúca okéé Píívyéébe náhbénúmema oó.

Ehdú néene Píívyéébé waajácúháámitu.

¹⁴ Muurá íñe míamúnáa meijcyadúrée idyé Jetsocríjtó íjcyá íjpiíma, ítyujpácyoma. Ehdú míamúnáajpidívú ípívyéévéne dsíjiveebe mépée mewágóóóvéiyónejcúvú meke íbúwátsohíjcyaa Naavéneke ityáhjaki.

¹⁵ Ehdú dílbyé hójtsí pañétú meke pájtyetétsóobe mewágóóóvéiyónetu.

¹⁶ Tsáháa Críjtó tsáatu níjkyéji múnáake ipiááboki. Tsaabée Aavaráúvúj

tsiménémúhaabe mejjcyámeke ipiááboki. ¹⁷ Áánélliihyée miamúnáájpídívú ípívyééveebe ímiá lluvváábé íjcyaaabe íñe muhdú meicyahíjcyáné iwáájácu méhdi ídáátsóvéne máhallúvú Píívyéébeke piáábó ityáúmeiki. Aabée mewáyjuri pájameíbyedi ícúbahrámé méimítyuháñé íábáíívémeiki. ¹⁸ Téhdurée dííbyeke Naavéné máváríjchóneri ícúbáhrámeíñéllii waajácuube muhdú ténehji meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyété meke ténetu ipiáabóne.

3

Moitsée ehnííñevu Jetsóó ávyejúúne

¹ Ehdú teéne, ámuúha táñahbémut. Áánéllii Píívyéébeéjté mejjcyame metsu ímííñevú meúráávyve uwááboobe Jetsocríjtoke, dííbyeke meúráávyehíjcyánéjcu lluvváábé páñétéjpi íjcyáábeke. ² Muuráhjáa Píívyéébe dííbyeke níwáávéne wákimyéi tsaímíyé níjkévaabe Moitséeúvukéhjáa díbye ihñéjtedívú níwáávémeke díbye tsaímíyé téhmehíjcyádu. ³ Áronáa ihdyu Moitséeúvú ehnííñevu avyėjúúllémeíbyé páneeré díbye ípívyéjtsónéllii éhne múúne jaa méénuube tééj á ehnííñevu ávyejúúllémeídyu. ⁴ Muurá miamúnaa jaa meenúhi. Áronáacáa ihdyu páneere Píívyéébere ípívyéjtsónéllii ehnííñevu díbye avyėjúúhií. ⁵⁻⁶ Ehdú muurá Críjto Moitséeúvú ehnííñevu ávyėjújtsámeíhi. Muuráhjáa dííbyevú Píívyéébeéjté jahdu néemeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée dííbyé ícúve múnáajpiye. Áánetu ihdyu ílli Críjto dííbyeéjté avyėjúúbe. Áábedítýúu muurá dííbye Moitséeúvú meke úúballéhi. Aane ímiááné dííbyeéjté mejjcyame dííbyedívú mecátsípáávéne nihñéétsihvúré ímí dííbyeke meúráávyéhajchíi tsaímíyé méjicyáahi.

Píívyéébeéjté tsaímíyé íjcyane

⁷ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu dííbyé Apííchó túkevėjtsóneri dííbyé ihjýu uubálle múnáajpi néehíi:

Píívyéébe o íjcyaaabe ámúhake o nééne melléébo. ⁸ Tsá múu oke táhjalletú éhnée ámúhá íhdé múnáaúvú íñéubá piívyétúné íñújiri íjcyácooca oke dáríívehíjcyádu. ⁹ Ehdúu téhulle íjcyame dáríívémeíhíjcyá 40 píjcyá hajchótá díityemá méénúráítýúronéhjí o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcooróme. ¹⁰ Aanée oke cáyobáávatétsoobe díityédítýu o néehíi: “Íjtsaméi tútávaavémé tsá ímíletú díityéké o túkévejtsóné ílléébone.” ¹¹ Ehdúu díityédívú o cáyobáávaténe ímiááneturé o nées díityékée tsaímíyé o pícyooíñé o néhíjcyátsihvu dítye úújetéitýúne.

Ehdúhjáa Píívyéébe waajácúháámitu dííbyé ihjýu uubálle múnáajpi nées dííbyé Apííchóré túkévejtsóneri.

¹² Ahdícyane tsáma téibúwá méjicyaco, ámuúha táñahbémut. Ámúhá íjtsaméi métútáváávedí dííbyéjuco ímiá Piívyéébe íjcyáábeke ámuha mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki. ¹³ Múu tsápítsójcatsi teenéjuco ícyooca mejjcyarááhari mejjcyáné hajchótá ímityúné ámúhake imújtátsótuki. ¹⁴ Muurá tujkénutújuco nihñéétsihvúré tsaímíyé Píívyéébedívú mecátsípáávéne dííbyeke meúráávyéhajchíi íñé ímjyaú Críjtoma méjicyaa íavyėjuri. ¹⁵ Áánéllii máábáíívedí Píívyéébe iwaajácúháámitu íllu nééneé:

Pívyéébe o íjcyaae ámúhake o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjáletú ámúhá ihde múnáaúvúu oke táhjállehíjcyádu.

¹⁶ ¿Acáa caatyé Pívyéébeke ímityú dáríívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejíhto múnáá hójtsí pañétú Moitséeúvú íjchívyetsómé Pívyéébeke ímityúné dáríívehíjcyáhi.

¹⁷ ¿Acáa caatyedí Pívyéébe icyááyóbáne ícúbahrá 40 píjcyá hajchóta? Diityéree muurá ímityú níjcaúvú úújetémé íñeubará pívyétúné íñújivu dsíjivehíjcyáhi.

¹⁸ ¿Acáa caatyéké neebe tsaimiyé diityéké ípícyooíñé íñéerótsihvu ditye úújetéityúne? Diityédityúree ehdu neebe ditye díbyeke lléébohíjcyátúné djúcotu. ¹⁹ Áhdújucóo muurá tsá ditye úújetétú díbyée diityéké néhíjcyátsihvu ípyée icyáhçújtsótúnéllíhye.

4

¹ Áhdure muurá ícyooca mééma íjcyájúcooróné Pívyéébe meke néhíjcyané tsaimiyé díbyema maávyéjuutéiyóne. Áánélli téibúwá méíjcyaco téeneri mebañúmeityu dityéhjáa bañúmeídyu. ² Muuráhjáa diityéké íwáábohíjcyádúré ícyooca Pívyéébe méhdivu muhdú mepájtyetéíñé uwaáboju bóhówátsohíjcyáhi. Aane muurá dityée íjcyaduré melléébójúcoorómé mecáhcújtsótúhájchíí tsá íñetú meke tene píáábóityúne. ³ Áánetu ihdyu ímiáané cáhcújtsómé tsaimiyé íjcyaa Pívyéébema. Muurá cáhcújtsótúmedityú neebe:

Cáhcújtsótúmedívú o cáyobáavaténe o néé mújyú ditye úújetéityúné diityékée tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

Ehdúhjáa cáhcújtsótúmedityú neebe íñújii ípívyéjtsóijyújuco pámeere míamúnaa íñé ímíjyáú díbyema íjcyaiñé íñéjyju. ⁴ Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé:

Páneeree Pívyéébe íwákimyéí ínjkévátsihdyu 7 coojíwá úújetéjcoójí ílluréjuco wáyéeevéné.

⁵ Áhdure nééne cáhcújtsótúmedityu:

Tsá mújyú ditye úújetéityú diityékée tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

⁶ Áronáa íjcyámé tsaate pajtyeté uwaáboju icyáhçújtsóne ímí Pívyéébema íjcyame. Áánetúu tujkénú téené uwaáboju illéébójúcooróné cáhcújtsotúmé íllure bañúmeíhi. ⁷ Áánéllíhyée Pívyéébe meke íyaahóvú íajçúrááhori Dabíúvuj téeveri íwaajácúháámitu néehíí:

Pívyéébe o íjcyaae ámúhake o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjáletúne. Ehdúu Pívyéébe néé íwaajácúháámitu. ⁸ Aanée muurá méíhdé múnáaúvuke tsaimiyé ípícyooíñé íñééne Jotsoéeúvuj téeveri ímyéenuca tsáhájucó Dabíúvuj téeveri mééma díbye íhjuváiityuróne. ⁹ Áánéllí muurá íjcyanéí méúmwari tsaimiyé Pívyéébema méíjcyaiñé. Tsáhái mééma tene pánéévetú meké íajçúíñé díbye nééneé. ¹⁰ Muurá ihdyu díbyema tsaimiyé méíjcyácooca ílluréjuco mewáyéééveíñé díbyée panévaré ípívyéjtsóné níjcautu wáyéeevédu.

¹¹ Áánéllí metsu tsaimiyé Pívyéébeke meuráávye ímí díbyema méíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa bañúmeídyú mebañúmeityuki.

¹² Muurá díbyé ihju íhtsutúné íjcyánéllí páneere míamúnáa íbúwá íjtsaméí bóhówajtsó ehne múúne nátsúwari tsíméné mewáhdahíroné pañe muhdáívané íjcyane maájtyumídu. ¹³ Díbyerée páneere ípívyéjtsónéllí tsá íñá

díbyedíwú téévetúne. Páneere muurá waajácuúbe. Áábé úmíwari mejjcyácooca páneere mééma ímbájchóiibye muhdú meicyahjcyáne.

Jetsóo páñétúejpi llúúváábe ijcyane

14 Áábé Hajchi muurá Jetsocrijtó páñétúejpi méhlluuváábé íhtsútuúbe. Aabe díbyema ijcyaaabe máhallúwú piáábó táumelhiycyáhi. Áánéllii metsu ímíñeúwú díbyeke meuráávyeki. 15 Muurá meke ídaatsólléne piáábohijcyaaabe mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeityuki. Muuráhjáa téhdure íjiri íjcyácooca ténéhjiri ícúbáhrámeíñéllii waajácuube muhdú meícúbáhrámeíñe. Áronáacáa ihdyu tsá díbye ímityúné méenutúne. 16 Ahdícyane cáhawáá metsu díbyedíwú mecátsípáávéne Píivýéébeke piáábó metáúmeí méhdi ídaátsóvéne meke díbye ipiááboki.

5

1 Muurá mee míamúnáadityú páñétúejte llúúwájte ijcyáimeye meménuhjcyámé ityújkevélémeke díye Píivýéébema tsaaté hallúwú íhjuvávane díbyeke íicúvéné iyámeke icyóvájtsó díityé ímityú íábájíivémeiki. 2 Áronáa llúúváábe ijcyároobe míamúnáajpi íjcyánéllii waajácú muhdú mávaríjchó ijcyane. Áánéllii tsaate ímíñeúwú wájácútmé mújtámeke piivýéetebe chooco iúwaabóne. 3 Aabe tujkénú íhyallúwú Píivýéébeke íicúvéné iyáábeke cóvajtso ímityú íábájíivémeiki. Áané boonétú tsjtyé hallúwú méenuube díityé ímityú íábájíivémeiki. 4 Tsá tsaapi iye meménúmeítyuró llúúváábedívu. Píivýéébere ihdyu ityújkevélémeke téénevu picyóó Aróouvkéhjáa ipicyohdu. 5 Ahdúu Críjtoke Píivýéébere picyóó páñétúejpi llúúváábe díbye íjcyaki. Tsáháa iye díbye méménúmeityúne. Áábedityú muurá neebe íwaajácúháamitu:

Uu Hájchíwu u ijcyáábeke uke ó ávyéjujtsóhi.

6 Téhdure tsiíñe neébe:

Uke ó picyóó níjkéváityúné íhtsútuube llúúváábe u ijcyá Mekitsedéé ijcyadu. Ehdu Píivýéébe néé íwaajácúháamitu Críjtodityu. 7 Aabé Críjto íjiri íjcyácooca Cáani Píivýéébema ávyétá íhnáhó kímóóveebéré íhjuvavahjcyá díbyéé dsíjívéíñetu díbye muhdú íñéhajchí díbyeke ipájtyetétso. Áronemáhjáa íhvéjtsámeíbyé muhdú díbye ímillédú díbyema tene ipájtyeki. Áánélliihyéhjáa Píivýéébe díbyeke piáabóhi. 8 Aabé muurá díbyé Hajchi ijcyaaabe páñetu ícúbáhrámeíñéllii waajácú muhdú mecáhcujtsóne. 9 Ehdúhjáa ímiáábé íjcyánéllii mepájtyetéíñe méenuube díbyeke cáhcujtsómé muhdú íjcyáityúmeréjucó díbyema íjcyaki. 10 Áánélliihyéhjáa Píivýéébe díbyeke picyóó íhtsútuube páñétúejpi llúúváábe díbye íjcyá Mekitsedéé ijcyadu.

Mecáhcujtsóné meíhvéjtsómé úmíwa ápíchó nééneé

11 Íjcyaroné téenetu mítyane ámúhake o úwáábóiyóne. Áronáa tsáhájucó ámúhake o úwáábóityú téeneri ámuha meícúvehíjcyátúnélliihye. 12 Tsáhájucó béjte ámuha mejjcyájucóóturóne. Muurá icyooca ámuha tsjtyekéréjucó meúwáábóiyóne. Áronáa muhdú ívane ámúhake túhuutúné piéénéréi tsiíñe ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsiímene majcho méénútutsi tsanééré mújpañe óóvedu. 13 Aane ehdu tsiímenédú néeme tsáhái ímíñeúwú wájácútmé muhdú

ímiáíjító meúráávyéiyóne. ¹⁴ Áánetu ihdyu kéémejte tsanééréjuco majcho meénudu néeme tsúuca waajácú ímíyúnetu keená ímiááné íjcyane.

6

¹⁻² Áánélli metsu ímiñéúvú Píivyéébé uwaáboju meúráávyé éhniñínevu téneju mewáájacuki. Tsá apááñeriyé meihjyúváityuró Píivyéébema meímibáávyé meíjtsaméi mecápáyóóvéneri, díbyeke mecáhcujsómé ímíyúnéhjí meméénúné déjúcotu mewágóóóvéiyóneri, metsójsótsámeíñeri, cahcújtso múnáá hallúvú méhójsine mepícyóóne díbyeke piáábó metáumeíñeri, medsíjívémé mebóhííñeri, díbye muhdú meicyahjcyané mééma ímíbájhóíñeri. Éhdúneri tsá apááñeriyé tsúuca Críjtodítýú íjcyané uwaáboju mewáájácúneri meihjyúváityuróne. ³ Aane óví meke piááboobe éhniñínevu tsíñehjí mewáájacuki.

⁴ Muurá díbyé uwaáboju tsúuca iwáájacúné ímí íjtsúcunúné úráávyémé pañe íjcyájucóóné díbyé Apíícho. ⁵ Aame tsúuca waajácú díbyé íhnáhoori béhjíréjuco íñíjyú cápáyóóvécooca muhdú meijcyaiñe. ⁶ Áronáa ihdyu ténetu ávyéta mújtá imyéénúhahjí tsáhájucó ditye mújyú tsiíñe ímibáávyéityúne. Ehdú dáñívéméimyé Píivyéébé Hájchikye múu tsiíñe dsíjívetsódú meenú míamúnáake díbyedívú iúúhívatétsóneri. ⁷ Áánetu ihdyu ímiááné díbyeke cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúné éhne múúne tsáapi bájtsó níjyaba pípájchóneri ímíwu íñene díbye íjtsúcunúdu. ⁸ Áánetu éhne ímí íñíjyú néerótsihdyu tsanééré bíiva íñínedu ímítyú Píivyéébeke meúráávyéhahjí cúújúwá pañévu meke waagóóílye.

Tsaímíyé meijcyaiñé meijtsone

⁹ Ehdú íñe ámúhake ó nehjcyáhi, ámuúha táñahbémut. Áronáacábá tsá ámuha tehdu meijcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehjújuco ámuha meijcyame mepájtyetéíñe. ¹⁰ Muurá Píivyéébe ímiáábé íjcyaae tsá ábájíívéityú tehjújuco ámuha mewákímyeíhijcyáne. Áhdure tsá díbye ábájíívéityú tsijtye cahcújtso múnáake ámuha mewájyúne mepiáábóné raahóvú tsíñehjí ímiáánéré ámuha meméénuhjcyáne. ¹¹ Ahdícyane ó imíllé ámuha óochévetúmé meitsohíjcyané íñé imíjyáú meijcyaiñé meúmíwari íjcyane ámuha téeneri mebáñúmeityuki. ¹² Meóóchévedí ténetu. Íhnáhóóróné pañe ímiñéúvú mecáhcujsó éjyuuúvhjáa tsaate ímí icyáhcujsóne díbyéé dítyéké nehjcyádú tsaímíyé díbyema íjcyadu téhdure ámuha meijcyaki.

¹³ Píivyéébéhjáa muurá íhtsútuube íjcyánélli Aavarááuvuke pañetu iye néé ímiááné díbyeke píiááboíñe. Tsáháhjáa tsaatéj téeveri díbyeke píiááboíñé díbye néétune. ¹⁴ Íllúhjáa neebe díbyeke: “Uke panévatúré mítyane ó piááboóhi. Áánélli díjtsíménémúhaabe mítyane líyááteeí.” ¹⁵ Ehdúhjáa muurá Píivyéébe Aavarááuvuke néene icyáhcujsóne óochévetuube ítsohíjcyánélli ímiááné íñéhdújuco díbyema díbye meénune. ¹⁶ Muurá tsáijyú tsaate ímiáánéré íñécooca íhniñínevu íhtsútúube mémé dómajcó tsijtye icyáhcujsoki. Ehdú díbye mémé dómajcómé ‘óví oke muhdú meénuube o állíhahjíjyú’ íñéénema. ¹⁷ Ahdúhjáa ímiááné imyéénuíñé pañetu iye Píivyéébe néé ditye icyáhcujsoki. Aanéhjáa imíllebe dítyéké iwáájacutsóné ávyeta íñéhdú imyéénuíñé íjtsaméi cápáyóóótuube. ¹⁸ Ahdícyane muurá

tsúúca méwaajácú íhtsútuube íjcyaaabe muhdú íñéhdú mééma méénuíñe. Tsá dibye meke állíityúne. Áánéllii dííbyedívú metájpmime tsaímíyé méijcyá ípyé íñéhdú meke dibye ipájtyetétsoki. ¹⁹ Aane mewáájacúmé tsaímíyé dííbyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne múúne cúújúwami dóhjívami íoovéjúcóótumi íjcyadu. Áánéllii tsúúca ícyooca mépiivyété meeréjucu Píívyéébema meíhjuvvané muhdú páñétúejpi llúúváábe duurúvájá pañévú páñétúétsihvu dííbyema íhjuvavahíjcyádu. ²⁰ Ehdúu meeréjucu Píívyéébema meíhjuváíñé mééma Jetsóó ímbajchóhi. Aabe páñétúejpi llúúváábe íjcyá Mekitsedéé íjcyadu mújijyú muhdú íjcyáítyuúbe.

7

Mekitsedéé íjcyadu Jetsóó páñétúejpi llúúváábe íjcyane

¹ Dííbyéhjáa Mekitsedéé Tsáaré cóomí avyējuube íjcyaaabe idyé llúúváábe páñétúejpíhjáa Píívyéébere pícyoóbe. Aabéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavaráaúvúu íhtsútúróméhjike ávyéjuktéké ityáhjáétsihdyu méénujcatsityu óómííbyedívú. Áábé hallúvúhjáa Píívyéébeke piáábó táúmeíbye. ² Áábekéhjáa Aavaráaúvú ajcú tsánevu ípyé ityáhjáámé tsíeméné itsívánetu. Áábe mémé Mekitsedéé ‘ímíá avyējuúbe’ nééiyóne. Áánetu dibyee íjcyácóomi mémé Tsááre ‘íbúwají meíjcyane’ nééiyóne. Áánéllii téhdure dííbye mémé ‘tsaímíyé meke pícyoóne avyējuúbe’ nééiyóne. ³ Dííbyéhjáa Mekitsedéé pevétsihdyuré bóhówaavénéllii tsá mewáájacutú dibyee cááníma, tsííjuma, ííhdé múnáama, íjcyáhajchííjyu. Tsá mewáájacutú muhdúhjáa dibye ípívyeevéne. Áhdure tsá mewáájacutú dibyee dsíjívéhajchííjyu. Ahdúu muurá Píívyéébé Hajchi páñétúejpi llúúváábe mújijyú muhdú íjcyáítyuube bóhówaavéhi.

⁴ Aane méwaajácú ímíááné Mekitsedéé íhtsútuube íjcyane. Muuráhjáa méíhdé múnájpi Aavaráaúvú íjcyároobe dííbyeke ajcú tsánevu méénujcatsiyí íhtsutúmé íjcyáromeke ityáhjáámé tsíeménetu. ⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuke Píívyéébe néé Revíiúvúj tsíménémúháábedítýú llúúvájte íjcyámeke ímúnáa ítsíeménetu íacuhíjcyaki. Ehdúu neebe Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe íjcyame ípiáábójcatsíki. ⁶ Muuráhjáa Mekitsedéé Revíiúvúj tsíménémúhaabe íjcyátúróobeke Aavaráaúvú ajcú itsíeménetu tsánevu. Áijyúu dííbye Aavaráaúvú hallúvú táúmeíbyé piáábó Píívyéébé panévatúré dííbyeke ípiááboíñé néhíjcyáábé hallúvu. ⁷ Tsáháa Aavaráaúvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táúmeityúne. Muuráhjáa Mekitsedéére táúmeí dííbyé hallúvu. Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvú ehnííñevu dibye íhtsútuube íjcyane. Muurá tsáápí hallúvú ímí dibye íjcyáíñé piáábó táúmeíbyé ehnííñevu avyējuúllémeíhi. ⁸ Muurá llúúvájteke métsíeménetu maacuhíjcyaromé dsíjívéeíhi. Áánetúu Mekitsedéé íhtsútuube llúúváábe íjcyáábedítýú Píívyéébé waajacuháámí néé dibye ícyocápi íjcyane. ⁹ Áánéllii méwaajácú Aavaráaúvúhjáa Revíj tsíménémúháábedítýú llúúvájte íjcyáímyemájucu ítsíeménetu Mekitsedééke ájcune dityee ájcúiyódú íivane dityeí íjcyátúrónáaaca. ¹⁰ Téijyúikyéhjáa tsáhái dííbyéj tsíménémúhaabe Revíí tsímávámeityúne.

¹¹ Aanée Revíj tsíménémúhaabe Aróodítýú llúúvájte íjcyame Píívyéébé taúhbaju meúraávyeneriyé mepájtyetéíñe ímbajchoca muurá tsáhájucu Críjtoke Píívyéébe Mekitsedééhjáa ícyahíjcyádú íhtsútuube llúúváábedívú

pícyoóityuróne. Áronáacáhjáa ihdyu tsá dibye Aróoúvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tsíhdyuréjucóhjáa néébeke dibye pícyoóne. ¹²⁻¹⁴ Aabée Críjto Máavyéjuube tsá Revíiúvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Jodáá dohjíba múnáajpíyé íjcyáróobeke Pívyéébe llúúváábedívú pícyoónéllii ítyaúhbaju cápáyoové tsíhdyuréjuco. Áronáacáa tsá Móitséeúvú néétu tsaate diityé dohjíba múnáadítýú llúúvájte íjcyaiñe.

¹⁵ Áanetu méwaajácú Mekitsedééhjáa íjcyadu íhtsútuube llúúváábedívú Pívyéébe Críjtoke ipícyoónéllii tsíhdyuréjuco ítyaúhbaju cápáyoácóne. ¹⁶ Tsáháa dibye llúúváábedívú mémévatú Revíi dohjíba múnáadítýú tsaate llúúvájte íjcyaiñe némeihijcyádú dílbyedítýú tene némeiñélliihye. Muuráhjáa ihdyu memévaabe mújyú muhdú íjcyáítyuubéréjuco íhtsútuube íjcyaki. ¹⁷ Muurá Pívyéébe dílbyedítýú íwaajácúháámitu néehíi:

Uu íhtsútuube llúúváabe ú ijcyá Mekitsedéé íjcyadu mújyú muhdú u íjcyáítyuúbe.

Ehdu Pívyéébe néé dílbyedítýu. ¹⁸⁻¹⁹ Muuráhjáa íhdééné taúhbaju Pívyéébe Moitséeúvuj téeveri méénune meuráávyeromé mepájtyetéityurónéllii tsíhdyuréjuco mééma dibye teene cápáyoácóne. Áanélliihyé Críjtoj téeveri meke éhniñevu piááboobe ímí dílbyema meíjcyaki.

²⁰⁻²¹ Muuráhjáa tsíjtyehji llúúvájte pevénéré memévahíjcyáhi. Áanetúu Críjtoke páñetu Pívyéébere meménú mújyú muhdú íjcyáítyúné lluuváábé dibye íjcyaki. Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Pívyéébe ímiááneturé néehíi: “Uke ó pícyoó Mekitsedéé íjcyadu mújyú muhdú u íjcyáítyuube llúúváabe u íjcyaki.”

Tsáháhjáa mújyú ehdu tsíjtyedítýú dibye néétune. ²² Aabée Jetsóó mééma béhné pítýájcoju meenu íhdééné taúhbajúu meuráávyehíjcyáné ehniñevu tsaímíyé Pívyéébema meíjcyaki. ²³ Muuráhjáa éjyuuúvú mítyame llúúvájte íjcyame tsaapi dsíjívécocca tsijpi cápáyoóvehíjcyáhi. ²⁴ Áanetu ícyooca íhtsútuube Jetsóó mújyú muhdú íjcyáítyuube llúúváabe íjcyáábeke tsá múha cápáyoóvéityúne.

²⁵⁻²⁶ Aabe piivyeté meke ipájtyetétsóné ímiáábé íjcyanélliihye. Tsá dibye ímityuube íjcyatúne. Áanélliihyé tsá dibye mújyú ímityúné méénutúne. Aabée Cááni éllevu níjkyejívú ipyééne ílluréjuco ávyéjuuténe. Aabe ícyooca dílbyedi tsúúráméimyé hallúvú Pívyéébeke piáábó táumeihijcyá muhdú íjcyáítyumeréjuco tsaímíyé dílbyema íjcyaki. ²⁷ Tsáháa míamúnaa llúúvájte méénuhijcyádú dibye méénutúne. Diityééhjáa muurá Pívyéébe úmíwávú tujkénú cóvátsohíjcyá iyáabeke ímityú íábájíívemeíki. Áané boonétúhjáa botsíi tsíjtyé hallúvú méénuhijcyámé diityé ímityú téhdure íábájíívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóó méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iive pájámeílbyé dityéé iyámeke cóvátsohíjcyádú íivane pámé hallúvuréjuco. ²⁸ Muuráhjáa éjyuuúvú Pívyéébe Moitséeúvuke néhdújuco ditye míamúnaa ímityúme íjcyárómedítýú méménuhijcyáné páñétúejte llúúvájte ditye íjcyaki. Áronáacáa ihdyu Pívyéébe íñéhdújuco ílli íñé ímityú méénutúbeke pícyoone páñétúejpi llúúváabe dibye íjcyá mújyú cápáyoóvéityuubéréjuco.

8

Jetsóoj tééveri béhné pityájcoju ǰcyane

¹ Aane íñe meihjývahǰcyánetu éhniíñevu ímí meǰtsúcunú pañétúejpi Crǰto mélluuváábé ǰcyane. Aabe ǰcyooca ǰjcyá Cááni Píívyéébé únǰuri nǰjkyéjiri.

² Aabe téhulle ǰjcyaja duurúvájá pañétú pañétúétsihdyu Cáánǰkye máhallúvú piáábó táumeihǰjcyáhi. Tsá míamúnáa méénújari díbye ǰjcyatúne. Píívyéébere méénújari díbye.

³ Muuráhjáa míamúnáadítýú pañétúejte llúuvájte ǰjcyame Píívyéébé úmíwávú iyámeke covátsohǰjcyá tsǰjtyé imítýuháñé íábájíivémeǰki. Ahdúu Crǰto pañétúejpi llúuváábé ǰjcyánéllii meenu míamúnáama. Áronáacáa tsá díbye díityéé méenuhǰjcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iiye pájámeíbyé páme imítýuháñéré íimíbáǰchoki. ⁴ Muuráhjáa ííñújiejpiyé ǰjcyaca tsá díbye llúuváábé ǰjcyáǰtýuró tsúucájáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe pícyóóné taúhbaju néhdújucu tsaate llúuvájte díbyeke íicúvehǰjcyámé ǰjcyánélliihye.

⁵ Muuráhjáa díitye lluuvájte Píívyéébeke íicúvehǰjcyá pañétúaja duurúvaja nǰjkyéjiri ǰjcyajádú imyéénújá pañévu. Píívyéébéhjáa muurá Moitséeúvuke néehíi: “Ímíñéúvú tsáma méénuco éhneé ‘Tsinaií’ némeihbaúvú pañétúéja náávevu uke o úujetsóné u ájtyumídu.” Ehdúhjáa Píívyéébe néé Moitséeúvuke.

⁶ Áronáa éhniíñevu ǰcyooca pañétúétsihyi Jetsóó llúuváábé ǰjcyaaabe máhallúvú Píívyéébeke piáábó táumeihǰjcyáhi. Díbyej téeverihǰyáa muurá Píívyéébe mééma béhné pityájcoju meenu tsaimíyé díbyema meǰjcyaki.

⁷ Tujkénúhjáa díbye méénúné pityájcoju néhdu meǰjcyáneríyé mepájtyetécá tsáhájucu béhné pityájcoju díbye méénúǰtýuróne. ⁸ Tujkénúéné pityájcojúu néhdu míamúnáa ǰcyahǰjcyátúnéllii béhné pityájcojúrjúco díbye méénune. Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Béhné pityájcojúrjúco o méenuíñé tahñéjtema ijraéemuu, jodaámuu, ǰjcyámema. ⁹ Tsáhájucu o méénúǰtýú díityé íhdé múnáaúvukée Eǰíhtó ííñújitu o ǰjchívyétsócooca díityémá o méénudu nééné pityájcoju. Dítyéé tééné pityájcoju néhdu ǰjcyátúnéllii díityéké múu íhvejtsódu ó meenuhi. Ehdú o néé Píívyéébe o ǰjcyaaabe. ¹⁰ Ahdícyane tsíhdyurjúco nééné pityájcoju o méenuíñé ijraéémuma dítye ímíñéúvú tééné uwááboju íwáajácúne muhdú tene néhdu ǰjcyaki. Ájju ímíáané tahñéjté ǰjcyámé Píívyéébé ó ǰjcyaaahi. ¹¹ Téjju tsáhájucu múha óhdivu wáajácútsóǰcátsítýú pámeere íhtsútúróméhǰjimáyé ǰcyátújtsíiméné oke wáajácúíñélliihye. ¹² Áamedí o ídáátsóvéne íllurjúco díityé imítýú o ábájíiveíñe. Aane tsáhájucu mújju o ítsáávétýúne.

¹³ Ehdúhjáa Píívyéébe béhné pityájcojúrjúco bóhówajtsóné íhdééné pityájcoju pañe meǰjcyarómé mepájtyetétýurónélliihye. Aane tsúuca mééma cápáyoovéhi.

9

Nǰjkyéjiri pañétúaja duurúvaja

¹ Teené tujkénúéné pityájcoju túkévétsohǰjcyá ííñújiri ǰjcyané duurúvájá pañétú muhdú díbyeke dítye íicúvehǰjcyaki. ² Aanéhjáa teeja imyéénúcooca meenumé míhyóocu míjcohóócú ímichi tétsihvu Píívyéébeke íicúveki. Tujkénúétsíi méméhjáa ‘Ímíátsíi’. Átsihǰjcyáa imíwu nééné peetéíhcyú

únuri méétsáwá hallúrí pááa dííbyé ìcúve. ³ Ááné bóunáálléríhjáa íjcyaho wáyámuwáwú wátájcaméítsí mémé 'Páñétúetsí ímíátsí'. Átsihvúhjáa apáábyéré páñétúejpi llúúváabe Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. ⁴ Átsihyíhjáa óórótu méénúmeíñé wáíí tējíí hallúvú ditye Píívyéébeke idyúúruváne imyéwu cúvaane cówátsohíjcyáíj. Ááné únúríhjáa cajóónaba imíwu téenere óórótu hálluú, pañee, méénúmeíba. Áhba páñéhjáa Píívyéébe taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwáácuu, Aróóuvú cuujúí béhíjvaii, 'manáa' némeíñe pááá óóróíhlló pañe íjcyanee, éhdune. ⁵ Áhba hallúríhjáa níjkyéj múnáajtétsí níjcyota 'tétsihi Píívyéébe íjcyane' nééiyóne. Áámútsí nuwáácyúhjáa wállúríjúcunúné lliíñévu páñétúejpi llúúváabe iyáábé tujpácýó pícyohíjcyá míamúnáá imítýú íábájíívemeíki. Aane óví éhdunéré téeneri méihjyúváhi.

⁶ Ehdúhjáa duurúvaja imyéénújá pañévu pájyuvaré llúúvájte tujkénúéhó pañévu iúcaávéne Píívyéébeke ìcúvehíjcyáhi. ⁷ Áánétúhjáa páñétúetsihvu tsáné pijcyábá lliíñe tsáijyúré páñétúejpi llúúváábere úcaávehíjcyá iyáábé tujpácýoma ímítýuu, tsíjtyé imítýuu, íjcyane íábájíívemeíki. ⁸ Ehdúu méénuhíjcyámé pamévárei Píívyéébema méihjyúvaíñé ímíbaávyétúné hajchóta. Aane méwaajácú Píívyéébe Apííchó túkevájtsori. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Críjto mééma méénúíñe nááve iyámeke icyóvájtsóneri panévaríyé Píívyéébeke ìcúvehíjcyáme. Áronáacáhjáa tsá ditye teene imyéénúneri ímíbaávyéítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa panévare majchóháñe, dooháñe, adóháñe, teíbúwáre méénuhíjcyámé Píívyéébe diityéké néhdújuco. Áhdurée íjpi ityútáváávécocaa nítyámeihíjcyámé ímíbaávyeki. Éhdúu méénuhíjcyámé imyéénuhíjcyádú Píívyéébe téené taúhbaju Críjtoj téeveri icyápáyoácótúné hajchótá ímí diityéké íjtsúcunúki.

¹¹ Aabée Críjto bóhówááveebe ícyooca páñétúejpi llúúváabe íjcyá tsaimíyé meíjcyáíñé mééma méénúúbe. Aabe ícyooca míamúnáa méénútuja tsaimíyé Píívyéébere méénúné duurúvájá pañétú máhallúvú píáábó táúmeihíjcyáhi. ¹² Tééj páñévu úcaáveebe páñétúetsihvu. Ároobée tsá llúúvájtee méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú ócájíwuu, cáávaraa, íjcyámeke idsíjívétsómé tujpácýoma úcaávetú téeneri Píívyéébeke ìcúveki. Muuráhjáa ihdyu páñetu ítyujpácýoré waagóoobe tsáijyúré páme hallúvuréjuco téeneri mepájtyeteki. ¹³ Muuráhjáa éjyuuúvú ímítýúúvémeke ócájímúu, cáávarámúu, íjcyámé tujpácýori wáchíyáhcuhíjcyámé ditye ímíjpyeteki. Téhduréhjáa ócájímééwáwúuke icyóvájtsóné ballíjyú iúúrúnúneri wáchíyáhcuhíjcyámé ditye íjpi ímíbaávyeki. Áronáacáhjáa tsá diityé imítýú ímíbaávyehíjcyatúne. ¹⁴ Áánétú ihdyu Críjto ítyujpácýori meke ímíjpyetétsó méímítýutu. Píívyéébe Apííchóo múijyú muhdú íjcyáityúné dííbyeke píáábóneri pájámeíbyé mewájyuri íñé imítýú méénútuúroobe. Áánéllíí dííbyé tujpácýó tsúúca meke ímíjpyetétsó ímítýúnéhjitu tsáimiyéjuco Píívyéébeke meícúvéébema meíjcyame mewágóóóvétuki.

¹⁵ Dííbyée muurá Jetsocríjto tsáá béhné pityájcojúrējuco mééma imyéénúki. Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe méénúné pityájcojú pañe íjcyámé imítýuháñé téhdure tsúúca ímíbaavyé díbye dsíjíveneri. Áánéllíí ícyooca pámeere Píívyéébe tsúúca meke újcume tsáimiyéjuco dííbyema meíjcyáíñé díbyée néhdú. ¹⁶ Muurá múúne medsíjívétúné ihde mécaatúnú métsíméné caatyé újcuíñé úúbálléné waajácuháámí. Aane medsíjívécocaa botsíi ujcúme teene. ¹⁷ Áánetu méi

medsijívétúné hajchótá tsá múha dómájcóityuro tééné waajácuháámí mecaátúnúrónááaca. ¹⁸ Ahdúhjáa ívane Jetsocríjtói dsijívétúné hajchótá Píivyéébe íhdé múnááuvuma tujkénúnéné pityájcoju méénune néhdújuco ditye dílbyeke ícúvehíjcyané iyámeke illíhyánúmé tujpácyori. ¹⁹ Téijyúhjáa Moitséeúvú Píivyéébé taúhbajúúné úúbállehíjcyáhi. Átsihdyúhjáa obéejámú ihjíné tújpáihdsiúvú nééne úmehéí níjcáutu ipícyoone ócájíwuúmuke, cáávaráwuúmuke, idsijívétsómé tujpácyó nújpácyotu icyátáhbóné pañévvú íéényóneri wáchíyáhcuube teene taúhbaju íjcyané waajácuháámí. Téhduréhjáa míamúnáake wáchíyáhcuúbe. ²⁰ Áánemáhjáa neebe diityéke: “Ámúhake íñe tújpácyori ó wáchíyahcú muhdú meíjcyáíñé pityájcoju Píivyéébe mééma méénúné uubáalle.” ²¹ Áhduréhjáa duurúvaja wáchíyáhcuube páneere tééj páñe íjcyánéhjimájuco. ²² Muuráhjáa teene Píivyéébé taúhbaju néé páneere tútávaavéné tújpácyoriyé ímbájchómeíhíjcyáíñe. Áánéllí tsá míamúnáa ímityuháñé pevénéré ímbáávyeítyuróne.

Críjto mewájyuri pájámeíñe

²³ Ehdúhjáa iyámeke idsijívétsómé tujpácyori duurúvaja ímbáchohíjcyámé tééj páñévvú úcáávehíjcy Jetsocríjtóo mééma ítyujpácyori méímityú ímbájchómé dílbyema páñétúétsihvu meúújetéíñe nááve. ²⁴ Tsáháa díbye úcáávetú míamúnáa méénúné duurúvájá pañévvú méímityú ímbájchoki. Muuráhjáa ihdyu páñétúeja níjkyéjiri íjcyájá pañévvúré úcááveebe máhallúvvú Píivyéébema íhíjyúvaki. ²⁵ Áronáacáa tsá díbye míamúnáajpi llúúváábe méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú iyámé tujpácyoma páñétúétsihvu úcáávehíjcyatú míamúnáa hallúvvú Píivyéébema íhíjyúvaki. ²⁶ Muuráhjáa ditye méénuhíjcyádú imyéénuca íñjújí ipívyéévetsihdyu múhdújyúvájúcooíyó díbye méímityú hallúvvú dsijívéne. Áronáacáa íéévé úújetétsihvu íbóhówáávéne tsáneere pájámeíbyé pámé hallúvvuréjuco. ²⁷ Téhdure mee míamúnáa tsáneere medsijívémema Píivyéébe muhdú meícyahíjcyané ímbájchoóhi. ²⁸ Muuráhjáa Críjto tsáijyuré pájameí pámé ímityuháñéré ímbájchoki. Aabe tsiíñe itsáácooca tsáhájuco ténevu tsááityúne. Tsáiibye tsaímíyé dílbyeke téhmeíhíjcyámeke itsájtjeki.

10

¹ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri Píivyéébe ájcúné taúhbaju Jetsocríjtó mééma méénúíñe náávére. Áánéllíhyéé ténevá pijcyábádú iyámeke illíhyánúmedi Píivyéébeke ditye ícúvehíjcyarónáa tsá ditye ímbáávvehíjcyatúne. ² Muuráhjáa tehdu tsáneere imyéénuneri tsúúca ímbáávveca tsáhájuco tsiíñe ditye tehdu méénuhíjcyáítyuróne. Áacáa diityé hallúrí tsáhájuco íñná íjcyáítyuróne. ³ Áronáacáhjáa ténevá pijcyábádú íhyallúvvú iyámeke idsijívétsohíjcyánéllí waajácu híjcyámé ímityúmé íjcyane. ⁴ Áronáa tsá ócájimuu, cáávarámmuu, íjcyámé tujpácyó méímityú ímbájchóítyuróne.

⁵ Muuráhjáa Críjto íñjújívú itsáácooca néé Píivyéébeke:

Míamúnáa ímityú hallúvvú iyámeke illíhyánúmedi uke ícúveróné diityéké tsá ímbáávyeítsotúne. Áánéllí íñe oke míamúnáajpidívú ú ipívyéévetsó o dsijívéneri botsíi diityéké o ímbájchoki. ⁶ Muurá ímityuháñé ímbáávvero ditye iyámeke covátsohíjcyaróné tsá diityéké piáábotúne.

7 Áánellii uke o néehíi: “Áánu oo, Tápiivyébej. Óvíi muhdú óhdityu díwaaajácúháámitu tene cáátuvádú u ímillédú ó ijcyáhi.”

Ehdúhjáa Crijó née Píivyéébeke ííñujívú itsáácooca. 8 Tujkénúhjáa neebe míamúnaa Píivyéébe taúhbaju néhdújúcooro iyámedi dílbyeke íícúveróné di-ityéké ímbáávyétsotúne. Áhduréhjáa neebe tsiñéhjiri ditye íícúveróné di-ityéké ímbáávyétsotúne. 9 Ááné boonétúhjáa tsiíñe neébe: “Áánu oo, Tápiivyébej. Óvíi muhdú u ímillédú ó ijcyáhi.” Ehdúhjáa Jetsocrijó íñéene íhdéené pityájcoju tsíhduréjuco cápáyoácóne. 10 Aabée Píivyéébe ímillédújuco mewájuuri tsáneere pájámeíñe pámé hallúvuréjuco. Ehdúu díbye dsíjívénej téeveri Píivyéébe méimítyuháñe tsúuca ímbajchóné tsá máhallúri íjcyájúcootúne.

11 Áánétúu éjjuuvúvú íhdéené taúhbaju néhdújuco llúuvájte pajjuvare Píivyéébeke iyámedi íícúvehíjcyáne. Áronée tsá mújyú míamúnáa imítyuháñe ímbájchoíturóne. 12 Áánéllíihyéhjáa Jetsocrijó mewájuuri tsáneere idsíjívéné boone Cáani Píivyéébe úníuvú avyéjuutéhi. 13 Aabe tétsihdu téhmehíjcyá Píivyéébe dílbyema ímunáake táhjaíñe. 14 Muuráhjáa tsáneere dsíjívébe páneere dílbyeke mecáhcujtsómé téenej téeveri Píivyéébema meimíbaávyeki. 15 Aanéhjáa éhniíñevu Píivyéébe Íapííchoj téeveri méhdivu bóhówájtsoobe néehíi: 16 Ícyooca tsíhduréjuco néené pityájcoju diityémá o méénuíñe ditye ímíñeuvú téené uwááboju iwáájácúne ímiááné íimílléne muhdú tene néhdu íjcyaki.

17 Áhdure tsiíñe neébe:

Diityé imítyuháñe o ábájivéné tsáhájuco mújyú o ítsáávéityúne.

Ehdu muurá Píivyéébe méhdivu bóhówajtsó Íapííchoj téeveri. 18 Áánéllíi tsáhájuco dílbyeke méimítyú hallúvú tsieménéhjiri meíícúvéityú tsúucájáa mééma díbye teene ímbajchóné ábájivéjúcóónéllíihye.

Tsaímíyé Píivyéébema meíjcyáne

19 Ámuúha táñahbému, ícyooca tsúuca mépiivyété pamévare Píivyéébema meíhjuvane ínerí núhnévetúme Jetsocrijóo dsíjívénej téeveri. 20 Teenée nééiyóné díbye dsíjívéné tujkéveri duurúvájá pañétú tsátsii pañétúétsíi watájcó wájyaamuwa dóchéreev wájtahnécu. Ehdúu mééma ímbájchoobe íícúbáhrámeíñeri téenej téeveri Píivyéébema ímí meíjcyaki. 21 Aabe Jetsóo pañétúejpi méhlluuváábé Píivyéébeéjté meíjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe. 22 Áánéllíi metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeuvú dílbyeke mecáhcújtso tsaímíyé Píivyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa tsúuca páneere méimítyuháñe mééma ímbájchoobe idsíjíveneri. Ehdúu meke ímbájchoobe Píivyéébe Apííchoj téeveri. 23 Ahdícyane óvíi ímíñeuvú méúraavyé tsaímíyé Píivyéébema meíjcyaiñe mééma díbye méénujítto. Muurá Píivyéébe páneere méénuu muhdú íñéhíjcyádu. 24 Áánéllíi metsu keená ímiááné íjcyanéréjuco meméénuhíjcyaki. Métsu ímiááné mewájujycatsíñe panévaturé mepíáábójcatsíki. 25 Tsá tsaate méhdityu ícyahíjcyádú píhcyáávevu tsáátuméréjuco meíjcyáityuróne. Métsu metsápítsójcatsíñe pajjuvare mepíhcyáávehíjcyaki. Muurá méwaaajácú lléváhréjuco tsiíñe Máavyéjuube Jetsocrijó tsááiñe.

26 Muurá tsúuca ímiájíjtó meúraavyéjúcooromé meimilléduré ímityúné meméénuhíjcyámé tsá múhdutú meimibáávyéíturóne. 27 Tehdu néémeke Píivyéébe waagóó díbyeke icyáhcujsóné ímillétumeke ícúbáhráíñe cuujúwá ávyetá ihnáhó péétécumúwá pañévu. 28 Muuráhjáa éjjuuvú Moitséeúvuj téeveri díbye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate ícyáhíjcyátúmé hallúvú mítyétsuba, pápilhchúúmeváuba, úúbálléhajhíí tsúuca dsíjívétsohíjcyámé ídáátsóvetúmére. 29 Aanéjííva awáá muurá éhniíñevu ícúbáhrámeimye Íllí mewájyuri ítyujpácyó wáagoóné icyáhcujsótúne díbyé Apííchó meke piáábóneri úúhívatéhíjcyáme. 30 Muurá Píivyéébe néehí: “Ooréi ó ícúbáhraá ámúhá hallútú ímityúné ámúhake meénúmeke.” Téhdure tsiíñe neébe: “Tahñéjke ímityúné meénúmeema teene ó ímibájchoohí.” 31 Muurá ápícho teene Píivyéébe méema ímibájchoíñe.

32 Áanéllí máábájíívedí muhdúhjáa Críjtoke ámuha mecáhcújtsótujkénúcooca ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcu híjcyáne. 33 Muuráhjáa ámúhadi tsaatédí tsijtye nehníwu íúúhívaténe míamúnááj pñnévú ícúbáhráhíjcyáhi. Áhdurée tsijtyeke dítye meénúneri ámuha meídáátsóvehíjcyáhi. 34 Dítyéé cúvéhoójánúmedi ámuha meídáátsóvehíjcyáhi. Ámúhá tsíeménée dítye dójtúcúrónáa íllure ámuha meímíjuhíjcyá níjkyéjiri ímiátsú íñe ímíjyaú mújyú níjkévaítýné ámuha mejcyaiñe mewáájácúnema. 35 Áanéllí Críjtoke ámuha mecáhcújtsónetu méihvetédíñe. Muurá díbyeke ámuha mecáhcujtsóné ímí ámúhama níjkévaáhi. 36 Áanéllí múu ícúbáhrámeíyonéhjí panévaré íáábúcuéne Píivyéébe ímillédú íjcyá meke díbye néhíjcyádú tsaímíyéjuco díbyema ámuha mejcyaki. 37 Muurá díbyé waajácúháámitu Críjtodítýú nééneé:

Lléváhréjuco díbye tsiíñe tsáíñe. 38 Ahdícyane díbyeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco o íjtsúcunúme pájtyéteehi. Áanetu díbyeke cáhcujtsójúcooromé tsiíñe ímityúnejcúvú oómínyeke tsá ímí o íjtsúcunútyúne.

Ehdu néene Píivyéébe waajácúháámitu. 39 Áanéllí tsá tsiíñe ímityúnejcúvú meoómíjyúcoóityú tsaate ímiáané cáhcújtsótúmé wágóóóveimye méénuhíjcyádu. Muurá ihdyu ímiáané díbyeke mecáhcujtsómé mépájtyéteehi.

11

Cáhcújtsó

1 Muurá ímiáané Píivyéébeke mecáhcujtsómé méwaajácú muhdú íñéhdú méema díbye meénúñe teenéi maájtyúmitúrónáaaca. 2 Tehdúhjáa méíhdé múnáaúvudítýú tsaate ímí díbyeke cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúúbe.

3 Ahdu muurá íñe páneere múhdúné tsíeménéhjáa díbye meíiténáa ípívyéjtsóturóné mecáhcujtsó ímiáané díbye ípívyejtsóné pevétsihdyuré íllure ílhjyúváneri.

4 Abééhjáa muurá ímí Píivyéébeke icyáhcujsónéllí íñahbe Caí ehníñevu tsaímíyé díbyeke ícúvehíjcyáhi. Aanéhjáa ímí Píivyéébe íjtsúcunúne díbyeke dílló ímiáábédi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsónéllí ícyoocápi díbyeke méítsáávehíjcyá tehdu mecáhcújtsómeke Píivyéébe téhdure ímí íjtsúcunúki.

5 Áhduréhjáa Enóó ímí cáhcújtsónéllí dsíjívétúúbekéré díbye újcuúbeke tsáhájucó múha ájtyúmitúne. Áábédítýú Píivyéébe néé ímíhyeváa díbye

ícyahíjcyané díbye ímillédu. ⁶ Tsá muurá Píivýéébe ímí íjtsúcunútú díbyeke cáhcújtsótúmeke. Áánéllíi ihdyu díbyema tsaímíyé menáhbévájcatsíñé meímílléhajchíí mécáhcujtsó ímiááné díbye íjcyane. Áíjyu meke píááboobe díbyedi metsúúrámeyeke.

⁷ Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánéllíihyéhjáa Píivýéébe nújpacyo icyáájávétsoíñé díbyeke nééne cáhcújtsoobe tsáíjyúubaréi tehdíivane ájtyúmíturoóbe. Áánemáhhjáa múnécoba méénuube téémiri ítsíímema ípájtyeteki. Ehdúhhjáa icyáhcujtsódú íjcyaae pájtyeténáa tsíjtye míamúnaa ícúbáhráméhi. Áábekéhjáa ímí Píivýéébe íjtsúcunú díbye ímí díbyeke cáhcújtsónéllíihye.

⁸ Téhduréhjáa Aavaráá ímí cáhcujtsóhi. Muuráhhjáa Píivýéébe kíá díbyé íiñújí íjcyáíhullévú díbyeke wállóónéllíi iwáájácútúróhullévú peebe díbyeke icyáhcújtsónema. ⁹ Aabéhjáa úujeté Píivýéébe díbyeke íñéhdújuco ájcúné íiñújívu. Áronáacáhhjáa ihdyu tésíi icyahíjcyaae éhne múne ullé múnaa íjcyadu nújuwááneríyē. Téhduréhjáa Itsáamútsí íllí Jacóóboma nújuwááneríyē ícyahíjcyá téené pityájcóju pañéré íjcyanéllíihye. ¹⁰ Ehdúhhjáa Aavaráá ícyahíjcyaae ítsohíjcyá mújyú muhdú íjcyáityucóómí pañetu Píivýéébere méénucoomívú íúujetéíñe.

¹¹ Téhduréhjáa mewa Tsáára ímí icyáhcújtsónéllíi tsíímavá ajchíbá íjcyalle kéémelléjuco íjcyárolle. Muuráhhjáa ihdyu Píivýéébe ímiááné dílle tsíímaváíñé nééne icyáhcújtsónéllíi tsíímavalle. ¹² Ehdúhhjáa ávyeta kéémemútsíjyucó íjcyáromútsí tsáápiwúuke tsíímaváábedítýú mítyane míamúnaa lílyaaté mícúruma néwayúúhá íjcyadu eevératu.

¹³ Aaméhjáa pámeere dsíjívē Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame Píivýéébé díityéké nénehji ájtyúmítumére. Áronáacáhhjáa ihdyu cáhcujtsómé ímiááné díityéké íñéhíjcyádú díbye díityémá méénuíñé díbyéi méénúttúronáaaca. Aaméhjáa nehíjcyá íiñújíri ullé múnaare íjcyane. ¹⁴ Ehdúhhjáa dítye néénetu méwaajácú tsíiíi íiñúji dítye ítsohíjcyané tééjiri botsíi íñé ímíjyaú íjcyáíji. ¹⁵ Muuráhhjáa tsáháturo muhdú tene néétu tsíiíne dítye íiñújí ítsáávéne óómíyóne. ¹⁶ Áronáacáhhjáa ihdyu ávyeta ímillémé éhniíñevu ímí dítye íjcyáíñé íiñújí Píivýéébe níjkyejívú díityémá méénuji íájtyumíne. Áánéllíihyéhjáa tsá Píivýéébe núcópítsó íjtsúcunútú díityé Píivýéébé íjcyane.

¹⁷⁻¹⁸ Tsáíjyúhhjáa muurá Aavaráake íllí Itsáadítýú neébe: “Daachi Itsáadítýú lílyaatémé íjcyáá pañétúejte díjtsíiménémúhaábe.” Ehdúhhjáa Píivýéébe íñéeróóbedi Aavaráake waajácullé díbye ídsíjívétsóne icyóvájtsóóbedi díbyeke íicúveki. Ahdújucóhhjáa díbye méénujúcooróné díbyeke ímiááné icyáhcújtsónéllíihye. ¹⁹ Ímiáánéé cáhcújtsoobe Píivýéébe íhtsútuube dsíjívémeke tsíiíne bóhítsóne. Áánéllíihyéhjáa íjtsúcunúbé tsúúca íllíkye díbye lílíhyánúbeke Píivýéébe tsíiíne bóhítsóúvúdu.

²⁰ Áhduréhjáa Itsáá cáhcujtsó íllímutsi Jacóóboo, Etsáóoo, íjcyámútsí hallúvú píáábó Píivýéébeke díbye táúmeídyú díityétsíkye díbye píááboíñe.

²¹ Áhduréhjáa Jacóóbó cáhcujtsó íááchimútsí Jotséé hájchimútsí hallúvú píáábó díbye táúmeídyú Píivýéébe píááboíñe. Aabéhjáa ídátso dsíjívéríjyucó íjcyaae icyuujúityu icyátóróóvéne Píivýéébeke duurúvahíjcyáhi.

22 Áhduréhjåa diibye íaachi Jotséé ímí icyáhçújtsónéllii idsíjívéíñé ihde néé ihyájkímú íjraéémuke Píivýéébe diityéké íjchívyétsoíñé Ejíhto múnáá hójtsí pañétu. Téhduréhjåa neebe diityéké ditye tétsihdyu ipyéécooca díbyé bajçúné tééné íññújivu íúújeíñütuki.

23 Áhduréhjåa Moitsééj caanímútsí ímí Píivýéébeke icyáhçújtsónéllii tsá íllityétú tééné íññújí avyéjuube diityéj tsíímé wapímúj tsííméwuúmudivú dsíjívétsoósoneri. Aamútsíhýjåa diibye Moitséé ímíwu néébéwuúke ítsíímávåábeke páátanú pápíhçhúú nuhbávå hajçóta.

24 Aabéhjåa íkyéémévéne téhdure ímí Píivýéébeke icyáhçújtsónéllii tsá ímíllétú teene Ejíhto avyéjúúbé aýjýwå hájçhidi idíllómeíñé diityémå ímí íjçyáíyónåååa. 25 Ímílleebéhjåa ihdyu ímúnåa íjraéémú Píivýéébeéjé íçyame ídátsó íçúbåhråméíhýçyårómémåyé íçyane. Tsåháhhjåa díbye ímíllétú íñé íññújíene ímityúné múhajçótå dílbyeke ímíjyúúvétsóíñeríjííva íjçyáíyóne.

26 Waajåcuubéhjåa ímúnååama íçyaaabe íçúbåhråméíyónåa nihñéétsihvúré Críjtoma tsåímíyèjuco íjçyafíñé Ejíhto íññújí avyéjuri ímí íjçyáíyóné ehnííñevu.

27 Aabéhjåa Píivýéébeke íájtyúmitúróóbeke ímí icyáhçújtsóóbedívú icyátsípååvéne íjchívyé tééné íññújí avyéjuube dílbyedívú çåybååvatéróneri íllityétuubéne. 28 Aanéhjåa ímíååné icyáhçújtsónéllii ihyájkímuke neebe ditye obééjåmuke íllíhýånúmé tujpáçyori ihjyåháñé llehówååné íwåchíyåhçu níjkyéjì múnåájçpikyé Píivýéébe wålloobe Ejíhto múnåaj tsíímé åmíajtéké dsíjívétsoíñetu diityéj tsíímé ípájtyeteki.

29 Aaméhjåa idýé ímí icyáhçújtsónéllii tsåímíyé Tújpañé Móóå pajtyé nújpacyo dówååvéjítjori. Ååme déjutúhýjåa diitye Ejíhto múnåa péérómé hallúvú nújpacyo wåtåhaavémé májçanúhi.

30 Áhduréhjåa ímí icyáhçújtsónéllii Píivýéébe néhdújuco ditye Jericóó hallúrí pápajtsí péhíjçyanéj pññévvú 7 coojívatú técoomí mójco çåhvyabåne.

31 Áhduréhjåa Raåå nahtsiwamééwå íçyårolle ímí icyáhçújtsónéllii tsaate diityédítýú técoomí wååjavu péémeke tsåímíyé ihjývåvú waatsúçúpejtsóhi. Åånéllíihyéhýjåa muurå técoomí múnåa icyáhçújtsótúné níjçåuvú úújetémé dsíjívémedítýú pájtyetéle.

32 Åånetu íçyårómé tsijtye téhduréhjåa ímí Píivýéébeke çåhçújtsómedítýú o úúbålléíyómé Jedeóoo, Barååå, Tsajtsóoo, Jetéee, Dabíii, Tsamoéee, íçyame. Áhduréhjåa tsijtye Píivýéébé ihjýú uubålle múnåa ímí çåhçujtsóhi.

33 Ehdúhýjåa ímí Píivýéébeke ditye çåhçújtsónéllii panévaturé díbye píåabómé tsaate tsijtye múnåå íññújíné caavåçuhíçyåhi. Aaméhýjåa tsåímíyé túkévétsóçatsíhíçyåhi. Tsåijyúhýjåa tsaatéké býú oohtímýé dóóíyómeke pájtyetétsoóbe. 34 Åånetúhýjåa tsaatéké çúújúwå pañévvú ditye wåjójçórómeke pájtyetétsoóbe. Tsaatéhýjåa pátyetéhíçyå nåtsúmuri ditye llíhýånúyónetu. Áhduréhýjåa íhnåhóoturómé ímunååke tájhahíçyå dílbyere Píivýéébe píååbóneri.

35 Áhduréhýjåa tsaate walléémú ímí dílbyeke çåhçújtsónéllii ítsíime dsíjívérómé tsiíñé bóhíhíçyåhi. Åånetúhýjåa tsijtye Píivýéébeke icyáhçujtsóné íhvéjtsótúné hallútú íçúbåhråmeke dsíjívétsohíçyåme. Ehdúhýjåa wåjýúmeityúméré dsíjívéhíçyå dsíjívérómé Píivýéébema ímí íjçyafíñé icyáhçújtsónéllíihye.

36 Áhduréhýjåa tsíjtyeke tééné hallútú íçúbåhråmeke úwåñehííñeri íçhíçhúmeke

cuvéhoojánuhíjcyáme. ³⁷ Tsaatekélhjáa dsíjívétsohíjcyámé néwayúúnevu iáámúneri. Tsíjtyekélhjáa tsahtúnéhjí wáchérécohíjcyáme. Áánetúhjáa tsíjtyeke ditye cáhcújtsónetu íbóíjcyúróné dsíjívétsohíjcyámé níitsúmuri. Áánetúhjáa tsaate ídátsó ínéúbamá íjcyatúmé úlleméré pehíjcyá obééjámuu, cáávarámuu, íjcyámé mihénevu íbííjívánéhjima ícúbáhrámeímyére. ³⁸ Ehdúhjáa ídátsó ínéúbará píívyétúné ííñújiri, cáméhbaúneri, pevétsihjírí, páhejújí pañe cúwaméré pehíjcyá Píívyéébeke cáhcújtsotúmé díityéké cáávájúcoótúnetu.

³⁹ Ehdúhjáa mítyame ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco díbye íjtsúcunúróme tsáhái újcutú díityéké íájcuíñé díbye nééneé. ⁴⁰ Muurá ímíllebe tsáíjyú meke téénevu íájcone tsáímíyé dííbyema meíjcyaki.

12

Jetsóope ícyahíjcyádú meíjcyáiyóne

¹ Aane tsúúca méwaajájú méíhdé múnáaúvúhjáa íhnáhóoróné pañe tsáímíyé Píívyéébeke úráavyehíjcyáne. Ahdu metsu panévare meke mújtsátsoíyonéhjí meíhvéjtsóne tsáímíyé óochévetúmeré dííbyeke meúráávyeki. ² Muuráhjáa tsúúca Jetsóó mééema ímíbjachó tsáímíyé dííbyema meíjcyáiñé núcojpsító páwachékevu idsíjíveneri. Ároné muurá tsá díbye núcojpsíletú bóónétu íné ímíjyaú Píívyéébema íávyéjuutéíñe iwáájácúnema. Áábeke ihdyu metsu ímíñeúvú mecáhcújtsóne díbyeé ícyahíjcyádú meíjcyaki.

³ Cáhawáá meíjtsúcunu muhdúhjáa díbye míamúnáake iwájyúne ímítyúmé hójtsí pañevú íhvéjtsámeíbyedi ditye ícúbáhráne. Aane múu ítsáávéne íhvéjtsotúmé tsáímíyé dííbyeke úraavyéhi. ⁴ Tsáhái muurá ámuha ímítyúnéhjiri meícúbáhrámeíñe medsíjívétúne. ⁵ ¿A tsá ámuha meítsáávetú muhdú Píívyéébe ítsíime meíjcyámeke úwaabóne? Muurá íwaajájúháámitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútu Díavyéjuube o íjcyabe uke o túkëvejtsóne.

⁶ Muurá áatsíime íjcyámeke íhnáhó o úwaabó díityéké o wájyúnema. Ehdú muurá Píívyéébe néehíí. ⁷ Ahdícyané ovíí ímíááméré meíjcyáne máaabucuhíjcyá éhne múúne méétsíimeke meúwaabódú meke díbye úwaabóne. ¿Mityá íjcyámé tsaate ítsíimeke úwáabótúme? Pámeere muurá méétsíimeke meúwaabó mewájyúnema. ⁸ Muurá Píívyéébe méétsíimeke meúwaabódú meke úwáabótúhachíí tsá dííbyej tsíime meíjcyatúne. Aame meíjcyá ídátsó cáánivatúmé íjcyadu. ⁹ Muurá tsíime meíjcyácooca méécáánimútsí meke úwaabóné melleebó díityétsikye mewájyúnema. Aanéjvíva ¿íveekí tsá Méécááni Píívyéébeke mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityúmé dííbyema meíjcyáiñéllí meke díbye úwáábohíjcyáne? ¹⁰ Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotaré ííñújí hallúrí ímí meíjcyaki. Áánetu Píívyéébe meke úwaabóné éhniíñe meke píaabó díbye íjcyadu ímíáámé meíjcyaki. ¹¹ Muurá íhnáhó meke ditye úwaabóné ávyé meke pájtyene múhdurá téíjyú meíjtsúcunúhi. Áronáa téénetu meíllíjkívyéne bóónétu tsáímíyéjuco meíjcyane.

Píívyéébeke éhdiivállémé hallúrí ápíchó nééneé

12 Áánéllii imíchi mejjcyá tsaimíyé Píivýéébeke ámuha meuráávyeki.
 13 Métsúúraméi tsaimíyé díbyeke ámuha meuráávyéiyóneri tsijtye ámúhake
 ííiténe íimíábáávye ímí tsaméhjí ámuha díbyeke meuráávyeki.

14 Aame pamévamáyé ímiaáméré mejjcyá ímityúné dáríívécatsityúme.
 Muurá ímiaámé mejjcyátúhachíí tsá múijjú Píivýéébema mejjcyáityúne.
 15 Áánéllii panévaré ímityúnéhjitu météhmemeí ámúhake dibye ipiááboki.
 Tsá múu tsijtyeke tútávajtsotú éhne múúne námijtya meke tútávajtsódu.
 16 Ihdícyáméhjima médómácójcatsíidíne. Tsá múu íhvéjtsotú ímí Píivýéébema
 ámuha mejjcyáiyóné éhnéhjáa Etsaóó ámiaabe piáábó újcúiyóné íbonéébedivú
 dójtúcútsámeidy. 17 Muurá ámuha méwaajácú dibyééhjáa újcúiyóné piáábó
 íñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cááni éllevu péeroobe ílluréjuco báñúmeíne.
 Áánerihjyáa ávyétá íhnáhó támeíyoobe tsáhájucó újcutúne. Ahdu ámúhake
 tene ipájtýetu ímííneúvú météhmemeí.

18 Muuráhjáa méihdé múnááuvuma ‘Tsinaií’ némeíhbaúvú Píivýéébe
 íhjuvájyju tétsii íjyunúnáa cúujuwa peetécutúhi. Áhduréhjáa apíichówu
 kíjyébama níjyaba íjcyáné tujkéveri ííñuji vááúmeíhi. 19 Áijyúhjáa lleebómé
 Píivýéébe diityemá íhjuváné tujkéveri rojrócó íhjuváne. Áánerihjyáa íllityéne
 néeme éhniíñevu dibye íhjuvátuki. 20 Íhdétújucóhjáa muurá dibye ténetu
 nééneé: “Tsaate íhdícyame iyáábéuba íne cámeíhbaú tíváámeke néwayúneri,
 hójtsívari, médsíjívetsoco.” Ehdúhjáa íhdétújuco Píivýéébe néene apíchó
 íjtsúcutúnéllii mítyane íllityémé téjyju diityemá dibye íhjuváne. 21 Diibyéhjáa
 Moitséeúvú íjcyároobe téjyju muhdú tene pájtyene íájtyúmíne néehíí: “Muhdú
 íhya o íllityéneri ó uuvécunúhi.” Ehdúhjáa diityéké tene pájtyedu néene muurá
 tsá ámúhake pájtyetúne.

22 Áronáa ihdyu tsá ámuha Píivýéébedi meíllityéjúcootúne. Muurá mítyame
 níjkyéji múnáa ámúhake náhbenúmé ámuha meúújetéjúcóó páñétúétsihvu
 Tsióó caméíhbaúvú díbye cóomí Jerotsarée níjkyéjiri íjcyácoomívu. Áánéllii
 ámuha tsúúca mépiivyété díbyema meíhjuváne. 23 Aame ámuha pámeere
 íhdéete cahcútso múnááuvuma téhullétú ámúha mémeíhñé tsúúca cáátuvámé
 ímí mejjcyá Píivýéébema muhdú meícyahíjcyáné pámeemáyé ímbájchóóíbyema.
 24 Áhdure tsúúca ámuha Jetsóoma ímí mejjcyá ítyujpácýoó iwáágóóneri mééma
 béhne pítyájcojuréjuco méénúúbema. Tsáháa dibye pevénéré ítyujpácýo
 iwáágóóne dsíjivetú Abéeúvúhjáa dsíjívédu. Muuráhjáa ihdyu dibye ítyujpácýo
 wáágóónej téeveri Píivýéébe meke ímbájchóhi.

25 Áánéllii tsá múu táhjalletú dibye meke iwájyúne úwaabóne. Éíjyúvúhjáa
 muurá Moitséeúvuj téeveri dibye úwaabóné lléébohíjcyatúmé ícúbáhrámeíhijcyá
 téené déjúcotu. Aanéjii muurá díbyere níjkyéjiri íjcyaaabe meke úwaabóné mel-
 léébótúhachíí téhdure meke ícúbáhráiíbye. 26 Muuráhjáa ‘Tsinaií’ némeíhbaúvú
 diibe Moitséeúvuma dibye íhjuvájyju ííñuji ávyétá íhnáhó vááúmeíñetu
 neébe: “Tsiíñéi ávyétá íhnáhó ííñuji ó vááúmeíchoó páneere íévéhóówari
 íjcyánéhjimájucó.” 27 Ehdúhjáa neebe páneere ípyéé ípívyéjtsóné tsíméné
 níjkévaíne. Áánetu ihdyu tsane coévaá múijjú muhdú íjcyáityúne. 28 Ááneúvu
 tsúúca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú mejjcyáityúmé díbyema mejjcyaki.
 Áánéllii metsu dibye ímillédú mejjcyáne díbyeke dúúrúvaméré metéhdújtsoki.

29 Muurá íhtsútuube Mépiivyéébé íjcyaae ímityúmeke waagóó ehne múúne cúújuwa tsíeméné áíúúdu.

13

Píivyéébema ímí meíjcyáiyóne

1 Ahdícyané tsáma ámuha cahcújtso múnaa meíjcyame mewájyújcatsíñé méíhvéjtsodíñe. 2 Máábájíívedí tsaímíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcúpétsohíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcuhíjcyámé wájácúratúné níjkyéji múnáake íícúvehíjcyáhi.

3 Áánéllii cúvéhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá diityémá ámuha meíjcyáiyódúré meíjtsúcunúmeíñema. Áhdure múú ídáátsové ícúbáhrámeíhíjcyámedi téhdure ámuha diityédúré meíjcyane meíjtsúcunúmeíñema.

4 Téhdure ámuha metáábávájcatsímyema múú wajyújcatsíhi. Tsá múú íhđícýméhjima dómácójcatsítyúne. Muurá tehdu néemema Píivyéébe íhnáhoofné teene ímíbajchóne.

5 Áhdure tsá múú mítyane ídsíídsíváiyóneri íhjácunútúne. Muhđú íjcyane múú ímí íjtsúcunú tehđújuco. Muurá Píivyéébe néehíi: “Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá ííneri báñúmeíityúne.” 6 Áánéllii muurá dííbyedívú mecátsípáávéne ííneri áábímyeítyúmé ménehíjcyáhi:

Píivyéébe tápiááboobe íjcyánéllii tsá o íllityétú míamúnaa óhdi ícúbáhráiyóneri.

7 Ahdícyané tsáma máábájíívedí muhđúhjáa tujkénú Píivyéébe íhju ámuhákye úwaabómé ícúbáhrámeíyóné pañe tsaímíyé dííbyeke úráávyehíjcyáne. Ahdu tsaímíyé dííbyeke mécahcújtso.

8 Tsá muurá Jetsocríjto mújyú tshdyuréjuco íjcyatúne. Íjcyadúré dííbye pájyuváre. 9 Áánéllii máállítsámeídí tshdyuhjíré úwáábohíjcyámedívú. Muurá Píivyéébere meke iwájyúne tsípátsohíjcyá tsaímíyé dííbyeke meuráávyeki. Tsá muurá meke díbye éhniíñevu piáábóityuró téene tájpijyuco meíjcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu méénuhíjcyarómé íllure báñúmeíhi.

10 Áánétú íhdyu Críjto mewájyuri pájámei ííne ímíjyaú Píivyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañévú dííbyeke íícúvéneri tsúúrámeíhíjcyarómé tsá ímí dííbyema íjcyatúne. 11 Muuráhjáa pañétúejpi llúúváabe iyámé tujpácýoma tééjá pañévú pañétúétsihvu úcáávehíjcyá íimítyuu, tsíjtyé ímítyuu, íjcyane ímíbáávyeki. Ehdúhjáa imyééntúne diitye iyámeke tsíéllevu itsájtyéne cóvátsohíjcyáme. 12 Ahdúhjáa muurá Jetsóoke cóómítyu tsíéllevu itsájtyéébedi ícúbáhráne dsíjívetsómé ítyujpácýo wágóóóvéneri pámeere míamúnáa ímítyuháñe ímíbáávyeki. 13 Áánéllii óvjíyacóóné tsíjítóríyé úwááboméíñe meuráávyehíjcyáne. Métsu Jetsóokéréjuco meuráávyé tsíjtye meke díbyekéé ítsárllehíjcyáđú tsárlíleróné pañe. 14 Tsá íñjírí meíjcyatú pájyuváre muhđú íjcyáityúme. Píivyéébe íhdyu meke újcúcooca botsí dííbyema méíjcyáá muhđú íjcyáityúmeréjuco. 15 Áánéllii metsu Jetsocríjtoj tééveri dííbyeke medúúrúváne dííbyé úwááboju tsíjtyeke meúúbálleneri dííbyeke meíícúveki. 16 Ahdícyané méíhvéjtsodí ámuha tsíeménetu tsíjtyeke mépiáábohíjcyáne. Ehdu meméénune ímí íjtsúcunúúbe.

17 Áhdure idyé múu ámúhá túkevjtsojtéké iávyejúúlléne lleebo ditye ámúhake úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úúballeímýé muhdú imýéenuhíjcyáne. Áánéllii panévatúré ímiááméré mejjcyá diityéké ámuha mekímóvéjtsótuki. Ímityúné ámuha medárrívémeihajchíí tsá íínetú ámúhake tene píáábóityúne.

18 Muurá ícyooca muha ímí tsaííbuwáre mejjcyámeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Áánéllii múúhá hallúvú píáábó métáuméí ehdícyárónéhjí pañe ímí muha mejjcyaki. 19 Ímichi táhallúvú métáuméí íícúí ámúhadívú o úújetéki.

Díbye pítyajcóne

20 Ahdícyane ovíí Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtó obééjámú tehmeébedú neébe dsíjívéébeke tsiíñe bóhíitsoobe ámúhake ímbajchóhi. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácýo iwáágóóneri mééma béhné pítyájcoju meenú mújyú níjkéváityúne. 21 Áábej tééveri ihdyu óvíí meke túkevjtsoobe muhdú díbye ímillédú mejjcyaki. Áánéllii metsu Jetsocríjtoke maávýéjújtsó mújyú níjkéváityúne.

22 Ámuúhá táñahbému, íllu íñe íhyaamí pañe ámúhake o túkévejtsóné tsáma tsaríyóné pañe melléébo. 23 Téhdure ámúhake ó úúballé ménahbe Timotéó tsúúca cúvéhóójatu íjchivyéne. Aabe óhdivu íícúí wátsíhajchíí díbyema muhcsi ámúhake máaahívéteéhi.

24 Téhdure ámúhake ó úúballé Itáaría íiñúji múnaa ámúhake dúúruváne. Téhdure idyé ámúhá túkevjtsojtmá pámeere cahcújtsó múnáake ó duurúváhi.

25 Ahdícyane ovíí Píívyéébe ámúhake píáabó pámeekére. Áyu tehdujúco.

TSAJTIÁGO

Tsjatiágo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Tsjatiágo Avyéjuube Jetsocrijtoma Píivyéébemútsi ícúve múnáajpi o íjcyaaabe ámúhakye ó duurúvá 12-nevá dohjiba múnaa íjraéémú mejjcyámedítýú ámúhakye ditye wáchájanúmé panéva inújínévu ámuha memújtámeke.

Píivyéébedítýú tsáané waajácu

² Ámuúha táñahbému, páhdváré néene evéllejúúné ámuúhama íjcyaróné pañe múu illure imíjyuhíjcyáhi. ³ Muurá méwaajácú Píivyéébeke mecáhcújtsómema íjcyané evéllejúúné meke pátsáríjcyoróné illure meke píaabóné éhniíñevu ímí díibyeke meúráávyeke. Ááneri muurá mépiivyéte ímityunéhjí meke pájtyeróné maáábucúne. ⁴ Áánéllii ímíñeúvú météhmeméí ténéhji ámuha maáábucúne ímiááméré mejjcyaki. Áijyu muurá ímí ámuha mejjcyáá íñé ímityú ámúhakye táhjatúmeréjuco.

⁵ Áánetu tsaate ámúhadítýú muhdú mejjcyáiyóné wáájácútúmé múu Píivyéébeke táumeí ámúhakye díbye iwáájácútsoki. Díibye ihdyu ámúhakye waajácútsóo panévavuré íñá néetuubére. ⁶ Áronáa ihdyu ámuha metáumeícyooca tsá múu íjtsámeítýú díbye ámúhakye píáábóityúne. Múu cáhcujtsó díbye ámúhakye píááboíñe. Muurá páhdváré ámuha meíjtsámeíhachíí ámuha méjcyá éhne múúne mooa kííjyébari nóhjne íjcyadu. ⁷ Aane ehdu néeme tsá íjtsotú Píivyéébeke ityáúmeíñé íjcuíñe. ⁸ Muurá ehdu páhdváré íjtsámeímyé tsá múijyú tsajjítóré íjtsámeítyuróne.

⁹ Áánetu ihdyu idáátsóméhjiúvú ímiááméré íjcyané cahcújtso múnaa imíjyúúhií. Muurá tehdu néemeke Píivyéébe ímí íjtsúcunúhi. ¹⁰ Téhdure íhtsutúmé ehnéva múnaa íjcyame imíjyúúiyá ídáátsonúcooca. Muurá diitye tsaímíyé íjcyá múhahjótáwuúrá éhne wajco íñé imíjyáú néerone wáhájchotáwuúré íjcyadu. ¹¹ Muurá núhba ájchuri íjtone ílluréjuco tsóuuvéne. Ehdu muurá diitye íhtsutúmé ehnéva múnaa dsíjívécococa diityé tsieméné ílluréjuco níjkeváne.

Ímityúné úmuupívyeháñe

¹² Áánetu ihdyu maímijyu diitye eene ímityúneri iúmúúpívyeróné áábúcuíjcyámé íjcyanej. Muurá tehdu néemeke téene áhdó Píivyéébe ajcú múijyú ditye dsíjívéjúcóóityúne bóhiívu díibyeke wájyúmeke íajcuíñé íñéhdújuco. ¹³ Áánetu tsaate ímityúné imyéénúiyóneri úmúúpívyehíjcyámé tsá nééítyuró Píivyéébe nééjuri téeneri iúmúúpívyehíjcyáne. Tsá muurá múijyú díbye úmúúpívyéítyuró ímityúné imyéénúiyóneri. Áhdure tsá díbye muucá úmúúpívyétsóityuró ditye ímityúné imyéénuki. ¹⁴ Muurá ihdyu méhdityuré íjcyane meere ténéhjiri meíjtsámeíñéllii méúcaávehíjcyá téené pañévu. ¹⁵ Aane téenevúréjuco meíbúwáávéné níjcaúvú muurá ílluréjuco mewágóóvóiyóne.

16 Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdícyane tsáma ténehjívú máállítsámeídiñe. 17 Muurá ímiááné íjcyane tsáá caame íjcyaaabe Píivýéébedítýú íyévéhoováwúu peetéháñé ípívýéjtsóóbedítýu. Aabe muurá tsá mújýú íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyoácóityuróne. 18 Muuráhjáa ímíllénéllii meke ímíjpyetétsoobe múhdurá menéérómeke dílbyeéjté meíjcyaki.

Píivýéébeke meúráávejito

19 Ahdícyane, ámuúha táñahbému, múu ímíñeúvú lleebúcunú tsaate ámuúhama íhjuváne. Tsá múu pecutére íhjuvátúne. Téhdure tsá múu cááyóbatúne. 20 Muurá cááyóbámé tsá Píivýéébe ímillédú íjcyatúne. 21 Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyané meíhvéjtsóne Píivýéébedívú meídátsójkímeyéñe dílbye uwááboju ímíñeúvú meúráávye. Teene muurá ihdyu meke pájtyetétso mewágóóvéyónetu.

22 Áronáa ihdyu tsá múu teene uwáábó ávyétá lleebúcunúré méénutúne. Tene néhdu múu íjcyáhi. Muurá tene néhdu ámuha meíjcyátúhahjíí ámuúháyé máállímeyéhi. 23 Muurá tsaate ávyétá lleebúcunúré meenú éhne múúne mícúmiri méhúmi meíttémeídyu. 24 Muurá meíttémeícyoocaré méwaajácutú muhdíivamé meíjcyane. Áánetu meíttémeítyúcooca tsáhájuco mewáájacutú muhdíivamé meíjcyane. Ehdu muurá diitye uwáábó ávyétá lleebúcunúré méénuhíjcyáme. 25 Áánetu ihdyu Píivýéébe ímityúnéhjitu meke túkévejtsóné ábájívetúmeré tsaimíyé meúráávyémeke píááboobe panévatúré ímí meíjcyaki.

26 Áánetu 'tsaimíyé Píivýéébeke ó úraavyéhi' menéérome peecutére ímityúné meíhjuvávahíjcyáhahjíí meere máállímeyéhi. Aane tsá ínetú meke píáábotúne. 27 Muurá ihdyu ímiááné Méécáánikye meúraavyémé mépíaaabó úújóveke. Téhdure mépíaaabó píábájuyjtéké panévatúré íná diityéké pátyehíjcyánéhjitu. Aame tsáhájuco meícúvetú múhduná íjjeene ímityúné íjcyánéhjiri.

2

Tsahdúré pámeekéré meícúvéiyóne

1 Ámuúha táñahbému, ímiáábé Máavyéjuube Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujsómeje, tsá tsaatékéré ímí meíjtsúcunúityuróne. Tsahdúré pámeekéré meíjtsúcunúiyáhi. 2 Tsájyju muurá tsaapi ehneva múnáajpi ímíwu nééne wajyámuma oóropáájí íhyójtšiwapáájí íjcyaaabe ámuha éllewu úúbámyénúúbé raahóri téhdure tsijpi ídáátsoobe átéréjea íwajyámuma uubámyénúiyáhi. 3 Aane dílbye ehneva múnáajpikyéré ámuha ímí mewáátsúcúne 'íchihwu ímítsihwu dacúúve' menééne dílbye ídáátsóóbeke 'étsihjívúré baavu dacúúve' menéhahjíí muurá ímityúné íjtsaméiyé ámuúhá pañe. 4 Aane muurá ehdu íhtsútúúbekéré ímí mewáátsúcúhahjíí tsúuca ímityúné mémeenúhi.

5 Aane cáhawáá íñe ámuúhama o íhjuváne ímíñeúvú mélleebúcunu, ámuúha táñahbému. Muurá Píivýéébe ídáátsojteké ujcú dílbyeke dítye icyáhcujsóne íavyéjuutéki. Muurá neebe dílbyeke wájýumeke íavyéjútsoíñé íavyéjuvu. 6 Áánáa ¿íveekí ámuha diityéké meéhdíiválleneri ménúcópívetsohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú téhdure íhtsutúme ámuúhadi ícúbáhráne ávyéjúté éllewu ámuúhake tsátyehíjcyáne? 7 Áhdure ¿aca tsá ámuha mewáájacutú

ditye túútávátuube Mépájtyetétsoobe Críjtoke meúráávyehíjcyáábedi úúhívatéhíjcyáne?

8 Áánetu ihdyu Píívyéébe taúhbaju íwaajácúháámitu ‘pamévakeré múu wajuú muhdú u wájýúmeídyu’ néhdu ámuha meíjcyáhajchíí ímiááné tehdújuco ámuha meméénune. 9 Áronáa tsaatékeré ámuha ímí meíjtsúcunúhajchíí ímityúné ámuha mémeenúhi. Ááneri ámuha ménéétsámeí Píívyéébe taúhbaju néhdu ámuha meíjcyátúneri. 10 Muurá tene néhdújuco meúráávyerómé tsane néhdu meíjcyátúhajchíí tsúuca íjcyané ímityúné máhallúri. 11 Muurá Píívyéébe néehíí: “Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne.” Téhdure tsiíñe neébe: “Tsá múu míamúnáake dsíjívétsoúne.” Aane muurá ihdícyámema medómácójcatsityurómé tsaatéké medsíjívétsoúhajchíí tsúuca ímityúné mémeenú tsane Píívyéébe taúhbaju néhdu meíjcyátúnéllíiye. 12 Áánéllii múu ímíñeúvú íjtsámeíñe ímiáánéré meenúhi. Muurá Píívyéébe méema tenehíi ímbájchoó muhdú béhné pityájcoju néhduú. 13 Muurá tsíjtyedi meídáátsóvétúmedi téhdure tsá díbye ídáátsóvéityúne. Áánetu tsíjtyedi meídáátsóvémedi téhdure ídáátsóvéiibe pámeere muhdú meícyahíjcyáné ímímbájchócooca.

Píívyéébeke mecáhcujsóné

14 Ámuúha táñahbému, ¿a ímí tehdújuco teene ‘Píívyéébeke mecáhcujsóhi’ menéérome díbye ímillédú meíjcyatúne? ¿A ehdu meíjcyame mépájtyetéiyáhi? 15 Tsáijyu muurá tsaate ménahbému ídátsó imájchoma íjcyatúme idyé wájyamúúvátúmeke ámuha ménééiyáhi: “Ámúhá wájýamuunévú tsaímíyé meújcámeíñe memájcho.” 16 Ehdu diityéké íñevú ájcutúmeré ámuha menééne ¿aca íñetú diityéké píáábóiyáhi? 17 Ehdu muurá ‘Píívyéébe ó cáhcujsó’ menééromedítú ímiáánéré meméénune bóhówaúcunúthajchíí tsá íñetú meke tene píáábotúne.

18 Muurá tsaate meke nééiyáhi: “Ú nehíjcyá apááñéré Píívyéébeke u cáhcujsóneri tsúuca díbyeéjpi u íjcyane. Áánetu ó nehíjcyá téhdure díbyeke o cáhcujsóobe ímiááné o méénúneri díbyeéjpi o íjcyane.” Ehdu muurá tsaate meke nééiyáhi. Aane íñe ¿muhdú meúújétsóo Píívyéébeke mecáhcujsóné díbye ímillédú meíjcyátúhajchíijyu? Muurá ihdyu apááñéré ímiááné meméénúneri meúújétsó díbyeke mecáhcujsóné. 19 Aane íhya ihdyu tehdújuco ámuha mecáhcujsóné tsáápiye Píívyéébe íjcyane. Muurá idyé naavémú díbyeéjité íjcyaturómé téhdure díbyeke íwáajácúúbeke illíhi. 20 Aanéjvíva ¿muhdú ámuha méíjtsúcunú pevénéré díbyeke mecáhcujsómé díbye ímillédú meíjcyaturómé díbyeéjité meíjcyane? Tsá ehdu tene néétune. 21 Muuráhjáa méíhdé múnáajpi Aavarááuvuke Píívyéébe ímiáábedi dílló díbyeé díbyeke icyáhcujsóóbeke íícúve illi Itsáake dsíjívétsoíyónéllíiye. 22 Aane muurá méwaajácú ímiááné Píívyéébeke díbyeúvú ímí cáhcujsóné díbyéhjáa néhdu díbye méénúnéllíiye. 23 Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Aavaráá Píívyéébeke ímí cáhcujsónéllii ímiáábedi díbyeke díllóobe.” Ehdúhjáa díbye ímí cáhcujsónéllii Píívyéébe nahbévaabe díbye.

24 Ahdícyane íhya tsúuca ámuha méwaajácú Píívyéébe meke ímiáámedi díllone díbyeke mecáhcujsómé díbye néhdu meíjcyameke. 25 Téhduréhjáa

muurá nahtsáwamééwá Raáake dílloobe ímiáálledi dilléhjáa ijraéemudítýu waajá múnaa íhcyóómivu úújetémeke técoomí múnaa dsíjívétsóíyónetu pájtyetésónéllíihye. ²⁶ Aane muurá Píivýéébeke mecáchújtsorómé díbye ímillédú meíjcyátúhachíí tsá íinetú meke tene píáábotúne. Aame meíjcyá ídátso wáájácúmeítýúmé éhne múúne medsíjívéné boone pevénérejuco méjpi íjcyadu.

3

Mehjyuváne

¹ Ámuúha táñahbému, tsá múu uwáábojtédí iye idíllómeíñe peecutére tsíjtyeke ímityúné ditye íjcyane néétune. Muurá méwaajácu uwáábojte panévare wáájacurómé ímityúné méénúhachíí ehniíñevu íhnáhó díityémá tene ímíbájhóméíñe. ² Muurá pámeere ímityúné mémeenúhi. Áánetu íhdyu tsaate tsáijyúbaré ímityúné íhgyúvátúhachíí ímiáámé díitye. Aame píivyeté panévaturé ityéhmémeíñe. ³ Muurá íjímúme métsajtyé meímilléhullévú íhgyúháñetu úwáñéíwuúné mepícyóóneri. ⁴ Téhdure muurá cújúwamííne témíhjí túkevjtsojte kémúúturóné ítyúkevjtsojíñeri ímilléhullévú túkévejtsó íhnáhó kíjyeba íjcyarónááca. ⁵ Áhdu muurá méjpiítyu méhniíjwa áyarówari ímityúné mémeenú meíhgyúváneeri. Cáhawáá méjitsúunu muhdú cúújúwari tsátsíhwuúre pééteróné líiyaaténé báju áíucúne. ⁶ Ehdu muurá ímityúné meíhgyúváneeri méútávajtsámei teene cúújuwa báju tútávajtsódu. Aane tsahíjcyá cúújúwá pañévú wágóóóvéiíbye Naavenedítýu. ⁷ Muurá pamévá íyámedítýú íñíjírí úllemee, wahpéjtee, nújpacýo pañe úllemee, íjcyámedítýú ápíchó nééromeke ímí metéhmeme ívámeímyé tsá meke tútávajtsotúne. ⁸ Áánetu tsá mújyú méhju metéhmétyuro meke dsíjívetsóné námijtyádú nééne néhni meíhgyúvahíjcyaju. ⁹ Muurá téjuri Méécáánikye medúúrúvahíjcyájuríyé idyé dííbyeréé ípívyejtsómé míamúnáake méuhbáhi. ¹⁰ Ehdu míñéécú téjuri méíhgyúvahíjcyá ímiááñee, ímityúnee, íjcyane. Tsá tehdu tene nééityuróne, ámuúha táñahbému. ¹¹ ¿Aca ímiá nujpacýo íjchívyétsíhdyuré idyé nehníwu néjpacýo íjchívyéiyáhi? ¹² Áhdure ¿aca hígyéérahe nééváiyá atseitóóna? Áhdure ¿aca óovahe nééváiyá hígoó? Áhdure muurá tsá tsahéjuturé núpáhyéjtu ímiá nujpacýoma cánáámajpacýo mejúcútyuróne.

Ímiá waajácu

¹³ Aane ímiááné waajácu múnaa ámuha meíjcyáhachíí óví ímiááméré ámuha idáátsóméhjíúvú meíjcyane ámúhadítýú bóhówaúcunúhi. ¹⁴ Áánetu ámuha tsíjtye íjcyari menómíutááváne ámuháyé ímí meíjcyáíyóneri metsúúrámehajchíí tsá ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyatúne. Íllure ámuha máallíhi. Aame tsá íñeri ámuha memítýájkímeítyuróne. ¹⁵ Muurá ehdu nénehji tsá Píivýéébedítýú tsáátune. Íjjenéré teene Naavene éhne. ¹⁶ Muurá iye ímí íjcyáíyóneri tsúúrámehíjcyámé tsíjtye íjcyari íñómíutááváne panévare ímityúné méénuhíjcyáhi. ¹⁷ Áánetu ímiá waajácu Píivýéébedítýú tsáánema íjcyame ímityúné méénutúmé pamévamáyé ímí íjcyáhi. Aame tsá tsíjtyeke éhdiívalletúne. Áhdure tsá ditye állíuutúne. Pamévakéré ídaatsólléne píaabóme. ¹⁸ Ehdu ímí ícyahíjcyámema teene níjkévaá tsaimíye.

4

Íñújiene

¹ Áánetu çaca kiátú Ijcyane ámuha mémúnáátsócatsihijcyáhi? Muurá ihdyu ámuhadítýuré Ijcyane ámuháyé ímityúnéhjiri meúmúúpívyehijcyánéllii ámuha mémúnáátsócatsihijcyáhi. ² Muurá ámuha tsíjtyé tsíeméné múhdutú diityédítýú meújcúútyúróné nomíúú tééné hallútú diityémá méméénúcatsihijcyáhi. Aane muurá tsáijyu ámuha médsíjívétsohijcyá diityéké tééné hallútú ámuhadítýú píhtone Píívyéébeke ámuha ímíñeúvú metáúmeihijcyátúnéllíihye. ³ Muurá ámuha dííbyeke metáúmeiyónáa tsá díbye ámuhákye ácuhijcyatú ímityúné ámuha metáúmeíñéllíihye. Muurá ámuha metáúmeihijcyá íllure téeneri ámuha meímíjyúúveki. ⁴ Ámuúha, Píívyéébeke ímíñeúvú úraavyépityúné míamúnaaj, çaca tsá ámuha mewáájácútú ímityúné íñújiene meméénúneri íllure Píívyéébeke memúnáátsohijcyáne? Muurá dííbyeke wájuutímé téeneriyé tsúúrámehijcyámé tsá ímí díbyema Ijcyatúne. ⁵ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébe Ípíííchó mépañévu pícyoone meke iwájuýúne nomíuuváhi.” ⁶ Aane meke iwájuýudu Ijcyaaabe meke píáábohijcyá ímityúné metáhjaki. Muurá tsiíñe dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébe píáaabó idáátsóméhjiúvú néémeke. Áánetu ‘mityáhmítýa’ néémedi tsá díbye íícúvetúne.” Ehdú muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu. ⁷ Áánéllii dííbyeke maávyejúúlléne dííbyedívú méihvéjtsaméi Naavéné ámuhádi tsúúrámeyóneri íícúvetúmére. Áijyu muurá ílluréjuco ámuhadítýú díbye íhvetéiñe. ⁸ Ahdícyane ímityúné ámuha meméénuhijcyánéhjitu meímibáavyéne ímíñeúvuréjuco Píívyéébema meijcyá téhdure díbye ímí ámuháma íjcyaki. Téhdure mójjítócú ámuha meúráávyehijcyánetu meímibáavyéne dííbyekéréjuco meúráávyé. ⁹ Aame mékímóóveméi ímityúné ámuha meméénuhijcyáneri metsárvyénema. Óvíjyacóóné ámuha meímíjyuhijcyáne. ¹⁰ Íllure méidátsójkimyéi Píívyéébedívú díbye ámuhákye ipíááboki.

Ménahbé mudítýú meihjyuváné ímityúne

¹¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbé muj, tsá múu ímityúné íhjuvátú íñahbé mudítýu. Téeneri muurá íllure ámuha méehdíívállehijcyá Píívyéébé taúhbaju. Muurá meke neebe mewájuýjcatsíki. Aane mecáhcújtsóiyótsihvu ímityúné meijcyáneri dííbyé taúhbaju méehdíívállehijcyáhi. ¹² Muurá ihdyu apaábyeré dííbye tééné taúhbajúvú meke ájcuube nééiyá muhdú meijcyane. Áábere ihdyu meke pájtyetétsóhi. Áhdure meke waagóóbe. Aanéjívva ámuha çmuhdú tsíjtye Ijcyáneri méihjyúváiýahi?

Tsá mewáájácútú méúmiwa

¹³ Cáhawáá ímíñeúvú melléébóne méijtsaméi eene ‘técoomívú mépeé tsáné píjcyábá náhjihe meméénúneri medsíídsívaki’ ámuha menéhijcyáme. ¹⁴ Muurá tsá ámuha mewáájácútú muhdú méúmiwa Ijcyane. Muurá éhne cúúvénetúré Ijcyáne ójtsó ícúíye kiávú péíñudú meé. Aame tsá mewáájácútú múhahjótá íñújiri meijcyaiñe. ¹⁵ Áánéllii múu íllure néehí: “Óvíi Píívyéébe ímílléhajchíí teene mémeenuhi.” Éhdure múu íhjuváihi. ¹⁶ Áronáa çíveeki ímíñejíí íllure ámuha metúmeíñe ménehijcyá ámuháyé meímíllédú meméénúiyóne? ¹⁷ Muurá

ímiááné Ijcyane imyéénúiyóné wáájácurómé teene méénútrúhachíí tsúuca ímityúné meenúmé téeneri.

5

Muhdú ehnéva múnáake tene pájtyeñe

¹ Ahdícycane, ámuúha ehnéva múnaj, mékímóóveméí ímityúné ámúhake pájtyeñeri. ² Muurá ámuhá tsíeméné ámuha mewájuhíjcyaróné nójcanúúhi. Ámuhá wajyámúúné ímiájáhhí máharúmú májchoóhi. ³ Áhdure ámuhá dsíídsí ámuhadívú tútávááveéhi. Aane múhdurá ámúhama níjkevámé ámuha méljyaa wáájácuratúmeréjucu éhne múúne cúújuwa tsíeméné áíúcúdu. Ehdú ámúhama níjkévaíñé nihñéétsihvuré ímityúné hallúvú bañúháñé ámuha medsíídsívahíjcyáne. ⁴ Muurá ámuhá wákimyéí múnáake ámuha ímí maáhdohíjcyátúneri ditye ihjyúvahíjcyané íhtsútuube Píívyéébe waajácúhi. ⁵⁻⁶ Áhdure waajacuube íñújiri íñé ímíjyaú ámuha meíjcyame íná ámúhake píhtotómé íñé ímityú ámúhake méénútrúromeke ámuha medsíjívétsohíjcyáne. Árome ámuha méníjkévaá éhne múúne ócájímuke iújcávátso meke ditye lííhyanúdu. ¡Ehdú ámúhama tene níjkévaíñévú tsúuca meúújeteéhi!

Píívyéebema meíjyuváne

⁷ Ámuúha táñahbému, óochévetúmeré ihdyu Jetsóoke météhmeíjcyá mújyú tsííñe díbye tsááíñévújucu éhne múúne úmíhé múnáajpi íbájtso téhmeíjcyádu. Muurá óochévetuubéré téhmeíjcyá níjya áálleneri kéémevené iújcuki. ⁸ Áhdú múú ijcyáhi. Muurá Jetsóó tsááíñe tsúuca píhíjucóóhi.

⁹ Áánéllí ímityúné médárrívécatsídí ámuhá hallurí teene íjcyátuki, ámuúha táñahbému. Muurá ténéhji mééma ímíbjchóiibye tsúuca meke tehméhi. ¹⁰ Áánéllí múú ijcyá íhdée Píívyéébe íhjú uubálle múnááuvú ícyahíjcyádu. Muuráhjáa panévari ícúbáhrámeíyonéhhí aabúcuíjcyáme. ¹¹ Aane méwaajácú ícyooa tsáimiyéjucu ditye Ijcyane ípyée íáábúcuíjcyánéllíhí. Muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa Jóóuvu téhdure ícúbáhrámeíyonéhhí áábúcuíjcyánéllí Píívyéébe díbyeke íñé ímíjyaúrécú pícyoóne. Muurá ímiááné mítyane meke ídáatsólleébe.

¹² Ahdícycane, ámuúha táñahbému, tsá múú níjkyejí, íñújii, Ijcyánema tsíñéhji mémé dómájcótú ímiááné ámuha maállityúné menéecoóca. Tsá múú óví muhdú níjkyejíma íñúji ijcyá o állíhachííjyú néétu tééné hallútú Píívyéébe ámúhake ícúbáhrátuki. Múú ímiááné tene Ijcyáhachíí 'ééé, tehdújucu teéne' nééhií. Áanetu ímiááné tene Ijcyátúhachíí múú 'tsáhaá' nééhií.

¹³ Aane ámuhadítú tsaatéké ímityúné pájtyeme ícúbáhrámeíhachíí múú íhjúvú Píívyéébe ámúhake díbye ípiááboki. Áane múú ímíjyuri májtsivá díbyeke idyúúruváne. ¹⁴ Téhdure ámuha mechémécooca múú píúvú cahcújtso múnáá túkevéjtsojtéké ditye ámúhake Píívyéébe mémeri dúúrúbájpácyori ípíjchóne ámuhá hallúvú piáábó ityáúmeí ámúhake díbye íbóhítsoki. ¹⁵ Áijyu muurá ámúhake bóhítsóiibye ímiááné ámuha mecáhújtso né díbyeke metáúmeíhachííjyú. Áhdure ímityúné ámuha meméénuhíjcyané ámuhadí ídáátsóvéne ábájívéíbye. ¹⁶ Áánéllí ímityúné ámuha meméénuhíjcyané toónutúmeré míamúnáá úmíwávú Píívyéébe meúúbálléne díbyeke piáábó

métáuméí ámuhákye díbye ipíááboki. Muurá ímiááné ímí díbyema íjcyame tsá báñúmeítyú ñná ityáúmeíñeri. ¹⁷ Muuráhjáa éjyuuúvú méhdure nééroobe Eriaúvú díbyé ihjyú uubáalle múnáajpi díbyeke táumeí tene iáállétuki. Ahdújucóhjáa tsá tene álletú 3 pijcyábáj pinévu. ¹⁸ Áané boonéhjáa idyé tsiíñe táumeíbyé díbye iállétsoki. Ahdújucóhjáa tsiíñe maálléneri panévare ííñéne néévane.

¹⁹⁻²⁰ Aane ámuúha táñahbému, tsaate ámuhadítyú ímiáájú iúráávyénetu mújtámeke tsijtye ímjpyetétsóhajchíí muurá diityéké píaabómé Píívyéébe diityédí ídáátsóvéne diityé imítyuháñe iábájííve ditye iwágóóóvétuki. Áyu tehdújuco.

1 PÉÉDORO

Tujkénú Péédoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

1 Oo Péédoro Jetsocríjtóo úwááboobéré o péhíjcyáíñé wákimyéivu oke pícyoobe íñe íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú dílbyékée ámuha mecáhcújtsóné déjúcotu méiíñújitu ámúhake ditye wáchájánúme éllevu, Póotoó, Garáátsiaa, Capadóótsiaa, Áátsiaa, Bitííniaa, éhdúné íñújínéri ámuha meijcyáme éllevu. 2 Muuráhjáa ihdyu tsúucajátújuco Méécááni Píívyéébe ámúhake íñéhdújuco újcune dílbyeéjté ámuha meijcyaki. Aane muurá Ípííchoj tééveri ámúhake píáábohíjcyaaabe Jetsóope mewájyuri ítyujpácýó wáágóónej tééveri ámuha meímíjpyeténe díbye ímillédú meijcyaki. Aabe ihdyu óví ámúhake panévatu píaabó íbúwajíí íñeri íjtsámeityúme ámuha meijcyaki.

Ímí méúmwá nééneé

3 Muuráhjáa mítyane meke ídaatsólléne béhnétu meke tsíímávaabe Jetsocríjtóo ídsíjívéne tsiíñe bóhíínej tééveri. Áánéllí íñé imíjyaú méúmwá íjcyane méítsohíjcyáhi. Ahdícyane ihdyu metsu Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrúvane metéhdújtsoki. 4 Muurá íjcyáné níjkyéjiri ítsüme meijcyámé wáábyuta mújyú muhdú íjcyáityúne díbye pícyoone meke téhmené. 5 Ímí dílbyeke mecáhcújtsónéllí íhñáhoori meke píáábohíjcyaaabe nihñéétsihvúre téhullévú meúújetécooca teene meújcuki.

6 Áánéllí múu íllure imíjyúú dílbyeke ámuha mecáhcujtsómé ámuha meícúbáhrámeiyónáaáca. 7 Muurá téeneri meke waajácullébe ímiááné dílbyeke mecáhcújtsóhahjíí éhne meúúne óoro cúújúwari ditye wáájácullédu. Muurá teene óoro meke píáábóné ehniíñevu Píívyéébeke mecáhcujtsóné meke píaabóné tsá mújyú meéema níjkéváityúne. Áánéllí dílbyeke ámuha mecáhcujtsómé íñetú menéétsámeityúhahjíí íñé imíjyaú ámúhake ávyéjújtsóiibye dúúrúvabéré tsiíñe Jetsocríjtó tsáácooca.

8 Muurá Jetsocríjtoke ámuha maájtyúmitúróóbeke mewájyúúbedívú ámuha mecátsípáávéne meímíjyúúhíí. 9 Áábeke ámuha mecáhcújtsónéllí tsúúca ámuha mepájtyetéhi.

10 Muuráhjáa éjyuuúvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa ihjyúvájúcoorá muhdú díbye meke ídaatsólléne pájtyetésóíñeri. Ároméhjáa tsá pahdu wáájácútú muhdú tene íjcyáíñe. 11 Áánéllíihyéhjáa díllócátsíhijcyámé caabyé Críjto íjcyaaabe mújyú muhdú ícúbáhrámeíñe ávyéjuutéíñe Píívyéébé Apííchó díityéké néhijcyáne. 12 Áánéllíihyéhjáa Píívyéébe díityéké waajácútsó ditye íjcyáiyúí tene pájtyeityúne, bóónétúí tene pájtyeíñe. Áánéé muurá tsúuca ámúhake tsaate úúballé muhdú mepájtyetéíñe Píívyéébé Apííchó níjkyéjitu tsááne píáábónej tééveri. Aane muurá idyé níjkyéjé múnaa téhdure imíllera páñetu iwáájácúiyóné muhdú mepájtyetéíñe.

Ímiááméré meijcyáiyóne

13 Aane ímiááméré mejjcyáne métsúúraméi tsiíñe Jetsocríjtó tsácooca Píívyéébe ámuhákye ídaatsólléne ájcúíñeri. 14 Aame tsúúca Píívyéébej tsiíme ámuha mejjcyame múu dibye ímillédú ijcyáhi. Tsá múu dííbyekée ámuha mewáájácútúcooca ímityúnéhjiri meúmúúpívyehíjcyádú néjúcootúne. 15 Muurá meke újcuube ímiááméré mejjcyaki. Áánéllii múu ímiáámé ijcyá dibye íjcyadu. 16 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímiáámé mejjcyá ímiáábé o íjcyadu.”

17 Aane dííbyeke ámuha mecáánivahíjcyámé múu ííñújiri ámuha mejjcyáne hajchótá díbye ímillédú ijcyáhi. Muurá tsahdúré mééma ímíbájhóiibye muhdú meicyahíjcyáne téene áhdovu meke íajcuki. 18 Muurá ámuha méwaajácú mépé mepájtyetéítyúrojító méíhdé múnáaúvú úráávyehíjcyánetu meke dibye pájtyetétsóne. Áronáacáa ihdyu tsá meke dibye pájtyetétsotú dsíidsídívú íáhdóneri. 19 Muuráhjáa ihdyu mééma áhdoobe mítyane iwájyuube Críjtó tujpácýó wágóóóvéneri éhne múúne obééjáwu imíwu néébeke míamúnáa ímityuháñé hallúvú ditye dsíjívetsódu. 20 Píívyéébéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco dííbyeke mémenúné ííñuji ípívyéjtsótúné íhdéjuco dibye mewáajyuri idsíjíveki. Ahdújucóhjáa dibye tsááne meke ipiááboki. 21 Áánéllii dííbyej tééveri Píívyéébeke mecáhcujsómé dííbyedívú mecátsípáávehíjcyá dibyé dsíjívéébeke íbóhíítsóne ávyéjuutétsónélliihye. Aame méwaajácú dííbyema mejjcyame íñeri mebáñúmeítyúne.

22 Ahdícyane tsúúca Píívyéébé Apííchó ámuhákye píáábónej tééveri ímiáájú ámuha mecáhcujsómé óví ámuha méwajyújcatsí ámuhá ííbúuri. 23 Muurá Píívyéébeke mecáhcujsómé tsiíhdyuréjuco mejjcyane. Tsáhájucó meúráávyetú méecáánímúu meke tsiíimávátsihdyu mejjcyajító íllure níjkévájíjto. Áánetu ihdyu Píívyéébé ihjyu mecáhcujsóné tsá múijyú níjkéváityúne. 24-25 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Pámeere míamúnáa wahájchotaré ijcyá tsójcómuji íjcyadu. Téhdure ijcyámé wahájchotaré íné imíjyaú wajco íjcyadu. Áánetu ihdyu Píívyéébé tsá múijyú níjkéváityúne.

Ááne uwááboju ímiáájú muurá tsúúca ámuhákye úwáábómeíhi.

2

1 Ahdícyane óvíjyacóóné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu pánehjídú ímiáámé íjcyatúne. Tsá múu nómiútáavatúne. Tsá múu ímityúné íhjuvatú tsíjtyedítyu. 2 Ímiá uwááboriyé métsúúraméi éhne múúne tsiímene ñohñóri íjyacúnúdu. Ááne tééne uwáábó ímíñeúvú méuráávyé ámuha mepájtyetéki. 3 Aane óví ehdu méijcyá Jetsocríjtó ímiáábé meke wájyune tsúúca mewáájacúme.

Críjto páñétúejpi

4 Aame ihdyu ímíñeúvú mejjcyá dííbyema nééwayúdú néébe meke bohíívú ájcúúbema. Muuráhjáa dííbyeke míamúnáa éhdiiválléroóbeke Píívyéébe pícyóó ávyeta íhtsútuube páñétúejpi dibye íjcyaki. 5 Ahdu óví meke téhdure nééwayúdú menéemeke pícyoobe íhjadú mejjcyaki. Téhdure óví meke

llúuvájteditívú pícyoobe dibye ímillédú meijcyame dííbyeke meíicuvémé ímí dííbyema meijcyatsá Jetsocriítojtééveri. ⁶ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé: Tsióó cóómi múnáá pañevú ó pícyoó ávyeta wájuryumeííbyeke éhne ímichi tééutu jaa éjkeu nééwayúdú néébeke. Áábeke cáhcujtsómé tsá íínerí báñúmeíityúne.

Ehdu néene Píívyéébé waajácúháámitu.

⁷ Aane dííbyeke cáhcujtsómé dííbyeke wajúyíhi. Áánetu dííbyeke cáhcujtsotúmé tsá wájuryutú Píívyéébé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco:

Tsaúpe nééwayu jááháñe wákimyéi múnáa íñéhílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkeú.

⁸ Téhdure tsiíñe nééneé:

Dííbye muurá éhne múúne nééwáyutu ávyé mecábóhcámeímyé maáákityéúdu néébeé.

Ahdújuco muurá dííbye uwááboju ímí cáhcujtsotúmé mújtámeke tene pájtyene.

Píívyéébeéjte

⁹ Árónáa ihdyu tsá ámuha ehdu menéétune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere ámúhake iújcúmeke pícyoó llúuvájteditívú dííbye wákiméi ámuha ímíááméré meijcyáne meméénu dííbyeke dúúrúvamére. Aane ímíleebe miamúnáake ámuha meúúballéné muhdú dibye ámúhake ímityúnetu ímíánejcúvú íjchívyetsóne. ¹⁰ Muuráhjáa ihde ámuha íhdíyaméréi meijcyame tsá dííbye píáábóju pañe meijcyatúne. Árónáa ícyooca tsúúca dííbyeéjte ámuha meijcyame tééne pañe méijcyáhi.

Píívyéébekeéré meíicúváyóne

¹¹ Ahdícyane tsá ííñújiejte ámuha meijcyájúcootúne, ámuúha táñahbému. Muurá ihdyu Píívyéébé avyéjújéjtéréjuco ámuúha. Áánéllíi ámúhake o néé meke tútávájtsóíyónéhjiri ámuha meúmúúpívyétuki. ¹² Ímíááméré meijcyá Píívyéébeke waájacutúmé ímityúné ámúhadítú íhjuvárónáa ímí ámuha meijcyáne hallúvú dííbyeke dítye iávyéjútso tsiíñe Jetsóó tsáácoóca.

¹³⁻¹⁴ Téhdure múu avyéjuullé páñétúejpi méiíñújí avyéjúúbeke pahúllevaré dííbye píáábo múnáa íjcyámemájuco. Muurá Píívyéébere díityéké pícyoó dítye ímityúmeke iúwááboki, áánetu ímíáámeke dítye ípíááboki. ¹⁵ Muurá ímíleebe ímíááméré meijcyane ténejcu wáájacutúmé ímíáájú meuráávyénetu ímityúné íhjuvátuki.

¹⁶ Áánéllíi ímíááméré meijcyá tsúúca ímityúnetu ámuha meijchivyéme. Aame ihdyu ímityúné mémeenújucohdí tsúúca Píívyéébé hójtsí pañéréjuco ámuha meijcyame. ¹⁷ Aame múu dííbyeke íllíñe dibye ímillédú íjcyame pámevakéré avyéjuullé méiíñújí avyéjúúbemájuco. Téhdure múu pámeere Píívyéébeéjtema wajújcatsíhi.

Muhdú ícúbáhráméi maáábucúne

¹⁸ Áhdure múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame díityéké iávyéjúúlléne meenu dítye táuhbáne. Tsá múu ímíáámemáyé ímí íjcyatúne. Ímityúmé íjcyáromema múu ímíáámé íjcyáhi. ¹⁹⁻²⁰ Muurá ihdyu Píívyéébe ímillédú meijcyáne hallútú meke dítye ícúbáhrané maáábúcuáhajhí ímí meke íjtsúcunúúbe. Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meke dítye ícúbáhrané maáábúcurónáa zaca

meke ímí ijtšúcunúúbe? Tsáhaá. ²¹ Muuráhjáa Píívyéébe meke ujcú Críjto mewájyuri ícúbáhrámeíbyé ímiáábé íjcyadu meíjcyaki. ²² Tsáháa muurá dibye mújyú ímityúné méénutúne. Áhdurée tsá muuca díbye állityúne. ²³ Muuráhjáa díbyedyú ímityúné íhjuvárómeke tsá díbye píámeíhíjcyatúne. Áhdurée díbyeke ícúbáhráromeke tsá díbye méénúllehíjcyatúne. Íllurée íhvéjtsámeíbyé Píívyéébedívú díbye teene díityémá íimíbájcho muhdú tene íjcyadújuco. ²⁴ Aabée muurá Críjto dsíjívé páwachékevu mépée medsíjívéiyóné tsúúcajáa méimítýú déjuco dsíjívemédú meíjcyarómé meímíbaavyeki. Ehdúu mewájyuri díbye ícúbáhrámeíñej tééveri méimíbaavyéhi. ²⁵ Muuráhjáa éjyju ídátso méicyahíjcyá Píívyéébeke wáájacutúmé ehne múúne obééjámú mújtame íjcyadu. Áronáa icyooca tsúúca métehméébé Críjtoma meíjcyáhi.

3

Muhdú métaábama meíjcyane

¹ Ámuúha walléémuj, ámuhá tajímuke máavyéjuúlle. Tsaímíyé meíjcyá díityémá Críjtó uwááboju tsaate cáhcújtsóturómé ímí ámuha meíjcyane ííténe botsíi icyáhcújtsó ñná díityéké ámuha menéétúrónáaaca. ² Muurá ímiááméré ámuha meíjcyane ííténe imílléiyómé téhdure Píívyéébeke iúraavyéne. ³ Tsá múu ávyeta íimíbájkímyeíyóneri íjyáacunúúne. Téhdure tsá múu íjyáacunúú íhñíwaco idyóihdsínúmeíñe tsaímíyé ípíhdámeíyóneri, mítyane áhdómeíñé icyááveháñevu ícyáávéiyóneri, ímiá wajyámuunévú iújcameíyóneri. ⁴ Apááñeríyé múu íjyáacunú tsaíbuwáre íjcyáiyóneri. Ehdú ihdyu íjcyámeke Píívyéébe ímí ijtšúcunúhi. ⁵ Tehdúhjáa muurá éjyjuúvú íjcyáné walléémú Píívyéébedívú íhvéjtsámeíñe díbye ímillédú icyahíjcyáhi. Aaméhjáa ájyúmuke avyéjuúllehíjcyáhi. ⁶ Tsáaráuvúhjáa muurá ájy Aavaráaúvuke icyáhcújtsóne avyéjuúllehíjcyáhi. Aane díllée íjcyadu ámuha ímiááméré ámuhá tajímuma meíjcyáhajhíí tsá ámuha íñerí meíllityéityúne.

⁷ Áhdure ámuha wajpímú ámuhá táábámuma ímíñéúvú meíjcyane. Tsá múu díityédí ícúbáhratúne. Múu íjtsámeí díityéké íavyejuúlléne muhdú ípiáábóíñerí ámuhá tsjípá tujkévevu dítye íjcyátúnéllíihye. Muuráhjáa Píívyéébe wajpii, wallee, picyóo dítyétsí ípiáábójcatsíñe ímí íjcyaki. Aane ehdu ámuha meíjcyáhajhíí Píívyéébe ámuha meíhjuvácóoca tsá ñná ámuhákye pátsárijcyóityúne.

Ímiáané hallútú méicúbáhrámeíñe

⁸ Ahdicyane ihdyu pámeere tsaímíyé meíjcyá pamévamáye. Tsá múu pájúvatúne. Méidaatsólléjcatsíñe méwajyújcatsi tsané nahbémú múúne wájyújcatsídyú mítyájkímyeityúmére. ⁹ Tsá múu píámeityú ámuhákye ímityúné méénúmeke. Téhdure ámuhákye úhbámeke tsá múu úhbatúne. Íllure díityé hallúvú píáábó métaúméí Píívyéébeke. Ehdú díbye ímillédú ámuha meíjcyáhajhíí ámuhákye píáábóíbye. ¹⁰⁻¹² Muurá dílbyé waajácuháámítu néeneé:

Ímí íjcyane ímillémé tsá ímityúné íhjuvatúne. Áhdure tsá dítye állíuutúne.

Muurá ímityúné imyéénuhíjcyánetu íhveténe ímiááneréjuco dítye méénune. Aame íjcyá tsaímíyé pamévamáye. Muurá Píívyéébe

ímiáámeke píaabóhi. Aabe díbyeke ditye táumeíñe lleebóhi. Áanetu ímityúmedi tsá díbye íicúvetúne. Ehdu neéne Píivyéébe waajácuháámitu.

13 Aane ehdu ímiááméré ámuha mejjcyáhajchíi zaca íñe hallútú múha ámúhake ímityúne méénúiyáhi? 14 Muurá ehdu ími ámuha mejjcyáne hallútú meícúbáhrámeíhajchíi maímijyu ámuha mejjcyanej. Ahdícyané tsáma ínerí maábímyeídíñe. Muurá Píivyéébe ámúhake píaabóhi. 15 Múu Máavyéjuube Críjtodívú icyátsípáávène íjcyátsiivyé ámúhake díllómeke ámuha mewáájácútso íveeki díbyedi ámuha mejjácunúhijcyáne. Áronáa ihdyu múu ímíñeúvú chooco úúballé mítyájkímyeítýmére. 16 Aame téíibúwá mejjcyá Críjtoke ámuha meúráávyénetu tsaate ímityúne ílhjyúváne íñúcójpíveki.

17 Aane ihdyu óvi meícúbáhrámeí ímiáánéré meméénúne hallútú Píivyéébe ímílléhajchíijyu. Muurá téene hallútú meícúbáhrámeíñe maábúcuáhajchíi ími meke íjtsúcunúúbe. Áanetu ímityúne meméénúne hallútú meícúbáhrámeíñe maábúcúrónáa tsá díbye meke ími íjtsúcunúúne. 18 Muuráhjáa Críjto mújyú ímityúne méénúúroobe ícúbáhrámeí méímityú hallúvu. Aabé tsáijyúré dsíjivé méhlii pámeere ímityúne mejjcyáme wájyuri téenej téveri meímíbaávýene ími Píivyéébema mejjcyaki. Aabé dsíjivéronáa ííbuu íbóhi íjcyáhi. 19 Aanéhjáa péé éjyúúvú dsíjívémé íbuúúne íjcyátsihvu díityéké íúwááboki. 20 Muuráhjáa éjyúúvú Noéé mánécoba méenuhíjcyánáa Píivyéébe téhmehíjcyará míamúnaa díbyeke icyáhcújtsóne téemí pañévu íucááve ípájtyetéki. Áronáacáhhjáa apáámyéré 8-meva pájtyeté pámeere ííñuji cáájáveneri májcanúnetu. Áameúvú íbuúúnehjáa íjcyátsihvu Jetsóó ííbuu péé díityéké íúwááboki. 21 Aanéhjáa téijyu nújpácyotu ditye pájtyeténé naavénú íñe icyooca metsójsótsámeímyé mepájtyetéíñe. Aane tsá metsójsómeityú méjpi íñú íñútyááveki. Muurá ihdyu téeneri meúújtsó Píivyéébedívú mecátsípáávéebeke metáumeíñe díbye meke ímíbájchoki. Aane ihdyu meke ímíbájchoobe Jetsocríjtóo dsíjíveebe tsiíñe bóhííbej téeveri. 22 Díbye muurá icyooca íhtsútuubéréjuco níjkyéjiri Cááni Píivyéébe únúri íjcyáábeke pámeere níjkyéji múnáama naavémú avyéjuulléhi.

4

Muhdú Píivyéébeke meíicuvéne

1 Aanée muurá Críjto íñújiri íjcyácooca ícúbáhrámeí mewájyuri. Áanéllii metsu meícúbáhrámeíyóne maábúcu díbyeé aábucúdu. Muurá meícúbáhrámeíyóne maábucúmé tsá ímityúne meméénújúcootúne. 2 Aame tsáhájucó meúmúúpívyetú ímityúne meméénúyóneri. Píivyéébe ímíllédú mejjcyáiyóneríyéjuco metsúrámeíñe. 3 Ahdícyané óvíjyacóóne Píivyéébeke wáájácútúme íjcyadu ímityúne ámuha meméenuhíjcyáne. Muuráhjáa ímityúneri ámuha meúmúúpívyehíjcyáhi, ámuháa ménahsívátéhíjcyáhi, ámuháa mewáñehjíváténé pañe méllíyícyávehíjcyáhi, níjcyotájtekée ámuha méduurúvahíjcyá ámuha meméénúityuróne. Ánehji óvíjyacóóne. 4 Muurá ténehji ámuha meíhvéjtsóneri ámúhake náhbévahíjcyámé téeneriyé íjcyame íllure ámúhadi uuhívátéhíjcyáhi. 5 Árómemá Píivyéébe muhdú ditye icyahíjcyáne ímíbájchoóhi. Muurá pámeere dsíjívétúmema ímíbájchóiiybe

tsúúca dsíjivéjúcóóróméhjimájucó. ⁶ Téénéllihyéhjáa muurá éjyú múnáaúvuke téhdure úwááboméíñé diityé ibúúúné ibóhí ímí íjcyá Píivyéébe íjcyadu.

⁷ Muurá tsúúca íññuji mééma níjkeváríjyucó. Áánéllí ímiááméré mejjcyáne páijyuvaré Píivyéébema méihjyúvahíjcyá. ⁸ Aame múu wajyújcatsíhi. Muurá tsíjtyeke mewájyume ímityúné meke méénúrómeke mepiáameíyóneri tsá mejjácunútúne. ⁹ Ahdícyane múu ímíñéúvú waatsúcújcatsí ámuha maááhívéjcatsícyooca íiná íjtsámeítyúmére. ¹⁰ Mépiáábojcatsí muhdú ámuha mepiívyetédú Píivyéébe meke ájcúné piáábori bañúháñé díbye meke ipiáábótuki. ¹¹ Áánéllí ámuha meúwáábócooca ímíñéúvú meúwáábohíjcyá díbyé ihjyú néhdújucó ámúhaj tééveri díbye íhhyúvaki. Áhdure ámuha tsíjtyeke mepiáábocooca ímíñéúvú mépiáábó muhdú díbye ámúhake túkévéjtsódu. Aane páneere íiná ámuha meméénune múu ímíñéúvú meenú díbyeke ámuha Jetsocríjto tééveri maávyéjyútsóne. Áábedívú ihdyu metsu meíhvéjtsámeíñé díbyeke maávyéjyútsó mújyú níjkeváiityúne. Ehdú teéne.

Críjtoéjté ícúbáhrámeíñé

¹² Ámuúha táñahbémut, tsá múu mávaríjchojúúné ámúhama íjcyánetu íjtsámeítyú tene ámúhama íjcyáítyuróne. ¹³ Íllure múu ímíjyúú Críjtóo ícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñeri tsííñe íavyéjuma díbye tsáácooca ámuha meímíjyúúveki. ¹⁴ Áánéllí díbyeéjté ámuha mejjcyáne hallútú ámúhake tsate úbháhajhíí múu ímíjyúú Píivyéébe Apííchó ámúhá pañe íjcyánéllíhye. ¹⁵ Áronáa ihdyu núcójpítsóhreyó teene ímityúné ámuha tsíjtye éhne menániñee, tsatéké ámuha medsíjívetsónee, tsíjtyé ihjyú pañéúvú ámuha meúcaavénee, éhdúné hallútú ámuha meícúbáhrámeíñe. ¹⁶ Áánetu ihdyu Críjtoéjté mejjcyáne hallútú meícúbáhrámeíñé tsá núcójpítsotúne. Íllure Píivyéébeke tééné hallúvú dúúrúvaméré météhdujtsó díbyeéjté mejjcyánéllíhye.

¹⁷⁻¹⁸ Muurá tsúúca muhdú meicyahíjcyáne díbye mééma ímíbájhóíñe éévé újéteéhi. Aane méhdityu tujkénúíbye íhñéjté mejjcyámédityu. Aabéjíí awáá çmuhdívanéami íhya tsáma ímíbájchooi eene díbyé uwááboju cáhcújtsótúmema, ímiáámé íjcyaromé íhstútnetu pájtyetéíñáaaca? ¹⁹ Ahdícyane díbyedívú meíhvéjtsámeíñe díbye ímillédú mejjcyá ámuha meícúbáhrámeíyónáaaca. Muurá meke ípívyéjtsóobe íñéhdújucó méénune.

5

Cáhcújtsó múnáa túkévéjtsóju

¹ Téhdure ó ímillé cáhcújtsó múnáa túkévéjtsójtéké o úwaabóné téhdure túkévéjtsóobe o íjcyaae muhdúhjáa Críjto ícúbáhrámeíñé o ájtyúmííbe. Aabe téhdure ó íjcyaa díbyé avyéjuri tsííñe díbye tsáácooca. ² Áánéllí ámúhake o néé ímíñéúvú ámuha metúkévéjtsó Píivyéébeéjté ámúhá hójtsí pañe íjcyámeke. Tsá múu díbye ámúhake níwáávéne íjyvéveríyé tééné wákimyéí méénutúne. Áhdure tsá múu tééné hallúvú ámuha medsídsívakíyé méénutúne. Múu ímíñéúvú meenú Píivyéébe ímillédu. ³⁻⁴ Tsá múu tsíjpanécoba diityéké úwáábotúne. Choocóré múu úwaabó pañétúejpi Métehméébe tsáácooca ámuha maávyéjuuté díbyema mújyú níjkeváiityúne.

⁵ Téhdure ováhtsámú máavyéjuulle ámuhá túkevétsojtéke. Panéjcuwávú máavyéjúullejcatsí mityájkímeityúmére. Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé:

Píivyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néémeke. Áanetu ‘mityáhmitá’ néémedi tsá dibye íicúvetúne.

⁶ Áánéllii mityájkímeityúmére méihvéjtsaméi íhtsútuube Píivyéébedívú díibere ámuhákye ityúkévéjtsoki. Áijyu muurá ámuhákye ávyéjújtsóiibye dibye meke ávyéjújtsóíne éévé úújetéijyu. ⁷ Áánéllii íinerí áábímeityúmére díibyedívú mecátsipááve. Muurá imíllebe meke ipiaabóne.

⁸ Áronáa ihdyu téibúwá meijcyá Naavéné ámuhákye imújtátsótuki. Muurá mémunáajpi íjcyaaabe meke imújtátsóiyóneri ijyáacunú ehne múúne bájú oohíbyé iyámeke idyóóiyóneri íjyáacunúdu. ⁹ Áróóbeke ihdyu metáhjá Píivyéébeke ámuha mecáhcújtsónej tééveri. Muurá méwaajácú pahúllevaré ííñújiri ménahbémú téhdure ténéhjiri ícúbáhrámeihijcyáne. ¹⁰ Áronáa icyooca wahájchotaré meícúbáhrámeíñé níjcautu Mépiivyéébe meke ávyéjuutétsoó múijyú níjkéváityúne Jetsocríjtoj tééveri. Aabe muurá mewájyuri meke imílbajchó íhtsutúme meijcyame íinevú metáhjátsámeityuki. ¹¹ Áánéllii ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke maávyéjújtso pajyuvaré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Nihñéenére pityájcoju

¹² Aane íñe íhyaami o cáátunuháámí ámuha éllevu ó wallóó ménahbe Píivyéébeke ímí úráavyeebe Tsibáánoma. Áhaamí pañe ámuhákye ó ítsáávetsó ímiáané ímí Píivyéébe ámuhákye píáábohíjcyáne. Áánéllii múu tsaimíyé dííbyema ijcyáhi.

¹³ Ámuhákye Babiróóniá cóómiyi íjcyané cahcújtso múnaa duurúvá ámuhákyé iújcuu téhdure Píivyéébe díityéké újcume. Téhdure tájtsiiménédú néébe Mááco ámuhákye duurúváhi. ¹⁴ Téhdure ámuhákye táicyánéjcutu o néé ámuha Críjtoéjté tsané nahbémú meijcyame medúúrúwájcatsíki. Ahdícyane óví íbúwajíí ámuha méijcyáhi. Áyu tehdújuco.

2 PÉÉDORO

Hállúvúeháámí Péédoro caátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Tsimóo Péédoro Jetsocrijtó ñícúve múnáajpi o Ijcyáábekée oke díbyere picyóó úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe ññe íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú Mepájtyetsoobe Jetsocrijtoj téeveri Píívyéébe meke ájcúné uwááboju muha mecáhcujtsódú idyé ámuha mecáhcújtsóme éllevu. ² Aane óví Píívyéébe tsúúca ámuha mewáájácuube Jetsocrijtoj téeveri ámúhake piáabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Muhdú Críjtoéjté Ijcyane

³ Muurá díbye ññhñhori meke piáabómé ímiááméré meíjcyá díbye ímillédu. Muuráhjáa meke újcuube díbye Ijcyadu meíjcyá díbyema maávyéjuutéki. ⁴ Aabe meke ññéhdú piáábohíjcyá díbyedu meíjcyá íññújiri ímityúné meke tútávátsohíjcyánéhjiri meúmúúpívyétuki. ⁵ Áánéllii ímiááméré Píívyéébeke mecáhcújtsóne méwaajácú muhdú ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóne. ⁶ Ááne météhmeméí ámuha panévaré ímityunéhjí maáábúcuúne ññevú táhjátsámeityúmé díbye ímillédu meíjcyaki. ⁷ Múu wajuújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájúújcatsídyu.

⁸ Ehdú ámuha tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocrijtoke meúraavyémé ímí díbye wákmyeí meméénúhajchíí tsá ámuha díbyedi mebaññumeítyúne. ⁹ Áanetu ehdu íjcyáiyóné ímilletúmé Ijcyá hállúvatúmé Ijcyadu. Aame ílluréjucu ábájwéné muhdúhjáa Píívyéébe dítyéké ímjpyetétsóné ímityutu. ¹⁰ Áhdícyane ihdyu tsúúcajáa díbye ámúhake újcume métsúúraméí ímiááméré ámuha meíjcyáiyóneri ámúhadítý tene íbóhówaúcunú díbyedítý ámuha memújtátuki, ámuha táñnahbémuj. ¹¹ Áijyu ihdyu ámúhake waatsúcúpéjtsóiiybe ímjyuri Máavyéjuube Mepájtyetsoobe Jetsocrijtó avyéjuri mújýú níjkéváityúné díbyema tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánéllii éhññévu ámúhake ó ítsáávétsohíjcyáá muhdú Píívyéébeke meúraavyéné tsúúca ámuha mewáájácúne tehdújucu meíjcyárónááca. ¹³ Ímí ó íjtsúcunú ói o dsíjívétúné hajchótá ámúhake téénevu o ítsáávétsohíjcyáne. ¹⁴ Muurá tsúúca Máavyéjuube Jetsocrijtó oke úúballé lléváhréjucu o dsíjívéññe. ¹⁵ Áánéllii ó ímíllé ímíñéúvú ámúhake o úwaabóné o dsíjívéné boone ámuha teene maábájívétuki.

Críjto ávyéjújtsámeññe

¹⁶ Tsá muurá álliu tene Ijcyatú Máavyéjuubée Jetsocrijtó íhñtsútuube Ijcyaae íññújiri úlléjéébedítý ámúhake muha meúúballéhíjcyáne. ¹⁷ Muuráhjáa ávyeta muha meíiteneriyé Cáani Píívyéébe díbyeke ávyéjujtsóhi. Áhdurée muha melleebó díbye díbyedítý nééneé: “Áánu Hájchíwúuke o wájúúbedi mítyane ó ímjýúúhíí.” ¹⁸ Ehdú níjkyéjitu díbye nééne muha melleebó cámeñbaúvú Jetsóó múúhadívú tsíhdyúréévécooca díbyema muha meíjcyame.

19 Áánéllii Píívyéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa dííbyedítýú néhijcyáné tsá álliu íjcyatúne. Áánéllii melléébo dííbyedítýú ditye úwaabóne. Muurá ditye úwaabóne meke waajácútsó mewáajácútúnehjívú éhne múúne peete cúúvétsihdyu ájchúncunúdu. Áánetu méwaajácú ímiáábé dibye íjcyane éhne múúne íiné imíjyaú tsítsivé mícúruwa ájchúncunúdu. 20 Téhdure muurá méwaajácú Píívyéébé ihjyú uubálle múnaáhjáa dííbyé waajácuháámitu cáátunúné diítýé tujkéveeu íjcyatúne. 21 Tsáháhjáa íjtsaméiyíyé íiná pájtyeííne iwáajácúné ditye cáátúnutúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apííchóré diítýéké túkévéjtsóneri caátunuhíjcyáme.

2

Állú múnáa uwááboju

1 Áronáacáhjáa téhdure íjcyámé téjyú álliu múnaa iye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeíhijcyáme. Téhdure icyooca diítýedú néeme ámúháj piine íjcyáa ámúhake álliuúné átéréenéhjí úwááboímye. Aame íllure ehdíwálle Máavyéjuube Jetsocríjtó diíbyéjuco ípájtyetétsoobe íjcyáróobeke. Ááneri iye íéllevu ílícýúhcoímyé Píívyéébé diítýéké ícúbáhraííne. 2 Aane mityame diítýéké icyáhcuíjtsóne ímityúné méenuúhi. Crijtóke cáhcújtsotúmé ímityúné ihjyúvaá dííbyé uwáábotu. 3 Aane diítýe átéréenéhjí uwáábojte íllure ámúhake állihíjcyáa ámúha dsíídsí iújúcroki. Áróme hallúrí tsúuca íjcyáné ícúbáhraméí Píívyéébé tsúúcajátújuco ehdu néémé wáábyuta méénune.

4 Muuráhjáa níjkyéji múnaa íjcyárómedítýú ímityúné méénúmedi ídáátsóvetuubéré íllure diítýéké waagóo ditye ícúbáhrámeiki. Aame icyooca cúúvétsii dóhjinúmeímyé téhmehíjcyá mújyú Píívyéébe pámeemáyé muhdú ditye ícyahíjcyáné ímbájchoííne. 5 Téhduréhjáa muurá éjyúúvú ímityúné íjcyámedi tsá dibye ídáátsóvetúne. Muuráhjáa ííñuji dibye cáájávétsóneri májcanúmedítýú apáábyekéré pájtyetétsoobe dityéee ímíjpyetéro diítýéké úwáábohíjcyaaabe Noéeke 7-meva ítsímema. 6 Téhduréhjáa idyé Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake áíúcuúbe. Ehdúhjáa ímyéénúneri meke úújétssoobe ííne icyooca téhdure ímityúné méénuhíjcyámeke muhdú ícúbáhraííne.

7-8 Téhduréhjáa muhdú ímiáámeke ípájtyetétsoííne úújétssoobe ípyéee íáiúúrcócomícyutu Róóke ípájtyetétsoneri. Muuráhjáa diítýej piine íjcyároobe ímiáábé íjcyánéllii múhdurá ítsúcunúhijcyá ímityúné ímyéénúneri ditye ihjyúvahíjcyáne. 9 Áánéllii muurá méwaajácú Píívyéébe meke pájtyetétsoné meke mújtsátsoíyónetu dííbyedívú meíhvéjtsámeímye. Áánetu ihdyu ímityúné tsúuca ícúbáhraméí pañe íjcyá dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímbájchoíínevújuco. 10 Muurá ícúbáhraíiibe eene ímíllédú ímityúné ímyéénúne dííbyeke ávyéjúúlléhíjcyátúmedi. Muurá uuhívatéhíjcyámé íhtsutúmé níjkyéjiri íjcyárómedi núhnevétúmere. 11 Muurá níjkyéji múnaa diítýé ehníínevu íhtsutúmé íjcyarómé tsá mújyú ávyéjútédítýú ímityúné íhjúvátú Píívyéébé úmíwávu.

12 Áronáa diítýe álliu múnaa átéréenéhjí uwáábojte nehnúwu uuhívatéhíjcyá iwáajácútúneri. Ávyeta iyámédú néeme wáajácúmeítyúmé ímíllédú dáííwémeíhijcyáhi. Árome wágóóóveé diítýe iyámé wágóóóvehíjcyádu.

13 Muurá ímíllédú íjcyáne ítsúcunúhijcyámé ímí tehdújuco íjcyane. Árome

múhdurá ícyahíjcyáneri tsíjtyeke ityútávátsohíjcyáne áhdó újcuúhi. Aame ávyéta nucójpitso nééme ámuháma nahbévahíjcyá ímiáámeúvúdu.

¹⁴ Muurá tenáhtsírē ítēme. Aame tsá mújyú íhvetéityú ímityúné imyéenuhíjcyánetu. Muurá dúhcú íbúwámeke ténejcúvúré íbúwátsohíjcyáme. Aame panévaré íéhnéváyóneri úmúúpívyehíjcyá ímityúmé íjcyame. ¹⁵ Muurá ímiájító úráávyérónetu imújtáne ímityúné pañéréjuco ditye ícyahíjcyáne tsaapíhjáa Píívyéébé íhjú uubálle múnájpi Beóóuvú hajchi Baraáa íjcyadu. Diíbyéhjáa imíllérá ímityunéhjí imyéénúné hallúvú ídsíídsiváne. ¹⁶ Áronáacáhjáa íju mújyú íhjúvahíjcyátuube íñe meíhjúvájuri dííbyeke úhbánetu íhvetéébé téénetu.

¹⁷ Aane muurá diitye állú múnáa átéréénéhjí uwáábojte éhne múúne nújpacyo íjcyátúné nupáhyejuúdu, áhdure diitye éhne múúne ojtso kíjyeba íhdícyáhullévú tsájtyedu. Aame bañú múnáa íjcyame tsá íñetú píáábotúne. Aame wágóóóveé ávyéta cúuvé néhullévú mújyú níjkéváityúne. ¹⁸ Muurá ímityunéhjí íhjúváneeri tsúúcajáa téénetu íhvetéjúcóórómeke tsiíñe íbúwátsohíjcyámé ténejcúvu. ¹⁹ Muurá nehíjcyáme: “Tsúúca mepájtyetémé hallúrí ñná íjcyájúccóótúnéllí mépiivyété meímíllédú meíjcyane.” Áronáa tsá ditye wáájácúmeityú ímityúné pañe íjcyane. Muurá tsánevu metáhjátsámeíñe pañe meíjcyáhi. ²⁰ Aane muurá ímityúné meícyahíjcyánetu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej tééveri meímíjpyetéjúccoorómé bíwáhdúré íhdéé meícyahíjcyádú meíjcyáhajchíí éhnííñevu ídát sóréjuco meíjcyane. ²¹ Aame tsáháa íhdyu ímiájító Píívyéébé taúhbaju méhdivu bóhówájtsónejcúvú meíbúwáávéityuróne. Muurá teene mewáájácújúccooróné meéhdíwáallehíjcyámé úmíwa ídát sóhree. ²² Ehdu meíjcyá íllu tsaate néhdújuco: “Oohímýé íllímutúhcú tsiíñe majchóhi. Téhdure meénimu nítyááverómé bíwáhdúré íñújcáámíri cávíhyíñúmeíhi.”

3

Jetsocríjto tsiíñe tsááíñe

¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, íhyaami ámuha éllevo o cáátúnúháámí pañe tsiíñe ámuhákye ó úwaabó íhdééháámí pañe ámuhákye o úwaabónere. ² Aane íhdyu tsáma máábájíívedí Píívyéébé íhjú uubálle múnááhjáa tsúúcajátújuco meke nehíjcyáne. Téhdure máábájíívedí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjto uwááboju dííbyé uwáábojte ámuhákye úwáábohíjcyáne.

³ Áánéllí wájácútsi meíjcyaco dityéé néene Jetsóo tsiíñe tsááíñe íhdéwu tsaate ímíllédú ímityúné imyéénúne dííbyedi úhívatéíñe. ⁴ Muurá neeímýe: “¿Mújyúami tsááiíbye Críjto idyéjuvúwá tsááiíbyej? Muurá íñe meíhdé múnáaúvú íjcyájyú ícyahíjcyádúré íñúji ícyoocápiyu ípyéé ípívyéévétsíhdyu.” ⁵⁻⁶ Ehdu neeímýé Píívyéébéhjáa íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí íhjúváneeríyé ípívyéjtsóné wáájácúróme. Muuráhjáa díbye nééjuríyé nújpacyo tsatsíhvú dóbeevé íñúji íbóhówááveki. Téhduréhjáa muurá íñéhdújuco díbye éjyúuvú íñúji ícyájáávétsóneri míamúnáake májcanútsóné diityé ímityú hallútu. Aane wáájácúróme állú múnáa átéréénéhjí uwáábojte tsá téeneri íícúvehíjcyatúne. ⁷ Áronáa muurá Píívyéébe néé ímílléjyú íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí iwáágóoíñe cúújuwari. Ájyú muhdú meícyahíjcyáne

méema dibye ímíbájhócooca dífbyeke cáhcújtsotúmé ímityú ícyahíjcyámé illuréjuco wágóóoveíñe.

⁸ Cáhawáá meíjtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muurá Píívyéébedívú 1,000 píjcyá tsájcoojí hajchótare. Muurá tsájcoojíuvúdúré jtsúcunúúbé éhdúné pijcyábá íjcyaróne. ⁹ Áánéllíi tsá múu néétu íveeki Jetsóó ícúú tsáátune. Muurá ihdyu téhnehíjcyaaabe míamúnaa ímityúné íicyahíjcyánetu íhveténe ímíjpyeténe. Tsá dibye ímilléturó tsaatéuba wágóoovéne.

¹⁰ Aabe muurá ihdyu meíjtsótúnáa tsaá éhne múúne naní múnáajpi meke ábájinejcuđu. Téjyju páneere íévéhóowari íjcyanéhjí áiivyéné ihjyúvaá ávyetá apíicho. Téhdure ííñuji cámaráúúveé páneere tééjí hallúrí íjcyanéhjíimájuco.

¹¹ Ehdu páneere cúújúwari wágóóoveéhi. Áánéllíi téñbúwá meíjcyáne ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé dífbyedívréjuco mecátsípáávéne. ¹²⁻¹³ Ááne météhnehíjcyá mújyú tehdu tene pájtyeíñé dibye nééneé. Muurévá páneere íévéhóowari íjcyanéhjí ííñújimájuco cúújúwari chócoovéné wágóóóvéne boonétú béhjíréjuco ííñuji dibye ípívyéjtsóíñé páneere íévéhóowari íjcyanéhjíimájuco. Áájí hallúríva páneere tsaímíyéjuco íjcyáiñe. Tsáhájucová íiná ímityúné íjcyáityúne.

¹⁴ Ahdícyane teene ámuha metéhméné hajchótá ímíááméré meíjcyá íínetú ámuha menéétsámeítyúmeke Críjto íájtyúmívaki, ámuúha táñahbému.

¹⁵ Muurá Píívyéébe téhnehíjcyá páneere míamúnaa ípájtyetéíñé uwááboju cáhcujtsóne. Áánéllíi tsáhái Críjto tsáátune. Ehdu téhdure ménahbe mítyane mewájyuube Páávoró ámúhake caatúnuhíjcyá Píívyéébe dífbyeke túkévéjtsóneri.

¹⁶ Muurá pahúllévare íjcyané cahcújtsó múnáa éllevu iwállóhaamíjí pañe téeneri íhjyúvahíjcyaaabe. Áronáa tsane túhú dibye úwaabóné tsá páneere ímí melléébohíjcyatúne. Aane íjcyámé tsaate dífbyé uwáábó wáájacurómé tsíñejcúvúré uwáábohíjcyané Píívyéébeke ímí iúráávyétúnéllíihye. Aame ehdu dífbyé ihjyú ínúnúúré íúwáábóneri íhyallúvúré ímityúné méénuhíjcyáhi.

¹⁷ Ahdícyane ámuha táñahbému tsúuca ámuha íñehjí mewáájacúme ímíñeúvú météhmeméí állíu múnaa ámúhake ímíáájú ámuha mecáhcuíjtsónetu ímújtátsótuki. ¹⁸ Áánéllíi éhnííñevu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtodívú mecátsípáávé ámúhake dibye ípíáábo ámuha mewájyújcatsíki. Ahdícyane

ihdyu óvíi dífbyeke máávyéjtsó mújyú níjkéváityúne. Áyu tehdujúco.

1 JÓÁA

Tujkénú Jóáa cáátúnuháámi

Mepájtyeténé uubálleju

1 Ámúhake ó caatúnú Críjtodítýú dííbyej tééverií Píívyéébe meke pájtyetésóóbedítýú íjcyáné uubálle. Dííbyéhjáa ihdyu íjcyaduré ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube ííñújí ípívyéévetúné ihdéjuco. Áábekée muha maájtyúmíibe íhjuváné muha mélleebóhi. 2 Aabée bóhówáávéébedítýú íjcyáné uwááboju íñe ámúhake ó úúballehíjcyá mújýú medsíjívéjúcoóítýúne bóhí dííbyedítýú meújcyúné uwááboju. Aabéhjáa ihdyu íjcyaduré Cááníma ícyahíjcyároobe botsíi méhdivu bóhówaavéhi. 3 Aanée páneere díbye méénunéhjí muha máájtyumíhi. Áhdurée díbye íhjuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhake ó úúballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íñe muhdú muha Cááni Píívyéébeé, dííbye Ílli Jetsocríjtoó, íjcyámútsima meíjcyadu. 4 Aane ámúhake ó úúballé tééneri ámuha meímíjyuúki.

Píívyéébedi ímiáájju

5 Ááné uwáábojúu dííbyere Jetsocríjtó múúhake úwaabóné íñe ámúhake ó úúballé Píívyéébe ímiáábé íjcyáábédi íñé ímítýú íjcyatúne. 6 Áábeke ‘ímí ó úraavyé’ menéérome ímítýunéhjí meméénúhachíí íllure máallíhi. 7 Áánetu ímiáábé díbye íjcyadu meíjcyáhachíí ímí ménahbévájcatsí pamévamáye. Áijyu tsá íná máhallúrí íjcyájúcootú tsúúcajáa Ílli Jetsocríjtó ítyujpácýó iwáágóóneri páneere meímítýú ímíbájchónéllíihye.

8 Áánetu ímítýumé meíjcyarómé ‘tsá ímítýuube o íjcyatúne’ menéhajchíí íllure máállímyeímýe pañe tsá ímiáájú íjcyatúne. 9 Árónáa ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaaabe íñéhdú méénúúbeke meímítýuháñé meúúbálléhajchíí méhdi ídáátsóvéne mééma ímíbájchoobe páneere. 10 Áánetu ‘tsá mújýú íñé ímítýú o méénutúne’ menéhajchíí Píívyéébeke állíu múnáájpidi médillóhi. Aane ehdu menéeme tsá ímí dííbyé uwááboju mecáhcútsotúne.

2

Críjto mépiááboóbe

1 Ámuúha Llihíúmuj, ícyooca íñe ámúhake o cáátúnúné pañe o néé ámuha ímítýúné meméénútuki. Árónáa ihdyu ímítýúné meméénúhachíí Jetsocríjtó ímiáábé mépiááboobe íjcyaaabe meke Meécááni húmíj píínévú píaabóhi. 2 Muuráhjáa pájáméíbyé meímítýuháñé mééma ímíbájchoki. Árónáacáa tsá apáámyéllíihyeré méhllí díbye dsíjívétúne. Muuráhjáa páneere míamúnaa ííñújiri íjcyáméllíi dsíjívéebe.

3 Aane muurá ihdyu Píívyéébé taúhbajúúné néhdú meíjcyánetu méwaajácú ímiááané dííbyeéjté meíjcyane. 4 Áánetu tsaate ‘dííbyeéjté muúha’ néérome dííbyé taúhbajúúné néhdú íjcyatúmé állíu múnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne.

5 Muurá ihdyu Píívyéébe néhdú meíjcyame dííbyeke méwajjúhi. Áánetu

méwaajácú ímiááné dífbyeéjé meíjcyane. ⁶ Áánéllii múu tsaate ‘Píivýéébeke ímí ó úraavyéhi’ néeme ijcyá muhdúhjáa ííñújiri Jetsocríjto ícyahíjcyádu.

Tsiiñe taúhbaju bóhówaavéne

⁷ Ámuúha táñahbémuj, íñe ámuúha éllevu o caátunúné tsá béhné taúhbaju íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámuúhama tene íjcyane. Áánéllii tsúúca ámuha teene méwaajácúhi. ⁸ Áronáa béhnéuvúdu ámuúhake o nehíjcyá muhdú Críjto meke wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne ímiáájuréjuco meúraavyéne.

⁹ Aane muurá ‘ímiáájú ó úraavyéhi’ menéérome ménahbémuke menéhnílléhajhíí ímityunéjcuréi meúraavyéhi. ¹⁰ Áánetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé mewájyú ménahbémuke. Aame tsáhájucó ímityúné pañévú memújtatúne. ¹¹ Áánetu ménahbémuke menéhníllémé ímityúné pañe meíjcyáhi. Aame teene meke mújtatsómé meíjcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeítyúme.

¹² Aane íñe ámuha áátsímédú menéémeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj téeveri Píivýéébe ámuúhadi ídáátsóvéne ámuúhá ímityú ímíbjáchómeke. ¹³ Aane ámuha kéemejteké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneeréikyéé ípíivýéévetúné íhdéjuco íjcyáábeke ámuha mewáájácúnéllíihye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke metáhjánéllíihye. Áhdure ámuha tsíméké ó caatúnú tsúúca Méécáánikye ámuha ímí mewáájácúnéllíihye.

¹⁴⁻¹⁵ Ahdícyane pámeere kéemejtémá ováhtsámú tsúúca Píivýéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá múu íjyacunújucootú ííñújiénéhjiri. Muurá tsaate ténéhjiriyé íjcyame tsá Píivýéébeke wájyutúne. ¹⁶ Muurá páneere ííñújiene tsá Píivýéébedityú tsáátune. Naavenedityuré tsááne méjpiíyi ímityúné meméénúyóneri meúmúúpivyéne, íná meíténeri meúmúúpivyéne, meéhnéváneri memityájkímyeíñe. ¹⁷ Áronéhji muurá páneere tééjima wágóóveéhi. Áánetu ihdyu Píivýéébe ímillédú ícyahíjcyámé tsá mújyú muhdú íjcyáityúne.

Ímiáájú

¹⁸ Ahdícyane, ámuúha Llihiúumuj, tsúúca ííñuji mééma níjkévaáhi. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú tééne ihde Críjtoke múnáátsóhíjcyaae bóhówááveíñe. Muurá tehdu néeme míyaméjuco méhdivu bóhówáávénetu méwaajácú tsúúca ííñuji mééma níjkévaíñe. ¹⁹ Muuráhjáa tujkénú meke íñáhbévahíjcyároné méhdityu íhvetémé ímiá nabhémú íjcyátúnéllíihye. Ímiá nabhémúu íjcyaca tsá ditye méhdityu dówáávéityuróne. Áánetu méwaajácú ménahbémú ditye íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu tsá ámuha diityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúúca Píivýéébe Apííchó ámuúhá pañe íjcyanéllii ámuha méwaajácú ímiáájú. ²¹ Tsá idyé ámuha mewáájácútúnéllii ámuúhake o caátunútúne. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú keená álliuré íjcyane. Áánéllii ámuúhake ó caatúnú ámuha maállítsámeityuki. ²² ¿Aane caatyé íñe diitye állíu múnaa? Jetsóó Críjto Mépájtyetétsoobe íjcyatúné nehíjcyámé muurá állíu múnaa. Aame íllure dífbyeke ehíivállehíjcyá Cááni Píivýéébema diityétsikye icyáhcuújtsótúnéllíihye. ²³ Muurá

Íllikye cáhcújtsótúmema tsá Cááni Píivýéébe íjcyatúne. Áanetu ihdyu dílbyeke cáhcújtsómema íjcyaaabe.

²⁴ Aane muhdúhjáa ámuha tsúúcajátújuco teene melléébone ímí mecáhcújtsóhajchíí íné imíjyaú ámuha méijcyaa Méécááni Píivýéébeé, ílli Jetsocríjto, íjcyámútsima. ²⁵ Muuráhjáa dílbyere Jetsocríjtó néé mújyú medsíjívéjúcoóityúne bóhüvu meke íajcune.

²⁶ Ehdu íne ámuhakye ó caatúnú tsaate ámuhakye mújtátsóiyóné ihdétu.

²⁷⁻²⁸ Áronáa tsá múha ámuhakye állítyuró Píivýéébé Apííchovu tsúúca Jetsocríjtó ámuhakye ájcúmeke. Áánellíi tsá múha ámuhakye úwáábóityuró téenere ámuhakye úwáabohíjcyánellíihye. Ááné uwááboju muurá tsá álliu íjcyatúne. Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, ímíñeúvú meijcyá Críjtoma muhdú Píivýéébé Apííchó ámuhakye tükévejsódú mújyú tsiíne díbye tsáacooca íínerí núcójpívetúme tsaimíyé dílbyeke ámuha mewáátsúcúpéjtsoki. ²⁹ Muurá ámuha méwaajácú Jetsocríjtó ímiáábé íjcyaaabe mújyú ímityúné méénutúne. Ahdu íjcyame Píivýéébej tsíímé íjcyáhi.

3

Píivýéébej tsííme

¹ Cáhawáá méijtsúcunu muhdú Píivýéébe mítyane meke iwájyúnellíi ítsíímédi díllone. Aame ímiááné dílbyej tsíímé méijcyáhi. Áanetu dílbyeke cáhcújtsotúme tsá wáájacutú dílbyééjté meijcyane dílbyeke iwáájacutúnellíihye.

² Ámuúha táñahbému, ímiááné tsúúca dílbyej tsíímé meijcyarómé tsáhái ímí mewáájacutú muhdú meijcyaiñé nihñévéure. Áronáa méwaajácú Críjto meke újcúvácooca dílbyedúréjuco meijcyaiñé dílbyeke maájtyúmíñéllíihye.

³ Muurá ímiááné dílbyeke mecáhcujtsómé métsúúrámehijcyá ímiáámeréjuco meijcyáíyóneri díbye íjcyadu meijcyaki.

⁴ Áanetu ímityúné meméénuhíjcyámé Píivýéébé taúhbaju íllure méehdíívalléhi. Muurá tsá díbye ímíletú ímityúné meméénune.

⁵ Muurá ámuha tsúúca méwaajácú Jetsocríjtó mújyú ímityúné méénútuube ííñujívú tsááne méimítyuháñé méhdityu iwáágooki. ⁶ Aane pámeere ímí dílbyema íjcyame tsá ímityúné méénutúne. Áanetu ímityúné méénuhíjcyámé tsá dílbyééjté íjcyatúne. Aame tsá dílbyeke wáájacutúne.

⁷ Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ímiáánéré méénuhíjcyámé ímiáámé íjcyá Jetsóo íjcyadu. ⁸ Áanetu Naavéneéjté íjcyame ímityúné méénuhíjcyá tsúúcajátújucoo díbye íjcyadu íjcyánellíihye. Áánellíihyé muurá Píivýéébé Hajchi tsáa ííñujívú dílbyeke ityáhjáne díbye tútávátsonéhjí íímíábajchoki.

⁹ Aane ímiááné Píivýéébej tsíímé meijcyame tsáhájucó ímityúné meméénutú béhné íjtsaméivúréjuco díbye meke ájcúnellíihye. Aame tsáhájucó ímityúmé meijcyatú tsúúca ítsíímédi díbye meke díllome. ¹⁰ Aane muurá méwaajácú caatyé Píivýéébej tsíímé íjcyane. Ahdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíímé íjcyane muhdú dítye íjcyánétúre. Muurá ímityúné meméénuhíjcyámé ménahbémuke mewáájyutúme tsá Píivýéébeéjté meijcyatúne.

Méwájyújcatsíñe

11 Muurá ámuha méwaajácú tujkénúu meúwáábójcatsíñé muhdú mewájujúcatsíyóne. 12 Aame tsá mejcyatú Caiúvúhjáa ljcyađu. Muuráhjáa Naavéneéjpi ijcyánéllii iñáhbeke lliíhyánuube. Aanée živeekí lliihyánuube iñáhbeke? Díbyéhjáa múhdurá méénúnáa iñahbe ímí méénune itsárálléne díbyeke lliihyánuube.

13 Ahdícyañe múhdurá méjtsúcunudí ámúhake Píívyéébeke cáhcújtsotumé nehñílléhajchíjju, ámuúha táñahbému. 14 Muurá méwaajácú Píívyéébeéjité mejcyame ménahbémeke mewájujume mújju médsíjivéjúcúóóityúne bóhiima mejcyane. Áanetu iñahbémeke wájujutumé tsá téénema ljcyađu. 15 Muurá dsíjivétso múnaádú néeme iñahbémeke nehñílléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeke idsíjivétsóiyóneri ljcáunúhíjcyámema mújju médsíjivéjúcúóóityúne bóhi ljcyađu. 16 Muurá méwaajácú muhdúhjáa Jetsocríjto meke iwájujune újsetsóné idsíjivéneri. Ahdu téhdure ménahbémeke méúújétsóiyá dítyéké mewájujune. 17 Ditye píhtónetu dítyedí meídáátsóvéne mepiáábótúhahchíi tsá ímiááneturé Píívyéébeke mewájujutúne. 18 Ámuúha átsímédú ámuha menéemeéj, tsá múu apááñéré ihjúri iñahbémeke wájujutúne. Múu ímiááñé dítyéké iwájujune újsetsó dítyéké ipiáábóneri.

Píívyéébema ímí mejcyane

19 Ehdú meméénune ímiááñéjucó ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááñé ímí Píívyéébema mejcyane. 20 Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píívyéébe iñá túhúúlléébejii waajácú muhdú meicyahíjcyáne. 21 Ámuúha táñahbému, muurá ímityúné meméénútucooca méwaajácú ímí Píívyéébe meke íjtsúcunúne. 22 Aabe meke ajcú páneere díbyeke metáúmeiñé díbyé táuhbajúúné mecáhcújtsóne díbye ímillédú mejcyámeke. 23 Meke muurá táuhbaabe ílli Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne mewájujúcatsí muhdú meke díbye wájujudu. 24 Díbye meke nehdu mejcyame ímí díbyema méjcyáhi. Aame méwaajácú méema díbye ljcyañe ípííhó mépañévu ipicyóónej téeveri.

4

Ímiáájú Píívyéébedítyú tsáané

1 Ámuúha táñahbému, tsá múu peecutére cáhcújtsotú tsaate ámúhama Píívyéébe icyánéjuri ihjuváne. Tujkénú múu ímíñévuú íjtsó iwáájácú ímiááñé díbyedítyú tene ljcáhahchíjju. Muurá mítyame állíu múnaa díbyé ihjú uubálle múnaadi idíllómeiñe úwáábohíjcyáhi. 2 Aane cáhawáá ámúhake o néé muhdú mewáájacúné ímiááñé Píívyéébe Apííhó túkevéjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjto Píívyéébe Hajchi ljcyaabe Míamúnáájpidívu ípívyéévéne íñjújívú tsááne cáhcújtsómé úwáábohíjcyá Píívyéébe Apííhó túkévéjtsóneri. 3 Áanetu teene cáhcújtsotumé tsá tééné túkevéjtsori úwáábotúne. Críjto munáajpi Naavéné apííhó túkevéjtsoriyé úwáábohíjcyáme. Aane dítye úwááboju tsúuca ljcya íñjújiri éhnée éjjujúco tééné uubálle ámuha melléébone.

4 Ámuúha Llihiúmuj, muurá Píívyéébeéjité ámuha mejcyame tsúuca dítyéké metahjá dítyémá ljcyaábé ihnáhó éhníñévu ámúhama ljcyaábé ihnáhó ljcyanéllíihye. 5 Íji múnaaré ljcyanéllii míamúnáadítyuré tsááne íjtsaméi ditye

úwaabóné diitye míamúnaa lleeúbunúhijyá téhdure tééji múnaa íjcyánélliihye. ⁶ Áánetu ihdyu Píivyéébeéjté mejjcyánéllii téhdure dííbyeke wáájacúmé meke lléébohijyáhi. Áánetu dííbyeke wáájacútúmé tsá meke lléébotúne. Áánetúré méwaajácú caatyé ímiááné Píivyéébé Apííchó túkevýtjatori úwáábohijyáne, áánetu caatyé álliúré Naavéné apííchó túkevýtjatori úwáábohijyáne.

Píivyéébe meke wájyune

⁷ Áánéllii metsu Píivyéébedítýú tsáané íjtsaméima mejjcyame mewájýújcatsíki, ámuúha táñahbému. Muurá mewájýújcatsíñeri meúújsetsó ímiááné dííbyej tsíímé mejjcyame dííbyeke mewáájacúne. ⁸ Áánetu tsíjtyeke wájýutúmé tsá dííbyeke wáájacútúne. Muurá dííbyej tsíímé íjcyaca tsíjtyeke wájýúiyá muhdú díbye meke wájýudu. ⁹⁻¹⁰ Muuráhjáa méicyánéjcutu dííbyeke mewájýútúrónáa meke mítyane iwájýune úújétsobe apáábyéré Ílli íjcyáábeke ííñujívú díbye wáalloobe dsíjívénej tééveri méimítyuháñé ábájíívémeímýé mújýú medsíjívéjúcoóityúné bóhí meújcuki.

¹¹ Áánéllii mewájýújcatsíiyáhi, ámuúha táñahbému. ¹² Muurá dííbyeke mújýú maájtyúmíturómé mewájýújcatsíhajchíí méwaajácú Íapííchó mépañe íjcyane. ¹³ Áánevu meke díbye ájcúnéllii méwaajácú ímiááné dííbyeéjté mejjcyane. ¹⁴ Muuráhjáa muha Jetsocríjtóke maájtyumímé íñe meúúbállehíjcyá Méécáání dííbyeke ííñujívú wáloone dííbyej tééveri pámeere míamúnáake ípájtyetétso. ¹⁵ Aane Jetsóó Píivyéébé Hajchí íjcyane mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípaavémé tsaimíyé Píivyéébema méjcyámé pañe íjcyaaabe Íapííchoj tééveri.

¹⁶ Aane díbye meke wájýune mewáájacúnéllii dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípáavehíjcyáhi. Muurá ihdyu íjcyaduré meke wájýuúbe. Aane pámeekéré mewájýune ímí dííbyema méjcyámema idýé íjcyaaabe Íapííchoj tééveri. ¹⁷ Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó ííñujíri íjcyadu mejjcyáneri meúújsetsó ímiááné dííbyeke mewájýune. Aabe meke wájýúnéllii tsá meíllityétú nihéétsihvúré mééma díbye muhdú méicyahíjcyané ímbájchóíñeri. ¹⁸ Muurá meke wájýúmedi tsá meíllityétúne. Áánetu meke wájýútúmeke meíllí ditye meke ímítyú dáríívéíyónélliihye. Muurá tsaate meke wájýune mewáájacútúnéllii diityéké meíllíiyáhi.

¹⁹ Áronáacáa ihdyu Píivyéébe tsúúcajátújuco meke wájýune mewáájacúnéllii dííbyeke mewájýúhi. ²⁰ Áánetu 'Píivyéébeke ó wájýúhi' menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí íllure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmírómeke mewájýumejívva Píivyéébeke mewájýuú awáá maájtyúmííbekejívvari? ²¹ Áronáacáa meke neebe dííbyeke mewájýúne téhdure ménahbémuke mewájýuki.

5

Ímityúné metáhjane

¹ Muurá Jetsóó Mepájtyetétsoóbeke mecáhcújtsóóbedívú mecátsípaavémé méjcyá Píivyéébej tsííme. Aane dííbyeke wájýune téhdure ítsíímeke wájýúhi. ² Aane dííbyeke mewájýúnéllii díbye meke néhdu mejjcyame téhdure tsíjtye dííbyej tsíímé íjcyámeke ménahbémuke mewájýúhi. ³ Muurá díbye néhdu

meijcyáneri méúújetsó díbyeke mewájurye. Aane tsáháturo túhuutúne. ⁴ Muurá díbyej tsíímé meijcyame ííñújí imítyuháñé métahjá Jetsóoke mecáhcujsóneri. ⁵ Píivýéébé Hajchi díbye íjcyane mecáhcujsómé métahjá panéváré meke tútávajtsóiyóne.

Jetsóó Píivýéébé Hajchi

⁶ Muurá méwaajácú Jetsóó Píivýéébé Hajchi íjcyane díbyéé tsójsótsámeicyooca Ílli díbye íjcyane díbyere Píivýéébe cáámetu néénéllíhýe. Áhdurée díbye dsíjívécooca úújétsoobe Ílli díbye íjcyane. Aane muurá Ípííchó méhdivu bóhówátsohíjcyá ímiááné tene íjcyane. ⁷ Muurá íjcyámé níjkyéjiri pápilhúúmeva Píivýéébé Hajchi Jetsóó íjcyane néémeé: Dílbye pañetu Ílli Jetsocríjto, Cáánií, Ípííchoo, éhdume. Aame pápilhúúmeva íjcyane tsáápiiyéro. ⁸ Téhdure íñe ííñújiri pápilhúúmeva teene bóhówajtsóhi: Díbyéé tsójsótsámeicyooca Cááni nééneé, díbyéé dsíjívécooca tsiíñe díbyere nééneé, Ípííchó meke néhijcyánee, éhdume. Aane pápilhúúmeva íjcyane tsanééré méhdivu bóhówajtsóhi. ⁹ Muurá mecáhcujsó míamúnaa meke nééneé. Aanéjii muurá mecáhcujsóiyá Píivýéébe meke nééneé. Muurá díbyere meke nées Jetsóó Ílli íjcyane. ¹⁰ Áanéllii pámeere díbyeke cáhcujsómé waajácú ííibúuri ímiááné Píivýéébé Hajchi díbye íjcyane. Áanetu teene cáhcujsotúmé álliu múnáájpidi dilló díbyeke. ¹¹ Áronáa neebe Íllj tééveri meke íajcuíñe mújyú medsíjívéjúcoóityúne bóhívu. ¹² Aane pámeere díbyé Hájchima íjcyane tsúúca teene ujcúhi. Áanetu díbyema íjcyátúmedi tsá tene íjcyatúne.

Nihñéenééré túkevétsoju

¹³ Ehdu íñe ámuhákye ó caatúnú Píivýéébé Hájchikye ámuha mecáhcujsómeke ámuha mewáájácú tsúúca ámuha mújyú medsíjívéjúcoóityúne bóhíma meijcyane.

¹⁴ Muurá méwaajácú Píivýéébe ímillédújuco tene nehajchíí díbyeke metáúmeíñe díbye meke lléébone. ¹⁵ Áanéllii méwaajácú díbye meke piááboíñé páneere díbyeke metáúmeíñetu.

¹⁶ Aane tsaapi ménahbe ímityúné méénúhajchíí múu díbyé hallúvú piáábó táumeí Píivýéébeke díbye díbyedi ídáátsóvéne díbyé ímityú íábájíve díbye téené déjúcotu ídsíjívétuki. Áronáa íjcyané tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsíjívéiyóne. Aane téenémené díbye méénúhajchíí metáúmeídí piáábó díbyé hallúvu. ¹⁷ Muurá páneere Píivýéébe ímíletúné meméénunéhjí ímityúne. Áronáa íjcyané tsane téené déjúcotu medsíjívéiyóne.

¹⁸⁻¹⁹ Áronáa méwaajácú ímiááné Píivýéébeke mecáánívahíjcyámé ímityúné pañévú meúcaavéjúcootúné díbyé Hajchi meke Naavéné mújtátsóiyónetu téhmehíjcyánéllíhýe. Áanéllii muurá tsá díbye meke mújtátsóityuro Píivýéébeéjte meijcyámeke. Áanetu íñe múhdumé ííñújiri íjcyané míamúnaa Píivýéébeke cáhcujsotúmé díbye Naavéné hójtsí pañe. ²⁰ Muurá méwaajácú Píivýéébé Hajchíí tsááne ííñujívú meke iwáájácúto muhdú ímiáábé Cááni íjcyane díbyema ímí meijcyaki. Aame icyooca ímí díbyema meijcyá Ílli Jetsocríjtoma meijcyánéllíhýe. Aane ímiáábé Píivýéébe íjcyabe meke ajcú mújyú medsíjívéjúcoóityúne bóhívu. ²¹ Ahdícyane, ámuúha Lihíúmuj,

6v6jyaco6ne d66byed6ty6 am6hake m6jt6s66yon6h6j6 amuha mec66n6vah6jcy6ne.
6yu teh66juco.

2 JÓÁA

Hállúvúeháámí Jóaa cáátúnuháámi

Muhdú mewájjune

¹ Muúllej, Píivyéébé cahcújtso múnáá túkevjtsoobe o íjcyaaabe dǎitsǎimema ámúhake o wájjúmeke tsúúca Píivyéébe újcúme éllevu íñe íhyaami ó caatúnúhi. Aane tsá apáábyéré ámúhake o wájjutúne. Pámeere ímiáájú úraavyémé ámúhake wájjúhi. ² Aane ímiááné ámúhake ó wájjú ímiáájú mújjjú muhdú íjcyáityúné mépañe íjcyánéllíhye. ³ Ahdícýane óví Méécááni Ílli Jetsocríjtoma ámúhake wájjumútsí ámúhadi ídáátsóvéne píaabó íbúwajǎí ámuha meíjcyaki.

⁴ Mítýane ó ímjýuuvé tsaate dǎitsǎimedítýu ílle ímí tehjújuco ímiáájú úráavyémeke o íténema. Muurá Píivyéébé taúhbaju néhdújuco ditye íjcyane. ⁵ Aane, muulle, uke o néé mewájjújcatsíki. Tsá béhné taúhbaju tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píivyéébe meke taúhbáné mewájjújcatsíki. ⁶ Muurá ímiááné dílbyeke mewájjúhahjí díbye meke néhdu meíjcyáhi.

Állú múnáa

⁷ Aane téííbúwá meíjcyaco állú múnáake. Muurá mítýame íjcyá ííñújjiri Jetsocríjtóo ííñújjívú itsáane ímiááné mehdu míamúnáajpi íjcyane cáhcújtsotúme. Aame íllure dílbyeke ehdíívallehíjcyá icyáhújtsótúnema. ⁸ Ahdícýane téííbúwá meíjcyaco ámuha mebánúmeityu ámúhá wákimyéi áhdori Píivyéébe meke ájcune ámuha meíjcuki.

⁹ Muurá ámuha Críjtó uwááboju íjcyané tsíjjítoréjuco meúraávyéhahjí tsá Píivyéébé icyánéjcuri ámuha meíjcyatúne. Áanetu tééne uwáábóré ímí ámuha meúraávyéhahjí Píivyéébeé, Ílli Jetsocríjtóo, íjcyámútsima ímí ámuha meíjcyáhi. ¹⁰ Aane tsaate Críjtó uwááboju cáhcújtsotúmé ámúhá éllevu ámúhake íúwáábo péhahjí tsá múu ihjýávú wáátsúcúpéjtsotúne. ¹¹ Muurá díityéké ámuha mepiáábóhahjí tsúúca ímityúné ámuha mémeenúhi.

Jóaa pítyajcóne

¹² Aane íjcyaróné mítýane ámúhake o nééiyóne. Árónáa tsáhájucó ó ímíletú éhniíñevu íhyaamí pañétú o cáátúné lléváhréjuco ámúhá éllevu o pééíñéllíhye. Téjjyu botsíi ámúhake ó neé éhniíñevu meímíjyúúki.

¹³ Aane díñaalle ímí Píivyéébeke úráávyéllej tsǎímé mítýane ámúhake durúváhi. Áyu tehjújuco.

3 JÓÁA

Nihñéeháámíré Jóáa cáátúnuháámi

Gááyo ímiáábe

¹ Oo Píivýéébé cahcújtso múnáá túkevjtsoobe o íjcyaaabe íhyaami diéllevu ó caatúnú uke o wájuuube Gááyo éllevu.

² Aane Píivýéébeke, muube, píáábó ó táumeíhijcýá díhyallúvú panévatúré ímí u íjcyaa muhdú tsaímíyé dííbyeke u úraavyédu. ³ Mítýane ó ímíjyuuvé uuva tsaímíyé ímiáájú u úraavyéné tsaate ellétú tsááme oke úúbálléneri. ⁴ Téhdure ávyétá mityáné ó ímíjyuuvé ópée ímiáájú o úwaabómé ímí úraavyéné oke ditye úúbálléneri.

⁵ Aane, muube, ímí tehdújuco u píáábohíjcyáné ménahbémuke ímichi tsiéllétu tsááme Píivýéébé ihjyu úwáábomé péhíjcyámeke. ⁶ Muurá íllevu ménahbémú dóbéévémeke úúballémé muhdú diityéké u wájuúne u píaabóne. Aane ímí tehdújuco diityéké u píáábohíjcyáné Píivýéébe ímíllédújuco. ⁷ Muurá dííbyé ihjyú uwáábori úllehíjcyámé tsá ímílléturó cáhcújtsotúmé diityéké píaabóne. ⁸ Áánéllii metsu meere mepíáábohíjcyaa diityéké ditye ímiáájú iúwááboki.

Dióóterépé ímityuné íjcyane

⁹ Muuráhjáa éjju waajácuháámi ó wallóo elle íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu diityéké o túkevjtsoháámi. Áronévaa tétsíi túkevjtsoobe Dióóterépé iye íhtsútuube íjcyane ímíllénéllii tsá lléébotú táuwaábo. Imílleebévaa iye iúwaabóne. ¹⁰ Áánéllii téhullévú o péécooca dííbyeke ó dílloo táhallúvuvaa díbye álliñe. Aabévá muurá tsá wáátsúcuhijcyatú Píivýéébé ihjyú uwáábo múnáa téhullévú úújetémeke. Muurévá ímí diityéké wáátsúcúmeke íbóíjcyúróné tсамéhjikéjuco díbye íchívyétsohíjcyáne.

¹¹ Tsá múu ihdyu, muube, ehdu ímítyuube íjcyatúne. Ímiáábéré múu íjcyáhi. Muurá ímiáánéré méénume Píivýéébeéjte. Áánetu ímityuné méénume tsá dííbyeke wáájacutúne.

Deméétrio ímiáábe

¹² Áánetu pámeere nehíjcyá Deméétrio ímiáábé íjcyane. Téhdure o íjcyároobe ó waajácú ímí díbye íjcyane. Aane ímiááné tehdújuco dííbye. Muurá uure wájácú u nééne tsá mújyú állii o íhjúvatúne.

¹³ Aane íjcyaróné mityane uke o nééiyóne. Áronáa tsá o ímíllétú éhniíñevu o cáátunúne. ¹⁴ Muurá lléváhréjuco maájtyúmíjcatsiñe botsíi ímiñeúvú méíhjúvájcatsíki.

¹⁵ Ahdícýane óví íbúwajíí ú íjcyáhi. Íille íjcyame ménahbémú uke duurúváhi. Áhdure óóma duubállé ménahbémuke diityéké o dúúrúváne. Áyu tehdújuco.

JÓÓDAÁ

Jóóda cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Jóóda Jacóobó nahbe Jetsocríjtó ñícúve múnáajpi o Ijcyaaabe ñíe ñhyaami ó caatúnú ámúhakyée Méécááni íimíbjáchóne újcúmeke Jetsocríjtó téhnehíjcyáme éllevu. ² Aane ihdyu óvíi ámúhakyee ñídaatsólléne píááboobe íbúwajíí ámuha meíjcyame mewájujycatsíki.

Állú uwáábo múnáa

³ Ámuúha táñahbému, ó imíllera éhñííñevu ámúhakyee o cáátunúne muhdúhjáa mepájtyeteíñe Píívyéébe méema méénúnetu. Áronáa tsaate ámúhakyee pátsáricyohíjcyánéllii ó imíllé ñllure ámúhakyee o tsápijtsóné Píívyéébe meke ájcune ímiáájú icyanéjcutu ámuha meítsútúúveki. ⁴ Muurá íjcyámé tsaate ímityúme Píívyéébeke cáhcújtsóturómé ñllure íállíñe ámúhá pañévu úcaavéme. Aame Máavyéjuube Jetsocríjtóke íéhdíiválléne nehíjcyá Píívyéébe meke iwájuynéllii muhdú meke méénúityúne ímityúme meíjcyáromeke. Tehdu neéme muurá wágóóveé Píívyéébe waajácuháámi pañétú tsúúcajájucó tene néhduú.

⁵ Aane ó imíllé tsúúca ámuha mewáajácújucooróné ámúhakyee o ítsáávetsóné muhdúhjáa Píívyéébe íjraéémú íhñéjté íjcyáromeke méénune dííbyeke dítye cáhcújtsótúnéllíhye. Muuráhjáa Ejíhtó íiñúji múnáa hójtsí pañétú díityéké díbye íjchívyétsórónáa díityédítú tsaate dííbyeke cáhcújtsótúmeke dsíjívétsoóbe. ⁶ Téhduréhjáa muurá níjkyéji múnáa ímí dííbyema íjcyatúme múhdurá dáríivémeímyeke waagóoobe íjcyátsihdyu. Áamekéhjáa pícyoobe cúúvétsí pañévu úwáñehíñeri íchíjchúmeke dítye tétsii íjcyá díbye muhdú meícyahíjcyané ímíbjáchóíñévujuco. ⁷ Téhduréhjáa muurá Tsodóómaa, Gomóóraa, íúnúécoomíji múnáa, íjcyámeke ícúbáhraabe cúújuwari íhdíyaméhjima dítye dómácócátsíhíjcyané déjucotu. Áanetu méwaajácú Píívyéébe ímityúmeke ícúbahráné cúújuwari mújyú níjkéváityúne.

⁸ Ehdúhjáa íhdé múnáaúvuke díbye ícúbáhránáa jíveekí dííbyé taúhbajúúne íéhdíiválléne ímityúne íhjuvahíjcyámé níjkyéjiri íhtsútujte íjcyámédítú? Aame ímityúne íjcyáneri íjpííhañe ñllure tútávátsohíjcyáhi. ⁹ Muuráhjáa íhtsútuube níjkyéji múnáa avyéjuube íjcyároobe Migyééeré tsá ímityúne íhjuvatú Naavénedítú dííbyema Moitsééuvú íteméhó hallúvu ítyáhjácatsícyoóca. Tsáháa díbye dííbyedi íúuhíváténe neétu díbye ímityuube íjcyane. Ílluréhjáa neebe dííbyeke: “Óvíi ihdyu muhdú Píívyéébe uke neéhi.” ¹⁰ Áronáa muurá díitye állú múnáa tsá tehdu neétune. Muurá ímityúne íhjuvahíjcyámé iwáajácútúnéhjiri íúuhíváténema. Aame iyámédú dáríivémeíhíjcyáhi. Ehdú ímíllédú íjcyáneri íyee íhyallúvu íllyúhcohíjcyámé iwágóóóveíñe.

¹¹ ¡Máidaátsoju ihdyu díityéké tene pájtyeíñej! Éhnehjáa Caíí íñáhbeke dsíjívetsó dííwane muurá méénuhíjcyáme. Áhdure éhnehjáa Baraáá ímityúne méénu dííwane ídsídsíváiyóneri íjyáacunúhíjcyáme. Aame muurá

múhdurá idyáíívémeihjycyáné níjcaúvú wágóóóveé éhnéhjáa Coréé illeebótú níjcaúvú dsíjívéebe wágóóovédu. ¹² Muurá eene ámuha menáhbévájcatsíñé wañéhjinévu nucójpítsowu ímiáámeúvúdú múúbaké ávyéjúúllétúmé ipyééne majchóháñé iye óróhcohjycyá tsíjtyéjtane diityéké ítsáávetúme. Aame éhne múúne maállétyúcooca ojso kíjyeba pevénére tsájtyedu. Áhdure diitye éhne úmehééne íñééváyótsihvu néévátúnélli illuréjuco meíllone tébajkyéjimájucó mewáágoódu. ¹³ Áhdure diitye éhne nohji páné íhdéene móóá úniúvú íjchívyetsódu. Áhdure diitye éhne mícuro wáájácúráityumeréjuco íjycyáíhullévu áákityédu. Aame wágóóóveé cúúvétsí pañévu mújyú níjkéváityúne.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Enóó Adáaúvúj tsiiménémúhaabe 7-ijyúvájucóo dííbyéúvudítýú ditye líyaaténáa íjcyaaabe Píívyéébe túkévéjtsóneri néé ehdu néémedítýu: “Ávyéjuube tsájucóó mítyame ihñéjtema pámeere míamúnáama muhdú ditye ícyahjycyáné íímíbájchoki. Muurá pámeere ímityúné méénuhjycámema ímityúné dííbyedítýú íhjuvúvahjycámé íáhdó újcuúhi.” Ehdúhjáa Enóóúvú néehíí. ¹⁶ Aame muurá tsá mújyú íjtsúcunútú tsíméné ímí tehdujúco íjcyane. Páneere múhdurá íjcyane nehjycyáme. Áane ímíllédú ímityúné íjcyáne mítyákímyeíhijcyáme. Aame ímiáámeúvúdú tsaatémá tsaimíyé íhjuvúvahjycyá diityé tsíméné diityédítýú iújcúroki.

Cáhújtsó múnáá túkevjtsoju

¹⁷ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé éhnéhjáa Jetsocríjto mamyémú nééneé: ¹⁸ “Muurá Jetsocríjto tsiíñe tsááíñe pííhicooca íjcyaimyé tsaate ímíllédú ímityúné íjcyame íllure dííbyedi úúhívatéimye.” ¹⁹ Aaméjuco muurá eene míamúnáake páhduvaré íjtsámeíchóne ímityúneríyé tsúúráméihjycyáne. Áámé pañe tsá Píívyéébe Apííchó íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu ímíchi meíjcyáne Píívyéébema méihjuvúvahjycyá dííbyé Apííchó pííáabori ámuha metéhmémeí Críjtoke mecáhújtsónetu ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbému. ²¹ Ahdícyane ímiááméré meíjcyá díbye ámuhákye iwájýúne ípííáboki. Óóchévetúmeré météhmehjycyá Jetsocríjto meke ídaatsóllédú íjcyaaabe mújyú medsíjívéjúcúóóityúne bóhívu íájcuiki.

²² Múu tsaate páhduvaré íjtsámeimyeke úwaabó ditye iwájácúúvéne ímíñéúvú icyáhújtsoki. ²³ Ehdu múu pájtyetétsó cúújúwá pañévu ditye wágóóóvéíyónetu. Áronáa ihdyu múu téííbúwá íjcyá ditye ímityúné méénúnetu ámuha meívatúki.

Duurúvaju

²⁴⁻²⁵ Aane ihdyu óví Píívyéébe Mepájtyetétsoobe Jetsocríjto tééveri ámuhákye tehme ámuha dííbyedítýú memújtátuki. Áhdure óví ámuhákye túkévéjtsóobe íínetú ámuha menéétsámeítýu dííbyedívú ámuha meúújetécooca ímíjyuuri ámuha meíjcyaki. Áánélli metsu Píívyéébeke apáábyekéré maávyéjújtsó panévatúré íhtsútuube íjcyaaabe mújyú níjkéváityúúbeke. Áyu tehdujúco.

APOCARÍHTSI

Muhdú pájtyeíñéhjí Jóáa ájtyumíne

Jetsocrijtó úúballéné tǎjkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocrijtó ïcúve múnáajpi o íjcyaaabe íñe íhyaami o caatúnuube ó úúballé muhdú lléváhréjucu tene pájtyeíñe. Píívyéébéhjáa Jetsocrijtóke néé díbye ïicúve múnáadivú teene íbóhówájtsoki. Áanéé óhdivu bóhówájtsóobe naavédú nééne pañe níjkyejí múnáájpij tééveri. ² Aane íñe ícyooca o úúballéné muurá ímiáané Píívyéébé íhju Jetsocrijtóo óhdivu bóhówájtsóné o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éévevej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjucu téhaami úúballenéhjí pájtyeíñe.

7-hava cahcújtso múnáa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatúnú ámuha 7-hava elle Áátsiá íññújri meíjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aane óví Píívyéébe ípíivyema íjcyátuube íjcyaduré íjcyaaabe ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Áábé Apííchó 7-nevádú nééne óví téhdure ámúhake píaabóhi. ⁵ Téhdure óví Jetsocrijtó páñétúejpi dsíjivetúu bóhítujkénuube ámúhake píaabó pámeere íññújri íjcyané avyéjúté avyéjuube íjcyaaábe. Díibye ímiáábé íjcyaaabe méhdivu ímiáájú bóhówátsohíjcyáhi. Muuráhjáa mítyane meke iwáyjúnéllii ítyujpácýo waagóoobe téénej tééveri méímítýú méhdityu iwáágóoki. ⁶ Aabée meke pícyóó Cááni Píívyéébé avyéjúté meíjcyaki. Áhdurée meke pícyoobe llúúvájte meíjcyame dííbyeke meíicúveki. Aabe íhtsútuube avyéjuube íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjútsohíjcyu pajjyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

⁷ Ámuúhaj, muurá pámeere míamúnáa dííbyekée cáváájcómema maájtyúmíí ojtso pañe tsáábeke. Aane dííbyeke cáhcújtsotúmé íájtyumíne taáhi. Ehdú pajtyeíñe ímiááne.

⁸ Muurá Píívyéébe nééhíí: “Oo panévaturé íhtsútuube tapíivyema o íjcyátuube íjcyaduré o íjcyaaabe muurá ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoíbye.” Ehdú muurá Píívyéébe nééhíí.

Críjtoke Jóáa ájtyumíne

⁹ Aane íñe ámúhá nahbe o íjcyaaabe ámuha meíicúbáhrámeídyuré ó ícúbáhrámeíhijcyá téhdure dííbyé avyéjútéjpi o íjcyaaábe. Áhdure ámuha teene maáábucúduré ó aabúcuíhijcyá Jetsocrijtó oke píáábóneri. Okée muurá waagóómé móóáj piñétú páhbau ‘Páhmoó’ némeítsihvu Píívyéébé íhju Jetsocrijtotdítyú íjcyane o úwáábóhíjcyané hallútu. ¹⁰ Aabée tétsihyi o íjcyaaabe Píívyéébé wáábyuta íjcyajcóójí dííbyeke o dúúrúvahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnéjcutu kéévánécoba óóma íhjyúvá éhne múúne rojrócó mellíjchune íhjyuvádu. ¹¹ Okée neébe:

—Ímichi oo téhijpi páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoíbye. Áhdícyane páneere ícyooca u ájtyumíne waajácúháámitu u cáátunúne ú wálloo Áátsiá íññújri 7 coomívá Éépetsoo, Ejmíinaa, Péégamoo,

Tiatííraa, Tsáádií, Piradéépiaa, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

¹² Ehdúu oke dibye néenélii ó révoové múha óoma íhjuvúné o wáájacuki. ¹³ Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj piine tsaapi míamúnáajpídyú néébe íjtyúháacyú hallúvú íwajyámú íjcyaaabe íjyóocunúúbeke. Áábéj piínétúu óoro máíhé chiúcunú íjpiujívújucó íjcyamííhe. ¹⁴ Áábé núwacóo ávyéta tsítsi obééjá íhjinédu. Áánetúu íhyálluúúcú éhne múu cúújuwa péetéecunúdu. ¹⁵ Téhdurée íjtyúhaacyu ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péetéecunúdu. Áánetúu dibye íhjuvúné keeváwu téhiñe níwácunúné íhjuvúvádu. ¹⁶ Aabée ímiánéjcuéhójsiri ejécunú 7-meváké mícúruke. Áánetúu íhjuútu náitsúwá kéhiúcunú ‘pajtyo’ néewa panéjcvaré tsúhjívawa. Áábé húmí amítsaráhcóo nuha ájchúcnúdu.

¹⁷ Áábeké o ájtyumíne dííbyé líiñévu ó áakityeíñú múu dsíjívédu. Áronáacáa íhyójsi ímiánéjcuéhójsi táhallúvú ípcyóóne oke neébe:

—Díhllityédíñe. Muurá ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye. ¹⁸ Muuráhjáa o dsíjiveebe tsiñe ó bohíi. Aabe tsáhájucó mújyú o dsíjivéityúne. Aabe míamúnáake cúújúwá pañévu ó waagóóhi. ¹⁹ Ahdícycane páneere íñe ícyooca tsúúca íjcyánema bóónétu pájtyeíñe u ájtyumíné caatúnú waajácúháámitu. ²⁰ Muurá táímiánéjcuéhójsiri 7-meva mícúruke u ájtyumíné 7-hava cahcújtso múnáa uwáábojte íjcyane nééiyóne. Áánetu 7-ihcyúvá peetéihcyúné u ájtyumíné diitye 7-hava cahcújtso múnáa íjcyane nééiyóne.

2

Éepetsóri íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Ahdícycane Éepetsóri íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “7-meva mícúruke ímiánéjcuéhójsiri ejécunúúbé 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj piine úllehíjcyaaabe amúhake nééhií: ² Ó waajácú muhdú ámuha meíjcyame ímí táwákimyéí meméenuhíjcyáné panévare ámuha maáábúcnema. Téhdure ó waajácú ímí tehdújucó ámuha meúwáábohíjcyáné ímityúmeke. Muurá Píívyéébe uwáábo múnáadi iye díllómeiyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá állíu múnáaré ditye íjcyane. ³ Aane ímiááné ó waajácú táwájyuri ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáné oke íhvéjtsotúmere. ⁴ Áronáa íjcyáné tsane ímityúné amúhá hallúri: ¿íveekí tsáhájucó oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecáhcújtsóijyu mewájyudu? ⁵ Aane meítsáávéne méíhvété ímityúné ámuha meméenuhíjcyánetu. Áane méímibáávye éjyúu ámuha meícyahíjcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétúhájhíí ílluréjucó amúhake o íhvéjtsóíñe wáájacúratúmeréjucó ámuha meíjcyaki. ⁶ Áronáa tehdújucó ámuha metsárillehíjcyáné nicoraítámú ímityúné méénuhíjcyanéhíjí téhdure idyé o tsárilílene. ⁷ Aane íhdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébe Apííchó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmé ímí ícyahíjcyámeke níhñéetsíhvuré ó ájcuú mújyú ditye dsíjivéjucóóityúne bóhívu Píívyéébe avyéjuri tsaimíyé ditye íjcyaki.”

Ejmíñari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

8 Téhdure Ejmíinari Ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllewu illu caatúnu: “Ímichi téhijpi páneereé ípívyéjtsoobe téhdure nijke Ijcyaae páneere níjkévátsoiibe éhnée dsíjiveebe tsiíne bóhíibe ámúhake néehíi: 9 Ó waajácú ídátso ámuha meícúbáhrámeihijcyáné oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Muurá tsaate íllure iállíne Pívyéébeéjtedi díllómeiyómé nehniwu ámúhadítú ihjyúvahíjcyá Naavénééjtéré íjcyánéllíhíhe. Ehdú ídátso ámuha ííñújiri meíjcyárónáa ámúhá avyéjú níjkyéjiri Ijcyáhi. 10 Áhdícyane mááábímyeídí éhníínevu ámuha meícúbáhrámeííneri. Muurá ámúhadítú tsaatéke Pívyéébere wáajácúllémeke Naavéné cúvéhoojánutsómé ámuha meícúbáhrámeíi pahójtscúj coojíva. Áronáa ihdyu íhvéjtsotúmé tsaimíyé oke meúráávyeco ámuha medsíjivétsihvújuco ámúhake o avyéjutsómé ámuha meíjcyá mújyú dsíjivéityúmeréjuco. 11 Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Pívyéébé Apííhó cahcújtso múnáake nehíjcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmé tsá nihñéetsihvúre wágóóóvetyúne.”

Péégamóri Ijcyáné cahcújtso múnáa éllewu cáátúnúmeíñe

12 Téhdure Péégamóri Ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllewu illu caatúnu: “Nítsúwá ‘pajtyo’ nééwa panéjcuvaré tsúhjívawama Ijcyaae ámúhake néehíi: 13 Ó waajácú ámuha muhdú meícyahíjcyáné Naavéné avyéjújkmíyeeíñe ííñújiri. Árome ímí téhdújuco oke ámuha meúráávyehíjcyáné oke ámuha mecáhcújtsónema. Muuráhjáa táubállé meénuhíjcyaae Atíipake dítye dsíjívétsórónáa tsá oke ámuha meíhvéjtsotúne. 14 Áronáa Ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj píine Ijcyámé tsaate Baraáa uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáa diibe Baráake úwááboobe íjraéémuke ímityunévu íbúwajtsómé níjcyotájté ícúvé máchohíjcyáhi. Téhdurée íhdícyámema dómácócatsíhíjcyáme. 15 Áhdure idyé Ijcyámé tsaate ámúháj píine nicoraitámú uwáábó o tsáílléné cáhcujtsóme. 16 Aane ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné ihdyu meíhvéjtsóne méímibáávye. Muurá ámuha meímibáávyétúhájhíí lléváhréjuco ámúhá éllewu o pééíne ílluréjuco ámúhadi o ícúbáhraki. 17 Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Pívyéébé Apííhó cahcújtso múnáake nehíjcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmeke ó ájcuú ímiáájuvu wáajácúratúné majchódú néénevu. Áhdure díityéké ó ájcuú tsítsíj nééne neewáyuvu wáajácúratúne mémé tééutu cáátúvaúvu. Aane apáámyéré teeu újcume waajácúú mumémé Ijcyane.”

Tiatíurari Ijcyáné cahcújtso múnáa éllewu cáátúnúmeíñe

18 Téhdure Tiatíurari Ijcyáné cahcújtso múnáá uwáábóóbe éllewu illu caatúnu: “Pívyéébé Hajchí cúújuwa péétećunúdu íhyálluúćú néébéj tuháácýú ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péétećunúdu néébe ámúhake néehíi: 19 Ó waajácú páneere muhdú ámuha meíjcyame téhdújuco mewájyúcatsíhíjcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí táwákímyeí ámuha meméénúne déjúcotu ámuha meícúbáhrámeiyóné maáábúnuhíjcyáne. Áhdure ó waajácú táwákímyeí ímí téhdújuco ámuha meméénuhíjcyáne tujkénúu ámuha meméénuhíjcyáne éhníínevu. 20 Áronáa Ijcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj píine Jetsabée Ijcyalle Pívyéébé ihjyú uuballe múnáálledi díllómeílleke íñá ámuha menéétulle táíćúve múnáake íuwáábori állíhíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle íhdícyáméhjíma dítye dómácócatsíyóné ímityúné Ijcyatúne.

Áhdure nehĩjcyalle ditye nĩjcyotájté ìcúvé májchoróné ímityúné ĩjcyatúne. ²¹ Aane ó téhnehĩjcyará dille múhdurá ĩcyahĩjcyáné ìhvějtsóne ímiáállerejuco ĩjcyaki. Áronáa tsá dille ímilletú ímĩjpyeténe. ²²⁻²³ Áanéllii ó ìhvějtsóo díilleke dille chemerí ávyetá ìhnáhó ìcúbáhrámeiki. Téhdure díillej tsíímé dsĩjiveéhi. Áhdure díillema ímityúné méénuhĩjcyámé ìcúbáhráméii teene ìhvějtsótúhajchĩjju. Áanetu pámeere cahcũjtsó múnáa waajacúú ímiááné miamúnáa íbuúúné ĩjtsaméi o wáájacúne. Aabe amúhake ó ájcuú muhdú ámuha meicyahĩjcyáne áhdovu. ²⁴ Áronáa ĩjcyámé tsaate amúhadítú Tiatĩĩrari díille Jetsabéé uwaábó uráavyetúme. Aame tsá wáájacutú állitúré ĩjcyane Naavenedítúré tsááne ĩhtsútúneri idillone ditye uráavyehĩjcyáne. Áyu éhdunéré téeneri amúhama ó ihjyváhi. ²⁵ Ahdĩcyane tsúúca oke ámuha meúraavyémé ímiñeúvú météhmemeicyó tsiĩne o tsááiñevújuco. ²⁶ Muurá ĩnerí táhjásameityúmé o ímillédú nihñéetsihvuré ĩcyahĩjcyámeke ó pícyoó ĩñuĩñé avyėjujte ditye ĩjcyaki. ²⁷ Aame miamúnáake ĩhtsútú táúhbaá ehne múúne núpájkityu méénumeĩñé lliyíhllóné úmehéiyi mewápújuhcodú. Ehdu ávyėjutéimye Llihíyoo oke ávyėjutsódu. ²⁸ Áámeke ó ájcuú ehne tsítsívé mĩcúruwa ímíwu ájchúcunúdu néébedívu. ²⁹ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cahcũjtsó Pívyéébé Apíichó cahcũjtsó múnáake nehĩjcyáne.”

3

Tsáadíyi ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa éllevu cáátúnúmeĩñe

¹ Téhdure Tsáadíyi ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa uwaábóobe éllevu illu caatúnu: “Pívyéébé Apíichó 7-nevadú néene díbyedi ĩjcyaae 7-meváké mĩcúruke éjécunúhĩjcyaae amúhake néehi: Ó waajacú muhdú ámuha meicyahĩjcyáne. Muurá ámuha mékévaucunúhĩjcyará Pívyéébeke ámuha meúráavyénetu. Áronáa tsá ámuha ímí meúráavyetúne. ² Áanéllii téĩbúwá meĩjcyáne métsúúraméi ímí díbyeke ámuha meúráavyéiyóneri díbyedítú ámuha memújtátuki. Muurá ó waajacú díbye ímillédú ámuha meĩjcyatúne. ³ Méitsáávé éjyúu amúhake ditye úwaabóné tsúúca ámuha mecáhujtsóne. Ááne meimíbáavyéne tsiĩne ímiñeúvú díbyeke meúráavye. Muurá ámuha meimíbáavyetúhajchĩí ehne múúne naní múnáajpi wáájacúratúné tsáhdu o tsáabe amúhake ó tuvááovaáhi. ⁴ Áronáa ĩjcyámé tsaate amúhadítú ímityúné méenutúme. Aame ímiáámé ĩjcyanéllii oóma ĩjcyaa tsaímíyé tsítsij néené wajyamuunévú iújcámeĩñema. ⁵ ĩnerí táhjásameityúmé ehdu ĩjcyáhi. Ááme mémeháñé tsá o páacyúityú wágóóóvéityúme mémeháñé cáátúváne waajacúháámitu ĩjcyane. Áámeke ó bóhówájtsoo Llihíyodívu, téhdure nĩjkyéji múnáadívu. ⁶ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cahcũjtsó Pívyéébé Apíichó cahcũjtsó múnáake nehĩjcyáne.”

Piradéepiári ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa éllevu cáátúnúmeĩñe

⁷ Téhdure Piradéepiári ĩjcyáne cahcũjtsó múnáa uwaábóobe éllevu illu caatúnu: “Ímiáábé álliúútuube Dabíiúvú avyėjú díbyedi ĩjcyaae páayucúné tsá múha wátajcóiťuróne. Áhdure díbye wátajcóné tsá múha páayúciťuróne. Aabe amúhake néehi: ⁸ Ó waajacú muhdú ámuha meicyahĩjcyáne. Muurá dúhcú íbúwá ámuha menéerome ímí táuwaábó meúráavyehĩjcyá

oke tóonutúmere. Áánéllii ámuha meúwáábóíñe uwááboju ámuháma o pááyucúné tsá múha wátájcóityúne. ⁹ Áronáa ijcyámé tsaate jodíómú Ijcyarómé Naavéné icyánéjcúré úraavyémé illure iállíñe tahñéjtedi díllómeímye. Árome ícúbáhrámeñetu ámuhá lliiñévu imíhmoúbáne ámuhákye ávyéjútsoó ámuhákye o wáiyune iwáájácúnema. ¹⁰ Muurá íhnáhóóróné pañe ímí oke ámuha mecáhcújtsónéllii ámuhákye ó téhmeé íññjiri ícúbáhrameí Ijcyánetu. ¹¹ Aane lléváhréjucó o tsááíñe. Áánéllii múu muhdú ámuha meícyahíjcyádú tsaímíyé ijcyá ámuhá wáábyutájucó Ijcyáneri ámuha mebáñumeítyuki. ¹² Muurá íñnerí táhjátsámeítyúmeke ó pícyoó Tápiivyéébé duurúvájá apíhájucúnédú nééme ditye ijcyaki. Aame tsá múijyú díbyedítýú íñéityúne. Áámedítýú ó caatúnuú díbye mémema íhcyóómi béhne Jerotsarée níjkyéjiri Ijcyácóómi méme. Áhdure ó caatúnuú béhne tamyémé díityédítýú. ¹³ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtsó múnáake néhijcyáne.”

Raoditséari Ijcyané cahcújtsó múnáa éllevu cáatúnúmeíñe

¹⁴ Téhdure Raoditséari Ijcyané cahcújtsó múnáa uwáábóóbe éllevu illu caatúnu: “Píivyéébe páneeréé ípívyéjtsoobe Ijcyaduré icyahíjcyaaabe allíútuube ámuhákye néehí: ¹⁵ Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ímí oke ámuha meuráávyéturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó imíllará tsaímíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímíllétúhájchíí óvíjcyacóóne. ¹⁶ Ehdú múhdurá oke ámuha medáríñvénéllii ílluréjucó ámuhákye o wáágóoíñe. ¹⁷ Muurá ámuha ménehíjcyá íhtsutúme ámuha tsaímíyé meíjcyame íñnetú mepíhtotúne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúmeítyú nucójpítsówu íevejte múúne Ijcyadu ámuha meíjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáájácúmeítyú hállúvatúme múúne Ijcyadu ámuha meíjcyane. ¹⁸ Áánéllii oke métauméí ámuhákye o ímbájcho núcójpítsó nénéhíjtu ámuha mebohówaucúnújucóótuki. Muurá ámuhákye o píáábóneri botsíi ámuha mewáájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne íhyálluúné ímityúme ityáábótsámeíñe botsíi ímíñeúvú íñtedu. Óhdi ímiá uwááboju Ijcyane ímíñeúvú mecáhcújtsóne meímíjpyeté éhne múúne óoro cúújúwari chócóóvenetu íñéhní wágóóóvéne boone íñé ímíjyaú tene Ijcyadu ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá o wáiyúmeke ó úwaabó ditye óóma ímbáávyeki. Áhdícyane ímiááméré meíjcyáne meímibáávyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. ²⁰ Ámuhákye ó píúvahíjcyá éhne múúne llééhówatu mepíuvádú oke ámuha mecáhcújtsóhájchíí ámuhákye o ímbájcho tsaímíyé menáhbévájcatsíki. ²¹ Muurá íñnerí táhjátsámeítyúme ímí icyahíjcyameke ó pícyoó táúniúvú muhdú líhíyó oke íúniúvú íavyéjuvu pícyohdu. ²² Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtsó múnáake néhijcyáne.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

4

Píivyéébe ávyéjúttsámeíñe

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu llééhowa pááyucúnúne. Ááné pañétúu oke tsiñne éhneé ihde rojrócó mellíjchúnej kéévádú íhjúvaabe néehí:

—Cáhawáa taéllevu dichá muhdú pájtyeíñehíjívú uke o úújétsoki.

² Ájyúu Pívyéébé Apííchó piáábori ó ájtyumí teene nĩjkyéjĩ pañe ávyéjú iyyáwá hallúri tsaapi ácuúcunúúbeke. ³ Áábé ámĩsaráhcóo jájpeé, conarĩnaa, ĩjcyáné neewáyúúcu ‘rutúrútu’ néené ámĩsaráhcódu. Aanée teewa ĩjyáwá hallútu tuuhi pajtsĩcunú imíwu ‘ejmeráada’ némeĩñé neewáyú áchaúcunúdu. ⁴ Ááwá úníúúcuri tsĩwahji 24-wava ĩjcyane idyé ó ájtyumíhi. Áwáhjĩ hallúri téhduméré 24-meva túkevjtsojte óoró chahíwáánema ĩjcyame ácuúcatyémé wajyámúné tsĩsĩjahjĩvu. ⁵ Aanée pañétúéwatu rórihcyóné ĩhnáhó ihjyúvá éhne múúne chijchi ĩhjuváu. Áánetúu tééwá úmíwari 7-neva peetéháñé 7-neváu néene Pívyéébé Apííchó ĩjcyáne nááve. ⁶ Téhdurée tééwá úmíwari nũjpacódú ‘rauráu’ néeneé. Átsihyĩ 4-meva iyámédú néémé hálluúúné panéjcvátú ĩjcyame tééwá hallúri panéjcvári. ⁷ Áámedityúu tsaapi bájú oohĩbyécobádu. Áánetúu tsĩjpi jééú ocájĩdyu. Áánetúu tsĩjpi húmĩ míamúnáájpi humídu. Ááne tsĩjpi méwáájicobádú néébe wállurĩjĩcunúhi. ⁸ Áámedityúu 6-wava ĩhñúwaane tsáapiĩtsádityú ĩjcyámé hálluúúné patsĩhĩvátúre. Aamée ‘dáj’ néétune cójĩhajchótá pécóhajchótá nehĩjcyáhi: Panévatúré ĩhtsútuube Pívyéébe ĩmiáábé u ĩjcyaae ĩjcyaduré ú ĩjcyá dipívyema ĩjcyátuúbe.

⁹ Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú iyyáwá hallúri ácuúcunúúbé mújyú dsĩjívéityúúbe duurúvahĩjcyá téhdújtsomére. ¹⁰ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevjtsojte díbyé úmíwávú ĩmĩhmóúbáne díbyeke duurúváhi. Aamée íchahíwááné díbyé lliĩñévu iwájójcóné néehĩí:

¹¹ Pívyéébe múhá avyéjuube u ĩjcyaae ihdyu téhdújuco panévatúré ĩhtsútuube u ĩjcyaae u ávyejúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohĩjcyá páneerée u imillédú u ípívyéjtsonehĩjĩ dityájpiyé ĩjcyáábeke.

Ehdúu nehĩjcyáme.

5

Obééjáuúú néébeé

¹ Áhdurée ó ájtyumí diibye íavyéjú iyyáwá hallúri ácuúcunúúbé panéjcvaré cáátúvaháámí waajácuháámí éjécunúné ĩmiánéjcuéhójsiri. Áhaamĩ 7-neva wáúmĩñúmeiháámí ténéváu ejké múha ihdícyame téhaami ipááyútki. ² Ájyúu nĩjkyéjĩ múnáajpi ĩhtsútuube kéévánécoba néehĩí:

—¿A ĩjcyámé tsaate ĩmiáámé téhaami pááyúciyóme? ³ Tsá muurá tsáápiuba nĩjkyéjima ĩñújiri ĩjcyámedityú ĩmiáábé ĩjcyatú téhaami ipááyúúne éévéiyóme. Téhdure tsúúcajáa dsĩjívémédityú tsá tsáápiúbaré ĩjcyatúne. ⁴⁻⁵ Ehdúu díbye néeneri o táhĩjcyárónáa tsaapi diitye túkevjtsojtédityú oke néehĩí:

—Tahdíñe bóhoj. Muurá ĩjcyaae tsaapi Jodáá dohĩjba múnáajpi Dabíúúvúj tsĩméné múhaabe bájú oohĩbyédú ĩhtsútuube ĩjcyáabe. Aabe ihdyu óví téhaami paayúcu ĩmiáábée ĩjcyane úújétsoóbe.

⁶ Ehdúu oke díbye néerónáa teene ávyéjú iyyáwá únĩuri diitye túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piĩne ó ájtyumí obééjáuúú néébe ĩjyócunúúbeke. Áábekée boohówáné dityée idsĩjívétso díbyeke méénunéhji. Áábejtóóné 7-jtoova ĩjcyáábé hálluúúné téhdunéré 7-ua Pívyéébé Apííchó

7-nevádú nééne páneere ííñujívú wállómeííne náávé íjcyane. ⁷ Aabée diibye obééjáuúúú néébe íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbe éllevu ipyééne ujcú téhaami dííbyé ímiánéjúcúéhójtisiri íjcyaháámi. ⁸ Aabée téhaami újúcúúbe lliíhénú díitye 24-meva túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme míhmóubáhi. Aamée ítyujkévevu íjcyumúbáánema íjcyámedi téhdure óróihllóne. Áihllójí pañée tsanééré pácúúcu wahpécunú muhdú Píívyéébema dííbyeéjté meíhjuváné dííbyedívú úújetéhíjcyáne nááve. ⁹⁻¹⁰ Aamée dííbyeke idyúúruváné béhju majtsíjyú májtsívaju íllu nééhií:

Apáábyéré ímiáábé u íjcyabe ihdyu ú piivyété téhaami u pááyucúne. Úpée muurá múúha wájyuri u ícúbáhrámeííne ú dsíjivéhi. Aabée dítyujpácó u wáágóonej téeveri múúhake panévá íñújííne múnaa páhduvaré íhjuvámema ú ímbajchó ímí Píívyéébema muha meíjcyaki. Áánemáa múúhake u picyóó dííbyé avyéjúejte muha meíjcyaki. Áhdurée múúhake u picyóó llúúvájte muha meíjcyame dííbyeke meíícúveki. Aame muha meíjcyáá ávyéjujte ííñújiri.

Ehdúu nééju májtsíváme.

¹¹⁻¹² Áámekée o íítehíjcyánáa ávyetá mityámé níjkyéji múnaa eevératu íjcyame téhdure kéévánécoba íllu nééju májtsíváhi:

Obééjáuúúú néébeé ícúbáhrámeííbyé ihdyu tehjújuco panévatúré íhtsútuube íjcyabe pane wáájacúne. Áhdure tehjújuco dibye ávyejúúne. Áábeke ihdyu metsu maávyéjújtso dúúrúvamére.

Ehdúu nééju májtsíváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebó páábé íhdéejpi níjkyéjiri, ííñújiri, ííñújí pañe, nújpácó pañe, íjcyame íllu nééju májtsíváne:

Eene ávyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, obééjáuúúú néébeé, íjcyamútsí panévatúré íhtsútuújtétsí íjcyámútsikye ihdyu tehjújuco metsu maávyéjújtso dúúrúvaméré múíjyú níjkéváityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju ditye májtsíváné boone díitye 4-meva iyámédú nééme nééhií:

—Ehdu teene tehjújuco. Áánetúu díitye túkevéjtsojte ímíhmóubáne díityétsikye duurúváhi.

6

Waajácuháámi páyuuvéne

¹ Átsihdyúu o ííténáa tsúúca diibye Obééjáuúúú néébe teene waajácuháámi éjketa tujkénúene idyóváajcárone paayúcúhi. Áánaacáa ó lleebó chijchi múu íhjuvádú oke tsaapi díitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééneé:

—Éje, cáhawáá díhtécunuj. ² Ahdújucóo o íítécunúné dibye pááyúcuháámi pañe tsítsííbeúvú íjju hallúrí tsaapi tubóowama íjcyáábeke. Aabée íhtsútuube méénujcátsityu íjcyáábeke cháhiiwávú ditye ávohjácoobe péé méénujcátsivu tsíjtyeke ityáhjaki.

³ Ááne hallúvúéháámi éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúnáa idyé oke tsijpi díitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééhií:

—Éje, cáhawáá díhtécunuj. ⁴ Ahdújucóo o íítécunúné téhaami pañe tsijpi íju tújpáábyeúvú néébeke. Áábé hallúrí íjcyáábeke némeííne dibye páameere ííñújiri

míamúnaa íjcyámeke ityútávájtso ditye illííhyánújcatsíki. Áábedí ávyétá íhtsútú néené cávaájco.

⁵ Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú tsijpi oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju cúuvéébeúvú néébé hallúrí íjcyaaabe eevéjí ejécunúúbeke. ⁶ Áánácáa ó lleebó diitye 4-meva iyámédú nééméj piñétú tsaate nééene:

—Ícyooca tsájcoojí wákimyéí hallúvú tsáne áamuréjuco tríigo újcúmeíñe. Áánetu tsebáadá 3 áamuréjuco újcúmeíñe. Áánéllii tsáhájucóo múu íjyáacunúúcootú bíinójpácyoma dúúrúbajpácyó újcúyóneri.

⁷ Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nihñeéjpiyé oke nééhií:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ⁸ Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi iiju llíjcyáabeúvú néébé hallúrí Dsjívé imyémé íjcyáábeke. Áábe déjútú tsijpi tsáábe mémé ícúbáhaméi. Áámútsikyé némeíñé tsahdúnéécuéllé míamúnaa íñújiri íjcyámeke dityétsí idsíjívétso méénujcatsii, áyabaa, chemee, íjcyáneri. Áhdurée diityétsikye némeíñé iyámedi diityéké dityétsí idsíjívétso téhdure tsahdúnéécuélle.

⁹ Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúháámí pañe idyé ó ájtyumí Píívyéébe ícúvú waijí lliiñe díbyé ihjyúu íhvéjtsotómé ímí úwáábohíjcyáné hallútú ditye dsíjívétsoóméhjike. ¹⁰⁻¹¹ Áámé wajyámúúnee tsítsijáhjí íjcyame wáníjcyámeí kéévánécoba illuú:

—Ávyéjuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyaaabe muhdú u néhdújuco u méénúúbeke uke muha menéé çmúijyú íñújiri íjcyame míamúnaa múúhakyé dsíjívétsoámeke téené hallútú u ícúbáhraíñe? Áánélliihyéé diityéké némeíñé diityékéé idsíjívétsoódú téhdure íñahbémú Críjtó ícúve múnáake dityéi dsíjívétsoóné ditye ityéhmekei.

¹² Áané hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúháámí pañe ó ájtyumí ávyétá íhnáó íñújii váúmeíñé tujkéveri cóójíejpi nuhba cúúvenúné ávyeta kímóóvé wajyámuj cúúvédu. Áánetúu péjcoejpi tújpacýóduréjuco íjcyane.

¹³ Áánácáa míicuru dojco íñújivú ehne múúne higyééráhe néévá tsijpané kiijyébari dójcodu. ¹⁴ Áijyúu caame íevehóowá pevétsiyéjuco ehne múúne waajacuháámí mepívyoácódu. Áhdurée cáméwajúnema móóáj piñe íjcyáhbaújí íñé tsiéllévuréjuco. ¹⁵ Áijyúu pámeere míamúnaa íñújiri íjcyame ávyéjutee, ehnéva múnaa, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume páátánúmeí néwáyúcobáné raahóvú wáhyejúné pañévu. ¹⁶ Aamée teene néwáyúcobáneke, cáméwajúneke, nééhií:

—Múúhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú ijjáwá hallúrí ácuúcunúúbé múúhake íajtyumítuki, áhdure Obééjáuúdu néébe múúhadi ícúbáhraíyóné íhdétu.

¹⁷ Muurá tsúúca múúhadívú ícúbáhaméi wajtsí múha áábúcuítýuróne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o ííte.

7

1 Átsihdyúu idyé tsiíŋe naavédú néené pañe ó ájtyumí 4-meva nįjkyéji múnaa íŋŋújiri patsíhjavári įjyóújcatyemeke. Téhmehįjcyámée íŋŋúji, móañee, bájunee, įjcyane kįjyeba ivááútuki. Áámekée némeiŋé íŋŋújima nųjpacyo ditye ityútávajtsoki. 2 Áronáacáa tsįjpi diityédityú nuhba tsáhįcyánęcutu Píivýéébe mémé cáátúnúmeiŋema tsáabe néé kéévánęcoba: 3—Métútávajtsođiŋéi íŋŋúji, móañee, bájunee, įjcyane Píivýéébe ićúve múnaá úmicóónetu dífbye mémé mepįcyóótúné hajchóta.

4-8 Aanée oke tsaate néé 12 dohįba múnaa įjraéemú įjcyámédityú 144,000-mevá úmicóónetu teene Píivýéébe mémé tsúúca pįcyámeiŋe: Jodáá dohįbatu 12,000-mevaa, Robée dohįbatu 12,000-mevaa, Gáá dohįbatu 12,000-mevaa, Atsée dohįbatu 12,000-mevaa, Netarí dohįbatu 12,000-mevaa, Manatsée dohįbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohįbatu 12,000-mevaa, Reví dohįbatu 12,000-mevaa, Itsacáá dohįbatu 12,000-mevaa, Tsaboróó dohįbatu 12,000-mevaa, Jotsée dohįbatu 12,000-mevaa, Bejamí dohįbatu 12,000-mevaa, ehdu.

Tsítsįjáhjima įjcyame

9-10 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tétsihyi diilbye įavyéjú įjyáwá hallúri ácuúacunúbee, Obéejáuúúú néébeé, įjcyámútsi úmįwari ávyétá mityáné mįamúnaa eevératu panévá iŋŋújine múnaa įjcyame páhduvaré įhyjývameke. Áámé wajyámúnée tsítsįjáhjįvú néeme wájjuuhóónema įjcyame kéévánęcoba néehi:

Muurá pajtyéteju tsáá įavyéjú įjyáwá hallúri ácuúacunúbee, Obéejáuúúú néébeé, įjcyámútsidityu.

11-12 Téhdurée idyé tétsihyi diitye túkevéjtsojtémá 4-meva iyámédú nééměj piine pámeere nįjkyéji múnaa įjcyame imįhmóúbáne Píivýéébeke dúúruvámé néehi:

Tehdújucu ihdyu Mépiivýéébe mújįyú nįjkéváityuube panéváturé įhtsútuube ávyéjuube įjcyabe pane wáajacúne. Áábeke ihdyu metsu maávýéjútso dúúruvámére. Ehdu teéne.

Ehdúu nééme nįjkyéji múnaa.

13 Áánáacáa tsaapi túkevéjtsojtédityú oke néehi:

—¿Aca aatype eene tsítsįjáhjima įjcyámeke ú waajácú kiátú ditye tsááneé?

14 Áánéllihyée o néehi:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, u ihdyu ú waajácú diityéke.

Áánéllihyée oke neébe:

—Įjtyée imįbaavyé Obéejáuúúú néébe tújpácýó wágóóóvénej tééveri. Aamée ávyétá imnáhó néené ićúbáhraméi íŋŋújiri įjcyánetu pajtyéhi. 15 Áánéllii įcyooca Píivýéébema įjcyame dífbyeke ićúvehįjcyámeke iŋé imįjyaú pįcyóobe. 16 Aame tsáhájucu mújįyú ájyabáavatęityúne. Téhdure tsáhájucu ditye áđópįvyenųityúne. Tsáhájucu mújįyú nuhba diityéké aŋúityúne. 17 Muurá ávyéjú įjyáwá úniri įjcyabe diityé tehmeébe Obéejáuúúú néébe tsaimíyé diityéké túkevéjtsómé iŋé imįjyaú įjcyáhi. Áámédityú Píivýéébe kímóóve wáagoómé tsá iŋneri kímoovéjucóóúne. Ehdúu oke túkevéjtsojtédityú tsaapi néé naavédú néene o ićené pañe.

8

Nihñéeháámíré waajcúháámí páyuuvéne

¹ Ájyúu idyé nihñéeháámí éjketaré idyóváajcároné diibye Obééjáuúúú néébe pááyúúháámí pañe ó iité nįjkyeji dáilhañéręjuco İjcyane wahájchotáwu. ² Áánáacáa ó ájtyumí 7-meva nįjkyéji múnaa İtyujkėvevu rojrócoónema İjcyame Píıvyéébe úmıwari İjcyámeke. ³ Áánetúu tsaapi díıbyé İcúvé waijıı úniúúv İjyócuuvéva díıbyejté díıbyema İhjuvahıjcyáne náávé mıtyane pácuúcu óóróıhlló pañe İjcyánema teene icyóvájtsóneri díıbyeke İııcúveki. ⁴ Aanée teene pácuúcu dibye cóvájtsóne ójtsó úújeté Píıvyéébedıvu. ⁵ Átsihyúu díıbyeke İııcúvéjıtu teene llıyıhlló pañévu cújúwayúúhá újcyane dibye İıñújı hallúvu wááónemáyé apıchówu chıjchımuba ‘rorıhróri’ dóvájaavéhi.

Rojrócoóné llıjchúmeıñe

⁶ Áánáacáa diıte 7-meva nįjkyéji múnaa tsúuca İmıbájkımyeı İrojrócoóné llıjchuki.

⁷ Aanée tujkénú tsaapi İrojróco llıjchúné tujkéveri cújúwama tújpacyo úmevané páwahji nééne dójcoóneri tsaıhdúnéecuéllé İıñjıı áııvyé bájúnemájıuco.

⁸ Ááne boonétúu idyé tsıjpi İrojróco llıjchúné tujkéveri cámeıhbáuıcobádú nééne pééteıcunúné móóá pañévu áákıtyéne nųjpacyo tsaıhdúnéecuéllé píıvyetétsó tújpacyoıvuręjuco. ⁹ Áánerıı tsaıhdúnéecuéllé téjpacyo pañe İjcyame dsıjıvéhi. Áıhdurée tsaıhdúnéecuéllé téjpacyorı úllénęjı cıjúwamııne wágóoovéhi.

¹⁰⁻¹¹ Ááne boonétúu idyé tsıjpi İrojróco llıjchúné tujkéveri nįjkyéjıtu ‘Paapáwa’ némeıñe mııcırúwáıba áákıtyé pééteıcunúıberé páneere téhiñe pañévu. Áánerıı tsaıhdúnéecuéllé nųjpacyo páapañıjpacyo mıtyame mıámúnaa íadóne dsıjıvéhi.

¹² Ááne boonétúu idyé tsıjpi İrojróco llıjchúné tujkéveri nuıba cójıjejpiı, péjcoıejpiı, mııcúruu, İjcyame tsaıhdúnéecuéllé áabatémé tsá İmı ájchújııcootúne.

¹³ Ájyúu méwaaıjıdú néébe İévéhóowari wáııpeebe kéévánécoba nééhiı:

—ıMáıdaátsoju İhıdu İıñújı hallúrı İjcyáne mıámúnáake tene pájtyeıñe niñéejtéré 3-meva nįjkyéji múnaa İrojrócoóné llıjchúıcoóı!

9

¹ Ároné illúııwuúree tsúuca tsıjpi İrojróco llıjchúné tujkéveri mııcúruwa nįjkyéjıtu İıñjııvú áákıtyé wáhyęjııcoba ávyéta pañe néhejı watájco İpááyúııcuki.

² Abábe téhejııcoba pááyúıınetu mıtyane ójtsó İjchııvyé ehne mıúne wájcyoha pééteıne ójtsodu. Aanée cójıjejpiı nuıııbake wátajco cıúvénécóbaıvuręjuco.

³ Aanée teene ójtsó pañétú tséreemu cájtıme tsúııaavé páneere İıñıjırı óóvımu núúodu mıámúnáake İñúúoki. ⁴⁻⁵ Áámekeé némeıñe apááımyekéré Píıvyéébe mémé İúııcóónetu İjcyátúııeke díıte İcúbáııra 5 nuııbává hajchótá diııtyéké dsıjıvétsotúııere. Téıııdureé diııtyéké némeıñe İıñıjırı páneere úııehéénema bııtsóııháñe İjcyane díıte İcúbáıırátuki.

⁶ Ehdu tene pájtyéıcooca mıámúnáa İdsıjıvéıyóneri İjııacınúııróııe tsá dsıjıvéıtyúııe.

⁷ Aamée diıte tséreemu panęjuco mıámúnáá huıııınedú İııyúııııne nééııe óóroıı chahııwanédú néénema İjcyame tsúuca İjcyátıııııvyé ehne

múúne méénujcatsíllii íjumu íjcyátsíiivyédu. ⁸ Áámé níwacóóné walléémú níwacóóné hajchónéhjí íjcyámé ihwájíné bájú oohíbyécobá ihwájínédu. ⁹ Ááméj píujínéé úwáñé miihónédú néénevu wátájcámeímyé wáhpene ihjyúvá apíichówu éhne múúne méénujcatsívu íjchíemííné íjumu líicyuhcóné íhjuváu. ¹⁰ Áámé nuówáánéé oóvímu nuówaanédú téeneri ditye míamúnáake tsáhojtsí nuhbáva hajchótá ícúbáhrañe. ¹¹ Áámé avyéjuubée íjcyaaabe téhdure wáhyéjúcoba ávyéta pañé néhejú avyéjuube íjcyáábe mémé heeberéomú íhjuýrí Abadó. Áánetúu gríéégómú íhjuýrí Aporió ‘tútavájtso múnáajpi’ nééiyóne.

¹² Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe ícúbáhraméí pájtyene. Áronáacáa némeíñé tsiíñéí míñéecu íjcyane.

¹³⁻¹⁴ Átsihdyúu idyé tsiíñe téhaamí pañe tsijpi diitye níjkyéji múnáadítýú írojrócó líjchúné tujkéveri Píívyéébé ícúvúé waijí oóroto méénúmeíjí hallúrí ócájij toónédú néénéj píinetú tsaapi dííbyeke néehíí:

—Tsiñáacó aatye 4-meva naavémuke eene Eoparáátej tééhí únútu dóhjívámeke. ¹⁵ Ahdújucóo díbye tsiñáacómé tsahdúnéécúellé míamúnáake dsíjívetsóné ímichíi ihdyu téijyú wáabyutájucó pícyámeímye. ¹⁶ Áijyúu némeíñé diityé tsodáhómú íjímudi úlleme 200 millóóné íjcyane.

¹⁷ Ááméj píujíinetúu ímyéenujcatsí miihóné chíajcatyé páhduvaré némiíhójí tújpámíhójíúvu, líjcyámíhójíúvu, ajtyúvámíhójíúvu, íjcyane. ¹⁸ Áánetúu diitye íjímú níwáúúné bájú oohímé níwáúúnédú néémé íhjuháñetu cúújuwaa, ojtsóo, atsóóperee, íjcyane íjchívyéneri tsiíñe mítyane míamúnáa dsíjívé tsahdúnéécúelle. ¹⁹ Muhdú íhjáa íhjuháñema íbówaañe ííímyémú níwáúúnédú nééneri míamúnáake líihyánuhíjcyáme.

²⁰ Áronáacáa dsíjívétumé tsá ímityúné ímyéenuhíjcyané íhvéjtsotúne. Tsáháa ditye naavémuke icyáánívahíjcyané íhvéjtsotúne. Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú íbóhíúbamáyé íjcyátúmeke oóroto, úwááñéwatu, nééwáyutu, úméhetu, méénúmeímyéhjike icyáánívahíjcyane. ²¹ Áhdurée tsá ditye íhvéjtsotú ídsíjívétsócatsíhíjcyáne, iwáábyénúcatsíhíjcyáne, íhdícyámema idyómácócatsíhíjcyáne, íñánícyatsíhíjcyáne. Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe.

10

Níjkyéji múnáajpi waajácúháámima íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé tsiíñe naavédú nééne pañe ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi íhýallútu tuuhi cápátsíucunúúbé ojtsó pañe cáámetu nítyéébeke. Áábe húmíí ajchúnúu cóójíejpi nuhba ájchúncunúdu. Áánetúu íjcyúbaacú peetécnúú cúújuwa péetécnúdu. ² Aabée waajácúháámíwu wájhítúcnúuháámí éjécunúúbé ímiánéjcéjtúhá túvaúcnúu móóatu. Áánetúu nánííjéjcéjtúhá túvaúcnúúbé ííñújitu. ³ Aabée éhne múúne bajú oohíbyécoba íhjuváuú ávyétá íhnáho íhjuvúné tujkéveri 7-meva chíjchimu íhjuvúvá ávyétá íhnáho. ⁴ Aanée ditye muhdú nééne o cáátúnúiyónáa tsaapi oke cáámetu néehíí:

—Caatúnudí ditye íhjuvúváne. Téhdure muucá dúúbállédí teéne.

⁵ Ááné boonétúu dílbye níjkyéji múnáajpi eenée móóama ííñújitu táríwájauúcnúúbé ímiánéjcéhójtsí cáámevu íhbúcuhi. ⁶ Áánemáa mújyú

dsíjívéityuube páneere íévéhóowari íjcyánéhjima ííñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyanéhjí ípívyéjtsóobe mémeri neébe:

—Ímiááné tsúuca páneere níjkéváiñe éévé úújetéhi. ⁷ Muurá 7-meva níjkyéji múnaa íjcyámedítýú nihñéejpíyé írojrócó lljchúcúcooca páneere illuréjuco níjkéváiñe Píívyéébé múha wáájácutúné íhjúyú uubálle múnáake néhdújuco. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi eené móóama ííñújitu tárívájaúcunúúbe.

⁸ Áánetúu cáámetu óoma íhjúyúvaabe tsiíñe oke neéhií:

—Aadi níjkyéji múnáajpi eene móóama ííñújitu tárívájaúcunúúbedítýú éhaami waajácúháámíwu duúcu. ⁹ Ahdújúcoo o péene o táúmeíñe téhaamíwu dííbyeke. Áánéllihyéé oke neébe:

—Áju, májcho téhaami. Muurá u májchone iimúwu néérone díhbaú pañévu páápáñuúhi.

¹⁰ Ahdújúcoo o újcúháámíwu o májchone ímiááné iimúwu néérone táhbaú pañévu páápáñuúhi. ¹¹ Átsihvúu oke neébe:

—Íjcyanéi díhyallúrí tsiíñe pámeere míamúnáake u úúballeíñe ñná díityéké pájtyeíñe panévá íñújíne múnaa páhduvaré íhjúyúvameke pámeere íavyéjútémájuco.

11

Míityétsi uubálle múnáajtétsi

¹ Ehdúu oke íñéené boonétu eevéivu oke íajcúne neébe:

—Íiíyi dehveté Píívyéébé duurúvájama dííbyé ícúvé wáiji. Áhdure ú éévéé múhdúmevá tééjari dííbyeke dúúrúvahíjcyámeke. ² Áánetu ihdyu tééjá llahájtsí tsúuca tsiíñe ííñuji múnáá hójtsí pañe íjcyane tsá u éévéityúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Píívyéébé cóomiyi íjcyame técoomi tútávájtsóohi. ³ Áijyu ó wáalloo míityétsi kímóóvé wajyámuma íjcyamútsi táuubállé méénúímútsikyé díityétsi tamyémeri 1,260 coojívá hajchótá íúúballe ñná pájtyeíñe. Ehdúu oke neebe cáámetu óoma íhjúyúvaabe.

⁴ Aane díityétsi íjcyane neéiyóné eene páné ííñují avyéjuubéré Píívyéébe íjcyáábé úmíwari orívohéécuma míñéécú peete íjcyane. ⁵ Áámútsikyé múnáájtsorómeke dsíjívétsóimútsi cúújuwa díityé hallúvú írípiácóneri. ⁶ Ehdu ñná pájtyeíñe íúúbálléne hajchótá nééimútsi tene íállétuki. Téhdure nújpacyo tújpacyóvuréjuco díityétsi píívyetétsoíñe ííñújiri íjcyámeke páhduvaré nééne chémeháñeri íchémétsoki.

⁷ Áronáa teene íúúbállehíjcyané díityétsi níjkévácooca iyáábécobádú néébe teene wáhyéjúcóbá déjúcotu íjchíívyeebe díityétsima imyéénújcátsímútsikyé dsíjívétsóohi. ⁸ Áámútsi ítemehóócú dómájcórátúné ícyahíjcyaa íhtsútu cóomí Máavyéjuubé wátýétyécúmeicyóomí uulléjjitóné pñe técoomiyé Tsodóoma, Ejíhto, némeícóomí pañe. ⁹ Áhóócuúvuke pápíhchúúj coojíváj pñínévújuco panévá íñújíne múnaa íthéhíjcyáhóócuke tsá múha ímílléityú tsaate cúúne. ¹⁰ Aame ávyeta tééneri ímíjyúúvéne iwáñéhjíváténé pañe tsíeméhéjívú bohbanújcátsíhi. Ehdu ímíjyúúveímyé íjyévéhreváa díityétsi díityéké Píívyéébe íhju íúwáábóneri pátsáricyohíjcyánéllíihye.

11 Áronáa téhdune 3 coojíváj piinévú Píivýéébe tsiíne diityétsikye bóhítsómútsikye iájtýúmíne míamúnaa ávyetá ihnáhó illítýeéhi. 12 Áamútsikye tsaapi cáámetu kéévánécoba neéhi:

—Métsa illevu. Áhdújuco diityétsí pééiíne cáámevu ojtsó pañevú ímunáá diityétsikye íténáaaca. 13 Áijyu ávyetá ihnáhó ííñuji vááúmeíñeri técoomítýú tsátsii jááhañe cáhvyábáneri 7,000-meva míamúnaa dsíjiveéhi. Áaneri cóejte ávyetá ihnáhó illítýeéne Píivýéébe níjkyéjiri íjcyáábeke ávyéjútsoóhi.

14 Ehdú míijýúcújuco ícúbáhrameí pájtyeíñe. Áronáa íjcyanéi tsiíne ícúiyé téené boonétú pájtyeíñe.

Níhñéejpýé írojróco llíjchune

15 Aanée nihñéejpýé níjkyéji múnáajpi írojróco llíjchúné tujkéveri cáámetu tsaate kéévánécoba neéhi:

Naavéné avyéjú ííñújiri íjcyaróné Mépiivýééberéjuco cáávacúné iyéjuco Críjtoma iávyéjuutéki. Ááberéjuco tééji avyéjuube íjcyaiñé múijýú níjkéváityúne.

16-18 Áanáacáa 24-meva túkevítsojte Píivýéébe úmíwari íavyéjú ijyáwááné hallúri ácújcatýémé díbyé líiñévú ímíhmoúbáne díbyeke dúúrúvámé neéhi:

Tehdújuco Ávyéjuube Píivýéébe íhtsútuube íjcyaduré u ícyahíjcyaae díihnáhoru u ávyéjuuténe. Aabe ííñújiri íjcyané míamúnaa úhdivu cááyóbahíjcyámeke u ícúbáhráiñe ééve úújetéhi. Áhdure tsúúca dsíjivejúcoóromema muhdúhjáa ditye ícyahíjcyané u ímbájchoíñe ééve úújetéhi. Aabe díicúve múnáa íhtsújtýmáye ídáátsojte uke íavyejuúlléne ímí díwákimyéi méénuhíjcyámeke téene áhdovu ú ájcuúhi. Áanetu íllure ííñújiri míamúnáake tútávátsohíjcyámedi ú ícúbáhraáhi.

19 Ehdúu Píivýéébeke ditye dúúrúvánaa níjkyéjiri íjcyaja díbyé duúrúvaja páyúcúúvéne pañe ó ájtyumí díbyé pityájcoju téhbá pañe íjcyané cajóonaba. Áanáacáa chíjchímuba dówájaavéné ávyeta ‘roríhróri’ néenáa ííñuji vááúmeíhi. Áhdurée mítyane níjpacýowááné dojcohi.

12

Wálleemútsí ápícho nééne iyáábema

1-2 Áané boonétúu idýe tsiíne muhdú tene pájtyeíñe uubállé ó ájtyumíhi: Tsáápiíllé ééválle íévéhoowávú óhdivu bóhówaavé cóójiejpí núhba ájchúdú íwajýmú neéllé. Aallée péjcoejpi núhbá hallúri íjyóocunúllé चाहíwá 12-meva mícúru. Aallée ihjýucunúhíjcyá íavyéneri. 3 Áanáacáa idýe apíchówu níhbácobádú néébe tújpáábyécoba bóhówaavéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyánetu íchahíwááné ávójcatýeíhi. Áánétúu íjtyóóne 10-jtoova. 4 Aabée íbówari tsahtúnéécúellé mícúruke wájojcó ííñújí hallúvu. Átsihdýu íjyóocúúvetéébe dílle eenée ítsímáváiñeri íjcyállé úniúvú dílle tsímávátsike idýoókí. 5 Áanáacáa tsúúca tsímáváalle wájpíwúuke páné íñújíñe avyéjuube íhtsútuube íjcyáiíbyeke. Áábekée Píivýéébe íavyéjuvu ujcú díbye díbyemáyéjuco íjcyaki. 6 Áané boonée tsíju úmívá íñéubará píivýétúné íñújívu tsátsii Píivýéébe díllema íhdénútsihvu. Átsihyí íjcyálleke díbyere tehme 1,260 coojívá hajchóta.

7 Áané boonée níjkyéjiri níjkyéji múnáá avyējuube Migyééré ihyájkímuma diibye apíichówu níhábocobádú néébe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema méénújcatsíhi. 8-9 Aabée Migyééré díibyeke ityáhjáne waagóó tétshidyu ííñújí hallúvú pámeere ihyájkímumájuco éhnéhjáa éjjuuvú ííñimyédí míamúnáake títávátsohíjcyaaabe Naavéneke.

10 Áané boonétú tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba néehí:

—Tsúuca Píivyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íavyéjéjtéké pájtyetétsoíñe éévé újjetéhi. Muuráhjáa Ílli Crijtoke pícyoobe tééné avyējuube díbye íjcyaki. Aane tsúuca díibyeke díibyé cahcújtso múnáá hallúvú pájjuuvaré cójihajchótá pécohajchótá álliúúnuhíjcyaaabe wágóoovéjucóó níjkyéjitu. 11 Diibyéé tsúuca táhjátsámeí Obééjáuudú néébe tujpácyó wágóóóveneri. Aané díibye Obééjáuudú néébe uwááboju cáhcujtsómé téhdure tsúuca díibyeke tahjáhi. Áánéllihyéé tsá ditye ílityétú idsíjívéíñeri. 12 Ahdícyane méimíjyúú pámeere níjkyéjiri íjcyame. Áánetu ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ííñújiri íjcyámeke. Muurá tsúuca Naavéné wahájchotaréjucu íumíwa íjcyane iwáájácúne ávyétá íhnáhó icyáyobáávaténe nihñéréjucu míamúnáadi ícúbáhraíñe. Ehdúu tsaapi kéévánécoba néé níjkyéjitu.

13 Aabée díibye níhábocobádú néébe tsúuca ííñujívú iwágóóóvénéé iwáájácúne imíllera eené wájpíwúuke tsímáválleke idsíjívetsóne. 14 Áronáacáa Píivyéébere nééjuri méwáájí núwábocobádú nééne dííllédítú íjcyáneri wááménelle ípyée íjcyahíjcyáhullévú íñeubará píivyéúné ííñujivu tsiíñe ííñimyédíjéjucu díbye díílleke ipátsáríjcyótuki. Aallé 3 píjcyábáj pñnévú téhulle íjcyálleke díibye Píivyéébe téhmejíjyáhi. 15 Áánéllihyéé idyé díibye níhábocobádú néébe díibye ííñimye íjcyaaabe ílímútuñjácó nújpacyo páneere icyáájávetsóneri díílleke ímájcánútsóroki. 16 Áronáacáa ííñují wácaavéné nújpacyo adúúhí. 17-18 Áánetú awáá éhnííñevu dííllédívú icyáyobáávaténe díílle hájkímumáyéjucu díbye méénújcatsíñe Jetsocrijtó uwááboju tsaimíyé úravyéme Píivyéébe taúhbaju néhdújucu ícyahíjcyámema.

13

Ápíchó nééné iyáábemútsícyobácu

1 Átsihdyúu móóá únúvú díbye íjyocúúvetenáa téémó pañétú apíichówu nééné iyáábécoba íjchívyéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyáúhjítu nehniwu Píivyéébedítú íhjuvané caatúváhi. Áánetú íjtyóóne 10-jtoova íjcyánetu íchahíwááne. 2 Aabée báju oohíbyécobádú néébéj tuháañe báju íjúj tuháañédú néébe íhju apíichówu. Áábekée díibye níhábocobádú néébe pícyóó ávyējuube díbye íjcyaki. 3 Áábé níwaúúnetú tsaui tsaate cáváájcou dsíjívéro tsiíñe bóhíneri panévá íñújíne múnáa mítyane iúllévénúne díibyeke ávyéjujtsóhi. 4 Áhdurée díibye níhábocobádú néébeke ávyéjujtsómé díbye iyáábécóbake ávyéjuutésónéllíhí. Áánemáa díibye iyáábécobadítú néémeé:

—¿Aca íhya íjcyaaabe tsaapi áadídívú újjetéébe? Tsáhábá muurá múha íjcyatú díibyeke táhjáiyóme.

5-7 Áábekée díibye níhábocobádú néébe pícyóó díbye ííñújí avyējuube íjcyá 42 nuhbáva hajchóta. Áánemáa táúhbaabe díbye ímityúné Píivyéébedítú íhjuvaki. Ahdújucóo ávyéta néhni díbye íhjuvané díibyedítuyuu, díibyé

duurúvájatuu, nĩjkyéjiri ĩjcyámedĩyuu, ĩjcyane. Áánemáa dífbyejtema imyéénújcatsĩmyeke táhjaábe. Áábé hójtsĩ pañéé pámeere páné ĩñũjĩne múnáa páhduváré ĩhjuvámé. ⁸ Aamée pámeere dífbyeke ávyéjũtsó dúúrúvamé. Áánetúu apáámyéré tsá dífbyeke ávyéjũtsotú ĩñũjĩĩkyéé ĩpĩvyéévéetúné ĩhdéjuco ĩdsĩjĩveĩñé pĩtyájcámeĩbyé Obééjáuúúú néébedi ĩjcyáháámitu imyémeháñé ĩjcyame. ⁹ Aane ĩhdyu óvĩ ĩmĩááné ĩléébome cahcũjtsóhi. ¹⁰ Muurá tsĩjtyeke cúvéhoojánúmeke téhdure cuvéhoojánúmye. Tsĩjtyeke dsĩjĩvétsómeke idyé dsĩjĩvétsóĩmye. Ahdĩcyane tsúúca Pĩvyéébeéjé ĩjcyame múu ĩmĩñéúvú dífbyeke ĩcyáhcũjtsóne ehdu nééronéjĩ aabúúhi.

¹¹ Átsĩhdyúu idyé ó ájtyumĩ tsĩjpi iyáábécoba ĩñũjĩ pañétú ĩchĩvyéné obééjáuúuj tódú ĩjtyóócu néébeé. Aabéé ĩhjuvává ávyétá apĩchó nĩhábocobádúu néébe ĩhjuvádu. ¹² Aabéé ĩhtsútuube éhnéé tsau ĩhñĩwau cávájácámeú tsiĩñé bóhĩibe iyáábécoba ĩhtsútuube ĩjcyadu. Aanéé diĩbye obééjáuúuj tódú ĩjtyóócu néébe táuhbá pámeere mĩámúnáa ĩñũjĩri ĩjcyámeke ditye diĩbye eenéé ĩhñĩwau tsau cávájácámeú tsiĩñé bóhĩibeke idyúúrúvaki. ¹³⁻¹⁴ Áánemáa dífbyé úmĩwávú méénuráĩtyuróné méénuhĩjcyáabe. Aabéé mĩámúnáa ĩténeryé cáámetu nĩityétsó cúújuwa ĩñũjĩvu. Áánerĩ mĩámúnáake iállĩñé táuhbaabe ditye diĩbye ĩhñĩwáuúu cávájácámeú tsiĩñé bóhĩĩuma ĩjcyáábé nĩjcyota imyéénuki. ¹⁵ Ahdũjucóo ditye nĩjcyóné pañéúvú díbye ĩhñáhoori ĩbóhĩ pĩcyoobe ĩhjuváváhi. Áánemáa neebe pámeere múhdumé diĩbye nĩjcyotáábeke dúúrúvatúmeke ĩdsĩjĩvétsóĩñé. ¹⁶ Téhdurée táuhbaabe pámeere idáátsojte tsĩjtyé hójtsĩ pañé ĩjcyamee, tsĩjtyé hójtsĩ pañé ĩjcyatúmee, ĩhtsutúmé éhnéva múnáa, ĩjcyámeke íumicóónetu ĩmĩánéjucúéhojtsĩjĩubatu dífbye mémé ĩjcyaki. ¹⁷ Áĩjyúu teene dífbye mémema ĩjcyatúmé tsá pĩvyetétú ĩná ĩñáhĩhenúne. Apáámyéréé dífbye mémema, dífbyé nóómerómá, ĩjcyame piĩvyetéé tsíméné ĩñáhĩhenúne.

¹⁸ Aanéé dífbyé nóómero 666 ĩjcyane ĩhdyu óvĩ wájácúnejcúmé waajácú ĩmichi cáábyé nóómero teene ĩjcyane, ĩná nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

¹ Átsĩhdyúu idyé ó ájtyumĩ Obééjáuúúú néébe Tsióó caméwájú hallurĩ ĩjyóocunúúbeke. Áábemáa 144,000-meva mĩámúnáa ĩjcyámé úmicóónetu dífbye mémema Cááni mémé caatúváhi. ² Áánáacáa nĩjkyéjĩtu tsane ĩhjuvává éhne múu teehĩ nĩvácunúné ĩhjuvádu. Áhdurée ó ĩleebó chĩjchi ĩhjuvádu. Áronáacáa botsĩ ĩmĩñéúvú ó ĩleebó éhne múu cúmubáané ditye áámune ĩhjuvádú tene ĩhjuvávane. ³⁻⁴ Áánáacáa Pĩvyéébe ĩavyéjú ĩjyáwá hallurĩ ĩjcyáábé únĩuri 4-meva iyámédú néémema túkevjtsojte ĩjcyámé úmĩwari diĩtye 144,000-meva ĩjcyame májtsivá béhju májtsĩjyu. Aajúu tsá múha tsĩjtye piĩvyetétú ĩmájtsiváne. Apáámyéréé tsúúca Pĩvyéébe újcume tsaimiyé Obééjáuúúú néébeke úraavyémé ĩmityúné méénújucootúmé piĩvyetéé teeju ĩmájtsiváne. Muuráhjáa dífbyej tééveri ĩñũjĩri ĩjcyané mĩámúnáadĩtyú tsúúca pájtyetémeke Cááni Pĩvyéébeema ĩmĩ ĩjtsúcunúmútsĩ tehújuco ĩmĩá ĩcúvédu. ⁵ Aamée tsá állĩuutúne. Áhdurée tsá ditye ĩnerĩ néétsámeĩtyúne.

Nĩjkyéjĩ múnáa úúballéne

⁶ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi íévéhóowari wáhpéébeke. Aabée panéva iñújine múnáa páhdúvare íhyúvameke ímiáájú pajtyéteju mújyú níjkéváityúne úwaabóhi. ⁷ Aabée kéévánécoba néehíi:

—Píivyéébeke ímiñeúvú mecáhcújtsóne máávyejújto. Muurá tsúuca míamúnáa muhdú icyahíjcyané diityémá díbye ímbájchóíne éévé úújetéhi. Ahdícyane dííbyeke méduurúvá páneereé íévéhóowari íjcyánéhjima íñúji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

⁸ Aané boonée idyé tsijpi bóhówááveebe néehíi:

—Tsúuca Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wágóoové panéva iñújine múnáake técoomí múnáa ímityúnejcúvúre íbúwátsohíjcyané déjúcotu.

⁹⁻¹¹ Átsi ehóowari íjcyánéhjima íñúji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdyúu idyé tsijpi bóhówááveebe téhdure kéévánécoba néehíi:

—Téhdure pámeere múhdumé dílbye iyáábécóbama íñíjcyota dúurúvahíjcyámé úmicóonetu, íhyójtsineúbatu, dílbye mémé cáátúnútsámeímyedívú Píivyéébe ávyetá íhnáhó icyáyobáávaténe cúújuwa atsóoperemá pééetecunúwá pañevú diityéké waagóóhi. Aame ícúbáhráméíi mújyú níjkéváityúne Obééjáwuúdu néébema níjkyéji múnáa íjcyámé úmíwávu. Aane dítye tééwá pañe ícúbáhráméíne ójtsó tsá mújyú níjkéváityúne.

¹² Áané íhdétú múu pámeere íne múhdumé tsúuca Píivyéébejté íjcyame dílbyé taúhbaru néhdu icyahíjcyámé ímiñeúvú Jetsóoke úravýé panévaré mávaríjchojúúné íáábúcnema.

¹³ Átsihdyúu idyé tsaapi oke níjkyéjitu néehíi:

—Íllu néene caatúnu: “Maímijyu ihdyu diitye Ávyéjuube Jetsocríjtoke cáhcujtsómé dsíjivémé íjcyanej. Muurá Píivyéébe Apííchó néé íwákimyéityu dítye wáyééevéne. Áané wákimyéí ímí diityémá níjkéváhi.”

Íñújiri íjcyame újcúmeíne

¹⁴ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí íévéhóowari tsítsíwu néene ójtsó hallúri tsaapi míamúnáajpídyú néebe ácuúcnúúbeke. Aabée imíwu óóro चाहíwama íjcyaaabe ejécunú tshjíváwu néewa nñtsúwa. ¹⁵ Áanáacáa tsijpi níjkyéji múnáajpi Píivyéébe dúurúvájá pañétú íjchíivyeebe kéévánécoba dílbyeke néehíi:

—Tsúuca íñújiri bajtsóháñe íjcyane keeméhi. Aaneaajpídyú néebe ácuúcnúúbeke. Aabée imíwu óóro चाहíwama íjcyaaabe ejécunú tshjív ílluréjuco wáhdáhinúne daahívetso. Tsúuca teene u áahívétsóíne éévé úújetéhi.

¹⁶ Ahdújucóo díbye íwáhdáhinúne áahívétsóne.

¹⁷ Áané boonée idyé tsijpi Píivyéébe duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétú íjchíivýe téhdure tshjíváwu néewa nñtsúwá ejécunu. ¹⁸ Áábekée tsijpi cúújúwá tehmeébe Píivyéébe ícúvé wájí íjcyátsihdyu tsáábe kéévánécoba néehíi:

—Tsúuca óóva néévá naamé íñújiri. Aane ílluréjuco péene daahívétsóte.

¹⁹ Ahdújucóo díbye ipyéene újcune wáojcóné téene dotsúhcúihcyú pañevú muhdú Píivyéébe ímityúmedívú icyáyobáávaténe diityéké ícúbáhráméíne nááve.

²⁰ Ahdújucóo díbye míamúnáake Jerotsarée tsíéllevúre ícúbáhrámé tujpácýó caajávé tétsii íjumu íjcyámé íhyúháñe tujkévevu 300 kíróómetró hajchótá íñújí hallúri.

15

Nihñéenére 7-neva ícúbáhráméí íjcyane

1 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiíñe apíichówu néene íévéhóówari. 7-meváa níjkyéji múnaa bóhówaave Píívyéébe icyáyobáávaténe nihñéere míamúnáadi páhduváre ícúbáhráíñéhjima tsáámeé.

2 Áhdurée ó ájtyumí ehne múne tsane nújpacyo ávyeta 'rauráú' néhdu neéne pañétú cúújuwa péétécunúne. Áané úníurí diiye iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyatúme téhdure dííbye mémema íjcyatúme. ³⁻⁴ Aamée Píívyéébe diityéké ájcúné cumúbáánema íjcyame májtsivá dííbye ícúve múnáajpi Moitséeúvú majtsíjyú Obééjáwuúdu néébedítýú íllu nééjuú:

Panévatúre íhtsútuube Píívyéébe apáábyéré ímiáábé u íjcyabe u állíúútuube pané avyējuubéré ú íjcyáhi. Áabeke uke panévá íñújñe múnaa íavyejuúlléne duurúvahíjcyáhi. Muurá waajácúme ímiáábé u íjcyánéllii muhdú u néhdújuco u méénune.

Ehdúu nééju májtsiváme.

5 Áané boonée idyé ó ájtyumí Píívyéébe duurúvájá pañétú pañétúeho níjcoho páyúcuuvéné dííbye taúhbajúúné cáátuvané tééhó pañe íjcyaho. ⁶ Téhdurée tééjá pañétú diiye 7-meva níjkyéji múnaa íjchívyé Píívyéébe míamúnáadi ícúbáhráíñéhjima. Áamé wajyámúnúne ávyéta 'naminámí' neéme ocájimíihéné óórómíihéné diityéké íjpiujínevújuco íjcyane. ⁷ Áamekéé diiye 4-meva iyámédu néemedítýú tsaapi ajcú diityé tujkévevu óórótu méénúmeíhllóji. Áihllóji pañe teene Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáityuube míamúnáadi ícúbáhráíñe. ⁸ Áanáacáa dííbye íhtsútú ojtsódú néene wahpécunú duurúvájá pañe. Áijyúu tsá múha tééjá pañévú úcáávetú diiye níjkyéji múnaa míamúnáadi ícúbáhráne níjkévátúné hajchóta.

16

Ícubáhráméíihllóne

1 Áanáacáa tééjá pañétú tsaapi kéévánécoba diiye 7-meva níjkyéji múnáake neéhíí:

—Íñújívú mepééne eene éihllóji pañe íjcyane Píívyéébe míamúnáa wáábyuta méénune mécahpíñú ditye ícúbáhrámeiki.

2 Áhdújucóo tsaapi ipyéene ihñéíhlló pañe íjcyane cáhpíoneri pámeere iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyámé téhdure dííbye mémema íjcyame áhllávatéhi.

3 Áané boonétúu tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane móóácóbá pañévú cáhpíoneri ehne múne dsíjívémé tujpácýódú nújpacyo íjcyáneri pámeere téjpacýó pañe íjcyane dsíjívéhi.

4 Áané boonétúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane íayáhljí pañévú cáhpíoneri nújpacyo píívyeté tujpácýóvréjuco. ⁵ Áánemáa neébe:

—Téhdújuco ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyadúre u íjcyabe míamúnáake u ícúbáhráne. ⁶ Muuráhjáa díhjúu uubálla múnáama tsijtye ímí uke cáhcújtsómé tujpácýó waagóome. Áanéllii téhdújuco diityéké tujpácýóvú u íjchone.

⁷ Áané boonée tsijpi Píívyéébe ícúve waijí íjcyátsihdyu neéhíí:

—Tehdújuco ihdyu Píivýéébe panévaturé íhtsútuube ávyéjuube u íjcyaae míamúnáake u ícúbahráne.

⁸ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhló pañe íjcyane cóójeppi núhbá hallúvú cáhpíoneri nuhba ehniíñevu állóocoténé míamúnáake áiuúcúhi. ⁹ Áánejsarári nehniwu Píivýéébedityú íhhyúváne ímityúné imyéénuhíjcyánetu tsá ditye ímilletú íhveténe. Áánemáa tsá dílbyeke ditye ávyejúúllétúne.

¹⁰ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhló pañe íjcyane diibye iyáábécoba eenée móóá pañétú íjchíivýéébe avyéjú iyyáwá hallúvú cáhpíoneri dílbyé avyéjú tútávaavéhi. Áijyúu míamúnaa ávyeta ícúbáhrámeíñe ávyeri ihñíjwááñe íhdóhi.

¹¹ Aamée ehniíñevúre nehniwu ihjyúvá níjkyéjiri íjcyaae Píivýéébedityú ahlláháñema tsíñéhjiri ícúbáhrámeíñe déjúcotu. Áánemáa tsá ditye íhvéjtsotú ímityúné imyéénuhíjcyáne.

¹² Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhló pañe íjcyane Eoparááté pañévú cáhpíoneri teehi áraave ávyéjute nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méénujcatsivu tsáame tsíñejcúehívú ipájtyeki.

¹³ Áánaacáa diibye níhbácobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píivýéébe íhjú uubáalle múnáájpidi díllómeílbyee, éhdúme íhjúháñetu naavémú ahcómúdú némehji cájtume méénuráityúronéhji méénuhíjcyáhi.

¹⁴ Aamée panévá íñújine múnáake íavyéjútémá pihjyúú íhtsútuube Píivýéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné diityémá ímibájchócooca dílbyema imyéénújcatsíki.

¹⁵ Áánaacáa Jetsóo oke néehí:

—Peecútétsihdyúre muurá ó bóhdí múha íjtsótúnáa éhne múúne nani múnáajpi tsáhdúu. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá íñeri núcójpivéityú éhne múúne íevejte íjcyame núcójpivedu.

¹⁶ Aanée diitye naavémú tsúuca pihjyúú pámeekéré míamúnáake íavyéjútémájuco tsátsihvu heeberéomú íhjúri ‘Amagedóo’ némeítsihvu.

¹⁷ Átsihdyúu idyé nihñéejpíyé ihñéíhló pañe íjcyane íévéhooavú cáhpíoné tujkéveri Píivýéébe níjkyéjitu ídyuurúvájá pañétú kéevánécoba néehí:

—Áyu ícyooca ihdyu tsúuca páneere níjkévahi. ¹⁸ Áánaacáa ávyétá íhnáhó chíjchímuba dóvajaavéné ‘roríhróri’ néené tujkéveri ávyétá íhnáhó íñúji váumei íhdée ivááumelíhíjcyáné ehniíñevu. ¹⁹ Áánerí Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wáhcabá 3-neva panéjcuavávu. Ehdúu técoomí múnáa ímityúné méénuhíjcyáné déjúcotu Píivýéébe ícyáyobáavaténe ávyétá íhnáhó diityédí ícúbahráhi. Áhdurée páneere íñújiri íjcyáoomíj wáhcavyabáhi. ²⁰ Áhdurée páneere móáñej piine íjcyáhbaújima íjchí íñújí camewájúné tsáhájucó íjcyatúne.

²¹ Áijyúu Píivýéébedityú nehniwu míamúnaa uhbá díbye diityé hallúvú nújpácyówácobáné dójcoósoneri ícúbáhrámeíñe déjúcotu.

17

Nahtsíwamééwa ícúbáhrámeíñe

¹ Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéji múnáa 7-meva íjcyámedityú oke néehí:

—Dícha uke o úújétso aalle eene nújpácyó hallúri íjcyalle íhtsútulle nahtsíwamééwá muhdú ícúbáhrámeíñe. ² Muurá panévá íñújine múnáa íavyéjútémáyé ímityúné dílléma imyéénúneri íjtsaméi tútávajtsóhi.

³ Ehdúu naavédú nééne o íiténé pañe oke iñééne tsajtyéébé íñéubará píivýétúné iññújivu. Áhullée ó ájtyumí tújpaábyécoba néébe iyáábeke ihñíwaúúné 7-uva íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedityúu mítyane memeháñe caatúvá nehníwu Píivýéébedityú íhjuváne. ⁴ Áábé hallúri diille walle ácuúcunúllé wajyámú ávyéta ímí duujínuúdú nééja tsániñe tújpájuvu. Aallée ícyaaevé tsáimíyé óórótu, péérátu, páhduvaré ímíwu nééne newáyúúnetu, méénúmeíñehjívú. Aallée ejecunú óóróíhlló pañe páhduvaré nééne imityuháñe imyéénuhíjcyanehjí wáhpécunúne. ⁵ Áállé úmícotúu caatúváné íñáhjáubáhhjáa nééiyóné íllúu: “Íhtsútu cóómí Babiróonia pámeere nahtsíwamééwámúj tsiíju; téhdure páneere ímityunéhjí íññújiri íjcyánéj tsiíju técoómí.” ⁶ Áállekée o íiténé ó waajácú Píivýéébeéjté ímí Jetsóoke iuráávyéné déjúcotu dsíjivehíjcyámé tujpácýori dille ílíyícyavéne. ⁷ Áánerí mítyane o úllévenúúbeke oke níjkyéji múnáajpi nééhií:

—¿Íveekí ayájú íñáhórá u úllévenúne? Cáhawáá eene dííbyé hallúri diille íjcyáné iyáábé 7-uva ihñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema díityésidityú uke o úúbálleki. ⁸ Muurá díibye tsáhájucó íjcyájúcootúne. Ároobe tsiíñe íbóhíine wáhyéjúcóbá pañétú íjchívyee mújyú tsiíñe íbóhíjúcóóityúhullévú iwágóóveki. Áábedi míamúnaa ullévenúú íññújí ípívyéévéjyújuco pájtyeteme mémeháñe cáatúváné waajácúháámitu imyémeháñe íjcyatúme.

⁹ Aane ihdyu óví wájácúnejcúmé waajácú íñnerí tene íhjuváne. Muurá eene 7-baúvá cámehábné hallúri diille walle ácuúcunúhbaújí nééiyóné eene 7-uva íhñíwaúúné. ¹⁰ Áhdure 7-meva ávyéjuchte íjcyane nééiyóné. Áamedityú ícyooa tsaapi ávyéjuube íjcyáhi. Áánetu 5-meva tsúúca téénetu pájtyéhi. Áánetu tsijpi nihñéejpíyé ávyéjúúteé wahájchotáwuure. ¹¹ Áábedityú díibye iyáábécoba tsúúcajáa dsíjivéroobe tsiíñe bóhíbe cáamááveéhi. Áábema 8-mevájúcooí teene 7-neva íjcyáné avyéjuto pájtyeíñe. Ároobe bóónétu ávyétá wágoóóveréjuco méénuíñe.

¹² Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuuteíñe nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóóne íjcyane. ¹³ Aame ípityácójcatsíñe dííbyeke píááboó díbye éhñíñevu íhtsútuúveki. ¹⁴ Aame Obééjáuúdu néébema méénújcatsíyómeke tsanéjcuuré táhjáiibye pámeere ávyéjuchte éhñíñevu íhtsútuube ávyéjuube íjcyábe. Áánetu ihdyu ípyéé ityújkevééllémeke díbye újcume ímí dííbyeke uráávyehíjcyámé dííbyema íjcyáhi. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

¹⁵ Átsihdyúu idyé tsiíñe oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwamééwá nújpacýó hallúri ácuúcunújpacýó ú ájtyumí mítyane míamúnaa panévá íññúñne múnáa páhduvaré íhjuvámé dóbééveíñe nééiyóné. ¹⁶ Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóóne íjcyáábema téhduméré ávyéjuchte íjcyame diille nahtsíwamééwake nehnílleéhi. Aame díílleke ityútávájtsoñe íhvéjtsolle íjcyáá ícúvérátulleréjuco. Áálleke bóónétu ílluréjuco dítye cóvájtsóñe. ¹⁷ Píivýéébere díityéké tééne íjtsaméivu ájcuú díbye muhdú néhdújuco tene ípájtyeki. Áánéllí díitye ávyéjuchte 10-meva iyáábeke íhtsútuúvétsoó dííbyere Píivýéébe néhdújuco. ¹⁸ Áánetu diille wálleke

u ájtyumíne panévá iñújíine avyējú comíne nééiyóne. Ehdúu oke neebe nįjkyéji múnáajpi.

18

Babiróonia wágóoovéne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsjipi iñtsútuube įjcyaae cáámetu níityéébe ámįtsaráhcó iññuji ájchúcunúubeke. ² Aabée kéévánécoba nééhi:

—Tsúuca Babiróonia iñtsútu cóómí įjcyarócóómí wágóoóvené boone téápajyúri naavémurējuco nehñiwu néené wahpėjtema. Aane ihdyu óvi tehđújuco técoomi wágóoovéne. ³ Įiveeki panévá iñújíine múnáake imityunévú įbúwátsohįjcyacóómí? Téhdure įiveeki técoomíyí álliúre úwáábómeifne iñujíine avyėjyte icyáhcuįtsóne ávyétá imityúné meénuhįjcyáhi? Áhdure técóómí múnáa mityane iéhnéváiyóneri iįjycunúne panévá iñújíine nahjįhe múnáake mityane dsįdsįnuhįjcyáhi. ⁴ Ehdúu dibye néenáa idyé tsjipi téhullétúre cáámetu nééhi:

—Méįjchívye écoomityú muhđumé tahņėjté įjcyame técoomí múnáa imityúné meénuhįjcyáne ámuha meméénútuiki, áhdure téené hallútú ditye įcúbáhrámeidyú ámuha meįcúbáhrámeityuki. ⁵ Muurá técoomí múnáa imityúcoba éhniñnevúre lįyaaténé oo Píivýéébe muhđurá ó įjtsúcunúnėllii téené dėjúcotu diityéké ó įcúbáhraahi. ⁶ Ahdįcyane óvi ihdyu diityéké ó įcúbahrá muhđúhjáa ditye tsįjtyeke įcúbáhrahįjcyáne áhdó ditye iwáájacuki. ⁷⁻⁸ Muurá įibúwá pañe imityájkmyeifne nehįjcyámé iñtsutúmé įjcyámeke mújyú kímóóve pájtyeityúne. Áhdure nehįjcyámé mújyú muhđú ihcyóómí įjcyáityúne. Áámeke ihdyu téene áhdó óvi ó kímóveįtsómé įcúbáhrámeį ájyáháñema dsįjįveri. Muurá panévaturé iñtsútuube Píivýéébe ó įjcyaae diityé imityú dėjúcotu diityéké ó įcúbáhráme cóómí állivyeéhi.

⁹ Aane muurá panévá iñújíine avyėjyte técoomí múnáama imityúné meénuhįjcyámé tsaimíyé imįjyuuri įjcyarómé técoomi ámópacyoovéné iąjtyúmįcooca kímóóveéhi. ¹⁰ Aame téeneri iillityéne tsįhyullétúre įite me neéhi:

—įMáidáátsoju muhđú įveeki iñtsú cóómijį Babiróonia įiná pajtyej! įÁvyeta muhđú meįjtsótútsihdyu peecúteré tsúuca wágóoóvecóómí! Ehdú neeįmye.

¹¹ Ááneri panévá iñújíine nahjįhe múnáa mityane kímóóveé ihñénéhįj kía iñáhjihenújúcóóityúneri. ¹² Muurá técoomi nahjįhénuhįjcyámé óóroo, páráátaa, bóróótseé, iééroo, péeraá, tsįñehji panévare mityane áhdómeifne néwayúúnee, įjcyane. Téhdure nahjįhénuhįjcyámé imía wajyámúúné ríinoó, tséedaá, įjcyane tújpájáhjívú néénema duujįnuúdúnėjahji. Áhdure nahjįhénuhįjcyámé páhduvaré nénehji imyéwu cúvááne uméhéénema imíwu néené néwáyúúnetu meénuimeifnehji. ¹³ Áhdure páhduvaré néené pacúúcuháñé imyéwu cúvanéhji míiraá, iįtsiéétsoo, įjcyane nahjįhénuhįjcyáme. Majchóháñé nahjįhénuhįjcyámé bíinoó, dúúrubaa, haríinaa, tríigoó, įjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjįhénuhįjcyámé canéérama tsįñehji. Téhdure nahjįhénuhįjcyámé jéémú ocájįmuu, obééjámuu, įįjumuu, įjchímíínee, mįamúnáa, įjcyane. Ánehji kía iñáhjihenújúcóóityúneri kímóóveįmye. ¹⁴ Aame técoomíúvutu neéhi:

—¿Kiávújucó icyooca técoomíuvú ihtsútú? Tsúúca páneemáyé técoomi wágooovené tsá mújyú maájtyumíjúcóóityúne.

15-16 Aame téeneri iillityéne técoomíuvú ijcyátsí kémuélléturé íiteme ikímóóvéne neéhi:

—¡Máidáátsoju íveekí ihtsú cóomijí Babiróonia muhdú ijcyá éhne múúne walle imíwu néené wajyamúnema ijyalle tsaimíyé icyáávellédú nécoómi! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótúsihdyu peecutére tsúúca wágooóvecóómi! Ehdu neeímye. 17 Aane muurá muhdú técoomi wágooovené cújúwamíneri úllehíjycámé pámeere íavyéjútémá iwákimyéi múnáa ájtyúmíhi. 18 Aame técoomi áiiyvéne ámópácyoúcutúné ííténe neéhi:

—¿A íjycacóomi tsícyoomi écoomíuvúdu nécoómij? 19 Aame ikímóóvéne ihñíwaúúne ibállííñmeíñe neéhi:

—¡Máidáátsoju muhdú íveekí écoomi ihtsú cóomijí iná pajtye técoomíuvuco múhá wákimyéi cújúwamíneri muha metsájtyéne hallúvú medsíídsívahíjycacóomi! Ácoomi ¿íveekí peecutére tsúúca wágooóvéhi? 20 Ehdu ditye kímóóvénaa pámeere níjkyéji múnáama múhdumé tahñéjté íjcyame táuwaáboju úwáábohíjycámé imíjyuúhi. Áánetu técoomí múnáadi ó ícúbáhraa tahñéjteke díbye ímityúné dáríívehíjycáné déjúcotu. Ehdú Píívyéébe neéhií.

21 Átsihdyúu idyé ó íténáa tsijpi ihtsútuube níjkyéji múnáajpi neéwáyúcoba móóá pañévú iwááone neéhií:

—Eene móóá pañévú neéwayu o wááodu muurá ihtsútu cóomí Babiróonia wágooóvecóómi tsáhájucó mújyú maájtyúmíityúne. 22 Tsáhájucó mújyú técoomí múnáa iwáñehívaténe cúmubáánema chiíyóro líjchune melléebóityúne. Téhdure tsáhájucó técoomíyí ípyéé imyéenuhíjycádú panévá wákimyéi ditye méénune maájtyúmíityúne. 23 Tsáhájucó mújyú técoomi tsaimíyé péétécunúityúne. Tsáhájucó técoomíuvú ditye ityáábávájcatsíñé wañéhíjné méénúityúne. Páneere técoomí ihtsútú níjkévaáhi. Muuráhjáa técoomí nahjíhe múnáa ihtsutúmé tsíjtyé nahjíhe múnáa ehnííñevu íjcyame panévá íñújíine múnáake mútátsohíjycá waabyénujúneri.

24 Áhdurée técoomíuvú Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáama pámeere dílbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdú níjkyéji múnáajpi neé naavédú néene o íténé pañe.

19

1 Átsihdyúu idyé téené pañéré ó lleebó cáámetu mítyame míamúnáa kéévánécoba neéneé:

Métsu Mépiivyéébé ihtsútuube ávyéjuube íjcyáábedítýú pajtyéteju tsáábeke maávyéjújtsoki. 2 Muurá muhdú tene íjcyadújucó díbye muhdú míamúnáa ícyahíjycáné ímíbjachóne. Muuráhjáa nahtsíwamééwá panévá íñújíine múnáake ímityúneri ityútávájtsóne dílbyé ícúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu dííllédi ícúbáhraabe.

3 Átsihdyúu idyé tsiíñe neémeé:

—¡Métsu maávyéjújtsó Píívyéébeke! Muurá técoomi ihtsútu cóomí áíívyéne ójtsó tsá mújyú íhvetéityúne.

4 Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevjtsojtemá 4-meva iyámédú néeme Pívyéébe íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúcunúúbé lliiñéví imihmóúbáne néehíí:

—¡Métsu maávyéjújtsu Pívyéébeke!

5 Áhdurée idyé tsijpi tétsihyi ljcyaabe néehíí:

Métsu pámeere ídáátsojtemá íhtsútujte múhdumé Mépiivyéébe ñcúve múnaa meijcyame díbye ímillédú meijcyame díbyeke maávyéjújtsoki.

Obééjáuúdí néébe wáñehjíváténe

6-8 Átsihdyúu idyé tsiíne ó lleebó éhne múúne teehe níwácunúne tujkéveri mítyane chjchimu ihjyuvádú míamúnaa ihjyuváne. Íllu néémeé:

Panévatúré íhtsútuube Ávyéjuube Pívyéébe ljcyaábeke ihdyu metsu maávyéjújtsóneri meímjyuúki. Muurá Obééjáuúdí néébe tsúúca ihñéjtema wáñehjívátéé éhne múúne tsaapi ityáábáváne wáñehjí méénudu. Áánéllii tsúúca ljcyaátsíivyéme ímiá wajyámúúne tsítsijahjívú újcámeñema.

Ehdúu néémeé. Aane teene tsítsijahjí Pívyéébeéjte ímiáámé meijcyane nééiyóne.

9 Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi oke néehíí:

—Íllu caatúnu: “¡Maímijyu ihdyu Obééjáuúdí néébe méwadyu néeme ihñéjteke imíñútsómema wáñehjíváténej!”

Átsihdyúu oke néébe:

—Ehdu ímiááné Pívyéébere néehíí.

10 Áánélliihyé díbyé lliiñéví o mímóúúvéne díbyeke o dúúrúváiyónáa oke néébe:

—¡Oke duurúvadíñe! Muurá ámuhadúré oo Pívyéébe ñcúve múnáajpi eene ámuha díñahbémuma Jetsocriytoke ímí meúraavyémé meijcyadu. Áánéllii ihdyu díbyekéré Pívyéébeke duurúvá díbyé uwááboju Jetsóodi ljcyaane ámuha meúwáábohijcyaábeke. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

Tsítsíbeúvú nééne íjju hallúrí ljcyaábe

11-13 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjiri íjju tsítsíbeúvú néébeke. Áábé hallúrí ácuúcunúúbe mémé ímiáábé Állúútuúbe. Tsiíne díbye mémé Pívyéébe Ihjyu. Aabe muurá míamúnaa muhdú meicyahijcyaané mééma ímíbájchoó muhdú meicyahijcyaádújuco. Aabé íchahíwáánema ljcyaábe hálluúúcú cúújúwayúdí peetécutúhi. Áánétúu imyéme díbyedítýú cáátúnúmeíñé íiná nééiyóné tsá múha wáájácútu. Apáábyéré díbye waajácúhi. 14 Áábeké métyame míamúnaa tsítsijte íjju mudu úraavyé ímiá wajyámúúne tsítsijáánema ljcyaane. 15-16 Aabé tsuhjíváwu nééwa nítsúwá díbeúcutú tééwari panévá íñújine múnáake ícúbáhráíwa. Áábédítýúu íwajyámutuu, ljcýúbatuu, caatúváne íllu nééneé: “Páne avyéjúté éhniíñevu íhtsútuube avyéjuúbe.” Aane muurá díbye hójtsí pañe panévá íñújine múnaa ljcyaáhi. Áhdure díbyej tééveri íhtsútuube Pívyéébe icyáyobáávaténe míamúnáadi ícúbáhraá éhne múúne óova íjtyúhari dítye dótsuhcúdu.

17-18 Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéji múnáajpi cóójiejpi núhbá hallúrí íjyócutúúbeke. Aabé wahpéjteke kéévánécoba néehíí:

—Píivýéébe née pámeekéré ídáátsojíteke, íhtsútujíteke, íjǰúmuke diityédi méénújcatsímyéhjimáyé ámuha medóókií. Áámeke wa metsááne medóóvaj. Ehdúu neebe nǰkyéji múnáajpi wahpéjteke.

¹⁹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí diibye iyáábécóbama ihyájkímú panévá inǰújǰiné avyéjajte píhcyaavéné diibye íjǰú hallúri íjcyabe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema imyéénújcatsíki. ²⁰ Áronáacáa diibye iyáábécóbama Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpidí díllómeíbyé méénuráityuróné méénúúbema tsúuca diityétsikye ékeevéme. Diibyeé eene Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpidi díllómeíbyé íllure állihíjcyá míamúnáake diibye iyáábécóba mémema íjcyame díbyé nǰcyota dúúrúvahíjcyámeke. Áromútsíi bóhímútsíyé wágóoové ávyétá ihnáó atsoóperemá péétécunúné cuujúwá pañévu. ²¹ Áánetúu tsijtye ímunáajtéké diibye íjǰú hallúri ácuúacunúúbé inǰtsúwari dsǰívétsómeke diitye wahpéjté dóóhíi.

20

Jetsóó ávyéjuube íñǰújiri íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi nǰkyéji múnáajpi cáámetu íñǰújǰívú níityene ápíchó néheju wáhyéjúcóba lláávee, úwááñéhícyobaa, íjcyánema. ² Aabée níhbácobádú néébeke díbyere íñǰimye íjcyabe Naavéneke tééhiyi idyóhǰínúúbeke waaó teene wáhyéjúcóbá pañévu. ³ Áábé hallúvúu cóhpéj wátájcoobe dibye míamúnáake 1,000 píjcyá hajchótá iállíjyúócóotuki. Ááané boonétúu tsiíne ácádsííveebe wahájchotáwuúrējuco.

⁴ Áhdurée ó ájtyumí muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ditye ímíbjchóíñévu Píivýéébe níwaavémé íavyéjǰú íjyáwááne hallúri ácuújcyatémeke. Téhdurée idyé ó ájtyumí Píivýéébé ihjyú Jetsóodi íjcyane úwáábohíjcyámeke tééné hallútúu ditye íhǰíwaúúné kípíyúúcuhiíjcyámeke. Diityéé muurá tsá mújyǰú diibye iyáábécóbake íñǰjcyotámá dúúrúvatúne. Áánéllíihyée díbye mémé tsá diityéké íumícóónetu íhyójtínéúbatu íjcyatúne. Aamée tsiíne bóhíime Crǰjtoma ávyéjúté téhdune 1,000 píjcyá hajchóta. ⁵ Aane cahcújtso múnáa dsǰívémé bóhítujkénúíñé nééiyóne. Áánetúu tsijtye cáhcújtsotúmé téhdune 1,000 píjcyá boonéturéjuco bóhíine. ⁶ Maímijyu ihdyu tsaímíyé Píivýéébema ícyahíjcyámé tujkénú bóhíicunúíñej. Áámeke tsáhájuco bóónétu íjcyáné ícúbáhaméi dómájcoityúne. Aame Píivýéébema Crǰjtomútsí íjcyánéjcu lluuwájté íjcyame ávyéjútéé íñǰújiri téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

⁷ Ááané boone tsiíne Naavéné ácádsíjcaáyóméíhi. ⁸ Aabe ípyée imyéénuhíjcyádú tsiíne páné inǰújǰíne múnáakeré iállííne mújtátsoóhi. Ááne Góóó, Magóóo, íjcyáné inǰújcu múnáa ávyétá mityámé eevératu íjcyame Crǰjtoke néhníllehíjcyámema íucújcatsííne díbyema méénújcatsíime.

⁹ Aanée naavédú nééne ó íténáa pahúllevátú tsááme Píivýéébe íhcyóómi wájyú nécoomi tsúuca mícaavévá pámeere díbyéjteke ípírújtsóroki. Áronáacáa Píivýéébe cúújuwa cáámetu diityé hallúvú íjcaáyóné pámeekéré áíucú tsáápíúbá coéváratu. ¹⁰ Áánetúu diibye Naavéné míamúnáake állihíjcyáábeke waagóoobe cúújuwa atsoóperemá péétécunúwá pañévu tééwá pañe tsúuca iyáábécobaa, iye Píivýéébé ihjyú uubáalle múnáajpidi díllómeíhíjcyáabee,

Íjcyamútsí Íjcyáwá pañévu. Aamée tsúúca tééwá pañe ícúbáhrámeí múijyú níjkéváityúne.

Ímbájchoju

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsítsíj néené avyéjú iyyáwá hallúrí tsaapi ácuucunúubeke. Áábedityúu iínújima iévéhóowari Íjcyanéhíj peíñú pevetsiyéjucu. ¹² Áijyúu díbyé úmíwari íhtsútúméhjimáyé ídáátsojte dsíjívéhíjcyámé tsiíne bóhíimedívu pááyuube muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúvámé waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájtyetéme mémeháñé Íjcyaháámí. Áánemáa díityémá ímbájchoobe téhaamíj pañétú muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúnúmeídyújucu. ¹³ Téijyúu pámeere dsíjívémé íchívyécunú móáñé pañétuu, ííñúj pañétuu, Íjcyane. Áámemáa ímbájchoobe muhdúhjáa ditye ícyahíjcyánéhji. ¹⁴ Áijyúu tsáhájucu dsíjívé Íjcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjívémé úújetéhíjcyatsíí tsúúca wágóoové cúújúwá pañévu ditye wágóoóvéíwá pañévu. ¹⁵ Ááwá pañévu wágóoóvéme íñe múhdumé pájtyetéme mémeháñé Íjcyaháámitu imyémé Íjcyatúme.

21

Béhné iínújima níjkyeji

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné iínújí iévéhóowari Íjcyánéhjima bóhówaavéné íhdéénéhíj tsúúca wágóoóvéne boone. Áronáacáa tsáhájucu móañe Íjcyatúne. ² Áijyúu o íiténáa béhné Jerotsarée níityé níjkyéjitu Píívyéébedityu. Ácoomí tsaímíyé íñe ímíjyáú éhne múúne walle ityájívámé wañéhíj pañe ímbájkimyeídyu. ³ Áánáacáa tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba nééhíj:

—Ícyooca Píívyéébe íhñéjtéj pñe Íjcyaabéréjucu díityéké túkévétsoíñe. Áábema Íjcyáimyé tsaímíyéjucu. ⁴ Áámema tsáhájucu kímóóve, dsíjívé, panévá ícúbáhrámeí, Íjcyájúcoóityú tsúúca díbye páneere tshdyuréjucu cápáyoácónéllíhye.

⁵ Ehdúu díbye néené boone íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuucunúúbé nééhíj:

—Panévare béhnéréjucu o ípívyejtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátunu íñe úúma o íhjuvámé. Tsá álliu tene Íjcyatúne. Muurá ímiáánéré teéne. Aane múu cáhcujtsóhi.

⁶⁻⁷ Átsihdyúu tsiíne oke neébe:

—Áyu tsúúca páneere muhdú o néhdújucu pájtyene. Aabe panévaturé íhtsútuube tapíívyema o Íjcyátuube íjcyaduré o Íjcyaae ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye. Aabe áatsímédú néeme ímityunévú táhjátsámeityúmé tsaímíyé íjcyáíyóneri tsúúráméimyeke ó ájcuú ímiá bóhívu áhdorátúne. Áámé Píívyéébé o Íjcyáahi. ⁸ Áánetu oke iúráavyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóneri íillityéne cáhcújtsotúme, dsíjívétso múnaa, íhdícýamema dómácatsíhíjcyámee, níjcyotájteke dúúrvahíjcyámee, waabyénu múnaa, állíu múnaa, éhdume wágóoóvée cúújúwa atsoóperemá pééteécunúwá pañévu. Ehdú botsíi ávyetá wágóoóveréjucu ditye méénuíñe. Ehdúu oke Píívyéébe nééhíj.

Béhcóomi Jerotsarée

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi éhnée 7-mevadítyú nihñéenéré ícúbáhraméi íjcyáíhlloma íjcyaaabe oke nééhií:

—Cáhawáá uke o úújétsó Obééjáuúúú néébé uráávyé múnáa éhne múúne tsáápi taaba íjcyadu néémedívu. ¹⁰ Aanée teene naavédú nééne o ííténé pañe oke tsajtyéébé cámeháú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsóobe Píívyéébe cóómí Jerotsarée imíwu nécoomi níjkyéjitu íññújívú níútyécoomívu. ¹¹ Ácoomítyúu ávyeta Píívyéébé ámítsaráhcó cádiúcunú éhne ‘jájpeé’ némeíñé neewáyú ‘rauráú’ nééu imíwu ‘rutúrútu’ néhduú. ¹²⁻¹³ Ácoomí mójcáo cáámé mójcócoba ávyéta píímí némijcótú 12-wava lléhowááne. Panéjcuvatúu 3-wavátsá 4-tshíjvatu. Áwáhjítúu íjraéémú dohjíbá 12-neva íjcyáne mémeháñé caatúvá téwávádu. Áwahjí níjkyéji múnáa tsáápiitsa tehméhi. ¹⁴ Áhdurée idyé témijcótú 12-uva newáyúcobáné ímichi témijco éjkeúhji. Áúhjítu idyé téuvádú tsáápiitsa Obééjáuúúú néébé mamýemu mémeháñé caatúváhi.

¹⁵ Ájyúu díibye níjkyéji múnáajpi óoma íhjývúváabedi óórówa eevéwá díbye tééwari técoomi íééve páneere témijco ílleshówáánemájuco. ¹⁶⁻¹⁷ Ácoomí ávyeta tsahdú cóomíyé páhijyáwá nécoomi muhdú míamúnáa meéévehíjcyádú panéjcuvaré icyáámema íwatyúúve éhnéjcu éévebe tsahájchotaré 2,200 kíróómetro. Áánétúu técoomí mójcój píímí ééveebe 64 ééveta.

¹⁸ Ámíjcoo méénúmei tsanééré ‘jájpeé’ némeíñé newáyúúnetu. Áánétúu ípácóomí tsanééré óórótu méénúmeicyóómí mícúmíjídú íñé imíjyáú ‘rutúrútu’. ¹⁹⁻²⁰ Ácoomí mójcáo ímichi éjkené newáyúcobáné icyáávétsámei ‘jájpeé, tsapííroo, áagataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonaríínaa, critsóóritoo, berííroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsíjto, amatíjtaa’, némeíñé newáyúúné imíwu páhduvaré néuhjítu. ²¹ Áánétúu técoomí mójcój lleshówááné 12-wava méénúmei téhdunéré 12-uva péérá newáyúúnetu. Áánétúu pañéttéujító técoomí ulléjító téénere óórótu méénúmeijító mícúmíjídú imíwu ‘rutúrútu’.

²² Áronáacáa ihdyu tsá o ájtyúmitú duurúvaja técoomíyí panévatúré íhtsútumútsí Obééjáuúúú néébéma Píívyéébe mútsí tééjadu néémutsí íjcyánéllíihye. ²³ Ácoomi muurá tsáhájuco núhbmútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéébé ámítsaráhcoréjuco Obééjáuúúú néébedítyú ájchúcnúnej tééveri técoomi íjcyáíñe. ²⁴ Áábej tééveri pámeere míamúnáa panéva íññújíñe avyéjútémá tsaímíyé íjcyame técoomi ávyéjútsoóhi. ²⁵ Ácoomí lleshówááné tsá wátáhájcatyéityú tene mújyú íjyúnúítyúnéllíihye. ²⁶ Muurá técoomí panéva íññújíñe avyéjú dóbéévééhi. ²⁷ Ácoomíyí tsá íñá ímityúné íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehji méénúmema állíúúmé téhullévú úújétyétyúne. Apáámyéré ihdyu múhdumé pájtyetéme mémeháñé Obééjáuúúú néébedi íjcyáháámitu cáátuvámé técoomíyí úújétyéhi.

22

¹ Átsihdyúu díibye níjkyéji múnáajpi oke úújétsó tééhivu Obééjáuúúú néébéma Píívyéébe mútsí avyéjú íjcyátsihdyu íññécunúhí pañéttéujító técoomí ulléjító píínétú níívahívu. Aahí nupácýóo ávyéta ímí ‘rauráú’ néjpacýo meke bohíívú ajcúhi. ² Ááhí úníuríi tsanéjcturí umehééné meke

medsijívécúóóityúne bóhívu ájcuhéhji ténuhbávádú néévahjcyahéhji. Áhéhjihaamíneé panévá inújine múnáake bohívu ajcúhi. ³ Aane Obééjáuúdu néébema Píívyéebemútsi avyéjú técoomí pañe íjcyánellii tsá íné imityú íjcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéébe ícúve múnáa íjcyame díbyeke duurúvaáhi. ⁴ Aame díbyeke ájtyumí múhdumé díbye mémé úmicóónetu cáátuváme. Aame ávyéjúuteé díbyema múijyú níjkéváityúne. ⁵ Tsáhájucu múijyú téhulle íjyunúityúne. Áánellii tsáhájucu peetéháñe íjcyáityúne. Áhdure tsáhájucu nuhba íjcyáityúne. Píívyéébe íhtsútuube íjcyaabéréjucu peete íjcyaiñe.

Jetsocrijtó tsááiñe pííhijucóone

⁶ Átsihdyúu díbye níjkyéji múnáajpi oke néehíi:

—Íñe uke o néene muurá ávyeta ímiááne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Aane múu cáhcujtsóhi. Píívyéébe Ípííchoj téeveri íhjúu uubálle múnáake íná pájtyeiñe íhdétújucu wáájácútsohjcyaae oke wallóo téhdure díbye ícúve múnáake o úúbálle muhdú lléváhréjucu tene pájtyeiñe.

⁷ Muurá Jetsóó néehíi: “¡Lléváhréjucu o tsááiñe! Áhdícyane ihdyu maímijyu ditye íjcyaiñe íñe íhyaamí pañetú muhdú tene pájtyeiñe cáátuváné cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

⁸⁻⁹ Aanée ó ájtyumí ehdu páneere muhdú pájtyeiñe oke úúbállemeíñéhji. Áánelliihyéé díbye níjkyéji múnáajpi oke ténehjívú úújétsóóbé lliíñévú o míimóúúvéne díbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadiñe! Muurá ámuhadúré oo Píívyéébe ícúve múnáajpi ámuha díñahbémuma díbye íhjúu uubálle múnáa meíjcyame íhyaamí pañe íjcyané uwááboju ímí ámuha mecáhcujtsómé meíjcyadu. Áánellii ihdyu díbyekéré Píívyéébeke duurúva.

¹⁰ Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá múu íñe u cáátúnuháamí páátanutúne. Muurá muhdú téhaamí pañe tene néene lléváhréjucu pájtyeiñe. ¹¹ Áhdícyane óví Píívyéebema ímí íjcyáiyóneri tsúúráméimyé ímíñeúvú íjcyá díbyema. Áánetu ihdyu óví imityúmé ímillédú íjcyáhi. Ehdúu níjkyéji múnáajpi oke néehíi.

¹² Áané boonetúu idyé Jetsóó oke néehíi:

—¡Muurá lléváhréjucu o tsááiñe! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú ditye ícyahjcyáne áhdovu. ¹³ Aabe panévatúré íhtsútuube o íjcyaae tapíívyema o íjcyátuube ímichi téhijpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye.

¹⁴ Áhdícyane maímijyu ditye íjcyaiñe tsaímíyé ícyahjcyáme. Muurá béhné Jerotsaréevu iúújetécooca bohívu ájcúné uméhe néévá llééneimyé. ¹⁵ Áánetu imityúmé waabyénu múnáa, íhdícyámema dómácócatsihjcyámee, dsíjívétso múnáa, níjcyotájteke dúúrúvahjcyámee, álliu múnáa, íjcyame tsá técoomívú úújetéityúne.

¹⁶ Aane íñe níjkyéji múnáajpikye diéllevu ó wallóo díbye úhdivu íbóhówájtso páneere muhdú pájtyeiñéhji uuréjucu tácahcújtso múnáake u wáájácútsoki. Muuráhjáa páneere o ípívyéétsóroobe Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe ó íjcyá tsítsivé mícúruwádú o neébeé. Ehdúu Jetsóó oke néehíi.

¹⁷ Áhdícyane Píivýéébé Apííchó íhgyú uubálle múnáaj tééveri míamúnáake píuváhi. Áhdure Obééjáwuúdú néébé cahcújtso múnáa éhne múúne tsáápi taaba íjcyadu nééme míamúnáake píuváhi. Aane ihdyu óví lléébome itsááne adóvá bohí nujpácyotu áhdóratúne.

¹⁸ Aane íñe tsúúca íhyaamí pañe cáátúváné uwááboju lléébómeke o nées ditye éhniíñevu iiyéjuco tsíñehji íáméjtsótuki. Muurá tehdu méénúmeke Píivýéébe ávyetá íhnáhó ícúbáhraá muhdú téhaamí pañétú tene néhdújuco. ¹⁹ Áhdure idyé tééné uwáábóju tsane wáágóome mémé páácyúiibye tsúúca pájtyetéme mémeháñé cáátúváháámitu. Aame tsá dííbyé cóómivu úújetétyú íñe íhyaamí pañétú úúbállémeícyoomívu.

²⁰ Aanée diibye íhyaamí pañe dííbyé uwááboju íjcyaaabe nééhií:
—Ímiááné lléváhréjuco o tsááíñe.

Áánélliihyéé dííbyeke o nééhií:

—Juújuj, tehdujuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa íícúí tsaácoj.

²¹ Aabe ihdyu óví amúhake píaabó pájyuváre. Áyu tehdujuco.